

John Adams
Library.

IN THE CUSTODY OF THE
BOSTON PUBLIC LIBRARY.

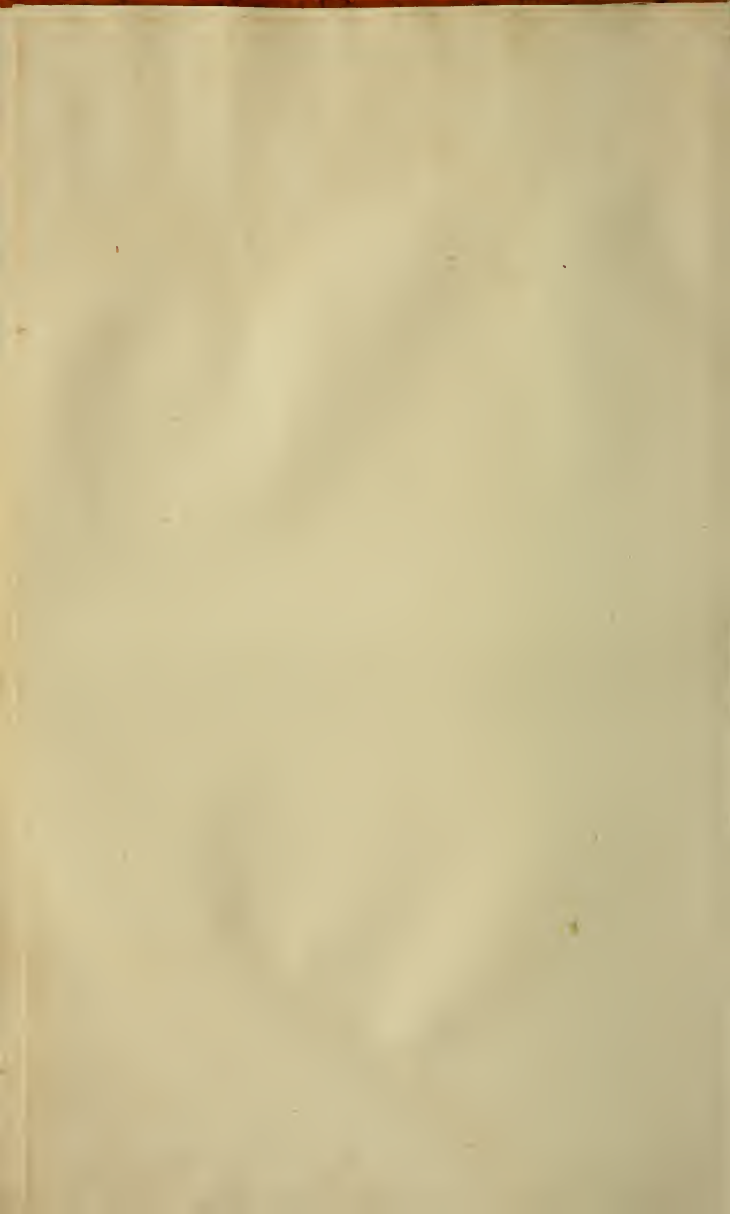

SHELF N^o

ADAMS

264.30

L

Andrew
His Book 30.

Postre

Accessit
ex Plutarcho
LYCOSTHENE
quot centuriis a

ue
oliz
posita
res editæ.

le per
m ali-

Excudebat Iacobus Stoer.

M. DCIX.

xx
ADAMS
264.30

TYPOGRAPHVS CANDIDO
LECTORI SALVTEM.

VI ß nouâ hac nostrâ apophthegmatum, à Conrado Lycosthene, viro de literis & literatis optimè merito, olim per locos ordine alphabeti digestum, editione sit præstitum, paucis indicare necessarium duximus.

Primum, quàm diligenter fieri potuit errata quæ in prioribus editionibus, præcipuè verò ab ipsius Lycosthenis obitu (sæpius enim iteratæ sunt) irrepserant, sunt emendata: etsi non diffitemur quædam inter excudendum nobis excidisse, quæ pro tua æquitate & industria condonabis ac faciliè corriges.

Apophthegmata frequentius posita, vt superflua, abstulimus: extra suos locos posita ad classes conuenientes reduximus: quæ apophthegmatum nomine, aut lectione indigna erât, aut obscœna, & ethnicam impietatem vel spurcitiem nimium redolentia deleuimus: vt operis titulo materia responderet vndique, nec quicquam occurreret quo pudicioculi vel purgatæ aures offenderentur.

Deinde titulos seu locos quosdam omissos restituiimus, & multis apophthegmatum (hisce notis *.†. designatorum) céturiis nostram editionem ornauius.

Postremò, sacra quædam (sed rarò) scitè dista profanis adiunximus, vt veræ pietatis aliqua recordatione inter legendum affectus, ab Ethnicorum schola, equidem erudita, ad sinceram illam & cœlestem in sacro Dei verbo apertam, velut manu duceris.

Porrò in hoc opere promouendo perficiendoque suam nobis operam commodauit amicus quidam noster Anonymus, bonarum literarum amans, & eruditorum omnium discipulus: qui iam pridem apophthegmatum sacrorum vberimum thesaurum tibi colligit, quem (Deo annuente) breui in lucem emittere His Lycosthenicis interea vt te fructu, faue nobis, & vale. Ex typographia nostra, VIII. Idus Augusti, anno Redemptionis nostræ

M. DC. IX.

DE APOPTHHEGMATVM SIVE SENTENTIARVM, NEC

non etiam Similitudinum selectissimarum,
vtilitate atque vsu.

P R I M O cuique, & humaniorum Studiorum ac civilis
conuersationis studioso homini, quàm maximè necessa-
rios esse locos hosce communes apophthegmatum siue sen-
tentiarum, ac etiam similitudinum ex optimis & rursusque
lingua scriptoribus selectarum, hinc facile constare potest,
quod qui in munere seu publico & civili, seu priuato & domestico ver-
santur, si appositè & cū gratia quadā loqui versatīq; cessent, & ita homi-
nū nō & ita, sed ferinus & cacus quidam cæcus videri possit. Philosophis
igitur, oratoribus, Imperatoribus, regibus, principibus, ducibus, atq; pri-
uatis omnibus hominibus ad cōmunia obeūda huius & ita munera, stu-
diūq; exornandā, suppellex hic offertur locupletissima, non solum ad be-
nè ducendū, sed etiam quod longe præsantius est, ad bene agendū: & rursus-
que enim hinc exempla peti possunt illustra eorum, qui inter homines
eruditionis & sapientia laudes excelluerunt. Priuatorum enim homi-
num & numquamque primum admonet Socrates, & virtutis desiderio
non minus quàm patria semper tenetur: propterea etiam abstinentissimam
& ita amat, & voluptates omnes veluti Sirenes, fugiat. Beatus,
inquit Bias, est, nō qui diues est & cōcupitis potitur, sed qui nihil concu-
piscit. Hoc autem priuatum quemque decere, atque etiam duces ma-
ximos, facile constat ex admonitione Aristidis ad Themistoclem: nam
cū Themistocles summam boni ducis laudem definiret, scire ac præs-
cire hostium consilia: Et istud, inquit, o Themistocles, faciendum est,
sed imprimis oportet habere manus continentēs: hac enim egregij ducis
præcipua laus est, & videlicet etiam & ipse nihil concupiscat, præci-
pueque manibus linguāq; & ventri temperet, atq; pudendis. Ad Imper-
atores vero etiam extat admonitio Democriti: nam, inquit, imperator
inuitus & fortis est, non hostium, sed voluptatum duxor. Ad priuatis
vero spectare potest admonitio Epicuri, qua docet hac arte distescere
quosq; facile, non si præsantibus alia adiecerint, sed si dsum atque neces-
sitate præsantibus sibi circumsiderint. Hac per pauca admonitionis ex-
empla

empla hic proposita solui, ut quanta sit operis utilitas magis innotescat: nā nō solum principibus & cuique priuatorū exhibet admonitiones accommodatissimas, sed & actionum regulas constituit in omnibus, & dum sani sumus, & dum agrotamus, siue etiam cum amicis, siue cum hostibus agimus, vel serio vel iocose. Præterea sui officij sapiens admonet iudices, milites, monarchas, nobiles, & priuatos quosq; torpentes excitat, læguentes fouet, tristes solatur, imperitos rerū arguit, scios castigat, eruditos miris modis afficit, adolescentes docet, adultos à prauis affectibus dehortatur, viros confirmat, senes fulcit, & ad supremā illā metā festinantes gratis acclamationib; impellit. Pseudochristianis autē Ethnicorum tot sapienter dicta & gesta ruborem incutiunt, impios & iniustos homines ad caeleste & tremēdum illud tribunal vel inuitos pertrahunt, de tot blasphemis, obscænis, nefandis dictis & factis rationem reddituros. Studiosis bonarum literarum seu declamationibus, seu mutuis colloquijs, seu epistolarum ad familiares descriptione ingenia sua velint (ut decet) exercere, materiam suppeditat, qua instructi ornate & copiose differere queāt. At hic meminerint, velim, apophthegmata, ut & proueria & similitudines esse instar salis & condimentorum, quorum usus non ita frequens, sed aptus esse debeat. Quæ in re prudentia & exercitatione, temporis filia, opus est. Porro, ad apophthegmatis definitionem accedendum est. Sūntque apophthegmata cum adagijs ipsis comparāda: quod apophthegmata cum adagijs non parum conueniant, immo affinitatē maximam inter se habeant, Nam cum sit adagium, teste Varrone, quasi circumagium & celebre dictum, per ora hominum obambulans, & scita quæpiam nouitate insigne, ut inquit Erasmius: nulli dubium est quod & apophthegma, sit celebre dictum, scita quæpiam nouitate insigne: quamuis non sit vulgò iactatum, nec passim per ora hominum obambulet, ut adagium. Equidem optimè consultum esset hominum vita, si magis essent tria celebra dicta: nam bene & sapienter dicendo, tandem homines bene agerent & sapientiores essent. Ad re autem redeuntes, inter alia quæ adagijs confinia ponuntur, etiam Erasmo teste sunt apophthegmata, quæ nec alio modo differunt ab adagijs quàm sententia. Inter sententiam autem & adagium siue prouerbum, quod Græcè paræmia dicitur, hoc est discriminis, quod & utrunque cum altero coniungi potest, & utrunque rursus ab altero seiungi, non aliter quàm album ab homine. Et velut non omne album est homo, nec etiam homo est omne quod album est: tamen nihil vetat id album esse, quod homo est: ita etiam non raro fit, ut sententia paræmiam siue prouerbum complectatur. Non omne tamen quod paræmia est, idem est & sententia, nec e contra. Exempli gratia, sententia est hæc non adagium, nec prouerbum, Pascitur in viujs liuor, post fata quiescit. Prouerbum verò est hoc,

nō tamē sentētia, Ego in portu nauigo. Sentētia Verò simul & prouer-
biū est hoc, Ne puero gladiū. similiter etiā aliqua sunt apophthegma-
ta, quae simul etiā sunt proueria & apophthegmata, ut est responsū
Simonidis ad quendam in conuiuio tacentem. nam. inquit, siquidem
stultus es, sapientem rem facis: si verò sapiens, stul. ā. Apophthegma
Verò est, non autem prouerbiū, si dicas, oportet Caesaris vxorem, non
solum crimine, verum etiam criminis suspicione vacare. Quoniam
igitur quadam sunt ex adagijs, ex quibus confici possunt apophthegma-
ta, quae transire possunt in adagia, non inutile est horum inter se affi-
nitatem demonstrasse: nam hinc constat apophthegmata ad omnia ea
utilia ferè esse, ad quae sunt & adagia: & ubi aliquid inter huiusmodi
apophthegmata desideratur, id posse ab adagijs facile mutuari. pro apo-
phthegmate enim ex adagijs & surpari potest, si quis respondeat, iniusta
petenti. se & que ad aras esse amicum. Et sic etiam multa haec ratione
formari possunt, & passim ex omnibus adagijs possunt apophthegmata
commodè formari: ubi breuis as simul ad sit, & sententia, & quod scite
dici possit: nam scitum appellamus quod antiquitate pariter & erudi-
tione commendatur. Nunc videamus quid sit apophthegmatum
propriū, & unde id eis contingat. Ipsius enim tradita definitio-
ne, & similitudine atque differentia ab adagijs. si quid propriū est a-
pophthegmatis in memoria rursus reuocabimus, & facile etiam inde
apparebit quo pacto & ad quod utilis sit apophthegmatum cognitio.
Apophthegmatis propriū est quod est sententia propriū, hoc est, ut e-
quiditione & antiquitate commēdetur, sitque scita quapiam nouitate
insigne & celebratum, quod etiam maxime adagio conuenit, immo ex
hoc fit ut ad quaecunque utilia sint proueria, ad eadem conferant &
apophthegmata. Conducit igitur apophthegmatis cognitio cum ad alia
permulta, tum potissimum ad philosophiam, ad persuadendum, ad de-
cus, & ad gratiam orationis, atque etiam ad intelligendos optimos
quosque autores. Et primū quidem conuincit ad philosophia scientiam
comparandam: quoniam scite dictis quicquid est philosophia scientiaq;
& sapientia in homine facile comprehenditur. Non segniter ergo nec
oscitanter, sed pressius & penitus inspicienda erunt & relegenda haec
apophthegmata: subsunt enim in hisce scite dictis, & sententijs & luti
quidam igniculi ingenis sapientiae, suntque huiusmodi apophthegmata
simillima sacrorum mysterijs, in quibus maxima quapiam res ac diui-
na minutulis & in speciem penè ridiculis ceremonijs significari solent.
his enim breuibus dictis per inuolucrum quoddam eadem innuuntur,
quae philosophia principes tot voluminibus tradiderunt, immo tantum
honoris habitū est eis olim, ut nō ab homine profecta, sed caltus delapsa
viderentur. nam ē calo, inquit Iuuenalis, descendit quōdam orator, id est

nosce te ipsum: & perinde etiam pro foribus templorum, & veluti digna
 dū, inscribēbātur, passimque columnis & marmoribus insculpta & se bā
 tur tanquam immortalī digna memoria. sed hoc adhuc lōgē magis ma-
 nifestum est si quis memoria repetat Socraticum illud, quod in apologia
 Socratis responsū habetur, & ibi pluribus rationibus Socrates docet do-
 cet, magis obediendū esse D. o quam hominibus. Hoc enim dogmate nul-
 lum unquam proditum est à philosophis vel ad rectē instituendam vitā
 salubrius, vel Christiana religioni nostrā vicinius: & nihilominus rem-
 tantam breue hoc apophthegma paucis complectitur. Felicitatis enim
 humana summa eò comprehensa est. immo hoc si mortalibus persuaderi
 queat, ilicò facessent è medio bellū, inuidia, fraus atq; & uniuersū maloriū
 agmen. Ex hoc igitur uno solo apophthegmate satis patet quantum phi-
 losophia breuis sententia nobis aperiat. Sed videamus quo pacto etiam ad
 persuadendum apophthegmata conducant. & nō a auerem hac ratione, &
 caeteras breuitatis consulens omittam. hoc faciliē cōstat, quod apophtheg-
 mata siue sententia, quæ vulgo recepta sunt, hoc ipso, quod incertum au-
 thorem habent, velut omnium fiunt, & vim maximam ad persuadendū
 habent. neque enim durassent hac in aeternum, inquit Fabius, nisi vera
 omnibus viderentur. Ad intelligendos autem optimos quosque auto-
 res etiam conducere, & possimum etiam ad intelligentiam eorum quæ
 dicuntur colloquēdo, hinc faciliē constat, quod mutilatim hæc quandoq;
 efferuntur. Et cum dicimus, Principiis obsta. Cæterum non est quod hæc
 de re pluribus agamus. Vtilitas enim in promptu legentis erit, & potissi-
 mum si legantur & mores instituantur, & sermones emendentur. & ante
 sic corrumpunt bonos mores colloquia praua, faciliē instaurabuntur opti-
 mi ex dictis & sententijs Sapientum.

THOMAS NAUGEORGVS
 LECTORIBVS.

Dicta olim veterum mixtim collegit ERASMVS,
 Vnde ingens studiis prodiit vtilitas.
 Olim ea CONRADVS nidis communibus aptē
 Disposuit, curis auxit & illa suis.
 Vnde lucrum maius facies studiosa iuuentus,
 Quod certo inuenies condita quæque loco.
 Scilicet vt prodest aptē digesta supellex,
 Quum citius quicquid flagitat vsus adest:
 Sic habet in studiis, quum facta argutæque dicta
 In classes retinens quæque redacta suas.
 Ergo, LYCOSTHENI dignas persoluito grates,
 Cuius ita assidua ritē iuuaris ope.

CATALOGVS AVTORVM,
 EX QVORVM LVCVBRATIONI-
 bus Apophthegmata à Conrado Ly-
 costhene deprompta sunt.

G R Æ C I.

Abdias.
 Ælianus Sophista.
 Antonius monachus.
 Appianus Alexandrinus.
 Ariston.
 Aristonymus.
 Aristoteles.
 Arrianus Nicome.
 Athenæus.
 D. Basilius.
 Callistratus. Cedrenus.
 Clemens Alexandrinus.
 Demosthenes.
 Diodorus Siculus.
 Diogenes Babylonius.
 Diogenes Laertius.
 Diogenianus.
 Dion Cassius.
 Dion Nicæus.
 Dion Prusæus.
 Dionysius Halicarn.
 S. Ephræn Syrus.
 Epictetus. Epiphanius.
 Euagrius.
 Eusebius.
 Flavius Iosephus.
 Gr. Nazianzenus.
 Herodianus.
 Herodotus.
 Isocrates.
 Lucianus Samosatensis.
 Maximus monachus.
 Maximus Tyrius.
 Nicephorus Callistus.
 Nicephorus Gregoras.
 Nicetas Acominates.
 Pausanias.

Phavorinus.
 Philo Iudæus.
 Philostratus. Plato.
 Plutarch. Chæroneus.
 Polybius. Polyænus.
 Procopius.
 Socrates Constantinop.
 Sozomenus. Stobæus.
 Suidas. Theodoretus.
 Thucydides.
 Xenophon Athenien.
 Xiphilinus abbreviator Dionis Ni-
 cæi.
 Zezes de Varia historia.
 Zonaras.

L A T I N I.

Ælius Lampridius.
 Ælius Spartianus.
 Æmilius Probus.
 D. Ambrosius.
 Ammianus Marcellinus.
 Antonius Florent.
 Apuleius.
 D. Augustinus.
 Aulus Gellius.
 Aurelianus.
 Aurelius victor. Cæsar.
 Cicero. Columella.
 Corn. Celsus.
 Curtius. Eutropius.
 Fabius Quintilianus.
 Flavius Vopiscus.
 Florus. Frontinus.
 Gellius.
 D. Hieronymus.
 Iulius Capitolinus.

A V T O R V M C A T A L O G V S .

Iustinus, Trogi Pópeij abbreviator.
 T. Livijs Patavinus.
 Lucius Annæus Sēneca.
 Macrobius Aurelius.
 Paulus Diaconus.
 Plinius iunior.
 Plinius senior.
 Salustius.
 Suetonius Tranquillus.
 Sulpitius Seuerus. C. Tacitus.
 Trebellius Pollio.
 Valerius Maximus.
 Sext. Victor. Vitruuius.
 Vulcatius Gallican.

R E C E N T I O R E S .

Aeneas Syluius.
 Albertus Crantius.
 Alexander Neapoli.
 Angelus Politianus.
 { Anglorum.
 { Austriacorum.
 { Bauarorum.
 { Flandrensiū.
 { Florentinorum.
 { Gallorum.
 { Genuensium.
 { Germanorum.
 { Heluetiorum.
 { Hispanorum.
 { Lubecensium.
 { Monasterij Hirsfeldensis.
 { Monast. S. Galli. in Helue-
 { tiis.
 { Polonorum. Saxonum.
 { Seotorum. Venetorum.
 { Vltraiectionum.
 { Vngarorum.
 Antonius Bonfinius.
 Antonius Constantinus.
 Antonius Panormitanus.
 Baleus de scriptoribus Anglicis.
 Baptista Egnatius.
 Bartholomæus Facius. Rocatius.
 Berealdus. Blondus.
 Brusonius Contursinus.
 Cælius Rhodiginus. Chytræus.
 Coccius Sabellicus.
 Conradus à Lychtenavv, seu Abbas

Vispergensis.
 Erasmus Roterodamus.
 Egidius Corrozettus.
 Franciscus Patricius Senensis.
 Franciscus Petrarcha.
 Franciscus Tarapha.
 Fulgosus Genuensis.
 Gaguinus Gallus.
 Georgius Lilius Britannus.
 Guido Bituricensis.
 Gulielmus Tyrius.
 Hadrianus Barlandus.
 Hieronymus Oforius.
 Horatius Tursellinus.
 Hermolaus Barbarus.
 Ioan. P. Maffæus.
 Iosephus Acoſta.
 Io. Ionuilius. Iacobus Spiegelius.
 Ioannes Auentinus.
 Ioannes Cuspinianus.
 Ioannes Francisc. Picus.
 Ioannes Magnus Ioannes Stella.
 Ioannes Stunphius.
 Ioannes Trincemius. Iordanes.
 Iouianus Pontanus.
 Lambertus Schafnaburgensis.
 Laurentius.
 Laonicus Chalcon Dyles.
 Laurentius. Lilius Gyraldus.
 Marulus Spalatenſis.
 Nicolaus Sanderus.
 Olaus Magnus. Otho Frisingensis.
 Paulus Aemilius. Paulus Louius.
 Petrus de Natalibus.
 Petrus Ribadencira.
 Philippus Cominæus.
 Pius Pontifex. Platina.
 Polydorus Virgilius.
 Pomponius Lætus.
 Raphael Volaterranus.
 Rauisius Textor.
 Ritus Neapolitanus.
 Rodolphus Agricola.
 Saxo Grammaticus.
 Sebastianus Munsterus.
 Sigismundus de Herberstein.
 Surius.
 Vincentius Bellouacensis.
 Vnfridus Anglus. Zuingerus.

F I N I S .

CAPITVM SIVE LOCORVM

COMMVNIVM INDEX.

 Bstinentia	1	Aqua lustralis	59
Abusus rerū perniciosus	4	Arcana non temerè effutienda	60
Accusatio	5	Argutè dicta	ibi.
Admonitio	ibid.	Arrogantia	67
Adulatio & Assentatio	6	Artiū atque disciplinarū vtilitas	68
Adulatores non admittendi	11	Artes superuacaneæ & inutiles	ibid.
Adulantium libertas	12	Artium contemptus	69
Adulterium	13	Ar, quā quisque nouit, exercēda	ibi.
Ægrotatio	15	Aspectus incautus	70
Æmulatio	16	Assentatio	ibid.
Ænigmata	ibid.	Assiduitas	ibi.
Æqualitas	17	Affluetudo	71
Ærarium & fiscus	19	Astrologia & Astronomia	ibid.
Affabilitas	ibid.	Astutia	72
de Affabilitate neglecta	ibi.	Attentio	73
Affectatio verborum	20	Auaricia	ibi.
Affectus humani	21	Audacia	81
Affectus priuati	ibid.	Auditus & auditores	82
Affectus nostri, qui in alis proban-	22	Auguria	83
tur	22	Aulica vita	84
Affectus frenandi	ibi.	Authoritas	85
Afflictiones	24	B Alneum	86
Agricultura	ibid.	de Barba	87
Alca	27	Barbaries	88
Ambiguè dicta	ibi.	de Beatitudine	89
Ambitio	31	Beatus nemo iudicandus ante mor-	90
Ambitio ex sordibūs	35	tem	90
Amicitia, atque amicus bonus	36	Belli studium	91
Amicitia regum & principum	41	Belli perniciēs	93
Amicitia neglecta, aut violata	42	Bellici sumptus	95
Amicitia falsa, quæ in aduersis pate-	43	Beneficentia	ibi.
fit	43	Beneficium dignis collatum, & à di-	98
Amicorum electio	44	gnis accipiendum	98
Amicus castigatō	45	Beneficium indignis collatum	99
Amicorum res communes	46	Beneuolentia	100
Amor impudicus	ibi.	Bonitas vel benignitas, & bonus vir	ibid.
Amoris parum honesti remedia	48	Breuiloquentia	102
Amantium ira & odium	ibid.	C acitas	104
Amor honestus	ibid.	Callidè dicta	ibid.
Amor sui, quem Græci φιλανθρῶν	49	Calumnia	105
vocant	49	Canices	106
Amari à subditis melius quàm me-	50	de Candidè dictis	107
tui	50	Castigatio, correctio & reprehensio	ib.
Animæ immortalitas	ibid.	Castigatio modesta	108
Animi bonas ac cultus	53	Castigatio libera	109
Animosè dicta	56		Casti-

Castigatio dura	ibi.	Curiositas	163
Castigatio iniquo animo lata	110	Dammum acceptum	164
Castitas	ibid.	Deambulatio	165
Celeritas atq; velocitas in agēdo	111	Debitores soluendi	ibid.
Charitas	112	Decorū vbiq; omnib. obseruādū	166
Ciuitas	ibid.	Defensio	168
Claudicatio	114	Dediscendi difficultas	ibid.
Clementia	115	Degeneratio	ibid.
Cognitio sui	122	Delatio	170
Collega inutilis	124	Democratia	ibid.
Coitus & Venus	ibi.	Deposuitum	ibid.
Comitas	ibid.	Desperatio	ibi.
Commendatio	125	Deus	171
Comœdiæ libertas	ibi.	Deus æternus	172
Compassio seu condolentia	126	Deus immutabilis	ibid.
Concordia	127	de Deo omnipotente & vidente omnia	ibi.
Confessio	129	Deus semper colendus	173
Coniugium	130	Deus, dona sua inæqualiter distribuens	174
Coniugalis amor	132	Dialectica	175
Coniugij molestiæ	ibid.	Diffidentia	176
Coniugium iteratum	133	Diligentia	ibid.
Conscientia bona	134	Diligentia nimia	177
Conscientia mala	135	Discendi cupiditas	ibid.
Consilium bonum	136	Discipulus docilis	179
Consilium secretum	137	Discipulus indocilis	180
Consilium precipitatum	ib.	Discipulorum erga præceptores pietas	181
Consilium tenile	138	Discipulorum infrequentia, & numerus exiguus	ibi.
Consilium bonū, sed contemptū	ibi.	Discordia	ibi.
Consilium in melius mutatum	139	Disputationes aut quæstiones inutilles	182
Consilium malum, ac consultori pessimum.	ibid.	Dissidium	183
Consiliarij regum ac principum	140	Dissimulati	ibi.
Consolatio	141	Diuitio	ibid.
Constantia	142	Diuitiz ac opes	186
Constantia in re turpi	144	Diuitiarum vsus	190
Consuetudo	ib.	Diuitiarum abusus.	191
Consuetudo loquendi	145	Diues indoctus	192
Contentio	ibid.	Diuitiarū atq; opū contemptus	ibid.
Contemptus & irrisio	146	Docilitas	195
Continentia	ibid.	Doctrina & eruditio	ibid.
Contumacia	148	Doctrina & eruditio in pretio habitata	200
Cotumelia	ibid.	Doctrina factis dissentanea	201
Conuictus & conuersatio	149	Dolus & fraus	203
Conuictus malorum non semper obest	150	Dolor	ibi.
Conuiuia	ibi.	Domini præsentia	204
Conuicia	151	Demus structura & ornatus	ibi.
Cōuicia in ipsum autorē retorta	152		
Correctio	159		
Crudelitas	160		
Cunctatio in rebus agendis	162		

Donum & munera	205	Forma & pulchritudo corporis	ibid.
Dos	ibid.	Fortitudo domestica	259
Dux belli	206	Fortitudo heroica & militaris	263
Dux externus	207	Fortuna	273
Dux senex	ibid.	Fortuna inconstantia & mutatio	274
Ducis prudentia & vigilantia	ibid.	Fortuna adu. equo animo ferenda	277
Ducis presentia, multum conferens ad victoriam	208	Fratres	278
Dux strenuus & solers	ibid.	Frugalitas	279
Dux, qui vitæ suæ nõ debet esse pro- digus	210	Fucus	285
Ducis pietas erga milites	ibid.	Fuga	ibid.
Dux bonus non facile mutandus	211	Fuga excusata	287
Dux ignauus	ib.	Furtum & fures	288
E Brietas	212	G Arrulitas & loquacitas	289
E brietatis effectus varij	216	G enerositas dicta	291
Educatio & institutio liberorum	217	Gesticulatio	292
Educatio filiorum neglecta	221	Geometria	293
Eleemosyna	ibid.	Gladius, gladiatores atq; arma	ibid.
Electio	222	Gloria & eius amor	ibid.
Eloquentia	223	Gloriæ contemptus	295
Error & lapsus	224	de Gratitudine	296
Exactiones & tributa	225	Gratitudo in Deum	297
Exercitatio ingenij	ibid.	Graviter dicta	ibid.
Exercitatio corporis	226	Gubernatio	302
Exilium	ibid.	Gula	303
Exilium fortiter ferendum	227	H eretici fugiendi	ibid.
Experientiarum	229	H ilaritas	304
Exprobratio	ibid.	Historia	ibid.
F acetè & iocosè dicta	230	Homo	ibid.
F ama bona	242	Homines suū officiū nõ facientes	306
Fama & rumor falsus	243	Hominiſ miseria & fragilitas	307
Fames & sitis	ibid.	Honestas	310
Familiaritas	245	Honor virtutis præmium	ibid.
Fastus	ibid.	Honor artib. & eruditioni exhibit ⁹	312
Fatum	ibid.	Honor negatus	ibid.
Favor	246	Honor ex necessitate oblatuſ	ibid.
Favor arte & largitionib. captat ⁹	ib.	Honor momentaneus	313
Feriæ & dies festi	247	Honoris priuatio	ibid.
Fides seruanda	ibi.	Honor absque vtilitate	ibid.
Fiducia sui	249	Honoris contemptus	ibid.
Fiducia artis	250	Hospitalitates	316
Fiducia potestatis	ibidem	Hostes & inimici	317
Fiducia meritum	251	Hostes fraude, astu, ac dolo vincendi	ibid.
Filij, siue liberi	252	Hostes contempti	318
Filiorum pietas in parentes	ibid.	Hostes non crudeliter tractandi	319
Filiorum impietas in parentes	254	Humanitas	321
Filiorum abdicatio	ibid.	Humilitas	322
Finis ubique spectandus	255	de Hypocriſi	305
Felicitas	ibid.	I gnanzia	ibid.
Fœnus	257	I gnauia	323
			Ignor

Ignobilitas & obsecritas generis	ibid.	Laudis contemptus	379
Ignoscentia	324	Laus à bonis viris profecta	380
Imitatio	325	Laus à malis hominibus profecta	381
Imperator, & eius officium, item imperium administrandum	ibid.	Laus ab inimico & hoste profecta	382
Imperij administratio difficilis	331	Laus à seipso profecta	ibi.
de Imperitia	ibid.	Laus propter vtilitatem	383
Impietas	ibid.	Lauritiaz	384
Impudentia	332	Lectiois delectus	ibid.
Impudicitia	ibi.	Legatio & legati	389
Impunitas	ibid.	Leges	390
Incessus	333	Legum authoritas & obseruatio	391
Inconstantia & lenitas	ibid.	Legum neglectus	396
Incontinentia & libido scda	ibid.	Legum reuouatio & abrogatio	ibid.
Indocti	334	Lepidè dicta	397
Indoles excelsa	ibid.	Liberalitas	398
Industria	335	Liberè dicta seu loquedi libertas	402
Infamia	ibid.	Libertas	415
Infernus	336	Libertas nimia	419
Infelicitas	ibidem	Libido scda	ibid.
Ingenium	337	Librorum fiducia & multitudo	420
Ingratitudo	ibid.	Licentia	ibid. (421)
Initiatio	339	Lingua, garrulitas & loquacitas nimia	
Iniuria	340	Lis & contentio	429
Iniustitia	ibid.	Litigare, contendere, aut ludere cum potentioribus, periculosum	428
Innocentia	341	Locatio in honoru distributione	429
Inseitia	343	Lucrum	430
Integritas vitæ	ibid.	Luctus	431
Intemperantia	344	Lusus	432
Interrogatio absurda & inepta	345	Luxuria & luxus	433 (441)
Inuidia felicitatis & virtutis vmbra	346	M agistratus & gubernatio Reip.	
Iocose dicta	350	Magistratum electio	444
Ira	354	Magistratum sollicitudo	445
Iracundia cohibenda	355	Magistratus momentaneus	446
Irrisio	358	Magnanimitas	447
Iudex bonus & corruptus	359	Magnificentia	448
Iudex malus & corruptus	362	Maledicentia, ac mordacitas	ibi.
Iudex incautus	363	Malignitas maledica	453
Iudicium nimis exactum	ibid.	Malitia	456
Iudiciu iustu nō remere mutandu ib.		Malum & mali	457
Iudiciu in re ignota nō ferendu	364	Mancipia	458
Iuramentum vel iusiurandum	366	Manuetudo	ibidem.
Iurisprudencia	367	Mathesis	459
Iustitia	368	Matrimonium	ibid.
Iuuenes & iuuentus	373	Medicina	ibid.
L abor	ibidem	Medicina contempta	461
Lasciua	377	Mediocritas	462
Latrocinium	ibid.	Memoria	463
Laus, virtutis stimulus	378	Mendacium	464
Laudis cupiditas	ibi.	Mendacium vrbane excusatum	465
		Mendicitas & menditantes	ibid.

Mens	467	Nominis immortalitas	533
Mercedis cupiditas	ibid.	Nox	ibidem
Metus & timor, vel timiditas	469	Nuntij	534
Militia & milites	470	Nuptiæ	ibi.
Militum in reb. agendis ignavia	472	Nuptiæ secundæ	ibid.
Militaris disciplina	473	Obesitas	535
de Minis	476	Obesitas, vel pinguedo	536
Misericordia	477	Obiurgatio	ibidem
Moderatio animi	478	Obliuio	ibidem
Modestia	482	Occasio non negligenda	537
Modestè dicta	483	Occum honestum	538
Modus & mediocritas	484	Occum inhon. fugiendum	ibid.
Molestia	ibid.	Odium	540
Mollities	481	Oeconomia	541
Monarchia	486	Officium bene collocandum	542
Morbi animi	ibid.	Omina	ibid.
Morbi corporis	487	Opinio	543
Mores	488	Oracula	ibidem
Morum diuerfitas	ibi.	Orationis vehementia	544
Mores in melius mutati	489	Oratio elaborata	ibid.
Mores mutati in peius	ib.	Oratio incompressa	545
Moriones ac stulti	490	Oratio inepta	546
Mors	ibid.	Oratio aliena	ibid.
Mors contemnenda	495	Oratio extemporanea	547
Morientium monita & doctrinæ	504	Orationis habitus, pro re & tempore variandus	ibid.
Mortis & somni cognatio	506	Oratores	548
Mors generosa	ibid.	Ordo	549
Mors generosa non desenda	507	Ornatus	ibid.
Mors suorum æque animo ferenda	509	Osculum	ibid.
Mortui non lædendi	510	Ostentatio	ibid.
Mulierum natura & mores	ibid.	Ostenta	550
Munus exiguum non contemnendum	513	Pax	ibid.
Munerum corruptela	ibid.	Pallor	551
Munerum contemptus	515	Parentum amor in filios	552
Mundus	519	Parentum severitas in filios	553
Musica	520	Par pari relatum	554
Musica contempta & irrita	ibi.	Parricidium	556
Mutationes	524	Parasimonia	ibid.
Mutuuum	525	Parta probè custodienda	558
Natandi peritia	ibid.	Patientia doloris	ibid.
Natiuitas omnibus hominibus communis	ib.	Patientia iniuriæ	560
Natura	526	Patriæ obsecritas	562
Nauigationis periculum	ibid.	Patriæ forti viro est vbique	ib.
Necessitas	528	Patriæ amor	563
Negotiorum multitudo, qua in di uerfa distrahitur homo	ibid.	Patriæ fortiter propugnanda	565
Nobilitas generis	529	Patriæ neglectus	568
Nobilitas vera	ibid.	Patriæ contemptus impius	ibid.
Nominum varia interpretatio & mu- tatio	532	Patriæ impietas in suos	ibid.
		Patroni	569
		Pauper-	

Paupertas	ibid.	Prudenter dicta	623	(ibid.
Peculatus	572	Publica negotia priuatis anteponeſda		
Pecunia	573	Pudicitia		624
Peregrinationes	574	Pudicitia coniugalis		625
Perfectio	575	Pudor & verecundia		626
Perfidia	ibid.	Pudor præpoſterus		627
Periculum vitandum	576	Pudor inutilis		ib.
Perſeuerantia	ibid.	Pueritia inſignis		628
Perſeuerantia & conſtantia piorum		Pulchritudo		ibid.
in cruce	ibid.	Quies		629
Perſuaſio	579	R Apacitas		ibid.
Pertinacia	ibid.	R Ratio		ibi.
Petitiones honeſtæ	ibid.	Ratio reddenda		630
Philoſophiæ vſus & vtilitas	583	Reconciliatio		ib.
Philoſophi	589	Recreatio, vel Relaxatio		631
Phyſiognomia	590	Regnum & Reges		ibid.
Pictura & pictores	591	Regnandi libido		634
Pigritia, ignauia, atque deſidia	593	Regnum virtute parandum		637
Podagra	ibid.	Reſponſum ab inexpectato		638
Pœna malis inſtigenda	594	Regnum virtute ſtabiliendum		640
Pœna mitigata	595	Religio ſeruata		641
Pœnitentia	596	Religio neglecta		642
Pœſis	ibid.	Reprehenſio		ibid.
Pœtica fictio	597	Reſpublica		643
Populus	598	Repuſa		644
Poteſtas & potentia	ibid.	Reſponſum durum & abſurdum		ibi.
Poteſtas breuis	559	Reuerentia		645
Præceptor bonus ac fidelis	600	Rhetorica		ibid.
Præceptores mali & indocti	601	Riſus		ibid.
Præcones laudum	ibi.	Robur corporis		646
Præda militaris	602	Rubor		ibidem.
de Præmio virtutis	ibidem.	S Acrificia		647
Præſagia	603	S acrilegium		ib.
Præcatio, ſiue oratio hominis ad		Sagittandi peritia		648
Deum.	ibidem.	Saiſè dicta		ibid.
Princeps bonus, ac eius in regni ad-		Saltatio		654
miniftratione officium	604	Sanitas & valetudo bona		656
Princeps malos	613	Sapientia		ibid.
Principium rerū agendarū durū	614	Sapienter dicta		658
Probitas	ibid.	Satellium principum		663
Probitas damnata	ibid.	Scortationis deteſtatio		664
Prodigalitas, profuſio & largitio	615	Securitas		665
Proditio	616	Seditio		ibid.
Promiſſiones	618	Senectus		666
Pronuntiatio	619	Senectus viuida & animoſa		668
Proſperitas	ibid.	Senectus imbecilla		669
Prouidentia Dei	620	Senectus honoranda		670
Prouidentia hominum in rebus a-		Senectutis fiducia		ibid.
gendis	ib.	Sepultura		671
Prudenciã	621	Seria negotia in vinolentis conuiujs		

non tractanda	673	Ventris studium	ibid.
Sermo, animi speculū ac index	674	Verbera	ibid.
Serui ac famuli	675	Verborum obscuritas	719
Seruus fidelis	676	Verecundia	ibid.
Seruorum multitudo & turba	678	Veritas	720
Seruorum ministerium	ibid.	Veritatis simplex oratio	721
Seueritas	679	Veritas odium parit	ibid.
Seuerè dicta	ibid.	Vestitus	722
Sexus	680	Vetula	725
Silentium	ibidem.	Vicarij	ibid.
Similitudo formæ	684	Vicini	726
Simulatio & dissimulatio	ibid.	Victoria	ibid.
Simultas Reip. perniciēs	685	Victoria non astu aut infidiis, sed vir-	
Sobrietas	687	tute paranda	728
Solæcismus	688	Victoria incruenta	730
Solertè dicta	689	Victoria non ex multitudine militum	
Solertia animalium	ibid.	metienda	731
Solitudo, & vita solitaria	690	Victoriæ moderatio	732
Somnus	ibid.	Victoriæ insolentia	735
Somniorum interpretatio	691	Vigilantia	ibi.
Sophistica	692	Vinum & Vinolentia	736
Sors	694	Virtus	ibid.
Speculum	ibid.	Virtus in actione consistit	740
Spectacula	ibid.	Vis vel Violentia	741
Spes	695	Visus, aspectus & oculi	ibid.
Statuæ simulacra atque imagines		Vita humana	742
deorum	696	Vitæ contemptus	744
Statuarum vanitas & cōtempus	697	Vitæ cupiditas	ibid.
Stulticia & stulti	ibid.	Vitia	745
Sumptus superuacanei	699	Vituperatio	ibid.
Superbia	ibid.	Vltio & vindicta	ibid.
Superbia ex sordibus	703	Vltio & vindicta negligenda	747
Superstitio	ibid.	Vnguenta	754
Suspicio vitanda	705	Vox atque clamor	755
T Aciturnitas	706	Voracitas	756
Temeritas	707	Vota	757
Temperantia	ibid.	Vrbanitas	ibid.
Templorum ornatus	709	Vrbium munitiones	758
Tempus & eius iactura	ibid.	Vfura & fœnus	ibid.
Testimonium & testes	710	Vtilitas	759
Tormenta & quæstiones	711	Vulgi natura, mores & iudicium	760
Tragædia	ibid.	Vulnus & cicatrix	762
Tranquillitas animi	712	Vxores	ibid.
Tristitia	713	Vxor eligenda	763
Triumphus	ibid.	Vxor ducenda	764
Trophæa	ibid.	Vxor non ducenda	ibid.
Tyrannis	714	Vxor morosa, imperiosa, ac molesta	
V Afrè dicta	717	766	
Venia delicti	718	Zelotypia	768.

A P O P H T H E G M A T V M L O C I C O M M V N E S.

C O N R A D O L Y C O S T H E N E
C O L L E C T O R E.

De Abſtinentia.

S O C R A T E S.

V M qui virtutem, tanquam patriam, in-
tueri deſiderabat, ad-
monebat, vt abſtinē-
tiſſimam vitam agēs,
voluptates omnes, ve-
luti ſirenes, fugeret, Stob. ſerm. 15.

Idem.

* Quoſdam hospites ſuos quum
ſatis tenui cœna excepiſſet, cuidam
quærenti, reſpōdit: Si boni ſunt, æqua
nimitèr ferent: ſi mali, non eſt curan-
dum. Laertius.

Idem.

* Suadere ſolitus erat illos cibos
potuſve vitandos, qui vltra ſitum fa-
mēmque vitandam producunt appe-
tentiã. Xen. Macrob. Saturnal. lib. 7.
cap. 4.

Idem.

† Aiebat cæteros homines viuere,
vt ederent: ſe verò edere vt viueret.
Laert. lib. 2.

Idem.

† Dicebat eum qui ſuauiſſimè co-
mederet, minime obſonio indigere: &
qui cū voluptate biberet, eum quod
preſens nō ſit poculum, nec quærere,
nec optare: eumque maximè Diis pro-
pinquum, qui minimis egebat. Ibi.

Plato.

* Extat præclara epiſtola Platonis
ad Dionis propinquos, in qua ſcriptū
eſt, hiſ ferè verbis: Nullo modo pla-
cuit bis in die ſaturum fieri. Cic. lib.
vlt. Tuſc. quæſt.

Bias Prienew.

Beatum quidem eum eſſe dicebat,
qui & diues eſſet, & cupitis potire-
tur: at eum qui nihil concupiſce-
ret, longè beatiorem fore. Maximus
ſer. 3. de Caſtitate.

Ariſtides.

Quū Græcis tributa indixiſſet, tan-
to pauperior rediit, quantum abſum-
pſerat in peregrinatione. Atqui in ta-
li genere functionis ſolēt alij meſſem
opimam meſtere. Eo magis ille cauit,

▲

ne quid suspicionis eiusmodi conflaret sibi, proinde suis impendiis rem gessit. Plutar. in Græc. apoph.

Idem.

Quò Themistocles irrisisset Aristidis consilium, hoc agentis, ut census esset in tuto, dicens eam laudem non esse viri, sed seruij tui & seruatis aurum; deinde summam boni ducis laudem definiret, scire ac præscire hostium consilia: Et istuc, inquit, ô Themistocles faciendum est: sed in primis oportet habere manus abstinētes, atque hæc egregij ducis præcipua laus est. Hoc sermone notauit Themistocles rapacitatem, & ostendit, à publico bono abstinendum esse omnibus. Plut. in vita Aristidis.

Anacharsis.

Eius statuis atque imaginibus inscribatur, γλώσσῃ, γαστρὶς, αἰδώς, καὶ εὐνὴ, id est, linguæ, ventri, pudendis temperandum. Quòd maximorum malorum causa sit lingua effrenis, luxu nil turpius, libido pecudem ex homine reddat. Laert. lib. 1. cap. 9.

Zeno Citiensis.

Ne per morbum quidē cibo magis delizioso fruendum opinatus est. Igitur medico columbinum pullum consulente, ipse consilij impatiens, non secus quàm M. nem feruulum, si ægrotaret, curari se iussit. Nimirum volebat, non se mollius tractandum quàm ægrum aliquem seruum. Si enim absque preciosis alimentis recuperare sanitatem serui possunt, quid idem nobis futurum prohiberet: sanè indignum est, virum bonum villo se seruo molliorem præstare. Musonius, in lib. de Alimentis.

Arsstippus.

* Moderatur voluptati, non qui penitus abstinet, sed qui hoc modo vitur, vt non abripiatur cum ipsa, vt naui & equo imperat haud qui non vitur, sed qui, quò libuerit ducit. Stobæus.

Democritus.

Dicere solebat: Fortis est, non tan-

tum hostium, sed & voluptatum victor, Stobæus ser. 7.

Idem.

Quemadmodum vnctio non quæ suavis est, aut lōga. bona est, sed quæ sanat: sic cibus, non qui suavis, aut multus bonus est, sed qui valetudinem tuetur. Max. monach. ser. 27.

Idem.

In capiendo cibo omnis celeritas abstinere: hoc enim caninum est, bestiamque magis quàm hominem decet. Max. ser. 27.

Epicurus.

* Solitus est dicere, duo esse vitia omnium terribissima ac grauissima, intolerantiam & incontinentiam, cum aut iniurias, quæ sunt ferendæ, non toleramus, neque ferimus: aut à quibus rebus voluptatibusque nos tenere debemus, non tenemus. Itaque, inquit, si quis hæc duo verba cordi habeat, eaque sibi imperando atque obseruando curet, is erit pleraque impetabilis, vitamque viuet tranquillissimam. Verba duo hæc dicebat, ἀπέχεσθαι καὶ ἀπέχεσθαι, id est, Sustinere & abstinere. A. Gellius lib. 17. cap. 19.

Epicurus.

Interrogatus, qua vis arte dicesceret: Non si præsentibus adiecerit, respondit, sed vsum ac necessitatem sibi persuasam circumciderit. Stobæus serm. 17. Non augendæ sunt opes, sed minuendæ cupiditates.

Idem.

† Cui pauca non sufficiunt, ei nihil satis esse dicebat: seque cum Ioue etiã paratum esse de felicitate certare, si aquam haberet & offam. Stob. ser. 12.

Demosthenes.

Dicebat, hoc esse perpetuum sapientis institutum, vt rationem cupiditatum dominum constituat. Stob. serm. 17.

Cyrus Persarum rex.

Hi qui repentinis abstinere voluptatibus, non id agunt, vt latentur nunquam, sed vt per hanc incontinentiam multo maiore in posterum

semper

tempus lætitia afficiantur. Brusonius lib. 1. cap. 9. ex Xenophonte.

Darius.

* Fugatus ab Alexandro, cum aqua turbidam & cadaueribus inquinatam bibisset, negavit se vquam bibisse iu cundius. Nunquam videlicet sitiens biberat. Cicero Tuscul. quæst. vltim. libro.

Alexander Macedo.

Ob aquarum defectum in itinere, sit laborabat: igitur cum fortè oblata esset galea aqua plena, vbi galeam in manus accepit, circumspiciens quos circa se habebat equites demisso capite & fixis in potum oculis, ingustatam reddidit, aquam, probatisque viris dixit: Si solus bibero, hos mæror instigabit. Bruson. libro 1. cap. 9. ex Q. Curtio.

Cato maior.

Quamuis complures vrbes cepisset, nihilominus tamen dicebat, hisce diebus quos in castris fuisset, nihilo plus accepisse, quam quæ ex hostium agris comedisset ac bibisset. Plutare.

Idem.

Neque, inquit, mihi ædificatio, neque vas, neque vestimentum vllum in manu pretiosum, neque pretiosus seruus, neque ancilla. Si quid est quo vtar, vtar: si non est, ego sum, quo cuique per me vti atque frui licet. Bruson lib. 1. cap. 9.

Tiberius Cesar.

* Ab amicis interrogatus, Cur non tam facilè magistratus & præfecturas suas mutaret? respondit se data opera hoc fecisse semper. Naturâ enim omnes qui administrationi præfint pecuniæ esse cupidos, plurimumque studij ad rem magis magisq; augendam eos collocare. Cæterum si diutius magistratu versentur, segniores ad quæstum faciendum fieri. Mufcas enim, si longiùs corporum vlceribus insideant, minus graues & molestas fieri, quippe sanie vlcerum ad satietatem vsque refertas: & eum qui vlceribus scateat durius acceptum af-

si&umque iri, si saturis iam repulsis, famelicis alias ad vulnera admittere velit. Nicephor. eccles. histor. libr. 1. cap. 17.

Iulianus Imperator.

Eunuchos, coquos, tonsores, eiecit è palatio. Rogatus quam ob causam: negavit sibi esse opus eunuchis cum vxor decessisset: nec opus esse coquis, quòd simplicissimis cibis vesceretur. De tonsoribus dixit, vnum multis sufficere. Erasim. lib. 8. apoph.

Alexander Severus.

Cursor nunquam vtebatur: nisi seruo suo, dicens: Ingenuum currere nisi in sacro certamine non debere. Cocos item, piscatores, fullones, & balneatores non habuit nisi seruos suos: nolens quenquam ingenuum sordidis ministris dehonestare. Aelius Lampridius.

Theodosius minor.

† Venatum egressus clam suis omnibus derelictis, ad monachum quendam venit. Agnouit senex Imperatorè, tamen eum velut vnum è militibus ex cepit: & à via, estuque fatigato, panem maceratum, acetum, & oleum apposuit. Cum edisset & aquam bibisset, Nostine me pater, inquit? Monacho respondente, Deus te nouit. Ego, infert, sum Theodosius Imp. Beati, ac felicissimi profectò vos Monachi estis, curarum huius Mundi vacui. Verè tibi affirmo, pater, nūquam me in palatio tanta cum voluptate cibum ac potum comedisse. Cedrenus.

Boethius.

* Paucis minimisque natura cõtenta est, cuius satietatem si superfluis velis vrgere, aut iniucundū fiet quod infuderis, aut noxiuum. lib. 2. profa. 3. de philosopho consol.

Rodolphus imperator.

Quum in bello, quod contra Otacarum Bohemix regem gessit, potu laboraret cum toto exercitu, ferunt rustico (qui messoribus potum ferret) ablatam hydriam sicera plenam, atque imperatori oblatam. Quæ

cum ille vidisset, Reddite, inquit, homini vasculum suum: nam ego exercitui, non mihi sitiebam. Sicque sua abstinentia partim exercitum eo potu refocillauit, partim ad sitis patientiam inuitauit suo exemplo. Aeneas Syluius libro 3. commentariorum in res gestas Alphonfi.

Alphonfus rex.

Quum fugato Iacobi Caudolæ exercitu, sine tentoriis ac commeatu (siquidē ex inasperato aduenerat) pernoctare sub dio cogeretur, & Ioannes Efernitanus Alphonfi studiosus raphanum vnum, in tam magna militum inopia, & panem vnum cum dimidio caseoli Balearici, regi misisset, recusauit: Non decere, inquit, imperatorem ieiuno exercitu mandere. Panor. li. 3. de reb. gest. Alphōfi.

Pyrhniculus Vasco.

Is peregrè iter faciens, cum ad meritorem tabernam venisset, & apposta esset cœna omni ex parte olitoria, cum vino dilutissimo, omniâque administrarentur quàm parcissimè, finita cœna iussit ad se vocari medicum, ad mercedem capiendam. Igitur caupo cum respondisset: Ecquid, malum, in vinculo maximè agresti medicum requiris? Ibi ille: Num, ô bone, te ipsum ignoras? quo sit igitur merces operæ suæ par, medici pretium accipe, non cauponis. Sensit autem, frugalitatem sobrietatēque optimam hominis esse medicinam. Adrianus Barlandus.

D. Ambrosius.

* Abstinentia ciborum sola non sufficit, nisi opera ei bona etiam adiungantur. Polyanthea.

D. Gregorius.

* Abstinentes & arrogantes per abstinentiam quidem corpus afficiunt: sed per desiderium vanæ gloriæ viuunt. Polyanthea.

Isidorus.

* Sicut omnes cupiditates carnales abstinentia refecantur: ita omnes animę virtutes edacitatis vitio destruuntur.

Neque quisquam potest virtutem perfectionis attingere, nisi prius edomuerit ventris ingluuiem.

Isidorus Xenodochus.

† Cum sapè in mensa lachrymaretur, causam roganti, Pudet me, inquit, vesci cibo à ratione alieno, cum sim ratione præditus, & sim futurus in paradiso deliciarum, & ambrosiæ nutrimento satianus, propter eam quæ nobis à Domino data est, potestatem. Palladius in eius vita.

Vide Apophthemata de Castitate, & Continentia, Frugalitate, & Tēperantia.

De abusu rerum pernicioso.

Aristippus.

Delectatus aliquando insigni vnguento: Malè sit, inquit, malis cinnadis, qui rem tam bellam infamaris: sentiens, multa per se bona, reiici culpa videntium malè. Laer. lib. 2.

Theodorus Athen.

Obiicientibus quòd doctrina ipsius multi redderentur deteriores, respondit, id aliorum vitio accidere, qui doctrinam ipsius sinistra exciperent, quum ipse dextra porrigeret. Plutarchus, libello de Animi tranquillitate.

Diogenes.

Aliquando Plaroni occurrit, caricas edens, cique offerens dixit: Licet participem esse, quum acceptas edisset, Participè esse dixi, inquit, non deuorare, μεταχρησιστον, & μεταφασειν. Hic iocus ad rem seriam potest accommodari, videlicet in eos, qui principis, præceptoris, aut parentum permissu abutuntur ad inconcessa. Velut si quis admonitus, non esse inutile degustare dialecticā, totam vitam ei impendat studeo. Dictum ita refertur à Laertio, vt dubites vter alteri obtulerit caricas. Laer. lib. 6.

Epictetus.

Conspiciens quendā impuris moribus audacem, cōfidenti lingua, improbo tamen studio philosophiæ discipuli-

disciplinas contrectare , inelamabat deum atque hominum fidem, his verbis increpans hominem : O homo, vide quò mittas, num purgatum sit vas, Nam si ad arrogantiam ista immiseris, interierint : si computruerint , in vrinam aut in acetum vententur, aut si quid his deterius. Sensit eruitionem esse perniciosam , si in animam inciderit prauis affectibus corruptum : & quòd quæque disciplina sanctior, hoc fit perniciosior, si contigerit improbo. Velut bono theologo nihil melius, malo nihil pestilentius. Eras. lib. 7. apoph. ex Gellij lib. 17. cap. 19.

Prometheus

Quum ignem è cælis in terras deportasset, eumque primum visum Satyrus complexi veller, & exoculari, Heus, inquit, ni caues hirce, profecto dolebit tibi mentum. Admonens etiam quæ natura pulcherrima sunt maximèque non necessaria, tamen fieri perniciofa, nisi rectè vtaris. Erasmus 8. apoph. ex Plutarcho.

Seneca.

† Non queri de autore nostri Deo possumus, si beneficia eius corrumpimus : & vt essent contraria, efficiamus. lib. 5. Nat. Q. Q. c. 12.

Idem.

† Si beneficia naturæ vtetiù prauitate perpendimus, nihil tam nostro malo accepimus. Cui videre expedit? cui loqui? cui non vita tormentum inest? Nihil inuenies tam manifestæ utilitatis, quod non in contrarium transferat culpa. Ibidem.

D. Cyprianus.

* Duodecim sunt abusus seculi : sapiens sine operibus, senex sine religione, adolescens sine obedientia, diues sine elemosyna, mulier sine pudicitia, dominus sine potestate, Christianus contentiosus, pauper superbus, rex iniquus, episcopus negligens, plebs sine disciplina, populus sine lege. tract. de 12. abusi.

D. Bernardus.

* Magnus abusus est, vt corpus in-

duatur, & suis vestibus anima nuda deferatur. In apologia.

De accusatione.

Demosthenes.

Iussus ab Atheniensibus, vt quendam accusaret, recusauit : sed facta in eum populi acclamatione, surgens dixit, Vos me, viri Athenienses, consultorem habebitis etiam inuiti : calumniatorem verò, ne si velitis quidem, Bruson. lib. 1. cap. 16.

Cicero.

In Cælium melius differentem accusantem, quàm defendentem crimina, vrbanius bonam dextram, malam verò Cælium sinistram habere dicebat. Bruson. lib. 1. cap. 16.

M. Crassus.

Cùm leui de causâ nunc accusator, nunc patronus in vna eademque causa esset, Sicinius homo mordacissimus interrogatus, cur Crassum non ob id reprehenderet? Non facio, inquit, quandoquidem scænum in cornu habet. Bruson. lib. 1. cap. 16. ex Plut.

Julianus Imp.

† Cùm aliquando quodam peccatus reo, qui crimen negabat, pro tribunali sederet, dicente accusatore: Quis vilius criminis pœnas dabit, si reo inficias ire proderit? Respondit: Ecquis insons erit, si accusatori crimine non probato, fides habeatur? Zonaras Tom. 3. Annal.

De admonitione.

Thales.

Rogatus, quid esset facile? Alterum, ait, admonere. Omnes enim cùm valemus, recta consilia ægrotis damus. Eras. lib. 7. apoph. ex Laer. 1.

Zeno Citiensis.

Quodam in conuiuio immoderatus vorante obsonia, neque quicquid aliis reliquum faciente, piscem ingentem, qui apponebatur, è patina sustu-

lit, quasi solus illum deuoraturus. Quum alteri intuens Zenonem, significaret se mirari impudentiam, Quid, inquit, putas conuictoribus tuis accidere quotidie, si meam obfophagiam ferre non potes? Laert. lib. 7. cap. 1.

Idem.

Quidam in conuiuio accumbens Zenoni, eum qui sub ipso sedebat, pulsabat pede. Zeno autem vicissim pulsabat illius genua, & ad ipsum conuersus: Quid (inquit) putas hunc pati, qui infra te accumbit? Ira multi offenduntur quanuis leui incommodo, quum alios ipsi maioribus afficiant, ne sentiant. Laert. lib. 7. cap. 1.

Diogenes.

Quidam in publico gestans longam trabem, per imprudentiam percusserat Diogenem, moxque ex more dixit, Caue. At Diogenes: Num, inquit, me vis iterum percutere? Alij sic narrant: Dicenti caue, baculum impexit in caput: & post ictum adiecit, Caue: par pari referens, nam ante lationem dicendum erat, Caue. Laert. lib. 6.

Leo Byzantius.

Quum Philippus adornaret bellum aduersus Byzantios, Leo adit illum, percontans hunc in modum: Quid, inquit, accidit tibi Philippe, vt bellum instituas? Vt, inquit, tua patria, ciuitatum pulcherrima: huc adducatur, vt intelligat se à me diligi, eoque ad fores amasiarum meorum venio. Ad hæc Leo: At qui redamari cupiunt, haud quaquam cum gladiis venire solent ad fores amasiarum. Amantes enim non egent bellicis instrumentis, sed ciuibus. Hoc dicto in diuersum flexo regis animo, patriam suam liberauit. Philostrat.

De adulatione & assentatione.

Pythagoras.

Pythagoras potius gaudendum redarguentibus, quam assentanti-

bus dicebat, quos etiam hostibus detiores iudicabat. Stobæus serm. 12.

Socrates.

* Adulationem panopliz pictæ similem esse dicebat, quæ delectationem quidem præstat, sed nullum vsum. Item vt timidus miles videns hostes appropinquantes de adornanda fuga cogitat: sic (inquit) adulator videns imminere periculum iis quorum opibus viuebat, statim retro cedit. Stob. ibidem.

Aristides.

Ita est (inquirebat) ingenium hominum, vt facile admittat eos, qui sciunt obsequi ac inseruire studiis cuiusque. Hi enim soli iam benigni, ac verè viri æstimantur. At contrà videre est, quàm rigidi putentur, qui ab omni assentandi studio alieni, modestiam inducere moliuntur. Stobæus.

Aristippus.

Cùm malè audisset à Diogene, quòd Dionysium coleret: Si Diogenes, inquit, sciret vti regibus, non vesceretur crudis in dies oleribus. Idem.

Antisthenes.

Satius esse dicebat, incidere in coruos, quàm in parasitos. Hi enim uiuentis animum corrumpunt: illi uolum mortui corpus. Laert. lib. 6. cap. 1. Brus. lib. 1. cap. 7. Hoc alij Diogeni adscribunt.

Idem.

Vt meretrices bona omnia præter mentem & prudentiam suis amatoribus imprecantur, eodem modo adultores iis quibus cum agunt. Stobæus.

Democritus.

Dicere solebat, rectè quidem facta laudare honestum esse: mala uerò laudibus vehere, adulterini esse animi, & impostoris. Idem.

Crates.

Parasitos συγγετανοσφαγης appellabat (quasi quis Latine conuepulo nes dixerit) quòd omnium diuitis facile inter epulas annuat. Stobæus.

Idem.

Ad opulentum adolescentem, quæ parasit-

parasitorum comitabatur turba: Adolefcens, ait, miferet me tuae folitudinis. Stobæus.

Idem.

Eos qui cum adulatoribus viuerent, aiebat effe defertos, non aliter, quàm vituli funt inter lupos. Neque enim illos ad effe: quos oportet, neque cum ijs qui ad funt habere focietatem, quum funt infidiatores. Laert. li. 6. cap. 5.

Clearchus Solenfis.

* Adulatorum mores dicebat humiles effe atque feruiles: breui tēpore artem eorum durare; nemo enim parafitum canum amat. Materia quòque fingendi tempore confenefcit. Athenæus.

Anaxilaus.

* Adulatores affimilabat vermibus, qui triticum naâti nõ difcedunt, donec vacuum rediderint: fic illi diuitum fubftantiam rodunt. Athen. ex Theophrasto.

Bion.

Eos qui aufcultarent adulatoribus, dicebat effe fimiles amphoris, quæ auribus circumaguntur. Eraſ. 8. apoph. ex Plutarcho.

Idem.

Interrogatus, quod effet animal omnium maxime noxium? Si de feris, inquit, percunctaris, tyrannus: fi de mitibus, adulator. Laert. lib. 1. cap. 6. Plutarcho.

Diogenes.

Oratores, qui in fummo pretio apud Athenienfes habebantur, vocabat turbæ miniftror: quòd ad gratiam loqui cogentur, ac feruili ter adulari ftolidæ multitudini. Laert. lib. 6.

Idem.

Orationem blandam, non ex animo proficifcentem, fed ad gratiam compofitam, vocare folebant melleū laqueum, quòd blandè amplectens hominem iugulet. Laert. lib. 6.

Idem.

Aiebat, in affentatione, veluti fepulchro aut ftatua quapiam, nomen

folum amicitia: infcriptum effe. Stobæus.

Idem.

Interrogatus quænam beftia morfum haberet omnium nocentiffimum, refpondit, Si de feris interrogas, effe obtreâtor: fi de manfuetis, effe adulator. Nam obtreâtor quidem præ fert odium, adulator autem fub amici perfona multo lædit grauius. Laertius libr. 9 Stobæus & Bruſ. lib. 1.

Idem.

Græci, fi cui precantur exitium, iubent adire ad coruofels κόρακας. At Diogenes dicere folebat, multis periculofius effe incidere in affentatores quàm in coruos. Dicti iucunditas perit nobis, quæ eff in Græcarum vocum affinitate. Nam illi κόρακας appellant coruos, & vnica literula mutata κόρακας adulatores. Hoc dictum tribuitur & Antiftheni: Laert. Eraſ.

Idem.

Interrogatus, ob quæ facta canis nomen vulgo fortitus effet, Quoniam dantibus blandior, inquit, non dantibus oblatro, malos etiam mordeo. Laert. lib. 6.

Idem.

Ariſtippum philofophum & Socratis difcipulum vocabat regium canem, quòd Dionyfio Sicilia: tyranno adularetur. Eff enim canis animal ad adulationem & affentationem promptiffimum. Laertius libr. 2. ca. 8.

Epiſteius.

Audiens quendam adulatoribus facile fuas aures præbentem, Corui, ait, mortuorum cadaueribus oculos euellunt, neque id iniuria: nullus enim vita funâto luminis vfus eff. At adulatores viuientium animos corrumpentes, omnem illis viſum adimunt. Stob. Antonius in Meliffa part. 1. 52. Maxi. fer. 5.

Themiftius.

Quum videret Iouiani Romano-

gum Imperatoris aulam assentatori-
bus referant esse, perfacete atque lu-
culenter illos irridens, ex moribus
deprehendit, purpuram ipsos ma-
gis quam Deum colere, neque ali-
qua re ab Euripo differre, nunc huc,
nunc illuc, atque in contrarium a
deò momentum resfluente. Nicepho-
rus Calistus libr. 10. cap. 42. histor.
Eccles.

Sotion.

* Dic-bat, sicut qui amicos pere-
grè abeantes dum via plana est de-
ducunt, dum asperior esse incipit re-
cedunt: ita adulatorem comitantur di-
uites & luxu diffluentes viros: at
sumptus cum deficit, statim referunt
pedem. Stobæus Sermon. 12. & Ma-
xim. Sermon. 11. ex Sotionis lib. de ira.

Phavorinus.

* Ateon ab alumnis suis canibus
interiit: parasiti eos à quibus aluntur
pessundant. Stob. ibid.

Plato.

Quum Diogenem offendisset olera
lauantem, dixit illi: Si Dionysio mo-
rem gessisses, profecto non lauares o-
lera. Diogenes vicissim Platoni, Si tu
lauares olera, Dionysio non ineruif-
ses. Laert. lib. 6.

Demosthenes.

Adulatorem in hoc differre dice-
bat à coruo, quòd hic mortuos, ille
vivos deuoraret. Apud Græcos autem
lepida paranomasia est inter *κόραξ* &
κόραξ. Simile est ei quod de Epicteto
iam retulimus. Antonius in Melissa
par. 1. ser. 52. Max. ser. 11.

Isocrates.

Adulatores, & impostores odio ef-
se habendos suadebat. Creditores e-
nim utriusque in te quauis sibi credita,
fallunt. Stob. Max. ser. 11.

Idem.

† Discerne eos qui arte assentantur,
ab illis qui beneuolentia te colunt, ne
improbi meliore conditione sint, quam
boni viri. Ad Nicoclem.

Philo.

Philo dicere solebat fraudulentos

adulatorum sermones aduersandos
esse, qui cum animæ rationem non
habeant, veritatem in rebus perspi-
cere non sinant. Aut enim laudant
vituperanda, aut vituperant sæpe quæ
omnem laudem excellunt. Auton. in
Melis. 52. Max. ser. 11.

Apollonius.

Rogatus à rege Babylonio qua ra-
tione quiete imperio frui potest? re-
spondit, Si paucis credideris. Bruson.
lib. 3 c. p. 13.

Plutarchus.

† Adulatores pediculis comparat;
vt enim corpora extincta deserunt,
statim atque sanguis quo alebantur e-
uanuit: sic illi quorum res perit, quos-
que vigente fortuna colebant effu-
giunt. Plut. de adul. & amic. discern.

Crispus Passienus.

Dicebat, adulationi non esse clau-
dendum ostium, sed aperiendum, ve-
rùm vt solet amica: quæ si impulit,
grata est: gratior, si effregit. Sensit, nō
probandos eos, qui profus non fe-
rent vllam adulationem: quam vt af-
fectare turpe est, ita ingentem se
non oportet omnino repellere. Pro-
dest enim in hoc, vt homo perspiciat
qualis esse debet. Erasmi. libro 8.
apoph.

Phocion.

Antipatro petenti vt in gratiam
suam faceret quiddam, quod cum ius-
tina non conueniret: Non potes, in-
quit ô Antipater, Phocione simul a-
mico & adulatore vti. amicus enim
non ad quiduis obsequitur, adulator
autem in omnibus obsecundat. Plut.
in Græcorum apoph. Anto. in Melis.
Maxim. ser. 11.

Aristonymus.

Sæpenumero dicere solebat: Li-
gna dum augent ignem, consumi ab
ipso: Opes dum alunt adulatorem, ab
eis ipsis perire. Stobæus.

Demaratus.

Postquam cum ipso colloquium
Orontes habuisset asperius, cuidam
dicenti, Asperius tecum egit Oron-
disen-

res, & Demarate: nihil, inquit, in me peccauit. Siquidem qui ad gratiam colloquuntur, hi lædunt: non qui durius cùmque maleuolentia verba faciunt. Plut. in Laconicis.

Parysatis.

Præcipere solebat, vt qui regē conueniret, eum alloquuturus, verbis byssinis vteretur: hoc est, mollibus. talis enim à regibus expetitur oratio, non austeram & ad vinum refecans. Plutar. in apophth.

Clitophus.

Philippo iacienti in ipsum scommata & admodum hilari. Ergo posthac, inquit, te nō alam. Lepidè inuertens rem, nam reges in hoc alunt parasitos, vt illorum dictis exhalarentur. Quòd si ipsi reges inter se norint ludere, & in alios ridicula dicere, nihil opus sit parasitis, quum ipsi norint parasitos agere, alioq; parasiti magis alunt reges, quàm reges parasitos. Quamquam Plutarchus in Symposiacis ita refert, *ἐν ἑστῶ σερπέφω*. id est, non ego te alo: notans regem, quòd versa rēpū vice pro rege ageret morionem Tu me alis, vt ridiculis dictis te exhalarem, non ego te. Eras. 6. apophth.

Anonymus.

† Parasitus quidam apud Diphilū comicum ait se dissentire ab ingenio multorum, qui ab aliquo diuite ad cœnam vocati, statim ac domum ingressi laudant triglypha, teستا laqueata, corinthiāque vasa, coniectis in huiuscemodi ornamenta ædiū oculis: se verò his scriptis intentè respicere fumum culinæ, qui si impetu sursum feratur, gaudio exilire sc: contrā, si obliquus ac tenuis, illico conicere cœnam sanguinem non habituram, & se malè acceptum iri: neque enim huiuscemodi cœna mensarum illum assecclam poterat delectare. Athen. lib. 6.

Eudæmonicus.

Alexander habebat Eudæmonicū philosophum, sed quouis parasito a-

dulantiore. Hic cùm aliquando tonaret vehementer, adeò vt omnes expauererēt, dixit Alexandro, Quin tu tale quippiam facis, Alexander, fili Iouis? At ille non ferens tam abieci. & philosophi vocem, ridens ait: Nolo enim formidabilis esse, quemadmodum tu me doces, qui satraparum ac regum capita me iubes super cœnam apponere. Sic Athenæus Plutarchus in vita eius secus aliquatò: Quid mihi succentes quòd pisces apponam in conuiuio, ac non potiùs satraparū capita? Eras. lib. 6. apophthegm.

Alexander Macedo.

Quum in Hammonis templum venisset, sacerdos grandæus illum salutauit: Salue fili, & hęc salutationem à Deo habes. Tum Alexander: Lubens & pater excipiam eam salutationem, & posthac lubens tuus ero filius, si mihi totius orbis imperium concesseris. Sacerdos autem cùm se intrò recepisset, quasi deum consulturus, respondit, louem id promittere quod petiisset. Iterum ab eodem scire cupiebat Alexander, num eorū aliqui superessent, qui patrem Philippum interfecissent? ad quæ sacerdos ait: Interfectores iamdudum dignas dederunt pœnas, qui Philippum occiderunt. sed patri tuo nemo mortaliū potest tendere insidias. Tales sunt hodie adultores qui sub prætextu pietatis blandiloquio principes terrarū seducunt, dum eos quasi Deos extollunt, & mira adulatione ad quiduis tentandum extimulant, nullam aliam ob causam, quàm vt ita principibus placeant, vt tamen nihil de dignitate, potestate, autoritate illis decedat. Vide Plut. in vita Alex. & Q. Curtium.

Anaxarchus.

Quum Alexandrum se ob Clitinecem discernantem videret, Nescis, inquit, ius & fas adfideri Ioui, vt quicquid rex facit, id iustum fāsque sit? Laërt. lib. 9. cap. 10. Plutarch. in Alexandro.

Calvus.

* Cliens quidam cum Caelio oratori omnia in sermone concederet, ille iam longa assentatione euocatus, Dic, ait, contra: vt duo vide mur. Seneca.

Cicero.

Quum Crassus dixisset Neminem Crassiorum Romæ vixisse diutius annis sexaginta, deinde pœnitens eius sermonis adderet, Quid mihi accidit, vt hoc dicerem? M. Tullius, Sciebas, inquit, Romanos hoc libenter audituros, & ista via venisti ad Rempublicam gubernandam: duo significas, & Crassorum nomen inuisum esse Romanis, & illum non virtute, sed blandiendo prouectum ad honores. Erasmi 4. a pophth.

Isocrates.

† Priuatos homines multa sunt quæ erudiant; Principibus autem viris nihil contigit huiusmodi: sed quos omnium maximè institui oportebat, hi mox suspecto principatu, sine vllis maioribus ætatem exigunt. Per paucis enim ad eos patet aditus: qui vero familiariter cum eis viuunt, hi ad gratiã & dicunt & faciunt omnia. Ad Nicoclem.

Seneca.

* Alexander cum in obsidione cuiusdam vrbs circumsisset muros, ictu sagittæ percussus, cum represso sanguine sicci vulneris dolor cresceret, & crus obstupuisset, coactus absistere: Omnes, inquit, iurant me Iouis esse filium, sed vulnus hoc hominem me esse clamat. Idem nos faciamus: dicamus, vos quidem dicitis me esse prudentem, ego autem video quod multa inutilia concupiscam, nocitura optem. Epist. 60. ad Lucil.

D Hieronymus.

* Naturali ducimur malo, & adulatoribus nostris libenter fauimus, ac quanquam respondeamus nos esse indignos, & calidus rubor ora perfundat, tamen ad laudem suam a prima intrinsecus laudatur. Epistol. ad

Sabin.

D. Ambrosius.

Emolliri adulationibus non solum fortitudinis non est, sed etiam ignauia tribui debet. Item, non est vera amicitia, vbi fallax est adulatio. lib. 3. de Offic.

D. Gregorius.

* Adulator scorpionis est, qui palpando incidit, sed cauda ferit. In Ezech. lib. 1. cap.

Constantinus Imp.

Spadonum atque assentatorum in principum aulis tantus erat hostis, vt eos tineas atque sorices palatij appellare crebro sit solitus. Nicphori interpretes & Scoliaſtes, lib. 8. cap. 5. Eccles. h. b. f. t.

Sigismundus Imperator.

Assentatores se veluti pestes odisse cum diceret, Bruennius Neronensis respondit, Tamen nullum genus hominum magis amas, quam adultores. Tum Sigismundus: Vincis sanè, inquit. Ita enim natura comparatum est, vt cum vitandos esse adultores dicimus, tum maximè illis hæcæmus. Nam nec tu mecum tam diu fuisses, nisi meis moribus blandiri assueuisses. Aneas Syluius de dictis Sigismundi & Friderici Imp.

Idem.

Quum adultores odio haberet, cuiusdam supra modum eum laudanti, & Diis similem esse dicenti, alapas dedit: dicentique illi, Cur me cædis Imperator? Cur me, inquit Sigismundus, mordes, adulator? Aneas Sylui. lib. 1. Comment. de reb. gest. Alphonſi.

Alphonſus rex.

Adultores lupis haud absimiles esse dicebat. Nã quemadmodum lupi vitillando & scalpendo aſinos vorare soliti essent: ita adultores ad perniciem principum blanditiis simul ac mendaciis intèdere. Ant. Panormita. de reb. gestis. Alphonſi lib. 3. & Aen. Syl. de eius dictis.

Idem.

Ex Sicilia nauigans cum vidisset garriam

garras aues triremum circumuolantes, attentasque si quis bolus è triremi decideret, certatim illum arripere, quæque arripuisset, celeriter illam aufugere: conuersus ad suos, dixisse fertur: Per similes sunt his garrus purati & curiales aliquot mei. Simul ac enim aliquod inuicem à me acceperint, profugiunt. Notauit autem elegantissimè assentatorum mores qui vbique prædò sunt, dum quod accipiant, habemus in promptu quo ablato, refugiunt, nunquam nisi urgente necessitate redituri. Panor. lib. 1. de rebus g: stis Alphonfi.

Balthasar Cossa.

Is pontificatum adeptus maximè Ioannes tertius & vicesimus dictus, sæpenumero supra modum laudatus, inquit: Quamuis ficta de me dici sentiant, tamen iis quæ præclare de me prædicantur, plurimùm oblector. Vnde sunt qui putant non probandos esse, qui prorsus non ferunt vllam adulationem, quòd in hoc pro fit vt intelligat laudatus, qualis esse debeat. Æneas Syll. 1. de dict. & fact. Alphonfi.

De adulatoribus non admittendis.

Timon philosophus.

Cum vidisset Arcesilaum, inter assentatores euntem: Quid tu, inquit, venisti huc, vbi sumus nos, qui liberi sumus? Sensit vir prudentissimus, libertati nihil magis obstare, quàm assentatores. Refert Laërt. lib. 9. cap. 12.

Antigonus.

Hermodotus Antigonum in carmine scripserat Iouis filium. Is hoc legens, Istius, inquit, rei nequaquam mihi conscius fuit Lasanophorus ille, perquam faceret ridens poeticam adulationem, parique modestia sui generis humilitatem agnoscens. La-

sanum autem matula fictilis est. Quod si Iouiserat filius, ea res hætenus fefellerat & seruum matulam in cubiculo ferre solitum, & Antigonum fihum. Plut. in apoph.

Alexander.

Aristobulus historicus librū conscripserat de rebus ab Alexandro Macedone gestis, in quo multa supra viri fidè adulantissimè affixerat, eum quum illi in nauigatione recitasset, Alexander arreptum è manibus librum, in fluuium Hydaspem demersit, & ad Aristobulum conuersus: Tu, inquit, dignior eras, vt eodem præcipitareris, qui solus me sic pugnantem facis, vt vel vno iaculo interficiam elephantes Eras. li 8. apoph.

Idem.

Validissima quadam rupe capta, quum amici dicerent, illum egregiis gestis Herculem superalle: At ego, inquit, meas res gestas in imperio ne verbo quidem cum his quæ gessit Hercules arbitrò conferendas: Adulabantur illi, sed huius animo nulla satisfaciebat adulatio. Plutarch. in apoph. reg. & imp.

Cicero.

Cuidam nunciati, Cæsaris amicos esse tristes: Hoc dicis, inquit, illos Cæsari malè cogitare? Irrisit adulantem nuncium, quasi Cæsariani rebus suis diffiderent, metuerentque Pompeium. Plut. in Rom. apoph.

Idem.

* Nolo, inquit, esse laudator, ne videar adulator. Et, habet adulatio principia iucunda, sed exitus amarissimos adfert. Item, cuius aures clausæ veritati sunt, vt ab amico verum audire nequeat, huius salus desperanda est. Rhetoric. libr. 1. & libr. de amicitia.

Augustus.

Augustus Romanorum Imp. Tarraconensibus pro lato ostento ei nuntiantibus, quòd in eius ara palma esset enata: Apparet, inquit, quàm frequenter accendatis. Quòd illi dii-

tribui volebant, ille tribuit illorum negligētīæ, qui nunquam in ara Cæsaris adolerent incensum. Erasmi. 4. apoph. ex Suetonio.

Tiberius Imp.

† Dominus appellatus à quodam de nuntiauit, ne se amplius contumeliaz causa nominaret. Alium dicentem, Sacras eius occupationes: & rursus alium auctore eo Senatū adiisse, verba mutare, & pro auctore suaforem, pro saceris laboriosas dicere coegit. Suet. c. 27. eius vitæ.

Furnius.

Furnius Antonij partes sequutus fuerat. At posteaquam victoria cessit Augusto, metuens sibi, subornauit filium, qui à victore veniam peteret. Petiit, & impetrauit. Tum Furnius his verbis gratias Cæsari egit: Hæc vna ô Cæsar abs te mihi facta est iniuria, effecisti vt mihi & viuendum & moriendum sit ingrato: significans, tantam esse eius beneficij magnitudinem, vt nulla ex parte par esset referendæ gratiæ. Reprehensionis colore blâditus est principi. Erasmi. 3. apoph.

Sfortia.

Quum quidam apud Sfortiam, vt eius sibi gratiam compararet, Tartaliâ accusaret, quòd in conuiuio quodam eius famam criminose lacerasset: Sfortia animaduertens adulatoris improbitatem, Non opus est, inquit, vt hac in re multum persuadendo me labores, quum Tartalia omnibus maledicat. Peracutè delatorè auertens, simul & sua vitia Tartaliæ obiectans. Paulus Iouius de rebus gest. Sfortiæ, cap. 85.

De adulantium libertate.

Arcadion.

IS odio Philippi Macedonis spontè deseruerat patriam. Euenit autem, vt Philippo Delphis agente, & ipse adesset. Eum ergo rex accersitum ro-

gavit, Quousque fugies, Arcadion? Donec, inquit, peruenero, vbi nemo norit Philippum. Quis non miretur eam libertatem in adulatore? Sed hæc libertate delectatus rex, vocauit illum ad cœnam, itaque cū eo in gratiam rediit. Quamquam libertati suberat adulatio: subindicans Philippum nusquam non esse celebrem. Erasmi. lib. 6. apoph.

Agus Arguius.

Agus Arguius adulator, videns Alexandrum ingentia munera dedisse cuidam ridiculo, exclamauit: O rem vehementer absurdam! Quum Alexander hac voce excitatus, dixisset, Quid tu ais? Fateor, inquit Agus, me pati non posse, quum videam vos è Ioue prognatos omnes pariter assentatoribus delectari. Siquidem & Iupiter Vulcanum habet pro morione: & Hercules Cecropibus, & Bacchus Silenis delectari consuevit. Tales videmus & apud te magni fieri, pestilentissimum adulationis genus, sub libertatis imagine blandiri. Erasmi. 6. apoph.

Anonymus.

Tiberio senatum ingrediente, surgens adulator quidam, exclamauit, esse liberè loquendum, nec reticenda quæ ad Rempublicam attinerent, Ere&is ad hanc vocem omnibus, ipso etiam Tiberio attento: Audi, inquit, Cæsar, in quo te reprehendimus omnes, licet nullus audeat palàm fieri. Impendis te ipsum nobis corpus tuum diurnis nocturnisque laboribus & curis pro Repub. conficiens. Huiusmodi multa quum diceret, sub libertatis prætextu turpiter adulari C. Seuerus subiecisse fertur: Ista tanta libertas hunc hominem dabit exitio. Erasmi. lib. 6. apoph. Brusoni. lib. 3. ca. 16. ex Suetonio & Tacito.

Tiberius.

* Adulanti studium in primariis Reipub. Romanæ viris detestatus & indignè terens, quantumuis tyrannidis amicus, quoties à senatu egrediebatur,

tur, apud se exclamabat, & homines ad feruitatem paratos. Tacitus.

tium rebus omnibus nascitur, quas & ipsa & maritus communes habent. Lib. de mulieris concinnit. apud Stob. ferm. 33.

De adulterio.

Thales.

THales Milesius adultero sciscitanti, an abiuraturus esset adulterium? Non est, inquit, periurium adulterio peius. Significans, illum stultè dubitare de peierando, qui facinus periurio par non dubitasset committere. Eoque in atrocibus sceleribus nihil ponderis habet iusiurandū. Quisquis enim audet dare venenum, audebit & cum periurio inficiari. Laer. l. 1. Brusl. l. 1. cap. 4.

Socrates.

* Adulatores perinde facere dicebat, ac si qui nolint ex aqua supernè profluente bibere: sed ex illa quæ in fundo subsedit ac deterior est. Stob. ferm. 6.

Vide apophtheg. de Libidine & Scortatione.

Diogenes.

Quum quidam Diogeni referrent, Didymonem mæchum comprehensum: Dignus est, inquit, ex ipso nomine suspendi. Porrò didymi Græcis testiculi dicuntur: ab his igitur, vnde nomen habebat, & quibus peccauerat, voluit eum suspendi. Laert. lib. 6.

Idem.

* Eos irridebat, qui cellas promptuaris obserant vectibus, & ferris & signaculis: corpus autem suum multis fenestris & ianuis aperiunt, per os, pudenda, aures & oculos. Stob. ferm. 6.

Pori Syone Pythagorica.

* Quæ lectos alienos amat, omnia domestica odit, tum liberos, tum famulos. Huiusmodi mulier dolos fingit apud maritum, & mendacia in omnes ei narrat, vt sola videatur ipsi maximè beneuola esse, & familiam regat. Hæc ocium amat ab hac exi-

Demosthenes.

Demadi oratori dicenti, Sus Mineruam, per scommam inscitiam Demostheni exprobrans: At ista Minerva, (inquit) nuper in adulterio deprehensa est. Bruson. lib. 1. cap. 4. ex Plutarcho.

Geradas.

Lycurgi temporibus tanta erat apud omnes vxorum pudicitia, ac tam longè aberant ab ea turpitudine quæ postea inualuit, vt prius esset incredibile, adulterij crimen apud Spartanos inueniri. ferturque dictum cuiusdam vetustissimi Spartani Geradæ, qui rogatus ab hospite quodam, quid pœnarum darent apud Spartanos adulteri? neque enim videret se quicquam super hac re sancitum à Lycurgo: Nullus, inquit, & amice, apud nos adulter est. Quum ille subiecisset, Quid igitur, si existat? Dabit, inquit, bouem tantum, vt porreâto ultra Taygetum montem collo, bibat ex Eurota. Cùmque ille ridens dixisset: Pieri non potest vt tantus bos inueniatur: Et quo pacto, inquit Geradas, Spartæ existat adulter, in qua diuitiæ, delitiæ, & corporis ascititijs cultus probro habentur: contrà verecundia, modestia, ac obedientiæ magistratibus debitæ obseruatio decori laudique dantur? Prudèter intellexit Geradas, ibi non posse nasci vitia, vbi non admittuntur vitiorum femina: eaque vbique iacere, quibus pro honore tribuitur ignominia. Atque hæc est clementissima ratio medendi prauis moribus, excitandiq; virtutis stadium. Plut. in Lacon. apoph. & in Lycurgo.

Dionysius Senior.

Quum intellexisset filium, cui principatum relicturus erat, ingenui viri coniugem adulterasse, iratus interrogauit, an ynquam tale quicquam

in patre comperisset? Hic adolescens: Tu, inquit, non habebas patrem regem, Nec tu, subiecit Dionysius, filiū regem habiturus es, ni talia perpetrare desinas. Tyrannus in filio dignum exheredatione crimen iudicabat adulterium, qui hodie magnatum ludus est. Plutarch. in reg. & imp. apoph.

Alexander.

Quum puella multa nocte ad Alexandrum ducta esset, cum eo dormitura rogauit rex, ubi fuisset tam diu? illa respondente, se expectasse donec maritus isset cubitum: ministros accitos acriter obiurgauit, ac, Reducite, inquit, hanc: parum enim abfuit, quin vestra culpa fuerim factus adulter. Egregium castitatis exemplum, tum in tuuene, tum in rege. Nam apud illos simplex stuprum pro nullo crimine habebatur. Apparet autem tum fuisse morem qui adhuc durat in Italia, vt vxores se cubarent à viris, nisi siquando vocarentur. Plut. in reg. & imp. apoph.

Casar.

† Vxorem suam quæ in suspicionem venerat perpetrati cum Clodio adulterij repudiavit: nō quod factum crederet eam se non posse coniugem habere quæ semel adulterij commissi suspecta haberetur. pudicæ enim esse, non tantum vt ne quid peccet, sed ne suspicionem quidem vllam turpem de se præbeat. Dio. Cass. lib. 37.

Pontidius.

Pontidius interrogatus à quodam, qualem existimaret eum qui in adulterio deprehenderetur: Festinè, Tardum respondit. Bruson. l. i. c. 4. Respondeamus nos, Turpissimum & impium nebulonem.

Sylla.

Syllæ libertus, cui Fausti nomen erat, cum intellexisset sororem eodem tempore duos mæchos habere Fullonium Fullonem videlicet, & Pomponium cognomento Maculam: notans per ridiculam eius adulterium: Mi-

ror, inquit, sororem meam habere maculam, cum fullonem habeat. Bruson. l. i. cap. 4. Ita ludunt probrosi & ad obscæna quæque admittenda & patranda nati homines, sed potius monstra hominum.

Ancynma.

† Lacenam quidam de stupro per internuncium appellauit, vt sibi assentiretur. Cui respōsum illa reddidit, Puella cum essem, patri didici dicto audiens esse, idque feci: postquam nupsit, viro. Si ergo æqua à me postulat, huic primum id aperiat. Plut. in Lac. con. apoph.

Baldunus.

† Comes Flandriæ, & Imperator Bizant. ab adulterio adeo fuit alienus, vt ne impudico quidem aspectu mulierem intueretur. Atqui bis in hebdomada publicè iubebat proclamari, ne quis in suo palatio pernoctaret, qui alienam mulierem attigisset Nicetas.

Othocarus.

† Rex Boëmiæ Othocarum cum de pudicitia coniugis sinistri rumores ac se deferrentur: Lex, inquit, naturæ est. Cornua qui faciunt, ne cornua ferre reculent. Æn. Sylu. lib. 3. Com. de rebu gestis Alphon.

S. Augustinus.

* Indignantur, inquit, mariti, si audiant adulteros viros pendere simile adulteris scæminis pœnas: quum tanto grauius eos puniri oportuerit, quanto magis ad eos pertinet, & virtute virere, & exemplo regere scæminas. Lib. de adult. coniugiis.

Idem.

* Sicut satius est fame mori quàm vesci idolothyti: ita præstat mori sine liberis, quàm ex illicito concubitu stirpem quærere. Lib. De bono coniugali.

S. Ambrosius.

* Nemo, inquit, sibi blandiatur e legibus hominū. Omne stuprum adulterium est: nec viro licet quod mulieri nō licet. Eadem à viro, quæ ab vxore, d

re, debetur æstimoniam. Quicquid in ea, quæ non sit legitima vxor cõmissum fuerit adulterij crimine damnatur, lib. de Patriarchis.

De ægrotatione.

Socrates.

Sulti, inquit, curari nequeunt, quando sinistram fortunam experiuntur: nec ægrotantes sanari possunt, si voluptatibus operam dederint. Stob. ser. 2.

Idem.

† In morbum cum incidisset, affectus ætate, & cuidam quærenti quomodo haberet? Rectè, inquit, nam si conualuero, plures æmulos habebõ; si uita excessero, plurimos laudatores. *Ælian. lib. lib. 2. cap. 36.*

Antigonus.

A graui morbo postquam conualuerat: Nihil prius est, inquit, (siquidem hic morbus submonuit nos) ne animo effera mur, quum simus mortales. Quis docuerat Ethnicum regem, philosophiam Christiano dignam animo? Deplorabant amici ceu magnum malum, quòd tam grauiter ægrotasset: ille interpretatus est, ex morbo plus accessisse boni quàm mali. Corpus extenuerat: sed animum reddidit modestiorem: corporis robori non nihil detraxerat, sed animo detraxit insolentiam, morbum longè periculosissimum. Proinde nõ pessimè res habet, quum leuior morbus arcet pellicve maiorem *Plutar. in apoph. regum, & Erasmi. verum hoc idem dictum alii etiam Alexandro adscribunt.*

Ion Sophista.

Dicere solebat, rem morosam esse ægrotationem. Nam ægrotis vxor molesta est, & medicum incusant, & lætulum molestè ferunt. Ex amicis etiam si quis accedit, grauis est us, qui discedit, molestus. *Philostrot. de & Brusoni. l. 4. & c. 20. ex Plut. lib. de animi tranqui.*

Itamus.

Quum apud Antigonum militaret, corporis aduersa valetudine laborans, rogatus à rege palloris causam, ægritudinem incognitam causatus est. Rex verò animi magnificentia doctus, iubet remedia adhiberi ad eum sanandum. Restitutus igitur sanitati miles, postea omnia mortis pericula vitabat: Rogatus verò à rege mutationis causam, ait: ò rex, tu minus audacem fecisti, quòd iis malis me vendicasti, quibus uita à me mea contemptur habebatur. Sensit miles, ægritudinem hominibus in eo prodesse, vt omnia fortunæ bona, & ipsam etiam vitã miseram & ærumnosam contemnant, qua cum sani sumus, in nostram perniciem abutimur. *Brusoni. l. 4. cap. 15. ex Plutar.*

Anaxarchus.

Ridebat Alexandrum, quòd se ipsum Deum faceret. Cùm autem aliquando in morbum incidisset Alexander, & ei medicus sorbitionem imperaret fieri, ridens Anaxarchus inquit: A nostro Deo spes omnis in sorbillatione patellæ posita est. Irridet philosophus Alexandrum regem, qui ob fortunã propitiã, & res tam fœliciter gestas, Deum esse putabat. At ostendunt humanæ vitæ miseriam, & incommoda quæ in dies nos circumueniunt, nos homines esse fragiles: quo fit, vt admodum eamur subinde, ne ex hominibus nos deos esse fingamus, nullis malis obnoxios. *Ælian. l. 9. de Var. hist.*

Seneca.

* Nihil aequè ægrum reficit atque adiuvat, quàm amicorum affectus. *Epist. 76.*

Arcepsilaus.

† Inuisit aliquando Apellem Contra ægrotantem, cuius perspecta inopia eodem paulò post rediit plena manu nummorum; & decumbenti assidens dixit: Nihil hic est præter elementa Empedoclis, nec verò commode decumbis: ac fingens puluinar accõmo-

dare, sub eo pecuniam illam clam deposuit. Vetula quæ ægrotō ministrabat, cum lectum deinde sterneret pecuniam inuenit, & obstupuit, & Apelli indicauit. Cui ille subridens, Furtum, inquit, est, & ludus Arcefilai. Plut. de adulat. & amic.

Theodoricus Episcopus.

Theodoricus Coloniensis ecclesie pontifex, prudentia & autoritate inter electores imperij facile princeps, quærenti Sigismundo Casari quoniam pacto felicitatem consequi posset? Inter mortales, ait, frustra requiris. Petenti rursus, ad cælestem illam quo itinere pergeret? Recta, inquit. Instanti tertio, quid agens recta vaderet? Si vitam tuam ita institueris, dixerisque, inquit, ut facturum te promissisti, dum calculus, aut podagra, siue alia valetudo aduersa acrius te oppressit. Docuit autem morbum monere nos ad capeffendâ meliorem vitam. Aneas Syluius libro 2. commentariorum de rebus gestis Alphonfi.

D. Chrysostomus.

† Ægrotans, factus sanus Dei non obliuiscatur. In Matth. hom. 25.

Idem.

† Ægrotationum omnium mater, deliciarum vsus. Ibidem. hom. 50.

D. Ambrosius.

† Infirmiorem, virtutum officinam appellat. in Psalm. 36.

Franciscus Borgia.

† Iacenti huic aliquando, deplorato ac penè deposito, lacrymantes aderant socij, & medicus: quibus nec opinato: cur, inquit, lacrymas frustra funditis? An illæ morti me eripient, si Deo visum, in patriam ab hoc me vitæ exilio reuocare? sed nondum maturuit hic fructus, ut summi Regis mensis apponatur. Grandis adhuc nobis restat via, immò intra quadri-duum viuis, valensque Olyssiponem pergam. Quod & factum est, vi morbi depulsa. Ribaden lib. 2. de vita eiusdem cap. 13.

Vide Apoph. de Morbis, Sanitate, & bona Valetudine.

De æmulatione.

Ethocles Lacedæmonius.

DICEBAT, duos Lylandros Spartiam ferre non posse. Et Arcestratus Atheniensis, duos Alcibiades in ciuitate Atheniensium tolerari non posse. Adcò, tametsi diuersi & contrarij, tamen erant intolerabiles. Ælianus lib. 11. de Varia hist. Plutarchi. in Lylandro & Alcibiade.

Aristoteles.

Quum Xenocratis æmulatione aperiret scholam, hoc carmen vsurpauit:

Διαχρόν σιωπῶν, Ξεν. κρατῶ δ' ἐαί λείδ' ἰδ' ἔστ, ἰλετε τυρπε, ac Xenocrate m patiloqui. Alij pro Xenocrate, ponunt Isocratem. Laert. l. 5. c. 1.

Alexander.

Quum ei datum esset scriniolum, quo nihil inter opes Darij pretiosius pulchriusve repertum est, & quæretur in quem vsus destinandum esset: alius aliud suadentibus dixit, Huic optimè seruandus dabitur. Homerus sentiens, nulum esse thesaurum illo pretiosiore. Ita visum est iuueni, qui se totum ad exemplar Achillis componebat. Plut. in Alexand.

Plutarchus.

* Ut non est verus amor qui caret zelo yppia: ita nemo amat vehementer virtutem, nisi qui ardet æmulatione rectè factorum ab alijs. In moralibus.

Vide apoph. de Imitatione.

De Ænigmatibus.

Cicero.

HORTENSIVS orator defensor huius mercedem à Verre acceperat phingem argenteam. Is quum M. Tullio obliquus quiddam & inuoluitus loquuto dixisset, Non didici soluere ænigmata: Atqui, inquit Cicero, Sph. ngem habes domi. Nota est

est fabula de monstro Sphinge, quæ præmiis propositis edebat ænigma: non solventibus autem, mors erat præmium. Plut. in Romanor. apoph.

Idem.

Idem orator ænigmate lusit in matrem Platorij, qui Fonteium accusabat, dicens eam, dum viueret, ludum, mortuam magistros habuisse: notans, quòd dum viueret, infames ad eam terminæ commeari solebant: post mortem verò bona eius veniebant. Sermo videtur & absurdus & præposterus. Nam qui ludos habent, ipsi magistri sunt, & discipulos habent. Magistri autem dicuntur non solùm qui docent, verumetiam qui regunt. Eras. l. 4. apoph.

Amasis & Rex Æthiopum.

† Amasi Ægyptiorum Regi, sapientiæ certamen fuit cum Rege Æthiopum. Itaque per literas iussit illi edere, quid antiquissimum sit, quid pulcherrimum, quid optimum, quid sapientissimum, quid communissimum: & vero insuper quid vtilissimum, & nocentissimum, quid valentissimum, quid facillimum expromere? Respondit Æthiops. Quid antiquissimum? Tempus. Maximum? mundus. Sapientissimum? veritas. Pulcherrimum? Lux Communissimum? mors. vtilissimum? Deus. Nocentissimum? Dæmon. Valentissimum? Fortuna. Facillimum? Suaue. Quas solutiones Amasis partim probauit, partim reiecit. Atqui Thales nullam earum reprehensione vacare, verùm omnes claudicare. Itaque respondendum contendit. Quid antiquissimum? Deus. Ingenitus est enim. Quid maximum? locus. Nam reliqua mundus, mundus locus complectitur. Quid pulcherrimum? Mundus ipse. Quicquid enim concinnam ordinationem continet, huius portio. Quid sapientissimū? Tēpus, siquidem alia iam inuenit, alia inueniet. Quid communissimum? Spes. Quandoquidem quibus nihil suppetit aliud, iis tamen hæc suppetit. Quid v-

tilissimum? virtus. Namque cætera v-tendo rectè vtilia efficit. Quid nocentissimum? vitium. Fore enim noxam adfert eius contagio. Quid fortissimum? Necessitas. Est enim vna inuidia. Quid facillimum? quod naturæ conueniens est. Nam & ipsas voluptates, homines subinde aduersantur. Plutarc. in conuiuio.

Plutarchus.

* Si quis huiusmodi ænigma componat, Quid sit quod oderit simul & amet, fugiat & persequatur, minetur & supplicet, irascatur & misereatur, desinere velit ac nolit, eadem re maximè tum gaudeat, tum tristeretur? Hic sanè scirpus agrè solui & conciliari posset. Porrò sphingis ænigma per multa quoque conficta habet. Non enim reuera tripes est senex, si baculo innitatur: neque infans est quadrupes, quia gressus molles & infirmos manibus fulcit. Amantium autem affectus veri sunt: amant, oderunt, eundem absentem desiderant, præsentem metuunt, adulantur, conuitia ducunt, &c. Stobæus. serm. 62.

*Vide infra, Argutias Dialecticas,
& Sophismata.*

De æqualitate.

Therastocles.

IS facilitate morum multos ciuium sibi conciliaræ, atque hinc popularem potentiam est adeptus. Itaque cuidam ipsum admonenti: Bene principatum geres Athenis, si cunctis æqualis & communis esse voles: respondit, Nunquam ei sellæ insederim, unde nihilo plus à me ferrent amici quàm alieni. Plutar.

Diogenes.

Pecuniis si quando egeret, eas ab amicis accipiebat. At cum à quibusdam ob id suggillaretur, quòd præter philosophi dignitatem, mendicorum more peteret: Imò, inquit, non peto, sed repeto. Repetimus autem matuum, aut depositum. Amicus autem

eger amico dans, non donat, sed
re: ut potius id quod amico debet:
omniam amicorum omnia debent
de communia. Laert. lib. 6.

Epicurus

Is mirum in modum Pythagoræ
institutum improbat: qui cum do-
ceret, amicorum omnia esse commu-
nia, iubebat ut discipuli, quod quis-
que habebat, deponerent in commu-
ne, dicens id esse diffidentium verius
quàm amicorum. Nam si quis verus
est amicus, nihilominus habeo pro
meis, quæ ille possidet, quàm si de-
posuisset. Qui diffidit autem, aut non
est verus amicus, aut dubitat de ani-
mo alterius. Erasmi lib. 8. Apophtheg.

Plato.

Felicem & beatam esse eam civi-
tatem inquit, in qua istæ voces, Meum
& Non meum, proferri non audian-
tur, eo quod communibus, quoad fie-
ri potest, rebus, quæ quidem alicuius
æstimationis sunt, uti ciues debeant.
Sed multò magis huiusmodi vox è
connubio eximenda est. Plutarch. in
nuptialib. præceptis, & Stob. ferm. 72.

Idem.

* Serui & domini, inquit, amici nū-
quam erunt. Nec probi nec improbi,
etiam si æqualibus afficiantur hono-
ribus. Inæqualibus enim æqualia in-
æqualia fiunt, nisi mensuram acci-
piant. Nam propter hæc utraq; sedi-
tionibus replentur Republicæ. Ve-
rus enim præscus ille sermo, ab æqua-
litate amicitiam procreari, &c. lib. 6.
de legib. Stob. ferm. 42.

Thales & Anacharsis.

† Thaleti Remp. eam optimè con-
stitutam asserenti, in qua neque ad-
modum pauperes, neque plus æquo
diuites essent; imo potius, adiunxit
Anacharsis, talis iudicanda est, in qua
& facultates omnes communes sunt,
& ubi dignitatem & decus, virtus: re-
pulsam verò & infamiam vitium me-
tuitur. Plutarch. in conuiuio.

Leo.

Leon Eurycratidis filius interroga-

tus, in qua tandem vrbe aliquis pos-
sit tuto vitam agere: In ea, inquit, quæ
qui incolunt, neque plus possident,
neque minus: & ubi iustitia viget, in-
iustitia imbecillis est. Grauius admo-
nuo, æqualitatem esse pacis & tran-
quillitatis alibi, inæqualitatem
seditionis esse seminarium: nec ibi
locum esse iustitiæ, ubi ut quisque po-
tentior est, ita licentius opprimat im-
becilliolem. Plut. in Lacomis apoph.

Lycurgus.

Interrogatus quomodo liceret ho-
stium insultum effugere, Si, inquit,
nec alius alio plus requirat. Quo di-
cto docuit, tutiores esse eos ab ho-
stium incursum, inter quos est æquali-
tas, & ex æqualitate concordia. Plut.
in Laco. apoph.

Idem.

Quoniam intelligebat æqualitatem
& ad frugalitatem, & ad concordiam
in primis conducere, fecerat nouam
agrorum partitionem, & in singulos
ciues æquam portionem distribu-
erat. Fertur itaque, cum dein ex pere-
grinatione rediens iter faceret per a-
grum recens demessum, conspiceret
que manipulorum acruos ordine po-
sitos & æquales, delectatus eo specta-
culo, cum risu dixisset comitibus: Ut
tota Lacedæmon videtur multorum
esse fratrum, qui nuper inter se diui-
serint hæreditatem. Bono principi ni-
hil iucundius est ciuium concordia,
rursus tyranno nihil formidabilius.
Plut. in Lycurgo.

Idem.

Quum statuisset inuadere delicias,
luxumque, & in his quoque tollere
diuitiarum admirationem, instituit
systitia, hoc est conuiuia publica. Per-
contanti verò cur ea constituisset sic,
ut in singulis conuiujs pauci cum ar-
mis discumberent: Ut, inquit, expedi-
ti sint ad parendum imperatis: & si
quid tumultus inciderit, penes pau-
cos sit delictum, sitque inter omnes
potus ac cibi æqua portio. Denique
non solum in esculentis & poculen-

ris, verum ne in strato quidem aut vasis, aut alia re quacunq̄ plus haberet diues quam pauper. Plut. in Lacon.

Curius.

Deiſtis Sabinis, cum ex Senatuſ- conſulto ei ampliaretur agri modus, quem conſummati milites accipere ſolent, recuſauit, & gregalium portione contentus fuit, dicens: eſſe malum ciuem, cui non eſſet ſatis, id quod cæteris eſſet ſatis. Plinius Iunior cap. 33. de viris illuſt.

Plura pete ex apoph. Amicorum omnia communia.

De ærario & fiſco.

Traianus Imp.

Fiſcum, lienem vocare ſolebat, quod eo creſcente reliqui artus omnes tabeſcerent. Langus in Nicephori annot.

Conſtans Imp.

Dicere ſolebat, opes publicas melius à priuatis pluribus haberi, quam intra vnum principis clauſtrum reſeruari. Eutrop.

De affabilitate.

Demonax.

Cvidam ſciſcitantis, quomodo delegatam ſibi prouinciam adminiſtrare commodè poſſet, reſpondit: Si minimum loquens, plurima audieris. Hoc dicto princeps iuberetur & æqua & iniqua audire. Eraſm. libr. 8. apoph.

Hortenfius.

Ob cultum mundiorem, ac geſtulationes in dicendo molliores crebro malè audiebat, in ipſiſetiam iudiciis. Sed quum L. Torquatus, homo ſubagreſtibus moribus, dum apud conſilium de cauſa Syllæ quæreretur, non iam hiſtrionem illum diceret, ſed geſticulatricem, Dionyſiamque, notiſſimæ ſaltatriculæ nomine compellaret, tum voce molli demif-

ſaque Hortenſius, Dionyſia (inquit) Dionyſia malim equidem eſſe, quam quod tu Torquate, *αἰμωσος, ἀγροδιατὴς, ἀπεργαστος*, id eſt, inelegans, agreſtis, aditu difficilis. Periculoſè maledicit alteri, cui vel idem, vel ſimile, vel diuerſum, ſed deterius. vitium poteſt obiiici. Eraſ. lib. 6. apoph.

Titus Veſpaſianus.

Admonitus ab amicis, quod plura polliceretur interpellantibus quam præſtare poſſet: reſpondit, Non oportet quenquam à Cæſaris colloquio tritem diſcedere. Sueton. in eius vita.

Adrianus Imp.

In colloquiis etiam humillimorum mirè ciuilis erat: eòſque deſtari ſolebat, qui hanc humanitatis voluptatem ipſi inuiderent, hoc prætextu quod dicerent, principis maiestatem vbiquè ſeruandam. Dion.

De affabilitate neglecta.

Ariſtippus.

Quam aliquando Dionyſium interpellaret pro amico, nec ille preces admitteret, proſtratus cœpit amplecti pedes regis, & impetrauit. Id factum quum quidam velut abiectus, quam vt philoſophum deceret, reprehenderet. Non ego, inquit, ſum in culpa, ſed Dionyſius, qui aures habet in pedibus. Ingenium iuxta premitum, & ad faciendum, & ad excuſandum quidlibet. Laert. lib. 2. cap. 8.

Legati Laced.

Venerunt aliquando Lacedæmonij ad Lygdamin tyrannum, legatione fungètes: ſed quum ille variis cauſationibus frequenter diſtuliffet colloquendi copiam, tandem poſt omnes excuſationes dictum eſt, illum parum firmè eſſe valetudine, ſed languere nonnihil. Legati reſponderunt: Per ſouem, non venimus huc cum illo luctaturi, ſed colloquuturi. Plut. in Lacon.

Græca mulier.

Anni cuidam pauperculæ Philippum appellanti, vt causam ipsius cognosceret, cum hac flagitatione frequenter obstreperet illi, respondit, sibi non esse otium. cumque anus inclamasset, Proinde ne rex quidem esse velis: Philippus admiratus aniculae liberam vocem, non illi solum præbuit aures, verumetiam alios audiuit. Hoc idem Latini tribuunt Adriano imperatori: sed Philippo Mæcenæ regi tribuit Plutarch in apophtheg. regum & imperator.

De affectatione verborum.

Anicula.

ANicula Theophrasto licitanti quiddam, idque admodum Atticè: Hæspes, inquit, non vendo tanti: Notans illum, quasi non esset. Atticus natura, qui supra modum affectaret atticissimum. Id enim solent hospites, dum in aliena lingua volunt videri disertii. Eras. 6. apoph.

Favorinus.

Ad adolescentem priscarum & iam obsoletarum vocum affectatorem: Curtius, inquit, & Fabricius dilucidè cum suis fabulati sunt: neque Aruncorum, Sicanorum, aut Pelatgorum, qui primi Italiam incoluisse leguntur, sed ætatis suæ verbis locuti sunt: tu verò perinde quasi cum matre Euandri nunc loquaris, verbis iam olim desitis vteris. Quod si intelligi non vis quæ loqueris, non hoc abundè consequeris tacens? Eras. Rot. li. 6 apoph.

Idem.

† Cum adolescentem quædam vetusta & prisca verba in quotidiano colloquio affectantem, vt eruditione præ se ferret, audisset, dixit, moribus antiquorum viuendum, verbis autem nostrorum esse loquendum. Aul. Gell. lib. c. 10.

Melanthus.

Melanthus interrogatus quid sentiret de tragœdia Diogenis: Non vidi, inquit. Notavit affectationem Diogenis in scribendo, quæ sæpenumero non minima obscuritatis causa est. Plutar. in libro *de vitæ d'Alex.*

Pacatus.

Osceus Rhetor quidam clarissimus, cum adeò loquendo simul & scribendo affectaret, vt nil absque schemate proferret, Pacatus obuiam ei veniens dixit: Poteram dicere, Aue Osce. Irrisit hominem affectatorem, salutatione affectata. Vfus est enim occupatione affectata, præter omnem necessitatem. Eras. lib. 8. apoph.

Plato.

Polus sophista cum daret operam vt nimis affectatè loqueretur, atque hinc immodicè gloriaretur, Plato hominem sic taxauit: O Pole, vt te tuo alloquor modo. Polus autem Græcè sonat pullum equinum. Voluit autem taxare hominis affectatè loquentis arrogantiam. Laert. lib. 3.

Caro.

† Cum A. Albius initio historię quam Græcè scribebat, veniam deprecaretur, si quid esset erratum, eò quòd esset homo Romanus, natus in Latio, & Græca oratio esset à Romanis alienissima, Cato cum legeret: Næ tu, inquit, Aule, nimium nugator es, cum maluisti culpam deprecari, quàm culpa vacare. Nam petere veniam solemus, aut cum compulsi peccauimus. Tibi, inquit, oro quis pepulit vt id committeres, quod priusquam faceres, peteres vt ignosceretur? Aul. Gell. lib. 11. cap. 8.

Demonax.

Quum interrogasset quendam, atque is verbis nequaquam vulgaribus respondisset: Ego, inquit, amice, te nunc interrogo: at tu perinde respondes, quasi vneret adhuc Agamemnon. Eras. lib. 8. apoph.

Idem.

Quendam Rhetorem audiens ita loquen-

loquentem , Hora nimium iacula-
trix adueniens regionem herbis defe-
ctam reddidit : Non desines, ait, me-
cum vt cū turba agere ? Notauit autē
his verbis , sermonem hominis plus
fatis affectatū. Plu. in Roman. apoph.

Idem.

Phauroini dictionem vt nimium
compositam solebat arguere ridicu-
lè , quod cū ille agrē tulisset, ait:
vt philosophum vestis neglectior, ita
oratio decet in affectata. Eras. lib. 8.
apoph.

Augustus Caesar.

Mecœnas cū verbis affectatis
scribere soleret, ab Augusto hac valedi-
ctione derisus est : Vale mel gen-
tium, melcule, ebur ex Hetruria, la-
ser Aretinum, adamas Supernas, Ti-
berinum margaritum, Cilneorum
smaragde, Iaspis figulorum, Berylle
Porfœonæ, &c. Macrob. lib. 2. cap. 4.

Cicero.

M. Lepidus cū Romæ in senatu
dixisset, Patribus conscriptis, ne di-
ctam circumscriptis : Ego, ait Cicero,
non tanti fecissem ὁμοιοπρωτον. Affe-
ctauit autem Lepidus schema vocum
similiter desinentium. At satius erat
schema perdere, quàm Senatū of-
fendere. Eras. lib. 4. Apoph.

De affectibus humanis.

Thales.

THales Milesius interrogatus, quis
nam felix dicendus esset ? Qui
corpore, inquit, sanus est: animo verò
castus. Sensit vir sapientissimus, affe-
ctus esse animi morbos. Laert.

Aristonymus.

*Gubernatores se ventorum muta-
tionibus accommodant, & viri sapie-
tes animi affectibus. Stobæus.

Seneca.

† Nos homunciones sumus : omnia
nobis negare non possumus. Dolebi-
mus, sed parum : concupiscemus, sed
temperatè irascemur, sed placabimur.
Epistola. *ibid.*

Antoninus Pius.

Quum M. Antoninus fieret educa-
torem suum mortuum, & adolescens
ab aulicis ministris reuocaretur à de-
claratione pietatis erga nutricium:
Permittite, inquit Antoninus Pius,
illi vt homo sit : neque enim vel phi-
losophia, vel imperium tollit affectus.
Eras. lib. 6. Apoph.

M. Antoninus Verus.

Iam iam moriturus, cū suos ad
grabbatum stare, dolere, atque angī
videret: Humanum est, inquit, huma-
nis casibus ingemiscere : multòque
magis, misericordiam prouocare,
quæ oculis vsorpantur. Sensit autem,
hominem non lignum aut lapidem
esse, qui nullis rebus afficiatur, sed a-
nimal, quod affectibus misericordiæ
tangatur, & compatiatur etiam. He-
rodianus, lib. 1.

Philo.

* Vis ignis absomit obiectam ma-
teriam, & affectus excandescens ab-
lignit, corrumpitque quicquid inue-
nit obuium libr. de cognit. quæren.
erudit.

De affectibus priuatis.

Themistocles.

THemistocles Atheniensis, filium
suum, quem mater adamabat,
atque in deliciis habebat, plurimum
omniū Græcorum posse, collige-
bat hunc in modum: Athenienses, in-
quit, dominantur Græcis, ego Athe-
niensisibus, mihi mater, matri filius.
Plut. in Græc. apoph.

Pyrrho.

Quum Pyrrhoni Eliensi philoso-
pho obiurganti sororem Philistam,
quidam obiiceret, quòd oblitus esset
suz professionis (docebat enim, om-
nia esse indifferentia) sic elusit: Non
enim, inquit, in muliercula declara-
bitur indifferentia. Laert. libro 9.
cap. 11.

Gleon.

Cleon, quum reipub. administrat

tionem capessere destinasset, testatus est, se iam omnium amicitiarum vincula velle soluere, quod amici plerunque obstarent, ne liceret vbi-que rectum tenere clauum. Eras. lib. 6. apoph. ex Plutarcho.

Cicero.

† Cum Philiscus Cicerorem exulem consolari vellet, diceretque & bonam valetudinem frui. & omnibus ad vitam necessariis abundare: At, inquit ille, hæc omnia nihil profunt, vbi animo ægro fueris, isque re quapiam molesta afficitur. Longè enim maiorem animi sollicitudines miseriam, quàm voluptates corporis delectationem homini afferunt. Dio. Cass. lib. 38.

De affectibus nostris qui in aliis probantur.

Anonymus.

Alexandro Macedonum regi pirata adductus, rogatusque, quare auderet infesta reddere maria, paucis respondit: Ego cum vnica nauicula pirata nominor, tu cum idem facias magna classe, rex appellaris. Quo dicto Alexander motus, ipsum statim dimisit. Plut. in vita Alexandri.

Alexander.

Quum peritum quendam ex Indis sagittarium cepisset in fuga, qui per annulum sagittam mittere diceretur, voluit vt artis suæ specimen ederet. Recusantem autem iratus occidi iussit. Verùm cum iam duceretur ad mortem, dixit sagittarius, se multis iam annis non exercuisse artem suam, eoque timuisse ne erraret: Id vbi delatum est ad regem, quod ignominia metu recusasset, admiratus ingenium ambitiosum, dimisit illum donatum: eo quod mortem appetere maluisset, quàm fama sua videri indignus. Apparet autem ex hac historia nos affectus nostros etiam amare in aliis. Alexander enim cum semper ambitiosus & gloriae appe-

tens fuerit, similem affectum in sagittario probauit. Vide Plutar. in regum & imp. apoph.

De affectibus frenandis.

Socrates.

Quum post sudorem è palestra collectum videret alios ad potum confugere, vt sitim explerent, ipse bibere solus noluit. Verùm interrogatus, cur bibere nollet? Ne consuescam, inquit, obsequi affectibus. Laert. in eius vita.

Diogenes.

Iactanti se cuidam, ac dicenti, Viros supero in Pythiis, Ego, inquit, viros, tu verò mancipia. Lusit rursus affinitate vocum, quæ est inter *αἰσπας* & *αἰσπαστα*. Mancipia autem appellabat, quicunque seruirent cupiditatibus: hinc philosophia vincere pulchrius est, quàm in Pythiis ludis vincere viros. Laert. lib. 6. Eras. lib. 3. apoph.

Demosthenes.

Sapientis esse dicebat, nunquam animo conuiuere, neque affectibus quoquomodo licentius indulgere, ne effrenati, rationis imperium deserant. Stobæus.

Agésilauus.

Illud sibi cum primis gloriae ducere solebat, quod rex cum esset, ceterisque consilio prospiceret, nihil secius in laboribus obeundis nemini cederet: quodque sibi imperaret, suique (vt ita loquar) rex esset, id pulchrius esse iudicabat, quàm quod regnum obtineret in alios. Plut. in apoph. Laonicis.

Demoxax.

Cuidam seruum suum virgis cadenti, Desine, inquit, te seruo tuo si milem ostendere. Seruus enim est, qui suis affectibus & cupiditatibus imperare non potest. Eras. 8. apoph.

Megabates.

Quum Agesilaum adisset aliquando salutandi gratia, ac iuxta Persarum

rum morem osculum offerret, Agellus auertit vultum, ac refugiens osculum, ait, Præstantius duco, ut quis sibi seruet suam libertatem, quam ut alius libertatem adimat. Intellexit nimirum vir continentissimus neminem esse liberum qui cupiditatibus seruiret: nullum imperium esse tam speciosum, quam si quis animo suo posset imperare. Plutarchus in apoththegm. Lacon. Erasmi. lib. 1. apoph.

Isocrates.

† Impera tibi ipsi non minus, quam & cæteris: idque maximè regium putato, si nullis libidibus seruias, sed cupiditates magis in potestate habeas quam ciues tuos. Ad Nicoclem.

Plutarchus.

* In magno fluctu non sistitur nauis, nisi pondus anchoræ retineat alto infixæ vado: Sic in magnis rerum procellis summa ratio debet animum cohibere ne ab affectibus auferatur. In Ethicis.

Seneca.

* Ut nullum, inquit, animal, nec mite, nec ferum, paret rationi, quia ratione caret: sic nullus affectus. lib. 3. de ira.

Idem.

† Non potest (aiunt) armis ex animo ira tolli, nec hoc hominis natura patitur. Atque nihil tam difficile & arduum, quod non humana mens vincat, & in familiaritatem perducatur assidua meditatio: nullique sint tam feræ, & sui iuris affectus, ut non disciplina perdomentur. Quodcumque sibi imperauit animus obtinuit. lib. 2. de ira. ca. 12.

Idem.

† Intransibilibus affectibus resistamus, quia facilius non excipiuntur quam exeunt. Epist. 116.

Cato maior.

Dicebat eum optimum & laude dignum esse imperatorem, qui propriis suis affectibus imperare possit.

Plutarch. in Rom. apoph.

Proclus.

† An non stupendum est, inquit, animam immaterialiter in rebus materialibus viuere, & in caducis incontaminatam se alicubi conseruare? Celius Rhodiginus lib. 3. Antiq. lect. cap. 23.

Alphonsus.

Alphonsus Aragonum rex aiebat, si sibi contigisset nasci temporibus quibus Romana Respublica florebat, se constructurum fuisse contra curiam templum Ioui Positorio, in quo priusquam venirent in senatum patres conscripti, odium, amorem ac priuatos affectus omnes deponerent. Alludit ad præcorum morem, qui Iouem multis cognominibus insigniebant, nunc Statorem, nunc Gamelion, nunc Xenion appellantes. Sic si tam multa possit Iupiter, illud in primis præstandum erat, ut in synodis, in iudiciis, in senatibus, in quibus de Repub. consultatur, nihil haberent momenti affectus priuati. Nam hi sunt qui frequenter & ciuitates & regna bellis committunt, ac possundant denique. Panormitan. libr. 3. de di&is & factis Alphonsi.

Idem.

Nil inconuenientius esse dicebat, quam si quis aliis imperaret, qui suis affectibus propriis imperare prius non posset. Sentiens, nil perniciosius esse Reipublicæ, quam si is qui prauos aliorum affectus coercere debet pœna adhibita, à propriis ipse affectibus vincatur. Panor. li. 2. de reb. gest. Alphonsi.

A. Politianus.

* Dicebat, sicut Tarquinus papauerum summa capita, dum in horto ambularet, baculo decussit, sic semper in animo validioribus affectibus atque potentioribus potissimum esse resistendum. lib. de ira.

De afflictionibus.

Nazianzenus.

* SOL nubibus obtectus lætius postea splendet, & ver post hyemis tristitiam est acceptius, iucundior tranquillitas blanda, & mare quietum post seditiones ventorum & perturbationes aquarum littoribus allidens: sic post afflictiones nobis vita tranquilbor. In orat. de Cypriano.

D. Augustinus.

* Boni laborant, quia flagellantur & filij: mali exultant, quia damnantur vt alieni. In Psal. 93.

Idem.

* Dicebat, Sicut in vno igne aurū rutilat & palea fumat, sub eadēque tribula stipulæ comminuntur, frumenta purgantur, nec ideò cum oleo amurca confunditur, quia eodem præli pondere exprimitur: ita vna eadēque vis irruens bonos probat, purificat, eliquat, malos damnat, vastat & exterminat. Vnde in eadem afflictione mali Deum detestantur atque blasphemant, boni autem precantur & laudant. Tantum interest non qualia, sed qualis quisque patiatur. Nam pari modò exagitatū & exhalat horribiliter cœnum, & suauiter fragrat vnguentum. De Ciuit. Dei, lib. 1. cap 8.

Cyprianus.

* Nisi, inquit, præcesserit pugna, non potest esse victoria, quum fuerit in pugnæ congressione, victoria tunc datur vincentibus & corona. Nam gubernator in tempestate dignoscitur, in acie miles probatur. Delicata iactatio est cum periculum non est: confictatio in aduersis, probatio est veritatis. Arbor quæ alta radice fundata est, ventis incumbentibus non mouetur: & navis quæ forti compage solidata est, pulsatur fluctibus, nec frangitur, &c. Ser. de mortalitate,

De Agricultura.

Aristippi.

A RISTIPPUS, cum ei quidam obiiceret: Tua culpa interiit ager, Atqui melius est, inquit, agrum propter me, quàm me propter agrum perire. Stob. ser. 55.

Zeno.

Zeno Stoicus philosophus, cum videret familiarem quandam ex agrilaboribus incuruatam & circumflexum: Nisi tu agrum perdidideris, inquit, ipse te perdet, Stobæus ser. 55.

Lycurgus.

Sciens quantum vtilitatis humanæ vitæ agriculturæ suppeditaret studiū, agros omnes ciuib. suis diuisit colendos: vt concordēs inter se omnes simultatem ac prauos affectus deponerent, & simili labore omnes victum quærerent. Plutarch. in regum apophth.

Lysander.

Quum ad Cyrum minorem, Persarum regem venisset, in hortum ductus, admiratus, & proceritates arborum, & directos in quincuncem ordines, & humum subactam, Cyrum interrogauit, à quo essent arbores plantatæ, & cuius solertiâ tam aptè dimensæ? Cui respondens Cyrus, ait: Atqui ego ipse sum ista dimensus, mei sunt ordines, mea descriptio, mea enim manu sunt satæ. Tum Lysander purpuram ornatūque Persicum multo auro intuens, dixisse fertur: Rectè Cyre te beatū ferunt homines, quoniam virtutū tua fortuna coniuncta est. Cic. in Caton.

Artaxerxes.

Mises Artaxerxi Persarum regi malum punicum cum in vanno obtulisset, Rex magnitudinem eius admiratus, interrogauit, è quonam horto depromptum hoc donum afferret? Illo verò respondente, domo sua, & ex suis agris, gauisus rex supra modum, missis regiis muneribus virum ornauit.

& Per

& Per solē, inquit (ita enim Persæ iurare solebant) iste homo tali curatione & agriculturæ diligentia, poterit etiam ciuitatem (meo quidem iudicio) ex parua amphorem reddere. Videtur autem innuere, non tantum agros, sed omnes res, cura & sufficienti opera, & indefesso labore, contra naturam etiam meliores & præstantiores effici posse, *Ælia. lib. 1. de Var. hist.*

Menander.

† Est Sanè virtutis, & vitæ magister ingenus, cunctis hominibus ager. In *Ploca.*

Philemon.

† Iustissima hominibus possessio est ager: ea enim quibus eget natura profert abundè, triticum, oleum, vinum, caricas, mel. Argentea autem vasa, atque purpura, ad tragœdias vsum habent idoneum, non ad vitam, refert. *Stobæus serm. 56.*

Mufnius.

† Adeo autem egregia res, Deoque accepta est ex agricultura viuere, modo cum honestatis studio coniuncta sit, vt Apollo Mysonem sapientem, Aglaum Psophidium fœlicem appellauerit, quorum vterque ruri agens, suisque manibus laborans, urbana habitatione abstinebat. *ibid.*

Cælo Syracusanus.

Suos ad agriculturæ studium adhortabatur, partim, vt agri ad vsum hominum meliores redderentur, partim, ne otio torpererent. *Plat. in regum & imperatorum apoph.*

Myson.

Oereus, quum Mysonem Cheneū se sapienterem conueniret, eum reperit æstate stiuam aratro aptantem: Dicente autem eo, non esse tempus arandi: Satis, ait Myson, tempestiuum est, ad parandum nobis victum. *Brunsonius lib. 1. cap. 8.*

Faraotes.

Faraotes Indorum rex, Apollonio de eius victu sciscitanti: Ego, ait, palmarum fructibus aut oleribus pascor,

aut quæ præbent mihi arbores, quas ego lus manibus colo. *Brunson. libro 1. cap. 8.*

Socrates.

* Amaltheæ cornu interpretatus est ad huiusmodi similitudines accommodando. Amaltheam quidem significare illum qui minimè *μᾶλλον*, id est, dissolutus, sed gnauus & operarius esset, bona omnia consequuturū. Per cornu verò bouis, quod animal est laboriosissimum, virum operarium innu. Botros autem & similia in cornu esse, quoniam omnia quorum egemus, in agricultura insunt: quamobrem gestantes ipsum bonus genius bonæque fortuna introducuntur. *Stob. serm. 54.*

Anonymus.

* Pulchrè ille quidem, qui agriculturam aliarum artium parentem atque nutricem appellauit: qua bene habente cætera valeant: neglecta verò, terra, marique iacent otia. Xenophon in *œconom.* *Stobæus sermo. 54.*

Abdoleminus & Alexander.

† Abdoleminus longa cognatione stirpis regis annexus, sed pauper, suburbanum agellū magna parsimonia, & labore colbat. Alexander eum capta Synode regem constituit. Multis autem eius inopiam & sordes criminantibus, Haud, inquit Macedo, viri indoles famæ generis repugnat, ridendum est quo animo inopiam tuleris: Tum ille: Vtinam Alexander, sic regnū ferre possim. Hæ manus satis ad victum fuere, nihil habenti, nihil defuit. His delectatus Alexander muneribus & regio titulo ornat. *Sabellius lib. 4. t. 1.*

Attillius Regulus.

Is aiebat, neque fœcundissimis locis agrum insalubrem parandum, neque effœtis saluberrimum. Frustrà salubris est locus, vbi peritur fame: & frustra fertilis est, vbi non licet viuere. *Erasmus libro 6. apophtheg. ex Liui.*

Scipio Nasica.

Candidatus in ædilitatis petitione cum adolescentulo competitore descendit: cuius quum manum rustico opere duratam tetigisset, interrogavit, Num manibus ambulare consueffet? Id ut populo cognitum est, repulsam petitionis passus est, eo quòd hominem agricolam spreuisse videretur. Bruso lib. 1. cap. 8.

Cato Maior.

Dicebat, fortissimos viros ac strenuissimos milites, ex agricolis gigni, minimèque malè cogitantes. Plut. & Eras. lib. 5. apoph.

Idem.

Dicere solebat ad rusticos, In re rustica operæ parcendum, in agro autem emendo minimè. quod enim malè emptum est, semper pœnitet. Eras. lib. 5. apoph.

Idem.

Dicere solebat, pecuniam pedibus compensari: sentiens nimirum, satis sumptuosum esse, ad villam procul disitam crebrò proficisci, sed hoc impendij pedibus compensari, si dominus impiger inuisat fundum suum. Cicero in orat. pro Flacco.

Idem.

Interrogatus, quis esset certissimus agricolæ quæstus, respondit: Si bene pascat. quis proximus? si mediocriter pascat. quid terrium? si bene vestiat. quid quartum? respondit, Arare, & terram bene vertere. Eras. lib. 5. apophtheg.

Curius Dentatus.

Manius Curius, qui Dentatus cognominatus est, nonnullis arguentibus, quòd ex agris bello partis partem exiguam vnicuique militum distribuisset, magnam verò Reipubl. optavit à Diis, ne quando existeret quisquam Romanorum, cui ager exiguus videretur, qui posset alere dominum. Sentiens, hominem planè ignauum esse, qui ex hac agri portione non tantum laboribus se exerceat, ut inde viuere posset. Plin. cap.

33. de viris illustribus.

Cicero.

* Omnium rerum, ex quibus aliquid acquiritur, nihil est agricultora melius, nihil vberius, nihil dulcius, nihil libero homine dignius. libro 1. de offic.

Idem.

* Voluptatibus agricolarum ego incredibiliter delector, quæ nec vlla impediuntur senectute, & mihi ad sapientis vitam proximè videntur accedere. Habent enim rationem cum terra, quæ nunquam recusat imperium, nec vñquam sine vsura reddit quod accepit, licèt alias minore, plerunque maiore cum scœnore. libro de Senectute, vbi plura in agriculturæ laudem.

Vxor Pythes.

† Pythes subditos ab agricultura abductos in effodiendo auro occupabat, vnde secuta fames. Vxor panes & varia ciborum genera ex auro affabrefacta, ei pransuro opposuit. At ille his aliquantulum delectatus, cibum postulauit. Rursus vxor aurum intulit, indignabundo, & esurire clamati. Atqui horum, inquit illa, nullius præterea nobis copiam parasti. Semente, plantatione, & pascendi cura neglecta, effodimus, & quærimus ea, quæ nulli sunt vsui, enecantes nos ipsos & ciues. His motus Pythes, aliquid de auri cupiditate remisit, & partem populi agriculturæ incumbere iussit. Plutarchus de virtutibus mulier.

Domitianus.

Domitianus imperator iussit excidivineas: quòd studio colendi vineta, negligenter arua, Sueton.

Diocletianus.

Quum se imperio abdicasset, atque privatam vitam in villa sua instituisset, ab Herculio atque Galerio ad recipiendum imperium rogatus, tanquam pestè aliquã detestatus, respondit: Vtinam Salonæ possitis visere olera nostris manibus instituta, profectò istuc tentandum nunquam iudicaretis.

caretis. Fuit autem Diocletiani villa haud procul à Salonis, vbi priuatus consenuit. Eutropius, & Cuiplinianus.

Virruuius.

* Nullus infans sine nutrice lacte non potest ali, neque ad vitæ crescentis gradus perduci: sic ciuitas sine agris & eorum fructibus in mœnibus affluentibus non potest crescere: nec sine abundantia cibi frequentiam habere, populúmque sine copia tueri. lib.2. de architect.

De alea.

Plato.

Adolescentem, quod lusisset alea, grauiter increpuit, qui quum dixisset, Sic obiurgas ob rem paruam? At paruum non est, inquit, assuescere. Laërt. lib.3.

Alexander.

Quosdam ex amicis multauit, quod in ludo aleæ sensisset eos non ludere. Siquidè multi sunt, qui in hoc ludo velut in re maximè seria versantur, non enim ludunt, qui fortunas suas omnes, interdum & liberos, aleæ permittunt arbitrio. Plutar. in reg. & imp. apoph.

Berenice.

† Ptolomæo ad tesseras sedèti & alea ludenti, adstabat quidam, eique nomina damnatorum recitabat, & eorum criminibus cognitis, quo genere mortis plectendi essent Rex sortes decerneret. At Berenice vxor eius ereptis puero tabulis, non permisit, vt ad calcem legerentur, dicens non sic obiter aduertendum esse animum, cum de hominis salute quæritur, sed attentius cogitandum, & abiicienda iudicari. Non enim simile esse casum tesserarum & corporum. Placuit Ptolomæo vxoris oratio, & factus est prudentior. Alian. lib.14. ca.43.

Manius Curius.

Maniũ Curium accusator alius ad concitandã inuidiam in sipario (id est

velaminis genus) pinxerat omnibus locis, aut in neruo nudũ, aut ab amicis redemptum ex alea: hoc agens, vt omnibus persuaderet, quàm is esset perditè deditus aleæ. Hoc crimen ridiculè inficiatus est Manius: Ego, inquit, nunquam vici. Alter intelligi volebat, Curium assidue lusisse alea. Curius eo torsit, quasi infelicitas esset opprobriata. Non est verisimile, qui frequenter ludit tesseras, nũquam vincere. Refert Fabius.

Cicero.

Memmio cuidam vituperanti Catonem Vticensem, dicentique quòd totas noctes ebrius esset: At illud, inquit Cicero, non addis, eũ totos dies alea ludere: ciuilitè excusans Catonem: qui totum diem reip. negotiis dabat operam, nocturnas aliquot horas tumebat laxando animo. Eras. 4. apoph.

Huc refer apoph. de Ludo & Recreatione.

De ambiguè dictis.

Diogenes.

Seruum quendam fugitiuũ videns ad puteum sedètem, Vide, inquit, adolescens, ne excidas: ambiguo verbo ludès. Nam excidit, qui in puteum decidit: & *επιπτείν*, id est, excidit, qui de loco pellitur. Laërt. lib.6. cap.2.

Idem.

Interrogatus, quamobrem athletæ nihil sentirẽt? Quoniam, inquit, suillis ac bubulis carnibus educati sunt. Nam athletæ crassioribus cibis enutriuntur, qui corpori quidem robur conferunt, sed mentis acumen hebetant. Vocis autem ambiguitas dedit ioco locũ. Nam vt Græcis *αἰδανέσθαι*, ita Latinis sentire, tam ad animum quàm ad corpus pertinet. At percontator ille quærebat, quid esset causæ, cur athletæ veluti sensu carentes, non offenderentur plagis: Diogenes animorum stuporem notare maluit. Laërt. lib.6.

Idem.

Quum mentio fieret de puero stuprato, Diogenes, interrogatus curas esset, lusit ex ambiguo dicens, Tegeates: nam Tegea ciuitas est Aradiaz, Tegos autem interdum idem est quod lupanar. Ibidem.

Ischomachus.

Quum mendica quadam ventris tormina pateretur, ac medicus percontaretur, num haberet in ventre? Qui potest, inquit, quum tridit nihil comederit? Et huius dicti festiuitas iucundior est Græcis, quibus in ventre habere dicitur, quæ fert vterum. Nam id medicus percontabatur, an esset grauida. Eras. lib. 6. apoph.

Stratonicus musicus.

Quendam, qui male cecinerat, rogauit, cuius esset cantio? quum ille respondisset, Carcini: multò magis, inquit, quàm hominis. Carcinus enim Græcè cancrum sonat. Est autem eadem vox cantoris cuiusdam nomen, quem notant Græcorum prouerbia. Eras. lib. 6. apoph.

Idem.

Quum trabes delapsa quosdam è conuiuio occidisset, dixit, *αἰδώς, δόξα ἐστὶ θεοῖ, εἰ δὲ μὴ εἰσὶ, δόξα εἰσὶ*. Id Latine reddi non potest: iocus est ex ambibologia. *δόξα* sonat trabi, si subscribas iota: & sine hac, sonat opinor: Viri, opinor, dii sunt, quòd si non sunt, trabi sunt. nisi foriè *δόξα* legendum, acuto accentu, vt intelligas trabes sunt. Eras. 6. apoph.

Idem.

Quum Satyrum accepisset apud Ilium peregrinari, festiuit in Ilium torsit illud prouerbio iactarum, in Ilio semper mala: ludens ex ambiguo vocis. Alii enim mala dicuntur, quæ misera tristiâque sunt, aliter homines mali. Eras. 6. apoph.

Idem.

Polydæ glorianti, quòd discipulus ipsius Philopas canendo vicisset Timotheum: Miror, inquit, si ignoras, quòd discipulus tuus condit decreta,

Timotheus autem leges: Iocum caputans ex ambiguo vocis. Nomos enim Græcis & legem sonat, & modulus cantionis Eras. ex Athenæo.

Philoxenus.

Philoxenus, cui cognomen Pteronocopis, patria Corinthius, orto sermone quòd turdi magno venderentur, quum foriè adesset Coridus, qui malè audiebat, quòd corpus suum ad quæstum prostituisset: Atqui ego, inquit, memini fuisse tempus, quo Coridus obolo parabatur: ludens ex ambiguo, nam corydus etiam auiculæ nomen est. Eras. 6. apoph.

Demonax.

Demopax in Herminum Peripateticum, qui semper in ore habebat decem Aristotelis Categorias, ita lusit: Equidem arbitror, Hermine, te non indignum decemategoriis. Iocus est ex ambiguo vocis. Categoriaz Græcis vel prædicamenta dicuntur, vel accusationes. Eras. lib. 8. apoph.

Idem.

Quum Athenis quidam Romanus senator filium ad Demonaxem adduxisset, eleganti forma, vestitu delicato, ac deliciis effœminatum diceretq; Salutat te, ô Demonax, filius meus? Pulcher est, inquit, & te dignus, & matri non absimilis. Vtrunq; autem poterat dici in laudem. Nunc autem patrem notauit ex filij effœminatis moribus, & matri similem dixit mollem & deliciis euiratum. Ibidem.

Laius Corinthia.

Cuidam amatori, qui misso sigillo iubebat illam venire: Non possum, inquit, lutum est Olim terra genera signabant, at illa lutum esse dixit, quasi ob lutum viarum non posset accedere. Luteum sigillum nihil morabatur, argenteum quærebat. Eras. 6. apoph. theg.

Philippus Macedo.

In acie vulneratus circa clauiculâ cū decuberet lecto, & medicus à quo curabatur, subinde præmium efflagitaret: Sume, inquit rex, ipsemet, habes enim

enim clauem in tua potestate: ludens ancipiti voce: κλεις enim Græcè & clauem sonat, qua aperitur cista, vel ianua domus: & commissuram quoque humeri eum pectore. Plutarch. in apoph. regum & imp.

Clitophus.

A Philippo domatus equo saucio, vendidi: & ab eo post interrogatus, ubinam esset equus? Ex vulnere, inquit, illo confectus est. Ludens ex ambiguo nam πένεχταυ sonat venditus est, & confectus est. Eras. 6. apoph.

Afer orator.

In quendam patronum imperitū, sed splendido vestitu se venditantem litigatoribus, lepidè dixit: Homo in agendis causis bene vestitus. Lusit ab inexpectato: nam auditor pro vestitus expectabat, instructus, aut exercitatus. Eras. 6. apoph.

Philippus orator.

In maleolentem, Video, inquit, me à te circumueniri, sentiens, se malo odore vndique oppleri. quum circumuenire dicatur, qui dolo fallit. Eras. 6. apoph.

Idem.

Causam agens, quum pusillus testis prodisset, Licètne inquit, rogare? Quum quaesitor properans dixisset, Licet, modò breuiter: hic Philippus, Non accusabis, per pusillum rogabo. Primum in testem rufus obortus est: sed mox in iudicem Lucium aurificem conuersus, qui sedebat ipso teste breuior. Eras. 6. apoph.

Curtius.

Curtius eques Romanus delitiis diffuens, quum apud Cæsarem cænarer, macrum tardum sustulit è patina: eamque tenens interrogauit Cæsarem, liceretne mittere? cùmque is respondisset: Quidni liceat? ille protinus auem misit per fenestram, iocum arripens ex ambiguitate verbi. Nam cibus è conuiuio dono mittitur amicis, quod apud Romanos erat solenne: & mittitur, quod abiicitur. Eras. lib. 4. apoph.

Cicero.

Quum Cicero in Pompeij castra venisset, dicentibus, Serò venisti. Minimè, inquit, serò. nam nihil adhuc parati video. Allusit ad eos, qui serò veniunt ad conuiuium. Iocus est ex ambiguo. Serò venit, qui tardè venit: & serò, qui post tempus. Plutarch. in Rom. apoph.

Idem.

Quum Faustus Syllæ filius ob æris alieni magnitudinem suppellechilem suam proscripisset: Hanc, inquit, proscriptionem magis approbo, quàm paternam. Lusit ambiguo verbo. Proscribitur res, quæ in auctione venum exponitur, & proscribuntur homines, à quouis iugalandi, quo crudelissimo genere Sylla quàm plurimos ciues proscripserat. Plutarch. in Romanorum apoph.

Idem.

In Isauricum ita lusit: Miror quid sit, quòd pater tuus homo constantissimus, te nobis varium reliquerit. Iocus ex ambiguo vocis. Nam varius dicitur, parum animo constans, varius item, qui vestigijs plagarum notatus est. Vulgatum autem erat, hunc Isauricum aliquando à patre cæsum loris. inde illud M. Cælij prætoris non dictum, sed factum: cuius quum selam curulem consul Isauricus fregisset, alteram posuit loris intentam, tacitè minitans illi, atque exprobrans, quòd à patre loris cæsus esset. Eras. 4. apoph.

Idem.

C. Cæsari in senatu enixè defendèti causam filix Nicomedis, beneficiæque regis in se commemoranti: Remove, inquit Cicero, isthæc, oro: quoniam notum est quid illa tibi, quid tu illi dederis. Iocus est ex ambiguo verbi. Nam dat, qui confert beneficium: & dat mulier quæ sui facit copiam. Vnde illud Martialis,

Vis dare, nec dare vis.

Malè audiebat Cæsar, quod in Bithynia Nicomedi regi fuisset obsequens.

tior, quàm pudicitia leges postulant. Eras. 4. apoph.

Idem.

Quum mater M. Bruti Seruilia pretiosum ære paruo fundum abstulisset à Cæsare, qui bona ciuium subiiciēbat hastæ, ita iocatus est Cicero: Et quidem, inquit, quo melius emptum sciatis, emit hunc fundum Seruilia, tertia deducta. Seruiliæ autem filia dicebatur Iunia Tertia, eadēque C. Confidij vxor, lasciuiente dictatore tam in matrem, quàm in filiam. Ex ambiguo iocatus est Cicero: potuit enim intelligi tertia pars pretij detracta. Deducitur autem vxor aut scortum. Eras. lib. 4. apophthegm.

Idem.

Vatinium inimicum, & alioqui sceleratum, M. Tullius audierat obiisse diem: post, quum rursus audisset illum viuere: Malè pereat, inquit, qui malè mentitus est, significans, Vatinium indignum qui diutius uiueret. Omne mendacium malum: sed hoc mendacium bis erat malum, quia bonos viros in falsum gaudium coniecerat. Dictum tamen erat ambiguum, quod dici poterat & de illo quem mori nolles. Plutarch. in Rom. apophthegm.

Crassus.

Quum Brutus iunior fundos ædēsque paternas luxu prædegiisset, & in his etiam thermos, & in sermone quodam diceret, se frustra sudare, Non mirum, inquit Crassus, nuper enim existi è balneis. Lusi ex ambiguo. Exit è balneo, qui lauit: & exit, qui vendidit, alterisque cedit. Eras. lib. 6. apoph.

L. Galba.

L. Galba scurra, cuidam pilam negligenter petenti: Petit, inquit, tanquam Cæsaris candidatus. Huius competitorēs negligentius ambiebant, vel quia metuebant Cæsarem repulsæ impatientem, vel quia desperabant se assequuturos tali competi-

tore, vel quia sic illi blandiebantur. Locus est ex ambiguo, peritur pila, quæ repercutitur: & petitur magistratus. Eras. lib. 6. apoph.

M. Cincius.

Quo die legem de donis ac muneribus tulit, C. Centoni prodeunti, ac satis contumeliosè interroganti, Quid fers Cinciole? Vt emas, inquit, si vti velis. notans illum, quòd donatis & commendatitiis rebus vti gauderet. Allusit autem ad illud decantatum in primis, Emere malo quàm rogare. Ad hæc amphibologia est in verbo, Ferrè. fert enim qui promulgat legem: & fert, qui portat aliquid venale. Eras. lib. 6. apoph.

Nero.

† De seruo furace dicebat, solum eum esse, cui domi nihil sit nec ob-signatum, nec occlusum. quod idem de bono seruo dici solet. Cic. 2. de ora.

Plancus.

Plancus in iudicio amici, cum molestum testem destruere vellet, interrogauit tutorem quendam, quo se artificio tueretur? ille vrbane respondit, Gallam subigo. Habetur autem hoc futorium instrumentum, quod non infacerè in adulterij exprobrationem ambiguitate conuertit. Nam Plancus in Meuia Galla nupta malè audiebat Macro. lib. 2. cap. 2. Satur.

Vespa Terentius.

Titius quidam studiosè pila ludere solebat, sed idem noctu signa sacra frangere putabatur. Hunc quum gregales in campo desiderarent, Vespa Terentius hoc colore excusauit, vt diceret illum fregisse brachium. Nā diuorum imagines brachiis gestabant donaria. Huc allusit Vesp. Eras. lib. 6. apoph.

Proculcius.

Quærebatur de filio, quòd expectaret mortem patris: quumque filius respondisset, Ego verò non expecto: Imò, inquit, rogo vt expectes. Detorsit verbum in contrarium sensum. Expectat mortem patris, qui

inhias

inhiat: & expectat, qui non accelerat mortem patris. Fab. l. 9.

Aug. Caf.

Olim erat magna sepulchrorum religio, eaque pars agri quæ sepulchro erat dicata, non proscindebatur aratro. Vectius itaque quum nihil hac religione deterritus patris monumentum exarasset, Augustus faceret iocatus est: Hoc, inquit, est verè patris monumentum colere. Rursus iussit ancipiti verbo. Colimus ea quæ veneramur, & colitur ager aut aliud simile. Gemina fuisset amphibologia, si pro monumento dixisset memoriam, quod ab illo dictum arbitror. Siquidem eorum memoria nobis sacrosancta dicitur, quos vita defunctos veneramur: & memorias ad Græcorum imitationem, vocamus defunctorum monumenta. Eras. libro 4. apoph. ex Suetonio Tranquillo.

Idem.

Quum plerique rei quos Seuerus Cassius accusabat, absoluerentur, & is cui Cæsar forum extruendum locarat, diu traheret illum operis expectatione: Vellem, inquit Cæsar Augustus, vt Cassius & forum meum accusasset. locatus est ambiguo verbo, nam absoluitur, quod perficitur, & absoluitur, qui à causa liberatur, absoluit opus architectus. & reum iudex absoluit. Eras. l. 4. apophth.

Romani.

Quum ex oratione Neronis, qua in Vindicem perorabat, recitaretur in senatu, daturus pœnas sceleratos, ac breui dignum exitium facturos: exclamarunt est ab vniuersis, Tu facies, Auguste. Quæ vox bifariam potest accipi: Tu facies vt dent pœnas, aut tu dabis pœnas. Sueton. in Nerone.

De Ambitione.

Plato.

Dicitur ter nauigasse in Siciliam, nec sine periculo, nec sine cau-

lis obtrectantium. Molon itaque, qui gerebat hostilem in Platonem animum, negabat non esse mirum si Dionysius esset Corinthi, sed si Plato in Sicilia. Nam tyrannum expulerat necessitas, Platonem inuitabat ambitio, vt vulgus quidem interpretabatur. Et tamen Dionysium esse Corinthi adeo mirabantur omnes, vt iam abierit in prouerbium de re inexpectata & incredibili. Laert. l. 3.

Idem.

* Ciuitas in qua ciues ad expetendos magistratus minimè ambiciosi sunt, optimè & procul à seditionibus permanet: contra verò quæ aliter affectos habet ciues. Libro 7. de legibus.

Phauorinus.

Homines partim esse ridiculos, partim odiosos, partim miserabiles dixit. Ridiculos quidem, qui ambitione ad maiora aspirant. Odiosos, qui ea consequuntur. Miserabiles autem, qui spe falluntur. Stob. ser. 2.

Thragas.

* Contentio honorum, seu ambitio, oriuntur ex vi irascibili: quæ cum in excessu fuerit, gignit feritatem. Stob. serm. 1.

Thucydides.

* Non solum ambitio & gloriæ studium expers est senectutis, sed magis (quod populare & ciuile est, quale formicis etiam & apibus) ad finem vsque vitæ perdurat. Plutarch. Stob. serm. 43.

Aristoteles.

* Plurimæ seditiones in ciuitatibus ambitionis culpa oriuntur: de honoribus enim non quilibet, sed potentissimi quique contendunt. Stob. ser. 43.

Themistocles.

Cum aliquando theatrum peteret, interroganti cuidam cuius vocem esset libentissimè auditorus? Eius, inquit, à quo artes meæ quam optimè canerentur. Ingenuè factus est, se magno gloriæ studio teneri. Solcbanq

enim olim Musici, in publico viro-
rum illustrium laudes canere. Plut. in
eius vita.

Idem.

Themistoclem ferunt virtutum sti-
mulis agitatam, & ob id noctes in-
quietas exigentem, quærentibus, quid
ita eo tempore in publico versaretur,
respondisse, Quia me trophæa Multia-
dis de somno excitant. Marathon ni-
mirum animum eius, & Artemisium,
& Salanis, naualis gloriæ fertilia no-
mina illust. anda tacitis facibus inci-
tabant. Plut. in Themistocle. Valer.
Max. lib. 8. c. 13.

Timon.

Timon, qui cognomine Menthro-
pos dictus est, elementa malorum vo-
cabat Avaritiam & Ambitionem: eo
quod ex horum vitiorum fonte, cæ-
tera vitia omnia prouenire ac manare
viderentur. Timonis dixerium reci-
tat Stob. serm. de Iniustitia.

Socrates.

* Timidus patriam, ambitiosus ve-
rò substantiam paternam deserit. Stob.
serm. 4.

Epaminondas.

Lacedæmoniis bello victis, ac mul-
to sanguine fuso iam fugatis, cum au-
dieret, illos eius belli calamitatem ex-
tenuare, vt palam fieret omnibus quæ-
ta strages edita esset, non quibusli-
bet permisit cadauera interfectorum
tollere, sed vt quæque ciuitas sua au-
ferret, & ita factum est, vt appareret,
plusquam 1000. Lacedæmonios in-
teruisse. Plut. in Apoph.

Alexander.

* Anaxarchus philosophus ex au-
toritate Democriti præceptoris in-
numerabiles mundos esse referens:
Heu, me miserum, inquit Alexander,
quod ne vno quidem adhuc potitus
sum! Angusta homini possessio glo-
riæ fuit, quæ deorum omnium do-
micilio sufficit. Iuuenal. satyr. 10. Plu-
tar. de tranquillit. anim. Valer. Max.
lib. 8. cap. 23.

Hermocles Sophista.

† Pausanias a satellite Philippi ro-
gante, Quanam via quis nomen suum
posset illustrare? Respondit: Si vi-
rum qui res maximas gesserit, inter-
ficiat. Dum etenim illius mentio ha-
bebitur, eius etiam à quo cæsus erit
memoria vigeat necesse est. Crudele
profectò consilium: quod exequens
Pausanias, & regem fortissimum de
medio sustulit, & sibi non famam sed
infamiam peperit. Diodorus libr. 16.
& Valer. Max. lib. 8. c. 11.

Hipponicum.

Statuam ponere, sacrosanctum pa-
triam donarium, in animo habebat.
Cum autem quidam ei consuleret, vt
à Polycleto fingendam imaginem cu-
raret: respondit, Non se eiusmodi do-
narium positurum, cuius gloria non
ad consecratorem, sed ad factorem
esset reditura. Etenim liquere, specta-
tores in ea statua magis artem & in-
dustriam Polycleti, quam suam libera-
litate & munificentiam admiratu-
ros esse. Ælia 1. 14. de Varia hist.

Damis.

Cum Alexander Magnus per liti-
ras petiisset, vt Lacedæmoniorum de-
creto decernerentur ipsi diuini ho-
nores, & in deorum numero referre-
tur: Age, inquit, concedamus Alexan-
dro, si velit appellari Deus. Despe-
ctam risit stultam principis ambitio-
nem, qui putaret ab iis posse creari
deos, qui ipsi nihil aliud essent quam
homines: aut si hoc non putauit, insi-
gni stultitia falsi nominis umbra glo-
riaretur.

Theopompus.

Cum Pylis decretum edidissent,
quo Theopompo tribuebantur sum-
mi honores, rescripsit: Mediocres ho-
nores ipsum tempus auget, immodi-
cos abolet. Hoc animo quid excellen-
tius? quod alij sibi aut vendicant ar-
roganter, aut ambiunt ineptè, hoc vi-
tro delatum reiecit, simul & suam de-
clarans modestiam, & amicos admo-
nens, in omni re modum esse optimū.

Quia

Quin & illud acutè perspexit, quæ subito crescunt in altum, nõ esse diuturna, quod genus sunt betæ & cucurbitæ: cæterum quæ paulatim auferunt, ea facere ætatem, veluti quercum & buxum. Plut. in Lacon.

Iulius Cæsar.

* Narrant eum, quum Alpes iam transisset, & præter oppidulû quoddam barbaricum paucis & miseris habitatum hominibus iter faceret, amicis per iocum ex ipso quærentibus, an & hîc de magistratibus essent contentiones, ac de principatu certamina, & potentium æmulationes, serio respondisse, Malle se hîc primum, quâ Romæ secundum esse. Rursus cum in Hispania per ocium res Alexandri gestas legeret, diu cogitandum ad extremum illa lacrymasse, & amicis causam quærentibus dixisse, An non dolendum vobis videtur, me cum id ætatis sim, qua Alexander tot nationibus imperavit, nihil dum memoratu dignum gessisse? Plut. in Cæs.

Agrippa.

Agrippa familiaribus suis dicere solebat, hunc esse morem principum, vt nolint habere quenquam se potiorum. Nam ea quidem, quæ facilem & exploratam victoriam esse videntur habitata, ipsi gerere statuunt: pessima verò quæque & difficillima aliis committunt. Quod si eueniat vt opportuna negotia aliis mandare cogantur, grauius ferunt, propter laudem & gloriam eorum qui ea gesserunt, sed sibi ipsi rerum bene gestarum gloriam libenter ascribunt. Xiphilinus in Augusto.

Agrippina.

* Nero, cum primum natus esset, quidam astrologus prædixit eum regnaturum esse & matrem necaturum. Quod cum Agrippina mater intellexisset, subito exclamare cœpit: occidat, dum regnet. Præfatio votoque respondit euentus. Sueton.

C. Caninius.

Rutilius & Scaurus cum compe-

titores essent in consulatû, Rutilius tandem Scauro cessit. Sed Scaurus ambitus Rutilium accusabat, quoniam in tabulis Rutilianis scriptum esset, A. F. P. R. atque interpretaretur Scaurus, A&um fide Publij Rutilij: quasi suffragia Rutilius corrupisset, nec potuisset fieri consul Scaurus, nisi ex renuntiatione Rutilij: Rutilius rursus interpretabatur, Antè factum postea relatum: Tum C. Caninius eques Romanus, quum Ruffo adesset, exclamauit, neutrum illis literis declarari. Id enim significare: Amylius fecit, plectitur Rutilius: id est, Amylius Scaurus corruptit populum, Rutilius passus est repulsam. Brusonius lib. 1. c. 15.

C. Cotta.

Caius Cotta in ambitione artifex, dicere solebat, se operam suam, quod non contra officium rogaretur, polliceri solere omnibus, impartire autem iis apud quos optinere potui arbitrarer. Brus. 1. c. 15.

Horatius.

Quum rediret ad suos, trium Curiatorum fratrum quos occiderat spolia gestans, quorum vni desponsa fuerat Horatii soror virgo, illa autem agnoscens sponsi paludamentum, quod ipsa manibus suis consecerat, solueret crines, ac fletu sponsum mortuum inlamarer: Horatius sororem gladio transfigit, dicens, Abi hinc cum tuo præposito amore, oblita fratrum mortuorum, viuusque, oblita patriæ. Tantum valuit amor laudis, & patriæ gloria. Liuius, & Plin. de vir. ill.

Afer.

Afer Didio Gallo qui prouinciã ambitionissimè petierat, deinde impetrata re, tanquam coactus, querebatur, urbanè, Age, inquit, Didi, aliquid, & reipub. causa labora. Brus. li. 1. cap. 15.

Cuero.

Coci cuiusdam filius ambitiosissimus, cum candidatus in campum

descendisset, ac à Cicerone petiisset suffragium, Tullius coquum agnoscens ait, Ego quoque tibi fauebo. Respexit autem Cicero ad officium hominis, cui ideo fauere cuperet, ne sale perderet offam. Brufon. l. 1. c. 15.

Idem.

* Miserrima, inquit, est omnino ambitio, honorumq; contentio Item. Facillimè impellitur ad res iniustas qui gloriæ cupidus est. Item. Difficile est potestatem cupienti, seruare æquitatem. lib. 1. de Offic.

Cato Vticensis.

Quum M. Octavius, duas habens legiones haud procul ab Vtica, à Cato postularet, vt inter ipsos de imperio statueretur, Cato legatis nihil respondit, verum ad amicos conuersus, Quis iam miretur, inquit, rem male gestam esse, quum in ipsa morte in nostris videatis dominandi cupiditatem? Significans, ambitione ducum bellum infeliciter cessisse, Plutarch.

Seneca.

† Terra, inquit, est punctum quod inter tot gentes, ferro & igne diuiditur. lib. 1. Nat. Q. Q. in præf.

Idem.

† Ambitio, & Luxuria, & impotentia Scenam desiderant. Sanabis ista, si absconderis Epist. 49.

Seuerus Imp.

† Cùm Plautianum generum suum, quem multis honoribus cumularat, interfici ob quasdam suspiciones iussisset, senatum conuocauit, ac generis humani conditione deplorauit, quod summos honores non ferat, seq; grauius accusauit, quod illum tanta beneuolentia honoréque fuisset prosequutus. Xiphil. in Seuero.

Bardas.

† Dux erat egregius, sed cùm acclamam auctoritatem à Basilio Imper. ægrè ferret, contracto exercitu de Imperio inuadendo cogitauit. Legatus est ad eum Stephanus Nicomedie episcopus, eloquentia virtutéque præ-

stans, qui cùm multis ei, vt ab armis discederet, suauissè, longo responso Bardas minimè dignatus, dextrum pedem profrensus & coccinum ostendens calceum, vnum ex imperij insignibus quæ iam vsurpauerat: tibi nō potest, inquit, vt qui hunc in conspectu multitudinis semel induerit facillè exuat. Significa ergo iis qui te miserunt, vel sponte me imperatorem agnoscant, vel inuitis ipsis imperium me mihi vindicare conaturum. Sed male ei cessit ambitio. Cedrenus in Basilio.

Alphonsus rex.

Dehortantibus amicis, ne ob imminencia pericula bellum pro Ioanna Neapolitanorum regina, contra Martinum pontificem, qui regno eam spoliaret, susciperet: Non abhorreo, inquit, periculum, cum sine labore & periculo nemo vnquam gloriam consecutus sit. Panormita. de rebus gestis Alphonsi, libro 1. capite 2.

S. Augustinus.

* Non ferè quisquam est, qui careat amore dominandi, & humanam nō appetat gloriam. Item. Quoties hominibus præesse desidero, toties Deo meo præire contendo. Comment. in Psalmos.

Idem.

* Diabolus ruit, quia elegit potius præesse, quàm subesse, lib. 14. de ciuitate Dei, cap. 11.

S. Ambrosius.

* Hoc ipso perniciosior ambitio, quod blanda est consolatrix dignitatum, & sæpè, quos vita nulla delectat, quos nulla potuit mouere luxuria, nulla auaritia subruere, facit ambitio criminosos: habet enim foetens gratiam, domesticum periculum, & (vt dominetur aliis) prius seruit, curatur obsequio vt honore donetur, & dum vult esse sublimior, fit remissior. Commentar. in Lucam, lib. 3.

Chryſoſtomus.

* Quocunq; deſiderauerit primatum in terra, inueniet confuſionem in cœlo. Nec inter ſeruos Chriſti computantur, qui de primatu tractauerit. Homil. 25. in Matth.

S. Bernardus.

* O ambitio, ambientium crux, quomodo omnes torquens omnibus places? Nil acrius cruciat, nil moleſtius inquietat, nil tamen apud miſeros mortales celebrius negotiis eius. lib. 3. de conſideratione.

Plura pete ex apoph. de Gloria & Laudis cupiditate, atque Regnandi libidine.

De ambitione ex for- dibus.

Socrates.

A Nimaduertens Antithenem ambitioſius oſtentare veſtem laceratam & detritam, faceret hominem increpauit, & παύση, inquit, ἀγαλλοπεζόμενος ἡμῖν, id eſt, non deſines te nobis comere? Significans, eiufdem eſſe ambitionis vtilitatem amiſtus oſtentare, & delicato cultu ſeſe venditare. Erasm. lib. 8. apoph.

Idem.

Alcibiades cum Socrati magnifica miſiſſet munera, & Socrates reſpue- re videretur, Xantippe auida diſſuaſit, & donum magnificum ac indignum vt non acciperetur eſſe dixit. Tum Socrates: Alcibiades, inquit, hæc mittit ambitioſè, & nobis noſtra eſt ambitio. Alij namque videri & laudari cupiunt, dum alios ornant muneribus: alij verò ex eo laudem ſibi parare ſtudēt, quòd propter communem conſuetudinem omnia contemnant: & ſic omnibus ſua innata eſt ambitio. Erasm. libro 8. apoph.

Idem.

Quum Antithenes Cynicus pallium haberet petruſum, idque ob-

uertens fiſſuram omnibus daret inſpiciendam: Per fiſſuram (inquit Socrates) pallij tui, video tuam inanitatem. elegantet notans, turpiora eſſe ambitionem ex vtilitate cultus, quàm ex amiſtu ſplendido. Atque vtinam inter Chriſtianos non ſint multi Antithenes, qui ſub veſte fuſca, vili, ſordidâque, plus celeſtis gloriæ, quàm alij diuites habent in holocæricis ac byſſinis. Erasm. lib. 3. apoph.

Diogenes.

Quum aliquando perſuſus eſſet aqua, ſtarētque toto diſtillans corpore, circumſtantes aliquot, vt fit, commiſerabantur hominem indigna paſſum. Quibus Plato (nam & is fortè tum aderat:) Si vultis, inquit, commiſerari Diogenem, abite: notans in philoſopho gloriæ cupiditatem. Hoc igitur ſpectaculo quoniam delectabatur, felix erat potius quàm miſerandus: at ſi nullo teſte perſuſus fuiſſet, tum verè fuiſſet miſerabilis. Laertius libro ſexto.

Idem.

Rhodiums quosdam adoleſcentes elegantiore cultu conſpiciens, dixit, τύφος οὗτος ἐστίν, id eſt, hic ſaſtus eſt. Rurſum, quum vidiffet Lacedæmonios ſubſtricta tunica parçè ſordidèque cultos, ἄλλος, inquit, ἐπὶ τύφος ἐστίν, id eſt, hic alius ſaſtus eſt. Significans, non minus peccare eos qui ad oſtentionem ſordidè veſtiuntur, quàm qui ſplendido veſtitu ſeſe iactant. Vnde ſciturum eſt illud diui Hieronymi, Pullas æquè vt candidas deuita. Erasm. libro 8. apoph.

Plato.

Plato frugalis quidem erat, ſed tamen amans mundiciei: contrà Diogenes, ſordidus. Itaque calcans Platonis culcitram, præſentibus aliquot Dionyſij amicis, quos Plato inuitar ad conuiuium, dixit, Calco Platonis ambitionem. Mox Pla-

to : At quanta superbia tumes ipse Diogenes, dum alienam superbiam te calcare putas? Hoc ipsum ab aliis narratur lepidius, Diogeni dicenti, Calco factum Platonis: Calcas, inquit Plato, sed alio factu. Nam hoc ipsum factus erat, quod iactabat mundiciei contemptum: & qui sordibus gloriantur, non minus ambitiosi sunt quam qui splendidè vestiuntur, sed aliter: Turpior est autem ambitio, ex fuco virtutis laudem captans. Socion tamen hoc non ascribit Diogeni, sed Platoni Cynico. Laërt. lib. 6.

Diogenes.

De seipso dicere solitus est, se implere & ferre tragicas execrationes. Nam erronem se esse, domo & patria carere, mendicum agere, tenui vestitu uti, & in diem viuere. Nilominus tamen in his non sibi minus placebat, quam Alexander in terrarum orbis imperio cum subactis Indis Babylonem reuenteretur. Alianus libro tertio, de Varia historia.

De amicitia, atque amico bono.

Thales.

THales Milesius philosophus dicebat, amicorum absentium æquè ac presentium oportere meminisse. Amicitia enim est animorum coniunctio, quos non dirimit locus. Multi non amant, nisi tantisper dum vident. Diogenes Laërt. libro 1. cap. 1.

Democritus.

* Probum amicum (dicebat) gaudiis quidem vocatum adesse decet: aduersis autem casibus sua sponte. Item, Veri amici tum suauis amicitias fruitione communi, tum calamitates participatione sua reddunt leuiore. Item, Non posse opitulari amicis, inopiæ est: nolle autem, malitiæ est signum. Maxim. serm. de amicitia.

Chilo Spartanus.

Quendam prædicantem se nullos habere inimicos, interrogauit, num vllum haberet amicum? Sentiens, amicitias, & inimicitias inuicem se cõsequi: nec fieri posse, quin qui multos haberet amicos, complures habeat & inimicos. Plutar. in apoph.

Pistracus.

* Erga amicos, inquit, esto cõstans: erga inimicos munitus & cautus. Maxim. serm. de amicitia.

Critias.

* Qui cum amicis versatur, omnia ad gratiam & volutatem illorum faciens, ex presenti voluptate inimicitiam facit in posterum. Maxim. serm. de amicitia.

Socrates.

Dicere solitus est, nullam esse possessionem pretiosiorẽ vero bonoque amico: nec aliunde plus fructus aut voluptatis capi. Itaque præpostere facere multos, qui pecuniæ dispendium grauius feront quam amici iacturam: quique se beneficium perdidisse clamant gratis collocatum, quum eo sibi conciliarint amicum quouis lucro potiore. Erasmi. libro 3. apoph.

Idem.

Cræso interrogato, quid esset maximum & pretiosissimum ex regno consecutus? Cum ille respondisset, ut hostes vlcisceretur, & amicos beneficio afficeret: Multo, inquit, melius fecisses, si illos tibi amicos asciuisses. Maximus serm. 6.

Idem.

* Dicebat qui fratribus præteritis alios sibi amicos acquirunt, iis esse similes, qui agro suo relicto colunt alienum Ibidem.

Demetrius Phaleranus.

† Amicos dicebat secundis in rebus adesse aduocatos, in aduersis autem & calamitatibus, sua sponte, atque inuocatos. Laërt. lib. 5. cap. 15.

Plutarchus.

* Vasa quidem (inquit) meliora sunt

sunt noua: sed amicitia præstat, quò vetustior. Item, Equi bonitatem in bello, amici verò fidem in calamitate iudicamus. Maxim. serm. de amicitia.

Isocrates.

* Amicos probabis ex calamitate in vita, & communicatione periculorum. Aurum enim igne probamus, amicos in aduersa fortuna cognoscimus. Item, Vera amicitia tria requirit maximè, virtutem tanquam honestam, & familiaritatem vt iucundam, & vsum tanquam necessarium: nam vbi iudicaris, recipere debes, & congressu lætari, & vti si egeas. Maxim. ser. de amicitia. Plura vide apud Isocratem ipsum admonit. ac Nico-
clem.

Dion philosophus.

* Quot amicos pararis, tot oculos habes, quibus quæ velis videas: tot aures, quibus quæ decet audias: tot consilia, quibus de iis quæ cōducunt consultare & prospicere possis. Non enim aliter se habet plurium amicitia, quàm si cui Deus vnum corpus habenti multas daret animas, quæ omnes illi prouiderent & consulerent. Maxim. serm. de amicitia.

Pisonianus Dion.

* Quæ calamitas extra amicitiam non intolerabilis? quæ prosperitas, remota amicitia, non iniucunda est? Item: Eum iustè miserrimum iudico, qui in miseris & calamitatibus multos habet qui lætentur: in rebus autem secundis qui delectetur æmulationem. Maxim. eodem serm.

Zeno Citiensis.

Interrogatus, quid reuera esset amicus? respondit, Alter ego. Laërtius lib. 7. cap. 1.

Diogenes.

Admonitus à quodam, ab amicis illi tendi insidias, vt caueret: Quid facias? inquit: sic & cum amicis & cum inimicis habebimus consuetudinem. Ab inimicis nobis cauebimus, amicis fidimus. Quòd si pariter ab

vtisque nobis cauebimus, non est suauè viuere. Laërt. lib. 6.

Pericles.

Amico roganti, vt pro se falsum diceret testimonium: Se quidem amicum esse dixit, sed ad aras vsque. Sensit vir prudentissimus, eatenus benefaciendum esse amicis, quatenus iustitia, æquitas, & in Deum pietas permittit. Plutarch. in apoph. Gellius libro 1. capite 3. Brus. libro 1. capite 3.

Xenocrates.

Quum Platoni Dionysius diceret, Aliquis auferet tibi caput: Xenocrates, qui tum præceptor aderat, Non prius, inquit, quàm hoc: suum ostendens caput. Laërt. libro 4. cap. 2.

Aristoteles.

Rogatus quo pacto amici tractandi essent? Non aliter, inquit, quàm nos ab illis tractari cuperemus. Laërt. lib. 1. Brus. lib. 5. cap. 1. cap. 3.

Sextus Philosophus.

* Amicum (dicebat) non diligas vtilitatis gratia Nam talis amicitia breuis, & instabilis est. Item, Amicum ne parato, cui non credis omnia. Maxim. serm. de amicitia.

Dion Syracusanus.

Admonitus vt caueret sibi ab Heracleite & Calippo, quorum fidei plurimum credebat: respondit, se malle vita excedere, quàm in metu violētæ mortis amicos inimicisque iuxta ponere. Brus. libro 1. cap. 3. ex Plutarcho.

Phocion.

Nicocli petèti, vt sibi ante Phocionem venenū haurire liceret: Tametsi durū hoc, inquit Phocion, tamen cōcedendū est ei, cui nihil vnquā in vita negaui. Phocionem Nicocles inter amicos fidissimum vnice adamarat, eique molestum erat videre illū morientem. Eam molestiam vt vitaret, petiit vt ipse prior biberet. Et hac in re Phocion cōmodauit amico. Plut. in Græc. apoph. & in Phocione.

Epaminondas.

Dicere solebat, non prius interdum

discedendum è foro esse, quàm si nouum aliquem amicum ad veteres adieceris, *Ælianus* libro 14. de *Var. histor.*

Leoprepes.

† Eum in palæstra sedentem duo adolescentes adierunt, rogantes quomodo mutuam amicitiam colere & conseruare possent. Quibus ille respondit: si alter alterius iræ ceserit, neque iracundiæ obsistere conantes, ita vos inuicem prouocate. *Ælian.* de *Var. hist.* libro 4. cap. 24.

Anytus.

Amicum *Alcibiadem* quum ad cœnam rogasset, ille recusauit: sed domi bene potus, cum famulis paulo post irrupit, stansque ad ostium cœnaculi, iussit famulos vasa diripere, & ad suas ædes deferre: qui ferè dimidium asportarunt. aliis conuiujs autem *Alcibiadis* violentam superbiam criminantibus, *Anytus* dixit, illum humaniter egisse, cui quum totum auferre licuerit, dimidium ipsi reliquisset. *Erasm.* 6. apoph. ex *Plut.*

Anarciidas.

Interrogatus, quo pacto quis amicos sibi facere posset? respondit. Si loquatur illis iucundissima, præstet autem vtilissima. Quo dicto inquit, in parandis amicis adhibendum esse primò sermonis comitatem, in officijs autem præstandis vtilitatem. *Plu.* in *Laconicis* apoph.

Anonymus.

Quidam ambientes amicitiz fœdus inire cum *Lacone*, volebant se quocunque vellet vinculo astringere, quo certius esset amicitiam fore sinceram. Quibus ille: Vna est, inquit, de amicitia certitudo, si etiam volentes ledere non possint: nam reliquæ omnes prorsus infirmæ sunt. Conuenit cum illo *Chilonis*: Sic habendum amicum, vt cogites alium posse fieri inimicum. *Eras.* lib. 8. Apoph. ex *Plutarcho.*

Cyrus.

Quum quidam ad eum misisset

ornamenta multa, ea distribuit amicis. interrogatus autem cur sibi nihil reliquisset? Quia, inquit, corpus meum his omnibus ornari non potest: amicos autem his ipsis ornatos intuens, maximum mihi ipsi ornatum aptatum esse putabo. *Maximus*, serm. de amicitia.

Darius.

Darius rex quum aperuisset prægrande malum punicum, & quidam ab eo sciscitaretur, cuius rei tantum numerum habere optaret, quantum illic inesset granorum? respondit, *Zopyrorum*. is erat vir bonus ac *Darius* fidus amicus. Significans, regi nihil prius aut clarius esse debere probis ac fidis amicis. *Plutarch.* in *apoph.*

Alexander.

Darij matrem, uxorem, & sororem captiuas inuisens, vnà cum *Hephæstione*, hunc, quòd esset eodem ornatu quo rex, corpore etiam maior, *Syfigambis* *Darij* mater pro rege adorauit. Eadem ex nutibus adstantium intelligens errorem, perturbata denudò salutauit *Alexandrum*. Tum *Alexander*: Nihil est. ô mater, quòd turberis: nam & hic *Alexander* est. Sentiens amicum esse alterum ipsum. *Plut.* in *Alex.*

Idem.

* Interrogatus à quopiam vbi thesauros haberet, amicos ostendens, In his, inquit. *Maximus*, serm. de amicitia.

Idem.

Idem, inter amicos quos habebat præcipuos ac potentissimos, omnium maximè videbatur honorare *Craterum*, sed omnium maximè diligere *Hephæstionem*. *Craterus* enim, inquit, amat regem, *Hephæstion* amat *Alexandrum*. Id *Græcè* iucundius dicitur, φιλοβασιλεύς & φιλόλαός υἱος. Sentiens, *Craterum* in his quæ ad regiam dignitatem attinebant, præstare fidem amicum: *Hephæstionem*, priuato quodam affe-

Se diligere Alexandrum: Pariter itaque licet dissimiliter amantibus, diuersa ratione perfoluit premium. Craterum ornauit dignitate: Hephæstionem ad intimam admisit familiaritatem. Plutarch. in apophtheg. regum.

Idem.

Ilium profectus, Achillis statuam coronas, O te felicem, inquit, Achilles, cui uiuot illis amicus contigit. loquebatur autem de Patroclo, qui si dissimus Achilli fuit amicus. Plut. in vita Alexandri.

Legati Scytharum.

* Extat sapientissima Scytharum legatorum oratio ad Alexandrum, libro 2. hist. Qu. Curtij dehortatoria à bello. Inter alia autem egregiè dicta & illud occurrit. Quibus bellum non intuleris, bonis amicis poteris uti. Nam & firmissima est inter pares amicitia: & videntur pares qui non fecerunt inter se periculi um virium. Quos viceris, amicos tibi esse caue credas. Inter Dominum & seruum nulla amicitia, &c.

Demonax.

* Pauciora (inquit) mala contingunt hominibus ab inimicis quàm amicis. Inimicos enim quom metuant, ab eis cauent: amicis verò aperti sunt, vnde periculis exponuntur, & insidiis ipsorum facilè capiuntur. Anton. ser. de amicis improbis.

Idem.

* Arcanum in amicitia auditum inimicus postea factus ne efferas: lædentes enim non tam ipsum amicum quàm amicitiam. ibidem.

Philistio.

* Ne propter iram amici arcana effutias. Quin speres, inquit, ipsum de nuò amicum tibi fore. sæpe iucundior fit amicitia quæ deposita similitate ad concordiam redit. Fugiendæ sunt malorum amicitia, & bonorum inimicitia. ibidem.

Demetrio.

In somnis Antigonus aliquando vi-

derat Mithridatem auream metentem messem: eoque struebat illi insidias, vt tolleret e medio. Idque quum indicasset Demetrio filio, iureiurando adegit vt sileret. Is verò iuncto sibi Mithridate, deambulabat in littore maris, & infima hastæ parte inscripsit arenæ, Fuge, Mithridates. Is intellectu re, profugit in Potum, atque illic regnauit. Plut. in apoph.

Isocrates.

* Nullum, inquit, tibi amicum sumas, priusquàm inquisueris, quomodo se cum prioribus amicis gesserit. Expectabis enim talem erga te futurum, qualis fuit erga illos. ibidem.

Se. pio minor.

Negabat vllam vocem inimiciorum amicitia potuisse reperiri, quàm eius qui dixisset, Ita amare oportere, vt aliquando esses ofusus. nec verò se adduci posse, vt hoc (quemadmodum putaretur) Biantis esse dictum crederet, qui sapiens habitus esset, vnus è septem, sed impuri cuiusdam, & ambitiosi, aut omnia ad suam potentiam reuocantis, esse sententiam. Quonam enim modo quisquã amicus ei esse poterit, cuius se putabit inimicum esse posse? Cicero in Laelio.

Idem.

* Sapienter monebat non parandum esse amicum, cui non ausis per omnia credere. ibidem.

Idem.

Dicere solebat, nihil difficilius esse, quàm amicitiam vsque ad extremum diem permanere. Mutantur enim mores sæpe, aliàs aduersis rebus, aliàs ingrauescente ætate: aut dirimuntur contentione vel luxuriæ conditione, vel quomodo alicuius, quod idem adipisci vterque possit. ibidem.

Idem.

Frequenter dicebat, in omnibus rebus diligentiores esse homines, vt capras & oues quot quisque haberet, dicere posset: amicos quot haberet, non posset. In illis quidem

parandis curam adhibent, in amicis eligendis sunt negligentes. Ibidem.

Pompeius.

Cato cùm prædiceret, Pompeij potentiam crescentem nulli bono fore populari ciuitatis gubernationi, sed multò magis ad tyrannidem tendere, Pompeius ita respondit, Tua (inquit) Cato magis accedunt ad diuinationem, mea autem accommodata sunt amicitia. Quo dicto indicat, Catonem de rebus loqui planè incertis, se verò ea præcipuè secutum esse, quæ tum temporis amicitia, quæ sibi cum Cæsare intercedebat, postulabat. De amico autem multò humanius est bene sperare, quàm quasi per somnium diuinare peiora. Plut. in apoph.

P. Rutilius.

Amico iniusta petenti quàm pernegasset suum officium, isque indignabundus diceret: Quid ergo opus est mihi tua amicitia, si quæ ab te peto, non accipio? Imò, ait Rutilius, Quid tua mihi opus est amicitia, si quid inhonestæ rei propter te facturus sum? Val. Max. lib. 6. cap. 4. & Eras.

Cicero.

* Solem è mundo tollere videntur, qui amicitiam è vita tollunt. Cui potest esse vita vitalis, qui non in amici mutua beneuolentia conquiescat? Verus amicus est alter idem. Qui ex amicitia tollit verecundiam, maximum eius tollit ornamentum. Sine virtute nec amicitia, nec vllâ rem expetendam consequi possumus. Odiu est venenum amicitia. Nulla est amicitia, eû alter audire verum non vult, alter ad mentiendum paratus est. Nulla est excusatio peccati, si amici causa peccaueris. Ab amicis honesta petamus, & amicorum causa honesta faciamus. Certus amicus in re incerta cernitur. libr. de amicitia, vbi plura leges.

Idem.

* Ea est iucundissima amicitia, quæ

similitudo morum coniugauit. Plurimæ delectationes sunt in amicitia. Omnium rerum quas ad beatè viuendum sapientia comparauit, nihil est maius amicitia, nihil vberius, nihil iucundius. Me ipsum ames oportet, non mea, si veri amici futuri sumus. Amicitia, res sanctissima. Qui amicitia fidem lædit, is oppugnat omnium commune præsidium, & quantum in ipso est distubat vitæ societatem. lib. de Offic. de finibus bonorum & malorum, orat. pro Roscio Amerino & alibi.

Misipsa rex.

* Non exercitus, inquit, Iugurtham alloquens, neque thesauri præsidia regni sunt, veràm amici: quos neque armis cogere, neque auro parare queas: officio & fide parantur, Sallust. hist. de bel. Iugurth.

Volumnius.

M. Lucillum, quod Bruti & Cassij partes sequutus esset, M. Antonius occidit. Huius mortem quum Volumnius, quiuuim familiariter coluerat, sine fine deploraret, ad Antonium tractus ait, Iube me proximum ad Luculli corpus ductum occidi. Neque enim illi extincto superesse debeo, quum ei infelicis militiæ autor extiterim. Eras. 6. apoph.

M. Antonius.

Lucillius Bruti familiaris, quum Barbaros in Brutum obnixè ruentes cerneret, Brutum se esse assimulauit: captumque, & ductus nimis auidè ad Antonium, quum in Antonij esset aspectu, ait: M. Brutum, ô Antoni, nemo cepit, absitque ut ipsum quisquam capiat hostis. Exterritis his qui adduxerant, Credo, ait Antonius, vos commilitones hunc errorem grauitè ferre: sed scitote vos meliores prædam adeptos, dum enim hostem quæritis, amicum mihi adducitis. Viup quidem Bruto ignoro per deos quæ in re vterer: his amicis vtinam magis quàm hostibus potiar. Plut. in Bruto, & Brus. li. 1. c. 3.

Augustus

Augustus Cæsar.

Cùm Alexandriam vi cepisset, ciuibus omnibus & ciuitati se parcere dixit propter Arricum ciuem Alexandrinum, & olim sibi summa familiaritate coniunctum. Rarè protectò clementiz fuit Cæsar, qui propter vnicū amicum eam ciuitatem diripere noluit, quæ tam diu pertinacissimè rebellarat. Plut. in apoph.

Hecaton.

*Ego tibi monstrabo, ait, amatoriū sine medicamento: sine herba. sine vilius veneficæ carmine. Si vis amari ama. Senec. epist. 9.

Aratus philof.

*Dicere solebat iucundius esse amicum facere quàm habere: quomodo artificij iucundius est pingere quàm pinxisse. ibidem.

Triumpara Rex Cocini.

† Quòd hic foueret Lusitanos, Zamorinus Rex Calecutanus graue in eū bellum mouit. Lusitanis autem petentibus se vt dimitteret, ne eorum causa belli calamitates pateretur, respondit: bono essent animo, ac diuinæ providentiæ fiderent, quæ bonas causas, cùm in extremum discrimen venissent, tum maximè subleuare consueffet: de perfectione ad Cananoris regē, quod petebant minimè cogitarent: neque enim se permissurum, vt quos semel in amicitiam atque tutelam recepisset, ij se viuo & consentiente ad alienam opem supplices ac vagi confugerent. Maffei Hist. Ind. lib. 2.

Alphonsus rex.

Neapolitani cùm in honorem & æternam Alphonsi regis clarissimi memoriam arcum triumphalem ædificare vellent, & quo satis spatij haberēt. Nicolai Mariæ Buzuti magnanimi & strenui equitis domum diruere conarentur: rex stultum ciuium facinus incusauit, dicens, non tanti se facere ædificia ventis & tempestatibus exposita, vt ob id veteris amici (cuius operam strenuam non semel in bello expertus esset) do-

mum destruere cuperet. Pluris autem fecit rex prudentissimus amicū quàm nominis sui perpetuum monumentum. Panormitam. lib. 1. de gest. Alphonsi.

De amicitia regum & principum.

Solon.

TYrannorum amicos dicebat calculus supputatoris esse simillimos, qui vt arbitrio supputantis ponuntur, interdum valent multa milia, interdum minimum, interdum nihil. Laert. li. 1. c. 3.

Aratus.

Philippus Arato venenū dandum curarat, quod non repentè occideret, sed lenta tabe consumeret. Id vbi sensit Aratus, nec inueniretur remedium, dissimulauit: & ingressus cubiculum, vni tantum ex familiaribus dixit: O Cephale, hæc sunt præmia regiz amicitiz. Non semper tutum regibus dare optima consilia. Eras. lib. 6. apoph.

Agésilauus.

† Rex Persarum de contrahenda amicitia legatos ad Agésilauum misit qui respondit, fieri non posse, vt sua priuatim amicitia frueretur. Sin Lacedæmoniis communiter omnibus amicus fieret, se quoque in amicitiz ius venturam aiebat. Æl. lib. 10. de var. hist. cap. 20.

Antipater.

Quum didicisset Parmenionem ab Alexandro interfectum, dixit: Si Parmenio struxit insidias Alexandro, cui fidendum est? Si non struxit, quid agendum? Erat Parmenio velut alter Alexander, in rebus militaribus. Si tantus amicus sefellit, non est tutum cuiquam amico fide re: si Alexander nihil commeritum sustulit, præstat à rerum negotiis abstinere. Plutarch. in apoph.

Omilius

Omilius senator Romanus, Traiano imperatori dicere solebat, Maioris vtilis atis ratione malum principem oprari posse qui permultos bonos haberet amicos, quàm bonum qui malorum multorù amicitias vteretur. Si quidem facilius fore, à multis bonis vnum malum ad bonitatem deduci, quàm ab vno bono malos multos à malitia auerti. Fulgos. lib. 7. cap. 2.

De amicitia neglecta, aut violata.

Bion.

Dicebat, amicos, quales quales essent, retinendos esse, ne videamur aut malos recepisse in familiaritatem, aut bonos reiecisse, Laert. li. 4. cap. 7.

Socrates.

Cuius promptum esse dicebat, si quid rerum insignium haberet, proloqui: quum difficillimum esset nominare quos possideret amicos, quum hac possessione nulla sit charior. Hoc dicto taxabat præposterum vulgi de rebus iudicium, qui hoc negligentissimè haberet, quod omnium plurimi faciendum erat. Ditior sibi videtur cui pecuniæ nonnulli obtigit, & damnum deplorat cui perit: at qui sibi parauit bonum amicum, non videtur sibi factus beator, nec iacturam deslet qui perdidit. Erasmi. lib. 3. apoph.

Idem.

Eos qui amicitiam violarent, etiam si iniuria affectorum supplicia effugerent, Dei ultionem tamen nequaquam euasuros dicebat. Sensit autem vir sapientissimus, eos diuina ultione merito puniri, qui amicitiam humanæ societatis vinculum, disrumperent. Maxim. serm. 6.

Simonides.

Interrogatus, quamobrem, quum

esset extremæ senectutis, tamen contentus esset ad rem: Quoniam, inquit, malim moriens inimicis relinquere, quàm carere amicis, taxans instabiles hominum amicitias, qui consequuti quod volunt, negligunt amicum: eidem dum sperant, obseruiunt. Eras. l. 6. apoph.

Diogenes.

Rogatus, quemadmodum amicis vteretur Dionysius? Vt vasculis, ait: dum plena sunt, euacuat, & vacua abicit. Brus. li. 1. c. 3.

Anaxagoras.

Anaxagoras philosophus Periclis præceptor fuisse legitur, cui in administranda republica magno fuit vsui. Verùm cum Pericles negotiis intentus desisset agere curam Anaxagoræ, iam ad decrepitam proveci senectutem, constitit inedia finire vitam. Id simul vt renuntiarium est Pericli, anxius accurrit, & argumentis, precibus & lacrymis conatus est hominem à spontaneæ mortis proposito reuocare: idque magis sua ipsius causa quàm philosophi. Cui Anaxagoras, reiecta facie iam moribundus, nihil aliud respondit quàm hæc, O Pericles, & quibus lucerna est opus, infundunt oleum, exprobrans illi neglectum amici, vnde tantam capere poterat vtilitatem. Lucerna curatur ob vsum vulgarem, & talis consiliarius neglectus perit. Laert. lib. 2. c. 3.

Pisistratus.

Pisistratus Atheniensium tyrannus, quum aliquot amici, qui ab ipso defecerant, Phylon occupassent, venit ad illos stragulas in sarcinam colligatas ipse portans. Cæterùm illis quid sibi vellent percontantibus: Vt, inquit, si persuasero, reducam vos: si non persuasero, maneam vobiscum: ob hoc enim veni cum sarcinis. Egre gius animus, qui nollet sine amicis nec regnare, nec viuere. Plut. in ap.

Cato Maior.

Audiens grauissimam de colenda amicitia

amicitia disputationem , ait: Amicitia quæ non placent, dissuendæ magis quâ discindendæ sūt. Cicero in Catone.

Cassiodorus.

† Qui vere amicus est, omni tempore diligit. nam eum tormentū non separat, labor non laxat, thesaurus nō superat, alienus amor nō occupat. in ep.

De amicitia falsa, quæ in aduersis patet.

Chilon.

Dicere solebat, Promptius ad amicorum aduersam fortunā, quàm ad res secundas accurrendum. Rebus prosperis aduolant quilibet, etiam minùs amici: qui adsūt reflāte fortuna, hi verè sunt amici. Laert. lib. i. cap. 4.

Socrates.

Importunè amare, nihil aliud esse quàm odio prosequi, dicebat. Is enim qui se amicū esse simulat, quid aliud agit, quàm vt porrigens vna manu panem, se amicum dicat, post tergū se altera manu lapidē proiciat? Maxim. ser. 6.

Demetrius Phalereus.

Aiebat, veros amicos in rebus lætis adesse vacatos, in aduersis inuocatos & vltro. At vulgò fit secus. Laert. lib. 5. c. 25.

Anonymus.

Lacon quidam pridie ab hospite declinatus, postridie lectis stratisque conductis liberaliter exceptus, strata ipsa conscendit ac conculcare cœpit, dicens: Propter hæc heri ne in palea quidem dormiui. Plut. in Lacon.

Nomertes.

Legatione fungens, quum à quodam eius generis, ad quem erat missus, beatus prædicaretur, eo quòd multos haberet amicos: interrogauit, quomodo qui multos haberet amicos, periculum faceret an amicum haberet sincerum ac probum? Id quum alter fassus se nescire, cuperet discere: Per aduersam, inquit, fortunam. Plut. in Lacon.

Psammenitus.

Psammenitus Ægyptiorum rex à Cambyse regno pulsus est. Eius filiam ancillari veste indutā, cum aliquot nobiliū virginibus, Cambyse mitti iusserat ad hauriendam aquam, vt hoc spectaculo parentum captiuorum animos discrucieret. Cæteris indignè ferentibus solus Psammenitus demisit oculos. Mox iussit duci filium illius, cū aliis plurimis eiusdem ætatis, vinctis ceruicibus, & ore frāto. Atque hoc etiam spectaculo Psammenitus ad lacrymas commotus nō est. Idem quum vidisset familiarem quendam exutū opibus, mendicantem obambulare, hoc spectaculo adeò commotus est, vt ingenti fletu hominem amicum compellans, caput suum barbarico more cæderet. Ea re cognita, quū Cambyse per nuntium causam sciscitaretur, cur in liberorum calamitate tacitus, vnus seniculi calamitatem tam impotenter ferret? respondit: Fili, domestica mala grauiora sunt, quàm vt lacrymas recipiant: at amicus deplorandus erat, qui è multis opibus ad summam inopiam redactus est, idque in extremo senectutis limine. Eras. 6. apoph.

Xenocrates.

Lycurgus Rhetor, cum fortè Xenocrati obuiam factus esset: qui à Telone obroto collo pertrahebatur in metæcium, quo in loco carcer erat Athenis: sustem impegit in caput Telonæ, ac Xenocratem liberauit. Telonem verò tanquam indigna patrætem in carcerem coniecit. Id Lycurgi factum cum ab omnibus probaretur, post aliquot dies Xenocrates obuiam factus Lycurgi filiis: Citè, ait, retuli gratiam patri tuo, qui vulgò laudatur, quòd mihi amico, in re tam periculosa & difficili tulerit auxilium. Eras. li. 8. apoph.

Antigonus.

* Hic Diis sacrificiis precabatur vt se à simulatis seruaent amicis: cumque percunctaretur quispiam, quam obrem tale quid à Diis optaret: Quis

inquit, hostes cum cognosco, cauco,
Maximus serm. de amicit.

Dionysius Senior.

Admiratus egregiam fidem Damonis & Pythiæ, Rogo, inquit, ut me quoque in vestram amicitiam recipiat. Alteri tyrannus destinabat diem necis, quumque is pauculos dies petisset rerum domesticarum ordinandam gratia, hac lege impetrauit, ut alter vas amici fieret, ea condicione, ut si ille non rediisset ad diem præscriptum, hic plecteretur. Rediit autem ad diem, mori malens, quam amicum fallere. Ita seruatus est vterque, ac regis amicitia decoratus. Tantum valet egregia virtus apud tyrannos etiam. Eras. 5. apoph.

Tarquinius Superbus.

Iam exul factus, dixisse fertur: Se tum denique cognouisse quos habuisset amicos fidos, quos infidos, cum neutris gratiam referre posset. Qui commodi gratia sunt amici, sublata commodi spe deserunt amicitiam: sed amicos secundæ res parant, aduersæ probant. Eras. 6. apoph.

Alphonfus rex.

Ex Sicilia nauigans, videns aues marinas circumuolantes triremem, & expectantes cibum à nauigantibus, escam in mare proiecit. Verum cum videret à volatilibus certatim rapi, quæ deinde cum præda aduolabant, ad suos conuersus ait: Perfimiles sunt his garris purpurati & curiales aliquot mei. Simulac enim aliquid officium aut beneficium hianzes & dmicantes inuicem à me acceperunt, aufugiunt, nec reuertuntur, donec necessitate premuntur, plura petentes. Antonius Panormit. de rebus gestis Alphonfi, & Æneas Sylu. de eius dictis.

D Hieronymus.

† Amicitia quæ desinere potest, vera nunquam fuit. Epistol. ad Rufinum. lib. 2. cap. 11.

De amicorum electione.

Amisthenes.

Illud cum primis damnabat in hominum moribus, quod in auctionibus vasa diligenter inspicerent, priusquam emerent: vitam eorum non inspicerent, quos sibi in amicitiam adiungerent. At maior utilitas est à fidis amicis, quam à vasis: & plus damni est, nisi deligas. Laert. libro 2. cap. 8.

Solon.

Solon Salaminius summopere suos admonere solebat, ne citò quoslibet amicos sibi pararent: quos autem semel parauissent, ne facillè reiicerent. Refertur ex Apollodoro apud Laert. & Eras. in prouerbio, Ne cuius dextram inieceris.

Aristoteles.

Illud frequenter habebat in ore, ὡ φίλοι εἰς εἰς φίλος. Sentiens, multos esse amicos nomine, paucissimos aut nullos re. Laert. lib. 5. cap. 1.

Anacharsis.

Præstare dicebat, vnicum habere amicum multi pretij, quam multos nullius. Græca sonant iucundius, ἐνα φίλον ὄξειν πολλῶ ἀξίον, ἢ πολλὰς μηδενός ἀξίας. Laert. lib. 1.

Isocrates.

* Amicos tibi compara, non omnes qui id cupiunt, sed, eos qui ingenio tuo digni sunt: neque quibus cum iucundissimè viuas, sed cum quibus optimè ciuitatem administres. Stob. serm. 46.

Idem.

† Amicitiam cum nemine iungito priusquam exploraueris, quomodo prioribus amicis fuerit vsus. Sperabis enim eum in te quoque fore talem, qualem erga illos se præbuerit. In Paræn. ad Demonium.

Seneca.

† Diu cogita, an tibi in amicitiam aliquis recipiendus sit: cum placuerit fieri, toto illum pectore admitte: tam auda-

audacter cum illo loquere quàm tecum. Tu quidem ita viue, vt nihil committas, nisi quod committere etiam inimico possis. Epist. 3. ad Lucill.

Euripides.

Amicos qui nihil tibi verbis indulgeant comparato. Qui verò vt complacent & delectent te verba faciunt, eos tanquam malos ex foribus excludito. Stob. serm. 14.

Darius.

Zopyrus sibi nares & aures præcidit: itaque dissimulans quis esset, ad Babylonios transfugit, fingens se à Dario crudelissimè tractatum Babylonij persuasi, commiserunt illi præfecturam. Ille nactus occasionem, Dario ciuitatem tradidit. Postea Darius sæpenumero dicere solebat, se malle vnum Zopyrum integrum, quàm centum Babylonas capere. Erat opulentissima ciuitas Babylon, tamen vnicum amicum centum Babylonibus anteposuit. Ab hoc animo quantum absunt principes quidem qui Sannionem, aut equum, aut canem pluris faciunt quàm probum, fidelem, ac doctum amicum? Plutar. in apoph.

Scipio minor.

Polybij sequens præcepta, dabat operam ne quando è foro rediret domum, priusquàm sibi quocunque modo quempiam eorum in quos incidisset, familiarem, & amicum reddidisset: sentiens, nullam esse homini possessionem meliorem. Plutar. in apoph.

Alphonsus rex.

Quum dubitaret, vtrum Franciscum Sforciam, an Nicolaum Piccininum in amicitiam & societatem admissurus esset: (erat autem alterum duntaxat, propter illorum inter se similitates, admissurus) Matriciensibus legatis regem adeuntibus, & interrogantibus vtrum Sforcia an Piccinino gratulari deberent: Vtrosque tanquam amicos habendos esse, item ab vtrisque tanquam inimicis cauendos

dum esse respondit. Antonius Panormit. de rebus gestis Alphonsi, & Aeneas Syluius de eius dictis.

De amico castigatore.

Diogenes.

Ad salutem opus esse dicebat, aut fidis amicis, aut acribus inimicis: eo quòd illi monent, hi redarguunt, & reprehendunt. Laert. libro 6. Plutar. de vtilitate ab inimicis capienda.

Phocion.

Antipatro petenti, vt in gratiam sitam faceret quiddam pugnans cum iustitia: Non potes, inquit, à Antipater, Phocione simul amico & adulatore vti Amicus obsecundat quousque patitur æquum & honestum. Nec enim amicus ab amico quòd iniustum est petere debet. Adulator autem ad quiduis obsequitur. Plutar. in apoph.

Philippus.

Quum multi bello capti venderentur, Philippus Macedonum rex in auctione sedens, parum decenter vestitus erat. Quidam igitur eorum, qui vendebantur exclamauit: Parce mihi, Philippe, à patre enim sum tibi amicus. Philippus interrogauit, Vndenam hæc amicitia constata esset? Tum ille, Volo, inquit, propius accedens dicere, qui quum admissus esset, quasi arcani quippiam dicturus: Dimitte, inquit, chlamydem aliquantulum: nam ad istum modum indecenter sedes. Mox Philippus, Hunc, inquit, dimitte liberum: nesciebam enim prius illum mihi verum amicum esse, donec melioribus institutus sum ab ipso. Sensit vir prudentissimus, eos præcipuos amicos esse, qui probè nos instituunt. Plutar. in apoph.

Cobares, Medus.

* Natura mortalium hoc quoque nomine praua & sinistra dici potest (inquit ad Bellum) quod in suo quisque

que negotio hebetior est quàm in alieno. Turbida sunt consilia eorum qui sibi suadent. Obstat aliis metus, aliis cupiditas, nonnunquam naturalis eorum quæ cogitaueris amor. Expertus es, vnumquemque quod ipse repererit, aut solum aut optimum decere. Curt. lib. 7.

Cato.

Intelligens quendam animum ab amico reprehensore alienasse, Noli, inquit, indignari amico: apem enim propter aculeum non odisti, sed foues & tueris propter fructum. Cur igitur amici obiurgationem fers a deo iniquè, quam propter benevolentiam plurimum amare debes? Maximus ferm. 6.

De amicorum rebus communibus.

Epicurus.

Improbabat institutum Pythagoræ, qui quum doceret amicorum communia esse omnia, iubebat ut discipuli, quod quisque habebat, deponerent in commune: dicens, id esse diffidentium verius quàm amicorum. Etenim si quis mihi verè sit amicus, nihilominus habeo pro meis quæ ille possidet, quàm si deposuisset. Porro qui diffidit, aut non est ipse verus amicus, aut de alterius animo dubitat. Erasmi. libro 8. apophthegmat.

Anytus.

Anytus amicorum Alcibiadis vnus, eum ad cœnam rogarat. Ille recusauit: sed domi bene potus, cum famulis comessabundus irrupit, & stans ad ostium cœnaculi, iussit famulos vasa diripere, & ad suas aedes deferre, qui ferè dimidium asportarunt. Aliis autem conuiuis Alcibiadis violentiam accusantibus, Anytus respondit, illum bene egisse, cui cum sotum auferre licuerit, dimidiam tamen adhuc partem ipsi reliquisset.

Sensit vir prudentissimus, amicorum meritò omnia communia esse debere. Erasmi. l. 6. apoph.

Themistocles.

† Cum eum quidam monerent ut absque vilo personarum respectu magistratu fungeretur: Nequaquam, inquit, in eo sessurus sum throno, in quo amici non meliore fruituri sunt conditione, quàm non amici. Non enim ciuitas homines amicos & sodalibus carentes, sed commodos & temperantes requirit Anton. in melis. par. 2. ser. 1.

Plura vide supra de Equalitate.

De Amore impudico.

Dlogenes.

Amorem dixit otiosorum esse negotium, quòd hic affectus potissimum occupet otio deditos. Ita fit, ut dum otio vacant, in rem negotiosissimam incidant, nec interim tamen quicquam bonæ rei agant, Laer. l. 6.

Plato.

Omnes qui perditè amarent, dicebat in alieno viuere corpore, in suo verò ac proprio planè mortuos esse. Fulgofus libro 7. cap. 2.

Idem.

Conditiones amatoris eum ostendere vellet, Animus est, dicebat, in suo quidem corpore moriens, in alieno verò viuens. Brusonius libro 1. cap. 2.

Aristoteles Cyrenæus.

Ab amico quodam percontatus, an amor coitus gratia fieret? Neque eius gratia, neque sine eo respondit. Stob. ser. 61.

Panætium.

Adolescentulo quærenti, an sapiens amatorus esset? De sapiente, inquit, videbimus. Mihi & tibi, qui à sapiente longè absumus, non est committendum, ut incidamus in rem commotam, impotentem, alteri emancipatam, vilem sibi. Bruson. l. c. 3.

Teophrastus.

Interrogatus, quid esset amor? respondit,

spondit, animæ otiosæ affectus. Stob. serm. 52.

Prodicus.

Aiebat, cupiditatem geminatam, amorem esse: amorem vero geminatum, insaniam fieri. Stobæus sermo. 63.

Alexander.

Quum è Macedonum numero ad mare remitteret & valetudinarios, & mutilos debilesque, productus est quidam qui se inter ægrotos adscriperat, quum non ægrotaret. Is ad Alexandri conspectum adductus & examinatus, fassusque se morbum prætexuisse ob amorem Telesippæ, quæ ad mare fuerat profecta, Alexander cui negotium retrahendæ ad exercitum Telesippæ delegaretur, vt cognouit eam esse liberam: Persuadeamus, inquit, & Antigeneis, Telesippæ, vt nobiscum maneat: nam vim admouere liberæ, non est nostrum. Sic indulsit amori strenui militis, quem in exercitu retinere cupiebat, vt ingenuam mulierem redire nollet nisi persuasam. Plutar.

Apollonius.

Eunuchus quidam quum deprehensus esset cum pellice regis Babylonæ, præsentem Apollonium rex interrogat, quid de eunucho faciendum iudicaret? at ille: Quid, nisi vt uiuat? Admiranti autem regi subiecit, Omne supplicium, si uiuet, ob amorem patietur. Brusonius libr. 1. cap. 2.

Polix: rex Thracia.

Troiani belli tempore, cum Troiani pariter & Græci legationem ad ipsum misissent, auditis utrisque pronuntiauit, vt Alexander redderet Helenam, & à se pro vna duas formosas abduceret vxores. Sapiisset Paris, si hoc fecisset. Nam vna satis fructus habuisset duas noxas, & patriæ consubisset. Quis autem non miretur Græcorum humanitatem, quibus sat erat futurum, si tantum redderetur,

quæ cum adultero tam diu dormierat? Plutarchus in apophthegmat.

Cato maior.

Amantis animum dicebat in alieno corpore viuere: quod hodie quoque celebratur, Animam illic potius esse vbi amat, quam vbi animat. Plut. in eius vita.

Idem.

Affirmabat, insanos prudentibus longè vtiliores esse, quam insanis sapientes. Quippe qui sapientes, cum stultorum errata inspicerent, ob id in melius vitam mutare soleant. At amantes, quum discendi capaces non sint, ex sapientum benefactis fructum percipere nullum possunt, Fulgofus libro septimo cap. 2.

Populia.

Populia Marci filia, miranti cuidam quid esset, quæ propter alia bestia nunquam marem desiderarent, nisi cum prægnantes vellent fieri: respondit, Quia bestia sunt. Macrobi. 2. cap. 5. Saturn.

Iulia Augusti.

Iulia Cæsaris Augusti filia, cum conscij flagitiorum admirarentur, quomodo similes Agrippæ filios procrearet, quæ tam frequenter vulgo potestatem corporis sui faceret? respondit: Quia nunquam nisi naue plena vectorem tollo. Macrobi. libr. 2. cap. 5. Saturn.

Anynoma.

Mulier quædam dixerat se deperire amore Vespasiani. ei perductæ quum pro concubitu sestertia quadraginta donasset, roganti dispensatori, quo titulo vellet eam summæ rationibus referri, dixit, Vespasiano adamato. Sueton.

D. Hieronymus.

† Amor formæ rationis obliuio est & insanix proximus, turbat consilia, & generosos spiritus frangit. lib. 2. adu. Iou.

D. Augustinus.

† Sordes animi sunt, amor quarumlibet rerum, præter animum & Deum, à quibus sordibus quantò quisque est purgator, tantò facilius verum inuenitur. De utilit. credendi.

Vide apophthegmata de Costu, Incontinentia, Libidine facta, & Coitu immo-derato.

De amoris parum honesti remediis.

Crates.

A More laborantibus ostendit remedia: Amori, inquit, medetur fames: sin aliter, tempus. quòd si nec his vti possis, laqueus. Luxus ferè alit amorem: tempus omnia aut tollit, aut certè mitigat. Hæc remedia si nihil profunt, superest laqueus, vt morbus finiatur suspendio. Laert. lib. 6. cap. 5.

D. Hieronymus.

† Ama scientiam scripturarum, & vitia carnis non amabis. In Epist. ad Rusticum.

De amantium ira & odio.

Agathon.

A Gathonem poetam amabat Pausanias figulus. qui cum aliquando venissent ad Archelaum, qui non minus amoris quàm literarum erat studiosus, & contentiones orirentur inter amorem & amasium: interrogavit Agathonem Archelaus, quid sibi veller, quòd frequenter simultates exerceret cum eo à quo summoperè amaretur? At ille, Huius rei (inquit) ò rex ego rationè tibi reddam. Neque enim ei sum infestus, neque rustica quadam morositate id facio. Quòd, siquid ego quoque de moribus intelligo, cum ex aliis, tum ex arte poetica, iucundissimum amantibus esse reperio, si ex contentione & litibus cum amasiis in gratiam redeant. Et sanè mihi videtur nihil

illis delectabilius accidere. Huius ergo voluptatis persæpe eum participem facio, frequenter litigando. Gaudium enim capit si continuam cum eo contentionem dissoluam, & reconciliem. Si verò æqualiter & consuetò more cum eo semper agam, non experiretur dissidium. Ælianus lib. 2. de Var. hist.

De amore honesto.

Aristhenes.

Illud frequenter in ore habuisse dicitur, *Ἀξίωτος ἢ ἀγαθός*: id est, Dignus amari quisquis bonus est. Non enim verus & sincerus amor est, nisi quem conciliat virtus. Laert. lib. 6. cap. 1.

Socrates.

Docuit animorum formam magis amandam, quàm corporum: eamque voluptatem quam in nobis gignit conspecta formosa facies, ad longè pulchriorem, sed latentem animi speciem esse transferendam. verùm vt hanc videamus, philosophicis oculis opus esse. Notabat, *φιλεῖν* Græcam vocem ancipitem esse, ad osculandum, & amandum: quorum prius est corpus amantium, alterum mentem. Erasmi libro tertio apophth.

Idem.

Eos qui corpus tantum amarent, similes esse aiebat mendicis qui semper egerent, semper instarent, aliquid flagitantes: rursus qui amici essent potius quàm amatores, similes esse his qui proprium fundum possiderent, quem semper student reddere meliorem. Amator suam quærit explere voluptatem: amicus haud quaquam ad se spectans, hoc se putat ditio-riorem, quo meliorem reddiderit amicum. Erasmi. l. 3. apophth.

Zeno.

Formoso dicenti, sibi non videri futurum vt sapiens amaret: Nihil, inquit, esset vobis formosis infelicius. Quis

Quisquis enim docet, admonet, instituitque ad virtutem adolescentes, utique amat. Atque is demum verus est amor. Nam qui vulgò dicuntur amare, suum venantur commodum cum incommodo adamati. Laer. lib. 7. cap. 1.

Th. Pontanus.

Thomas Pontanus, vir prudentia ac sapientia clarissimus, assiduè dice re solebat, Amorem nunquam fecisse stipendium. Ea quippe est amoris vis, ut ubiuis terrarum facilè locum inueniat, etiam sine pecunia. Iac. Spieg. in lib. 2. Ænæ Syluij de dictis ac factis Alphonfi cap. 43.

Idem.

Sæpenumero dixisse fertur, Amorem, inermem quidem incedere, dormire tamen loricatedum. Notat autem amorem subditorum erga suos principes tanti fieri, ut princeps, cui benevolentia suorum satis perspecta est, non sibi timeat, etsi solus in verdu ambulat: noctu tamen semper adhiberi corporis custodes. Ibidem.

De amore sui quem Græci φιλαυλίαν vocant.

Socrates.

Dicebat, Neminem in seipso sua cernere vitia, alterius autem avertissimè. Antonius in Melissa, parte 1. serm. 75.

Idem.

Si quis, inquit, in theatro coriarios iurgere iuberet, eos solum surrecturos: similiter si fabros ærarios, textores, aut alios generatim. Si verò prudentes aut iustos hinc omnes exsurrecturos fore. Est enim hoc in primis in vita damnosum, quod cum hominum pars maxima stulta sit, sapere tamen sibi videatur. Stob. ser. 21.

Diogenes.

Interrogatus, quinam in tota rerum natura existeret difficillimum: Nolle seipsum, inquit. Multa enim pro-

pter amorem sui sibi quenque sume-
pe solitum. Antonius in Melissa, par.
2. serm. 75.

Idem.

Hominum dicebat aliquos opportuna loquentes non intelligere seipsos, sicuti lyra egregiè resonantes non sentiunt, Stobæus serm. 21. Antonius serm. 75. parte 2. Melissa, & Maximus serm. 7.

Plato.

Iubebat, ut cum aliquos irriserimus, conuertamur ad nosmetipsos, & videamus, ne ipsi eisdem vitiis laboremus. Stob. serm. 21. Anto. in Melissa. Amor enim sui multa celat, & circumoperit in illo qui magis irridere solet alios. Stob. serm. 21. Anto. in Melissa serm. 75.

Idem.

* Omnium maximum, inquebat, quoddam malum in multorum animis est innatū, cuius quidem, quam facilè sibi ignoscant, nullum remedium excogitant. Est autè hoc quod dicere solent, naturā sibi quisque esse amicam. Sed re vera nimius in se ipsum amor omnium peccatorum omnibus semper est causa. Occæatur quippe circa occæcatum, qui amat. Quapropter qui se amat, cum seipsum magis quàm veritatem honorandum putet, quid iustum, bonum, & pulchrum sit, malè iudicat. lib. 5. de Legib. Stobæus, serm. 24.

Æsopus.

Vnumquemque nostrum duas ferre aiebat peras, alteram ante nos, alteram a tergo. Et in anteriorem quidem alienos errores condere, in posticam verò nostros: ideòque non videri à nobis, Stob. serm. 21.

Demosthenes.

Omnium facillimum, esse dicebat, seipsum decipere. quod enim vnusquisque cupit, id etiam in animum inducit, & sibi persuadet. Res autem ipse frequèter nò ita se habent. Ibid.

Apollonius.

Dicere solebat, quàm plurimos es-

se, qui semetipfos præter vllum de-
corum amantes, propria peccata de-
fenderent, accusarent autem aliena.
Ibidem.

De eo quòd à subditis a- mari melius sit quàm metui.

Chilo.

Optimum regem esse dixit, qui
non operam dat vt metuatur.
Stob. serm. 46.

Pittacus.

Eum laude dignum imperatorem
dicebat, qui ita se erga suos gerat, vt
non eum, sed ei ciues timerent. Sto-
bæus, ser. 46.

Pythagoras.

Potius elige, inquit, qui versentur
tecum, te venerentur & amèt, quàm
timeant. Amorem enim reuerentia
& obseruantia, timorem odium se-
quitur. Phavorinus apud Stob.

Polydorus Alcomenus F.

Cuidam percontanti cur Spartani
in bello fortiter sese periculis obui-
erent? Quoniam, inquit, duces re-
uereri didicerunt, potius quàm time-
re. Reuerentia cum amore coniun-
ctà est: metuimus autem illos maxi-
mè quos odimus. Rectius autem suo
fungitur officio, qui ex animo facit,
quàm qui metu mali. Plut. in Laco-
nicis apoph.

Isocrates.

† Decet virum principem, & ho-
minum & ciuitatis esse amantem.
Nec enim fieri potest, vt vel equis,
vel canibus, vel hominibus, vel vlli
denique rei quisquam rectè præ-
sit, nisi delectetur in quorum ei man-
data est curatio. Populus tibi curæ
sit, & omnia in eo posita esse parato,
vt is imperio tuo delectetur. ad Ni-
colem.

Idem.

† Exime ciuibus fortitudinem, ne-
que terribilis iis esse velis, qui nihil
delinquant. Publicas opes rectius à

priuatis haberi quàm intra vnum
claustrum reseruari. Bonus princeps
qui magis à suis diligitur, quàm ti-
metur, habet quicquid ciues possi-
dent. Eutropius.

Constantius Chlorus.

Amicis admonentibus, quòd in-
augendo fisco videretur indiligen-
tior, respondit: Publicas opes rectius
à priuatis haberi, quàm intra vnum
claustrum reseruari. Bonus princeps,
qui magis à suis diligitur, quàm ti-
metur, habet quicquid ciues possi-
dent. Eras. lib. 8. apoph.

Sigismundus Imperator.

Audiens à quibusdam disputari,
num melius esset amari, an timeri à
subditis? Respondit: Quemadmodum
superi amari & timeri volunt, ita &
reges. Neque enim bene ames, nisi
etiam timeas. Timor enim reueren-
tiam arguit, quæ regibus maxime
debetur. Certe qui non timet, con-
temnere videtur. At in regibus quo-
que situm est, vt & amentur, & ti-
meantur: si ita moderentur vitam, v-
nec inferioribus sint terrori, nec su-
perioribus despectui. Aeneas Syluius
lib. 4. commentariorum in res gestas
Alphonssi.

Alphonfus rex.

Interrogatus quos è popularibus
suis percharos haberet? illos, inquit,
qui non magis eum, quàm pro e
metuant. Sensit autem, illos esse
animo amicos, qui principem mag-
amant, quàm metuunt Panorm. lib.

Plura vides infra de Beneuolenti-
Clementia, Humanitate, atque imper-
vel regno bene administrando.

De Animæ immortalitate

Phocylides.

* Anima immortalis est, inquit
A vitæque perpetuò, nec sen-
scit vnquam. In præceptis suis.

Epicarmus.

* Si animâ bonus es, mors non
re tibi non potest, viuet spiritus tuus
in co

in cœlo beatus, &c. Apud Clement.
Alex.

Pythagoras.

* Aurigam animam optimam si corpori constitueris: ubi derelicto corpori ad liberum æthera peruenis, eris immortalis, &c. In aureis versibus:

Socrates.

Hominem ipsum animum esse dicebat, corpus autē nihil aliud quàm animi organum, vel domicilium, aut vt verius dicam sepulchrum, ac carcerem: vnde cùm emerferit, tum demum sui iuris esse, multoque quàm antea felicius viuere. Erasmi in Declamatur. de Morte.

Idem.

Quum hora mortis ei immineret, rogatus à Critone, quo modo vellet sepeliri: Multam, inquit, ô amici, operam frustra consumpsi. Critoni enim nostro nondum persuasi, me hinc auolaturum, neque quicquam mei relicturum. Veruntamē, ô Crito, si me assequi poteris, aut sicubi nactus eris, vtcunque tibi videretur sepelito. Sed mihi crede, nemo me vestrum quum hic excessero, cōsequetur. Sē sit Socrates, animum esse hominem: corpus nihil aliud esse quàm animi vel organum, vel domicilium. Eòque stultè facere illos, qui solliciti sunt quomodo sepeliantur, Brus. l. cap. 10.

Idem.

Iam damnatus, iudiciis dicebat: Anytus quidem & Melitus (accusatores enim eius fuerant) interficere me possunt, sed incommodo aut detrimento minimè afficere. Pia hominis ethnici sententia, sentientis tyrannos pro suo quidem arbitrio in corpora hominum sæuire posse, aut in animam, quæ immortalis est, nullam omnino potestatem habere. Brus. lib. 4. cap. 10.

Anaxarchus.

A Nicocreonte Cypri tyranno captus, & malleis ferreis in saxo excavato consusus: Tunde, inquit, tunde

probè Anaxarchi carnes & ossa, siue (vt alij) follem: Anaxarchum nequaquam lædes. Sensit autē philosophus clarissimus, tyrannum quidem potestatem habere vt pro arbitrio crudelitatem suam exerceat in corpora hominum, animam tamen immortalem semper fore, extra omne tyrannorum imperium. Philo Iudæus in libro, Quod omnis probus liber & Bruson. lib. cap. i. ex Plut.

Cercidas Megalopolis.

Quum in morbum periculosissimum incidisset, interrogatus num libenter mori vellet? Quidni? ait. Vt debet enim post mortem viros in omni scientiarum genere doctissimos, ex philosophis Pythagoram, ex historicis Hecatæum, ex poetis Homerum, ex Musicis Olympum, quibus suis literarum monumentis nomen sibi immortale pepererunt. Alianus libro 13. de Varia historia.

Philistio.

* Anima sapientis (inquit) Deo coniungitur. Animum non mors, sed mala vita perdit. Anton. & Maxim. serm. de anima.

Aegyptius Monachus.

Quum nuntius venisset, qui patris mortem annuntiaret, respondisse fertur: Desine blasphemare, & impiè loqui: pater enim meus immortalis est. Nicephorus libro 11. cap. 45. Eccl. histo. ex Euagria.

Gyris.

Moriens filiis suis ait, Nullo modo filij hoc vnquam mihi persuasi, vt animus viuat, donec fuerit in corpore mortali: quum verò ab hoc solutus fuerit, moriatur. Cicero in Catone Maiore ex Xenoph.

Thraseas.

Quum non tantum in alios, sed in matrem etiam, quam occidi fraude curauerat, crudelissimè sæuiret, P. Thraseas Petus, Romanorum fortissimus dicere solebat: Nero quidē me occidere potest, perdere autem nequaquam: innuens quidem, Ne-

ronem tyrannum eruentissimum potestatem habere grassandi in corpora suorum, animam autem (quæ immortalis est) nequaquam lædi à quouis homine posse. Xiphilinus in Nerone.

Cicero.

* Animorum, inquit, in terris nulla origo inueniri potest: nihil est enim in animis mitum, atque concretum, aut quod ex terra natum atque factum esse videatur, aut quod humidum, aut stabile, aut igneum. His enim nulla vis inest memoriæ, intellectus, cogitationis, quæ præterita retineat, præuideat futura, præsentia comprehendat, quæ quidem omnia diuina sunt. lib. 1. Tusculanæ quæst. & in consol.

Idem.

† Quod autem ex hominum genere consecratos sicut Herculem & ceteros coli lex iubet, indicat omnium quidem animos immortales esse, sed fortium, bonorumque diuinos. De leg.

Idem.

* Cogita te mortalem non esse, non hoc corpus. Non enim is es quæ forma ostendit, sed mens cuiusque ipse est, non hæc moles quam digito indicare possumus. Item. Sicuti Deus caducum hunc mundum regit & mouet, ita & spiritus immortalis, fragile corpus, in Somn. Scipionis.

Seneca.

* Animus, si propriam eius originem aspexeris, non ex terreno & graui concretus corpore ex illo cœlesti spiritu descendit, nec est ratio aliud quam in corpore pars diuini spiritus mersa. Et quemadmodum radij solis contingunt quidem terram, sed ibi sunt unde mittuntur, sic animus magnus ac sacer, & in hoc demissus, ut propius diuina noscamus, conuersatur quidem nobiscum, sed hæret originis suæ. Item Hæc quæ vides ossa circum nobis, neruos & obductam cutem, vultumque & ministras manus, & cætera quibus inuoluti sumus,

vincula animorum tenebræque sunt. Obruitor his animus, fugatur, arceatur aduersis, omne illi cum hac carne graue certamen est. Ne abstrahatur & findatur, nititur illo unde demissus est: ibi illum æterna requies manet. Item. Nox quam pertimescimus intermittit vitam, non eripit: veniet iterum qui nos in lucem reponat dies. lib. ad Gallionem Martiam, de breuit. vitæ, ad Lucillum, & alibi, ubi multa de animæ humanæ præstantia & dignitate.

Idem.

† Surfum animum vocant initia sua. Erit autem illic etiam, antequam hac custodia exoluatur, si vitia sua deseruit, purusque ac leuis, in cogitationes diuinas emicuit. Epist. 80.

Alphonsus Rex.

Maximum argumentum immortalitatis sibi videri dicebat, quod corpora in hac vita decrescere, ac per omnia membra suos quasi fines & terminos habere videret: animos vero, quæto ad annos accederent, tanto magis intelligentia, virtute & sapientia crescere. Panormitanus lib. 4. de Alphonsi reb. gest.

Fridericus imperator.

In Austria cum obisset vnus ex primoribus, annos natus tres & nonaginta, qui vitam inter voluptates illecebræque nulla vnquam valetudine offensam duxisset, ignotæque illi omnis calamitas, omnis mœstitia fuisset, idque Friderico Cæsari narraretur: Et hinc, inquit ille, immortales animas censere licet. Nanque si Deus est, qui hunc mundum gubernat (ut philosophi & Theologi docent) eumque iustum esse nemo negat: profectò alia loca sunt, ad quæ post mortem animæ migrant, ibique pro factis aut mercedem, aut pœnam accipiunt. Nam hinc nec bonis sua præmia, neque malis sua supplicia reddi videmus. Æneas Syluius.

De animi bonis ac cultu.

Plato.

† **Q**ui virtuti formam corporis anteponit, animam verè penitusque dedecorat. Nempe corpus animo venerabilius arbitratur, in quo certè vehementer errat. Nihil enim terrenum rebus cælestibus venerabilius est. Et qui de animo aliter sentit, quàm mirabilem rem negligat, prorsus ignorat. lib. 5. de leg.

Pythagoras.

† Maximè eorū quæ ab hominibus fingi possint, dixit animam esse, siue ad bonum induceret, siue ad malum. Felicisque ac beatos esse homines, quibus anima bona aduenerit. Laërt. lib. 8. cap. 1.

Bion.

Dicere solebat, formam & venustatem bonum esse alienum. Sentiens nimirum, animi bona reuera esse nostra, cætera verò omnia fluxa, & paruo duratura tempore. Laërtius libro 4. cap. 7.

Bias.

Quum patriam eius Prienen hostes inuasissent, omnibus quos sæuitia belli incolumes abire passa fuerat, pretiosarum rerum pondere omissis fugiētibus: interrogatus, Quid ita nihil ex bonis suis secum ferret? Ego verò, inquit, omnia bona mecū porto. Pectore enim illa gestabat, non humeris, non oculis visenda, sed æstimanda animo: quæ domicilio mentis inclusa, nec mortalium nec deorum manibus labefactari queūt: & vt manentibus præsto sunt, ita fugientes non deserunt. Cicero in Paradoxis. Valer. Max lib. 7. cap. 2. Verùm Seneca lib. cap. 5. de Tranquillitate, & epist. 9. Stilponi hoc ascribit.

Thales.

Dicebat, non esse fucandam faciē, sed animum honestis studiis exornandum: quòd hæc forma veros cōciliat

ac perpetuos amicos. Diogen. Laërt. lib. 1. cap. 1.

Anisthenes.

Admonebat ea esse paranda viatū ea quæ simul cum naufrago enarent. Sentiens, bonas artes vbique esse in pretio, nec posse à fortuna eripi. Idem ascribitur Aristippo. Laërt. lib. 6. cap. 1.

Idem.

Quidam adolescens curarat sese ex ære sculpendum, & ad eam imaginem sese conformabat. Huic Antisthenes: Si æs posset vocem edere, qua de re potissimū gloriaetur? De pulchritudine, inquit adolescens. Nō igitur, inquit, erubescis, qui non de animo gloriaris? significans, magis gloriaendum de bonis animi, quàm de forma, quam haberet cum statua communem. Laërt. lib. 6. cap. 1.

Ariston.

* Vulgus hominum Laërti comparabat, qui cū reliqua ruri diligenter omnia curaret, seipsum negligebat: sic & illos studiosissimos quidem esse circa possessiones, animum autem feris obrutum affectibus non excollere aiebat. Stob. serm. 4.

Aristippus.

Nauigās cum ciuibus suis, & naufragio quodam eiectus, venit Rhodum, vbi summa cum humanitate & reuerentia exceptus & tractatus est, etiam ab ignotis illis hominibus. Tādem verò, quum hi qui cum Aristippo naufragium passi erant, pararent reditum in patriam, rogarētque illum, Ecquid veller ciuibus suis renuntiari? Nil aliud, inquit, quàm vt studeant sibi huiusmodi parære opes, quæ naufragio non pereant, sed simul cum possidente enatent. Sensit vir sapiētissimus, hominem non fortunæ, sed animi bonis muniendum, vt vbiuis terrarum victum sibi compareret, & apud homines magno sit in pretio. Vitruuius lib. 6. de Architectura. Fulgos. lib. 7. cap. 2.

D iij

Democritus.

Dicebat potius animam quam corporis curam esse habendam. Siquidem anima perfectissima corporis vitia leuat: robur autem corporis, absque ratione, nihilo meliorem reddit animam. Stob. serm. 1.

Diogenes.

Conspicatus adolescentem philosophiæ datem operam: Euge, inquit, corporeæ formæ spectatores ad animi pulchritudinem auocas. Sentiens, illum hoc agentem, vt animū virtutibus & honestis disciplinis exornaret, hoc consequuturū, vt longè meliores amicos esset habiturus, Laert. lib. 6. cap. 2.

Idem.

Dicebat, homines summa cura que faciunt ad viuendum perquirere: sed quæ ad bene viuendum conducāt, nihili pendere & negligere. Stobæus.

Pythagoras

Magis animi vires quam corporis optandas esse assererat. Animi enim bona veræ sunt possessiones, cætera omnia instabilia & incerta. Diuitiæ enim aliæque eius generis bona, fortunæ temeritati subiacent: virtus autem stabilis, perpetuæque habetur. Stob. ser. 1.

Socrates.

* Nihil aliud, inquit, agēs circum eo, quam suadens iunioribus senioribusque; velstrūm, neque corporū, neque pecuniarum, neque aliarū omnino rerū curam prius vehementiusque quam animi habendam esse, vt quàm optimus sit: docens, non ex pecuniis virtutem, sed ex virtute pecunias, aliæque bona omnia & priuatim & publicè hominibus prouenire. Plato in apolog. Socratis. Stob. serm. 5.

Idem.

* Neque, inquit, Achillis arma Therfici, neque animi bona homini stulto conueniunt. Stob. serm. 5.

Idem.

Quum taxaret vnguentis delibutor, & Charundas, siue (vt aliis pla-

cet) Phædon, percontaretur, quis esset ille vnguentis delibutus? Ego, inquit Aristippus, infelix & me infelicior Perfarum Rex. At vide, inquit, vt quemadmodum hac parte nullo cæterorum animalium est superior, ita nec hominum vlllo præstantior. Sensit, externis bonis hominem nihilo fieri meliorem: cum & equus balsamo oblitus, idem oleret quod rex, & mendicus vnguento simili delibutus, non minus bene olet quam summus pontifex, Laert. lib. 2.

Isocrates.

Videns ex discipulis quendam agrum sui colendi studiosum, cæterum in exornandis moribus desidem: Vide, inquit, ne agrum mitiorem cultioremque faciens, tu incultus animo atque agrestis prorsus euadas. Stobæus.

Xenophon.

† Pætæ qui virtutem celebrant, aut nihil aut parcissimè de corporis laudibus dixerunt: magna verò animi facinora, & sapientiæ finitima, carminibus posteritati commendarunt. Vide igitur, ô Aglaitada, & diuinam sententiam sequere, quæ præcipitur animam post Deo esse colendam, corpus autem tertio loco à superis. Est autem animæ cultus disciplina, & mors ad prudentiam composita. Refert Stob. serm. 67.

Plato.

Dicere solebat, eos qui corpora exercerent, & animū negligerēt, nihil aliud facere, quam imperantem relinquere, & imperatum curare Stob. serm. 2.

Idem.

* Quæ dominantur, inquit, præ illis quæ seruiunt semper sunt honoranda. Quapropter meritò post dominantes deos, eosque; qui illos sequuntur animū nostrū colēdū, secundò quo loco habēdū iubeo. Nemo autē rectè animū suū honorat, nisi qui vitis fatis pietatem & iustitiā colit. Stob. serm. 21.

Aristo.

Aristoteles.

Illud amicis ac discipulis inter differendum frequenter solebatingere; Visum accipere lomen à circumfuso aère, animum autè à disciplinis liberalibus. Sentiens, ingenium adolescentum disciplinis acui, & ad reliqua philosophiæ mysteria reddi perspicax. Laërt. lib. 5. cap. 1.

Socrates.

Xenophontem in angiportu quodam habuit obuium: quumque videret adolescentem rara indole, porrecto baculo vetuit ne præteriret. vbi constitisset. rogauit, vbi fierent viderenturque variæ merces, quibus vulgè vtuntur homines: ad id quum promptè respondisset Xenophò, percontatus est vbi homines fierent boni? cum adolescens respondisset, se id nescire. Me igitur sequere, inquit, vt hoc discas. Ex eo Xenophon cœpit esse Socratis auditor. absurdum est, scire vbi parare queas honestam vestem, aut poculū: & ignorare, vnde tibi comparare possis animi cultum. Eras. lib. 3. apopht.

Stilpo.

Interrogatus, Quid esset statua fortius? respondit, Homo stupidus, & animi cultum negligens. Stob. serm. 2.

Iamblichus.

Dicere solebat, cum anima viuamus, eiusdem virtute quoque nos vivere dicendum esse: perinde vt oculis cum cernamus, ipsorū quoq. virtute bene cernimus. Stob. serm. 1.

Dionysius sophista.

In Heliodorum, quem Adrianus Cæsar vnicè amabat, torisit hoc dictum: Cæsar potest honorem ac pecunias largiri, rhetorem facere non potest. Cæsar enim Heliodorum, studio verius quàm iudicio, fecerat magistrum epistolarum. Dion in Hadriano.

Pausanias.

Quibusdam in spoliis barbarorum demirantibus pretiosas vestes: Prætererat, inquit, ipsos esse multi præ-

tij, quàm possidere pretiosa. Correxit suorum admirationem, eosq. ad verorum bonorum admirationem reuocauit. Pluc. in Lacon.

Leontyshidas.

Rogatus à quodam, Quo pacto quis bona quæ adsunt tueri valeret? Si non omnia, inquit, fortunę crediderit. In animi bona nullum ius habet fortuna. Tum externa bona reddemus nobis stabiliora, si quædã seposuerimus, nec fortunæ volubili cõmiserimus. At sunt principes, qui proferendæ ditionis studio semet in periculum coniiciunt, ne hoc ipsum quod habent imperiū amittant: multi item diuites, augendæ rei studio, quicquid habent, totum committunt nauibus. Plutarch.

Demonax.

Vehementer eos coarguebat, qui corpora summo studio curarent, atque sese omnino negligenter. Haud dissimiles eos ratus iis quorum omnīs sollicitudo in extruendis ædificiis versaretur: & hominibus qui ædes habitarent, nullam penitus haberent rationem.

Stilpo.

Demetrius Antigoni filius cum Megaram occupasset, Stilponè philosophum accersitum rogauit, num quis militū aliquid rerū abstulisset? Nullus, inquit: neminem enim vidi, qui scientiam & eruditionem raperet. Sentiens, animi bona nõ esse bellorum violentiæ obnoxia. Plutarch. in Demetrio. Seneca.

Agæfilus.

Quum Græci, qui Asiam incolebant, Persarum regem ex more Magnum appellarent: Quis, inquit Agæfilus, re ille me minor est, nisi sit iustior, ac téperantior: Contempsit vir egregius externa bona: quæ vulgus præcipuè suspicit, ac hominis felicitatè animi bonis metiebatur. Ea sententia philosophus esse consuevit in ore, sed hanc bellator expressit esse, & Plutarch.

Seneca.

† Nihil magnum in rebus humanis, nisi animus magna despiciens. In prouerb.

Idem.

† Contemne omnia, inquit Lucilio, quæ superuacuis labor velut ornamentum ad deus ponit. Cogira in te præter animam nihil esse mirabile, cui magno, nihil magnum est. Ep. 80.

Idem.

† Hic est magnus animus, qui se Deo tradidit. At contra ille pusillus ac degener, qui obliuatur, & de ordine mundi malè existimat, & emendare mauult Deos, quam se. Ep. 107.

Idem.

† Rex noster est animus. Hoc inolum, cætera manent in officio, parèt, & obtemperant. Cùm ille paulum vacillauit, simul mutant. Epi. 114. Et: Animus noster modò Rex est, modò tyrannus. Rex cum honesta intuetur, salutem sibi commisi corporis curat, & nihil imperat turpe, nihil fordudum. Vbi verò impotens, cupidus, delicatus est, transit in nomen detestabile, ac dirum, & fit tyrannus. Ibi.

Dionysius senior.

Quum intra regiam sacrum ex more perageretur, præcòq; sicuti assueuerat, precaretur, vt per multa tempora inconcussum duraret imperiù: Non tu, desines, inquit rex, abominanda nobis imprecari? Sentiens potiùs optandam bonam mentem, quam ea quæ nihil conferunt ad hominis felicitatem: quandoquidem animi bona fortunæ bonis semper præferenda sint. Eras. l. 5. Apophth.

Milo Crotoniates.

Factus iam senex, quum vidisset athletas alios in curriculo sese exercentes, fertur inspexisse lacertos suos, lachrymansque dixisse, At hi iam mortui sunt. Meritò fleuit, qui felicitatē corporis viribus metiebatur. Animi vigor serius senescit, si tamen senescit vnquam. Eras. 6. apoph.

Huopertinent apoph. de Doctrina, Eruditione & Virtutib.

De animosè dictis.

Anaxagoras.

Quum ab Atheniensibus esset dånatus exilio, cuidam dicenti, Priuatus es Atheniensibus: Imò illi (inquit) me. Sentiens, Atheniensibus magis opus esse Anaxagora, quam contrà. Laërt. l. 2. c. 3.

Xenocrates.

A Dione dicitur læsitus, Non sum, inquit, tibi responsurus: neque enim tragædia à comædia taxata dignatur eam responso. Laërt. l. 4. c. 2.

Aricides.

† Cum regis libertus ad nouas diuitias nuper cretus, Philosophos ad conuiuium vocasset, & irridendo eorum minutulas quæstiones, scire se velle dixisset, cur ex nigra & alba faba pulmentum vnus coloris edatur: Aricides Philosophus indignè ferens: In nobis, inquit, absolue, cur de albis & nigris loris similes maculæ gignantur. Macrol. lib. 7. Saturn. cap. 3.

Pericles.

Subitò oborto solis defectu, cum videret alios multos, sed præcipuè classis gubernatorē, vehementer per turbatos, chlamyde sua texit gubernatoribus faciem, interrogauitq; nunquid hoc faciendum ostentum existimaret? illo negante, Quid interest, inquit, nisi quòd chlamyde maius est id quod nunc tenebras inducit? Plut. in Græc. apoph.

Agis Archidami F.

Quum Ephori ei dicerent, Proficiscere, iuuentutem tecum ducons, ad huius (proditorem quendam ostendentes) patriam? nam is ipse te perducet in arcem: Et qui conuenit, inquit, tot iuuenes ei credere, qui patriam prodidit? Plutarch. in apoph.

Idem.

Idem.

Idem dixisse fertur, Lacedæmonios non oportere percontari quot sint hostes: sed ubi sint. significans, non à militum numero pendere victoriam, sed à rei gerendæ celeritate. Eras l. i. apoph. ex Plut.

Idem.

Idem apud Mantinæam, quibusdam dissuadentibus, ne cum hostibus, quòd numero plures essent, confingeret: Cum multis, inquit, pugnet oportet, qui multis imperare velit. Plut. in apoph.

Clesmenes.

Quum ab aegure admoneretur, ne exercitum educeret ad urbem Argiuorum, alioqui reditum illinc fore turpem: posteaquam admouisset ciuitati copias, ac portas videret clausas, & mulieres in mœnibus: Hic, inquit, reditus tibi turpis videtur, in quo viris mortuis vxores occlusere portas? Fortis animus, si cum æquo bonoque fuisset coniunctus. Plut. in Lacon. apoph.

Callicratidas.

Quum venisset ad Cyrum regem, petiturus pecunias rei nauali necessarias, vidit regem largius bibentem. Expectauit igitur donec bibisset. Vidit enim non dari copiam, vt regem conuenire posset. Postero verò die cum iterum audiùisset illum bibere, nec se admitti ad colloquium, dixit: Ita curam habendam esse pecuniarum, vt ne quid tamen committeretur Sparæ indignum, & mox inde recessit Ephesum, multa imprecans mala iis, qui primi à barbaris fuissent ludibrio habiti, eoque sua patientia docuissent illos fiducia diuitiarum aliis illudere. Plut. in apoph. Lacon.

Leonidas.

Cum ad Leonidam Alexandriæ filium quidam militum dixisset, Hostes sunt propè nos: Et nos, inquit, propè illos. Significans, ob id non minus imminere discriminis hosti, quàm ipsis. Plut. in apoph. Lacon.

Agésilauus.

Quum in Lydia Tiffaphernem fuisset, ac multis interfectis in agros regios incurSIONEM fecisset: Rex Persarum per legatos magnifica illi munera obtulit, vt à bello desisteret. Agésilauus autem respondit: Pacis quidem tempore Reipubl. vigere auctoritatem, vt ius habeat decernendi, quòd ad tuendam ciuitatis tranquillitatem ceasuerit conducere: belli autem tempore non item Vos excellentis animi, qui non aliud virtutis præmium ambiret quàm gloriam, nec pacem hosti venderet fraudato milite. Plutarch. in apoph. Lacon.

Idem.

Quum transmissio Hellesponto iter faceret per Thraciam, nulli barbarorum supplex fuit vt transitus daretur: sed missis ad singulos nuntiis, rogabat, Vtrum per hostium an amicorum regionem iret? Plut.

Idem.

Quum Græci qui Asiam incolerant, Persarum regem pro more Magnnum appellarent. Quare, inquit, Agésilauus ille me maior est, nisi sit iustior aut temperantior? Idem.

Lacæna.

Lacæna quædam cum audiùisset filium incolumem, sed fugisse ex clade, scripsit filio hunc in modum: Malus rumor de te sparsus est: aut hunc dilue, aut ne sis. Præstabilius putabat filium mori, quàm cum infamia viuere. Plut. in apoph. Lacænarum.

Lacæna.

Alia quædam cum audiret à filio, quàm generosè frater in prælio occupasset. An non turpe est, inquit, te non fuisse in re tam honesta & laudabili comitem? Ibidem.

Pelopidas.

Quum ex militibus quispiam qui viderat Lacedæmonios per angustias montium aduentare, dixisset Pelopidæ, incidimus in hostes: Quin potius nos in illos, inquit, quàm in nos illi. Plut. in apoph.

Lacones.

Quum quidam fortè obuiam facti Laconibus dixissent: Fortunati estis, ô Lacones, nam modò hinc abiùere latrones: Non nos, inquit, per Enyalium: (sic enim Martem vocant) sed illi potius fortunati sunt, qui in nos non inciderunt. Plutarchus in Lacon.

Anonymus.

Pirata quidam ad Alexandrum Magnum deductus & rogatus, cur auderet infestare maria, compendio respondit: Ego, inquit, quoniam id vnica nauicula facio, pirata nominor: cum tu, Alexander, idem facias magna classe, rex appellaris. Alexander hominis animum tam intrepidum admiratus, donauit illum vita. Plut. in Alexandro.

Leonidas.

Xerxes cum scripisset ad Leonidam, Mitte arma: rescripsit Leonidas, Veni & cape. Maluit armatus mori, quam traditis armis turpiter vita cum hoste pacisci. Ibidem.

Cyrus.

Cyro iuniore conflicturo cum hoste, loco qui dicitur Cunax, Clearchus suasisit, vt se post Macedones cõticeret, nec se in belli discrimen cõiiceret. Quid ais, inquit, Clearche? Inbelsne, vt quum regnum appetam, regno me indignum ostendam? Plut. in apoph.

Alexander.

Darius rex Persarum, quum numerosissimum exercitum instruxisset aduersus Alexandrum, admonitus Alexander vt consideratè contra tantum hostium impetum omnia ageret, nil aliud respondit quam, Magna animi molestia me Darius liberauit, qui vires suas omnes in vnum cõtraxit, vt liceat vno die de summa rerum decernere. Plutarchus in apophth.

Cypria mulieres.

Cyprij cum aduersus Astyagem Medorum regem infeliciter pugna-

sent, mulieres obuiam ierunt, & nudatis ventribus, Quò, inquit, ignauissimi ruitis? an nescitis vos huc iterum intrare non posse, vnde semel naturæ lege egressi fuistis? Eras. l. 6. apoph.

Demetrius Phalereus.

Quum audiuisset Athenienses destruxisse statuas quas illi posuerant: At virtutem, inquit, non euerterunt, cuius gratia illas posuerunt prius. Laërt. l. 5. c. 5.

Zenobia.

Ab Aureliano capta, & in conspectum illius ducta. quum is dixisset, Quid, ô Zenobia, causa es nobis insultare Romanis imperatoribus? Imperatorem, inquit, te agnosco qui viceris Galienum, Aureolum, reliquosque, principes non putauit. Trebell. Pollio.

Lucullus.

Archelao, qui iterum à Mithridate defecerat, asseueranti, si in Ponto Lucullus conspiceretur, fore vt omnia subderentur imperio Romano, respondit Lucullus, Non cedo Archelae venatoribus audacia, vt relictis feris ad vacua illorum lustra progrediar. Iam enim Mithridates Pontum reliquerat. Plut.

Q. Fabius.

Quum à Romanis missus esset legatus ad Carthagenenses, vt exploraret cur Saguntus contra fœdus à Pœnis oppugnata esset: sinu ex toga facto, En (inquit) vobis bellum & pacem apportamus, vtrum igitur placet sumite. Cum Pœni ferocius clamarent, daret vtrum vellet: Fabius effuso sinu, Bellum (inquit) damus. Eras. l. 6. apoph.

Anonymus.

Quum nauis, qua Granius prætorius quaestor vehebatur, in Scipionis Metelli potestatem venisset: Scipioque cæteris direptis, quaestori salutem polliceretur, quaestor respondit: Cæsaris milites salutem dare, non accipere solent. Eras. l. 6. apoph.

Sylla.

Apud Orchomenum, quum milites longius euagarentur, ex equo desiliens, arrepto vexillo in hostem conuolat ita vociferans: Mihi quidem, ô Romani milites, hîc pulchrû est mori. Vos interrogari, quo loco ducem vestrum amiseritis? memineritis dicere, apud Orchomenum. Plutarch. in Sylla.

Popilius.

Missus erat ad Antiochum regem ferens epistolam à senatu, qua iubebatur, vt exercitum ex Ægypto abduceret, nec Ptolemæi filios orphanos regno spoliaret. Quum verò rex illum per medium exercitum, ad se accedentem procul humaniter salutasset, non resalutato rege literas redidit, quibus lectis quum Antiochus diceret, se consultaturum, daturûmque responsum: Popilius Lenas, virga, quam tenebat, ducta linea, cinxit regem, dicens: Hîc igitur stans consulta, & responde. Omnibus viri spiritum admirantibus, posteaquam Antiochus spopondisset se facturum, quæ Romanis viderentur: ita demum salutauit illum, & amplexus est Popilius. Plut. in Rom. apoph.

Cato.

Rebus deploratis cum amici hortarentur Catonem, vt ad Cæsaris clementiam confugeret, respondit, Victorum esse, & eorum qui deliquissent, supplicare: Catonem nec victum nec captum esse, qui se per omnem vitam inuictum præstitisset. Plut. in vita Catonis.

Pompeius.

Audiens quosdam esse qui inuiderent concessum sibi triumphum, Se citius omisurum triumphum, ait, quàm militibus blanditurum, simulque laureatas fascès abiiecit, vt illinc inciperent direptionem. Plutarchus in apoph.

Iulius Cæsar.

Post attritos Tigurinos, ad urbem

quandam Sociorum proficiscens, quum audiuisset Helueticos in itinere occurrere, in locum quendam munitum se recepit: ibique copiis congregatis, & equo, cui insidere solebat, adducto: Hoc, inquit, post victoriam vtar in persequendis hostibus, & pedes aggressus est Helueticos. Eras. l. 4. apoph.

Alphonsus rex.

Virgiliana lectione cum præcipue delectaretur, & terra fortè (quum in quarto Æneidos libro legeret de morte Didonis) moueretur, obstupescens tibus aliis ex re tam improuisa & periculosa, Alphonsus dixisse fertur: An mirum vobis videtur, si in morte tam celebris reginæ (cuius mortem apud Virgilium Diuus Aurelius Augustinus nunquam sine lachrymis legisse fertur) terra intremescit? Panorm. lib. 1. de rebus gestis Alphonsi.

Cum his confer apophth. de Fortiter dictis, & Fortitudine militari.

De aqua lustrali.

Diogenes.

Quum videret quendam se religionis causa aspergentem aquis fluuiialibus (hoc enim ritu prisco solebant purificari, si quid piaculi commissum crederent) Infelix, inquit, multum erras in Grammatica, non absolueris aspersus, multò minù aspersio te liberabit à vitæ crimibus. Laërt. lib. 6.

Valentinianus.

Nondum Imperator, templum Fortunæ ingrediens cum Iuliano, hinc atque hinc stantibus ædituis, qui aquam introeuntibus aspergerent, vbi vidit in chlamyde purpurea gutram aquæ, pugno percussit ædituum. Hoc, inquit, non est purificare, sed inquinare. Nam illi tales aspersiunculas appellabant purificationes. Erasmus libro 8. apophthegmatum.

De arcanis non temerè effutiendis.

Thales.

THales frequenter dicere solebat, Vide ne te in ius vocet sermo contra coniunctos tibi ac, socios dictus. Sensit vir sapientissimus, amicis non adeò fidendum esse, vt committamus eis arcana, vt inde effutiant magna nostra infamia & ignominia. Laert. lib. 1. cap. 1.

Socrates.

* Dicebat carbonem ignitum facilius in lingua contineri posse, quàm sermonem arcanum. Stobæus, serm. 39.

Anaxandridas.

* Qui commissum sibi instar depositi sermonem euulgar, aut iniustus est; aut admodum incontinens. Iniustus quidem, si lucri causa id faciat: sui absque lucro, incontinens. Ibidem.

Aristoteles.

* Interrogatus, quidnam in vita difficultimum esset, Tacere, inquit, quæ dicenda non sunt. Ibidem.

Aristo.

¶ Dicere solebat, vt ij venti sunt nobis molestissimi qui abstrahunt pallia: Ita grauissimè lædunt amici, qui expiscantur arcana. Erasmi. libro 6. apoph.

Isocrates.

* Sermonum deposita, inquit, fidelius quàm pecuniarum custodito. lib. 1. Damonium.

Euripides.

Quum malè audiret ab hominibus ob oris graueolentiam: Multa, inquit, in illo occultata computruerunt. Innuere voluit vir grauissimus, se posse retinere arcana: contra aliorum consuetudinem, qui omnia temerè effutiunt: Solent autem res in occulto congestæ computrescere. Erasmi. Roter. libro 3. apophthegm. ex Stobæo.

Antiphanes.

† Quid ais? cùm latere velis aliquod negotiũ, inquit, mulieri ipsum aperies? At quid interest, siue mulieri siue omnibus in foro præconibus narrare? Refert Stobæus, Serm. 74.

Philippides comicus.

Lysimacho cum primis charus fuit, & familiaris: cui cùm Lysimachus offerret liberalitatem suam, ac frequenter diceret, Quid vis tibi impertiam rerum mearum? Quodcumque voles, inquit, modò ne arcani quippiam. Significans, esse periculosum nosse magnatum arcana: quorũ siquid effutias, actum est de capite. Brus. libr. 6. cap. 10. ex Plut.

Vide infra plura sub tit. Taciturnitatis & Silentij.

De argutè dictis.

Thales.

Cvm diceret, mortem æquè salutarem esse ac vitam: audiuit à quodam, Cur igitur non moreris? Argutè respòdit, ob hoc ipsum. quia nihil refert. Potius enim haberetur, quod accersitur. Laert. lib. 1. cap. 1.

Socrates.

Admonitus ab amico, quòd excepturus hospites admodum tenuem fecisset apparatus. Si boni sunt, inquit, satis erit: sin minus, plus satis. Laert. in eius vita.

Aristippus.

Platoni obiurganti, quòd multos pisces emisset, respondit, Semos emisse obolo: quumque Plato dixisset, Tanti & ipse empturus eram. Vides, inquit, igitur ò Plato me non esse obsoniorum auidum, sed te pecuniarum amantem. Ibidem.

Idem.

Quum aliquando perdicem quinquaginta drachmis iussisset emi, cui-dam detestati luxum in philosopho: Et tu, inquit Aristippus, si obolo venalis esset, non emeresset? Quum is respon-

respondisset, se empturum: Et mihi, inquit, tanti sunt quinquaginta drachmæ. Quod ille luxus nomine damnabat, hic detorsit in contemptu pecuniæ laudem. Laer. lib. 2. cap. 8.

Idem.

Quum quidam illi probro daret, quòd lautè nimisq; splendide viveret: Id, inquit, si vitium esset, in deorum celebritatibus non fieret. In his enim magnificè vestiri, & lautissimè epulari solent. Ibid.

Antisthenes.

Quum falsamenta per forum gestaret, quibusdã admirantibus, quòd philosophus officio tam sordido fungeretur, idque in publico, ac non potius seruo id delegasset: Quid, inquit, admiramini? hæc mihi porto, non aliis. Sentiens nullum esse sordidum obsequium, quod sibi quis impenderet. Deinde non esse indecorum eum portare falsamenta, qui falsamentis vesceretur. Laert. libro 6. capit. 1.

Diogenes.

Narrant, ALEXANDRUM MAGNUM instantem Diogeni Cynico, quæsisse ab eo, Num ipsum metueret? Tum ille, Quid es? bonum an malum? Alexander respondit, Bonum. Quis igitur, inquit Diogenes, timet bonum? Coniucit, regem non esse metuendum nisi se malum esse prosteretur. Laert. lib. 6. cap. 2.

Aristippus.

Polyenus sophista ingressus in æles Aristippi, cepit magnificè iã patrum conuiuium reprehendere. Venum Aristippus dissimulata obiurgatione, cum paulò post hominem ad conuiuium inuitaret, nec renueret: Cur quæso, ast, meam incusas mentem, cuius iam inuitatus particeps es? cupis? Videris mihi non lautio remensam, sed impendium tantum reprehendere. Ibid.

Secundus sophista.

Quum tale declamationis argumentum esset propositum: Qui sedi-

tionem mouerit, moriatur: qui sedauerit, præmium ferat. Quidam & mouerat & sedauerat, petitque præmiũ. Hanc quæstionem paucis absoluit Secundus sophista, Quod est prius mouisse: quod posterius sedasse. Itaque prius da pœnas motæ seditionis, ac deinde (si potes) accipe præmium rectè factorum. Philostratus in sophist.

Proculus.

Filium habebat intemperantem, gallis gallinaceis, coturnicibus, catellis & equis alendis indulgentem: quem pater adeò non increpabat, vt vnà cũ illo potiùs luderet. Quo nomine cũ ab amicis obiurgaretur: Citius, inquit, desinet, cum senibus colludens, quàm cum æqualibus. Philostrat.

Sphærus Sophista.

Quum diceret opinionem non cadere in virum sapientem, rex Ptolemæus cupiens hoc paradoxũ ipsa refutata, curauit mala Punica, veris simillima, sed ex cera confecta, apponi in conuiuio. Ad quæ cũ Sphærus deceptus porrigeret manus, rex exclamauit, illum falsi specie fuisse assensum. Ad id dextrè Sphærus: Nõ sic, inquit, assensus sum, vt crederem esse mala punica: sed probabile putarã, esse mala punica. Laer. lib. 7. c. 2.

Philoxenus.

Interrogatus, quam ob causam in tragœdiis induceret mulieres malas, cũ Sophocles eas induceret bonas? argutissime respondit, Quoniam ille (inquit) tales inducit, quales esse deberent: ego verò, quales sunt. Eras. lib. 6. apoph.

Stilphon.

Habebat filiam parum secundæ famæ. Cuidam igitur dicenti, dedecorat te filia: Nihilo magis, inquit, quàm ego illam decoro. Sentiens, neminem alienis factis dehonoriari, sed suis quenque moribus æstimandum esse. Plut. lib. de Tranquillitate. & Laert. lib. 2. cap. 12.

Theopompus.

Theopompus hospiti cuidam ia-

stanti, quòd apud Theopompi ciues Philolacon, hoc est Laconum amans diceretur: Præstaret, inquit, si φιλοπολίτης, id est ciuium amans dicereris potius, quàm Laconum. Notauit autem hominem, qui alienæ ciuitatis studiosus haberi mallet, quàm suæ. Porrò quisquis alienam Rempubli. vehementer adamat, suam quodammodo vituperare videtur. Plut. in Lac.

Anonymus.

Huic simile est illud. Quum legatus ab Helide missus diceret sibi ob id à ciuibus legationem commissam, quòd vnus Laconicam vitam admiraretur: quidam rogauit hominem, utrum meliorem duceret vitam aliorum ciuium, an suam ipsius? Quum is respondisset, suam ipsius: Qui igitur potest, inquit, ista ciuitas seruari, in qua quum multi sint, vnus tantum bonus est? Arguè taxauit oratoris impudentiam, qui Lacedæmonios ac sese laudarit, cum suorum ciuium vituperio non vulgari. Probabat quippe Lacedæmoniorum mores, sed solus Elidensium: restabat igitur, ut apud Elidenses non esset nisi vnus vir bonus. Plut. in Lacon.

Leonidas Anaxandride F.

Ephoris dicentibus, quòd ad Thermophylas proficiscens, paucos secum educeret: Nimirum, ad hoc, inquit, negotium, ad quòd proficiscimur, satis est. Indicans satis multos educi ad moriendum in bello. Satius enim esse perire paucos quàm multos. Plut. in apoph. Lacon.

Cleomenes.

Diutino morbo vexatus, quum expiatoribus ac diuinis auscultaret, ante non solitus idem facere quoddam id admirante: Quid miraris? inquit. Non enim idem sum nunc, qui tunc eram. Cùm autem nũc non sim idem, non probo eadem. Plut. in Lac.

Agésilus.

A medico pharמעum accipiens, ut simul & semel hauriret: per Geginos, inquit, sumam quæ proscri-

bis: si mihi profus est in fatis ut moriar, quamuis non omnia sumpsero. Plut. in apoph. Lacon.

Idem.

Quum quidam apud Agesi laum regem magnificeret regis Persarum felicitatem, quòd admodum iuuenis esset: Ne Priamus quidem, inquit, quum huius esset ætatis, erat infelix. Sensit vir clarissimus, veram felicitatem non ex annis & iuuentute metiendam esse. Ibid.

Agésilus Cleombroti F.

Quòd à sparta iussisset mitti catulos, ac respondisset aliquis, non exportari apud Lacedæmonios catulos, Ne viros quidem, inquit, antea: at qui nunc fieri cœpit. Festiuiter autem indicare voluit, in bene instituta re publica omnia proficere in melius. Plut. in apoph. Lacon.

Eudamidas Archidami F.

Ab Argiuo quodam audiens, Lacedæmonios peregrinationibus reddi deteriores, quòd interim degenerarent à maiorum suorum decretis & legibus: At vos, inquit, quum Spartam venitis, non deteriores, sed meliores euaditis. Plut. in Lacon. apoph.

Idem.

Audiens Xenocratem iam senem de Academia cum amicis disputantem percontatus est, Quisnam esset senex ille? Vbi verò respondisset aliquis illum esse virum sapientem, & ex eorum numero qui virtutem quaereret. Et quando, inquit, eam surus est si adhuc quaerit? Plutarch. in apoph. Lacon.

Idem.

Quum quidam, commemorando laudem, ac trophæa quæ Lacedæmonij ex rebus cum Persis præclare gestis retulissent, hortaretur ad bellum cum Macedonibus suscipiendum: Ignorare mihi videris, inquit, istuc idem esse, ac si quis deuictis mille ouibus pugnaret cum quinquaginta lupis. Significans, Persas ut delicia effeminatos, & ob id imbelles, non

suiff

fuisse difficile vincere: sed aliud esse eum Macedonibus bellacissimis rem habere. Ibid.

Anaxandrides Leonis F.

Percontanti cuidam, cur Lacedæmonij Helotibus (sic autem apud illos dicebantur, quorum conditio media erat inter seruos & ingenuos) cōmitterēt colendos agros, ac non ipsi potius eos colerēt? Quoniam, inquit, non ipsorum causa, sed nostra, Helotas nobis comparamus. Taxauit autem hoc dicto eorum stultitiam, qui potius ad ostentationem, quàm ad laborem & usum, mancipia habēt. Plut. in apoph. Lacon.

Agis Archidami F.

Cuidā sciscitanti, quot essent Lacedæmonij? Quot satis sunt, inquit, ad propulsandos malos. Ostendens multum referre quàm bonos & fortes viros habeat ciuitas, non quàm multos. Ibid.

Idem.

Cuidam consulenti, vt hostibus fugientibus daret transitū: Et quomodo, inquit, pugnabimus cum his, qui ob fortitudinē manent, si nō pugnamus cū fugientibus? Existimabat vir clarissimus aduersus hostē nullam prætereundam esse occasionem. Ibid.

Pausanias Cleombrosi F.

Quum Delij de insula cum Atheniensibus haberēt cōtrouersia, atque inter cætera dicerent quòd ex more regionis, neque mulieres in insula parerent, neque mortui sepelirentur: Quomodo, inquit, hæc insula erit vobis patria, in qua neque fuit quicquam vestrum, nec futurus est? Notauit autem argutè ineptam Deliorum consuetudinem, qui suos in patria neque nasci sinerent viuos, nec sepeliri mortuos. Ibid.

Idem.

Cuidam percontanti cur Tyrtaeum poetam Spartæ ciuem fecissent? Ne quis, inquit, externus nobis dux esse videatur. Ibid.

Lycurgus.

Quum Thebani consulerent Lycurgum de iudu & sacrificio, quem illi Leucothea solent facere: Si, inquit, deam esse creditis, ne lugeatis: sin hominem, ne vt deæ rem diuinā faciatis. Taxauit autem Thebanorū consuetudinem. Non enim conuenit simul lugere & sacrificare, hoc est ab ea petere opem, quæ ipsa sit in calamitate, ac lugenda. Ibid.

Idem.

Cuidā postulanti vt in ciuitate pro Aristocratiā, id est pro optimatū gubernatione, cōstitueret Democratiā, hoc est popularem gubernationē: Tu fac, inquit, prius domituz Democratiā instituas. Docuit autē argutè, eā Reipublicæ speciem non esse vtilē ciuitati, quam nemo vellet esse in sua familia. Ciuitas autem nihil aliud est quàm magna domus. Ibidem.

Theocritus Chius.

† Cum Diocles vxore defuncta, paratōque eius causa silcerno, & fieret & obsonijs se ingurgitaret, Plorare, inquit, desine, & miser, nihil bellico natu proficies. Athen. lib. 3. Dipnos.

Anonymus.

Metapontinus quidā Laconi obiiciēti ignauiam: Atqui, inquit, non parū alienæ regionis possidemus. Ergo, inquit Lacō, nō solūm ignaui estis, verū etiā iniusti. Significans, nō posse fieri, vt quis meticulosus & imbellis multum teneat alienæ ditionis, nisi fraude partum. Ibid.

Idem.

Alius quidā, quū videret Diogenē cognomēto Canē, in vehemēti frigore statuā areā amplectentē, rogauit, nū friges? illo negatē, Quid igitur, inquit Lacō, magni facis? Philosophus hoc ipsū exstimabat magnificū quòd sic haberet corpus ad omnes iniurias duratū: id Laconi ridiculum videbatur, cū magno eius incommodo fie-

ret, nec utilitas inde promanaret ad alios. Ibid.

Idem.

Argiuo quodā dicēte, Multa Spartanorū sepulchra apud nos sunt: Lacon excipiens, Atqui Argiuorum, ait, apud nos nullum est sepulchrum. Innuens, quod Spartani semper inuasissent Argiuos: illi autē Spartanos nūquam. Et sic quā accuratissimē, quod ille dixerat in gentis suæ laudem, retorsit in ignominiam. Ibid.

Lacones.

Atheniensibus, quum tradita ciuitate postularent, vt Samum tantū ipsis relinquerent, ita responderunt Lacones: Hoc tempore, quo vestri non estis, alios habere postulatis. Vnde natum est proverb. Qui semer. ipsum non habet, Samum petit. Eras.

Anonymus.

Cuidam Lampem Æginetam efferenti, ac felicem prædicanti, quod prædiues videbatur, multorum nauigiorum dominus, Lacon. Nihil (inquit) moror felicitatem de finibus pendentem. Sensit autem, nō in manu nostra esse, quæ in fortunæ sunt imperio, & ea præsertim, quæ nauibus committuntur. Plut. in Lacon.

Idem.

Mendicus quidam petiit aliquid à Lacone: at ille, Si quid, inquit, dedero tibi, magis es futurus mendicus. Verū istius probrosæ vitæ fuit auctor, qui tibi primus dedit, teque fecit inertem. Ibid.

Idem.

In luctandi genere, quod illi Chirapsiam vocant, quum is qui collū alterius vrgebat frustra, præterq; legem palæstræ pulsaret vndiq; & in terram detraheret, posteaquam corporis viribus destitueretur, qui in hærenti cedere cogebatur, brachium vrgentis momordit. Cūque alter diceret, Mordes, ô Lacon sforminarum more: Non, inquit, sed more leonum. Et sic obiectam ignauiam detorsit in laudem fortitudinis. iure

autem se morsu liberauit, qui præterius cerrāminis vrgebatur à victo. Ib.

Phænidæ.

Quum essent Lacedæmones in pugna Leutrica Martis Æleam experituri, cuidam dicenti, Hic dies declarabit virum bonum: Præclarus, inquit, dies, qui possit declarare virum bonum incolumem. Prælegiens, in eo prælio plurimos egregios viros fortiter occubituros, quos ipse patriæ maluisset esse incolumes. Ibid.

Anonymus.

Quidam Laconi in Olympico certamine superato dixit: Auersarius tuus ô Lacon te fuit potentior. Imò, inquit, ad deiciendum accommodatior, quoniā certamen magis erat artis quā virtutis. Ibidem.

Anonymus.

Quidam cū laudibus immodicis commendasset bellatores optimos: Lacon, Bene, inquit, sed aqud Troiā. significans, tales olim fuisse, sed hoc genus hominum iam defuisse inueniri. Ibidem.

Anonymus.

Quidam Lacon seruo, qui dum puniretur dicebat, Non volens errari: Non volens igitur, inquit, pœnas dato. Ibidem.

Anonymus.

Spartanus interrogatus, num tutum esset ad Spartanos iter? Refert, inquit, qualis eò decedas: nam leones illic euntes plorant, lepores autem in vmbraculis venantur. Significauit autem, nec ferocibus ac violentis esse tutum proficisci Spartam, nec mollibus & effeminatis, delicatos enim homines in tenebris lasciuire non sinunt. Ibidem.

Ariston.

Quum Atheniensis quidam recitaret funebrem orationem, conscripam in laudem eorum qui fuerant à Lacedæmoniis in bello cæsi: Quales, inquit Ariston, nostros esse putas, qui istos vicerunt? Ostendit, recitatore magis illustrare virtutem Lacedæ-

cedæ-

cedæmoniorum,quàm Athenienſiũ.

Ibidem.

Anonymus.

Quidam cum ad Laconem dixisset, Mentiris: ille contrà, Nimirum (ait) liberi fumus, alij verò, nisi vera dixerint, vapulant. Taxavit autem reprehendentem, quòd Lacedæmonio peior esset. Ibidem.

Lampis.

Interrogatus, quomodo sibi parasset diuitias? Magnas, inquit, haud difficulter, exiguas verò, cum labore ac tardè. Sentiens, in initio paulatim magnâq. vigilantia corradit pecuniam: ceterùm parata iam ingenti sorte, acilè esse amplis lucris ditescere. Plut. in libello, An seni sit capeſſenda Reſpub.

Antiochus Ephorus.

Quum audiuiſſet, Philippum Mæſoniis agros dedisse, percontabatur, num viros quoque dedisset, per quos duerſus pugnantes pro agris tueri poſſent quod datum erat. Plutarch. in apoph.

Pitacum.

* In conuiuio quodam, cum de beſtiis eſſet ſermo, ad Myrtilum ioco dixit, teterrimum inter feras tyrannum, inter placidas eſſe adulatorem. Plutarch. in conuiuio.

Diocles.

* Is philoſophus habitus eſt ἐφελος. Cuidam interroganti, vter pius eſſet melior, congrus, an Labrax an lupus? Alter, inquit, elixus, alter ſuſus. Eraſ. in adagijs.

Anonymum.

* Theſſalus quidam rogatus, qui beſſalorum forent placidiſſimi? ubi bello (inquit) deſuncti ſunt, Plutarch. de inſtit. lib.

Melanchius.

* Is erat Alexandri Pherzi tyranni ararſtus. Rogantibus autem quem modum necatus eſſet Alexander? er latus, inquit, in ventrem meum. Luc. de dignoſc. adulter.

Leo Byzantini.

* Irrifus à gibboſo, qui oculorum eius imbecillitatem fuerat cauillatus: humanam (inquit) affectionem obſciis, quum in tergo feras ipſe Nemeſin. Plut.

Annibal.

† Cum Fabius M. montium iuga ſectando cunſtatione ſua, non prælio Annibalis vim frangere conaretur: veniſſet tamen inſtructa acie vt Minutium Magiſtrum equitum temerè ſigna cum Pœnis conferentem præſenti exitio liberaret, ad caſtra redire coactus Annibal, dixit: Tandem ea nubes quæ in montium iugis ſedebat, ſollicitata procella imbrem dedit. Liu. l. 22 ad V. C.

Cacilius Metellus.

In loco munito dum cogitaret collocare exercitum, ac centurio dixiſſet ipſi, Si decem tantum hominum facturam facere velis, capies locum, interrogauit eum, num ipſe de numero iſtorum vnus eſſe vellet? Plut. in Romanorum apoph.

Caro Maior.

Belligerans cum his qui Batim fluuium accolunt, quum in diſcimè adductus eſſet propter hoſtium multitudinem, & Celtiberi offerrent ſuppeditias, ſi darentur talenta ducenta, Romani verò nõ ſincerent illum mercede paciſci cum barbaris, dixit Errare Romanos, eò quòd ſi viciffent, redituri eſſent nõ de ſuo, ſed de bonis hoſtium: ſi victi fuiſſent, iam non fore, nec à quibus peterentur nec qui peterent. Ibidem.

Cicero.

Quum quendam audiret, dicere ſe à Cæſare ad Pompeium tranſſugiſſe, relicto ex feſtinatione equo, ait, Melius igitur de equo quàm de reipſo ſtatuiſti. Sentiens, longè rectius facturum fuiſſe, ſi vnà cum equo apud Cæſarem manuiſſet. Ibid.

Mellala.

Mellala vir exactiſſimi iudicij, ac

Romanæ linguæ exactissimus censor, quum audisset M. Portium latronem declamantem dixit, Sua lingua disertus est. Desiderans in eo Latini sermonis maiorem elegantiam, quum ingenium contigisset tam felix. Eras. Rot. l. 8. apoph.

Proculcius.

Querebatur de filio quod expectaret mortem patris, quumque filius respondisset, Ego verò non expecto. Immo rogo, inquit ille, vt expectes. Deorsum verbum in sensum contrarium. Expectat quippe mortem patris, qui ex animo desiderat eius bona post mortem: & expectat, qui diu vitam videt inuitus. Quint. l. 6.

Anonymus.

* Prouincialis quidam intrauerat Romam simillimus Casari, & in se ora omnium couerterat. Augustus hominem ad se perductum, dic mihi, inquit, adolescens, fuit aliquando mater tua Romæ? Negauit ille, & argutè adiecit, sed pater meus sæpe. Macro. lib. 2. c. 4. Saturnal.

Mufonius.

* Rutilius quum aliquando Romam adiiisset Mufonium philosophum, rogauit, Dic mihi, Mufoni, Iupiter, seruator, quem tu imitaris, dum fœneratur. Notans illius inopiam, qui interdum cogeret accipere nimium. Ad hoc arridens Mufonius: At, inquit, ne fœnerat quidem. Rutili turpius est ad fœnus dare quam accipere. Rutilius cum ipse faceret quod grauius est, obiecit illi quod erat leuius. Eras. l. 6. apoph.

Pollio.

* Temporibus triumuiralibus quum Fescenninos Augustus in eum scripssisset, ait: At ego taceo, non est enim facile in eum scribere, qui potest proscribere. Macro. lib. 2. cap. 4. Saturn.

Hyrceanus.

* Ad cœnam à Ptolemæo Aegypti rege inuitatus, & omnibus qui

accumbebant carnes edentibus, ossa verò ante Hyrceanum cumulantibus, Tryphon scurra regis, vides (inquit) Domine, ossa ante Hyrceanum collata? Hinc collige patrem eius Syriam omnem ita nudasse, vt hic ossa nudauit carnibus. Quum rex risisset, & Hyrceanum rogaret, cur tot ossa ante eum iacerent? non immeritò, inquit Domine, nam canes ossa vnà cum canibus deuorant, vt isti, cætero conuiuas inuens, quod nulla antea ossa essent homines: verò canes edunt, ossa abiciunt. Itaque & ego comedi vt homo. Solers respondit admiratus rex. omnes iussit applaudere. Suidas ex Iosepho.

Aridices.

* Quum Antigoni regis libertus a nouas nuptias nuper euectus, philosophos ad conuiuium congregasse & irridendo eorum minutulas questiones, scire se velle dixisset, cur e nigra & alba faba pulmentum vni coloris efficiatur? Aridices Philosophus indignè teres, Tu nobis, inquit absolue, cur de albis & nigris loris milia macule gignantur. Macro. lib. Saturn. c. 3.

Sisinnius.

* Is Nouatianorum episcopus, vultu non tenui, sed in summa contentia sumptuoso utebatur, & candida veste nitidus, quotidie bis in publicis balneis lauari solebat: quum obrem rogatus, cur episcopus quiesceret, bis in die lauaret? quia, inquit temporis excludor angustiis, ne lauem. Suidas.

Anonymus.

* Libanius sophista, summus Iuliani Apostatae fautor, cum interrogasset Antiochæ ludimagistrum quendam, virum bonum atque piū. Quid nunc fabri filius (Christus) per contumeliam intelligens) reuolueret? respondit, Non oritur, sophista, quem tu fabri filium appellas: parat enim Iuliano loculus

Inte

Intellexit vir optimus Iulianum ob insignem impietatem non diu superstitem fore. Et quidem paulò post Iulianus in Persia interfectus est. Tripart. hist. l. 6 c. 44.

Anonymus.

* Quærenti cuidam, quid ante mundum conditum Deus faceret, pius quidam pater respondit, Curiosis parabat inferos. Profanam audaciam graui dicto compescens. Hist. Ecclesiast.

Sannazarius.

* Aëtius Sincerus Sannazarius rari vir ingenii, magnaque nobilitatis, cum in conspectu Federici regis esset quæstio, quid præcipuè conferret oculorum perspicuitati, & medicis varia remedia proponentibus: at ego, inquit, Inuidiam oculorum perspicuitati plurimum conferre aio. Subridentibus omnibus, Annon inuidia (subiecit) maiora & pleniora omnia videre facit? Quid autem oculis magis præsentaneum, quam ut vis ipsa aspiciendi maior reddatur, atque vegetior? protulitque statim Ouidianos illos versus, Fertilior seges est alienis semper in agris, Vicinumque pecus grandius vber habet. Pont. & Ant. Panormit.

Pomponius Latus.

* Romæ incarceratus est, quasi cum Callimacho & Platina contra Paulum pontificem max. coniurasset, & in quæstione accusatus quòd sibi & permultis adolescentibus literarum studiosis nomen immutasset: nam pro Petro Pomponii nomen sumpserat, antiquitatis stulto amore. Quo nomine appellatus à Vianesio antistite, qui quæstioni præsidebat, Quid, inquit, tibi & Paulo pontifici, si mihi forniculi nomen indidisset? Sabellicus in eius vita.

De arrogantia.

Bion.

Arrogantiam dicebat esse profectus obstaculum. Indocilis enim est, qui mauult doctus videri, quam esse. Laërt. l. 4. c. 7.

Diogenes.

* In arrogantia, quemadmodum in armis deauratis, non similia sunt interiora exterioribus. Item Arrogantia tanquam pastor quoquo libet vulgus hominum ducit. Stobzus ser. 12.

Xenophon.

* Arrogantis nomen conuenire mihi rectè videtur iis qui se simulant esse ditiores, doctiores & fortiores quam sint: & ea se facturos promittunt quæ præstare nequeunt: idque manifestò facere videntur, accipiendi quippiam & lucrandi gratia. Stob. ibidem.

Agefilax.

Ut ipse singulari modestia præditus erat, ita non tulit in aliis arrogantiam. Menecrates enim medicus quum desperatæ quædam curationes ipsi feliciter celsissent, populari adulatione dictus est Iupiter. Hoc cognomento vir arrogantis ingenii delectatus insolentius vsus est eo titulo. Tandem quum & Agefilao scriberet, nec veritus esset hac vti salutatione, Menecrates Iupiter Agefilao regi salutem: rex eo offensus proëmio, præterea nihil dignatus est legere, sed rescripsit in hunc modum, Rex Agefilaus Menecrati *ὕγιαίνω* i. bene valere. ac si dixisset, sanam mentem tibi precor. *χαίρω* Græci dicunt, quibus bene precantur. *ὕγιαίνω*, ambiguum verbum, serè in malum sonat. quo significamus abesse sanitatem mentis.

Archydamus Agefilai F.

Post conflictum apud Charoneam cum à Philippo rege Macedonum

litteras accepisset acerbius scriptas, hunc in modum rescripsit: Si meritaris umbram tuam, haud quaquam reperies illam factam maiorem quam erar ante victoriam. Graviter admonens, non esse prudentis ob fortunæ successum intumescere, quum ipse sit nihilo maior. Equum autem est, ut homo se suis & propriis bonis metiatur potius quam externis, quæ fortuna cum libet dat, cum visum est eripit. Plat. in Lacon.

Vide apophth. de Fastu & Superbia.

Demonax.

Ad Agathoclem Peripateticum arroganter iactantem, sese & solum & primum esse dialecticorum: Si solus, inquit, es, quum primus esse potes? si primus, quum solus? Eras. l. 8, apoph.

Idem.

Cynico cuidam arroganter iactanti pallium, peram & baculum, ac subinde vociferanti, se Antisthenis, Cratetis ac Diogenis sectatorem esse: Impudenter, inquit, mentiris, quum sis Hyperidæ discipulus. Aluist ad vocem *ἡμεῖς εἶναι*, quod est per arrogantiam despiciere. Est autem & rhetoris nomen Hyperides. Eras. l. 7, apoph.

Democrates.

† Nam etate grauis, in Atheniensem arcem magnopere anhelans, cum ascenderet, idem se facere dixit, quod vniuersa ciuitas Atheniensium soleret: nempe se magnum quiddam spirare, parum autem valere. Stob. ser. 22.

F. Xauerius.

† Illud ingemiscens subinde in ore habebat: ô arrogantia venenum Christianæ virtutis, quantum obfuiti obes, & obfutura es orbis terrarum, quam es instituto, & perfectioni religionum hominum contraria. Hor. Turfel. de eius vita. l. 4. c. 11.

M. Drusus.

Non contentus L. Philippum consulem præcipitasse in carcerem, quod se loquentem ausus esset interpellare, quum tenatus ad eum misisset ut

veniret in curiam, Cor non potius, inquit, senatus ad me venit in Hostiliam rostris propinquam? Quid consecutum? Tribunus senatus auctoritatem despexit, senatus tribuni verbis paruit. Eras. Rot. l. 6. apoph.

Vide apophth. de Superbia.

De artium ac disciplinarum vtilitate.

Aristoteles.

* **V**isus accipit lumen suum à circumfuso aëre, animus etiam lumen recipit ex disciplinis liberalibus, ut ad reliqua philosophiæ mysteria reddatur perspicax. Laërt. lib. 5. cap. 1.

Nero.

A Mathematicis audierat fore ut aliquando deiceretur imperio, eoque Græcum Iambicum dimetrum identidem vsurpabat,

Τὸ τέχνην πάντα γὰρ τρέφει: Id est:

Terra quauis artem alit.

Putans, se tantum profecisse bonis literis, ut etiam si ab imperio detrunderetur, quauis regione, ob insignem scientiam posset haberi in pretio. Recitat Suetonius in eius vita.

Plura pete ex apophth. de Doctrina, Eruditione, Philosophia, item de Animi bonis, &c.

De artibus superuacaneis & inutilibus.

Diogenes.

Cvidam adolescenti, iussum quendam amatorium eleganter in balneis exhibenti, quod Græci vocant *νοτάριζεν*: Quo melius, inquit, hoc deterius, damnans improbitatem artis, qualis est alea: cuius quo quisque est artifex melior, hoc vir est deterior. Laërt. l. 6.

Idem.

Euclidis scholam, quod arguta quidam

dem, sed ad reuendendum inutilia docere videretur, *χόλω*, id est, bilem ac molestiam appellabat, quum schola Græcis sonet otium: & Platonis *δραπέβλω*, id est exercitationem, *χρηταπέβλω*, id est, contritionem voce deprauata vocabatur, quod à communi vita semotus disputationibus infenseret, quum Diogenes in publico viuens, malet philoiphicè viuere, quàm disputare. Laërt. l. 6. c. x.

Plato.

Anniceris quidam Cyrenæus, au-rigandi peritia insignis, & vt egregius artifex, ita gloriosus artis ostentator, venit in Academiam Platonis, atque illic rationes omnes procurrèdi, flectendi curram, & per eandem interdum orbitas redeundi ostentabat. Admirantibus igitur aliis, solus Plato negabat sibi videri probabile, cum virum, qui totum animum inutili studio dedisset, ad vllam rem grauem ac frugiferam esse idoneum. *Ælianus* l. 3 de Var. hist.

Anonymus.

Hospes quidam apud Lacedæmonios, quum ipsi stanti interim altero pede, crepida in alterum indueretur, dixit cuidam: Non arbitror te, Lacon, tantum temporis vnipedi posse insistere, quantum ego possum. Lacedæmonius excipiens, Fateor, inquit: attamen nullus est anserum qui istud non possit. Iure derisit hominem, qui longo vsu didicisset artem, quæ nihil vtilitatis adfert reipubl. Huiusmodi sunt artes præstigiatorum, funambulatorum, & similibus. *Plut. in Lacon.*

Huc refer disputationes inuiles & contenciasas, item quaestiones infrugiferas, Sophismata, &c.

De artium contemptu.

Lacedæmonij.

Lacedæmonij quoniam seueriores erant, ac moribus incorru-

prioribus, bellique gloriam potissimum spectabant, contemnebant omnibus artibus quæ ciuium animos videbantur emasculare, & à vera virtute ad otiosam ostentationem traducere. Nam & Roma cum adhuc spiraret Germanam illam austeritatem, Græculos professores vrbe exegit. Hoc genus studiis nulla Græciæ pars corruptior erat, quàm Attica, vbi Gorgias, Lyfias, Isocrates, Prodicus aliique innumeri sophistæ magno cum applausu populi, nec mediocri mercede garriebant. *Plut. Erasmi lib. 1. apoph.*

Anonymus.

Lacedæmonius quidam percõntanti, quid ipsi videretur Tyrteus poëta? Bonus, inquit, ad deprauandos iuuenum animos. *Plut. in Lacon. apoph.*

Philippus.

Quum audisset filium suum quodam in loco scitè cecinisse, obiurgauit, dicens: Non tui pudet, qui noris tam bene canere? *Plutarch. in apoph.*

Pyrrhus.

Interrogatus, vter melior tibicen videretur, Pythõnne an Charisius? Polyperchon, inquit. Is erat egregius dux exercitus. Contempsit omnes artes, quæ cum re militari nil haberent commune.

Similia dicta leges infra apoph. de Musica contempu.

De Arte, quam quisque nouit exercenda.

Archidamus Zeuzidami F.

Videns Periandrum, qui arte medica excellensissimus fuerat, infelicia carmina scribètem: Quid (ait) tibi accidit, mi Periander, vt pro insigni medico, malus poëta vocari concupiscas? Notauit hominis stultitiã, vt qui se in ea re exercere cuperet, in quã nihil omnino valebat, nec natura, nec ingenio. *Plut. in Lacon.*

Alcibiades.

Zopyrus Physiognomon cum prosteretur se hominum mores naturalique ex corpore, oculis, vultuque cognoscere: conspectum Socratem, stupidum tardumque esse dixit: quod cum audisset Alcibiades, irridens hominem, ait, Scilicet rem, acutemigisti. Brus. l. i. c. 10.

Pyrrhus.

Audiens quendam promittentem, se traditurum ei acie instruendæ artificium, qui tamen in acie nunquam fuerat: dixit, non opus esse sibi imperatore, vel belli duce, cuius aures turbæ sonus nunquam circumierit. Stobæus serm. 52.

Hannibal.

Quum ad Antiochum exul Ephesum venisset, ab hospitibus inuitatus est ad audiendum Phormionem Peripateticum: qui cum copiosius aliquot horas de imperatoris officio loquutus esset, atque de re etiam militari multa differuisset, delectari vehementer qui audierant, ab Hannibale quæsierunt, Quidnam de Phormione iudicaret: ibi respondisse fertur, Multos se deliros senes saepe vidisse: sed qui magis quam Phormio deliraret, se vidisse neminem, Brus. lib. i. c. 10.

Gallus.

Gallus iurisperitus, si quis negotium ad ipsum detulisset, in quo de facto quærebatur, dicere solebat: Nihil hoc ad ius, ad Ciceronem ito. Den sit Gallus, aliud esse officium iuriscōsulti, aliud oratoris. Nec esse necesse de his quæ ad alienam professionem pertinent, respondere. Tul. in Topicis ad Trebat.

Apollodorus.

Apollodorus insignis architectus, cum Romæ præclara aliquot ædificia erigeret: reprehensus ab Hadriano nondum imperatore, quasi nescio quæ in re peccasset, respondit: Abipotius, & cucurbitas pinge, nam tu quidem

ædificandi artē planè ignoras. Dion Nicæus, & Xiphii. in vita Hadriani, *Vide iudicium de re aliena atque ignota.*

De aspectu incauto.

Alexander.

Darij filias dum haberet captivas demissis oculis salutabat, idque raro: sibi metuens ab illarum insigni forma. Apud familiares autem dicere solbat: Doloris oculorum sunt Persicæ puellæ. Plut. in eius vita. *Vide plura de Visu, infra.*

De assentatione.

Diogenes.

* In assentatione, inquebat, veluti sepulchro quoque, solum amicitie nomen inscriptum est. Stobæus serm. 14.

Socrates.

* Lupicum sunt canibus similes, assentatores amicis, diuersa tamen studia sequuntur. Stob. ibidem.

Theophrastus.

* Assentationem, recte quis turpe colloquium, & obsequium quoddam assentatorum utilitatis gratia institutum esse arbitretur. Stobæus ibid. *Vide apoph. de Adulatione.*

De assiduitate.

Hesiodus.

† Goriabatur aliquando, se nunquam orientem, aut occidentem solem vidisse, quin semper disciplinæ esset intentus. Athenæus libro sexto, Dipnos.

Menander.

* Si vel modicum modico coniunxeris, idque frequenter feceris, statim fiet hoc quoque magnum. Omnia enim assiduitate conficiuntur negotia. Stob. ser. 9.

Deimo.

Democritus.

* Vt assiduitatem in opere perfequendo commendaret, dicebat perpetuam cūctationem reddere actiones imperfectas: & laborem continuum consuetudine fieri scipio letiorum. Stob. ibidem.

Vide apoph. de Diligentia, Industria & Labore.

De assuetudine.

Antisthenes.

Rogatus, Quæ disciplina cum primis esset necessaria, respondit, Dediscere mala: Id enim non modò primum est, vt mala assuetudine nobis infixæ abiciamus penitus, verum est longè etiam difficillimum Laër. lib. 6. cap. 1.

Anonymus.

Puer quidam apud Platonè educatus, quum ad patrem ex intervallo redisset, eumque vidisset effusus ridentem admiratus dixit: Se tale nihil vnquam apud Platonem vidisse. Tanta res est, inde à teneris virtuti assuescere. Eras. lib. 6. apoph.

Polemon Sophista.

Quum laboraret morbo articulari, Pergami in templo obdormiit, cui apparuit Æsculapius iubens vt à frigido potu abstineret, ad quem Polemon: Præclarè, inquit: quid autem si bouem curares? subindicans, iam diu assuetum duris, frustra vocari ad delicias. Philostr. in Sophistis.

Plato.

Adolescentem quòd iussisset alea, grauitè increpuit qui cū dixisset, Sic obiurgas ob rem paruam? At parum non est, inquit, assuesce. Laërtius lib. 3.

Herodes Sophista.

Quum subinde à Proteo Cynico conuictis aspergeretur, Consenuimus, inquit, tu maledicèdo, ego verò malè audiendo. Quo dicto ostendere voluit, immedicabile malum esse, cui

ille tam diu assueuerat. Philostrat. in Sophistis.

Socrates.

Socrates Alcibiadi admiranti, quòd Xantippen supra modum rixosam domi ferret: Ego, inquit, etiam pridem his sic assueui, vt non magis offendar, quàm si rotæ, quæ aquam educit, stridorè audiam. Nā his stridor molestissimus est insuetis: eundem qui quotidie audit, adèò molestè non fert, vt se audire nesciat: Laërt. in vita Socratis.

Agefilaut.

† Quodam adhortante ac suggerente, vt genio indulgeret, & incertam fortunam, non datum iri fortasse eius postea faciendi occasionem: At ego, inquit, sic confefacio me, nulla vt in vicissitudine rerum, quæram vicissitudinem. Plut. in apoph.

Æschylus.

† In ludis Isthmiis caso in faciem pugile, atque insecuto clamore omnium spectantium; Quantum valet, inquit, consuetudo? spectatores vociferantur, iētus silet. Plut. de audiendis Poëtis.

De Astrologia & Astronomia.

Bion.

Alebat, maximè ridiculos esse Astronomos, vt quum non videant pisces iuxta se nātes in litore, illos qui in cælo sunt se videre dicant. Stob. serm. 73.

Diogenes.

Astrologus quidam in foro stellas in tabella quadam depistas eum demonstraret atque diceret, En tibi hæc stellas errantes. audiens hoc Diogenes, Ne mentiaris, inquit, bone vir; stellæ enim nō errant; sed illi ostensis qui assidebant. Stobæus serm. 73.

Anonyma.

Thaletem, dum cælum contemplantur, in fossam illapsam ancilla eius iure id eum pati dixit, qui cum

iuxta pedes posita ignoraret, cœlestia intueretur. Stob. ibidem.

Aristoph.

Dicebat, eorum quæ philosophi scrutantur, alia ad nos pertinere, alia nihil quædam supra nos esse. Sensit autem, disciplinam morum spectare ad nos, Sophisticam nihil ad nos pertinere: eo quod ad vitæ emendationem non tantum non prosit, sed ritas etiam & contentiones progengeret. Astronomiam autem. Astrologiam, & c. supra nos esse omnino. Stobæus ser. 78.

Pindarus.

Naturæ speculationibus vacantes imperfectum sapientiæ fructum capere dicebat. Stob. ibid.

Anaxagoras.

Quum cælum intueretur, astronomumque mirabilem cursum admiraretur, cuidam sciscitanti, cur ita libenter ferret subdualia peruigilia? respondit, ut cœli aspectu fruar, cursus & recursus syderum in orbem redeuntis subindicans. Philo Iud. in libro, Quod mundus sit incorruptibilis.

Phavorinus.

* Scito dilemmate astrologos iudiciarios perstringere solitus est. Aut aduersa, inquit, euentura dicunt, aut prospera. Si dicunt prospera, & fallunt, miser fies frustra expectando. Si aduersa dicunt, & mentiuntur: miser fies, frustra timendo. Si vera respondent, eaque sunt non prospera: iam inde ex animo miser fies, ante quam è fato fias. Si felicia promittunt, eaque euentura sunt, tum planè duo erunt incommoda: & expectatio te spei suspensum fatigabit, & futurum gaudij fructum spes tibi iam deflorauerit. Nullo igitur pacto utendum est istiusmodi hominibus res futuras præficientibus. A. Gellius, lib. 14. cap. 1.

Accius poeta.

* Nihil, inquit, credo auguribus,

qui aures verbis diuitant alienas, suas ut auro locupletent domos. A. Gellius, ibidem.

Anonym.

Inter nonnullos quæsitum est, quum in omne hominum genus Alphonsus liberalem ac munificum sese ostendisset, cur solos astrologos præteriret? neque enim huius scientiæ præceptores, sicut aliarum disciplinarum magistri, in eius curia visi sunt. Vnus, qui magis scire videbatur. Sidera, inquit, stultos regunt, impelluntque, sapientes astris imperant. Stultos ergo principes honorare astrologos consequens est, non sapientes: inter quos nomen suum Alphonsus obtinet. Æneas Sylvius libr. 4. commentariorum de rebus gestis Alphonsi.

De astutia.

Lysander.

Quum probro ei daretur, quod pleraque astutia, dolo simul ac fraude gereret, non palam virtute conficeret, hac parte Hercule generis auctore indignus, ridens dixit. Vbi quod vellet non assequeretur leonis exuium, ibi vulpinum applicandum esse, sentiens, quod honestis rationibus non posset effici, id fraude dolisque perficiendum. Plut. in Lac. Brus. li. 2. c. 9.

Cleomenes Anaxandr. F.

Septem dierum inducias cum hoste pactus, captata opportunitate, tertia nocte dormientes inuadit, multos interficit, alios in seruitutem redigit. Obiurgatus verò, quod fœderis fidem non seruasset: Ad iurorandum ait, noctes non additas fuisse. Sed his tandem furiosus factus, ac talis se vsque ad virilia membra lanxavit, ridensque & latibundus animam exhalauit. Brus. li. 3. c. 20.

Vide apophth. de ambiguis & argutis dictis.

De attentione.

Cleantes.

Differens, adolescenti cuidam, quem videbat parum attentum, rogavit, Sentiréne? Illo affirmante, se sentire: Cur igitur ego, inquit, non sentio te sentire? Solent enim qui intelligunt, oculis ac gestu, interdum & verbis significare, se quæ dicuntur intelligere. Laert. lib. 7. c. 2.

Zeno Chiricus.

Iis quæ rectè dicerentur, negabat esse relinquendū locū, velut præclaris artificibus, ad spectandū. Contrà, auditores dicebat ad eò debere esse attentos ad ea quæ differuntur, ut non vacet dare signū approbationis. Dū applauditur & acclamatur, perit aliquis audiendi fructus. Laert. l. 7. c. 1.

Pericles.

† Quoties chlamydē fumebat, seipse sic admonebat, Aduerte, inquit, Pericle animiua: liberis imperas, Græcis imperas, ciuibus Atheniensibus imperas. Plut. in præceptis Polit.

Aristoteles.

Quendam vana loquacitate præter modum garrientem quum aliquando audiuisset, demum aliud cogitans, eodem mansit loco. Verùm finita oratione, cum is qui peroraret, eum interrogasset, num hæc placuisset quæ dixisset? Hercule, inquit, tibi animum non intendi. Bruson. lib. 1. cap. 25.

M. Antoni.

Alexander sophista legatione fungens pro Seleucia apud M. Antoniū, vidensq. illum minus attentum, clariore voce dixit: Ausculta me Cæsar, Antonius autē acerbitate confidentiæque vocis exasperatus: Ausculta, inquit, intelligoque te. Tu enim es ille qui cælis comam, qui dentes candidas, qui polis vngues, qui semper oles vnguentum. Philostr.

Cicero.

Quum orante M. Tullio, quidam

creditus Afer genere, diceret, Nō audio: hoc sermone negans se probare quod dicebatur. Atqui, inquit Cicerō, aurem habes perforatam. Solebat enim ea gens habere perforatas aures, ut inde suspenderet anulos ac gemmas, quæ nunc collo digitisque gestamus. Plut. in Rom. apoph.

Romani.

† Dum magistratus rem diuinam facerēt, vel auspicia captarēt, incitabat præco, Hoc age. Qua voce admonebat eos, ut erectis & attentis animis in eam curam & cogitationem incumbèrent, nec perfunctorie vel oscitantèr rebus illis operam darent. Plut. in Numa & Coriolano.

De auaritia.

Bion.

Auaritiam dicebat omnis improbitatis esse metropolim. Stob. serm. 10.

Idem.

Dioites sordidos dicebat ita facultatū suarū curā habere, quasi essent propria: rursus, ex eisdem nihil capere vtilitatis, quasi essent aliena. Laert. lib. 4. c. 7.

Idem.

In diuitem quendam sordidum ita loquutus est: Hic facultates suas non possidet, sed ipsum possident facultates. Laert. lib. 1. c. 7.

Idem.

Eos deridendos parabat, qui eius generis diuitiis præter modum studebant, quas fortuna largitur, illiberalitas seruat, benignitas aufert. Max. serm. 12.

Chilon.

Dicere solebat, hominum bonitatem ita auro probari, quemadmodū aurum Libyo lapide. Ostendens per multos, qui aliis vitiis diu restiterint, opum auiditate persape à virtute deduci. Et qui aduersus opes constans fuerit, eum de cæteris vitiis

facilius victoriam reportaturum. Fulgosius li. 7. c. 2.

Aristides.

Avarus quidam & prædiues quum paupertatem ei exprobraret: Mihi, inquit, paupertas nihil mali videndum præbebit, tibi autem diuitiæ per fas nefasque paratæ turbas non paucas. Maxim. ser. 12.

Anacharsis.

Quum rogasset quendam, quanta esset spissitudo navium? respondit, Quatuor digitorum. Tantillum, ait Anacharsis, à morte sunt, qui auaritia & lucri cupiditate irriati, pernauigant maria, incerti de reditu. Laert. l. 1. cap. 9.

Aristippus.

A Dionysio pecunia donatus, Plato libris: atq. ob id à quodam reprehensus, quasi ad rem attentior esset quam Plato: Quod refert, inquit, mihi pecuniis erat opus, Platoni libris: sentiens, neutrum accusandum. Laert. lib. 2.

Idem.

Platoni obiurganti, quod multos pisces emisset, respondit, se illos emisse obolo. quumque Plato dixisset, Tanti & ipse empturus eram. Vides, inquit, igitur, ô Plato, me non esse obsoniorum avidum, sed te pecuniæ amantem. Laert. l. 2. cap. 8.

Simonides.

Simonides interrogatus, cur in extrema senectute avarus esset? Quoniã, respondit, malim defunctus opes inimicis relinquere, quam viuis amicis egere. Stob. ser. 10.

Democritus.

Dicebat, diuitum multos esse precutores, non autem pecuniarum dominos. Avarus enim non suas possidet diuitias, sed possidetur à diuitiis: quarum non tantum seruus, sed mancipium merito dici potest. Maxim. ser. 12.

Idem.

Vna dicebat cupiditas mortaliu excumular animos, vt opes assequantur. Atqui videmus, iisdem congestis, discrucari nihilominus cogitatio-

nes. Tum illis amissis, relinqui tristitiam, luctumque perpetuum. Stobæus.

Idem.

Cupiditas plurium, inquit, amittit præsentia, sicut Æsopicus ille canis. Stobæus ser. 10.

Idem.

Pecuniarum cupiditatē, nisi terminetur aliqua satietate, multo miserio rem iudicabat extrema paupertate. Maiores enim cupiditates indigētiis quoque maiores faciunt. Stob. ser. 10.

Diogenes.

Avaros obiurgabat, quod pecuniã verbis vituperarent, quum eam animo plurimi facerent. Est autem hoc avaris peculiare, quod nulli magis detestatur auaritiã, quam ipsi. Laert. lib. 8.

Idem.

Interrogatus, quid esset in vita optimum? Libertas, inquit. At verè liber non est qui seruit vitiiis: nec liber esse potest qui multis eget: plurimis autem eget avarus, ambitiosus, ac delicias deditus. Laert. lib. 6.

Idem.

Dicere solebat, cupiditatē esse malorum omnium arcem ac *μετόπιστον*: quod dictum est etiam à Bione & aliis. Ibid.

Idem.

Interrogatus, quænam essent feræ pessimæ? Respondit, in motibus vrsi & leones, in ciuitatibus autem publicani & sycophantæ. Antonem in Melissa par. 1. ser. 34. Max. serm. 22.

Idem.

Poscebat aliquid ab homine avaro: quem vbi videret cunctantem, ac negaturo similem, ô homo, inquit, ad cibum te postulo, non ad cypripum: vt, quã licet, Græcarum vocum affinitatem reddam. Cræcis enim & *τερον* cibus est, & *ταφὴ* sepultura. Laert. lib. 6.

Idem.

Anaxemonis seruos conspicatus multa vasa ferentes, cuius ea essent, interrogauit. Quum autem illi Anaximenes esse respondissent: An non pudet eum, inquit, tam multa habere,

se, seipsum non habes? Voluit autem indicare, hominem auarum esse extra seipsum. Maxim. ser. 12.

Idem.

* Quemadmodum arbores & vires in locis inuis & præruptis nacentes non hominibus sed coruis & aliis auibus fructus adferunt: Sic (inquit) diuitiæ, si ab auaro possidentur, in vsum aliorum hominū nequaquam cedunt, sed adulatoribus & assentatoribus subseruiunt. Stob. serm. 90.

Idem.

Quum infatiabilem nonnullorum auaritiã, in multorū ciuium perniciem excrescentem vidisset: Auari, inquit, vita sua, tanquam gladio vtuntur, omnia facientes secundum anam. Stob. ser. 10.

Idem.

Magna & multa simul accipiētes, *μεγαλοπλόκως*, i. Insignimendicos appellabat. Stob. eod. ser.

Idem.

Intuens quendam opulentas anus amare simulantem: Hac ratione, inquit, non oculum, sed dentes amisit. Stob. eod. ser.

Idem.

Auaros hydropticis comparabat. Illos enim argento plenos, hos autem refertos aqua, amplius desiderare, idque vtrosque in magnā sui perniciem dicebat. Affectus enim ipsorum eo magis intenduntur, quò largius desiderata consequuntur. Stob. ser. 10. Eadem similit. vtitur Polyb. hist. libr. 13.

Ariston.

Aristonem philosophum maximè admiratum ferūt, quòd homines potius superuacuis fortunę bonis quàm necessariis commodisque beati essent. Bruson. l. 1. c. 1.

Idem.

* Hominis avari vita silicernio, hoc est, funebri cōiuiuo similis est. Cū enim cetera omnia habeat, exhilaratum non habet. Stob. ser. 10.

Archelaus rex.

Timotheus musicus, quum ab Archelao minus quàm sperarat accepisset, conens subtaxabat Archelai auaritiã, tu argentum terræ genium laudas. Succinuit illi Archelaus, Tu vero, inquit, postulas. Bruson. lib. 1. ca. 1. ex Plutarch.

Socrates.

Interrogatus, quinam essent auari? Respondit, qui turpia lucra venantur, & necessarios aut amicos negligunt. Stob. ser. 10. Max. ser. 18.

Idem.

* Auarorū diuitiæ, vt sol post occasum, neminem mortalium oblectat. Anton. in Melissa, part. 1. ser. 34.

Idem.

Auaros auibus similes esse dicebat, quarum alia deglutit quicquid inuenerit, & quandoque suffocatur: alia verò sequuntur, vt quod habent, ei extorqueant: & ipsæ quoque alia post alias suffocantur. Antonius in Melissa, part. 1. ser. 35.

Idem.

Nec à mortuo, inquit, petendum colloquium, nec ab auaro beneficiū. Nam vt mortui aut non respondent, aut lædunt: ita auarus, aut non dat quod rogatur, aut infeliciter cedit accipienti, quod datur animo inimico. Eras. l. 8. apoph.

Plato.

Ad quempiam accumulandæ pecuniæ semper incumbentem, ò improbe, dixit, ne possessioni augendæ studeas, sed minuendæ cupiditati, Stob. ser. 10.

Idem.

Dicere solebat, eos qui corpus curarent, non ré quidem suam, sed seipos curare: qui autem pecunias: neque seipos, neque sua, sed quàm longissimè à suis abesse. Max. ser. 12.

Aristoteles.

Dicerebat quosdam homines adeo tenaces esse, quasi nunquã essent morituri: & alios etiam esse, qui ita sua

profunderent bona, ac si eras morituri essent. Laërt. lib. 5. cap. 1.

Timon.

Demosthenes cum animaduertisset, auarum quædam ad sepulchrum efferris: Iste, inquit, cum vitâ non vitalem vixerit, aliis vitam reliquit. Bios autem Græcis & vitam & vitæ significat. Maximus sermo. 12. Stobæus.

Idem.

Quibusdam arbitrantibus Demadem iam desuisse malum esse: at enim, inquit Demosthenes, saturnum videtis, veluti leones. Erat pecuniarum avidus Demades, leones autem mitiores sunt. Erasmi. lib. 4. apoph.

Timon.

Timon ille cognomento Misanthropos, id est, hominum exosus, elementa malorum esse dixit Avaritiâ & Ambitionem. quemadmodum enim ex primis illis & secundis principiis generantur naturaliter omnia, sic ex avaritia & ambitione omnia vitia progenerantur alia. Stob. ser. 8. & Erasmi. lib. 6. apoph.

Hadrianus Sophista.

Hadriano sophistæ miserat quidam pisces in disco argenteo: at ille delectatus vasculo, non remisit, tantum ei qui miserat respondit, Bene facis, quod etiam pisces: quasi discus esset dono missus, pisces tantum nouitatis gratia additi. Quidam autem dicunt hoc factum, ut castigaret discipuli vitium, qui sordidior esse dicebatur: nam eo admonito discum reddidit. Quum esset apud Coloniam Agrippinam, senatus honoris gratia misit vinum in cantharis testaceis, nec eos repeti mos est. Id admiratus, rogauit causam. Responsum est, olim vinum solere mitti cantharis argenteis: hoc honoris quo esset, habitum cuiusdam ex eorum numero, qui magnam nobilitatis partem existimant rapto viuere, postridie manè profectus est cum argenteis cantharis. Re cõperta, misit ad illum senatus, qui cantharos re-

posceret. At ille: Vltro, inquit, dondedistis, & ego gratias egi. Hoc casu admoniti mutarunt consuetudinem Verba sunt Erasmi in apoph.

Cleomenes Anaxandri. F.

Dicente quodam illi, delicatus es At melius est, inquit, quam iniustus esse. Tu verò pecuniam sortitus multam nondum contentus es: sed subinde cogitas, qua ratione cumulo adicias. Brus. lib. 1. cap. 1.

Lycurgi.

Quicquid erat rerum superuacuarum, è ciuitate eiciendum curauit: ad eum ut nec negotiator, nec sophista, nec vates, nec circulator, nec lautitiarum artifex Spartam ingrederetur. Neque enim passus est illum esse pecuniâ talibus vitalem, tantum ferream monetam cudit, quæ pondere Ægineticam æquabat minam, valore æreos quatuor. His remediis expugnauit avaritiam. Plut. in Laco.

Demonax.

Quosdam esse dicebat, qui non in hac præseti vita viuerent, sed magno studio se præpararent, quasi alteram vitam sint acturi, non hanc præsentem. Notauit autem insatiabilem eorum hominum avaritiam, quibus nihil sufficit: quasi post mortem etiam vsui sint nobis per fraudem comparatæ diuitiæ. Maxim. sermo. 12.

Lacedæmonij.

Quum pecuniæ essent in Lacedæmoniorum regionem conuectæ, qui eas importarant, morte damnati sunt. Siquidem Alcæmeni ac Theopompo regibus hoc oraculum erat redditum, Pecuniarum amor Spartam perdet. Nihilominus tamen Lysander, deuictis Atheniensibus, magnam auri argentisque vim inuexit: nec solum pecunias receperunt: verum etiam ipsi viro honos est habitus. Proinde Sparta, donec Lycurgi legibus vteretur, nec à iureiurando recederet, sexcentis annis in Græcia primas tenuit & legum æquitate, & gloria. Cæterum quum ab his paulatim defluerent, inunda-

retque

etq; obiter diuitiarū amor, & auaritia malum, nō solūm ob hęc decreuit illorū potētia, verum etiam quibus antea sociis & amicis in bello uerant vsi, eos inimicos habere cęperunt. Porro quā ita se gererēt, amen post Philippi Macedonis in Theronea victoria, quāquam Gracii ereri omnes illum imperatorē terpariter ac mari declarassēt, ac postunc A. Alexandrum sibi euersis Theanis, soli Lacedæmonij, tamenū citratem haberēt nullis cinctam muis, essētq; nō modò perpauca propter assidua bella, sed multò quāmare imbecilliores captu faciles essent facti, quoniam adhuc seruabant modum exiguas quasdam Lycuricarum legum scintillas: non se preuerunt bellis socios, neque ceteris cæcis, neque possit Macedonicis rebus, neque in cōmune cū illis concilium venerunt, neque tributū penere coacti sunt: donec per omnia contemptis Lycurgi legibus, à procijs ciuibus tyrannidē oppressi int, ita ut nihil iam reliquum esset patrię institutionis: sed reliquorum miles effecti, & gloria, & libertate, quam prius obtinuerāt, exuti sunt, & a seruitutem traducti, ac nūc, quēmodum ceteri, sub Romanorum iuunt imperio. Graue documentum vniuersis, imperia virtute parauaritia, luxu, delicijsque vel pere, vel verti in tyrannidem. Plut. in acōn.

Vxor Pythij.

Pythius, natione Lydus, in vrbe hrygię Calenis (nam ibi regnabat, homo prædiues, sed auri studio præmodum deditus) totam ferè ciuitem in fodiendis metallis occupatum tenebat, ut iam vix quicquā ad ibi ageretur Huius morbo vxor lerti remedio medicata est. Absentem enim marito curat & mensam & mitem mense suppellectilem adfaret ex auro confici, denique & cibatorum effigies, quibus nouerat ma-

ritum præcipuè delectari. Reuerso, cū conuiuij tempus esset, apponitur mensa aurea, cum reliquis vasorum apparatu. Atque hoc sanè spectaculo diues aliquandiu pauit oculos, tandem quum interpellaret stomachus. iubet apponi cibos. Apponuntur illi aurea ciborū simulachra spectanda, non edenda. Hic cum incandesceret ita Pythius, flagitās apponi quod edi posset iamdudum spectaculorum esse satis: Tum vxor, An non sentis (inquit) Pythi, dum nihil aliud quæris quām aurum, agriculturionem deseris, & ciues tuos ad famē vocari, breui perituros si quā cępisti pergas: Hoc ciuili cōmento cordata mulier maritū ab immodico auri studio reuocauit. Eras. libro 8. apoph. ex Plut.

Hieron.

Vituperatus, quod cū multos rhetoricari docuisset, ipse egeret: Atqui, inquit, non docui eos ditescere, neque studere pecunię. Maximus serm. 12.

Aspasia.

Aspasia Xenophontis vxor, cūta esset (ut muliebrem ingenium est) rerum alienarum apperens, atque inuidā, interrogata, Si vicina tua melius quām tu aurum habeat, vtrumne illius an tuum malis? Illius, inquit. Quid si vestes, cæterūque ornatum muliebrem pretij maioris habeat, quā tu, tuumne an illius malis? Respondit illius. Age sis, si maiore quā tu habeat virum, vtrumne tuum malis, an illius? Erubuit mulier. Bruson. lib. 1. cap. 1.

Semiramis.

Monumento quod sibi pararat inscripsit, Quisquis rex pecunias eguerit, aperto monumento quantum voluerit, capiat. Darius pontus ea ciuitate, titulo credens, saxum ingens quo claudebatur monumentum vix amolitus, nihil quidem inuenit pecuniarum, sed ex altero saxo latere hoc inscriptum reperit: Ni vir

malus esses, & pecunia inexplebilis, haud quaquam mortuorum locules moueres. Plutarch. in apoph. Stob. ferm. 8.

Antigonus.

In extorquendis pecuniis, acer erat ac rigidus. Cuidam itaque dicenti, At non talis fuit Alexander: Merito, inquit, nam ille metebat Asiam, ego culmos lego. Sentiens, opulentissimam Asiam prius ab illo spoliatam, sibi à spoliatis corradendum quod posset. Plut. in apoph.

C. Fabricius.

P. Cornelium hominem (vt putabatur) auarum & furacem, sed egregie fortem ac bonum imperatorem, suo suffragio fecerat consulem. Huic quum Cornelius ex more gratias ageret, quòd immemor similitatis, ipsum fecisset consulem, bello praefertim magno & graui: Nihil est, inquit, quod mihi gratias agas, si mali compilari quam venire. Compilamur furto, uenient bello capti. Proinde inimico fauit, cuius dexterritate sperabat fore, ne Romani uenirent in manus hostium. Eras. lib. 6. apoph.

Seauola.

Septimelio Anagnino (quem Plutarchus & Pinius septimulcium uocant) cui pro C. Gracchi capite erat aurum repensum, roganti, vt se in Asiam praefectum duceret: Quid tibi vis, inquit, insane? tanta malorum est multitudo ciuium, vt tibi hoc confirmem, si Romae manseris, te paucis annis ad inaximas pecunias esse venturum. Cicero libro 2. de Oratore.

Seneca.

† Desunt inopiae multa, auaritia omnia: In nullum auarus bonus est, in se pessimus. Citat hoc distichum ex uetere Poeta, Epist. 168. ad Lucil.

Idem.

† Nulla auaritia sine poena est, quamuis satis sit ipsa poenarum. Et maiore tormento possidetur quam

quaeritur, Epist. 115.

Idem.

† Dicit auaros diuites nihil à mendicis differre, imò miseres esse. Ibi enim exiguo, hi multo egent. lib. In sap. non cadere iniuriam. cap. 13.

Deirotarus.

M. Crassus ad Parthicum bellum proficiscens, quum in itinere Deiotarum Galatarum regem, extremo iam senio confectum, nouam urbem edificantem offendisset: O rex, inquit, quidnam negotij hoc est? Quid, quum iam duodecima diei hora tibi adit nouam urbem condere incipi? Ah haec subridens Deiotarus, Crassi quum avaritiam subcarrens. Tu uero, inquit, imperator quum sis, haud quam (vt uidere uideo) matutinus (erat enim sexagenarius) in Parthum exercitu festinas, praedam amplissimam rapturus. Brus. lib. 1. r. cap. 1. ex Plutar.

Cicero.

Quum apud Damasippum cerneret, & ille mediocri uino apposit diceret, Libe Falernum hoc annot quadraginta: subtraxans Cicero herminis auaritam, Bene etatem fermi Damasippe, ait: Veniam quod de uino, unde gloriam Damasippus accupabatur. Brus. lib. 1.

Idem.

Crasso dicente, Stoicorum est dogma, uirum bonum esse diuitem. Vide, inquit, Cicero, ne magis hoc sentiant, sapientis esse omnia: recte ne tans Crassi auaritam, cui nihil esset satis. Eras. 4. apophtheg.

Idem.

* Vt quidam uerbo aliquo & sensu stupore suauitatem cibi non sentiunt: sic avari & facinorosi uerè laedis gustum (inquit) minimè sentiunt. Philip. 2.

Iugurtha.

Iugurtha cum pecunia Romana exagitasset, in suumque tandem esset senatu paucis diebus in Italia decessit: postquam Roma egressus est, fertur

sa]

sepe tacitus respexisse, & postremo dixisse, O orbem venalem, & mox perituram, si emptorem inuenerit. Quod paulo post euenit. Romani quippe, antea cum inuicti essent, sola auaritia victi sunt, & antiquum nominis decus planè amiserunt. Bruson. l. i. c. i. ex Salustio.

Nero.

* Nunquam cuiquam munus publicum delegauit, quin hæc aduiceret: scis quibus mihi est opus: & hoc agamus, ne quis quid habeat. Vox prædone quâ principe dignior. Suet. & Dion.

Seneca.

* Nulla auaritia, inquit, sine pœna est, quamuis satis sit ipsa pœnarum. O quantum lacrymarum, ô quantum laborum exigit! quàm misera desideratis, quàm misera partis est? Ad iice quotidianas sollicitudines, quæ pro modo habendi quemque discruciant. Maiore tormento pecunia possidetur, quàm quaeritur. Epist. 115. ad Lucillum.

Idem.

* Multò concitator est auaritia in magnarum opum congesta collocata: ut flammæ infinitò acrior vis est, quo ex maiore incendio emicuit, lib. 2. de benef. c. 27.

Idem.

* Irrupit in res optimè positas auaritia: & dum seducere aliquid cupit, atque in suum vertere, omnia fecit aliena, & in angustum ex immenso redacta paupertatem intulit, ut multa concupiscendo omnia amisit. Epist. 90. ad Lucil.

Idem.

* Aurum & argentum, & propter ista nunquam pacem agens ferrum, quasi malè nobis committeretur natura abscondit. Nos in lucem, propter quæ pugnaremus, extulimus. Nos & causas periculorum nostrorum, & instrumenta, disiecto terrarum pondere erimus. Nos fortunæ mala nostra tradidimus: nec erube-

scimus summa apud nos haberi, quæ fuerant ima terrarum. Vis scire quàm falsus oculus tuos decipiat fulgor? Nihil est istis, quandiu merita & inuolata cæno suo iacent, fœdius, nihil obscurius: quidni; quando per longissimorum cuniculorum tenebras extrahuntur. Nihil est illis dum fiunt, & à fece sua separantur, in formius. Denique ipsos opifices intuere, per quorum manus sterile terræ genus & informe perpurgatur: videbis quanta fuligine oblinantur. Atqui ista magis inquinant animos quàm corpora: & in possessore eorum quàm in artifice plus est fordidum. Epist. 94. ad Lucil.

Idem.

* Desunt in opie multa, auaritiæ omnia. In nullum auarus bonus est, nisi se pessimus. Epist. 108. ad Lucil.

Idem.

* Quæ tanta necessitas hominem ad sidera erectum incurruauit, & defodit, & in fundum telluris intimè merfit, ut erueret aurum, non minore periculo possidendum quàm quaerendum? Natural. quaest. libro 5. cap. 15.

Vespasianus.

Instituerat vectigal è lotio. Super hoc à filio monitus dissimulauit, donec prima pensio esset soluta. Eam pecuniam admouit ad filij nares, suscitans, num odore offenderetur? Negante illo, Atqui hæc, inquit, è lotio est. Sueton. & Bruson. libro cap. 1.

Idem.

Legatis nunciantibus, decretam illi publicæ non mediocris summæ statuam, iussit ut eam continuo ponerent, & cauam ostendens manum, Ecce (inquit) parata basis. Significans, ut eam pecuniam, quam in statuam decreuissent impendere mortuo, uiuo darent in manum. Sueton. in Vespasia.

Idem.

In iurare quodam mulio desiliit,

quasi calceaturus mulas: sed re vera, vt aedeundi ligatori spacium moramque præberet. At Cæsar dolum suspicatus, interrogauit muliorem, quanti calceasset? pactusque est lucri partem. Hoc si fecit vt suos corrigeret, ciuitas fuit: sin vt eo emolumento fieret ditor, sordidum erat. Sueton. in Vespas.

Ideus.

Quidam è charis ipsius ministris apud ipsum pro quodam, quem fratrem suum esse simulabat, intercedebat, vt illi procuratio committeretur. Id sentiens Cæsar candidatum solum ad se vocauit, exegitque pecuniam quam ille suffragatori suo pepigerat: ea accepta, mox ordinauit. Huius rei ignarus minister, rursus interpellauit pro fratre, cui Vespasianus: Alium, inquit, tibi fratrem quære. hic quem tuum putas, incus est. Sueton. in Vespas.

Anonymus.

Rusticus quidam, quoniam, gratuita libertatem suppliciter petens à Cæsare Vespasiano, repulsus est, non est veritus clarè dicere: Vulpes pilos mutat, non mores, exprobrans illi naturæ rapacitatem: quasi mercede data concessus fuisset, quod gratuito negabat. Sueton. & Bruson. lib. 1. cap. 1.

Caligula.

In auctione Apronius quidam, vir prætorius dormitans capitis motu nutabat. Id animaduertens Caligula, præconem admonuit, ne illum sibi nutantem præteriret: nec hoc monere desit, donec ignorantem tredecim gladiatores sestertium nonagies addicerentur. Erasmi. libro 6. apophth.

I. Bassus.

Quærente Domitia Passiani, quòd taxans eius sordes, calceos eam veteres diceret vendere consueuisse: Non, mehercules, inquit, hoc vnquam dixi, sed dixi emere te solere. Bruson. lib. 1. cap. 1.

Alexander Seuerus.

Vteronium Thurinum, familiarum, quòd his, qui petebant aliquid à Cæsare, vendidisset suum patrocini-um, mentiens interim multa, conuincendum curauit, & conuictum damnatumque ad stipitem alligari iussit, supposito igne ex humida materia, præcone clamante: fumo punitur, qui fumos vendidit. Alius Lampridius.

D. Hieronymus.

Et dicere & scribere solebat, avaro tam illa quæ habet, quam quæ non habet deesse. Ostendens, hominem avarum semper esse egenum, etiamsi amplissimas diuitias possideat. Folgo. lib. 7. cap. 2.

Val. Max.

† Ij penates, ea ciuitas, id regnum æterno in gradu facile steterit, vbi minimum virium, Veneris, pecuniæque cupido sibi vendicauerit. lib. 3.

Plin. Iun.

† Ea inuasit homines habendi cupiditas, vt possideri magis, quam possidere videantur. lib. 9.

Alphonsus Rex.

Dicere solebat, ab aliis olim, Ioue, Neptuno, Plutone, omnia trifariam partita fuisse, & sua quemque sorte partèque contentum agere. At hominibus hodie, neque quod satis, neque quod minus esset, satis esse. Notat, avaritiæ & habendi desiderium omnibus innatum, quàm pauci enim sunt, qui sua sorte contenti vinere cupiant. Pan. lib. 4. de Alph. reb. gest.

Idem.

Quum audiret, Harpyias rapacissimas aues (quas Vergilius in Aneide eleganter describit) nescio quas inhabitare insulas: ad suos conuersus, ait, Ex his insulis curiam Romanam commigrasse Harpyias compertum est, ibique iam domicilium constituisse. Notauit autem tacitè Romanæ curiæ ingluuiem, avaritiam & detestandam rapacitatem.

Panor-

Panorm. li. 1. de rebus gestis Alphon-
si, cap. 8.

De audacia.

Chilo.

Dicere solebat, Non esse tenta-
da quæ fieri non possunt. Quæ-
dam honesta sunt ac magnifica: sed
magno reipubl. malo tentantur: si
nequeas perficere. Atque hæc est
præcipua pars boni consultoris; di-
spicere non solum quid per se opti-
mum sit, sed quid pro temporum ra-
tione possit obtineri.

Isocrates.

Inter amicos dicere solitus est, se
quidem docere decem minis: cæte-
rum qui ipsum docuisset audaciam,
mercedis loco daturum decem mi-
lia. Nam animi timiditas reddebat
Isocratem ad dicendum inutilem. E-
rasmus Roter. lib. 8. apoph.

Epaminondas.

Imminente aduersus Lacedæmo-
nios pugna, cum sella in qua sedebat
succubuisset, videretque milites hoc
prodigio exturbatos: Imò, inquit,
federe prohibemur, militumque ani-
mos restituit. Plutarch.

Leonidas.

Obiurgatus à quodam, quòd pau-
cis militibus stipatus, cum multis
pugnare tentaret: audacter respon-
dit, si ex multis constat victoria, non
tota sufficeret Græcia: si in audacia
horum, numerus sufficit. Plutarch.
in Lacon.

Archidamus.

Conspiciens filium suum cum A-
theniensibus iuueniliter ac temerè
congreudentem: Aut viribus, inquit,
adde, aut animis adime: docens, pe-
riculosam esse audaciam, si vires non
suppetant spiritibus. Plutarch. in La-
conicis. Stob. serm. 51. Brufon. lib. 2.
cap. 43.

Agæ Archidami F.

Audiens quosdam abhorrens ab

hostium multitudine, ait, non per-
conrandum esse quot sint hostes, sed
vbi sint; vt audacter aggrediantur.
Plut. in Lacon.

Idem.

Quum apud Mantineam pugnare
cum hostibus numero longè supe-
rioribus prohiberetur: Fortiter pu-
gnandum est, inquit: cum multis e-
nim pugnare necesse est, qui multo-
rum dominus esse cupit. Brufon. lib.
7. cap. 2.

Idem.

Interrogatus quot haberet milites:
Quot sufficiunt, inquit, ad fugandos
hostes. Plut. in Lacon.

Agefilæus.

Ad Macedonum regem nuntios
misit Agefilæus rex, rogans, vtrum
per hostium solum irent, an amico-
rum? Cùm ille respondisset, se con-
sultaturum: Fiat, inquit, igitur con-
sultatio: nos tamen interim iter fa-
ciemus. Rex admiratus hominis au-
daciam, sibi que metuens, satius esse
censuit, illum vt amicum suscipere.
Plut. in Lacon. apoph.

Idem.

Admonitus à suis, ne cum Theba-
nis, qui numero præstabant, manus
confereret: respòdit, Qui multis vuls
imperare, non debet multorum ti-
mere congressum. Plut.

Pedaretus.

Quum à quopiam audiret, magnū
hostium esse exercitum, audacissi-
mè respondit: Eo maior erit & glo-
riosa nostra victoria. Plutarch. in
Lacon.

Cleomenes.

Pirata quidam populabundus di-
scurrerat per agros Lacedæmonio-
rum. Is vt captus est, rogatus cur id
ausus esset? Quoniam, inquit, decrat
mibi commeatus, quem militibus
præberem, ad eos veni, qui & habe-
bant, nec sponte dabant, vi erreptu-
rus. Ad id Cleomenes: Compendio-
sa, inquit, malitia. Detestatus prædo-
nis nefarium scelus, probauit tamen

orationis expeditā breuitatem. Plut.
in Lacon. apoph.

Epaminondas.

Alexander Pherzus, hostis Thebanorum, Atheniensibus à quibus in amicitiam societatemque ascitus fuerat, polliceri se quum dixisset eis carnes, quæ mina prius vendebantur, semiobolo prabiturum, audiente Epaminonda: At nos, inquit, Thebanis liberaliores erimus, quippe qui ligna ad has carnes coquendas gratis exhibebimus, eorum enim agrum excindemus. Bruson. libr. 1. cap. 6. ex Plutarcho.

Demades.

† Dicebat Athenienses nunquam de pace nisi attractos cōsultare. Quibus innuebat eos bellandi plus satis cupidos & audaces, nec nisi clade accepta paci consulere. Plut.

Xenocrates.

Lycurgus Rhetor fortē fortuna obuiam factus Xenocrati, qui à Telone obtorto collo in carcerem ducebatur, occurrens fustem impexit in caput Telonæ, Xenocratemque liberauit, & Telonem in carcerem coniecit. Quod Lycurgi factum cum ab omnibus probaretur, Xenocrates post aliquot dies obuiam factus Lycurgi filio: Retulit, inquit, gratiam patri tuo, qui ob tam audax facinus meritò ab omnibus laudatur. Eras. m.

Aratus.

Laudante quopiam virum desperatum & audacem, ac idcirco in belbis eximium: Differre dixit magni facere virtutem, & vitam nihili facere. Stob. serm. 51.

Alexander.

Audiens Darium, inuidiosissimum Persarum regem, multas parare militum myriades: respondit, Vnus lupus non multas timet oues. Antonius in Melissa ser. 37. part. 1. & Maximus serm. 71.

Diphilus Tragicus.

Quum in ludis Apollinaribus ad

cum versiculum venisset, Misericordia nostra magnus est, directis in Pompeium Magnum manibus, pronuntiauit. Actio in tantum placuit populo, vt aliquoties fuerit reuocatus: nec histrio veritus est iterare simili gestu. Dubites, vtrum potius mirari conueniat actoris audaciam, an populi. Simili audacia vsus est in eadem fabula, quum ventum esset ad eum versiculum: Virtutem istam veniet tempus quo grauius gemas. Tametsi mihi videtur carmen esse mutilum. Suspicio addendum, Serua virtutem istam, aut aliud simile verbum, vt sit versus Trochaicus. Eras. Rot. lib. 8. apoph.

Iulius Caesar.

Facinora, quæ & periculo obnoxia sunt, & magna, gerenda esse dicebat: de his non consultandum, quod ad hæc perficienda plurimum habeat momenti celeritas: expensio verò periculi reuocat hominum audaciam. Plat.

Hucrefer ea que sunt infra sub titulo Temeritatis. Videtur enim temeritas non minimam cum audacia habere affinitatem & cognitionem.

De auditu, & auditoribus.

Thales.

AB amico quodam rogatus, quatum veritas distaret à mendacio? Quantum, inquit, oculi distant ab auribus. Sensit vir sapientissimus, non ea certa esse illico, quæ auribus percipimus ab aliis, qui mendaciter de rebus nugantur: sed ea demum, quæ coram oculis cernimus. Maximus serm. 35.

Xenocrates.

Dicebat, pueris potius aures esse munendas follibus quàm athleticis: quòd plus sit periculi, ne puerorum aures occupentur prauis sermonibus, quàm ne athletarum aures pateant ad ictus. Maxima, inquit Satyricus,

ritus, debetur puero reuerentia.
Lact. libro 4. cap. 2. Plutarc.

Stratocles.

Quum audiisset partam esse ab hostibus victoriam, rem prorinus populo patefecit, & vt publica supplicatio in laudem deorum institueretur persuasit. Verum quum paulo post ex alio nuntio intellexisset, suos non victores, sed fugatos fuisse: vana spe lusus, Ecquis (inquit) vestrum quicquam damni accepit, quod totum hoc triduum mea operahilares letique fuistis? Erasim. lib. 6. apoph. ex Plut.

Pindarus.

Apud Thebanos, in contentione imperitis auditoribus vsus, superatus est à Corinna quinquies. Redarguens verò ruditatem ipsorum Pindarus, vocauit Catinam. Ælianus lib. 13. de Varia historia.

Carolus IV. Imp.

† Cum in Academia Pragensi magna cum voluptate magistros de rebus philosophicis quatuor horas audisset, admonereturque ab aulicis cœnæ tempus iam dudum esse: respondit, vos cœnâ quæritote, iste meus cibus audire de literis, superat omne ciborum desiderium. Cræzius l. 10. Vād. hist. c. 1.

Cleomenes.

† Sophista quodam de fortitudine differente, effusus est in cachinnos. Quem intuitus Sophista: Quid, inquit, cachinnaris Cleomene, dum de fortitudine dicentem audis, maxime cum Rex sis? Quia, inquit, hospes, de ea si etiam hirundo diceret, idem facerem: sin autem aquila, plane quiescerem. Plut. in apoph.

Straton.

Cum Stratoni physico quidam obiecisset, quod Menedemus plures haberet auditores: Quid mirum, inquit, si plures reperiuntur qui lauare cupiunt, quam vngi? Nihil autem aliud his verbis indicare voluit, quam Menedemi philosophiam esse dilatam: & quam plurimos inueniri, qui audiant quidem de rebus disputantes,

sed perpaucos qui virtutem exercent. Erasim. Rot. lib. 7. apoph.

Vide apoph. de Attentione.

De auguriis.

Misonianus.

Quum expectantem & stantem equitum turmam inspiceret, in qua ipse cum Romanis militibus erat, & morę causam intelligeret esse, quod augur prius inspicere velle: quid augurij capiendum esset ab auge, quam fortè in via offenderat. Misonianus aliud à se agi fingens, arcum tetendit, primaque sagitta confossam auem in terram deiecit. atque ridens ad comites conuersus dixit, Parum consilij atque opis ab irrationalibus animatis posse quenquam sperare, potesteaquam pateat, ea nescire, quæ ad seipsa pertineant. Et re & verbo auguria vana esse, stultæque eis credi, ostendens. Fulgos. lib. 7. cap. 2.

P. Claudius.

† Primo bello Punico, cum nauale prælium commissurus, auspicia petiisset, & pullarius non exire cauea pullos nuntiaisset, abijci eos in mare iussit, dicens: Quia esse nolunt, bibant. Cic. i. de diuin. & Val. Max. lib. 1. cap. 4.

Q. Fab. Max.

† Aiebat optimis auspicijs ea gerenda quæ pro Reipub. salute fierent contra Rempub. geri. Cic. de Senect.

Augustus Cæsar.

Quum sublimis ex Asiatica victoria reuenteretur, occurrit inter gratulantes quidam coruum tenens, dotum hæc verba sonare, Aue Cæsar victor. Hac salutatione delectatus Augustus, auem sex millibus nummum emit. Socius opificis, ad quem nihil ex ea liberalitate peruenerat, indicauit Cæsari eundem & alium habere coruum, quem vt auferre cogeretur, rogauit: allatus, verba quæ didicerat expressit, Aue victor Imperator Antoni. Augustus nihil exasperatus, tantum iussit, vt manus cum delatore

partiretur Bruson. lib. 2. cap. 3. Macr. lib. 2. cap. 4. Saturn.

Idem.

Salutatus similiter à psittaco, & hūc emi iussit. Idem miratus in pica, & hāc mercatus est. Hoc exemplum tenuem quendam futorem sollicitavit, ut coruum instrueret ad huiusmodi salutationem. Qui quum impendio exhauriretur, subinde ad auem non respondentem dicere solebat, Opera & impensa perit. Tādem perucit assiduitate, ut coruus sonaret distatam salutationem. Eā quum Augustum praterirentem salutasset, Cæsar: Satis, inquit, istiusmodi saluatorum habeo domi. Tum coruus, memor & illorum verborum quæ toties audierat, subtexuit, Opera & impensa perit. Ad hoc arridens Augustus, iussit emi, quanti nullam adhuc emerat. Macro. lib. 2. cap. 4. Saturn.

De aulica vita.

Diogenes.

CAllisthenem quum quispiam audiente Diogene Cynico beatam dixisset, quodd Alexandri aulicus esset: At, inquit Diogenes, infelix est, qui tum prandet ac cenat, cum Alexandro videtur. Brusonius libro 1. capite 5.

Dionysius.

Quum Polyxenus dialecticus Dionysio diceret. Ego te cōuinco: Nimirum verbis, inquit: at ego te reipsa cōuinco, qui tuis relictis, me meā que colas. Significans, illum scholam ad aulam, a philosophis ad tyrannum transisse: non facturum, nisi hanc vitam illa iudicasset beatiorum. Plut. in apoph.

Omnius.

Iudicabat ad regni administrationem potius admittendum eum qui per se malus, bonos haberet aulicos amicos, quā bonum principem malos aulicos habentem. Putans fa-

cilius vnum malum à multis bonis, quā malos innumeros ab vnicō bono, à malitia ac erroribus perniciosi auerti posse. Fulg. lib. 7. cap. 2.

Agrippa.

Agrippa rerum gestarum gloria sub Octauiano Augusto in primis clarus, sæpe cohortabatur eos qui salutem & incolumes esse vellent, darent operam ut principes liberarentur omnium rerum difficultate & molestia sed tamen eis rerum gestarum gloriam reseruent, nequaquam sibi Xiphilinus, Dionis abbreviator, ut Augusto.

Constantinus Imperator.

Constantinus Romanorum imperator cum principum aulis ubique spadoſum atque aulicorum improbitate reseruas videret, eorum notantium vehemens domitor fuit, sed tuncas etiam atque forices Palati appellare solitus est. Nicephori interpres & scholiastes. lib. 8. cap. 14. Eccl. histor.

Alexander Severus.

Alexander Severus negabat se passurum, ut ipsius dispositiones ab aulicis suis venderentur: id quod fieri solet ab aliorum principum liberis & eunuchis. Eoque nunquam illum sefellit quod proposuerat. Æliu Lampridius in Alex. Severo.

Idem.

Idem, & vrbes, & prouincias, & aulam suam purgavit hominibus non necessariis, dicens: Malum pupilum esse imperatorem, qui ex visceribus prouincialium homines non necessarios, nec Reipublicæ vtilis aleret. Ibidem.

Anonymus.

Aulicus quidam iniuriarum Palatinarum patientissimus, cum à quodam rogaretur, quomodo rarissimam rem in aula consequutus esset? Iniurias, inquit, accipiendo, & gratias agendo. Bruson. lib. 1. cap. 5.

Sigiswundus Imp.

Reges ac principes in terris beatos esse

esse aiebat, si exclusis superbis mansuetudinis humanitatísque cultores in curiam asciscerent. Aneas Syluius lib. 2. commentariorum de rebus gestis Alphoní.

Syluester episcop.

Aulicos qui ori gratia curiam sequerentur, semper in negotio futuros aiebat, nisi se tandé vel cum periculo capitis inde amouerét. Innuít auté, quá difficulter ab aula diuelli possint qui nihil aliud quám oriú & luxú sectantur. Aneas Syluius lib. eod.

Alphoní rex.

Quum ex Sicilia nauigaret, vidit garrías aues tragem circumuolátes, & bolos à nauigántibus proiectos statim abripiétes ac auolántes. Has cū amicis secum nauigantibus digito ostédisset: Per similes sunt his garríis, inquit, aulici aliquot mei, qui simul ac concertátes beneficium à me accipiú, statim au fugiú. Notauit autem aulicorú feré omniú mores, qui fidós se seruos principibus præstát, dú prædá, luxú, munera, &c. hiantes expectant: & voti compores facti à principú cóspectu ad priuatos, fugiunt Panor. lib. 1. de reb. ab Alphonío gestis.

Aneas Syluius.

Eos sibi aulicos plurimú sapere uideri dicere solebat, qui accepto aliquo beneficio, vel mediocri, curiæ ualedicerent. Ostendunt enim animum suum expletú esse & periculo se subtrahunt, in quod curiales frequenter incidunt: qui ueluti sues, ubi saginati sunt, in cœná domini mactantur. Cæterúm qui opes adepti magnas, apud reges perseuerant, non quidem id agunt ut gratias referant, sed ut multo ditiores principum liberalitate ac munificétiá reddántur. Aneas Syluius lib. 1. cõmen. de reb. gestis Alphoní.

De anthoritate.

Pytagorei.

† **F**eruntur sicut quando quid in disputando affirmarent, quum ex

his quæreretur, quare ita esset, respondere solitos: Ipse dixit: *αὐτὸς εἶπε*. Ipse autem erat Pythagoras. Tantum opinio præiudicata poterat, ut etiam sine ratione ualeret autoritas. Cic. de Nat. Deorum, & Laërt.

Pericles.

A populo frequenter uocatus, *ἀνωτατός εἰμι*, inquit, sentiens, se non esse cogendum in ordinem, nec pro quolibet è media plebe habendum. Plutarch in Græc. apoph.

Idem.

* Quum in comitiis accusaretur ob res malè gestas, grauius respondit, scilicet, mihi quidè uos irascimini, ei uero qui nemini uestrum cedo uel peritia rerum, uel elocutione intellectarum, uel amore patriæ, uel peconie despicientia. Non crimè modò arrogantiæ, uanitatís ambitionis effugit tunc, magnificè de se loquendo: sed & altitudinem animi, & uirtutis declarauit magnitudinè, eo ipso inuidiam opprimentis, quod deici se & frangi non est passa. Plut. lib. Quæ ratione quis citra inuidiam se ipsum laudare possit.

Themistocles.

† Cum anime duertisset torquem aureum Persicum homi iacentè, puero dixit, Quin tollis, ò puer (ocenso torque) inuentum huiusmodi? Non enim tu es Themistocles. Aelian. lib. 13. cap. 40.

Epaminondas.

* Pelopidà à principibus Reipublice accusatum, quòd exacto Bœotarchiæ tẽpore nõ statim domú rediisset, sed bellú feliciter continuasset, submittentè se & deprecantè Thebani agrè absoluerunt. At contra Epaminondà, qui eius tũ fuerat collega, multa de rebus suis gestis magnificè prædicantem ac dicentè Paratus sum mori, si fateri uelitis, ò ciues, me uobis inuitis Laconiã uastasse. Messenè instaurasse, & Arcades in unũ corpus cõduxisse: nõ sustinuerunt iidè ire in suffragia, sed admiratione uiri gaudio simul

risſique oborto diſceſſerunt. Plutar.
eodem lib.

Scipio Afric.

“ Romani ægrè tulerunt Ciceronē
crebro res ſuas contra Catilinam ge-
ſtas prædicantē: iidem tamen Scipio-
nem dicentē, Non debetis vos ſentē-
tiam de Scipione ferre, qui vobis po-
teſtatē decernendi de omnibus homi-
nibus parauit, coronati in Capitoliū
deduxerunt, ſacrificiōque eius inter-
ſuerunt. Plutarch.

Lycurgus Athenienſis.

* Quum ei publicè exprobraretur,
quòd argento dato calumniatorem
placafſet, & qualiſtādem, inquit, vo-
bis videor ciuis, qui apud voſ tanto
tempore rem gerens publicam, dare
potius quàm accipere iniuſtè depre-
henſus ſim? Plutarch.

M. Scaurus.

Pro roſtris accuſatus, quòd à rege
Mithridate ad prodendā Rēpublic.
pecuniā accepifſet, ita cauſam ſuam
egit: Iniquū eſt, Quirites, quum inter
alios vixerim, apud alios me rationē
vitæ reddere. Sed tamem audebo voſ
interrogare: Varius Sucionē ſis ait, M.
Emiliū Scaurū mercede corruptū, po-
pulū prodidiſſe: A. Amylius Scaurus
huic culpæ ſe affiné eſſe negat: vtri
creditis? Nominato tantum a reo
& reo, populus accuſationem repu-
lit, Eraſm. li. 6. apoph. ex Plin. cap. 72.
de viris illuſtribus.

Cato Vricenſis.

In forum veniens cum Thermo, ac
conſpicatus Caſtoris templum arma-
tis occupatum, omnéſque fori aditus
à gladiatoribus obſideri, ipſumque
Metellum vnā cum Cæſare: O timi-
dū, inquit, hominem, qui aduerſus v-
num tantam armauit multitudinem,
Plutarchus in eius vita.

Augustus.

Augustus indignè ferebat, aliquid
de ſe componi niſi ſeriō, & à præſtan-
tiſſimis, admonebātque prætores, ne
paterentur nomen ſuū cōmiſſionibus
timorum aut hiſtrionū obſoleſceri:

hac quidē in parte Alexandrū Ma-
gnum referens. Decet enim vbique
principis autoritatem ſartam te & a
præſtare. Eraſ. l. 4. apoph. ex Suet.

Idem.

Quum iuuenes nobiles ac dignitate
claros inter ſe tumultuantes vellet
compeſcere, nec auſcultarent illi, ſed
tumultuari pergerent: Audite, inquit,
iuuenes ſenē, quē iuuenē ſenes audie-
runt. Augustus enim adoleſcens ad
Remp. admotus eſt, ſummāque ſuis
autoritate: hac ſola voce illos coer-
cuit, nec aliud ſupplicium ob cōcitatum
tumultum exegit. Plut. Rom. apoph.

Cicero.

Metello obiiicienti, plures ipſo teſti-
moniū contra reos dicente damnatos,
quàm defendente abſolutos eſſe: Quis
verò, inquit, nō hoc dicit, plus in me
fidei eſſe quàm eloquentiæ? Plutar.

Seuer. imp.

Quum milites Baſſianum Seueri fi-
lium (qui poſt Antoninus Caracalla
diſtus eſt) Auguſtū conſalutaſſent, eò
quòd pater pedibus eger bellū mora-
retur: iuſſit ſe deferri ad tribunal, ſi-
mulq; ad eſſe omnes tribunos, cetero
nes, duces & cohortes, quibus autori-
bus hoc acciderat, ſiſti deinde & filiū,
qui Auguſti nomen non recuſarat.
Hic quū in omnes eius facti autores
iuſſiſſet animaduerti, excepto filio,
omnēſque ante tribunal proſtrati ro-
garent veniam: Seuerus manu caput
contingēs, Tandē (inquit) ſentitis ca-
put imperare, nō pedes. Alian. Spart.

B.

DE BALNEO.

DI O G E N E S.

INGRESSVS aliquando
ſordidum balneum, di-
cebat, Qui hic lauant,
vbi lauantur? Significa-
bat, illic homines puras
ſordidari, & ibi lotis opus eſſe alio
balneo;

balneo, quo mundarentur. Laert. lib. 4.

Stratoniceus.

Quum videret facellum, malo, sordidoque balneo vicinum, anathematibus pulchrè exornatum, post aquà è balneo exiit malè lotus, Non miror, inquit, multas pendere tabulas. Quisquis enim hâc lauit, illic suspendit tabulam, veluti seruatus, indicâs, magnum esse, si quis è tali balneo exisset incolumis. Athenæus.

Idem.

Quum in Arcadia malam terram ac salfam aquâ balneator exhiberet, iocatus est se terra marique obsideri. Apparet in balneis terræ fuisse vsum, qui nunc est fullonibus, Erasmi. lib. 6. apoph.

De barba.

Aristippus

Dionysij quæstor, nomine Simus, natione Phryx ostēdit Aristippo suas ædes vndiquaque splendidas, etiam pauimēto pretiosis tessellis cōstrato. Itaque omnibus circumspēctis Aristippus sputum oris reiecit in barbam Simi, & ob id indignāti, hoc colore se excusauit, quòd in tota domo nihil videret ad excipiendum oris recrementum opportunius. Innuens in tota domo nihil esse scædus, aut immundius, barbari facie, cum eam hominis partem oportuerit esse mundissimam. Quanquam hoc dictum magis quadrat in Cynicum aliquem, quàm in Aristippum, vtcunque illi ascribatur, Laert. li. 2. cap. 3.

Theophrastus.

† Solitus erat appellare constri-nas, conuiuia sicca, & vino carentia, quòd in illis confidentes homines vt in conuiujs loquerentur. Plut. in conui. li. 7.

Anonymus.

Lacon quidam senex interrogatus, cur barbam gestaret syluosam

ac promissam: Vt, inquit, intuens canos pilos, nihil committam illis indignum. Vir bonus vndecunque venatur stimulos ad virtutem. Plut. in Lacon.

Lycurgus.

Spartanis studio est alere comam. & super ea quoque re narrat Lycurgum edidisse rationem: Quoniam, inquit, coma formosis addit decorè, deformes verò reddit hostibus terribiliores. Vt enim decet coma speciosos, ita minus felici specie præditis horrorem ac ferinum quiddam conciliat. Capillitium naturalis est ornatus, minimoque constans, hoc genus non damnauit Lycurgus: vt quod nec operosis artibus constaret, nec pro frugalitate luxum induceret. Adscititium cultum, magnoque paranda lenocinia, non probauit. Quo magis detestanda est quorundam præpostera cura, qui corporis eas partes vellunt raduntque, quibus natura pilos dedit non tantum ad decorem aut verecundiam, verum etiam ad tuendam valetudinem: cōtra illic eliciunt syluam artificio, vbi natura voluit esse glabriciem. Plut. in Lacon.

Nicanter Spartanus.

Percontanti, quare Lacedæmonij barbâ alerent? Quoniã, ait, hic ornatus cum sit homini omnium pulcherrimus ac proprius, nullo omnino constat impendio. Plut. in apoph. Lacon.

Demonax.

Cuidam percontanti, quàm philosophiæ sectam potissimum amplecteretur? Quis, inquit, tibi indicauit me esse philosophum? Moxque vehementer secum ridens, abiit. Interrogatus quid rideret? An non magno pere ridiculum, inquit: si tu me ex barba iudicas philosophum, ipse barbam non habens? Erasmi. libr. 8. apoph.

Dionysius.

Epidauri, Æsculapio auream detraxit barbam: quòd negaret deco-

rum, patrem Apollinem imberbem, ipsum verò tam horrida barba vestitum conspici. *Æsculapius* fingitur Apollinis filius: Apollinem autem semper imberbem finxit Theologia poetica, per *Æsculapium* barbarum, significans, multarum rerum vsum & experienciã in medico considerari. Meminit Valer. Maxim. l. 1. cap. 1.

Philippus.

† Iudicis officium rogante Antipatro cuidam dederat, sed cum dein de audisset illum capillos & barbam pingere, amouendum iussit, dicens, vix fieri posse, ut qui falsos fucatosque capillos haberet, se fidelem & sincerum in re graui præstaret. Plut. in Reg. apoph.

Alexander.

Quòdam tempore cum omnibus ad prælium paratis interrogarerur, Nunquid aliud præter hæc fieri vellet? Nihil, inquit, nisi ut Macedonum barbæ radantur. Hoc dixit quid sibi vellet, admirante Parmenone: Anæscis, inquit, in prælio nullã anam meliorem esse, quàm barbæ? significabat, cominus esse pugnandum: in quo genere certaminis barbæ officiant: quòd his milites facillimè possunt apprehendi: Plut.

Archelaw.

† Cum eius tonsor admodum loquax quæreret, quomodo vellet barbam tonderi, tacendo respondit. Plut. in reg. apoph.

Hieronymus Rhetus.

Is, Gymnasij Basilienfis ante paucos annos professor, interrogatus cur tam promissam aleret barbam? respondit, ut intuens hos capillos me non mulierem, sed virum esse intelligam Barba enim ornatur virum & admonet, ut virilia quoque facinora fortius aggrediamur. Lycosth.

De Barbarie.

Anacharsis.

Cvidam obiciienti, quòd esset barbarus: Certè, inquit, apud A-

thenienses, sed vicissim Athenienses barbari sũt apud Scythas. Græci, sed imprimis Attici (quoniã apud ipsos florebant disciplinae liberales, ac leges politicae) reliquas nationes contumeliæ causa nominabãt barbaras: cum barbarum dicitur, quicquid est peregrinum, atque inusitatum, Laër. lib. 1. cap. 9.

Demetrius Poliorcetes.

† Debellantem Atheniensium urbem cum cepisset, quæ iam fame premebatur, pro concione largitus est frumentum. De quo cum verba faceret essetque locutus barbæ, quidam succiamavit, quomodo esset pronuntiandum. Tum ille ergo huius quoque emendatione gratia altera nobis quina millia medimnũ dono. Plut. in apoph. Suidas verò in voce *ἄπειρος* sic habet. Cum sub Alexandri successoribus Athenienses egerent pecunia, & quidam peregrinus se mutuum illis daturum *δραχμῶν* barbaræ promisisset, tumultuati benignitatẽ eius repudiarunt. Sed cum errore correcto *δραχμῶν* dixisset, tum demũ eius vfi liberalitate hominem colaudarunt. Tanti apud illos erat studium elegantie, tam odiosa barbaries.

Sratonicus.

Interrogatus, viri essent barbariores, Bæoti, an Thessali? nominavit Eleos, significans, hos vtrisque barbariores, cum illi haberentur barbarissimi. Hoc erat lepidius, si ab Eleo faisset propositũ, ut fortè fuit. Eras. 6. apoph.

Seneca.

* Cum barbarorum animos species iniuriæ perculit, aguntur statim: & qua dolor trahit, ruinæ modo, regionibus incidunt in compositi, interriti, incauti, pericula appetentes sua: gaudent ferri, & instare ferro, & reia corpore vtgere, & per suum vulnus exire. Libr. 3. de ira, cap. 3.

De Beatitudine.

Chilon.

Interrogatus, qua re docti præcellerent indocto? Bona, inquit, spe. Doctos autē appellabat, honestis legibus ac moribus institutos, & iuxta rectam institutionem vitam agētes. Hi cæteris rebus pares, hoc vno superant improbos, quòd post hanc vitam sperant rectè factorum præmia. Nam Lacones existimabāt egregios viros, post obitum in beatam vitam translatos, fieri diuos. Diogenes Laertius.

Socrates.

Interrogatus de Archelao Perdicæ filio, qui tum fortissimus habebatur, num eum beatum iudicaret? Nescio, inquit: nunquam enim cum eo colloquutus sum. Subiicienti, Eadem opera de rege Persarum dubitare potes an sit beatus? Quidni, inquit, cum nesciam quàm sit doctus, aut quàm vir bonus? Socrates hominis beatitudinem veris animi bonis metiebatur. Cicer. lib. Tuscul. quæst. 5. ex Gorgia Platonis.

Diogenes.

Athenienses hortabantur Diogenem, vt mysteriis initiaretur: addētes, quòd initiati apud inferos principatum tenerēt. Ad quæ Diogenes: Perquam ridiculum est, inquit, si Agesilaus & Epaminondas in cæno degūt: & Patetion fur ac vilissimi quique homines, quòd initiati sint, in Beatorum insulis erant. Grauius taxauit sacrificulorum errores, qui quæstus gratia blandiebantur hominum imperitorum superstitioni, persuadentes, initiationem conferre felicitatē post hanc vitam. Erasmi. lib. 3. apoph. ex Diogenis Laërtij lib. 6.

Antisthenes.

Quum Orphicis mysteriis initiaretur, ac sacerdos diceret, illū bonis plurimis fruiturū apud inferos, post hanc vitam. Cur, inquit, ergo tu non abruptis vitam? Erasmi. Roter. lib. 7.

apoph. ex Laërt. lib. 6. cap. 1.

Piatro.

Eum demum beatum in vita pronunciari dicit, cui in senectute contigit, vt sapientiam verasque opinionnes assequi possit. Cicer. lib. de Finibus.

Aristoteles.

* Existimandum est, inquit, beatitudinem non in diuitiarum possessione esse sitam, sed in bono statu animæ. Etenim neque corpus ornatū veste splēdida beatū aliquis dixerit, sed quod sanitate fruitur, & bene se habet, licet nihil ex prædictis ei adsit. Eodē modò si anima sit bene instituta, ipsam & hominē huiusmodi felicitem appellare conueniet: nō illū verò, cui ornatus foris magnificus niteret, cum ipse nullus sit pretij. Quoniam ne equum quidem, licet phaleris aureis, & reliquo apparatu precioso ornctur, magnificimus, si natura malus sit. At illum qui natura sit generosus, impensius laudamus. Quem, admodum enim ille ridiculus fuerit qui seruis suis deterior est: ita nō minus habendi sunt miseri, quorū diuitiæ maioris sunt pretij, quàm ingenium proprium. Stob. serm. 3.

Alphonsus.

† Cum ei à quodam allata essent aureorum decem millia, dixisset: ygnus ex iis qui aderāt, ea duntaxat summa se diuitē, ac beatū fore: Accipe, inquit Rex, quāta cūq; ea est, & beatus esto. Panor. l. 4. de gest. Alphon.

Maximus.

† Cui ascensus in cælum patet, quāuis maxima, tamē debito minora sunt, quæ in terris tribuuntur, lib. 8.

Epicurus.

† Cui pauca nō sufficiunt, aiebat, nihil ei satis est. Idē dicebat se cum Ioue etiā paratū esse de felicitate certare, si aqua haberet & offā. Eliā. l. 4.

Anaxagoras.

* Interrogāti cuidam, quisnam esset beatus? Nemo, inquit, ex iis quos tu felices existimas: sed eū in eo nume-

ro reperies, qui à te ex miseris constare creditur. Nō erit ille diuitiis & honoribus abundans, sed aut exigui æris, aut non ambitiosæ doctrinæ fidelis ac pertinax cultor, in secessu quàm fronte beator. Val. Max. lib. 2. c. 2. Bruson. lib. 2. cap. 36.

Seneca.

* Beatæ vitæ causa & firmamentū est, sibi fidere. Hoc autem cōtingere non potest, nisi cōtemptus est labor & in corū numero habitus, quæ neque bona sunt, neque mala. Epist. 31. ad Lucill.

Idem.

* Beatus is non est, quem vulgus appellat, ad quē pecunia magna cōfluxit, sed ille, cui bonum omne in animo est, erectus, excelsus, & mirabilia calcās: qui neminem videt cum quo se commutatum velit: qui hominem ea sola parte æstimat, qua homo est: qui natura magistra vtitur, ad illius leges componitur, sic viuit vt illa præscripsit: cui bona sua nulla vis excutit: qui mala in bonum vertit, certus iudicij, inconcussus, intrepidus: quem aliqua vis mouet, nulla perturbat; quem fortuna, cū in eum quod habuit telum nocentissimum, vt maxima intorsit, pungit, nō vulnerat, & hoc rarō. Epistol. 45. ad Lucil.

Idem.

* Quid est beata vita? Securitas & perpetua tranquillitas: hanc dabit animi magnitudo, dabit constantia bene iudicati tenax. Ad hoc quomodo peruenitur? Si veritas tota per specta est, si seruatus est in rebus agendis ordo, modus, decus, & innoxia voluntas, aut benigna intenta rationi, nec vnquam ab illa recedens, amabilis simul mirabilisque. Epist. 92. ad Lucil.

Idem.

* Tunc beatum esse te iudica, cū tibi ex te gaudium omne nascetur. Quum in his quæ homines eripiunt, custodiunt, nihil inueneris, non dico

quod malis, sed quod velis: breuē tibi formulam dabo qua te metiaris, qua perfectum esse iam sentias. Bonum tunc habebis tuum, cū intelleges infelicissimos esse felices. Epist. 124. ad eundem.

Idem.

* Beata est vita, quæ conuenit naturæ suæ, hæc non aliter contingere potest, quàm si primū sana mens est, & in perpetua possessione sanitatis suæ. Deinde si fortis ac vehemens, tum pulcherrima & patiens, apta temporibus, corporis sui pertinentiūmque ad id, nō anxie tamen rerum quæ vitam instruunt curiosa: diligens sine admiratione cuiusquam: vsura fortunæ muneribus, non seruitura. Lib. de vita beata, cap. 3.

Vide apoph. de Felicitate, & Prosperitate.

Ante mortem nemo beatus iudicandus.

Solon.

Solon à Cræso interrogatus, an quem vidisset ipso beatiorem? Te lum nominauit Atheniensem, priuatum hominem: sed qui relictis liberis ac nepotibus, bene institutis, feliciter obiisset diem. Interrogatus dein, cui post illum tribueret felicitatis elogium. Cleobin & Bitum Argiuos fratres nominauit, qui cum summa pietatis laude defuncti fuerant. Indignatus rex, Nullo igitur loco me ponis? Ego, inquit Solon, facile cōfiteor te regem opibus & imperio florentem beatum non appellatum, priusquam feliciter hanc vitam absolueris. Herodo. in 1. & Laër. lib. 1. capite 1. & Erasmi. lib. 7. apoph. Valer. 7. cap. 2.

Agessilaus.

Cū quidam apud Agessilaū admiraretur regis Persarum felicitatem, quod admodum iuuenis esset:

Nō

Ne Priamus quidem, inquit, cum huius esset ætatis erat infelix, indicans, neminem appellandum beatum, nisi ad supremum vitæ diem peruenisset, quod nec Priamo, nec Cræso cõsigit. Plut.

Epaminondas.

Percontatus, quisnam inter omnes duces omnium esset fortissimus: ipsene. an Chabrias, an Iphicrates? Respondit, hoc iudicare satis arduum est, dum viuimus. Indicare autem uoluit, Solonis sententiam esse uerissimam, qui neminem ante mortem beatum iudicabat. Quandiu enim uiuit homo, variis fortunæ casibus ita inuoluitur, ut nunc eleuetur, nunc deprimatur. Sola igitur mors ostendit, qualis fuerit unusquisque dum uixerit. Plut. in Græc. apoph.

Dionysius tyrannus.

* Nullus unquam iudicet hominem mortalem esse beatum, antequam piè defunctum uiderit. Mortuum laudare tutum est. Stobæus serm. 94.

Sophocles.

Nunquam oportet felicem existimare sortem fortunati viri, priusquam ei vita omnino transacta & finita fuerit. Etenim exiguo tempore, ubi se fortuna mutat, & diis ita uidetur, diuitiæ omnes euanescent. Sto. ibid.

De belli studio.

Themistocles.

IN Eretrienteses ita cauillari solebat, ut diceret eos similes piscium, qui gladioli uocantur: quippe qui gladium quidem habent, cor autem non habent. Notans illorum ignauiam, quod armatis non esset animus. Plutarchus.

Idem.

† Educebat Atheniensium exercitum in hostes, uidit gallos gallinæ eos acriter pugnantem: At hi, inquit,

neque pro patria, neque pro aris & focus, neque pro monumentis auorum, neque pro gloria, neque pro liberis, neque pro libertate periculum subeunt, sed tantum, ne alter ab altero superetur, eique cedere cogatur. Quibus uerbis ciuim animos egregiè confirmauit. Ælian. l. 2. c. 28.

Epaminondas.

Quum ei quidam dixisset, Athenienses habere nouum instructum exercitum: Quid, inquit? num igitur gemit Antigenidas, si Tellia nouas habet tibias? Tellia autem erat tibi; cen pessimus, Antigenidas autem optimus. Significabat, Athenienses frustra esse nouis armis instructos, quum his nescirent uti. Plutarch. in apoph.

Idem.

* Magno & instructo exercitu conspecto, sed sine duce: Quanta bellua! dixit, sed absque capite. Stob.

Xenophon.

* Victoria in bello nec multitudinis, neque fortitudine paratur: sed qui diuino auxilio freti fortioribus animis hostes inuaserint, ut plurimum ab aduersariis non sustinentur. Stob. ser. 49.

Brasidas.

* Existimate tria esse bellum rectè gerendi capita, uelle, dedecus timere, ac obedire ducibus. Thucyd. lib. 5. Stob. ser. 52.

Antigonus.

* Olim hostibus ingruentibus cedens, dixit se non fugere, sed utilitatem retro sitam persequi. Stobæus ser. 52.

Lamachus.

* Præfectum quendam manipuli peccantem reprehendebat: & cum ille diceret, posthac se nunquam similiter peccaturum, Non licet, inquit, in bello bis delinquere. Plut. & Stob.

Antigonus.

* Interrogatus, quomodo hostes aggrediendi essent, respondit, aut do-

Io, aut vi, vt apertè aut per insidias. Stob.

Ephori.

Quum Lacedæmoniorum rex polliceretur se funditus euersurū quandam ciuitatem, quæ sæpenuero Lacedæmoniis exhibuerat negotium: non permiserunt Ephori, dicentes, Nequaquam abolebis, neque subvertes iuuenum cotem. Urbem infestam appellabant cotem iuuentutis, quod per eam iuuentus acueretur ad bellandi peritiam Plut. in Lacon. Bruso. lib. 3 c. 15.

Eudamidas.

Cum quidam commemorando laudem ac trophæa quæ Lacedæmonij ex rebus cum Persis præclarè gestis retulisset, hortaretur ad bellum cum Macedonibus suscipiendum: Ignorare mihi videris, inquit Eudamidas, istuc idem esse ac si quis deuictis mille ouibus, pugnaret cum quinquaginta lupis: significans Persas, vt deliciis effeminos, & ob id imbelles, non fuisse difficile vincere: sed aliud esse cum Macedonibus, bellacissima gente, rem habere. Proinde qui ob victorias à Persis reportatas censeret cum Macedonibus bellum item suscipiendum, nihilo probabilius diceret, quàm si quis ei qui vicisset mille oves, diceret, Aude cum quinquaginta lupis congregi, qui tot oves deuictis, Plut. in Lacon. apoph.

Idem.

Cuidam percontanti, cur ciuibus bellum aduersus Macedones suscipere volentibus, ipse autor esset quiescendi? Quoniam, inquit, nolo illos mendacii arguere. Tectè significans, Spartanos gloriosè magis quàm serio bellum poscere. Eos prodidisset Eudamidas, si ipse quoque bellum approbasset. Tum enim fore putabat, vt ciues bellum detrectarent. Nunc effecit, vt per ipsum stetisse videretur, quo minus bellum susceptum esset, ac ciuibus fortitudinis gloriam reliquit integram, quasi promptos

haberent ad bellandum animos, Plut. in Lacon.

Idem.

Percontanti cuidam, quamobrem omnium deorum statua apud Lacedæmonios ponerentur armata? Ne, inquit, probra quæ ob ignauiam iaciuntur in homines, ad deos referamus, neue iuuenes, nisi armati, deos comprecantur. Eo commento ciuiū animis hanc opinionem insingere studebat, diis gratam esse fortitudinem, inuisam ignauiam: simulque iuuentutem armis ferendis debere assuescere, quo simul & minus indulgerent delictis, & vtiliores bello euaderent, si ne religionis quidem causa fas esset arma ponere, cuius obtentu ferè solet otium & luxus in ciuitates irrepere. Plut. in Lacon.

Archidamus Zeuxidami F.

Cum in bello vidisset iaculum, capitula mittendum eo tempore primum ex Sicilia aduectum, exclamasse dicitur, Hercules, periit viri virtus. Quo dicto innuere voluit, fortem virum vix ab ignauo in strage posse dignosci, si tormentis bellicis non manu res geritur. Plut. in Lacon. apoph. Stob. ser. 49.

Lacones.

Venerem quam vocant *μορφὴ*, armata colunt. quin omnes etiam deos deasque hac figura fingunt vt lanceam teneant hac imagine significantes, omnes esse bellica virtute præditos. Quoniam nihil ducebant turpius ignauia, nihil bellica virtute pulchrius: tali specie proponebant deos suos, quales cupiebant esse ciues. At cæterorum Græcorum theologia faciebat deos otiosos & quietos, eosque fingeant gesto recumbentium. Porro quum archetypus omnis honesti petendus sit à numine, periculosum est Reipubl. tales facere deos, quales si quis imitetur, inutilis aut perniciosus sit Reipub. futurus. Plut. in Lacon.

Cariv.

Darius.

* Ferro bella geruntur, non auro: viris, non vrbium rebus: omnia sequantur armatos. *Q. Curt.* l. 5.

Teres.

Teres Sitalci pater dicere consuevit: Quoties esset in otio, nec militia exerceretur, se nihilo meliorem esse equisonibus. *Plut.* in apoph.

Demosthenes.

* Bellum honestum turpi pace præferendum est. *Stob.* ser. 49.

Thucydides.

* Quam temerarij & repentini sint belli casus, priusquam ingrediamini considerate. Solet enim eius mora diuturnior in diuersam plerumque fortunam abire. *lib. 1. histor. & Stob.* serm. 49.

Plutarchus.

† Bellorum omnium ac seditionum fons & origo est corpus & eius cupiditates: quibus vt satis possit fieri, quaeruntur quo iure, quaque iniuria commoda. *In Consol. ad Apollon.*

Idem.

† Nullum omnino bellum, cuius vitium aliquod non sit causa. Huius quidem voluptas, illius auaritia, alterius ambitio & dominandi libido. *De repugn. Stoic.*

T. Liuius.

† Bellum est iustum, quod necessarium est: & arma sunt pia, quibus nulla nisi maximis relinquitur spes. *Decad. 1. l. 9.*

Augustus.

† Non est bellum suscipiendum nisi cum maius emolumentum spei, quam damni metus ostenditur. *Suet. Tranquill.*

Antonius à Prato Cancel.

† Francisco I. Gallis imperante expugnatum Mediolanum, multis funditus euertendum suadentibus, Minimè verò rectè illud, inquit: quin potius vt vitiosi humores è corpore pharmaco pelluntur, ita bello Mediolanensi Gallia ab improborum fa-

ce purgabitur. *Ægid. Corrozet. de di&is & factis memorab.*

Idem.

* Bellum minimè certum aut præscriptum aliquid habet: sed ipsum per se multa machinatur pro re nata. qui id leniter & facile fert tutior est, iracundus autem nihilo minus peccat. *Ibid.*

Iul. Caesar.

* Expectare dum hostium copiae augentur, summa dementia est. *Comment. lib. 4.*

Idem.

* Errant qui in bello omnes secundos rerum euentus expectant. *Comment. lib. 7.*

Alphonsus rex.

Aliquot ei ciuitates quam ab Eugenio pontifice oblatae essent dono, eo quod Picenum armis suis sedi Romanæ recuperatum esset, Alphonsus cum has repudiasset, respondit, se nequaquam questus aut prædæ, sed ecclesiæ gratia hanc expeditionem suscepisse. Innuit autem, non aliam ob causam quam pro aris & fœcis, hoc est, pro salute patriæ & religione conseruanda, bellandum esse. *Panorm. l. 3 de rebus gestis Alphonsi.*

Vide Apoph. de Militia.

De belli pernicie.

Antisthenis.

Quum quidam dixisset, pauperes interire in bello; Imò plures tum fiunt, respondit. *Stobæus serm. 48.*

Diogenes.

Philippo cum Græcis pugnaturus, Diogenes in eius castra peruenit: per ductus igitur ad Philippum, ac rogatus num speculator esset? Stultitiæ, inquit Diogenes, vanitatisque tuæ sum verus speculator, qui cogente nullo, de vita & de regno velut ad casum alex periclitaturus venis. *V.*

tinam hodie audirent Diogenem irata loquentem, terrarum principes: qui sæpenumero nulla vrgente necessitate propriis stimulatibus affectibus, bella cruentissima & plusquam civilia suscipiunt, in magnam suorum perniciem. Bruson. libro tertio, cap. 15.

Sandanis Lydus.

† Cræso in Capadoces expeditionem paranti: Bellum, inquit, Rex iis inferre vis, quibus nihil sit quod eripias, si viceris: sin victus fueris, animaduerte quot bona amissurus es. Vbi regionis nostræ suauitatem degustauerint, circumstiterint nos, nec inde abigi poterunt. Herod. l. 1.

Stilpon.

† Demetrius capra & vastata eius vrbe Megara, ex eo quæsiuit, num quidpiam rerum suarum amisisset? respondit, nihil omninò, nec enim potest bello virtutem deprædari. Plut. de educ. puer.

Plato.

† Cùm oriuntur bella, & publicè & priuatim magnæ vrbem calamitates inuadunt. l. 2. de Leg.

Anigonus.

Sophistæ cuidam librum de iustitia conscriptum porrigenti. Desipis, inquit, qui cùm me videas alienas vrbes armis vexantem, tamen apud me de iustitia differis. Sensit, eos qui ditionis ampliandæ, gloriæ causa bellum inferunt alienis ciuitatibus, non posse tueri iustitiæ leges. Eras. l. 4. apoph. ex Plut.

C. Marius.

Mille Camerinos qui se in bello aduersus Cimbròs, strenuos viros præstitissent, honore Romanis æquauit, idque præter omne ius. Ad eos verò qui factum hoc reprehendebat, respondit, se ob armorum strepitum, legum vocem non potuisse exaudire. Nihil aliud nimirum innuit, quàm leges semper silere inter arma. Plut. in Rom. apoph.

C. Caesar.

Metello obsistenti, ne pecunias ab ærario tolleret, ac leges id fieri vetentes proferenti: Non idem, inquit, armorum & legum tempus est. Quod si hæc pati non potes, nunc quidem hinc abscede: ac posteaquam peractis fœderibus arma deposuerimus, tunc si videbitur, & plebis patrum age. Plutarchus in Rom. apoph. thegm.

Plutarchus.

† Bellum torrentis instar, omnia sternit & vastat, scientiam tamen nequit eripere. De educ. puer.

Seneca.

† Bellorum ciuiliu infania omne sanctum & sacrum profanari dicebat. l. 1. de Benef. c. 10.

Marcianus Imp.

† Dicere solebat Imperatori arma non esse capienda, dum pacem habere liceret. Zonaras tom. 3. Ann.

C. Tacitus.

* Vbi bellum ingruit innocentes & noxi iuxta cadunt. l. 1. hist.

S. Augustinus.

* Quid culpatur in bello? An quia moriuntur quandoque morituri, vt dominentur in pace victuri? hoc reprehendis. Sed timidorum est, non religiosorum. Nocendi cupiditas, vlciscendi crudelitas, impacatus, atque implacabilis animus, feritas rebellandi, libido dominandi, &c. hæc sunt quæ in bellis iure culpantur. Aduers. Manichæos.

Idem.

* Militare non est delictum, sed propter prædam militare peccatum est: nec Republicam administrare criminofum est, sed idem agere republicam vt diuitias augeas, videtur esse damnabile. Propterea enim quadam prouidentia militantibus sunt stipendia cõstituta, ne dum sumptus quæritur, prædo grassetur. De verbis Dom. tract. 19.

Vide apoph. de Militia.

De bellicis sumptibus.

Archidamus.

IN bello Peloponnesiaco sociis rogantibus, quanta pecunia futura esset satis? ac postulantibus, ut tributorum certum modum præscriberet: Bellum, inquit, non quærit definita: significans, eos qui bellum susceperunt, oportere per omnia seruire belli necessitatibus, quarum nullus est certus modus, quod variæ sint bellorum præter expectationem occasiones, Plutarch. in apoph.

Pausanias.

Post victoriam à Medis apud Plataeas reportatam, præcepit suis ut apponerent cœnam Persicam, quam sibi barbari prius apparatuserant. Ea cū esset opipara ac sumptuosa: Lurco, inquit, eras ô Persa, qui quum tantas haberes delicias, ad nostram veneris mazam. id erat panis genus contemptum ac vulgare. Admonuit, & tristissimum esse locupletes pugnare cum his, quibus non multum est quod eripiatur. Etenim si feliciter cadat Martis alea, exile lucrum est: sin secus, ingens est damnum. Erasmi l. 4. apoph.

Q. Flaminius.

In Philopœmenem Achæorū ducē qui multos haberet equites & pedites armatos, sed pecuniarū indignus, Q. Flaminius ita ludebat: Philopœmen, inquit, manus habet & crura, ventrem non habet. Ac tali quidem specie corporis erat Philopœmen. Quintius autem, equites ac pedites armatos, manus & crura ducis appellabat: sed quoniam non habebat quo aleret militem, negabat illum habere ventrem. Plutarchus in Rom. apoph.

Anonymus.

† Cū Baiazethes I. Turcarum Imp. longa oratione milites suos contra Tamberlanem Tartarum cohortatus esset, ut donatiuum militibus,

licet intercedentibus Bafsis, dare noller: Vnus è ducibus: Deaurandi sunt tibi, inquit, non orandi milites, Imperator. Sed ut apparet, pecunia tua Tamberlanis effugie insignita est. Ominosum certè dictum fuisse exitus comprobavit. Viuis enim in potestatem Tamberlanis cum exercitu, & thesauris venit Baiazethes. Chalcond. l. 3.

De beneficentia.

Chilon.

Dicere solebat: Dati beneficij decere obliuisci, accepti autem meminisse. Quo vituperavit eorum hominum insaniam, qui beneficia in amicos collata non solum exprobrant priuatim, sed publicè etiam coram omnibus. Laërt. l. 1. c. 5.

Democritus.

Homo (inquirebat) ad largiendum quàm promittendum promptior esse debet. Donum enim, licet exiguum, prodest egenti, verba autem, ac magna promissa, nulli sunt vtilia. Stob.

Idem.

Si benè, inquit, mereri de aliquo volēs, citissimè aliquid in illum beneficij conferas. Mora enim ingratus redditur, & parum amabile, quicquid dederis. Stob.

Pythagoras.

Interrogatus, qua ratione homines Diis similes haberi possent? Respondit, Si veritatem amplecterentur, & cunctis benefacerent. Ælius l. 12. de Varia hist.

Alexander.

* Urbem dono dedit cuidam, qui se ipsum mensus, tanti muneris inuidiâ refugiens, dicebat illud non conuenire fortunæ suæ. Non quæro, inquit, quid te accipere deceat, sed quid me dare. Seneca, libro secundo de benef. cap. 16.

Socrates.

* Archelao regi roganti ut ad se veniret, respondit. Nolle se ad eum venire, à quo acciperet beneficia, cum reddere illi paria non posset. Timuit fortasse ne cogeretur accipere quæ nolle. Negotium enim illi erat cum rege omnia sua magno æstimari volente. Sen. l. 5 de benef. c. 6.

Aristoteles Cyrenæus.

Dicebat, non oportere beneficium oblatum à quoquam recipere. Aut enim ut rependere possit, molestias habiturum: aut si non referat, ingrati dinis reprehensionem incurturum. Ælianus libro decimo de Varia histor.

Theophrastus.

Interrogatus, quidnam vitam conseruaret humanam? respondit, Beneficentia. tob. ser. 41.

Heraclitus Physicus.

* Opportuna beneficentia, inquit, quasi cibis famæ conueniens, animi indigentiam sanat. Ant. & Max. ser. de benef.

Anacreon.

* Quum auri talentum à Polycrate tyranno accepisset, aliis id distribuit, inquit, Odi munus quod vigilare cogit. Ibid.

Lacedæmonij.

Quum Smyrnæis egentibus comæntum misissent, atque illi beneficium verbis attollerent: Lacedæmonij sermonem interrumpentes, Nil magni est, inquit. Hæc enim col legimus, vnus diei grandio nobis & iumentis detracto. Gratius est beneficium, quod extenuatur ab eo qui confert. Nam qui quod largiuntur exaggerant (qui plerisque mos est) bonam gratiæ partem amittunt. Plu. in Lacon.

Epaminondas.

Cuidam egeno mandauit, ut à quo dam ex amicis ipsius talentum peteret, petiit, & accepit. Amico percontanti cur id iussisset? Quoniam, in-

quit, ille cum vir sit probus, inopia premitur: tu verò diues es, multa de publico depeculatus. Epaminondas ipse pauper, hac ratione subuenit egenti. Bonorum enim probum est, virum probum egere necessariis. Eras. l. 5 apoph.

Agésilæus.

Iis qui clanculum aduersarentur, palam quidem non exhibebat negotium, sed efficiebat ut ipsi in militiam sequerentur, atque ex his nonnullos duces exercitus ac magistratus factos euehebat: qui cum se in magistratu improbè & auarè gessissent, eoque in ius vocati periclitarentur: rursus Agésilæus illis patrocinabatur, & ab ipsis stabat, atque hac arte reddebat eos ex clanculariis hostibus amicos, & ad se reuocabat. Quibus rebus factum est, ut tandem neminem haberet aduersariū. Quid hac prudentia ciuilius, qua mederi maleuolis maluit, quàm vlscisci? Plu. in Lacon.

Fabius Verrucosus.

† Beneficium ab homine duro asperè datum, panem lapidosum vocabat, quem esurienti accipere necessarium sit esse acerbum. Senec. l. 2. de Benef. c. 7.

Anaxilæus.

Interrogatus, quid esset in regno beatissimum? respondit, nunquam vinci beneficiis. Phauorinus.

Ariaxerxes.

Quum sibi malum punicum insignis magnitudinis à paupere datum esset: Per solem, inquit, ciuitatem ex parua magnam quam celerrimè facere posse, si eius fidei credatur. Laudauit autem hominis beneficentiam qui pro fortunæ conditione obtulit regi quod habebat, & gratum putabat. Bruson. libro tertio, capite decimotertio.

Philippus.

Quum Thebis obses esset, Philonis Thebani hospitio vsus est, multisque insuper ab eo beneficiis affectus,

fectus. Is quum vicissim à Philippo nihil muneris velle accipere, Ne me, inquit Philippus, beneficentia superatum hac laude spoliés, quòd hæctenus à nemine beneficiis victus fuerim. O animum imperio dignum. Pulchrius existimavit, benefaciendo, quàm potentia vincere. Plutarchus in apoph.

Alexander.

Taxiles, vnus è numero regum Indiæ, occurrens Alexádno, sic illum affatus est, Prouoco te, inquit, non ad pugnam, neque ad bellum, sed ad aliud certaminis genus. Si inferior es, à nobis accipe beneficium: sin superior, nobis benefacto. Cui Alexander: Atqui, inquit, ob hoc ipsum inter nos certandum est, vter benefaciendo superet alterum. Et humanissimè complexus illum, non solum non spoliavit ditione, sed auxit etiam. Plut. in apoph.

Idem.

† Gloriarì solebat à nullo se beneficiis victum. Seneca li. 5. de Benef. c. 6.

Diogenes.

* A quòdam rogatus, quam ob causam homines mendicis darent, philosophis verò nihil largirentur: Quia, inquit, se claudos & cæcos fore sperare possunt, philosophos autem minimè. Anton. & Max. serm. de beneficentia.

Idem.

* Quum discum ossibus refertum Alexander ei dono misisset, Est quidem, inquit, cibus cynicus, sed donum minimè regium. Ibidem.

Idem.

* Dicebat in eodem ponendum vitio dare indignis, & dignis non dare. Eodem serm.

Seneca.

† Qui dat beneficia Deos imitatur: qui repetit, sceneratores. lib. 3. de benef. cap. 15.

Idem.

† Non est beneficium, nisi quod à bona voluntate proficiscitur. libro

6. de benef. cap. 9.

Idem.

† Qui gratè beneficium acceperit, primam eius pensionem soluit. lib. 6. de benef. cap. 22.

Fabricius.

Quò bellaret contra Pyrrhum regem, medicus Pyrrhi scripsit ad Fabricium, se regem veneno necaturum, id autem ne fieret, admonuit Pyrrhum vt sibi caueret. Pyrrhus, ne frustra hoc beneficium accepisse videretur, Fabricij captiuos gratis remisit, Fabricius gratis recipere noluit, sed parem captiuorum numerum etià dedit, ne mercedem proditi veneni accipere diceretur. Plut. in Rom. apoph.

Cbrystus Passienus.

Dicere solebat, se quorundam hominum iudicium malle quàm beneficium: quorundam libentius admittere beneficium quàm iudicium: quò dicto Seneca asseruit, nihil se subtilius atque insignius, in distinguendis maximè & curandis vitiis cognouisse. Quis enim bonorum virorum iudicio & consilio stare malit, quàm malorum cadere beneficiis? E regione quis malorum hominum bono iudicio fidere malit, quàm bonorum beneficiis, ex quibus periculum tibi imminere possit? Seneca, de beneficiis, lib. 1. cap. 17.

F. Vespasianus.

Admonitus ab amicis, vt caueret à Metio Pomposiano, quod de hoc rumor increbruerat, fore vt aliquando regnaret: non solum sibi non metuit ab illo, sed & consulem fecit. Id admirantibus amicis: Erit, inquit, olim memor tanti beneficij. Erasmi. lib. 8. apoph.

T. Vespasianus.

Dicebat, non licere quenquam à vultu imperatoris tristem discedere. Brus. lib. 3. cap. 13.

Idem.

Inter cœnandum aliquo die recordatus, quod quicquam præstitisset: memorandam illam vocem edidit,

Amici, diem perdidit. Laudanda sanè principis beneficentia tam peculiaris, qui omne tempus se perdidisse putabat, quo amicis benemeritis suū non præstitisset officium. Suet.

Causa Præf.

† Probus Imp. Romanus in voluptates vinum dedit, quod Aurelianus ante facere constituerat, sed à Cara præfecto prætorio suo prohibitus, qui dixisse fertur: Si vinum populo Rom. damus, superest vt & pullos, & anseres, demus. Cuspin.

Alexander Seuerus.

Descriptum habebat quid cui præstitisset qui nihil aut minimū petissent, eos appellabat, dicens: Quid est cur nihil petis? an me tibi vis fieri debitorem? pète, ne priuatus de me queraris. Agnoscebat, principem debere rectè suo fungentibus officio: ne equum iudicabat, vt probè suo defunctus officio, priuatus egeret: *Ælius Lampridius.*

Idem.

Rogatus quis esset rex optimus? Qui, inquit, amicos, muneribus retinet, & inimicos beneficiis ambit & sibi conciliat. Max. serm. 9. de Magistratu.

Alphonsus rex.

Audiens ab amicis, frustra in Aluarum, hominem parum gratum, tam infinita beneficia collata esse, dixisse fertur, Ingenti beneficio non nisi ingenti ingratitude satisfieri, & propterea plures quidem esse qui darēt: sed qui dare scirent, esse per paucos. At non ob id pigrius dandum aut bene faciendum esse. Panor. lib. 2. de rebus gestis Alphonsi.

Idem.

Quum intellexisset quosdam esse qui acceptis beneficiis planè ingrati essent, inquit: ingratos nequaquam effecturos, quo minus ipse & humanus & beneficus perstaret. Inuit autem, nequaquam prudentis esse, ita moueri malorum ingratitude, vt in bonos nil beneficiorum porrò

conferat. Panor. lib. 1. de Alphon. rebus gestis.

Idem.

Suppliciter à Ioannæ Neapolitanorum regiæ, omni ope destitutæ, oratoribus, vt contra Martinum V. pontificem (qui eam indignam, quæ regnum ecclesiæ Romanæ feudatarium teneret, iudicaret & Ludouicum Andegauensem Siciliæ regem declarauerat) auxilium ferret, rogatus, dissuadentibus consiliariis, vt qui durum & perquam anceps fore bellum dicitarent: respondit, Herculem etiam non rogatum laborantibus subuenire consueuisse dignū igitur esse, vt ipse quoq. sœminæ afflictae, & tantopere roganti, opè ferret, Panor. li. 1. de rebus gestis Alphonsi.

Vide apoph. de Liberalitate & Magnificencia.

De beneficio dignis collato, & à dignis accipiendo.

Socrates.

Quodam tempore forò reuersus inter amicos dixit: Emissem pallium, si nummos habuissem. Nihil postulauit, tātum verecundè admonuit egestatis. Mox inter amicos ambitus erat, à quo Socrates acciperet. Et tamen post eam vocem quisquis properauit, vt ait Seneca (lib. 7. de benef. cap. 24.) serò dedit.

Idem.

* Ei cū multa multi offerrent, Æschines pauper auditor, Nihil, inquit, te dignum quod dare tibi possim inuenio, & hoc modo pauperem me esse sentio. Itaq. dono tibi quod vinum habeo, Me ipsum. Hoc munus rogo, qualecunq. est. boni consulas, cogitèiq. alios cū multum tibi darent, plus sibi reliquisset. Cui Socrates, Quidni tu, inquit, mihi magnum munus deberis, nisi fortè paruo te æstimas. Habebo itaque curè, vt te meliorem

liorem tibi reddam quam accepi. Sen. lib. 1. de benef. cap. 8.

Idem.

Dicebat eum qui diuiti largitur nihil ab illo differre, qui aquam in mare profundit. Anton. & Max. ser. de beneficent.

Aristoteles Cyrenensis.

† Beneficium à quopiam oblatum recipi debere negabat. Aut enim vt rependere possis molestias habiturum te: aut si non referas, ingratum visum iri. Alian. lib. 10. cap. 8.

Diogenes.

Quibusdam prædicantibus eius benignitatem, qui Diogeni quiddam donarat: Quin & me, inquit Diogenes, laudatis, qui accipere merui? Plus enim est meruisse beneficium, quam dedisse, iuxta illud Publij Mimi: Beneficium dando accepit, qui digno dedit Laert. lib. 6.

Archelaus.

Ab Archelao in conuiuio familiaris quidam, sed parum humanus, petit sibi dari poculum. Archelaus autem illico mandauit puero, vt hoc poculum daret Euripidi. Id factum admiranti postulatori: Tu quidem, inquit, dignus eras, qui peteres, nec acciperes: at hic dignus erat qui acciperet, vel non petens. Significans, alteri hoc tribuisse regiam familiaritatem, vt auderet quiduis petere: at Euripidis boni viri pudorem hoc mereri, vt vltro ei daretur aliquid. Plut. in apoph.

Antigonus.

Thrasillo Cynico dragmam petenti: Non est, inquit, munus regium. Cynico subiiciente, Talentum igitur da: At non est, inquit idem Antigonus, Cynicum, si tale munus accipias. Quo dicto, vtroq; cornu postulatoris improbitatē repulit: & docuit interim, dignis tantum beneficium esse præstādum. Plut. in apoph.

Cato maior.

Præclaras actiones aiebat præclaris verbis occupandas, ne à gloria

defluant. Argutius est quod vertit Philelphus, aliud, vt opinor, exemplar sequutus: Honestas actiones honestis actionibus occupandas, hoc est benefacta benefactis addenda, ne si desinamus benefacere, obsolescat priorum benefactorum memoria. Plut. in apoph.

Ludouicus X I. Rex Franc.

† Gallus quidam nobilis animaduertens Regem Lud. pro rapo sibi à rustico donato, mille eum donasse aureos, beneficium fœneratum, generosum equum Regi dono dedit: Hilari eum animo Rex suscepit & laudauit: mox rapum pretioso pãno inuolutum ex ærario depromi, eiq; dari iussit. Explicato munere, indignabundo homini, seque delusum querenti: Quæ verò hæc ludificatio, inquit Rex, mille emptum aureos rapū equo centum aureorū pretium vix æquanti opposuisse? Ægid. Corroz. de dict. & fact. memorab.

Græcinus Iulius.

* Is cùm ab amicis conferentibus ad impensam ludorū pecunias acciperet, magnā pecuniam à Fabio Persico missam non accepit. Et obiurgantibus his, qui nō æstimabant mittentem, sed missa quod repudiasset: Ego, inquit, ab eo beneficium accipiam à quo propinationem accepturus non sim? Cùmq; illi Rebilus Consularis, homo eiusdem infamæ, maiore summam misisset, instare q. vt acciperet: Rogo, inquit, ignoscas: & à Persico nō accepi. Seneca l. 2. de benef. ca. 21.

Crates.

* Non ab omnibus quæ dantur accipienda sunt Non decet enim virtutem ab improbitate nutriri. Ant. & Maxim. serm. de beneficentia.

De beneficio indignis collato.

Democritus.

Q Vum animaduertisset, quēdam quibuslibet promptē largientē,

& temerè suppeditantē: Malè, inquit, pereas, qui gratias virgines meretrices effecisti. Maximus, ferm. 8.

Alexander.

Regium esse affirmabat, à quibus malè audias, in eos & sæpè & multū conferre. Quo innuere voluit, liberalitatem aliquando etiam erga indignos exercendam esse. Pontan. cap. 30. de Liberalitate, ex Plutarcho.

Fridericum Cesar.

Sæpè numero dicere solebat, se ex iis quos ex tulisset, quàm paucissimos gratos vidisse: idque ex muneribus suis datum esse, vt ex fidelibus infideles fierent. Æneas Syluius lib. 2. commen. de rebus gestis Alphonsi.

Phottus.

* Qui largiuntur indignis ea quæ dignis conferri debebant, tria committunt absurda, nam & ipsi iacturâ faciunt, & in bonos cõtumeliosi sunt, & malos roborant, materia veterum suppedita. Anton. ex Maxim. ferm. de beneficentia.

Alphonfus rex.

Oblatrantibus canibus & rebellantibus, offulam obiiciendam dictabat. Intelligens, multuolos homines beneficiis vincendos esse, Pontan. c. 30. de liberalitate.

De beneuolentia.

Antigonus.

Amicis suadentibus, vt si Athenas acaperet, validis illam præsidiiis communitet, ne quãdò deficeret: respondit, se semper in ea fuisse opinione, vt crederet nullum esse regni præsidium firmitus, quàm ciuium beneuolentiam. Eras. apoph.

Alexander.

Quum beneuolentiam ciuium sibi conciliare cuperet, largitionibus eos corruptit. Verùm cum hoc audiret pater Philippus: Quæ te, inquit, ratio in istam spem induxit, fili, vt eos putes tibi fore fideles, quos tibi coemis pecunia? Plut. in apoph.

Plutarchus.

* Mansuetudine potius & beneficentia quàm timore elicienda est beneuolentia. Epist. de amicitia apud Stob. ferm. 46.

Socrates.

* Vestis (inquit) corporis inconcinnitatem, beneuolentia verò peccatum obregit. Stob.

Alphonfus rex.

Quum argueretur, quòd pro more nullis stipatus armis, solus obambulare, regæ maiestatis immemor: respondit, non opus esse vt is sibi timeat, qui ciuium suorum beneuolentiam satis perspectam habeat. Par. or. lib. 2. de Alphonsi rebus gestis.

Vide apoph. de Clementia, Humanitate, & regno beneuolentia stabiliendo.

De bonitate vel benignitate, & bono viro.

Pittacus.

Perdifficile (inquit) est bonū esse. Dicente autè Phocatio, quærendum esse studiosum ac frugi virum. Etiam, inquit, si valde quæsieris, non inuenies. Brusonius lib. 1. cap. 18.

Solon.

* Probitatem morum habere debes, quæ plus fidei mereatur quàm iusiurandum. Stob. ferm. 35.

Socrates.

Dicebat, ad gloriam compendiarum via peruenire posse, eos qui tales essent, quales videri vellent. Brusonius lib. 1. cap. 18.

Antisthenes.

Dicebat satius esse cū paucis bonis pugnare aduersus omnes malos, quàm cum multis malis aduersus paucos bonos. Præstat enim de numero bonorum esse, quorum vbique raritas est, quàm de grege malorū, quorum vbique plena sunt omnia. Laer. li. 6. c. 1.

idem.

Dicere solebat, Bonum virum molestam esse sarcinam. Nam sicut insipientia

piencia bene fertur, & leuiter: sic prudentia grauiter incubens, premit vehementer suo pte pondere, nec facile potest excuri. Philo Iudæus libro, Quòd omnis probus liber.

Diogenes.

Bonos viros dicebat esse deorum simulachra. Deorum, quum sint optimi, natura proprium est benefacere omnibus, nocere nemini. Hæc imago melius relucet in sapientibus ac bonis viris, quàm in stauis, cum dii sint incorporati. Laert. lib. 6.

Idem.

Cuidam percontanti in qua parte Græciæ vidisset bonos viros? Viros, ait, nusquam, sed Lacedæmone vidi pueros. Notans totius Græciæ corruptissimos mores, adeò vt apud Lacedæmonios gètem incorruptissimam tantùm in pueris resideret prisca integritas. Simul illud innuit, in reliqua Græcia ne pueros quidè esse bonos, tum & illud, viros esse pueris deteriores, quàm ab his oporteat pueros ad probitatè institui. Diogenes Laertius libro 6. Brusonius libro 1 capite 18.

Idem.

Peregrinum quemdã conspiciens, sese studiosè ad festum diem componentem: Quid facis, inquit? An non quilibet dies viro bono festus est? Sè sit vir prudentissimus, hunc mundùm esse phanum Deo dignum, in quo vir bonus constitutus, semper benè, honestè & piè, quasi in conspectu numinis, viuit. Laertius lib. 6. Plut.

Aristippus.

Interrogatus, quid esset admirandum in vita? Vir probus (respondit) & moderatus: quoniã etsi inter multos improbos agat, nõ tamen peruertitur. Stob. serm. 35.

Pyrho Helisnsis.

† Cùm secum loqui aliquando deprehensus esset, rogatus cur id faceret? meditor, inquit, bonus vt sim, Laertius lib. 9.

Themistocles.

Prædium vendens, præconem dig-

vulgare iussit, quòd vicinum quoque bonum haberet. Nõ parum enim refert quàm bonum virum tibi vicinũ habeas, Stob. ser. 35.

Phocion.

Centum talenta Alexander quum ei dono misisset, adferentes interrogauit, Quam ob rem ex tanto Atheniensium numero sibi soli ea mitteret? Illi responderunt: Quoniã solum ipsum rex existimaret bonum esse virum. Quin igitur, dixit, me posthac quoque bonum esse permittat: & pecuniam remisit. Sensit autè non boni viri esse subire famæ periculum ob accepta munera. Stob. serm. 35.

Iycurgus.

Dicebat, dignitatem quidem istã, qua mouemur ad facilius mutudandum aliquid, in opibus hominum siam esse. Illam verò, quæ nos ad facilius fidem habèdam inducit, in moribus. Vir enim bonus vbique nouit quid deceat, quidque expediat, quid vtile, quid sit honestum. Stob. sermone 35.

Aristoteles.

* Rogatus à quodam improbo, aliquid pecuniæ ei dedit, propter quod reprehensus à quodam, vt qui homini nequam dedisset: non homini, dixit, sed humanitati. Stob. ibid.

Anonymus.

Scurra quidam cum vidisset principum indigna & nefanda facinora, dixit: In vno anulo bonos principes omnes sculpi posse. Sentiens esse quidem magnũ imperatorum numerũ, sed in his perpaucos esse bonos. Recitat Vopiscus in Aurelio.

Seneca.

† Bonitas non est, pessimis esse meliorem. Epist. 79.

Idem.

† Pars magna bonitatis est velle fieri bonum. Epist. 34.

Padaretus.

Padaretus Lacon, vir bonus, cum in numerum trecentorum non esset electus abiit fronte serena, Diis agens

gratias hunc in modum : Gratias habeo vobis dii, quòd tot homines meliores me huic civitati dedistis. Brus. lib. 1. cap. 18. ex. Plutarcho.

Posidippus.

* Quorū mores, inquit, sunt bene compositi, eorum vita quoque simul moderata est. Anton. & Max. serm. de bonitate.

Demosthenes.

* Non tam verba quàm boni mores persuadere possunt. Ibidem.

Iamblichus.

Eum demum hominem bonum existimandum putabat, qui perfectissimam actionem iuxta mentem separabilem conseruat, & participationem intelligibilis pulchritudinis suscipit, ac essentia potentiaque Dei participes est. Stob. serm. 35.

Apollonius Tyaneus.

Quum in iudicium ad Domitianum adduceretur, apud quem accusatus fuerat, nec esset facilis à viro crudeli elapsus, tātum vir bonus virtuti confidebat, vt eum ductori dixisset, Quò duceret? Ac dicente illo, Ad iudicium? Contra quem (subiecit) dicturus sum? Brus. lib. 1. cap. 18.

De breuiloquentia.

Pythagoras.

* **N**E multis, inquit, verbis pauca comprehendas, sed paucis multa. Stob. serm. 33.

Zeno Citicius.

Ad quendam dicentē, breues esse philosophorum sententias: Vera prædicas, inquit: oportet enim & syllabas illorū si fieri possit esse breues. Veritas multis verbis non eget: & firmiter tenemus quæ paucis verbis comprehensa sunt. Laert. lib. cap. 1.

Epiſtetius.

Philosophia summam Epiſtetus duobus verbis comprehendere solitus est, ἀπέχεσθαι καὶ ἀνέχεσθαι, id est, sustine & abſtine, quorum prius admonet, vt mala quæ incurrunt, æquo animo to-

leremus: posterius, vt à voluptatibus temperemus. Ita enim fiet, vt nec aduersis deiciamur, nec prosperis corrumparamur. Refert Gellius lib. 17. ca. 19.

Idem.

In omni negotio, inquit, nihil adeò prospicere debes, quàm vt tutum securumque sit quod agis. Est autem tutius tacere quàm loqui, & c. In Enchiridio.

Plato.

Antisthenem, qui differendo fuerat prolixior, sic admonuit, ignora quod orationis modus sit, non penes dicentē, sed penes audientem. Laert. lib. 3.

Xenocrates.

† Cùm maledico sermone quorundam, summo silentio interesset, vno ex his quæretē, cur solus linguam suam teneret? Quia dixisse me, inquit, aliquando pœnituit, tacuisse nunquam. Valer. max. 1. 7. ca. 2. Quod alij Simonidi tribuunt.

Isæus.

Pythonis proditoris accusationem Isæus sophista tribus dictis absoluit; Coarguam Pythonem, inquit, proditionis: oraculo à Deo reddito, populo qui vinxit, Philippo qui dimisit. Neque enim Deus pronunciaſſet oraculo nisi talis esset: nec populus vinxisset, nisi talis fuisset: neque rex abiisset, nisi eum cuius gratia venerat nō reperisset, aut rex è castris illum non dimiſſisset. Philostratus in sophistis.

Phocion.

In concione sedens seorsim, accessit quidam qui diceret, Videris cogitatus Phocion: Recte quidē coniectas, respondit: Cogito enim, si quid queam detrahare his quæ dicturus sum apud Athenienses. Alij soliti sunt, vt quàm plurima dicant: quò videantur eloquentes esse, atque disertissimi. Illi diuersa erat cura, nimirum vt quæ ad rem faciebant, verbis quàm paucissimis complecteretur. Plut. in apoph.

Demosthenes.

De Phocione, quoties in concione dictus:

dicturus assurgeret ad amicos proximos, dicere solebat Demosthenes, rationum ipsius securim surgere. Nā Phocion erat in dicendo brevis, sed acutus. Solebat autem ferè à Demosthene dissentire. Plut. in Domesth.

Apollodorus.

Dicebat optimos homines in dicendo brevissimos esse: linguaces autem, si tantum molestæ caperent, quanta reliquos afficiunt, haud sanè longos sermones habituros esse. Stobæus ser. 34.

Epaminondas.

In Spartanos, qui multa magnaq. crimina Thebanis obiciebant Hi nimirū fecerunt, inquit, vt breuiloquētia vti destiteritis: solebant Lacedæmonij de breuiloquētia gloriari, sed à Thebanis multis affecti calamitatibus, multa dicere coacti sunt, de illis conquerentes. Plut. in apoph.

Archidamus.

Cū irrupisset Archidamus in Arcadiā, audito quòd hostibus Elei ferrent auxiliū, scripsit illis in hunc modum Archidamus: leis, Quies bona. Non potuit brevis & suadere, quod erat illis commodum: & minari malum, si quid perperam aggredenter. Decet hæc breuiloquentia & ducem, & Laconem. Plut.

Cleomenes.

Pirata quidā cū prædam per Lacedæmoniorum regionem fecisset, captus, & interrogatus cur id fecisset? Quoniam, ait, deerat mihi vnde viuere, & aliis quoque darè, ad eos venire coactus sum, qui haberent: quæ nec sponte dabant, vi erepturus. Cui Cleomenes ait: Compensiosa tibi inest malitia Eoque dicto detestabatur hominis improbitatem, & laudabat expeditam orationis breuitatem. Plut. in Lacon.

Leo Eurycratidis F.

Cuidā de rebus haudquaquā inutilibus intempestiuè loquenti, O ho-pes, inquit, re opportuna nō. opportunè vteris. Nihil oratione melius, si

parcè promas linguæ thesaurū. Plutarc. in Lacon.

Lycurgus.

Interroganti, quamobrem Lacedæmonij breuiloquium vsurparent? Quoniam silentio est finitimum, inquit, Stob. ser. 33. Ant. in Melissa, part. 1. ser. 73. Max. serm. 20.

Lacedæmonij.

* Factis magis quàm eloquentia polluerūt. Ideò breuiloquētia, λακωνικὸς id est, Lacedæmoniorum seu Spartanorum sermo, dicta est: quòd Lacones seu Lacedæmonij in apophthegmatis præcipuè valerent. Horum autem lepos in eo præcipuè consistit, vt paucissimis verbis plurimum sententiæ complectantur. Cuiusmodi sunt illa *ἴνα*, i. Si, responsum prolixæ orationi legati: & *ἴνα*, i. non, totam occupans epistolam: & *ἴνα ἢ ἄντι πᾶσι*, i. aut hunc, aut super hunc. Erasmi. in adag. Plut. in apoph. vbi innumera exta breuiloquentiæ Laconicæ exempla, ad suos locos hoc apophth. opera relata.

Labotus Lacon.

† Cuidam multa verba fundenti, Quid mihi, inquit, in minutis grādiu præfari? Quanta enim res fuerit, tanta sit & oratio qua vteris. Plut. in apoph.

Agis.

† Legatus qui Perintho Spartata venerat, prolixam habuit orationem. Vt perorauit, & quæsiuit, Quid relaturus esset Perinthiis? Quid aliud, inquit Agis, quàm vix tandè te abruptisse sermonem, ac me semper tacuisse? Plut. ibidem.

I. Casar.

Quum in bello ciuili Pharnacem primo congressu vicisset, Laconica breuitate ad suos scripsit. Veni, vidi, vici. Plut. in apoph.

Aug. Casar.

In Sicilia pro Theodoro Ariū præfectum instituit, sed cū Casari quidam libellū porrexisset, in quo scriptum erat: Caluus Theodorus Tar-

sensus fur est, quid tibi videtur? leſo eo, nihil aliud ſubſcripſit quā videtur. Plut. in apoph.

DE CÆCITATE.

TIMON NICÆVS.

T N quandam omnia minantem, ita luſi: Quin & illud miraris, quod cum tres ſimus, quatuor habemus oculos? Timon enim luſcus erat, vnde & Cyclops dictus eſt: & diſcipulum habebat luſcum, Dioſcoridem. Meminit huius & Socrates alicubi apud Platonem Laër. lib. 9. cap. 12.

Aſclepiades.

Cuidam interroganti, Quid incommodi cæcitas ipſi attuliſſet? Vt vno, inquit, puero ambulem comitator. Significans ſibi minimè moleſtā cæcitatē corporis, cum animo cerne- ret. Eraſ. lib. 8. apoph.

Ariſtoteles.

Percontanti, quī fieret, vt cum formoſis diutius ac lubentius confabularemur? reſpondit, eam percōtationem eſſe cæci. Cæcus enim non ſentit formæ illecebram, nihilo magis quàm colorum gratiam. Laër. lib. 5. cap. 5.

Belſarius.

† Deletis Vandalis, acto de Perſis triūpho, Italia à Barbaris ſæpe liberata, proter proſperos ſucceſſus luſtignano Imp. ſuſpectus & formidabilis eſſectus eſt, & propterea oculis ab eodem priuatus. Quo facto tugurium in via celebri ſibi erexit, vbi viſum à prætereuntibus mendicabat, hiſ verbis: Viator da obolum Belſario, quē virtus extulit, cæcauit inuidia, Procopius, & Crinit. lib. 9. c. 6.

Antipater Cyrenaiicus.

Mulierculis quibusdam cæcitatē ipſius deplorantibus, Quid agitis? inquit, an vobis nulla videtur voluptas

nocturna? nocte omnes cæci ſumus, nec tamen lamentamur. Habet animus quo ſe delectet, etiam occluſis ſenſibus. Reſponſum Antipatri conueniebat ſæminis, omnia voluptate metientibus. Eraſ. lib. 8. apoph.

Inarius.

Is erat Chalcedonenſis epiſcopus, qui ſenio iam conſectus, & iam viſu planè careret, Conſtātinopoli habitans, impiè à Iuliano imperatore & apoſtata deriſus eſt: qui ſubinde monēbat, vt Galilæum ſuum (ita enim vir impius Chriſtum ſaluatorem nominare ſolitus erat) oraret, vt viſum ſibi reſtitueret. Cui epiſcopus reſpōdit: Gratias ago Deo, qui viſum mihi ademit, ne te hominem tam impium videre cogerer. Fulg. lib. 6. cap. 2. ex hiſt. Eccl.

Antineus Eremita.

Audiens Didymum grauiter ferre oculorum cæcitatē. Nil, inquit, te offendat, mi Didyme, quod carnalibus tibi oculis videris orbatus. Deſunt enim tibi oculi, quos mures & muſcæ & lacertæ habent. Sed lætare, quia habes oculos quos angeli habent, quibus Deus videtur, pro quo tibi magnum ſcientiæ lumen accenditur.

De callidè dictis.

Simonides.

Simonides interrogatus, quam ob rem, cum eſſet iam homo ſenex, & morti proximus: tamen adeò eſſet attentus ad rem? Quoniam, inquit, malim moriens inimicis relinquere, quàm viuus carere amicis. Callidè autem taxauit hominum morēs, qui dum ſperāt bona ſe olim conſequuturos, obſeruiunt: non ſecuri, negli- gunt. Eraſ. Rot. lib. 6.

Phryne.

Praxitelem à quo deamabatur, rogauit, vt ex operibus quod haberet pulcherriſimum, ſibi donaret. Promiſit quidem amans: ſed illa intellexit

artifi-

artificem dissimulare, quod esset domi suæ optimum. Clam igitur subornauit seruam, qui Praxiteli in foro sua vendēti diceret, domū suam maximo flagrare incendio, & pleraque iam incendio consumpta esse. Praxiteles igitur statim interrogat, an Satyrus & Cupido superesset? Quod cum meretrix audiuisset, ait, salua esse omnia, & Cupidinem sibi dari iussit.

Demosthenes.

Ancilla quædam depositi nomine pecuniam acceperat à duobus hospitibus, ea tamen cōditione, vt eam vtrisque simul redderet. Horum alter post tēpus aliquod lugubri veste & squalidus, socij mortem simulās, decepta muliere pecuniā abstulit. Post menses aliquot venit demū alter, depositum efflagitans. Verūm cū ferē iā desperaret delusa muliercula, Demosthenes ei patronus adfuit, qui cū in aduocationē venisset, sic negotium absoluit: Parata est mulier, vt fidem depositi soluat: non tamen fieri id poterit, nisi socius quoque ad ductus fuerit, quoniā ab ipso modò audiuius, hāc legē dictam esse: Ne deposita pecunia alteri sine altero numeretur. Et hac calliditate seruauit mulierculā, & elusit nebulonū depositum improbè efflagitantū cōspirationem. Plur. in Demosth.

Vide supra apoph. de Astuè dictū.

De calumnia.

Hippias.

Grauiſſimam rē calumniaſe dicebat, eo quòd nulla pœna lege sancita sit calumniatoribus, vt furibus, quamuis amiciriam (quæ optima est possessio) furentur. Quamobrem contumelia licet malefica sit, iustior tamē est quàm calūnia, quæ, quia latet, nocentior est. Stob. serm. 40. ex Plut.

Democritus.

* Gladius quidem secat, calumnia

autem separat amicos. Anto. & Max. ser. de vituperatione.

Idem.

* Dicebat calumnias esse vitandas: multi enim (inquit) veritatem ignorantem, existimationis & opinionis rationem tantum habent Anton. ser. de obloquentibus.

Cleanthes.

Nihil ferè tam malignum esse dicebat, quàm calumniaſe. Hæc enim vbi clam aliquem à se persuasum decipit, odium excitat aduersus eum qui nihil est commeritus. Stobæus serm. 40.

Socrates.

Calumniatorem nequaquam admittendum esse suadebat. non enim ex benevolentia tecum, sed malevolentia loquitur. Et quemadmodum aliorum arcana tibi detexit, similiter etiam quæ tu dixeris exponet aliis. Antonius in Melissa, par. 1. ser. 53. Max. serm. 10.

Diogenes.

* Audiens aliquando hominē moribus peruersis, calumniis incessere Platonem, Ohe, desine, inquit: neque enim tu malè de illo dicendo fidem mererere, neq; in te laudando. Stob.

Aristoteles.

Quom iudiciorum metu Athenis protugisset, interroganti cuidā, qualis esset ciuitas Atheniensium? respondit, Pulcherrima: sed in ea pyrus super pyrum, & ficus super ficum contenescit. Quo dictorio notauit Atheniensium tycothatas & calumniatores. perniciosissimos bonis viris. Ælian. lib. 3. de Var. hist.

Idem.

In his vocatus, quòd Hermiā mulierem, quam amabat, hymno quasi deam celebrasset, calumniae molestiam Homericò versu testatus est, in ipso statim defensionis initio:

ὄχνην ἢ ὄχνην γυγέουσαι, αἰνοῦσ' ὄμι
οὐκ ἔτι. Laërt. lib. 1. cap. 1.

Thearidas.

Quom gladium coque acueret, ro-

gatus à quopiam, num esset acutus? magis acutus, inquit, quàm est ea ùnia: grauitèr innuens, rem omnium rerum nocentissimam esse calumniam. Plut. in Lacon.

Rheginus.

* Dicebat multos plus mali per calumnia: quàm per hostes accepisse: multisque maiora illata esse damna propter aurium infirmitatem quàm per inimicorum insidias. Stobæus serm. 40.

Demosthenes.

Calumniam aliquantisper quidem audientium opinionem confirmare, progressu verò temporis nihil ipsa imbecillius esse dicebat. Stobæus serm. 40.

Idem.

Quidam eum calumnianti respondit, non descendo in certamen, in quo victus victore superior est. Anton. & Maxim. serm. de calumnia.

Simonides.

* Dicenti cuidam, Multi te apud me deferunt, respondit, Ecquãdo tu tandem desines me auribus calumniari? Stob. serm. de malitia.

Pelopsidas.

* Quã fortis quidam miles per calumniam apud ipsum deferretur, vt qui ei conuiciatus esset: equidẽ dixit, facta eius respicio, verba autem non audiui. Stob. serm. 40.

Medius.

Is ex Alexandri parasitis vnus solebat alios adhortari, ne metuerent quoduis crimen in quemuis intendere. Adiecit scelerato præcepto causam appositã: Vt maximè, inquit, sanet vulnus qui delatus est, manet tamen cicatrix. Nò arbitror (inquit Erasmi.) quẽquam esse diabolum tam impium, qui rem magis nefariã possit suggerere. Et quo scẽdus est crimen, hoc tenacius hæret apud multos criminis suspicio, vel innocentissimum. Audiui ducẽ quendam his verbis adhortantem suos milites nauticos, ad quiduis prædandi temeritatẽ:

Rapite quicquid potestis, siue merces sint amicorum, siue hostiũ. nam vt qui spoliati sunt, sic agant apud principem, vt compellamur restituere: semper tamen aliqua prædæ portio remanet apud nos. Erasmi. lib. 3. apoph.

S. Basilus.

* Tribus (inquit) d. innotus est calumniator: illi quẽ traducit, audiẽtibus eum, & ipse sibi. Anton. & Max. de vitup.

Photius.

Dicere solebat, eos qui facilè alienas calumnias admitterent, ne ipsos quidẽ similibus factis abstinere. Ipsa enim calumniantium admissio, innocentem quoque qui admittit in societatem trahere solet. Anton. in Melissa, par. 1. serm. 53.

Vide apoph. de contumelia, conuiciũ, detractione, maledicentia & vituperatione.

De canicie.

Anonymus.

LAcon quidam senex, percontatus, cur barbam gestaret tam prolixam: Vt, inquit, virum me esse sciam, canos intuẽs capillos, nihilque committam illis indignum. Plut. in Lacon.

Augustus Cesar.

Iulia eius filia maturè canos habere cœperat. Subitus autem Cesaris interuentus oppressit complices, filia canos sublegentes, deprehensis super vestes earum pilis, quos euulserant. Id dissimulauit Augustus, & aliis sermonibus extracto tempore, tandem induxit ætatis mentionem. Hac occasione rogauit filiam vtrem post aliquos annos cana esset mallet, an calua? Quãque illa respondisset, Ego pater cana esse mallet. Cur ergo, inquit, ista te caluam ante tempus student facere? Erasmi. lib. 4. apoph. ex Macrobi. lib. 12. cap. 5. Saturn.

De Candidè dictis.

Paderetus.

† Cùm in trecentorum numerum non esset adscriptus, qui honos apud Spartanos præcipuus habebatur, repulsam æquissimo ferebat animo, & magnam præ se ferens hilaritatem dicebat. Reuocantibus autem Ephoris, & causam lætitiæ quærentibus. Gratulor, inquit, huic Reipubl. quæ trecentos habeat ciues meliores me. Plut. in apophth. Lacon.

De castigatione, correctione, & reprehensione.

Diogenes.

Dicere solebat, non tantum fidis amicis, sed acribus etiam inimicis opus esse: eò quod illi nos admonent, hi verò nostros errores, vitæque nostræ flagitia reprehendant atque castigant. Laërt. l. 6.

Idem.

† Cùm esset conspicuus puerum voraciter edentem, pædagogus plagam incussit, dicens, tu quid ita imbuis? Cæl. libro vigesimo sexto, cap. 27. Laërt.

Zeno Citieus.

Celebratissimam Hesiodi sententiam inuertere solebat. Ille quippe cum primas tribuat ei qui per se sapiat, secundas qui rectè admonenti obtemperet: Zeno è contrario pronuntiabat: Optimus ille quidem qui parèt recta monenti. Laërtius lib. 7. cap. 1.

Idem.

Quendam dicentem sibi in multis dispicere Antisthenem, abusus Sophoclis dicto Zeno Citieus, rogauit, nū aliqua haberet Antisthenes quæ placerent? ille respondit se nescire. Hic Zeno: Et non te pudet, inquit, si quid

ab Antisthene perperam dictum est, excerpere ac meminisse: siquid rectè dictum, id ne animaduertere quidem nec tenere? Idem morbus nunc habet plurimos, qui in libris aliorum tantum ea venantur quæ carpant, benedictorum nulla neque gratia neque memoria. Laërt. l. 7. c. 1.

Hieron.

Xenophani Colophonio de paupertate sua querenti, quod ægrè duos aleret famulos: At Homerus, inquit, quem tu carpis, etiam mortuus alit plusquam decem hominum millia. Et tu qui vis illo videri doctior, vnus nō alis duos? Erant illis quoque temporibus, qui carpendis illustriū virorum operibus gloriam aucuparentur. Plut. in Regum apoph.

Lacedæmonij.

Apud Lacedæmonios si puer à præceptore vel alio castigatus ob commissum delictum, querelā ad patrem detulisset: turpe erat patri si hoc audito non iterum filium emendasset. Siquidem ex institutione maiorum habebant hanc de se mutuò fiduciā, vt crederent, neminem esse, qui cuiusquam liberis, quos quisquam pro suis habebat, quicquam imperaret inonestum, Plut. in apoph. Lacon.

Demonax.

Frequenter dicere solitus est, non temerè irascendum esse hominibus, si delinquerent: sed corrigenda esse vitia medicorum exemplo, qui non indignantur ægrotis, sed incedunt morbo Eras. l. 8. apoph.

Cicero.

† Quotusquisque reperitur qui impunitate proposita, abstinere possit iniurijs. Impunitas enim est maxima peccandi illecebra. Idem 3. offic.

Idem.

† Omnis castigatio & animaduersio contumeliā vacare debet. 1. officior.

Archidamus.

† Cùm rex Charillus celebraretur,

Quinam hic, inquit, bonus sit, qui nec improbis est acerbus? Plut. de discern. adular.

Anonymus.

Quum multi bello capti venderentur, Philippus Macedo in auctione sedebat, veste sublata parum decorè. Quidam igitur eorum qui vendebantur exclamavit: Parce mihi Philippe: à patre enim tibi sum amicus. Philippo verò interrogante, Quo pacto, & unde, ô homo, conflata hæc est amicitia? Tum ille, Volo, inquit, propius accedens dicere. Admissus, quasi arcani quippiam dicturus: Demitte, inquit, chlamydem aliquid tantulum: nam ad istum modum indecenter sedes. Mox Philippus, Hunc, inquit, finite abire liberum: nesciebam enim illum mihi verè beneuolum & amicum esse. Non offensus est rex tantus, nec simulatione, nec admonitione ignoti hominis: sed simul & simulatione mutua simulationem texit, & tantillum officium magno libertatis præmio pensauit. Plutarch.

Pausan.

Receperat à quodam equum pingendum specie voluntatis suæ, & pinxit currentem. Indignante eo qui conduxerat, Pausan ridens: Inuerte, inquit, tabulam: eo factò, iam non currere, sed volutari videbatur. Ita quædam errata, quæ videntur maxima minimo negotio corriguntur, si quis commodè interpretetur. Refert Plutarchus in libello, Cur Pythia vates desisset carmine reddere oracula.

De castigatione modesta.

Zeno Citius.

Regem Antigonum, cui familiarissimus erat, nimis ebrietati deditum videns, hoc amici vitium amici admonitione castigare conatus

est. Antigonus igitur vino iam repletus, cum Zenonem oscularetur is orauit vt dictis suis iam obediret. Cui cum Antigonus respondisset libenter se hoc facturum, iuramento sententiam confirmans: Abi, inquit, Zeno, & vinum immodicè sumptum euome. Graui & sapienter reprehensione simul temulentiam eius taxas, simulque cauens, ne nimia potatio ei nocumentum adferret. Alian. lib. 9. de Var. hist.

Socrates.

In conuiuio videns adolescentem auidius vescentem obsonio, ac subinde panem in ius immergentem, ô conuiuæ, inquit, quis vestrum pane vitur pro obsonio, obsonio pro pane? Hinc orta inter conuiuas disputatio: ne sensit iuuenis, & erubuit, cepitque moderatius obsonio vesci. Eras. l. 3 apoph.

Idem & Plato.

† Cum in conuiuio familiarem quendam reprehenderet paulò acriter Socrates, num satius erat, inquit Plato, de his illum priuatim admonere? Cui Socrates, nonne & tu rectius fecisses, hoc etiam mihi seorsim dicere? Plut. de discern. adular.

Geminus.

Antonius triumuir cum in Asia dederet, atque vnà esset Cleopatra Aegypti regina, cuius nutu Antonius, eius amoribus nimium victus, regèbatur, per id tempus graues inter ipsum atque Octauium controuersæ exarserant. Amici igitur ab vrbe Roma ad Antonium in Asiam Geminium miserunt, vt omnia tentarentur, per quæ cum Octauio reintegrari communis amicitia posset, atque in mutuam concordiam rediretur. Cum autem Geminium Antonius conuiuio excepisset, præsentè Cleopatra monuit vt mandata quæ habebat exponeret. Ad quem Geminus: Quæ tibi dicere missus sum Antoni, cum sobrio & alio loco quàm vbi nunc sumus,

mus, tractanda sunt. Sed utcumque, rem tuam vel ebrius dicere mihi posse videor, scilicet, res tuas bene successuras, si Cleopatram in Ægyptum dimiseris. Et sic quàm paucissimis verbis Antonii ebrietatem, & eius in Cleopatram immodicum amorem sapienter carpsit. Plutarch. in vita Anton.

gnopere tibi curæ est Græcorum concordia, eum qui tibi sunt coniunctissimi huiusmodi in te sint animo. Quid hinc expectas, nisi ut rex offensus Demarati libertate, iubeat illum ab oculis suis abduci? Imò quoniam Demarati sermo ab ira ad saniora consilia vocabat, rex sese ad eius oburgationem composuit, postquamque ira rediit cum suis in gratiam. Plut. in apoph.

De castigatione libera.

Diogenes.

IN Stoicorum Gymnasio retrorsum incedens ridentibus nonnullis, Nō vos, inquit, pudet viuendi iter facere retrogradum, mihi verò deambulando tantum id facienti vitio dare? Stob. ser. 2.

Idem.

† Ad Philippum post victoriam Chironensem adductus est, à quo quisnam esset, interrogatus, mira libertate respondens, Explorator, inquit, insatiabilis auiditatis tuæ. Ex quo admirationi est habitus, liberque dimissus. Laërtius libro sexto.

Demades.

Quum vidisset Philippum regem largius potum cum amicis solasse per mediam captiuorum turbam, eisque petulanter exprobrare suam calamitatem, liberè dixit: Quum, ô rex, fortuna tibi Agamemnonis personam imposuerit, non pudet te factis agere Thersiten? Ea vox totum regem in diuersum vitæ genus immutauit. Erasmus libro sexto apophtheg.

Philippus.

Dissidium habens eum Olympiade uxore, cumque Alexandro filio, Demaratum Corinthium ad se venientem percontatus est, quomodo inter Græcos inuicem conueniret? Hic Demaratus, scilicet, inquit, ma-

Subrius Flauius.

Quum de coniuratis agerentur quæstiones, Subrius Flauius tribunus interrogatus à Nerone, quibus causis adductus ad obliuionem sacramentis processisset? Oderam te, inquit, nec quisquam tibi fidelior militum fuit dum amari meruisti: odisse cœpi, postquam parricida matris & vxoris, auriga & histrio incendiarius extitisti. Negans in ea coniuratione quicquam accidisse Nerōni grauius, qui ut ad patrandam facinorosa promptus erat, ita audiendi quæ patrarer insolens. Suetonius in vita Neronis.

Huc referri possunt apoph. de Correctione, & Libertate.

De castigatione dura.

Socrates.

QVendam acrius castigantem feruorem, quamobrem ira scuirex roganti, quoniam, inquit, quum sit obsoniorum voracissimus, tamen ignauissimus est: quumque sit auidissimus, tamen desidiosissimus est. Tū Socrates, Nunquamne, inquit, confiderasti, vter vestrum pluribus egeat verberibus, tūne an famulus? Vtinā sibi quisque dicat quod illi Socrates, quoties hoc in aliis reprehendit, punietque idem quod sibi ignoscit: aut si non idem, crebrò deterius. Erasm. l. 3. apoph.

Lacedæmonij.

Apud Lacedæmonios si quis in peccato deprehensus fuisset, cogebatur aram quandam, quæ erat in vrbe, circumire, aut vituperationem interim in ipsum compositam canere: quod nihil aliud erat, quam seipsum sua voce obiurgare. Ingenui pudore & laudis amore melius ducuntur ad honestum: virgis aut flagris cædi feruile est. Plut. in Lacon.

Isidorus Cynicus.

Neronem Imper. transeuntem in publico clara voce corripuit, quod Nauplij mala bene cantaret, sua bona malè disponderet. Nauplius erat Palamedis pater, qui filij præter meritum damnatincem magno Græcorum exitio est vlus. Solebat autè Nero tragædias cantare. Suet.

De castigatione iniquo animo accepta.

Diogenes.

Improbum quandam cum castigasset, interrogatus à quodam, quid faceret? Ethiopem, inquit, abstergo, vt diffiulter candidum reddam. Ant. in Meliss. par. 2 ser 32.

Theodorus Athen.

Dicere solitus est, se doctrinam auditoribus dextra porrigere, sed illos sinistra accipere. Sentiens, illos bene dicta in malam accommodare partem. Eras. 6 apophtheg. ex Plutarcho.

Cambyfes.

Praxaspes Cambysem regem admonuit, vt parcius vino indulgeret. Turpem enim esse in rege ebrietatem, in quem vniuersum omnium essent coniecti oculi: cui rex: Vt scias, inquit, quam mihi nunquam excidam, approbabo, etiam post vinum, & oculos & manus in officio esse. Bibit deinde solito largius: iamque vinolentus iubet obiurgatoris filium produci, alleuataque supra caput fini-

stra manu stare: tunc in cor adolescentis figit sagittam, nam id dixerat se petiturum: recisoq; pectore, iaculum cordi infixum ostendit patri, rogans num satis certam haberet matrem? At ille negauit Apollinem potuisse certius mittere. Herod.

De castitate.

Isocrates.

Conspiciens Sophoclem tragicædiarum scriptorem sequi puerum quendam, forma illius captum: Oportet, inquit, ô Sophocles hominem non minus tantum apud se continere, vetum & oculos, Eras. 8. apoph. ex Cicrone.

Alexander.

Quum Philoxenus classis præfectus Alexandro scripsisset, Tarentinum quendam Theodorum esse apud se, pueros habentem insigni forma venales, si vellet emere: indignè tulit apud æquales subinde clamitans, Quid in me Philoxenus tam obscœnum animaduertit, vt mihi tantum probri conciliaret? Plutarchus in Alexandro.

Cyrus.

Cyrus abstinebat à conspectu Pantheæ, & Araspo dicenti, mulierem esse insigni forma, dignam regis oculis. Ob istuc ipsum, inquit, magis est illa abstinendum. Etenim si nunc tuo obtemperans consilio illam adiero, quum vacat, fortassis illa mihi persuasura est vt ad ipsam frequenter eam, etiam quum non vacabit, ei que assideam, neglectis seriis negotiis. Stitè retorfit argumentum, regis functionis memor. Eras. lib. 5. apoph.

Alexander.

Cum puella, excubia iam nocte, venisset cum eo dormitura, rogauit rex, cur tam serò venisset? Illa respondente, se expectasse, donec maritus cubitum isset, Alexander minj-

ministros accitos acriter obiurgauit quòd aditum dedissent. Reducite, inquit, hanc ne adulterij ansam mihi præbeatis. Egregium sanè castitatis exemplum, cum in iuvene, tū in rege. Plut. in apoph.

Antigonus.

Quum filius eius adolescens institisset, ut hospitium nancisceretur apud viduam treis habentem forma decente filias, hospitii designandis præfecto: Non expelles, inquit, filium meum ex loci angustia? non prodidit adolescentis affectum, quem sciebat captare quod amaret: sed excusauit ædium angustiam, in quibus vidua cum tribus filiabus ageret. Plut. in apoph.

Aniochus tertius.

Quum Dianæ sacerdotem vidisset supra modum eleganti forma, continuo soluit Epheso: veritus, ne vis amoris aliquid ipsum facere compelleret, quod fas non esset. immane quantum absunt ab huius ethnici principis religione Christiani milites, qui Deo dicatas virgines constuare pro ludo ducunt Plutarch. in apoph.

Isaas Sophista.

† Cuidam mulierem ostendenti, & ex eo quærenti: Num formosa videretur? *πῆσωμαι*, inquit. *ἐρθελαμω*: id est, desij laborare ab oculis. Non aspexerat ne oculis castitatem violaret. Philostr. in Sophist.

Luia.

Luia Augusti Cæsaris vxor, cum nudos homines, qui sibi facti erant obuiam, quæ eam ob turpitudinem damnabantur, vidisset, dixit, eos, matronis quidem honestis & continentibus, nihil à stacuis differre. Cor enim hominis pudicum, rerum impudicarum aspectu nequaquam malis cogitationibus tangitur. Dion in Tiberio.

Hiero Syracus.

† Cùm ei quidā in iurgio, oris gra-

ueolentiam exprobrasset, vxorem vbi domum rediit vehementer obiurgauit, quòd se nunquam de ea comonuisset. Cui illa: Arbitrabar sanè, inquit, omnes viros ita olere. Modesta, profectò, & non vulgaris castitatis index oratio. Plut.

Scipio.

Scipio posteaquam Carthaginem nouam, quæ erat Hispanorum, armis ceperat, milites quidam virginem eleganti forma captam adduxerunt, eique tradiderunt. Hic ille, libenter acciperem, inquit, si priuatus essem, non imperator. Iuuenis insigni puellæ forma corrumpi non potuit, quo minus meminisset, quid decet imperatorem. At multi sunt hodie qui hoc ipsum sibi credunt tum licere, tum decora esse omnia, quòd sunt imperatores. Plutarch. in Rom. apoph. theg.

Anonymus.

* Castitas amittitur, & rebus quatuor (dicebat quidam vir pius olim) scortatio excitatur: cibi & potionis expletione, somni fatietate, otio & lusu inanique garrulitate, & vestitus exornatione. Anton. & Max. serm. de Castitate & temperantia.

Huc spectant apoph. de Continentia, Pudicitia & Visu.

De celeritate atque velocitate in agendo.

Socrates.

QVI fructus præcoces magno emerent, eos aiebat desperare, quæ ad tempus maturitatis essent peruenturi. Alioqui stultum est, & pluris & deterius emere, quum paulò post liceat & minoris, & meliores. Ita nusquam non reuocabat hominum cupiditates rationis expertes, ad sobrium iudicium. Eras. libro 3. apoph.

Apelles.

Pictori imperito de celeritate glorianti, & ostensa tabula dicenti, Hanc modò pinxit, etiã si tacuisses, inquit Apelles, res ipsa loquitur, quòd eam ex tempore subito pinxeris. Eras. l. 6. apoph.

Alexander.

† Interrogatus, quomodo potitus esset Græcia? Respondit, μηδὲν ἀβαλλόωρος, hoc est, Nihil procrastinans. Homeri Scholiastes, I. iad. b.

Agatharchus.

Isese iactabat de pingendi celeritate, quum Zeuxis diutius immoraretur operi. At Zeuxis respondit, ea quæ citò fiunt, citò perire: contra, quæ paulatim exacta cura abfoluerentur, ætatem ferre. Iuxta Valeriũ ita respondit: Diu pingo, quia pingo æternitati. Citò nata, citò pereunt: diu elaborata, ferunt ætatem. Beta citò nascitur, buxus paulatim. Eras. l. 6. apoph.

Augustus.

Augustus Cæsar dicere solebat, nihil minus imperfectum ducem cõuenire, quã festinationem ac temeritatem, crebròque illud iactabat, οὐδὲ θεοδύως, ἀσφαλῆς γὰρ ἔστιν αἰμίρον ἢ θεοὺς ἐσθλὴν κλίτης. Suetonius. Vide præterea prouerbiũ apud Eras. Festina lenè.

Iulius Cæsar.

Ea facinora quæ periculo obnoxia sunt, & magna, gerenda esse dicebat: at de his non consultandum, eo quòd ad hæc perficienda plurimùm habeat momenti celeritas. Plutarch. in apoph.

Idem.

Quum Pharnacem primo congressu vicisset, amicis scripsit. Veni, vidi, vici, summam rei bene gestæ celeritatem indicans. Plut. in apoph.

De charitate.

Firmius.

IN cæteris rebus laudatur modus,

in charitate verò qui maiorem partem habet, gratior est Deo. Ant. ser. de charit.

Basilius Magnus.

* Deus non omnium Deus est, sed illorum quos ei charitas conciliauerit. ibid.

Chrysostomus.

* Opifex omnium virtutum est charitas, cuius natura satietatem nescit, sed dum semper fruitur dilectis, magis magisque inflammatur. Ibid.

Phorius.

* Diligere eos qui nos oderunt virtutis opus est & diuinũ: diligentes diligere humanũ & vulgare: cæterum odisse etiã diligentes, ne belluis quidem conuenit Ibid.

Gr. Nyssenus.

* Omnis malorum turba charitatis affectione exterminatur. Ibidem.

Clemens Alexand.

* Multis modis charitas intelligitur, clementia, suauitate, patientia, inuidentiæ & æmulationis vacuitate, & iniuriarum obliuione. Ibidem.

De ciuilitate.

Pericles.

A Riphroni volenti publico præconio quæri Alcibiadem, qui adolescens clam̄ domo egressus ad amicum Democratem se contulerat, obstitit, dicens: Si fortè nobis insciis periit, præconio nil aliud agetur, quàm vt vno tantum die citius manifestum fiat, illum interiisse: Sin saluus, ne per omnem quidem vitam saluus esse poterit. Ciuilitate exclusit Pericles adolescentis infamiam, quã nunquam potuisset eluere. Plut. in Græc. apoph.

Æschines.

Cum Rhodi recitasset orationem suam contra Demosthenem, Rhodij demi-

demirati sunt, quòd tali oratione defendi non potuisset. At desineretis admirari, inquit Æschines, si audissetis quæ ad hæc respondit Demosthenes. Mira ciuilitate se exemit à crimine: & iudices excusauit, damnationis iniustæ causam reiciens in orationis Demosthenicam. Erasmi. Rot. lib. 8. apoph.

Aristoteles.

Cùm iam natus annos 62. adeò laboraret, vt nulla planè spes vitæ superesset, conuenerunt ad eum discipuli, rogantes vt ex ipsis successorem eligeret. Erant autem duo inter auditores præcipui, Theophrastus Lesbium, & Menedemus Rhodius. Iussit igitur Aristot. vinum exoticum sibi, Rhodium scilicet & Lesbium adferri, vt extremum biberet. Vale, & gustato vino primùm Rhodio, dixit, Firmum herclè vinum, & iucundum. Mox gustato Lesbio, Vtrunque, inquit, egregiè bonum, sed Lesbium suauius est. Id vbi dixit, nulli dubiũ fuit, quin ciuilitè Theophrastum Lesbium successorem sibi fecerit. Laert. li. 5. cap. 1.

Cresibius.

† Interrogatus quid illi ex Philosophia superesset? Respondit *ἀστυχίας*, *δεινῶν*, id est, sine symbolo cœnare, nam cùm v. banitate, iocis que abundaret, sapius vocabatur. Cæl. Rhodig. li. 2. cap. 24.

Alexander.

In hyeme quòd duceret exercitum, assidens igni, recognoscere prætereuntes copias cœpit. Cùmque videret militem quendam horrentem frigore, & ad ignem stantem, considerare loco suo iussit, dicens: Si in Perside natus esses, in regia sella sedere tibi capitale foret, in Macedonia nato conceditur. Q. Curtius.

Archelaus.

Euripides quum in conuiuio Agathonem deoscularetur, Archelaus amicis dixit, Ne miremini: nam pulchrorum etiam autumnus pulcher

est. Ciuilitè excusauit amicum apud amicos. Eras. Rot. li. 5. apoph.

Eudamidas.

Die quodam cùm Xenocrates argumentum quod tractabat, differendo absoluisset, iamque finem dicendi fecisset, superuenit Eudamidas, cui cùm comitom quispiam dixisset, Posteaquam nos adsumus, tum ille desit dicere: Rectè, inquit, siquidem ea dixit quæ voluit. rursus altero dicente, Bonum erat audire, putans fore vt sua causa iuberet Xenocratem eadem de integro differere: Quid, inquit Eudamidas, si venissemus ad te iam cœnatum, num postularem vt cœnares iterum? Ciuilitas erat, quòd philosophum ad iterandam disputationem percellere noluit, quòd ea res non casuisset tædio dicētis. Laconicæ virtutis erat, quòd magis admirabatur præclara facinora designantes, quàm virtute discentes. Plut. in Lacon.

Cicero.

† Post pugnam Pharsalicam, cum fugisset Pompeius dicēdo Nonio Ciceroni, septem ipsis adhuc superesse aquilas, hortantique vt bono esset animo, rectè moneres, inquit, si cum graculis bellum esset gerendum. Plut. in Cic.

Alexander Maæd.

Cùm è Macedonum numero ad mare remitteret valetudinarios, multos & debiles, productus est quidam qui se ægrotare finxerat. Is cùm ad regem duceretur, vt ostenderet, cuius rei gratia morbum simulasset: fassus est, hoc factum esse ob amorem Telesippæ, quæ ad mare fuerat profecta. Verùm cùm sciret eam virginè esse liberam, ait: Persuadeamus Telesippæ, vt ad nos veniat sua sponte, nam manus libere virginem admo- uere nequaquã decet. Et sic ciuilitè indulxit amori strenui militis, quem in exercitu retinere cupiebat: & ingenuã tamè virginè nõ vi adigit vt adesset spòso futuro. Plut. in apoph.

Cato.

Multis Publij Scipionis ingratitude inculantibus, quòd Catoni de se optimè merito opposuisset competitorum: Cato sic excusauit, dicens minimè mirandum, si quod quis maximum bonum duceret, id alteri nollet concedere. Plut. in Cato.

Clodoueus Franc. Rex.

† Non minus Arianis quàm Ethnicis infensus, cum graui prælio vrgeretur, D. Martino eum cui infidebat equum vouit, si victor euaderet. Voti compes factus, ei Diuo equum obtulit, eumque vt redimeret pretio centum aureorum constituto, cum equus loco cedere nõ posset, ducentos impendit: & tum eques quasi solutus regem expectantè sequutus est. Tum Rex, Bonus, inquit, Martinus adiutor est, sed stipendio pretiosus: Cranzius lib. 3. Sueciæ cap. 16.

Rudolphus Imp.

† Tabe propè confectus Erfordiam veniens festinabundus cum suo Confessore, quem semper secum ducebat, Spiram maturauit: tanquam ad sepulchrum, iocatus, sibi esse properandum vt reges conueniret sepultos. Cuspin.

Augustus Cæs.

Cum nulli ferè ad conuiuium inuitanti suum denegaret officium, exceptus à quodam cæna perparca, ac penè quotidiana, cum à coniuratore dimitteretur, hoc illi tantum insurrexit: Non putabam me tibi tam familiarem esse. Alius tam ieiunium apparatus comeliæ fuisse interpretatus, ille eiuliter etiam pudori consuluit: inuitatoris familiaritati tribuens, idque in aurem, ne cæteri putarent exprobratam parsimoniam. Plutar. apoph.

De claudicatione.

Damonax.

IN Rufinum quendam claudum, multo tempore familiarem Peri-

pateticis, dixit, nihil esse turpius Peripatetico claudo. Allusit huc, quòd Peripatetici dicuntur ab inambulatione, quæ nõ conuenit claudo. Eras. Roter. lib. 8. apoph.

Androclidas.

Is claudicans, eum se in ordinem bellantium coniecisset, malè audiuit à quibusdam, quòd pede læsus in aciem prouisset, pugnaturus contra sanos ac agiles, quibus respondit: Non fugientem, sed manentem cum hostibus, pugnare oportet. Quod vitio dabatur, ad animi fortitudinem retorsit. Plut. in Lacon.

Anonymus.

Alius quidam Lacon claudus ad bellum proficiscens, cum ab aliis militibus derideretur. Non opus est, inquit, fugientibus, sed qui subsistant, & ictus hostium fortiter propellant. Plut. in Lacon.

Lacæna.

Lacæna quædam filium claudum in aciem proficiscentem: Fili, inquit, fac vt singulo quoque gradu virtutis memineris. Aliis claudicationis vitium solet formidinem incutere. Ac hæc monuit, vt ex ipso vitio sumeret animos ad rem fortiter gerendam, ita cogitans, nihil esse in fuga præsidij claudo, aut vincendum, aut moriendum est. Plut. in apoph. Lacænarum.

Dorion sibicen.

† Cum esset claudus, & claudicantis pedis calceum in symposio perdidisset, Nihil, inquit, peius in eum qui abstulit imprecabor, quàm vt eius pedi conueniant. Athenæus lib. 8. cap. 5.

Antianira.

Antianira Amazonum regina, demirantibus, quòd nupsisset viro claudo, satis Cynicè respondit, ἀεισάχωνος σίφει: id est, Claudus optimè virum agit. Sensit maritum adhibendū non ob oculorum oblectamenta, sed ad vsum coniugij. Feruntur autem claudi salaciores esse cæteris, & ob

id

id ad gignendam prolem magis accommodi Erasmi. Rot. lib. 8. apoph.

Alexander.

Philippus à Triballis in prælio vulneratus est, femore lancea traiecto, iamque opera chirurgi liberatus periculo mortis, dolebat claudicationis deformitatem contractam manere. Cui Alexander: Ne verearis, inquit, in publicum prodire: sed gradum mouens, virtutis tuæ potius memineras. Plut. in vita Alex.

Anonymus.

De Caluino Glauca claudicante dixit quidam, Non claudicat, sed clodiat. Veteres Clodium dixere pro Claudio. Hinc locus in eum qui Clodio sœuebat. Eras. lib. 6. apoph.

Caruili mater.

Spurio Caruilio grauius claudicanti, ex vulnere ob rempublice accepto, & ob claudicationis vitium in publicum prodire verecundanti, mater dixit: Quin prodis mi Spuri, & quotiescunque gradum facis, toties tibi tuarum virtutum venit in mentem? Erasmi. Rot. lib. 6. apoph.

Seuerus Imp.

Cum ob claudicationem podagra laborans, ad imperium inutilis iudicaretur, contemptores suos in ius vocauit, atque capite damnauit, qui cum veniam delicti à Cæsare petissent: Non feci vobis iniuriam, inquit, lata sententia. Nunc enim sentietis, non pedes, sed caput imperrare in homines sceleratos. Dion Nicæus, & Xiphilinus, in vita Seueri.

De clementia.

Pittaci Mytilen.

Tyrrenum Pittaci filium, Cumis in constricta sedentem, faber quidam ærarius impacta securi occidit. Cumani homicidam victum miserunt ad Pittacum, vt de eo supplicium fumeret. At ille cognita causa, dimisit hominem diuis, igno-

scientiam esse potiorem penitentia. Sentiens, vtilius esse condonare quam meminisse iniuriæ, & vlcisci. Sunt qui referant, homicidam ab Alcæo fuisse dimissum cum hoc elogio. Melius est ignoscere, quam punire. Laert. lib. 1.

Socrates.

Cuidam percontanti cur Xantippem morosissimam vxorem domi aleret, dicebat, sic cum eius notæ vxoribus habendam consuetudinem, quemadmodum qui se ad stadium equestre exercent, parant equos ingenij ferocioris: quos si subegerint, cæteris vtuntur commodius. Laer. in eius vita.

Diogenes.

Quum Plato laudasset quendam qui erga omnes lenissimus & mansuetissimus esset, Diogenes respondit, nil quicquam huic homini tribuendum esse, qui homines dolore, si res postularer, non afficeret. Sente vir prudentissimus, lenitatem & mansuetudinem nimiam plurimum in repub. obesse. Laer. lib. 6.

Quirinus Sophista.

Ab Afianis castigatus, quod in accusando mitior ac lenior esset, quam ipsi docerent: Multo, ait, melius est, vt vos meâ sentiat lenitatem, quam ego vestram crudelitatem. Philostratus in Sophistis.

Dion Syracus.

Dion Syracusanus extimulatus a suis à militibus vociferationibus, vt Heraclidem factionum autorem, & in Syracusanos conspirantem è medio tolleret: respondit, Si ob inuidiam Heraclides perfidus nefariusque est, haud propterea opus est vt Dion neglecta virtute, iræ obtemperet, vitamque corrumpat. Brus. lib. 3. cap. 4. ex Plutarcho.

Demaratus.

Persa quidam à rege defecerat, is suasu Demarati mutatus, quum reuertisset ad suos, tentaretq. eum rex interficere: Turpe, inquit, fuerit, &

rex, si cum hostis fuerit, non potius ab eo defectiois pœnas sumere, nunc amicum factum velis occidere. Hoc prudētissimo dicto & regis indignationem tēperauit, & eius, cui reditū persuaferat, incolumitati consuluit. Vtrique consultor utilis, alteri ne quid indignum regia mansuetudine committeret, alteri ne pœniteret ab errore reuocanti paruissē. Plut. in Lacon. apoph.

Agēspolis Cleombroti F.

Quidam quum apud ipsum ceu rem magnificam prædicaret, quod Philippus Macedonum rex intra paucos dies subuertisset Olynthum: Atqui per Deos, inquit, talem ciuitatem longē maiore temporis spatio non extructurus est. Significans, multo melius esse singulari clementia seruare ciuitates, quàm conditas excindere, Plut. in Lacon.

Cleomenes.

Quum ex quodam audisset bonum magistratum omnino erga omnes mitem & placidum esse oportere, respondit: Bene quidem, ita tamen ne sit contemptui Significans, clementiam nimiam perniciosam esse ciuitati. Plutarch. in Lacon. apoph. Brus. lib. 1. cap. 13.

Demonax.

Dicebat, nequaquam hominibus irascendum esse si delinquerent, sed corrigenda vitia: nimirum exemplo medicorum, qui non indignantur ægrotis, sed morbo medentur. Nam hominis est peccare: Dei verò, aut hominis Deo proximi, emendare peccata Eras. lib. 8. apophth. g.

Pisistratus.

Comessarores quidam in Pisistrati uxorem inciderant, multaque lasciuē in illam tum fecerant, tum dixerant. Postero verò die, iam decocta temulentia, Pisistratum adierunt cum lachrymis, orantes veniam. Tum Pisistratus: vos quidem in posterum date operam vt sitis sobrij: vxor verò mea heri nequaquam

viq̄e prodiit ex ædibus. Humanitatis erat, quòd ignouit adolescentibus, pietatis, quòd vxoris honori consuluit, negans tale quicquam in illam factum esse. Plutar. in Græc. apoph.

Darius Xerxis pater.

Quum tributum indixisset subditis, accersitos prouinciarum præfectos percontatus est, cum aliis de rebus, tum etiam an grauius essent populo tributa. Quum illi respondissent, esse mediocria: iussit, vt singuli dimidiam tantum partem exigerent, qua beneuolentia & clementia admodum conciliauit sibi subditorum animos, vt meritò ab omnibus diligeretur. Plutarch. in apoph.

Agēfilau.

Feliciter pugnatum erat ab Agēfilao rege apud Corinthum: in eo prælio quanquam accepisset, Spartanorum admodum paucos deserratos, cæterum è Corinthiis & Atheniensibus aliisque sociis ingentem numerum interiisse, adeò non gauisus est, nec elatus ex victoria vt grauius ingemiscēs deploraret Græciæ vicem: Heu, inquit, Græciam, quæ tot viros interitino bello perdidit, quod vniuersis barbaris debellandis satis esse poterat. Viro magnanimo victoria erat optabilis, sed charior erat sociorum incolumitas. Quo animo tulisset ille, si plurimorum ciuium interitu fuisset empta victoria? Non parum laudis promeretur hic affectus in duce Lacedæmonio, tum natura bellaci, tum Ethnico: at Christiano principi nulla non debet esse lugubris victoria, quæ plurimorum etiam hostium exitio contigit. Plut. in Lacon. apoph.

Antigonns.

Antigonus rex Macedonum amicis suadentibus, vt si Athenas caperet, validis illam præfidiis communiret, ne quando deficerent: respondit, se semper in ea fuisse sententia, vt crederet, clementiam plus posse,

posse, quàm violentiam. Plutarch. in apoph.

Idem.

Quum ab initio regni durior esset, senex iam factus, clementer & placidè regnum administravit. Hanc morum mutationem quum mirarentur subditi, respondit: Prius opus erat regno, nunc gloria & benevolentia, qua regnum recuperatum seruetur. Plut. in apoph.

Anonymus.

Ptolemæus Lagi filius, quum Grammaticum norasset in scitiæ, quærens ab eo quis esset Pelei pater? vicissimque audisset, Dic tu prius quis sit Lagi pater? amicis inuitantibus ad tantæ improbitatis vindictam? Si regium est, inquit, non pati ut à quocquam dicto attingatur: nec illud regium est, quenquam dicto laceßere. Iniquè petit vindictam, qui prior laceßit, cuiuscunque dignitatis fuerit. Nec suæ dignitatis meminisse debet qui refertur, quum eius prerogatiuam laceßendo deposuerit. Erasmus Rot. libro 5. apophthegmat. ex Plutarcho.

Philippus.

Athenienses legationem ad Philippum miserant. Ea benignè audita, ut humaniter dimitteret, iussit illos dicere, qua in re gratum facere posset Atheniensibus. hic Demochares excipiens, Si te ipsum, inquit, suspendas. is Demochares, vnus fuit è legatorum numero, ob linguæ procaciam dictus Parresianus. Ob tantam inhumanam responsam indignantibus regis amicis, Philippus compescuit eos, iussitque ut Therstem illum incolumè dimitterent. Tum ad cæteros legatos conuersus, Renuntiate, inquit, Atheniensibus multo superbiores esse qui ista dicunt, quàm qui impune dicta audiunt. Tales demum animi regno digni sunt. Plut. in apoph.

Idem.

Indignantibus Philippi amicis, quod Peloponnesij in Olympiacis i-

psum sibilis derideret, præsertim beneficiis à rege affecti, hoc sermone Philippum exultantibus ad vindictam: Quid igitur, inquit, futurum est si quid illis faciamus mali? Urbanissimè amicorum argumentum vertit in diuersum: Si tantum prauo ingenio sunt, ut eos irrideant, qui de ipsis bene meriti sunt, grauius nocebunt, si quis illos malefactis prouocet. Hoc non solum moderationis & clementiæ, verum etiã eximie cuiusdam magnanimitatis documentum fuit, ingratorum sibilos regem negligere. Plut. in apoph.

Idem.

Quibusdam Philippo Maced. consulentibus ut cum Atheniensibus asperius ageret: respondit illos absurdè facere, qui homini cuncta ad gloriam tantum agenti, cum patienti suaderet, ut gloriæ suæ theatrum abiiceret. significans, sese hoc agere, non ut Athenas euerteret, sed ut ciuitati celeberrimæ doctissimorum virorum copia florenti suas virtutes probaret. Plut. in apoph.

Alexander.

Alexander cum Poro Indorū regi victo obtulisset, se daturum quicquid peteret, & Porus ut regaliter tractaretur petisset, subridens Alexander, Faciã hoc, ait, non tua, sed mea causa. Non ignorauit autem rex bellicosissimus, nil adeo decere ac ornare principem, quàm si clemētia vratur erga eos etiam quos nouit hostes fuisse atrocissimos. Brus. lib. 3. cap. 13.

Darius.

Idem Alexander tantæ fuit clementiæ, ut Darius precaretur à diis, ut aut superare posset clemētia Alexandrū, aut si is regno spoliaretur, solus Alexander in Perlarū regno imperaret. Brus. lib. 3. cap. 13. ex Plut. Q. Curtio & aliis.

Porfena.

Demiratus egregium animum Mutij Scæuolæ, qui iratus dextræ suæ, quod in stringendo ferro errasset, se

culo impositam eam exuri passusest, dixit illi: Reuertere ad tuos Moti, eisque refer, te cum vitam meam peticris, à me vita donatum. Linius.

M. Linius

Fuso Hasdrubale, nonnullis suaden- tibus vt hostes ad internecionē in- sequeretur: Aliqui, inquit, & supersint, qui de victoria nostra nuntium hosti- bus perferant. Eras. 6. apoph.

Scipio maior.

Dicere solebat, hosti non solūm dandam viam fugiendi, verum etiam muniendam. Docens nequaquam sa- uiendum esse in eos, qui ferre arma destitissent. Eras. Rot. lib. 5. apoph. ex Plutarch.

M. Bibulus.

Quum in Syria duos egregie indo- lis filios amisisset, à Gabinianis mili- tibus occisos, & horum interfectores Cleopatra ad illū victos misisset, vt in filiorum interfectores pro arbitra- tu suo animaduertent, ille protinus in- tactos remisit ad Cleopatram. Era- lib. 6. apoph.

M. Brutus.

Quum inter coniuratos delibera- retur, an vnā cum Cæsare occiden- dus esset Antonius, discussit dicens, Hoc negotium quod pro legibus ac iure susciperetur, oportere omni ca- rere iniuria. Nōluit vir optimus cæ- dem in plureis proferri. Plutarchus in Bruto.

Cato maior.

Admonebat eos qui potentes es- sent, vt parçè vterētur sua potestate, quò semper vti possent. sentiens, po- tentiam clementia & comitate fieri diuturnam, ferocia breuem. Plutarc. in apoph.

Cicero.

Cum Cæsar rerum potitus Pompeij statuas deiectas honorificè reposuif- set: Cæsar, inquit Cicero, dum Pom- peij statuas reponit, suas stabilit, sen- tiens, illum hoc non in Pompeij gra- tiam facere, sed vt sibi clementiæ si- mulacione fauorem apud ciues con-

ciliaret, atq; hoc pacto suum regnum constabiliret. Plut. in apoph.

Iul. Cæsar.

Tanta clementia erga hostes & re- belles vsus est, vt Marius non semel dixerit: Cæsar, qui apud te audēt dice- re, magnitudinē tuam ignorant: qui non audent, humanitatem & clemen- tiam. Brus. lib. 3. cap. 13.

Augustus Cæsar.

Timagenes historiarum scriptor, multa petulanter in Cæsare, multa in vxorem, multa in totam illius do- mū dixerat. Cæsar illum admonuit, vt moderatius lingua vteretur. Cum perseveraret malè loqui, nihil aliud quàm domo sua illi interdixit. Timagenes autem libros quos scripserat acta Cæsaris continentes, recitauit, & combussit in odium Cæsaris, quasi re- rum ab illo gestarum memoriam a- bolere cupiens. Hunc tamē palàm & pertinaciter inimicitias exercentem cum Cæsare, nemo ciuium Romano- rum ab ædibus suis exclusit: nam in domo Pollionis Asinij consenuit: Nunquam tamen Augustus cum ho- spite inimici exostulauit, nisi quòd quodam tempore illi dixit, *Diue leges* i. aliis bestiam siue viperā Mox Pollionē parantē excusare se inter- pellauit, dicēs, Fruere mi Pollio, frue- re: At cum Pollio nōdum securus di- ceret, Si iubes Cæsar, protinus illi in- terdicā domo mea. An istud, inquit Augustus, me facturum putas, quivo- s redegerim in gratiam? Fuerat antea Timageni iratus Pollio, nec aliā ha- bebat desinēdi causam, nisi quòd illi Cæsar irasci cœperat. Vtriusque ma- leuolentiam boni consuluit princi- pis clementia. Eras. lib. 4. apoph. ex Sueton.

Idem.

Lex erat, vt qui patrem occidisset, culeo insueretur: nec hæc pœna su- mebatur, nisi de confesso. Ab huius pœnæ atrocitate Cæsar vt liberaret manifesti parricidij reum, sic inter- rogauit, Certè patrem tuum non oc- cidisti:

aidisti: anſam porrigens inſiciandi. Tanta erat principis in iudicando lenitas. Eraſ. 4. apoph. ex Suetonio.

Cicero.

† Nihil eſt laudabilius, nihil magno viro, & præclaro dignius placibilitate, & clementia, quæ ita probanda eſt, vt adhibeatur Reipub. cauſa ſeueritas, ſine qua adminiſtrari veti civitas non poteſt. Idem 2. off.

Iul. Caſar.

Quidam eſt turba ſtatuz Cæſaris coronam lauream impoſuerat, candida fascia præligatam: at quum tribuni detracta fascia hominem in vincula duci iuſſiſſent, Cæſar grauiter increpatos eos poteſtate priuauit: idque, ne regnum affectare videretur, cauſatus eſt, per illos ſibi recuſandi gloriam fuiſſe ademptam. Eraſm. lib. 4. apoph.

Auguſtus Caſar.

Quum populus Athenienſium videretur deliquiſſe quiddam, ſcripſit ex vrbe Ægina: Non arbitror vos latere, quòd vobis irarſcor, neque enim Æginæ ſum hybernatus. Nec aliud illis neque dixit, neque fecit: ſatis habens, illis comminatum eſſe niſi deſiſterent. Plut. in apoph.

Idem.

Quum quiſpiam ex Euclidis acufatoribus aſſatim & ad ſatietatem uſque dicendi libertate vtens, eò tandem profectus eſſet, vt tale quiddam diceret, Hæc ſi tibi nõ videntur magna, iube vt mihi reddat ſeptimum Thucydidis librum. His offenſus Cæſar iuſſit illum duci. cæterum vt audiuit illum ex Braſidæ poſteris, reliquũ eſſe ad ſe venire iuſſit, ac moderatè correptum dimiſit. Eod. lib.

Idem.

Alexandriam urbem munitiſſimam quum vi cepiſſet, ſuggeſtum aſcendit, & adiuncto ſibi Ario Alexandrino, ad ciues deſperantes dixit, ſe ciuitati parcere, primũ propter ipſius magnitudinem, deinde propter Alexandrum magnum conditorem

eius vrbis, deinde propter Arium amicũ optimum cuius hæc patria eſſet. Rarè profectò clementiæ fuit, non diripere ciuitatem, quæ tam pertinaciter rebellarat. Eraſmus in apoph.

Idem.

In villa quadam inquietas noctes agebat, interrumpente ſomnos ipſius noctuz cantu. Miles aucupij peritus curauit apprehendendam noctuam: ſpèque ingenis præmij ad Auguſtũ pertulit, laudato Imperator mille nummum dari iuſſit, ille autè auſus eſt dicere, Malo viuat: auẽmque dimiſit. Quis non miretur hanc contumaciam impunè ceſſiſſe militi? Eraſ, l. 4. apoph. ex Suetonio.

Idem.

Auguſtus quum iam quadageſimum exceſſiſſet annum ageretque in Gallia, delatum eſt ad illum L. Cinna adolescentem nobilem, ac Pompeij nepotem, inſidias illi ſtruere: dictum eſt vbi, quando, & quomodo aggredi vellet. Decreuerat enim ſacrificantem interficere: Diſtabatur proſcriptionis ſententia, ſed Auguſto interim varias edente voces, ingreſſa Liuia vxor: Fac, inquit, quòd medici ſolent, qui vbi uſitata remedia nõ procedũt, tentant contraria, ſe ueritate nihil adhuc profeciſti, ignoſce. Cinna deprehenſus vitæ tuæ nocere non poteſt, famæ tuæ prodeſſe poteſt. Protinus iuſſit accerſiri ſolũ ad colloquium: venienti alteram cathedram poni iuſſit. Hoc, inquit, Cinna primũ abs te peto, ne me loquentem interpelles: dabitur tibi loquendi tempus. His commemoratis pluribus in Cinna beneficiis, quòd ſeruaſſet repertum in caſtris hoſtium, quòd patrimonium omne non ceſſiſſet, quòd inſuper ornafſet ſacerdotio: rogauit, quare putafſet ipſum occidendum? perturbato Cinna, ſic finiit obiurgationem: Vitam tibi Cinna iterum do, prius hoſti, nunc inſidiatori ac parricidæ. Ex hodierno

die inter nos incipiat amicitia : contendamus , vtrum ego meliori fide vitā tibi dederim , an tu mihi debeas. Et consolatū obtulit. Vis exitum? Cinna habuit perpetuō amicissimū, solus ille fuit hæres , nullis amplius insidiis ab illo petitus est. Sueton. in eius vita.

Idem.

Æmylius Ælianus cū accusatus esset quōd malè loqueretur de Cæsare, Augustus respōdit nil aliud quā, Si malè loquitur, sciat me. quōque linguam habere, plura enim loquar de eo vicissim. Mira Cæsaris clementia , qui male dicū pro suo iure immaniter tractare potuisset. Eras. lib. 4. apoph. ex Suet.

Idem.

Tiberius cū ad eum scripsisset, quā malè à quibusdam hominibus lingua inle&aretur, respondit : Satis est, si hoc habemus, modò ne malefaciant nobis. Eras. ibid. ex Suet.

Seneca.

† Quid interest inter tyrannum & Regem? species enim ipsa fortuna, ac licentia par est, nisi quōd Tyranni ex voluptate sœuissent, Reges non nisi ex causa & necessitate. Et paulò post, Clementia efficit , vt magnum inter Regem tyrannūque discrimen sit: vterque licet non minus armis valletur , sed alter habet arma quibus in munimētum pacis vtitur, vt magno timore magna odio compescat. lib. 1. de Clement.

Nero.

Quum ex amore cuiusdam capite damnati causæ subscripturus esset Sextus Nero : Vtinam, inquit, literas nescirem. Vox parsimoniam humani sanguinis promittens, si ex animo prodisset. Senec. lib. 2. de clem.

Traianus.

Quum sua clementia & humanitate antecessores suos omnes superaret, amicis aliquando culpantibus, quōd nimis clemens erga suos esset, respondit : Talem se imperatorem

esse priuatis, quales esse sibi imperator priuatos optaret. Bruson. lib. 3. cap. 4.

T. Vespasianus.

Fatrem Domitianum insidias molientem, non est vitus, sed his verbis admonuit : Quid opus te parricidio petere, quod me volente obuenturū est, imò quod iam habens, imperij particeps? In Christiano vix reperiantur mansuetudinis. Erasim. libro 8. apoph.

Antoninus Piu.

Cassium senatorium virum occidi passus est, non iussit occidi, post etiam extinctum doluit, dicens , Voluisse sine senatorio sanguine imperium transigere. Mira clementia in affectatorem imperij. Iulius Capito.

Hadrianus.

Ad eò contemptis inimicos, vt vni quem habuerat capitalem, fortè obuiò dixerit , Euasisti. Principibus in priuatis offensis debet esse satis, potuisse vlcisci Dion.

Theodosius iunior.

Rogatus , cur neminem eorum à quibus lædebatur, supplicio capitis afficeret? respondit, Vtinam mihi liceret & mortuos ad vitam reuocare. Spieg. in lib. 2. cap. 47. Panor. de reb. gest. Alphonf. Erasim. lib. 8. apoph.

Idem.

Quum in Amphitheatro Cōstantinopoleos sederet spectator, & populus damnatus efflagitans clamaret, Crudeli bestię artifex obiectus pugnet : compescuit immitē turbæ vocē, dicens: Nescitis, inquit, quōd nos consueuimus clementer spectare, innuens, vbicunque ad est princeps, illic oportere omnia mitius geri. Erasim. lib. 8. apoph.

N. Antonius Philos.

† Senatū monuit, ne quis eorum qui cum Casio in se coniurauerant, morte afficeretur. Absit, inquiens, vt me tenente principatū, vestrū quisquam, meo, vestrove decreto capite dānetur. Quod si id à vobis non impe-

impetrabo, ad mortem ibo celeriter. Vsq̄ adeo à cædibus alienus, mitis & bonus, & pius erat. Xiphilin. in eius vita.

Aurelianus.

Quum Tyanam venisset, eamque occlusam reperisset, iratus dixit, Canem in hoc oppido non relinquam. Hac voce milites sunt erecti in spem prædæ. Vrbe autē capta, militibusq̄. ex Cæsaris promisso direptionē oppidi flagitantibus respondit, Agite, canem me negavi relicurum, canes omnes occidere. Et sic promissis satifecit, & clementer hostes suos tractauit. Flavius Vopiscus.

Galienus.

Quidam vxori Galieni iunioris geminas vitreas pro veris vèdiderat: re comperta mulier flagitauit vindictam. Cæsar iussit hominem corripit, quasi leoni obiecturus. Dein in caueam, dum impostor & populus expectat terribilem leonem, profiliit caput. Cunctis rē tam ridiculam miratibus per curionem dici iussit: Imposturam fecit & passus est. Eadem opera fefellit impostorem, & irrisit vxorem. Trebel. Pollio.

Alexander Seuerus.

Amici eius improbantes humanitatem & clementiam, Mammea mater, vxorque Memmia sæpe dicerēt, Molliorem tibi potestatem & contemptibiliorē imperij fecisti: respondit, Sed securiorem & diuturniorem. Brus. lib. 3. cap. 13.

Idem.

Quinius Camillus antiquæ familiaris senator, cum rebellionē moliretur, & tyrannidē affectaret, hominis fraude intellecta, ad se vocari iussit, & egit gratias, quòd Reip. curam sua sponte suscipere tentaret. Mox ad senatum processit, ac tanti sceleris conscientia trepidum, consortem imperij appellauit, in palatiū recepit, ornamentis imperialibus & melioribus quàm utebatur ipse, decorauit, profectioisq̄; comitē adhibuit, Quum

que imperator ipse pedibus iter faceret, inuitauit Quinium, & equo sedere iussit: denique moriparatu dimisit. Alius Lampridius.

Rodolphus Imperator.

Quum post morum mutationem clemētiōr suis fuisset, quàm ab initio iuperij, obiurgatur ob id. Seuerum, inquit, & immitem fuisse me aliquādo pœnituit. lenē & placibilem nūquam, Æneas Sylu. li. 2. commentario rum de rebus gestis Alphonfi.

Sigismundus. Cæs.

Eos reges demum in terris beatos esse dicere solebat, qui eiectis ex aula sua hominibus superbis, viros mansuetudinis & misericordiæ cultores in curia assessores haberent. Æneas Syluius de dictis Sigismundi imperat.

Alphonfus rex.

Cum argueretur aliquando, quòd nimis mitis ac lenis esset erga suos, vt qui nonnunquā etiam iis qui vel grauiter in ipsum deliquissent, ignosceret: Malo, inquit, multos mea clementia & mansuetudine seruare, quā paucos mea seueritate perdere. Panor. lib. 2. de Alphonfi reb. gestis.

Idem.

Cuidam dicenti, caue ne tua hæc clementia ac lenitudo in perniciem cedat: Imò verò, respòdit, multa mihi perferēda sūt, ne in inuidiā cadā. Pan. l. 2. de reb. gestis Alphonfi regis.

Idem.

Dicere solebat, qui nimis lenem & mansuetum principem quererentur, expectandum iis esse, vt vrsi, ac leones quandoque regnarent. Hominis sanē clementiam esse: beluarum autem, feritatem. Panor. l. 2. de rebus gestis Alphonfi.

Idem.

Ab amico admonitus, ne malis & facinorosis hominibus adeo mitis esset: Malos beneuolentia & clementia interdum citius quàm seueritate in viam virtutis reuocari posse respondit. Cogitandū tamen, ad pri-

uatas iniurias principē facilem ad agnoscendum, in iis autem quæ lædūt Rempub. seuerum esse oportere: ita tamen, vt non hominem, sed crimen ipsum insectari ac punire videatur. Panormitanus de rebus gestis Alphonſi.

Idem.

Interrogatus verò, cur erga omnes etiam malè meritos rā humanus ac mansuetus esset: respondit, se quidem iustitia bonis gratū esse, malis autē clementia. Panor. lib. 2. de reb. gest. Alphonſi.

Idem.

Frequēter etiam dicebat, nihil magis aduersariorum animos flectere, quàm placabilitatis & māsuetudinis nomen. Panorm. lib. 3. de reb. gestis Alphonſi.

Infrā de hostibus non crudeliter tractandis.

Idem.

Quum in obsidione Caietæ susceptis imuberibus, senibus, omnique sexu bellis haudquaquam vtili, quos Caietani ob annonæ penuriam ciuitate expulerant: quidam Alphonſo regi dixisset, si tu hos nō admisisses, Caietani paucis post diebus sese dedissent. At ego, respondit rex, pluris facio eorū vitas, quàm Caietas cētum Facinus profectō regium & memorabile: ac Deo in primis gratum acceptūmque. Quum enim urbem per id tēpus quadraginta fermè milium conatu capere nequisset, postea soluta ac diu desita iā obsidione, sine vi, sine armis, ea gratitudine in ditionem redigit. Panor. lib. 1. de rebus gestis Aphonſi.

Idem.

Quum verò contra Venetos ac Florentinos, potētissimos Italiæ populos, haud equidem iniuria bellum suscepisset, & iam Neapoli aduersus eos magna animi fiducia contendisset: Florentini primū, mox Veneti oratores in agro Pelignensium obuiā facti sunt, pacem ab armato per-

humiliter postulantes, cuius conditiones cū audire cuperent, Alphōsus dixisse fertur: Se nullū aliud pacis datæ pretium existimasse, quàm hostes gembus aduolutos ad se, pacē dedisse. O clemētiā omnibus principibus imitandam, & nostro hoc seculo inter potentes rarissimam. Panor. lib. 1. de reb. gest. Alphonſi.

His cognata pete ex apoph. de Humanitate, Mansuetudine, atque Patientia iniuriæ.

De cognitione sui.

Thales.

CVidam percontanti quid esset difficile: Seipsum, inquit, nosse. Atqui hoc vulgus putat esse facillimum. Aliena rectius perspicimus quàm nostra, & sibi quisque adulator est. Laërt. lib. 1.

Idem.

* Difficile est se nosse, inquit: sed beatū. Et hæc est secundū naturā vita. Anton. & Max. ser. de cognit. sui.

Chilon..

Dicere solitus est, Caue tibi ipsi, siue à teipso, siue obserua teipsum. Nā Græcè est *φυλάξαι τον εαυτον*: vt admo-neat, sibi quēque debere suspectū esse. Omnes sibi cauēnt ab aliis: at frequenter, nemo magis hostis est homini, quàm homo sibi, dū libidinem, dum iram, dū ambitionem aliāsque cupiditates adhibet in consiliū. Laërt. libro 1. c. 4. Stob. ser. 19. Max. ser. 56.

Idem.

Volebat, Nosse seipsum quemque debere: atque idcirco Apollini aureis literis sacratū eius dictum fuit. Nam qui se rectè nosset, animā atque corpus vt æquum est diligeret: neque quod vni est impartendum, alteri præberet. Quodd cū plerique perperam faciant, id nullius alterius culpe est adscribendū, nisi quod nos ipsos, id est, humanam compatiōnem agnoscere nolimus. Fulg. lib. 4. cap. 2.

Bia

Bim.

Vt homines ad sui cognitionē duceret, iubebat vt in speculo vnusquisque suas actiones contemplaretur, vt honestas magis ornaret, turpes verò emendaret. Stob. ser. 21.

Heraclitus.

Iuuenis adhuc omnium sapientissimus esse inde iudicabatur, quòd rogatus quid sciret, respondisset, Sat scio quòd nihil scio. Ex Aristonymi scriptis recitat Stob. ser. 21. Anton. in Melissa, par. 1. ser. 59. Max. ser. 56.

Diogenes.

Interrogatus quonam modo quis suimet præceptor fieri posset? respondit, si seipsum eis, quibus alios increpat, increpauerit. Stob. ser. 1.

Simonides.

Conuiuio quodam exceptus, in quo Pausanias etiam erat. Iustus aliquid è sapientiæ præceptis depræmere, statim dixisse ad Pausaniam fertur: Memento te hominem esse. Id autem Pausanias tunc temporis non magnoperè curauit, captus iam superbia, eò quòd ad Medorum partes sese applicuisset, & elatus ob hospitij ius, quòd ei cum rege intercedebat, forsitan etiam vino depulsus à sede rectæ rationis. Cùm verò iam esset Chalcoeco, & cum fame luctaretur, iamque calamitosissimam omnium mortem ob oculos cerneret: tunc in mentem ei venit Simonides, & magna voce exclamauit: O Cee hospes, magnum quiddam in tuo sermone inerat. Ego verò inani persuasione sum adductus, vt eum nullius momenti putarem. Ælian. l. 9. de Var. hist.

Theocritus.

Cuidã quærenti quare libros non scriberet, respondit: Quoniam, vt libet, non possum: vt verò possum, non libet. Stob. ser. 21. ex Aristonymo.

Socrates.

Dicebat, sese nihil scire præter hoc vnicum, quòd nihil sciret: reliquos verò ne hoc quidem scire. Antonius in Melissa, part. 1. ser. 59.

Idem.

Reganti cur nihil scriptū ederet, respondit: Quia video chartam pretiosiore, quàm ea quæ scribenda forent. Stob.

Plato.

* Qui nihil, inquit, propemodum scimus arbitramur nos omnia scire, non permittentes autem alios, quæ ipsi nescimus, agere, peccare cogimur ipsi cùm agimus. Anton. & Max. ser. de cognit. sui ipsius.

Philemon.

Philemon dicere solebat, homo cùm sis id fac semper intelligas, & semper eris homo. Ant. & Max. ser. de cognit. sui.

Demonax.

* Interrogatus, quando cœpisset philosophari, tum dixit cùm cognoscere meipsum incepti. Stob. ser. m. 21.

Philippus Mæced.

Cùm ad Chæroneam Athenienses vicisset, animum elatum ratione cōpescuit: & ne quid posthac per contumeliam & factum committeret, hoc instituit, vt quotidie mane excitaretur è somno, his verbis: Surge rex, & hominem te esse cogita. Stob. ser. 21. ex Æliano.

Alexander.

Alexander posteaquam ex diuturno morbo conualuit, nihilo se deterius affectum dixit. Admonuit enim nos (inquit) ægritudo, ne altum saperemus, vt pote mortales. Stobæus ser. 21.

Seneca.

† Inuenta sunt specula, vt homo ipse se nosceret. Multa ex hoc consecuta, primò sui notitia, deinde & ad quædam, consilium. Formosus, vt vitaret infamiam: deformis, vt sciret redimendū esse virtutibus, quicquid corpori deesset: iuuenis, vt flore ætatis admoneretur, illud tempus esse discendi & fortia audendi: senex, vt indecora canis deponeret, & de morte aliquid cogitaret. lib. 1. Na t. qu. cap. 17.

Placilla.

Placilla Theodosij imperatoris vxor pietissima, subinde maritum admonere solebat, iam in Cæsare enatum, vt se olim priuatum hominem fuisse cogitare. Quem putabat præ cæteris ad Romanæ reipub. gubernacula assumptum, non ferocius superbiret, atque iam Deum se factum existimaret, vt alij sed vt hominem se esse cogitans, variis cum subditis fragilitatibus obnoxium, ritè gubernaret imperium, tanquam Dei seruus: Nicephorus Callistus libro 12. cap. 42.

Basilii.

* Memor, inquit, naturæ, nunquam superbies. Memor autem eris ipsius, si teipsum obserues. Ant. & Max. ser. de cognit. sui.

Idem.

* Accurata cognitio tuipsum sufficienter te veluti manu deducet ad notionem & contemplationem Dei, ibidem.

Didymus.

* Nosse, inquit, ignarum se esse, sapientiz est: & scire se iniustitiam fecisse, iustitiz. Ibid.

Chrysostomus.

* Is maxime se nouit, qui se nihil esse putat. Ibid.

De collega inutili.

Scipio Æmylianus.

CREATUS censor, addito collega Mummio, viro magnæ quidem nobilitatis, sed vitæ dissolutioris, pro rostris dixit, se ex maiestate Reipublicæ omnia gesturum, siue ciues sibi dedissent collegam, siue non dedissent: innuens, fatius fuisse non habere collegam censuræ, quàm talem collegam: Valer. Maxim. libro sexto, capite quarto. Plin. de Viris illustrib. 58. & Bruson. libro quarto, capite 5.

De coitu & venere.

Pythagoras.

ROGATUS à quodam quando esset congregiendum cum fœmina: Cùm voles, inquit, teipso fieri debilior. Multa Venus enervat hominem. Laer. 1.8. c. 1.

Idem.

Idem dicere solebat, Ne sæpe homo ab homine. Hoc ænigmate, frequente venereorum vsu interdicens. Stob. ser. 15.

Aristoteles Cyrenaus.

Interrogatus, an amor coitus gratia fieret? Neq; eius gratia, dixit, neq; sine eo. Stob. ser. 61.

Ijurgus.

Quodam admirante quamobrem vetuisset sponsum cum sponsa simul dormire, sed statuisset, vt vterque cū suis æqualibus maximam diei partem versaretur, cūmq; his totas noctes quiesceret, cum sponsa verò furtim ac verecundè congrederetur. Primum, inquit, quod vt corporibus essent validi, si non vterentur congressu ad satietatem: dein, vt illis amor mutus semper maneret recens ac vigenz: denique, vt fœcus ederent robustiores. Plut. in Lacon.

Alexander.

Duabus potissimum rebus, cū Deus à multis prædicaretur, se quod mortalitatis esset, deprehendere dicebat, somno & coitu: quod hæc præcipuè proderent humani corporis imbecillitatem. Somnus enim mortis imago est, & coitus species est morbi comitalis. Plutarchus in Alexandro.

His cognata sunt, qua in apoph. de Amore, Incontinentia, Libidine, &c. reperies.

De comitate.

Diogenes.

SOLITUS est dicere, manus non esse porri-

porrigendas amicis, complicatis digi-
gitis. Innōit, non satis esse, si comes
nos præbeamus amicis, sed comitati
comitem adiungendam beneuolen-
tiam, & benignitatem. Laërt. l.6.&
Erasl.3.apoph.

Socrates.

Æschines cūm cuperet esse ex nu-
mero discipulorum Socratis, suam-
que apud præceptorem excusaret
paupertatem, molestè ferens, quom
alij Socratis amici multa subinde lar-
girentur, se solum nihil posse: Annon
intelligis, inquit Socrates, quàm ma-
gnum munus mihi dederis, nisi fortè
teipsum parui æstimas? Comiter sus-
cepit discipulum egenum, & nihil
mercedis postulauit ab eo, quem
pauperem esse nouerat. Laër.

Antalcidas.

Rogatus à quodam, quo pacto quis
maximè placere possit hominibus? Si
inquit, loquatur illis iucundissima,
præstet autem utilissima. Plut. in a-
poph. Lacon.

Telecrus.

Fratri suo querenti, quòd ciues
erga se non perinde afficerentur, at-
que erga illum: sed inhumanius tra-
ctarent, quòd nondum ab illis esset
creatus Ephorus: Tu (inquit) extra om-
nem comitatem positus iniuriam
ferre nescis, ego autem scio. Sensit,
comitatem plurimum posse ad con-
ciliandum ciuium fauorem. Plut. in
Lacon.

Anonymus.

Quidam causam detulit ad orato-
rem: is negauit, ac detulit ad alterū
qui recepit. At is qui detulerat, dice-
re solebat, sibi gratiorem fuisse ora-
tionem eius qui negarat, quàm eius
qui recepit: Quòd ille comiter recu-
sasset, hic grauius & inamœno vultu
recepisset. Erasl. 8. apoph.

C. Corra.

Dicebat se operam suam, in eo
quod non contra officium peteretur,
solere polliceri omnibus: sed imper-
sire illis tantū m, apud quos optimè

poni arbitraretur. Cic. ad Quint. fra-
trem, de petitione consularis.

Traianus Imp.

Amicis incusantibus, quòd parum
memor imperatoris maiestatis, ni-
mium esset omnibus expositus, re-
spondit: Talem præstabo me impe-
ratorem priuatis, qualem optarem
ipse priuatus. Eras. Rot. lib. 8. apoph.
Brul. l. 3. c. 4.

De commendatione.

Agessilaus.

Q Vidam petit ab Agessila, vt se
scriptis ad hospites & amicos
suos Asiaticos literis commendaret,
quo apud illos ius suum consequere-
tur, respondit: Nihil esse opus literis
commendatiis. Nam mei, inquit,
hospites sua sponte quæ iusta sunt
faciunt, etiam si illis non scripsero.
Apud bonos & in bona causa super-
uacua est commendatio, quum ipsa
res impetret quod precibus exorare-
tur. Plut. in Lacon. apoph.

Augustus Caesar.

Augustus filios suos nunquam po-
pulo commendauit, nisi cum hac ex-
ceptione: Si merebuntur. Honorem
non authoritati, sed meritis tribui
uolens. Erasmus libro quarto apoph.
Suet.

Anconinus Pius.

Rogatus cui filium commendaret,
vobis, inquit, si promeretur, & diis
immortalibus. Fauorem noluit suæ
authoritati tribui, sed filij meritis,
Iulius Capitolinus.

De comœdiæ liber- tate.

Crates.

C Rates Thebanus cūm filium Pa-
siclem in meretricis domum per-
duxisset, dixit: Hòc tibi est patrium
coniugium. Nam mœchi Tragici
præmia referunt exilia ac cædes: Co-
mici autem scortatores ex luxu &

remulentiā lucrificiunt insaniam. Sensit homo ethnicus, quasi tragicam esse rem adulterium: propterea quod plerunque crudelis sit eius exitus. Scortari autem esse comicum, scrutatio enim non mortis damnatur supplicio: nihilominus tamen, qui depereunt in meretricem, in comœdiis inducuntur (vt sunt re vera) insanis similes. Laertius lib 6. cap. 5.

Socrates.

Quum in Aristophanis comœdia, cui titulus Nebulæ, multis & acerbis conuiciis proscinderetur, & adstantium quidam diceret, Non hæc iniquo fers animo Socrates? Non per Iouem, inquit, ægrè fero, si in theatro, perinde vt in magno conuiuio, salibus mordeor. Mos hic etiamnum durat apud quosdam Germanos, vt in celebribus conuiujs adhibeatur dicax aliquis, qui in conuiuas iaciat scommata: quibus commoueri, vehementer inciuile habetur. Eras. lib. 3. apoph.

Xenocrates.

A Bione dictis lacepsitus, Non sum, inquit, tibi responsurus, neque enim tragœdia, quum à comœdia taxatur, dignatur eam responsò. Nota est veteris comœdiæ licentia, in qua multa scommata iaciuntur, & in ipsos poëtas, & fabularum personas: at tragœdia non dignatur vicissim humiles personas attingere. I. aërt. li. 4. cap. 2.

Læcones.

Comœdias & tragœdias non audiebant, vt nec seriò nec ioco quicquam audirent repugnans legibus. Leges enim prohibent stupra, incestum & adulteria: prohibent dolos, iniuriam, furta, cæteraque flagitia: at in fabulis talia poëtæ diis affingunt. Nec placuit illis quorundam excusatio, fabulas ad voluptatem fingi, non ad fidem veri. Voluptas ea corrumpit imbecillum animos. Hanc ob causam Archilocom poëtã

cum venisset Lacedæmonem, eadem hora expulerunt, quod intellexerant ab illo scriptum, satius esse abiicere arma quàm mori. Plut. in apoph.

De compassione seu condolentiã.

Socrates.

* Dicebat medicos ægrotis, amicos infortunatis consulere debere. Stobæus.

Agesilau.

† Cum se imperante decem millia hottium cecidissent, eoque præliò Corinthiorum opes vehementer debilitatæ viderentur, tantum abfuit ab insolentia gloriæ, vt commiseratus sit fortunam Græciæ, quòd tam multi à se victi, vitio aduersariorum concidissent. Namque illa multitudine Persas frangi vincique potuisset, si vires & animos Græciæ conuinxisset. Idem cum hostes intra mœniã compulisset, & vt Corinthum expugnaret, multi saaderent, negauit id suæ virtuti convenire. Se enim eum esse dixit, qui ad officium peccantes redire cogeret, non qui nobilissimas Græciæ vrbes extingueret. Probus in Agesilao & Plut.

Antonius Verus.

Dicere solebat inhumanum planè esse humanis casibus & calamitatibus non ingemiscere. Innuens eos ab hominum natura alienissimos esse, qui aliorum miseriis non afficiuntur, ac instar lapidum in aduersis amici rebus stant immoti. Capitoli-ns.

Anonymus.

Quidam deciderat in puteum profundum, eum quum vidisset quilibet, commiserans hominem, dixit: Miser quomodo in puteum decidisti? Tum ille, Quid refert, quomodo inciderim? hoc potius age, vt hinc possim educi. Refertur à diuò Augustino.

De concordia.

Antisthenes.

FRatrum inter se concordiam dixit Antisthenes quouis muro firmitus munimentum. Id dictum & ad citium concordiam accommodari potest. Laert. l. 6. c. 1.

Musonius.

* Dicebat, nullas nuptias sine concordia esse honestas: nec ullam societatem utilem. Improbos verò inter se concordiam alere non posse. Sicuti lignum rectum cum curuo, aut duo ligna curua inter se conuenire nequeunt. Stob. ser. 78.

Melanthus.

Quum Gorgias sophista recitaret in Olympiacis ludis apud Græcos orationem de concordia, Melanthus quidam, hic, inquit, de concordia totius Græciæ differit, qui sibi, vxori, & ancillæ tribus duntaxat, vt concorditer viuant nondum persuasit. Eras. 6. apoph.

Leo Byzantium.

Leo Byzantium sophista venit Athenas, populo dissidiis tumultuanti concordiam suafurus. vbi prodisset in suggestum, corpore admodum pusillo omnium risus obortus est. Ille fortuitam occasionem vertens in proœmium: Quid, inquit, ô viri Athenienses, si conspiceretis vxorem meam? quæ tam pusilla est vt vix peringat ad genua mea. Ad hanc vocem quum maior etiam populi risus sublatuisset, subiicit: At nos tam pusillos si quando dissidemus, vix ciuitas Byzantium capere potest. Ita ferè Plutarchus in præceptis politicis. Sed eandem fabulam multò aliter narrat Philostratus in Sophistis. Nempe quum prodisset ad populum, dicturus de cõcordia ipsa statim specie risum mouit populo, quòd obesus esset, ac ventre prægrandi. At ille nihil turbatus risu multitudinis, Quid, inquit, ridetis viri Athenien-

ses? Vxor mihi est me multò obesior, & tamen concordēs vnus capit leætulus, discordēs ne tota quidem domus. Quod refert Philostratus, & probabilius est & festiuus,

Isæus sophista.

Lacedæmonij cum periclitarentur, ac de ciuitate mœnibus cingenda consultaret, Homericum carmen recitauit Isæus Sophista:

Scutum hæsit scuto, galea galea, atque viro vir.

Et adiecit, Sic mihi state Lacedæmonij, & muris cincti sumus. Philostratus in Sophistis.

Archidamus.

A duobus inter se dissidentibus delectus arbiter, ambos duxit in lucum Mineræ, cognomento Chalcicæ. sacrum ibi exegit ab illis iniurandum, vt starent arbitrii iudicio. id vbi iurassent: Pronuntio, inquit, ne prius hunc locum exeatis, quàm quod inter vos est dissidij ponatur, & inuicem reconciliemini. Reperit vir ingeniosus, quo pacto fieret, vt nec ambos offenderet recusato arbitrio, nec alterum è duobus alienaret, si pro altero contra alterum tulisset sententiam. Apud Lacedæmonios autem nefas erat fallere, quicquid Mineræ templo promissum esset. Plutarchus in Lacon.

Agésilauus.

A quodam percontratus quam ob causam Sparta mœnibus non cingeretur ostendit ciues armatos & vanimones: Hi, inquiens, sunt Spartæ ciuitatis mœnia. significans, Resp. nullo munimento tutiores esse quàm virtute ciuium consentientium. Plutarchus in apoph. Lacon. Eras. libro 1. apoph.

Idem.

Similiter cum alius quidam interrogasset hoc ipsum: Ciuitatem non faxis lignisve, sed pro vallis ac mœnibus, incolentium virtute muniri oportere, ait, quos si iungit concor-

dia, nullus potest esse murus inexpugnabilior. Plutarchus in Lacon. apoph.

Callicratidas.

Quum ad Cyrum regem mitteretur, ut pecunias belli exigeret, & ter à rege bibulo non admitteretur, discessit, iuravitque, apud comites, ut primùm Spartam rediisset, nihil non facturum, ut Græcos inter se conciliaret, quo barbaris fierent magis formidabiles, desinerentque illius regis viribus inter se pugnantibus egere. Singularis profectò fuit prudentiæ vir, quod perspexit Græcos non alia magis ratione posse reddi barbaris formidabiles, quam si depositis intestinis simultatibus, mutuam inter se concordiam sancirent. Plut. in Lacon. apoph.

Agessipolis Pausania F.

Quum Athenienses querimonia- rum, quas cum ipso mutuas habebant, arbitram delegissent Megarensium civitatem, quæ controversiam inter eos componeret: Turpe, inquit, si Megarenenses melius norunt quid iustum sit, quam hi qui se Græcorum duces ac rectores præstitissent. Megarenenses apud Græcos malè audiebant, de quibus iactatum est, quòd neque primi essent, neque secundi neque tertij, neque quarti, neque vllò in numero: cum Athenienses pleræque Græciæ imperarent. Ab ipsis igitur quibus cum litem habebat, rex volebat finire dissidium: simul declarans, & quam suæ fideret causæ, & quam aduersariis non diffideret: malens clarissimæ civitatis iudicio vinci, quam Megarensium arbitrio vincere. Plut. in Lacon. apoph.

Lycurgus.

Quum agros inter ciues diuisisset, & post longum tempus ex peregrinatione veniens, in agris Lacedæmoniorum forte manipulorum acervos in messe conspexisset ordine positos: ridens ad eos qui aderant,

dixisset fertur: ut tota Lacedæmon videtur multorum esse fratrum, qui nuper inter se diuiserunt hæreditatè. Bono principi nil iucundius erat, quam suorum civium concordia. Plut. in Lacon. apoph.

Idem.

Ad ciues suos qui scripserant, quo pacto hostium impetum repellere possent: Si pauperes, ait, manseritis & contentiones mutuas deposueritis. Complexus est autem vnico quasi verbo vir sapientissimus, quid civitatibus exitum potissimùm pariat: immodicæ videlicet diuitiæ, ac omnis concordia neglectus. Brus. lib. 2. cap. 4.

Demetrius.

Cùm aliquando à venatione rediret ad patriam legationem iam audientem succinctus ut erat telis, accessit, eumque osculatus consedit: Hæc, inquit, concordia regni nostri tutissimum erit præsidium. Dissidentibus itaque legatis, Renuntiate, inquit Antigonus, ô viri, talem amorem, animique pietatem, qualem vidistis. Bruson. lib. 2. c. 4. ex Plutarcho.

Scilurus.

Scilurus octoginta liberos masculos habens, cùm esset moriturus, fasciculum iaculorum singulis porrexit, iussitque rumpere. Id cùm singuli recusassent, eò quòd videretur impossibile, ipse singula iacula eximit, atque ita facilè confregit omnia, filios admonens his verbis: Si concordēs eritis, validi inuictique manebitis: contrà, si dissidiis & seditione distrahemini, imbecillēs eritis, & expugnati faciles. Non potuit Scythia magis Scythicè rem ob oculos ponere. Plutarchus in apoph. Stob. ser. 82.

Themistocles.

Cùm Xerxes expugnatis Thermopylis crudeliter tractasset Astum, & hac fama perterriti classiarj cogitarent de repetenda domo, idque ple-

rique

rique suaderent : solus Themistocles obstitit, dicens eos vniuersos hostibus fore pares, dispersos verò perituros. Amylius Probus.

Anonymus.

Chij aliquando cum grauissimo seditionis morbo laborantes, tumultum inter se excitarent : quidam inter illos homo natura ciuili & pacis amans, ad eos qui omnes amicorum suorum aduersarios ex vrbe volebant eiicere: Nequaquam, inquit, sed cum victoriam obtinuerimus, relinquamus aliquos, ne procedente tempore non habentes aduersarios, nobis ipsis bellum inferamus. Atque hoc dicto persuasit, unitatem & concordiam in Republ. retinendam esse. Elianus lib. 14. de Varia historia. Plut.

Tyresius.

Scipio Africanus quum Numantinos sæpe victores iam fregisset, obsessosque tandem expugnasset: Tyresium principem Celticum rogauit, qua de causa Numantia aut prius inuisa aut post euersa fuisset? respondit Tyresius, Concordia victoriam, discordia exitium præbuit. Brus. lib. 2. cap. 4.

Mycipsa.

Mycipsa rex iamiam moriturus, filios suos paterno monet affectu, vt concordēs sint, aureis semper literis scribendam sententiam addens: Concordia parux res crescunt, discordia autem maximæ dilabuntur. Sallust. de bello Iugurthino.

Seuerus Imp.

Ia grauissimum morbum incidens posteaquam vitæ suæ finem instare animaduertit, ad se vocauit Marcum Antonium & Getam filios, à quibus quid vellet percunctatus: Facite, inquit, vt conueniat inter vos, locupletate milites, cæteros omnes contemnite. Sciebat enim, filios regni cupidissimos post mortem de successione disceptaturos: & nisi militum animos pecunia flecterent, penitus interitu-

ros esse. Dion Nicæus, & Xiphilinus in vita Seueri.

Iouianus Imp.

Cum sollicitaretur vt responsurum daret Macedonianis supplicanibus, Odi, respondit, omne contentionis genus: concordiam autem vnicè amplector & amo. Nicephorus Callistus lib. 10. cap. 40. Eccles. hist.

D. Ludouicus.

† Non modò Francos Principes, verum etiam externos dissidentes ad concordiam reuocare satagebat. Quod cum improbarent nonnulli, eos grauius arguebat, dicens, fore vt externi si se spectante & dissimulante, armis dissideant, existiment Regem Francorum per summam malitiam tolerare, atque infensis animis in me regnumque meum aliquam perniciem machinentur. Præterea periculum esset, ne Deum in me prouocarem, qui summo fauore profequitur eum, qui dissidentes conciliare nititur. Ionu. in eius vita cap. 89.

De confessione.

Pythagoras.

Dicebat peccata non esse verbis tegenda, sed tentandū vt reprehensionibus curaretur, Ant. & Max. serm. de iniust. peccato, & confess.

Aristoteles.

* Non multum ab impeccabili discedere dicebat, qui peccatum vt decet fateretur. Ibidem.

Lysander.

In Samothracia oraculum petens, iussus est à sacerdote dicere, quid deterrimum in vita egisset. Ipse quoque sacerdotem rogauit, vtrum iussa suo, an deorum, id facere oportere? At illo dicente, deorum: Tu igitur, inquit, mihi concede, vt illis, si percontentur, dicam. Bruson. lib. 2. cap. 13. ex Plut. in Laconicis.

Antalcidas.

Interrogatus à factorum ministro, quibus rebus per omnem ætatem o-

peram dedisset? Non opus est, inquit, vt tibi hoc dicam: sed si quid malè egi, Dijs nequaquam incognitum est. Plut. in Lacon.

Anonymus.

Sacerdos quidam Laconem initiatus, rogabat in quibus ab ineunte ætate potissimum peccasset? At ille: Hoc, inquit, Deos nequaquam latet. Verùm cum magis vrgeret responsum, Lacon rogauit etiam Num hoc sacerdoti vel dijs ipsis dicendum esset? Quum respondisset, Dijs: Tu igitur secede parum, inquit, ne audias, Dijs dicturus eram. Plutarch. in Lacon.

Seneca.

* Quare vitia sua nemo confiteatur? quia etiam nunc in illis est. Somnium narrare, vigilantis est: & vitia sua confiteri, sanitatis est indicium. Expergiscamur ergo, vt errores nostros coarguere possimus. Epist. 54. ad Lucill.

Idem.

† Confessio, inquit, conscientia vox est. lib. 8. contr. 1.

Idem.

† Initium salutis notitia peccati. Nam qui peccare se nescit, corrigi non vult. Deprehendas te oportet, antequàm emendes. Quidam vitijs gloriatur. Tu existimas aliquid de remedio cogitare, qui mala sua virtutum loco numerant? Ideo quantum potes te ipsum coargue: inquire in te: accusatoris primum partibus fungere, deinde iudicis, nouissimè deprecatoris, aliquando te offende. Epist. 28.

De coniugio.

Crates.

Hipparchia Metroclis soror admauit Craterem apud parentes minitans se sibi conscituram necem, ni philosopho nuberet. Ab hoc affectu quum nec parentum verbis, nec Cratetis adamati suaso reuocari posset: Crates surgens, detracto pallio

nudauit tergum gibbo, deformatum: Ne quis circunueniatur, inquit, hic est sponsus: & proiecto baculo & pera, Hæc, inquit, dos est. Super his delibera, neque enim mihi coniunx esse poterit, nisi cui placeat idem institutum. Quum accepisset conditionem puella, mox substrato pallio cum illa congressus est, parentibus adstantibus. Itaque consummatum est Cynicum matrimonium. Laert. lib. 6. cap. 7.

Pittacus.

* Interrogabat quendam, quam obrem vxorem ducere noller? qui cum respondissent, Quoniam si formosam duxero, habiturus sum communem, sin deformè, pœnam: haudquaquam, dixit Pittacus. Sed si pulchram duxeris, non erit tibi pœna: sin deformem, non habebis communem. Stob. ser. 65.

Antisthenes.

Quidam censebat sapienti non esse ducendam vxorem, sed Antisthenes contrà censebat ducendam esse: at non voluptatis, sed liberorù gratia. Debetur hoc naturæ, & patriæ. Sed cum optima indole præditis cōgredietur, vt ex bonis nascantur boni. Quin & amabit maritus vxorem, non vulgari more, sed iudicio, is enim verè & constanter amat, qui iudicio amat. At sapiens optimè diiudicabit, quæ sint amare dignæ: aduersus eos qui vxores se iactant habere pro matulis, recitat Eras. Rot. lib. 7. apoph. ex Laert. lib. 6. cap. 1.

Thales.

† Roganti matri, vt vxorem duceret, nondum esse tempus, dixit: deinde maior cum natu esset, eidem instanti non amplius esse tempus respondit: Laert. lib. 1.

Euripides.

† Felix cuique coniugium prospere successit, vxoris bonæ: felix & ille, qui nullam duxit. Stob. serm. 69.

Hipponax.

† Binos cum vxore iucundissimos dies

dies agitari dicebat, alterum quo ducitur, alterum quo mortua effertur. Stob. serm. 63.

Charilaus.

Charilaus percontanti quamobrem Lacedæmonij virgines nudas producerent in publicum, vxores verò tectas: Quoniam, inquit, virginibus mariti sunt inueniendi, vxores verò seruandæ iis qui eas nacti sunt. Huc spectabit ea consuetudo, vt nec puellis deessent mariti, nec contaminarentur matrimonia præter aliarum gentium consuetudinem, vbi virgines videri nefas est, vxores oculis hominum exponuntur. Plutarch.

Anonymus.

Ciues qui à nuptiis abhorrent, cælibésque viuere mallent, à spectaculis quibus nudi pueri incedebant, arcebat Lycurgus, aliásque addebat ignominias, hac arte prouidens diligenter, vt ciues creandis liberis operam darent. Quum enim mos esset apud Lacedæmonios, vt iuniores senioribus multum honorem cultumque præstarent, hoc honoris ademit iis, qui coniugibus ductis nolent augere ciuium numerum. Vnde nec illud in Mercillidam dictum reprehendit quisquam, quum tamen belli dux esset probatissimus. Cùm enim aduenienti iuuenis quidam nõ assurgeret, atque ille diceret, Non mihi assurgens cessisti? Nec tu, inquit, mihi cessurum genuisti. Tam præcax iuuenis dictum in seniorem, eumque bella laude celebrem, nunquam tulisset populum Spartanus, nisi propeisimis ciuibus habuisset eos, qui sponte steriles esse statuissent, nec agnoscerent quid patriæ deberent. Nam rem propius intuentibus, non ita magnum discrimen est inter eum qui ciuem occidit, & qui ciuem Reipublicæ dare quum possit recusat. Plut. in Lacon.

Lycurgus.

Quum certum tempus præscri-

psisset quo puella nubere, iuuenes ducere deberent: interrogatus cur id statuendum putasset? Vt, inquit, soboles ex adultis perfectæque ætatis parentibus nata, valida sit & vegeta. Et contumpræpropero non solum læduntur corpora gignentium, verum etiam proies nascitur imbecilla. Tum qui ante tempus dant operam liberis, carent apud illos auctoritate quam ætas conciliat: rursus qui vergente iam ætate, nec fruuntur liberis suis, nec eos possunt ad perfectam institutionem perducere, morte senioque præuenti. Plutar. in Laconicis.

Leonidas.

Leonidas Anaxandridæ filius, & Cleomenis frater, cùm ad bellum contra Persas proficisceretur, Gorgoni vxori suæ interroganti, quidnam mandare vellet: Nihil aliud quam vt nubas, inquit: & bonos liberos parias. Quo dicto primùm ostendit, in eo prælio se periturum: deinde suadet vxori ne vidua maneat, sed nubat, filios eduere. Reip. Plut. in Lac. apoph.

Olympias.

† Cùm aulicus adolescens vxorem duxisset, formosam quidem, sed famosam: Hic consilio destitutus est, inquit, alioquin oculis non duxisset. Si quidem auribus, & non oculis aus digitis, hoc est famæ, non formæ, aus dotis habita ratione, vxor est ducenda. Plut. in præcept. connubial.

Demosthenes.

* Dicebat homines sui seculi meretrices habere, ad voluptatem explendam, concubinas ad quotidianam corporis curam: vxores verò (subiciebat) ducendæ sunt, vt liberos legitimos gignamus, & familiam fidam custodem præficiamus, Stobæus serm. 65.

Antianira.

Antianira Amazonum regina, demirantibus quòd nupfisset claudofatis Cynicè respondit, ἀπίσα χαλδὸς οἰοῦμαι, id est, claudus optimè virum agit.

Sensit, maritum adhibendum non ad oculorum oblectamenta, sed ad usum coniugij. Feruntur autem claudii salaciores esse cæteris, & ob id ad gignendam prolem magis accommodi. Erasmi. lib. 9. apoph.

Huc refer apoph. de vxore ducenda, & non ducenda, &c.

De coniugali amore.

Theſea.

EA fuit Dionysij soror, nupta Polyxeno, quæ postquã marit⁹. metu tyranni profugisset, & rex sororẽ accusaret, quod conscia fugæ mariti nõ indicasset: Ad eone, inquit, Dionysii, me vilem abiectiq. animi fœminã iudicas, vt si sensissem illum moliri fugam, non me illi navigationis & omnium fortunarum comitem additura fuerim? Erasmi. 5. apoph. ex Plut.

Portia.

Bruti vxor Portia Catonis filia, posteaquam sensit conspiratum de Cæsare interficiendo, ex nocte quæ præcessit diem in quo Cæsar occisus est, egresso cubiculũ Bruto cultellũ tonsorium velut vnguim refecãdorum gratia poposcit, eoque quasi forrẽ de manibus clapso, seipsã grauitè vulneravit. Mox Brutus clamore ancillatũ in cubiculũ reuocatus, obiurgare eam cœpit, quod tonsoris præripuisset officium. Hic illa clamã marito: Nõ hoc, inquit, temerè feci: nam experiri volui, si quod constitutum est, parum cesserit ex sententia, quàm æquo animo me ferro sim peremptura. Plut. in Bruto.

Inuim Cæsar.

Pompeiam vxorem, quod sinistra fama laboraret, quasi cum Clodio rẽ habuisset, repudiavit quidem. Cæterum cum Clodius hoc nomine reus perageretur, Cæsar citatus testis nihil mali de vxore dixit. At cũ accusator diceret: Cur igitur cum illa fecisti diuortium? Quoniam oportet, inquit, Cæsaris vxorem etiam à ca-

lumnia puram esse. Præter argutiam responsi, laudari potest & ciuilitas, quod repudiatæ coniugis famæ pepercit. Plut. in Ro. apoph.

De coniugali pudicitia, consule titulum de Pudicitia.

De coniugij molestiis.

Pitracus.

EXpertus dicebat. Æqualem dulcentiorem, ac perinde morosam & imperiosam, id latius explicat in Chiadibus Erasmi.

Socrates.

† Interrogatus, quinam homines penitentiam incurrerent: Respondit, qui vxores duxerunt. Stobæus serm. 68.

Antisthenes.

Antisthenes adolescenti consulenti, cuiusmodi vxorẽ ducere expediret: si formosam duxeris, inquit, habebis communem: si deformem, habebis pœnam. Suasit, ducendam esse vxorẽ, quæ nec fastidium viro moueret, ob deformitatem: nec ob insignem formam peteretur ab adulteris. Tribuit autem Gellius hoc dictum Bianti, sed Laert. lib. 6. cap. 1. Antistheni.

Demonax.

Epicteto Cynico suadeti, vt vxore ducta daret operam liber: si neque enim id indignum esse philosopho: Da mihi, inquit, igitur vnam è filiabus tuis. Notans illum inepte suadere alteri, quod ipse non faceret. Erasmi. lib. 8. apoph.

Lycurgus.

† Consulenti cuidam, vt contra nõ ducentes vxorem pœnam statueret, graue onus mulierem esse dixit. Stobæus serm. 68.

Epicharmus.

† Vxorem ducere perinde est ac ter senas aut tres tesseras fortui õ iacere: Nam si compositam moribus acceperis, & cætera, non molestam, fœlices habebis nuptias. At si frequen-

ter exeuntē domo, loquacem, & sumptuosam duxeris; non vxorem habebis, sed instructum per vitā infortunium. Stob. serm. 69.

Anonymus.

† Romanus quispiam nuncium vxori remiserat. Hic corripientibus se amicis, quarentibusque, Nonne casta, nonne formosa, nonne fecunda est? Prolato calceo, nonne elegans est, inquit, & ornatus ac nouus? At nemo vestrum videt, qua parte pedē meum premat, ac lædat. Plur. lib. de præcep. coniug. & in Aemilio.

Cato.

Narratur illud Catonis dictum, Si sine vxoribus mundus esse possit, vita nostra non esset absque diis. Sensit felicissimum hominum vitā fore si datum esset à coniugio liberos viuere. Sed, vt idem ait apud A. Gellium, cū illis incommodē viuatur, sed sine illis omnino viuatur, vt meritorū dici possit vxor necessarium malum. Eras. lib. 8. apoph. At celestis veritas, vxorem bonum necessarium esse asserit.

Alphensius.

Dicere solebat, ita demū matrimonium tranquillē, citraq. querimonias exigi posse, si maritus surdus fiat, vxor cæca, innuens, opinor, fœmineū genus obnoxium esse zelotypiæ, atque hinc oriri rixas & querimonias: rursus maritis permolestā esse vxorum garrulitatē: qua molestia cariturus sit, si fiat surdus: nec illa vexabitur adulteri suspicione, si careat oculis. Eras. lib. 8. apoph.

Vide apophtheg. de Vxore non ducenda.

De coniugio iterato.

P. Syrus.

È Vm improbē Neptanum accusare dicebat, qui semel ex naufragio liberatus, iterum mari se credit. Transfertur autem ad eum, qui secundam duxit vxorem. Brusonius lib. 4. cap. 25.

Dionysius.

Matri suæ præter ætatem nubere cupienti, Ciuilia, inquit, ô mater, iura violari possunt, naturæ ius nequaquam. Significans, contra naturā esse, si vetula, quæ iam parere nō potest, nubat. At hodiē nubūt septuagenariæ Plutarc. in Reg. apoph. & Brus. lib. 4. cap. 1.

Annia.

Ab amicis adhortata, vt post defunctum priorem maritum, alteri nubere, cū ætas esset & integra, & forma præstantissima adhuc: quorū alterum præberet spem prolis, alterum promitteret amorem mutuum: nullo, inquit, pacto hoc facerā sum: si enim bono viro nupsit, nolo posthac timere ne amittam: sin verò malo, quæ me caperet demētia, vt post optimum talem admitterem? Eras. lib. 8. apoph.

Valeria.

A quoddam rogata quam ob rem defuncto Seruio marito, nulli posthac nubere vellet? Ideo, inquit, hoc facio, quia Seruius meus, licet aliis defunctus sit, apud me viuat, viuēque semper. Eras. libro 8. apophthegmatum.

Martia Catonis F.

Interrogata, quam ob causam post mariti mortem, alio se copulāre viro renueret? Respondit, Quia non virum faciliē inuenero, qui me magis velit, quàm mea. Noluit probare castissima matrona hoc coniugium, quod mutuo careret amore. Quæ dotis enim causa nubit viro, concubinum verius quàm maritū habebit Eras. lib. 8. apoph.

Portia.

Cū laudaretur apud eam mulier quædam vt bene morata, quæ tamen iterarat matrimonium: Felix, inquit, ac pudica matrona non nubat nisi semel. Non passa est illam inter bene moratas numerari, quæ citra necessitatem a seisceret alterum virum. Nam multas huc cogit egestas. Porro coi-

eus gratia nubere, est non verè pudicæ. Eoque dixit, Felix, excusans necessitatem. Erat. li. 8. apoph.

Eadem.

Quum diutius lugeret maritum, rogata quæ esset habitura diem luctus ultimum: respondit, Quem & vitæ. Sic illa Ethnica, magno sanè cū dedecore plurimarum Christianarum, quæ viro nondum elato iam nupsurunt. Idem.

Barbara Imperatrix.

Erat Sigismundi Cæsaris vxor, quo satis functo vidua supersticit, ei autem diceret aliquis, imitandum tururis exemplum quæ mortuo marito, perpetuam castitatem seruaret: Si me, inquit, ratione carentes imitari volucres iubes, cur non columbas potius passerésque proponis? Aneas Sylu. de dictis Sigismundi & Friderici imperatoris

Vide apoph. de secundâ nuptiâ.

De conscientia bona.

Chilon.

Iam grandæus dicebat, se sibi nullius facti conscius esse, cuius pœniteret, vno excepto, quòd cū esset ascitus arbiter, vt inter duos amicos finiret controversiam, nec quicquam veller aduersus leges facere, persuasit alteri amico, vt ad alios deferret arbitrium. Hoc pacto & legem seruauit, & amicum. Hic scrupulus non nihil mouebat: nis amicum, quòd per factæ virtutis fuisset, nullo metu à regula legum deflectere: nec illius amicitia magnifacere, qui ob sententiam secundum leges, non secundum ipsum datam, desineret amicus esse. Quid illa sanctius anima, quæ per omnem vitam, quæ illi longo contigit, hoc tantum criminis admisit? Laert.

Bias.

Interrogatus, quænam res in vita metu careret? Bona conscientia, respondit, Stob. ser. 24. Antonius in Me-

lissa. part. 1. serm. 66. Maximus serm. 24.

Periander.

Percontatus, quid in minimo esset maximum? Respondit, Bona mens in corpore humano. Stobæus ser. 1. de Prudentia.

Idem.

Interrogatus, quid esset libertas? Recta conscientia, dixit. Stobæus sermon. 24.

Socrates.

Ragatus, quænam tranquillè viuerent? Illi, inquit, qui nullius absurditatis sibi conscij sunt. Stob. sermon. 24. Anton. in Meliss. part. 2. ser. 77.

Pericles.

Moriturus hoc nomine sibi gratulabatur, quòd ipsi^o causa nullus Atheniensium pullam vestem induisset, significans, se nulli causam mortis fuisse, nec ulli diem ab ipso capitis dictum. Pullati sunt, qui mortuum lugent: & olim capitis reu amici pullati pullatum comitabantur. Plut. in Græc. apoph.

Isocrates.

Dicebat, omnino non sperandum esse, si quid turpe feceris, te latiturum. Quamuis enim lateas alios, tute tamen tibi malè conscius eris. Stob. serm. 24.

Idem.

Dicebat nihil celandum esse prorsus illorum quæ quis possidet, aut facit, aut facturus est. Siquidem circa res lateas necessariò multum timoris & metus contingit. Stob. ser. 24.

Idem.

* Emulemini (inquietabat) non opulentissimos, sed de nullo crimine sibi conscios. Cum hac enim fortuna suauissimè quis vitam agere possit. Ibid.

Agü.

Ab Ephoro interrogatus, nū etiam pœniteret eorum quæ gessisset? impauide respondit: Nequaquam pœnitet, cū sciam, me prudentiam cum honestate semper coniunxisse. nullam enim aliam ob causam nunc ad supplicium mortis ducor. Quo dicto ostendere

stendere voluit suā innocentia, & be-
nefati conscientiam, etiam in ipsa
morte. Plut. in Lacon. apoph.

Idem.

Cū captus & damnatus Epho-
ris, duceretur ad mortis supplicium,
vidit quendam misericordia motum
eius fortunam flere, cui ait: Noli
flere propter me, quia præter ius &
æquum ad dirum hoc supplicium
ducor, meliôrque sum ius qui ad
mortem me damnarunt. Quo dicto
ostendit, eos bene mori, & ho-
nestè, qui contra fas & omne ius sup-
pliciis afficiuntur. Plu. in Lacô. apoph.

Epiæterus.

*Parentes (inquirebat) pueros nos
pædagogo tradiderant, qui vbiq. ob-
seruaret, ne iæderemur. Deus autè iā
viros insitè conscientie custodiendos
tradit, quæ quidè custodia & cōserua-
tio nequaquam contēnenda est, quo
niā & Deo displiceret, & conscientia
ipsi nostræ hostes essemus. Stob. ser.
de conscientia.

Seneca.

* Bona conscientia prodire vult
& conspici. Epist. 97. ad Lucil.

Iulius Drusus.

Eius gædes pluribus ex partibus pa-
tebant vicinorum prospectui. Hoc in-
commodū faber se quinque talentis
correcturū pollicebatur, effecturūm-
que ne pars aliqua esset obnoxia pro-
spectui. Tū Drusus, Decē, inquit, da-
bo, si talè reddas domū meā, vt vndi-
quaq. pateat omniū oculis, quo nō
vicini tantūm, sed omnes ciues per-
spicere possint, quomodo domi meæ
viuatur. Eras. l. 6. apoph.

Pertinax Imperator.

Ab amicis admonitus, vt prætoriam
militū insidias effugeret, qui
iam conabantur imperatorē de vita
tollere: Respondit, se nequaquam ma-
lè sibi consciū esse, ideôque non o-
pus esse, vt contra imperatoriam ma-
iestatē, atque antea actam vitam, late-
bris aut fuga consuleret vitæ suæ.
Herodian. l. 2.

Virginius.

Cluuius historiographus sic affatus
est Virginiū, cuius rex gestas attrige-
rat: Scis Virgini, quæ fides historiæ de
beatur. Proinde si quid in historiis meis
aliter legis ac velles, rogo ignoscas.
Ad hæc Virginus: At, ô Cluui, tūne
ignoras ideô me fecisse quod feci, vt
esset liberum vobis scribere quæ li-
buisset? Vos excelsi animi estis, &
rectè factorum conscientia contenti.
Eras. li. 8. apoph.

Anonymus.

* Nihil est quod sic nos delectare
soleat, vt conscientia pura & spes bo-
na. Item. Conscientia læta & exultās,
sibi etiam vultum hilarem reddit, ac
genas rigat animi bona valetudo.
Nec sine causa dictum est à sapiente,
læti cordis os florescit. Anton. serm.
de puro corde.

De conscientia mala.

Chilon.

Sæpenumero in ore habebat, dam-
num turpi lucro semper præferē-
dum esse. Illud enim semel dolere,
hoc semper. Res amissa exiguo tem-
pore dolet, sceleris autem conscien-
tia semper cruciat animum. Laert. li.
1. cap. 4.

Bion.

Frequenter dicere solebat, Impie-
tatem malā esse conturbalem fi-
ducia, & adiecit versiculū Euripidis,
Seruum facit, quamuis feroculū virū.
Sensit vir sapientissimus, ibi liber-
tatem non habere locum, vbi mala
& inquieta sit conscientia: nec eum
hominem frui animi tranquillitate,
qui scit sibi iratum & infensum esse
nomen diuinum, Laer. li. 4. c. 7.

Diogenes.

Neminem à timiditate liberum &
reuera animosum esse dicebat. quàm
illum, qui nullius mali sibi conscius
esset. Stob. ser. 24.

Pythagoras.

Neminem tam audacem esse di-

cebat, quem mala conscientia nō faciat timidissimū Non quiescit enim animus malè conscius, sed ab omni etiam v̄to abhorret. Stob. serm. 24.

Idem.

Dicere solebat, virum iniquū plus mali pati, affl. s̄tū conscientia, quàm eum qui corpore castigatur, & ceditur: multo quippe grauiores sunt animi malè sanī, quàm corporis morbi. Stob. serm. 24.

Epicurus.

† Potest, aciebat, contingere nocenti vt lateat. latendi fides non potest. Seneca Epist. 97.

Cicero.

† Stulti malorum conscientia torquentur: sapientes bona præterita grata recordatione delectantur. 2. de finibus.

Plutarchus.

* Facinorosa cōscientia, instar vlcis in corpore, pœnitentiam relinquit in anima lancinātem iugiter ac peruellentem, & c. lib. de animi tranquillitate.

Anonymus.

Pythagoricus quidā philosophus coemens sibi à futuro calceos, non promptam habens pecuniam, orat vt in crastinū expectet diem: quò cū venisset sat̄ facturus, audit futorem iam iam de functum esse. Non faciens igitur mentionem pecuniæ, nummos nō inuira manu domum, gratulabūdus de facto iam lucro, retulit. Verū cū sceleris cōsciētia subinde torqueretur, arrepta pecunia ad futoris tabernam regreditur, & pecuniam in futoris domum proiciens, ait: Tibi viuit, aliis qui defunctus est. ac sic animum à conscientia facti liberauit. Recitat Erasm. lib. 6. apoph. ex Seneca.

Seneca.

* Facinora mala flagellantur à cōscientia, cui plurimum tormētorum est, eo quòd perpetua illā sollicitudo vrget ac verberat, quòd sponsoribus securitatis suæ non potest credere.

Epist. 97. ad Lucil.

Idem.

* Conscientia aliud agere nō patitur, ac subinde respicere ad se cogit. Dat pœnas quisquis expectat: quisquis autē metuit, expectat. Tutum aliqua res in mala conscientia præstat, nulla securum. Epist. 105.

Idem.

† Bona conscientia prodire vult, & conspici. Ipsa nequitia tenebras timet Epist. 97.

De consilio bono.

Lacones.

Lacones si quando stratagemate, hoc est, callido consilio superassent hostem, Marti bouem immolabant: sin aperto pralio, gallum: hoc pacto consuefacientes belli duces, vt non solū fortes essent ad pralium, verū etiam callidis cōsiliis aduersus hostem instructi. Præclarius enim existimabant, hostem ingenio citra sanguinem deicere, quàm pugna plerunq; vtrinque cruenta. Plutar. in Lacon.

Bias.

* Interrogatus, quis esset optimus consiliarius? Tempus, inquit. Stob.

Solon.

* Consule (inquirebat) non quæ iucundissima, sed quæ sunt optima. Idem.

Antigonus.

Zenone defuncto, quem vnum ex philosophis maximè suspiciebat, dicere solebat, gestorum suorū theatrum esse sublatum, quòd ad illius viri iudicium potissimum componeret suas actiones, quem vnum pro multis hominum millibus habebat. Plut. in apoph.

Scipio.

Qui Scipionis gloriæ inuidebant, dicere solebant, illum esse egregiorū facinorum histrionem, Lælium verò cōlegam illius gestorem Alludentes huc, quòd alius est actor fabulæ, alius

author. Sentiebant, Scipionem præclaras res gerere, sed Lælij consiliis. Erasmi. lib. 6. apoph.

Choricij.

* Sine bono consilio nihil efficit robur: prudentia verò quamuis robur nõ assumpserit, multa multoties excogitat. Item, Prudens consultatio manuum multitudinẽ vincit: imperitia verò cura hominum turba deterior est. Anton. ser. de consilio.

Antoninus Pius.

Nihil solitus est agere in bellicis negotiis, aut in ciuilibus, de quo non prius conferret cum grauibus viris, dicẽs: Equius est vt ego tot taliumque amicorum cõsiliu sequar, quã vt tot talesque amici meam vnus sequantur voluntatem. Iul. Capitol.

Euripides.

Euripidis dictum memorabile celebratur, Vnicum consiliu rectum magnam militum manu vincere. Quo prudenter admonuit, non perinde referre, quã numerosum educas exercitum, sed quantum belli rectores polleant consilio. In bello siquidem plus haberet momenti prudens consiliu & solertia, quã vires consilij expertes. Erasmi. lib. 8. apoph.

De consilio secreto.

Antigonus.

Filio Philppo multis præsentibus percontanti, ac dicenti, Quando castra mouebimus? Quid: inquit, non metuis, ne solus tubam non audias? Notans adolescentis imperitiam, qui hoc patrem multis præsentibus interrogaret, quem in bello celanda sint principum consilia: sed quoties castra mouenda sunt, omnibus tuba dat signum. Plut. in apoph. Cæsar. Rhod. lib. 13. cap. 5.

Metellum Macedonicus.

Simile ferẽ dictu legimus Metelli Macedonici, qui cum omnia proprio & subito consilio ageret: amico cuidam roganti, quidnam acturus esset?

Tunicam, inquit, meam euerem, si eam consiliu meum scire existimarem. Plin. cap. 61. de viris illust.

Vegetius.

† Nulla sunt meliora consilia, quã quam ignoraerit aduersarius, antequam facias. Veg. lib. 3.

Vide apoph. de Silentio, Secretis non effuriendis, & Taciturnitate.

De consilio præcipitato.

Chilon.

Fertur hoc Chilonis nomine, In via non properandum. Ex incessu colligitur animus: præceptus arguit præcipitem, nimium lentus ignauus. Decet autem in publico compositis esse moribus. Fortasse deterruit à præcipiti consilio. Laërt.

Phocion.

Athenienses cum aduersus Alexandrum feliciter pugnasent, ac diis iam gratias agerent, rogatus Phocion, an hæc ita gesta noller? Hæc quidẽ, inquit, gesta vellẽ, sed illa decreta. Sentiens, etiam inconsulta consilia nunquam feliciter cedere. id quoties accidit, gratulandũ quidem esse reip. non tamen ideò non semper vtendũ optimis consiliis. Fortassis & illud sensit Phocion, non esse protinus fiendum primis suc cessibus, sed totius negotij euentũ declaraturum, quale fuisset ipsius consiliu. Plut. in apoph.

Idem.

Rumor incerto authore obortus erat de morte Alexandri, moxque rhetores profluerunt hortantes, ne cunctarentur, sed illico bellum susciperent. Phocion expectare iussit, donec certius aliquid cognosceretur. Nam si, inquit, hodie mortuus est, & cras & perendie mortuus erit. Grauius oratorum præcipitem temeritatem coercuit. Ibidem.

Artabanus.

Xerxi expeditionẽ in Graciã paranti, ait: Iterũ atque iterũ, dum tibi

videbitur, re apud ipsum probè cōsiderata, edicito quod optimū arbitraberis. Bene enim & præmeditatè consultare, comperio maximum esse lucrum. Nam etsi quid è cōtrario euenturum est, nihil tamen minus bene consultum est, superauitque fortuna consilium Brus. lib. 2. cap. 15.

Democritus Ætolus.

Nullam rem esse tam inimicam consilii dicebat, quàm celeritatem. Præcipitata enim cōsilia si in transfersum agantur, nulla reuocari penitentia possunt in melius. Brus. li. 1. c. 15. ex Lilio.

Iulius Cæs.

Ea facinora plurimum probare solitus erat, quæ sine longo consilio & consultatione proluxa gererentur. Plut. in apoph.

Augustus Cæsar.

Dicebat, se Romanis eum imperij successorem relicturū, qui nunquam eadem de re bis consultasset, de Tiberio loquens, quem consilii plurimum valuisse præsentibus ferunt. Plut. in apoph.

De consilio senili.

Agésilau.

CVM vita defunctus esset Lyfander, Agésilau numerosam sodalitatè aggregatā comperit, quam ille ex Ana domū reuersus statim aduersus Agésilau instituerat, id indignè ferēs Agésilau, destinabat omnibus palàm facere, cuiusmodi ciuis fuisset Lyfander dum viueret, ac prælecta quadam oratione, quam Lyfander in libro descriptam reliquerat, compositam quidem à Creonte Halycarnassico, sed in hoc vt hanc Lyfander ediceret, atque apud popularè multitudinè recitaret (tractabat autè oratio de nouandis rebus, deque mutando reip. statu) hanc, quoniam arguebat Lyfanderū fuisse ciuē perniciosum, ac seditionis auidum, Agésilau voluit euulgare. Cæterum vbi

senex quidam Ephorus orationem perlegisset, metuens diuisionis grauitatem ac vehementiam, ne lecta alios quoque multos ad rerum nouarum studium excitaret: consuluit Agésilau, ne Lyfanderum sepultum refoederet, sed orationè premeret. Senis consilio paruit, & à cæptis conqueiuit Agésilau: doctus non solùm obtèperare publicis legibus ac magistratui, verum etiam priuato senioris consilio. Vir excelsi animi, plus apud se valere voluit publicam vtilitatem, quàm priuatum odiū, simulque perspexit, in decorum esse, similitatem exercere cum sepulto. Hac moderatione vsus est aduersus manifestum inimicum. Plut.

Paulus Æmilius.

Sæpenumero dicebat imperatorem, si minus ætate, certè moribus senem esse oportere: sentiens, non esse præcipienda consilia, quod solent iuuenes, sed moribus vtendum senilibus. Eras̃m.

Sertorius.

Cùm Pompeij milites dispersos superasset, multis occisis, audissetque aduentare Metellum cum aliis copiis, diremit prælium, reuocatisque suis dixit: Ego puerum hunc, nisi superuenisset anus illa, verberibus castigatum, domum remissem. Pompeium pueri nomine signans, Metellum vetulæ anus. Plut. in Sertorio.

De consilio bono, sed contempto.

Phocion.

AThenienses cùm inuito Phocione bellum cùm Antipatro suscepissent, eumque Athenas irruentem audissent, Phocioni detulerunt vt pacem cum Antipatro exposculet. A: Phocion: Tunc, ait, quum orationis vobis consulebam, si mihi creditum esset, aut nunc profectò tumultuan-

les consuleretis, cui potissimum vos
vestraque credere deberetis. Brus. l. 2.
c. 33. ex Plut.

Scipio Africanus.

Turpe esse aiebar, in re militari di-
cere, Non putabam. Videlicet quia
explorato & excusso consilio, quæ
ferro aguntur, administrari oportere
arbitratur summa ratione. Valer.
Max. l. 7. c. 2.

De consilio parum honesto.

Demosthenes.

Demosthenes summus orator, A-
theniensibus flagitantibus vt cõ-
fuleret, obstitit, dicēs, & σωτέραναι:
id est. Non sum coactus in ordinem.
Significans, se non seruire populi af-
fectibus, sed suo arbitrato facere
quod faciendum iudicasset. Eras. 4.

Idem.

Populus Atheniensium à Demosthe-
ne flagitabat, vt quendam accusaret,
id cum recusaret, cœpit populus in
illum, vt solet vociferare. Tū surgēs:
Vos me, viri Athenienses, consultorē
habetis vel inuiti: calumniatorē au-
tem non habebitis, etiam si velitis.
Plutarch.

Themistocles.

In concione dixit, se reperisse con-
siliū, quod summopere pertineret
ad dignitatem Atheniensium: sed id
eius esse generis, vt proferri non ex-
pediret. populus censuit, vt vni Ari-
stidi indicaret: si is probaret, proba-
turos omnes. Cū igitur Themisto-
cles indicasset Aristidi, se de incen-
denda Græcorum nauali statione cog-
itare (sic enim fore, vt Athenienses
toti Græciæ dominarentur) Aristides
ad populum progrediens dixit The-
mistoclis consilio nihil esse vtilius,
sed eorum nihil inhonestius. Hac
audita voce, populus vetuit, ne super
ea re in posterum verba faceret The-

mistocles. Hic certè populus quid-
dam philosophicum præstitit, repu-
dians vtilitatē cum turpitudine con-
iunctam, simulque declarauit, quan-
ta sit spectatē virtutis authoritas, qui
non dubitaret Reip. fortunam vnius
iudicio committere. Plutarch. in A-
ristide.

Liuius Salinator.

In consilio primus rogatus senten-
tiam, neminem fidelius dare posse
consiliū dixit, quàm eum qui id al-
teri suaderet, quod ipse, si in eodem
loco esset, facturus fuerit. Liu. lib. 7.
Decad. 4.

De consilio in melius mutato.

Diogenes.

Probabat eos qui vxores ducturi
non ducerent, qui nauigaturi nō
nauigarent, qui pueros alituri, non
alerent, qui ad rempubl. accessuri,
non accederent: qui se ad conuiuen-
dum præpotentibus componerent,
nec tamen accederent. significans, ab
his omnibus abstinendum: eoq; pru-
dentes videri, qui ad ea sollicitati, tē-
pestiuè vertissent sententiam: quòd
semel aggressi non sit integrū mu-
tare consiliū, etiam si pœniteat in-
stituti. Qui duxit vxorem, iam sui iu-
ris non est. qui se mari commisit, ven-
torum arbitrio feratur oportet. qui
semel accessit ad remp. scenæ seruiat
oportet: & vt cupiat, tuum non est
ad priuatam redire vitam. Laërtius
lib. 6.

De consilio malo ac con- sultori pessimo.

Lycurgus.

Rogatus aliquando quam ob rem
veterisset frequenter aduersus
eosdem expeditiones agere: Ne, in-
quit, dum crebrò sese defendunt, bel-

landi peritiam vsu colligant. Vnde & Agesilaus grauitè accusatus est, quòd crebris in Bœotiam expeditionibus ac bellis Thebanos Lacedæmoniorum hostes ad repugnandum induxisset. Nam cum Antalcidas vidisset illum saucium, exprobrauit quòd Thebanos præliandi artem docuisset, cum ante nec scirent bellare, nec vellent. Præclaram, inquit, doctrinæ tuæ mercedem habes, qui Thebanos nec animatos ad bellandum, nec exercitatos, vel inuitos consuefeceris, docuerisque bellum gerere. Hoc stratagemata latius etiam patet, videlicet ne sæpius cum iisdem litigemus aut contendamus, ne tandem assueti vel contemnant nos, vel superent. Plut. in Lacon.

De consiliariis regum ac principum.

Homulius.

Optare solebat potius malū principem, qui bonos haberet consiliarios ac amicos: quàm bonum, qui malos haberet, quibus rerum administrationem committeret. Putabat enim facilius fore, vt à multis bonis vnus malus ad saniora duceretur, quàm ab vno bono multi à malitia auerterentur. F. lgo. l. 7. c. 2.

Idem.

Cum à Troiano Romanorum imperatore audiuisset, Domitianum pessimum fuisse imperatorem, amicos tam optimos habuisse: atque illum magis odio fuisse, qui Rempublicam peioris vitæ hominibus commendasset: dixisse fertur, Melius erat vnum malum pati, quàm multos. Multi enim mali non possunt ab vno, quamuis bono, vlla ratione superari. Ælius Lamprid. in Alexandro.

Marius Maximus.

Meliorem esse rempublicam & propè tutiorè referebat, in qua prin-

ceps malus esset, quàm in qua amici principis prauis existerent. Quandoquidem vnus malus possit à pluribus bonis corrigi, multa autem ab vno nequaquam, Cuspinianus in Consulibus.

Iustinus Imp.

† Cum Tyberium crearet Cæsare digito in Magistratus intento: Non oportet, inquit, horum consiliis morem gerere, nam hi me in istas quas cernis, miserias cōiecerunt. Euagrius l. 5. hist. Eccl. c. 13.

Friedericus Cæsar.

Consiliariis suis in curiam vocatis, Vtinam, inquit, consiliarij mei in palatij vestibulo duas res deponent. Sic enim & ipsi rectè consulere, & mihi etiam inter consilia diiudicare facillimum esset. Interrogatus autem, quænam res illæ essent, Simulatio, & dissimulatio, respondit. Docuit autem, principes commodis publicis rectè consulere posse, propter consiliatorum priuatos affectus. Aneas Sylvius libro tertio commentariorū de rebus gestis Alphonsi regis.

Idem.

Ladislauum Hungariæ ac Bohemiæ regem adhuc puerum, cum educaret, sanguine sibi coniunctum, non defuerunt ex consiliariis, qui puerum clam perdendum Cæsari persuaderent, cuius mors opes maximas, plurimæque regna allatura esset. Ac imperator: Quis sic (inquit) quòd me diuitem potius quàm piū erga meos esse cupitis? Ego sanè diuitias non ita amo: vt impijs consilijs persuasus, propter eas indignum facinus perpetrare velim. Quo dicto docere voluit, consilium pessimum, cumque crudelitate coniunctum, à principibus reiiciendum esse: nihilque consiliatorum persuasione faciendum, quod principis maiestatem lædere, eiusque nomen bonamque famam obscurare apud subditos pos-

fit, *Aeneas Syl.* lib. 3. *commen. de reb. gest. Alphonfi.*

Alphonfus.

Cùm senex quidam, & natura & ætate iudacior, ex patrum numero, eum argueret, quòd contra patrum ferè omnes sententias bellum capesseret: Respondit, Regum consiliarios vt reges esse aut regum animos habere oportere. Plurima enim interdum consiliariis & priuatis conuenire, quæ regem non decerent. Sic pecuniam cudere *Parmenoni* licuit, *Alexandro* verò non licuit. *Anton. Panor. l. 1. de reb. Alph. & En Syluius de eius dictis.*

Idem.

Interrogatus, quib. cõsiliariis maximè delectaretur? *Libris*, respondit: à quibus sine metu, sine gratia, quæ nosse cuperet, fideliter audiret. *Panormitan. libr. 3. de rebus gestis Alphonfi.*

Idem.

Perabsurdum sibi videri dicebat, reges ab aliis regi, & duces ab aliis duci. Notauit autem principes & magnates, qui quum imperij & principatus titulos sibi vindicent, alieno ramentum consilio rogantur, etiam nolentes, quo fit vt sæpenumero cum magno reipublicæ incommodo alienis oculis videant, alienis auribus audiant, alienis linguis loquantur. Et sic nihil minus sunt quàm imperatores, qui à consiliariorum arbitrio ita pendent, vt planè horum sint mancipia. *Panorm. lib. 2. de rebus gestis Alphonfi.*

Idem.

Cathalanis optimum factu fore censentibus, si *Alphonso* adhuc adolescentulo septem viri ad gubernandas reipublicas adiungerentur, qui Deum timerent, iustitiam colerent, cupiditates tenerent sub freno, neque donis, neque muneribus tangerentur: *Alphonsum* laudasse consilium, atque ita respondisse ferunt: Si horum non dico septem, sed vnum tantum

dederitis, continuò illi & regimen & regnum ipse facillè concessero. Pulchrè autem innuit, paucos bonos regum esse consiliarios. *Ibid.*

Henricus V I I I. Rex Anglia.

† Dicebat apud suos cùm de repudianda *Catharina Aragonia* sermò cogitaret, pluris se facturum, si *Thomam Morum* ad suas partes attrahere posset, (qui minimè omnium tale repudium probabat, & merito) quàm si præterea dimidiatam regni partem suo instituto assentientem haberet. *Sandecus l. 1. de Schif. Angl.*

De consolatione.

Amasis.

AD quendam filio priuatum dixit: Si non tristatus es, cùm nondum esset in mundum, ne nunc quidem dolere debes, cùm non amplius est, scilicet in hac vita. *Stobæus.*

Solon.

† Quendam ex amicis grauius morerentem, in arcem duxit, & monuit vt per omnes ædificiorum partes oculos circùferret. quod cùm fecisset. Cogitans nunc tecum, inquit, quàm multus luctus sub his tectis olim fuerint, hodieque sint, sequentibusque seculis futuri sint: & mitte mortalium incommoda, tanquam propria deslere. Qua consolatione monstrauit, vrbes nihil esse aliud quàm humanarum cladum consepra miseranda. *Valer. Max. l. 7. c. 2.*

Seneca.

† Maleuoli solatii genus est, turba miserorum. In consol. ad *Marciam.*

M. Antonius Verm.

† Morti proximus cum suos ad letulum stare, dolere, angisque videret: Humanum est, inquit, humanis casibus ingemiscere, multòq; magis misericordiam prouocant, quæ oculis vsurpantur. *Herod. l. 1.*

Socrates.

*Iis qui res aduersas & amicorum

mortem agrè ferebant dicere solebat, Alex ludo similem esse vitam, & quicquid euenit veluti quandam tesseram disponere oportere. Nec enim (inquietabat) denuo iacere licet, neque tesseram aliter ponere. Idem.

Diogenes.

Antisthenem morbo decumbentem inuisens dixit, Nunquid amico est opus? Significans, in rebus afflictis potissimum fidis amicis utendum, qui vel re opulentur, vel consolando molestiam mitigent. Laërt. l. 6. apoph.

Idem.

Dicere solitus est, sapius in vita parandum λόγον ἢ βέβηλον, id est, sermonem quàm laqueum. Qui desponderunt animum, ad laqueum confugiunt: cum ad consolatorium sermonem potius sit confugiendum, nam animo ægrotanti medicus est oratio. Laërt. 19.

Demevius Phalerem.

Quum apud Thebanos exul, inglorius & humilis viveret, & intellexisset, Cratem philosophum se visendi gratia aduentasse, ad se vocauit. quem vt de fortiter & moderatè ferendo exilio disputantem audiuisset: Malè sit, inquit, omnibus negotiis & occupationibus, per quas hætenus talem virum non licuit cognoscere. Ostendit hoc dicto, multum ægritudinis ex philosophi disputatione ablatum esse. Laërt lib. 5. cap. 4.

De constantia.

Zeno.

Dicere solebat, facilius esse virem inflatum mergere, quàm quemuis probum virum inuitum ad aliquid agendum cogere. Nam inuis animus rationis rectæ placitis confirmatus, cedit nemini. Philo Iudæus libr. Quod omnis probus liber.

Anaxarchus.

Cum à Nicocreonte Cypri tyranno in saxo concauo tunderetur, philosophus animo infractus: Tunde, tunde Anaxarchi vasculum, ait Anaxarchus, constantiam non teris. Brus. l. 2. c. 2. ex Plut.

Xantippe.

De Socrate marito prædicare solebat, quòd semper vidisset illum eodem vultu reuertentem domum, quo exierat. Argumentum verè constantis animi: cum alii domo egressi, siquid accidit triste redeant turbidi: si quid læti, gestientes. Eras. l. 8. apoph.

Philoxenus.

Quum Dionysij tyranni poemata, vtpote indocta, vna litura excluderet, in lapidicinas detrusus est: sed inde amicorum precibus reuocatus, vbi demum Dionysium sua carmina recitantem audiuit, surrexit, & rogatus à Dionysio, quid ita fecisset, constantissimè respondit: Satius suauis que esse in lapidicinis vitam agere, quàm eius audire poemata. Bruson l. 2. c. 1. ex Plut.

Theodorus.

Lysimacho Macedoni mortem crudelissimam minitanti, respondisse fertur: Minitare hæc purpuratis tuis: Theodori quidem nihil interest, humine an sublimè in cruce putrescat. Cicero lib. 1. Tusc. quaestio. Brus. l. 2. cap. 1.

Aristides.

Quum se vnam è filiabus Dionysio tyranno matrimonio copulasse indoleret, dixisset que, se potius mortem filæ imprecari, quàm à tyranno eam detineri, re intellecta Dionysius, illum mori destinat. Sed interrogatus ab illo, num de filæ collocacone, quemadmodum prius, ita nunc sentiret? Respondit rerum à se gestarum mœstitia affici quidem: dictorum autem nulla pœnitentia detineri. Brus. l. 3. c. 1.

Peleo.

Pelopidas.

Ab Alexandro Phæreo captus tyranno nuntiavit, absurdum esse miseris civis (Phærcos autem intelligebat) infantes occidi, quotidie, sibi autem soli parci: quem si seruet, cognoscat ulturum. Admirans igitur Alexander constantiam capti, Quid, inquit, mortem accelerat Pelopidas? Tu autē dū inuisus, inquit ille, perquam celeriter optes, Brus. l. 2. c. 1. ex Plut.

Agis.

Quum in carcere rogaretur ab Ephoro, num pœniteret eorum quæ gefisset? impavidè respondit: Se nulla tangi pœnitentia consilij cum prudentia honestoq; coniuncti: tametsi non ignoraret, se mortem præmiij loco relaturū, sciens ipsam virtutem abundè magnum esse sui præmium, quicumque sequatur eueni. us. Plut. & Brus. 2. 1.

Socrates.

* Solitus est dicere, vt statua in sua basi, virum virtutis studiosum bono proposito nixum, immortem esse debere Stobiser. 1.

Idem.

* Morti adiudicatus propter philosophiæ sinceram professionem, ad iudices conuersus ait, Equidem vos omnes singulari quadā benevolentia complector: parendum tamen & potius duco Deo immortalī quam vobis. Itaq; quandiu & spirabo, & potero, nunquam philosophiæ curam abiciam, nec vestri admonendi, moreque ac modo meo adhortandi ad virtutem, quencung; fuero ex vobis nactus Plato in Apolog.

Digenes.

* Cuidam monenti vt iam senex quiesceret à laboribus: Quid, inquit, si in stadio correrem, vtrum oporteret iam metæ viciniam cursum remittere, an magis intendere? Rectè sensit, virtutis studium hoc magis & constanter intendendum, quo minus superest vitæ: quòd turpe sit, tum

ab honesto instituto refrigescere. Laërt. lib. 6.

Eteocles.

Antipater quum à Lacedæmoniis obsides quinquaginta peteret, Eteocles Ephorus, vir omnium constantissimus, respondit, se pueros quidem non daturum, ne paterna priuari educatione malis moribus imbuerentur, qua carentes, ne ciues quidem essent: sed senes mulierisque, duplo, si velit, plures daturum. Ille verò cum multo grauius, nisi obsides acciperet, minitaretur, respondit Eteocles: Non curamus minas, nam si grauiora morte nobis imperas, facilius moriemur. Bruson. l. 2. c. 1. ex Plut.

Manlius.

Quum oblatum à quirites consulatum aduersæ oculorum valetudinis excusatione denegaret, instantibus cunctis, immobili animo ac vultu: Alium (inquit) Quirites querite, ad quem hunc transferatis honorem: nam ego vestros mores nec ferre possum, nec vos meum imperium perpeti poteritis. Livijs libro sexto Dec. 1. Valer. Max. lib. 6 cap. 4. Plinius Iunior de Viris illustribus, cap. 28.

Cyamensis.

Decius Brutus, Marci Bruti patruelis, quum contra Antonium in Hispaniam exercitum duxisset, totamque Lusitaniam subegisset, excepta Cyamia vrbe, quæ magna constantia arma retinebat, redemptionem tentauit. Sed ciues vrbs omnes vno ore Bruti legatis constantissimè responderunt, se à parentibus ferum bellicæque instrumenta accepisse, quibus urbem tuerentur: non aurum, vel quicquam aliud, quo libertatem ab alijs emerent. Brus. li. 2. cap. 1.

Caro Vticensis.

Quum deploratis rebus amici hortarentur Caronem, vt ad Cæsaris clementiam confugeret: respondit,

Victor,

Victorum esse, & eorum qui deliquissent, supplicare: Catonem nec victum nec capum esse, qui se per omnem vitam inuictum praestitisset, ac Caesarem honestate iustitiaque longè superasset. Caesarem potius victum captumque esse, qui bellum, quod diu negasset se moliri aduersus patriam, nunc id egisse conuictus esset. Proinde pro se Caesarem orarent, qui vellet pro Catone neminem orare debere, Plut. in Cat.

Idem.

Quum in domo Drusi auunculi, tribuni tunc plebis, educaretur, ad eumque Drusum Latini de ciuitate impetranda conuenissent: à Q. Popedio Latinorum principe rogas, ut socios apud auunculum adiuuaret constanti vultu, Non facturum se, respondit. Iterum deinde sapiusque interpellatus, in proposito, vultu eodem, persistit. Tunc Popedius, in excelsum aedium partem eleuatum, abiecturum se eum inde, ni precibus obtemperaret, minatus est. Nec hac re Cato puer ab incepto moueri potuit. Expressa est igitur illa vox hominum: Gratulemur Latini nobis hunc esse tam paruum, quo senatore, ne sperare quidem ciuitatem licuisset. Plut. in Catone, ubi Pompeium Syllonem, non Popedium vocat. Brus. l. 2. c. 1. ex Plut.

C. Marius.

Augusti centurio, captus, & ad Antonium perductus, quum interrogaretur, Quid de se statui iuberet? Iugulari me, inquit, iube: quia non salutis beneficio, nec mortis supplicio adduci possum, ut aut Caesaris miles esse desinam, aut tuus esse incipiam. Brus. l. 2. c. 1. ex hist. Rom.

T. Vespasianus.

Cum deprehendisset eos qui ipsum conspirauerant, deduxit illos in spectaculum, atque inter illos medius confedit: ac petitis de industria mirmillonum gladiis, velut exploraturus aciem, unum vni, & alterum al-

teri commisit, tanquam prouocans ad id quod moliebantur. Verum his percussis: Videtisne (inquit) principatum fato dari, frustra que tentari facinus potuindi spe? Eras. l. 8. apoph.

Ludovicus Bauarus.

Ludovicum seniore Bauariz ducem Stephani ducis filium, cum captiuum haberet Albertus Marchio Brandemburgensis, non pauca ab eo petiit, quae cum ille negasset tradere eum in manus duri & inimicissimi sibi principis minabatur. Tum Ludovicus, Quae poteris ex me, inquit, libero in petrare, eadem modo ex capto petito. Si quid amplius voles corpus meum in tua potestate, animum mihi, non tibi obnoxium inuenies, Aeneas Sylluius l. 3. commentariorum in res gestas Alphonsi.

Huc refer apoph. de Perseuerentia.

De constantia in re turpi.

Agésilau.

Quum audisset maleficum quendam hominem, ac scelerosum, summa constantia se in omnibus tormentis opposuisse, ac forti animo dolorem omnem pertulisse: Quam miser, inquit, homo est, qui constantiam in res tam flagitiosas ac turpes collocat? Dolebat egregio duci, tantum animi robur ac naturae vim in re turpi consumptum esse: quam si ad res honestas tulisset, magno vsui poterat esse Reipubl. Plut. in Lacon. Erasmi lib. 1.

De consuetudine.

Antisthenes.

Dicere solebat, Omnia mala habenda pro peregrinis. Vulgus hominum ea tantum probat, quibus assuevit: ab exoticis abhorret, non quia per se mala sint, sed quia peregrina. At sapienti nihil peregrinum esse debet, nisi quod cum vitio con-

iun&um, neque enim ideo temulentia detestanda, quòd alicubi non sit in usu, sed quòd per se turpis. Nunc ex usu Regionum de rebus iudicat populus. Laert. libri sexti capite primo.

Polyanus.

* Consuetudinem dicebat initium exiguum capere, neglectam autem vires maximas sumere. Ant. & Max. ferm. de consuet.

Chrysostomus.

* Dicebat, Nihil tam firmum est in rebus humanis, quàm veteris consuetudinis tyrannis: Item, Ethnici, consuetudinem alteram naturam esse dixerunt. Item, Mirè efficax est consuetudo ad se retinendam, quæ non patitur vt ad pristinum virtutis habitum aliquis reuertatur. Ibidem.

Philo.

* Non rus (inquietat) improbos, non vrbs bonos efficit: sed similitum congressus & consuetudo. Anton. ferm. 22.

Vide apoph. de Assuetudine.

De consuetudine loquendi.

M. Pomponius Marcellus.

Cum ex oratione Tiberij Cæsaris quiddam reprehendisset, contrà affirmante Atteio Capitone id esse Latinum, & si non esset, futurum cerè: tam inde, inquit, mētitur Capito. Tu enim Cæsar ciuitatem dare potes hominibus, verbis non potes. Hominibus datur ciuitas, quo recipiuntur in ius ciuium, verbis datur ciuitas, qui recipiuntur in consuetudinem sermonis Romani. Què admodum multæ voces non Græcæ tantùm, sed & Britanniæ, & Gallicæ, & Persicæ ciuitate Romana donatæ sunt. Id publicus vsus potest, Cæsar non potest. Erasmus. 3. apoph.

De contentione.

Democritus.

Omnem contentionem imprudentem esse dicebat: dum enim hostem quo pacto lædat respicit, propriam negligit vtilitatem. Stob. ferm. 20.

Epictetus.

* Contendere, inquietat, cum vbiq; indecorum est, tum inter pocula maximè. Nam neque ebrius aliquis docere sobrium potest, neque sobrius ab ebrio persuaderi. Vbiunque igitur non adfuerit sobrietas, tandem nequicquam te contendisse apparebit. In enchiridio.

Anonymus.

* Contendere intempestiuè cum amicis, & in disputationibus, prudens cauebo: ne contra quàm sentio, studio vincendi, contentionem foueam amplexerque: ne quando cum iactura veritatis, etiam secus quàm ipse credo, falsa argumentatione contra disputantes decipiam, aut saltem ad contendendum extimuler. Stob. ferm. 1.

Seneca.

† Ira abstinendum est, siue par est, qui lacescendus est, siue superior, siue inferior. Nam cum pari contendere, anceps est, cū superiore furiosum, cū inferiore, sordidum. li. 2. de Ira. ca. 34.

Eusebius philosophus.

* Dicebat homines multa potius scire videri cupere, quàm vera dicere studio teneri: Proinde multos dum contrarias veteribus opiniones probant, veri cognitionem de rebus maximè necessariis dubiam efficere. Stob. ferm. 4.

Idem.

* Multi homines, inquit, disputando de rebus, haud secus quàm animantia bruta pugnando, solam sibi victoriam proponunt: ac veritatis amore & studio relicto, nihil præter suam vtilitatem curant. Eod. ferm.

Idem.

* Grata sunt (dicebat) contentiones hominibus, & contradicendo quacunque re proposita vincēdi desiderium præter omnem rationem inexplēbile. Itaque multi intempestiue, præter decorum, in rebus grauiſſimis, in quibus deteriore sententiam superare non conuenit, victoriam Cadmeam, vt dici meretur, auferunt. Stob. *ibid.*

Iouianus Imp.

† Libellos Episcoporum de rebus fidei contententium cum accepisset, absque responsō dimisit auctores, hoc tantum effatus: Odi contentionem: eos autem qui concordie dediti sunt, complector amore, venerorque. Quæ verba contendendi studia compressere. Socrates lib. 3. hist. cap. 21.

De contemptu & irrisione.

Diogenes.

Quidam gloriosum titulum inscripserat ædibus suis, Iouis filius Callinicus Hercules hic habitat, ne quid introeat mali. Diogenes ex inscriptione stultitiam hominis deprehendēs, adiecit, *κτ̄ πόλεμον ἡσυχμαχία*: id est, Post bellum auxilium. indicans, seram esse malorum omnium deprecationem, postquam talis immigrasset, Colebatur enim Hercules ἀλεξίβητος, malorum depulsor. Eam oportuit in ædes immigrare, priusquam immigrasset dominus ædium, qui ipse erat magnum malum. Laer. lib. 6.

Seneca.

† Facile contemnit omnia qui ad contemptum sui venit. vis ergo habere omnia? Contemne omnia. Epist. 85.

Idem.

† Nondum felix es, si non te turbaderiferit. Si beatus vis esse, cogi-

ta hoc primū contemnere, & ab alius contemni. In libro de moribus.

Hannibal.

Cum adesset dies quo primam pensionem exigebant à Pœnis Romani, totus populus ad tributimentionem ingemuit: at Hannibal interrim effusè risit. Ea de re increpatus ab Hasdrubale Hedo, negauit eum risum fuisse gaudentis, sed aliorum feras & inanes lachrymas deridentis, quæ nunc in leuiore malo manarent, cum antea potius manare debuerint, quo tempore Romani classes, arma & amplissimarum victoriarum spolia Pœnis detraheret, ac leges victis imponerent. Plut.

Nero.

Cum desperatis rebus iam mortē sibi ipsi inferret, destitutus omni auxilio: ingressus ad eum Centurio, semianimem reperit, itaque penula ad vulnus apposita, simulans se venisse in auxiliū, nihil aliud respondit quā, Serò: & Hæc est fides. Sermo ambiguus est: potest enim intelligi, Serò venisse, qui iam ad morientem venerat: & serò venit, qui in hoc venit vt viuū attraheret. Item, hæc est fides, potest esse expostulantis de fide amicorum. At Nero sensit, se nihil illius verbis credere, eiusque rei argumentum esse vulnus in iugulo lethale. Sueton. & Erasmi.

De continentia.

Pythagoras.

* Dicebat, nihil egregium comparari, quod non continentie labor præcederet. Stob. serm. de continentia.

Idem.

* Admonebat, Ne sæpe homo ab homine: hoc ænigmate, frequente venereorum vsu interdicens. Eodem serm.

Idem.

† Iubebat vt vnusquisque continen-

nentiam sibi tanquam robor ingens
épésque pararet. Eodem serm.

Apollonius.

* Commendabat frugalitatem &
continentiam: nō quōd (inquit) tan-
ti res viles ac minimē sumptuosas fa-
ciamus, sed vt hoc pacto animi ma-
gnitudinem augeamus. Ibid.

Socrates.

* In festo quōdam Athenis osten-
tendi causa, Alcibiades multa dona
Soerati transmisit. Admirata Xan-
thippe donorum magnificentiam,
maritum vt acciperet, rogauit. Ad
quam ille: Imo detre&ando munera,
cum ambitiosa, inquit, viri ambitio-
ne certabimus. Tanta fuit huius viri
continentia. Eod. serm.

Idem.

* Rogatus, quōnam à cæteris ho-
minibus differret, respondit: Alij
quidem viuunt, vt edant: ego edo, vt
viuam. Eod. ser.

Idem.

* Interrogatus, quo quis pacto opu-
lentus euaderet? Si continens, inquit,
& cupiditatum fuerit inops. Eod. ser.

Democritus.

* Dicebat, bene compositum esse
animum, qui de rebus absentibus
non tristatur, præsentibus autem læ-
tatur. Ibidem.

Xenocrates.

† Cùm ad eum Alexander magnū
pecuniæ numerum misisset, sublati
tribus tantum minis Atticis reli-
quum remisit, dicens; Illi opus esse
pluribus, qui plures aleret. Laer. li. 4.

Pericles.

Collegam fortitus Sophocleē poë-
tam, cùm simul nauigarēt, ac Sopho-
cles inspecto formoso puero dixisset,
En quàm speciosus puer! Decet,
inquit ille, ô Sophocles, prætorem
nō modò manus, sed & linguam ha-
bere continentem. Plur. in apoph.

Zeno.

Zeno simul & Cleanthes assidebāt
Charemondæ, cùmque sentiret affe-
ctū amoris, surrexit. Hoc admirante

Cleanthe: Etiam à bonis, inquit, me-
dicis audio, aduersus inflationes o-
ptimum esse remedium quietem. Subi-
duxit se vir integerrimus imminen-
te periculo. Laert. lib. 6. cap. 1.

Anacharsis.

Statuis atque imaginibus suis in-
scribi iussit, linguæ, ventri, & puden-
dis temperandum. Quōd maxime-
rum malorū causa sit lingua effrenis,
luxu nil turpius, libido pecudem ex
homine reddat. Laert. lib. 1. cap. 9.

Isæus sophista.

A quōdam, qui formosissimam o-
stendebat mulierem, interrogatus,
Num formosa videretur? *πεπρωμένη*,
inquit, *ἡ δὲ δαίμων*: id est, desij labora-
re ab oculis. Philost. in sophist.

Archidamus.

Ei cùm quis promississet suauissimū
vini genus: Quorsū, inquit, opus est?
quandoquidem quo melius est, eo
plus absumeretur: & quæ fortes de-
cēt viros, ea reddēt inutiliora. Overē
masculū animū, & omniū deliciarū
contemptorem! Plutarch. in Lacon.

Agésilæus.

Admonitus vt aliquid de vitæ rigo-
re remitteret, quōd (quæ vitæ est
volubilitas) euenire posset, vt tempus
ipsum exigeret aliam viuendi ratio-
nem: At ego, inquit, me consuefa-
cio, vt quæcunque inciderit fortunæ
mutatio, ne quæram ipse mutationē.
Mira animi continentia, qui nec in
austeriore vita delicias requireret:
nec inter delicias agens, ab illis cor-
rumpi posset. Plur. in apoph. Lacon.
& Eras. lib. 1. apoph.

Idem.

Quodam die cùm castra tumultuo-
sius essent mouenda, & dolescētē, cu-
ius amore tenebatur, relinquebat æ-
grotum, cūmq; is & blandis preci-
bus & lachrymis illū remorari cona-
retur, versus ad suos, Quàm difficile
est (inquit) simul & misereri & sape-
re: malēs sequi quod id temporis ex-
pediebat, quā quod dictabat in ami-
cum affectus. His animi dotibus cæ-

teris præcellerat Agesilaus. Plutar. in Lacon.

Alcemenes.

Cùm quidã Alcameni Telecri filio obiecisset, cur tam sordidè viueret, cum tamen amplas possideret opes? Decet, inquit, eum qui multa possidet, pro ratione, non pro libidine viuere. Significans, perniciosas esse opes, nisi ad sit animus ipsis superior. Plutarch. in Lacon.

Alexander.

Inuitatus, vt Darij filias inuiferet (prædicabantur enim puellæ admirabili esse forma) noluit ire, dicens: Sibi non committendum, vt cum viros vicisset à mulieribus vinceretur. Eras. lib. 8. apoph. Maxim. ferm. 3.

Idem.

Apud Antipatrum cœnans formosa psaltria inducta, Alexander aspectu motus in illam exarsit. Mox rogauit Antipatrũ, nunquid ipse mulieris amore teneretur? Illo confitente, O scelestè, inquit, non tum protinus abduces è conuiuio mulierè? Quantũ ille animus aberat à cõstupràda aliena vxore, qui tantopere sibi meruit ab amica hospitis! Plut. in apoph.

Idem.

Cùm Cassander Pythenè Euij tibi. cinis amasi per vim osculariã veller, idque Euium egrè ferentem sensisset Alexander, iratus exiit in Cassandrũ, clamans: Itãne per nos ne amare quidem quicquam licebit? Non satis erat regi, si seipsum præstaret continentem, nisi & præfectos haberet sui similes. Quando autem passus fuisset à suis per vim constuprari filiam aut vxorè honesti ciuis, qui tibi. cinis suos amores etiam ab osculo voluit esse inuiolatos? Denique quòd duces pecarent arbitratu est ad se pertinere. Plut. in apoph.

Idem.

Cùm in Illyricos peruenisset, ac in Iouis arã animaduertisset mulierem forina præstantem, pulchritudinem admiratus, diu spectauit. cùmque

Hephæstion diceret, Æquum esse vt ipse amatam caperet: An non, inquit, hoc indignissimum esset, vt qui in aliorum incontinentiam animaduertere velimus, ipsi incontinentiæ seruire ab exteris deprehendamus? Maxim. ferm. 3.

Menedemus.

Adolescente quodam dicente, magnum esse si quis quæ concupiscat, assequeretur: Multò, inquit, maius est, nihil eorum quæ non decet, concupiscere. Maxim. ferm. 3.

Basilus.

* Verè continens est, (inquit) qui omni perturbatione superior est, & nullum voluptatis irritamentum admittit: sed animo sobrio & nusquam cedente ad omnem fruitionem noxiam afficitur. Anton. ferm. de ieiunio & continentia.

Philo.

* Continentiæ (inquit) proprium est sanitas & robor: incontinentiæ autem imbecillitas & ægrotudo mortis vicina. Eod. ferm.

Vide apoph. de Castitate, Ieiunio, Temperantia, & suprà de Abstinencia.

Item apoph. de vitiis quæ his virtutibus opponuntur.

De contumacia.

Plato.

Dionem, ob formam & rerum gestarum magnitudinem quum plurimi fieret ab omnibus, admonuit, cauere metueretque contumaciam, cui comes esset solitudo. Insolenter enim vtentem rebus prosperis, amici destituunt. Laert. 3.

De contumelia.

Diogenes.

* **C**aluo cuidam contumeliis eum afficiente respondit: Tibi contumeliam non dico, sed capillos tuos laudo quòd malam effugerint

sint caluam. Anton. & Maxim. serm. de vituper.

Aristippus.

* Contumelia à quodam affectus secedebat : maledico autem persequente , ac dicente , fugis? Etiam, inquit, nam tu malè dicēdi potestatem habes, e go verò nō audiendī. Eodem serm.

Spartani.

Chij quondam Sparta peregrinantes, à cœna vomerāt in Ephorum curia : dein etiam in sedes, in quibus sedere solebant Ephori, ventris onus deiecerant. Ac primum quidem acris inquisitio facta est, quinam hoc designassēt, ne fortè ciues essēt. Vt verò compertum est fuisse Chios, edixerūt, se Chiis permittere, vt agerēt in temperantius. Excellētium virorum est negligere cōtumeliam, quæ à palam improbis proficiscitur, à quibus etiam laudari turpe est. Plutarchus in Lacon.

Scipio Aemilianus.

Apud Numantiam iratus C. Metello, dixit: si quintum pareret mater eius, asinum fuisse parituram. Tarditatem mentis, ac deformitatem corporis illi fratribusque eius exprobrans. Eras. lib. 6. apoph.

De conuictu & conuersatione.

Diogenes.

Adolescenti formoso ad conuiuium cūti: Deterior, inquit, redibis. Reuersus verò à conuiuio adolescēs, cūm Diogeni dixisset: Iui, nec redij deterior : inquit, Deterior igitur, indicans fieri nō posse, vt adolescens ex conuictu improborum non fiat deterior. Laert. lib. 6.

Antisthenes.

† Cūm ei probro daretur quod cōgrederetur malis : At medici, inquit, inter agrotos versantur, neque tamē febricitant. Laert. lib. 6. ca. 1.

Charondas.

† Eximios, bonosque viros amare, & cum eis versari conuenit, & probitatem verè imitando, & comparanda virtute, maximum, atque perfectissimum hoc, veluti sacrificium obire. Stob. serm. 44. ex proœmio legum ab eodem Charonda latarum.

Seneca.

† Conspectus, præsentia & cōuersatio aliquid habet viuæ voluptatis: vtiq. si non tantum quæ velis, sed qualè velis videas. Epist. 35.

Epictetus.

Hominem, cum quo conuersamur, tribus modis considerandum esse suadebat: nempe vt præstantiorem nobis, aut inferiorem, aut æqualem. Præstantiori quidē auscultare & obtemperare cōuenit, minorem modestè persuadere, æquali autem consentire. Et hoc sanè modo in conuersatione hominum nunquam in contentionem incidēs. Stobæus sermon. 3. de Temperantia.

Agefilaus.

Argiuo cuidam dicenti, Lacedæmonios peregrinationib. reddi deteriores, quòd interim degenerēt à maiorum legibus & institutis: At vos, inquit, cūm Spartam venitis, non deteriores, sed meliores euaditis. Dicitum retorfit in Argium. Nam hoc dicēs, magis suam gentē vituperauit, quàm Lacedæmoniorum : simul indicauit, quantopere referat inter quos viuas. Plutarchus in Laconicis apophthegmat.

Hippocrates.

Ei quum aliquando fuisset obuius adolescens, quæ amator sequebatur, erubescens adolescens: Cum his, inquit, oportet ambulare, cū quibus conspectus non mutes colorem. Docuit, ex improbis cōuictoribus nihil capi fructus nisi probrum & ignominiam. Plutarch. in Lacon. apoph.

Julia Augusti.

In spectaculo gladiatorū cōuerte-

rāt in se populi oculos Liuia & Iulia, comitatus dissimilitudine. Liuiā cingebant viri graues. Iuliam iuuenes luxuriosi comitabantur. Pater itaque Augustus Iuliū admonuit scripto, videret quantum inter duas principes fœminas interesset? illa rescripsit: Et hi mecū senes fient. Hoc cōmodè interpretanti lepidè: incōmodè procciter dictum videri potest. Eras. li. 4. apoph. ex Sueton.

S. Iohannes Apostolus.

Ioānes Apostolus & discipulus Iesu Christi, lauandi gratia balneum in gressus, cū vidisset ibi Cerinthum, continuò exiliens, non lotus discessit, dicēs: Fugiamus hinc, ne & ipse balnea corrūat, in quibus Cerinthus lauatur. Quo dicto, & ipso etiā factō ostendit, malorum cōsortium vbi que esse fugiendum, erat enim Cerinthus, vt nō solū simpliciter malus, sed apertus veritatis atque omnium piorum hostis. Euseb. li. 4. Ecclesiast. hist. cap. 4.

De eo quòd conuictus maiorum non semper obsit.

Antisthenes.

CVidam opprobianti, quòd interdum cū improbis haberet consuetudinem: & medici, inquit, cum ægrotis versantur: nec tamen ægrotāt ipsi. Senties, philosophum ideo versari cum improbis, vt eos reddat meliores. Laert. lib. 6. cap. 1.

Romulus.

Ei crimini vertebatur, quòd cū improbis versaretur: Et medici, inquit, cum ægrotis, non tamen morbo inficiuntur. Max. serm. 6.

Demosthenes.

Accusatus, quòd improborum vteretur contubernio. Optimus, inquit, is est medicus, qui sanos relinquit & bene habētes: ægrotos & penitus deploratos suscipit curandos. Stobæus & Max. ser. 6.

De conuiuio.

Diogenes.

ADolecētī formoso ad conuiuū acuti: Deterior, inquit, redibis. Reuersus à cōuiuio adolescēs, quum Diogeni dixisset, lui, nec redi; deterior, inquit, *χέρων μέρων*, i. de erior igitur, indicās, fieri non posse, quin adolescens è luxurioso temulentōque conuiuio redeat deterior. Laert. lib. sexto.

Idem.

Rogatus, quānā hora prandere oporteret? si diues, inquit, est, quando vult: si pauper, quum potest. Laertius in eius vita. Brus. lib. 2. cap. 14.

Idem.

Inuitatus apud Platonem, olea ex omni apparatu tantū gustantē: Quid, inquit, sapiens vir in Siciliā huiusmodi mensarum gratia profectus, appositis modò non frueris? ibidem.

Athenodorus.

Dicebat, ne ad cœnam quidem se iturum ad eum, qui sibi per hoc debiturus sit. Brusonius lib. 2. cap. 14.

Lacedæmones.

† Vt eorum quisque conuiuia, quę fysisitia vocabant, inibat, natu maximus, cōmōstratis foribus. His, aiēbat, nulla verba egredientur. Plut. in Lacon. & 7. Conui. quæst.

Zeno.

Rogatus cur in conuiuio tā hilaris esset, qui alioqui seuerior videbatur: vrbanius respōdit, Lupini (inquit) quān sint amari, perfusi tamen aqua dulcescunt. Brus. li. ca. 2. ex Plutarch.

Aristarchus.

Vocatus ad cœnam, non prius venterum se pollicitus est, quān nomenclaturam eorū, qui simul vocati erāt didicisset. Dicebat. n. Cui nauigādum est, aut in expeditione militādū. cōtū berniū vtcunq; ferat cōmorātium necesse est: cæterū citra delectū sese potatorum turbæ immiscere, homi-

nis est imprudentis, & parum cordati. Stobæus.

Aristides.

Semper suo vnus præsidio fretus Rempub. administrabat, à sodalitatibus abhorrebat, velut ab amicorum potentia, quæ ad iniuriam aliis inferendam adderet animum. Quantum ille vir abhorruit ab omni factione, qui non ob aliud vitabatur amicitias, quàm ne per illas adigetur ad aliquid faciendum, quod iustum non esset, aut cogeretur abstinere ab eo quod iudicasset Reipub. conducere. Nunc mundus vndique plenus est sodalitatibus, sed titulis plausibilibus, ac religionis lenocinio commendatis. Nec his fortasse dedisse nomen expedit viris insigni virtute præditis, eò quòd maior pars, quæ ferè deterior est, sæpe cogit facere quòd nolèt, aut abstinere ab eo quod erat factu optimum. Erasm.

Paulus Aemilius.

Cùm deuicto Perseo epulum exhiberet victoriale, admirantibus Græcis, quòd in magno splendidoque apparatu curiosus esset, dicere solebat. Eiusdem esse animi, & aciem & conuiuium bene struere: Illam quidem, vt formidolosus hostibus: hoc, vt amicis gratus esset. Plutarch. in Rom. apoph. & Brus. lib. 2. cap. 2.

Sertorius.

Admonere solebat suos, ne quid in conuiuio præter decorum vel fieret, vel diceretur: præsertim, à iurgiis & obscenitate temperaretur: Nec ipse quicquam tale sustinebat vel audire, vel videre. Plutarch.

D Ludouicus Rem.

† Viros pios, religiosos & graues identidem ad mensam suam adhibebat: & cùm duos ex iis in aurem loquentes animaduertisset, grauius obiurgauit, Malè, inquiens, facitis, Domini mei, clàm colloqui: clara voce si quid dicendum sit exponite, ne quisquam vos, de se malè colloqui

suspicietur. Nam si quis in conuiuio cætúque multorum, quidpiam lepidum & vrbaniū habet, id cum omnibus qui adsunt debet communicare: si verò res grauior maiorisque momenti sit, eam missam facere, & in aliud tempus referre: Ionuil. in eius vita. cap. 94.

De conuitiis.

Demosthenes.

A Quodam conuitiis lacessitus, Committor, inquit, in certamen, in quo qui superior euaserit, inferior est: & qui vicerit, victus est. Erasm. Rot. lib. 4. apoph.

Chrysoippus.

* A quodam improbo multis affectus cõuitiis: Optimè, inquit, fecisti, quòd nihil eorū quæ in te sunt præterieris. Anton. & Max. ser. de vitup.

Idem.

* Audiens quosdam ipsi conuitiari & obloqui: atqui ego, inquit, sic vitam degam, vt illis nemo sit crediturus. Eod. serm.

Cleobulus.

* Dicebat conuitorum reprehensionem illos nõ attingere qui secundum virtutem viuunt. Ibidem.

Plato.

* Quum reprehēderis conuitiosè, inquit, vide num quid à te conuitio dignum designatum sit: si nihil tale actum est, fumum esse illud conuitiū existimato. Antõ. ser. de obloquit.

Anonymus.

* Sapienti cuidam quum aliquis diceret, me præsentem tibi à certo quodam conuitium factum est: tum ille, Nisi tu, inquit, libenter auduisses, nunquam ille mihi esset conuiciatus. Eod. serm.

Scopelianus.

Eos qui conuiciis agerent, existimantes sese hoc pacto declarare animi magnitudinem, ancillas appellare solebat, non tantum ebrias, sed & rabidas. Philostratus.

Idem.

Pfaltæ cuidam molestius obstre-
denti, *ἄλλ' ἐς κόρυνας* dixit, pro
βαλλ' ἐς κόρυνας, abi ad cornus: ludēs
vnius literæ mutatione. Athenæus a-
pud Eras.lib.6.apoph.

Demades.

Tibiis similes esse dicebat Athe-
nienses, quòd adempta lingua nihil
residuz rationis haberent. Stob.ser.
de Imprudentia.

Anonyma.

Philippus Macedonum rex, cum
iudicaret vino madidus, & perperā
sententiam contra mulierem tulif-
set: illa intelligēs errorem esse vini,
nō regis: Prouoco, inquit, ad Philip-
pum, sed sobrium. Eras.lib.8.a-
poph.

Philippus.

Athenienses comparabat status
quibusdam, quæ nihil aliud quàm os
haberent, & magna pudenda. Stob.
serm.de Imprudentia.

Idem.

* Eum conuitiis afficiebat quidam
effreni lingua præditus: cumq; amici
hortarētur vt conuitiatorē perfeque-
retur: Absit, inquit ille, ne amplius af-
fectus & implicatus plura in nos ia-
ciat maledicta. Anton.serm.de con-
gumelia.

Idem.

* Dicebat se suis conuitiatoribus
gratiam habere quòd ab iis melior
redderetur. Ego enim, inquit, studēs
illos mendacij conuincere, si quid
improbè fecerim, muto consilium,
& pœnitentia factum emendo. Ibid.

Diogenes.

* Cuidam conuitori, At nec mi-
hi (inquit) credit quisquam te laudā-
zi, nec tibi me vituperanti. Ibid.

Cicero.

Cum Pompeius Gallum quen-
dam, qui ad se à Cæsare transfuge-
rat, ciuitate Romana donasset: O
hominem (inquit Cicero) bellum,
qui Gallis ciuitatem promittit alie-
nam, cum nostram nobis non possit

reddere. Plur.

Idem.

Adolescens quidā accusatus, quòd
patrem placenta venenata sustulif-
set, cum stomachabundus minare-
tur se probris laceraturum Cicero-
nem: Hoc, inquit ille, malim quàm
placentam. ancipiti dicto: parricidiū
illi obiiciens. Eras.libro 4.apoph.
ex Plut.

C. Memmius.

Cum accusaret Bestiam reum, cui
patronus erat Scaurus, ac fortè funus
quoddam duceretur: Vide (inquit)
Scaure, mortuus rapitur, si potes esse
possessor. notans Scaurum, qui malè
audiebat, quòd Phrygionis Pompeij
bona sine testamento possideret. E-
rasm.6.apoh.

*Huc refer apoph. de Detractione,
Libere diuini, Maledicentia, &c.*

De conuiciis in ipsum au- thorem retortis.

Anacharsis.

EXprobranti cuidā Attico, quòd
natus esset in Scythia: Mihi, in-
quit, probro est patria, tu patriæ.
Laër.lib.1.cap.6.

Diogenes.

Aristippus philosophus, & Socrati-
tis discipulus, cum vidisset Dioge-
nem olera lauante, accessit: Si Dio-
genes, inquit, sciret vi regibus,
non vesceretur crudis oleribus. Con-
trà Diogenes: Si Aristippus didicif-
set esse contentus oleribus, non esset
canis regius: hoc est, non adularetur
Dionysio regi, vt cibum ex aula
eius caperet. Laër lib.2.cap.8.

Idem.

Diogenem quidam amentem vo-
cabat, cui ille: Amens quidem non
sum, non tamen eandem quàm vos
mentem habeo. Stob.serm. de Pru-
dentia.

Idem.

Cuidam probri gratia obiicienti
egesta:

egeſtatē, quum ipſe eſſet homo ſce-
lerofiffimus ; Ob rerum egeſtatem,
inquit, neminem vidi torqueri , ob
malitiam autem quā plurimos. E-
raſm. lib. 3. apoph in fine.

Idem.

Platone de quibuſdam differente,
Diogenes præſens non attentē ani-
maduertebat. Quamobrem indigna-
tione commotus Plato: Quin, inquit,
diligenter ſermones meos auſcul-
tas, canis? Qui nihil perturbatus : At
ego, inquit, nunquam eò ſum reuer-
ſus, vnde veni, quod canes ſolēt. Ob-
ſcurē taxans ipſius in Siciliam pro-
fectionem, *Ælia. lib. 14. de Varia hi-
ſtoria.*

Idem.

Quidam ei obiiciebat, quòd olim
falſam monetam ſignaffet : Fateor,
inquit Diogenes, fuiſſe tempus , quo
talis eram, qualis tu nunc es : qualis
autem ego nunc ſum, tu profectò fu-
turus es nunquam *Laërt. lib. 6.*

Idem.

Philoſophi vulgò hoc nomine
malè audiebant, quòd deos aut non
crederent eſſe, aut contemnerent.
Hoc innuens Lyſias, interrogabat
Diogenem, crederētne eſſe deos? Cui
Diogenes: Quī conuenit, inquit, vt
non credam, quum perſuaſum ha-
beam, te diis inuiſum eſſe? Hoc di-
ctum quidam attribuunt Theodo-
ro. Non reſpondit ad quæſtionem,
ſed in contumelioſè interrogantem
retorſit ſermonem. *Laërt. lib. 6.*

Socrates.

Acriùs obiurgāti familiarē quem-
piam in conuiuio, Plato dixit, Non-
ne fatius erat hæc illi dixiſſe ſeor-
ſum? Cui Socrates: Et an non tu quo-
que rectius feciſſes, ſi hæc mihi ſeor-
ſum dixiſſes? *Eraſm. lib. 3. apoph. ex
Plutarch.*

Plato.

* Quidam ei retulit eſſe nonnul-
los, qui ipſum conuitiis & maledi-
ctis infectarentur. At ego, inquit, ita
mores componam, vt illis fides nul-

la habeatur. *Anton. ſermone de con-
tumelia.*

Demosthenes.

Pytheas Demostheni obiecit, quòd
ipſius enthymemata lucernam ole-
rent : ſignificans illum non niſi de
ſcripto, & ad lucernam elucubrata
dicere, Quod dictum ita retorſit
Demosthenes, vt diceret, Non eo-
dem pretio ſibi & illi conſtare lu-
cernam. notans, quòd ille noctur-
nis conuiujs indulgeret, plus impen-
dens luxui, quā ipſe ſtudio. *Plut. in
Demosth.*

Idem.

Aduerſus Demadem clamantem,
Demosthenes me corrigere vult, ſus
Mineruam : At iſta (inquit Demo-
sthenes) Minerua anno ſuperiore in
adulterio deprehenſa fuit. Adulte-
rium obiecit Demadi, quum Miner-
uam poetæ faciunt virginem. *Eraſm.
4. apoph. & in Prouerb. Sus Miner-
uam. Ex Plutarch.*

Idem.

Aduerſus quendam Phæreum no-
mine, de ſupro ſuſpectum, quum
Phærens Demostheni vigilias lucu-
brationeſque obiiceret: Scio, inquit,
tibi moleſtū fuiſſe, quòd lucernā per
noctem habuerim. *Bruf. lib. 1. ca. 4.*

Anonymus.

* Quum cuidā multis verbis qui-
dam negator vt probrom obiiceret,
quòd è parentibus ignobilibus pro-
gnatus eſſet: Mihi, inquit, dedecori
ſunt parētes, tu verò parentibus. *An-
ton. ſerm. de contumel.*

Antagoras.

Antagoram poetam in tentorio
congrum coquentem, atque patel-
lam verſantem deprehendit Antigo-
nus à tergo ſtans, eiſque dixit : Putā-
ne ô Antagora, Homerum, quum A-
gamemnonis reſ geſtas ſcriberet, co-
xiſſe congrum? Contra hæc Antago-
ras: Et tu rex, putāſne Agamemno-
nem, quū illas reſ gereret, fuiſſe cu-
rioſum, ſi quis in exercitu congrum
còqueret? *Plut. in apoph.*

Archelaus.

Timotheus citharædus quum ingens præmium ab Archelao sperasset, ac minus sperato accepisset, palam illum inculcabat, canens, Tu verò terræ filium argétum laudas? nuntu regem denotans, at Archelaus succinuit: Tu verò petis? in Græcis verbis plus est gratiæ, ob vocum affinitatem, *ἀρεῖς, ἀρεῖς*, id est, laudas, petis. Turpiter petit, qui non probat quod petit. Plat. & Eras.

Leo Byzantius.

Pisiasi obiicienti lippitudinem oculorum: Corporis, inquit, vitium exprobras, haud videns filium tuum Nemesium humeris baiulantem. Erat enim Pasiadi filius contra&is humeris. Nemesia autem dixit redargutionem insolentiæ, quam veteres fingebant esse deam. Impudenter aliquis in alterum torqueret cōviciū, si in promptu sit quod ipsi vicissim obiiciatur. Philostratus.

Quirinus Sophista.

Quū ab Asiatis reprehenderetur, quòd in accusando mitior ac lenior esset quàm ipsi docerent: Multò, inquit, satius est, ut vos meam accipiat lenitatem, quàm ego vestram crudelitatem. Tumbant Asiatici rhetores & immodicis delectabantur. Philost. in sophistis.

Nicetes Smyrnaeus.

Telonæ cuidam in iudicio vehementius incandescenti, dicentique, Desine latrare in me: admodum salisè respondit, Si tu desinas mordere: nam utrunque canum est. Philost. in sophistis.

Polemo.

Timocrati philosopho apud Polemonem dicenti, Favorinum esse loquacem: Et omnis, inquit ille, anus. Notans in Favorino corporis habitum, quòd esset eunuchus. Visus est excusare vitium, sed re vera conduplicavit. Philostratus.

Chabrias.

*Improbo cuidam eū multis con-

uitiis afficiente, respondit: Bene fecisti quòd nihil eorū quæ in te insunt prætermisisti. Ant. ser. de contu.

Andrymus.

Libanius sophista, summus Iuliani Apostatæ fautor, cum interrogasset Antiochiæ ludimagistrum quendam virum bonum atque piū, Quid nunc fabri filius (Christum per contumeliam intelligens) ageret? respondit, Non oritur ò sophista, quem fabri filium appellas: parat enim Iuliano loculum. Intellexit autem vir optimus, Iulianum ob insignem impietatem & crudelitatem non diu superstitem fore, & diuinam ultionem præ foribus esse: paucos enim post dies Iulianus est interfectus. Tripar. hist. lib. 6. cap. 44.

Epaminondas.

Quum Argiui Thebanorum essent socij, Atheniensium oratores, in Arcadiam missi, vituperarunt utranque gentem, & Callistratus rhetor Orestem & Oedipodem civitatibus exprobrabat, nam Orestes Argivus fuit, Oedipus Thebanus. Interim surgens Epaminondas: Fatemur, inquit, apud nos fuisse qui patrem occiderit, apud Argivos qui matrem necarit: sed eos qui hæc patrarunt nos expulimus, Athenienses receperunt. Tanto compendio convicium retorfit in auctores. Plut. in apoph.

Idem.

Pelodipæ increpanti, quòd nullos tolleret liberos, malè in hoc consulens patriæ: Vide, inquit, ne tu peius consulas, qui talem patriæ filium relicurus sis. Habebat enim Pelopidas filium improbum & infamem. Mihi, inquit, Leuctrica pugna pro liberis erit. nunquam interitura. In hoc enim suscipiuntur liberi, ne percat nostri memoria. At hoc melius præstant egregia facinora. nam liberi frequenter offuscant parentum gloriam. Eras. lib. 5. apoph.

Stilpo.

Quum olim omnium hominum ocu-

oculi in solum Stilponem coniecti essent, quidam ad Stilponem, Isti (inquit) omnes te admirantur ut beluam: Nequaquam, ait, sed ut verum hominem admirantur me bestia. Laert. lib. 3. cap. 12.

Gnathena.

Reprehensa à Stilpone philosopho, quòd adolescentes corrumpere: Tu, inquit, egòque Stilpon in eodem hæremus crimine, qui adolescentes tecum versantes inutilia quædam & amatoria sophismata doces, ut nihil referat cum philosopho versentur, an cum meretrice. Erasmi. lib. 6. apoph.

Phocion.

Athenienses Demadem proponentes Phocioni, belli ducem constituerunt. Qui cum ambitu superasset Phocionem, summè animum extulit, & accedens Phocionem: Accommoda, inquit, mihi sordentem istam chlamydem, quam gestare solitus es in tuo belli principatu. Cui respondens Phocion: Nunquam, inquit, quicquam tibi sordens decribit, dum talis fueris. Ælianus libr. 14. de Varia hist.

Idem.

Demostheni rhetori dicenti, Occident te, ó Phocion, Athenienses, si quando cœperint insanire, hunc in modum respondit: Me quidem, si insanire occeperint, at te, si ad sanam mentem redierint. Demosthenes enim pleraque ad gratiam apud populum loquebatur, & blanda potius quàm iulubria consulebat. Plut. in apoph.

Themistocles.

Seriphio cuidam obiicienti, quòd non ex sese, sed ob vrbs nobilitatem celebris esset: Vera, inquit Themistocles, prædicas. Neque enim ego si Seriphus essem, clarus essem, neque tu si Atheniensis. Non inficiatus est vrbs celebritatem non nihil facere ad illustre nomen: sed illum esse tam ignauum, ut etiam si fuisset na-

tus Athenis, nihilo minus fuisset obsecurus futurus. Plut. in apoph.

Adimantus.

Adimantus abhorrens à pugna naturali, ad Themistoclem, qui Græcos hortaretur incitarètque ita loquutus est: O Themistocles, eos qui in certaminibus ante alios profiliunt, mos est flagris cedere. Cui Themistocles, Sic est Adimante, ut dicis: sed nec eos qui se subducunt, coronat quisquam. Adimantus notauit in Themistocle dræcipitem audaciam, ille vicissim illum insinulauit formidinis, qui cum opportunitas inuitaret, detrectaret pugnam. Plut. in Themist.

Cleomenes.

Cleomenem quidam per conuicium dixerat delictis deditum. At hoc, inquit, satius est, quàm iniustum esse. Tu verò pecuniarum amore teneris, quàm quòd satis est possideas. Argutè significauit, neminem esse posse iustitiæ tenacem, qui supra quàm satis est congerendi studio tenetur: ad hæc stultum esse, qui alteri leuius exprobrat vitium, quum in ipsam illico grauius crimen possit retorqueri. Plut. in Lacon.

Pausanias Plistonactis F.

E patria profugus, quum Tegeæ laudaret Lacedæmonios, cuidam dicenti: Quin igitur mansisti Spartæ, sed fugere maluisti? Quoniam, inquit, nec medici apud sanos, sed apud ægrotos versari solent. Salissimè conuicium exilij retorsit in Tegearen, quòd eius gentis corrupti mores egerent Spartana disciplina. Plu. in Lac.

Anonymus.

Quum Thebani deuictis apud Leuctra Lacedæmonis, ad ipsum venissent Eurotam, & quidam gloriabundus dixisset, Vbi nunc Lacones? Spartanus quidam ab illis captus, Nò adsunt, inquit, alioqui vos huc non venissetis. Ne victus quidem & captiuus potuit obliuisci indolis Laconicæ, nec tulit victoris iactantiam. Plu. in Lacon.

Idem.

Argiuo quodam dicente, multa Spartanorū sepulchra apud nos sunt: Lacon excipiens, Atqui Argiuorum apud nos nullum est sepulchrum, in-innuens, quòd Spartani semper inuasissent Argiuos, Argiui verò Spartanos nunquam. Solerter Lacon, quod ille dixerat in gentis suæ laudem retorfit in ignominiam. Plut. in Lacon.

Idem.

Quidam cum Laconi dixisset, Mentiris, ille contrà, Nimirum (inquit) liberi somus, alij verò, nisi vera dixerint, vapulant. Quo dicto se liberum esse demonstrat, à seruo notatum: qui si fallat mendacio, loris punitur. Plutarchus in Lacon.

Plistonax.

Cum rhetor quidam Atticus Lacedæmonios dixisset indoctos: Nos enim, inquit, Græcorum soli nihil à vobis didicimus mali. Lacedæmonij malum existimabant, quicquid non faceret ad efficiendam ciuitatem meliorem. Plut. in Lacon.

Demetrius.

Lysimacho Demetrium impetente conuiciis, dicentēque, Lamiam sibi visam meretricem de scena tragica prodeuntem (hæc erat amica Demetrii magnifice culta.) Demetrius respondit, meretricem Lamiam esse modestiorem, meliùsque moratam, quàm ipse Penelopen, coniugem illius notans. Plut. in Demetrio.

Idem.

Quum alteram vxorem ducere statuisset, liberis ipsum percōtantibus, nunquid in ipsis haberet de quo quereretur? Nequaquam inquit, imo ob id potius alteram duco, quod collaudem vos, cupiãque mihi & alios istiusmodi liberos nasci, Erasmi. lib. 5. apoph. Illud etiã de Pisistrato & M. Catone refertur.

C. Marius.

In bello civili cum fossa cinctus obsideretur, continuit sese, opportunum expeãans tempus rei gerendæ.

Popedio autem Siloni dicenti, Si magnus es imperator, ò Mari, descende in conflictum: Imò tu, inquit, si magnus es imperator, coge me nolentē ad certamen venire. Plut. in apoph.

Galba.

Libo, cum ei dixisset, quando tandem Galba exibis de triclinio tuo? mox ait, Cum tu de cubiculo alieno. Libo notauit Galbam, quòd L. Scribonius tribunus plebis iudices ferret familiae suos, & cōiuuiis corruptos, Galba vicissim illum notauit adulterij. Eras. l. 6. apoph.

Helijus Mancina.

L. Libonem apud Pompeium acufabat: in quo certamine Pompeius, Liboni fauens, Helio & generis humilitatem & senium exprobrans, dixit, illum ab inferis remissum, vt claros viros accusaret. Hoc conuictum is constanter retorfit hoc modo: Non mentiris, inquit, Pompei: planè ab inferis reuersus sum. Sed dum illic moror, vidi Cn. Domitium Anobarbum deplorantem, quòd summo genere natus, vitæ inculpatisimæ, patriæ amantissimus, in ipso iuuentutis flore tuo iussu esset occisus. Vidi pari claritate conspicuum Brutum, ferro laceratum, querentem id sibi prius perfidia, deinde etiã crudelitate tua accidisse. Vidi Cn. Carbonem, acerimum pueritiæ tuæ, bonorūque patris tui defensore, cum tertium consul esset, catenis, quas tu illi iniici iusseras, vinctū, obstantē te aduersus omne fas & nefas, cum in summo esset imperio, à te equite Romano trucidatum. Vidi eodem habitu & quietate, prætorij virum Perpennam, scuitiam tuam execrantem: atq; hos omnes eadem voce indignātes, quòd indemnati sub te adolescentulo carnifice cecidissent. Has Mancinæ voces fortassis aliquis temeritatem appellet citius quàm libertatem. Scitum est, quod subiecit Valerius: Eo tempore & fortissimum erat Pompeio maledicere, & tutissimum. Fortissimi.

tissimum ob summam potentiam: tutissimum, ob reuocatam veterum facinororum inuidiam Eras.lib.8.apoph. ex Valer.Max.lib.6.cap.2

Ægilius.

Qu. Opimius consularis in adolescentia malè audiuit. Is Ægilio homini festiuo, qui videbatur mollior, nec erat, sic exprobrauit molliem: Quid tu Ægilia mea, quando ad me venies cum tua lana & colu? Lepidè retorfit Ægilius: Non Pol, inquit, audeo: nam me ad famosas vetuit mater accedere. Alter simulabat orationem velut ad sceminam, alter accepta persona simulationem vertit in irrisionem.Eras.lib.9.apoph.

Philippus orator.

Catulus Philippo oratori dicenti, Quid latras?respondit,Furem video. conuicium latrandi in ipsum retorquens, notauit hominis rapacitatem. Brus.lib.2.cap.40.

Catulus.

Cùm audiret quosdam ex iudiciis quos pecunia Clodius corruerat,præsidium petentes,ac si in periculo forent constituti: perstringens istorum prædonum auaritiam. Quid vos(inquit)à nobis præsidium postulabatis? an,ne nummi vobis eriperentur,timebatis?Cic.ad.A t.lib.1.Plut.

M.Crassus.

Cn. Domitius L. Crasso collegæ exprobrauit, quòd censor tanti habitaret, eo quòd in porticu domus haberet columnas Hymetias,pro domo eius millia nummùm identidem promittens.Crassus erat præsentu ac festiuo ingenio,rogauitque collegã, Quanti ipse domum suam æstimaret. Is respondit, Sexagies sestertium. Rursum crassus: Quanto igitur, inquit, eam minoris æstimas,si decem arbusculas succidero? Eæ fuerunt loti patula ramorum opacitate lasciuæ. Cùm Domitius respondisset, tricies sestertium. Vter, inquit Crassus, nostrum luxuosior? egone, qui decem columnas centum millibus

numinum emi: an tu, qui decem arbuscularum vmbram tricies sestertium æstimas? Ita est ingenium hominum, ad aliena vitia perspicax,ad sua cæcum,Eras.lib.6.apoph.

Deiotarus.

M. Crassus in Parthos proficitens, cùm Deiotarum extremæ iam senectutis, nouam urbem condere videret: Quid est, inquit,ô rex,hoc rei, quod cùm hora diei iam adsit duodecima, nouam urbem extruere institueris? Ad hæc arridens Deiotarus: Imò quid tibi in mentem venit, Imperator, vt cum haud quaquam sis:(vt videtur) matutinus,tamen in Parthos cum exercitu properas? Nam id temporis Crassus sexagesimum agebat annum. Hora quæ nobis duodecima est in meridie, olim erat extrema diei.Plutarch.in M.Crasso.

L.Crassus.

L. Crassus censor Cn.Domitio collegæ exprobranti, quòd ob murenam in vituario mortuo lachrymasset: At tu, inquit, cùm vxores tres extuleris, nullam emisisti lachrymam.Scitè retorfit conuictum. Notauit illum, quasi non curasset vxorum mortem. Et alioqui turpius est in vxoris funere non flere quàm ob murenam emittere lachrymas.Eras. 6 apoph.ex Plutarcho.

Domitius Afer.

Longus Sulpitius insigniter ipse fœdus, cum contra quem in iudicio aderat, dixit ne faciem quidem habere liberi hominis. Cui respondens Domitius Afer: Næ tu ex animi mei sententia, Longe. Qui malam faciem habet, liber non est. Si ideo liber non erat cuius agebatur causa, quòd deformis esset: nec ipse Sulpitius habendus erat pro libero, cùm esset fœdissimus.Eras.lib.9.apoph.

Caro.

Cùm quidam Catoni dixisset, Eamus deambulatam: & adolescens quidam interpellasset dicens, Quid

opus erat de? Imò, inquit Cato, quid opus erat te? Vna literula mutata, significauit ipsum potius esse superuacaneum in vita, quàm de in verbo. Eras. l. 5. apoph.

C. Lalius.

Ei quidam obscuro genere natus dicebat, Indignus es tuis maioribus, respondit: At tu hercule tuis satis dignus es. Cic. l. 2. de Orat. & in Lælio.

Cicero.

Cùm ad Pompeium venisset, ac venisse pœniteret, rogatus vbi Pisonè generum reliquisset? Apud tuum, inquit, socerum: Cæsarem designans. Perinde quasi notatus esset Cicero, quòd à genero suo disunctus esset, perstrinxit illum quòd ipse cum socero bellum gereret, Plut. in apoph.

Idem.

Metello percontanti, quis ipse esset pater, nimirum ignobilitatem exprobrans: At istam, inquit, percontationem vt respondere sit difficilium mater effecit tua, nam Metelli mater audiebat parum pudica. Quin & ipse Metellum matrem referens leuior erat, & inconstans, & affectibus seruiens. Cicero conuicium à patre ad matrem transtulit. Tum enim incertus est pater cùm mater non cùm vno consuetudinem habet. Plut. in Rom. apoph.

Idem.

Verres, qui filium habebat parum pudicè flore ætatis vtentem, Ciceronem vt parum virum ac cinedum incessabat conuicijs. At Cicero, Ignoras, inquit, quòd liberis intra fores ita conuiciandum sit. Significans hoc conuicium non in ipsum competere, sed in conuiciatoris filium. Parentum est autem obiurgare liberos, sed intra domesticos parietes, nec turpia conuicia sunt eliminanda. Eliminat autem, qui alijs impingit, quòd ipse domi committunt liberi. Plutar. in Rom. a apoph.

Anonymus.

Plancus cùm in causa quadam ad-

esset amico, vellétque testem molestum perturbare, interrogauit, quò se artificio tueretur. Sciebat enim illum esse sutorum. At ille lepidè retorqueus in Plancum: Gallà, inquit, subiugo. Id quidem sutorium habetur instrumentum: sed rectè exprobrabat illi adulterium cum Mæuia Galla, quo nomine Plancus malè audiebat. Eras. Rot. 6. apoph.

Antigenidas.

Cùm quidam eiusdem artis æmulus ira commotus contumelia affectus diceretq. Abi, emã te pro mancipio, respondit, Bene facies, tū enim ego te docebo tibi canere. Philo ludæus lib. Quòd omnis probus liber.

Cassius.

Julio Cæsare iam per insidias interfecto, sedatoque tumultu populi, cum Brutus ad Lepidum propinquum suum, Crassus verò ad Antonium proficisceretur, inter cœnandum cùm sermonem (vt fit) de multis rebus haberent: tum verò Cassium Antonius interrogauit, An nunc etiam (inquit) pugionem sub axilla geris reconditum? Certè, inquit, longè maximum: siquidè tu quoq. regnum affectabis. Xiph. Dionis abbreviator. in Iulio.

Anonymus.

Cæsar Augustus cùm vidisset adolescentem oris similitudine sibi similem, interrogauit, num aliquando mater eius Romæ fuisset. Negauit ille: sed sentiens conuicium, statim retorsit in authorem, adiiciens: Sed pater meus sæpe Romæ fuit. Augustus ludens, suspicionem intendebat in matrem adolescentis, velut ab ipso stupratam: & adolescens protinus eam suspicionem retorsit in matrem Cæsaris, aut in sororem. Nam oris similitudo nō magis arguebat illum esse Cæsaris filium, quàm fratrem aut nepotem. Eras. l. 4. apoph. ex Sueton.

Sfortia Corignola.

Ei, Duci clarissimo, quum à Sergio

giano

giano magno Senescalco, ad improbandam generis nouitatem, lignis fabula obiectaretur: In hoc, inquit, ut video, stirpis origine pares sumus, quum Adamus, mortalium primus, terram & ipse foderit. Sed ego certè, quod iure diffiteri non potes, illo meo ligone multo nobilior euasi, quam tu tuo pene & penna. Quo scommate lepidè admodum hominem transfixit, quum in eo tanta cum inuidia dignitatem stupro quaesitam, & patrem eius ad prætoris tribunal, ignobilem scribam, adulteratòque testamento falsi damnatum, scitissimè notasset. Paulus Iouius in vita Iacobi Mutij, c. 84.

Queraldus.

Is Petri Aragoniæ regis senator, missus aliquando legatus ad regem Africae, fuit ab illo in cœnam adhibitus, quam rex ipse apparari iusserat editoribus in scamnis. Africeni in solo super tapetis discumbunt. Cœnitauerunt plures simul. Rex autem ipse clam iubet ossa colligi, eaq. ad pedes Queraldi illo nesciente conici. Finita igitur cœna, cum aulae magistri iussu mensa essent sublata, appareretque ossium cumulus: tum quispiam à rege submissus, Quid hic (inquit) ossium video? lupus profecto hic cœnitauit, non homo. Tum Queraldus ad regem conuersus: Mihi, inquit, ò rex cum lupis fuit negotium, cum luporum sit & carnem & ossa simul arrodere, quod comestatores isti tui fecere. Ego verò, ut homo ac conuiuia comis, carnes absumpsi, ossa in humum abieci, in canum pastum atque oblectamentum. Pontanus.

Ignatiij episcopi.

Ignatius Chalcedonensis episcopus, cum iam Constantinopoli habitans, ob senectutis incommoda visu orbatus esset, atque à Iuliano apostata ob id vexaretur, Galilæum (ita enim Christum per contemptum vir impius nominare solebat) visum non

restituturū ei dicens: respondit, Lubens quidem oculis carere volo ne tam impium tyrannum te Iulianum videre cogar. Fulgosius lib. 6. cap. 2. ex hist. Eccles.

Biracus.

Patriarcha Hierosolymitanus, qui totam cancellariam pontificiam regerat, conuocatis aliquando certam ob causam diicutiendam aduocatis nonnullis, quendam verbis acriter castigauit. Huic cum vnus præ cæteris Thomas Biracus liberius respondisset, versus in eum patriarcha, inquit: Malum caput habes. At ille, ut erat homo promptus: Rectè, inquit, ac verè loqueris. Nam si bonum caput haberem, satis meliori loco res nostræ essent, neque opus esset hac nostra controuersia. Te igitur ipsum culpas, ait patriarcha. Tum ille: Non me, inquit, sed caput reprehendo: ita ipsum, qui aduocatis omnibus præerat, Patriarcham accusans, qui duro paulum capite erat. Poggius Florentinus.

De correctione.

Zeno.

C Vidam dicenti, Cur me vnus Comanum non corrigis? Non enim, inquit, tibi credo. Subindicans, sibi non esse spem, illum, si corripere-
retur, fore meliorem. Laërt. libro 7. cap. 1.

Gallus.

Quia Gallus, qui testimonium ferebat contra Pisonem, dixisset, innumerabilem pecuniam Magio præfecto datam, idque Scaurus tenuitate Magij redargueret: Erras, inquit, Scaure. Ego enim Magium non conseruasse dico, sed tanquam nudus nuces legeret, in ventrem abstulisse. Correxerat sermonem suum Gallus, sed ita, ut crimini corruptelæ

crimen adderet luxus, Erasmi. lib. 6. apoph.

Socrates.

† In comœdijs identidem proscindebat: Nec iniquo animo poetarum & histrionum contumelias ferebat. Siquidem expedire dicebat sese consulto comicis eorum scenas adeundo exponere. Nā si quidem ea dixerint, quæ in nobis emendanda sunt, corrigam; sin minus, nihil nos eorum maledicta mouere debent. Laër. lib. 2

Vide apophi de Castigatione & Reprehensione.

De credulitate.

Timon.

Cum Alcibiadem adhuc puerum Cobuiam habuisset, & deosculatus ei plurimum blandiretur, rogantibus quibusdam, quæ insuetarum blanditiarum causa esset? Respondit, amare se eum puerum, quod præuideret ipsum quandoque Atheniensibus magnorum malorum causam fore, qua spe sola fruebatur. Etenim propter inmanem naturam id ei placebat, quod alij iure omnes abominabantur. Fulgosius libro 9. cap. 11.

Alexander Pherens.

Alexander Pherensium tyrannus, maximè truculentus sæuisque esse videbatur. Theodoro verò tragico poeta, cum acri animorum affectu & commiseratione Æropem agente lachrymas profudit, surgentique de theatro recessit. Verùm purgans & excusans se apud Theodorum, affirmavit se non idcirco abiisse, quod illum aut aspernari aut contumelia afficere voluisset: sed quod puduisset ipsum histrionis incommodis & affectionibus misericordem videri, suis verò ciuibus & subditis non item. Ælianus libro 14. de Varia histor.

Vxor Hannibalis.

Hannibalis Pœni scelerata atque atrox nimis vxor, inspecta humani sanguinis fossa, pulchrum in ea esse spectaculum dixit. Fulgos. libro 9. cap. 11.

C. Fimbria.

Procurarat, vt Scæuola in funere C. Marij iugularetur, quem vt cognouit ex vulnere recreatum, apud populum deferre instituit. Rogantibus quid optimo innocentissimoque viro esset obiecturus? Obiiciam, inquit, quod parcius corpore telum recepit. quasi hoc ipsum crimen esset, nō periisse Eras. lib. 6. apoph. Brufon. lib. 2. cap. 9

Q. Catulus.

Cum Syllana crudelitas magna licentia sæuiret in capita ciuium (nam occisi feruntur supra nouem millia) percussoribus liberè per urbem vagantibus, ac cæteris metu attonitis, Qu. Catulus palàm ausus est dicere Syllæ: Cum quibus tandem victuri sumus, si in bello armatos, in pace enermes occidimus? Eutrop.

Sylla.

Septem millia Romanorum occidi iussit: ac cum in vicino ad ædem Bellonæ sedens exaudisset exclamationem tot millium sub gladio gementium, exterrito senatu: Hoc agamus, inquit, P. C. seditioni pauculi meo iussu occiduntur: Brufon. lib. 2. cap. 9. ex Plutarcho.

P. Telesinus.

Pontius Telesinus cum in eo bello, quod Sylla contra patriam gessit, magno Reipub. Romanæ detrimento ad portam Collinam parum prosperè pugnasset, ac vociferaretur eruendam delendamque urbem: adiecit, Etiam nonquam defuturos Italicæ libertatis lupos, nisi sylua, in quam refugere solerent, penitus esset excisa. Velleius Paterculus, & Cuspinianus in Consulibus.

L. Casilina.

Obiicienti Ciceroni, incendium à se excita-

se excitatum: Sentio quidem (ait) verum si aqua illud non potero, ruina extinguiam. Brus. lib. 2. cap. 9.

Augustus Cæsar.

Audiens inter pueros, quos in Syria Herodes crudelissimus Iudæorum rex interfici mandauerat, filium quoque eius interfectum, dixisse fertur: Se malle suum, quam filium Herodis esse. Inter Iudæos enim cum versaretur, à suilla carne prohibita abstinerebat, iuxta legem. Macrobi. lib. 2. cap. 4. Sat.

Idem.

Cænabat apud Atedium, siue Vedium Pollionem, ibi fregerat quidam è seruis vas crystallinum: qui ilico iussus est ab Atedio rari, & murenis obici. Puer ad Cæsaris pedes cõfugit, nihil aliud petiturus, quam vt alter periret. Cæsar motus nouitate crudelitatis, & puerum dimitti & crystallina omnia ante se frangi iussit, & compleri piscinam. Amicum autem grauitur increpauit: Et conuiuio, inquit, rari homines imperas, & noui generis pœna lacerari? Si calix tuus fractus est, viscera hominis distrahentur? Tantùmne viris placebis, vt tibi aliquem duci iubeas, vbi Cæsar est? Erasmi. lib. 4. apoph. ex Suetonio. & Suetonio & Seneca.

Theodorus Gadareus.

Is Tiberij Cæsaris in Rhetoricis præceptor, animaduertens in puero sanguinarium ingenium, sub specie lenitatis & clementiæ latitans, subinde inter obiurgandum appellabat illum, lutum sanguine maceratum. Ab initio quippe sui imperij miram lenitatem præ se tulit, sed in progressu ad immanem crudelitatem prolapsus est, vt Suetonius testis est in eius vita.

Tiberius.

Cum custodias recognoscentem eum quidam rogaret vt supplicium maturaret: respondit, Nondum redij tecum in gratiam. Humanitatis officium esse putauit, si damnatum ci-

tò occidisset. Suet.

Idem.

C. Caligulæ ideo imperium reliquisse dicitur, quo memoriam scelerum suorum maioribus Caij sceleribus obrueret: vtque maxima atque nobilissima pars senatus post mortem suam necaretur. Saepe enim dictum illud vetus fertur vsurpasset: Me mortuo, terra cum igni miscetur. Dion Micæus in eius vita.

Nero.

Post multa nefanda facinororum urbem atque imperium viuis perdere funditus optaret: Priamum mirum in modum beatum fuisse dicebat, quod patriam simul cum regno perditam vidisset. Xiphilinus in Nerone.

Idem.

Quum amitam ex duritie alui cubantem visitaret, & illa tractans languinem eius (vt assolet iam grandioribus natu) per blanditias fortè dixisset, simul hanc excepero, mori volo: conuersus ad proximos, confestim se positurum (velut irridens) ait, præcepitque medicis, vt largius purgarent ægram, quo citius efflaret animam. Brus. lib. cap. 9.

Idem.

Quodam in colloquio proferens Græcum versiculum,

ἔμψ δεινότες γὰρ μὴ δέτρος αὐχέϊ
id est,

Me mortuo terra miscetur incendio: Subiecit, imò *ἔμψ ἐς ζῶντος*, id est me etiã viuo. Quibus portentis aliquãdo committitur Respub. Erasmi. lib. 6. apoph.

Idem.

Columnis statuarum eiusdem illud adscriptum erat, Galli cantando me excitauit. Indignissimè tulerat Galliarum defectionem: proinde decreuerat, Gallos omnes Romæ agentes contrucidare, prouinciãque exercitui diripiendam tradere. Suet.

Agrippina.

Quum iussu Neronis occideretur, ac Centurie ferrum in eum stringe-

ret, ventrem ostendens clamabat: Hunc percutite, hic est ferro fodendus, qui portentum illud genuit. Suetonius.

Nero.

Vestinus consul, quum eodem die omnia munia consularia obiisset, è conuiuio repente ad supplicium raptus est. Conuiuia nihil aliud quam exitium expectabant. Horum pauorem irridens Nero, dixit illos satis supplicij luisse pro epulis consularibus. Dicat hoc à clemente dictum, si cetera Neronis facinora spectes. Sueton. in Nerone.

Caligula.

Is, vt alia omni in re, ita verbis quoque sceleratus fuit, persæpe repetens, Oderint dum metuant. Optabat etiam populum Rom. vnam habere tantum ceruicem, vt vno ictu omnes interficere simul posset. Fulgos. lib. 3. cap. 11. ex Sueton.

Idem.

Vir quidam pratorius valetudinis causa secesserat in Anticyram, petito à Caligula Cæsare com meatu. Is quum sæpius peteret prorogari com meatum, mandauit interfici, & adiecit, necessariam sanguinis esse missionem, cui tam diu non profuisset helleborum. Solent enim medici, in morbis validioribus venarum incisione vti. Et in Anticyram nauigabant, quibus opus erat purgatione. Eras. lib. 6. apoph.

Idem.

Quum destinasset interficere fratrem suum, eumque suspicaretur se se medicamentis præmunire, ita locutus est: Antidotum aduersus Cæsarem? Timebat ille venenum, quasi Cæsar non posset alio quouis modo trucidare, quem vellet extinctum. Eras. 6. apoph.

Idem.

† Non temerè in quenquam, nisi crebris, & minutis ictibus animaduerterti passus est; perperuo, notòque iam præcepto: Ita feri, vt se mori sen-

tiat. Idem Sueton. cap. 30.

Vitellius.

Postquam occisum Othonem in campo Bebriaci cognouit, eoque venisset, abhòrentibus quibusdam cadauerum tabem detestabili voce confirmare ausus est: Opum è olere occisum hostem, & melius ciuem. Sed hic tandem religatis post tergum manibus, iniecto ceruicibus laqueo, veste discissa, seminudus in forum tractus est inter ludibria, per totam vitam Sacra spatium, reducta coma, cetera noxij solent, quibusdam etiam cæno stercoreque incessantibus. Tandem apud Gemonias munitissimis ictibus excarnificatus, confectusque est, indeque vno in Tyberim tractus. Brasonius lib. 3. cap. 9. & Fulgos. lib. 9. cap. 11. ex Tacito.

Antoninus Caracalla.

Cum direptis ciuium bonis atque omnibus exhaustis ærariis, sua crudelitate ingentem corrasisset pecuniam, eamque indifferenter nefariis hominibus distribueret; obiurgatus à Julia matre, vt pecuniis aliqua ex parte parceret, atque prædæ optimæ partem in alium usum sibi reseruaret, strictum gladium ostentans matri, respondit: Lato sis animo, quamdiu hunc habebimus, nulla nobis deerit pecunia. Ostendens, nullam pecuniam apud subditos adeò reconditam esse, quam sua crudelitate extorquere non posset. Dion Nicæus, & Xiphilinus in vita Antonini.

Vide apoph. de Tyrannide.

De cunctatione in rebus agendis.

Diogenes.

Prosebat aliquid ab homine auaropro: quem cum videret cunctantem, ac negaturo similem, ô homo, inquit, ad cibum te postulo, nõ ad cypripum? vt qua licet, Græcarum vocum affinitatem reddam. Græcis enim

τρεφῆν̄ cibus est; τρεφῆ, sepultura. Eras- mus lib. apophit. ex vita Diogenis a- pud Laert.

Socrates.

Hoc disterium plurimum in ore habuisse dicitur: Dimidium operis peractum ei, qui iam esset aggressus. Sunt enim qui cunctando ac delibe- rando vitam omnem absumant. Est autem hemistichium Hesiodium, Ἀρχὴ ἡμῶν πάντος. Laërtius in vita Socratis.

Fabius Max.

Quoniam cum Hannibale pugna- re detrectabat, mora copias illius & pecuniarum & commeatus egentes attenuabat. Ob quod cum malè au- dired, nihil tamen commotus, per- gebat in suo instituto, & Hanniba- lem cunctatione fregit, quem alij magno militum exercitu vincere nunquam potuerunt. Plutarch. in e- ius vita.

Iulius Caesar.

Quum Pompeius instructam a- ciem apud Pharsalum inibi consiste- re, & hostem opperiri iussisset, Cæsar dixit illum errasse, qui vim, imperū, ac diuinum affatum animorum ad incursionem paratorum, mora rela- xasset. Aded Cæsari nō modò certa- men erat cum Pompeio de fortuna belli, verum etiam de bellandi periti- a. Plut. in Rom. apoph.

Augustus Caesar.

Illud semper citò factum posse di- ci aiebat, quod cum factum esset, be- nē haberet. Tarditatem enim, quæ tuta esset, celeritati anteponebat, cui periculum esset coniunctum. Ful- giosius lib. 7. cap. 2.

Iulianus.

Quum in frequenti turba quidam ipsa his verbis appellaret aduersus aduersarium suum: Thalassius inimi- cus pietatis tuæ nostræ per vim eri- puit. Agnosco, inquit, ab illo me fuisse læsum, proinde dic illi, vt mihi po- tiori inimico prius satisfaciat, man- dauitque præfecto, ne prius cogno-

sceretur illorum negotium, quàm i- pse cum Thalassio rediret in gratiã. Quod alter adduxerat ad maturan- dam vindictam, Cæsar torfit in cun- ctationem. Eras. lib. 8. apoph.

De curiositate.

Anonyma.

Thaletem in cælum suspicientem & lapsum in barathrum, ancil- la conspicata, meritò id illi accidisse dicebat: qui cum quæ ante pedes es- sent ignoraret, cælum contempla- retur, vt cognosceret. Antonius in Melissa, par. 2. ferm. 77. & Maxim. fer. 21. Bruson. lib. 2. cap. 27.

Aristippus.

Quum quidam obiiceret Aristip- po, ac diceret, Propter te ager perit: An, inquit, melius est, me propter a- grum, quàm propter me agrum pe- rire? Antonius ferm. 77. part. 2. Mi- lissæ.

Xenocrates.

Nihil referre dicebat, vtrum pedes an oculos inferas in ædes alienas, vi- delicet deterrens ab omni curiosita- te rerum ad nos nihil attinentium. Laërtius lib. 4. cap. 2.

Zeno Citiusus.

Adolescentem curiosius quidam quàm pro ætate sciscitantem, addu- xit ad speculum, vtque se contem- plaretur admonuit. Mox rogauit, an videretur tali vultui conuenire quæstiones eiusmodi proponere? Laert. lib. 7. cap. 1.

Socrates.

Interrogatus à quodam, quid age- retur apud inferos? Deridens homi- nis curiositatem, respondit: Nec ego, inquit, vnquam iui, nec cum quo- quam illinc reuerso sum collocutus: Maximus ferm. 36.

Idem.

Illud Homeri semper in ore habe- re solitus erat,

ὅτι τοῖς ἐν μέγιστα κελόντ' ἀγαθόν τε τίτυκται. id est,

*Edibus in nostris qua praua & re-
sta gerantur.*

Eo non solum reuocans auditores
à curiositate rerum alienarum, verum
etiam à disciplinis non necessariis: ve-
lut ab exacta cognitione Astrologiæ
aut Geometriæ, aut causarum natu-
ralium, aut rerum ultra mandatarum,
ad cognitionem Ethices, cuius scien-
tia præstat, vt nobis ipsi noti simus,
vtque rem domesticam aut publicam
utiliter administremus. Stob. Laert.

Idem.

Eodem spectat & illud quod illi
adscribitur, & in primis celebravit:
Quæ supra nos, nihil ad nos. Sic e-
nim respondere solebat admiranti-
bus quod de moribus semper, de a-
stris deque meteorologicis nunquam
disputaret. Gellius & Laërtius.

Aristoteles.

Eos qui res evidentes demonstra-
re conarentur, similiter facere dice-
bat, vt si quis solem per lucernam o-
stendere conetur, Max. ser. 21.

Demostrhenes.

Quum quidam diceret eum agrum
negligere, ipsum autem se curare: Ea
(inquit) curo, propter quæ agrum
comparavi. Antonius in Melissa, par-
ter 2. serm. 77. & Max. serm. 21.

Euclides Philosophus.

Rogatus à quodam, quales essent
dij, quæque re potissimum gauderent?
Cætera quidem ignoro, inquit,
at curiosos illis odio esse certò scio.
Max. ser. 21.

Demonax.

Cum quidam exquireret, an mun-
dus esset animatus? & rursus, an glo-
bosus? Vos, inquit Demonax, de mun-
do solliciti estis, & vestram ipsorum
immundiciem non curatis, Anto-
nius in Melissa. part. 2. serm. 77. &
Max. serm. 21.

Loerenses.

† Magistratus Loerenses si quis
peregrinè rediens, rogasset, Num quid
nouit? Multa ei dicebant. Plut. de Cu-
riositate.

Anonymus.

Ægyptius baiulus gestans quid-
dam velo opertum, cuidam sciscitan-
ti quid portaret? Ideo inquit, obuclat-
tum est, ne scires: tu verò cur curio-
sè vestigas, quod oculis tui est? So-
lent vestigalium redemptores explo-
rare sarcinas. Ægypti autem dicti
sunt ἀχρόφῶγοι. Eras. l. 6. apoph. ex Pl.

Seneca.

* Non vis esse iracundus? inquit: ne-
sis curiosus. Qui inquit quid in se
dictum sit, qui malignos sermones e-
tiam si secreto habiti sint, eruit, se ip-
se inquietat. lib. 3. de Ira. cap. 11.

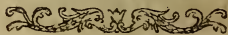
Vespassianus.

A consulari viro Menstruo Floro
monitus, plauftra potius quam plo-
stra dicenda, postridie illum pro Flo-
ro Flaurum salutauit: civiliter allu-
dens ad illius curiosam admonitio-
nem. Veteres in quibusdam pro diph-
thongo sonabant o, vt Clodius pro
Claudius. Sueton.

Anonymus.

Cuidam vxor sua per literas ex-
probrarat, quod lauacris ac volupta-
tibus detentus, ad se redire nollet. Id
per frumentarios rescuerat impera-
tor. Itaque comætarum petenti, expro-
brauit & lauacra & voluptates. Tum
ille: Num & tibi ô Cæsar scripsit v-
xor mea, quod mihi? Notans, curio-
sitate principis indignam. Dion in
vita Hadriani.

*Huc spectans apophr. de Dissuratio-
nibus rerum frivolarum.*

DE DAMNO accepto.

CHILON.

AMNUM dicebat turpi
lucro semper præferen-
dum esse: illud enim se-
mel dolere, hoc autem
semper. Laert. lib. 1. cap.

4. Stob. serm. 1.

Anq.

Anaxagoras.

Post diutinam peregrinationē domum reuersus, cū reperiret patriā possessionēque suas desertas: Nisi, inquit, ista perissent, ego saluus non essem, quōd calamitas illum adegisset ad philosophiam: rebus autem integris, mansisset intra penates suos. Ita sapenūmero prospera sunt homini, quæ videntur aduersa: & quod damnū putatur ingens, locrum est maximum. Laert. lib. cap. 3.

Zeno.

† Purpurā ex Phœnicia mercatus aduectans ad Pireum naufragium fecit, quæ illi fuit occasio philosophandi. Hinc dicere solitus, Tunc secundis ventis nauigasse, cū naufragium fecisset Laert. lib. 7.

Phocion.

† Cū pro concione ingrati animi vitium Atheniensibus obiceret, illud grauius adiecit, Malo, inquit, damnū a vobis accipere, quā ipse vobis damnū inferre. Aelia. li. 2. de var. hist. ca. 16.

De ambulatione.

Socrates.

Quum ad vesperam vsque deambulasset strenuē, interrogatus cur id faceret? Respondit: Quō melius cœnem. Ostendit vir sapientissimus, & vsū deambulationis, qua agitantur homines vt eo melius cibū capiant, & deinde ambulatione consumant. Cicero lib. 5. Tusc. quæstio.

De debitoribus soluendis.

Anonymus.

Philosophus quidam Pythagoricus cum a calceatore sibi emisset phecassia (est autem calceamenti id genus) non habuit pecuniam qua solueret in promptu. Verū cū paulo post rediret ad tabernam vt solue-

ret sutorem, audit eundem iam iam defunctum esse. Gratulabundus igitur philosophus de lucro, pecuniam domum retulit. Postea cū se colligeret, videt se malè fecisse, arrepta igitur pecunia, ait: Tibi viuit calceator, aliis mortuus. & accedens eius tabernam, nummos in eam proiecit, ne videretur homini etiam defuncto de negare id quod æquo debebat iure. Era. li. 6. apoph. ex Sene. li. 7. de bene.

Phocion.

Cum Athenienses olim sacrificia instituisent, peterentq. à ciuibus, vt vnusquisq. aliquid de suo ad cōplenda sacrificia adderet: Phocion Atheniensis efflagitatori respondisse dicitur: Puderet, si vobis adderē: ac huic, (debitorē digito ostendēs) cui debeo iure, nihil redderē. Sunt qui putēt se Deo facere rem gratam, si ad cultum idolorum multos conferant nummos. At Phocion vir sapientissimus, sensit Deo multo gratius esse, si satisfacias iis quibus debes. Eius autem dicitur leges apud Plutarch. in Græcorum apoph.

Lycurgus.

Assiduum esse, dignumque cui debitum credas, inopibus: at fide dignū, in moribus sitū esse dicebat. Maxim. sermone 1. de Virtute.

Persæ.

Dicebant, duo esse peccata inter homines turpia: quorum primum est, debitorem esse: alterum, mentiri. Coniunxerunt autem hæc duo, ideo mirum, quōd vnum rarō sit sine altero. qui enim ære alieno obstricti sunt, pollicentur in dies se satisfacturos, nec tamen præstant quod promissum est semel atque iterum. Herodot.

Augustus Cæs.

Equite Romano quodam defuncto, compertum est illum tantum habuisse æris alieni, vt summam ducenties nummūm excederet: idque, dum viueret, celauerat. Cū igitur res illius auctioni subiiceretur,

vt ex pecunia creditoribus satisficeret, Augustus iussit sibi emi culcitram illius cubicularem: ac mirantibus hoc præceptum, Habenda est (inquit) ad somnum mihi conciliandum illa culcitra, in qua ille tanto ære alieno obstrictus, somnum capere potuit. Nam Augustus ob ingentes curas sæpe maximam noctis partem ducebat insonnem. Macrobius lib. 2. cap. 4. Sat.

Plutarchus.

* Pedem & manum, si computruerit, dicebat nos refecare, & quidem data mercede: ita domum & famulitium subiiciebat abiiciendum esse, vt ab ære alieno liberemur, hoc est, vt liberi fiamus. In moralibus,

De decoro vbique ac in omnibus obseruando.

Thales.

VT bonum histrionem, inquebat, quamcumque ei poeta dederit personam, eius decorum seruare decet: ita bonum virum, quacumque fortuna dederit. Nam & ipsa voluti poetria, nunc primi, nunc ultimi actoris locum nobis tribuit, alias regis, alias medici personam. Stob. ser. de prudentia.

Diogenes.

Cum vidisset feminam diis procumbentem, ita curuato corpore, vt à tergo quædam apparerent quæ nudari non decet oculis hominum, adiit illam dicens: Non vereris mulier, ne stante post tergum tuum Deo (nam illius plena sunt omnia) parum decenter te geras? Idem Æsculapio percussorem consecrasset dicitur, qui accurrens procedentes in faciem cotereret, hoc sigmento detetrens homines à superstitione, qui credunt deos non audituros, nisi ipsis indecoro corporis gestu supplicent. Laert. lib. 6.

Socrates.

Cum Socrati Lyfias orationem, quæ in eius defensionem composuerat, recitasset, Præclara, inquit, & elegans oratio est, sed non conuenit Socrati. Erat enim forensi instituto aptior, quam philosopho, ac tali philosopho. Rursus Lyfias percontanti, cur si bonam iudicare orationem, putaret sibi non conuenire? Nonne, inquit, fieri potest, vt amictus aut calceus elegans sit, ac pulcher, qui tamem alicui non conueniat? Hoc ipsum Val. Maximus narrat, minus Socraticè, sic enim Lyfias respondisse memorat: Aufer quæso istam, non ego si adduci possem vt eam in vltima Scythiæ solitudine perorarem, tum me ipsam morte multandum concederem. Eras. lib. 3. apoph.

Plato.

Si quando fortè incidisset Plato in eos qui præter decorum quippiam agerent, digressus cõsuevit dicere, Nuncubi ego talis? Nemo suam turpitudinem perspicit, sed sibi quisque assentator est. Ex aliis igitur discendum, quam indecora sint quæ præter honestatem geruntur. Laert. lib. 3.

Isocrates.

In conuiuio Nicocreontis Samiorum tyranni, cum à conuiuis iuberetur dicere: His, inquit, in quibus ego valeo, nunc non est tempus: in his vero quæ hoc tempus requirit, ego non valeo. Recusauit inter pocula dicere, qui apud sobrios de rebus seriis differere cõsueuerat. Eras. lib. 8. apoph.

Pylades.

Cum altans Herculem furem, nonnullis incessum histrioni conuenientem minus seruare videretur, de posira persona ridentes increpuit, dicens, *μωρι, μαρτύριον αρχημαρ*: id est, Stulti, furem salto. Significans, hoc ipsum quod videbatur indecorum, maxime decorum esse. Eras. 6. apoph.

Stratoniceus.

Ptolemæo rege de musica cum ipso contentiosus differente: Aliud est, inquit,

inquit, ò rex, scòptrũ, aliud plectrum. Significans, non esse regiũ, de musica cum musico disputare. Eras. 6. apoph.

Callicratidas.

Cũ à Lylandri amicis sollicitaretur, vt permitteret ipsis accepta pecunia quẽdam ex hostibus occidere: haud concessit. Cui cũ Cleander dixisset, Accepissem profectò pecuniã, si ego Callicratidas fuisset: Et ego, inquit, si fuisset Cleander. Quo dicto monuit, in omni actione spectãdum esse personæ decorum. Plut. in Lacon.

Leonychidas.

Cuidã obiicienti quòd facilè mutaretur: Mutor, inquit, sed pro temporum ratione, nõ, vt vos, proprio morbo. Prudentis est, pro re nata nouare consilia: at sine causã subinde alium fieri, inconstantia vitium est. Plut. in Lacon.

Archidamus.

Cuidam qui vitio vertebat Hecathæo rhetori omniũ clarissimo, quòd adhibitus ad ipsorum conuiuium nihil dixisset: Videris, inquit, mihi nescire, quòd his qui dicendi nouit artem, etiam dicendi norit opportunitatem. In senatu, in foro, in concionibus, in legationibus, aliisque reipub. negotiis locus est oratori: in conuiuio temulentis maiore cum laude tacet eruditus, quã loquitur. Sic periti bellatoris est, non minus scire retrocedendi artem quã pugnandi. Plut. in Lacon.

Idem.

Idem ad Græcos, qui pacta rescindere nolebant, dicere solitus erat: Ouis semper eandem edet vocem, caterũ homo multas ac varias emittit. Quo admonuit, pro tempore, próque re nata variandum esse sermonis habitũ. Est enim vbi loquendum sit seuerius, est vbi blandius, vbi magnificentius, vbi submissius. id si fit citra perfidiam, magna est prudentia. Porrò ouiles mores dicuntur habere, qui sese nesciunt rebus ac

personis accommodare. Plut. in Lacon.

Pedaretus.

Conspecto quodã qui natura mollis, tamen ob humanitatem laudabatur à ciuibus, dixit: nec viros, qui mulierum similes sint oportere laudare, nec mulieres, quæ virorum sint similes, nisi si qua mulierem vrgeat necessitas. Sensit, aliud decere bonũ virum, aliud bonam mulierem, ac pro muliere in virum transfigurata accepit necessitatis excusationem: in viro degenerante in mulierem, nullam recepit excusationem. Ita non eadem laus decora principi est, quæ plebeio: non eadem magistratui, quæ priuato. Plut. in Lacon.

C. Publicius.

Solitus est dicere, P. Mummius, cuius tempori hominem esse. Sentiens, illum dexteritate facilitatẽque ad omnem vitæ statum esse accommodatum. Eodem sensu Pollionem Asinium omnium horarũ fuisse hominem legimus. Et Tiberius Cæsar duos familiarius ab ipso dilectos, omnium horarum amicos vocare solebat. Eras. lib. 6. apoph. De Aristippo dicitur, Omnis Aristippum decuit color, & status, & res.

Bibulus.

Cũ in senatu, variantibus sententiis, Cato censeret perpetuam dictaturam, vt tyrannicam potentiam, è Repub. tollendam: Bibulus, Pompeio inimicus, primus in senatu rogationem tulit, vt vnicus consul Pompeius decerneretur. Aut enim, inquit, Respubl. ab imminente procella per illum liberabitur, aut optimo parendum erit. Egregius animus, qui priuatam simultatem posthabuit Reipub. commodis. Eam sententiam Cato dixit se ab alio dictam comprobare, licet ab ipso non debuerit proficisci. Eras. 6. apoph. ex Plut.

Metellus.

Caius Iulius Cæsar, Metello obstitenti, ne pecunias ab arario tolleretur, ne pasceret in leges. Non idem,

inquit, armorum ac legum tempus est. Abscede igitur, ac postea quam facta pace, arma deposuerimus, tunc si videbitur, plebis patronum age. Eras. lib. 4. apoph. ex Plut.

De defensione.

Antisthenes.

Alebat, homines virtute præditos, eos sibi parare propugnatores, qui & fortes sint, & iusti. Nolunt enim defendi, si quid iniusti admittant. Improbi contra fortes defensores quærunt, iustos nolunt. Laër. lib. 6. ca. 1.

Cicero.

M. Cælium melius obiiicientem crimina quam defendentem bonam dextram, malam sinistram habere dixit: huc alludens, quòd in pugna dextra gladiu tenemus, sinistra clypeum gladio ferimus, clypeo defendimus. Eras. lib. 4. apoph.

De deditioe.

Demosthenes.

Qum Alexander pacem hac lege deferret Atheniensibus, si ciues octo sibi dederet, inter quos erat Demosthenes: Demosthenes apologu retulit de lupo, qui hac lege pacem obtulit ouibus, si canes dederet. Lupi nomine significans Alexandru: canum, eos qui tum populi rem curabant: ouiu, plebem Atheniensium. Addidit & illud: Ut mercatores, inquit, exiguum frumenti in paropside specimen deferunt, per hoc ingentes æceruos vendere cupientes: ita vos, si traditis ciues octo qui deposcuntur, populum vniuersum traditis. Plut.

De dediscèdi difficultate.

Socrates.

Inrogatus, quamnam optima esset disciplina? dediscere mala, respondit. Max. serm. 17.

Antisthenes.

Rogatus, quæ disciplina cum primis esset necessaria? Mala, inquit, dediscere. Id enim non modò primum est, verum etiam difficillimum. Laër. lib. 6. cap. 1. Bras. lib. 2. cap. 23.

Laem.

A quodam percontatus, quid sibi faciendum tuaderet, vt bonus vir & honestus euaderet? Si mala, inquit, quæ tibi adsunt, ab his qui nouerunt, didiceris esse fugienda. Sensit, virtutis caput esse caruisse vitis. Id non à quolibet discendum, sed ab his duntaxat, qui norunt quæ sint vera mala, quæ vera bona. Ibid.

Timotheus Musicus.

Aduentantem discipulum interrogauit, an sub alio et am præceptore Musicæ operâ dedisset: qui cum sub alio militasse etiam affirmasset: Duplicem igitur dabis mercedem, ait, quoniam duplex mihi labor subeundus est: dedocèdi videlicet vetera, & docendi noua. Bras. lib. 2. cap. 23.

Vide Apoph. de Assuetudine.

De iis qui degenerant.

Aristippus.

Cum degeneres filios adeò negligeret, quasi ex ipso nati non essent, accusatus à quodam, qui seueritatem eius improbat: An non, inquit, & pituitam & pediculos è nobis natos, velut inotiles, procul à nobis abiicimus? Sensit philosophus, eos nequaquam habendos pro filiis, qui à parentum & maiorum suorum laude dignis virtutibus turpiter degenerarent. Laër. lib. 2.

Diogenes.

Videns adolescentem cultu gestuque parum virili: Non te pudet, inquit, qui peius tibi velis quam ipsa natura voluit? Siquidem illa te viru fecit, tu teipsum refingis in fœminâ. Laër. lib. 6.

Scilpon.

Habebat filiam sinistræ famæ. cuiusdam

dam itaque dicenti, Dedecorat te filia, Nihilò magis, inquit, quàm ego illam decoro. Sentiens, neminem alienis factis dehonestari, sed suis quæque moribus æstimandum esse. Neque enim illa fuisset honestior ob patris celebritatem, nisi paternas virtutes fuisset imitata. Plut. in lib. de Tranquillitate, pluribus verbis hoc idem enarrat. Nam Metrocli obiiçienti, quòd filiam haberet impudicam: Vtrum, inquit, hoc meum peccatum est, an filia? Quum Metrocles respondiisset, illius peccatum, sed tuum infortunium: hunc in modum excepit Stilpo, Quid ais? an non quæ peccata sunt, eadem sunt lapsus? Annuit Metrocles. At lapsus, inquit Stilpo, quorum sunt, eorundem sunt & frustrationis. Et hoc confesso Metrocle: Porrò quorum sunt frustrationes, horum sunt & infortunia. Ita placido prudentisque sermone demonstravit, filia duntaxat esse infortunium, cuius esset peccatum: ac Cynici conuiuium nihil aliud esse quàm canis latratum. Laërt. lib. 2. cap. 12.

Menedemus.

Dicebat, plurimos nauigare Athenas studiorum gratia qui primùm esset sapientes: dein se fierent philosophi, hoc est, sapientiæ amantes, dein rhetores: denique progressu temporis euaderent idiotæ. Multum profecit, qui didicit se nihil scire. Et infeliciter proficit, qui semper vergit in deterius. Eras. ex Plut.

Archidamus.

Periandro, qui cum esset medendi celebris, & in primis laudatus, carmina scriberet infelicia; Quid, inquit, tibi accidit Periander, ut pro eleganti medico malus poeta vocari appetas? Notauit hominum mores, qui res honestas aggressi, degenerant ad sordidiora: cum consultum sit, vnumquæque in ea se arte exercere, in qua valet plurimum. Plut.

Damatria.

Cum intelligeret filium in bello planè inutilem esse, domum redeuntem propria manu interfecit. inhonestissimum enim esse putabat, ex tam præclaris parentibus natum filium, ad eò degenerem aspiciere. Plut. in apoph. Lacænarum.

Telenia.

Audiens filium à paternis moribus degenerantem, & nescio quibus rebus parum honestis operam dantem, eum admonuit, ut aut melius viveret, aut apud exteros maneret. Imò mortem ipsam minata est filio, ni mores in melius corrigeret. Plut. in Lacon.

Nicostratus.

Quum ab Archidamo sollicitaretur, tum ingenti promissa pecuniâ, tum cuiuscunque vellet Lacænae coniugio, ut Cromium traderet, respondit: Archidamum non ducere genus ab Hercule, quòd Hercules obiens orbè soleret improbos afficere supplicio, ipse contra ex probis faceret improbos. Lacedæmonij verò hoc nomine potissimum gloriabantur, quòd originem ducerent ab Hercule. Plut. in apoph.

M. Cato.

In inimicum quandam probosæ vitæ: Huius, inquit, mater quum deos orat, ut sibi filius sit superstes: non precatur, sed imprecatur. sentiens, illam & sibi & republicæ precari magnum malum. Eras. lib. 5. apoph. ex Plutarch.

Idem.

Hortabatur iuuenes, ut qui virtute & æquitate ad dignitatem peruenissent, ne turpiter ad deteriora degenerarèt, sed ad meliorem frugem se referrent: ita futurum, ut & gloriam auerent, & benefactis maculam abolerent. Eras. li. 5. apoph.

C. Lalius.

Cuidam malo genere nato, obiiçienti sibi, quòd indignus esset suis maioribus: At herclè, inquit, tu tuis

dignus es. Id si dicas bono viro ex bonis prognato, laus est: sin malo, ex malis prognato, graue cōiucium est. Eras. li. 6. apoph.

Iulia Augusti.

Cū ob vestitus nimiam licētiam ab amico quodam admoneretur, ac adhortaretur, vt se ad paternæ frugalitatis exemplar componeret, respondit: Pater meus obliuiscitur se Cæsarem Romanum esse, at ego memini me Cæsaris esse filiam. Macrobr. lib. 2. cap. 5. Saturni.

Traianus.

Solitus est dicere, Principes omnes multū abesse à Neronis quinquennio. Nam Domitius Nero primis annis quinque summa cum laude gessit imperiū priusquam ad Caligulæ auunculi sui crudelitatem appelleret animum. Erasmus 8. apophthegm.

De delatione.

Caligula.

Commentarios ad matris fratrumque suorū calumnias pertinentes, ne cui postmodum delatori restīve maneret vllus metus, conuectos in forum, & antè clarè testatus deos, neque legisse se, neque attingisse quicquam, concremauit: Quin & libellum de sua salute oblatum nō recepit: contendens sibi nihil admisum, cur cuiquam iniūsus esset. Negauit se delatoribus aures habere. Hæc boni principis videri poterant, nisi fingeretur. Eras. lib. 6. apophthegm.

Hic adiunge apoph. de Calumnia, Detractione, Maledicentia, &c.

De democratia.

Solon.

Dicere solebat, eum principem sibi maximè gloriosum videri, qui Democratiam ex Monarchia ci-

uibus faceret. Phauorinus, & Stobæus ser. 46.

Lycurgus.

Cuidam postulanti, vt in ciuitate pro Aristocratia, hoc est, optimatum gubernatione, constitueret Democratiam, hoc est, popularem gubernationem: Tu fac, inquit, prius domi tuæ Democratiam instituas. Compendio docuit, eam Reipublicæ speciem non esse vtilem ciuitati, quam nemo vellet esse in sua familia. Ciuitas autem nihil aliud est, quàm magna domus. Plut. in Lacon. & Stob. ser. 83.

De deposito.

Pittacus.

Datum eius celebratur: Depositum quod acceperis, iustè reddito. Stobæus ser. 9. de iustitia.

Demosthenes.

Ancilla quædam depositi nomine pecuniam acceperat à duobus hospitibus, hac conditione, vt eam vtrisque simul redderet. Horum alter post tempus aliquod lugubri veste & squalidus, socij mortem simulans, decepta muliere nummos abstulit. Eo facto superuenit alter, & depositum repetere cœpit. Cū mulier anxia de laqueo cogitaret, Demosthenes ei patronus adfuit, qui vt in aduocationem venit, sic aggressus est petitorum: Mulier, inquit, parata est depositi fidem soluere, sed nisi socium adduxeris, id facere non potest: quoniam, vt ipse prædicas, hæc dicta lex est, ne pecunia alteri sine altero numeretur. Hoc ingenio seruauit miseram: elusitque nebolum conspirationem, qui hoc egerant, vt eandem pecuniam bis acciperent. Valer. Max. lib. 7. cap. 3.

De desperatione.

Leonidas.

Ephoris dicentibus ad Leonidam, quòd ad Thermopylas proficiscens,

scens, paucos secum educeret. Nimirum ad hoc, inquit, negotium, ad quod proficiscimur. Indicans fati multos educi ad moriendum in bello: fatius enim perire paucos, quam multos. Plut.

Anonymus.

Cuidam, qui laborans ab oculis, exierat in bellum, cum nonnulli dicerent, Quò vadis ad istum affectus modum, aut quid facturus? Vt nihil, inquit, aliud, certè hostis gladium hebetabo. Plut.

Pompeius.

Rebus infeliciter gestis aduersus Casarem, & ad summam desperationem reductus, in tentorium venit attonito similis, nec aliam vocè emisit quàm hanc, *ἐκωνοῦ εἰς παρεμβολὴν*. Ergo in castra, sumptaque veste præfenti fortunæ accòmmodata, clam profugit. Plut.

Seneca

Nemo se mutat, qui se mutari desperat. lib. de Mora.

De Deo.

Thales.

PErcontatus, Quid esset Deus? Quod principio & fine caret, respondit. Laërt. in eius vita.

Zaleucus.

* Proœmio legum quas scripsit Locresibus, hæc verba præfixit: Omnes qui urbem ac regionem inhabitant, persuasos esse oportet, existimarèq; deos esse: quod manifestum sit ex cæli & totius mundi inspectione, rerumque in ipsis dispositione pulcherrima, & ordine. Haud enim fortuita aut humana eiusmodi opera putare conuenit. Stob. ser. 42

Anonymus

Alius idem interrogatus, respondit: Quod est in triremi gubernator, in curru rector, præcantator in choris, dux in urbe, imperator in exercitu, hoc est in mûdo Deus. Apuleius

de Mundo. Id authori libri de mundo inter Aristotelis opera collocati tribuitur.

Simonides.

Interrogatus olim ab Hierone tyranno, Quidnam esset Deus? Deliberandi sibi vnum diem postulat, cum idè ex eo postridie quæreretur, biduum petiit. ac cum ita sæpius duplicaret numerû, admiratúsque Hiero tyrannus, qui rogauerat, efflagitaret, cur ita faceret? Quia, inquit, quanto diutius considero, tantò mihi res videtur obscurior. Cicer. de Natura deorum. Bruf. lib. 2. cap. 26

Socrates.

Socrates dicebat, deos omnium optimos ac fœlicissimos: ad horum similitudinè quo quisque propius accederet, hoc & meliorem esse, & beatiorè. Si corrigas vnus vocis numerû, nihil dici potest Christianius. Rot. lib. 3. apoph.

Plato.

* Dicebat, Deû nullo vsquam modo iniustum esse, sed planè iustissimum. Nec ei, inquit, similis inueniri potest quicquã, quàm qui inter nos iustissimus fuerit. In Theæreto.

Idem.

† Genitorem vniversitatis tam difficile est inuenire, quàm inuentum impossibile dignè profari. In Timæo.

Aristoteles.

† Entia nolunt malè disponi; nec est bonum pluralitas principantium, vnus ergò princeps. lib. 11. Metaph.

Eusebius Philosophus.

* Dicebat non quærendum an dii sint, sed protinus esse credendum. Nã quæstione, inquit, proposita etiã ille qui impiissimam opinionem defendit, nempe deos non esse, superare conatur. Stob. ser. 78.

Callieratidas Pythagoricus.

* Mundus (inquebat) græcè κόσμος appellatur, vt qui per communem o-

mnium diaeosmesin, id est, decorā ad ministracionem, ad vnum optimum dirigatur. Est verò illud vnum optimum, Deus ipse, qui secundum cogitationem existit, viuens caeleste, incorruptibile, principium & causa dispensationis omnium rerum. Stob. ser. 33.

Alexander.

In Iouis Ammonis templo cū à vate dictus esset Iouis filius: Nihil, inquit, mirum, nam Iupiter omniū quidem natura pater est, sed ex his optimos quosque peculiariter suos facit. Modestissimè interpretatus est oraculum: nam vates per adulationē dixit, illum filium Iouis: quasi sic è Ioue prognatus esset, quemadmodum Hercules creditus est esse Iouis filius. Alexander fassus est, Iouem natura autorem ac parentem esse omnium: sed eos demum peculiariter pro suis filiis agnoscere, qui virtute ac præclarè gestis proximè ad diuinam naturā accederent. Ea est, omnibus benefacere. Plut. in apoph.

Euagrius.

Euagrius quum longa orationis serie audiuiisset de Deo atque trinitate disputantes, Diuinitatem nequaquā definiendam esse respondit. Omnes enim alias propositiones habere genus quod prædicetur, aut speciem, aut differentiam, aut proprium, aut accidens, aut ex his compositam orationem. Sed nihil in sancta trinitate horum quæ dicta sunt, posse comprehendendi. Ideoque quod ineffabile est, silentij tantum oratione esse adorandum, Socrates l. 6. Tripartit. hist. cap. 21.

Attalus martyr.

A tyranno per contemptum interrogatus, Quod nomen Deus haberet? Qui plures sunt, respondit, nominibus discernuntur: qui autem vnus est, non indiget nomine. Euf. l. 6. Eccles. hist. cap. 3.

De Deo æterno.

Thales.

Interrogatus olim, quidnam in tota rerum natura esset vetustissimum? respondit, Deus. Quid ita? & Thales, hoc est, nunquam esse cepit. Erasim. lib. 7. apophthegm. ex Laërt.

De Deo immutabili.

Agésilauus.

Mortuus bellum aduersus Persarum regem, quo Græcos Asiam incolentes libertati restitueret, Iouis Dodonæi consuluit oraculum: is iussit, vt pro suo arbitrato bellum instrueret. verū cū Ephori ad Delphicum quæ oraculum consulendum misissent, hoc pacto proposuit consultationem: Num, Apollo, idem tibi videtur quod patri? Iouis se oraculum omnino probare, respondit. Quo dicto ostendere voluit deorum omnium concordiam: qui si inter se dissentiant, nō profectò re vera sunt dij Plut. in Lacon.

De Deo & omnipotente, & vidente omnia.

Thales.

Dicebat, Homines existimare oportere deos omnia cernere deorumque omnia esse plena, & tunc fore omnes castiores. Cicer. lib. 2. de Legib.

Idem.

Percunctatus, An facta hominum deos fallerent? Ne cogitata, inquit, vt non solum manus, sed etiam mentes puras habere vellemus, cum secretis cogitationibus nostris caeleste numen adesse credimus. Laërt. in eius vita, & Valer. Maxim. libro septimo, cap. 2.

Zeno,

Zeno.

Cùm ex Zenone Stoico quidam quæreret , An Deum latere possit iniuriam faciens ? Imò , inquit , ne cogitans quidem . Maximus sermone 15 .

Diogenes.

Videns mulierem ad aras deorum tam incuruato corpore procumbentem , vt obscœna quædam apparerët : Non vereris , inquit , mulier , ne stante post tergum Deo (cuncta enim piena deorum sunt) inhoneste te habeas ? Laër. l. 6 .

Athenodorus.

Dicere prudenter solebat : ita nos cum hominibus homines viuere debere , ac si Deus retributor bonorum , malorumque vltor , omni loco ac tempore actionis nostras intueretur , conspicereturque humanis nostris oculis . Fulgosijs libro septimo , cap. 2 .

Idem.

* Tunc scito , inquit , esse te omnibus cupiditatibus solutum , cùm eò peruenieris , vt nihil Deum roges , nisi quod rogare possis palam . Nunc enim quanta dementia est hominum ? Turpissima vota dijs insufurrant : Si quis admojerit conticescent , & quod scire hominem nolunt , Deo narrant . Vide ergo ne hoc præcipi salubriter possis : Sic viue cum hominibus , tanquam Deus videat : sic loquere cum Deo tanquam homines audiant . Sen. epist. 10 .

Iamblichus.

* Sicut ! (inquebat) oriente sole , tenebræ eius præsentiam sustinere non possunt , sed subito subterfugiunt , nihil solem impediens : sic vndique refulgentie potestate diuina , quæ replet omnia bonis , perturbatio omnis nullum habet locum , sed repente disperditur . libr. de mysteriis .

Demonax.

Quum admoneretur ab amico quodam , vt secum in Æsculapij tem-

plum iret , Dominumque pro salute filij oraret : Adeone , inquit , surdistrum existimas Deum , vt nos nisi in templo non sit auditurus ? Recitat Eras. l. 8. apoph.

Antalcidas.

Quum in Samothracia initiaretur , rogatus à sacerdote , quid egregium patraisset in vita ? Si quid , inquit , mihi tale peractum est , sciunt ipsi dij Existimans , ineptum commemoratione suorum gestorum se dijs commendare : qui , siue prædicaret , siue sileret , nihilominus noverant . Nam apud sacerdotem poterat etiam falsa narrare . Plut in Lacon . Idem de Lysandro effertur .

Seneca.

† Patriam meam esse mundum sciã , aiebat , & præsides Deos supra me , circaque me stare , factorum dictorumque censores . libro de Beata vita , cap. 20 .

Idem.

† Prope Deus est . tecum est , intus est . Ita dico , Lucili , sacer intra nos spiritus sedet , malorum , bonorumque nostrorum obseruator , & custos , hic prout à nobis tractatus est , ita nos ipse tractat , bonus verò vir sine Deo nemo est . In Epist.

Anonymus.

Quidam sacris initiaturus Laconem , rogauit quid sibi consciret maximè impiè factum per omnem vitam ? At ille : Hoc , inquit , dij sciunt . Quum initiator magis vrgeret , diceretque , Omnino proferas necesse est . Lacon vicissim rogauit : Vtrum , inquit , oportet me tibi dicere , an Deo ? quum ille respondisset , Deo : Tu ergo , inquit , hinc secede , vt illi dicam . Plutarch. in Laconicis .

De Deo semper colendo.

Xenophon.

Dicebat tum maximè colendos esse deos , quum homini res

sunt secundæ: vt quum inciderit necessitas, confidenter illos imploremus, vt pote beneuolos iam & amicos. Rectè Xenophon. Sed vulgus hominum contrà facit, in felicitate profunda est Dei obliuio: cum viget calamitas, tum demum vt cunque & perfunctoriè ad illum confugimus. Eras. l. 7. apoph.

Philos.

Cum aliis Iudæis apud C. Caligulam accusatus ab Appione, quod Cæsari diuinos honores non tribueret, eiectus ex aula, sociis Iudæis respondit, Bono animo nos esse oportet, quibus iratus est Caius: quia necesse est adesse diuinum, vbi humanum cessat auxilium. Euseb. l. 2. Eccl. hist. cap. 5.

Aristoteles.

† Nunquam nos verecundiores esse debere dicebat, quàm cum de Diis agitur. Seneca libro 7. Natur. Quæst. c. 30.

De Deo, dona sua æqualiter distribuyente.

Crates.

Cum deformi esset corpore, in certaminibus tamen corpus suum denudare pro more pugnantis, non erubuit. Verum à spectatoribus ob id derisus: De oculis inquit, ô Crates, & reliquo corpore bono esto animo; mox enim videbis eos qui corpus tuum deforme modò turpiter derident, morbo contrahi, & omnibus viribus destitui, & tum te beatum esse sentient, deformem quidem, sed sanum, robustum, & laboris patientem. Sensit homo ethnicus, quàm variè Deus sua dona hominibus distribuat, alium ornat forma & sanitate, alium sapientia, hunc virtutibus, illi corporis robore: ita ramen, vt non vni & soli omnia conueniant. Laërtius l. 6. c. 5.

Stratonicus.

Inuitatus aliquandò, vt audiret citharædum canentem, postquam audierat, recitauit illum versiculum Homericum, τὰ δὲ θεοὶ ἔπεισάν τε πατὴρ, ἔπεισάν τε ἀνεύουσαν. id est, Huic dedit hoc pater altitonans, verum abnuuit illud. Cuidam roganti, Quo pacto? exposuit, malè cithara canere dedit, bene canere negauit. Eras. li. 6. apoph.

Dercillidas.

Missus orator ad Pyrrhum, qui iam exercitum induxerat in terram Spartanorum, vt cognosceret quid sibi vellet: cum Pyrrhus præscriberet vt regem suum Cleonymum reciperent, alioqui futurum vt intelligerent se nihilo cæteris esse fortiores, hunc in modum respondit: Si Deus est Cleonymus, non metuimus eum, quippe qui nihil sceleris commisit: sin homo est, nihilo est nobis præstantior. Hoc dilemmate perfrinxit superbas regum minas. Dij, qui quos velint, possunt lædere, nec à quodam lædi vicissim, non nocent, nisi improbis: homines hominibus ex æquo metuendi sunt. Plutarch. in Lacon.

Metellus Numidius.

† Dij immortales possunt plurimum, sed non plus velle debent nobis, quàm parentes. At parentes, si pergunt liberi errare, bonis exheredant. Quid ergò nos à Diis immortalibus diutius expectemus, nisi malis rationibus finè facimus? Iisdem Deos propitios esse æquum est, qui sibi aduersarij non sunt. Dij immortales virtutem approbare non adhibere debent. Hæc censor Ethnicus. Gell. lib. 1. c. 6.

Seneca.

† Dij multa ingratis tribuunt. Sed illa bonis parauerant. Contingunt autem etiam malis, quia separari non possunt. Satius est autem, prodesse etià malis propter bonos, quàm bonis deesse propter malos. Quod tanquam

cui,

eiui, non tanquam bono datur, ex quo boni ac mali ferunt. Deus quædam in vniuersum humano generi dedit, à quibus excluditur nemo. lib. 4. de Benef. c. 28.

Cato Vricensis.

Quum Pompeio res infeliciter cederent & ad Cæsarem inclinaret victoria, Cato dicebat, in rebus diuinis multum esse caliginis: quòd Pompeio præter ius agenti fuissent omnia prospera, causam rei publ. tuenti nihil succederet. Plutarchus in Catoe.

De dialectica.

Aniſthenes.

Dicere solebat, Contradictentem doceri oportere, non contra dicendo compeſcere. Dialectica igitur si docendi ratio est, artis fines transgrediuntur qui tantum rixantur. Nam neque intano, si vicissim insaniat, aliquis medebitur. Stobæus sermone 80.

Diogenes.

Quicquid per se turpe non esset, id ne in publico quidem dicebat esse turpe. Hunc igitur in modum ratiocinabatur: Si prandere malum non est, nec in foro prandere malum est: sed prandere nihil mali est, ergo nec in foro prandere malum est. Hactenus tolerari poterat Cynicus syllogismus, verum quis ferat similiter colligentem, exonerare ventrem, aut reddere lorium, aut habere rem cum vxore, aut exuere vestes, malum non est: ergo in publico malum non est? Probis viris vbique placet verecundia. Laër. lib. 6.

Zeno.

Dialecticorum artes iustis mensuris comparabat, quæ non triticum, nec aliud quidpiam alicuius pretij, sed paleas & stercorea metiuntur, Stobæus serm. 80.

Idem.

Rhetoricam palmæ, Dialecticam

autem pugno similem esse dicebat. cò quòd latius loquerentur Rhetores, Dialectici autem compressius; Cic. l. 2. de Finibus: & in Oratore ad Brutum. Quint. l. 2. c. 21.

Idem.

Quum iam in artibus non vulgari-ter proficisset, attamen in Dialecticis plurimum exercere seipsum præcipuè voluit. Verum cum pecunia, vt satisfaceret præceptorum Dialecticis, deesset, clam per posticum in auditorium Polemonis professoris eius artis irrepfit, vt legentem audiret, quem dum Polemon fortè vidisset, Sat video, inquit, te furari ea dogmata, vt aliis postea mercede vendas. Laudandum est Zenonis ardens ad Dialecticam studium, in qua ad eum proficere, vt multa etiam arti adiecerit. Vide Laër. lib. 7. c. 1.

Idem.

Quum illi Dialecticus quidam in sermone, quem illi *ἑπτάλογον*, id est, metentem appellant, ostendisset septem species Dialecticas: rogauit, quantum peteret mercedis à discipulis? poscenti centum nummos dedidit ducentos. Tanta erat in homine discendi Dialecticam cupiditas. Laër. l. 4. cap. 1.

Chrysippus.

Ad Dialecticum quendam, Cleanthi multis ac prolixis sophismatibus obstrepentem: Desine, inquit, senex à magis ad rem pertinentibus auocare, sed nobis iunioribus ista proponito. Docuit vir sapientissimus, Dialecticæ studium magis spectare ad iuuenes exercitatione indigentes, quam senes grauioribus rebus occupatos. Laër. l. c. 3.

Arceſilaus.

Dialecticos aiebat similes esse ludentibus alea, qui non sine delectatione decipiuntur. Stobæus ser. 80.

Carneades.

Dialecticam inquebat polypo similem esse. Vti enim polypus cyrthes suos auctos deuorat: ita diale-

Sicos iam peritiores factos, suas quoque opiniones refutare. Stob. sermone 82.

Ariston.

Dialecticorum sermones aranearum telis conferebat, ut quæ subtiles admodum, sed inutiles essent. Stob. serm. 80.

Idem.

Dialecticam aiebat luto viarum similem esse. Nam ut lutum inutile cum sit, transeuntes prostermit: sic Dialectica parum cum profit hominibus, imponit etiam. Stob. ser. 80.

Idem.

Eos qui Dialecticæ studium profundè rimantur, caneros edentibus similes esse dicebat: qui propter exiguum alimentum circa crustas plurimas occupantur. Stob. ser. 80.

Cleanthes.

Inerrogatus, cur inter veteres, cum non multi philosophati essent, plures tamen quam nunc clari euassissent? Quoniam, respondit, tunc quidem res ipsa exercebatur, nunc autem de verbis est disceptatio. Stob. ser. 80.

Clitomachus.

Dialecticam lunæ comparabat quæ similiter augeri & decrescere non cessaret. Ibidem.

Theoeritus.

Ad Dialecticum quandam, acriter & contentiosè ei respondentem istud Homeri reperit,

Lis utinam pereas inter hominésque deosque. Ibidem.

Demonax.

Ad Agathoclem peripateticum, iactantem sese & solum & primum esse Dialecticorum: Si solus, inquit, es, qui primus esse potes? si primus, qui solus? Eras. l. 8. apoph.

Ioannes Picus Mirand.

† Eas disputationes prodesse aiebat, quæ pacato animo ad inuestigandam veritatem, priuatim, ac semotis arbitris exercebantur. At illas obesse plurimum, quæ in propatulo

siebant, ad ostendendam doctrinam, vel ad captandam vulgi auram, atque imperitorum applausum. Vixque fieri posse omnino censebat ut honoris cupiditati, quæ effrontes illi disputatores exagitantur, inseparabili vinculo annexum non sit, illius cum quo disputatur desiderium infamie confusionisque, lethale vulnus anime, & venenum charitatis mortiferum. Ioan. Franciscus in vita Pici.

De diffidentia.

Phocion.

Cum Byzantiis irascerentur Athenienses, quod Charetem, qui cum exercitu in subsidium suæ ciuitatis missus esset aduersus Philippum, nolissent recipere, ac Phocioni dixisset, non esse irascendum sociis diffidentibus, sed ducibus quibus fides non haberetur: ipse dux electus est, atque ipsi fidentibus Byzantiis effecit, ut Philippus re infecta discederet. Diffidentiam Byzantium in Charetem ducem reiecit, qui talis erat ut non videretur tutum sese illius fidei committere. Prudentiæ est, infido diffidere: ac Phocioni probata opinio viri, non dubitarunt sese credere. Plutarch. in Græcorum apoph.

Romani.

Populus Romanus, Carbone pollicente quippiam, & addente iurandum cum execratione, populus vicissim iurauit, se illi non credere. Probis viris & iniuratis habenda est fides: leuibus autem, ne iuratis quidem. Eras. l. 6. apoph.

De diligentia.

Zeno.

Dicebat τὸ εὖ ἡγεῖσθαι παρὰ μικρῶν, ἢ ἄλλο μικρῶν εἶναι, ut aliqui fiat bene, nasci quidem paulatim, sed tamen

men non esse paulum. Illud dictum quidam adscribunt Socrati, Laert. li. 7. cap. 1.

Ancisthenes.

Cum multi philosophorum disputassent de virtutis difficultate, Antisthenes proficiens, virtutem assiduitate & studio disci posse affirmavit. Non ignoravit sane vir sapientissimus, nil esse tam arduum, quin studij assiduitate inuestigari possit. Laert. lib. 6. cap. 1.

Isocrates.

* Dicebat, sicut in aliis negotiis cicutam disque feris cura & diligentia plurimum habet momenti: sic etiam ad virtutem adipiscendam per magnas vires habere. Proem. oratione ad Nicoclem.

Vide apoph. de Assiduitate, Industria, labore & studio immodico.

De diligentia nimia, aut inutili.

Demostrhenes Mytilenaeus.

Plurata ianua hominis musicae ac citharae dediti, cum is audito pulsu iussisset illum introire, faciam, inquit, si prius alligaris citharam. Subnotans, illum nil aliud quam cithara canere. Eras. lib. 8. apoph.

Antalcidas.

Perfarum rex coronam ex rosis confertam illeuit unguento, mistiq; Antalcidae, de pace legationem obtulit. At ille: Suspicio quidem, inquit, donum, atque animi promptitudinem laudo: sed rosarum odorem naturaeque fragrantiam artis adulteratione perdidisti. Alianus lib. 14. de Varia historia. Idem dici posset de nimia diligentia, qua multoties res magis obscuratur, quam ornatur.

Apelles.

Protegenes pictor toto septennio in pingendo Ialysso consumpto, tandem summam manum imposuit. Eum cum cerneret Apelles, primum sub-

stitit mutus, & stupefactus inopinata atque admirabili contemplatione. Deinde respiciens. Labor quidem, inquit, magnus est, & ite artifex excellens, verum operi gratia non inest: quam si homo consequutus esset, labor eius caelum attingeret. Laudavit quidem insignem picturam Apelles, sed nimiam diligentiam & industriam vituperavit, quae operi gratiam omnem adimebat. Alianus lib. 12. de Varia hist.

Pollio.

Dicebat, Commodè agendo factum est, ut saepe agerem: sed saepe agendo factum est, ut minus commodè: quia scilicet assiduitate nimia facilitas magis quam facultas, nec fiducia, sed temeritas paratur. Quod accuratè factum velimus, raro faciendum est. Hac ratione duci videntur Itali quidam eruditi, qui licet pulchrè calleant Latinè, tamen vix unquam adducì possunt, ut in familiari congressu Latinè loquantur. At si quando compellit necessitas, dicunt, exactè, quasiq; de scripto. Eras. lib. 8. apoph.

Scipio Africanus.

Centurionem, qui pugnae non adfuerat, cum increparet, atque ille diceret, se in castris custodìe gratia remansisse: Non amo, inquit, nimium diligentes. Bruto. ex Cicerone lib. 2. de Oratore.

De discendi cupiditate.

Solon.

Cum eius nepos ex fratre inter pocula carmen quoddam Sapphus cecinisset, delectatus est illa cithilena: & iussit adolescentem, ut eam se doceret. Cum autem quidam interrogasset, quam ob causam hoc desideraret? respondit: Ut postquam ipsam didicero, moriar. Voluit autem ostendere, quam avidus disciplinae fuerit: ut qui morti iam proximus, ab aliis doceri non erubuerit. Alian. de Var. hist.

Idem.

Gloriari solebat, se aliquid quoti-
die addiscentem, senem fieri. Tan-
ta enim homini sapientissimo inerat
discendi cupiditas, vt senio iam gra-
uatus, non minus philosophiæ in-
cumberet, quam cum adolefcens ac
iuuenis fuisset. sciebat enim hæc stu-
dia magnum senectutis solatium ef-
se. Cicer. in Catone maiore.

Antisthenes.

Antisthenis placita non indigna
sunt quæ commemorentur, dicebat
τινὸν ἀπὲρ τινὸν εἶναι δίδασκτικὸν, id est, vir-
tutem disci posse. Aduersus eos, qui
putant nasci cum homine, aut natu-
ræ affectus studio vinci non posse.
Laert. lib. 6.

Zeno.

Dicitur consuluisse oraculum, quo
pacto posset vitā optimè instituere:
respondit vates, *εἰ συγχρωτίζοιτο τοῖς
νεκροῖς*, id est, si concolor fieret mor-
tuis. Ille sentiens, se vocari ad lectio-
nem veterum, contulit sese ad philo-
sophiam. Dicitur autem Zeno natu-
ra fuisse colore fusco. Studium ac vi-
ctus parsimonia maciem & pallorem
conciliat homini. Laertius libro 7.
cap. 1.

Polemon.

Idem Zeno, licet iam profecerat,
samen modestiæ gratia commeabat
ad Polemonem, apud quem in dia-
lecticis exercebatur. Vnde Polemon
solitus est dicere: Non me clam est
Zeno, te per posticum irreperere, fura-
rique dogmata, quibus Phœnicum
more indutus es. Notans, illum fur-
tim discere gratis, quæ aliis esset ven-
diturus. Laert. li. 7. cap. 2.

Diogenes.

Diogenes Athenas profectus ad
Antisthenem se contulit: à quo sæ-
pe repulsus (nullum enim discipu-
lum recipiebat Antisthenes) non des-
titit tamen hærerè: adeò vt quum a-
liquando baculum intentaret Anti-
sthenes, vtrò baculo caput subiece-
git, dicens, Cæde, si vis: at nullum in-

uenies baculum tam durum, quo me
abs te abigas dum aliquid dixeris. In-
signe exemplum adamatæ sapientiæ.
Laert. lib. 6 cap. 2. Aelian. lib. 10. de
Varia historia.

Democritus.

Arrodens cucumerem, sensit hu-
morem esse mellei saporis, rogauit-
que famulam, vnde emisset? Illa no-
minauit hortum. Surrexit Democri-
tus, & Duc me, inquit, eò, ac locum
indica. Demirante muliercula quid
sibi vellet? Vt, inquit, dulcedinis cau-
sam inueniam: inuenturas, si locum
inspexero. Hæc muliercula ridens:
Quiesce, inquit. ô bone nam ego im-
prudens cucumerem inamissam in
ollam mellitam. At ille offensus: Mo-
lesta es, inquit, ego tamen incumbā,
quæramque causam: quasi cucumeri
peculiaris sit ac genuina dulcedo. Sit
hoc exemplum studij indefatigabi-
lis. Laert. lib. 9 cap. 7.

Cleanthes.

Antigono discipulo roganti, cur
sordidam operam præstaret hauriē-
do aquam è puteo, vnde per iocum
pro Cleanthe dictus *φραυρτικός*, ita re-
spondit: Num haurio tantum? an non
& fodio, & rigo hortum, denique ni-
hil non facio philosophiæ causa? A-
lius negasset factum: philosophus
auxit quod obieciatur, gloriæ sibi
ducens, quod ille vertebat probre.
Laert. lib. 7. cap. 2.

Metrocles.

Dicebat res alienas emi pecunia,
vt domum, vestem, & alia: disciplinas
autem liberales emi tempore. Re-
quirunt enim diuernum studium &
indefessam diligentiam. Laertius lib.
6. cap. 6.

Socrates.

* Ei in senectute citharam pulsanti
& aberranti dixit quidam, Tunc
adeò senex cithara ludis? respondit
ille, Atqui præstat serò quam nun-
quam discere. Stob. serm. de assiduitate.

Anonymus.

† Adolescentulus quidam Eretricus Zenonis scholam literarum causa diu frequenterauerat. Reuersum pater interrogauit, ecquid didicisset? qui cum se ostensurum respondisset, indignatus pater, verbera infixit. At ille modestè patienterque ferens: Hoc ipsum, inquit, didici, vt iram patris moderatè ferrem. *Ælian. de var. hist. lib. 9 cap. 33.*

Isocrates.

* Apis, inquit, omnibus floribus insidet, à singulis quod vile est accipiēs. Ita doctrinæ cupidus nihil non attingit, & vndique quæ sunt vtilia colligit. *Max ser. 17.*

Demosthenes.

Interrogatus, Quo pacto sibi oratoriam facultatem comparasset? Plus olei, inquit, quàm vini mihi consumptum est. *Stob. ser. 27.*

Idem.

Tanta diligentia versatus est in oratoria, vt nullam aliam ob causam magis se dolere dixerit, quàm si quâdo opificum antelucana victus esset industria. *Cic. lib. 4. Tuscul. quæst.*

Marcus Imp.

Lucius, quum Romam venisset, obuiam factus Imperatori Marco, percontatus est illum quò iret, & cuius rei gratia? cui Imperator, Honestum est & seni dicere: eo ad Sextum philosophum, vt discam quæ nondū scio. Hic Lucius sublatis in cælum manibus, O Iupiter, inquit, iam senex tabellam gestans puerorum more comeat in ludum, quum noster rex Alexander triginta duos annos natus vita defunctus sit. Hic citius probarim Cæsaris & studium & moderationem, quàm Lucij libertatem. *Philostatus.*

Saluius Iulianus.

Is tum eximia iuris cognitione, tum multorum principum amicitia clarus, solitus est dicere: Etsi alterū pedem in sepulchro haberem, adhuc addiscere vellem. *Refertur Pandect.*

libro 4. titul. de Fideicommissis. l. apud Iulianum. Hæc sententia optimo iure placuit laudatissimis viris. Sed hodie passim audimus has voces: Iam adultus sum, serum est discere. Imò hoc turpius est, nescire quæ cognitu digna sunt, quòd adultus es.

Alphonsus Rex.

Cum aliquando de iactura rerum pretiosarum sermo haberetur, persanctè affirmasse dicitur, Malle se gemmas, vniones, margaritas suas, quæ quidem essent in orbem omnem terrarum diffamatisimæ, quàm liberos qualescunque perditum iri. *Par. normitan. libro 4. de rebus gestis Alphonsi.*

Plura pete ex apoph. de Industria.

De discipulo docili.

Antisthenes.

Qum adolescens quidam Ponticus genere, se in numerum discipulorum illius recipi cuperet, patri quærenti, quibus rebus esset opus? Libro (inquit) nouo, stylo nouo, nouaque tabella. significans, animum à vitiis vacuum, studium vigil, & memoriam fidelem. Solent autem adulescentes voluptatibus ac deliciis occupatam mentem ad præceptorem adferre, quæ res ferè in causa est vt minus proficiat. At philosophia totum animum sibi postulat. *Laert. lib. 5. cap. 1.*

Aristoteles.

Aristoteles Stagiritica interrogatus, quo pacto fieret, vt discipuli quamplurimum proficerent: Si, inquit, præcedentes gnauiter insequantur, sequentes non morentur. *Laertius lib. 5. capite 1. Brusonius libro secundo cap. 23.*

Carolus Magnus.

† Inter alios professores quos Lutiā euocauit, fuit quidam Clemens, cui procerum ac pauperum filios e-

rudiēdos stipendiis ex ærario ipsi assignatis, commendauit. Iussit autem aliquando epistolis, versu, orationibus, & aliis id genus exercitationibus omnes sui profectus specimen edere. Vbi renuioŕum filios præter spem profecisse, nobiles autem cultum animi neglexisse deprehendit, illis ad dextram segregatis: vos quidem maxē virtute, inquit, estote, filiioli pientissimi, qui nostro imperio gnauiter defuncti estis, uestra erunt sacerdotia locupletissima, & pontificatus maximi. Ego vos in aulam meam a seiscam: ex vobis in senatorū album referam, Iudices Prætorēque constituam. Deinde ad procerum liberos, quos ad læuam collocarat, vultu iracundiam præ se ferente, ait: Vos comatuli, & delicatuli opibus paternis ac nobilitate freti, nostræ voluntati non paruistis, ac potius otium labori, & luxum vitiaque virtuti prætulistis: Deum ergo testor immortalē, nihil penitus commodi, honorisque ad vos profecturum: quinimo statuam vos in exempla, nisi resipueritis, ac negligentiam diligentia expiaueritis. Ecquid igitur mirum huius tanta Mæcenatis liberalitate, & cohortationibus, liberales artes & reuixisse & floruisse? Auentinus lib. 4. Annal. Boiorum.

Vide apoph. de docilitate.

De discipulo indocili.

Bion.

ARrogantiam dicebat esse profectus obstaculum. Indocilis enim est qui mauult doctus videri, quam esse. Laert. 1. 4. c. 7.

Idem.

Cuidam obiciēti quod adolescentem quandam ad se non pellicisset: Tenellus, inquit Bion, caseus non attrahitur hamo. Significans, pueros delicatos non esse studiis accommodos. Laert. lib. 4. c. 7.

Zeno.

Quum quendam ex discipulis inflatum turgidumque esse nosset, sed desiderem ac ignaum, percutiens dicebat: Non si magnus fueris, bonus & eruditus eris: sed si bonus & eruditus, tum demum reuera magnus eris. Brus. lib. 21. c. 23.

Diogenes.

Adolescenti cuidam, qui apud illum volebat philosophari, perna dedit deferendam, ac sequi iussit. At ille disciplinæ impatiens, abiecta, quæ ferebat perna, abcessit. Sed post aliquantum temporis occurrens illi Diogenes: Tuam & meam, inquit, amicitiam perna dissoluit. Sensit autem obiter philosophus clarissimus, eum nequaquam bonum fore discipulum, qui præceptoris moribus se non accommodaret, ac in licitis & honestis suum denegaret præceptoris officium. Brus. li. 2. c. 23.

Theodoru.

Dicere solebat, Protagoram, præceptorem omnium fidissimum, dextra manu porrigere auditoribus suis scientiam, illos verò sinistra accipere. Bruson. lib. 6. cap. 2.

Isocrates.

Ephorum Cumanum, qui scholam ipsius reliquit nullo profectu, atque ob id a patre Demophilo denudò missus est, vt ab integro data mercede discipulum ageret, *διφρος* appellabat. Diphros enim Græcis dicitur currus, quod duos ferat, pugnam & aurigam. Isocrates autem ex vocis etymologia captauit iocum in stupidum discipulum, qui bis atulerit mercedem *διφρος* enim dici videtur *δύο φέρον*, id est, à bis ferendo, Eras. m. 1. 8. apoph.

Idem.

Cum diuersis moribus & ingeniis haberet discipulos, Ephorum scilicet, & Theopompum: Se calcaribus in Ephoro, contra autem in Theopompo frenis vti solere dicebat. Cicero ad Atticum, & de Claris oratoribus.

ribus. Quintil. etiam l. 10. c. 1. Bruson. l. 2. cap. 23.

Anonymus.

Philosophus quidam quum duos haberet discipulos, alterum quidem laboriosum, sed hebetis ingenij, alterum ingeniosum, sed ignauum: Ambo, dicebat, pereatis: quoniam tu cum velis, non potes: tu vero cum possis, non vis. Antonius in Melissa, par. 1. sermone 5. & Maximus sermone 17.

Stratonicus.

Quum doceret Macedonem quendam, nec ille quicquam proficeret, exasperatus in discipulum: In Macedoniam, inquit, pro eo quod alij dicunt, *εὐμαρᾶς*, si cui precantur exitium. Obiter notauit & Macedoniae gentis barbariem.

De discipulorum erga præceptores pietate.

Xenocrates.

Dionysius, cum Plaroni diceret, Aliquis auferet tibi caput: Xenocrates, qui tum præceptori aderat, Non prius, inquit, quam hoc suum ostendens caput Laert. l. 4. c. 2.

Alexander.

Cum interrogaretur, Vtrum magis desideraret patrem Philippum, an Aristotelem præceptorem? Magistrum, inquit. Ille enim ut essem, hic autem ut præclare institutus essem, author fuit. Anton. in Melissa. part. 2. ser. 11. & Max. ser. 23.

De discipulorum infrequentia, & exiguo numero.

Stratonicus.

In ludo suo quum haberet pictas Musas Nouem, Apollinem vnum, discipulos autem tantum haberet

duos, rogatus à quodam, Quot haberet discipulos? Cum diis, inquit, duodecim. Eras. l. 6. apoph. ex Athenæo, & Bruson. l. 5. ca. 2.

De discordia.

Demaratus.

A Philippo Macedonum rege hospitio susceptus, qui ob nouas Cleopatraz nuptias à se Olympiadem Alexandrumque auocauerat, dicenti Philippo, quo pacto Græci inter se mutuam agerent concordiam, respondit: Tua minimum interest, Philippe, Græciæ curam suscipere, qui tor discordiis ac calamitatibus propriam cumulaſti regiam. Brus. li. i. c. 20. ex Plut. apoph.

M. Agrippa.

Dicere solebat, multum se huic sententiæ debere: Concordia paruz res crescunt, discordia maximæ dilabuntur. Senec. in epist. li. 14.

Leontius episcopus.

In grauissima illa apud Antiochenos de fidei negotio dissensione, timens seditionem, sententiam suam apertè proferre non audebat, & aliquando caput suum canis florens manu demulcens, dixisse fertur: Niuem eam solutam lutum multum subsecuturum esse. Enigmatè eo obscurius indicans, dissonantiâ eam aliquando in seditionem euasuram, neque eos qui factionis suæ essent cum reliqua multitudine consensuros. Niceph. l. 9. c. 24. Eccl. hist.

Alphonsus.

Sæpenumero dicere solitus est, Si Romanis temporibus vixisset, se constructurum fuisse templum Ioui Positorio, ut de rebus acturi, in eo prius conuenirent, & contentione omnem deponerent. Innuit autem, nihil egnè Reipublicæ esse perniciosum, ac si plebis cum patribus crebræ contentiones oriantur. Panor. l. 3. de rebus gestis Alphonsi.

Vide apoph. de Concordia.

M iij

De disputationibus, aut
quæstionibus friuolis
atque inutilibus.

Aristippus.

CVidâ qui proposuerat ænigma,
vehementer instâti vt solueret:
Quid ô stolide, inquit, vis soluam,
quod nobis etiam ligatum exhibet
negotium? Lusit ex ambiguo. Sol-
uitur enim quæstio, & soluitur ho-
mo aut belua vincâ. Stultum au-
tem sit furiosum hominem aut no-
xium animal soluere, magis no-
citurum. Laërtius libro 2. capite
octauo.

Idem.

Confutatus in disputatione à quo-
dam homine audaci, sed furioso ac
stolido, quum illum videret gestien-
tem, inflatûmque victoriæ: Ego qui-
dê, inquit, redargutus ab eo: sed sua-
uius dormiturus te, qui redargusti.
Laërt. lib. 2.

Diogenes.

Orante aliquando Anaximene,
Diogenes prætendens penam, au-
ditores in se conuertit: ob id indi-
gnatus Anaximenes, obtulit ab au-
ditorio destitutus. Tum Dioge-
nes, Anaximenes, inquit, disputatio-
nem oboli pretium dissoluit. signi-
ficans, illum de rebus friuolis disse-
ruisse, quæ non admodum attentos
haberet auditores. Laërtius libro
sexto.

Plato & Diogenes.

Platonis ideas, id est formas, ri-
sit & Aristoteles. Quodam igitur
tempore quum Plato multa de i-
deis differeret, & rem confictam
confictis vocabulis explicare cona-
retur, subinde in ore habens, men-
seitates & cyathitates, per quas vo-
ces intelligebat species mensæ &
cyathi: Diogenes irridens subtiles
nugas, Mensam, inquit, ac cya-
thum video, menscitatem & cya-

thitatem non video. Tametsi sunt
& hodie qui forteitatibus & ecci-
tatibus sibi videntur acuti. At Plato
regeffit dictum: Nec mirum, in-
quit, nam oculos habes quibus cer-
nuntur cyathi ac mensæ, mentem
verò non habes qua cernuntur men-
seitates ac cyathitates. Laërtius li-
bro 6.

Ariston.

*Veratrum, inquit, crassiusculè
sumptum purgat. Pollionem verò
læuigatum suffocat, sic & nimis an-
xia subtilisque in philosophia dispu-
tatio. Stob. ser. 8.

Gorgias.

Gorgiaz sophistæ palàm exhiben-
ti sese ad respondendum, quod cui-
que libuisset proponere, Xenophon,
non ille Socraticus, sed alius qui-
dam inuidens, adiit illum, arque
hanc proposuit quæstionem: Dic
mihi, Gorgia, quamobrem fabæ
ventrem inflent, quum ignem non
inflent? Ad quem placide Gorgias,
Istud quidem dispiciendum relin-
quo: cæterum illud iam olim cog-
nitum habeo, terram aduersus i-
stiusmodi homines producere feru-
las. Philostratus.

Idem.

Quum audiuisset physicum quen-
dam de antipodibus argutè differen-
tem, ostêsis in puteo hominum vm-
bris, interrogauit, num illos antipo-
des putaret. Irrisit inutilem quæ-
stionem philosophorum, qui interdum
de iis rebus disputant, quæ non
sunt, licet ex certis demonstratio-
nibus hodie probari possit, reuera
antipodas esse. Erasmi. libro 8. a-
pophth.

Idem.

Cum conspiceret duos philoso-
phos, vtrosque pariter indoctos, in-
ter sese disceptantes, & alterum qui-
dem ridiculas quasdam quæstiones
proponentem, alterum item aliena,
neque quicquam ad rem facien-
tia respondentem: Quid, inquit, a-

mici,

mici, an non horum alter hircum mulgere videtur, alter cribrum supponere? Lucianus in vita Demonaetis. At refertur à Diogeniano his verbis: Vtrum stultior qui mulget hircum, an qui cribrum supponit? Eras. l. 8. apoph.

Idem.

Idem aliis curiosa indagine disquirentibus, an mundus rationis exoritur sit, aut anima præditus, & sphaeræ nihilominus figuram teneat? Vos, inquit, plus æquo de mundo solliciti, vestram ipsorum immunditiam interea parum provida consideratio nepencilaris. Stob.

Zeuxidamus.

Cuidam percontanti, quam ob causam Lacedæmonij leges de fortitudine citra scriptam servarent, at non potius descriptas traderent iuvenibus legendas? Quoniam, inquit, assuefaciendi sunt ut præclaris gestis potius quàm scriptis intendant. Inertis genus est, de fortitudine philosophorum more disputare; sed protinus factis exercenda virtus, quæ paucis dogmatibus tradi potest. Plut. in Lag.

Eudamidas Archidami F.

Quum audisset Xenocratem iam senem in Academia cum amicis disputantem, percontatus est, quis esset ille senex? ubi respondisset aliquis illum esse virum sapientem, & ex eorum numero qui virtutem quærerent: Et quando, inquit, ea usus est, si adhuc quærit? Visum est Laconi ineptum, per omnem vitam de virtute disputare, veluti de re controuersa; quum oporteat à prima statim adolescentia habere certissima decreta de honesto, impressa animo, & secundum virtutem exerceri: non quærerere, quemadmodum faciunt philosophi, qui magna contentione inter ipsos de summo bono ac malo digladiantur, ne in hoc quidè satis consentientes, quid sit virtus aut beatitudo. Plutarch. in Laconic.

Panholidas.

In Academia philosophos audiens multa de virtute differentes, interrogatus cuiusmodi viderentur eiusmodi sermones? Quid aliud, inquit, quàm probi: sed prorsus inutiles vobis, qui illis non utimini? falsè tetigit mores Atheniensium, qui virtutem haberent in labris, non in factis, Plut. in Lacon.

As. Pollio.

Dicebat, in causa verecunda nunquam tentari debere improbā quæstionem. Notauit rhetores, qui in declamando mouerent quæstiones nihil ad causam facientes. Eras. lib. 8. apoph.

De dissidio.

Plinius.

* **E**Os qui mutuis dissidiis sese conficiunt, similes dicit esse gallis sæpius in pugna commorientibus. li. 2. natur. hist. cap. 21.

Vide apoph. de Discordia, Odio, Seditione.

De dissimulatione.

Plinius.

* **V**itro pellucido quod nihil celat voluit eos assimilare qui nihil dissimulare norunt, sed quicquid in animo est, protinus palam effecerunt. li. 10 c. 62.

Vide apoph. de Libertate in dicendo, & Simulatione.

De diuinatione.

Chilon.

Dicebat, diuinationem non esse detestandam: quod hanc deorum munus esse crederet, quæ ratione percipi posset ab homine insigni virtute prædito. Nam ipse prædixisse fertur, futurum ut ex insula Cythera summum malum oriretur Lacedæmoniis, cuius situm naturamque

cum didicisset: Vtinam, inquit, hæc aut nunquam fuisset, aut simul vt na sa fuit, eversa fuisset. Nam Demaratus Lacedæmone profugus, Xerxi suasic, vt in ea insula classem haberet: ac plane Græciâ subegisset Xerxes, si Demarati consilium fuisset sequutus. Post, Nicias ea potitus, statuit illic præsidium Atheniensium, & Lacedæmonios multis cladibus afflixit. Laërt. li. 1. c. 2.

Diogenes.

Dicere solebat, Si vlla disciplina id præstare posset, vt præsciremus quæ ferenda sunt, atque eadem amoliri à nobis certa ratione valeremus, egregium sanè illud esset, & longè optimum artificium. Sed si ordine inuiolabili ac lege inconcussa quippiam tolerandum est, ad quid attinet tale malum prænoicere? Stob.

Idem.

Videns hominum diuersas actiones, ac audiens somniorum esse interpretes & cõiectores, dicebat, nulum animal homine esse stultius. Laërt. li. 6.

Socrates.

Quum in somnis quidam Socrati visus esset dicere,

ἡματι μὲν τρίτῃ φθίλω ἐρίβαλον ἰκοιο:

Ad Phthiam venias simulac lux tertia surgat, Æschini dixit, Tertio die moriar: versum Homericum pro oraculo interpretans id euenit. Phthia erat patria Achillis: & amici conati sunt persuadere Socrati, vt in Thesaliam fugeret, quòd illic haberet fidos amicos. Eras. 3. apoph.

Demonax.

Conspicatus augurem quendam in publico vaticinia sua vendentem: Si potes, inquit, ea quæ Pæræ statuerunt arte tua depellere, exiguâ mercedem postulas: si quæ satis decreta sunt omnino sunt euentura, quid tua prodest diuinatio? Bis miser esse cupit, qui mala quæ vitari non possunt, amat præscire. Eras. 8. apoph.

Demetrius.

Quum Philippus locum quendam Ithomatam, non minus munitum, si præsidium imponderetur, quàm erat Acrocorinthus, occupasset, & sacrificio peracto per vatem ad ipsum exta essent delata, accepta Arato ac Demetrio Phalereo demonstraui: & ipse animi dubius rogabat eos, qui exta portenderent, vtum Messeniis locum redderet, an retineret? Hic Demetrius arridens: Si animum, inquit, vatis geris, locum dimittes: sin regis, vtroque cornu bouem retinebis. Peloponnesum bouis ænigmate signans, quam facillè retineret, si duas arces præsidio tueretur. Eras. lib. 1. apoph. 6 ex Plut.

Phaurotinus.

Nullo modo consulendos esse Genetliacos, & eos qui futura se prædicere pollicentur, ita suadebat, aut ad uersa euentura dicunt, aut prospera. Si dicunt prospera, & fallunt, miser fies, frustra expectando: si aduersa dicunt & mentiuntur, miser fies, frustra timendo. Si vera respondent, eaq. nō sunt prospera, iam inde ex animo miser fies, antequam è fato fias: si felicia promittunt, eaque euentura sunt, tū planè erunt duo incommoda: & expectatio te spei suspensum fatigabit, & futurū gaudij fructum spes tibi iam deflorauerit. Gell. li. 1. 4. c. 1.

Anaxarchus.

In conuiuio quum Anaxarchus Alexandro propinaret, ostenso calice prædixit fore vt vulnus acciperet, abutens ad id versu, què recitat Laërt. lib. 9. cap. 1.

βιελήσεται πε θεῶν ἐροτητῖα χεῖρι.

Id est,

Ferietur aliquis mox deus humana manu. Eras. m.

Calanus Indus.

Ad mortem proficiscens, quum conscenderet rogam ardentem, O præclarum, inquit, discessum è vita, quum vt Herculi contigit, mortali corpore cremato, animus in lucem

excesserit. Hunc quū Alexander admoneret, dicere si quid vellet? Optime, inquit, propediem te videbo. Idque euenit, nam Alexander paucis post diebus mortuus est. Cicer. l. i. de Diuinatione.

Larcas Indus.

Apollonius Tyaneus quum ad Indorum sapientes qui Brachmanes dicuntur, habens Larontis Indiae regis literas commendatitias, accederet: vt venit ad illos, Larcas illorum princeps salutauit Apollonium, statimque petiit regis literas. Admirante Apollonio, ac dicente, Vnde sciret? Quo magis (inquit Larcas) mireris, scito D, vnum in epistola deesse: atque ita esse, palam omnibus ostendit. Brus. li. 7. c. 20.

Iudas Effesus.

Nunquam diuinando mentitus est, is quū praedixisset, in Stratonis pyrgo Antigonum regem eo die occubiturum viso Antigono, Nunc mihi pulchrum est mori, inquit, quum mendax fuerim (distabat enim Stratonis pyrgus sexcentis stadiis) sollicitaque mente secum hoc repetebat. Sed paulo post tamen interfectus est Antigonus in loco subterraneo, qui Stratonis pyrgus dicebatur. Brus. li. 7. cap. 20.

M. Cato.

Aiebat se demirari, quod non rideret aruspex, quoties aspiceret aruspicem. sentiens, totum hoc diuinationum genus imposturam esse, qua populo fiebat fucus. Id quum non fugeret eius artis peritum, mirabatur quod aruspex aruspicem posset videre absque risu. Solent enim impostores inter se ridere multitudinis stultitiam. Cic. l. 2. de Diuin.

Pompeius.

Catoni acerbius insectanti Pompeium, quod quum ipse saepius praedixisset potentiam Caesaris indies crescentem nulli bono fore populari ciuitatis gubernationi, sed potius ad tyrannidem tendere: Pompeius ita

respondit, Tua (inquit) Cato, magis accedunt ad diuinationem, at mea magis accommodata sunt amicitiae. Sentiens, Catonem incerta loqui, quod nemo possit rerum humanarum exitum liquidò praescire, se verò ea sequutum, quae tum temporis amicitia, quae sibi cum Caesare intercedebat, postulabat Certom erat quid debebatur amico, incertum erat, an amicus illi futurus esset inimicus. De amico verò humanius est bene sperare, quam malè diuinare. Plut. in apo.

Spurina Aruspex.

Spurina aruspex admonuit C. Caesarem, vt caueret discrimen ingens, quod vltra Calendas Martias non proferreretur. Eo die quū iret in senatum, Spurinae fortè obuiò: Quid ais, inquit, nonne venire Calendae Martiae? Venere, inquit, sed nondum praeterire. Eodem die caesus est Caesar. Brus. l. 7. c. 20. ex Plut.

Anonymus.

Seuerus imperator cum è Britannia rediret non solum victor, sed etiam in aeternum pace fundata: scurra quidam obuiam factus, futura illi hunc in modum vaticinatus est: Fuiisti Caesar, totum vicisti, iam Deus esto victor, cuius diuinatione licet iocus esse videbatur, constat nihilominus tamen Caesarem paulo post periisse. Eras. lib. 6. apoph.

Athanasius episcopus.

Ab Arianis & Graecis praestigiator dictus, atque ob diuinationis peritiam diu multumque derisus, cum urbem Alexandriae ingrederetur, cornix in aere volitans crocitabat. Graecorum igitur turba haec audiens, scòmate eum veluti impostorè persequens, quidnam cornix diceret, interrogauit. Ille autem perquam urbanè & suauiter ridens: Cras, inquit. Portendi namque, crastinum diem vobis non bene cessurum. Mandatum enim ab imperatore veniens, festum diem vestrum inhiabit, & magnificentia vestra iniungenda vobis erit. Porro id Athanasij dictum,

exitum suum habuit. ab imperatore enim literæ venere, quibus magistratus iubebatur, de cætero Græcos prohibere, ne ad templa accederent, & more superstitionis suæ dies festos peragerent. Et celebritas ea quæ iam aderat, & ab illis plurimi fiebat, venerationeque maxima colebatur, tum penitus abrogata est. Niceph. l. 9. c. 35.

De diuitiis ac opibus.

Chilon.

* **P**ercontatus, quid essent diuitiæ? Respondit, Thesaurus malorum, calamitatis viaticum, improbitatis suppeditatio. Ant. ser. De diuit.

Bion.

Dicebat, diuitiis operam dantes ridiculos esse, cum eas porrigat fortuna, illiberalitas seruet, benignitas auferat. Stob. ser. 91.

Idem.

* Quemadmodum, inquit, vilia mar-supia, & si nullius pretij fuerint, tãti tamẽ æstimãtur, quantũ in se numismatis continent: ita diuites etiam homines vani & nihili, bonorum quæ possident æstimatione ac pretio fruuntur. Stob. ser. 87.

Idem.

Dicere solebat, non minus molestum esse caluis, quàm comatis, pilos velli. Ostendere autem hoc dicto voluit, paria pauperũ diuitumque tormenta esse. Brus. l. 2. c. 26.

Blas.

Beatum esse dicebat, ex vulgi opinione, qui opes ex animi sententia assequeretur. Verum multò beatiorum, qui ne desideraret quidem. Stob.

Chilon.

Dicebat, Quod Lydius lapis est auro, id aurum esse homini. Lapis enim index affricu prodit quale sit aurum, ipsum autem aurum arguit quale hominis ingenium: iuxta illud, Magistratus virum arguit. Laert. in eius vita.

Pythagoras.

Neque equum sine freno, neque diuitias sine prudentia quenquam gubernare posse, dicere solebat. Stob. ser. 92.

Hypsaus.

* Ut aurum, inquit, trementi manui impositum, tremat: sic & diuitiæ ab animo meru curisque detento accumulata, vnã concutiuntur, & eodem modo afficiuntur. Stob. ser. 90.

Antisthenes.

Neque symposium sine colloquio & societate, neque diuitias sine virtute, voluptatem habere affirmabat. Stob. ser. 1.

Democritus.

Audiens de diuitiis variè disputantes, omnibus hominibus perpetuam quandam diuitiarum cupiditatem inesse dixit, quæ si non acquisitæ fuerint, vexant: si erunt acquisitæ, sollicitudine & cura torquent. Amissæ verò, dolores etiam adferunt haud mediocres. Max. ser. 12.

Idem.

Nequaquam diuitem, sed diuitiis bene vtentem, beatum iudicandum dicebat. Max. ser. 12.

Idem.

Neminem vnquam ob diuitias, & gloriam beatum esse existimandum dicebat. Talia enim omnia incertiora sunt, minorique fide deuincta, quàm vt bona censerentur debeant. Max. serm. 12.

Idem.

Interrogatus, quomodo quis diues fieri posset? Si, inquit, cupiditatum pauper erit. Max. ser. 12.

Idem.

Dicere solebat, Quantum ad naturam attineret, omnes homines diuites esse: sed quantum est in nobis, omnes pauperes videri. Maximus serm. 12.

Idem.

Eos etiam qui naturalibus diuitiis contenti essent, multò ditiores esse iis dicebat, qui cum multa possideant,

deant, plura tamen concupiscunt, illis enim nihil deest, his plura quam possident. Eod. ser.

Plato.

† Interrogatus quantas opes habere conueniret, respondit: Quantæ possidenti neque inuidias pariunt, neque rerum necessariorum inopiam. Stob. ser. 94.

Democritus.

Pecuniarum vsum cum prudentia, vtilem quidem esse ad exercendam liberalitatem, & ad iuuandum alios: cum stultitia verò, communem largitionem esse dicebat. Stob. ser. 92.

Idem.

* Quemadmodum, inquit, inter vlcera pessimus est affectus phagedenæ: ita in diuitiis animus non contentus, & sibi inæqualis. Stob. serm. 90.

Idem.

Diuitias comparare non inutile esse, sed iniuste corrådere turpissimum esse dicebat. Eod. ser. 92.

Idem.

Si diuitias, inquit, non expectes, pauca tibi multa videbuntur, praua enim appetentia ex inopia diuites facit. Stob.

Idem.

Interrogatus quæ via esset facile ditescendi, respondit: Si quis inops fuerit desiderio. Stob.

Zeno.

Cùm sæpe dixisset, diuitias esse indifferentes: Antigonus falsò ei nunciari fecit, prædia illius ab hostibus esse direpta: & cùm tristior effectus esset, Vides, inquit, diuitias non esse indifferentes? Brus. lib. 2. cap. 26. ex Laërt.

Idem.

Dicere solebat, non magis prodesse, quam nocere opes ad fanitatem. Ex eodem.

Anaxagoras.

Magno cum negotio pecunias comparari, sed multo maiori opera conseruari & custodiri dicebat. Innuit autem, ita comparatum esse, vt om-

nes pecuniam quarant, ac opes amplissimas, quas cùm iam parauerunt multò curiosius ac attentius seruant, ne statim euanescant. Quemadmodum enim echinum, sic etiam nummos facilius est capere quam diu retinere. Ælius l. 4. de Var. hist.

Epicurus.

Scribens ad Pytocleam, Si vis, inquit, te diuitem facere, non pecuniæ adiiciendum, sed cupiditatibus detrahendum est. Seneca.

Simonides.

Interrogatus, vtra res esset optabilior, diuitiæ an sapientia? Dubito, inquit, vt qui videam sapientes frequentare diuitum fores. innuens, philosophos quidem contemnere diuitias, sed re tamen eas captare. Eras. 6. apoph. ex Stobæo.

Cleanthes.

Quærenti quomodo quis diues euadere posset? respondit, si cupiditatum fuerit inops Stob. ser. 92. Idem & ad Democritum referri, paulò antè diximus.

Epiætetus.

Percontatus, quis esset inter homines diues? Cui, inquit, satis est quod habet. Stob.

Idem.

Audiens quendam sibi ipsi ob amplas diuitias placentem, ait: Examina te ipsum prius, vtrum ditescere malis an beari. Quod si diuitias velis, rem neque bonam esse scias, nec omnino in te sitam. Si verò beari, id & bonum est, & penes te. Opes enim fortuna ad tempus commodato dat: Beatitudo autem à nostra voluntate procedit. Stobæus sermone de temperantia.

Idem.

* Nec equus, inquit, ob præsepe, phaleras, & tapetes, nec auis ob floccos ad nidum suum, effertur & gloriatur, sed vtrunque animal ob celeritatem, hoc quidem alarum, illud verò pennarum. Quare tu quoque ob externas diuitias ne superbito, sed

ob probitatem & beneficentiam.
Stob.cod.ser.

Socrates.

Diuitias ex vsu metiri iubebat. non enim immensas possessiones diuitias vocabat, sed tantum, quantum requiritur ad vsum decentem. Stob. ser. de Temperantia.

Idem.

Magnificiendas esse diuitias dixit, si læritiam sibi coniunctam haberent: nunc autem, inquit, plurimū dissident. Nam si diuites suis opibus frui velint, præ nimia voluptate corumpentur: sin custodire, curis: sin vero acquirere, nimio desiderio pessum ibunt. Stob. ser. 91.

Idem.

Interroganti, Quisnam videretur sibi ditissimus? respondit, Qui paucissimis contentus est. Anton. in Meliss. par. 1. ser. 37. Stob. ser. 5.

Idem.

*Diuitias auarorum Soli occidenti comparabat: neminem enim uiuentium illas iuuare dicebat. Max. serm. de diuitiis.

Idem.

Satius esse dicebat, se in paucis facultatibus continentem hilariter agere, quàm in magnis infelicitem. Anton. in Meliss. par. 1. c. 37.

Idem.

Cùm videret Alcibiadem ob diuitias elatum & propter agrorum spatiosos limites superbire, adduxit ad locum in quo tabula quædam ambitum terræ complectēs suspensa erat, & eum rogauit, ut Atticam ibi requireret. Quam cùm inuenisset, suos fundos eum iussit ostendere, & cùm responderet, Nusquam ibi pictos esse: Horum (inquit Socrates) possessione te effers, qui nulla pars sunt terræ. Illudens hoc dicitur Alcibiadis stultitiam, qui superbiebat in iis rebus quæ fluxæ sunt, & cum mundo interire solent. Alian. libro 3, de Varia hist.

Plato.

Interrogatus, quantas opes habere conueniret: dixit, Quantæ possidenti neque insidias pariunt, neque rerum necessariorum inopiam. Stob. serm. 92.

Diogenes.

Aiebat neque in ciuitate, neq; in domo opulenta habitandi locum esse virtuti. Stob. ser. 91.

Idem.

Exprimere volens quid essent diuitiæ, Fortunæ vomitum eas appellauit. Stob. ser. 91.

Idem.

Anaximenis seruos conspicatus multa vasa ferentes, cuius ea essent, interrogauit? Cùm autem illi, Anaximenis esse respondissent: An non pudet eum, inquit, tam multa habere, qui seipsum non habet? Sensit autem philosophus, eum non in sua ipsius potestate esse, qui captus diuitiis sibi iam mortuus est. Maxim. sermone 12.

Idem.

Physicus quidam interrogauit eum, quam ob causam aurum palleret? Quoniam, inquit, plurimos habet sibi insidiantes. Pallent autem, qui metuunt. Laërt. libr. 6. & Maximus ser. 12.

Possidonius.

Diuitias causas esse malorum dicebat, non quòd ipsæ facerent, sed quòd facturos irritarent. Senec. lib. 3. epistol.

Isocrates.

* Dicebat illos contemni debere, qui nimium operam dant diuitiis, præsentibus autem uti nequeunt. Nam isti (inquit) non secus afficiuntur, quàm qui bonum equum possidens equitandi artem ignorat. lib. ad Dæmonicum.

Idem.

*Diuitias non tam honestati quàm improbitati seruire dicebat, dum sordidæ hominum licentiam parant, & iu.

& iuueves instigant ad voluptates.
Eodem lib.

Demostrates.

*Vt vestes tales corpora, ita diuitias immensas, animas impedire dicebat. Stob. ser. 91.

Anonymus.

Cuidam Lampen Aeginetam effereuti, ac felicem prædicanti, quòd prædiues videretur, multorum nauigiorum dominus: Lacon, nihil (inquit) moror fœlicitatem de funibus pendentem. Quum omnes diuitiæ sunt in manu fortunæ, tum ex præcipuè quas negotiatores committerent nauibus. ruptis enim funibus sequitur naufragium, & hinc mercium omnium interitus. Plut. in Lacon. apoph.

Lampus.

Interrogatus quomodo sibi parasset diuitias? Magnas, inquit, haud difficulter, exiguas verò cum labore ac tardè. Sentiens, initio paulatim magnâque vigilantia corrasam pecuniam. Cæterum parata iam ingenti forte, facile est amplis lucris ditescere. Plut. in libello, An seni sit capeffenda respub.

Pheraulas.

Is diues, à Saca fœlix nuncupatus ob diuitias, quas pauper acquisierat: Num, ait, ita existimas Saca, me nunc eo iucundius viuere, quòd plura possideo? An ignoras, me & esse & bibere, & dormire, nullo modo mihi iucundius, quàm tunc quum eram pauper? Certum quippe est, eum qui pecuniis ac diuitiis oblectatur, si sumptum vel dispendium faciat, vehementer contristari. Bruson. lib. 2. cap. 16.

Plutarchus.

* Dicebat, vt equus generosus non ex apparatu precioso iudicatur, sed qui natura sit egregius: neque vir honestus censetur qui magni pretij possidet opes, sed qui animo sit generosus. Ant. ser. de diuit.

M. Crassus.

Dicebat, neminem diuitem esse dicendum, nisi eum qui redditu annuo legionem tueri posset. Plin. lib. 33. C. 2. cetero autem in Officiis libr. 1. paulò aliter recitat, qui ait, Crassum neminem diuitem iudicasse, nisi qui prius facultatibus exercitum alere posset.

Sigismundus Cas.

Sigismundo Cæsari allata erant ex Hungaria aureorum quadraginta millia. Cùm autem ad uesperasset, eaque in thalamo regio recondita fuissent, in cubiculum veniens Cæsar, dū cogitat in quemnam usum eam pecuniam conuertat, somnus eum destituit. Tum ille excitatis cubiculariis: Ite (inquit) ocyus, consiliarios ducésque omnes militum huc accersite. Vocati proceres media nocte trepidi (timebant enim ne quid aduersi accidisset) Imperatorem celariter adeunt, & quæ causa sit tam repentinz uocationis inquirunt. Imperator confestim aperta arca, inter eos qui aduenerant pecunia distributa: Ite, inquit, securè tranquillèque nobis dormire liceat. Nam quod mihi somnum ademerat iam procul aberit à cubiculo. Aeneas Syluius lib. 4. commentariorum in res gestas Alphonsi.

Maximilianus Cas.

Nullum non pecuniarum aceruum concupiuit: & quanuis non rarò ad eum ingens pecuniarum summa afferretur, tamen penes se eam nunquam retinuit, sed ad quæstores referri iussit, dicens, se regendis hominibus præpositum, nec auri sibi custodiam demandatam: quo si quis semel capiatur, mox è reges feruum futurus. Iacobus Spieg. in Aeneæ commentaria de rebus gestis Alphonsi.

Ludouicus XII. R. Franc.

† Cùm iret Baiocas, exceptus est in hospitio magnifico illo quidem, sed in solo sterili, & deserto ædificato. Quod cùm miraretur, responsus

est hospitij dominum ditissimum esse. Iussit illum ad se venire, quæsiuitque ab eo quinam potuisset tantas opes in tam sterili regione parare? Mihi verò, inquit, non fuit difficile: Cùm mea potius quàm domini mei, aut vicinorum negotia, diligenter curauerim. Tum Rex, Næ tum mihi, inquit, scopum videris collimare: Tua enim faciitudo, ac benè mane surgendo non poteris non desecere. Montlucus in comment.

Vide apophr. de Pecunia.

De diuitiarum vsu.

Socrates.

* Dicebat diuitias pro moribus possidentium variare, vt vinū mutatur cum vasis. Stob. ser. 92.

Idem.

* Sudor, inquit, exercitiis prouocatus decentior est: sic etiam diuitiæ propriis laboribus acquisitæ. Eod. ser.

Idem.

* Diuitias (inquit) veluti amicum liberalem ac promptum, ad honestas actiones assumere oportet. Ibid.

Socrates.

* Adolescens ipsum interrogabat quomodo diuitias malum & bonum esse putaret? Cum ille, Non secus quàm tu nunc honestis quidè bonis que hominibus bonas esse iudicas: itè scientibus quo loco pecuniis vtendū sit, iis commodæ sunt: improbis verò imperitis, malæ, &c. Plato, Eryxia, aut de diuitiis.

Chilon.

† Dicebat lapideis cotibus aurum examinari, probarique, auro autem bonorum, malorumque hominum mentem, cuiusmodi sit, ostendi. Laër. lib. 1.

Plato.

† Optimè sanè & pulcherrimè viuere, si vera de diuitiis sententia vbique prædicaretur: ea est, quòd diuitiæ corporis gratia sint, a-

nimi autem gratia corpus. Idem lib. 9 de legib.

Seneca.

† Is maximè diuitiis fruitur, qui minimè diuitiis indiget. Epist. 14 ad Lucil.

Ariston.

* Vt ab eodem vino alij contumeliosi, alij benigniores sunt: sic (inquirebat) à diuitiis alij aliter afficiuntur. Eod. serm.

Aristoteles.

* Melius est, inquit, ad felicitatem pauciora possidere, quàm multa cum inuidia. Nam ista vita laudabilior & suauior est. Ibid.

Bion.

Diuitias dicebat esse nervos actionū, quòd sine his nihil agatur. Laër. lib. 4. c. 7. Alius dixit diuitias esse belli nervos.

Aristippus.

Reprehensus quòd pecunias acciperet ab amicis: respondit, se non id eo accipere vt vteretur ipse, sed vt illi discerent, ad quas res vtendum sit pecuniis. Vulgus enim diuitū aut in equos, aut in operosas structuras, aut in luxum perdit pecuniam, quum ea bonis viris, si egeant, sit eroganda. Quin & aliter intelligas licebit. Aristippus non nisi ad vitæ necessaria pecuniis vtēbatur: ideoque à diuitibus accipiebat, vt eis demonstraret bene vtendi rationem: id non poterat, nisi illi materiam subministrasset. Veluti qui cupit artem scribendi discere, chartam & calamum porrigit docturo. Laër. 1. 2. c. 8.

Idem.

* Quemadmodum, inquit, calceus maior ineptus est ad vsu: ita & possessio copiosior. Calcei enim magnitudo superflua vtentem impedit: opibus autè vel vniuersis vel ex parte aliqua suo tēpore vti licet. Sto. ser. 93.

Alcamenes Telecri F.

A quodam obiurgatus, quòd tam parcè frugaliterque viueret, cum tamē amplissimas possideret diuitias: Decet,

Decet, inquit, eū qui multa possidet, pro ratione, non pro libidine viuere. significans perniciosas esse diuitias, nisi adsit animus diuitiis superior. qui possit earum vsum non ex copia, sed ex necessitate moderari. Plut. in Lac.

Phaourinus.

* Nemo (inquit) adeo diues est, qui nō pauca: a habeat quā desideret. At illum qui animo futurus est tranquillo & bene composito, oportet in læta fortuna alios respicere, qui pauciora bona possident: in sinistra autem, infeliciores. Tob. ser. 92.

Idem.

* Diuitiis vtendum est, tanquam materia quadam, non ad res omnes similiter. Eod. serm.

Dionysius senior.

Quum audisset quendam e ciuibus aurum habere domi defossum, id ad se deferri iussit. Verum posteaquā is suffocatus auri paululum, in aliam urbem commigrasset, ibique mercatus esset agrum, reuocato Dionysius totum aurum reddidit, vt qui iam diuitiis vtī cōpisset, desinissetque rem vtilem inutilem reddere. Satis declarauit, se non aurum alienum appetisse, sed hominis morbum sanare voluisse: simul vsum auri legitimum demonstrauit, si in agricolationem impendas potius quā in vsu ram. Plut. in apoph.

De diuitiarum abusu.

Solon.

Dicebat, opulentiam esse matrem saturitatis, saturitatem ferociæ ac violentiæ. Diuitias comitatur luxus, luxus exit in tyrannidem, dum fœnum migrat in cornua. Laër. lib. 1. cap. 3.

Diogenes.

Diuitias nihil aliud esse quā uelamenta malitiæ dicebat. Diuites enim cum aliis nihilō sint meliores, tamen peccant licentius. Laër. l. 6.

Idem.

* Plerosque diuites dicebat esse similes arboribus & vitibus, quæ in locis inuis ac præruptis nascuntur: quod & istarum fructus non vsui sint hominibus, sed à coruis & eiusmodi auibus consumantur: Diuites etiam non ad honestas res diuitiis vtī, sed adulatoribus, meretricibus, turpissimis uoluptatibus, uanissimæque gloriæ præbere pecunias. Stob. serm. 90. Idem apoph. de Cratete Thebano refertur, & de Socrate.

Democritus.

* Dicebat diuitias malis artibus comparatas, infamiæ nota inter homines insigniri. Stob. ser. 90.

Socrates.

* Vt ægrotum, inquit, lectus aureus nihil iuuat, sic neque stolidum diuitiæ. Stob. ser. 92.

Eucrius.

Cuidam quærenti ex eo, vter esse mallet, Cræsus, an Socrates? Respondit, viuens mallet esse Cræsus, è uita autem decedens Socrates. Indicauit autem, beatam esse philosophorum post hanc vitam conditionem. Diuites autem licet bonis omnibus in presenti uita abundant, post mortem tamen ob iniquè paratas opes, ac malè collocatas, cruciandos demoniis dari. Stob.

Lycurgus.

Interrogatus cur hostium interfectorum cadauera spoliare prohibuisset? Ne milites, inquit, ditescant, & dum prædæ incumbunt, pugnam negligant. Metuit uir prudentissimus, ne diuitiis amplis corrumperentur milites, quæ plerumque insolentiores & minus fortes reddunt homines. Plut. in Lacon.

Anonymus.

Quidam imperatorem incusauit, quod illius infidiis, otio & somno fuisset priuatus: uidelicet quod illius benignitate è paupere factus esset diues. Plut. in Symposiacis.

Seneca.

† Diuitiæ apud sapientem virum in seruitute sunt: apud stultum in imperio. Sapiens diuitiis nihil permitti, stultus diuitiæ omnia. Li. de B. vita, c. 26.

De diuite indocto.

Socrates.

CONspicatus hominem prædiuitem & arrogantem, sed nulla virtute præditum: Hic, inquit, equus est argento circumtectus. Solent enim equi stragulis, phaleris, ac bullis argenteis exornari, quum interim tamen nihil aliud sint quam equi. Stob.

Idem.

Ad prædiuitem quendam, sed indoctum: Ecce, inquit, aureum mancipium: Indoctus, seruus est & cupiditatum, & eorum quæ possidet. Eras. lib. apoph.

Diogenes.

† Nec illud Diogenis dictum absumile, diuitem indoctum ouem aureo vellere contentam esse dicentis. Laër. lib. 6. c. 2.

De diuitiarum atq. opum contemptu.

Pythagoras.

⁹ QVibus, inquit, à corpore solutus non egebis, illa omnia contemne: & quibus etiam defuncto erit opus, illis tibi vacante deos adiutores aduoca precibus. Stobæus sermon. 5.

Diogenes.

Quum murem fortè conspiceret in Megarico discurrentem, qui neque cauum quæreret, neque turbis tereretur, neque cibum appeteret: Bellum, inquit, libertatis exemplum. Moxque contemptis omnibus, cœpit in dolio habitare. Laër. l. 6.

Idem.

Demirantibus quòd nullas haberet adiculas vbi cibum capere posset, ostendit Iouis porticum, atque Athenienses ipsi magnificam extruxisse aulam, vbi vesceretur. Quod publicum erat, sibi quoque paratum interpretabatur. Neq. potuit optare cœnationem splendidiorem. Ibid.

Idem.

Alexander Magnus inuisens Diogenem, reperit eum in cranio sedentem pro dolio, ac laceras schelas glutino committentem. Postea quum rex multa cum illo collocutus, pararet abire diceretque, Cogita Diogenes quid à me velis petere. nam quicquid optaris, feres: Mox, inquit, de aliis, interim secede paulisper. cum rex secessisset, putans illum velle de liberare, diutius silenti repetiit: Pete quod vis Diogenes. Hoc, inquit, volebam. nã prius arcebas mihi solem, ad id quod ago necessariũ. Alij narrant illum dixisse, Ne mihi feceris vmbra: quòd vellet apricari. Laër. lib. 6. C. 1. 5. Tusc. quæst.

Idem.

Diuitias oblatas recusans, subiunxit, Indignum se nouerit canis nomine, qui ab opibus & deliciis se cohibere non potest. Stob.

Aristippus.

Quodam tempore nauigans, vt intellexit nauim esse piraticam, deprepsit aurum, ac numerare cœpit, moxque abiecit in mare, & grauitè ingemuit, fingens sibi imprudenti & inuito excidisse. Hoc ingenio vitæ suæ consuluit adempta piratis occidendæ vincendæ materia. Sunt qui narret, illum & hæc dixisse: Sarius est vt hæc per Aristippum, quàm propter hæc pereat Aristippus. Laër. l. 4. c. 8.

Idem.

Cum prædium amœnissimum perdidisset, cuidam deploranti tam miserabilem illius casum: Quid, inquit, an nescis tibi vnicum esse prædium, mihi verò tres agros superesse?

Cum

Cum annuisset alter, Quin igitur tuam potius vicem deploramus? sentiens, insipientis esse, dolere amissis potius quam gaudere relictis. Laert. lib. 2. cap. 8.

Idem.

Cum vidisset famulum quandam in itinere pecuniam ferentem, onere premi: Abiice, inquit, quod nimium est, & fer quantum potes. Laert. lib. 2. cap. 8. Eras. lib. 3. apoph.

Idem.

Præterea cum aliquando perdicem quinquaginta drachmis iussisset emi, cuidam detestanti luxum in philosopho: Et tu, inquit Aristippus, si obolo venalis esset, non emeris? Cum is respondisset, se empturum. Et mihi, inquit, tanti sunt quinquaginta drachmæ. Quod ille luxum nomine damnavat, hic detorsit ad laudem contemptæ pecuniæ. Siquidem qui pretij magnitudine deterretur ab emendo, is non contemnit cibum, sed pluris facit pecuniam. At philosopho nihilò pluris æstimabantur quinquaginta drachmæ, quam illi obolus. Aristippus itaque obsonij cupiditate par, superior erat despectu nummorum. Laert. lib. 2. cap. 8.

Cleanthes.

Pecuniam, quam collegerat aliquando coram familiaribus abiicit, dicens, Cleanthes alterum Cleanthem alere posses, si vellet. Laert. lib. 7. cap. 2.

Philoxenus.

In Sicilia fundum ac domum opulentam nactus, & animadvertens illius gētis luxum ac delicias: per deos, inquit, hæc bona me nõ perderit, sed ego potius illa. Moxque cessit aliis hæreditatem, & è Sicilia abnauigavit. Eras. lib. 8. apoph.

Anacreon.

* Quinque talentis à Polycrate tyranno Samio donatus, cum per duas noctes pro ipsis sollicitus fuisset, reddidit ea, inquiens, Non tanti esse quanta ipsorum nomine cura labo-

raret: vel, Odi munus, quod vigilare cogit. Stob. serm. 91.

Pelopidas.

In præfectura rei militaris Epaminondæ erat collega: cumq; amici dicerent, illi rei necessariæ, videlicet colligendi pecunias nullam esse curam: Ita per Iouem, inquit, necessariæ, sed huic Nicomedi: ostendens hominem claudum ac mancum. Sensit, fortibus viris nihil esse opus pecunia. Plutarch. in apoph.

Epaminondas.

Iason Thessalus venerat Thebas belli socius futurus. Is cum Epaminondæ vehementer egenti aureorum duo millia misisset, aurum non recepit, sed ipsum Iasonem intuitus: Iniustus, inquit, imperas, ipse deterior. Ipse verò quinquaginta drachmis à ciue quodã acceptis mutuò pro viatico exercitus inuasit Peloponnesum. Sentiebat, iniquas esse diuitias, quæ possessorem reddunt deteriores: ac viri fortes gloria virtutis præmio contenti sunt. Plut. in apoph.

Idem.

* Legati venerunt à rege ferentes aurum, vt eum corrumperent. Inuitati sunt igitur ad prandium ab eo qui intelligebat qua gratia appulissent. A prandio iussit vt causam aduentus explicarent. Apposita fuerat mensa vilis, biberat vinum acidum. Quum quid dicerent non haberent, ille subridens, Abire, inquit, & domino vestro mea prandia narrate, vt intelligat iis me contentum non facile ad proditorem allici posse. Stob. serm. 5.

Themistocles.

Cum inter deambulandum torquem aureum humi iacentem vidisset, vocans ad se ex pueris quandam, dixisse fertur: Quin hoc tollis & puer, inuentum huiusmodi? nõ enim tu es Themistocles. Ostendit autem, homines plerunque diuitiarum cupidissimos esse, quarum ipse adeo contemptor esset, vt inuentos forsè hu-

mi thesauros non acciperet. Ælianus lib. 13. de Varia historia. Plutarch. in apoph.

Anonymus.

Mos erat apud Lacedæmonios, ut quum rex hostes aggredere, præcedebat eum miles coronatus, qui in certamine victor aliquando tulisset coronam. Quum igitur Lacon quidam in Olympiis magnam pecuniæ vim respuisset, & multo cum sudore dejecto aduersario coronam tulisset: cuidam dicenti, quid emolumenti tibi adfert victoria, ô Lacon? ille ridens & alacer respôdit: Ante regem, inquit, coronatus incedens, pugnabo cum hostibus. Generosæ mentis est, laudis honore teneri potius quàm pecuniæ. Plutarch. in Lacon.

Scipio.

Quum Numantini viderentur inexpugnabiles, ut qui multos Romanorum duces superassent, populus Scipionem iterum consulem fecit, ad suscipiendum hoc bellum. Cæterum quum multi gestirent exire in militiam, idque senatus fieri vetuisset, quasi Italia futura esset deserta: ac ne pecunias quidem ex ærario sumere passus est, sed vectigales proventus, quorum tempus nondum excesserat, assignauit. Scipio pecuniis quidem sese negauit egero, suas enim & amicorum satis futuras. Plutarch. in apoph.

Idem.

† Quinquaginta quatuor annorum vitæ spatium emensus, neque emit, neque vëdidit quicquam. Ad eò paucis fuerat contentus. Cùm autem quidam ei scutum eleganter elaboratū ostenderet, dixisse fertur: Atqui Romanum ciuem par est in dextra spernere, non in sinistra. Ælian. l. 11. de Var. hist. c. 9.

M. Coriolanus.

Quum ob bene nauatam operam ante prædę diuisionem è singulis rebus, equis & captiuis, denos sibi eligere iuberetur, insuper & equo pul-

cherrimo donatus à consule: Lator inquit, à consule laudari, equumque fortitudinis præmium lubês accipio, cætera non tam decora, quàm mercedem, non accipiam, fuitque communi reliquorum sorte contentus. Nec aliud extra ordinem petiit, quàm ut Volscus quidam vir probus & æquus, quo hospite & amico fuerat vltus, non venderetur captiuus, sed suæ libertati relinqueretur. Huic animo contemptori pecuniæ, & hospitis memori, magis applausum est quàm victoriæ. Plutarch. in Coriolano.

Anonymus.

T. Labienus cùm equiti strenuo de præda Gallica aurum offerret, omne donum renuens, aurum ad pedes Labieni abiicit. Erasmi. lib. 6. apoph.

S. Taddæus Apostolus.

Abgato regi Edesseno, sibi aurum & munera offerenti pro doctrina & miraculis, iisdem recusatis, respondisse fertur: Si nostra relinquimus, quomodo accipiemus aliena? Eusebius lib. 1. Eccles. hist. cap. 15.

Basilus Magnus.

Præfectus Cæsareæ Basilio blandiens suadebat, ut in gratiam imperatoris fidem negaret, promittens ei imperatoriam amicitiam & opes. Cui Basilius: Hæc enim homini Christiano, inquit, non conueniunt, sed adolescentibus, & illorum similibus qui talia promissa respiciunt. Tripartitæ. historiarum lib. 7. cap. 36.

Anonymus.

Fertur de quodam è priscis, quòd cùm spectasset pompam sumptuosissimam, ad familiares versus, dixit: Videte amici, quàm multis rebus opus non habeo. Philo Iudæus in lib. Quòd Deus sit immutabilis, Plutarchus idem de Socrate asserit in Moralis.

Plura vide infrà apophthegm. de Muerum contemptu & de Paupertate.

De docilitate.

Xenocrates.

AD quendam nec geometriæ, nec musices, nec astrologiæ peritū, ad scholam tamen ipsius commean- tē: Abi, inquit, anam philosophiæ non habes, hoc est, non es ad philosophiam docilis, nullis instructus disciplinis. Alij ferunt illū ita loquutū, *ωυφ' ε' μωι πωκος εν ανιστηλας*, id est, apud me vellus non maceratur. Lana rudis non statim traditur vestuario, sed fulloni. Laert. lib. 4. cap. 2.

Antisthenes.

Adolescens quidā cūm se in numerum discipulorū ab Antisthene recipi cuperet, patri querēti quibus reb. esset opus? Libro, inquit Antisthenes, nouo, nouo stylo, nouaque tabella. Significans, animum ab omnibus vitiis vacuum, studium vigil memoriā fidelem esse debere, vt doceri probē posset discipulus. Laert. lib. 6. c. 1.

De doctrina & eruditione.

Thales.

Dicere solebat, faciem componere non præclarum esse: sed bonarum artium studiis animum excolere, lōgè esse præclarior. Laert. l. 1. c. 1.

Idem.

Interrogatus, Quisnam esset felix? Qui corpore, inquit, sanus est, animo verò eruditus. Ibidem.

Solon.

Ei cūm obiceretur, quòd in fōrò conduxisset oratorem: Atqui, dixit, cūm habeo conuiuū, coquū cōduco. Ant. par. 1. ser. 50. Meli. Max. ser. 17.

Socrates.

Interroganti, quòdnā esset pulcherimum animal, dixit: Homo doctrina ornatus, Antonius in Melissa, part. 1. serm. 59.

Idem.

Cūm ei sermo barbarus exprobraretur, Ego quidem, dixit, barbarus sum verbis, vos autē moribus. Anton. ser. 50. par. 1. Melissa.

Idem.

Scientiam dicebat vnicum esse bonum, contrā vnicum malum, ignorantiam: quòd quicumque committunt rē iniustam, hoc peccant, quòd ignorāt quid cuique sit tribuēdum: & qui fortes sunt, non alia re fortes sunt, nisi quòd ea expetunt quæ vulgus existimat horrenda: & qui intemperantes sunt, hoc errant, quòd ea putant suauia aut decora, quæ minimè sunt. Summum igitur bonum esse dicebat, scientiam rerum expendarum ac refugiendarum. Erasim. 1. 3. apoph.

Idem.

Videns hominem prædiuitem, sed planè rudem & indoctum: Hic, ait, equus est argento ornatus. Solēt enim stragulis, frenis ac auro argentoque insigniter exornari, cūm tamen reuera nihil aliud sint quàm equi. Erasim. lib. 8. apoph.

Idem.

Cūm vidisset prædiuitem quēdam; sed indoctum: Ecce, inquit, aureum mācipium. Indoctus, seruus est & cupiditatus, & eorum quæ possidet. Erasim. li. 8. apoph.

Idem.

Interrogatus, quid in vita suauissimum esset? respondit: Disciplina & virtus, & rerum incognitarum historia. Antonius in Melissa, par. 1. ser. 50. Max. ser. 17.

Idem.

Quendam ex discipulis suis animaduertens, agrī quidem esse studiosissimum, sed actionis negligentem. Heu tu vide, inquit, ne dum agrum cicurare vis, animum tuum efferari sinas. Max. ser. 1.

Bion.

Quum intellexisset, quendam ex familiaribus suis studiosè curantem,

vt imago ipsius similis fieret : Tu, inquit, vt tibi similis lapis fieret, curasti : at ipse ne lapidi similis fias, non cōtras. Putabat etiam sapientissimus vir eos lapidibus haud absimiles esse, qui literis animum non exornarent. Max. serm. 1.

Idem.

Interrogatus, cuiatem se esse diceret, Cosmopolitam se dixit, totius enim mundi incolam & ciuem posse eum arbitrabatur esse, qui omnimodæ eruditionis secum reportaret thesaurum. Cicero libro 5. Tusculan. quæstionum.

Democritus.

Dicere solebat, disciplinam & eruditionem fortunatis quidem ornamentum esse, infortunatis autem refugium. Antonius part. 1. serm. 50. Melissæ. serm. 17.

Idem.

Audiens quendam contumeliosius quàm par est, de literis loquentem: Ignoras, ait, quid dicas. Literæ enim diuitibus addunt non nihil honestamenti, inopia laborantibus sunt asylum, & vnicum existunt vitæ præsidium. Stob.

Idem.

Dicere solebat eruditionis radices esse quidem satis amaras, fructum autem dulcissimum. Hoc dictum alij ad Socratem referunt, sed Luscinius Democrito adscribit, Laertius autem Platoni.

Idem.

Dicebat eruditionem & doctrinam non aliter quàm aurum, vbiuis terrarum in maximo solere esse pretio. Stobæus.

Idem.

Cum ignotus venisset Athenas, colloquio de philosophia cum Socrate habito, dixit: Hic philosophus similis est pentathlo: quod calleret naturalia, moralia, mathematica, ad hæc disciplinas quas ἑπτάκλις vocat, denique omnium artium peritiam. Laert. 1. 9. c. 7.

Aristippus.

Dicebat, fatius esse fieri mendicem quàm indoctum: quod ille tantum pecuniis egeat, hic humanitate. Nichilominus homo est, cui deest pecunia: at homo non est, cui deest eruditio. Et tamen cui deest pecunia petit ab obuiis: cui deest sapientia, nullum sollicitat vt accipiat. Laert. lib. 2. cap. 8.

Idem.

Interrogatus, in quo differrent docti ab indoctis? Quo, inquit, equi domiti ab indomitis. Quædamodum enim equus indomitus ad omnem usum incommodus est, ita quoque homo, nisi eruditione & artium studio emolliatur. Laert. l. 1. c. 8.

Idem.

Quodam tempore eum ciuibus aliquot suis nauigans naufragio eiectus est. Quumque in littore vidisset figuras mathematicas in arena depictas: Salua, inquit, res est, amici, hominum vestigia conspicio, & ingressus ciuitatem proximam, investigauit quinam essent illic disciplinarum studiosi. Cumque his vbi congressus est, summa cum humanitate tractarunt, non ipsum modò, verùm & comires illius, arque etiam viaticum ad reditum subministrarunt. Tandem quum hi qui cum Aristippo venerant, pararent reditum in patriam, rogarèntque illum, ecquid vellet suis ciuibus renunciari? Vt, inquit, studeant, sibi huiusmodi parare opes, quæ naufragio non pereunt, sed simul cum possidente enantant. Refert idem Vitruuius de Architectura lib. 6. addens, Aristippum tunc venisse Rhodum. Laert. lib. 2. Max. serm. 17.

Idem.

Percontanti qua re differret sapiens ab indocto: Mitte, inquit, ambos nudos ad homines ignotos, & videbis. Significauit, sapientem secum in pe-

store

ore circumferre , quo se commendet quibuslibet. Ibid.

Idem.

Cuidam percontanti qua re esset melior euafurus filius , si eum curaret literis erudiendum : vt nihil aliud , inquit , certè in theatro non sedebat lapis super lapidem. Amphitheatra gradus habebat marmoreos , in quibus sedens populus spectabat. Lapidem autem vulgò dicebant , hominem indoctum & elinguem. Laertius libr. 2. cap. 8. Brusonius libr. 3. cap. 9.

Idem.

Cùm Aristippus ab eo qui sibi filium commendarat , quingentas petiisset drachmas : ac is dixisset , se tanti mancipium coemere posse : Eme , inquit , & habebis duo. Sensit autem hominem rudem & literarum ignarum nil esse nisi perpetuū vitiarum & rusticitatis mancipium. Plutarch.

Aristhenes.

Interrogatus , quam ob rem diuites non irent ad sapientes & eruditos viros , sed hi ad illos ? respondit , quoniam eruditi sciunt quæ ad vitã sint necessaria , illi verò nesciunt : secus enim sapientiæ potius quàm pecuniæ studerent. Antonius in Meliss. par. 1. ferm. 50.

Idem.

Rogatus , quidnã vtilitatis ex philosophiæ hausisset studio ? Vt mecum , inquit , loqui , siue viuere possim. Sensit vir prudentissimus , doctum & eruditum hominem nunquam esse solum , qui etiam in solitudine habet quod animo voluat , quod legat , & quasi secum loquatur. Laert. li. 6. c. 1.

Idem.

† Sciscitanti cuiquam à se , quænam esset disciplina maximè omnium necessaria ? Mala , inquit , dediscere. Laert. li. 6. c. 1.

Diogenes.

Diogenes rogatus , quod onus ter-

ra grauissimū sustineret ? Indoctum hominem , respondit. Max. ser. 17.

Plato.

Interrogatus , quidnam inter peritum & imperitum interesset ? Quod inter medicum , ait , atque ægrotum. Brus. li. 3. c. 9. ex Stob.

Aristoteles.

Aristoteles interrogatus , qua re differrent docti ab indoctis ? Qua viui , inquit , à mortuis. Sentiens , hominem absque literis statuam esse ve rius quàm hominem. Laert. li. 5. cap. 1.

Idem.

Illud amicis & discipulis inter differendum frequenter solitus est ingerere : Visum accipere lumen à circumfuso aère , animam autem à disciplinis liberalibus. Laert. li. 5. c. 1.

Idem.

Rogatus quid ex philosophia lucratus esset , Hoc , inquit , vt iniussus ea faciam , quæ plerique per legum metum operantur. Cic. lib. 5. Tuscul. quæst.

Theophrastus.

Dicere solebat , virum eruditione præclarum vbique inuenire patriam , & in alienis locis nunquam peregrinum esse. Eruditio enim cum in omni vitæ genere plurimum emolumentum adferat , non potest non vbique maximo esse in pretio. Bruson. lib. 3. cap. 31.

Idem.

Idem moriens accusasse naturam dicitur , quòd ceruis & cornicibus vitam diuturnam , quorum id nihil interesset , hominibus verò , quorum maximè interfuisset , exiguam dedisset : quorum ætas si potuisset esse longinquior , futurum fuisse , vt omnibus perfectis artibus , omni doctrina , hominum vita erudiretur. Cic. li. 3. Tuscul. quæst.

Glycon.

Doctrinam & eruditionem sacrum asylum , ad quod omnis generis homines concurrerent , esse dixit. Max. ferm. 17.

Metropoles.

Dicebat, res alienas pecunia comparari, ut domum vestemque: sed disciplinas liberales emi tempore. Requirit enim diuturnum studium, quum pecunia data statim has possessorum fundi. Laert. l. 6. c. 6.

Cleantes.

Dicebat, homines imperitos sola forma differre à bestiis. Antonius in Melissa, part. 1. sermone 50. & Max. serm. 17.

Scilpon philosophus.

* Rogatus quid statua durius esset? homo doctrinæ expertus & stolidus, dixit, Stob. ser. 4.

Pofidonius.

† Unus dies hominum eruditorum, ait, plus patet, quam imperiti longissima ætas. Seneca Epist. 78.

Themistocles.

Expletis centum & septem annis in ipso mortis agone dixisse fertur, se omnes ætatis dies literarum honestissimo ac philosophiæ sacratissimo studio consumpsisse, ad hominem vsum: verum se dolere, quod tunc egrederetur de vita, quando ex literarum studio sapere cœpisset. Brusæ. lib. 3. cap. 31.

Demades.

Dicere solebat, doctus ab indoctis tantum differre, quantum dii ab hominibus. Antonius serm. 50. parte 1. Melissa.

Antipater Cyrenaicus.

Cum ex assiduo literarum studio oculorum aciem amisisset, & suam cæcitatem à mulierculis desleri audiuisset. Quid agitis, inquit, an vobis nulla videtur voluptas nocturna? Brusæ. lib. 3. cap. 31.

Hieron.

Interrogatus, quid esset à philosophia adiutus? respondit, Ut libenter & iniussus faciam, quæ cæteri legum metu faciunt. Max ser. 17.

Alexander.

Aristotelis philosophi discipulus,

tanti fecit bonarum & laudatissimarum artium studium, ut aperte pronunciare ausus sit, se malle doctrina antequam aliis, quam opibus & dignitate. Brusæ. lib. 3. c. 31.

Cornificia.

Regnante Octaviano Cæsare illustri, dicere solita est, solam doctrinam liberam esse, in quam fortuna tela sua figere non posset. Guido Bituricensis, titulo de Memoria.

C. Cæsar.

Iunium Syllanum, pronepotem Augusti, quia legnis ingenioque minime acuto esset, pecudem auream appellabat. Cor. Tacit. l. 13.

Theodosius.

Cum Arsenio viro doctissimo filios in disciplinam tradidisset, sempiterna memoria dignum & verè imperiale illud verbum proloquutus est: Si tales se præbituri essent, ut mores vitamque suam ad disciplinam & leges Dei conponerent, propensum se fore, ut eis imperium in manus tradat, ad civium & subditorum commodum & utilitatem accommodatum: sin minus, conducibilis esse, ut sic privati vitam agerent, quam doctrina nulla cum periculo imperarent. Nicephorus Callistus libri 12. c. 23. Eccl. hist.

Carolus quartus.

In scholam Pragensen aliquando ingressus, cum disputantes liberalium artium magistros per horas quatuor audiuisset, idque purpurati molesti ferrent, ac cœnæ tempus adesse dicerent: mihi, inquit, tempus est minime, nam cœna mea hæc est. Prætuli autem imperator potētissimus philosophicas disputationes, conuiuuiis etiam delicatissimis. An. Syl. 4. comment. de rebus gest. Alphonsi.

Constantinus Ducas Imp.

† Quamuis esset indoctus, tamen doctrinam amabat, & eruditos colebat, dicere solitus: Malle se ex doctrina

nā , quā imperio nobilitari. Zona-
ras Tom. 3. Annal.

Sigismundus imperat.

Cū à principibus , qui literas o-
derant, reprehenderetur, quòd homi-
nes obscuro genere natos ob lite-
rarum commendationem foueret:
Quidni, inquit, amem eos, quos natu-
ra ceteris antecellere voluit? Alij
plurimum tribuunt generis nobilita-
ri. At Cæsar, vir prudens, intellexit,
in eruditis esse quiddam stemmatis
præstantius, illi habent ædium parie-
tes clypeis & imaginibus depictos, hi
animum oprimis disciplinis exorna-
tum. Porrò vt natura animus præ-
stantior est corpore, ita ornamenta
ingenij longè pulchriora sunt exter-
nis bonis. Iacob. Spieg. in Æneam
Syluium.

Ladislaus.

Quamuis adhuc puer cū eo tem-
pore quo Fridericus imperialibus
insulis à Nicolao quinto Pont. Max.
cingeretur, Romæ esset, non videri
sibi homines esse dicebat, qui bonas
literas ignorarent. Sensit autem, ho-
minem tum demum à brutis anima-
libus differre, si animum honestis ar-
tibus liberalibusque disciplinis exco-
luerit. Æn. Sylu. lib. 3. comment. de
Alph. reb. gest.

A'phonsus rex.

Optimos consiliarios nō esse mor-
tuos dicebat, libros videlicet desi-
gnans, à quibus sine metu, sine gra-
tia, quæ nosse cuperet, fideliter audi-
ret. Panorm. lib. 3. de rebus gestis Al-
phonsi.

Idem.

Cū audisset nonnullos Europæ
reges ad Basillense consilium desti-
nasse oratores potentes, & progenie
illustres magna cum equorum & com-
itantium pompa Haud decere aie-
bat, quum de iure humano & diui-
no disceptandum esset, nobilitatem
potentiāve iactare, sed doctrinam
& sententiam. Panor. l. 2. de reb. gest.
Aphonsi,

Idem.

Tantopere amauit bonarum ar-
tium studia, vt persanctè affirmaret,
se malle perdere quæ possidebat om-
nia, quā vt tantillum eruditioni
decederet suæ. Anton. Panorm. lib.
1. de rebus gestis Alphonsi, & Æn.
Syl. de eius dictis.

Idem.

Aliquando interrogatus, utrūmne
armis an libris maiorem gratiam de-
beret? respondit, ex libris se arma, &
armorum iura didicisse. Indicans, se
libris acceptum referre, quæ sciret,
omnia. Panorm. lib. 4. de rebus gestis
Alphonsi.

Idem.

Cū eruditissimus esset, tanti fa-
ciebat bonarum artium studia, vt di-
uitem sine cultu literarum, aureum
vellus appellare solitus sit. Idem Pa-
norm. lib. 3.

Idem.

Audiens, quendā Hispaniæ regem
dixisse, non decere principes viros
scire literas: exclamauit, eam vocem
bouis esse, non hominis. Non enim
ignorauit quantum profit imperan-
tibus artibus liberalibus & philoso-
phiæ studiis probè esse instructum.
Eras. l. 8. apoph.

Iulianus Cardinalis.

Iuliano Cardinali, qui Basiliensi cō-
silio interfuit, in bibliotheca lectitan-
ti, cū Ottho quidam dixisset, Quid
hîc inter mortuos solus latitas? cur
non potiùs exis ad nos, qui suauiter
viuimus? Imò, Iulianus inquit, hi fa-
ma viuunt: tu verò neq. nomine, ne-
que re viuus. Sensit autè cū Diogene,
vitā sine literis mortē esse. Æn. Syl.
lib. 3. commen. de reb. gest. Alphonsi.

Sigismundus Imp.

Georgius Fiscellus cū esset Li.
doctor, à Sigismundo Cæsare eque-
stris militiæ insignia suscepit. Exin,
cū Basiliensem synodū adisset, con-
sultante de rebus arduis Sigismundo,
dubius erat, legūmne doctoribus ia

num locum coniunctis, an equitibus. item in alium separatis, sese coniungeret. Cùmque tandem ad equites inclinaret. Stultè agis, inquit Sigismundus, qui literis militiam præferis. Nã ego milites mille vna die fecerim, docto rem vnum mille annis non fecerim. Doctrinam militiæ prætulit imperator, quòd vt ipse linguarum ac literarum peritiã amauit, ita viros eruditione præstantes semper ornare & prouehere studuit. *Æneas Syl. lib. 4. comment. in res gestas Alphonsi.*

De doctrina & eruditione in pretio habita.

Aristippus.

Naufragio eiectus ad Rhodiensium littus, in gymnasiũ venit, deq; philosophia disputauit, & plurimis muneribus donatus est. Dicentibus verò comitibus qui de reditu in patriam cogitabant, Num quid suis nuntiari vellet? iussit dicere eiusmodi possessiones & viatica liberis oportere parari, quæ etiam cum naufragio possent vnã enatare. *Vitruvius lib. 5. sed Laert. ad Antisthenem refert.*

Antisthenes.

Admonebat ea esse paranda viatica, quæ simul cum naufragio enatarent. Sentiens, bonas artes vbiuis genitium fore in magno pretio, nec posse vlla fortunæ tempestate eripi. *Laert. li. 6. c. 1. Max. ser. 17.*

Diogenes.

Eruditiones omnibus hoc sermone commendabat, quòd diceret eam iuuenibus adferre sobrietatem, senibus solatium, pauperibus diuitias, diuitibus ornamentũ: propterea quòd ætatem, suapte sponte lubricam, coerceat ab intemperantia, senectutis incommoda honesto solatio mitiget, pauperibus sit pro viatico (non enim egent eruditi) diuitum fortunas ornent. *Laert. l. 3. ca. 31.*

Idem.

Cùm ei capto latrones malignè cibum præberent, nec præfenti fortuna, nec illorum immanitate deterritus, dixit, iniquissimum esse, cum procelli agniquè venales faginentur diligentius, hominem præstantissimum animal inedia macerari, quasi hoc pacto non redderetur vilior. Itaque accepto quantum sat erat, cùm iam esset vendendus inter cæteros sedit, & prandebat bono animo, impatiens etiam proximis. Cùmque vnus ex his valde mœstus, cunctanter sumeret: Desine, inquit, tristari, & vttere præstantibus:

Nec formosa cibum Niobe non sumpsit, & eius

Pignora sub testis latho bis sena iacebant,

Sex nata, totidemque pubenti corpora nari.

Philo Iudæus libr. Quòd omnis probus liber.

Idem.

Captus à latronibus & iam vendendus, interrogabatur à licitatoribus cuius conditionis homo esset, & quid sciret præ cæteris? respondit: philosophus sum, & hominibus præesse scio. Quæ voce predebat ingenium generosum, verèque regium animũ. * Quòd verò iussus esset surgere, vt de corporis statura emptor rectius iudicare posset: Quid? inquit, si piscem emereres, num eum iuberes manere erectũ? *Plut. & Philo libro supra citato.*

Aristoteles.

Dicebat, eruditionem in prosperis esse ornamentum: in aduersis refugium. *Laert. l. 5. c. 1.*

Sulpo.

* Hic capta patria, amissis liberis, amissa vxore, cùm ex publico incendio solus, & tamen beatus exiret, interroganti Demetrio, cui cognomen ab exitio vrbium Poliarctes fuit, num quid perdidisset? Omnia, inquit, bona mea mecum sunt. Ecce vir fortis ac strenuus, ipsam hostis sui victoriã vicit,

vicit, &c. Seneca, epist. 9. ad Lucil.

Epicurus.

* Si cui (inquirebat) sua non videntur amplissima, licet totius mundi sit Dominus, tamen miser est. Senec. ead. epist.

Anonymus.

† Puer barbarus cum venisset Athenas, magnus sibi videbatur, quod tres græcas literas α β γ didicisset. Cumq; rediisset in patriam, magno popularium favore exceptus, contra Prætorum quædam Græcè concionantem positus est: qui postquã peroravit, exclamavit puer α β γ: Quo clamore perterritus prætor obmutuit. Barbari vero popularem suum vicisse rati, illum magno plausu domum deduxerunt. Cæl. Rod. li 29 ca. 13.

Dionysius iunior.

Pulsus à tyrannide, & rogatus quid illi Plato & philosophiæ studiũ profuisset? Ut tanquam, inquit, fortunæ mutatione æquo animo feram. Plut.

Hieron.

Cum Xenophanes Colophonius poëta Homerum vituperaret, quot famulos haberet interrogavit. cumque is se duos habere respondisset, eosque vix alere posse: tum Hieron, Non te pudet, inquit, Homerum vituperare, qui defunctus etiam amplius quam decem millia nutrit? Maxim. ser. 17.

Sigismundus imper.

Cum aliis multis nominibus, tum illo præcipuè commendabilis fuit, quod ut ipse linguarum, ac literarum peritiam amavit, ita viros eruditione præstantes semper ornare ac provehere studuit. Quo nomine quum à Germanis principibus, qui Latinas literas oderant, reprehenderetur, quod homines obscuro genere natos ob literarum commendationem foveret: Quidni, inquit, eos amè, quos natura cæteris antecellere voluit? Germani plurimum tribuunt generis nobilitati: at vir prudens intellexit, in eruditis esse quiddam stem-

matibus præstantius. Illi habent ædium parietes clypeis & imaginibus depictos, hi animum optimis disciplinis exornatum. Porro ut natura animus præstantior est corpore, ita ornamenta ingenij longè pulchriora sunt externæ nobilitatis insignibus. Qui nihil aliud habet quam maiorum imagines, opinione nobilis est verius quam re. At qui virtute præditus est, unde manat etiam illa vulgaris nobilitas, germanam ac nativam habet nobilitatem. Erasim. lib. 8. apoph.

Leo.

† Imperator Leo Martiani successor pacis quam belli amantior, vni ex Eunuchis, quod Eulogio Philosopho frumentariam tesseram dari iussisset, dicenti, militibus potius huiusmodi largitionem esse faciendam, respondit, Utinam is semper sit meorum temporum status, ut mihi liceat stipendia militum in literarum magistratos transferre. Suidas.

Alphonsus rex.

Cum aliquando tibicines obreperent, Ciceronis lucubrations accipiens, Abire, inquit, musici, abire: ad est enim, qui dulciora nobiscum loquatur, Cicero Romanæ fons eloquentiæ. Panor. & An. Syl.

Vide apoph. de Animi bonis, ac cultu, de Artium utilitate, & de Philosophis.

De doctrina factis dissentanea.

Diogenes.

EOS qui de virtute loquerentur, nec rectè viuerent, citharæ dicebat similes, quæ sono prodesset aliis, ipsa nec sentiret nec audiret quicquam. Hoc dictum non multum abnuat à dicto beati Pauli, de cymbalo tinniente. Laër. l. 6.

Panhoidas.

Cum in Atheniensium Academia philosophos multa de virtute disse-

rentes audiisset, interrogatus, quales ei viderentur eiusmodi sermones? Quid aliud, inquit, quã prohi, sed prorsus inutiles vobis, qui illis non utimini? Castigavit autem mores Atheniensium, qui virtutem quidem ore prædicabant, factis exprimebant contrarium. Plut. in Lacôn.

Anonymus.

Quidam Atheniensis indifertus, sed factis strenuus, & artis peritior, quum alius oratione facunda meditatãque multa præclarè polliceretur, Viri, inquit, Athenienses, quæ iste magnificè disseruit, ego re faciam. Eras. li. 6. apoph. ex Plut.

Agefilaus.

Interrogatus, qua ratione quis maximè apud homines probaretur? Si dicat, inquit, optima, & faciat honestissima. Plut.

Nestor.

Ab Aiace iurgiis laceffitus: Non incuso, inquit, quòd rectè agis, sed quod perperam loquaris. Sophocles.

Ioan. Capocius.

Dissidentibus inter se Othone 4. & Friderico secundo imperatoribus, cum Innocentius tertius pontifex apertè fauisset Othoni primo, deinde post aliquod tempus ad Fridericũ studia sua conuertisset, & per Quadragesimæ tempus de more conciones haberet, mirantibus omnibus eius in dicendo facundiam, Ioannes Capocius civis Romanus Othoni de ditissimus: Verba tua, inquit, pater sancte, Dei sunt: cæterum facta, quæ verbis longè contraria sunt, diaboli videntur esse. Fulgosius libro sexto, cap. 2.

Diogenes.

Videns cantorem quendam veccordem, ac moribus incompositis, aptare psalterium: Non te tui pudet, inquit, qui sonos ligno aptare noris, vitam verò ad rectã rationem componere nescis? Laer. li. 6.

Idem.

*Cum in Stoicorũ gymnasium retrorsum incederet, ridentibus nonnullis: Non vos, inquit, pudet viuendi iter facere retrogradum, mihi verò deambulando tantum id facienti vitio dare? Stob. ser. de Imprud.

Cleanthes.

Peripateticis dicebat idem accidere quod Iyris, quæ cum aliis bene sonent, seipsas non audiunt. Sentiens nimirum illos, licet aliis verbis, idem docere quod Stoicos, & tamen ipsos id non animaduertere. Potest & ita interpretari, Peripateticos præclarè docere, sed eorum vitam à doctrina dissidere. Laert. libr. 7. cap. 2.

Idem.

Quum quidam Arcefilaum reprehendisset, quòd officia vitæ tolleret: Cleanthes Assius assistens, Desine (inquit) hominem vituperare. Nam ille licet dictis tollat officia, tamen factis commendat. Notauit hoc dicto philosophus, & turpissimum esse philosopho iudicauit, secus docere quàm viuere. Si vita proba est, cur docet diuersa? si doctrina sana est, cur secus viuendo eam refellit? Laer. li. 7. c. 2.

Cleomenes.

Audiens quendam de fortitudine disputantem: interrogatus, Quidnam de disputante iudicaret? Ineptum est, inquit, quenquam de fortitudine magnificis vti verbis, qui ipse nihil fortiter gessit vnquam. Plut. in Laconicis.

Anonymus.

Quum apud Athenienses agerentur panathenæa, Attici senem ludibrio habuere, inuitantes tanquam admissuri; cæterum vbi venisset, non admittentes. Verum iam perambulatis ferè omnibus, tandem ad Lacedæmonios senatores quum venisset, omnes è sedilibus assurgentes locum illi cesserunt. Eo facto delectatus populus, plausu,

multaque gestuum significatione comprobavit. Inter hæc è Spartanis quidam dixit: Per Geminos, norunt Athenienses quæ sint honesta, at ea non faciunt. Apud Athenienses maximè florebat philosophia, quæ docet, quid turpe, quid honestum. Spartani non recipiebant eiusmodi disciplinas, sed ex institutione maiorum, virtutem factis ac moribus præstabant. Ita factum est, vt apud Athenienses essent verba philosophiæ, apud Lacones ipsa res. Admonet apophthegma, turpissimum esse scire quid deceat, & tamen diuersa sequi. Plut. in Lac.

De dolo & fraude.

Lysander.

Quum quidam ei probro daret, quòd pleraque dolo & fraude gereret, ridès dixisse fertur, Vbi quis quod vellet non assequeretur leonis exuuiò, vulpinum applicandum esse. Sentiens, quod honestis rationibus non possit effici, id fraude efficiendum esse. Plut. in Lacon.

Annibal.

Quum Fabius simili arte recepisset Tarentum, quali Annibal cepèrat: Et Roma (inquit Annibal) suum habet Annibalem. Plut. in Annibale.

De dolore.

Chrysippus.

Dicebat quidem sapientem dolere, sed non torqueri, seu cruciari, aut demisso reddi animo. Stob. ser. De fortitudine.

Archytas Pythagoreus.

In sapientum dolores dicebat care ratione: sapientum verò non ultra progredi quàm ratio de rebus componendis sollicita permittit. Libr. de doctrina morali apud Stobæum.

Themistius.

Dolorem proprium esse homi-

ni asserbat, quod narratione lepida confirmavit. Lutum enim (aiebat) Prometheus ex quo hominem effinxit, non maceravit aqua, sed lachrymis. Lib. de affect. moderatione apud Stobæum.

Euphrantes Syrus.

* Is amissa vxore dicebat, O philosophia, tyrannicè sunt præcepta tuæ: amare iubes, & si quis amiserit quod amabat, dolere prohibes. Sto. ser. 97. de tristitia.

Cleanthes.

* Percontatus, quid esset dolor animæ, inquit, resolutio. Stobæus serm. 106.

Democritus.

* Dolorem immorigerum animæ torpentis ratione expellendum esse dicebat. Ibid.

Chilon.

* Cuidam propter sua mala dolenti dixit, si aliorum omnia mala perpendis, minus ægè ferēs tua. Stob. ibidem.

Anonyma.

* Sotio, libr. de ira dicit suo tempore celebratum fuisse dictum mulieris cuiusdam, dolorem apud illos libenter manere, à quibus alitur & augetur. Stob. eod. ser.

Epictetus.

* Interrogatus, quomodo quis hosti dolorem excitare possit, dixit, si quis ita comparet seipsum, vt quàm optimè viuat. Anton. & Max. serm. de dolore.

Idem.

* Quomodo expellendus esset dolor rogatus, respondit, quæ futura sunt sic æstima, ac si iam accidissent. Deinde addebat: Fac dolore vaces, non vt omnino affectibus carens, brutorum more, nec vt rationis expertus velut insipientes, sed tanquam virtutis cultor rationem habe pro doloris remedio.

Seneca.

† Superuacaneum est dolere, si nihil dolendo proficias. Epist. 99.

Idem.

† Dolor imminet. si exiguus est, feramus, leuis est patientia. Si grauis est, feramus, non leuis est gloria. Dura res est dolor: imò tu mollis. Pauci dolorem ferre potuerunt: simus ex paucis. In excerptis.

Idem.

† Plus dolet quàm necesse est, qui antè dolet quàm necesse sit. Epist. 98.

Franciscus Borgia.

† Poscebat absiduis precibus vt delicia in cruciatum verterentur, dolores contra voluptati essent. Filiam itaque Lermæ comitissam, cùm mœstam, ægramque videret, & queritantem, his alloquiis solabatur: dolores nolenti Deus immittit, postulant negat. Ribaden. in eius vita. lib. 4. cap. 5.

De Domini præsentia.

Antigonus.

Pvgnaturus aduersus Ptolemæi milites, gubernator eum admo-
nuit, plures esse naues hostium: Pro-
quot, inquit, nauibus supputas, qui
hîc præsto sum? Sentiens, ad victo-
riam plurimum haberi momenti, si
strenuus imperator præsens regat
exercitum. Ptolemæus autem tum
suis non aderat. Plutarc. in regum &
imper. apoph.

Anonymus.

Cùm quidam corpulentus ac niti-
dus equum haberet macilentum ac
strigosum, rogatus quid esset in cau-
sa: respondit, mirum non debere vi-
deri, si equo suo esset habilior: quan-
do quidem ipse se pasceret, equum au-
tem curaret seruus. Gellius & Eras-
mus in Prouerb. Frons occipitio
prior.

Anonymus.

Quidam interrogatus, quæ res po-
tissimum saginaret equum: respon-
dit, Ocnlus domini. Alter rogatus
quod sterces esset optimum? Domi-

ni vestigia, inquit. Vterque autem
significauit, domini præsentiam plu-
rimum habere momenti ad rem be-
ne gerendam. Erasmi loco iam ci-
tato.

Seneca.

† Sic cū inferiore viuas, quemad-
modum tecū superiorē velles viuere.
Quoties in mentem venerit, quan-
tum tibi in seruum liceat, veniat in
mentem, tantundem in te Domino
licere. At ego, inquis, nullum habeo
Dominum. Bona ætas est, forsitan
habebis. Nescis qua ætate Hecuba
seruire cœperit, qua Cræsus, qua Da-
rij mater, qua Plato, qua Diogenes?
Epist. 47.

De domus structura & ornatu.

Epictetus.

* **S**i domum cupis, inquit, vt decet
Sextuere, imitare Lycurgum
Spartanum. Sicut enim ille non mu-
ris urbem muniuit, sed virtute ciues
instruxit, & urbem perpetuò libe-
ram conseruauit: ita tu quoque non
magnum vestibulum circunda, nec
turres altas erige, sed potius inhabi-
tatores beneuolentia, fide & amici-
tia confirmes, cum nihil noxij do-
mum ingrediatur, ne si vniuersa qui-
dem malitiæ turba restiterit. Ne ta-
bulis & picturis domum tuam cir-
cunda, sed temperantiam ipsam de-
pinge. Illud enim alienum est, & ocu-
lorum modo iucunda præstigiatio.
Hoc verò, indelebilis æternusque do-
mum ornatus existit. Stob. sermone de
temperantia.

Plato.

† Cùm videret Agrigentinos ma-
gnis impensis ædificare, eodémque
modo cœnare: Agrigentini, inquit,
ædificant quasi semper victuri, & co-
medunt quasi semper morituri. Ælia.
de Var. histor. libro duodecimo, ca-
pite 29.

Socra-

Socrates.

† Aiebat Archelaum quadraginta minas in domum suā impendisse cōducto mercede Zeuxide, qui pectus eā exornaret, in seipsum verò nihil: Et ob eam causam multos è lōgin quis terræ partibus magno studio contemplandæ domus causa venire: ipsius verò Archelai gratia neminem in Macedonia proficisci, nisi si q̄ ē fortè persuaderet pecunijs, & muneribus inescare, quibus tamen honesti bonique viri capi non possunt. *Ælian. de Var. histor. libro 14. epite 17.*

Vide apoph. de Ducis presentia.

De dono & muneribus.

Diogenes.

CVidam pallium à Diogene repenti, lepidissimè respondit Diogenes, Si donasti, habeo: si comodaſti, vtor: significans sibi non esse in animo reddere, siue dono, siue commodato accepisset. Turpe est recipere quod dono dederis: & inhumanum est eripere, quo vrenti est opus. *Laër. l. 6.*

M. Antoninus Philos.

† Confecto maximo prælio, partaque insigni victoria, cum rogatus esset à militibus, pecuniam tamen non dedit, quod diceret: Si quid plus quam esset constitutum acciperent, id ex sanguine parentum ipsorumque exactum iri. *Xiphilinus in eius vita.*

Se neca.

† Donabit Sapiens, inquit, aut bonis, aut eis quos poterit facere bonos. *Lib. de beata vita. c. 23.*

Vide apophth. de Munerum corruptela, &c.

De dote.

Chilon.

Dicere solebat, Vtorem humili-

lem modico apparatu ducendam esse, ne coniugē dominam in domum accersas: fat enim dotata venit puella, quæ pudicitiam & honestos mores secum adfert. Propterea hoc erat vnum ex Laconicis institutis, ut virgines sine dote nuptum irent. *Laër. l. 1. cap. 4.*

Lycurgus.

Interrogatus, cur lege cauisset, ut absque vlla dote virgines elocarentur? Vt, inquit, neque propter inopiā vllæ relinquerentur innuptæ, neque ob diuitias expeterentur. *Plut. in Lacon. apoph.*

Ephori.

Lysander pulchras habebat filias, quarum nuptias quum quidam viuentē adhuc Lyſandro peterent, eò defuncto, filiarum nuptias recusabant, iis Ephori dixere multam, eò quòd quem diuitem esse credentes coluerant, eundem iustum ac probum ex paupertate agnitum contemnerent. Hoc ut apophthegma nō est, ita salubre est exemplum seueritatis, quòd admoneat, in conciliandis matrimonijs magis spectandam virtutem, quam centum, eosque perfidos & inconstantes esse amicos, qui amicitiam commodo metiuntur, cuius spe adempta, protinus recedunt ab amicitia. Quin & illud nos admonet, honestius esse fama quam pecunia ditescere. *Plutarchus in Lacon*

Lacæna.

Lacæna quædam virgo paupercula, rogata quam sponso dotem esset allatura? Pudicitiam, inquit, à maioribus traditam. Generosè professæ est, eam esse pulchrè dotatam, quæ mores incorruptos adferret ad nuptias. *Plutarchus in apophtheg. Lacænarum.*

Themistocles.

Quum ex procis filia virum probum diuiti prætulisset, quibusdam hoc admirantibus: Malo, inquit, virum absq; pecuniâ, quam pecuniâ absque

absque viro. Vir strenuus facile parabit pecuniam, ignaui pecunia inutilis est. Plutarch. in Themist. & apoph.

Hermocrates.

Antipater Hieropolites quum ducurus esset Seueri Caesaris filiam, forma parum felici: & familiarium quospiam interrogaret, quando laturus esset *τὰ ἀγαλλυπτήρια* (sic appellabantur munera, quæ sponsæ amici deferebant sponso, tertio die quo sponsa debebat exhiberi spectanda) Hermocrates lepidissimè respondit, *ἐγκαλυπτήρια μὲν τοιαύτω λαβών*: id est, Encalypteria potius, quàm talè ducat. *ἀγαλλύπω* est retego, *ἐγκαλύπω* tego. Quod deforme est, tegi magis oportet quàm retegi. Philostrat. in Sophistis.

M. Antonius.

Eius vxor Faustina malè audiebat vulgò. Itaque hortantibus amicis, vt eam repudiaret, si nollet occidere: vxorem, inquit, si dimittimus, reddemus & dotem. Dotis nomine signas imperium, quod ab focero, volente Adriano, adoptatus acceperat. Iulius Capitolinus.

De bono belli duce.

Polydorus.

CVM Argiui post illam trecentorum pugnam rursus essent prælio superati, focii Polydorum adhortabantur, ne eam opportunitatem præteriret, sed aggressus hostium muros, ciuitatem illorum caperet. Id enim factu fore scillimum, quum interfectis viris, solæ mulieres essent reliquæ. His in hunc respondit modum Polydorus: Mihi pari Martis alea rebellantes devincere honestum est. Caterùm quum pro agris pugnarim, vrbem velle capere non arbitror esse iustum. Si quidem huc veni agros recepturus, non urbem occupaturus. Vir excel-

lentis animi, ne cum hostibus quidem putauit agendum secus quàm postulabat æquites: quum hominum vulgus sibi in hostem putet licere omnia, in tantum, vt si de frigido oppidulo fuerit concertatio, victor existimet sibi ius esse, regnum vniuersum victi occupare. Ille etiam turpe sibi iudicabat, bellare cum his quibus decrant paria ad bellum præsidia. Talis enim victoria nullam habet virtutis laudem, sed crudelitatis crimen. Plut. in Lacon.

Agésilau.

Percontatus quid ducem belli præcipuè exornaret? Respondit, aduersus hostes audacia, & in oblata opportunitate ratio & consilium. Stobæus serm. 52.

Lyfimachus.

Lyfimachus dicere solebat, Imperatores, vel belli duces, nulla venia dignos esse, qui in bello errarent. Vbi, si quid offenditur perperam, temeritate, vel inscitia, emendari non potest. Alex. ab Alex. lib. 2. c. 13 Genial. dierum.

Iphicrates.

Oratori cuidam pro cõcione hunc in modum ipsum interroganti: Quis es, vt tam sublimes geras spiritus? num eques, aut sagittarius, aut scutatus, aut pedes? Nihil horum, inquit, sed quia his omnibus imperare didici. Sentiens, pulchrius esse, bonum præstare ducem, quàm quemuis militem. Plut. in apoph.

Idem.

* In sociorum agro castrametatus, cum vallum extrueret & fossam pararet, obicienti, quid est quod me tuamus? dixit, Nulla imperatoris vox deterior esse potest, quàm, Non putabam. Plut. & Stob.

Chabrias.

Frequenter dicere solebat, eos demum docis munere quàm optimè fungi, qui res hostium quàm maxime cognitæ & perspectas haberent. Plut. in apoph.

Pausanias Plistonactis F.

Percontanti quo pacto possent debellari Thracæ? Si, inquit, qui vir optimus est, eum belli ducem delegerimus. Admonens, plurimum ad victoriam momenti esse in imperatore. Quemadmodum in omni negotio magni refert, quales sint quibus gerendæ rei creditur autoritas, Plut.

Albertus Austria.

In bello quod contra Bohemos prius quàm Romanis imperaret, diutissimè gessit, interrogatus, quem copius præficere statuisset? Si alium, inquit, quàm me, ductorem exercitus petitis, frustra me Austria ducem appellatis. Dux enim re vera est, qui exercitum ducit, & quem acriter pugnantem exercitus sequitur. Æneas Syl. lib. 3. commentariorum de rebus gestis Alphonfi.

Vide apoph. de Principe & Imperatore bono.

De duce externo.

Pausanias.

Percontanti cur Tyrteum poetam Sparta civem fecissent? Ne quis, inquit Pausanias, externus nobis dux fuisse videatur. Poeta apud Lacedæmonios non erant in pretio, nec hoc nomine Tyrteus meruit apud illos honorem: sed quoniam strenuum ducem in bello præstiterat, putarunt eam laudem patriæ vindicandam. Plut. in Lacon.

De duce sene.

Sertorius.

Utm Pompeij milites variè dispersos superasset, multis occisis, audissetque aduentare Metellum senem cum aliis copiis, diremit prælium: reuocatisque suis dixit, Ego puerum hunc, nisi superuenisset anus

illa, verberibus castigatum, domum remissem. Vnde liquet, quantum duces senes, experiètia rerum edocti, junioribus & rerum imperitis sint anteponendi, Plut. in Sertorij vita.

De ducis prudentia & vigilantia.

Chabrias.

Illud frequenter dicere solebat, Formidabiliorem esse ceruorum exercitum duce leone, quàm leonum duce ceruo. Sentiens, totam belli fortunam pendere à virtute & prudentia ducis. Plut. in apoph.

Iphicrates.

Iphicrates, quòd sutore patre natus existimaretur erat contemptus, ac tum primùm famam sibi parauit, posteaquàm ipse saucius, hostem unà cum armis correptum, viuum in triremem suam deportauit. Is cum in amicorum ac sociorum agris haberet exercitum, ac nihilò minus & vallum iaceret, & fossam foderet accuratè, cuidam dicenti, Quid metuemus? ait, Pessimam esse ducis vocem, Haudquaquam putarem. Significans in tranquillissimis rebus interdum existere periculum, quod nullus expectasset. Hoc Latini transferunt ad Scipionem Africanum. Plutarchus in Græc. apoph.

Timotheus.

Quum oratores Charetem commendarent à mole & proceritate corporis, censentes talem creari debere Atheniensium ducem: Non ducem, inquit Timotheus, sed qui duci suas stragulas portet. Dux autem esto qui tum ea quæ ante ipsum, tum quæ à tergo sunt prospiciat. Existimabat vir prudentissimus, ducis virtutes non in corporis proceritate, sed potius in animi magnitudine, solertia, & prudentia positas esse.

Plut.in apoph. & Stob. serm. de Imperat.&c.

Philippus.

Quum in exercitu multo tempore dormisset, experretus: Tutò, inquit, dormiui, vigilauit enim Antipater. Subindicans, non esse regium indulgere somno, præsertim in bello: sed tamen hoc interdum absque periculo fieri, si rex habeat fidem ac vigilantem præfectum. Ita cum laude amici suam excusauit somnolentia m. Plut.in apoph.

Anonymus.

Numantini cum à Scipione in fugam essent versi, à senioribus castigati, quia quos toties fugassent, fugerent, quendam è iunioribus dixisse ferunt, pecora quidem etiamnum eadem sunt, sed mutatus est Pastor. Plut.in apoph.

C. Fabricius.

Quum audisset Romanos à Pyrrho deuictos, ad Labienum versus: Pyrrhus, inquit, non Epirotæ uicerunt Romanos. Sentiens, unius ducis ingenio uictoriam acceptam ferri oportere, non uirtuti militum. Hoc pacto Romani nominis ignominiam eleuauit, qui quum Epirotis essent uirtute superiores, hoc solo erant inferiores, quòd non haberent ducem Pyrrho similem. Plutarch. in Rom. apoph.

Iulius Caesar.

Iturus in Afranium, se ire dixit in exercitum sine duce: in Pompeium uerò, ad ducem sine exercitu. Brut. l. 3 cap. 33.

De ducis præsentia, quæ multum confert ad uictoriam.

Demades.

Uita defuncto Alexandro dixit, se uidere exercitum Macedonum, principe orbatum, Cyclopi similem.

sentiens turbam militum, nisi addux cordarus ac uigilans, nulli esse usus. Quemadmodum Polyphemus adempto oculo, frustra uastum corpus ac vires habebat immanes. Eras. lib. 6 apoph. ex Plut.

Epaminondas.

Conspecto magno exercitu, qui bono & prudente imperatore carebat: Quanta bellua, dixit, absque capite? Stob. ser. 51.

Idem.

In nouissima pugna apud Mantineam sauciatus, delatusque in tentorium, uocauit ad se Daiphantū, postque illum Iollidam: at ubi audiuit, eos viros interisse, iussit omitti bellum cum hostibus: quandoquidem iam exercitus duces non habebat, ac uerbis ipsa res testimonium præbuit, quòd Epaminondas uera dixisset. Plut.in apoph.

Antigonus.

Suprà, de Domini præsentia.

De duce strenuo & solerte.

Agis.

Vicerat Argiuos prælio Agis, qui post redintegratis uiribus rursus ferociores illi occurrebant. Agis itaque conspicatus multos è sociis turbari: Suis, inquit, bono animo uiri. cum enim nos, qui uicimus, trepidamus, quid facere censeris eos qui à nobis uicti sunt? Eo dicto, ducis solertia protinus reddidit animū suis. Plut.in Lac. apoph.

Lysander.

Cum ad Corinthiorum qui defecerant muros peruenisset, uidens Lacedæmonios conantes aggredi, ac fortè accidisset, ut lupus conspiceretur excitatus transilire fossam: Non pudet, inquit, à Spartani huiusmodi formidare hostes, quorum mœnibus ob ipsorum ignauiam lepores indormiunt? Casum fortuitum solertia ducis.

cistorfit ad animum addendum milizibus. Plut. in Lacon.

Brasidas.

Egressus ad bellum, hunc in modum scripsit Ephoris: Quicquid erit malorum in bello, aut profligabo, aut moriar: testatus animum fortissimo duce dignum. Nam euentus hominis non in manu. Bras. in apoph.

Epaminondas.

Cum copias admoueret castris hostium, tonitru facto, militibus percontantibus, quid putaret portendere Deum? Artonitos, inquit, esse hostes, quod cum tales agros haberent in propinquo, in talibus castra metarentur. Solertia ducis non solum terrorem exemit animis militum, verum etiam commoda interpretatione addidit alacritatem. Plut. in Græcorum apoph.

Iphicrates.

Exercitum constituendum esse dicebat, ceu vnum corpus: ita vt loco thoracis phalangem habeat, manu socios, pedum equites, capitis autem loco optimum ducem & imperatorem. Stob. ser. 52.

Philippus.

Aiebat præstantiorem esse ceruorum exercitum imperante leone, quam leonum ductore ceruo. Sensit autem prudentiam & fortitudinem ducis multum conferre ad recuperandam victoriam. Stob. ser. 52.

Alexander.

Si quando in colloquiis aut conuiuiis incidisset contentio de carminibus Homeri, aliis alia præferentibus, hoc semper prædicauit Alexander, quod scriptum est Iliad. 7.

Dux bonus, atque idem validus pugnator in armis.

Plutarchus in vita Alexandri.

Idem.

Hortante Parmenone, vt noctu hostem adoriretur, alioqui summum fore discrimen, si palam cum tanta multitudine Martem experiretur, siquidem ex fragore prosul, velut è

pelago resonante, coniectabant immentum esse numerum: Non furor, inquit, victoriam, recusans tenebrarum præsidio vincere. Plutar. in vita Alex. & Q. Curtius.

Idem.

Idem Nisam expugnaturus, cum videret milites deterreri fluminis quod ciuitatem præterlabitur profunditate, exiit: O me omnium deterrimum, exclamans, qui natam non didicerim, moxque clypeo pro subere innixus, primus tranauit. Plut. & Curtius in vita Alexan.

Pyrhus.

Ad quendam, promittentem se traditurum ei aciem instruendi artificium, qui tamen in acie nunquam fuerat, dixit: Non opus esse sibi imperatore, cuius aures tubæ sonus nunquam circumierit. Stob. ser. 52.

Idem.

Quibusdam inter pocula quærentibus vtrum Antigenidas aut Satyrus melior esset tibi cæ? Mihi sanè, dixit, præstare videtur dux, qui multos inuitat. Stobæus serm. 52.

Hannibal.

Cum audisset Stoici cuiusdam argumenta, quibus probabat solum sapientem imperatorem esse, risit, existimans fieri non posse, vt militaris scientia paretur sine vsu & experientia in rebus ipsis, Stob. ser. 52.

Idem.

† Cum eo Marcellus aliquoties secundo Marte dimicauit, cum autem semel aduerso, nihilòq; minus suos ad pugandum educeret: Hic Hannibal: Cum eo nimirum inquit, hostes res est, qui nec bonam nec malam ferre fortunam potest, seu vincit ferociter, instat victis, seu victus, instaurat enim victoribus certamen. Liu. lib. 57. ab Y C.

Spartacus.

† Signa cum Crasso conferre paranti, cum equus esset oblatu, cum ense confodit spectante exercitu, dicens: Si in hac pugna occubam, nul-

Io mihi amplius opus erat equo : sin vero vincam , longè plures generosiores ex hostibus superatis habebō. Plutarch. in Crasso.

Pompeius.

Romæ mos erat, vt equites qui legitimum tempus militassent, equum in forum deducerent ad duumuiros, quos censors appellat, & commemoratis expeditionibus ac ducibus sub quibus meruissent, pro meritis aut collaudarentur, aut vituperarentur. Itaque Pompeius cum esset consul, ipse equum ad censors Gallium ac Lentulum deduxit: quibus ex more percontantibus, an omnia militaria munia obiisset? Omnia, inquit, sub me ipso imperatore. Significans, se sic gessisse ducem, vt nihilò secius omnes militis partes grauitè præstaret. Idem & imperator bonus, & miles strenuus: qua laude nulla principi potest maior contingere. Plutarc. in apoph.

De duce, qui vitæ suæ non debet esse prodigus.

Theophrastus.

Theophrastus dicere solebat, eum qui imperat, non gregarij militis, aut gladiatoris in arena, sed fortissimi ducis mortem obire oportere. Innuat autem vir clarissimus, Regem fortem esse oportere, non audacem, ferocemve, & quasi vitæ suæ prodigum ac contemptorem. Vbi enim imperatoris periculum ipsarum necessitas & Reipu. salus postulat, illic forti animo pugnandum est: si secus, abstinendum ab armis. Gladiatores enim honestè quidem cadunt, si viritum certantes, fortiter se contra singulos hostes gerant: Imperator verò pro toto exercitu pugnat. Franciscus Patricius Senensis, de institutione regis. lib. 2. cap. 1.

Timotheus.

Cuidam ostendenti Atheniensibus cicatrices quas in bello pro patria imperator accepisset, ridens, inquit: Equidem valde erubescō, quòd cum Samum obsiderem, iuxta me sagitta fortè cecidit: qua exanimatus, non quasi dux tanti exercitus, sed quasi ignauus tyro cæcidissem. Franciscus Patr. Senens. lib. 2. cap. 1. de Regis instit. ex Plutarcho.

Scipio Africanus.

Cum quidam obiceret illum parum esse pugnacem: respondit, Bene quidem dicis: Mater enim mea me imperatorem, non autem bellatorem peperit. Quo dicto ostendere voluit, ducis non esse, tenèrè se obicere periculis. miles enim gregarius si cadit, habet statim qui sibi succedens cõtra hostem præterea pugnet. Dux autem si interfectus fuerit, profertur totus exercitus. Ibidem.

De ducis pietate in suos milites.

Phocion.

Ad huc florente Leosthene interrogatus ab oratoribus, quid ipse boni fecisset Reip. Nihil aliud, inquit, nisi quòd, donec ego vobis fui dux, nulli dicta est oratio funebris, sed omnes vitæ defuncti in maiorum monumentis sepulti sunt. Alij iactabant cruentas victorias: Phocion existimabat egregij ducis esse sic administrare rem militarem, vt nulli, aut quàm paucissimi ciues peccarent. Mos autem erat Athenis eos qui in acie cecidissent, apud populū laudare, ac eis cenotaphia erigere. Plut. in Phocione.

Pelopidas.

Vxori quæ ipsum ad bellum proficiscentem rogabat muliebriter, vt seruaret se ipsum: Ahj, inquit, vt istud faciant monendi sunt. Nam princeps ac dux hortandus est potius, vt seruet

seruet cives. Vox imperatore digna: cuius est, civium multorum salutem suæ vnius incolumitati antepone. Plut. in apoph.

Scipio Africanus.

Dicere solebat se malle vnum ex civibus suis servare, quàm mille hostes perdere. Brus. li. 2. ca. 24. ex Plut.

Q. Minutius.

Hortante filio ut locum idoneum paucorum iactura caperet: Visne, inquit, tu ex illis paucis esse? Admonens, non esse boni ducis, vllius militis incolumitatem contemnere. Eras. 6. apoph. Idem de Scipione ad centurionem dicitur. Vide Plut. in apoph.

Lucullus.

Ad direptionem incitantibus, dixit, se malle vnum militem Romanum ex hostium manibus eripere, quàm vniuersas hostium fortunas sibi vendicare. Plutarchus in Lucullo.

M. Cato.

Cum cuidam militum argenti librâ distribuisset, ait, Satius esse multos habentes argentum, quàm paucos habentes aurum, è militia domum redire. Nam duces non alia re quàm gloria auctos è provinciis redire oportere. Sensit, rem sat feliciter gestam, si tanta militum multitudo redeat incolumis, ut ex distributis manubiis exigua portio ad singulos redeat potius, quàm si multis desideratis, pauci redeant ex præda locupletiores. Quoniam autem rerum preposterè gestarum gloria redit ad duces, hac portione par est illos esse contentos siue multum sit prædæ, siue parum. Plut. in apoph.

Iulius Cæsar.

Cessantibus copiis, quas subsequi iusserat, frustra sæpe accersitis, nocturnam clam parvulum nauigium ingressus, ut ad relictum properaret exercitum, gubernator cum à ventorum tempestate abhorreret: *Solus* inquit, solve nauem, Cæsarem enim vehis de salute suorum sollicitum, Bruson. lib. 3. cap. 13.

Alex. Severus.

Militibus diligenter prospexit de comœatu, dicens, se magis servare milites quàm seipsum, quòd in his sita publica salus esset. Facilius est enim inuenire nouum imperatorem, quàm nouum & exercitatum militem, Alius Lampridius.

Laurentius Almeida Lusit.

† Cum Mahumetanis nauale prælium committens in India, nauis eius prætoriam summum periculum adiit. Quare monebatur à suis ut in patronum, ad eam rem paratum, desiliret, vè posset ad suos confugere. Quo consilio grauitè offensus, acriter eius auditoribus minatus est. Nec enim sibi decorum fore dixit, id periculum deuitare, in quo commilitones suos desereret. Se non mortem, sed dedecus extimescere. Ofor. libr. 5. Histor. Emman.

De bono duce non facile mutando.

Philippus Maced.

Dicere solebat Athenienses sibi magnopere beatos videri, qui quotannis inuenirent ducem quos belli duces crearent: quum ipse multis annis vnum duntaxat belli ducem reperisset, Parmenionem. Significans, inutile esse Reipub. subinde mutare duces: sed satius esse, quem idoneum ac fidum nactus sis, eum non mutare. Tum in bello non referre quàm multi sint duces, sed quàm bello gerendo accomodi. Plutarchus in apophthegm.

De duce ignaui.

Agessipolis Pausania F.

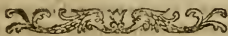
Cvidam dicenti ipsum, cum rex esset, cum æqualibus suis fuisse obsidem: non liberos, aut uxores eorum: Er quidem non iniuria, inquit. Par enim est, ut & nos nostra errata feramus, Indicans, si quid calamita-

tis in bello accideret, plerunque ducum infelicitia fieri. Par igitur est ut delicti pœnas etiam dent præceteris. Plut. in Lacon. apoph.

Anonymus.

Antigonus miles quosdam vidēs thoracibus & galeis indutos sphaera ludere, delectatus est hoc spectaculo, ac duces illos accersi iubet, ut eos coram illis laudaret: verum ubi nuntiatum esset duces bibere, præfecturas illorum militibus dedit, qui sphaera luserant armati: simul & ducum ignaviam puniēs, & militum strenuitatem honorans. Plut. in apoph.

Vide apoph. de Imperatorum officio, & de imperio recte administrando.

DE EBRIETATE.

Pittacus.

LEGEM tulit: ut qui per temulentiam scelus aliquid commisissent, duplo plæterentur. Solet enim vulgus hominum ebrietatis obtentu crimen extenuare. Ideo factum ferunt, ut insula vino abundaret. Laërtius lib. 1. cap. 7.

Solon.

* Legem tulit, inter alias, cuius verba eiusmodi erant: Princeps, si deprehendatur ebrius, morte multetur. Fr. Patr. lib. 6. de regno, tit. 26 ex Laërt.

Chryssippus.

† Ebrietatem parvam insaniam esse dicebat. Stob. serm. 18.

Pythagoras.

Ebrietatem dicere solebat insaniam meditationem esse. Stob. serm. 18. Max. serm. 30.

Idem.

* Consultus, quoniam vinose ebrietatem desereret: respondit, Si quæ per ebrietatem facit, frequens animo voluat. Stob. serm. 18.

Heractium.

* Ruditatem celare non ita facile esse dicebat, præcipue in vino. Stob.

Democritus.

* Pro sanitate vota (inquirebat) diis homines efferunt, inscij penes se ipsam esse: contraria autem per luxuriam facientes, suis libidinibus ipsam amittunt. Stob.

Idem.

Dicere solebat, in vite tres nasci botros, quorum primus esset voluptatis, secundus ebrietatis, tertius iniuriæ. Anton. in Melissa, parte 1. ser. 39. & 41. Max. serm. 30. Epicteto attribuit.

Anacharsis.

Anacharsis Scythia idem de tribus botris dixisse fertur, nisi quod tertio attribuit molestiam. Sentiēs, parcum vini vsum esse iucundam, quia sedat sitim: largiorem, gignere temulentiam: largissimum, parere rixas, cædes ac morbos. Laërt. lib. 1. cap. 9. Stob. serm. 16. Ant. in Melissa. par. 1. ser. 41. Max. serm. 30.

Idem.

Amirabatur illud, quod Græci initio conuiuij cyathis pusillis vrerentur, saturi maioribus. Sentiens, potum non in aliud adhibendum, nisi ad sedandam sitim. Absurdum igitur esse, tum plus bibere, quam iam sitis esset sedata. Laërt. l. 1.

Idem.

* Dicere solebat, quicumque sobrius fieri vult, turpes ebriorum mores intueatur. Plut. Stob.

Plato.

Negabat oportere inebriari præterquam in festis, in quibus ipse Deus vinum porrigit. Festos dies decet hilaritas, ebrietas semper fœda est. Laërt. l. 3.

Idem.

Discipulos suos admonebat, ut se ebrios in speculo contemplantur. Sic enim fore, ut dum faciem suam furibundam & phrenetico similem intuerentur, in posterum ab ebrietatis

is vitio abhorrent. Fulgo. libro 7. cap. 2.

Idem.

* Dicebat animi mores in vino apparere, ac gubernatorem ebriosum, & quemuis cuiunque rei præfectum omnia subuertere, siue nauigium, siue curram, siue exercitum, siue quamcumque rem fidei suæ commissam. Stob. ferm. 18.

Idem.

Manifestum esse dicebat, non modo senem bis puerum fieri, sed inebriatum quoque. Eod. ser.

Diogenes.

Videns hominis vino deditissimi ædes venales esse, ex ianux inscriptione: Minimè dubitabam, inquit, quòd vini crapula excussa facile domum euomeret. Bruson. lib. primo, cap. 19.

Idem.

Vinum plurimum in conuiuio quodam dono acceptum effudit. quod quum quidam indignè ferrent: Si, inquit, vinum omne ebiberem, non tam liquorem quam meipsum quoque perderem. Stob.

Idem.

Adolescentem stupidum mero, & profus decipientem intuitus: Adolescentule, ait, temulento satus es patre. Stob.

Zeno Citricus.

Suma verecundia colebat, in pretioque habebat rex Antigonus. Accidit igitur, vt aliquando vino supra modum impletus, obuiam Zenoni fieret: quem osculatus est, atque amplexus, vt temulētus. petiitque vt sibi quid iuberet. Et interposito temerè sacramento, confirmauit se præstiturum quicquid postulasset. Tum ille dixit ei: Abi, & euome. Graui sapientique reprehensione simul temulentiam eius taxans, simul verò cauens ne minima comessatio potationeque ei nocementum adferret. Alia. li. 9. de Var. hist.

Sophocles.

* Vitio vertebat Æschylo, quòd ebrius scriberet: Nam & si bene scribit, inquebat, nesciens tamen id facit. Stob. ser. 18.

Cleostratus.

* Cuidam ei dicenti, Nō te pudet ebrium fieri? respōdit, Te verò non pudet ebriū, monere? Anton. & Max. ser. de ebrietate.

Panyasi.

† Baccho tribuebat primam portionem: secundam Veneri, ac denuò Baccho: iniuriæ, tertiam, & Atæ. Athen. li. 2.

Leontychidas.

Percontanti cuidam, cur parèe biberent Spartiata? Ne, inquit, pro nobis alij consulent. Sensit autem vir clarissimus, cum nequaquā salubriter de rebus consultare posse, cui sanum iudicium à vino ablatum sit. Brus. l. 1. c. 19. ex Plut. in Lacon.

Aristippus.

Iactanti cuidam, quòd multum bibere possit, nec inebriaretur, Quid, inquit, magni narras, quum idem faciat quoque mulus? Laër. l. 2. c. 8.

Anonymus.

● Quidam Lacon, quum audisset quosdam à cœna cogi ad bibendam: Num, inquit, coguntur etiam ad edendum? Notauit Græcorum morè, in conuiujs compellentium ad certum cyathorum modum, quum id reuera nihilo absurdius sit, quàm hominem qui non esurit, ad certum escarum modum cōpellere, nisi quòd alterius absurditatem eleuat consuetudo. Plut. in Lacon.

Agasilæus.

Cum in comotatione quadam sorribus ex more ductis factus esset princeps conuiujs (huius autem partes erāt, præscribere quantum quisque biberet) rogatus à pincerna quantum sui que vini deberet apponere? Si multum, inquit, vini paratum est, dato cuique quantum possit: sin pa-

rum, cunctis ex æquo diuidito. Hac dexteritate mirè prospexit, ne vel parata vini copia deesset, quibus placeret largior potatio: vel ad bibendum cogerentur, quibus placeret sobrietas. Rursus in maligniores vini copia, per æqualitatem exclusit orationem murmuris. Etenim cū singulis æqua vini portio distribueretur, nihil deerat his qui bibebant moderatius: & qui largius fuerant bibituri, quā haberent quod naturæ satis esset, queri nō poterāt si deerat libidini, eo quod nemo omnium plus aut minus haberet cæteris. Itaque æquis animis se illi quoque ad moderationem componebant, quibus alioqui placebat luxus. Plut. in Lacon apoph.

Grates.

* Conspicatus adolescentē athleticū ebrietate & gula corpulentiorē fieri: O miser, exclamauit, desine aduersus te metipsum carcerem munire. Anton. & Max. ser. de incontinentia circa mensam.

Demosthenes.

Philocrates & Æschines Atheniensium legati ad Philippum Macedoniz regem cum aliis missi, cum domum redirent, regemque eo nomine laudarent quod strenuè bibisset: respondit Demosthenes, Habet hanc virtutem cum spongia communem. Sensit vir prudentissimus, regum virtutes non in euacuandis poculis sitas esse Plutarchus in Demosth.

Cyru.

Astyages cū rogasset Cyrum regem, quamobrem vinum non absorbuisset? Quod metuerā (inquit) mediis fidius, ne in cratere mixta venena forent. Etenim quum tu in natalicis amicis adhibuisti, perspicue didici te eis venena infudisse. Et quo pacto, inquit ille, ò fili hoc dignouisti? Quod videbam vos, respondit, neque corporis esse neque mentis com-

potes, Bruson. lib. 1. ca. 9. Xenophon in Pædia Cyri.

Idem.

Sparamizas Metrodoti cū per ebrietatem Cyri mortem aperuisset: Rectè, inquit, se habet illud, quod crebrò vsurpatur à Græcis. Veritatem in vino esse, Brusonius li. cap. 19.

Idem.

† Rogatus ab Astyage, vtrum pater ipsius Cambysis inebriaretur aliquando? Minimè verò, respondit, Etenim *δισκὸν πίνεσθαι*, sic bibit, vt sitire desinat, vel certè, adhuc sitiens desinit.

Androlides.

Ad Alexandrum regem vino plus satis deditum, dixisse fertur: Vinum potaturus, rex, memento bibere terræ sanguinem, cicuta homini venenum, cicuta vinum. Bruson. lib. 1. c. 19. ex Plinio.

Stratonicus.

Is citharædus natione Atheniensis, non minus festiuus diæis quàm arte musica celebris, ad quietem iturus, assiduè iubebat puerum sibi infundere vinum: Non quòd sitiam, inquit, sed ne sitiam. Athen.

Plutarchus.

* Dicebat Mundum igne & aqua corrumpi, luxuriosorum autem opus amore & ebrietate. Anton. & Maxim. ser. de ebrietate.

T. Quintius.

Democrates cū temulentus, finito conuiuio muliebri habitu saltasset, postero die venit ad T. Quintium, petens subsidium contra Messenos, quos ad defectionem ab Achazorum imperio pellicere conabatur. Cui Titus ait: Minor te hominem vinolentum, meròque eneruatū, huiusmodi res molliri, quæ virorum non mulierum sunt. Bruson. lib. 1. c. 19. ex Plut.

Cicero.

Ei in foro ambulanti cum ad bibendum aqua oblata esset, vidit fortè L. Cottam censorem, hominem vi no detestissimum, non procul astantem, cumque aquam Cicero accepisset iam haustus, vocatis amicis: Circumtegit me, inquit, ne censor me aquam bibere videat & pro suo iure rationeque officij senatus amoveat. Notavit autem Cottæ censoris violentiam, quam in aliis non reprehendere, verum etiam grauer punire debebat. Bruson. libro 1. capite 10.

Augustus Caesar.

Videns equitem in spectaculis bibentem, misit qui illi suis verbis diceret: Ego si praudere volo, domum eo. Respondit eques: Tu enim non times, ne perdas locum. Augustus sensit, indecorum esse, illic in publico bibere. Eques per iocum sic interpretatus est, Casarem sine damno posse discedere à theatro, quòd locus ipsi feruetur, equiti non itè Eras. l. 6. apoph.

Tiberius imp.

Quoniam tyro in castris audius bibebat vinum, militari loco, pro Tiberio Claudio Nerone dictus est Biberius Claudius Nero. Eras. libr. 6. apoph.

Firmus imp.

Vini patientissimus fuisse legitur, citra tamen ebrietatem. Quodam autem à barbaro vexillario ad bibendum provocatus, duas vini stulas hausit, & postea toto conuiuio sobrius fuit. Cum verò barbarus diceret, Cur non & facè ebibisti? Sulte, inquit, terra non bibitur, Eras. R. et. l. 6. apoph. ex Vopisco.

Aurelianus.

Bonosus, qui imperator postea factus est, cum tantum biberet, quantum hominum nemo: Aurelianus urbanissimè dicebat, Non ut viuat, sed ut bibat, natus est. Bruson. lib. 1. cap. 19. ex Vopisco.

Vib. Crispus.

Is summus Vitellij imperatoris amicus, cum ob nocturnas comestationes atque comotationes luxuriosissimas in grauissimum incidisset morbum, & ita quidem vexaretur, ut Vitellianis conuiujs interesse amplius nequirit, postquam paululum conuulisset, ad amicos dixisse fertur, se omnino fuisse periturum, nisi tam grauer laborasset. Xiphilinus in vita Vitellij.

Anonymus.

Bonosus imperator vir extremæ gulae & ebrietatis, cum se suspensio suffocasset, interrogatus quidam, quæ eius mores & vinolentiam nouerat, quisnam esset suspensus? respondit, non hominem esse, sed amphoram, Vopiscus.

Anonymus.

Cum celebrarentur à Ferdinando rege, Hyppolytæ nurus atq. Alphonsi filij nuptiæ, apparatu splendidissimo. (erat enim dies decursionis hastaræ, flagrabantque sub sole cuncta: conuenerant autem mortales omnis generis ad spectandum) cunctique plurimi ludorum essent laudatores, vel plerique omnes admiratores potius, in media laudantium frequentia & plausu exclamauit Germanus quidam: O Valeant ludi, quibus nemq. bibit, Pontan.

Basilii magnus.

* Quid esset ebrietas, rogatus respondit: Ebrietas dæmon est, sponte admissus in animos per voluptatem. Mater est malitiæ, impugnatio virtutis, ex forti timidum facit, ex modesto lasciuum, iustitiam ignorat, prudentiam abolet. Et sicut aqua pugnat igni, sic immoderatio vini mentem sobriam extinguit. Item, ut fumus fugat apes, ebrietas pellit spiritalia dona. Anton, & Max. ferm. de ebrietate.

Chrysostomus.

* Dicebat ebrietatè esse restæ mentis alienationem, & delirium, & secundum animam sanitatis perditio. Ibid.

De ebrietatis variis effectibus.

Anacharsis.

AB adolescente in conuiuio pulsatus: Adolescens, inquit, si nunc vinum non feres, ubi senueris, aquam feres. Nam qui bibunt intemperantius vinum, ea praesertim aetate cui magis conuenit aqua, ij frequenter senes ob inopiam coguntur aquam bibere, Laer. li. i. c. 9.

Idem.

Quidam in conuiuio videns uxorem Anacharsidis, Vxor e, inquit, dixisti satis deformem. Cui Anacharsis, Prorsus ita mihi videtur: sed heus puer, infunde mihi largius, ut reddam eam formosam. Indicare voluit vir sapientissimus, vinum immoderatius potatum adimere homini rectum iudicium. Athen. l. 9.

Idem.

Interrogatus, num in Scythia essent tibicinae? Respondit, Ne vites quidem. Significans saltationes, reliquasque eius generis voluptates e vinolentia nasci. Laer. li. c. 9.

Erasosthenes.

Dicebat, vinum igni aequale habere robur, quod cum virum inuaserit, eum veluti boreas vel notus mare Lybicum turbat & confundit: occulta, & quae profunda mente gerit, aperit, & ostendit, virorumque totam mentem excutit Phauorinus.

Aeschines.

Dicere solebat, Speculum formae esse aēs, vinum autem animi. Voluit autem indicare vir sapientissimus, nihil tam secretum esse animo nostro insculptum, quod homo ebrius non effutire audeat: Maxim. serm. 30. & Stob.

Aeschylus.

Ebrietatem tanquam pestem fugiendam suadebat. qui enim potus mensuram transgreditur, non amplius mentis & linguae compos est, sed si-

ne pudore turpia & indecētia loquitur, ex viro factus puer. Phauorinus. Verum hoc alij etiam ad Theognidem referunt.

Anonyma.

Quum Philippus Macedonum rex cognitionem exercebat parum sobrius, ac perpetam aduersus mulierem quandam tulisset sententiam: illa sentiens errorem esse vini, non regis, exclamauit: Prouocauem, inquit, ad Philippum, sed sobrium. Excussit regi muliebile conuicium temulentiae, adgitque, ut expergetur causam eandem animo praesentiore cognoscere. Eras li. 8. apoph. Val Max. lib. i. cap. 2.

Anonymus.

Milites aliquot Tarentini intercedendum multa liberius dixerant in Pyrrhum regem. Res ad eum delata est. acciti sunt iuuenes, ac periclitabantur omnes, quum factum nec negari posset, nec defendi. Tum vnus illorum deterioris ingenij: Imò, inquit rex, & ista diximus, & longè acerbiora dicturi fueramus, nisi nos lagena defecisset: linguae petulantiam in temulentiam reiciens. Itaque mox ira principis in risum versa dimissi sunt. Eras 6. apoph. ex Plut.

Claudius imp.

Cladius Caesar nunquam adeo animi sui secreta protulit, atque olim dum multo vino madidus esset: ubi dixit, Sibi fatale esse, ut coniugium flagitia ferret, deinde puniret. Quae vox terrorem non mediocrem iniecit Agrippinae. Ex Suet.

Val. Max.

† Vini vsus olim, inquit, Romanis foeminis ignotus fuit, ne scilicet in aliquod dedecus prolaberentur: Quia proximus à Libero patre intemperantiae gradus, ad incōcessam Venerem esse consuevit. li. 2. ca. 1.

- Vide apophthegmata de Gula, Incontinentia circa mensuram, Intemperantia & vino.

De educatione & institutione liberorum.

Socrates.

Dicebat, optimè natis, ingenuissimèque potissimum, adhibendam rectam institutionem. Idem enim in his vsuuenire quod in equis, in quibus qui feroces sunt ac generosa indolis, si statim à primis annis rectè instituuntur, egregij & ad omnem vsum accomodi euadunt: sin minus, efferati, intractabiles, & ad nihil vtiles. Eòque fit, vt felicissima quæque ingenia corrumpantur incitiam instituentium, qui mox equos vertunt in asinos, quòd ere&is ac liberis imperare nesciant. Eras. 3. apoph.

Idem.

Dicebat, Muliebrem sexum virili non minus esse docilem & ad disciplinas, & ad omnem virtutem, etiam fortitudinem (quæ tanquam vi ris propria, Græcis à viro dicitur *ἀνδρική*) si diligenter instituatur. Id collegit ex puella saltatrix, quæ inducta in conuiuium, mira arte trochos duodecim in altum proiectos excipiebat, ita temperato altitudinis spatio, numerisque pedum, vt nunquam falleret: eadèinque inter acutissimos gladios, nõ sine horrore spectantium, impauida saltaret. Erasim. 3. apoph.

Idem.

Interrogatus etiam, quam ob rem ipse non administraret Rempub. quom administrandi rationem optimè sciret? respondit, Eum vtiliorem esse ciuitati, qui multos efficeret idoneos gubernandæ Reipub. quàm qui ipse rectè gubernaret.

Idem.

Adhortabatur iuuenes, vt se subinde ad speculũ cõuerterentur: quòd si essent egregia corporis forma, cauerent ne quid ea indignum committerent: sin minas, quod corpori

deesset, id ingenij cultu morumque honestate pensarèt. Ad eò vir ille vnicunquæ rapiebat occasionè ad virtutis studium adhortandi. Eras. 1. 3. apoph. ex Laertio.

Idem.

† Si filij tui, dicebat Calliz, pulli equini, aut tauri essent, haberemus aliquid illis pacia mercede præficiendum, qui eos pulchros, & in suo vtrūque genere præstantem efficeret, esset autem eiusmodi, aut equestrium quispiam, aut agricolarum. Nunc verò cum filij tui sint homines, quemnam cogitas illis præficere? Plato in Apolog.

Anonymus.

Puer quidam apud Platonem educatus, quom ad patrem ex interuallo redisset, cumque vidisset effusius ridetem, admiratus dixit, Se tale nihil vnquã apud Platonem vidisse. Tanta res est, iam inde à teneris virtuti assuescere. Eras. 1. 6. apoph.

Aristoteles.

Aristoteles Stagiritæ aiebat, patres qui rectè liberos suos instituissent, multo honorabiliores esse iis qui tantum genuissent: quòd ab his contigisset viuere, ab illis bene viuere. Laer. 1. 5. c. 1.

Idem.

† Non parum differt, inquit, à iuuentute, sic, vel sic assuescieri, sed multum. 1. 2. Ethic.

Idem.

† Eius qui ciuitatem legibus constituere velit, primam, ac maximam docere curam esse oportere in erudienda iuuenture, qua sublata, pereat Respub. necesse est. lib. 6. Politic. cap. 1.

Aristippus.

Aristippus percontanti, quæ potissimum adolescentibus essent discenda: Quæ viris, inquit, vsu futura sunt. Hoc dictum & aliis adscribitur. Optima statim discenda sunt, nec rudis ætas, quæ maximè docilis est, super-

macaneis est occupanda. Laert. libr. 2. cap. 8.

Idem.

Quidam cum Aristippo agebat, ut filium suum susciperet erudiendum, sed quum philosophus pro mercede peteret quingētas drachmas, ille de terris magnitudine pretij, Minoris, inquit, emerem mancipium. At hic, inquit, habebis duo. Lepidē taxavit vulgi iudicium, qui nusquam parcior est quā rectē instituendis liberis, pluriēque sumptus impendit curandis equis quā filiis. *Ibid.*

Diogenes.

Quum captus venderetur in Creta, præconi rogāti quid sciret, & quo titulo eum commendaret emptori? Dic, inquit, te videri hominem, qui sciat imperare liberis. Quidam Xenia des Corinthius admiratus præconi novitatem, adit Diogenem, percontatus num sciret quod profiteretur? ubi ex sermone hominis comperit esse sapientem ac doctum, mercatus duxit domum, eisque suos liberos erudiendos tradidit, quos ille susceptos liberaliter instituit, primūque tradidit artes liberales, mox docuit equitare, arcum tendere, fundam rotare, iaculari telum. In palæstra verò non permittebat, ut pædotriba illos grauioribus laboribus in morem athletarum exerceret, sed hætenus, quantum ad ruborem, bonāmq; corporis valetudinem conduceret. Curavit etiam, ut ex poetis aliisque scriptoribus optima quæque addiscerent: quòd ea modò sciamus, quæ memoria tenemus. Breviter, totius philosophiæ summam illis redegit in compendium, quo & citius perciperent, & fidelius memoria complecterentur. Eisdem instituit domi ministrare parentibus, cibo leui vilique & aquæ potu còtentos esse: cumque cæteri cæsariem alant ad formæ commendationem, ille ipsi sit illos radere comam. & si quando prodeundum esset in publicum, incom-

ptos producebat absque tunicis, incalceatis ac tacitos. Quin & ad venatum illos instituebat, Lacedæmonios imitatus. His rebus factum est, ut à pueris obseruaretur, perque illos parenti commendaretur. Alij narrant, præconem Diogenis iussu ita prædicasse, Estne quispiam qui velit emere dominum? Laërtius lib. sexto.

Lycurgus.

Lycurgus is qui Lacedæmoniis leges condidit, quum conaretur ciues suos à moribus præsentibus ad temperatiorem vivendi rationem traducere, eosque virtutis & honesti studiosos reddere (nam erant corrupti deliciis) duos educavit catulos, eodem patre eadēque matre progenitos: quorum alterum passus est domi latioribus vesci cibus, alterum educatum venatibus exercuit. Dein quum ambos produxisset in forum apud multitudinem, posuit uterque raperetur ad assueta, alter ad escas, alter leporem invaderet. Annon videtis, inquit, ciues, duos catulos, quum eiusdem sint generis, tamen ob diuersam educationem admodum dissimiles inter se euasisse, plūsq; ead honestatem momenti habere exercitationem quā naturam? Præinde ne nobis quidem, ô ciues, nobilitas, quæ miratur vulgus hominum, ductūque ab Hercule genus profuerit, nisi ea gesserimus, per quæ ille mortalium omnium clarissimus ac generosissimus extitit, ac per omnem vitam, quæ honesta sunt & discamus & exerceamus. Reperit vir ingeniosus viam, quæ multitudini philosophicis rationibus non satis idoneæ, virtutis imaginem ob oculos poneret. magis enim mouent, ac penetrant in animos, que cernuntur, quàm que audiuntur. Res quidem efficax est natura, sed potentior est institutio, quæ malam

naturam

naturam corrigit & vertit in bonam. Quales nascuntur liberi, nulli in manu est: at vt recta institutione euadant boni, nostræ potestatis est. Eras lib. 1. apoph. ex Plut. in Lacon. & Brus. lib. 2. cap. 38.

Idem.

Idem obliuiscitibus, quod eloquentiæ studio rhetoribus daret mercedem: si quis, inquit, profiteatur se filios meos mihi redditurum meliores, non mille drachmas, sed omnium facultatum dimidium effunderem. Plurimum ab hominum vulgo discrepans, qui periisse existimant quod liberis instituendis impenditur. Eras. Rot. l. 8. apoph.

Eteocles.

Post Agin bello superatum Antipatro postulanti obsides pueros quinquaginta, Eteocles, qui tum ephorum agebat, respondit: Se pueros non daturum, ne si licenter vixissent, fierent indociles patriæ disciplinæ, itaque ne ciues quidem essent: cæterum senes ac mulieres se duplo numero daturum. Verum Antipatro diraminitanti, ni acciperet postulata, populus vna voce respondit: Si imperas acerbiora morte, facilius moriemur. Hunc animum in vno altero ciuium reperire, fortasse non ita magni miraculi esse videatur: in vniuerso populo tantum esse consensum, prodigiosum est. Hoc exemplo simul admonemur: quanta sollicitudo debeat ætati teneræ ad probitatem educandæ, quando licenter educatos iuvenes illi non putarunt habendos pro ciuibus: perinde quasi mater abdicet filium ex se natum, nisi probitate morum maioribus suis respondeat. Plut. in Lacon.

Agasicles.

Cuidam dicenti, admirari sese quod cum esset audis descendendi, non adiungeret sibi Philophanem, sophistam eo tempore clarissimum: respondit prudenter, eorum se velle discipulum esse, quorum simul esset

filius. Significans, non minus interesse quos nactus sis parentes, quam quos asciscas vt bonis moribus formis. Plut. Eras. l. 1.

Agelæus.

Eum rogabat quidam, in quibus præcipue rebus pueri institui deberent? Iis, inquit, rebus quibus vsurâ sint, quum ad virilem peruenerint ætatem. Rectè censuit, non friuolis artibus instituendos liberos, quæ nec grandibus decori futuræ sunt, nec ad seria vocatis vtilis. Plut. in Lac. apoph.

Leotychidas.

Interrogatus, quid potissimum oporteret pueros ingenuos discere: Quæ illis, inquit, vbi ad virilem ætatem peruenerint, vsui sunt futuræ. Plut. in Lac.

Leonidas.

Cum proficisceretur in bellum contra Persas, vxori Gorgoni roganti, si quid ipsi mandaret? Nihil, inquit, aliud tibi mando, quam vt nugas, & bonos filios parias. Plut. in Lac. apoph.

Hippomachus.

Quum aliquando videret adolescentescens, quos exercebat, è foro carnes afferentes, dicebat, se procul agnoscere suos esse discipulos: quod institutio reluceat in omnibus dictis ac factis hominis. Eras. 6. apoph. ex Plutarcho.

Anonyma.

Quum mulier quædam Ionica de texto quodam suo vt pretioso gloriaretur, Lacæna ostensis quatuor filiis quos habebat, moribus compositissimis, Huiusmodi, inquit, decet esse honestæ probæq; mulieris opera, de quæ his tollere animos, & gloriari. Iones operosis texturis vacant, quæ varia picturarum habent argumenta. At Spartana docuit, nullum opus esse præclarior, quam si filios honestis moribus instituat. His enim melius ornari patriam, quam aulæis aut vestibus. Plut. in apoph. Lacænarum.

Themistocles.

Quoniam adolescens feroci mu-

rabiliſque ingenio videbatur, mirantibus mutatos mores dicere ſolebat, Aſperos & indomitos pullos in optimos equos euadere, ſi quis illis adhibeat diſciplinam, rectamque institutionem. Plut. in eius vita.

Anonymus.

Themiftocli pædagogus dicere ſolebat, Nihil mediocre futurus es ô puer: nam aut magnum bonum eris reipub. aut magnum malum. Generoſa indoles, ſi accedat recta institutio, magno bono eſt patriæ: ſin ad vitia degeneret, ingens adfert malum. Plut. in Themiftocle.

Demetrius Phalereus.

Adoleſcentum faſtuoforum ſublimitatem dicebat in educatione amputandam eſſe: ſed relinquendam ſobrietatem. Docuit vir ſapientiſſimus hæc ingepia non eſſe deſperanda: ſed quod redundat, in institutione recidendum eſſe. Laërtius libro quinto, cap. 5.

Philippus.

Alexander etiamnum adoleſcens, videns fratrem Philippum equum præferocem, nec vllum ſeſſorem tergo patientem, voluit inutilem abiectum ire: Qualem, inquit, equum iſti perdunt, dum illo per imperitiam ac molliciem vti neſciunt? Cùmque mira arte ſine verberibus tractaſſet equum, eadem cõſenſum ad curſum admiſſiſſet, tum calcibus vſus eſt: ac molliter flexis habenis quum equum reduxiffet, deſcendentis caput exoſculatus pater: Aliud, inquit, ô fili, tibi per regnum quære, quando iam te non capit Macedonia. Præſagit vir prudens, tam excelsæ indoli non ſuffecturam paternam ditionem. Sed equus ille nos admoët, multa bene nata ingena perire vitio institutionum, qui ferè neſciunt imperare, niſi ex equis generoſis reddiderint aſinos. Eraſ. lib. 4. apoph. ex vita Alex. ad Plut.

Seneca.

† Educatio maximam diligentiam

plurimumque profuturam deſiderat. Facile eſt enim teneros adhuc animos componere. Difficiliter reſcinduntur vitia quæ nobiſcum creuerunt. Lib. 2. de Ira. c. 18.

Cornelia Gracchi mater.

Quum Campana mulier illius hoſpitiõ vtens ornamenta ſua, quibus illud ſeculũ nihil habebat pulchrius ipſi oſtenderet: traxit eam ſermone, donec liberi redirent è ſcholã, tum. Et hæc (inquit) ornamenta mea ſunt. Sentiens, matronæ nihil eſſe pulchrius, neque pretioſius, quàm liberos rectè educatos. Eraſ. 6. apoph. ex Plutarcho.

Anonymus.

Quidam accusatus quòd patrem pulſaſſet, hoc modo defendit impiũ facinus: & ille, inquit, patrem ſuum verberauit, & hic (oſtenſo filio) me verberabit, poſtequam adoleuerit, adeò nobis hoc gentilitium eſt. Videmus hoc ferè vulgo euenire, vt qualis quiſque fuerit in parentes, tales experiatur in ſe liberos. Eraſ. in lib. 8. apoph.

Anonymus.

Quidam quum à filio pertraheretur, ventumque eſſet ad domus limẽ, Deſine (inquit) fili: nam & ego patrem huc vſque. Agnouit ſe commiſiſſe, qui ſic à filio tractaretur: tantum poſtulauit, vt eſſet æqua retaliatio. Eraſ. ibid.

D. Ludouicus.

† An equum noctu ſe daret quieti, ſæpius liberos ſuos ad ſe vocatos inſtituebat, propoſitis factis egregiis, diſciſque Regum & Principum antiquorum, eãque monebat vt animis inculcarent, vt ij meliores euaderent. Eos etiam proponebat, qui rapina, ſuperbia, luxuria, aliis que ſceleribus reditus ſuos, remque familiarum peſſumdederant: Monebãtque vt eorum exemplo ab omni flagitio abſtinerent. Ionuil. in eius vita, c. 37.

Vide apoph. de doctrina & Eruditione.

De educatione filiorum neglecta.

Diogenes.

Reprehendebat homines, quòd clucta, aliisque ludis semet sedulo exercebant, nullos autem in hoc incumbere, ut probi & honesti reddantur. Laërt. lib. 6.

Idem.

Dicebat, plurimos insanire præter digitum. Nam si quis assidue medium digitum intendat vice indicis, vulgò habetur insanus: si quis indicem, sanus videtur. At plurimi sunt homines, qui grauius insaniunt in rebus seriis, quàm si digitum pro digito perigatur, & tamen hi vulgò nõ habentur insani. Quemadmodum & hodie parentes in liberis pro graui peccato castigant, si læua pro sinistra vtantur: atqui non itidem castigant eos, cum turpia pro honestis eligunt. Laërt. l. 6.

Idem.

Multis verbis in inertiam & inscientiam Megarensium, pecora sollicitè curantium, iuuentutem minimè (ut quæ ibi luxu & otio diffuere) inuehebatur: dicebatque se Megarensis alicuius arietem esse malle, quàm filium. Alianus libro 12. de varia historia.

Demonax.

Quum Athenis quidam Romanus senator filium ad Demonaxem adduxisset, eleganti forma, vestitu delicato, ac deliciis effœminatam, dicereque, Salutat te, ô Demonax, filius meus. Pulcher est, inquit Demonax, & te dignus, & matri non absimilis. vtrunque poterat dici in laudem. Nunc patrem notauit ex filij moribus, & matri similem dixit mollem & euiratum delitiis. Eras. Rot. lib. 8. apoph.

Pericles.

Pericles Atheniensis dicebat, non

oportere in vrbe nutriri leonem: si autem sit alitus, obsequi ei conuenire. Monuit autem ut præcipue nobilitatis & concitati ingenii iuuenes refrenentur. nimio verò fauore ac profusa indulgentia pasti, quo minus potentiam obtineant, ne impediantur. Quòd stultum sit & inutile, eas obrectare vires, quas ipse foueris. Est autem hoc de Alcibiade dictum, ut refert Aristophanes, & Plutarch. in eius vita. & Valer. Max. l. 7. cap. 1.

Proclus.

Filium habebat intemperantem, gallis gallinaceis, coturnicibus, castellis, & equis alendis indulgentem, quem pater aded non increpabat, ut vnà cum illo potius lasciuiet. Quo nomine quum ab amicis obiurgaretur: Citius, inquit, desinet, cum lenibus colludens, quàm cum æqualibus. Phil. in Soph. & Volat. lib. 18. comment.

De eleemosyna.

Democritus.

Peregrinis & egentibus alimoniã ministrandam esse dicebat. Equidem quisquis indigenti victum negat, is neque ab alio quicquam accipiet, dum eguerit. Stob.

Idem.

Dicebat, beneficium pro tempore exile, ingens reddi iis qui illud in extrema necessitate acciperent. Stobæus.

Idem.

Audiens quendam magnificis verbis multa cuidam promittentem, sed mendaciter: Coneris, inquit, ad exigua largiendum, quàm ad plurima promittendum, esse propensior. Nam penuria laborantibus donum, vel per exiguum, prodest, verba autem & magnificæ pollicitationes nulli sunt vtilis. Stob.

Idem.

Dicere solebat, Si bene mereri de aliquo voles, citissime da. Mora enim ingratum redditur, & parum amabile quicquid dederis. Stobzus.

Charondas.

† Peregrinum quamvis familiariter suscipere oportet, ac remittere, Iouis hospitalis memores, vt qui Deus apud omnes communis sit constitutus, & hospitalitatem, ac inhospitalitatem inspiciat. In suis legibus vt refert Stob ser. 44.

Aristoteles.

Cum nefario cuidam homini elemosynam dedisset, & ob id castigaretur à quodam: Non mores, inquit, sed hominem commiseratus sum. Docuit vir sapientissimus, etiam malis & indignis elemosynam dandam esse in summa rerum necessitate, ne penuria suadente agant quod dedecus est coram Deo & hominibus. Laërt. lib 5. cap. 1.

Idem.

Reprehensus à quodam quòd elemosynam dedisset improbo: Non homini, inquit, dedi, sed humanæ sorti. Laërt. l. 5. c. 1.

Demosthenes.

Dicere solebat, æquum esse vt pauperes piè foueantur, cum delectu tantum: ita vt dimissis improbis, illorum ratio potissimum habeatur, qui præter culpam egestate premuntur. Stob.

Amedæu Sabaudia dux.

Rogatus à quibusdam oratoribus qui aderant, an etiam haberet canes venaticos? annuit, vt postera die redirent. Cum verò iam adessent, Amedæus è pergula à latere ædium ingentem mendicorum multitudinem eis ostendit vnà discumbentium. Atque hi sunt, inquit, canes mei, quos alo quotidie, quibusque cælestem gloriã me spero venaturum: Munsterus lib. 2. Cosmographiæ, vbi de Allobrogũ vel Sabaudia ducibus.

Placilla.

Theodosij Romanorum Imp. vxor pientissima, cum reprehenderetur à suis quòd ægrotos visitaret, atq; pauperibus etiam liberaliter facultates suas elargiretur, respondit: Imperatori cõuenire, vt aurum id largiatur: se autem manuum opus pro imperio ipso, ei qui id semel contulit offerre: Nicephorus Callistus libro 12. capite 42.

Vide apoph. de Beneficentia, Liberalitate & Mendicitate.

De electione.

Aristippus.

Qum Dionysius tres venustas puellas obtulisset, admonens, vt ex his quam vellet eligeret, omnes apprehendit, dicens: Ne Paridi quidem fuisse tutum, vnã cæteris prætulisse: ac puellas deduxit ad aulæ vestibulum, dimisitque: non minus in contemnendo facilis, quàm in amplectendo. Laërt. libro 1. cap. 8. Brus. lib. 2. cap. 31.

M. Cato.

Hispaniam sortitus, cum hostium audisset miram copiam esse ad bellum paratam, ob idque decreuisset Celtiberorum ope vti. petentibus illis ducenta talenta subsidii gratia, atque negantibus aliis conditionem dicentibus, Turpe esse populo Rom. auxilia mercede conducere: vrbane scitèque Cato, non esse graue, respondit. nam si vicissent, hostium manibus se satisfacturum illis: si victi essent, nec eos qui peterent, nec à quibus repeti deberet superstitibus fore. Brus. l. 2. c. 31.

Aristoteles.

Aristoteles quum iam natus annos ferè sexaginta duos, adeò laboraret, vt admodum tenuis vitæ spes superesset, conuenerunt ad illum discipuli rogantes vt ex ipsis aliquem deligeret, qui in locum eius succederet.

ret. Inter auditores erant duo præcipui, Theophrastus Lesbicus, & Menedemus Rhodius. Aristoteles respondit, se quod petebatur facturum, ubi daretur opportunitas. Paulò post, quum rursus ad eum eadem de causa conuenissent, dixit, vinum quod biberet sibi parum esse commodum, ac quæri iussit exoticum, vel Rhodium, vel Lesbium. Id simulatque curatum est, gustato Rhodio dixit: Firmum hercle vini, & iucundum. Mox gustato Lesbio: Vtrunque, inquit, egregiè bonum: sed Lesbium suauius est. Id ubi dixit, nulli dubium fuit quin lepidè simul & verecundè successorem sibi ea voce, non vinum delegisset: probauit vtrunque, nec tamen auditoribus eligendi ius ademit. Laër. lib. 5. c. 1.

Lysander.

Lysander Laced. quum aliquando Dionysius ipsi misisset stolas duas, iubens vt vtram elegisset, eam mitteret filia: Ipsa inquit, rectius eliget. Atque accipit ambas, abiit. In hoc exemplo nihil est imitandum, nec viro Lacedæmonio dignum, nec aliud ab hoc duce expectandum ferè, præter malitiosam ingenij vafriaciè. Plut. in Lacon. apoph.

Scipio Emilianus.

Quum Seruius Sulpitius Galba & Aurelius consules in senatu contenderent, vter aduersus Viriatum in Hispaniam mitteretur: ac magna inter P. C. dissensio esset, omnibus quònam eius sententia inclinare expectantibus: Neutrum, inquit, mihi mitti placet. alter enim nihil habet: alteri autem etiam quòd habet, nequaquam satis est. Aequè malam imperii magistram iudicans paupertatem, atque insatibilem habendi cupiditatem. Quo dicto obtinuit, vt neuter in prouinciam mitteretur. Valer. Max. l. 6. c. 4.

C. Fabricius.

Cornelius Ruffinus, vir rapax & auarus, cæterum in bello animo in-

gens, manùque promptus, quum bellum immineret in consulatu obtinendo C. Fabricij opera adiutus est, qui ob prauam tamen vitam Ruffino semper infensus fuerat: verum eo tempore ob belli suspicionem, cum ignauos desidèsq; ipsius competitoros videret sententiam mutauerat. Quam obrem Ruffinus miratus, cum Fabricio impensè gratias egisset, Fabricius dixisse fertur: Noli mirari Ruffine: rapinis enim imminui malo, quàm vendi. Quo dicto taxauit Ruffini rapacitatem, & competitorum perniciosam ignauiam Ostenditque, satius se ducere, avaro consule, eodemque gnauo homine, & in rebus agendis idoneo rapinis vexari: quàm iis ad consulatum cunctis, qui per ignauiam remp. prodituri essent, victum ab hoste venundari. ex duobus enim his malis optimum eligendum erat. Fulg. l. 6. c. 2.

De eloquentia.

Demosthenes.

Immodicum eloquentiæ studium Iobicientibus, ita respondit: Eloquentiæ studium declarare hominem popularem: contrà negligere studium eloquentiæ, esse eorum qui dominari populo quærerent: vt qui hoc agerent, non vt persuaderent dicendo, sed vt vi cogerent. Plut. in Demosth.

Idem.

Æschines & Philocrates Atheniensium legati, cum Philippi Macedonis eloquentiam plurimum laudassent & commendassent, Demosthenes ait: Si eloquens est Philippus, habet hoc cum multis sophistis commune. Sensit vir prudentissimus, regis virtutes nequaquam in eloquentia positas esse. Plutarchi. in vita Demosth.

Æschines.

Quum Rhodi exul recitaret ora-

zationem suam aduersus Demosthenem, Rhodij demirati sunt, quòd tali oratione fuisset damnatus ab Atheniensibus. At desineretis, inquit, admirari, si audissetis quæ ad hæc respondit Demosthenes, damnationis causam reuiciens in violentiam eloquentiæ Demosthenicæ. Philostratus, & Brus. l. 4 c. 31.

Iphicrates.

Iphicrates in causam obrutus eloquentia patroni, qui Aristophontem defendebat: Aduersariorum, inquit, melior est histrio, sed mea fabula melior. Vt fabula nonnunquam excluditur vitio histrionis, ita sæpe melior causa vincitur à peiore, patroni infamia, stultitiæ uero. Erasmus libro 5. apoph.

Thucydides.

Thucydides ab Archidamo Lacedæmoniorum rege interrogatus, vter esset in palæstra superior, ipse an Pericles: Posteaquam, inquit, ego hominem pugnando deiici, ille se negat cecidisse: itaque vincit, & spectatores à sua sententia deiicit. sentiens, se bonis rationibus esse superiorem, sed Periclem eloquentia vincere, & quocumque uellet agere multitudinem. Nam Thucydides vir præpotens, diu in administranda repub. aduersatus est Pericli. Eam contentionem Archidamus palæstram appellauit. Eras. 6. apoph.

Messala.

Suprà de Argurè dictis.

M. Antonius.

Marcus Antonius, cui vel primas eloquentiæ patrum tribuebat ætas, vir natura præcæcutus & prudens. Dilectos dicebat se uidisse multos, eloquentem omnino neminem. Infidebat uidelicet in eius mente speciem eloquentiæ, quam cernebat animo, sed re tamen ipsa non videbat. Cic. in Orat. ad Brutum.

D. Hieronymus.

† Nec rusticus & simplex frater ideo se sanctum putet, si nihil nouerit:

nec peritus & eloquens, lingua æstimet sanctitatem. Multòque melius est, è duobus imperfectis, rusticitatem sanctam habere, quàm eloquentiam peccatricem. In Epist. ad Nepotianum.

Vide apoph. de Oratoribus & Rhetorica.

De errore & lapsu.

Diogenes.

C Vidam obiiicienti, quòd aliquando falso signasset monetam (uã hanc ob rem iussus est exulare.) Facteur, inquit, fuisse tempus, quo talis eram, qualis tu nunc es: qualis autem ego nunc sum, tu nunquam futurus es. Notabat eos, qui iuuentutis errores in aliis reprehendunt, quum ipsi ne in senectute quidem corrigant suos. Laërt. l. 6.

Idem.

Quodam item obiiiciente Diogeni, & exilium ob facinus illud ei perpetuum exprobrante, respondit Diogenes: Tum temporis celerius etiam iuuenis reddebam lotium, nunc non item. Cynica circuitione notauit iuuenilem ætatem, quæ facilius reddit humorem vesicæ, quum senibus molesta sit dysuria. Laërt. l. 6.

Anonymus.

Quidam seruo, qui dum puniretur, dicebat, Non uolens erraui: Non uolens igitur (inquit) pœnas dato. Vulgaris quidem, sed frigida excusatio est, Insciens feci. Vigilandum erat, ne quid committeret imprudens. Plut. in Lacon.

Munatius.

Munatius facti pœnitens, quòd Fabium insimulasset à quo postea esset adiutus: Ad commilitones, Boni (ait) sapientis que viri est, si errauerit, in reliquum tempus, doctorem se sibi addiscere. Brus. l. 5. c. 12.

Scipio Afr.

Turpe esse aiebat, in re militari dice-

dicere, Non putaram. Videlicet quia explorato, & excusso consilio. quæ ferro aguntur, administrari oportere, summa ratione arbitrabatur. Val. Max. li. 7. ca. 2.

De exactiõibus & tributis.

Callicratidas.

Cum ad pecunias petèdas ad Cyrum iuniore mitteretur, ad belli usum: his regis aulam accessit, & computationibus eum indulgentem audiuit. Tertio verò cum audiisset, & iterum bibere eum, nec se ad colloquium admitti intellexisset, dixisse ferrur: Ita curam habendam pecuniarum, ut ne quid tamen committeretur Sparta indignum. Quo dicto docuit, ita ab hominibus exigendam esse pecuniam debitam, ne quid nostræ dignitati & existimationi decedat. Plut. in Lacon.

Dionysius sen.

Exegerat pecunias à Syracusanis, deinde quum videret illos lamentantes, obsecrantes, ac negantes se habere quod darent, indixit alteram exactiõnem, idque iterum ac tertio fecit. At postquam, ubi maiorem summam imperasset, audiret illos in foro ambulantes ridere, & scommata in regem iacere, iussit præfectos ab exigendo quiescere. Jam enim, inquit, nihil habent quandoquidem nos contemnant. Plut. in apoph.

Tiberius.

Cum deprehendisset Emiliuin Rectum, quem Ægypto præfecerat, nimium à populo exegisse. super ea re iratus, rescripsit: se tonderi velle suas oves, non deglubi. Solent autem principes deglubere oves, cum grauiore exactiõnes subditis imponunt, quam villo pacto ferre possint. Dion Nicæus in Tiberio.

Antoninus Caracalla.

A Julia matre grauius obiurga-

tus. quòd ingentem illam pecuniam, quam per fas & nefas à subditis vi exegerat, profunderet: gladium euaginatam ostendens, Bono (inquit) animo esto mater: Nobis, quandiu hunc habebimus, nulla vnquam de erit pecunia. Dion Nicæus, & Xiphilinus in eius vita.

Traianus.

† Cum improbaret, detestareturque exactiõnes: Dicebat fiscum esse veluti lienem, quòd eo excrecente, artus reliqui contabescerent. Sexus Aurelius in Iuliano.

De exercitatione ingenij.

Diogenes.

Dicebat, usum atque exercitacionem quemadmodum in actionibus extraneis, ita & in actionibus virtutis & animi, tum celeritatem quandam, tum facilitatem parere. Laert. lib. 6.

Aristoteles.

Frequenter dicere solebat ad parandam sapientiam tria potissimum necessaria esse: Naturam, doctrinam, & exercitacionem. Exercitacio enim nisi naturæ & doctrinæ accedat, nil solidæ eruditionis hauries. Laert. li. 5. cap. 1.

Demonax.

Quendam infelicitè declamantem admonuit, ut sese diligenter exerceret: cumque is respondisset, Nunquam apud me non declamo: Nihil igitur mirum, inquit, si dicis ineptè, qui hætenus semper stulto auditore solitus sis uti. Eras. lib. 3. apoph.

Cicero.

Cum M. Crassum pro rostris magno populi applausu laudasset, & eundem postea ex eodem loco acribus conuiciis incesset: Quid, ait Crassus, an non me nuper ex hoc ipso loco laudasti? Laudauit, inquit, sed exercendi gratia argumentum infame declamans. Solent enim Rhetores

eractare materias *αδδζα*, velut cūm laudant Bussyridem, aut febrim quartanam aut ingrātitudinem. Eras. l. 4. apophtheg.

De exercitatione corporis.

Socrates.

Dicere solitus est, saltatione momenti corpus spatiosa domo opus esse ad exercendum sese: at qui cātu aut oratione sese exercent, huic vel stanti, vel accumbenti quemuis colum sufficere. Hoc dicto probabat moderatas exercitationes, præsertim à cibo sumpto turbulentiores improbabat. Eras. lib. 3. apoph.

Idem.

Cūm ad vesperam vsque deambulasset strenuè, interrogatus cur id faceret? Respondit, Quo melius cœnem. Ostendit vir sapientissimus, exercitationem corporis multum prodesse sanitati. Cic. li. 5. Tusc. quæst.

Plato.

Solebat admonere, vt neq. corpus sine animo exerceamus, neque animam sine corpore, vt pariter vtriusq. curam habeamus. Nam alterū athletarum est, alterū inertium. Laert. li. 3.

Lycurgus.

Et certaminibus ea sola concesserat exercere, in quibus manus non extēderentur in altum. Eius constitutionis causam percontanti: Ne quis, inquit, illorū laborando consuescat de fatigari. Siquidem exercitia ad cōfirmandum corporis robur adhibētur, non ad exhauriendas vires. Qui verò subinde delassātur in exercitamentis, quoniā imbecilliores veniūt ad labores necessarios factius deficiūt. Plut.

Anonymus.

Quoniam apud Lacedæmonios in summo pretio erat ius, quod illi nigrum appellāt, adeo vt seniores hoc contēti non desiderarent carnes, sed eas iuuenibus cederet, Dionysius Si-

ciliæ tyrannus dicitur huius gratæ coquum emisse Laconicum, eique mandasse, vt sibi hoc ius appareret, nullis parcens impendiis. Quod vbi rex gustasset, ac displicuisset, expuit. Tum coquus, Hoc (inquit) ius, ô rex, sumendum est, postquam te Laconū more exercueris, & in Eurota laueris. Plut. in Lacon.

Vide apoph. de Labore.

De exilio.

Hercules.

* Interrogatus, Argiuū. ne esset, an Thebanus? respondit, Non vnā curo patriam iactare: omnis Græcia mihi patria est. Plut. lib. de exilio.

Democritus.

* Dicebat peregrinationem & exilium vitæ frugalitatem docere: ossa quippe, & thorus herbaceus, famis ac laboris sunt medelæ dulcissimæ. Stob. serm. 38.

Idem.

* Quamlibet terram homini sapienti dicebat esse peruiam: quum fortis animæ mundus vniuersus patria sit. Eod. serm.

Philiscus.

† Exilium aiebat esse peregrinationem cum ignominia coniunctam: Vnde sequi, vt quando ipsa ignominia per se malum non est, ne exilio quidem mali quippiam accedere posse. Dion. Cass. lib. 38.

Idem.

† Longè præstat (aiebat Ciceroni exuli) te nullo flagitio admisso, patria excidisse, quàm perpetrato malo aliquo facinore, in ea remansisse: Nam dedecus non in eum, qui in exilium mittitur, sed in eos, qui contra ius eum eiiciunt, redundat. Dion. Cass. eodem lib. 38.

Demaratus.

Ad eum qui apud regem Persarū parasitum agebat, ac subinde in Demarati exiliū dictariis ludebat: Non, inquit,

inquit, amice tecū pugnaturus sum, nam vitæ aciem absumsi. Ludens ex ambiguitate vocis. *ῥῆσις* enim Græcè tum ordinem sonat, tum aciem. Nullus autem ad pugnam instructus est, cui nulla superest acies: & ordinē vitæ assumpsit qui ex rege factus est exul. Plut. in Lacon.

Eudamidas.

Cū Alexander in Olympis præconio ius fecisset omnibus exulibus, in suam cuique patriam redeūdi, præterquàm Thebanis: Infortuna tum quidem, inquit Eudamidas, præconium, sed vobis, ó Thebani, gloriosum. Solos enim vos metuit Alexander. Ad consolandos Thebanos sic interpretatus est vir animi solertis. Etenim qui permittit exulibus reditum in suam patriam, non metuit ne moliantur vindictam. A Thebanis igitur solis metuebat. Plutarch. in Lacon. apophi.

Cato.

Cū impetrata esset restitutio Achæorum exulum, Polybius & hoc à senatu petiit, vt restituti apud suos pristini honores ac magistratus redderentur. Hic Cato rogatus sententiam dixit, Polybius idem facere videtur quod fecit Vlysses, qui Cyclopi speluncam repetere voluit, quo pileum & cingulum, quæ illic per obliuionem reliquerat, reciperet. Significans, abundè multum esse, quòd exulibus datus esset in patriam reditus: essetque periculum, ne dum pristinos honores repetunt, etiàm à reditu excludantur. Eras. Rot. libr. 5. apoph.

Theodorus philosophus.

Offensus libertate Theodori, dixit illi, Quoniam istis eras moribus patria te eiecit. Sanè, inquit, quòd me vt Semè Bacchum ferre non posset. Sentiens, se maiorem esse, quàm vt à malis ferri posset, à quibus tamen nō tam suo, quàm ipsorum malo pulsus esset. Plutarch. in apophi.

Varro & M. Brutus.

† Aduersus mutationem locorum, detractis certis incommodis, quæ exilio adherent, & satis hoc remediū putabat Varro doctissimus Romanorum; quòd quocunq; venimus, eadem rerum natura vt edum est. M. verò Brutus satis hoc sentiebat, quòd licet in exilium eūtib; virtutes suas ferre secum. Seneca ad Albinam.

Seneca.

† Exulabis. Erras cū omnia fecerim, patriam meam transire non possum. omnium vna est. Extra hanc nemo proficisci potest. Exulabis. Non patria mihi interdicitur, sed locus. In quacumque terram venio, in meā venio. Non eris in patria. Patria est vbicunq; bene est. Illud autem per quod benè est in homine, nō in loco est. In ipsius, inquam, potestate est, quid sit illud infortuni; Si enim sapiens est, peregrinatur, si stultus, exulat: Idem lib. de rem. fortu.

Serapionicus Muscicus.

Seriphi agens, hospitem suum percontatus est, ob quam causam illic homines iuberentur vertere solum: cū ille respondiisset, flagitiosos apud Seriphios exilio multari: Quin tu quoque, inquit, aliquid flagitij committis, vt ex his locorum angustiis emigres? Notans regionem esse incommodam, & oppidum frigidum. Eras. lib. 6. apoph. ex Plutarch.

De exilio fortiter ferendo.

Aristides.

A B amico quodam rogatus, quòd ob causam exilium ei tam molestum fuisset? respondit, propter ignominiam patriæ, à qua iniuste in exilium missus esset, & ob eam iniustitiam vbique malè & ab omnibus audiret. Stob. ex Serino. ser. 37.

Anaxagoras.

Ab Atheniensibus damnatus exi-

lio, & cuidam dicenti, priuatius es Atheniensibus: Imo illi, inquit, me. Sentiens, Atheniensibus magis opus esse Anaxagora, quàm contra Laert. lib. 2. cap. 3.

Suilpo.

* Quidam noxium esse exilium affirmanti, respondisse fertur: Quibus randem & qualibus bonis priuat exilium, animine an corporis, an fortunæ? An iudicadi agedi que dexteritate aut felicitatem auferat? haud sane. An fortitudine, iustitia, aut alia quapiam virtute priuat? Ne id quidē. Sed nec villo fraudat corporis bono. An nō æquè licet in aliena terra bene valere, viribus pollere, acutū cernere, & audire acutè, interdum verò multò magis, quàm si in sua terra quis maneat? fortunæ verò bonis exilium neminem exiit. An non visum est multos, tum domum cū exules sunt factis, portitos fortunæ bonis spendidioribus? vt Phœnix, Themistocles, &c. Stob. ser. 33.

Diogenes.

Cuidam per conuicium dicenti, Sinopenfes te exilio damnarunt: At ego, inquit, illos mansione. significans, se quòd solum vertere iuberetur, nihilo infeliciorem esse his qui in patria manerent, nec exilium æquo animo pati possent. Tam enim miserum est manere coactum, quàm exulare coactum. Philosophus, cui quæuis terra patria est, si iubeatur ire exulatum, vnus tantum ciuitatis exul est. At qui nusquam potest viuere nisi in patria, plurimarum regionum exul est. Hoc ita refert Plutarchus in libello de Exilio: Te Sinopenfes Ponto exulem esse iusserunt: at ego, inquit, illos hanc damno pœna, vt in Ponto extremisque Euxini littoribus inclusi perpetuò maneant. Diogenes mutarat patriam, sed melius exulabant potius, qui infelici regionj erant adscripti. Laert. lib. 6.

Idem.

Cuidam illi probro obiciēti, quòd exularet à patria: Miser, inquit, istius rei causa philosophatus sum. Siue quòd exilium compulisset Diogenem ad philosophandum: siue quòd ideò didicisset philosophiam, vt exilium similisque casus æquo animo perpeti posset. Laert. l. 6.

Demetrius Phalereus.

Cum exularet, ac apud Thebanos inglorius humilisque viueret, audissetque Cratetem philosophum, qui ipsum inuiseret, multa placidè prudentèrque de ferendo exilio disputantem: Malè, inquit, fit negotiis & occupationibus, per quas hæctenus talem virum cognoscere non licuit. Laert. li. 5. cap. 5.

Anaxandridas.

Cuidam exilium acerbè ferenti, respondisse dicitur, Ne horrefcas exulare ciuitate. A iustitia enim exulare miserum est. Quo responso sensit eos nequaquam miseros esse, qui præter meritum, vel peculiare quasdam animi dotes, ab imperitis in exilium mittuntur, quibus innocentia semper consolatri xassistit. Plutarch. in Lacon.

Themistocles.

Quum pulsus primum Athenis, & mox tota Græcia, venisset ad Persarum regem, ditissimus ab eo factus est. Porrò, magna dona, quibus à rege honoratus erat, intuens, dixit: O pueri, perieramus, nisi periissemus. Perire autem videtur, qui cogitur exulare: at Themistocli feliciter cesserat exilium. Plut. in apoph.

Teucer.

Rediens ex Troiana expeditione, quum ob Aiæcis fratris mortem Telamoni patri esset inuisus, atque ab eo exilio multaretur, ad socios conuersus, ait: Patria est, vbicunque bene est. Cicer. in Tuscul. quæst.

Rutilius.

Consolanti eum cuidam, ac dicenti, instare bella ciuilia, & ob id breuè futu-

futurum vt omnes exules reuertentur: Quid tibi, inquit, malè feci, vt mihi peiorem reditum quàm exitum optares? Malo vt patria exilio meo erubescat, quàm reditu mereat. Senec. de benef. l. 6. c. 37.

instru&ta acie congregiar. Plutarc. in apoph.

De experientia rerum.

Eudamidas.

Avdito philosopho, qui disseruerat, solum sapientem esse boni belli ducem: Sermo, inquit, mirificus est, at qui eum dicit, fide caret, eo quòd illum nunquam circumsonuit tuba. Probauit sententiam: sed indicauit, neminem cum fide loqui de re quam nullo modo sit expertus. Plut. in Lacon.

Demades.

Rogatus, quo præceptore esset vfusus? Tribunali, respondit, Atheniensium. Insinuans, quòd in ipsiis negotiis experientia quauis institutione sophistarum melior sit. Stobæus serm. 27.

Antigonus.

Interrogatus, Quem è suæ ætatis ducibus præstantissimum iudicaret? respondit, Pyrrhū si senesceret. Non pronuntiauit optimum: sed optimum fore, si rerum experientiam ætas adiuugeret. Plut. in vita Pyrrhi.

Tassus.

Interrogatus, Quidnam sapientius esset præ cæteris? Experientia, dixit, Stob. ser. 27.

Columella.

† Vfus, ait, & experientia dominantur in artibus: neque est vlla disciplina, in qua non peccando discatur. Idem in præf. li. i. de re rust.

Paulus Aemilius.

Quum per loca prærupta irrupisset in Macedoniam, vidissetque instructam hostium aciem, exhortante Nasica vt protinus inuaderet hostem: Facerem, inquit, si tuæ essem ætatis: sed multarum rerum experientia prohibet, ne ex itinere statim eū

De exprobratione.

L. Volumnus.

Appius populo Romano exprobrabat, sibi acceptum ferri debere, quòd ex mutuo & elingui facundum haberet consulem: de L. Volumnio collega sentiens. Ibi L. Volumnus: Quàm malle, inquit, tu à me strenuè facere, quàm ego abs te scitè loqui didicissem. Eras. 6. apoph.

Ser. Galba.

C. Iulium consummatis victoriis in foro ius dicentem, huiusmodi dictis ausus est interpellare: C. Iuli Cæsar, pro Cn. Pompeio Magno quondam genero tuo in tertio eius consulatu pecuniam spopòdi: quo nomine nunc appellor: quid agā? num dependam? Hac voce palàm illi exprobrans, quòd Pompeij bona vendidisset, cui fuerat affinitate iunctus. Æquum autem videbatur, vt qui bona generi vendiderat, ea venderet, quæ nondū orto inter illos bello fuissent contracta. Cæsar hac inuidia commotus, æs alienum Pompeij è fisco resolui iussit. Eras. l. 8. apoph.

Lycinius.

Is Cæsaribus libertus solebat patrono, nouum aliquod opus inchoanti, magnas conferre pecunias. Quem morem sequutus Lycinius, nouum opus aggressuro centies promisit per libellum: in quo post expressam pecuniæ summam, quæ virgula superducta signabatur, spatium erat vacuū. Hac occasione Cæsar vfusus, priori summæ quam scripserat libertus, alterum centies adiecit, sua quidem manspatio quod vacabat diligenter expleto, sed affectata literarum similitudine. Itaque duplum accepit pecuniæ, dissimulante liberto. Cæterum vbi Cæsar rursus nouū opus inchoaret, libertus hoc factum illi leuiter obiecit, dato tali libello: Conferto ti-

hi domine, ad noui operis impensam, quod videbitur. Non expressit summæ modum, ut illi liberum esset scribere quantum vellet, quandoquidem priorem summam duplicasset. Sueton.

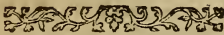
Turonius.

Augustus delectatus inter cœnam fuerat symphonicis Turonij Flaccii mangonis, eosque frumeto donarat, quum alios auditos soleret largiter donare nummis. Eisdem quum postea Cæsar inter cœnam requireret, Turonius sic excusauit: Ad molas, inquit, sunt, exprobrans illi frumentarium munus. Ex hoc impunè tulit, quod dixerat, non miles, sed mango. Suetonius.

Valentinianus.

† Acceperat à fratre suo Valente Ariano literas, quibus auxilium contra Hottios postulabat. Cui ita respondit: Nefas esse homini bellum gerenti cum Deo opem ferre, cuius temeritas merito coercenda esset. Theodor. li. 4. Hist. Eccl. ca. 28.

Huc referri possunt etiam quadam libere dicta.

DE FAGETE ET iocosè dictis.

Craus.

MAGISTRATV oburgatus, quod contra leges & consuetudinem Atheniensium sindone vestiretur, ait: Quid si Theophrastum vobis ostendam sindone amictum? Adduxit igitur eos in constrinam, ostenditque Theophrastum, qui tum fortè tondebatur, liateo amictum, quod Græci à contegendis humeris ἀμώλιον vocant, submonens facere responso, omnibus ad usum vti licere. Turpe enim ac inhonestum si esset vti linteis, ne in constrina

quidem vsus esset. Laer. lib. 6. c. 9.

Aristippus.

Aristippo philosopho cum probro se obiceretur à quodam, quod haberet Laidem meretricem. Quid tum, ait, si modò non habeor à Laide? Cic.

Socrates.

Cuidam dicenti, Antisthenem philosophum matre Threicia natum esse, patre autem non tam barbaro, sed Atheniensi: Quid, inquit, an tu putas virum adeò præclarum ex utroque parente Atheniensi nasci potuisse? Facetè vir sapientissimus notauit corruptos Atheniensium mores, indicans potius è Thracè Scythæ nasci posse virum bonum ac præclarum quàm ex Atheniensi. & hoc igitur quod habebat virtutis Antisthenes, matri Hybridi potius ascribendum, quàm parenti. Laert. in eius vita. Eras. l. 3. apoph.

Idem.

Alcibiades Socrati miser at munus præclarum. Id quum Socrates videretur recusare, Xantippe dissuasit, asseuerans donum esse magnificum, & indignum quod respueretur. Tum Socrates: Alcibiades, inquit, hæc mittit ambitiosè, & nobis nestra est ambitio. Sentiens, interdum esse magnificentius magna contemnere, quàm magna largiri. Eras. lib. apoph.

Anaxarchus.

† Alexandrum iure ridebat, quod se ipse Deum faceret. Cum autem in morbum incidisset Alexander, & ei medicus sorbitionem fieri iuberet: ridens Anaxarchus: At nostro Deo, inquit, in cochlearis sorbitione spes sita est. Aelia. de var. hist. li. 9. c. 37.

Anonymus.

Quum Alcibiadi Atheniensi balnearior plurimum administraret aquæ, Lacon id videns: Quid hoc rei est, inquit? plus aquæ infundit quasi non puero, sed vehementer sordido. Hoc scommate notauit Alcibiadis vitam, multa infamia cõtaminatam. Plut. in Lacon.

Pericles.

Subito oborto solis defectu, cum Pericles Atheniensis videret alios multos, sed precipue classis gubernatores, vehementer perturbatos, chlamyde sua textit gubernatoris faciem, interrogauitque, Nonquid hoc horrendum ostentum existimaret? illo negante: Quid interest, inquit, igitur, nisi quod chlamyde maius est id quod nunc tenebras inducit? Sensit vir prudens, interuentu lune nobis abscondi solem, quemadmodum opposita chlamis impediabat aliorum aspectum, nullum autem esse ostentum, quod natura sit. Erasmi. l. 5. apoph. Plut. in Græc. apoph.

Pyrro.

Cum sororem Philistam vehementer obiurgasset, male audiuit eam ob causam, quod oblitus esset suæ professionis (docebat enim omnia esse indifferentia.) Verum maledicentium improbitatem sic elusit, cum diceret. In muliercula non declarari indifferentia. Laer. l. 9. c. 11.

Diogenes.

Ad puerum Spurium, ex meretrice natum, lapillos iacentem in populum: Caue, inquit Diogenes, ne patrem ferias. Erat enim è scorto natus, atque ob id incerto patre. Laert. lib. 6. cap. 2.

Idem.

Cum furem purpuræ comprehensum vidisset, carmen Homericum in eum detorsit, ἔλλαβε, inquit, πορφύρεε δαίχτος κὶ μοίρα κραταίην, id est,

Te mors purpurea apprehendit, vinolentiâque Parca. Laer.

Idem.

Aliquando stipem poscens, ita ἐπαναρχῶν, id est, eum qui stipi eroganda erat præfectus, Homericò carmine compellauit.

Τὸς ἄλλους ἐδάριζ', ἰδοὺ δὲ ἕκτορος ὕχου χεῖρας, id est,

Despolia reliquos, sensas sed ab Hectoris dextram.

Dixi autem huius festiuitas in hoc est, quod pro ἐπάριζ' dixit ἐδάριζ': quorum prius est, da stipem: alterum, armis spolia: se Hectoris nomine fingens. Spoliat autem, qui munus denegat pauperi & egenti. Et solet hoc hominum genus esse furax. Ibidem.

Idem.

Cum hominem qui in Olympiacis certaminibus subinde pugnare solitus erat, inuenisset oues pascentem: Quam celeriter, inquit, vit fortissime, ab Olympiis, ad Nemea te contulisti? Allusit autem quam facetissime ad vocum affinitatem νέμω, quippe certamina à loco dicuntur, ut Olympia. Νέμω verò Græcis pasco sonat, & νέμω pascoa. Laer. l. 6. c. 2.

Idem.

Corintho vendendus, interrogante præcone quidnam calleret? respondit, hominibus imperare. Risit præco, & Magnum (dixit) artificem vendendo, si quis sibi dominum velit emere. Stob. ser. i. de Prudentia.

Idem.

Videns vetulam quandam nimis compe incedere: Si, inquit, ad viuos properas, falsa es: si ad mortuos, ne cunctare. Ant. part. 2. ser. 18. Melissa. Max. ser. 41.

Alexander.

Senem quendam capillos inficientem intuitus, Noli, inquit, capillos tingere, sed genua hæc incurua potius, ut facilius & promptius eas. Max. ser. 41.

Agessilaus.

Quidam aspiciens Lacedæmonium quendam claudum ad bellum exeuntem, cum ei equum veluti debili necessarium quæreret: Non intelligis, inquit Agessilaus, in bello opus esse non qui fugiant, sed qui loco manent. Plut. in Lacon.

Idem.

Iam senex, persæpe sine calceis & tunica prodibat in publicum, cum la cera veste, idque matutino tempore hujusmodi. Cum autem quidam eum obiurgaret

garet, quòd puenilius ageret, quàm
 atatem deceret, respondit: Iuniores
 ciuium, si vestem virilem induam, om-
 nes oculos in me coniciant. Aelia-
 nus li. 7. de Var. hist.

Idem.

Ex Asia discudēs, aiebat se triginta
 sagittariorū millibus à rege Asia de-
 pelli, tot enim Daricorum aureorū
 millibus (Persarum autem hi num-
 mi aurei sagittarium habebant in-
 sculptum) Athenas ac Thebas depor-
 tatis, ac in plebis moderatores distri-
 butis. Timocrates effecerat, vt popu-
 lus hostilem animam aduersus mili-
 tes susciperet. Plut. in Lacon.

Idem.

Menecrates quidam medicus cūm
 fortē agrotantes aliquot liberasset à
 morbis, sibi Iouis nomē inde adscri-
 bi passus est. Tandem verò epistolam
 ad Agefilaum regem scribens, eam
 sic exorsus est: Menecrates Iupiter,
 Agefilao regi salutem. Verūm rex
 eūm hominis stultitiam esse admira-
 tus hunc in modum rescripsit: Rex
 Agefilaus Menecrati sanitatē. Face-
 tē admonuit hominem, cui mentis
 sanitatem planē deesse putabat, qui
 homo cūm esset, Deorum nomen si-
 bi ascriberet. Plut. in Lacon.

Demonax.

Rogatus, an philosophus etiam
 placentis vesceretur? Quid, inquit,
 num putas apes stultis tantum melli-
 ficare? Placentæ melle condiebantur,
 saccari vsu nondum reposito. Era-
 ras li. 8. apoph.

Idem.

* Quum videret Athenienses hoc
 agere, vt Barbarorum exemplo gla-
 diatorum spectacula in urbem indu-
 cerent, Nolite, inquit, quæ canes, istam
 crudelitatem prius admittere in ci-
 uitatem vestram, quàm misericor-
 diæ aram sitis demoliti. Significans
 non conuenire, in ea ciuitate in qua
 Misericordia pro Dea coleretur, spe-
 ctari plusquam ferinam crudelita-
 tem. Eras li. 8. apoph.

Cleomenes.

Argiuis proficientibus se priori
 confictus fortunam, in qua victi fue-
 rant iterato pralio sarcire velle: De-
 miror, inquit, si duarum syllabarum
 accessione facti estis meliores quàm
 eratis prius. Verūm huius dicti argu-
 tia Latinè reddi non potest. Græcis
 enim μάχησθαι pugnare est, ἀναμάχη-
 σθαι verò redintegrare pugnam. Plu-
 in Lacon.

Anonymus.

Lacon quidam Gymnasiarchā li-
 gna ἀναπια exhibentem, facetissimo
 ioco incusauit, dicens, quòd per eum
 ne lachrymas quidem illic effundere
 daretur. Fumus quippe mouet lach-
 rymas. A capna autem ligna inde
 dicta sunt, quòd fumo carcant. Eras.
 li. 8. apoph.

Anonymus.

Lacon quidam quotidie conuiuā-
 tem quendam, plagiarum ac tyran-
 num vocauit per quem ipse tot an-
 nis nunquam vidisset mensam suam.
 Ioci autem lepos est in faceta fictio-
 ne plagiarium appellauit, quòd libe-
 ralitate sua homines sibi redderet
 obnoxios: tyrannum verò, quòd per
 illū non liceret cuiquam conuiuarū
 domi suæ viuere. Eras. li. 8. apoph.

Idem.

Alius quidam, quum homines de-
 functos in sellis sedētes videret: Ab-
 sit, inquit, vt hīc sedeam vnde senio-
 ri assurgere fas non est: ostendit au-
 tem facetissimo dicitario mortē hor-
 rorem incutere hominibus, vitam au-
 tem omnibus esse dulcissimam. Bru-
 son. li. 4. c. 10.

Idem.

Quidam iratus Agasoni, volebat
 eum percutere, quàmque is clama-
 ret, Atheniensis sum: ad asinum vor-
 sus, At tu (inquit) Atheniensis nō es,
 eique multas plagas inflixit. Plut. de
 Cohibenda iracundia.

Anonymus.

Suprà, de Beneficio in indignos
 collato.

Philo-

Philopœmen.

Diuertere volebat ad hospitium veteris amici. Quo cognito, iussit hospes apparari quæ necessaria essent alia ab vxore, dum interim ipse obsonia appareret. Inter hæc Philopœmen solus (vt res ipsa ferebat) ad hospitium properat. quem venientem, vt solum, vt deformem, vt qui nihil ornatu haberet eximij arbitrabatur mulier ex ministris esse aliquem, qui herum præueniret: cumque esset de aduentu Philopœmenis mirificè sollicita, etiam blandiendo rogauit eum, se vt adiuuaret ad dominum comiter excipiendum. Tum Philopœmen, vt erat perhumanus, cognito mulieris errore, confestim securi accepta, & cuneo, cepit ligna findere ad coquendam cœnam. hospes interim domum ingressus, cum animaduerneret Philopœmenem findendis lignis malleo incumbere: Præ Iupiter, inquit, quid hoc Philopœmen? quid agis dux maxime? Ad ea Philopœmen: pro deformitate, inquit, eris, totumque corporis pœnas luo. Voluit ipsemet præbere de se hospiti & sibi ipsi risum. Res sanè festiuo ac facetio homine digna, quæque quò rarior, eò etiam fuerit lepidior. Pontan. ex Plutar.

Stratonicus.

Stratonicus musicus cum in Pontum nauigans, ad regem Berisadem venisset, diu apud eum moratus, voluit illinc in Græciam adornare fugam. Verum cum id rex non videretur passurus: Bene, inquit Stratonicus, cogitas, ô rex, qui statueris hic manere. Quo dicto, facete suam indicabat fugam, & regis interim consilium probabat, quasi ille de migrando cogitasset, & ipse, non nisi grauib. causis commotus, pararet abitum. Athenæus.

Idem.

Se vehementer demirari aiebat Sathyri sophistæ matrem, quæ illum decem menses tulisset, quem nulla ci-

uitas decem dies ferre posset. Erasmo. l.6. apoph.

Idem.

* In sacrificio tibias inflaturo in scito quodam tibicine, Bona ominari me oportet, inquit: libemus iam, atque dees precemur. Athen. l.8.

Idem.

* Cleon citharædus, cognomine bos, nec rectè pulsabat lyram, & voce plurimum dissonabat ab eius fidibus: eum cum audiisset Stratonicus, Asinus (inquit) ad lyrum. adagium simile fuit: nunc autem dicendum, Bos ad lyram. Athen. eod. lib.

Idem.

* Quodam sciscitante, quænam essent tutissima nauigia: rotunda, an longa? respondit, quæ in terram subducta sunt. * Rhodi cum artis specimen exhiberet, applaudente nullo abiit, theatro relicto, ac dixit, Quandoquidem id vos non præstatis, quod nullius est impedij, quomodo à vobis sperare munus aliquod viritum possum? * Minnaco calceario de musica pertinacius cum ipso altercanti, animum se non aduertere dixit, propterea quod supra pedis malleolum loqueretur. Affine huic dictum est Apellis, ne futor ultra crepidam. Athen. eod. lib.

Idem.

* Ignarum medicum dicebat, ægros quos traçaret, vno die ad inferos migrarent efficere. * In agri Milesij opp. de quodam cum variarum nationum miscellanei homines habitarent, omnia sepulchra peregrinorum esse ac conuenarum intuitus, facessamus hinc, inquit, puer: soli mori videntur hic alienigenæ, ciues autem nulli. * Maronæ, quæ ciuitas erat luxu ac cõpotationib. diffluens, cum quibusdam potans, si per ciuitatem oculis rectis duceretur, quo in loco ciuitatis esset, cogniturum se dixit. Opertis deductus oculis, interrogantibus vbinam esset, in caupona, respondit: tanquam caupona se;

ret tota ciuitas. * vidis Sicyone, qui aduersus illum certauerant, in Æsculapij delubro trophæum crexit, inscriptionemque hanc addidit, Stratonicus deus qui citharam malè pulsant. Cuidā ipsum laudanti vt non nihil muneris auferret, maiorē se mēdicum esse dixit. * Pellæ ad puteum accedens, an esset potu salubris aqua sciscitatus est: respōdentibus qui hauriebant, illam se bibere: est igitur insalubris, air, qua luridi essent incolæ & pallentes. Athen. l. 8. vbi alia extāt eiusdem Stratonicī iocosē dicta, quæ suis locis hoc opere continentur.

Dorion tibicen.

* In Cypro cū apud Nicocreonem cœnaret, ac populum quodpiam impensius laudaret, si volēs, idem artifex tibi alterum fabricabitur, ait Nicocreon. Tum ille, tibi potius, mihi verò hoc dato. * Tempestatem descriptam à Timotheo quodam cum irrideret, in feruente cacabo illa se vidisse dixit vehementiorem. * In conuiuio claudicantis pedis deformē soleā quā amississet, furi nihil (inquit) grauius imprecabor, quàm vt eius pedi calceus meus conueniat. Ath.

Theocritus, Chius.

* Defuncta vxore Dioclis helluonis, parato eius causa siliernio, cū maritus simul & fletet & obsoniis se ingurgitaret, Plorare, inquit, ô miser, desine: nihil helluonatu proficies. * Idem Diocles cū alienati agri pretium in coemendis obsoniis dissipasset, feruentem piscem mandens, exustum sibi *σπαρον* (hæc vocula & palatum significat, & cœlum) que rebatur: tunc, Id tibi reliquum est, inquit Theocritus, mare vt ebibas: sic maxima tria (nempe terram, cœlum & mare) è conspectu sustuleris. Athen. eod. lib. 2.

Alexis poeta.

* Eum hoc uroleis quibusdam ob edacitatem arguentibus, ac sciscitantibus quidnam libentissimè comederet, Spermologos, inquit, tostos. Spermologus & auem significat, & blateronem ac vaniloquum. Athen.

mologus & auem significat, & blateronem ac vaniloquum. Athen.

Stratonicus.

* Aspecto Propide citharædo Rhodio, proceræ staturæ viro artis indocto, inepti paucique sermonis, interrogatus qualem esse illum existimaret, dixit, nullus, magnus, piscis, malus obscure significās, primū quod esset homo nihili, deinde ampla quidem mole corporis, sed ob infantiam piscis, & prauis moribus. * Idem Mylassam urbem cū appulisset, delubra multa, homines paucos autem intuitus, in medio foro stans: clamabat, Audite templa. Athen. eod. li.

Anacharsis.

* Accitis in conuiuū edocis ad risum mouēdum hominibus, solus omnium non risit: post autem adducta simia in risum solutus dixit, natura quidē animal illud esse ridiculū, homines autem arte & studio. Ath. l. 14.

Pausan.

* Quum equum volutātem se pingendum conduxisset, pinxit currentem. Stomachante locatore, ridens Pausan, tabulam inuerte, dixit. Hiæ quæ supra sunt infra cernes, & non currere, sed volutari videbitor equus. Plut. li. de Pythiæ oracul.

Publius Syrus.

* Quum puer ad patronum domū esset adductus, promeruit eum non minus salibus & ingenio quàm doctrina. Nam fortè cū ille seruum suum hydropicum iacentem in area vidisset, increpuiissetque, quid in sole faceret? respondit Publius, Aquam calefacit. * Ioculari deinde super cœnam exorta quæstione, Quodnam esset molestū otii: aliud alio opinante, Publius, Podagrici pedes dixit, Ob hæc & alia manumissus & maiore cura eruditus, mimos componere cœpit. L. Cyraldus.

Bias.

* Conferuis demisso vultu mœrentibus, eo quod iam à latronibus capti essent, animaduertens quendam ex aspectu

ex aspectu plus satis effeminatum esse, accedens inquit, Tu me emito: viro enim opus habere videris. Ille cauillo pudefactus, in turbam se abdidit. *Philo*, lib. quod probus liber.

Diogenes.

* Dum venundaretur, in præconē humi iacens iocabatur, ne ad præceptum eius exurgere animum induxit, sed ei insultans, Quid si piscem, inquit, auctionareris? *Plut. de tranq. animi.*

Philippus Macedo.

* Iudex sedens duorum facinorosorum: vnus, inquit, fugiat ex Macedonia, alter cum insectetur. *Plut. in apoph.*

Aristippus.

* Petiit talentū à Dionysio, quūmq̃ rex redarguendi occasione nactus diceret, nōne tu prædicabas, Philosophum nō egere? Da, inquit, & postea de hoc disputabimus. Cū accepisset pecuniam: An non, inquit, rectè dixi, philosophum non egere? Non eget, qui quum opus est, habet vnde accipiat. *Laërt. l. 2. c. 8.*

Diogenes.

* Hoc adagio scopum attingere, festiuiter vsus est in puerum saxa in patibulum iaculante? Euge, inquit, continges tandem aliquando scopū. *Eras. in Adag.*

Idem.

* Festiuè suam Corintho Athenas ad denuo Corinthum Athenis migrationem, contulit regis Persarum, vere Sufis, hyeme Babylone, æstate apud Medos commorationibus. *Plutar. de virtutis profectu.*

Democrates orator.

* Ascendens in pulpitem in concione Atheniensium, dixit, Ego & Athenienses, magnopere inflati, parum possumus. *Plut. in politicis.*

Hadrianus sophista.

suprà, de Auaritia.

Ismenias.

Canebat in sacrificiis, quūmq̃ non litaretur, is qui conductus fuerat

arreptis tibiis canebat ridiculè: & hoc canente, litatum est. Incusantibus autem iis qui aderant. Diuinitus, inquit, contingit venustè canere. *Die Ismenias ridens: At me, inquit, canente Dij voluptate capti, me morabatur: e verò festinante illos abigere arripuere hostiam. Plut. lib. 2. Symposiacon.*

Dionysius.

† Cū magni præmii spem iniecisset Citharædo in spectaculo multitudine fidibus oblectanti, nihil tamē inde eluso dedit: quasi gratiā eū audiendo retulisset. Quādiu enim tu me cantu oblectasti, tandiu ego te præmii spe concepta. *Plu. lib. de audiendo & Arist. in Eth.*

Philoxenus.

Cænans apud Dionysium, quum animaduerneret regi appositum piscem: nullum insigni magnitudine, quum ipsi appositus esset perpusillus, pisciculum auribus admouit. Id factum admiranti Dionysio, causamque percontanti, In manibus, inquit, est Galatea, de qua volebam ex hoc quædam percontari: Verū negat se per ætatem quicquam ad hoc scire, sed ait proauum suum istic esse in tuo disco, qui multa posset commemorare, si liceat colloqui. Quo dicto rex facerem admonitionem intelligens, misit illi suum nullum. *Eras. Rot. l. 8. apoph.*

Polemon.

Proconsul quidam torquebat prædonem: quūmq̃ dubitaret, quod supplicij genus esset de illo sumpturus, Polemon fortè superueniens: Iube, inquit, illum ediscere veterum scripta. *Philost.*

Anonymus.

Quum legatus nauigaturus in Asiam, nauem conscendisset, & à quodam interrogaretur, Num metueret, ne naufragio eiectus à piscibus deuoraretur? Quid, inquit, metuam à piscibus, qui tot pisces deuorant? *Rot. lib. 8. apoph.*

Fabius Max.

Cùm Tarentum Hannibalis præsidio firmatum expugnasset, Scribæ percontanti in direptione vr̄bis, quid de templorum simulachris statuisset? Relinquamus, inquit, Tarentinis iratos deos. Plut.

P. Licinius Varus.

Africano illi maiori coronam sibi in conuiuio ad caput accommodanti, cum ea sæpius rumperetur: Noli mirari, inquit, si non conuenit, caput enim magnum est. Cicer. lib. 2. de Oratore.

Cicero.

Suprà, de Ebrietate.

Mallius.

Serpilius Geminus cœnans apud Lucium Mallium, qui Romæ pictor insignis habebatur, quum videret filios illius deformes: Haud similiter, inquit, Mali fingis & pingis. & Mallius non mirum, inquit: in tenebris enim fingo, luce pingo. Eras. libro 6. apoph.

Faustus Sylva F.

Cùm soror eius eodem tempore duos mœchos haberet, Fuluium Fullonis filium, & Pompeium cognomine Maculam: Miror, inquit, sororem meam habere Maculam, cum Fullonem habeat. Macrobi. lib. 2. cap. 2. Satur.

Cicero.

Caninius Rebulus consul in Fabij Maximi demortui locum à C. Iulio Cæsare substitutus, cum per vnius diei spatium fuisset consul: Cicero iocabundus dixisse fertur, Vigilantem sanè habuimus consulem qui in consulatu suo somnum nunquam vidit. Macrobius libro 2. Saturnal.

Idem.

Præterea cum hunc consulem congratulandi gratia accederent multi ex amicis, idem dixisse fertur: Maturemus, maturemus, inquam, ut ad hominem ante finem sui consulatus perueniamus. Plut.

Idem.

*Verrem Romani castratum porcum vocant. Cùm autem Cæcilius quidam, Iudæorum superstitioni adhærens, Verri adhæreret, facetè Cicerò in eum iocatus dixit, Quid Iudæo cum verre? Plut.

Hannibal.

Quum Minutius Hannibalis insidiis septus in summo esset periculo, ne cum suis copiis periret Fabius Maximus eius collega è monte mouens exercitum, venit illi auxilio, multisque truci datis hostibus ipsum eripuit. Quo factò, Hannibal Pœnorum dux ad suos dixisse fertur facetissimè, Nõne vobis sæpenumero prædixi, futurum vt illa montana nubes nobis aliquando tempestatem immitteret? Plut.

Anonymous.

*Thessalus quidam interrogatus, Qui Thessalorum essent placidissimi: Qui bello, inquit, defuncti sunt. Plut. de liber. inf.

M. Lolius.

Videns Galbam eloquentissimum oratorem. omni corporis habitu carentem: Pro dolor, inquit, quàm male habitat Galbæ ingenium. Macrobi. l. 2. 6. Satur.

Galba Parasitus.

Cùm reprehenderetur, quòd otiose viueret: Nemo, inquit, cogit vt sui otij reddat rationem, sed laboris tantum transacti. Facetè innuit, nullos tutius ac quietius viuere posse, quàm otio deditos: eo quòd facti ratio ab his nulla exigatur. Eras. lib. 8. apoph.

Lucullus.

Cn. Pompeius non probabat in Tusculano ædificatam à Lucullo villam, quod ea æstiuæ quidem inhabitationi accommodatissima cum esset, hybernæ tamen parum omnino profectum fuisset. Ad quæ incundissimè magnæque festiuitate Lucullus: Num tibi, inquit, Pompei, minus habere cordis videor, quàm grues, quàm

quàm ciconiæ, qui nesciant pro temporibus habitationem mutare? Pontinus.

Cassellius Iurisc.

* Mercatori quemadmodum cum socio nauem diuideret interroganti respondit, Nauem si diuidis, nec tu nec socius habebitis. Macrobr. libr. 2. Sat. c. 6.

Idem.

* Vatinius, cum gladiatorum munus ederet, obtinuerat ut Ediles edicerent ne quis in arenam nisi pomum misisse velleret. Tunc Cassellius consultus, An nux picea pomum esset? respondit, Si in vatium missurus es, pomum est. Macrobr. ibid.

M. Crassus.

* Cum testis quidam compellatus instaret, Dic ergo, Crasse, qualis mereris? Talem, inquit, ostendens in tabula pictum infacetissimè Gallum exerentem linguam. Plin. lib. 35. capite 4.

Vatinius.

Cum audisset Ciceronem gloriantem, se humeris reipub. de exilio reportatum: Vnde ergo, inquit, tot tibi varices? Macrobr. lib. 2. capite 3. Saturn.

Cicero.

Infra de Honore momentaneo.

Idem.

Quærenti dein Vatinius, quod grauatius esset, domum ad se infirmantem venire: respondit, Volui in consulatu tuo venire, sed nox me comprehendit. Macrobr.

Idem.

* Vatinius colle strumoso ad tribunal quippiam petebat à Cicerone prætor. Quo non concedente, sed diu consulente: Equidem, inquit, si prætor sum non dubitarem: tum conuersus, Atqui ego, inquit Cicero, non habeo tantum collum. Plut. in Cic.

Idem.

* Voconio occurrens, qui secum ducebat tres insigniter deformes fidas, submisit ad amicos dixit, Inui-

to Apolline seminavit liberos. Plut. in apoph.

Idem.

* Quum in ea prouincia quam Quintus frater rexerat, vidisset clypeatam fratris imaginem, ingentibus lineamentis vsque ad pectus pictam (erat autem Quintus ipse staturæ exiguæ) ait, frater meus dimidius est maior quam totus. Macrobr. lib. 2. Saturn.

Idem.

* Lentulum generum suum, exiguæ staturæ hominem oblongo gladio accinctum videns, Quis, inquit, generum meum ad gladium alligauit? Macrobr. ibid.

Idem.

Cœnans apud Damascippum & ille mediocri vino posito diceret: Bibite falernum hoc, annorum quadraginta est: Bene, inquit Cicero, ætatem fert: iocosè delusoris verba & imposturas taxans. Macrobr. lib. 2. cap. 3. Saturn.

Idem.

Cum ei testem in iudicio Verris roganti dixisset Hortensius, Non intelligo hæc ænigmata: Atqui debes, inquit, cum Sphingem domi habeas. Acceperat autem ille à Verre Sphingem æneam magnæ pecuniæ. Plut. in apoph.

Anonymus.

* Post Mutinensem fugam, quærentibus quid Antonius ageret, familiaris eius respondit: Quod canis in Ægypto, bibit & fugit. Quoniam in illis regionibus constat, canes metu crocodilorum exterritos, currere & bibere. Macrobr. lib. 2. Saturnal. cap. 2. Vide Adagium, ut canis à Nilo.

Mun. Plancus.

Infra de mortuis non lædendis.

Anonymus.

Plancus cum in iudicio quodam molestum sibi testem destruere vellet, interrogat futorem quendam qui astabat, quoniam artificio se tu-

retur. Qui urbanè respondit, Gallam subigo. Est autem galla surorium instrumentum, quod non infacere in adulterii exprobrationem, quanquam obscure convertit. Nam Plancus in Mævia Gallia nupta malè audiebat. Macrobius lib. 2. cap. 2. Saturn.

Orbilium:

Orbilium Grammaticus insignis, cum prodiiisset in reum testis, interrogatus à Galba monstruoso, quasi eius professionem ignoraret: Quidnam artis exerceret? Respondit facerissimè, In sole gibbos fricare soleo. Idem l. 2. c. 6.

L. Cæcilium.

Cum C. Cæsar aliis qui secum pillas lustrabant, centena festertia, illi autem vni quinquaginta dari iussisset: Quid ego, inquit, vna tantum manu ludo: & non duabus, vt plus habere possim? Ibidem.

Augustus Cæsar.

Cum inter Virgilium Maronem qui vbique suspirabundus obseruatus est, & Flaccum Horatium, qui oculorum lippitudine plurimum laborauit, confedisset, rogatus à quodam amicorum, quidnam ageret? Sedeo, inquit, inter suspiria & lachrymas. Sabellicus.

Idem.

Videns multos à Cassio Seuero accusatos absolui, cum architectus fori Augusti expectationem operis diu traheret: Vellem, inquit, Cassius & meum forum accusasset. Macrobius lib. 2. c. 4. Saturn.

Idem.

Veçtius cum monumentum patris exarasset, ait Augustus, Hoc est verè monumentum patris colere. Ibid.

Idem.

Audiens, inter pueros quos in Syria Herodes rex Iudæorum intra bimatum iussit interfici, filium quoque eius occisum, ait: Melius est Herodis porcum esse, quam filium. Alludebat autem ad legem Iudæorum, quibus

suilla caro prohibita erat. Macrobius eodem loco.

Idem.

Exceptus à quodam cœna satis parca, & quasi quotidiana, cum cœna finita valedicens discederet, hoc insurravit: non putabam me tibi familiarium. Ibidem.

Idem.

Vatinio in prima sua ætate eleganter etiam insultauit. Conuulsus enim ille podagra, volebat tamen videri discussisse vitium, & mille passus ambulare se gloriabatur. Cui Cæsar: Nò miror, inquit, dies enim aliquando sunt longiores. Macrobius eodem loco. Verum hoc dictum Fabius Ciceroni tribuit.

Idem.

Relata ad Augustum æris alieni magnitudine, quam quidam eques Romanus, dum vixit, excedentem ducentis H. S. celauerat, calcitram emi cubicularem in eius auctione sibi iussit. Præceptum autem admirantibus, respondit: Habenda est ad somnum calcitra, in qua ille, cum tantum deberet, dormire potuit. Macrobius l. 2. c. 4. Saturn.

Iulia Augusti F.

Cum in gladiatorum spectaculo iuuenibus quibusdam circumdaretur, reprehensa ob id à patre Augusto, iocosè respondit, Et hi mecum senes fient. Macrobius libro 2. capite 5. Saturn.

Eadem.

Cum grauem amicum audisset Iulia, suadentem, se melius facturam, si se composuisset ad exemplar paternæ frugalitatis, ait: Ille obliuiscitur Cæsarum se esse: ego verò memini me Cæsaris esse filiam. Macrobius eodem loco.

Neron.

Audiens Claudium imperatorem (qui in deorum numerum ab adulatoribus relatus erat) bolero è medio sublatus esse: dixisse festur, hætenus ignoravi, bolerum deorum esse cibum.

eibum. Dien Niczus, & Xiphilinus
in vita Claudij,

Vespasianus.

Cùm paulò ante obitum suum cometam visum audiret, atque animadvertisset quosdam esse qui mortis prælagium interpretarentur: Non mihi, inquit, sed regi Parthorù mortem portendit, ille enim comatus est, ego caluus sum. Xiphilinus.

Idem.

Reprehendenti filio Tiro, quòd etiam veinz vestigal commentus esset, pecuniam ex prima pensione admovit ad nares, sciscitans, Num odore offenderetur, & illo negante: Atqui, inquit, è lotio est. Suet.

Antoninus Pius.

Antoninus Pius Romanorum imperator, cum Apollonium, quem Chalceide accieverat, ad Tiberinà domum, in qua habitabat, vocasset, vt ei M. Antoninum traderet, atque ille dixisset: Non magister ad discipulum debet venire, sed discipulus ad magistrum: risit eum, dicens: Facilius fuit Apollonio philosopho è Chalceide Romam venire, quam è domo sua in Palatium: Capitolinus, & Cuspinianus in consulibus.

M. Antoninus.

Sentiens sibi venenum à medicis in Commodi gratiam clam propinatum, Tribuno militum signum postulanti, quàm facetissimè respondisse fertur: Abi in orientem, ego enim iam ad occasum comæo. Xiphilinus.

Vitellij Crispus.

Is fuit Vitellij luxuriosissimi imperatoris familiaris. cum autem ob nocturnas comestiones atque comotationes in tam grauem morbum incidisset, vt ad tempus Vitelliano conuiuio interesse nequiret, postquàm parumper conualuisset, ad amicos facerè dixisse fertur, se omnino fuisse periturum, si hoc tempore tam grauius non laborasset. Xiphilinus in Vitellio.

Idem.

* Rogatus, ecquis esset cum Cæsare in conclau? respondit, Ne musca quidem. Ancipiti ioco Domitianì consuetudinem notans, cui mos erat quotidie sibi secretum horarium captare, nec interim aliud ferè nihil ageret, nisi quòd muscas captas stilo confingeret. Eraf. in adag.

Hadrianus.

Cionium Commodum, iam adoptatum, cum prætura honorasset, eundemque bis consulem designasset, videns hominem minus sanum esse, sapissimè dixisse fertur: Bone Deus, in quàm caducum parietem inclinauimus! Spartianus, & Cuspinianus in Consulibus.

Iulij Gallus.

Iulius Gallus, Senecæ frater, cum vidisset Agrippinam atque Neronem Claudii Cæsaris mortem (cuius ipsius authores, tamen dolosi, fuerant) simulatè desistere, Claudijque laudes decantare, dixisse fertur: Alios necatos in carcere, trahi à carnificibus in forum magnis quibusdam vncis, & deinde in flauium proici: Claudium verò in cælum vsque vnco à suis interfectoibus tractum esse. Xiphilinus in Claudio.

Satellij Quadratus.

* Caluasio Sabino de seruorum multitudine multa pecunia à se coempta glorianti dixit, Minori precio totidem serinia emisses. Idem Sabinum vt luctaretur orabat: cumque ille diceret, Quomodo luctabor homo æger ac debilis, & vix viuere valens? Noli quæso, inquit Quadratus, hoc dicere: aspice quos seruos habes robustissimos. Sen. epist. 27.

Spiridion.

† Ad eius ouile oues prædaturi fures noctu venerunt, quos occulta quadam vi illigatos, cum manè reperisset Spiridion, monuit vt alienis abstinerent, suoque labore victima quærerent. Iis nihilominus

arietem donauit, dicens: Vobis illum dono, ne frustra vigilasse videamini. Socrates. Eccl. c. 8. l. 1. hist.

Fridericum imper.

Friderico Romanorum imperatori Amedeus dux Sabaudia (quem clerus Basilea congregatus, Eugenio quarto à summo pontificatu deposito in illius locum suffecerat, Felicemque papam quintum vocauerat) filiam, quam in domo habebat viduam, iuuenem in forma præstantem, in matrimonio obtulit, simulque dotis nomine auri nummum ducenta milia, si Eugenio relicto, Petri successorem appellaret. Cæsar autem ad suos conuersus: Vendere, inquit, alij pontificalia solent: hic libenter emat, si reperia venditorum. Aneas Sylius lib. comment. de reb. gest. Alph.

Martianus.

Is Nouatianus episcopus, cum Sabatium Iudæum Christianorum sacris iniuisset, hominemque nihilominus Iudaicis deliramentis inhæreprehendisset, quam facetè dixisse fertur: Se multo melius fecisse si spinis, quam Sabbatio, manum impoisset. Nicephorus Callistus, li. 12. Eccl. hist. c. 31.

Basilium magnus.

* Valens Imperator ut eum à constantia & orthodoxæ fidei professione reuocaret, misit Demosthenem quendam hominem furibundum & audacem, qui cum blasphemias in Basilium debaccharetur, barbarismo quodam fortè lapsus est. Ad quod Basilium risu exclamauit, Vidimus & nos Demosthenem sine literis. Ad eum importunius oblatrantem ita obiurgauit, Tuum est de pulmentariis cogitare, & non diuina dogmata decouere. Sozom. l. 6. c. 16.

Leontius.

Is episcopus Antiochenus, cum videret Ecclesiam in doctrina dissentire, tangens caput suum iam canum fertur dixisse: Hac niue soluta, lutum cogetur immensum. Per hoc o-

stendens, quod ipso defuncto, illa discordia populo generaret seditionem. Tripartit. hist. l. 4. c. 35.

Sisinius.

Nouatianorum episcopus, interrogatus à quodam, cur episcopus iam factus, bis in die lauaret? facetè respondit, Quia ter non possum. Niceph. Callist. lib. 12. Eccl. hist. c. 12.

Idem.

* Leontius eum asperis verbis excipiens dicebat, Vos Nouatiani templum habere non debetis. cum poenitentiam tollatis: Atqui, respondit Sisinius, neminem ita poenitet ut me. Illo, cuius rei? seiscitante: Quod te viderimi, inquit Suidas. Sozom.

Idem.

A quodam percontatus, cur candidam vestem gestaret, quæ episcopum ut aliena minus deceret? Respondit: Tibi ostendendum potius est vbi nam scriptum sit, quod episcopum pulla veste uti oporteat. Idem Niceph. l. 12. c. 12. Eccl. hist.

Anonyma.

Anus quædam cum vidisset Iouianum imperatorem forma quidem conspicuum, sed proceritate atque crassitudine corporis excellentem, atque aliquantulum mente etiam captum dixisse fertur: Odij immortales, quam corpulenta est stultitia. Niceph. Callist. l. 10. c. vlt.

Ephraim Syrus.

Quum aliquando dies multos pro consuetudine sua ieiunio transgisset, & minister tempore cibum ei adferret, accidit ut is ollam frangeret. Ephraim verò pudore iuxta & timore correptum illum videns: Bono, inquit, esto animo. Quandoquidem enim obsonium ad nos venire renuit. nos age ad id accedamus: & ad ollæ fragmenta concedens, comedit. Nicephorus. Callist. lib. 9. cap. 16. Eccles. hist.

Ludouicus Crassus Fr. rex.

* In prælio contra Anglorum regem

gem Henricum , ab equite quodam
vigeatur. Eques apprehenso frano
equi regij captum esse regem excla-
mabat. Ludovicus exerto gladio e-
quitem ob:runcauit, dicens, At ne in
latruncolorum quidem ludo rex so-
lus capitur. Corrozetus, de dictis &
factis memorab.

Ludovicus XII. Frans. R.

† Cuidam ob vulnera in facie acce-
pra gloriati, & earum cicatrices o-
stētanti; Hę verò, ipse inquit, monu-
mento tibi erōnt in posterum , ne
fugiēs faciem vnquam auertas. Cor-
rozet. de dict. memorab.

Nicolaus V. Pont. Rom.

Cūm ei renunciatum esset quos-
dam esse Romę, qui bonos versus
faceret, negauit bonos esse. Cur e-
nim, inquit, ad me non veniunt, qui
etiam poetis malis pareo? Molestē
tulit homo sapiens in vrbe sua es-
se, qui literas scirent, & nescirentur.
Hermolaus Barbarus in præfa-
tione Castigationum suarum in Phi-
nium.

Alphonsus.

Venationi admodum deditus cūm
percontaretur Antonium Panormi-
tam, quānam Neapoli nobiles essent
viri venandi studiosi, an item scripto-
res de natura canum aliquid prodi-
dissent? Quum tu, inquit Panormit.
ad latus habeas rex rerum harum
omnium prudentissimū virum, ne
aliunde quærites, quippe qui annos
supra quadraginta cum hoc genere
animalium sit ita conuersatus, vt no-
ctes quoque ipsas cum canicula cu-
bitauerit: hic tibi & canum naturas
describeret, & illorum instituendo-
rum artes tradere potest. Erat autem
is eques Neapolitanus, quem hono-
ris gratia non nominauerit. Cūmq;
his dictis subriisset: Antonius indi-
cavit, sub caniculę nomine vxorem
illius significari, mulierem omnium
claraissimam, pariter & rabiosissi-
mam. Pontanus.

Idem.

Dicebat, sibi videri eos maximē in-
sanire, qui vxorem fugitiuam perqui-
rerent. Significans, magnę felicita-
tis esse ab improba muliere liberari.
Eras. lib. 8. apoph.

Idem.

Cūm audisset Senenses, qui à bel-
lo Italico medijs exiritissent, in natus
ram partium inclinantes, postea se-
dato bello diuisorum militum præ-
dam esse, dixisse fertur, Senensibus e-
uenisse, quod his solet qui mediam
domum incolunt, vt ab inferioribus
fumo, à supernè habitantibus vrina
vexentur. Panormit. libro 4. de reb.
gest. Alphonsi.

Idem.

Cūm à Iacobo Alamato, homine
quidem Christiano, sed Iudæis parē-
tibus nato, diui Ioannis aureum si-
mulachrū venale exhiberetur, quin-
gentorum aureorum pretio coēmen-
dum. Non tu sanè ineptus es, inquit,
& maiorum tuorum longè dissimi-
lis, discipuli & seruuli imaginem
tanti æstimās, cūm illi Ioannis ipsius
magistrum & dominum, & regem
Iudæorum triginta non amplius de-
nariis vendiderint? Panor. lib. 1. de
reb. gestis Alphonsi.

Idem.

De improbo efflagitatore qui nul-
lum petendi finem faceret: Vereor,
inquit, ne vxorem etiam demum
meam petiturus sit. Ibidem.

Idem.

Iocabundus quispiam, vel tenta-
bundus potius, cūm dixisset, ad Al-
phonsium (de somniis autem erat di-
sputatio) nocte præterita somniasse,
dono se ab rege accepisse sacculum
zereis grauidum. Alphonsus faceret
respondit: An ignoras, nullam esse
Christiano homini fidem somniis
habendam? Pont.

Idem.

Cūm audiret Trisponium iurif-
consultum, qui deformosissimam
habebat vxorem, trescentos aureos

furto amiffisse, ad amicos dixisse fertur: Trifponio melius esset, si fores vxorem quàm pecuniam abstulissent. Panor. de rebus gestis Alphonfi. libr. 1.

Anonymus.

Colonię Agrippinę pictor quidam insignis, sed prodigus ac piger, & amator vini, quàm plures Christi imagines cauponibus pignori dedit, eafque hoc pacto perdere quàm vendere maluit. Interrogatus autē, cur non potius venderet? Ergo, inquit, me ludum quàm Christianum esse mavultis. *Æn. Syl. l. 1. comment. de reb. gest. Alphonfi.*

Anonymus.

Alexander, qui ex ducibus Marouiz erat, egregius bibulus, cū mortem obiisset Viennę, diēque illi (vt vocant) tricesimum in templo diui Stephani, cui præfuerat, canonici multique viri nobiles celebrarēt, sacerdos quidam, qui sitibundus cellam vinariam præpositurę intraverat, vidisse se inter dolia deambulantes, cum orantes adhuc compresbyteros inuenisset, Quid hic Alexandro inferias (inquit) agitis? Ille in suo templo lætus agit bibique, vos autem siti arefcitis. *Æn. Syl. l. 1. comment. de reb. gest. Alphonfi.*

Anonymus.

Quidam cū in tabernam venisset, ibidēque hospitis vxorem cū ancillis plus satis rixantem, in prandio ferre nequirit, hospes conuersus ad hominem, Ecqua, inquit, hæc est tua impatientia? duos ego & triginta nunc annos huius clamores & insaniam dies noctęque pertuli, tu verò ne horam quidem eam ferre potes? Quo dicto & hominis impatientiam leniit, & vxorem ab ira in risum commouit. *Adrian Barlandus.*

Anonymus.

† Quidam coquus Ducis Mediolanensis ipsam Duce[m] rogabat, vt se annum faceret. Stultę petitionis can-

sam cū quæreret Princeps: Video eos omnes, respondit, quos extulisti, præsuperba & ambitione, in afinos euassisse: adeo vt afinorum vita & cōditio, sua uis omnino, per quę iucunda mihi esse videatur. *Poggius in facer.*

Ludouicus undecimus Gal rex.

* Audiens indoctum quendam instructissimam habere bibliothecam, dixit, Eum similem esse giboso, qui molem in dorso portans eam nunquam aspiceret. *Corrozetus, de dict. & fact mem.*

Nicolaus Florent.

† Mediolanensem eq[ue] item plurimis aureorum torquium circa collū spiris incedentem cū intueretur: Ceteri stulti, inquit, vnica vinēti catena tenetur. Huius autē tantus est furor, & insania, vt plurimus coerceri possit.

De fama bona.

Socrates.

Rogatus, quo pacto quis posset honestam assequi famam? di talis, inquit, esse studeas, qualis haberi velis. Veluti si quis bonus tibicen haberi cupiat, ea præstet oportet, quę à probatis tibicinibus fieri viderit. Quemadmodū qui medendi est imperitus, non ideo medicus est, quod pro medico ascitus est, & vulgo medicus appellatur: ita nō statim princeps est, aut magistratus, qui populi suffragus declaratus sit, nisi sciat artē gubernandę ciuitatis. *Eras. l. 3. apō.*

Idem.

* Pulchritudinem famę dicebat citò marcescere ex inuidia, eū morbo quodam. *Stob. ser. 38.*

Epiſtetus.

Interrogatus, quo pacto quis honestam famam assequi posset? respondit, Si bene vis audire, discito bene loqui: & cū bene loqui didiceris, rectē facere conator, & hoc modo bonam famam acquires. *Stob. ferm. 3. de Temper.*

Idem.

Idem.

* Si cupis, inquit, bene audire, discere bene dicere. Doctus autem bene loqui, da operam ut rectè agas: atque sic perfrueris bona fama. Stob. serm. de virtute.

Isocrates.

* Plus tibi curæ sit ut honestam famam, quam diuitias ingentes liberis relinquant. Nam hæ mortales sunt, illa verò immortalis. Stob. serm. 46.

Agefilus.

Interrogatus, qua ratione potissimum quis assequi posset, ut apud homines honestam haberet famam? Si loquatur, inquit, quæ sunt optima, & faciat quæ sunt honestissima. Quid dici poterat breuius? ac rursus quid absolutius? Si quidem fucus parta gloria, ut non est vera gloria, ita nec diuturna est. Plut. in Lacon apoph.

Scipio.

† Appio Claudio censuram cum ipso petenti, dicenti que se posse absque nomenclatoris opera ciues nominatim salutare, cum vix vllum ipse cognosceret, respondit: R. & è tu quidem dicis, Claudii: In hoc semper enim elaboravi, non tam ut multos cognoscerem, quam ut nulli essim incognitus. Plut. in apoph.

De fama & rumore falso.

Thales.

Interrogatus ab amico quodam, quantum veritas absset à mendacio? Quantum, respondit, oculi distant ab auribus. Voluit significare, ea non semper certa esse, quæ communi fama sparguntur in hominum ceterua. Fama quippe (ut Maro ait) mobilitate viget, vniuersque acquirunt eundo. quo fit, ut falsa multoties veritati adiungantur. Veriora igitur sunt ea quæ presentibus oculis insuemur, quam quæ ab aliis falsè re-

lata audiemus. Erasmi. l. 8 apoph.

Stratocles.

Quum de parta quadam victoria nuntium accepisset, protinus ad populum retulit: utiq; supplicatio diis immortalibus decerneretur persuasit. Aliquāto post, quum certior nuntius adferretur acceptæ cladis, populo indignante quod delusus esset: Ecquis, inquit, vestrum quicquid damni accepit, quod totum hoc triduum mea opera hilares latique fuistis? Erasmi. l. 6. apoph. Fulgosis lib. 4. cap. 18. ex Plutarco.

Phocion.

Rumor cum incerto autore obortus esset de morte Alexandri Magni, moxque Rhetores profilirent, hortantes Athenienses ut statim bellum susciperent: Phocion expectare iussit, donec certius aliquid cognosceretur. Nam si, inquit, hodie mortuus est, cras & perendie etiam mortuus erit. Grauius admonens, ne incertis rumoribus fiderent, & se temerè in summum periculum precipitarent; Plut. in apoph.

De fame & siti.

Socrates.

Dicere solebat, Cibi condimentum esse famem, potionis sitim. Cicero libro 5. Tuscul. quaest.

Idem.

* Arbitrari se dicebat, idcirco suos homines effectos à Circe, quod famis & sitis impatientes, vario cibo & potu nutriuissent: Vlysses autem partim Mercurij consilio, partim abstinentia sua, hoc periculo se exemisse. Xenoph. libr. 1. de dict. & fact. Socratis.

Crates.

† Veneris caraplasma Famem appeilabat. Clement. Alexand. libr. 2. Strom.

Diogenes.

In foro manibus operans, Utinam

Qij

inquit, liceret sic perfricatio ventre non esurire. Brusl. 2. c. 41.

Anonymus.

Apud Laconas ius, quod nigrum vocabatur, cum maxime celebraretur, fertur Dionysius tyrannus, iuris ipsius gratia Laconicum emisse seruum. Et iussisse id sibi preparari, nulla impense habita ratione, sed quum gustasset, indignabundus expuisse dicitur. Tum vero coquus, ô rex, inquit, hoc ius tibi sumendum est, cum te Laconicè exercueris, in Eurotâque laueris. Brusl. lib. 2. c. 41. ex Cic. 1. 5. Tuscul. quæst.

Antiphanes.

* Dicebat famem omnia dulcia reddere præter seipsam: & paupertatem mortem esse magistratam. Stob. ser. 93. vide apoph. de paupertate.

Darius.

In fuga cum aquam turbidam, & cadaueribus inquinatam bibisset, negavit unquam se bibisse iucundius. Nunquam autem, vel pererrare sitiens biberat. Cicero. libro 3. Tuscul. quæst.

Artaxerxes.

Artaxerxes quum in fuga quadam direpto illius comætu, aridis ficis & hordeaceo pane vesceretur: Dij boni, inquit, cuiusmodi voluptatis hastenus inexpertus fui? Plutarch. in Reg. & imp. apoph.

Idem.

Artaxerxi iam siti deficienti, Peribarzanes eunuchus, quum aliud non liceret, à rustico quoque sordidum utrem detulit, putris aquæ cotilas octo continentem: eam aquam cum rex ebibisset, se nunquam vinum potasse iucundius, nec ullam aquam quamuis purissimam sibi visam suauiore, confessus est. Erasmi, libro 5. apoph.

Lysimachus.

Lysimachus superatus à Dromichete in Thracia, quum seipsum totumque exercitum propter sitim tradidisset, postquam captiuus bibisset:

O dij, inquit, quam parua voluptatis causa me ipsum ex rege seruum effeci. Brusl. 1. 7. c. 6. ex Plut.

Pso'omaus Lagi F.

Quum peragranti Ægyptum, comitibus non consequutis, cibarius in cata panis datus esset, negavit vllum cibum unquam sibi visum suauiore. Aderat enim optimum condimentum, fames. Erasmi. 1. 6. apoph. Cicero li. 5. Tuscul. quæst.

Stratonicus.

Ad quietè iturus, assidue iubeat puerum sibi infundere vinum: Non quòd sitiam, inquit, sed ne sitiam. Athenæus.

C. Marius.

Quum castra metatus esset aduersus Teutonas, in loco qui minimum habebat aquæ, militibus dicentibus se sitire, ostendit illis flumen proxime hostium vallum lambens, Illinc, inquit, nobis potus sanguine venastus est. At illis iusserunt, ut se quò vellet duceret, donec liquidum haberet sanguinem, nec totus adhuc præ siti diriguisset. Plut. in Rom. apoph.

M. Cato.

In oratione quam habuit ad populum tumultuantem de frumento diuidendo, ait, Perdifficile esse, ad caudentem auribus ventrem verba facere. Venter quippe cibi avidus, præcepta non audit. Plut. in Catone.

Iul. Caesar.

Dicere solitus est, sibi idem esse consilium aduersus hostem, quod plebisque medicis contra morbos corporum, fame potius, quam ferro superandi. Nam medici non nisi tentatis omnibus, ad sectionem descendunt. Hic mos & hodie manet apud Italos: aduersus omnes morbi genus iudicant inedia. Huic simile est, quod dicere solebat Dominus Corbulo, hostem dolabra, id est, sensim esse vincendum. Securis statim incidit, dolabra paulatim idem efficit. Erasmi. 1. 4. apoph.

Alphon-

Alphonsus.

Videns rusticum quendam humi prostratum uvas comedentem auidè, ad suos conuersus: Vtinam mihi, inquit, isto otio comedere Dij dedissent, Panor li. 2. de reb. gest. Alphonsi.

De familiaritate.

Lacides.

Accersitus ab Attalo rege, respondit, imagines eminus esse spectandas. Innuens, arctam assiduamque familiaritatem saepe minuere virtutis admirationem. Laër. 1. 4. c. 8.

Cato Vticensis.

Munatio quærenti, quòd in Cypro Catonem adiens, parum civiliter repulsus esset, quum nihil esset negotij, sed intus cum Canidio fabularetur: sic se purgavit Cato, vt diceret, Se vereri, ne iuxta Theophrasti sententiam, nimia amicitia causam aliquando daret odio. Eras. 1. 5. apoph.

De fastu.

Diogenes.

* **F**astus (inquit) tanquam pastor quoquo libet vulgus hominum ducit. Stob. ser. 22.

Anisthenes.

Inuisens Platonem aduersa valitudine laborantem, ac visa pelui in quam vomuerat: Bilem, inquit, Platonis video, fastum non video. Solebat enim quemadmodum Diogenes, Platonis arrogantiam notare. Itaque quum in pompa quadam equestri, quidam equus crebro hinnitu ferociusque spiritus excelsos testaretur, eoque vehemèter à Platone laudaretur, verus ad Platonem: Videris, inquit, & tu bonus equus futurus. Laër. 1. 6. c. 1.

Plato.

* Dicebat, sicut aerem ex vtribus quippiam infusuri exigunt: sic exhauriendam ex animis iuuenum falsam opinionem & fastum: secus enim fa-

stu turgentes, nihil boni aut solidi mittunt. Stob.

Idem.

† Cùm videret quendam erga patrem suum fastuosius agere, Non desines, inquit, adolescens, illum cõtèmnere, cuius gratia altum sapere vis? Stob. serm. 79.

Demetrius Phalereus.

Hominum fastuosorum sublimitatem dicebat amputandam, & relinquendam sobrietatem. Talia enim ingenia non sunt desperanda, sed quod redondat, recidendum est. Laërtius 1. 5. c. 5.

Vide apoph. de Arrogantia, & Superbia.

De fato.

Thales.

Interrogatus, quid in tota rerum natura esset robustissimum? respondit, Fatum, cuncta enim superat. Laër lib. 1. cap. 1.

Solon.

* Dicebat, fatum mortalibus adducere mala simul & bona. Stob. ser. 9. Sacra autem philosophia asserit, mala ex peccato, bona ex Dei gratia oriri.

T. Vespasianus.

Quum à duobus clarissimi ordinis esset in ipsum coniuratum, ac facinus eò processisset, vt iam inficiari non possent, deduxit illos in spectaculum, atque inter illos medius confedit, ac petitis de industria mirmillonum gladiis, velut exploraturus acciem, vnum vni, & alterum alteri commisit, tanquam prouocans ad id quod moliebantur. Illis autem perculsis, & animi præsentiam admirantibus, Videtisne, inquit, principatum fato dari, frustraque tentari facinus potiundi spe, vel amittendi metu? Eras. lib. 8. apoph.

Ascletrario.

Ascletrario mathematicus à Domitiano imperatore interrogatus, quis

exitus vitæ ipsum expectaret? firmavit, fore ut breui laceraretur à canib. Domitianus igitur æ vestigio interfecti illum iniperat, atque accuratissimè tepeliri, ad artis derisionem. Sed repentina tempestate deiecto funere, semiustum cadaver canes discerpserunt. Brus. l. 2. c. 38.

Zeno.

† Cùm seruum in furto deprehensum caderet, atque inter verbera identidem clamaret, in fatis fuisse, ut furaretur, subintulit, in fatis etiam fuisse, ut caderetis. Laert. lib. 9.

Cosmus Flor. dux.

Alphonso Aragonum regi malè pacatus vir, alioqui magnus & illustris, cùm Alphonso dono mitteret Titi Liuij libros ut que præclaros, reclamatum est à medicis, qui aderant, ne per immortales deos librum attrectaret, ab hoste missum, veneni suspectum. Rex prima facie visus est medicis assentiri, illis animo illudens. Nam cùm Liuius in medio constitutus esset, illum manibus accepit, legit & euoluit. Subinde medicos, qui continuè aduersarentur, rogans, ut desinerent ineptire. Regum quidem animas non priuatorum libidini subiectas esse, sed sub Dei cura & tutela, sacras lætâsque agere, inquires. Panor. l. 6. de reb. gest. Alphonso.

De fauore.

Orontes.

A Rtaxerxis regis gener, quum ab Airato rege reiectus, & condemnatus esset: Quemadmodum, inquit, supputatorum digiti nunc infinitum numerum, nunc vnum tantum posunt ponere: sic regum amici nunc quiduis pollent, nunc quàm minimum. Olim digiti subducebatur ratio, quemadmodum nunc calculis. Plut. in apoph. Regum.

Solan.

Suprà titulo de Amicitia regum & principum.

Iul. Casar.

Postquam Publius Mimus in scena superasset omnes, & in his Labarum, ita pronuntiauit: Fauente tibi Casare victus es Laberi à Syro. Publius enim conditione seruus, natione Syrus erat. Longè à tergo relinquitur, qui fauente iudice superatur. Eras. l. apoph.

De fauore, arte & largitionibus captato.

Dionysius iunior.

SE multos quidem alere liberaliâ Sartiû doctores dicebat, non quòd illos admiraretur, sed quia per illos ipse aliis admirationi esse veliet. Sciebat, populû de illis, tanquam de viris ornatissimis, magnificè sentire, & hac persuasione callidè abutebatur, ad conciliandum sibi multitudinis fauorem. Simili arte hodie fortassis principes quidam alunt in palatiis suis viros eruditionis & sanctitatis opinione venerabiles, ut populus arbitretur horum consiliis geri pleraque. Eras. l. 5. apoph. ex reg. & imp. apoph.

Darius.

Suprà de Clementia, & infrà de regno virtute stabiliendo.

Philippus.

Alexander Magnus cùm fauorem suorum cupium sibi conciliare cuperet, largitionibus eos corruptit. Verùm cùm hæc fama ad Philippum parentè delata esset, filiû illico accersit, & grauitè his verbis obiurgauit: Quæ te malum, ô pater, ratio in ista spem induxit, ut eos pures tibi fauere, quos pecunia tibi deuinxisti? Plut. in apoph.

Glaucia & Libo.

Celebratur Glaucia dictum in Metellum, Villam habes in Tiburte, cortem in palatio. At cor villæ solet esse contigua. Notauit autem illum, quòd multos sibi cibo largitionibusque deuinciret. Idem alijs verbis

verbis Libo obiecit Galsæ. In corte aluntur animalia domestica. Eras. li. 6. apoph.

Antigonus I I.

† Iuueni, qui parentem virum fortem habuerit, cum esset ipse ignauus, stipendium poscenti, quod patri Antigonus pendere solebat: Ego verò, inquit, adolescens propriæ virtutis, non paternæ mercedem ac præmia tribuo. Plutar. in apoph.

Anonymus.

Quidam dixit, eum qui primus populo Romano dedit epulum & congiarium, exiij causam illi fuisse. Vnde Cæsar Augustus cogitauit aliquando de tollendis huiusmodi largitionibus. Infincerus fauor est, qui donis emittitur: quæ si minuas, ingens murmur: si tollas, seditio grauius oritur. Eras. li. 6. apoph.

Consule apoph. de Benignitate, & Beneuolentia, Humanitate, &c.

De feriis & diebus festis.

Diogenes.

Lacedæmone peregrinum quendam cõspiciens sese studiosè ad festum diem componentem: Quid facis, inquit? An non quilibet dies virò bono festus est? Sensit, hunc mûdum esse phanum Deo dignum, in quo constitutus homo semper honestè, velut in conspectu numinis omnia cernētis, versari deberet. Deorsu huc prouerbium quo dicitur, Pigris semper est festum. Laert. l. 6.

Idem.

† Virum probum existimare debere dicebat, dies omnes vitæ sibi festos esse. Plut. de animi volupt.

Plato.

† Dij, inquit, genus hominum laboribus naturâ pressum miserati, remissiones laborum ipsis statuerunt, solemnia videlicet festa vicissim in ipsorum Deorum honorem instituta præbentes. Li. 3. de Leg.

Antisthenes.

Interrogatus, quid esset dies festus? Gulsæ irricamentum, & luxuriæ occasionem esse dixit. Stob. & Max. ferm. 27. Antonius in Melissa, part. r. ferm. 39.

De fide seruanda.

Anaxarchus.

Cum à Nicocreonte grauius torqueretur, vt conscios proderet, post multa in tyrannum conuitia, linguam sibi ipsi dentibus abscidit, commandatam in tyranni faciem expuit. his prius verbis emissis: Non erit hæc corporis pars tuæ ditionis. Voluit vir constantissimus, potius sibi ipsi amputare linguam, & perire penitus, quàm non seruare silentij fidem. Laer. l. 9. ca. 10.

Zeno Eleates.

Accusatus quòd in perniciè Nearchi tyranni coniuisset, ductus ad tormenta vt coniuatos proderet, indicauit eos qui tyranno omniū amicissimi erant, neglectis consciis: qui postquam pœnas dedissent, interrogatus à tyranno, num quis præterea occidendus superesset? Tu solus, inquit, Reipub. perniciës superes. quibus dictis, dentibus linguam abscidit, & in tyranni faciem expuit. Maluit enim mori quàm indicare eos qui occiso tyranno salutem cuperent esse rempublicam. Laer. li. 9. c. 5.

Eurycratidas.

Percontanti cur Ephori per singulos dies de conuentis & contractibus ius dicerent? Vt inter hostes etiam, inquit, mutuam fidem inueniamus. Maiore Reipublicæ discrimine pacta violantur in bellis: sed illic quoque violantur ab his, qui domi consueuerint fallere. Plut. in Laconicis apoph.

Alexander.

Quidam cum rupem teneret inexpugnabilem, ut putabatur, semet Alexandro dedit: at Alexander non solum eius ditionis principem esse iussit. verum etiam addidit, dicens: Hic homo mihi videtur sapere, qui se maluit bono viro, quam loco munito concredere. Et sic fidem hosti sanctissimè servare voluit. Plutarch. in apoph.

Hanno & Ro. Cos.

Amissa navium classe prope Siciliam insulam omnium fertilissimam, Carthaginenses de pace cum Romanis ineunda consultabant. Hamilcar cum negaret se iturum esse ad consules Romanos, timens ne idem accideret ipsi à populo Romano, quod Pœni fecerant: Cornelio Africanus consuli Romano (qui contra ius gentium catenis victus est) Hanno fidem Romanorum considerans, profectus est in urbem ut pacem impetraret, qui dum liberius legationis suæ rationes exposuisset, à tribuno audiuit: illi posse accidere, quod accidisset Cornelio consuli. Verum cum vterque consul tribunum conpescuisset, responderunt: isto metu Hanno te fides nostræ civitatis liberat. Eras. lib. 6. apoph.

Fabricius.

Pugnaturus contra Pyrrhum regem à medico regis epistolam accepit, qua promittebat se regem veneno necaturum esse, si iuberet. Verum eam epistolam misit Fabricius ad hostem crudelissimum, & admonuit ut sibi caueret ab insidiis potius amicorum quam hostium. Quis non admiraretur Fabricij erga hostem immanissimum fidem, quem amicè monuit ut tutè periculum evitaret? Secus faciunt hodie duces, qui clam insidias hostibus struunt, contra iustitiam, fidem, & omnem æquitatem, ut victores etiam ex coempta victoria domum gloriabundi redeant. Valerius Maxim.

Cicero.

Dicente illi Metello, plures testimoniis peremisti, quam patre tuo servasti: Nempè, inquit Cicero, plus est mihi fidei quam eloquentiæ. Plur.

Pontius Centurio.

Captus à Pompeij focero Scipione, cum isto modo ei salus daretur, si se futurum Cn. Pompeij militem affirmasset, ita respondit: Tibi quidem Scipio gratias ago, sed mihi iniusta conditione vitæ non est opus. Maluit autem Pontius mori, quam si dem Cæsari datam frangere. Bruson. lib. 2. ca. 35.

Alphonsus.

Sæpenumero dicere solitus est: Tantum valere ad fidem debere principum verbum simplex, quantum privatorum hominum iuramentum. Turpissimum enim est fidem fallere, in regibus vero longè turpius. Pan. li. 1. de Alphonsi reb. gest.

Theodoricus R.

† Aulicum percharum habebat, quamvis rectæ fidei cultorem. Sed cum is, suo ut Regi Arriano gratificaretur, ab Orthodoxis ad Arrianos defecit; Quo cognito, Rex eum capite plecti iussit, dicens, eum qui Deo datam fidem non servasset, non facile sibi fidelem fore. Cedrenus in Anastasio.

Sigismundus Imp.

† Exigenti promissa veterano militi cum diceret, At immoderata fuit petitio tua, respondit miles, Poteras negare cum peterem. Nunc sine turpitudine fidem rescindere non potes. Tum Imp. Si è duobus alterum me ferre oportet, facilius rerum, quam fidei, famæque iacturam subibo. An. Syl. li. 3. Com. in Panor.

Emmanuel R. Portugal.

† Auctores seditionis Castellano-rum in suum regem excitatæ, quod rebus suis diffiderent, per legatos ab Emmanuele auxilium expetebant, Castellæ regnum offerentes. Eos ad-

monuit

monuit vt discerent fidem erga re-
ges conseruare, & modum cupiditati
statuere. Quod verò ad oblatum re-
gnum attinebat, dixit se nunquam
vllum imperij additamentum fide &
officio antiquius habiturum. Olorius
li. 12. de reb. eiusdem.

De fiducia sui.

Themistocles.

Cùm Eurybiades baculum sustu-
lisset in Themistoclem obstre-
pentem: Percute, inquit, sed tamen
audi. Præsens animus, & suo fidens
consilio. Plut. in Græc. apoph.

Bion Borysthene.

† Nauigans cum perditis homini-
bus, in latrones incidit, percussisque
metu dicentibus. Peribimus, si agnos-
camur: At ego, inquit, nisi agnosca-
mur. Laert. li. 4. c. 7.

Epaminondas.

Postquam Alexandrum Pherzo-
rum tyrannum Thebanis infensum,
Athenienses sibi fecissent amicum
ac socium. isque polliceretur illis, se
perfecturum vt minam carniū e-
merent semiobolo: videlicet signifi-
cans se immensum numerum pecu-
dum ac iumentorum adducturum è
præda: Epaminondas, At nos, inquit,
Atheniësisibus ad coquendas istas car-
nes ligna gratis suppeditabimus. Nã
sylvas ipsorum succidemus, si se plus
satis admisceat nostris negotiis. Plu-
in apoph.

Xerxes.

Cùm importarentur ad eum Atti-
ca carniæ venales, negauit se illas e-
surum, donec regione potitus esset,
quæ illas ferret. Tam ingens erat
excelsi pectoris fiducia. Plutarch. in
apoph.

Fabricius.

Pyrrho hortanti vt apud se age-
ret, imperij socius futurus: Ne tibi
quidem istuc expedierit, inquit. Nam
Epirotæ nostrum vtrunque perno-

rint, mihi regi quàm tibi parere mal-
lent. Plut. in apoph.

Scipio Maior.

Cùm obsideret oppidum humili
loco situm, prominente illinc Vene-
ris templo, iussit illuc profiteri va-
dimonia, tanquam tertio post die ius
ibi redditurus. Et quod se facturum
prædixit fecit vrbe capta. tanta erat
fiducia victoriæ Plut. in apoph.

Sylla.

Cùm ad sociale bellum magnis cum
copiis missus esset circa Limernam,
è vasto terræ hiatu magnus ignis e-
micuit, cuius flamma ad cælum per-
ueniens constitit. Id vates interpre-
tati sunt, quòd vir bonus, aspectu exi-
mius & admirandus principatum ade-
ptus, præsentibus turbis ciuitatem
liberaturus esset. Hoc audio Sylla,
Ille, inquit, ego sum. Nam illi erat pe-
culiare, comam habere auream, -
gnisque concolorem: nec se ait suæ
virtutis pòdere, qui res tam multas,
tàmque præclaras gessisset. Plutarc.
in Sylla.

Idem.

Cùm Athenienses ad eum duos
trésve mississent de pace acturos, at-
que illi nihil adferrent quod ad in-
columitatem ciuitatis faceret, sed
Theseum, Eumolpum, & res aduer-
sus Medos gestas verbis inanibus ia-
ctarent: Abite, inquit, ô beati, isq;
orationes vobiscum referte, non e-
nim discendi cupidus huc missus sum
à populo Romano, sed vt rebelles
subuertam. Plut. in Sylla.

M. Crassus, & Parth. legati.

Cùm Parthi denuntiassent Crasso
per legatos, vt suæ atq; consulens,
à bello abstineret, iam sexagenarius,
respondit: in Seleucia istis mandatis
responsum dabimus. Hic Agidis le-
gatorum vnus, sublata manu me-
diam palmam ostendens: Prius, in-
quit, in hac manu nascentur setæ,
quàm tibi Seleuciam conspiciendi
sit futura potestas. Plutarchus in
Crasso.

Inl. Casar.

Cum Romæ maximi pontificis dignitatem ambiret, competitor Qu. Catulo, primæ apud Romanos dignitatis ac potentiz viro, matri ipsum ad fores deducenti: Hodie, inquit, ð mater, aut pontificem maximum habebis filium, aut exulem. Excella indoles, omnisque repullæ impatiens. Plutarchus in Roman. apoph.

Pompeius.

Quibusdam se videre negantibus quomodo posset Cæsaris impetum sustinere, hilari vultu vetuit illos hæc de re esse sollicitos. Nam simulæ, inquit, solum Italiz pede pulsauero, exilient affatim equestres pedestrésque copiz. Præfens quidem animus, si fortuna respondisset. Plutarch.

Anonymus.

Maximus quum nimium fideret corporis viribus, quidam in theatro ipso præfente Græcos versus recitauit, quorum hæc est sententia:

Elephas grandis est, & occiditur.

Leo fortis est, & occiditur.

Tigris fortis est, & occiditur.

Cave multos, si singulos non times.

Qui ab vno non potest occidi, à multis occiditur, Capitolinus.

Anonymus.

† Quidam incola Heremi ætate valde prouectus, ad alium senem veniens dicebat, se huic seculo mortuū. Cui ille: Ne confidas in te, inquit, donec egrediaris è corpore. Nam & si te mortuum existimes, diabolus tamen nondum est mortuus, cuius innumerabiles sunt artes malæ. In vitis Patrum.

De fiducia artis.

Antigenidus.

Cum scite canas populo minus probaretur: Mihi, inquit, cano & Musis. admonens, prorsus esse contemnendum imperitæ multitu-

dinis iudicium, quum artis abundè magnum præmium sit ipsa conscientia. Eras. l. 6. apoph.

Anacharsis.

Cum ex patria Athenas ideo profectus esset, vt apud Solonem philosophiz studium excoleret: reuersus in patriam, leges Scytharum iuxta consuetudines Græcorum formare voluit, ob quam causam à fratre in Venatione occisus est. Verum cum iam moreretur, in hæc verba prorupit: Ego ob eruditionem meam incolumis e Græcia dimissus sum, & nunc per inuidiam, in propria mea patria trucidor miser. Laert. libro 1. cap 9.

Euripides.

Quum populus Atheniensis tumultuaretur, offensus sententia quadam in illius tragædia, quæ tum agebatur, & a chore efflagitaret vt eam mutaret, progressus in scenâ dixit, Se vt populum doceret, non vt ab eo disceret, fabulas solere componere. Eruditio sibi conscia cõtempti multitudinis iudicium. Eras. lib. 6. apoph.

Idem.

Apud Alcestidem tragædiarum scriptorem aliquando questus est, quod summo tridui labore adnixus, non potuisset nisi tres versus absolute. Cõtã Alcestidi gloriantis, quod ipse perfacile centum absoluisset vno die: At tui, inquit, ad triduum modò, mei in omne æuum duraturi sunt. Eras. l. 6. apoph.

Collige quedam huc spectantia, de Eruditionis fructu.

De fiducia & abusu Potestatis.

Dionysius.

Cum obiurgaret filium, quod cuiusdam Syracusani vxorem stuprasset, cum hoc tam indignum facinus à parète suo nunquam vel vidisset, vel audiisset etiam ab aliis:

allis, respondit filius: Verum est pater, hoc abs te nunquam audiui: sed id accidit, quod nunquam patrem regem habuisti. Ad quem pater Nec tu quidem mi fili, nisi hæc facere desinas, unquam habebis filium regem. Quod mox contigit. Nam cum Dionysio seniori filius successisset, haud multo post ob indigna facinora Syracusis pulsus est. Fulgosijs libro 7. cap. 2.

Antoninus Imp.

Cum pecuniam multam partim à plebe, partim etiam à senatoribus minis atque vi extortam profudisset obiurgatus à matre, quæ aliquam pecuniæ partem in alium usum conferre conabatur: Desine, inquit, sollicita esse de pecunia, & ostendens gladium nudatum: *Quandiu hunc habebimus, nihil deerit nobis.* Fretus enim sua potentia, nihil in toto imperio esse sibi ipsi persuadebat, quod armata manu rapere non posset. Dion Nicæus, & Xiphilinus in Antonino.

Idem.

Idem quum propter nefaria quædam facinora se à senatu contemni animaduertisset: Certo, inquit, scio vos rebus à me gestis minime contentos fore: propterea in armis sum, habeoque apud me milites, ut possim rumores, qui sparguntur de me, contemnere. Dion, & Xiphilinus.

De senectutis fiducia, vide apophth. de Senectute.

De fiducia meritorum.

Socrates.

Quum iudices inter se discreperent, qua pœna dignus esset Socrates: Ego, inquit, ob ea quæ feci dignum me censeo, qui ex publico alar in Prytæneo. Nam hoc honoris habere solebant, qui præclarè de Republica fuissent meriti. Cicero lib. 1. de Oratore,

Epaminondas.

Quum Lacedæmonereuersus, cum suis commilitonibus capitis postularetur, eò quod præter legem Bœoticiæ præfecturæ menses quatuor addidisset, iussit ut duces in ipsum reicerent crimen, tanquam vi compulsus. Ipse autem pro se dixit, non habere se sermones factis meliores. Sentiens, ipsas res gestas reo patrocinari debere. Quod si, inquit, omnino aliquid dicendum est apud iudices, peto ut cum me occiderint, columnæ damnationis titulum ascribant, quo Græci videant, quod Epaminondas Thebanos nolentes coegerit, Laconicam, quæ per quingentos annos capi non poterat ac Messenam incoluerat, annis 230. igni ferroque populari: tum Arcades inter se conciliare resque illorum componere: denique Græcos libertati restituere: Hæc enim omnia sub ipso gesta erant. His auditis, discesserunt iudices, & calculos de illo ferre non potuerunt. Plutarch. in apoph.

M. Æmilius Scaurus.

† Cum pro rostris accusaretur, quod à Rege Mithridate ad Rempubl. prodendam pecuniam accepisset, causam suam ita egit: Est quidem iniquum, Quirites, cum inter alios vixerim, apud alios me rationem vim reddere. Sed tamen audebo vos, quorum maior pars honoribus, & actis meis interesse non potuit, interrogare: Varius Sucionensis Æmilium Scaurum regia mercede corruptum imperium populi Rom. prodidisse ait: Æmilius Scaurus huic se affinem esse culpæ negat: Vtri creditis? Cuius dicti admiratione populus commotus, Varium ab illa dementissima actione, pertinaci clamore depulit. Val. Max. l. 3. c. 7.

Scipio maior.

Scipioni Senatù decreuerat, ut pecunias sumeret ex ærario, at quum quaestores ærarij negarent se eo die

apertoros, ipse (inquit Scigio) aperiam, quando mea causa clauditur, qui tanta pecuniarum vi repieuerim ærarium. Vacua nõ clauduntur, ideò Scipio per iocum dicebat, sibi hoc laboris suscipiendum, vt aperiret, qui fuisset in causa vt tam diligenter clauderetur, vt quæstores dici spatium quærerent ad recludendum. Exemplum ingentis fiducia meritis quæsitæ. Plut. in apoph.

Idem.

Quum à Petilio & Quinto tribuno pleb. multis nominibus accusaretur apud populum Romanum, nihil ad crimina respondit. tantum hoc dixit: Hac die Quirites Hannibalem & Carthaginem deuici, proinde ascendo in Capitolum Ioui opt. maxim. sacrificatorus. Si quis de me suffragium ferre velit, ferat. Hæc loquutus, ascendeat ad Capitolium, relictis accusatoribus, nondum perorata causa. Tantum valet egregiorum in rempublicam meritum fiducia, vt repente iudicij vigor versus sit in orationem, & reus pro supplice egerit triumphantem. Plut. in apoph. & Plin. iunior de Viris illustribus.

De filiis, siue liberis.

Agefilau.

Cum miro esset affectu erga liberos suos, dicitur aliquando arundine pro equo conscensã, vnã cum pueris lusisse domi. Id ex amicis illius quodam vidente, rogauit, ne cui hoc quod viderat diceret, priusquam ipse quoque liberorum parens factus esset. Festiue subindicans, eom solum nequaquam leuitatis, sed amoris fuisse. Plutarc. in Lacon. apoph.

Cresus.

Quum Carbyles se cum patre Cyro conferret, amicis illum patre præstantiorem affirmantibus: Cræ-

sus respondit, illum nondum patri æquandum, qui nondum reliquisset filium. Sentiens, & hoc esse non infimum erga rempublicam meritum, si non solum ipse te præstiterit egregium virum, sed aliquem tui similem gignas, educisque patriæ, Erasmi. lib. 6. apoph.

Themistocles.

† Filium suum quem mater ad amabat, atque in deliciis habebat, plurimum omnium Græcorum posse colligebat in hunc modum: Athenienses, aiebat, dominatur Græcis, ego Atheniensibus, mihi mater, patri filius. Plut. in apoph.

Augustus.

Cum audisset inter pueros, quos in Syria Rex Iudæorum Herodes intrabimatum iussit interfici, filium quoque eius occisum, ait: Melius est Herodis porcum esse quam filium: Eò videlicet quòd Iudæi carnibus suillis abstinerent. Macrobi. li. 2. Satur. c. 4.

Cæsar.

Quum Romæ videret peregrinos quosdam locupletes, canum ac simiarum catulos in gremio circumferentes, eosque habere in deliciis, percontatus est, Num apud illos scemina parerent liberos. Sentiens, nullos catulos esse iucundiores infantibus. Plut. in vita Periclis, tamen non indicat, cuius Cæsaris hoc dictum sit: suspicor esse Augusti.

Antoninus Pius.

Biduo priusquam moreretur, admissis amicis, aperuit sententiam suam de filio, eandem quam Philippus de Alexandro, dicens: Se æquo animo mori, cum filium relinqueret. Capitolinus.

De filiorum pietate in parentes.

Thales.

Filios subinde admonebat, vt parentibus beneficeret, his verbis: Quale

Quale præmium rependeris parentibus tuis, tale à liberis tuis expectato. Laër. lib. 1.

Pitracus.

Filium a timone, ne cum patre in iudicio litigaret, his verbis usus est, Si patre iniquiora dixeris, damnaberis: sin æquiora, vel ob istud damnari dignus es. Stob. ser. 177.

Telecrus.

Cuidam nuntianti, patrem de eo malè loqui: Nisi, inquit, illi dicendum esset, haudquaquam diceret. Maluit in se trāsferre culpam, quàm committere ut pater quicquam temere loqui videretur. Habes & pietatis simul & modestiæ exemplum. Plut. in Lacon.

Idem.

Percontanti, quare mos esset apud Spartanos, ut iuvenes assurgant senioribus: Ut, inquit, assueti honorem habere nulla propinquitate iūctis, magis honorent parentes. Optima ratio consuefaciendi ad debitum officium, si ultra quàm debetur doceamur præstandum. Veluti si quis assuescat cum vxore verecundè castèque conuiuere, multò minus improbus erit apud alienas. Plut. in Lacon.

Agis.

Agidem ultimum regem Laco- num huius nominis, cum rogassent parentes, ut sibi in re quapiam iniuste adesset, recusauit aliis aliquandiu. Verùm cum instarent, hunc in modum respondit: Donec essem apud vos, nullam omnino tenebam iustitiæ scientiam. Verùm ubi me patriæ tradidistis, patriæque legibus, conabor huic magis obtemperare quàm vobis. Plut. in Laco. apoph.

Scythæ.

Dario totius regni viribus subinde imperium faciente, Scythæ paulatim cedentes, ad vltimas solitudines peruenerant. Interrogati tandem ab eò, quem fugiendi finem essent facturi? responderunt se nec agros, nec

villas, nec vrbes, pro quibus dimicarent, habere: ceterùm cum ad parentum suorum monumenta peruentum esset, tum denique scitorum Darium, quomodo Scythæ solerent præliari. Eras. 6. apoph.

Alexander.

Cum sibi multa de matre scripsisset Antipater: Ignorat, inquit, Antipater matris vnicam lachrymā multarum calumniarum epistolas delaturam esse. Plut.

Demetrius Phalereus.

Admonebat adolescentes, ut in solitudine seipos in via obuios, & domi parentes diligenter reuerentur. Laër. lib. 5. cap. 5.

Epaminondas.

Ex omnibus quæ præclarè & honestè gessisset in vita, illud sibi dicebat esse iucundissimum, quod utroque parente viuo Leuctrica pugna vicisset Lacedæmonios. Vir pius non tam sibi gratulatus est eam obtigisse gloriam, quàm hanc voluptatem ex se contigisse his, quibus vitam suam acceptam ferebat. Plutarc. in apoph.

M. Cato.

Adolescens quidam patris vita defuncti inimicum mox in ius vocauit, vltusque est. quem Cato obuium comiter amplexus, Sic oportet, inquit, non agnis hædisve, sed è malorum lachrymis ac damnationibus parentum exequias celebrare. Eras. lib. 5. apoph.

Coriolanus.

Cum merito iratus ingrato populo Romano, exitium vrbi moliretur, nec à legatis, nec à sacerdotibus exorari posset: Veturia mater vnà cum vxore filij ac liberis in castra venit. In cuius complexum quum accederet Coriolanus: Sane, inquit illa, prius sciam, vtrum ad hostem an ad filium venerim, & vtrum capriua an mater in castris tuis sim. Hæc aliàque quum dixisset, matrem complexus, Expugnasti, inquit, & vi-

cisti iram meam. Patria te, quamuis mihi merito inuisam, huius precibus dono. *Liuius.*

Anton. Geta.

Quum Antonini Getæ pater Seuerus destinasset omnes diuersarum partium occidere, inter suos dicere solitus est. Hostes vobis eripio, adeo contentiente Bassiano, vt liberos etiã illorum suaderet necari, Geta puer interrogauit, quantus esset occidendorum numerus? eum quum pater edidisset, rogauit, num isti haberent parentes ac propinquos? quum responsum esset, Habere, & quidem multos: Plures ergo, inquit, in ciuitate tristes futuri sunt, quam læti, quod vicimus. Valuisset cordatum pueri dictum, nisi quorundam crudelitas obstitisset. *Ælius Spartianus.*

De filiorum impietate in parentes.

Solon.

Interrogatus, cur nullas leges aduersus eos qui parentes verberassent constituisset: Quod nullos, inquit, tales existuros existimabam. *Anto. in Melissa, parte 2. ser. 11. Max. serm. 23.*

Diogenes.

Ad eum qui patrem despiciebat: Non te pudet, inquit, eum contemnere, cui debes hoc ipsum quod tibi places? Dicit gratia sita est in allusione contrariorum. Pugnans inter sese, despectui esse, & sibi placere. *Laërt. lib. 6.*

Plato.

Videns quendam erga patrem suum fastuosius agere: Non d. fines, inquit, adolescens illum contemnere, cuius gratia altum sapere vis? *Stob. ser. 77. & Max. ser. 33.*

Anonymus.

† *Damasius, Syrus Simplicius ex Sicilia, & alii docti viri conuenerant,*

vt in Persidem ad videndum Chosroem regem vnã proficiscerentur. Inde redeuntes, cadauer inhumatum in agro reperiunt: illudque, Persarum inhumanitatem detestati, sepeliunt. Noctu vnus ex eõ comitatu obseruari vidit ob oculos speciem hominis senis ac venerandi, hæc dicentis: Noli inhumatum corpus humare, per mitte canibus, ac feris lacerandum. Terra vniuersorum mater, matris corruptorem hominem non suscipit. Ille expergetactus, aliis somnium exposuit. Itaque manẽ in agrum regressi, viderunt corpus nudum in campi superficie iacere. *Agathius lib. 2. Græc. & pig.*

De filiorum abdicatione.

Aristippus.

Incusante quodam, quod filium sic abiceret, negligeretque, quasi ex ipso natus non esset: An non, inquit, & pituitam & pediculos è nobis natos, velut inutiles, procul à nobis abiicimus? Sensit, eos non habendos pro filiis, qui nihil haberent ab eo, qui, quo te parentum aff. cui commendent, nisi quod ab ipsis progenti sint. Ita senex in comœdia: Tantisper te volo meum, dum id quod te dignum est, facis. *Laërt. 1. 2.*

Anonyma.

Lacæna quædam, filium qui profectus in militiam, in acie loco fugerat non tantum vt ignauum & inobedientem abdicauit, sed occidit penitus. De qua hoc extat apud Plutarchum in Lacænarem apophtheg epigramma.

*Germen iners abeas ad tartara, te que perosus
Eurosas, ceruicem nec des aquã timidã.
Ignauum catulum, mala fors, hinc vade sub oreum.*

E, Sparta indignus, quẽ nec ego peperic.

Damasia.

Cum filium haberes, qui se in bello non

lo non strenuè gessisset, domum redeuntem non abdicauit tantùm, sed occidit etiam: dicens, Nequaquam conuenire, vt ex fortissimis parentibus natus filius, ignauus iuperstes esset. Plut. in Lacænarum apoph.

Telectia.

Quum Chij exules venissent Spartam, quàm plurimi multos domibus incussabant Pædareto. Eos mater Telectia ad se accessit, ex his vbi cognouisset, quæ filio obicerent, videreturque filius in culpa esse, scripsit illi in hunc modum: Mater Pædareto. Aut melius vive, aut illic mane. Virago mortem minata est filio, ni mores corrigeret suos. Plutarch. in apoph. Lacænarum.

Alexander.

Reprehensus ab vxore, quòd filium inutilem abdicasset, dicereturque ex eo esse, cum expulset in terram, Et hoc, inquit, ex me est, at non vtile. Max. serm. 23.

Augustus Caesar.

Juliam filiam ac neptem relegerat: deinde Azrippam, prius adoptatum, post ob sordidum ac ferox ingenium abdicatum. Ad omnem horum mentionem solebat exclamare versu Homerico:

αἶψ' ἢ φερον ἀγαμὸς τε ὤψεν, ἄργος
τ' ἄσπλάδην. id est,

O vtinam cæcibus vixissem orbisque perissem.

Nec aliter illos appellabat, quàm tres vomicas, seu tria carcinomata sua. Socrum enim mortem leuius ferebat quàm dedecora. Quin & testamentum euit, ne si quid accidisset Iuliz filiz & nepti, sepulchro suo inferrentur. Erasmi. li. 4. apoph. ex Suetonio Augusto.

De fine vbi que spe-

ctando.

Agessilaus.

AVdiens quendam Persarum regis adhuc iuuenis admirari fe-

licitatem, respondit: Nondum vitæ finis adest, vir optime. Nam ac Priamus quidem quum eius esset ætatis erat infœlix, qui tamen miserè iam senex in Troiano incendio extremâ clausit diem. Plut. in apoph.

Epaminondas.

Interrogatus, quem arbitraretur ducem præstantissimum: seipsumne, an Chabriam, an Iphicratem? Id, inquit, iudicatu perdifficile est, donec viuimus. Alludit ad Solonis dictum, qui finem hominis vtrique spectabat. Quàm diu enim viuit homo, potest ad meliora proficere, & ad detiora degenerare Plut. in apoph.

Fredericus imper.

Percotatus aliquando quid homini optimam possit contingere? respondit, Bonus in hac vita exitus. Æneas Sylvius lib. 4. commentariorum in Alphonfi res gestas.

De fœlicitate.

Thales.

CVidam quærenti quis esset fœlix? Qui corpore, inquit, sanus est, animo eruditus, siue castigatus. Cupiditates enim animorum morbi sunt. Laërt. lib. 1. ca. 1.

Anaxagoras.

Ab homine quodam morè sano interrogatus, quinàm fœlices essent? respondit, Nemo sanè ex iis quos tu fœlices existimas, sed is quem tu miserum credis. Val. Max. li. 7. c. 1.

Diogenes.

Vnicam fœlicitatem esse existimabat, qua fieret vt reuera latemur, nec vnquam tristemur, quocunque in loco aut tempore. Stob. serm. 101.

Idem.

Veram fœlicitatem esse dicebat, quæ faceret vt mens & anima in perpetuâ tranquillitate hilaritatèque colloquerentur. Stob. serm. 101.

Aristoteles.

† Felicem eum censet appellandum, qui ex perfecta virtute operatur, externisque bonis abunde instructus est, non quolibet tempore, sed perfecto. Lib. 1. Ethic. c. 10.

Ariston.

* Ut nihil iuuat (inquit) agrum lectus quem pedes aurei fulciunt: sic neque stultum felicitas externa. Sto. ser. 101.

Democritus.

Eum felicem esse dicebat qui cum exiguis pecuniis hilaris esset. Infelicem autem, qui inter magnas opes tristaretur. Sto. ser. 101.

Socrates.

Interrogatus quid esset felicitas? Voluptas, dixit, quem poenitudo nulla sequitur. Sto. ser. 101.

Idem.

Interrogantibus quoniam essent felices? respondit: Illi qui mentem bonam & rationem possident. Sto. ser. eodem.

Idem.

* Polus quidam ab eo sciscitabatur, verum magnus Persarum rex felix esset? Nescio, inquit, an eruditione & iustitia sit instructus. In hoc enim hominis felicitas consistit. Et miser homo est, si iniustus. Plato in Gorgia.

Plato.

Rogatus à Cyrenensibus ut ipsis leges scriberet, ac Republicæ statum componeret, recusavit dicens: Perdifficile esse condere leges tam felicibus: indicans, eos non facile parere salubribus monitis, qui successu rerum elati, sibi felices viderentur. Laër. 1. 3.

Antisthenes.

Rogatus quid esset mortalibus beatissimum? Felicem, inquit, mori. Hæc sententia consentit cum illa Solonis: Qui feliciter absoluit vitam, huic nihil sinistri potest accidere, quod felicitatem ægritudine aliqua cõtaminet. At quibus res sunt secun-

dæ, ij nihil magis optant quàm diuturnam vitam. Laërtius libro 6. capite 1.

Solon.

Cræsus Lydius rex omnium ditissimus, accitum ad se Solonem, in congressu rogauit, An quis esset se felicior? Cui Solon, Tellum ciuem suum feliciorem, qui filios habuerit probatissimos, & pro patria fortiter occubuisset, dixit. Cræsus autem, putans Solonem omnium urbanitatum expertem, iterum contendit: Num post Tellum, alium beatiorẽ nosset? Cleobẽ dixit, & Bitonem, Argiuos, qui mirifico inter se amore, tu sum. ma in matrem obseruantia se feliciores esse ostenderant. At Cræsus iratus, interrogauit etiam, an in beatorum numerum non meritò reponeretur? Solon respondit: Nondum te felicem prædicamus. adhuc enim es in fortunæ & affectuum potestate. Quamprimùm autem mortuus fueris, tum demum videbimus quàm felix fueris. Plut. in Solone.

Demetrius Cynicus.

Dicere solebat, nihil sibi videri infelicius eo, cui nihil in vita accidisset aduersi. Nõ licuit enim illi se experiri ut ex voto illi fluxerint omnia ut ante votũ: malè tamen de illo dii iudicauerunt. Indignusque visus est, à quo vinceretur aliquando fortuna, quæ ignauissimum quemq; refugit. Sen. lib. quare bonis mala accidant.

Iamblichus.

* Felicem eum esse dicebat, qui Deo, quatenus fieri potest, similis fuerit, perfectus, simplex, purus, & se paratus ab humana vita. Sto. ser. 101.

Sylla.

Sylla cognomento Felix, inter felicitates suas, duas præcipuas ducebat: alteram, quòd Pium Metellum haberet amicum: alteram quòd urbem Athenarum non subuertisset. Plut. in Rot. apoph.

Vide apoph. de Beatitudine vera,

& Fortuna.

De fœnore.

Pittacus.

* **Q**uæsitum ubique lucrum in-
explebile esse dicebat. Stob.
ferm. 10.

Periander.

* Dicebat quæstum turpem esse
grauem thesaurum Eod.fer.

Socrates.

* Interrogatus, quinam auari es-
sent? qui turpia venantur, inquit, &
necessarios amicorum negligunt.
Eod.ferm.

Poliæus.

* Fœneratores pecunias habere &
non habere dicebat. Nã dum omnia
ad vsuram trahunt, nihil habent, &
quod habent alius habet. Ibid.

*Vide apoph. de Avaritia, Iniustitia,
Lucro & Usura.*

De forma & pulchritu-
dine corporis.*Bion.*

Formam dicebat esse bonum ali-
enum. Sentiens, extra hominem
esse, quod ipse sibi nec dare potest,
nec tueri datum. Animi bona verè
nostra sunt. Laert. lib. 4. cap. 7.

Zeno Cistiens.

Formam aiebat esse vocis florem:
aut contrà, quemadmodum ab aliis
refertur, Vocem esse formæ florem.
Nam loquentis orationem commen-
dat forma, & rursus oratio compo-
sita gratiam addit formæ. Laert. li. 7.
cap. 1.

Idem.

Dicenti formoso cuidam, non vi-
deri sibi amaturum sapietem: Nil,
ait, vobis formosis est infelicius.
Bruson. lib. 2. c. 44.

Socrates.

* Vocabat formam medici tempo-
sistyranidem. Bruson. libro 2. ca:
pit. 44.

Plato.

Cùm exprimere tentaret, quid-
nam forma hominis esset? naturæ
priuilegium vocauit. Bruson. lib. 2.
cap. 44.

Diogenes.

Formosum adolescentem formæ
causa amari conspicatus dixit: *Quin*
operam das adolescens, vt corporis
amatores ad animam trãseras? *Anto-*
nius in Melissa, ferm. 60. part.
1. Hoc autem Stobæus ad *Æsoputti*
refert.

Idem.

Conspecto adolescente mollius
compto, dixit: Si viris quidem te
ornas, infœlix es: sin mulieribus, in-
iustus. Anton. in Melissa, part. 1.
ferm. 60.

Idem.

Speciosa scorta reginas appella-
bat, multos enim facere, quæ percus-
perint. Stob. ferm. 63.

Aristoteles.

Aristoteles cùm adolescentem se
comere vidisset: Non erubescis, quòd
cùm natura te virum fecerit, tu te-
ipsum effœminas? Antonius in Me-
lissa, part. 1. ferm. 69.

Idem.

Cùm iuuenis quidam facie formo-
sus, sed moribus petulans, inter alia
conuitia ei diceret: Si tam exosus es-
sem ciuibus, vt tu es, laqueo vitam
finirem, respondit: Ego verò laqueum
mibi inferrem, si ita me ciues ama-
rent vt te. Notauit autem adolescen-
tis petulantiam Aristoteles, cui o-
stendebat, quàm turpiter ob tam in-
signem corporis formam à ciuibus
adamaretur. Antonius in Melissa,
parte 1. fer. 60.

Idem.

Percontanti quæ fieret, vt cum
formosis diutius ac lubentius confa-
bulemur? respondit, eam perconta-
tionem esse cæci. Cæcus enim non
sentit formæ illecebram, nihilo ma-
gis quàm colosum gratiam. Laert. li.
3. cap. 1.

Idem.

Pulchritudinem dicebat quavis epistola efficaciorum ad commendationem. Sunt qui hoc ascribant Dionigeni, Aristotelem verò, formam solitum appellare donum, quia gratis contingit à natura. Eandem Socrates appellavit exigui temporis tyrannidem, quod formæ gratia mox deflorescat: Plato naturæ prærogatiuam, quod paucis contingat. Laert. libro 5. cap. 44.

Isocrates.

Eos qui pulchrum habent corpus, animam autem malam, dicebat optimam habere nauim, gubernatorem autem malum. Antonius in Melissa parte 1. ser. 60.

Agefilaw.

Interrogatus cur aleret comam? Quoniam inter ornamenta, respondit, minimo constat. Stobæus Ierw. 63.

Carneades.

Sciscitatus, quid forma hominis esset? Regnum sine satellitio, respondit: quoniam formosi impetrant quicquid volunt nulla vi adhibita. Laert. Stob.

Theophrastus.

Pulchritudinem nihil aliud esse dicebat, quam tacitam deceptionem, aut silentem fraudem, quod absque verbis persuadeat. Laert.

Demosthenes.

Aschinè & Philocratem, ex decem illis legatis haud postremi nominis, ab Atheniensibus ad Philippum Macedoniam regem missis & formam Philippi regis plurimum laudantes irrisit Demosthenes, dicens, Quod in Philippo admodum formam laudaris, id habet cum aliis mulieribus commune. Sensit vir prudentissimus, regis boni virtutes nequaquam in forma corporis positas esse, sed in animo rectè composito. Plut.

Æsopus.

Æsopus ei qui corporis forma male utebatur: Pulchra veste (inquit) in-

dutus, malè eam exuis. Max. ser. 44.

Idem.

Idem cum per conuicium, facie deformi esse, ac turpi notaretur, ad eum à quo contemnebatur: Iniquus planè censor es, inquit, qui de forma mea pronuntiaturus, vultum damnas, animi autem speciem non intueris. Stob. Anton. & Max.

Antisthenes.

Quidam adolescens curarat sese ex ære sculpendum, & ad eam imaginem sese conformabat. Huic Antisthenes: Si æs posset vocem edere, qua de re potissimum gloriaretur? De pulchritudine, inquit adolescens. Nò, inquit, igitur erubescis, qui non in animo gloriaris? Voluit autè significare, de forma non gloriandum esse, quæ facillè variis casibus ac morbis gratiam amittit. Laert. li. 6. c. 1.

Theocritus.

Theocritus cum diu multumque cogitasset, quo pacto ostendere hominibus posset, quidnam pulchritudo corporisq; venustas esset: Demum eburneum detrimentum esse pronuntiauit: quod grata quidem sit aspectui, sed multorum incommodorum causa. Stobæus.

Philopæmen.

In Philopæmenem cum iocaretur Titus Flaminius, de formis corporis eius illudens, diceretq; vultu quàm maximè iocoso & hilari: Quid hoc Philopæmen, cum pulchras manus, crura etiam perquam pulchra habeas, quod ventrem ipse nò habeas? Ad ea Philopæmen: Quid, ò Romanorum imperator eximie, cum egregios pedites, strenuos maximè equites habeas, quod pecuniam minimè habeas? Nam & Flaminius persæpe inopia rei pecuniaræ laborabat, quemadmodum Philopæmen tenuitate ventris, ac medijs corporis gracilitate. Pontanusex Plutarcho.

Domitius.

Nec quicquam gratius hominibus esse dicebat, forma & decore: nec quic-

quicquam etiam breuius. Brusonius
l. 2. cap. 44.

L. Crassus.

Apud Perpennam iudicem defendebat Aculeonem, quem accusabat L. Ælius Lamia, homo deformis. Is quum interpellaret odiosè: Audiamus, inquit Crassus, pulchellum puerum. Huic dicto quum esset arrisum. Ingenium, inquit Ælius, ipse mihi fingere potui, formam non potui. Tum Crassus: Audiamus igitur, inquit, disertum. Multo arrisum est vehementius. Cic. l. 2. de Orat.

M. Lælius.

In Galbam oratorem eloquentia clarum, sed gibbo deformem, ita lussit M. Lælius, vt diceret, ingenium Galbæ malè habitare. Nam animi domiciliū est corpus. Eras. l. 6. apoph.

Cicero.

Cicero cum Voconium fortè obuium haberet cum filiabus tribus insigniter deformibus, tacitè ad amicos dixit versiculum Græcum,

φοίβος ποτ' ἐν ἐώντος ἐπέειπε τέκνα.

id est,

Phœbo haud sinente hic seminauit liberos.

Sentiens, illum inuito Apolline liberis operam dedisse: siue quòd Apollo pulcher à poetis fingitur, siue quòd oriente sole factus existiment concipi foeliciores. Plutarc. in Rom. apoph.

Barth. Capranus.

Bartholomæus Capranus, Mediolanensis ecclesiæ antistes, idcirco se ministros forma præstantes quæsisse dicebat, quoniã turpes animi turpia corpora incoherent. Improbiter autem in egregia forma perrarè compertam esse. Aneas Sylubr. 2. comment. reb. g. st. Alphonsi. Constat tamen à spasio Raennati, magistro epistolarum imperatori, Alexandri Mammez F. hoc etiam dictorium adscribi.

Vidè apoph. de Corporis forma & pulchritudine.

De fortitudine domestica.

Zeno.

A Ceusatus, quòd coniurasset in perniciem Nearchi tyranni, cum in eculeo iuberetur edere nomina coniuratorum, nominauit plerosque illi amicissimos. De his sumpto supplicio, rogatus à tyranno, num quis superisset etiam: Tu solus, inquit, Reip. perniciēs. Tandem & linguam dentibus amplicatam in os tyranni, quòd ob iracundiam habebat, expuit. Laert. li. 9. cap. 5.

Bion.

Frequenter dicere solebat, Senum esse, valere prudentia: iuuenem vero, fortitudine. Laert. lib. 4. c. 7.

Cariscus.

* Ille admodum senex, cum à quodam graui morbo conualuisset: Apage, inquit, quàm inuitus reuersus sum, iam magnam partem itineris emensus, quod absoluere omnino decet. Et sanè fortitudinis pars melior in moderato mortis contemptu consistit. Stob. serm. 7.

Bias.

Cræsus rex cum contemptim atque minaciter Biantem allocutus esset, hominem in aduersis rebus infractum, iussit eum cepas edere, fletum ciuilitè indicans, quandoquidè harum esus ciet lachrymas. Adeò sapientes arbitrabantur nihil esse æquè regium, ac virtutem, cuius instituta per totam vitam fortiter atque infractum animo sequuntur, nec imperatis aliorum terrentur. Philo Iudæus lib. Quòd omnis probus liber.

Idem.

Conseruis demisso vultu mœrentibus, eo quòd iam à latronibus capti essent, animaduertens quèdam ex aspectu plus satis effœminatam esse, accedens inquit: Tu me emito, viro enim opus habere videris. Sic ille p.

defactus cauillo, quod non esse uanum erat sibi conscius, in turbam se abdidit: cæteris audacem coniectorem. sed ueridicum stupentibus. Philo Iudæus. eod. l.

Socrates.

* Interrogatus, quid esset fortitudo & robur, dixit, Nurus animæ cum corpore. Stob. ser. 7. de fortitud.

Democritus.

* Quid efficeret fortitudo, sciscitatus: dispendia minuit, inquit. Item, Fortis est, non qui hostes modò superat, sed & qui uoluptatibus superior existit. Nam licet aliqui ciuitatibus imperent, mulieribus seruiunt. Eod. ser.

Theodorus Philof.

* Minabatur ei tyrannus mortem, & quidem insepultam. Habes, inquit Theodorus, cur tibi placeas: hemina sanguinis in tua potestate est. nam quod ad sepulturam pertinet, ò te ineptum, si putas interesse, supra terram an infra putrescam. Senec. l. de tranquill. animi.

Plato.

* Interrogatus, quomodo affectum esse conueniat aduersus calamitates: ita (dixit) ut prouidens aliquis non incidat in eas: si tamen inciderit, condemnationem etiam sui non curet. Stob. ser. 7.

Aristoteles.

* Quid esset fortitudo, sciscitatus, Est (inquit) uirtus animosi, per quam non facillè mortis metus ingruit.

Lacones.

Apud Lacones erat orationis genus simplex & affectatù, nihil habès molle ac delicatum: nec in aliis uersabatur argumentis: quàm uel in laudibus corum qui fortiter ac generosè vitam exegissent, quique pro sparta occubuissent, & ob id ab omnibus ut beati celebrabantur: uel in vituperandis his qui metu periculorum nihil egregij gessissent, & qui ob ignauitiam à morte cruciabilè infelicemq. uitam uerè, uel in pollicitatione. per gloriam studiù accedente animæ ad uir-

tutem, ad cuiusque ætatem accomodatæ. Itaque tres erant apud illos chori, iuxta tripl. x. ætatù discrimen: quibus 1° festus simul constitutus, senum chorus incipiens canebat, Nos fuimus olim strenui iuuentuli.

Secundus, in quo erant uiri robustæ ætatis, ita respondebat:

At nos sumus: si uis, facito periculum.

Porro tertius, qui erat puerorum, ita canebat:

Præstantiores nos futuri olim sumus.

Plut. in Lacon apoph. & Lycurgo.

Anonymus.

Lacon quidam noctu præteriens monumentum, quum uideret ipsectrum, accurrit lancea traicturus, & in hoc nitens: Quò me fugis, inquit, bis moritura? Plut. in Lacon.

Cleomenes.

Cùm sophistam quendam de fortitudine differencem non admodum attentis auribus audiret, & ob id à quodam reprehenderetur: Ineptum est, inquit, quenquam de fortitudine magnificis uti uerbis, qui ipse nil fortiter gessit unquam. Plut. in Lacon.

Alexander Macedo.

* In Ilio sacra facienti Alexandro, sacerdos dixit, se ostensurum Paridis Lyram. at ille, Imò Achillis (ait) si habes ostende, ac ante Lyram potius hastam. Stob. ser. 7.

Socrates.

* Morti adiudicatus, & proximus quidam Apollodorus eum accedens, ait, At istud ò Socrates, ægerrimè fero, quod te iniuste damnatù uideo. Tunc Socrates, An tu (respòdit) malles me iuste quàm iniuste dånatum? Simulq. risisse dicitur. Cùm autem Anytù falsum testem præterentem uideret, dixit, Vir ille triumphat, quàm facinus magnum & præclarum egerit, me ita occiso. Sed quàm stultus & improbus est? ignorat enim uter nostrum in omne æuum utilior & melior extiterit. Xen. in Apol. pro Socrate.

Agésilæus.

Fortitudinis in rebus aduersis insigne

ſigae dedit ſpecimē. Conō & Pharnabaſus per claſſem regiam mari poſiti, obſidebant maritimas Lacedæmoniorum regiones, quam interim Athenienſium ciuitas mœnibus eſſet cinctā. Itaque Lacedæmonij Pharnabazo donante pecuniam, pacē incunt cum rege: mittuntque ciuem Antalcidam ad Tiribazum, Græcos Aſiaticos, pro quibus bellum gesserat Ageſilaus, tradentes regi. vnde euenit, vt huius ignominie portio recideret in Ageſilaū. Antalcidas enim inimicus erat Ageſilao: ideo pacem quacūque occasione cōfecit, inuidēs illius gloriæ, quā videbat bello crefcere, reddique maximum, ac maximē celebrem. Nec tamen hæc infœlicitas deiecit illius animum, quin etiam cuidam dicenti, quòd Lacedæmonij Mediffarent, ita reſpōdit, imò Medipocius Laconiffant: ſignificans indolem ſue gentis corrumpi fortuna nō poſſe. Plut. in Lacon. apoph.

Idem.

Seiſcitatus, vtra virtus eſſet præſtantiſſima, fortitudo an iuſtitia? grauiſſe reſpondit. Fortitudinis nullū eſſe vſum, niſi adſit iuſtitia. Quòd ſi omnes eſſent iuſti, nihil opus foret fortitudine. En animū ſummo dignum ducere, qui nihil præter æquū iudicari facienda: reſpōdit. reſpōdit. plurimum intereſſe inter audaciā & fortitudinem. Plut. in apoph. Lacon.

Gorgene Leonida vxor.

† Filio in bellum profiſcendenti, ſcutū cum daret, dixit: aut hoc, aut ſuper hoc. Laconicōs illum hortans, vt mortem potiùs oppeteret, quàm vt clypeo hoſtis potiretur. Stob. ſer. 7. & Plut. in Lacon.

Zeuxidamus.

Suprà tit. de Diſputationibus, aut quæſtionibus friuolis, atque inutilibus.

Alexander Mammaeæ F.

Cum audiſſet Artaxerxem Perſarum regem magno militum exercitu Romanum inuaſurum imperium: Fortes, inquit, viros atque modera-

tos decet optima quidem optare, ſed ferre etiā quæcūq. accidūt cōtra animi votum. Fortitudinis quippe eſt, rebus proſperis non extolli, infauſtis nequaquam deiici animo. Herodian. li. 6.

Anaxarchus.

* Dicente ei Alexandro, ſuspendam te: Minare his, inquit, è vulgo: mea autē nihil intereſt. ſuper terramne, an infra computreſcam. Stob. ſer. 7.

Anaxarchus.

Alexandro mortuo, quum Anaxarchus tempeſtate eſſet delatus in Cyprū, Nicocreon memor contumeliæ philoſophū arreptum, in mortariū coniecit, ac ferreis piſtillis cōtundendi iuſſit. Hic illam vulgò celebratam vocem emiſit: αὐτὸς τὸν ἀναξάρχου θύλακον: ἀναξάρχον δ' ἄκαλίστης, id eſt, Tunde Anaxarchi manticā, nam Anaxarchum non percutis. Sentiens, corpus non eſſe partem hominis, ſed animi domicilium tantum. Animos autem non poteſt tundi. Laër. l. 9. c. 10.

Demetrius Cynicus.

Graui calamitate affectus dixit, Hoc vnum dii immortales queri poſſum, quòd non antehac mihi voluntatem veſtram notam feciſtis. Prior enim ad iſta veniſſem, ad quæ nunc vocatus ad ſum. Vultis liberos fumere? illos vobis ſuſtulit. Vultis aliquam corporis partē? ſumite. Non magnā rē promitto: citò totū relinquā. Vultis ſpiritum? quidni? nullā moram faciam, quo minus recipiatis quod dediſtis. A volente feretis, quicquid petieritis. Quid ergo eſt? Maluiſſem offerre, quàm tradere. Vide reliqua apud Senec. l. de prouidentia, ſeu quare bonis viris mala accidant.

Paulus Emilius.

Cn. Cornelius Lentulus in clade Cannenſi tribunus militū, quū equū Paulo Emilio in ſaxo ſedenti, erueret. oppleto adduceret: Tu quidem, ait Paulus, magis virtute Corneli e-

sto: sed caue ne frustra miserâdo, exiguum tempus è manibus hostiũ euadendi absumas. Plutar. & Liu.

M. Caro.

Quibusdam efferentibus hominem inconsultè audacem, & in rebus bellicis strenuũ, aut plurimum referre, utrum quis virtutem magno æstimet, an vitam non magni faciat. sentiens, non eos statim esse fortes, qui quouis modo vitã contemnunt, sed qui tanti faciunt virtutem, ut huius gratia vitam alioqui charam negligãt. Nã se met in vitã discrimen conncere, aut infelicium est, & quos vitã iã tãdet: aut immanium, & belluis similiũ. Eras. l. 5. apoph. ex Plut.

M. Crassus.

Quum Publius Crassi filius fortissimè in bello & pugnasset, & cecidisset, hostes caput iuuenis hastæ impositum gestantes, proximè ad Romanos accedebant, insultantes, rogantesque quo genere iuuenis ille fuisset ortus, neque enim fieri posse, ut ex patre tam ignaui & imbelli talis filius nasci posset. Hoc tam tristi spectaculo nihil commotus Crassus, per omnes ordines concionatus est, clamans, Meus hic priuatus dolor est Romani, mea hæc calamitas, meus hic peculiaris luctus: cæterum publica ciuitatis salus & gloria in vestra incolumitate vestraq; virtute sita est. Plut. in M. Crasso.

Scipio.

Scipio Pompeij focer, quum nauẽ suam teneri ab hostibus vidisset, ferro se transfuerberauit, & querẽtibus ubi Imperator esset? Imperator, inquit, bene se habet. Brus. l. 2. cap. 1. ex Appiano.

Canius Iulus.

*Cum Caio Cæsare diu altercatus, postquã abeũti Caius dixit, Ne fortè tibi incepta speblãdiaris, duci (ad suppliciu) te iussi. Gratias (inquit) ago, optime princeps. Dũ autè suppliciu illud Canius moratur, verisimile nõ est quã vir ille dixerit, quã fecerit,

quã in tranquillo fuerit. Ludebat trunculis, cum Centurio agmen periturorum trahens, & illum quoque citari iubet. Vocatus numerauit calculos, & sodali suo, Vide, inquit, ne post mortem meam mentiaris te vicisse. Tum annuens centurioni: Testis (inquit) eris, me vno antecedere. Amicis autem tristitia affectus dixit, Quid mæsti estis? Vos queritis an immortales animæ sint? Ego iam sciam. Ad supplicij locum peruẽtus, à philosopho quodam percontatus quid cogitaret, respondit, obseruare (inquit) velocissimo illo mortis momento, an sensurus sit animus, exire se, promisitque si quid explorasset, circumiturum amicos, & indicaturũ quis esset animarum status. Senec. l. de tranquil. animi.

P. Thraseas Patrus.

Cum post multa crudelia Neronis facinora atq. Agrippinæ mortem, in senatu Romano de Neronis rebus ageretur, cui mirũ in modum senatores assentabantur, dicere solebat: Si me tantum Nero interfectorus esset, magnam haberem adulatoribus eius gratiam: sed si eos à quibus maximè laudabatur, sustulit, sublaturusque est, cur oportet frustrã turpiter & ferui liter mori, cũ munus nature exple re liceat, retenta libertate? De me enim, inquit, aliquis sermo habebitur in posterum, de iis nullus, nisi tantummodo eos interfectos fuisse. Xiphil. in Nerone.

Idem.

Dicere solebat, Nero pro innata sua crudelitate occidere me potest, lædere autem non potest. Innuens, corpus quidem hominum crudelitati expositum esse, animum autem nequaquam. Xiphil. in Nerone.

Agrippinus.

*Quondam ei iam iam pransuro, superuenit qui diceret, Nero te proferibit: tunc illic, Ergo, inquit, in Aricia prandium sumemus. Stobæus ex Epicteto.

Percis.

*Pertinax Imp.**Suprà apophr. de Conscientia bona, & infra tit. de Morte contemnenda.**Philo Iudæus.*

Cùm aliis Iudæis ex aula C. Caligulæ eiec-tus, eo quòd Cæsari diuinos tribuere honores recusasset, ad suos conuersus dixisse fertur: Bono animo estote viri, non deerit nobis auxilium: vbi autè humanum cessat, diuino non destituemur. Euseb. l. 2. Eccles. hist. c. 5.

Athanasius.

Quò ei indiceretur à Iuliano imperatore exilium, mœrentibus cunctis qui discessum eius grauitè ferebant, inque ipsum oculis coniectis: Bono estote animo filioli, inquit, nubecula est, quæ breui euanescet. Niceph. Call. l. 10. Eccles. hist. c. 29.

D. Ambrosius.

Postquam aduersus Arianos & Iustinam Augustam in templo multa disputasset, atque orthodoxam fidè contra aliorum blasphemias fortiter defendisset, à Valentiniano Iuniorè, iussus templum exire, respondit: Lubens id quidè non fecero, neque enim lupis ouium caulam prodam, neque blasphemis templum diuinum concedam. Quod si necare me vis, in ipsa ecclesia in me ensem aut cuspidem stringe, perlibenter enim cædem eam tulerò. Theod. l. 5. c. 13. & Niceph. scholiastes. l. 12. ca. 19. Eccles. hist.

Achemenides.

Achemenides, qui & Hormidas appellatus est, cùm in Persia Christianam religionem in maxima pi-orũ persecutione profiteretur, vocatus à Tarane rege, & obiurgatus ob fidei confessionem, quam in homine extinguere minis conabatur, respondit: Impia atque difficilia à me petis rex, qui vniuersitatis Deum nequam abiuro, vt tuæ maiestatis fiam amicus. Maius enim est crimen, diuinam quàm regiam ledere maiestatem. Niceph. l. 14. c. 39. Eccles. hist.

Idem.

Vestimentis quibusdam donatus à rege qui eum beneficiis vincere conabatur, excautescens, tunicam conscissã abiicit, & voce magna exclamauit: Si huius, inquit, gratia me religionem longè optimam mutatum putas, en munus tuum vnà cum impietate habe. Rex autem tam forti illum animo esse cernens, nudum regia exegit. Nicepho. eodem loco.

Ad domesticam fortitudinem spectat ea qua sunt sub apophr. de Patientia, Inuria ferèda, Animi moderatione, Doloris patientia, Mortis contemptu, &c.

De fortitudine heroica & militari.

Antisthenes.

Dicere solebat, hostibus à diis omnibus aptanda esse bona excepta fortitudine: quòd illa omnia aliquo àdo futura sint eorum qui fortitudine præcellerent, non eorũ qui possiderent, quod ob ignauiam ea tueri non possint. Sensit, frustra parari bona, si quæ quid parauit, tueri nesciat. Laert. l. 6.

Idem.

Si quam vidisset mulierem egregiè cultam, adibat ædes illius, iubebatque virum proferre arma & equũ: quæ si placuissent, patiebatur mulierem indulgere deliciis, quòd esset qui defenderet: sin minus, suadebat vt eum ornatum deponeret, ne prædæ fieret aliis. Laert. l. 6. c. 7.

Diogenes.

* Cernens Megarenses longos muros educere, O homines nihili, inquit, non molem murorum curate, sed eos qui super muris collocabuntur. Stob. ser. 7.

Musonius.

* Dicebat mortem honestam dum licet, arripiendam esse: ne (inquit) paulò post mori quidem tibi neces-

se sit, at honestè non amplius liceat.
Eod. ser.

Synnidas.

Ante pugnam Leuæricam quibusdam dicentibus illam ipsam diem ostensuram fortem virum: Multifacientiam, urbanè inquit, diem esse, quæ virum fortè monstrare posset. Plut.

Anonymus.

Lacon quidam adhuc impubes captus, clamabat: Pugnans quidem captus sum, seruire nolo. Verùm cum paulò post iuberetur seruii fungi ministerio, elisum parieti caput rupit. Senec. epist. 11. Plu. autem, se è tecto præcipitem dedisse ait.

Idem.

Alius ægro corpore in aciem progrediebatur. cum autem quidam eum, quorsum ita affecto corpore proficisceretur, interrogarent, respondit: Ad moriendum pro Reipub. nostræ salute. Max. ser. 4.

Idem.

Alius claudus ad militiam proficiscens, quum ab aliis rideretur: Non opus est fuga, sed viribus, inquit, quibus milites subsistant, locumque in acie tueantur. Plutar. in Lacon Max. ser. 4.

Lacones.

Quum quidam fortè obuij Laconibus dixissent, Fortunati estis, ô Lacones: nã modò hinc latrones abiire: Non nos, inquiunt, per Enyalum (sic enim illi Martem vocant) sed illi potius fortunati sunt, qui in nos non inciderunt. Ad eò gens ea gregabat animos ad omnia impavidos, quæ vulgus hominum formidat. Plut. in Lacon.

Anonymus.

Quum ex Atheniensium sociis quidam contumeliæ causa rogasset captiuum Laconem, num qui in prælio occubissent, fuissent strenui viri? Magni profectò, inquit Lacon, faciendum fufum (sagittam intelligens) si strenui ignauique discrimen posset. Significans, illic vbi res sagit-

tis aut saxis agitur, nullam esse fortis & ignaui discrimen: sed vbi cominus res geritur, ibi deturum appareret, qui sint viri, qui non. Eras. 6. a. popht.

Idem.

Lacon quidam oculorum morbo laborans, ad bellum proficiscebatur, sed quibusdam dicentibus, quò abis sic affectus? aut quid facturus? Si aliud, inquit, nihil egero, hostis saltem gladium hebetabo. Plut.

Idem.

*Philippus ante Spartæ mures castrametatus, misit nuntios, multa & dira minitans, ni facerent imperata. Quidam autem ex Lacedæmoniis, minus auditis, gratiam, inquit, habemus Philippo, quod non prohibeat, id quod in pugnantium potestate situm est, mori. Stob. ser. 7.

Ariston.

Cum Atheniensis quidam apud Aristonem recitaret funebrem orationem conscriptam in laudem eorum qui fuerant à Lacedæmoniis in bello cæsi: Quales igitur, inquit, nostros esse putas, qui istos vicerunt? Plutar. in Lacon.

Anonymus.

Miles quidam Lacedæmonius, in pugna prostratus hostem eius tergo insidentem, rogauit vt se verteret, & in pectus potius stringeret enses, rogatus, Quid ita? Ne amasius, inquit, meus erubescat, si viderit auerfis cõfossam vulneribus. Plutarchus in Lacon.

Androcydan.

Ad eum qui quærebat, cur Brenibus Spartiæ pugionibus in bello vteretur? Quia cum hostibus, inquit, cominus dimicamus. Plut.

Archileonida.

Hæc Brasidæ mater, filium in prælio occubuisse audiens, nil prius interrogauit, quàm an filius honestè occubisset? Thracibus illius virtutem collaudantibus, dicentibusque, Non esse apud Lacedæmonios alium

illi parem: Ignoratis, inquit, hospites, quales sint Lacedæmonij. Erat quidē vir bonus Brasidas, ceterū Sparta multos habet illo præstantiores. Vtrum in hac femina magis admirari conuenit? animine generositatem, quæ de filij morte quod obtigisset honesta, gloriandum etiam putaret, tantum abest vt muliebriter desuauit: an modestiam, & in patriam affectum, quæ non passa sit ita filium prædicari, vt reliquorum Spartanorum gloriæ decederet aliquid? Plut. in Lacon. apoph.

Pædaretus.

Pædaretus quidam dicenti, magnum esse numerum hostium: Tanto, inquit, plus gloriæ referemus, quoniam plures interficiemus. Quod alter adferebat ad persuadēdā ignauiam, ille vertit in calcar fortius agendi. Eodem telo repelli possunt, quicumque difficultatis causatione dehortantur ab honesto. Plutarch. in Laconicis.

Anonyma.

Lacæna filium claudum in aciem proficiscentem deducens: Fili, inquit, singulo quoque gradu fac virtutis memineris. Aliis claudicationis vitium solet formidinem incurtere: at hæc monuit, vt ex ipso vitio fumeret animum ad rem fortiter gerendam: ita cogitans, nihil est in fugæ præsidij claudo: aut vincendum est, aut moriendum. Plut. in apoph. Lacænarum.

Alia.

Lacæna clypeum imponens filio, sic illum adhortata est: Fili, aut hūc, aut super hunc. Laconica breuitate sentiens, sic rem gerendam in bello, vt aut victor clypeum referret, aut mortuus in clypeo domum reportaretur. Plutar. in apoph. Lacænarum. Stob. tribuit dictum illud Gorgoni, Leonidæ vxori. ser. 7.

Alia.

Alia rursus filio ad bellum proficiscenti, clypeum imponens, hunc,

inquit, tibi pater semper seruauit, proinde tu fac serues eundem, aut ne sis. Ibidem.

Alia.

Alia filio dicenti, quod breuē haberet gladium: Tu, inquit, adde gradum, significans, nihil obfuturam gladij breuitatem, si propius ad hostem accederet. Ibid.

Alia.

Lacedæmonius quidam sic in bello vulneratus, vt ingredi non posset, sed quadrupedum more ambularet, quum ob id derisus erubesceret, à matre reprehensus est his verbis: Quæto præstabat fili de fortitudine gaudere, quàm de stulto risu pudescere? Simile narrat Cicero de matre Sp. Claud. Plut. in apoph. Lacæna.

Anonymum.

Lacon quidam in clypeo pro insigni gerens muscam, eamque nō maiorem vera: quibusdam irridētibus, dicentibusque quod in studio fecisset quod lateret: Imò, inquit, vt sim conspicuus. Tam enim propè accedo ad hostes, vt ab ipsis insigne cuiusmodi sit, videri possit. Salsissimè conuicium ignauitæ vertit in argumētum fortitudinis. Plut. in Lacon.

Antiochus.

Supra de Argutè dictis.

Leonidas.

Contra Persas propugnaturus, percontatus, quid facere statuisset? Nil aliud, ait, facturus sum, quàm reuera pro Græcis moriturus pugnādo. Plut. in Lacon. apoph.

Idem.

Vbi peruenisset Thermopylas, sic commilitones affatus est: Aiunt barbaros in propinquo esse, nos autem tempus terimus. Nunc enim peruenimus ad barbaros: quos aut vincamus oportet, aut victi moriamur. Plut. in Lacon.

Idem.

Quodam ita dicente, Præ iaculis barbarorum nec solem videre licebit: An non, inquit, lepidum fuerit,

si cum illis sub umbra pugnaturi sumus? Quid hoc animo fortius? Ad mortem eunti, etiam iocari libuit: sed ludens interim, metum exemit suorum animis. Hoc apophthegma refert M. Tull. Tuscul. quæst. lib. 1. velut de ignoto: E quibus (inquit) vnus quum Perfes hosti in colloquio dixisset glorians, Solem præiaculorum multitudinem & sagittarum umbra non videbitis: In umbra igitur, inquit, pugnabimus. Plut.

Idem.

Cum alius quidam militum de hostibus dixisset, Sunt prope nos: Et nos inquit, prope illos, significans, ob id non minus imminere discriminis hosti, quam ipsis. Plut.

Idem.

Cuidam dicenti, Sic ne cum paucis aduersus multos belli fortunam experturus huc venisti? Si putatis, inquit, me multitudinem fretum huc venisse, ne Græcia quidem omnis satis sit, siquidem ea ad barbarorum multitudinem collata, exigua portio est: sin virtute, & hic numerus suffecerit. In bello indicauit plus habere momenti quales ducas milites, quam multos. Plut.

Idem.

Quum ei Xerxes scripsisset, Mitte arma: rescripsit, Veni & cape. Maluit armis mori, quam traditis armis torpiter de vita cum hoste pacisci. Plut. in Lacon.

Agis Archidami F.

Dixisse fertur, Lacedæmonios non oportere percontari quot sint hostes, sed vbi sint, significans, non à militum numero pendere victoriam, sed à fortitudine. Plutarch. in Lacon. apoph.

Idem.

Infrà de Urbium munitionibus.

Idem.

Cuidam sciscitanti, quot essent Lacedæmonij? Quot satis sunt, inquit, ad propulsandos malos: ostendens, referre quam fortes viros habeat ci-

uitas, non quam multos. Plut.

Idem.

Fortiter & illud dixisse fertur, Lacedæmonios non oportere percontari quot sint hostes, sed vbi sint, significans, non à militum numero pendere victoriã, sed à fortitudine, reique gredendæ celeritate. Statim enim congrédi vult, qui quærit vbi sint hostes. Plut. in Lacon.

Idem.

Paratum cum hoste configere, belli duces admonuerunt, expectaret reliquos socios: Num adfunt, inquit, qui pugnaturi sunt? At nescitis, eos solos cum hostibus pugnare, qui reges verentur ac metuunt? Non putauit eos expectandos, qui ad præscriptum ab Imperatore tempus non adessent: reliquos, etiam si adfint, non pugnare. Ibid.

Idem.

Milites sic adhortatus est: Ita prandete commilitones mei, tanquam apud inferos cœnaturi. Hæc vox ignavis ademisset animum ac viris fortibus addidit, admonens, ne cibo vinoque graues venirent ad prælium, aut certè pro patria fortiter occumberent. Plutarch. in Lacon. Id etiam Leonidæ tribuitur.

Idem.

Damadi dicenti, quòd enses Lacedæmonij ob breuitatem à circulatoribus deuorarentur? At qui his, inquit, ensibus Lacedæmonij assequuntur hostes longioribus armatos gladiis, declarans, non referre quo quid apparatu fiat, sed quantum efficiatur. Si quidem hoc specior victoris gloria, quo minus habet præsidij præter virtutem. Plut. in Lacon. apoph.

Cleomenes.

Percõtanti cuidam, quam ob causam Spartiæ non dicarent diis spolia ab hostibus detracta: Quoniam, inquit Cleomenes, à timidis veniunt. Porrò quæ parta sunt ab his qui ob timiditatem capti sunt, nec decet intueri iuuenes, nec diis con-

secreta reponi. Sensit, in bello aut vincendum, aut fortiter occumbendum: adeoque rem ignominiosam iudicabat metum mortis, ut alienæ quoque timiditatis monumēta putaret ab iuuenum oculis submouenda. Plut. in Lacon.

Idem.

Quidam ei pollicitus est dono gallos qui pugnando interirent, tum urbanè respondit: Non egeo istis, sed iis qui dum alios pugnando faciunt, superstites ipsi maneat. Plut. in apoph.

Idem.

Augure illum dehortante, ne exercitum educeret ad urbem Argiuorum, alioqui reditum illinc fore turpem: postquam admouisset ciuitati copias, ac portas videret clausas, & mulieres in mœnibus: Hic, inquit, reditus tibi turpis videtur, in quo viris mortuis vxores occlusere portas? Fortis animus, si cum æquo bonoque fuisset coniunctus. Plutarch. in Lacon.

Agefilaxus.

Quum apud Mantineam pugnaretur fortissimè, admonuit Lacedæmonios, ut cæteris omissis omnibus in vnum Epaminondam intenderent vim prælij, dicens, Solos cordatos esse viros fortes, hósque solos esse auctores victoriæ. Itaque si hunc, inquit, ceperimus, facilè cæteros in potestatem vestram redigemus, utpote vecordes, nulliusque pretij, quod & euenit. Nam inclinante ad Epaminondam victoria, quum nonnullorum fuga fieret, adhortanti illi suos, & à fuga reuocanti, Lacedæmonius quispiam lethale vulnus infixit. Eo prostrato, qui erant cum Agefilao, à fuga reuersi, iam ancipiti Marte cum hoste depugnarunt, sic tamen, ut multo inferiore Thebani, multo præstantiores Lacedæmonij viderentur. Hac arte prudentia ducis consuluit incolumitati suorum, qui fuerant haud dubiè peri-

turi: simul illud docuit, in bello plus habere momenti vnum verè prudentem & cordatum, quam turbam imprudentium. Plutarch. in Lacon. apoph.

Idem.

Cum transmissò Hellesponto iter faceret per Thraciam, nulli quidem barbarorum supplex fuit, ut daretur transitus: sed missis ad singulos nuntiis rogabat, utrum per hostium amicorum regionem iret, ac cæteri quidem illum amicè recipiebant venientem, ac discedentem deducebant. Cæterum qui Troadenses appellantur, à quibus, ut fertur, Xerxes datis muneribus transeundi copiam emerat, transirus mercedem postulabant ab Agefilao, centum argenti talenta, toridémque foeminas. At is irridens eos, rogauit, cur non protinus venissent, accepturi quod postulabant? Admonuit exercitum, & congressus cum iis qui seobiter collocauerant in acie, omnes vertit in fugam, compluribus trucidatis. Itaque sibi ferro viam aperuit. Plut. in Lacon. apoph.

Idem.

Cum hostes Agefilai exercitum fossa cingerent, id quod facilè poterant ob multitudinem, ac Nestabius, cui suppetias ferebat, censeret erumpendam, & cum hoste conferendas manus, ne institutum perficerent: ille negabat impediendos hostes, qui pares hostibus esse studerent, non superiores. Siquidem fossa vtrisque adimebat configendi copiam. Porro cum parum abesset quin fossa coiret, per hoc angustum interuallum instructis reliquis militibus, ac inter pares commissa pugna, vertit illos in fugam, hostiumque ingentem stragem edidit paucis militibus, quos secum habebat, atque ex præda magnam pecuniarum vim misit Spartam. Plutarchus in Agefilao.

Epaminondas.

Cum esset sibi nunciatum, exercitum ab Atheniensibus nouis ornatum armis in se missum: Quid igitur, inquit, Antigenidas gemit, cum Tellenouas tibias habeat? Hic enim malus, ille optimus erat tibicen. Plut.

Idem.

Cuidam obiiicienti, quod Agamemnonis gloria æmularetur, Falteris, inquit, nam ille, totius Græciæ præsidius vsus, decem annis vix vnam cepit urbem: ego vnus huius urbis præsidis, vno die profligatis Lacedæmoniis, totam Græciam liberaui. Eras. s. apoph. ex Plut.

Idem.

In Mantinea pugna lethaliter vulneratus, non prius ferrum eduxit, quam audioisset Thebanos vicissitum, Satis, inquit, vixi, inuictus enim morior: & educto ferro protinus efflauit animam. Val. Max.

Idem.

Quæsiuit, an clypeus esset saluus? ut audiuit saluum, rogauit, an hostes essent deuicti? Audiens penes Thebanos esse victoriam, ita loquutus est militibus: Non finis commilitones vitæ meæ, sed melius & altius initiū aduenit. Nunc enim vester Epaminondas nascitur, quia sic moritur. Val. Max.

Idem.

Pugnaturi cum Lacedæmoniis cū sella succubuit, militibus rem malè ominantibus: Imò, inquit ille, sedere prohibemur, animosque militum restituit Brus. l. 2. c. 43.

Dercyllidas.

* Pyrrho exercitum ducente contra Lacedæmonios, & multa minitante, Dercyllidas, vnus ex senioribus exurgens in concione dixit: Si quidē Deus est qui minatur, non timeamus, nihil enim iniuste egimus: sin homo, norit quod viris minetur. Stob. serm. de fortitudine.

Archidamus.

Vbi vidisset iaculum catapultæ mittendum, id temporis primùm ex Sicilia aduectum, exclamans, inquit: Hercules, periit viri virtus. Quoties enim instrumentis bellum geritur, quæ misso telo laxo ve procul feriunt, minimum interest inter fortem virum & ignaum: verum vbi cominus res geritur, tum apparet qui viri sint, qui non. Plut. in Lacon.

Idem.

Cuidam quærenti quàm spatiosam regionem obtinerent Spartiata: Quantam, inquit, hasta possunt assequi. Allusum est autem ad mensores agrorum, qui decempedis aruorum spatia metiuntur. Plut. in Lac.

Idem.

In bello quod gerebatur cum Philippo, quibusdā suadentibus vt procul à patria pugnaretur: Haud istud spectandum est, inquit Archidamus, sed bene pugnantes hostibus erimus superiores: significans, non perinde referre vbi configas cum hoste, vt quàm strenuè se gerat dux aut miles in bello. Plut. in Lacon.

Pelopidas.

Domo egrediens, lachrymante vxore, ac dicente vt seipsum saluum redderet: ô mulier, inquit, priuatum est hæc admonere, ducum autem & imperatorum alios saluos facere. Plut. in apoph.

Brasidas.

Cum bellum aduersus Ephoros susceperet, hostibus prius scripsit huc in modum: Quicquid malorum vsipiam erit, profligabo, aut moriar. Verum cum in instituto suo pergeret, & iam Græcos Thraciam incolentes liberaret, fortiter pugnando occubuit. Plut. in Lac. apoph.

Calliæraes.

Aduersus Mardonium Xerxis ducem pugnaturus, sagitta percussus ac propemodum exanimatus: Ego, inquit, mortem nihil lugeo, seu quod

domo

domo proficiscens ve pro Græcia moreretur, huc venerim, sed angor animo quòd nec strenuè, nec fortiter dimicans oppeto. Plut.

Agésilam Atheniensis.

* Is ad exercitum Persicum explorandum missus, comprehensus est & ad Xerxem perductus. Cùmque is immolaturus esset bouem super aram solis, Agésilas dextram intiecit manum: & cùm sine gemitu pertulisset angustiam illorum tormentorum, dixit, Tales sumus omnes Athenienses: si fidem non habes, etiam sinistram immittam. Stob. ser. 7. de fortitudine. Eadem refert Livius & Plutarch. de Mutio Scauola Romano.

Antigonus.

Cùm circa Andrum nauale institueret prælium, dicente quodam, multo plures esse hostium naues: Me autem, inquit, aduersus quot oppones? Plut.

Porus.

Porus Indorum rex, inuadente Indiam Alexandro, suadentibusque amicis, vt societatem cum regibus finitimis iniret ad propulsandum Alexandri imperium: Si mihi, inquit, tantæ vires non sunt, vt sine sociis saluus esse non possim, melius profectò est omnino non regnare, & fortiter mortem oppetere pro salute meorum. Curtius & Arrianus.

Idem.

Idem suadentibus amicis, vt faceret rem diuinam, nec Alexandro postea transitum per flumen concederet: Non est, inquit, arma tentantium supplicare. Ex iisd.

Idem.

Dicentibus amicis, si supplex Alexandro cecisses, non esses victus: respondit, si Alexandro supplex cecissem, futurum erat vt ipse me ignauum feruum: si armatus restissem, generosum regem iudicaret. Bruson. li. 2. cap. 43.

Lycurgus.

Roganti, qua de causa vetuisset oppugnari turres: Ne, inquit, à femina, pueròve, aut ab alio quopiam homine puero ac femina non dissimili, viri præstantiores occidantur. Non probauit prælij genus, in quo virtuti locus non esset. E turribus verò puer aut mulier deiecta saxorum potest virum quantumuis fortem interimere. Quis igitur locus virtuti in bellis nostris, in quibus præcipuas partes agunt bombardæ? Plutarch.

Xerxes.

Cùm à trecentis Lacedæmoniis ad Thermopylas vexatus esset, tantam militum ducens multitudinem, hoc se deceptum aiebat, quòd multos quidem homines haberet, milites autem perpaucos. Sentiens, non perinde referre quàm multos educas, sed quàm exercitatos. Eras. 5. apoph.

Darius.

Misis legatis ad Alexandrum ei decem millia talentorum, cunctam Mesopotamiam, filiaque matrimonium, tum amicum se sociumque futurum pollicebatur. Literis perlethi Parmenio: Si Alexander (inquit) essem, has ego conditiones acciperem. Cui subridens Alexander: Et ego mediis fidius, ait, si essem Parmenio. Plut. Q. Curtius Arrianus.

Lacones.

Philippo, quum peruenisset in agros Lacedæmoniorum, scripsissetque, Vtrum vellent ipsum venire hostem, an amicum: responderunt, Neutrū. Vnico verbo absoluerunt sententiam, quod erat Laconum: ac simpliciter negantes regi transitū, quod erat virorum fortium. Plutarch. in Lacon.

Alexander.

Quum Darius numerosissimum exercitum instruxisset, Alexander profundissimo somno correptus est, adeò vt nec interdū potuerit expergisci. tandem imminente periculo

amici ingressi, regem excitarunt. Qui quum dicerent, se mirari in eo rerum statu tantam regis securitatem: Magna, inquit Alexander, animi molestia me Darius liberauit, qui vires suas omnes in vnum contraxit, vt liceat vno die de summa rerum decernere. Plut. in vita Alex. Q. Curtius. Arrianus.

Idem.

Philippus Macedo, quum Alexandro filio dixisset, num vellet regiam ædificare domum, ornatam auro, electro, eboræque: Minimè, inquit Alexander, sed potius hostium spoliis. Brus. l. 2. c. 43.

Idem.

Insultantibus in eum Scythis, conuictisque trans Tanaim flouium lacerantibus, tranare decreuit, sed dissuadente Aristandro vate, qui dicebat, prodigiis hoc prohiberi: Satius est, inquit, periculo me offerre, quàm tota penè Asia subacta, Scythis ludibrio & contemptui esse. Brus. lib. 2. cap. 43.

Idem.

Idem cuidam ciuitati partem agrorum & dimidium rerum omnium promittenti. Eo, inquit, proposito in Asiã veni, non quidem vt id acciperem quod dedissetis, sed vt haberetis quod reliquisssem. Bruson. libro 2. capite 43.

Idem.

Vulnerato in pectore, in expugnatione cuiusdam arcis, quum ab amicis reprehenderetur, quod tam prope accessisset, Seniore quendam Bœotiũ dixisse ferunt, Virorum est, ô Alexander, magna facinora aggredi: sed qui præclare quicquam facit, necesse est & pati. Brus. l. 2. c. 43.

Idem.

Eundem cum amici hortarentur, vt noctu hostes aggrederetur: Non est, inquit, regium victoriam furari: Q. Curtius, Plutarchus.

Idem.

Cum vidisset quendam, idem cum

ipso nomen habentem, sed timidum adolescentem, inquit, aut nomen, aut mores mutato. Sensit autem, eum Alexandri nomine nequaquam dignum esse, nisi qui militari facinore fortem se militem & infractum ostenderet. Q. Curtius. Max. ser. 4.

Idem.

Cum ei ad bellum gerendum proficiscenti diceret Aristoteles, expectandam esse perfectam ætatem, & tum demum bellandum esse: Vereor, inquit, ne dum perfectam ætatem expecto, audacem perdam iuuentutem. Eod. ser.

Idem.

† Cum Ilium venisset, & omnia studiosè contemplaretur, quidam Troiũ ei lyram Paridis ostendit. At ille, pluris facerem, inquit, hac Alexandri, lyram Achillis, si eam mihi posses monstrare. Desiderabat nimirum fortissimi ducis instrumentum, quo vsus erat in præstantium bellatorum laudibus celebrandis: Non effæminati, qui infames tantum amores canebat. Ælian. lib. 9. de Var. hist. cap. 38. serm. 7.

Timotheus Athen.

Prospera fortuna per omnia credebatur vti, dicebatque, Fortunam rerum bene gestarum causam esse, Timotheũ verò nullius. Proinde pictores dormitantem eum in castris taxantes fingebant, atque fortunam supra caput pendentem, ciuitates quasi in rete quodam conducere. Ælia. lib. 14. de Var. hist.

Anonyma.

*Eubuli & Aristophantæ Siculorum vxores, cum maritis adu. Phalarium tyrannum Agrigentinum conspirauerant. Deprehensæ, tyranno omnia ingenuè fassæ sunt, & simul cum maritis strenuam operam dedisse, vt eum tollerent. Sciscitante Phalari quã ob iniuriam, Ob nullam priuatã, verum ob publicam responderunt. Communem enim iniuriam esse quod liberæ ciuitates seruitute premebantur.

Rursus

Rursus eo interrogante, quo tandem supplicio affectæ meritas pœnas luerent huicse odij : capitis dixerunt, Phalaris tanta animi fortitudine per motus seas dimisit liberas. Stob. sermon. 7.

Pyrrhus.

In pugna Tarentina Romanorum militum virtutem ac ducum prudentiam admiratus, exclamauit, O quàm facile erat orbis imperium occupare, aut mihi Roman. militibus aut me rege Romanis! Ita Florus in Epit. libro 3.

Coriolanus.

In bello aduersus Volscos, quum rogaretur vt labore ac vulneribus eger sese in castra reciperet : Non est, inquit, victoris labore, móxq. hostem fugientem insectatus est. Victoriæ dulcedo excutiebat omnem molestiæ sensum. Eras. l. 6. apoph.

Scipio.

Scipio, qui quinquaginta quatuor annorum spatium emensus, neque emit, neq; vendidit quicquam, quum quidam ei scutum eleganter apparatus ostenderet, dixisse fertur: At qui Romanum ciuem par est in dextra spem pœnere, non in sinistra. Innuit autem, Romanos semper cæteris fortitudinis præstantiores fuisse, qui in bellica virtute omnium paucis annis domini facti sunt. Alian. l. 11. de Var. hist.

Q. Fabij, & Carthaginensium.

Sagunto à Pœnis contra fœdus oppugnata, Romani legatos misere Carthaginem, in quibus erat Q. Fabius, exploraturos an id publico consilio factum esset. Ad id quum quidam Carthaginensium princeps ferocius respondisset, Romanus sinu ex toga facto, En, inquit, vobis bellum & pacem apportamus, vtrum placet sumite, quum Pœni ferocius reclamarent, daret vtrum vellet: Romanus effuso sinu, Bellum, inquit, damus. Responderunt Pœni se accipere, eoque

animo gesturos quo ille daret. Eras. l. 6. apoph.

Scipio iunior.

Postquam se intra muros vrbs receperat, Carthaginensibus ex arce sese defendentibus, ac Polybius suaderet vt in mari, quod interiacebat non valde profundum, murices spargeret ferreos, aut tabulas aculeatas iniiceret, ne transmissio mari hostes pro aggeribus pugnarent: aiebat esse ridiculum quum mœnia tenerent, & intra vrbs essent, dare operam ne cum hostibus confingerent. Plut. in Rom. apoph.

Idem.

Numantia capta, quum iterum triumphasset, incidit illi controversia cum C. Graccho, tum pro senatum pro belli sociis. Id molestè ferens populus, tumultuabatur: Scipio verò consensu suggestu, Me, inquit, nec castrorū vociferatio vnquam teruit, nec tumultus hominū terrebit, quibus Italiam scio nō matrem esse, sed nouercam. Significans, eos qui publicis patriæ cōmodis obstreperent, non esse verè Italos, sed alienigenas. Valerius refert illum dixisse: Nunquam eos metuam solutos, quos huc alligatos adduxi. Denotans, eos adductos fuisse captiuos, qui in victorē ferocirent. Plut.

P. Licinius.

P. Licinius consul, imperator equestri pugna superatus à Perseo Macedonum rege, bis mille & octingentos milites amisit, partim interfectos, partim captos. Cum verò post pugnam Perseus mitteret oratores acturos de fœdere ac pace: Licinius, qui victus erat, victori præscripsit, vt si pacem vellet, quæ haberet in sua potestate, daret in fidem Romanorum. Ne calamitas quidem fortissimi viri spiritus potuit imminuere. Nec ignorauit Perseus, quibus cum viris ipsi res esset: eoque fecit victor quod victi solent facere. Plutarchus in Roman. apoph.

Sylla.

Apud Orchomenum quum milites longius euagarentur, ordinibusque perturbatis fugam caperent: Sylla ex equo desiliens, arrepto vexillo in hostem conuolat, ita vociferans: Mihi qui dem o Romani milites, hic pulchrum est mori: vos interrogati quo loco duces vestrum amiseritis, memineritis dicere apud Orchomenum. Hac voce suos reuocauit. Plut. in Syll.

Pomponius.

Pomponius miles Romanus captus a Mithridate sub Lucullo imperatore, multis faucibus vulneribus, rogatus a Mithridate, An curatus ei foret amicus: Ero, inquit, perlibenter, si tu prius Romanis amicus fueris. sin inimicus, me quoque inimicum habebis. Brus. l. 2. c. 1.

M. Bruto.

Vltimum praelium initurus, dehortantibus quibusdam ne se tanto discrimini committeret: Hodie, inquit, aut recte erit, aut nihil curabo. Significans se aut victorem fore, aut non victurum. Mors autem adimit omnium malorum sensum. Plut. in Bruto.

Idem.

Post Caesaris eadem periculis circumdatus, scripsit ad Articum, optimo in statu mentem suam locatam esse: aut enim se victorem Romanam Rempubl. liberaturum, aut animam suo de corpore, Bruson. libro 2. capite 43.

Cyanienfes.

Cum M. Bruto tota fere Lusitania sese dedisset, solaque vrbs Cyania pertinaciter arma retineret, tentatum est per Bruti legatos, ut data pecunia per seueraret esse sui iuris. Verum his populus Cyanienfis vno ore respondit, sibi ferrum a maioribus relictum, quo urbem tuerentur: non aurum, quo libertatem redimerent. Val. Max. lib. 6. c. 4.

Pompeius.

Cum Syllanae factioni se addixisset,

non absque spoliis, nec sine cruenta victoria imperatori se copias exhibiturum esse dicebat. Nec prius venit ad Syllam, quam multis confliatibus hostium duces superasset. Plut. in Rom. apoph.

Iul. Caesar.

Post attritos Tigurinos, ad urbem quandam sociorum proficiscens, cum audisset Heluetios in itinere occurrere, in locum quendam munitum se recepit. Ibi congregatis copiis, instructaque acie, ubi equus illius cui solebat insidere adductus est: Hoc, inquit, post victoriam vtar in persequendis hostibus & pedes aggressus est Heluetios. Plut. in Casf.

Idem.

Videns aqualiferum terga dantem hostibus, faucibus comprehensum hominem, in hostes manus conuertit, atque ait: Quorsum abis ignauissime, an non illos esse vides quibus cum dimicamus? Brus. l. 2. c. 43.

Idem.

Potentiam duabus potissimum rebus parari, pecunia scilicet & militibus, atque deinde eam potentiam eiusmodi rebus conferuari & augeri, dicere solebat. Existimauit autem, hae duo sese mutuo consequi posse, exercitum commeatu retineri, rursus comeatum armis comparari. Xiphilinus in Casfare.

Idem.

Dyrrachij exspectabat, ut illuc e Brundusio milites mitterentur. Id cum tardius fieret, clam omnibus conscensa scapha exigua, tenuit transmittere pelagus, cumque nauigium vndis obrueretur, gubernatoriam animum despondenti, quis esset aperuit, dicens: Confide fortunam, sciasque te Casarem vehere. Tanta erat animi praestantia, quasi fortunam ac deos in manu haberet. Actum quidem tempestate ingrauescente, veritus est quod instituerat peragere: Milites autem ubi resciuere factum, concursum fecerunt ad Casarem,

farem , grauitérque ferebant si alias expectaret copias , velut ipsis diffusus. Plut. in apoph.

Anonymus.

Cùm Antonius appareret classè cū Cæsare configere, quidam tribunus militū, vir fortis, & armis exercitatus Antonio prætereunti corpus suum multis cicatricibus insignitum ostendit, dicens: O imperator cur his vulneribus, aut huic gladio parum fidis, inque lignis fragilibus spem reponis? Sine Phœnicis & Ægyptij classe pugnent, nobis Romanis terram da, in qua consueuimus vel hostem vincere, vel mortem oppetere. Plut. in vita Antonij.

Turbo.

Turbo Adriani Cæsaris præfectus, admonitus ab eo, vt curā haberet sue valetudinis, sibiq; daret vacationem à negotiis, respondit, Nō decere Cæsaris præfectos, nisi stantes mori. Ignauum esse sentiens, in lecto incubentem expirare. Eras. 6. in apoph.

Zisca.

Ioannes Zisca, Hussitarum dux & imperator bellicosissimus, cū in pueritia vnum oculū amisisset inter æquales ludens, altero etiā in obsidione cuiusdam castri priuatus est. Sed neque oculo utroque cassus imperio se abdicauit: Is post multa cōtra Bohemios & Theutones egregia facta, cum in morbum lethale incidisset, ac iam propè moriturus interrogaretur: quomodo sepeliri vellent? Pellem, inquit, mortuo demite: relictoq; feris cadauere, ex ea tympanū facite, quo in præliis vtamini. Nam vt hostes viuentis aspectum nō ferebant, ita mortui sonitum non ferent. Æn. Sylu. lib. 3. commentariorum de reb. gest. Alphonfi.

Alphonfus.

Videns naufragos auxilium implorantes, suos adhortatus est, vt illico subuenirent, qui dum pertimescerent periculū maris tam horredum, dicentes, melius esse vnam quā vni-

uersas triremes perditum iri: Rex ipsemet soluit prætoriam nauem, Sattius esse inquit, vnā cum sociis viris fortissimis occumbere, quā illos videre ante oculos extrema pati. Panor. l. 2. de reb. gest. Alphonfi.

De fortuna.

Socrates.

* Maximam ceu minimam spectandam esse dicebat, & quod abest nō desiderandum: neque enim, inquit, ad te pertinet, Stob. ser. 5.

Diogenes.

Solebant olim à periculis seruati in templis suspendere donaria, velut incolumitatem suam diis acceptam ferentes. Proinde quum Samothracē profecto Diogeni ostenderentur donaria, quæ à bello, morbo, nauigatione, alioue discrimine seruati, dicārant: Atqui, inquit Diogenes, multò plura essent, si qui seruati non sunt, ista dedicassent. Sensit opinor, eos qui seruarentur, casu seruari, nō deorum beneficio. Quòd si diis imputandum est si quis seruaretur, iisdem imputandum est quod plures pereunt quā seruantur. Sunt qui hoc tribuant Diagoræ Melio, impio. Samothracos autem magna in hisce rebus superstitione laborabant. Laër. Nullā autē fortunam summi dei respectu, agnoscit vera Religio. fortuna nobis est, quæ in Deo prouidentia dicitur.

Idem.

† Aiebat se obicere fortunæ confidentiam, naturam legi, perturbatio ni rationem. Laert. l. 6.

Seneca.

† Omnes cum fortuna copulati sumus, aliorum aurea cathena est, & saxa, aliorum arcta, & sordida: Sed quid refert? Eadem custodia vniuersos circumdedit. alligatiq; sunt etiā qui alligauerint. Nisi fortè leuiorem in sinistra cathenam putas, De traquil. cap. 10.

Anonymus.

† Glorianti euidam mercatori, quòd multas naues in omnem oram maritimam dimisisset, Non sanè oportabilis ista, inquit Lacon, rudentibus apta fortuna. Cic. 5. Tusc.

Plato.

* Dicebat Deum quidem omnia, & fortunam opportunitatè que simul cum deo cuncta humana gubernare. l. 4. de legib.

Epictetus.

* Malum vinculum esse dicebat, corporis quidem fortunam, animæ autem vitium. Siquidem qui corpore quidem liber, anima verò victus, is seruus est. Rursum qui corpore nexus, anima verò solutus, is liber est. In Enchiridio.

Architas Pythagoreus.

* Quemadmodum (inquit) refulgens lux perstringit aciem oculorum: sic etiam nimia fortuna intellectum animæ. Stob. ser. 1.

Demetrius.

Aristophanes in comœdia Plutum inducit cæcum. At Demetrius dicebat, non solum plutum, id est, diuitias, esse cæcum, verùm etiam Fortunam, Pluti ducem, vt iam sit illud prouerbij, Cæcus cæco dux. Fortuna sæpe largitur indignis sua munera. Laert. lib. 5. cap. 5.

Theramenes.

Theramenes, vnus triginta tyrannorum, domo, in qua multi accumbant, in cœnantes illapsa, solus incolumis euaserat. Hanc ob rē quum ab aliis fœlix prædicaretur, ille magna exclamans voce: O fortuna, inquit, cui me occasione seruas? Sensit vir prudens, se non esse seruatum, sed maiori malo reseruatum. nam aliquanto post interfectus est. Eras. 6. apophtheg.

Demosthenes.

* Dicebat rerum euentus omnibus hominibus esse obscuros, & parua occasione momenta causas existerere ad res maximas: ideo in sequen-

da fortuna moderatum animum, futurique prouidum esse adferendum. Orat. ad Leptinem.

Plutarchus.

* Fortuna, inquit, sagittarij more collimat, interdum in nos iaculans tanquam in scopum quendam, interdum in ea quæ nobis adhzrent Ant. & Max. ser. de fortuna bona & mala. Vide apoph. de Falsitate & Infalso.

De fortunæ inconstantia.

Thales.

Sciscitatus, quemadmodum quis calamitatem optimè ferre posset: Si, inquit, hostes videat in maiori versari miseria. Max. ser. 18.

Chilon.

Chilonis sententia huic non absimilis est, qui dicebat, infortunatum non irridèdum esse: fortuna cum inconstans sit, & nostræ etiam fœlicitati inuideat. Stob. ser. 109.

Idem.

Ab Æsopo interrogatus, quid ageret Iupiter? respondit: Excelsa depressit, depressa extollit. indicans, arbitrio numinis res hominum sursum deorsum volui, reuoluque. Laert.

Æsopus.

Quærenti, quid dii facerent? dixit, eos alia struere, alia diruere. Stobæus serm. 103.

Bion.

Interrogatus, quis esset in vita maximè anxius? Qui in maximis, inquit, rebus cupit esse fortunatus. Is enim mil'e curis distorquetur, vt assequatur ardua: & assequutus, æquè torquetur ne amittat, Laert. lib. 4. cap. 7.

Idem.

Dicere solebar, Fortunam diuitibus pecunias non dono dedisse, sed mutuo. Hæc enim, cum suis bonis extra omnem spem nos euehit, subque pro arbitrio mox depressit incautos. Stob. ser. 103.

Socrates.

Dicebat, idem esse in secunda fortuna altum sapere, & in lubrica via cursu certare. Stob. ser. 103.

Idem.

* Idem est (dicebat) languenti onus imposuisse, & indocto bonam fortunam. Stob. serm. 4.

Idem.

* In foro ignem; in vtraque fortuna mentem splendere pulchrum esse dicebat. Ant. & Max. ser. de fortuna bona & mala.

Bias.

* Eum demum infortunatum esse pronuntiabat, qui infortunium suum æquo animo ferre non posset. Max. serm. 18.

Idem.

Interrogatus, quid esset difficile? Mutationem, inquit, secundæ fortunæ fortiter ferre. Max. ser. 18.

Isocrates.

Suos admonere solitus erat; ne cuiquam suam calamitatem obicerent. Communem enim fortunam esse: nec quid futurum nobis sit, modo spectari posse. Stob. ser. 190.

Democritus.

Dicebat, nullam esse adeo munitam diuitiarum portam, quam fortunæ occasio aperire non posset. Stob.

Teles.

* Fortunam, seu poetriam quandam, dicebat multas inducere personas naufragi mendici, exulis gloriosi, obscuro, itaque, inquit, decet, virum bonum rectè agere; quacunque ei fortuna dederit personam. Naufragus factus? bene representato naufragum: pauper ex diuite? bene agito pauperem. &c. Sto ser. 106.

Plutarchus.

Fortunam assimilabat malo certaminum præfidi. Nam sæpe coronat illos qui non vicerunt. Ant. & Max. ser. de fortuna bona & mala.

Anonymus.

Diagoras cum Olympicis vidisset filios suos victores coronari, atque ex

filia filioque nepotes, eaque remultum lætaretur. Lacedæmonius quidam dixisse fertur. Nunc ò Diagora pulchrum esset moriendi tempus. Ostendens, fieri non posse, ut tantus felicitatis cumulus, alicuius rei infelicitate ante mortem non compensaretur: & tunc moriendum esse, cum viuentem plus vita delectat, Fulgosi. l. 7. c. 2.

Leorychidas.

Roganti, quo modo quis maxime præsentia bona tueretur? Si non omnia, inquit, fortunæ crediderit. Brus. lib. 2. cap. 37.

Dionysius iunior.

Amisso imperio Corinthi agens, si quis ipse molestus esset, dicebat, Quam beati sunt, qui a puero infelices fuere. Stob. ser. 109. de Insuperatis euentibus.

Idem.

Conuenerant aliquando Dionysius secundus & Philippus Amyntæ F. cumque in diuersos sermones incidissent, Philippus inter alia Dionysium rogabat, Quomodo cum tantum regnum accepisset a parente, non id defendisset & conseruasset? respondens, Non mirum est, ait: quoniam quem reliqua mihi pater omnia reliquisset, fortunam solam qua ea parauerat, & tutatus fuerat, mihi non tradidit. Alian. lib. 13. de Var. hist. & Bruson. lib. 2. c. 37.

Democritus.

* Etiam bonum gubernatorem a liquando naufragium facere, & virum bonum vel industrium etiam infortunatum euadere dicebat. Ant. & Maxim. serm. de fortuna bona & mala.

Aristonymus.

* Vitam humanam theatro comparabat, vbi sæpius pessimi quique honoratissimum inter homines locum obtinent. Stob. serm. de illis qui indignè fortunati sunt.

Idem.

* Dicebat periri naucleri esse ventorum se mutationibus accommo-

dare: viri autem sapientis, fortunæ.
Stob. serm. 3.

Pausanias.

Simonides ad conuiuium à Pausania; vocatus, rogabatur inter conuiuandum, vt quidpiam ex philosophiæ arcanis in medium adferret hospitiibus, quod documento esset omnibus. Is itaque respondit Pausania: Memineris te hominem esse. Vidit vir sapientissimus, Pausaniam ex nimia fœlicitate superbientem, quem hoc dicto sui officij admonere voluit. Sed Pausanias contempsit philosophi dictû. At cum iam in Charceæco & cum fame luctaretur, iamque contumeliosissimam mortê præ oculis cerneret, in memoriam philosophi dictum reuocans: O Cee hospes, ait, magnum quiddam in tuo erat sermone: ego verò nimium fortunæ meæ fidens, eum nullius momenti esse putabam: vnde nunc miserimè interire cogor. *Ælian.* libro nono de *Varia hist.*

Crasus.

Consultus à Cyro de bello suscipiendo contra Tomyrin reginam, à qua tandem occisus est: Si tibi, ait, esse videris immortalis, nihil est opus vt meam tibi sententiam dicam. Si verò te quoque agnoscis hominem, illud in primis discito, talem humanarum rerum circulum esse, qui rotatus, eosdem semper fortunatos esse non sinit. *Brusl.* 2. c. 37. ex *Herod.*

Demetrius.

Illum qui sinistram fortunam ferre nequeat, ne dextram quidem posse ferre dicebat. *Ant.* in *Meliss.* part. 1. serm. 70.

Idem.

Nemo Demetrio fuit vtraque fortuna exercitator. Itaque frequenter solebat in fortunam illud *Æschyli* dicere: Tu me extulisti, tu ipsa rurius deiicis. *Plutarch.* in *Demetrio.*

Darius.

Darius Xerxis pater, in sui laudem dicere solebat, sese prælijs ac rebus

asperis reddi prudentiorem. Atquæ talis prudentia nimio constat reipubl. Præstat principem è philosophiæ præceptis haurire sapientiam, potius quàm experimentis miseram, vt vocant, colligere prudentiam. *Erasm.* libro 5. ex *Plutarch.* apoph.

Philippus.

Cum *Philippo Macedoni* nuntium esset allatum, vno die multas res fœliciter ac prosperè gestas esse (nam eodem tẽpore vicerat in *Olympiis*, & *Parmenio Dardanenses* prælio fuderat, & *Olympias* ipsi masculum fœtum erat enixa) porrectis in cœlum manibus exclamauit: Et ô fortuna, inquit, pro tot tantisque bonis leui quopiam malo me affice. Vir cordatissimus non insolenter gessit ob rerum successum, sed fortunæ indulgentiam suspectam habuit, cuius ingenium esse nouerat, vt quibus exitum molitur, his prius noua rerum prosperitate blandiatur. Huc pertinet quod de *Polycrate Samiorum tyranno* refert *Plinius.* *Plutarchus* in apophtheg. *Fulgosius* libro 7. cap. 2.

Apelles.

Interrogatus, cur sedentem fortunam pinxisset? respondit, Quia locostare non potest. *Stob.* serm. 102. *Max.* serm. 67.

Romulus.

Infelicitatem hominibus plurimã prodesse dicebat, eò quòd in rebus aduersis doceamur de rebus antea nobis ignotis. Multi enim cum ratione futura præuidere non possunt, patiẽdo res intelligunt demum. *Anton.* in *Melissa*, part. 1. ser. 70.

Idem.

Eum nequaquam beatum prædicandum dixit, qui propter amicos, aut alias fortunæ dotes exultaret. hæc enim sunt fallacia & caduca omnia, quæ fortuna in sua potestate habet. *Max.* ser. 18.

Annibal.

† Cum suam ac Romanam aciem comi-

cominus dimicarent, immiffa biftē-
peftas impediffet, Dixit potiundæ
fibi vrbis Romæ, modò mentem non
dari, modò fortunam. Liuius lib. 26.
ab VC.

Paulus Aemilius.

† Cùm Perſeus R. in acie victus,
captus, ad ſe fuiſſet adductus, flens-
que nihil ad interrogata responde-
ret, conuerſus ad ſuos Paulus, Exem-
plum inſigne cernitis, inquit, muta-
tionis rerum humanarum. Vobis hoc
præcipuè dico iuuenes: ideo in huma-
nis rebus nihil in quenquam ſuperbè
ac violenter conſulere decet, nec præ-
ſenti credere fortunæ, cùm quid veſ-
per ferat incertum ſit Is demum vir
erit, cuius animum nec proſpera fla-
tu ſuo efferet, nec aduerſa infringet.
Liuius li. ab VC.

Fabius Max.

Cùm audiret Minutium collegam
ab omnibus mirum in modum col-
laudari, quòd nonnullos hoſtes iam
deieciffet ſe magis ſecundam Minu-
tij fortunam, quàm aduerſam perti-
meſcere dicebat. Non ignorabat e-
nim quàm variæ eſſent fortunæ vi-
ces, &c. Plut. in vita Fabij Max.

C. Marius.

Non ſanæ mentis hominem eſſe
aiebat, qui ſe fortunæ committeret.
Bruſ. l. i. c. 37.

Anonymus.

De Mario tyrannorum ſeptimo
dictū eſt, quòd vno die factus eſt im-
perator, altero viſus eſt imperare,
tertio interēptus eſt à milite qui per-
cuſſurus illum dixerit, Hic eſt gla-
dius quem ipſe feciſti. Fuerat enim
opifex ferrarius. Alluſit autē interē-
ptor ad illud prouerbiū, Tuo te
gladio iugulo. Trebellius Pollio.

Seuerus imper.

Celebratur Seueri imperat. dictū;
Omnia fui, ſed nihil expedit. Sen-
tiens, ſeſe ex humili loco per litera-
rum ac militiæ officia plurimis gra-
dibus fauore fortunæ ad imperij fa-
ſtigium fuiſſe perductum: ſed nihil

feliciter ceſſiſſe, aut nulla in re ſibi
placuiſſe. Ælius Spart.

Vide apoph. de Felicitate.

De fortuna aduerſa æquo animo ferenda.

Chilon.

Q Vum quidam propter ſua mala
doleret, dixit: Si aliorum om-
nium mala perpenderis, minus ægrè
feres tua. Stob. ſerm. 18.

Pitracus.

Prudentum virorum eſſe dixit, ne
quid mali fiat cauere: fornum autē,
id quod factum eſt, moderatè ferre.
Stob. ſer. 18.

Diogenes.

In caſus quorſdam aduerſos quum
incidiffet, dicebat, Bene factum ô for-
tuna, quòd tam viriliter mihi præſue-
ris. Idē in huiusmodi caſibus alta vo-
ce cantillabat. Stob. ſer. 106.

Zeno.

Naufragiū paſſus, opibus omnia cū
amiſiſſet, immobili vultu: Euge, in-
quit, fortuna quàm opportunè nos
ad hoc palliolum redegiſti. Max.
ſerm. 8.

Socrates.

Xantippe dicebat, cū infinitæ
mutationes & Rempub. & ipſos oc-
cupaſſent, in omnibus ſe ſimilem vi-
diſſe Socratis vultum, & exeuntis do-
mo, & denuò redeuntis. Ad omnes
enim fortunæ vndique ingruentes
procellas moderatus & concinnui e-
rat. Stob. ſer. 106.

Idem.

* Dicebat, idem eſt in gymnaco
certamine victum contumeliæ a-
ctiōnem aduerſario intentare: & in
vita victum à fortuna, eam accuſare:
quaſi neſcias quo iure quibūſque le-
gibus in vitæ certamen cum ipſa de-
ſcenderimus. Stob. ſer. de puſilligni-
mitate.

Archytas Pythagoreus.

* Dicebat non difficile eſſe aduerſi

fam fortunam commodè ferre, sed prosperam. Omnes etenim, inquit, quoad in miseria permanent, vt plurimum moderatis modestisque moribus esse videntur, in rerum autem successu elatis animis, &c. Stob. ser. de virtute.

Seneca.

† Ad utrosque casus sapiens aptus est, bonorum rector est, malorum victor. Epist. 86. ad Lucil.

Idem.

† Illis, inquit, grauis est fortuna, quibus est repentina, facile eam sustinere potest, qui semper expectat. Et: Neminem aduersa fortuna committit, nisi quem secunda deceptit. lib. de Consol. ad Albinam. cap. 4. & 5.

Catharina Aragonia.

† Eam Henricus VIII. vt Anna Boliensia pellice potiretur, cum repudiasset, incredibili animi constantia, fortunæ inconstantiam, & casus aduersos superauit. Solebat autem sapientissime apud suos dicere, fortunam se, nec asperam, nec lenissimam, si daretur optio, electuram, cum vtraque suas tentationes ac pericula habeat: sed mediam potius ac temperatam. Si tamen alterutra eligenda esset, malle se tristissimam, quam blandissimam: infelicibus enim raro deesse consolationem, fortunatissimis ferè semper mentem. N. Sanderus li. 1. de Schisin. Angl.

Vide apoph. de morte suorum non deſtenda, de Animi moderatione, Fortitudine, Felicitate, Infelicitate, Parsætia, Inmertia, Vlcione neglecta, &c.

De fratribus.

Aristhene.

Fratres qui essent concordēs, omni pariete dicebat esse fortiores. Laer. li. 6. c. 1.

Socrates.

* Dicebat. non decere fratres, vt lanceas in statera, altero humilitato

alterum extolli. Ant. & Max. serm. de amore fraterno.

Socrates.

* Eos qui fratribus præteritis alios sibi amicos acquirunt, iis similes esse dicebat qui relicto suo agro alienum colunt. Stob. ser. 82.

Plutarchus.

* Dicebat, nullam esse fratris amissionem recuperationem, vt neque manus ablata. Anton. ser. de amore ac odio in fratres.

Idem.

* Musas dicebat nominatas quasi *ὄμις σοῶς*, id est, simul degentes, propter sororiam animorum coniunctionem. Stob. ser. 8.

Euclides Sorvaticus.

* Cum fratrem dicentem audiuisset, Disperem nisi te vltus fuero; respondit, Et ego, nisi vt nos ames tibi persuaserim. Plutarch. libr. de fratre amore.

Socion.

* Fratrum amantem & pauperem dici præstat, inquit, quam fratrum oporem & diuitem. Stob. ser. 82.

Idem.

* Fratri in fratrem insurgenti, dicebat, Canem tibi infensum mitigare conaris, vt fiat benignior. erga fratrem verò idem non facies. Eodem sermone.

Aristippus.

* Ad fratrem reconciliatum dixit, Memineris te dissensionis, me reconciliationis fuisse authorem. Ibid.

Hierocles.

* Sicut oculi manusque, si animæ & mentis per se compotes fierent, reliquas partes omni studio curarent propter intercedentem ipsis communionem: quoniam ne ipsæ quidem functionem suam rectè administrare possunt citra præsentiam aliarum partium: ita nobis etiam, inquit, qui homines sumus, & animam habere nos fatemur, omnibus videribus annitendum est, vt fratribus decenter vtamur, &c. Stob. ser. 82.

Isaapher.

Intaphernis vxor.

Dario permittente vt vnum ex suis eligeret, cuius vitam sibi donari vellet, fratrem elegit. demirante rege, causamque sciscitante: Alius, inquit, maritus, alij liberi, si Deus volet pos sunt contingere: alium fratrem parentibus vita defunctis, non est quod sperem. Eracl. 6. apoph.

Eumenes.

Eumenes insidiis petitus à Perseo, credebatur extinctus. Is rumor cum Pergamū esset perlatus, Attalus eius frater imposito sibi diademate, ductaque fratris vxore, regnum occupauit. Cæterum cum audisset illum viuum, vt solebat profectus est illi obuiam vnà cum satellitibus, hastam gestans. Eumenes autem amanter illum amplexus, dixit in aurem, Ne festines ducere, priusquam me mortuum videris: nec præterea per omnem vitam, vllam offensi animi significationē vel dicto, vel facto dedit: quin etiam moriens, fratri & vxorem & regnum reliquit. Cuius animi memor Attalus, cum multos ex se liberos haberet, nullum tamen regno educavit: sed Eumenis filio posteaquam adoleuisset, adhuc viuens principatum tradidit. Plut. in reg. apoph.

Antiochus.

Antiochus cognomento Accipiter, cum fratre Seleuco pro regno bellum gerebat. At vbi Seleucus à Galatis victus nusquam appareret, sed interfectus in prælio crederetur, deposita Antiochus purpura, pullam vestē induit: rursus paulo post cum audisset illum esse incolumem, pro læto nuntio diis immolauit, fecitque vt ciuitates ipsi subditæ coronas gestarent. solent fratrum iræ, si quando inciderint, esse acerrimæ: solet regni cupiditas nihil impium aut nefarium ducere. At hic ea moderatione regnum ambiit, vt fratrem vellet incolumem. Plut. in regum. apoph.

Caracalla.

Bassianus præfectus suadebat Ca-

racallæ, vt ad mitigandam inuidiam parricidij, fratrem Getam appellaret diuum: Sit, inquit, diuus, dum non sit viuus. Et sic fratrem in diuos retulit. Atque ita regnandi cupiditas nescit iura pietatis. Ex Ælio Spartian.

Vide apoph. de Concordia.

De frugalitate.

Crates.

Demetriophalereo indignat⁹ est, quòd ipsi panes ac vinū misisset, dicens: vt tinā fontes etiam panes ferrent. Sentiens, Vino nihil opus esse philosopho: atq; hoc ipsum esse sub- molestu, quòd panis non æquè parabilis esset, ac potus, Laert. lib. 6. cap. 5.

Idem.

Stilpon Ceij dedit caricam, simulque proposuit quaestiuunculam. Cùm Cynicus protinus nucem deuorasset: Caricam, inquit Stilpo, perdidit. hinc Crates, Non caricā modò, sed & quaestiuunculā cuius illa fuit arrha. Sentiens, se frustra captatū munusculo ad respondendum. Laert. libr. 2. cap. 12.

Idem.

Cùm in forum incidisset, alios ementes, vendentes alios contemplatus: Illi, inquit, quòd rē inter se contrariam agunt, se beatos esse iudicāt: at ego me, quòd vtriusque, tum emēdi tum vendendi, sim immunis. Stob. ser. 1. de Prudentia.

Socrates.

Dicebat, eos qui frugaliter viuērent, longè plus habere voluptatis, ac minus cruciatuum, quàm si indulgerent genio. Laer. 1. 2. c. 5.

Idem.

Aduocarat diuites aliquot ad cœnam, ob id sollicita Xantippe, quòd apparatus esset perquā exiguus, Bono animo esto, inquit: nā si frugiperatique sunt, boni consulet: si minus, nulla bonis horum cura debet esse. Hoc dilemma nobis meritò excusetet operosam & sumptuosam am-

bitionem in excipiendis conuiujs,
Laer. l. 2. c. 5. Stob.

Idem.

Dicere solitus est, cum esse diis simillimū, qui quā paucissimis egeret, cūm dii omnino nullius egeant rei. At vulgus diuites diis proximos existimat, quorum deliciis nihil satis est. De his enim dictum est in comœdia Terentiana, Quā vos facillimè agitis. Hoc autē Homerus diis tribuit, quos appellat *παῖσι ἀγαθοῖς*, id est, facillimè viuentes. Facillimè autem viuit, qui paucissimis contentus est. Laer. l. 2.

Idem.

Dicebat, qui suauiter ederet panem, huic non esse opus obsonio: & qui suauiter biberet quemlibet potum, hunc non desiderare poculum præter id quod adest. Fames enim & sitis optimè condit omnia. Ibid.

Idem.

Admonere solebat, quòd apud alios diceretur edere aut conuiuari, apud Athenienses dici *ὄσχεϊδαι*: qua voce dicebat nos admoneri, eo temperamento sumendum cibum, vt nec corpus nec animus oneretur. huc opinor alludens, quod *ὄσχεϊδαι* sonet vehi, vide *ὄσχεϊδαι* vehiculum, quamquam *ὄσχεϊδαι* dicatur & cibus: eoque additum est, ne sarcina iusta grauior imponeretur corpori. Eras. l. 3. apoph.

Idem.

Xantippe cum increpante, quòd renuiter se ad amicos accipiendos præpararet, dixit: Si nostri fuerint, nihil curabunt: sin alieni, nos de ipsis nihil curabimus. Max. ser. 13.

Idem.

Dicebat quoque optimum condimentum esse famem, quòd & optimè educaret omnia, & nullius esset impendij. Vnde ipse semper iucundè edebat ac bibebat, quia neutrum faciebat nisi esuriens ac sitiens. Laer.

Idem.

Dicere solebat, multos in hoc viuere vt ederēt & biberent, se autem

contrà, ob id bibere & edere, vt viueret: quòd his rebus non ad voluptatem, sed ad necessitatē vteretur, quādoquidem natura paucis cōtenta sit. Eras. li. 3. apoph. ex Stob.

Idem.

Per forum obambulans, cūm aspiiceret mercium copiam quæ illic vendebantur, ita secum loqui consuevit: Quā multis rebus ego nō egeō! ast alij cruciantur animo, ita cogitantes, Quā multa mihi de sunt! Sibi gratulabatur, quòd iuxta naturā viuens, ac paucis assuetus, aurum, purpurā, gemmas, ebūr, aulæa, reliquasque diuitum delicias, nec cuperet, nec egeret: quas dicere solebat magis necessarias agendis tragœdiis, quā ad vsum vitæ. Laer. l. 2.

Idem.

Quendam ex amicis conquerentem, quòd Athenis omnia magno venirent (vinū enim Chium mina, purpuram tribus minis constare, mellis heminam quinque drachmis) manu illius prehensa, dixit in forum farnarium: Obolo, inquit, semisextarius venit, utilis igitur annona est. Hinc ad olearia deducens: Duobus, inquit, areis sextarius. non magno igitur in vrbe veniunt omnia. Qui paucis ac necessariis contentus est, sibi facit vilem annonam. Eras. l. 3. apoph. ex Plut.

Idem.

Quodam pro foribus deambulanti contentius vsque ad vesperam, cū prætereuntiū quispiam dixisset, quid agis Socrates? Obsonium, inquit, mihi comparo in cœnam, de fame sentiens, quam agitatione corporis excitabat. M. Tullius sic explicat: Quo melius cœnem, obsono ambulando famem Laert.

Idem.

Ad famē ac sitim tolerandā exercuerat sese. post sudorem enim palæstra collectum, cūm alij potum vehementer appetunt, nunquam bibebat de primo cratere. rogatus quā

ob

ob rem id faceret? Ne consuescam, inquit, obsequi affectibus. Interdum enim, licet sitias, noxium est bibere. hic cum ratio suadet abstinenciam, affectus hortatur ut bibas, magis obtemperandum est rationi. Laert. li. 2.

Diogenes.

Cum aliquando à Cratere Alexandri Magni praefecto ad cenam invitatus esset, respondit: se malle salem Athenis lingere, quam apud Craterum adipata frui mensa. Laert. li. 6.

Idem.

Quibusdam obicientibus, quod in foro cibum caperet: Quid mirum, inquit, in foro esurio. ratiocinatus à relatiue oppositis. Si fames non vgeret hominem in foro, fortassis absurdum esset in foro vesci. Sed eodem colore se tueri potuerat, in foro deticiens aluum, aut urinam reddens. Laert. li. 6.

Idem.

Quum aliquando vidisset puerum caua manu bibentem: Hic puer, inquit, me frugalitate superat, qui suppellectilem superflua mecum circumferam, & educum è pera poculum ligneum abiecit: Nesciebam, inquiens, & in hoc nobis providisse naturam. Quum alterum puerum vidisset vasculo fracto, cauo panis excipere lenticulam, abiecit & catinum ligneum, ut superuacaneum. Hec pariter videri ridicula, modò fateamur, immodicum simplicitatis exemplum in hoc esse utile, ut nos nostri luxus pudeat. Laert. li. 6.

Idem.

Quum in publica via pranderet, multi que cingerent illum ob spectaculi novitatem, ac subinde acclamerent, Canis canis: Imò, inquit, vos potius estis canes, qui prandentem circūstatis. nam id canibus cum primis familiare est. Laert. li. 6.

Idem.

Quum primum coepisset philosophari, ac in dolio, sicco mucidoque pane vescens solus, audiret totam urbem

læticia perstreperent (erat enim dies festus) sensit animo non nihil tardij, d'úque secum de relinquendo vitæ instituto cogitavit Sed quum tandem mures videret adrepentes, panisque micæ edere. Quid tibi displicet, inquit, ò Diogenes? sat magnificus es: ecce etiam parasitos alis. Laertius li. 6.

Idem.

Panem album nactus, è pera cibarium eiecit, hunc verum perloquens: Hæspes tyrannis è vita decedito. Stoic. serm. 15.

Idem.

Quum in opiparo conuiuio videret Platonem nihil attingentem lautitiarum, sed oleis duntaxat vescentem: Quid accidit, inquit, vir sapientissime, ut cum ob huiusmodi menses in Siciliam profectus sis, hic à paratis abstineas? Ad hæc Plato: At hercule Diogenes, & in Sicilia huiusmodi ferè cibo contentus eram. Quid igitur, inquit Diogenes, necesse erat Syracusas nauigare? An tum Attica non ferebat oleas? Hoc dictum quidam adscribunt Aristippo. Laert. li. 6.

Timotheus Cononù F.

Omissis opiparis cœnis, & epulationibus imperatoris assumptis à Platone ad conuiuium Academicum, & frugali modicâque cœna exceptus, reuerlus ad suos dixisse fertur: Quicum Platone cœnant, etiam postero die bene habent. Vituperavit cœnas splendidas & onerosas, quæ omne sequentis diei gaudium & hilaritatem præscinderent atque præriperent. Ælianus li. 2. de Varia hist. & Plut. in Symposiacis.

Leo Euth. F.

Interrogatus, quam quis urbem incolens tutus sit? Vbi inquit, neque plura neque pauciora inhabitantes possideant. Plut. in apoph.

Antisthenes.

Quum Diogenes ab Antisthene peteret tunicam, iussit ut duplicaret pallium, sic eum tunicæ speciem

præbiturum, admonens, oportere paucissimis esse contentum. Laert. lib. 6. cap. 1.

Epicurus.

Dicere solebat, ei cui pauca non sufficiunt, nihil omnino satis esse. Item, se paratū esse de felicitate etiam cum Ioue certare, si aquam & offam haberet. Laudauit, frugalitatem his dictis: quo animo autem voluptatem laudauerit, ex aliis disces. *Ælia. lib. 4. de Varia hist. & Stob. ser. 15.*

Idem:

Gratias naturæ habendas dixit, quod ea quæ ad vitam hominis subleuandam spectant, parabilia fecerit: difficilia autem paratu non necessaria. *Stob. ser. 15.*

Idem.

† Panis cibariorum, inquit, & aqua summam voluptatem afferunt, cum egens quis illa in cibum sumit. Itaque simplicibus & non magnificè paratis cibus assuescere, & salubritatis est, & hominem ad vitæ vsus necessarios impigrum reddit, ac splendidis, si per interualla sumantur, nos commodiùs aptat, atque aduersus fortunam interritos facit. *Laert. li. 10.*

Isæus.

Interrogatus, quis piscis, aut quæ auis esset ad vescendum suauissima, *πρωυμαί*, inquit, *ταύτα σπουδάζει*: id est, ista curare desij, Philostratus in sophistis.

Apollonius.

Frugalitatem non ideo commendari hominibus dixit, quod tanti res viles ac minime sumptuosas faciamus: sed ut hoc pacto animi magnitudinem augeamus. *Stob. serm. 15.*

Alcámenes, Telecri F.

* Obiurgatus à quodam quod parce nimium ac tam frugaliter viveret, cum tamen amplissimas possideret diuitias: Decet, inquit, eum qui multa possidet, pro ratione non pro libidine viuere. *Plut. in Laconicis.*

Idem.

Idem, percontantibus quam ob

rem statuisset, ut ad ædium culmen imponendum fabri securi vicerentur, ad fores verò addendas sola serra nec vlllo alio instrumento? *Vt*, inquit, ciues mediocritatem seruet in omnibus quæ in ædes inferunt neque quicquam habeant earum rerum quæ apud alios sunt admirationi. Videbatur enim indecorum, si per ostium rude ac ciuile supellex inferretur exotica, pretio cara, arte operosa, id ne fieret, ipse quodammodo fores admonebant. Hinc aiunt accidisse, quod Leotychidas primus apud *Lacones* rex cum cœnaret apud quendam, cerneretque textū domus sumptuoso apparatu factum, ac lacunaribus ornatum, rogabat hospitem: num ligna apud eos quadrata nascerentur. atquò luxum esse putabat, naturam artificio corrumpere. *Plut. in Lacon.*

Agésilæus.

Thasiorum genus ut copia rerum abundabat, præcipuè vini præstantia nobilis, ita delicias erat additor. per horum agros cum exercitu proficicenti *Agésilæo*, Thasij honoris gratia miserunt farinas, anseres, bellaria, liba ex melle condita, & item omnis generis alia maximi pretij tum esculenta, tum poculenta. At ille præter farinas nihil accepit: reliqua domum referri iussit ab his qui attulerunt, tanquam sibi suisque profus inutilia. Cæterum cum illi precibus & obtestationibus vgerent omnino, ut acciperet xenia, iussit ea inter *Helotas* distribui: id erat apud *Lacedæmonios* mancipiorum genus. Eius facti causam sciscitantibus, respondit: Non decere qui virtutis ac fortitudinis studio tenerentur, id genus delicias cupiditasque recipere: propterea quod istiusmodi res quibus inescarentur ingenio seruili nati, oporteret à liberis procul abesse, grauitè taxans Thasiorum mores, qui dum voluptatibus seruirent, nec ingenuos se præstarent,

arent, nec liberos: & sapienter ostendens, nihil esse feruilius abieciūque, quā gulā ventrisque voluptatibus obnoxium viuere. Plut. in apoph.

Idem.

Cū audiret quendam admirari cur rex cum cæteris Lacedæmoniis tam frugali cibo & vestitu vteretur: Optimam messem metimus, inquit, libertatem, quæ sine frugalitate esse nequaquam potest. Plut. in apoph. Lacon.

Lysander.

Lysandro in Ioniam proficiscenti, hospites quos habebat in Ionia, cum aliis multis, etiam bouem & placentam dono miserunt. Qui placentam contemplatus rogabat, quidnam illum cupediarius esset? Cui cum is qui attulerat, responderet, ex melle, caseo, aliisque quibusdam confectum esse: Sed hoc, inquit Lysander, dandum est iis qui nouerunt. Non enim hic est liberi & ingenui hominis cibus. Ælian. libro 3. de Varia historia.

Pausanias.

Quum Medos vicisset, iussit Perficam cœnam præparatam sibi apponi, in qua quidem quum magnus inesset sumptus, Per deos, (inquit) Lurco Persa erat, qui cum tot haberet, ad nostram venerit polentam. Brus. lib. 3. ca. 1.

Epaminondas.

Conuiuans cum collegis ducibus, in sine conuiuij bibit acetum. Percontantibus num id conduceret ad sanitatem? Nescio, inquit: illud scio, bonum esse ad hoc, uti quis meminerit domesticæ diætæ, siue domesticorum negotiorum. Sentiens, conduceret aduersus crapulam, & conferre sobrietati: simul indicans, se domi parcissimo victu agere solitum. Plut. li. 2. Symposiaca.

Anonymus.

Quidam ingressus diuersorium, supponi dedit obsoniū, ut appareret,

quum ille posceret caseum & oleum, Quid? inquit Lacon, si caseum haberem, iam non egerem obsonio. Cauo caseum & oleum petebat ad condiendum piscem, at Lacon id videns, cui sufficiebat victus simplex, superuacuum existimabat cibum cibo miscere, quum alter per se satis esse posset. Quantum absunt ab huius Laconis animo, qui centum rerum species in vnum miscent discum? Plut. in Lacon.

Anonymus.

Quidam Lacon cum duas amygdalas duras duplo vendi conspiceret: Sūntne hic, inquit, rari lapides? Quasi nihil interesset inter silicem & amygdalam. Ad eum Lacon deliciarum erat rudis, ut nesciret, sub gemino cortice latere nucleum. Et apparet hoc genus arboris non quibuslibet regionibus fuisse notum, quando Plinius dubitat, an ætate Catonis fuerit in Italia. Plut. in Lacon.

Phocion.

Filium suum, qui plura solito obsonia coemerat, oburgans, ita comminatus est ei: Si plura quā secundum naturam vesceretur, vel ingurgitaret, ipsum condignas pœnas luiturum. Docuit filium vir sapientissimus, frugaliter esse viuendum, cum natura paucis contenta esse soleat: quæ si obsonio obruitur nimio, pœna statim in promptu est, quæ in variis morbis illico sepe ostendit. Stobæus serm. 15. & 20.

Epaminondas.

Tam tenui victu vtebatur, ut aliquando vocatus ad cœnam à vicino, quum reperisset bellariorum, obsoniorum, & vnguentorum apparatus: confestim abierit, dicens: Ego te sacrificare putabam, non deliciarum. Plut. in apoph.

Idem.

Quum coquus collegis Epaminondæ de impendiis aliquot dierum rationem redderet, non alia de re indignabatur, quā tantum fuisse con-

sumptum olei. demirantibus autem collegis negavit se offendi sumptu, sed moleste ferre, tantum olei exceptum intra corpus hominū. Sentiens, oleum esse natum foris vngendo corpori, non intus expiando: Inunctum reddit corpus firmitus, & iniuriæ patientius: infusum in viscera, reddit delicatius ac seignius. Plutarchus in apoph.

Idem.

Quum festum diem celebraret ciuitas, omnesque comotationibus & libidini indulgerent, cuidam è familiaribus factus est obuiam squalidus & cogitabundus. Admirante illo, rogantēque, quid tandem esset rei, quod solus ad eum affectus modum obambulare? Ut vobis, inquit, omnibus ebrios ac socordes esse liceat. O vocem principe dignam! tum maximè vigilandum est principi, quum populus maximè indulget genio. At non oportet ipsi vnquam vacare, aut genialiter viuere. Plut. in apoph.

Alexander.

Quum regina Carum Ada illud haberet studio, vt assiduè mitteret Alexandro obsonia, bellariāque per alium rerum architectos coquosque magna arte parata, Alexander ait, se ipsum habere meliores obsoniorum artifices: ad prandium quidem, nocturnum iter: ad cœnam verò tenue prandium. Plutarch. in reg. & imp. apoph.

Cyrus.

Rogatus ab hospite, quid ad prandium apparari iuberet? Nihil aliud, inquit, quàm panem. nam spero me prope riuum cœnaturum. Mira frugalitas in rege barbaro, cui panis erat pro obsonio, & sitim aquæ spe deferebat in cœnam. Refert Ammianus lib. 21.

Prolemaus Lagi F.

Plerunque apud amicos & cœnare solebat, & dormire. Quod si quando illos vicissim acciperet cœna, amico-

rum rebus vicabatur, commodato sumens ab illis pocula, aulæa & mensas. Ipse verò sibi non parabat plura quàm exigeret necessitas: sed regalius esse dicebat ditare, quàm diuitem esse. Plut. in Reg. apoph.

Prodicus.

Dicere solebat, optimum condimentum esse ipsum ignem. Sentiens, bono stomacho satis esse, obsonium esse coctum, etiam si nihil accedat deliciarum. Erasmus libro sexto apoph.

Scipio minor.

Narrant eum annis quinquagintaquatuor, quibus vixit, nihil vendidisse, nihil emisse, nihil ædificasse: libras autem argenti triginta treis, auri duas in ampla domo reliquisse, quâuis potitus esset Carthaginè, militēsque ditasset plus cæteris ducibus omnibus. Plut. in apoph. Mira etiam narrantur ab eodem de M. Catonis frugalitate.

M. Curius.

Nonnullis arguentibus, quod ex agris bello partis partem exiguam vnicuique militum distribuisset, magnam verò reipub. optauit à diis, ne quando existeret quisquam Romanus cui ager exiguus videretur, qui posset alere dominum. Sentiens, eum non esse Romano dignum nomine, qui plus appeteret, quàm quod ad victum frugalem satis est. Plutarch. in apoph.

Plinius iunior.

† Vocatus fuit à quodam ad cœnam, qui diuersa vina, & cibos, amicis, domesticis & seruis satis malignè apponebat: Qui Plinio assidebat proximè eum rogauit, an id probaret? Negauit. Tu ergo, inquit, quam consuetudinem sequeris? Eadem, respondit Plin. omnibus pono: ad cœnam enim, non ad norā, inuito: cunctisque rebus ex æquo quos mensa & thoro æquauit. Etiamne libertos? inquit ille. Etiam: conuictores enim tunc, non libertos, puto. Et ille, mag-

no tibi constar. Minimè, inquit hic. Tum ille, Quis fieri potest? Quia scilicet, inquit hic, liberti mei non idem quod ego bibunt, sed idem ego quod liberti. Idem l. 2. Epist. 6.

Augustus Casar.

Nulli ferè ad conuiuium vocanti negare solitus est. Exceptus igitur à quodam cœna perparca, ac penè quodam iudiana: quum à conuiuatore dimitteretur, hoc illi tantum insuffrauit: Non putabam me tibi tam familiarem. Alius tam ieiunium apparatus, contumeliam fuisset interpretatus: Ille etiam pudori consuluit inuitationis, familiaritati tribuens, ad quem in aurem, ne ceteri putarent exprobratam parsimoniam. Quid hac comitate amabilius in tanto monarcha iudicem nunc vix triginta reges sequentem? Brus. lib. 2. c. 2. & Macrobi. lib. 1. c. 4. Saturn.

Idem.

Populo de inopia vini caritatè que querenti dixit: A genero suo Agrippa productis pluribus aquis satis proficuum, ne sitirent homines. Fuit autem Agrippæ vigilantissimum studium, vnde quæ prospiciendi vrbi de quarum copia. Augustus autem ferè populum ad aquas à vino reuocauit. Suet.

Iulius Casar.

Cœquos omnes eiecit è palatio. Rotatus autem cur hoc fecisset, Non est cœquis, ait, quod simplicissimis cibis contentus esse possim. Eras. b. 8. apoph.

Tartius.

Factus Romanorum imperator, à luxum omnem maximè damaret, continuò dicere solebat: Fruales mensulas, holusculis & leguminibus Pythagoricis instructas, multo gratiores esse quàm Mylestiorum impruosa fastidia. Et dicebat, se lacuarum vsu somnum mercari. Voliscus Sabellicus. Ennead. 7. libro primo.

Huc refer quædam, quæ annotata sunt apoph. de Abstinètia, Temperantia, &c.

De fucis.

Archidamus.

CHius quidam, ætate prouectus, venit Lacedæmonem: & cum aliàs tingeret superbia, propter senectutem reuerenter habebatur, proinde canos occultare conabatur tintura. Itaque cum in conspectum Lacedæmoniorum prodisset, ostenso tali capite, exposuit quorum gratia venerat. Confurgens itaque Archidamus rex Lacedæmoniorum: Quid, inquit, hic sani diceret, cuius non solum animus, verum etiam caput fucis contaminatum est? Et explosit eius dicta: ingenium Chii redarguens, ex iis quæ oculis cernebantur. Adian. l. 8. de Var. hist.

Philippus.

Ex Antipatri amicis quendam Philippus Macedoniz rex in iudicium numerum ascripserat. Verum post, vbi cognouit illum tingere barbam & capillum, submouit eum, dicens: Qui in capillis fidus non esset, eum manibus gerendis non videri dignum, cui fideretur: lufit homonymià vocis. Fucis utebatur in tingendis capillis vbi non multum erat lucris: multò magis vsurus erat fucis publicis negotiis, vbi dolus interdum ingens adfert emolumentum. Plut. in apoph.

Vide apoph. de Vnguentis.

De fuga.

Diogenes.

QUum eius seruus Mathes, quem vnicum habebat, aliquando au fugisset, hortareturque vt reduceret, negauit: Turpe est, inquit, Ma-

then sine Diogene viuere posse, Diogenem sine Mathe non posse. Laërt. & Stob.

Idem.

Videns seruum fugitium ad puteum sedentem: Caue, inquit, ô adulescens, ne incidas, ad fugam alludens. Laërt. & Stob.

Aristides.

Themistocli sæpenumero dixisse ferunt, non esse soluendum pontem, sed alium potius faciendum quo abiret Xerxes atrocissimus. Plut.

Agésilauus.

Agésilauus videns claudum quendam militem, quærentem equum quo ueheretur debilis, dixisse fertur: An non intelligis in bello opus esse, non qui fugam adornent, sed qui fortiter pugnantem loco maneat? Significare voluit vir clarissimus, eos demum bello esse utiles milites, quibus non decretum est ex periculo fugere, sed aut vincere in prælio, aut oppetere mortem. Plut. in Lacon.

Callistridas.

Quum nauali pugna esset cõstituturus, atque Hermon nauclerus diceret, bonum esse ab eo loco soluere, eo quod Atheniensium triremes numero longè plures essent: Quid, inquit, tum postea? fugere non tantum ignominiosum, sed damnosum etiam Spartanis est, contra fortiter pugnare & vincere, honestissimum. Plut. in Lacon. apoph.

Anonyma.

Lacæna quædam cum filios suos è prælio fugam adornasse audisset, domum venientes vehementer ob iurgauit, dicens: Quod itis ignaua & fugitiua mancipia? & ostenso ventre, Num hunc, inquit, denuò subituri unde emeristis? Plut. in apoph. Lacænarum.

Alcibiades.

Quum accepisset se vna voce à populo Atheniensi morte damnatum, vitassetque carcerem, nam statim ut accusatus est, è patria aufugit. At e-

go, inquit, ostendam illis Alcibiadè viuere. Brus. l. 7. c. 14.

Pyrrhus.

Quibusdam dicentibus hostes ita circumueniendos esse, vt ne fuza vitam eripere possent: respondit, Hostibus nequaquam intercludendam, sed aperiendam potius esse viam quo citius magna cum ignominia fugiant. Plut.

Atroliu Cos. R.

† Cum in acie superiores essent Samnites, obstitic suis profusè tendentibus in castra. Quò pergis, inquit, miles? Et hinc arma, & viros inuenies: nec viuo consule tuo, nisi victor castra intrabis. Proinde elige, cum ciue, an cum hoste pugnare malis. Liu. lib. 10.

Scipio Afr.

Dicere solebat, hosti non solum dandam esse veniam fugiendi, sed etiam muniendam. Fuga enim hostium paratur salus militum fortiter pugnantium. Plut. in apoph.

Cicero.

Fabricius cum demisso capite à iudicio recederet, vrbane Cicero in oratione pro Cluentio ad illius fugam alludens: Respice, inquit, hominum fortunam, respice C. Fabricij senectutem. Brus. l. 2. c. 45.

Anonymus.

Post Mutinensem fugam, percontantibus quid ageret Antonius? Quidam è familiaribus eius respondisse fertur, id quod canis in Nilo, bibit & fugit. Contra enim in Ægypto canes in Nilo currentes bibere: nimis metum crocodilorum eo in flumine regnantium. Macrobius lib. 2. cap. 2. Saturn.

Cornificius.

Cornificius poeta, videns milites in bello quod inter Augustum & Antonium gerebatur, frequenter fugere, appellauit eos lepores galeatos. Eras. l. 8. apoph.

Cicero.

Cum à Cæsaris partibus discelsisset,

set, Pompeiique ignauiam contemneret, vrbane: Quem fugiam, inquit, noui, ad quem autem fugiam, haud quaquam. Plut. in apoph.

Idem.

Quidam à Cæsare ad Pompeium transfugiens, dicebat se festinandi studio equum reliquisse. Cicero dixit, illum melius de equo quam de se stauisse. Sentiens, longè rectius facturum fuisse, si & ipse mansisset apud Cæsarem. Plut. in apoph.

Iul. Cæsar.

Pomponio militi ostentanti ore exceptum in seditione Sulpitiana vulnus, quod se passum pro Cæsare pugnantem gloriabatur: Ne vnquam fugiens respexeris, inquit Cæsar. Eras. li. 4. apoph.

Idem.

In prælio quodam, Martiæ legionis aquiferum iam ad fugam conuersum, faucibus apprehensum in contrariam retraxit partem, dextraque ad hostem porrecta: Quorsum, inquit, tu abis? Illie sunt, cum quibus simicamus. At manibus quidem vnū militem correxit, voce autem tam acri legionum omnium trepidationem liscussit, vinciq. paratas vincere docuit. Eras. l. 4. apoph.

Augustus Cæsar.

Militem saxo in expeditione perussum ac notabili cicatrice in fronte seformem, nimium tamen sua gesta actantem, sic leuiter taxauit. At tu um fugies posthac nunquam post e respexeris, Macrobi. lib. 2. ca. 4. Saturn.

Pertinax.

Ab amicis suis aduonitus, atque iratus etiam, vt militum prætorianorum crudeles insidias, qui imperatorem è vita rollere conabantur, effugeret, populique auxilium imploreret, respondit indecorum esse ac illiberale, minimèque dignum imperatoria maiestate, atque antea acta vita, atebri aut fuga salutè quærere. Herod. l. 1.

Aurel. Probus.

Cùm equus esset ipsi oblatus, qui ob miram currendi velocitatem admodum laudaretur, (centum enim ad diem millibus passuum currere dicebatur, credentibus hoc omnibus) Fugitiuo, inquit, militi potius hic equus quam forti conuenit. Vopiscus.

Alphonsus.

Laudare eum maximopere solebat, quicumque fugientibus hostibus argenteum pontem extruendum dixisset. Existimabat enim, vel multo optabilius esse hostes in fugam vertere, quam occidere: vel hostes pecunia sollicitandos, vt ab acie discederent. Panor. lib. 4. de reb. gestis Alph. Eras. 8. apoph.

De fuga excusata.

Demosthenes.

Demosthenes clypeo suo literis aureis inscripserat ἀγαθὴ τύχη, id est, bona fortuna. Attamè cùm ad pugnam ventum esset, ilico proiecito clypeo aufugit. Id cum illi probro daretur quòd ῥιψαυσις esset, elusit vulgato versiculo:

αἰὴρ δὲ φθόνων καὶ παλιν μάχησιαι.

Id est,

Vir fugiens redintegrabit prælium.

Indicans, vtilius esse patriæ fugere, quam in prælio mori. Mortuus enim non pugnat, at qui fuga quæsiuit salutem, potest in multis præliis patriæ vsui esse. Plutarch. in Demosth.

Theodoros philos.

Interrogatus, cur Athenis profugus venisset ad Lyfimachum regem? Non profugi, inquit, sed idem mihi accidit quòd Herculi: nam vt ille ob peculiare quasdam virtutes ab Argonautis fuit expositus: sic ego propter magnanimitatem, quam Atheniensium rectores non valebant assequi, sum vrbe exclusus. Philo Iudæus in lib. Quòd omnis probus liber.

Xenaneus.

Ciuiibus exprobrantibus sibi, quòd imperator exercitus fugisset in bello: At vobiscum, inquit, ò cara capita, probrum cum exprobrantibus communicans: neque enim dux persistere potest absq. militibus. Et turpiter obicit alteri vitium à quo ipse non est immunis. Plut. in Politicis.

Alcibiades.

Cùm ad causam pro capite dicendam è Sicilia vocaretur ab Atheniensibus, obtemperare noluit: Stultum est, inquit, iudicium quærere, non fuga sibi consulere, cùm fugere possis. Et cùm quidam diceret, An non credis teipsum patriæ? Respondit: Imò ne matri quidem crederem. Timerem enim, ne fortè per imprudentiam, aut errorem veritatis, nigrum calculum pro candido submitteret, *Ælian. lib. 13. de varia historia. Plut. in Alcibiade.* Huic haud absimile est Germanorù tritù proverbium, *Auff der vveiten ist gut radigen.* Cùm licet fugere ne quæras litem.

Antigonus.

Aliquando cedens hostibus inminentibus, aiebat se non fugere, sed oportunitatè à tergo sicam persequi. Sentiens, non esse turpe fugere quoties magis expedit hosti dare locum, quàm conferre manus. Dicitur gratia in hoc est, quòd cùm fugere & persequi sint contraria, ille fugiens interpretabatur, se persequi magis quàm fugere. Persequimur enim hostem, & persequimur id quod studiosè expectimus. Plut. in apoph. Stob. ser. 52.

De furto & furibus.

Democrates.

FVrem ab vndecim viris abduci videns, Vah miser, inquit, cur tanta furatus es, & non potius magna, vt tute etiam abduxisses alios? Stob. ser. 11.

Zeno Cistivus.

Seruum in furto deprehensum cædi iussit: cùmque is se sic excusaret, vt diceret, sibi fuisse in fatis, vt furaretur: Et cædi, inquit, Laërt. libro 7. cap. 1.

Diogenes.

Harpalum, celebratissimum furè, contra Deo testimonium dicere aiebat, quòd in ea fortuna tamdiu viueret. Laërt.

Idem.

Conspicatus duci quendam, qui phialam ex ærario furatus iustulerat (ducebatur autem à magistratibus, quos illi *ἰσχυρὴ μοναξ* appellant) Magni, inquit Diogenes, fures paruum ducunt. Vtinam hoc non possit verè dici in magistratus aliquot Christianos, à quibus ad laqueum adigitur interdum, qui decem drachmas sustulit: ipsi impunè magis furtis, vel peculatu potius ditescunt. Laërt. libro 6.

Demosthenes.

Ad furem inquentem, Nesciebam quòd tuum hoc esset: At tuum non esse satis sciebas, respondit. Stobæus ser. 11.

Idem.

† Fur, cui nomen erat Chalco, id est, æreo, cùm publicè vigilas eius elucubrationes perstringeret: Noui, inquit, molestum tibi esse, quòd lucernam habeam accensam. At vos nolite mirari, Athenienses, si furta committantur, cùm fures æreos, parietes autem lucoos habeamus. Plut. in Demosth.

Anonymus.

Lycurgi legibus cùm furta permitterentur, solis que qui deprehenderetur, pœnas negligentiae daret, puer quidam vulpeculam furatus, ad uenientibus qui amiserant ad quærendum vestibus occuluit. Feram verò sequentem, ac pueri ipsius latus ad intestina vsque lacerantem, tantisper solerauit. Dum autem quærentes abirent,

tent, reprehensus à pueris quibusdã, dicentibus melius fuisse manifestare vulpeculam, quàm vsque ad mortem occulere. Minimè, inquit puer: sed multo satius est mori, quàm in furto deprehendi. Plut. in Lacon.

Anaxander Euryer. F.

Roganti cuidam, cur Spartani non colligerent pecúnias in ararium publicum? Ne, inquit, corrumpantur, qui facti fuerint illarum custodes. Quàm malè consulunt integritati suæ, qui priuatim pecuniarum vim in arcam recondunt, si vir prudens ciuium suorum moribus timuit, à pena publica, cuius tantùm erant custodes futuri, non domini. Plutarch. in Lacon.

Catulus.

Dicente Philippo, quid latras? Festiuè, furem se videre respondit. Bru. lib. 2. cap. 40.

Cato.

† Priuatorum furtorum fures, aiebat, in neruo atque in compedibus ætatem agunt: Fures verò publici, in in auro atque in purpura. A. Gell. li. 11. cap. 18.

Anonymus.

In seruum furacem ita iocatus est, vt diceret eum solum esse, cui domi nihil sit nec signatum nec occlusum. Intelligimus autem, nec illi feras nec signa obstare, quominus furetur. Serinia claudimus: olim verò & cadi lagenæ que solebant obsignari. Eras. lib. 6. apoph.

Alex. Seuerus.

Adeò vindex furti fuit, vt per præconem sæpe edixerit: Nemo salutet principem qui se furem esse noscet. Æl. Lampridius.

Idem.

Dicere solebat, solos fures de paupertate conqueri, dum ita student scelera vitæ suæ tegere. Iactabat & sententiam notam furibus.

ὁ πολλὰ κλέψας, ὀλίγα δὲς, ἐν φόβῳ γέλει:

Id est,

(fugit:

Qui multa furatur, & pauca dat, ef-

Notans quosdam, qui tantùm furantur, vt habeant quod corrûpanè iudicem, aut actorem. Æl. Lamprid.

Idem.

Idem furti suspicione infames nec intueri sustinebat: adeò vt quum Septimius Arabinus, qui famosus crimine furtorum sub Heliogabalo fuerat liberatus, inter senatores principem salutatum venisset, exclamaret, O numina, ò Iupiter, ò dij immortales: Arabinus non solum viuit, sed etiam in senatum venit, fortassis de me sperat? tam fatuum, tam stultum me esse iudicat? Lamprid.

D. Ludouicus Franc. R.

† Furari pessimum esse dicebat: nam furto res ablatas iustis dominis reddere, adeo molestum est, vt verbum ipsum dum profertur, os & linguam exulceret, propter concursum R. quod Gallicè apertius est, reddens Ionuili in eius vita. cap. 94.

Vide plura apoph. de Peculatu.

DE GARRULLI- tate & loquacitate.

Zeno Citricus.

VDIENS adolescètem nimis garrulum: Aures (inquit) in linguam defluxere. Ostendit autem adolescentis esse, audire quidem multa, loqui autem pauca. Laert. lib. 7. cap. 1. Stob. ser. 36.

Idem.

Alium multa garrientem, hoc dicto Zeno corripuit: Ob id binas habemus aures, & os vnicum, vt plurima audiamus, loquamur autem paucissima. Ibidem.

Idem.

Adolescenti confidenter loquenti: Non dixeram, inquit, ò adolescens, quæ mihi succurrunt: Significans ex sermonis procacia colligi merum

impudicitiam. Ibidem.

Idem.

E discipulis suis aliquos dicebat esse φιλολόγους, id est, variæ rerum cognitionis studiosos: alios verò λογοφίλους, id est, loquendi tantum studiosos. Stob. ser. 36.

Idem.

Quum percontatus esse à quodam homine satis contentioso, An virtus utilis esset? renuit, non volens verbis respondendo ei occasionem dare litigandi. Eod. serm.

Idem.

Adolescenti in Academia de rebus friuolis garrienti, dixit: Nisi lingua in mentem intincta disseueris, adhuc multò amplius dicēdo delinques. Stob. eod. ser.

Clearchus.

Quæ nolis audire (inquit) ea etiam ne dicito: quæ nolis dicere, ea ne audito quidem. Aurium enim & linguæ magnum est periculum. Max. ser. de temeritate linguæ.

Plato.

Cum Antisthenes aliquando in diatriba longam orationem habuisset: Ignoras, inquit, quod dicendi modus non penes loquentem, sed audientem est? Stob. ser. 37. Max. ser. 47.

Theophrastus.

† Citius credendum esse dicebat anfrani equo, quam verbo incomposito. Laert. lib. 5. cap. 2.

Menedemus.

Quendam friuolis nugis obstrepentem, rogauit, num fundum haberet? Ut is respondit, sibi plurimas esse possessiones: Abi, igitur, inquit, & illas cura, ne turpiter eas perdas. Noctauit autem hominem inaniter garrulum, qui ad agros colendos magis esset idoneus, quam ad dicendum. Laert. lib. 2. c. 16.

Apollonius.

Dicere solebat, Loquacitatem quidem multos habere errores, silentium autem tutum esse. Stobæus serm. 37.

Idem.

* Interrogatus, qui essent hominum optimi? qui in dicendo (inquit) sunt breuissimi. Linguaces autē si tantum molestiæ caperent, quanta reliquos afficiunt, haud sanè longos sermones facerent. Ibid.

Nicostratus.

Si continenter, inquit, multa & celeseriter loqui, sapientiæ signum esset hirundines dicerentur nobis multæ sapientiores. Max. ser. 47.

Demosthenes.

In conuiuio euidam multa loquenti: Si tam multa, inquit, sapuisses nunquam tam multa loquutus esses. Eod. serm.

Idem.

Rogatus, cur vnam habeamus linguam, aures verò duas? Quia, inquit, duplo plus audiendum, quam loquendum. Eod. ser.

Eusebius philos.

* Dicebat homines magnum possidere vallum dentium ad coercendos leues sermones. Nos in omni iudicio mentis indigere, quæ si verbis non direxerit, sapius ante consultationem effugiunt: & tanto vallo neglecto, citra iudicium ante tempus foras ruunt. Eod. ser.

Nicostratus.

* Si continenter & multa & celeseriter loqui, sapientiæ signum esset, hirundines (inquit) dicerentur & essent hominibus sapientiores. Anton. & Max. ser. de temeritate in dicendo.

Lycon.

* Oratores ranis similes esse dicebat: has enim in aqua clamare, illo verò ad clepsydram. Eod. ser.

Idem.

* Dicebat quemdam odum hirundines perpetuo garritu familiaritati voluptatem perdunt: sic garrule perpetuò obtundentes molestos esse auditoribus. Eod. ser.

Democritus.

Auaritiam quandam esse dicebat omnia velle dicere, & nihil audire. Stob.

Stob. ferm. 36. & Max. ferm. 47.

Isocrates.

Cum locutuleius quidam nomine
Dareon, in disciplinam eius recipi
vellet, duplicem mercedem postula-
uit. Illi verò causam interroganti,
dixit: Alteram quidem peto ut loqui
liceas, alteram autem ut tacere. Stob.
et. 36. Ant. Meliss. par. 2. fer. 40. Max.
ferm. 47.

Archelaus.

Tonfiori garrulo subinde roganti,
Quomodo te radam, ô rex? Silendo,
inquit. Alter aliud responsum exspe-
tabat, & hinc dixit lepos. Quidam
sunt in curatione morosi, Archelao
atis erat, si fileret. Nobis autem in-
eduna etiam cum ebriis pariterque
oquacibus res est. Plut. in apoph.

Anonymus.

* Iurisconsulto loquaci dixit, non
portere multis verbis pauca dicere;
sed paucis multa. Ant. & Max. ferm.
de temeritate in dicendo.

Hieron.

Hieron, qui Geloni successit in re-
num: neminem qui liberè apud se
loqueretur, importunū aut molestū
esse dicebat: carerū qui arcanum ef-
ferrent, eos existimabat etiam illos
cedere, apud quos effutirēt, eò quòd
dimis non solum illos qui efferunt,
uæ nolle mus illis audita esse.

Vide apoph. de Lingua & Loquacitate.

De generosè dictis.

Polydorus Alcamenis F.

N eum qui non cessabat hostibus
luminare, Non intelligis, inquit, te
maximam vindictæ partem frustra
conlumere? Nam qui cupit inimi-
um vlcisci, nihil aliud efficit mi-
tando, nisi ut præmonito inimico,
ibi ipsi maiores struat insidias. Plut.
in Lacon.

Astycratidas.

Postquam Agis superatus est apud

Megapolin in prælio aduersus An-
tigonum, cuidam dicenti, Quid nunc
tacturi estis Lacedæmonij? Macedo-
nibusne seruituri? Quid tandem, in-
quit? num Antigonus verare potest,
quo minus in pugna pro patria mor-
tem oppetamus? Ibid.

Agasicles.

Cuidam dicenti, Admirari sese
quòd cum discendi tam audus esset,
tamè nō adiungeret sibi Philosopha-
nem sophistam: regali prorsus indo-
le respondit: Eorū discipulus esse vo-
lo, quorum sum & filius. Significans
non minus interesse quos nactus sis
parentes, quàm quos informatores
& educatores adsciscas. Ibid.

Eudamidas.

Infrà de laudis cupiditate.

Anonymus.

Thebanj cum debellatis ac fuga-
tis apud Leuctra Lacedæmonijs, ad
ipsum venissent Eurotam, & quidam
gloriabudus dixisset: Vbi nunc sunt
Lacones? Spartanus ab illis captus:
Non adsunt, inquit, alioqui vos huc
non venissetis. Ne victus quidem &
captius potuit indolis Laconicæ o-
bliuisci, nec tulit victoris iactan-
tiam. Ibidem.

Ephori.

Cum Lacedæmoniorum rex pos-
liceretur se funditus eversurum ciui-
tatem quandam, quæ sæpenumero
Lacedæmonijs negotiū exhibuerat,
non permiserunt Ephori, dicentes:
Nequaquam abolebis iuuenum co-
tēm. Verbè infestam appellabant co-
tem iuuentutis, eò quòd hostib. sem-
per præsentibus ipsa iuuentus acue-
retur ad bellandi peritiam. Ibid.

Anonymus.

Mos erat apud Lacedæmonios, ut
rex hostes aggrediretur, præcedēte
quopiam gestante coronā, qui in cer-
tamine victor aliquando tulisset co-
ronam. Cum igitur Lacon quidam in
Olympiis magnam pecuniæ vim re-
spuisset, & coronam prætulisset, cui-
dam dicenti: Quid emolumenti tibi

adfert victoria? ridens respondit, Ante regem, inquit, coronatus incedens pugnabo cum hostibus. Ibid.

Anonymus.

Apud Lacedæmonios duo pueri cum in er se pugnassent, & vnus alteri lethale vulnus infixisset, puero- rum sodales faucium iam morietem consolantur, ac pollicentur vltionem. At ille. Nequaquam, inquit, de vltione cogitandum est: quandoquidem ego idem facturus eram, quod fecit ipse, si potuissem. Ibid.

Anonymus.

Lacon quidam sagitta percussus, cum animam ageret, dicebat: Non me mouet quod morior, sed partim quod ab imbelli sagittario, ac mulierculæ simili, partim quod nullo facinore edito morior. Plutarch. in Lacon.

Paulus Aemilius.

Infrà de Hostibus non crudeliter tractandis.

Scipio Africanus.

Quibusdam calumniantibus, quod parum strenuus pugnator esset: Imperatorem, inquit, me mater, non bel latorem genuit. Plur. in Scipione.

Agessipolis.

Suprà de Concordia.

De gesticulatione.

Chilon.

Dicere solebat, inter loquendum non esse mouendum manus: id enim esse vœcordiam. Laertius libro 1. cap. 4.

Lesbonax.

Histriones ac gesticulatores, appellare solebat *ἄφροσύνης*, quod manibus saperent, non lingua. Erat autem choreæ genus, quo graues historiae citra vocem vel recitantis, vel tibicinis solo corporis gestu sic representabatur, vt spectatores prope plus intelligerent ex saltatione, quam si quis recitasset. Erasmi. lib. 2. apoph.

Polemon.

Polemon sophista, histrionè Tragediarum, qui in Olympiis. O Iupiter pronuntiarat, ostensa terra: O terra, manu in cælum proiecta: submouit à præmiis (præsidebat enim ei certamini) dicens, Hic manu commisit solœcismum. Ex Philostrato.

Domitius Afer.

Manlium Suram multum in agendo discursantem, salientem, manu iactantem, togam deiicientem ac reponentem, non agere dixit, sed faragere. Actio enim oratoris est Saragit autem qui frustra miserèque conatur. Eras. 1. 6. apoph.

Cicero.

M. Callidius Gallum accusauit M. Tullio defendente, quumque accusator affirmaret, se testibus chirographis, quæstionibus probaturum, sibi à reo fuisse præparatum venenum: sed interim rem tam atrocem, remisso vultu, languida voce, ac relicto gestu parum concitato pronuntiaret: M. Tullius, Tu, inquit, nisi fingeres M. Callidius ageres? Ex actione colligēs, illum non ex animo loqui. Erasmi. lib. 4. apoph.

Cæsar.

Testius Penatius in dicendo mentum intorquebat, in hunc Cæsar ita iocatus est: Dic, si quid velis, ait, qui nucem perfrigeris. Notauit incompósitos perorantis mores, ac gesticulationes parum decoras. Nam qui habet in ore nucem duram, in rumpendo mentum solet intorquere. Bruso. lib. 4. cap. 31.

Augustus Cæsar.

De duobus Pantomimis inter se commissis, vt alternis gestibus certarent, alterum dixit saltatorem, alterum interpellatorem: quod ille immodicè gesticularetur, alter non gesticulari, sed saltantem interpellari videretur. Erasmi. lib. 4. apoph. theg. ex Suetonio.

De Geometria.

Socrates.

Socrates admonebat, dandā esse operā Geometrię, donec quis possit mensurā terrę & accipere & transferre. Opinor eum sensitse, moderatos agros esse parandos, quos & tibi commodum sit à maioribus accipere, & hæredibus tuis tradere, Nam immodicę possessiones vt non sine negotio parantur, ita non absque lite perueniunt ad hæredes. Dicti argutia est in verbo γεωμετρειν, quod anceps est ad artem Geometricam, & ad agrorum mensores. Laert. libro 1. cap. 5.

Diogenes.

Cuidam ostendenti horoscopon: Bellū, inquit, herclē instrumentum, ne frustremur cœna. sentiens, inutiliter esse artes Geometricas cum cæteris. Laert. l. 6.

Seneca.

† Metiri me Gemetres docet latitudo. Potius doceat, quomodo metiar, quantum homini sit satis. Epist. 88.

De gladio, gladiatoribus, atque armis.

Agis.

Demadi dicenti, quod enses Laconicis ob breuitatem à circulatoribus ac præstigijs imitantibus deuoarentur: Agis iunior respondit, His ensibus Lacedæmonij assequuntur hostes longioribus armatos gladiis. Plut. in Lacon. apoph.

Demonax.

Videns Athenienses hoc agere, vt barbarorum exemplo, gladiatorum spectacula in urbem inducerēt: Nolite, inquit, ò ciues istam crudelitatem prius admittere in ciuitatem vestrā, quàm Misericordię aram sitis demoliti. Voluit autem significare, nequa-

quam conuenire in ea ciuitate, in qua Misericordia pro dea coleretur, spectari plus quàm ferinam crudelitatem. Eras. lib. 8. apoph.

*Antalcidas.**Suprà de Fortitudine heroica.*

De gloria & eius amore.

Bion.

Gloriam dicebant esse matrē animum, ob id opinor, quod cum hominis vita sit breuis, honesta memoria in multa secula propagatur. Laert. l. 4. c. 7.

Heraclitus.

* Viam ad gloriam maximè compendiarium esse dicebat, si quis bonus esse studeret. Anton. & Max. ser. de gloria.

Socrates.

Hanc viam ad gloriam proximam & quasi compendiarium dicebat, si quisque id ageret, vt qualis haberi vellet, talis esset. Cic. l. 2. Offic.

Idem.

† Cum disruptam pallij sui partem vertisset Anristhenes, & inspectandam omnibus dedisset: Aspicio, inquit, per scissuram pallij tuam vanitatem. Laert. l. 2.

Democritus.

Democritus fertur & illud solitus dicere, λόγος ἔργου σκίνη, id est, Oratio operis est umbra. Significans, ex egressis factis nasci laudes hominum eloquētium, non contra. Primam igitur oportet esse curam factorum, quam gloriam consequitur vitrò. Laert. lib. 9. cap. 7.

Agessilaus.

A quodam interrogatus, Qua ratione perpetuam sibi gloriam parare posset? Si mortem contempseris, ait: nihil enim præclarę rei gerere eum, cuius animum mortis metus occupauit. Plut. in apoph. Lacon.

Themistocles.

Adolescens, in computationibus ac mulierum amoribus volutabatur.

At postquam Miltiades apud Marathonem deuicisset barbaros, iam nullus offendit illum quicquam agētem præter decorum. Percontantibus autem unde sic esset repente muratus? Miltiadis, inquit, trophæum non patitur me dormire, neq. cessare. Gloriz studium excussit amorem voluptatum: clauum, ut aiunt, clauo. Plut. in apoph.

Idem.

Ad Olympiæ certamen profectus, cum in stadium processisset, omnes neglectis certaminibus oculos in ipsum intenderunt, in eoque complezando diem totum consumpserunt, ac Themistoclem illum cum plausu & admiratione peregrinis ostenderunt. Ea re vir gloriæ omnium cupidissimus, dixit amicis, se eo die laborum quos pro Græcia suscepisset, omnium fructum amplissimum reporçasse. Plutar.

Anonymus.

Ex Indiis quendam sagittandi arte eum primis celebrem, adeo ut etiam per annulum sagittam mittere diceretur, quum in bello cepisset, iussit artis suæ specimen edere: recusantem iratus rex necari iussit. Quum duceretur homo, dixit his à quibus ducebatur, se multis diebus non exercuisse artem, eoq. timuisse ne aberraret. Id ubi renuntiatum est Alexandro, quod non contumacia, sed ignominiz metu recusasset, admiratus ingenium gloriæ studiosum, dimisit illum donatum: eo quod mortem oppetere maluisset, quam fama sua videri indignus. Hic apparet, non omnino vanum esse quod prouerbio iactatum est, simile simili esse amicum. Alexander gloriæ supra modum appetens, similem affectum in alijs amabat. Plut.

Phryne.

Quum Alexander Thebanorum moenia diruisset, Phryne meretrix pollicita est de suis impendijs reposituram, modo ciues paterentur hoc

insculpi elogium:

Ἀλέξανδρος μὴ κατέσκαψεν, ἀδίσθητὸν δὲ φρούριον. id est,

Alexander quidem subuertit, sed Phryne restituit. Hic merito quis dubitet, utrum sit admiratione dignius, an quod scortum corporis vsura tantas opes collegerit: an quod tanto nominis amore, teneretur, ut titulum tam care uoluerit emptum. Nam ut præclarius est restituere, quam demoliri: ita speciosior fuisset laus Phrynes scorti, quam Alexandri regis. Eras. l. 8. apoph.

Epaminondas.

Venerat Thebas, belli socius futurus. Is cum Epaminondæ egenti, duæ aureorum millia misisset, non accepit, sed ipsum Iasonem intuitus: In iustis, inquit, imperas, ipse deterior. Sentiebat autem, iniquas esse opes, quæ possessorem facile seducunt. At viros fortes gloria, virtutis præmio, contentos esse debere putabat. Plut. in Græc. apoph.

Pericles.

Quum Thucydides vociferaretur apud populum aduersus Periclem, quod in picturas ac statuas summorum artificum profunderet rei publicæ census, ipse affurgens rogauit populum: Videreturne multum impendisse? quo respondente, Plurimum; Age, inquit, ut igitur hæc mihi impensa, & non vobis: atque ipsis donarijs deorum, meum tantum nomen inscribam. Hæc vox subito mutauit animum populi, iussitque ut publicis impendijs pergeret, nec vllis parceret sumptibus. Eras. lib. 5. apoph. ex Plutar.

Idem.

* Eum iam morientem quum necessarii mæsti deplorarent, ac præteritas commemorarent, potentiam, & quæ trophæa, quas victorias urbēsq. Atheniensibus partas relinqueret; paululum sese erigens, reprehendit eos, quod communes multorum, & fortunæ magis quam virtuti debitas lau:

laudes retulissent , pulcherrima , & maxima , ipsique propria hac laude prætermiffa , Quòd propter ipsum nemo Atheniensium nigram vestem vnquam sumfisset. Plut.

Epaminondas.

* Meneclida quodã oratore ipsum aliquando traducebat , vt qui de se quàm de Agamênone amplius sentiret : facio , inquit , hoc propter vos , Thebani , quorum solorum opera Laedæmonium imperium vnica die euerit. Plut. l. de sui laude , &c.

Phocion.

* Leosthene adhuc rē feliciter gerente interrogatus ab oratoribus quidnam beneficij in urbem contulisset ? nihil , inquit , quàm quòd me prætoris vos orationē funebrem nullam habuisti , sed quotquot mortui sunt , in sepulchris maiorum sunt humati. Plutar.

Antigonus.

Quum mitteret filium suum Demetrium cum numerosa classe , magnâque militum vi ad Græcos liberandos , dicebat : Gloriam à Græcia , velut à specula in orbē terrarum accendi , iuuenē gloriæ studio extimulans , vt strenuē rē gereret , quòd eius laudis rumor non intra Græciæ fines esset continendus , sed ob Græci nominis celebritatē , per omnes mundi plagas dimanaturus. Plut. in Regum apoph.

Antigonus iunior.

* Is cætera fastu vacuus & princeps moderatus , in nauali quodam prælio amicorum quodam dicente , Non vides quanto plures sint hostium naues ? Me verò ipsum , inquit , quot nauibus opponis ? Plut. in apoph.

Scipio iunior.

Censor creatus , adolescenti cuiusdam equum ademit , quòd eo tempore quo Carthago oppugnabatur , splēdidè cænatus librum in vrbis similitudinem figuratum , cui Carthagini nomen incididerat , conuiuis diripiendum propofuisset . Iuuenē verò cau-

sam sciscitante , cur equo priuatus esset ? Quoniam , inquit Scipio , me prior Carthaginē diripuisti. Plut. in Rom. apoph.

Iul. Cæsar.

Postquam milites , qui Scipionem in Africa sequebantur , fugissent , & Cato victus sibi necē Vticae conscisset : Inuideo , inquit Cæsar , ô Cato tibi mortem istam , quando tu mihi salutem tuam inuidisti. Ibid.

Basilus.

* Si gloriam quæris , inquit , & cupis superior multis videri , & in rebus mundanis clarus fieri , sis iustus , temperans , prudens , fortis & patiens in aduersis pro religione suscipiendis , &c. Ant. & Max. ser. de gloria.

Ant. Sylueria. Luste.

† Præpositus erat arci Diensi , ad quam oppugnandam cum classem maximã Turcarum ab eorum Imperatore accedentem videret , ad nobiles qui ad spectaculum conuenerant , perquam serena fronte cõuersus : En , inquit , viri , tempus , acceptam à maioribus gloriam bellicam , debitamque rum Deo , tum Regi nostro fidem nobis ob oculos proponendi . Horum vtrumque si attentis animis inuebimur , profecto labores omnes atque pericula , quæ ex hostili tanto tamq. multiplici apparatu nobis impendēt , præ officij ac fructu pietatis leuia ducentur . Profuit præsens Ducis animus in dicendõque grauitas ad obtinendam de tanta classe victoriam . I. P. Maffei Hist. Ind. lib. 11.

Vide apoph. de ambitione.

De gloriæ contemptu.

Crates.

Dicebat , se pro patria habere gloriæ neglectum & paupertatem in quæ nullum ius haberet fortuna . Laërt. l. 6. c. 5.

Democritus.

* Vnus , dicebat , mihi pro populo est , & populus pro vno. Senec. epi. 7.

Anonymus.

* Quum quæreretur, à quodā egregio opifice, quo quanto diligentia artis spectaret ad paucissimos perventuræ: satis sunt, inquit, mihi pauci, satis est vnus, satis est nullus. Ibidem.

Diogenes.

Cum præconem in Olympiis ita pronunciantem audiisset, Doxippus vicit viros, correxit Diogenes: Hic, inquit, mancipia potius vicit: Ostendens, eos nequaquam esse viros, qui in his certarent spectaculis, sed mancipia potius gloriæ. Ibidem.

Socrates.

Cum audiret recitare Lyfidem Platonis: Deum, inquit, immortalem, quam multa de me mentitur adolescens, siue quod ob modestiam non agnosceret laudes quas ei tribuebat Plato, siue quod in dialogo multa de Socrate fingeret. Erat. 3. apoph.

Epicurus.

* Quum vni ex confortibus studiorum suorum scriberet: Hæc, inquit, ego non multis, sed tibi: satis enim magnum alter alteri theatrum sumus. Senec. epist. 7. ad Lucil.

Metrocles.

Libros suos excussit, dicens: *Τὰ δὲ εἰς ὀνειῶν νεοτέρων φαιτὰ μύθια.* Sunt inferorum hæc somniorum imagines. Sentiens, esse nugas, ac deliramenta, quæ scripserat. Laer. libr. 6. cap. 6.

Seneca.

† Gloria fugientes magis ac magis sequitur. li. de benef. c. 1.

Idem.

† Gloria, umbra virtutis est: etiam inuitos comitabitur. Sed quemadmodum aliquando umbra antecedit, aliquando sequitur, ita gloria aliquando ante nos est, visendamque se præbet, aliquando in averso est, maiorque quo serior, vbi inuidia secessit. Epist. 79.

Frontinus.

Vetuit sibi extrui monumentum, his verbis: *Impensa monumenti su-*

peruacanea est, memoria nostra durabit si vitam meruimus. Excelsi animi est, quum præclara gesseris, gloriæ contemnere. Erasmi. libro 8. apoph.

De gratitudine.

Chilon.

Dicere solebat, Beneficij dati obliuisci decet, accepti meminisse. vulgus hominum contra facit. Si quid cui benefecerunt, sine sine prædicant, sineque modo exaggerant: si quid in ipsos collocatum fuerit officij, mox aut obliuiscuntur, aut dissimulant, aut eleuant. Laer. li. c. 4.

Diogenes.

Acceptis paucis nummis à Diotimo Carysio, homine sibi amicissimo, cum non haberet vnde munus tam amplum rependere posset, ad Diotimum dixisse fertor: *Dij tibi largiantur tantum, quantum animo tuo cogitas & cupis.* Ælian. libr. 4. de Varia historia.

Democritus.

Dum quendam ad gratificandum aliis studiosissimum, vilem nihilominus, vicissim videret compensationem accipere: Ohe, inquit, qui beneficia perdideris, num te non pudet Gratias quæstus gratia prostituere? quæ virgines esse dicuntur. Stob.

Idem.

Dicere solebat, Si facultas adest aliis gratificandi, ne differas, nosti enim, quam mutabilis sit rerum omnium status. Ibidem.

Diogenes Pythag.

† Gratiam referendam aiebat, non habito respectu ad pretij magnitudinem, sed ad ingenium, & voluntatem conferentis. In libr. de Regno. Stob. ser. 48.

Seneca.

† Hæc, ait, beneficij inter duos lex est: Alter statim obliuisci debet dati, alter accepti nunquam. li. 2. de benef. c. 10.

Simonides.

Rogante quodam vt sibi conscriberet encomium , & gratiam se relaturum inquit, argentū autem non dante : Duas, respondit , arcas domi habeo, vnam gratiarum, alteram argenti: & cū necessitas exigit, gratiarum quidem arcam aperiens, inanem ipsam reperio , alteram verò solūm mihi commodam. Stobæus ser. de Iniustitia.

Artaxerxes.

Rusticus quidam videns ad regem Artaxerxē varia deferri donaria, nec aliud habens quod largiretur , vtraque caua manu haustam è proximo flumine aquam illi obtulit, vultu ala cri. Rex lætatus, iussit illi dari phialam auream, ac molle Daricis donauit hominem. Plu. in Regum apoph.

Philippus.

Hipparcho Euboico vita defuncto , Philippus præ se ferebat quàm illius mortem acerbè ferret. Itaque cuidam volenti dolorem ipsius mitigare dicenti que: Attamen ille tempestiuè decessit, iam nato grandis: Sibi quidem ipsi, inquit Philippus, tempestiuè decessit : sed mihi præpropere. Mors enim illum anticipauit priusquam à me beneficium acceperit, nostra dignū amicitia. Perquàm rarū est, principem sentire gratiarum affectus, sed amicis plerique non aliter quàm equis vtuntur. Dum vsui sunt, curant, inutiles factos abiiciunt, cōsque spoliant citius quàm beneficio iuant. Plut.

Augustus Cæs.

Veteranus quidam cū vocatus in ius periclitaretur, adiit in publico Cæsarem Augustum , rogans vt sibi veller adesse : Cæsar è comitatu suo selectum illicò dedit , eique litigatorum commendauit. Hic miles vociferans, At non ego Cæsar, periclitante te Actiaco bello, vicarium quæsiui, sed pro te ipse pugnaui, simulque detexit cicatrices. Erubuit Cæsar, atque ipse descendit in aduocationem,

veritus ne non modò superbus, verū etiam ingratus videretur. Eras. li. 4. apoph. ex Suet.

Vide apoph. de Beneficiū, & Beneficentia.

De gratitudine in Deum.

Python.

ATheniensibus ob res feliciter ageatas ipsum admirantibus, ac prædicantibus, quòd Cotyn regem interemisset : Diis, inquit, habenda est gratia, quibus authoribus hoc facinus præclarè gestum est , nam ipse nihil aliud quàm manum & operam meam commodauit. Euentus rei in manu Dei est, & huic debetur gratia si quid feliciter cesserit. Sed interim vult nostram operam accedere. Eras. li. 6. apoph. ex Plut.

Cassiodorus.

† Omnis profectus est ad diuinitatis munera referendus: quia nihil constat fore bonum, nisi quod ab ipso dignoscitur esse collatum. In Epist.

Placilla.

Placilla Theodosij Romanorum Imperatoris vxor , cū videret maritum à pietatis veræque religionis studio alienum, magis esse, quàm Imperatorem deceret, subinde ad eum dixisse fertur: Considerare te oportet suauissime coniunx, quis antea fueris, & in quem locum te eue-xerit vniuersitatis huius Deus. Si enim perpetuam eius rei obtinueris memoriam, non profus te ob accepta beneficia erga eum ingratiū præstabis: sed ex præscripto legum Dei quod ab eo accepisti, gubernabis imperium, & ita eum, qui tibi, vt fidelis ministro commisit, ritè coles. Nicephorus Callist. li. 12 c. 43.

De grauitè dictis.

Bion.

FRequenter dicere solebat: Quem admodum proci Penelopes, quo-

niam cum Penelope commiseri non potuerunt, cum illius ancillis rem habuerunt: ita qui philosophiam assequi non possunt, in aliis friuolis disciplinis semet exercent. Laert. lib. 4. cap. 7.

Solem.

Percontatus, Cur in parricidas nulam promulgasset legem? Non expectabam, inquit, hoc scelus unquam in hac ciuitate posse committi. Laert. li. 1. cap. 3.

Thales.

Adultero sciscitanti, an abiuratus esset adulterium? Thales Milesius ait, Non est periurium adulterio peius. Laert. li. 1. c. 1.

Zeno Citicius.

Dicebat, plerosque philosophos in multis sapere, sed in fortuitis vulgaribusque rebus esse imperitos. Laer. li. 7. ca. 1.

Democritus.

Dicere solebat: Si corpus animum in ius vocaret, haudquaquam futurum, ut ille moneris male administrati crimen effugeret. Animus in corpore veluti praesidio collocatus est, & tamen pleraque mala corpori ab animo veniunt. Laert. li. 9. ca. 7.

Empedocles.

Videns ciues suos voluptatibus deditos sumptuosissime edificare, dixit: Agrigentini sic indulgent voluptatibus, quasi postridie morituri: sic edificant, quasi semper victuri. Idem lib. 8. ca. 2. Idem de Rhodiis dicit Plut.

Anaxagoras.

Cum absens morti addictus esset, id nuntianti: Iam olim, inquit, istam sententiam tulit natura aequè in illos atque in me. Laert. li. 1. c. 10.

Antisthenes.

Infra de Inuidia, quae plerunque felicitatis & virtutis comes est.

Themistocles.

Simonides poeta Themistoclis praetoris operam pro amico in re iniqua petenti, respondit Themisto-

cles: Nec Simonidem fore bonum poetam, nisi mensuram modumque in canendis carminibus, quae scribebat, curaret: neque se bonum praetorem habitum iri, si legibus ac iustitiae alicuius gratiam praeposisset. Fulgositus lib. 6.

Socrates.

Grauer dicere solebat, nec à mortuo petendum colloquium, nec ab auaro beneficiū. Eras. li. 8. apoph. ex Stobaeo.

Idem.

Cum Athenis causam diceret, defensionemque ei Lyfias à se cõpositam qua in iudicio vteretur recitasset, demissam ac supplicem, imminentique procellae accommodatam: Aufer, inquit, quæso istam. nam ego si adduci possem, ut eam in vltima Scythiae solitudine perorarem, tum meipsum morte multandum concederem. Spiritum contempsit, ne careret grauitate: maluitque Socrates extingui, quam Lyfias superesse. Cic. Libr. 1. de Orat. Laert. in vita Socratis, & Valer. Max. li. 6. cap. 4.

Agri.

Suprà de Filiorum potestate in parentes.

Agésilau.

Audiens scelerosum quendam hominem fortiter pertulisse tormenta, ait: Quam miser est homo, qui tolerantiam in res flagitiosas ac turpes collocat. Plut. in Lacon.

Idem.

Allato nuntio, illustrissimos viros praelio circa Corinthum commisso occubuisse in acie, Spartiatas autem cecidisse perquam paucos, multos verò ex hostibus: nullam lætitiã præ se tulit, sed ingenti edito gemitu, Heu Græciam, inquit, quæ tot viros ipsa perdidisti, quot si incolumes sint, profligare acie cunctos queant barbaros. Plutarch. de Agésilao.

Idem.

Iam senex, cur per hyemem solo pal-

pallo tectus obambulare absque tunica, interrogatus: Vt, inquit, iuuenes hanc vitæ rationem imitentur. Ibid.

Idem.

Illud cum primis sibi gloriæ ducere solebat, quod cum rex esset, ceterisque consilio prospiceret, nihilo fecius in laboribus obeundis nemini cederet, quodque sibi ipsi imperaret. Ibid.

Idem.

Notans corruptissimos eorū mores, qui Asiam incolebant, dicere solebat, inter illos qui improbi essent, eos non esse liberos: contra qui probi, eos esse seruos: quod ubi vitis liceret omnia, virtus haberetur odio. Ibid.

Idem.

Quum secum haberet Xenophonem, iussit, vt filios suos accerferet Lacedæmonem, docendos artem omnium pulcherrimam: videlicet imperare, & parere imperio. Plutar. in Lacon.

Idem.

Ostendebat quidem Agesilao ciuitatis cuiusdam muros editos, quum que rogasset, viderenturne pulchri? Pulchri, inquit, per Ionem, verum apparet in hoc paratos, vt mulieres inhabitent, non viri. Ibid.

Alcemenes.

Infrà de Imperio administrando.

Agasicles.

Quum sciscitaretur, quo pacto posset quis ratò imperare, nullo stipatus satellitio? respondit, Si sic imperet suis, quemadmodum pater imperat liberis. Plut. in Lacon.

Leonidas.

Cum proficisceretur ad Thermopylas, cum Persis conflicturus, vxori interroganti, quidnam mandaret? Vt bono, inquit, nugas, & probos liberos parias. Plutarchus in Lacon.

Idem.

Iamiam cum hoste conflicturus, & admonitus vt reliquos expectaret so-

cios, An nò adsunt, inquit, qui pugnaturi sunt? An nescitis eos solos cum hostibus pugnare, qui reges veretur? Plut. in Lacon.

Theopompus.

Dicente quodam, ideo seruari Rēp. Spartanam quod reges scirent imperare: Imò potius, inquit, quod ciues sciant parere. Plut. in Lacon.

Teleucus.

Suprà de filiorum pietate in parentes.

Pædaretus.

Pædaretus Spartanus, nobilitate & sanctitate præstans, in petitione magistratus victus, maximam sibi esse lætitiæ prædicauit, quod aliquot patria sua meliores viros haberet. Quo sermone repulsam honori adæquauit. Plut. in Lacon. Valer. Max. lib. 6. ca. 4.

Syagrus.

Legatus, quo tempore Xerxes expectabatur, ad Gelonem tyrannum Syracusanum missus, vt in eo bello opem ab eo peterent: Geloni offerenti ducentas triremes, duo equitum & octo peditum millia, & præterea grandem pecuniam, ac vim magnam frumenti, si Græci in eo bello ducem eum creare vellent, respondit: Ad quærendos milites, & non ad sumendum ducem missus sum. Fulg. lib. 6.

Themistocles.

Cum ad mare descendisset, vt occisorum Persarum stragem inspiceret: posteaquam vidit intersectorum sparsos torques, & armillas aureas, ad amicum conuersus ait: Tu qui Themistocles non es, ista collige. Grauiissimo verbo conditiones ostendens, quibus hominum gradus discriminantur, eas esse, quæ faciant vt aliquid agere aut deceat, aut non. Fulg. lib. 6.

Demosthenes.

Lacessitus conuiciis, Committor, inquit, in certamen, in quo qui superior euaserit inferior est: & qui vicegerit, victus est. Plu.

Epaminondas.

* Quum aliàs solitus esset vno corpore hilarique vultu prodire in publicum, postridie eius diei quo feliciter pugnatum est ad Leuctra, proceffit squalidus ac summissus. Amicis autem sciscitantibus, ecquid illi molesti accidisset? Nihil, inquit, sed heri sensi me plus æquo mihi placuisse: eius gaudii intemperantiam hodie castigo. Plut. in apoph.

Philippus.

* Græciæ potius imperio, ad frenandum animi fastum, puero dele gavit hoc munus, ut singulis diebus mane ter acclamaret, Philippe, memento te esse hominem. Ælian. lib. 8. de Var. hist.

Alexander.

Darius rex, cum iam ex vno atque altero prælio Alexandri regis militarem virtutem esset expertus, filiam in matrimonium cum decies centum millibus talentum, ac magnam simul regni partem obtulit. Parmenione autem dicente, se, si Alexander esset, vsurumea conditione: respondit Alexander: Et ego vterer, si Parmenio essem. Curtius lib. 4. Arrian. lib. 2. & Val. Max. lib. 6. c. 4.

Galli.

Gallorum legati ad Alexandrum regem profecti, ut eius pacem & amicitiam peterent, interrogati ab Alexandro, quam ob causam ipsius amicitiam eo tempore postulerent? putans dicturos, eius rei præpotentes ipsius vires causam esse: subridentes responderunt, Se metuere, ne in ipsorum caput cælum rueret, & tamè ingentis animi regum amicitiam magnificere. Fulg. l. 6.

Scip. Æmilianus.

Cum haberet consortem censuræ Mummius, ut nobilem, ita eneruis viræ, pro rostris dixisse fertur: Se ex maiestate Reipub. omnia gesturum si sibi ciues vel dedissent collegam, vel non dedissent. Plin. c. 58. de Viris illustr. Val. Max. l. 6. c. 4.

Idem.

Serius Sulpitius Galba & Aurelius consules in senatu contendebant, uter aduersus Viriatum in Lusitania mitteretur, ac magna inter P. C. dissensio erat, omnibus quoniam eius sententia inclinaretur expectantibus. Neutrum, inquit, mitti placet. Alter enim nihil habet: alteri nihil satis est. Equè malam licentis imperij magistram iudicans in opiam atque avaritiam. Quo dicto, ut neuter in provinciam mitteretur obtinuit. Valer. lib. 6. c. 4.

Scip. Maior.

Dicere solebat, ij quibus sunt equi ferociores, tradunt eos domitoribus, ut his facilioribus possint uti. Sic homines secundis rebus effrenatos, sibi que præfidentes, tanquam in gyrum rationis duci oportet, ut prospecta rerum humanarum imbecillitate ac fortunæ varietate, reddantur moderatiores. Plut.

Pescennius Niger.

Rogatus, quidnam de Scipionibus sentiret? respondit, illos sibi videri felices magis, quam fortes, quod vterque domi iuventutem parum sanctè transegisset. Æli. Spartianus.

Cyanenses.

D. Brutus cum penè totam Lusitaniam subegisset, ac sola gentis huius urbs Cyania pertinaciter arma teneret, tentata pecunia redemptione, propemodum vno ore legatis Bruti respondit: Ferrum sibi à maioribus quo urbem tuerentur, non aurum quo libertatem ab imperatore avaro emerent, relictum. Val. Max. libr. 6. cap. 4.

Manlius.

Manlio cum omnium consensu apud Romanos consulatus deferretur, oculorum aduersæ valetudinis causam prætexit, quo honorem obtatum commodè recusaret. Instantibus autem cunctis: Alium, inquit Manlius, quærite Quirites, ad quem hunc honorem transferatis. Nam si me

me gerere cum coëgeritis, nec ego mores vestros ferre, nec vos mecum imperium perpeti poteritis. Plin. ca. 28. de viris illustribus. Val. Max. li. 6. cap. 5.

2. Fabius.

Minutius quum gloriae retur, ipsius opera multum decessisse Fabianæ dignitatis: Fabius respondit, O Minuti reputa tibi cum Hannibale certamen esse potius, quàm cum Fabio. Plut.

P. Rutilius.

Suprà tit. de Amicitia atque amico bono.

Augustus Caesar.

Quum fortè ad ædes Catonis Uticensis venisset, ait: Quisquis præsentè Remp. mutari non vult, is & civis & vir bonus est. Plut. in Rom. apoph.

Titus.

† Nemo me (aiebat) iniuria afficere, aut insectari contumelia potest, propterea quod: nihil ago quod reprehendi mereatur: ea verò quæ de me falso dicuntur, prorsus negligo. Xiphilin. in eius vita.

Demetrius.

Domitianus Romanorum imperator, cum philosophos mathematicosque omnes ex Italia pellendos statuisset, multique iam ex philosophorum schola in Lybiâ & Scythiamque cõfugissent: Demetrius philosophus expulsus, instituta cum Apollonio fermocinatione, dolenter dixit & grauius: Cicadis licet impunè canere, nobis autem ne mutire quidem fas est. Philostratus, & Cuspin. in Consul.

Frontinus Consul.

Domitiano imperante cum omnibus liceret inimicos suos accusare, Frontinus consul dixisse fertur: Malè esse imperatorem habere sub quo nulli liceret aliquid facere: sed peius sub quo omnibus omnia. Dion apud Cuspinianum in Consulibus.

Cantacuzenu magnus.

† Quum res ei feliciter succede-

rent, fortunam non lacepsit, neque immodicè supercilium erexit: sed retenta animi grauitate intra modestiæ limites immotus mansit. Nunc verò, inquit, me sobrium esse oportet, cum alij non ebrij esse non possunt. Prosper enim successus humana ingenia cum primis explorant, & væcordes tam insolentes reddunt, quàm cordatos constantiæ & grauitatis laudibus cumulant. Nicephor. Gregoras, lib. 6.

Alphonfus.

In contentione inter Franciscum Sfortiam & Nicolaum Picinium, cum interrogatus esset à Matriciensibus legatis, utrū ex his in amicitiam admittere vellet? respondit, Vtrosque tanquam amicos habendos esse, sed ab vtrisque tanquam inimicis cauendum. Sensit autem rex prudentissimus, quàm parum tutum sit, ita parare amicos, vt hostes & inimicos interim alios sibi inensos nõ reddas. Panormitan. libro 1. de rebus gestis Alphonfi.

Idem.

Improbo cuidam ac væcordi iactanti, reperisse se virum sapientem: Et quí fieri potuit, inquit, vt sapientem dignosceret stultus? Erasmi. 8. apoph.

Philippus R. F.

† Eorum studium inane castigans, qui Ludionum & histrionum nugis, ac præstigijs delectantur, aiebat, histrionibus & alijs huius farinae circulatoribus pecunias dare, nihil aliud esse, quàm Dæmonibus sacrificare. Vincent. in Specul. histor. libro 29. cap. 41.

Ludouicus XII. Gall. Rex.

* Quo die Carolo octauo in regno susceptus est, amicorum vni petenti sibi dono dari fortunas Aurelianensis ciuis, qui in Ludouicum hostili semper animo fuerat, strenuè id negauit, atque alia maiora pollicitus est, inquit, Meritò esset

ridendus Galliarum rex, si Aurelianensis ducis (de seipso autem loquebatur, quum antea esset Aureliæ dux) iniurias vlcisceretur. Fulgosius lib. 4. cap. 1.

Carolus V. Cesar.

† Bello Africano Algerensi non ex animi sententia successurum prælium cum præideret, Malle se dixit vnum Christianum seruare, quam mille Mauros, Turcas, Pœnove occidere. Gulielmus Zenocharus in eius vita lib. 3.

Henr. Dandulus.

Is postea dux Venetiis creatus, ad Manuelem Cœnenum imperatorem Constantinopolitanum, Veneto nomini infestissimum, missus orator, cum multa alia prudenter apud eum principem locutus esse dicitur, ut illum patriæ reconciliaret: tum verò illud grauissimè addidit, ut meminisset Sibyllini carminis iam pridem vulgati: futurum non multo post, ut Adria orti Constantinopolitani imperij fasces sceptraque ad se traherent. Quo tam graui dicto ad eò excaudit Manuel, ut illi intra cubiculum euocato, æneum vas candens obiecerit, quod inspectare diutius voluit, ut eum oculorum lumine priuaret. Quam pœnam ita passus est, quamuis grauius laborarit, ut præcipuus ille author fuerit imperij ad Gallos transferendi. Ioannes Baptista Egnatius, libri sexti, capite 40.

Stephanus Contarenu.

Creatus hic in Petri Zeni locum, Senatus iudicio, qui maritimæ rei rectè peragendæ in Benaco lacu præesset, quando res aduersæ nuntiarentur, statim suscepta prouincia, domum est profectus, euocatæque de superiore ædium parte vxore: Scias, inquit, me Benacensi oræ præfectum, Senatu ita iubente: tu igitur omnia domi parato, curatæque ut præstò sint, quæcunq; mihi neces-

saria futura sunt. Atque intra paucos dies aut latum à me partæ victoriæ nuntium expectato (id quod campani æris sonitus ex Marciana turri tibi significauerit) aut mortis meæ literas, quibus tu cadauer hoc ipsum auitæ sepulturæ mandes. Quæ vox quæ so grauior esse potuit, ad testandam suam in patriam charitatem? cuius dignitate & gloria nihil sibi charius aut iucundius esse profitebatur. Ioannes Baptista Egnatius l. 6. c. 4.

De gubernatione.

Socrates.

Dicebat vehementer absurdum esse, cum artes sedentarias nemo profiteatur absque dedecore, qui eas non didicerit: neq; quisnam scrinium faciendum locer ei, qui rudis sit eius opificij: ad publicos magistratus admitti, qui nunquam dederunt operam disciplinis: sine quibus nemo potest rectè magistratum gerere. Cumque nemo non detestatur sit eum qui clauo assideret, ignarus artis nauticæ: multò magis detestandos, qui Republicæ capesseret ignari politicæ philosophiæ. Neque eum putabat appellandum impostorem, qui à quopiam pecuniam aut vasculum acciperet, quod non posset reddere, sed illos magis impostores habendos dicebat, qui dolo persuaderent se idoneos gubernandæ Reipublicæ, cum sint homines nihili. Hoc dictum multo magis ad principes, magistratus & episcopos Christianos pertinet, quam ad Ethnicos. Eras. l. 3. apoph.

Idem.

Illum imprudenter facere dicebat, qui cum boues efficeret pauciores, postularet tamen haberi bonus bubulcus: sed multo absurdus esse, si quis haberi velit bonus Reipubl. gubernator, cum ciuium numerum imminuat. Hoc dictum torfit in *Cristianam*

etiam & Chariclem , qui multos ciuium trucidarāt. Nec illos id latuit. Critias enim illi minatus est, ni file- ret, fore vt ipse quoque faceret bo- ues pauciores : & quod minatus est verbo, re præstitit, nam huius opera Socrates periit. Laertius in vita So- cratis.

C. Gracchus.

† In oratione quam habuit ad po- pulum, in qua rationem administratę Sardinie reddidit, ait se ita versatum biennium in prouincia, vt nemo pos- set verè dicere, assem, aut eo plus in muneribus accepisse, aut sua opera quempiam sumptum fecisse. A Gell. lib. 15. c. 12.

Franciscus Borgia.

† Qui cæteris præessent, dicebat non vna omnes qui parerent, regula metiri oportere: sed bonos milites imitari, qui pro fistulæ captu machi- nam illam bellicam sulphureo pulue- re implent, ne dissiliat. Ribaden. li. 4. vitæ eius c. 8.

*Huc refer apophtheg. de Magistratu,
Principatu, vel Principe, & Resp.
Administratione, &c.*

Degula.

Anonymus.

* SYBARITES quidam quum Spar- tæ in phiditiis conuiuaretur, Meritò vitæ contemptores esse dixit Spartanos: quisquis enim sanæ sit mentis, decies milies mori prius eli- geret, quàm huius parcitatis esse par- ticeps. Athen. lib 4.

Galenus Cas.

* Quum ei relatum esset, populum Rom. indignè ferre, quod Valerianus pater eius apud Parthos seruiret, con- uersus ad adstantes: Ecquidnam ha- bemus, inquit, quod prandeamus? Treb. Pollio.

Augustus Casar.

Quum ad Augustum delatum es- set, Erotem Aegypti procuratorem

emisse coturnicem, in pugna superā- tem omnes, ac prorsus inuisit, eam- que assam deuorasse: iussit accersiri hominem, & discussa causa, confes- sum malo nauisaffigi iussit: vita iu- dicans indignum, qui ob tantillam gulæ voluptatem non pepercisset a- ui, quæ pugnando diu multisque po- tuisset esse voluptati: præterea quæ lato quodam omine Cæsari perpetuam in bellis prosperitatem porten- deret. Plut. in Rom. apoph.

Seneca.

† De sui æui hominibus voluptuo- sis conquerens, Non sunt, inquit, ad popinam, dentibus, & ventre & ore contenti, oculis quoque gulosi sunt. Quod nimirum ex morte piscium o- culis voluptatem haurirent. Lib. 3. Nat. Q. c. 19.

Huc refer apophtheg. de Delicijs, Ebrie- tate, Intemperantia, Vo- luptate, &c.

DE HÆRETICIS

FUGIENDIS.

Polycarpus martyr.

LIQVANDO Marcio- ni obuiam factus, atque oratus vt eum agnosce- re vellet: Agnosco, in- quit, primogenitum Sa- tanæ. Tanta tunc Apostoli atq; eorū discipuli in religione cautela vtebā- tur, vt ne verbi quidem communio- nē cum aliquo eorum qui à veritate declinauerant, habere paterentur. I- bidem. Eusebius libro quarto Eccl. hist. c. 14.

Idem.

* Si fortè impia dogmata audiret, aures obturans continuò exclama- bat, O bone Deus, in quæ me tem- pora reseruasti, vt hæc patiar? atque ex eo loco quò vel sedens. vel stans ea audiuiisset, ex templo planè aufu-

giebat: Eusebins libro 5. histor. Eccl. cap. 19.

Alexander episcop. Alexandr.

* Pár est (inquebat) vt nos qui sumus Christiani, omnes qui contra Christum loquuntur, animoque sunt ab eo alienato, tanquã Dei hostes & corruptores animarum deuiremus, &c. Socrat. histor. Eccles. libro 1. cap. 3.

S. Ioannes Apostolus.

Suprà de Conuictu & conuersatione.

D. Paulus.

† Hæreticum hominem post vnam & secundam correptionem deuita: sciens quia subuersus est, qui eiusmodi est, & delinquit, cum sit proprio iudicio condemnatus. Ad Titum capite 3.

De hilaritate.

Zeno Citiens.

ROgatus cur quum esset natura leuerus, in conuiuio tamen hilaresceret? lepidè respondit: Et lupinũ quum fit suapte natura amarum, tamen aqua maceratum dulcescere. naturale est, cibo potuque rigato corpore, discuti tristitiam. Laërtius lib. 7. c. 1.

Socrates.

Iam morti addictus, carceris ministrum in poculo cicutam porrigen- tem, interrogauit, Quomodo sumendum esset hoc pharmacum, quod eius esset artis peritus. Alludens ad ægrotos, qui à medicis quando, & qua ratione dixta sit: sumenda, discunt. Rogauit præterea an diis aliquid de suo potu libare liceat, iuxta morem conuiuiorum. quod cum negaretur, Certè, inquit philosophus, fas est, & oportet orare deos vt felix & fausta mea sit migratio. Et sic Socrates, cum aduersus omnia mala, animi fortitudine armatus esset, in ipsa etiã morte hilaritatè ostendit. Laërt. in eius vita.

Idem.

Quum puer Socratem in ipso ferè mortis agone detexisset, quod illi iã frigerent præcordia: Debemus, inquit, ô Crito, gallum Æsculapio, què persoluere ne neglexeris: perinde quasi sumpta potione medica conuulisset. adeò inerat Socrati natia quædam hilaritas, vt moriens etiam eam ostenderet. Hanc enim postremam vocem fuisse ferunt. Laërt.

Plato.

Negabat oportere inebriari, præterquam in festis, in quibus ipse Deus vinum porrigit. Festos dies autem decet hilaritas, ebrietas autem in his locum habere nequaquam debet. Laërt. l. 3.

De historia.

Demetrius Phalerens.

PTolemæum regem adhortari solebat, vt sibi pararet libros de regno, deque militari imperio gerendo tractantes, eosque euolueret: propterea quod ea, de quibus amici non audent admonere reges, in libris scripta habeantur. Plut. in Græc. apoph. & Laërt. l. 5. c. 5.

Theopompus.

Dicebat eum quidem optimũ reum bellicarum scriptorem esse, qui quàm plurimorum certaminum ciuili- um particeps fuerit, & quamplurima etiam pericula coram expertus sit. Innuere autem voluit, eum tantum reuera esse bonum historicum, qui de his scribat rebus quibus ipse inter- fuit. Polyb. l. 12. hist.

Seneca.

† Consumpsere se quidam, ait, dum acta regum externorum componunt, quæque passi inuicem, ausique sunt populi. Quantò satius est, sua mala extinguere quàm aliena posteris tradere? Quantò potius Deorum opera celebrare, quàm Philippi aut Alexan- dri atrocitiam? In præf. lib. 3. Nat. Q.

Virginus.

Suprà tit. de Conscientia bona.

Alphonsus.

Caput laborans aduersa valetudine: medicis multa medicamenta adhibentibus, in grauissimo morbo, Quinti Curtij historias de Alexandri magni rebus gestis descriptas legere cœpit, cuius lectione delectatus cū omnem morbi improbitatem superasset, sanitati restitutus: Valeat, inquit, Auicenna, valeat Hippocrates, & alij medici: & viuat Curtius, restitutor sanitatis meæ. Anton. Panorm. de reb. gest. Alphonsi. & Aneas Syl. de eius dictis.

De hypocrisi.

Diogenes.

C Vidam sibi placenti, quòd leonis exuuiò tectus ingrederetur: Non tu desines, inquit, virtutis stragulas pudescere? Indecorū esse censuit, quod homo mollis, Herculis amictū sibi vendicaret. Idem dici potest iis, qui prodigioso amictu profitentur vitæ sanctimoniam, vita non respondent. Diogenis dictum extat apud Laert. l. 6. c. 2.

Alexander.

Nonnullis Antipatri frugalitatem laudantibus quòd alienam ab omnibus deliciis austeramque vitam ageret: foris, inquit, Antipater albo vitur pallio, intus verò totus est purpureus. Notans fictam illius parsimoniam, quum esset alioqui ambitiosissimus. Plutar. in reg. & in apoph.

Fridericus III.

Quum audiret quendam dicentem, abiturum se aliquando in ea loca in quibus nulli planè hypocritæ essent, respondit: Ultra Sauromatas ergo, & glaciale oceanum tibi eundum est. Sed cū eò veneris, non omnino carebit hypocrisi locus, si modò & tu homo non Deus es. Inter mortales enim nemo est, qui non ex aliqua parte fictus fucatusq; sit.

Alphonsus.

Cū post Africanam victoriam in Ænariam insulam venisset, audiens Antonium Picentem, ordinis heremitarum, magnum hypocritam, iactando plurima in Christum & virginem eius matrem, vermiculis acerbissimo morbi genere absumptū, animam expuisse, dixisse fertur: propterea Deum tantoperè in hypocritas scire, quòd dum homines decipiunt, interponant Deum ipsum tanquam sceleris mediatorem. Ideoque vt plurimū viuentes adhuc plecti in oculis hominum, quos Dei nomine sefellissent, vt intelligant mortales, à talibus monstris maximè cauendum esse, quòd Deum ipsum nō tantum post mortem, sed etiam in ipsa vita haberent indubitatum vitio em. Anton. Panorm. de reb. gestis Alphonsi, & Æn Syl. de eius dictis.

De homine.

Solon.

I nterrogatus olim, Quid esset homo? respondit, putredo est in exortu, bellua in omni vita, esca vermium in morte. Anton.

Thales Milesius.

† Trium maximè rerum causa gratias se fortunæ agere dicebat, Primò quòd homo, nō bellua: deinde quòd vir, non mulier: tertio quòd Græcus natus esset, non barbarus. Laert. li. i.

Eruphanus Pythag.

† Deus hominem pretiosissimum animal, inquit, in mundum collocauit, suæ quidem naturæ æqualem, inspectorem verò rerum ordinationis futurum. quamobrem ille rebus nomina imposuit, quæ notæ ipsarum essent: literas etiam inuenit, memoriæ thesaurum institutus. & Stob. ser. de felicitate.

Diogenes.

Quoties considerabat in hominū vita ciuitatum gubernatores, medi-

cos aut philosophos, nullum animal dicebat esse hominem sapientius. Idem contemplans somniorum interpretes, coniectores diuinorum, & huius generis ceteros, aut qui gloriæ diuitiisque feruirent: aiebat, sibi nihil homine videri stultius. Indicans hominis ingenium ad res optimas accommodandum si exerceatur: sin ad vitia degeneret, longè esse infra mutas pecudes. Laert. lib. 6.

Periffione Pythagorea.

* Dicebat, conditum & compositum esse hominem in hoc, vt contempletur naturæ rerum ipsiusque sapientie rationem: eidemque laborem esse iniunctum comparandi contemplandique rerum quæ extant sapientiam. Stob. serm. de virtute.

Plato.

* Hominum mansuetum animal esse dicebat. Quod si recta disciplina institueretur in mansuetiss. & diuinum prorsus animal euadere: sin verò non satis aut non bene esset educatus, ferocissimum omnium quæ in terris nascuntur animal reddi. lib. 6. de legibus.

Musonius.

* Quid esset homo describens, Homodo (inquit) omnium in terra degentium Dei imago est, & similes ei virtutes habet. Nam ne inter deos quidem præstantius aliquid excogitari potest, quàm prudentia, iustitia, fortitudo, & temperantia, &c. Stob. ser. 116.

Cyrus.

Dicebat eos homines qui sibi prodesse nollent, cogi oportere, vt aliis sint vsui. Significans, seruili animo natos, ubiq; inutiles imperio adigendos, vt aliorum commodis inseruiant. Plut. in apoph.

Seneca.

† Cum voles (ait Lucilio) veram hominis æstimationem inire, & scire qualis sit, non dum inspice, ponat patri monium, ponat honores, & alia fortunæ mendacia: corpus ipsum exuat,

animum intueri, qualis, quantum sit alieno, an suo magnus. Epist. 76.

Idem.

† Fac me victorem, inquit, vniuersarum gentium. Delicatus ille Libellus currus triumphantem vsque ad Thabas à solis ortu vehat, Iura regum Perfarum petant. Me hominem esse tum maximè cogitabo, cum Deum vndique consalutabor. lib. de bea vita cap. 25.

Vide apoph. de Hominis Fragilitate.

De hominibus suum officium non facientibus.

Diogenes.

Quodam tempore lucernam accensam gestans, obambulabat in foro clarissima luce, quærenti similis, Rogantibus quid ageret? Hominem, inquit, quæro, notans publicos ciuitates mores vix homine dignos. Laert. lib. 6.

Idem.

In foro stans, clamabat, Adeste homines: veluti concionaturus apud populum. Quumque iam frequenter conuenissent, nec ille desineret clamare, Adeste homines: quidam indignati, En adsumus, dic aliquid. Tur Diogenes baculo illos abigens: Homines, inquit, adesse iussi, non sterquilinia. Nò putauit hominis cognomen competere in eos qui non viuere iuxta rationem, sed brutorum morem agerentur affectibus. Laert. lib. 6. Eras. li. 3. apoph.

Idem.

Eos qui in coquos, nepotes, scorta & adultores facultates suas profunderent, similes dicebat a boribus per præcipitia nascentibus: quarum fructus nullus hominum gustaret sed à coruis & vulturibus ederentur quo dicto innuit, eos nequaquam esse homines, qui ventri & gulæ seruiunt. Laert. li. 6.

Idem.

Idem.

Quum è balneis redeuntem qui-
am rogassent, num illic esset multū
ominum? negavit esse. Rursus per-
ontatus, an illic esset multa turba?
rinit. significās vocabulum in pau-
os competere. Laert. lib. 6.

Idem.

Redeuntem ex Olympiis quidam
interrogabant, vidissetne illic mul-
am turbam, Turbam, inquit, pluri-
am, sed homines per paucos. Laert.
br. 6.

Idem.

Conspecto adolescentulo, cultu
estūque parum virili. Non te pudet,
inquit, qui peius tibi velis, quā ipsa
atura voluit? Siquidem illa te vi-
am fecit, tu te ipsum refingis in scē-
linam. Laert.

Stilpon.

Quum omnium oculi coniecti es-
nt in Stilponē, quidam: Isti, inquit,
stilpon mirantur te vt belluam. Ne-
taquam, inquit ille, sed vt verū ho-
inem. Solent peregrinæ bestiaē in
ectaculum produci: vulgares ho-
ines nemo miratur. Sed philoso-
um plerique spectabant, non vt
lemis hominem, sed vt hominem
rum: nam id spectaculum est raris-
um. Obiter notavit interpellato-
em, quod ipse nō esset verus homo,
c spectatu dignus. Laert. l. 2. c. 12.

Lycurgus.

† Putāsne, aiebat, quicquam aliis
æstare feris hominē? Non tantillū,
si forma. Prona sunt cetera, hoc au-
m erectū animās. de improbo maxi-
è loquebatur. Stob. ser. de malitia.

Archita.

Dicebat, Quemadmodum, etiam si
mmam diligentiam adhibeas, ta-
en piscem sine spinis non inuenias:
neque hominem inueniri posse,
si non dolosum spinosūque quid-
m habeat admixtum. Alian. l. 10.
Var. hist.

Alphonsus.

Licet socordi & obtuso ingenio

homines patienter audiret, solitus ta-
men est eos tantū, quorum proba
ingenia esse sciebat, homines appel-
lare. Ennium illud leui voce sub-
murmurans: Vulturis (sic enim in no-
minatiō, vt nos Vultur, loqueba-
tur) in syluis miserum mandabat ho-
monem. Bellissimè enim non homi-
nes, sed homones, Ennium eos vocat
se dicebat, quos vidisset ex homine
nihil præter effigiem possidere, Pan-
lib. 1. de reb. gest. Alphonfi.

Idem.

Sæpenumero dicere solebat, Si nul-
lam aliam præter Calabriam provin-
ciā haberet, se malle priuatam quā
regē viuere, ne illis imperare cogere-
tur, qui nihil omnino hominis habe-
rent præter figuram & nomen. Pa-
nor. l. 1. de reb. gest. Alphonfi.

De hominis miseria & fragilitate.

Biat.

Dicere solebat, sic metiēdam esse
ab homine vitam, quasi & mul-
tum & parum temporis victurus sit.
Max. serm. 67.

Crantor.

Senarium hunc ex Bellérophontē
Euripidis probare solebat:

Οἷος, τίς ὅμι δὲ καὶ τοῦ περὶ τὸν δαυλῶ.

*Eheu, quid heu? nobis, quid hominum
est, accidit.*

Sensit, quicquid vlli hominum ac-
cidit, hoc vniciuique posse accidere.
Nihil igitur nec inexpectatum vide-
ri oportere, nec intolerabile. Laert.
libro 4. cap. 5.

Anacharsis.

* Rogatus à quodam, quid homi-
nibus esset infestum? Ipsi, inquit, sibi-
ipsis. Stob. ser. 2.

Solon.

Solon legum Atticarum conditor
dicere solebat, Vrbes ac oppida ni-
hil aliud esse quā humanarum æ-
rumnarum domicilia, quibus luctus,

mærores, tristitiæ mortalium, quasi septis includerentur. bene quidem, nam si iusti ratiocinatores esse volumus, & rem æqua lance perpendere, haud dubiè iudicabimus hominis vita nihil miserius, nihil calamitosius. Beroald. de Terræ motu ex Plutare.

Socrates.

Dicere solebat, si omnes hominû calamitates in vuum conferrentur, moxque singulis ex eo acervo portiones æquè distribuerentur, ita fore, vt suas quisque calamitates recipere malit, quàm æquam è comuni portione. Hoc aduersus vulgares hominum mores, qui alienæ inuidet, suam deplorant sortem. Erasmi. lib. 3. apoph.

Idem.

Interrogatus, quomodo quis sine molestia vitam ageret? negauit vlllo modo id fieri posse. Non enim licet, inquit, ciuitatem aut domum inhabitanti, & hominibus conuersanti, sine molestiis degere. Stob. ser. 97.

Idem.

Dicebat, se putare, quòd dii semper rideant, vana hominum studia inspicientes, quibus peractis perpetuò se victuros putent: cum mox hinc tamen nobis migrandum sit, omnibus relictis. Stob. ser. 96.

Zeno.

Canem eum inuadentem quum repulisset, reprehensus à quodam ob id, Perdifficile est, inquit, prorsus hominem exuere. Voluit autem ostendere, hominem nunquam esse tã cautum, quin aliquando ostendar se quoque hominem esse affectibus obnoxium. Laert. li. 9. c. 5.

Democritus.

Interrogatus quid de hominum sorte sentiret? Miseram homini fortunam esse dixit, cum bona quærètibz vix obringant: mala autem non tantû non exquisita, sed extra omnè etiam expectationem. Stob. ser. 96.

Idem.

Admonere sæpernumero solitus

est suos, vt humanam imbecillitatem expenderent, quòd ei per medicrem possessionem prospiciatur, & miseria in rebus necessariis mensuretur. Stob. ser. 96.

Aristonymus.

Hominis vitam theatro similem esse dicebat, vbi pessimi homines ferè semper primum obtinent. Ant. in Meliss. par. 1 ser. Max. ser. 67.

Antiphon.

Hominis vitam carceri vnus diei similem esse dixit, & totum vitæ spatium vni diei æquale propemodum, per quem intuitu lucem, posteris deinde vitam tradimus. Stob. ser. 96.

Simonides, & Pausanias.

Cum Simonides conuiuio lautissimo à Pausania exceptus rogaretur vt quippiam ex philosophorum arcanis in medium proferret, vidès Pausaniam nimium rebus suis fidere, et quòd iam ad Medorum partes se applicuisset: respondit, Memento te in tãta rerum felicitate hominem esse. At Pausanias parum animaduertit quod à philosopho dictû esset. Cumque iam in summo vitæ discrimine esset, & mortem præ oculis esse intelligeret atrocissimam, altissima voce exclamasse fertur: O Cee hospem quàm salutare tuum erat consilium ego autem aded captus eram inatpersuasione, vt mihi nequaquam tantam admonitionem conuenire putarem, vnde miserè nunc perire cogor. Alian. l. b. 6. de Var. hist.

Neoprolemus.

Sciscitatus, quidnam ab Æschyl aut Sophocle, aut Euripide dicto admiraretur? Nihil quidem (inquit) istorum se in admirationem trahere: sed quod ipse vidisset Philippu Cleopatraz filiaz suæ nuptias magnifice celebrantem in cœna amplissima, cum tertiusdecimus Deus appellaretur, postredie in theatro iugulum & proiectum. Stob. ser. 16.

Phaurinus.

Homines partim esse ridicule parti

partim odiosos , partim miserabiles dixit. Ridiculos quidem qui per audaciam ad maiora aspirant. Odiosos, qui ea consequuntur: miserabiles vero, qui spe frustrantur. Stobæus sermone 4.

Mercurius Thrisim.

* Homo (inquiēbat) animal est imperfectum, mēbris imperfectis constans, & ex multis diuersisque corporibus cōstitutum corpus gerēs. Stob. ser. 11.

Aristoteles.

Interrogatus, quidnā esset homo? respondit, imbecillitatis exemplum, temporis spoliū, fortunæ lusus, inconstantix imago, inuidiæ & calamitatis erutina: reliquū verò, pituita & bilis. Stob. ser. 96.

Plorinus.

Amelio roganti, ut corporis formā pateretur effingi, non passus est. Quid, inquit, an non satis est nos hāc imaginem circumferre, nisi & imaginis imaginem relinquamus posteris ostentandam? Iudicauit cum Pythagora, corpus esse thecam mentis, utcunque eam exprimentem. Minimum autem hominis videre eum, qui nihil aliud videt quā corpus. Eras. lib. 8. apoph.

Ephraim Syrus.

Amisssa vxore dicebat, O philosophia, tyrannica sunt præcepta tua: amare iubes: & si quis amiserit quod amabat, dolore & mœre affici prohibes. Stob. ser. 97.

Xerxes.

Cū vidisset vniuersum Hellepontum nauibus suis constratum, omnia littora atque Abydenorum plana, hominibus referta, iactauit se beatum, mōxque fudit lachrymas. Tam subitam mutationem admiratus Artabanus regis patruus, qui dissuaserat eam expeditionem, ausus rogare causam, Tum Xerxes, Subit, inquit, animum meum cogitatio, quā breuis sit hominum vita, quando ex tam numerosa multitudine post annum

centesimum nemo superfuturus est. Plut. in apoph.

Philippus.

Postquam apud Cheroneum Athenientem profligauit opes, adeo ex nimia felicitate efferre cœpit, ut se hominem fortunæ malis obnoxium esse non cogitaret amplius. Verū cū intelligeret, quid mali ex tanta superbia sibi immineret, ex aulicis pueris vni id muneris iniunxit, ut ad solis exortum in suum cubiculum ingressus inclamaret. Rex, memineris te non Deum, sed hominem esse multis fragilitatibus, ærumnis ac malis obnoxium & expositum. Cælius Rhodiginus l. 19. c. 33. lectionum antiquarum.

Alexander.

Cū Deus vbique ob res feliciter gestas vocaretur: Se, quod mortalis esset, duobus potissimum rebus deprehēdere dicebat, somno videlicet & coitu. Hæc enim præcipuè producit hominis imbecillitatem. Somnus enim quid aliud est, nisi (ut ille ait) gelidæ mortis imago? coitus item quid aliud, nisi species morbi comitalis? Plut. in Alexand.

Idem.

Dum in obsidione cuiusdam vrbis infirmissima mœnium quærit, sagitta grauitè ictus est: nec tamen ab instituto destitit, sed mox quum represso sanguine sicci vulueris color cresceret, & crus equo suspensum paulatim obtorpuisset, coactus quod ceperat ommittere, ac chirurgum accersere: Omnes, inquit, me prædicant Iouis esse filium, sed vulnus hoc hominem esse me clamat. Plutar. & Curtius in Alexandro.

Sratonius.

Quum audisset partum matris Timothei regis: Si, inquit, opificem peperisset, non deum, quales emisisset voces? Irridens quorundam scdam adulationem, qui regum filiis tribuebant diuinitatem, quum vox parientis regē æquè miserabilis sit, ac par-

furientis quemlibet plebeium. Ipse autē Stratonicus filius erat opificis. Athenēus.

Silanus.

A Mida captus, rogatus est quid esset homini optimum? diu silentium tenuit. tandem adactus vt diceret, respondit: Optimum esse nunquam nasci: proximū, quā ocyssimē aboleri. atq. hoc pretio dimissus est. Plutar.

Isacasius Quæstor Leonis Imp.

† Eum Imp. ob quædam crimina præfecto tradidit examinandum. Cui cum ille habitu condemnati in prætorium adducto, dixisset, vides Isacasius quo in statu sis? Ille respondit, videre se, neque videri sibi nouum, si hominē esset, humanis casibus subiaceret: illumque ita sibi ipse dicere monuit, vt secum dixisset. Zonaras 60.3. Annal.

Scipio Africanus.

Dicere solebat: Vt ij quibus sunt equi ferociores, tradunt eos domitoribus, quō his facilioribus possint vtī: Sic homines præ secundis rebus effrenatos, sibi que præsidentes tanquam in gyrum rationis ac doctrine duci oportere, vt perfecta rerū humanarum imbecillitate, varietatēq. fortunæ, reddantur moderatiores. Plut. in vita Scipionis.

Hadrianus Imp.

Cuidā illos Vergilij versus ad Vellum accommodanti, Manibus date lilia plenis, &c. Cum risone respondit: Ego mihi diuum adoptaui, non filiū. Huc alludens, quōd imperatores referri soleant in numerum diuorū, sed à rogo. Dion in Hadriano.

Aneas Sylvius.

Audiens disputantes de vitæ humanæ miseria: Comædia, inquit, est vita nostra, cuius vltimus actus in morte agitur: bonus autem poeta nemo habetur, nisi ad finem vsque actus omnes prudenter explicet. Sylvius lib.3. commentariorum de reb. Alphonsi.

De honestate.

Pythagoras.

* **F**Ac ea, inquit, quæ iudicaueris esse honesta, etiam si postquam feceris, inglorius futurus sis. Omnis enim honestæ rei malus iudex est vulgus: quorum igitur laudes contemptui haberes, eorumdem virtutia quoque sperne. Stob. ser. 44.

Plato.

* Optimum sanè, inquit, hoc dictū est eritque semper, Quod vtile, simul etiam honestum est. Stob. serm. 1. de virtute.

Socrates.

* Equus generosus (dicebat) indicabitur, non quidem sumptuosè ornatus, sed eximius natura: idem nec vir honestus, qui opibus prædiues, sed qui anima egregius erit. Eo. serm.

Anaximenes.

Dicere solebat, ea demum honesta & pulchra esse, quæ bona sunt: turpia verò quæ mala. Laertius lib. 6. cap. 1.

Lacones.

Lacones, si quando suos inuocarent Deos, nihil petebant aliud, quā vt adderent dii cæteris bonis etiam ea, quæ honestissima essent. tantum valebat apud homines gentiles rerum honestas. Huius rei testis est Plut. in apoph. Lacon.

Seneca.

† Est videlicet magna in ipso opere merces rei, & ad alliciendas mētes hominum ingens honesti potentia, cuius pulchritudo animos circūfundit, & delinitos admiratione luminis, ac fulgoris sui rapit. li. 4. de benef. cap. 22.

De honore, virtutis præmio.

Anaximenes.

SCiscitatus, quæ res portederet ciuitatibus exitium? Quando in his, inquit,

quit, nullum esse potest bonorum
malorum discrimen. Sentiens, eam
republicam non posse consistere,
ubi nec esset honor virtuti, nec pœna
clerosi. Laer 1.6

Theophrastus.

Percontatus, quàm re commu-
nis hominũ societas conseruari pos-
sit? respondit, Si pœna mali coer-
cantur à Republica, boni inuiten-
ar honorum præmiis. Stobæus ser-
mon. 41.

Anaximenes.

Dicere solebat, Qui zelo affecti,
eetè facta dictaque nullo neque præ-
onio nec honore dignantur, quem
re fructum ipsi ex suis benefactis
perare audebunt? Stob.

Q. Fabius.

Fabio iam sene, filius illius con-
sul factus est: qui quum publicitus
multis audientibus habuisset oratio-
nem, Fabius conscenso equo præce-
lebat. Quum autem iuuenis lecto-
rem misisset, qui patrem iuberet e-
quo descendere, alij quidem factum
hoc aduersati sunt, at Fabius ab equo
desiliens, non habita ætatis ratione
accurrit, ac filium complexus, Eu-
ge, inquit, fili sapis, qui intelligas
quibus imperes, & quàm magnum
magistratum susceperis. Plutarch. in
apoph.

Isocrates.

† Verissimos honores esse existima,
aiebat Nicocli, non qui in propatulo
cum timore fiunt, sed quando subditi
apud se soli mentem tuam potius
quàm fortunam secum admirantur.
Stob. serm. 48.

Anonymus.

Titus Labienus equiti strenuo de
præda Gallica aurum donauit. Id vi-
dens Scipio, dixit equiti: Habebis
donum viri diuitis. Hac voce audi-
ta, eques aurum ad pedes Labieni
abiecit. Idem quum audisset Scipio-
nem dicentem, Imperator te armil-
lis argenteis donat: alacer gaudio
abiit. Miles aurum contempsit, ho-

norem amplexus est. Eras. 6. apoph.

M. Cato.

Aiebat, populum Romanum non
tantum purpuræ, verum etiam vir-
tuti plurimum conducere. Quemad-
modum enim tinctorum eum, potissi-
mum colorem inducunt, quo vident
homines maximè delectari, ita iu-
uentus ad ea studia potissimum in-
cumbit, quibus populus defert ho-
nores. Honor enim non solum alit
artes, verum etiam virtutem. Hoc
pacto monebat populum, vt magi-
stratus his demum committerent,
qui de se virtutis specimè dedissent:
ita fieri, vt quàm plurimi sese ad e-
gregia studia conferrent. Eras. lib.
5. apoph.

Idem.

Qui virtutem honore suo fraudat
rent, eos dicebat ipsam virtutem à
iuuentute auferre. Sentiens, præmiis
animos iuuenum ad virtutem accen-
di: quæ si detrahas, ipsa virtus elan-
guescit. Plut. in apoph.

Scipio Africanus.

Socraticum Xenophontem in ma-
nibus semper habebat, cuius in pri-
mis laudabat illud, quod diceret,
Eisdem labores non esse æquè gran-
des imperatori ac militi, quod ipse
honor laborem leuiorem faceret im-
peratorum. Cicero libro 2. Tuscul.
quæstion.

Cicero.

Sibi propriè & solum honorem æ-
stimari dicebat, quem quis neque ma-
iorum commendatione, neque per al-
terius calamitatem assecutus sit. Ci-
cero in Philippicis.

Alphonsus.

Amico ac familiari cuidam sua-
denti vt tranquillè & voluptuosè,
dum posset, vitam ageret, nec cor-
pus tot tantisque periculis obiecta-
ret, respondisse dicitur: Non teme-
rè à Romanis, illis quidem sapien-
tioribus, Honoris templo Virtutis
templum coniunctum esse, in
quod nisi per Virtutis templum in-

eroire nemini liceret. Ut intelligerent mortales, ad honoris fastigium non voluptatum via (quæ deliciis atque illecebris affluens esset) sed virtutis, illa quidem aspera & salebrosa, enitendum esse. Panorm. l. 1. de reb. gest. Alphonfi.

Idem.

Suprà apoph. de Ambitione.

De honore artibus & eruditione exhibito.

Demetrius.

DEmerius Antigoni filius, cum Rhodum obsideret, urbemque iam cepisset, tabulam quãdam Protopogeni manu depictam studiosè seruari sibi præcepit, dicens: se citius parentis imagines, quàm eam picturam aboliturum Plutarch. in Demetrii vita.

Neocles.

Arato destinanti tyrannorum cõmuni odio abolere tabulam insignis artificij, quæ Aristratum in curru victorem habebat: Neocles supplex intercessit, ut opus incolume seruaretur, dicens: Cum tyrannis non cum tyrannorum imaginibus belligerandum esse. Eras. lib. 6. apophtheg.

Scipio minor.

Vbi ciuitatè comperit statuis deorum Græcanis ac monumentis, è Sicilia deportatis differtam, per præconem pronuntiari publicè iussit, ut qui illarum essent urbium, agnoscerent illa, ac referrent domum. Plut. in Rom. apoph.

Cicero.

† Honos alit artes, omnesque incendantur ad studia gloriæ, iacentque ea semper, quæ apud quosque improbantur. li. 1. Tuscul. quæst.

Sigism. Imp.

Suprà apophtheg. de Doctrina & erudit.

De honore negato.

Phavor. Philosophus.

Athenienses Phavorini æneam statuam deiecerant, ut hominis Cæsaris inimicissimi. Eiant enim Athenienses veçigales Adriano Cæsari. Id posteaquam philosopho denuntiatum est, nihil commotus dixit: Utilius erat Socrati ab Atheniensibus ærea priuari statua, quàm bibere cicutam. Philostratus.

S. Ludouicus R. Franc.

† Orabant eum nonnulli, cum esset in Syria, ut nobilem quandam Saracenum, qui recens Sul:hanum interfecerat, militem crearet; At ille respondit. Absit à me, ut vel proseruanda vita, vel morte declinanda, quemcumque à Christiana religione alienum, militari baltheo donare velim. Gaufrido de bello loco in eius vita.

De honore ex necessitate oblato.

Paulus Æmilius.

Iterum petens consulatum, repulsam tulit: cæterum cum bellum aduersus Perseum ac Macedones, imperitia segnitiæque ducum iam longum duceretur, eidemque consulatum detulissent, negauit se illis habere gratiam, non enim se ob id tum designatum imperatorem, quòd ipse desideraret imperium, sed quòd ipsi imperatorem. Plutarch. in Romano. apoph.

Iul. Cæsar.

Cum triumphans subsellia tribunitia præteriret, Pontius Aquila non assurrexit vnus omnium: id adeò indignè tulit, ut proclamaret, Repete ergo Aquila à me rempub. tribunus? nec deinde per cõtinuos aliquot dies cuiquam quicquam pollicitus est, nisi sub hac exceptione: Si tamen per Põ-

tium

tium Aquilam licuerit. Erasmi lib. 4. apoph.

De honore momentaneo.

Cicero.

IN Vatinium, qui paucis diebus consul fuit, ita iocatus est: Vatiniij anno magnum ostentum fuit, quod eo consule nec bruma, nec ver, nec æstas, nec autumnus fuisset. Nam his horis annus totus distinguitur, quarum vnaquæque tres menses occupat. Nescio an hoc ipsum sit quod aliter refert Pollio in Marino tyranno. Consul qui sex meridianis horis consul fuerat, ioco Ciceronis aspersus est: Consulem habuimus tam seuerum tamque censorium, ut in eius magistratu nemo pransus sit, nemo cœnauerit, nemo dormierit: nisi fortè videatur hoc magis ad Camnium Reuilium pertinere. Macrobius.

M. Porcius.

Cum audiret Caium Scruilium per vnum tantum diem consulem fuisse, in Flaminum præsentia dixisse fertur: Antea Flamines, nunc verò consules diales creatos esse. Alludit autem ad Flamines Diales, à Romulo, vel, ut alij volunt, à Numa Pompilio creatos, qui à gestatione filiorum Flamines dicti sunt. Flamini autè Diali iurare non licebat, & iniurato credebatur, &c. Macrobius libro 2. Saturni cap. 2.

De honoris priuatione.

Aristoteles.

CUM quidam ei decretum Delphis honorem eripuisset scribens de his ad Antiparum, inquit: Ea quæ Delphis mihi delecto sunt assignata, quibusque nunc priuatus sum, animum meum afficiunt: ut neque magnopere mihi cordi sint, neque ramen omnino non cordi sint. Sapientissimè autem putauit, non esse simile dignitatem aliquam suscipi-

pere: & cum iam acceperis, ea spoliari. Non enim graue est non adipisci: at cum adeptus sis, rursus amittere, id satis quidem molestum est. Alianus lib. 14. de Varia historia.

† Nonnullis mirantibus cur statuae Catoni non ponerentur, & in id elaborantibus, respondit ille: Malo quærant homines quare Catoni non fuerint erectæ statuae, quam cur erectæ fuerint Plut. in apoph.

Irene.

† Nicephoro, qui se de folio deturbarat, & insuper fraudulenter thesauros extorquere conanti: Heus tu, dicebat, Deum ego agnosco fuisse, qui me ad hoc Imperium euexit: Me verò meis delictis meruisse, ut eo exciderem: In his omnibus laus sit numini diuino. Cedrenus in Nicephoro.

De honore absque vtilitate.

Alphonsus.

Interrogatus, quid sibi sine vtilitate honor esse videretur: Consimile id sibi videri respondit, ut si peracutum & peracre quis cernat, sed offensus caligine aberret in tenebris. Notabat autem eos, qui ad magnos honores aspirant: quibus impetratis, non habent quo honoris titulo satisfaciant. Tales sunt hodie equites etià aurati, qui post professionem ad diuum Iacobum, aut Domini sepulchrum, se auratos equites nominant, ac insignia picta ostendunt, cum vix habeant viaticum ad vnum atque alterum miliare, pedes ire soliti. Pannormitanus libro secundo de rebus gestis Alphonsi.

De honoris contemptu.

Diogenes.

Athenienses per adulationem decreuerant, ut Alexander pro-

Libero patre haberetur & coleretur. Hunc honorem irridens Diogenes: Et me, inquit, Serapin facite. Ut enim Bacchus inter Atyros est, ita Serapis ab Ægyptiis specie bouis colitur. Lact. li. 6.

Aristoteles.

Præcipuam dignitatem esse dicebat, non fungi honoribus, sed ab aliis dignum honore iudicari. Sto-bæus.

Alexander.

* Capta Petra, arce inexpugnabili in India, Alexandrum amici eius iactabant supergressum rebus gestis Herculem: At ego, inquit, res gestas meas cum imperio non existimo esse vni Herculis verbo æquiparandas. Plut. in apoph.

Pytho.

* Eum, quod interfecisset regem Cotyn, magni faciebant Athenienses & honorabant: Sed ille, Deus hoc (inquit) manu vsus mea perpetravit. Plut. in præcept. politicis.

Agessilaus.

Agessilaus quum nationes, quæ id temporis Græciam incolebant, decessissent, in clarissimis quibusque civitatibus honoris causa statuas erigi, rescripsit illis hunc in modum: Mei nulla sit imago, neq; picta, neq; ficta, neque vilo alio artificio parata. At principum vulgus hoc honoris genere se diis æquiparari credebat, summumque rerum bene gestarum præmium arbitrabatur. Agessilaus ipso honesto contentus, negligebat eiusmodi adulationes, verius malens insculpi prudentum ac bonorum hominum pectoribus, quam in foro æreus aureusve stare. Eximiam virtutem sponte suum consequitur decus. Nec vlla speciosior statua quam honorifica bene actæ vitæ memoria. Plut. in apoph. Lacon.

Idem.

Quum moraretur in portu qui Melnelai dicitur, mandavit iis qui aderant, ne quam statuam aut imaginem

in eius honorem erigerent. Si quod, inquit, præclarum facinus gessit, hoc erit monumentum mei: sin minus, ne omnes quidem statuarum, quum sint vilium ac nullius rei opificum opera, Plut. in Lacon. apoph.

Idem.

Thasij quoniam intelligebant Agessilaum de ipsis optinere meritum, templis ac diuinis honoribus illum dignari sunt: atque hac de re legationem ad illum miserunt. Iis ubi legisset honores, quos legati ad illum detulerant, percontatus est, num illorum patria potestatem haberet ex hominibus faciendi deos. Quum illi respondissent habere: Agedum, inquit, primum vos ipsos deos facite: id si præstiteritis, tum vobis credam, quod me quoque deum facere poteritis. Vtrum hic prius admirari conuenit animi celsitudinem, adeo contemptentis oblatum, ob quod Empedocles philosophus semet in Ætynam coniecit, quodque tot eruditi principes tot artibus & impendiis ambierunt: an ingenij solertiam, qua Thasius vel summam stultitiam vel abiectam adulationem suam in oculos ingessit? Plutarchus in apoph. Lacon.

Anonymus.

Quidam quum in peregrinatione vidisset homines in sellis curulibus sedentes: Absit, inquit, ut in talibus sedeam sellis, vnde non liceat assurgere seniori. In his enim sedebant delicati porrectis cruribus, ac cœlum imminens capiti prohibebat exurgere. Apud Lacedæmonios verò scelus erat, iuuenem non assurrexisse seni. Plut. in Lacon.

Theopompos.

Pylis cum decreto statuissent Theopompo summos honores, ipse renuit: Mediocres honores ipsum tempus augere, immodicos verò abolere, dicens: Quo apophthegmate, id quod alij sibi aut vendicant arroganter, aut ambiunt ineptè, ipse vitrò

delat.

delatum reiecit. Plutarchus in Lacon.

Pyrrhus.

Quum rebus feliciter gestis domum redisset, & à suis aquila diceretur: Per vos, inquit, aquila sum. Quis enim non essem, quum vestris armis veluti pennis subleuer? Modestissimè gloriosi cognominis laudem in suis milites transferens, vitauit inuidiam. Plutarchus in Regum & imp. apoph.

Alexander.

Quum in bello crus ei esset sagitta vulneratum, multique accurrerēt, qui ipsum frequenter Deum appellare consueuerant, exprorecta hilarique fronte ad Homeri carmen aludens dixit: Hic sanguis est quem videtis, liquorque, qualis diuis solet emanare beatis. Nimirum irridens adulatorum vanitatem, cum ipsa res declararet ipsum nihil aliud esse quam hominem. Plut. in apoph. regum & imperatorum.

Antigonus.

Suprà de Adulatoribus non admittendis.

M. Varro.

Varro Pauli collega, quoniam ex Cannensi pugna, quæ Romanis fuerat infelicissima, superfuit, honores à populo delatos recusauit: dicens, felicioribus magistratibus opus esse Reipub. Quum animū gereret inculpatum, fortunæ suæ Reipub. vltro pœnas dare voluit, vir ob hoc ipsum summis dignus honoribus. Eras. lib. 6. apoph. ex Plut.

Pompeius.

Quum in Libyam aduersus Domitium transisset, eumque ingenti prælio superasset, militibus ipsum imperatoris titulo consalutantibus, negauit se eum honorem admissurum, quandiu hostium vallum staret erectum. Hoc audito, milites, licet ingens obstaret pluuia, impetu facto hostiū castra adorti expugnarunt. Recusa-

uit honorem, nondum factis emeritum. Plut. in apoph.

Iulius Cæsar.

Populo, per adulationem Regem ipsum salutanti: Cæsar, inquit, sum, non rex. Maluit priuatum nomen, quam regium inuidiæ obnoxium. Eras. lib. 4. apoph. ex Plut. in vita Cæsar.

M. Antonius.

* Quum Rhodum insulam vi cepisset, & in ingressu salutaretur rex atque dominus: Nec rex sum, inquit, nec Dominus, sed regis ac Domini interfectior. Plutarchus in Antonio.

Tiberius.

Cuidam, à quo fuerat dominus appellatus, denuntiauit, ne se amplius contumeliæ causa nominaret. Quanta molestia in tanto principe? Nunc quidam nihil audire possunt nisi sacras maiestates, gratiosas celsitudines, & reuerendissimas dominationes. Eras. li. 6. apoph.

Maximus Senior Cæs.

* Nunquam ad oscula pedum quenquam admisit, dicens: Dij prohibeant, vt quisquam ingenuorum pedibus meis oscula figat. Capitolinus.

Alexander Seuerus.

* Imperator creatus, quum vix annos 16. natus esset, ob virtutes eximias, titulis magnificis à Senatu decoratus, nunquam in animum induxit vt se Magnum, & Patrem patriæ cognominari pateretur: Oportere enim aiebat, vt res gestæ maturiorque ætas ea nomina pararent. Lampridius.

Constantinus M.

† Cum eum quidam Episc. beatum diceret, quippe qui in hac vita dignus esset, qui summam rerum omnium potestatem haberet, tum verò in futura cum filio Dei vnà regnaret: Imperator vultu eiusmodi sermo nes minimè sibi placere significans, adiecit; & monuit ne illos vnquam

vsurparet, sed à Deo potius precibus contenderet, vt & in hac vita, & in futura dignus famulatu Dei haberetur. Euseb. de vita eiusdem libro 4. cap. 48.

Gregorius Nazianzenus.

Cùm successus Gregorii in ecclesia inuidia subsequeretur, adeò vt iniquis & minus sanis proscriptionibus ei abeundum esset, iamque alius ordinaretur Episcopus, quod nemo illi palàm dicere audebat, ipse verò sentiens quid fieret, dixit: Absit, vt mei causa aliqua similtas in Dei sacerdotibus oriatur. Si propter me est ista tempestas, tollite & mittite me in mare, & desinet à vobis quassatio. In eius vita Gregorius Magnus, episcopus Rom. nomen Odrumenici siue omnium Ecclesiarum Episcopi constanter & semper recusauit, vt testantur eius epistolæ plurimis locis.

Alphonsus.

Neapolitani ciues, cùm ob virtutem & clementiam Alphonsi regis decreuissent vno consensu omnes arcum regi triumphalem ad memoriam honorificè struere, elegerunt locum super gradus marmoreos maioris ecclesiæ. Id verò quando quidem fieri non poterat, ni magna ex parte dirueretur Nicolai Mariæ Buxuti, magnanimi & strenui militis, domus, rex fieri omnino hoc prohibuit: Haud tanti se facere, inquit, huiusmodi saxorum struem ventis imbrique obnoxiam, vt amici domù ideo eueri pateretur. Contempsit rex honorem, & laudem saxorum testimonio posteris memorandam: cùm secus hodie faciant ij qui nullis virtutibus conspicui, omnibus ædificiis & parietibus nomen suum posteris celebrandum inscribunt atque inculpunt. Panor. lib. 1. de rebus gestis Alphonsi.

Ioannes Picus.

* Is sæpe oblatas & sacras & profanas dignitates magno respuit ani-

mo, Deo & studiis se additum respondens. Cùm autem vir quidam magni nominis amicorum suasu eum ad Cardinalatus dignitatem petendam, vel certè si offerretur amplectendam subtimidè hortaretur, respondit, Non sunt cogitationes meæ cogitationes vestræ. Bona Ecclesiæ pauperum bona sunt. Io. Francisc. Picus in eius vita.

De hospitibus.

Cleomenes.

CVM amicus quidam hospiti in phiditiis nihil apposisset nisi vinum nigrum, & panem igni duratum, succensuit homini Cleomenes dicens: Erga peregrinos non oportere nimium *κακνίσειν*. Seueritas est, si quis à seipso exigat victum durior: at inhumanitatis est, hospitem eodem compellere Plut. in Lac.

Socrates.

* Rogatus, cuius hospitium nos querere oportet? Illorum, inquit, qui bene sapiunt. Stob. ser. 3.

Stratonicus.

* QUUM perhumaniter quidam eum excepisset, multum recreatus est. Videns verò mox alium introire, iterumque alium: facessamus hinc ô puer, inquit, ad suum comitem. Et enim pro columba palumbum, pro hospite pandochæum inuenimus. Ælian. de varia hist. lib. 14.

Anonyma.

* Impetrauit ab Athanasio episcopo Alexandrina mulier nobilis & diues, vt ex viduis quæ ecclesiæ sumptu alebantur daretur sibi vna aliqua alenda. Data est illi quædam miti & suauis ingenio, cuius facilitate auctum est matronæ studium in pauperes. Poposcit sibi alteram dari, forte data est illi peruicax & mulier, ex qua cùm ex pio hospitio probra reportaret: ago tibi gratias (dixit Ath-

tha-

thanasio) quòd talem dedisti , per quam patientiz cultus à me exercebitur. Sabell. l. 9. c. 1.

Lucullus.

Quum Græcos quosdam per dies aliquot magnificè tractasset , atque illi dicerent, se mirari quòd tantum impendiorum sua causa faceret: Non nihil, ô hospites, vestra causa, inquit, sed maxima pars Luculli gratia. Plu. in Rom. apoph.

ri, ne omnibus inimicis ad vnum eic-
tis, inter amicos existerent dissidia.
Sentiens, sic esse multorum ingenium,
vt si desint inimici, in quos naturæ
malitiam exerceant, amicos impetât.
Eras. 6. apoph.

Xenophon.

Xenophon dicebat esse prudentis cordatique viri, etiam ab inimicis vtilitatem capere. Vulgatum est, neque solem, neque aquam, neque ignem magis vtilem esse hominibus, quàm amicos. Sed ingenij philosophici est, quemadmodum periti medici ex bestiis ac serpentinibus noxiis vtilia quædam remedia colligunt, ita ex inimicorum odio decerpere aliquid, quod vertat in suum bonum. Eras. 7. apoph.

Chabrius.

* Optimos imperatores esse dicebat, qui res hostium notissimas haberent. Stob. ser. 52.

Seneca

† Nullus perniciosior, inquit, hostis est, quàm quem audacem angustiz faciunt. Li. 3. Nat. Q. c. 59.

De hostibus & inimicis.

Diogenes.

AD salutem hominibus opus esse dicebat, aut fidei amicis, aut acris inimicis, eo quòd illi monent, hi redarguunt. Laër. l. 6. Plut.

Idem.

† Cuidam interroganti, quomodo quis posset inimicos vlcitici? Respondit, si se & virum probum, & laude dignum exhibeat. Plut. lib. Quomodo leg. Pœt.

Antisthenes.

Antisthenes philosophus Atheniensis, frequenter dicere solebat, hostes in bello semper obseruandos esse, quòd hi primum omnium sentiât si quid delinquas. In hoc igitur vtiliores sunt nobis quàm amici, vt errata nostra cognoscamus, & cognita corrigamus. Laërtius libro 6. capite 1.

Ariston.

Cuidam laudibus vehenti dictum Cleomenis, qui interrogatus quid oporteret bonum regem facere? respondit, amicis benefacere, inimicis verò malè. At quanto præstantius, ait, amicis benefacere, & ex inimicis reddere amicos? Plutarchus.

Onomademus.

Postquam aduersam factionem superasset, quibusdam consentibus, omnes diuersæ factionis vrbe pellen-
dos, negavit expedire, dicens, se vere

De hostibus, astu ac dolo vincendis.

Agessilaus.

CVM adu. Tessaphernem, hominem fœdisfragum belligerare, eiusque vrbes quamplurimas variis insidiis ac dolis cepisset, amicis dixit: Fœdera quidem violare præter causam impium est: cæterum hostibus imponere, non modò iustum est, ac laude dignum, verùm etiam & iucundum & lucrosum. Nec enim turpe putauit, dolis in illum vti, qui violato fœdere, periurio fefellisset & deos & homines. Plut. in Lacon.

Anonymus.

Apud Spartanos cùm in luctandâ genere quod chirapsiam appellât, is qui collum alterius vrgebat, frustra

præterque legem palæstræ pulsaret vndique, & in terrâ detraheret, posteaquam corporis viribus destitueretur, qui inhærenti cedere cogebatur, brachium vrgenti momordit, cùmque alter diceret, Mordes ô Lacon, fœminarum more? Non, inquit, sed more leonum. Vt folerter obiectam ignauiam detorsit in laudem fortitudinis. Nullû enim probû apud illos detestabilius, quàm muliebris imbecillitatis. Iure autè morfu liberauit, qui præterius certaminis vrgebatur à victo. Plut. in Lacon.

Agu.

Cuidam consulenti Agidem regem, vt hostibus fugientibus daret transitum: Et quomodo, inquit, pugnabimus cum his qui ob fortitudinem manent, si non pugnamus cum fugientibus? Existimabat vir animosus, aduersus hostes nullam prætercundam occasionem. Plut. in Lacon. apoph.

Antigonus.

Interrogatus, quomodo oporteret hostes aggredi? dixit, Aut dolo, aut vi, aut apertè, aut per insidias. Stob. ser. 52.

Xenophon.

* Neque vel amicis (inquit) beneficium maius præstiteris in bello, quàm si inimicus ipsis esse videaris: vel magis hostibus vilo pacto nocueris, quàm si amicitiam ipsorum simules. Stob. serm. 52.

Herennius Ponticus.

Samnitibus consultantibus quid de legionibus Romanis apud furcas Caudinas inclusis fieri deberet: Herennius Ponticus suavit, vt inuiolatæ dimitterentur. Postero die eadem de re consultus, respondit, ad vnum vsque defendas. Sentiens, aut clementer magno beneficio demerendos hostes, aut irreparabili iactura illorum vires, aut irreparabili iactura illorum vires comminuendas. Neutrum sequutus est exercitus: sed sub iugum missos, contumelia magis illos in se prouocauit. Eras. l. 6. apoph.

Annibal.

† Tarentum dolo ceperat: Arte pari cùm Fabius M. recepisset, Annibal de capta vrbe factus certior: Et Römanti, inquit, suum Annibalem habent: Eadem qua ceperamus arte, Tarentum amissimus. Liuius libro 27: ab V C.

De hostibus contemptis:

Agefilaus.

Quum edixisset Agefilaus rex vt captiui nudi venderetur: Laphyropolæ, quorum munus erat res prædatitias diuendere, quod erant iussu faciebant, ac vestium quidem, quoniam iuxta barbaricum morem erant splendidæ, multique pretij, complures extiterunt emptores: cæterum ipsa corpora candida, prorsusque tenera ac delicata, nec quicquam virile præ se ferentia (quippe in vmbra, otio ac voluptatibus educata) adeò concupiuit emere, vt deriderent etiã hoc mercium genus, velut inutile, nec vllius omnino pretij. Id animaduertens Agefilaus qui auctioni præsidebat, & hunc casum torsit ad animandos ad fortitudinem milites: Hęc inquit, sunt pro quibus pugnatis: (ornamenta captiuorum ostendens) hi, quibus cum pugnatis: nuda captiuorum corpora demonstrans. Duplici nimirum argumento addidit suis animos: amplissima spe præmiorum, & hostium imbellium extremo contemptu. Plutarch. in Lacon.

Anonymus.

Spartanus interrogatus, num tutum esset ad Spartam iter? Refert, inquit, qualis eò descendas. Nam leones illuc euntes plorant, lepores autem in vmbra culis venamur, significauit, ferocibus ac violentis esse tutum proficisci Spartam, nec mollibus & effœminatibus: quod hostili animo illuc proficiscens

essentes malè acciperentur à fortibus: delicatos homines illic nò sincerè lasciuire in tenebris Plut. in Lac.

Antigonus.

Antigonus quum in paruulo quodam castello Græci obsiderentur, ac fiducia loci contemnentes hostes, multa in deformitatem Antigoni iocarentur, & nunc staturam humilem, nunc collitum nasum deriderent: Gaudeo, inquit, & aliquid boni spero quâdo in castris meis Silenû habeo. Cum hos dicaces fame domuisset, quod captis facere mos est, videlicet vt qui bello sunt viles in cohortes describantur, cæteri præconio subiiciantur: negauit se vel id facturum fuisse, nisi expediret his dominum habere, qui tam malam haberent linguam. Plut. & Seneca.

Cicero.

Post Pharsalicum conflictum, cum fugisset Pompeius, Nonius quidam dicebat septem adhuc aquilas superesse, proinde bono animo essent hortabatur: Rectè, inquit Cicero, hortareris, si nobis cum graculis bellum esset. At ille aquilas dixit, vela Romana aquilis insignita. Plut. in R. o. apoph.

Romani.

Cum in pugna adu. Tigranem, hostium peditum centum millia trucidassent, pauci equitû fuga seruatis, & ex ipsis non amplius centum essent vulnerati, interfecti quinq;: dicebant, sese erubescere, quòd in tam vilia mancipia strinxissent ferrum. Plut. in Rom. apoph.

De hostibus non crudeliter tractandis.

Socrates.

Cum Cræsum interrogasset, quid esset maximum & pretiosissimum ex regno consecutus? illè que respondisset, Vt hostes vlcisceretur,

& amicos beneficio afficeret: Multo, inquit, melius fecisses, si & illos tibi amicos asciuisses. Max. ser. 6.

Agésilau.

Solebat admonere milites suos, ne captiuos vt facinorosos cruciarent, sed vt homines seruarent. Infantibus etiam in bello captis prouidit, vt in vnum locum comportarentur, ne motatis castris relictî perirent. Eandem curam impendit senibus captiuis, ne quoniam sequi non possent, à canibus lupisve discerperentur. Hæc autem humanitas illi nò solùm aliorum, verum etiam captiuorum mirram benevolentiam conciliauit. Et nunc homines sibi videntur, qui trucidatis infantibus ac senibus, eam ætatem abducunt, quæ vel libidini apta est, vel labori, vel vtrique. Quo progressa est immanis illa feritas. Plut. in Lac. con. apoph.

Ariston.

Cum ex quodam audiuisset, amicis benefaciendum, inimicis autem malefaciendum esse: imo, inquit, præstantius est amicis benefacere, & ex inimicis reddere amicos. Plut.

Xerxes.

Cum Græcorum exploratores in exercitu suo deprehendisset, nullo malo affectit, sed circumduxit, vt onem viderent exercitum, & illas dimisit. Noluit vir bellicosissimus crudeliter grassari in hostes perniciosissimos, quos non tam manu quàm beneuolentia & clementia vincere cupiebat. Plutarch. in reg. & imper. apoph.

Liuius Conf.

† Cæsis profligatisque cum suo duce Asdrubale Pœnis, cum nunciarum esset Liuius Consuli, Gallos Cisalpinos, Ligurésque, vno agmine abire sine certo duce, sine signis, sine ordine villo aut imperio, posse, si vna equitum ala mittatur, omnes deleris Superfuit, inquit, aliqui nuntij & hostium cladis, & nostræ virtutis. Liu. lib. 28. ab VG.

Paulus Amilius.

Perſeo ſe ad victoris pedes abiicienti, vocéſque degeneres emittenti: Cur, inquit, fortunam crimine liberas, ſic te gerens, vt ſuperiore etiã fortuna videaris indignus? Cur meã dedecoras victoriam, ac rerum à me geſtarum gloriam obſcuras, tam abiectum te demonſtrans, vt indignus appareas, quem populus Romanorũ haberet hoſtem? Plut. in eius vita.

Fabius Maximus.

Dicebat abſurdum videri, ſi cùm equos & canes venaticos familiaritate cibóque cicuremus, potius quã catenis ac verberibus, homines feroces animo non humanitate ac beneficiis nobis conciliemus, ſed aſperiores in illos ſimus quã agricolæ ſunt in caprificos ac malos lylueſtres & oleaſtros, qui has non protinus excidunt, ſed incifione docent miſcere. Plutarch. in Rom. apoph.

Fabricius.

Fabricio iam conſuli miſit epiltolam Pyrrhi medicus, qua promittebat ſe regem veneno necaturum, ſi iuberet. At eam epiltolam, auctore non prodito ad Pyrrhum remiſit, iubens illum ſibi cauere qui peſſimus eſſet index cum amicorum tom hoſtium. Sentiens, eum habere pro hoſtibus eos quos amplecti debebat, ſi ſatis nouiſſet: & hos pro amicis ducere, qui peius illi vellent quã hoſtes. Plut. in Rom. apoph.

Axan Sultanus Turcarum.

† Cùm Diogenem Imperatorem Conſtantinop. in acie victum, ad ſe adductum videret, è folio exiliit, & de more humi ſacientem calcauit. Deinde crexit & amplexus eſt eum huiusmodi verbis: Noli mœrere Imperator: Tales enim ſunt res humanæ. Ego verò te non vt captiuum, ſed vt Imperatorem tractabo. Quod & præſtitit, Zonaras Tom. 3. Annal.

Sigismundus Imp.

Laurentius Hungariæ Palatinus,

cùm diceret ſimprudenter agere Sigismundum imperatorem, qui victis hoſtibus non ſolùm vitam & oſpes relinqueret, ſed etiam eos inter amicos reſiperet, extollerétque. Tibi, inquit Sigismundus, videtur vtilè inimicum occidere, neque enim mortuus bellum excitat: At ego inimicum occido, dum parco: & amicũ facio, dum extollo. Oſtendit autem, pulchrius eſſe benefaciendo, quã potentia inimicos vincere. Æn. Syl. l. 3. commentariorum de reb. geſt. Alphonſi.

Alphonſus.

Alphonſus Aragonum rex cùm expugnatis vrbibus, humaniter hoſtes omnes dimitteſſos mandaſſet, reprehenuſ à ſuis ducibus qui omnes interficiendos putabant, reſpondit, Nihil magis aduerſariorum animos fletere atque conciliare, quã placabilitatis & manſuetudinis nomen. Panor. lib. 3. de rebus geſtis Alphonſi.

Idem.

Idem cùm Caietam vrbem obſideret, coacti ſunt oppidani ob famem, qua grauiter vexabantur, ad bellum inutiles è ciuitate expellere, in quos cùm incidiffet rex, adhortatus vt ferro trucidaret omnes, Nequaquam, inquit, bellum cõtra puellas, fœminas, ſenes, ac innocentem iuuentutem ſuſcepimus: ſed contra viros armatos, de victoria manu nobiſcum concertantes. Et ſic pepercit rex imbelli ætati, ab hoſtibus ciuitate pulſæ ob famem, Alphonſum ſanè, & Ageſilaũ, qui ſimilem pietatem hoſti præſtitit, noſtra tempora deſiderarent. Si quidem nunc de magna gloriantur animi fortitudine, qui trucidatis infantibus ac ſenibus, eam ætatem adducunt, quæ vel libidini apta eſt, vel labori, vel vtrique. Alphonſi dictum recitat Panor. lib. 1. de reb. geſt. Alphonſi.

Hæc refer titulum de Victoria moderatione.

De humanitate.

Agesslaus.

Hydricus cum quendam coiecisset in carcerem, Agesslaus humaniter veniam pro captiuo deprecatus est, hunc in modum scribens: Si nihil peccauit, oro ut hominem dimittas: si peccauit, mihi dimitte: sed omnino dimitte. Innocentem punire, scelus est: culpam interdum condonare in gratiam honesti deprecatoris, humanitas est. Plut. in apoph. Lacon.

Xerxes & Arimanes.

Inter Xerxen Darij filium & Arimane fratre, de regno erat contentio. Iraque quum Xerxes intellexisset, fratre ex Baetrianorum regione descendere, misit illi munera, & iis quibus ea mandaret perferenda, iussit ut ipsius verbis illi dicerent, His in praesentia te honorat frater tuus Xerxes quod si rex fuerit declaratus, eris apud ipsum omnium primus. Hac humanitate delinitus Arimanes contentionem remisit, ac fratri regnum adepto protinus adorationis honore exhibuit, eiq. diadema imposuit. Xerxes autem illi proximum ab se locum dedit. Eras. l. 5. apoph.

Philippus.

Filium Alexandrum admonere solebat, ut cum Macedonibus comiter haberet consuetudinem, vulgi conciliata beneuolentia vires ac robur sibi parans, dum liceret alio regnante esse humanum, prudenter colligens, ut nulla re melius constabatur imperium, quam civium beneuolentia, ita difficillimum esse iam regnum administranti, erga quoslibet esse humanum, non solum quod regia potestas opposita sit inuidiae, verum etiam quod Respublica non possit esse incolumis, nisi scelera supplicii coercentur. Regibus enim haecenus temperanda est humanitas erga ciues, ut interim regiam

tueantur auctoritatem. Nam immodica bonitas saepe contemptum parit. Plut. in apoph.

*Plura pete ex apoph. de Clementia.**Diogenes.*

Plato laudante quendam hoc nomine quod erga omnes humanissimus esset: Quid, inquit Diogenes, illi tribuendum est, qui nullum vnquam affecit dolore? Quo dicto docere voluit nimiam humanitatem obesse reipublicae. Laert. lib. 6.

Agessistrata.

Quum Agidem filium exanimem iacentem videret, exosculata facie dixit, Nimia tua, o fili, bonitas, nimia mansuetudo & humanitas, te simul & nos perdidit. Moliebatur enim Agis facinus sane praclarum, sed inuidiosum, nimirum ut degenerantes Lacedaemoniorum mores ad priscam illam seueritatem reuocaret. Interim dum studet offendere neminem, & gratificari omnibus, semetipsum in exitium comiecit. Plut. in Lacæo. apoph.

*Vide apoph. hegm. de Indulgentia & Licentia.**Turbo.*

Quum adhuc nihil aliud esset quam centurio, & ante praefectos a Caesare vocaretur in consilium: Turpe est, inquit, o Caesar, exclusis praefectis cum centurione agere. Eras. lib. 6. apoph.

Anonymus.

Quidam videns Fauonium, quum nulli adessent famuli, Pompeio per omnia inseruientem, usque ad pedum lotionem, pronuntiauit Graecum versiculum,

φθισίσι θρηναίοντι ως απαν χαλόν.

id est,

Clarus viris ut est decorum quidlibet?
Eras. libro 6. apoph. hegm. ex Plutarch.

Plotina.

Plotina Traiani imperatoris vxor, cum post Traiani electionem primum in Capitolium iret, multum

Que essent qui imperij felicitatem omnibus modis precarentur: adhuc in gradibus, conuersa ad multitudinem: Talis, inquit, huc ingredior qualem me exire cupio. Quo dicto innuere voluit, se non minus in imperio, quàm cum extra imperium esset, omnibus optimè velle. Vnde sic se in principatu gessit, vt omnino iusta reprehensione caruerit. Xiphilinus in vita Traiani.

Huc refer apoph. de Glorie & honoris contemptu.

De humilitate.

Vide apophthegmata de Moderatione animi, de Modestia, de Arrogantia, Fastu & Superbia.

DE IACTANTIA.

Diogenes.

PVERO cuidam, qui vellet se recipi in numeru discipuloru Diogenis, ac diceret se excellere ingenio, respondit Diogenes: Si adeo excellis ingenio, optimisque moribus præditus iam es, non est quod me præceptore ad vitam necessaria discas. Notauit autem inanem adolescentis iactantiam, & indignum putauit vt in philosophiæ studio educaretur. Brusl. l. 3. ex Laert.

Aristoteles.

Admonebat suos, ne nimium se laudarent ipsos, nec vituperarent etiam. Laudare eum seipsum, vani: vituperare, stulti est. Brusl. lib. 3. ex Stob.

Phocion.

Laosthenes quum Athenienses ad inferendum reliquæ Græciæ bellum assiduis stimulis concitaret, ac de se multa variæque iactaret, Phocion ait: *Cupressis sunt planè similes ser-*

mones tui: illi enim magni sunt, nec tamen villos ferunt fructus. Plutarch. in Phocion.

Anonymus.

Peregrinus quidam Spartz crepidatus altero pede stans reatus, ad Laconem dixit, Nequaquam puto te o Lacon, tantum temporis, quantum ego, in pede perstare posse: Urbanè excipiens Lacon, Minimè (inquit) sed ex anseribus nullus est, qui hoc non possit. Plut. in Lacon.

Lacones.

Philippus cum minaretur Lacedæmonijs per literas, diceretque se omnia quæ conarentur prohibitorum: Lacedæmonij instantiam eius irridentes, interrogarunt Philippum, num mori etiam eos esset prohibitorus? Plutarchus.

Fabius Max.

Quum M. Liuius sibi postularet acceptum ferri, quod Fabius cepisset Tarentum, videlicet quod in arce præsidium habuisset, cæteris iactantiam hominis deridentibus, Vera (inquit Fabius) narras: nam nisi tu ciuitatem amisisses, nequaquam ego recepissem. Plut. in apoph.

Vatinius.

Ciceroni iactanti apud Vatinium, quod humeris Reipubl. de exilio aduectus sit, urbanè inquit: Vnde tibi varices? Brusl. l. 3.

Iulius Caesar.

Sylla factus prætor, quum indignabundus Cæsari sua in se illum potestate vsurus, esse diceret, rides Cæsar: Rectè, inquit, tuum putas esse magistratum, quem tuis habes pecuniis comparatum. Plutar.

Augustus M. Sacer.

Augustus quempiam saxo in expeditione percussum, ac notabili cicatrice in fronte deformè, nimium ta men sua opera iactantem, sic leuiter urbanèque castigauit: At quum fugeres, inquit, nunquam respexisti? Brusl. l. 3.

Vide apoph. de Ostentatione.

De ignavia.

Diogenes.

Quibusdam admirantibus carmen illud Hesiodi,
 ἔσ' αὖ βροτῶν ἀπλόουτ' εἰ μὴ γίτων
 κακός εἶν'. id est,

Nebos quidem pereat, essam se vicinus sit malus.

At qui Messenij, inquit, simul cum bobus perire, vobis vicinis. Exprobrauit Atheniēsis ignaviam, qui Messeniis vicinis aduersus Lacedæmoniorum vim non fuerint opitulati. Erasmus l. 8. apoph.

Democritus.

Interrogatus, qua re industrij ab inertibus differrent? respondit, Quia impij à piis; spe nimirum bona. Laboribus quippe incumbens, suæ industriæ superat præmium amplissimum, ignavus autem desperās nullam habet bonorū futurorum spem qua fulciatur. Max. ser. 32.

Analcida.

Infrà de Salsè dictis.

Lysander.

Lysander Lacedæmonis segniter Corinthiorum murum oppugnantibus, quum leporem fossa vidisset exilientem: Eos, inquit, timetis hostes, quorum ignavia lepores in muris dormiunt. Plut. in apoph.

Themistocles.

Hieronem cum equitatu venientem ad ludos Olympicos, vetuit certamen spectare. Interrogatus autem, cur hominem excluderet: Non æquum esse respondit, ut is qui maximi periculi se socium non præbuisset, ad cōmūnem conventum ludicrâque spectacula admitteretur. Notavit autem hominis in rebus præclare gerendis ignaviam & oscitantiam, Elian. lib. de Var. hist.

Scipio.

Cum in Alexandriam venisset, pedesque urbem accederet: rex autem cum aliis propter ignaviam corpo-

risque molliciem vix incederet: Scipio ad Panætium ait, Iam Alexandrini aliquid voluptatis & fructus ex nostra peregrinatione perceperunt. propter nos enim regem suum ambulantem viderunt. Brus. lib. 3.

Idem.

Nævius quidam, cū iners socrisq. esset, festiue per anominationē Scipio in illum iocatus est: Quid, inquit, hoc Nævio est ignavius? Brus. lib. 3. cap. 12.

Q. Metellus.

Dicere solebat, nescire se, an suæ victoria plus boni an mali Reipublicæ attulisset. Notavit autem Romanorum post partam victoriam ignaviam, quæ multis malis ianuam aperuit. Brus. l. 4.

M. Cato.

Eius per frequens fuit sententia: Nihil agendo, homines malè agere perdiscere. Quo dicto execratur omnem ignaviam, quæ multorum malorum sæpenumero causa est. Columella lib. 12.

Sigismundus Imp.

Cum ignavus ac otiosus homo fenerator es eo nomine plurimum laudasset, quod dormientes etiam pararent ex rebus lucrum: At tu, inquit, Imperator, vigilando omnia consumis. Æn. Sylv. lib. 4. comment. in res gestas Alphonfi regis.

Vide apoph. de Otio, Pigrizia, & Segnitie.

De ignobilitate & obscuritate generis.

Bion.

Percontanti Antigono Homericō versu;

Τὸς πόθεν εἶς ἀδρατὶ, πόθους τοὶ πόλις, ἢ δὲ τοκίης.

Sentiens, se traductum de generis ac gentis ignobilitate, respondit ingenuè. Pater meus libertus erat, cubito

sefe emungens, significans, eū fuisse
salsamentarium. addebat, illū Bory-
sthenitem fuisse genere, nō facie, sed
in fronte gestare scripturam amari
domini, matrē fuisse ē lupanari. cūm
cætera item nudē commemorasset,
adiecit versum Homericum,

Τῶντος τῆς γυναικὸς, τῆς πατρὸς
ἢ χόρου ἔδ. Laert. l. 4. c. 7.

Socrates.

† Cūm ei nobilis quidam, sed im-
probis ignobilitatem obiiceret: Mi-
hi quidem, dixit, genus dedecori, tu
verō generi. Stob. serm. 90.

Amisthenes.

Dicebat generis obscuritatem ef-
se bonum par labori. Aduersus illud
Epicuri, καθε βίωσας. Multi student
ignoti esse, quo viuant in otio. At i-
gnobilitas quoniam pater quorum-
libet contemptui, non minus adfert
negotiorum, quā famæ claritas.
Diogen. Laert. lib. c. 1.

Idem.

Cuidam exprobranti quōd esset
hybrida, hoc est, non ē duobus inge-
nui natus, sed ex patre Atheniensi,
matre Phrygia: Nec ē duobus, in-
quit, lu&atoribus natus, & tamen lu-
&ator sum. Sentiens, non tam refer-
re vnde natus sis, quā sis. Is verē li-
ber est, quem philosophia liberum
facit: & is verē Græcus est, qui Græ-
corū disciplinis institutus est. Laert.
lib. 6. cap. 1.

Socrates.

Malē audiens à quodam Athe-
niensi, quōd ex matre obscura natus
esset, respondit: An putas virum præ-
clarum non ex obscuris parentibus
procreari posse? Innuit autem, non
ex parentibus, sed ex rebus gestis
veram nobilitatem iudicandam. I-
bidem.

Anonymus.

Menedemus Eretriensis, cūm ali-
quando decretum tulisset ad popu-
lam, quidam ita tetigit illum, vt di-
ceret, non esse sapientis neque taber-
naculum consuere, neque decretum

scribere. Subnotans, quōd ex patre
coriario natus esset, ipse quondam
eiusdem opificij. Nam olim taberna-
cula ē pellibus caprarum consueban-
tur. Laert. li. 2.

Valentinianus.

† Sauromatæ in fines Imperij ex-
cursionibus cum facerent, audirēt-
que Imperatorem maximum exerci-
tum contra ipsos comparare, lega-
tos miserunt de pace acturos. Hi
cūm visi essent Imperatori admodū
abie&ti & sordidi, sciscitatur, ecquid
omnes Sauromatæ essent eiusmodi?
Cūmque legati respondissent, Sau-
romatum facilē optimos ad illum
venisse: Valentinianus supra mo-
dum exandescens, clamore sublato:
Malē actum esse dixit cum Imperio
Rom. quōd eius administratio ad ip-
sum puenisset, quo regnante tam
egens, ac sordidum barbarorum ge-
nus non erat contentum se suis fini-
bus continere, sed Romanos etiam
auderet bello laceffere. Socrates li. 4.
Hist. Eccl. cap. 26.

Softratus.

Cuidam obie&anti, quōd ex igno-
bilibus prognatus esset parentibus:
Atqui, inquit, ob id ipsum debuit
magis laudari, & in admiratione ef-
se, quōd à me genus initium cepit.
Anton. in Melissa, par. 2. ser. 79.

De ignoscentia.

Pittacus.

TYrrheum Pittaci filium Cumis
in tonstrina sedentem, faber
quidam ærarius impacta securi occi-
dit. Cumani homicidam vincum mi-
serunt ad Pittacum, vt de eo suppli-
cium fumeret. At ille cognita causa,
dimisit hominem, dicens: Ignoscen-
tiam esse potiorem pœnitentia. Sen-
tiens, vtilius esse condonare, quā
memuisse iniuriæ, & vlcisci. Laert. l.
2. cap. 5.

Phocion.

† Phocion benē de ciuibus suis me-
ritus

ritus est, morti tamen ab iis adiudicatus. Cúmque in carcere iam iam cicutam bibiturus esset, amici ac familiares rogarent, ecquid vellet filio mandare? Hoc tantum inquit, ne cum iniuriæ memoria hanc popinationem rependat Atheniensibus. Aelia. li. 12. var. hist. c. 49.

Huc referenda sunt apoph. de Patientia iniuriæ, Humanitate, Lenitate, Mansuetudine, Victoriæ moderatione, Vindictæ neglectu, &c.

De ignorantia.

Vide apoph. de Cognitione sui.

De imitatione.

Pylades.

Hylan, negligenter saltantem Oedipodem, hac voce castigavit, οὐ βλέπεισ: id est, tu vides: quum ille Oedipodem iam cæcum exprimere debuerit. Eras. l. 6. apoph.

Apelles.

Alexander quum apud Ephesum conspectam effigiem sui corporis ad vivum magna arte expressam admiraretur, atque interim fortè equus inductus picto in eadem tabula equo hinniret, deceptus imitatione: Apelles, Equus (inquit) ô rex, multo melius expressus est quàm tu. Eras. li. 8. apoph.

Plato.

† Dicebat imitationem, si à teneris annis incipiat, perleueretque, in mores & naturam abire. Idem li. 3. de Repub.

Sorades.

† Imitare, aiebat, honestum, & optimum inter homines manebis. Stob. serm. de Prudentia.

Cicero.

Pompeio vitio dabat, quod civitate deserta Themistocle potius quàm Periclem fuisset imitatus: cum illis

res nequaquam pares essent, his essent. Themistocles enim fugit ad Perfas, Pericles mansit Athenis. Plutarch. in Rom. a poph.

Hadrianus sophista.

In convivio sophistarum, ad quos adhibitus erat tanquam egregij cuiuspiam arcani consors futurus, quum sermo fuisset ortus de characteribus dictionis, & in quo quisque præcelleret, & quid in quoque potissimum imitandum esset: At ego, inquit, describam characteres, laudquaquam recensens incisunculas, intellectuolos, membra aut rhythmos: sed me ipsum mihi imitandum proponens: omniumque inuenta ex tēpore præferens, flexu quodam orationis ac linguæ permitram hæc omnia. Quid de hoc Hadriani dicto iudicandum sit, viderint Critici, illud scio, Hortium non temerè exclamasse, O imitatores seruum pocus: Et hodie videmus quosdam, qui se totos addixerunt exprimendo Ciceroni, frigidus & elūbes euadere. Quod si quos delectat illud orationis genus leue & γλαυφρον, equidem nec obsto cuiquā, nec inuideo. At ipse malim Epicæti rudem & indolatam phrasim, sed naturalem, quàm Ilocratis omni stoscutorum genere picturatum. Huius Hadriani dictionem Herodes sophista solebat appellare κολλοσος μεγάλη σπαργύματα, id est, colossi magni fragmenta: simul in iuvene notans orationem nondum satis compositam, simul laudans & vocis & animi magnitudinem. Verba sunt Eras. Rot. li. 8. apoph. ex Philostrati sophistis.

De imperatoris, seu belli Ducis præstantis. & numeris omnibus absoluti officio: item de imperio rectè administrando.

Pericles.

Quotiescunque belli dux creatus esset, chlamydē induens, apud se dicere consuevit: Attēde Pericles, quod gesturus es imperium in liberos, in Græcos & in Athenienses. His dictis se vir cordatissimus hortabatur, ut moderatē gereret principatū. Magni ingenij est, imperare liberis: at Græci plus quā liberorum erant: postremo inter Græcos liberrimi Athenienses. Plut. in apoph.

Plato.

Rempub. saluam esse putabat, in qua aut philosophi imperarent, aut principes sapientiæ studio incumbērent, lib. de rep.

Timotheus.

Quærenti quid inter imperatoriā artem & oratoriam discriminis esset? Idem respondit, quod inter bellū & pacem. Stob. 52.

Plistarchus Leonidæ F.

Plistarchus Leonidæ filius cuiusdam roganti, quā ob causam reges Lacedæmoniorum non à priscis regibus cognomen fortiterentur? Quoniam, inquit, illi ducere quā regnare maluerunt, posteriores illis nequaquam. Primus omnium regum Lacedæmoniorum Agis dictus est, & hoc nomē in aliquot posteriores demanauit. Agidis autem nomen dictū est à ducendo, quoniam clementer imperabat: & regum est persuadere potius, quā imperare. Plistarchus autem sonat, plurimis imperantem. Plutar.

Theopompus.

Inf. de patria fortiter propugnāda.

Solon.

Infra de Regno & regibus.

Iphicrates.

Supra de bono belli dūce.

Apollonius.

Rogatus à Babyloniz rege, quomodo tutō regnare posset? Si multos, inquit, honoraueris, paucis verō credideris. Brus. l. 3.

Alcarnenes Telecri filius.

Cuidam percontanti, quo pacto quis optimē regnum seruare posset? Si lucrum, inquit, non magni fecerit. Longē latēque dissentiens à vulgo Principum, qui non alia magis ratione principatum contabillire student, quā attenuandis ciuium, suis augēdis opibus: quum in stitia & æquitas maximē reddant diuturnum imperium. Plut. in Lacon.

Agis.

A quodam interrogatus, quod disciplina genus potissimum exercitaretur apud Spartanos? Scire, inquit, imperare, & ferre imperium. Ibid.

Idem.

Apud Mantineam quibusdam dissuadentibus, ne cū aduersariis, quod numero plures essent, configeret Agis senior: Cum multis, inquit, pugnet oportet, qui multis vult imperare. Ibid.

Agessilaus.

Interrogatus, quas res Imperatorem habere oporteat? dixit: Aduersus hostes audaciam, erga subditos beneuolentiā, in opportunitate verō rationem & cōsiliū. Stob. ser. 52.

Cyrus.

Dicebat, neminem debere suscipere principatum, nisi esset melior his in quos susciperet imperium. Sen sit vir prudentissimus, hoc esse principis munus, ut aliis prospiciat, & publicis commodis consulat, id autem fieri nequaquam potest, nisi ab eo qui sapientia, vigilantia, animiq. integritate cæteris antecellit. Plut. in apoph.

Idem.

Dicere solebat, principem non bere inferiorē esse intelligendo quæ opus sunt, cæteris. Xenophon. in 7. Pædiæ Cyri.

Idem.

Idem à Clearcho, ne se in pugna periculosa admitteret admonenti, respondisse dicitur: lubēsne regnum appet

appetentem, regno me indignum ostendere? Brusi. 1. 3.

Hieron.

Infrà tit. de Regno, & regibus.

Cato.

Quum Eumenes rex Romam venisset, & à senatu honorificè exceptus, clarissimorum civium frequentia stiparetur, Cato non dissimulabat, tantum Romanorum ergà illum studium sibi suspectum esse, ipse vitans regis consuetudinem. Hoc quibusdam admirantibus, ac dicentibus, Eumenem esse virum probum, ac amico in populum Romanum animo: in ista vera, inquit: attamen illa belua, natura ferox canis est. Sentiens, omnes reges, vtcunque pro tempore simulent, natura tyrannos esse, ac Democratix inensos. Romæ autem regis nomen erat inuisissimum. Eras. 1. 5. apoph.

Antiochus.

Antiochus quum à L. Scipione vltra Taurum montem, submotis imperij finibus, Asiam prouinciam, vicinasque eigentes amisisset, gratias egit populo Romano, quòd magna parte curarum per eos liberatus esset. Intellexit vir prudens, vnus hominis animum, quamuis vigilantem, non posse tot negotiis parem esse. Eras. 1. 5. apoph.

Vide de Magistratum cura.

Antigonus.

Videns filium suum violentius & immodestius se gerere erga subditos: An non, inquit, nouisti fili, nostrum regnum esse nobilem seruitutem? Atque hæc Antigoni verba, quibus filium alloquutus est, maximam mansuetudinem & humanitatem præ se ferunt. qui id non approbat, is verè mihi videtur neque regem neque ciuem nosse, sed tyrannicam vitam potius agere. Alian. 1. 2. de Var, hist. ex Plutar.

Scipio Africanus.

Quibusdam calumniantibus, quòd parum strenuus bellator esset: Impe-

ratores, inquit, me mater, non bellatorem genuit. Significans in imperatore plus habere momenti solertiam ac prudentiam in cõsiliis, quam vires in præliis. Plut.

M. Cato.

Seniorem imperatorem laude dignum, & ab omnibus extollendum putauit, qui sibi ipsi imperare posset. Plut in apoph.

Cicero.

In summo imperatore bellique duce quatuor res debere inesse dicebat, Scientiam rei militaris, virtutem, auctoritatem, & facilitatem. Cicero in oratione pro Pompeio.

Alexander Seuerus.

Quinius camillus, antiquæ familiæ senator, homo delicatissimus, rebellionem moliebatur, tyrannidem affectans. Id quum Alexandro renuntiatum esset, statimque probatum, ad palatium vocato gratias egit, quòd reipublicæ curam, quæ bonis viris recusantibus imponi solet, spontè reciperet. Mox ad senatum processit, ac tanti sceleris conscientia trepidum, consortem imperij appellauit, in palatium recepit, ornamentis imperialibus, & melioribus, quam utebatur ipse, decorauit, professionis comitem adhibuit. Cùmque imperator ipse pedibus iter faceret, inuitauit & Quinium deliciis assuetum ad laborem, quem post quinque millia passuum cunctantem equo sedere iussit. Quumque post duas mansiones equo etiam fatigatus esset, carpento imposuit. Hoc quoque respicientem, ac imperium tædio laborum recusantem, denique & mori paratum dimisit, ac militibus à quibus Cæsar præcipuè diligebatur, commendatum, ad villas suas tuto abire iussit. Sic illi comonstravit, quid esset gerere imperium. Lampridius.

Saturninus.

Hortantibus militibus, vt imperium susciperet, ait: Nescitis, o milites

ees, quantum mali sit imperare: gladij vi ceruicibus immineant, hastæ vndique, spicula, ipsi custodes timentur, ipsi comites formidantur, non tibus pro voluntate, non iter pro autoritate, non bella pro iudicio, non arma pro studio. Bruson. libr. 3. cap. 13.

Iul. Cæsar.

M. Tullius li. de Oïncis 3. scribit, Cæsare hos versus ex Euripidis Phœcissis semper habuisse in ore:

Nam si violandum est ius, regnandi gratia

Violandum est, aliis rebus pietatem colas.

Augustus Cæs.

Postquam Iulio auunculo crudeliter in senatu interfecto successisset in administratione imperij, ac ne quaquam placeret Acciæ matri Philippoque vitrico, adiri nomen inuidiosæ fortunæ Cæsaris, respondit: Nefas esse, quo nomine Cæsari dignus esset visus, semetipsum videri indignum. Contemnens humana consilia, & cum periculo potius summa, quam tutè humilia sequi proposuit. Velleius Paterculus, & Cuspian Consulibus.

Mecænas.

Augusti temporibus quum esset consultatio de imperio iterum abrogando, in ea deliberatione interrogatus Mecænas, quid sibi videretur, respondebat: Regnum iustum & legitime recuperatum in primis conducere rerum magnitudini. Quo dicto consulebat, iustius esse ut imperium deponeret Augustus, ac rem publicam restitueret in statum pristinum, Dion Nicæus in Augusto.

Augustus Cæs.

Admonebat Romanos, ut tempus committeret illis, qui vsu & experientia rerum plurimum possent: nec eam finerent villo tempore pèdere ex cuiusquam voluntate: ne fortè is in regni cupiditatem veniret, aut mortuo eo respublica periclitaretur. Idem.

Idem.

Consulebat præterea, ut contenti rebus presentibus, augere & dilatare imperium nollent: quod futurum esset, ut id tuerentur difficilius, immuneretque periculum, ne ea quæ iam parta essent, amitterentur. Idem.

Fronto.

Cùm sub Nerua Cocceio, Romæ impromiscuè omnes ab omnibus leuissimas ob causas accusarentur, atque inde magnus tumultus exortus esset, Frontonem consulem dixisse ferunt: Malum quidem esse, imperatorem habere, sub quo nemini licet quicquam facere: sed multò peius, esse, cum omnia licent omnibus. Xiphilinus in vita Neruæ, & Fulgos. li. 3. cap. 2.

Domitianus.

Paucis notum esse dicere solebat, quàm misera & ærumnosa sit imperantium conditio, qui à tyrannidis falsa suspicione rem demum liberantur, cum diem iam extremum claudunt. Suet. in Domitiano.

Dioleissanus.

Adhuc priuatus dicere solebat, nihil esse difficilius quàm bene imperare. Id Flavius Vopiscus in Aureliano tradi se auduisse à patre suo, & addit causam: Colligunt, inquit, se quatuor aut quinque, simul consiliū ad decipiendū imperatorem capiunt, dicunt, quid probandum sit. Imperator qui domi clausus est, vera nō nouit: cogitur hoc tantum scire, quod illi loquuntur: facit iudices, quos fieri non oportet. amouet à republica, quos debebat retinere. Ita, bonus, cautos optimus venditur Imperator. At vulgus ad Imperatoris titulum satis esse putat nasci, aut eligi: nasci ut cunque, eligi emptis suffragiis, ac solennibus ceremoniis confirmari. Vopiscus.

Pertinax.

Cùm possessionibus imperatoris nomen suum inscribi prohibuisset, dicere solebat, illas nequaquam im-

perantium proprias, sed communes Romanorum, & publicas esse. Herodianus.

Traianus.

Iustitiæ & æquitatis amantissimus, talem Imperatorem priuatis & ciuibus esse dicebat, qualem sibi esse imperatorem priuatus optasset. Ioann. Langus in Nicephori annotationibus.

Idem.

Aliquando in conuiuio proposuit amicis, vt decem nominarent, quibus crederent rerum summam rectè delegari posse. Cùm illi silerent: Decem, inquit, à vobis posco, ego vnicum habeo Seuerianum. Solum illum imperio dignum iudicans. Dion Cassius.

Idem.

Licinio Suræ (quem quidã vt Cæsaris insidiatorem iudicauerant) gladium nudū porrexit, atque: Accipe, dixit, gladium, quem pro me, si bene atque cum ratione imperaui, distringes: sin minus, eo ad interitum vttere. Dió Nicæus atque Xiphilinus in Traiani vita, Plin. in Panegyrico, & Niceph. li. 3. ca. 23.

Hadrianus.

Dicere solebat miseram esse imperantium conditionem, quibus de affectu tyrannidis, nisi occisis, non credatur. Volcatius.

Valentinianus.

Solicitatus à militibus, vt sibi imperij socium deligeret: Vestrum quidem (inquit) fait, vt priuatum me ad imperialem extolleretis dignitatem: res autem administrare, non iam vestri, sed principis ipsius arbitrij esse, vos ipsi quoque dixeritis. Itaque vos deinceps imperata facere, & quietos esse: me autem, quid facto opus sit, curare decet. Niceph. Callist lib. II. ca. 1. Eccles. hist.

Antoninus Pius.

Reprehensus, quòd nonnullos accusatos absolueret, respondit, Principatum non à pœnis aut suppliciis, sed

à mansuetudine potius auspicandum esse. Dion Nicæus, & Xiphilinus in Antonini vita.

M. Antoninus Verus.

Dicere solitus erat, Neque pecuniæ vim tyrannidis luxuriam explere posse, aut stipantia satellitum agmina tueri principem, nisi ipsi quos regit, animum imperanti beneuolentiãque accommodent. Quippe ij demum diu tutòque imperant, qui non metum ex crudelitate, sed amorem ex bonitate ciuium suorum animis instillant. Neque enim quos scire necessitas coegit, sed quos obtemperare sua quæque voluntas adegit, ij sunt in agendo patientiòque à suspiciõne omni assentationeque vacui: nonquãque imperia detrectant, nisi violenter contumeliosèque sint habiti. Herodianus lib. 1.

Faustus Quintillus.

Iulianus cùm senatum Romanorum rogaret, vt virgines Vestales & cæteri sacerdotes cum senatu obuiam exercitui Seueri prodiret, prætentis insulis: Faustus Quintillus consularis augur contradixit, afferens non debere imperare eum qui armis aduersario non posset resistere. Spartianus in Iuliano, & Cuspius in Consulibus.

Senatus Rom.

† Cùm Cæsarianorum militum licentiam ita coereret, Seuerus Imp. vt nec eos insolescere, nec cuiquam iniuriam ipsos inferre pateretur: ob hanc & alias causas eum Senatus aliquando collaudauit, ac magno edito clamore: Omnes (inquit) rectè faciunt omnia, proptereaque tu rectissimè imperas. Xiphil. in eius vita.

Iouianus.

Cùm post Iulianum apostatam, qui aliquot Christianorum millia interfecerat, ad imperium raperetur, clamabat, Nolle se infidelibus imperare, cùm ipse esset Christianus. Cui

responsum est à militibus omnibus, sese quoque Christi fidei esse obnoxios. Cuspin. in Cost.

Alex Severus.

Vigilanter prouidit, ne tribuni ducésque quicquam fraudarent de stipendijs militum, dicens: Miles non timet nisi vestitus, armatus, calceatus, & satur. & habens aliquid habet, metuere ne perdat: sed mendicitas ad omnem desperationem vocat armatum. Lampri.

Leo max. Imp.

† Cùm ab eo petiisset Aspar, vt cuidam præfecturam vrbis consilio, alium de nocte accersitum creasset præfectum: Aspar, cui hoc præter spem accidisset, veste Imperatoris apprehensa: Tali purpura ornatum, inquit, non decet mentiri: Respondit Imperator, sanè hoc quoque imperatorem decet, nemini cedere aut subditum esse, maximè vbi id cum Reip. incommodo fieret, Cedrenus in Leone.

Iustinus Imp.

† Cùm Cæsarem creare Tyberiu, & purpura indueret: Ne te in errorè, inquit, vestis splendor, neque illustris ornatus istarum rerum, quæ sub aspectum cadunt, decipiat: Quibus ipse in fraudem impulsus, imprudens meiplum grauissimis supplicijs obnoxiu reddidi. Itaque tu in Republica summa cum mansuetudine, & animi lenitate regenda, mea vitia præstato. Euagrius lib. 5. Hist. Eccl. c. 13.

Theophilus.

† Contemplatus nauim egregiam passis velis portum tenentem, cuiusnam esset quæ fuit? Cum Augustæ coniugis Theodoræ fuisset responsum; Nescitis, inquit, me diuinitus in Imperium euectum, vxor que mea Nauclerum me facit? An fuit vlla vquam Augusta quæ maritum suum mercatorem viderit? iussitque è vestigio omnes nauis egredi, eamque

cum mercibus & armamentis comburi. Cedrenus in Theoph.

Pescennius Niger.

Rogatus, quid sentiret de Scipionibus? Respondit, Illos sibi videri felices magis quàm fortes: quòd vterque domi iuuentutem parum sanctè transegerat. Sentiens, imperatorem per omnem vitam in reipublicæ negotijs versari debere, nec à domesticis ad imperium accersiri. Spartianus.

Otho.

Sæpenumero dicere solebat ad suos: Nescitis amiei, quid sit, Romanorum gubernare imperium: mihi credite iam experto, qui iam mori malo, quàm imperare. Sueton.

Sigismundus.

Rogatus, Quem virum regno dignum aptumque existimaret? Eum, inquit, quem neque secundæ res extollerent, neque aduersæ deprimerent. Aneas Syl. lib. 4. comment. de reb. gest. Alphonsi regis.

Idem.

Regnandi artis imperitum esse dicebat, qui simulare nesciret. Inuit autem, multa regibus simulanda, multa dissimulanda esse, quo suos in debito officio retineant, extra omne vitæ periculum. Aneas Syluius lib. 1. commentariorum de rebus gestis Alphonsi.

Aneas Syluius.

Principes priuatis hominibus multo meliores fore dicere solebat, si reges electione, & non successione fierent. Improbauit vir clarissimus successione regum, quàm vsus, haud vbi que meliora secutus, recepit. Regem enim nasci nihil magni est. At regno dignum se præstitisse, maximum est. Aneas Syl. lib. 4. comment. in res gestas Alphonsi.

Huc refer apoph. de Principe & regno, item de administratione reipub. &c.

De imperio difficulter
adminiftrando.*Anrigonus.*

† **F**erūt eum, traditum ſibi diademā, priuſquā capiti imponeret, retentum diu conſideraſſe, ac dixiſſe: O nobilem magis quā felicem pannum! quem ſi quis penitus cognoſcat, quā multis ſolicitudinibus & periculis, & miſeris ſit reſertus; nec humi quidem iacentem tollere vellet. Valer. Max. li. 7. c. 2.

Alphonſus.

Sæpenumero peroptare ſolebat, vt popularium ſuorum vniſquifque rex exitiſſet, quo demum illi, vt pote experti, cognoſcerent principum occupationes & curas. Hoc vnico forſan modo fieri poſſe, vt deſinerent moleſti & importuni eſſe. Notabat autem, quā difficile eſſet imperare, cū tam diuerſa ſint hominum ingenia, diuerſi mores, quibus principes ſe accommodare neceſſe habent. Panor. li. 3. de reb. geſt. Alphonſi.

Idem.

Magnum quidem eſſe dicebat, aduerſus hoſtem ducem eſſe: ſed & illud maximū, ad omnem virtutem ciuibus ducem eſſe. Pan. libr. 4. de Alphon. reb. geſtis.

Idem.

Eundem affirmare ſolitus accipimus, ſi nullum omnino aliud regnum, nullam prouinciam præter Calabriam aut haberet, aut habiturus eſſet, illam protinus ſe relicturum, priuatūque & ciuem viuere potius velle quā illorum, qui nihil hominis habent præter figuram, ineptias tolerare, quamuis dominum aut regem. Hoc autem dicto oſtendere voluit, quā graue ſit imperare iis, qui omni humano ingenio exuti, nil norūt aliud, quā luxuriantes, ferarum more, in omni

vitiorum ſorde ſe inuoluere. Panor. lib. 1. de reb. geſt. Alphonſi.

De imperitiā.

Socrates.

* **I**ntuitus adoleſcentulum diuitem lac imperitum: En, inquit, aureum mancipium. Stob. ſer. 4.

Idem.

* **Vt** Proteus formam, ita imperitus (inquit) animum vbique mutat & variat. Eod. ſer. 4.

Idem.

* Dicebat imperitos in rebus errare, quemadmodum peregrini in viis. Eod. ſer. 4.

De impietate.

Bion.

Impietatem dicebat malam eſſe cōtubernalem fiducia, & adiecit verſiculum Eur. ipidis:

δελοῖ γδ ἀνδρα, καὶ δραστὸς ὄμος
πῆς ἦ.

id eſt,

Seruum facit, quamuis feroculum virum.

Senſit, ibi non eſſe libertatem, vbi eſt mala conſcientia: nec eum poſſe liberè loqui, cui crimen impietatis verè poteſt obici, nec frui tranquillitate animi, qui numen habet iratum. Laërt. li. c. 7.

Ageſilaus Ephorus.

Ageſilaus Ephorus, cū ipſius ſuaſu actum eſſet, vt fieret omnium debitorum ſolutio: iamque tabulis in forum Clarium comportatis, ignis eſſet iniectus, ac flamma exurgeret, cæteris creditoribus mæſtis improbè inſultabat, dicens, ſe nunquam clarius lumen, aut ignem vidiffè puriorem. Extrema impietatis eſt linea, etiam illudere iis quos afflixeris. Plu. in Lacon.

Iulianus Apoſtata.

Contra Perſas exercitum ducens, grandem multam Chriſtianis in-

tulit, qui grauius à Paganis tractari, sepius pro auxilio Imperatorem arcesserant. Quibus impiè respondit, Equum est vt mala sustineatis, cùm hoc sit præceptũ vestri Dei, Tripartita hist. l. 6. c. 19.

uersarius: Latus, inquit, erat opportunus, significans, illum vulnere lethaliore dignum. Idem.

Vide apoph. hez. de Lasciua & Libidine.

De imprudentia.

Vide apoph. de Arrogantia Audacisa, Cognitione sui, stultitia, &c.

De impudentia.

Zeno.

AD adulescentem instantius impudentiusque quàm per ætatem conueniret quiddam inquirentem, accepto speculo: Contemplare (inquit) teipsum, & dic deinde, num ei faciei congruant tales quæstiones? Brus. l. 3. c. 16.

Theodectes.

† Omnes humanæ res, aiebat, naturâ confenscunt, & ad finem temporis veniunt: præter solam, vt videtur, impudentiam. Hæc enim quanto magis genus augetur mortalium, tantò fit maior quotidie. Stob. ferm. de Impudentia, qui est 31.

Xenophon.

† Ingratitudini potissimum impudentia videtur esse comes, quæ ad omnem turpitudinẽ maxima dux est. Idem eodem ferm.

Caligula.

Dicebat, se nihil magis in sua natura probare, quàm *ἀδραπέψια*, hoc est, inuerecundiam. Pudor enim vt multis ad honestas actiones obstat, ita nunquam improbæ mentis homines à turpibus reuocat. Vox carnifice quàm imperatore dignior. Eras. lib. 6. apoph.

Anonymus.

Quum testis qui se dicebat à reo vulneratum, interrogaretur, an cicatrices haberet: ingentem in femore cicatricem ostendit, tum ad-

De impudicitia.

Milites Cæsaris.

IN Gallico triumpho milites hos versuculos iactabant in Cæsarem:

Vrbani seruate vxores, mæthum caluum adducimus.

Auro in Gallia stuprum amissi, hic sumpsiſti mutuum.

Notabant, quòd in prouincia agens, alienas vxores auro corruperit: Romæ non emerit, sed mutuum sumpserit, quòd vxor ipsius malè audiret de Claudio. Nisi fortè quiddam obscœnius intelligi voluerunt. nam Suetonius aliquanto post commemorat, quòd Curio pater in oratione quadam appellat illum omnium mulierum virum, & omnium virorum mulierem. Eras. libro sexto, apoph.

Crates.

† Cum Phrynes meretricis statuã auream Delphis positam cerneret: De Græcorum, exclamauit, lasciuia id collocatum trophæum. Plu. Orat. 2. de Alex. fort.

Vide apoph. de Libidine & Lasciua.

De impunitate.

M. Cato.

Dicere solebat, Iniuriam, etiam si facienti nihil adferat periculi, vniuersis tamen periculosam esse. Sentiens impunitæ iniuriæ exemplũ omnibus minari iniuriam. Etenim si liceat impunè lædere, nullus erit tutus ab improborum violentia. Plut. in Rom. apoph.

Idem.

Exhortans magistratus ad sumendas pœnas de his qui delinquerent, dice-

dicebat, eos qui maleficos prohibere possent & tamen impunitate donarent, lapidibus obruendos esse. Sentiens, eos reipublicæ perniciosissimos esse, qui permetterent impunè contra iustitiam, æquitatem, & vrbis leges agere. Plut.

Idem.

Addebat, se malle pro collato beneficio nullam reportare gratiam, quàm pro maleficio perpetrato non dare pœnam. Significans, nihil esse periculosius impunitate, quæ semper ad deteriora inuitat. Ibidem.

Vide apoph. de Licentia.

De incessu.

Solon.

EIus apophthegma celebratur, in via non properandum esse. Ex incessu enim colligitur animus: præceps arguit præcipitem, animium lentus ignauum. Laërt. l. 1. c. 4.

Cicero.

Cùm Tullia Ciceronis filia concitatus incederet quàm deceret fœminam: contrà verò Piso gener lenius quàm deceret virum, Cicero ambos eodem dicto taxauit, filia præsentem genero dicens, Ambula vt vir. Eras. lib. 4. apoph.

De inconstantia & leuitate.

Cleanthes.

CVidam reprehendenti Arcesilaum, quòd officia vitæ tolleret: Desine, inquit, hominem vituperare. Nam ille, licet dictis tollat officia, tamè factis cõmendat. Id audiens Arcesilaus: Nò moueor, inquit, adulatione. Hic Cleanthes, Scilicet, inquit, adulator tibi, dicens te aliud loqui, aliud facere. Cleanthes mitigauit dictum obtrẽtatoris, sed ita vt à

crimine inconstantiæ non liberaret Arcesilaum. Turpissimum enim est philosopho, secus docere quàm vitæ. Si vita proba est, cur docet diuersè? Si doctrina sana est, cur etiam secus viuendo refellit? Laërtius libro 7. cap. 2.

Leotychidas.

A quodam, quasi minus constans esset, notatus, Mutor, inquit, sed pro temporum ratione, non vt vos. Prudentis enim est, pro re nata mutare consilia: sine causa autem subinde alium fieri, inconstantiæ vitium est. Plut. in Lacon.

Cicero.

Metellus Diodoro, quo Rhetoricæ magistro fuerat vsus, defuncto, sepulchro eius coruum lapideum imposuit: Iustum, inquit Cicero, præmium retulit, nam volare ipsum docuit, nò dicere. notans Metelli leuitatem & inconstantiam. Plut. in Rom. apoph.

Scipio Maior.

Cùm traiecisset in Africam, ac terra potius hostiam castra concremasset Carthaginenses missis legatis fœdus cum Scipione pepigere, pollicentes se elephantos, camelosque, & naues ac pecunias duros. Cæterū postquam Annibal ab nauigasset ex Italia Carthaginem, cœpit illos conuentorum pœnitere, eo quòd iam animum recepissent. Id audiens Scipio negauit se etiam si ipsi vellent, pacta seruaturum, nisi prius imperatis adderent talentorum quinque millia, hoc nomine, quòd Annibalem accersissent. Plut. in Rom. apoph.

Cicero.

Suprà tit. de Exercitatione ingenij & de ambigüè dictis.

De incontinentia & libidine fœda.

Xanthus.

ADulterum quendam videns proforibus formosæ mulieris: Iste,

inquit, breuem voluptatem magno emit periculo. Maximus ser. 3. de Castitate.

Menedemus.

Cum adolescens quidam dixisset, magnum esse, si quis quæ concupisset, assequeretur: Multo, inquit, maius est, nihil eorum quæ non decet, concupiscere. Max. eod. ser.

Vide apoph. de inhonesto, Meretricibus, scortatione & Scortis.

De indoctis & insipientibus.

Beseleel rhetor.

Dicebat animo puerum seu indoctum & insipientem nihil ab ætate puero differre. Stob. ser. de imprudentia.

Socrates.

* His dictis indoctos & insipientes perstringebat, fugientes nulla persequente sibi metuunt: insipientes autem, licet nihil aduersetur ipsis fortuna, perturbantur. Neque musices ignari instrumenta concinnare, neque indocti infortuna sibi accommodare possunt. Idem est languenti onus impesuisse, & indocto bonam fortunam. Stob.

De indole excelsa.

Alexander.

Pver etiamnum, cum vidisset quam feliciter parens bella gereret, nequaquam gaudebat, sed ad pueros æquales dicebat, Pater nihil mihi relictorus est. Illis contra dicentibus, Imò ea omnia quæ bello iam subegit. Quid profuerit, inquit Alexander, si multa hæreditario iure possideo, ego autem nihil habeam quod agam, & militem patri similem me esse ostendam? Vides indolem in puero ad imperium planè pronam? Plutar. in apoph.

Scipio

Super cœnam interrogatus, quem egregium imperatorem habitura esset resp. si quid ipsi humanitus accidisset? Vel hunc, inquit, Marium intuens, iam tum in illo perspicuus ingenium maximis rebus natum. Eutropius l. 5. Plut. in Mario.

Cassius.

Etiannum puer. Faustum Syllæ filium inter æquales de patris monarchia gloriantem non tulit, sed ei colaphos impexit. Eius rei cognitionem cum Pompeius ad se recepisset, accitis ambobus pueris Cassius ausus est dicere: Eia Fauste, aude rursus coram hoc ea verba proferre, quibus irritatus in te fui, vt rursus percillâ os. Inerat Cassio nativum quoddam odium tyrannidis, vt iam tum appareret, illi non defuturum animum ad interficiendum Cæsarem. Plut.

Pompeius.

Tam charus fuit populo Romano, quam pater fuerat iniustus. Is etiamnum adolescens, totum se Syllanæ factioni addixit: cumque nec magistratus esset, nec senator, magnum tamen ex Italia contraxit exercitum. Hunc cum Sylla ad se venire iussisset, Non absq. spoliis, inquit, nec incruentas Imperatori copias exhibebo. Nec prius ad illum venit, quam multis constitibus hostium duces superasset. Iam tū egregij principis, & ad res magnas nati, specimen dedit. Noluit adducere numerum, sed militem virtute spectatum. Plut. in Rom. apoph.

Iul. Casar.

Cum Syllam fugeret, etiamnum adolescens, incidit in pyratas Cilices ac primū vbi pro redemptione summam quam ab eo peterent pronuntiaissent, derisit prædones velut ignaros quem cepissent, seque dupluratum pollicitus est. Deinde qui astervaretur, donec adferretur pecunia, imperavit illis vt silerent, nec sibi dormienti obstreperent. Eiusdem oratio

orationes & carmina quæ scriberet recitare solebat, quæ quum illi non satis probarent, stupidos ac barbaros appellabat: cùmque risu minitabatur te illos acturum in crucem, quod & perfecit. Apportatis enim pecuniis quas piratæ pro redemptione pacti fuerant, dimissus, contractis ex Asia viris ac nauibus comprehendit eosdem prædones ac suspendit: sed prius iugulatos, ne seueritas careret clementia. An non hîc statim agnoscis indolem Alexandri Magni cui nihil mediocre satis esse posset? Erasmi. ex Plut. in Rom. apoph.

Tiberius.

Tiberius perspecto Caligulæ ingenio, fero ac malefico, subinde prædicabat, se natricem reip. & Phæthonem orbi terrarum educare. Natrix serpentis genus est. Erasmius libro 6. apoph.

Vide apoph. de Ingenio.

De industria.

Cleanthes.

COLLECTAM pecuniolam aliquando proiecit coram familiaribus dicens: Cleanthes alterum Cleanthem alere posse, si vellet. Laërt. libro 7. cap. 2.

Nicostratus.

Quum ob artem musicam disideret à Laodoco citharædo dixit illum in magna arte exiguum esse, se verò in exigua magnû. Non igitur solum laudabile est, rem familiarem & opes amplificare: sed etiam artem studio & industria. Alian. lib. 4. de Var. hist.

Democritus.

† Cùm obuium haberet Protagoram fascem ligni eligantes compositum, rogauit, quis id lignum ita composuisset? Et cum ille se esse diceret, desiderauit vti solueret, ac denuò in modum eundem collocaret. Quod ubi perfecisset, tum Democritus a-

nimi aciem, solertiámque hominis non docti, demiratus: Mi adolescens, inquit, cùm ingenium benefaciendi habeas, sunt maiora melioráque, quæ tecum facere possis. Abducitque eum, secum habuit, sumptum ministravit, & eum tantum fecit, quantus fuit. A. Gell. l. 5. c. 3.

Lacones.

Commune hoc proverbium semper in ore habuerunt: Admota manu fortunam esse implorandam. Quo inuere voluerunt, frustra inuocari deos, nisi addens industriam, manum rotæ admoueris etiam. Plut. in Lac.

Sal. Iulianus.

Saluius Iulianus solitus est dicere: Si alterum pedem in sepulchro haberem, adhuc tamen addiscere vellem.

Maximinus.

Accepta legatione nullum omnino laborem fugere solebat, quum autem tribuni quidam eum reprehenderent, dicerentque, cur tantopere laboraret, cùm eius loci esset, vt ducatum accipere posset: Ego, inquit, quo maior fuero, hoc magis laborabo. Ex Ælio Lampridio.

Vide apoph. de Discendi studio & labore.

De infamia.

Pericles.

ARIPHRONI violenti publico præconio quæri Alcibiadem, qui adolescens clam domo egressus ad amicicum Democratem se contulerat obstitit dicens: Si fortè nobis insciis perii, præconio nihil aliud ageretur, quàm vt vno tantum die citius manifestum fiat illum interisse: sin saluus, ne per omnem quidem vitam saluus esse poterit. Ciuilitèr exclusit Pericles adolescentis infamiam, quam nunquam potuisset eluere. Plut.

Socrates.

† Satis magnam pœnam putabat, infamiam reis iniustam. Nam cum

cum nonnulli aliquando offendissent, satis esse dixit, si de iis in patriâ ipsorum scriberetur, illos sibi iniquam placere. Xiphilius in eius vita.

Claudius Cas.

Vide infra titulum de memoria.

De inferno.

Bion.

Dicere solebat, facilem esse ad inferos viam: nam illuc homines abire clausis oculis. Morientibus enim clauduntur oculi. Laërtius libro quarto, capite septimo. Vnde Virgilius,

Facilis descensu auerni.

Noctes atq. dies patet atri ianua Diis, &c.

Demonax.

Demonax interrogatus olim, qualisnam esset inferorum conditio? Expecta, inquit, & simulatque illuc venero, per literas tibi significabo omnia: Sentiebat autem nullos esse inferos. Eras. l. 8. apoph.

Bion.

In fabulis est, Danaidas puellas apud inferos huic addictas esse supplicio, ut pertusis vasis deferant aquam in dolium pertusum. Bion dicebat, grauius fore supplicium, si integris vasis ac non pertusis idem facerent, tum enim irent onustiores. Laërt. lib. 4. cap. 7.

Plato.

† Qui nobis mysteria constituerunt, inquit, minimè contemnendi videntur. Sed reuera iam dudum occultè nos admonere, quòd quicumque non expiatus migratus ad inferos, iacebit in luto: quicumque verò purgatus atque mitratus illuc accesserit, cum Diis habitabit. In Phædone.

De infelicitate.

Bias.

EVm demum infelicem esse distabat, qui infelicitatem suam æquo animo ferre nõ posset. Sensit vir prudentissimus, eam infelicitatem hominibus nocumento esse, quæ ratione gubernari non ita possit, ut utilitatem aliquam patientia inde capias. Laërt.

Chilon.

Admonebat Chilon Lacedæmonius, secundis rebus elato non applaudendum nec arridendum. Infelix felicitas est, quæ hominem reddit insolentior: eoque non plausum meretur, sed lachrymas. Grauiusque peccant, qui docent insolentiam quàm qui ea utuntur. Sæpe populus clamat in auaritiam ac tyrannidem principum, quum ipse doceat illos hæc vitia. Laërt. l. 1. c. 4.

Epictetus.

Non omnino diis exosos esse dicebat, qui in hac vita cum ærumnarum varietate luctantur. Sensit philosophus, infelicitatem prodesse hominibus, quibus si pro votis animi res procedant, adeo furis agitantur, ut ex rebus prosperis iratos sibi deos faciât. In Enchirid.

Diogenes.

Alexander Macedo ad Antipatrum literas Athenas deferendas Athliæ cuidam tabellario dederat. Diogenes autem eum adesset, ad vocabulum alludens (Athlios enim infelix dicitur) Athlius, inquit, ad Athlium, per Athlium. Intellexit autem omnia in hac legatione esse infelicia. Bruson. lib. 6.

Demetrius Stoicus.

Dicere solebat, nihil sibi videri infelicius eo, cui nihil in vita accidisset aduersi: quòd oporteat talem hominem aut sibi ignotum esse, ut qui nunquam sui periculum fecerit: aut diis iniustum, ut quem præterierint velut

Velut ignauum, nec idoneum ad fortunam confictum. Erasmi. lib. 8. apoph. ex Seneca.

materia occasio, fautor etiam, atque commendator contingat. lib. 6.

Vide apoph. de Indole.

De ingenio.

Isocrates.

PVeros candidos, ac felici ingenio natos appellare solebat *θεοῦ παῖδες*, id est, deorum filios: eo quod hominis mens diuinæ sit originis, qua qui præcellit, deos parentes referre videtur. Prisci dæmonibus attribuebant corpora, eosque deorum filios appellabant. Dæmones autem à scientia dicti sunt, quasi *δαίμονες*. Idem de duobus auditoribus suis Theopompo & Ephoro, quorum prior erat acerrimo ingenio, alter leni, dicere solebat, se alteri adhibere calcaria, alteri frenos. Præcipuum est, ut doctor animaduertat ingenium ac naturam discipulorum. Meminit M. Tullius lib. de claris oratoribus.

Aristoteles.

† Nullum magnum ingenium, inquit, sine mixtura dementiæ fuit. Non potest grande aliquid & supra cæteros loqui, nisi mota mens. Seneca. le tranquill. ani. in calce. Ex proplem. Arist. se & . 30.

Demetrius Phalereus.

Hominum fastuosorum sublimitatem dicebat amputandum, sed relinquendam sobrietatem. Talia enim ingenia non sunt desperanda, sed quod redundat recidendum est. Laert. lib. 5. c. 5.

Cicero.

De C. Cesare dicere solebat, Quoties huius astutiæ & ambitione video sub humanitatis specie latitantem, meo reip. tyrannum: rursus quam conas molliter fluentes, & ipsum vno digito scalpentem caput intueor, vix animu inducere possu, ut tantu facinus animo concipiat. Erasmi. 4. apoph.

Plinius Iunior.

† Nulli tam clarum statim ingenium est, ut possit emergere, nisi illi

De ingratitude.

Ancisthenes.

AVdiens Platonem de ipso male loqui: Regium est, inquit, cum benefeceris, audire male. Excelsi profecto animi est, ingratitude hominum non deterreri à studio bene merendi de omnibus. Laer. lib. 6. c. 1.

Diogenes.

Quæretis quid apud homines celeberrime senesceret? Beneficiu, inquit. Dici enim vix potest quanta accepti beneficii apud plerosque sit obliuio. Sto.

Themistocles.

Atheniensibus ipsum contumeliæ afficientibus: Quid tumultuamini, inquit, aduersus eos, à quibus saepenumero fuistis affecti commodis? Aiebat autem se similem platanis, sub quarum umbra accurrunt homines afflicti tempestate, & easdem simul ut rediit serenitas vellunt, conuiciisque petunt. Sentiens, hunc esse populum morem, ut in belli periculis implorarent opem fortium virorum, in pace contemnant ac vexent eosdem. Plus, in apoph.

Plato.

Nominare solebat Aristotelem, mulum. Quid autem hoc sibi nomen voluerit, ex eo liquet: Quod mulus cum saturatus est lacte materno, calcibus petit matrem. Significabat igitur Plato, inuoluto quodam sermone, ingratitude Aristotelis. Etenim is cum maxima philosophiæ semina & accessus à Platone accepisset, suffaratus optimis quibusque, aduersatus scholam contra Platonem aperuit, & in Peripato cum suis familiaribus & discipulis aduersus eum pugnavit, Platonis perpetuus aduersarius esse cupiens, Alian. l. 4. de Variâ historia.

Idem.

Cum accepisset Xenocratem discipulum multa in eum impie dixisse, Non esse credibile, circumstantibus dixit, ut quem tantoperè amaret, ab eo inuicem non diligeretur sed suggillaretur etiam. Sensit ingratitude- nem nequaquam locum habere apud eos qui sapientie studiis se dede- runt. Brut. l. 3. c. 12.

Aristoteles.

Cuidam interroganti cur reliquisset Athenas respondit, quoniam no- luisset committere, ut Athenienses bis peccarent in philosophiam. No- tauit autem magnam Atheniensium ingratitude- nem, qui philosophos de patrie salute plurimum sollicitos, ac de Atheniensium Republica bene meritos, non accusarunt tantum, sed damnarunt etiam. Subobscurè ta- xans Socratis mortem, & suum quo- que periculum. *Ælian. 6. de Varia historia.*

Idem.

Cum iudicum metu Athenis pro- fugisset, interroganti cuidam, qualis esset ciuitas Atheniensium? respon- dit, pulcherrima quidem est, sed in ea pyrus super pyrum, & ficus super ficum contenescit. Notans Athenien- sium contra benemeritos ciues ca- lumnias ac crudelitatem. *Ælian. lib. 3. de Varia historia.*

Idem.

A quodam interrogatus, Quid o- mnium velocissimè senesceret, Gra- tia, inquit. Sen sit vir prudentissimus breuissimam esse apud homines be- neficij memoriam *Laert. l. 7. c. 1.*

Demosthenes.

Inter fugiendum fertur subinde respiciens ad arcem Palladis, subla- tis manibus dixisse: O Pallas, urbium domina, cur tribus infaustissimis be- stiiis delectaris, noctua, dracone, & populo? Noctua, quum sit auium in- auspiciatissima, tamen Palladi sacra est: quemadmodum & draconem ha- bet pro gestamine; populus autem

bellua est multorum capitum; pe- ssumam gratiam referre solita opti- mè de se meritis velut Socrati, Pho- cioni, Scipioni & aliis compluribus. *Plutarch.*

Hippocratidas.

Acceptis literis à Caria satrapa, in quibus continebatur, Lacedæmo- nium quendam quum fuisset cōsciis insidiarum, quas quidam ipsi struxe- rant, non indicasse rem, sed silencio texisse: simulque rogabat quid de il- lo facturus esset? respondit hunc in modum: Si quo magno beneficio il- lum affecisti, interfice: sin minus, ciu- ce è regione, ut ad virtutem formi- dolosum Ingratitude- nem erga bene- meritum censuit morte plectendam. Ceterum quòd esset non per mali- tiam, sed per formidolositatem com- missum, ei satis supplicij iudicabat ex- ilium. Non enim ipse struxerat insi- dias, sed sibi metuens non prodidit. *Plutarc. in Lacon.*

Epaminondas.

Epaminondas reuertus è Laconia accusabatur, quòd Bœotarcha qua- tuor integros menses contra legem gestisset. Collegas igitur iussit, ut se ipsum culpam deriuaret, quòd se in- uitos coegisset. Ipse verò in curiam ingressus, non meliores rebus gesti- rationes se habere dicebat. Sin mi- nus, se quidem interficij postulabat verum inscribi columnæ, quod no- lentes repugnantèque Thebanos E- paminondas coegisset, ut Lacomiam quingentis autè annis intactam ab hostibus incendio ferroque vastaret & ut ædificarent iterum Messanam 330. annis desolatam, quòd Arcade bello in societatem perstraxisset, & Græcis libertatem restituere coegisset. His auditis, pudore affecti iudi- ces, liberum pronuntiarunt. Cùmque regrederetur è curia, & Melitensi catellus blandiretur cauda, dixit fertur ad præsentem, Hic mihi pro be- neficio gratiam reponit: at Thebani de quibus sæpe multumq; sum præ- clari

clarè meritis, mortem mihi iudicio
pœnam constituerunt. *Ælian. lib. 13.*
de Var. hist.

Philippus.

Cùm Athenienses, quotquot apud
Chæronem capti fuerant, gratis di-
misset, illi verò etiam vestes stra-
gulâque reposcerent, atque hac de
causa Macedones in ius vocarent, ri-
sit Philippus, dicens: Quid? nonne vi-
dêtur Athenienses arbitrari, se à no-
bis in talorum ludo victos esse? Tam
civiliter tulit victor victorum ingra-
titudinem, qui non solùm gratias non
agerent, quòd ipsi & incolumes &
gratis fuissent dimissi: verùm etiam
criminentur, quòd non solùm & a-
mictus & stragulas redderent, quasi
nescirent qualem esset ius belli: quasi
que nihil aliud esset certare armis;
quàm certare talis, qui ludus est pue-
rorum. *Plut. in apoph.*

Cato.

Multis P. Sulpitij ingratitudinem
neculantibus, quòd Catoni de se opti-
mè merito opposuisset competitorè,
Cato sic excusauit, dicens: Minimè
mirandum, si quod quis maximum
bonum duceret, id alteri nollet con-
cedere. *Eras. l. 5. apoph.*

Domitius Afer.

Quum haberet ingratum litigato-
rem, ipsius conspectum vitantem, ne
cogeretur agnoscere patroni benefi-
cium, in foro per nomenclatorem il-
li dixit: Amas ne me, quòd te non vi-
li? Te & exprobrans ingratitudinè,
ui gratum esset non videri à bene-
fitero, ne cogeretur illi gratias age-
re. *Eras. li. 7. apoph.*

Anonymus.

Cæsar Augustus æs alienum cu-
isdam senatoris, quem charum ha-
ebat, nò rogatus dissoluerat, ac pro
numero numerarat quadragies nummum.
Senator autè ea re cognita, pro gra-
tiarum actione nihil aliud scripsit Cæ-
sari, quàm. Mihi nihil. Toco velut ex-
ostulans etiam, quòd quum nume-
rasset omnibus creditoribus, ipsi ni-

hil numerasset. *Stob.*

Pompeius.

Quum iam decreta esset Pompeij
cù Cæsare simulata, ac Marcellinus
(vt Plutarchus aliorum iudicio Mar-
cellus) vnus ex eorum numero, quos
Pompeius euexisse putabatur, à Põ-
peio ad Cæsarem transtulisset animùm
adeò vt nò veritus sit in senatu mul-
ta in Pompeium dicere, hunc ita cõ-
pescuit Pompeius: Non te pudet, in-
quit, Marcelline ei maledicere, cuius
beneficio ex muto factus es facidus,
ex famelico eò productus, vt vomitum
non teneas? Grauer obiecit ingra-
titudinem homini, qui hoc ipso, quòd
habebat dignitatis, autoritatis & e-
loquētiz, abutebatur in eum qui de-
bebat acceptum ferre. Nam hoc in-
gratitudinis genus est, sed tamè heu-
nimium vulgare. *Plut. in apoph.*

Alphonsus.

Suprà apoph. de amicitia falsa, &
de Aulica vita.

Idem.

Cùm obiurgaretur, quòd in Alu-
rum Lunam, hominem sibi planè in-
gratum, tanta contulisset beneficia,
quorum ne memor quidem iam es-
set: An ignoratis, inquit rex, ingenti
beneficio, non nisi ingenti ingratitu-
dine satis semper fieri? *Panorm. libr.*
de rebus gestis Alphonsi.

De initiatione & promo-
tione ad sacra, vt
vocant.

Diogenes.

Athenienses cùm hortarentur
Diogenem Cynicum, vt myste-
riis initiaretur, addentes, quòd apud
inferos principatum tenerent hi, qui
sacris initiati essent: ille, Perquam
ridiculùm est, ait, si Agesilaus & Epä-
minondas, fortissimi duces, in cœno
degant: & Patetion fur & vilissimi

quique homines, quod initiati sint, summo apud inferos gaudio fruuntur. Perstrinxit nefandam vulgi superstricionem, qui putat initiationem conferre hominibus ad salutem, post hac vitam Laer. lib. 6.

Aristhenes.

Suprà apoph. de Beatitudine.

Ludovicu 12. Gall. rex.

* Cùm audisset galero Cardinali-
tio donatum indoctum quemdam ab
Alexandro pontifice: Verè, inquit, il-
le Pontifex est summus histrio, qui
nobis in purpura simias, asinos in
pelle leonis exhibeat. Annal. Fran-
cia.

Idem.

* Solitus etiam est dicere: deterio-
rem esse conditionem equorū quàm
asinorum. Quippe equos cursu faci-
gari & disrumpi, vt a sinis sacerdotia,
præfecturas Ecclesiasticas Româ re-
ferant. Significans insulsis & homi-
num imperitissimis, nullo delectu ha-
bito, vt quisque citius numerata pe-
cunia, per equos celeres Romam ad-
currit, beneficia vacantia, vt aiunt,
conferri. Annal. Fr.

De iniuria.

Solon.

Interrogatus, quâ fieri posset, vt
I quàm minimum iniuriarum existe-
ret inter homines? Si, inquit, qui in-
iuria affecti non sunt, æquè doleant,
etque hi qui affecti sunt. Quisquis e-
nim violat leges, nō vnum ciuem læ-
dit, sed totam rempub. quod quidem
in ipso est. At nunc dum aliis læsis
aut quiescimus, aut gaudemus etiam,
impunitas improborum audaciam
in plurimos inuitat. Laertius libro 1.
cap. 3.

Socrates.

Frequentr dicere solebat, peius
esse iniuriam facere, quàm accipere.
Brus. lib. 3. ca. 4. ex Xen.

Aristoteles.

Interrogatus, quid citò senesceret,

quid item tardè? respondit, Gratia &
iniuria. Sensit philosophus sapientis-
simus, iniuriæ memoriam esse tena-
cissimam, beneficij verò longè bre-
uissimam. Laert. lib. 5. cap. 2.

Theopompus.

Cuidam sciscitanti, qua via quis
regnum tutò tueri posset: Si (inquit)
amicis tribuat iustam libertatem, pro
viribus interim vigilans, ne subditi
afficiantur iniuria. Plut. in Lacon.

Marcus Casar.

Quum Marcianus dixisset Marco,
Cæsar, vim nullam feci, respōdit: Tu
vim putas esse solum, si homines,
vulnerentur? Callistratus libro 4. di-
gestorum.

M. Cato.

Iniuriam, etiam si faciens nihil ad-
ferat periculi, vniuersis tamen peri-
culosam esse dicebat, sentiens impu-
nitate iniuriæ exemplum omnibus
minari iniuriam. Etenim si liceat im-
punè lædere, nullus erit tutus ab im-
proborum violentia. Plut. in apoph.

*De iniuria a quo animo ferēda, consule
apoph. de Patientia iniuria, & Vltioni
negligenda. item de Moderatione animi*

De iniustitia.

Aristoteles.

* Dicebat, iniustitiam esse vitium
D animi, quo amplius quàm pa-
est homines sibi sumunt. Stobæu
serm. 10.

Idem.

* Iniustitiæ effecta dicebat esse
patriæ violare & instituta & iura, ne
parere legibus, nec magistratibu
mentiri, peierare, transgredi conuen-
tiones & fidem fallere. Comites au-
tem iniustitiæ sunt calumnia, inconstan-
tia, inhumanitas, simulatio, maligni-
tas, calliditas.

Plato.

* Summam esse iniustitiam dice-
bat, iustum velle videri si sis iniustus
Eod. serm.

Socra.

Socrates.

* Omnium morborum turpissimum iniustitiam esse dicebat, & idè quoque pessimum, quòd incommodum & dolorem maximum homini iniusto inferret. Stobæus sermone 41.

Aegyptū.

* Aegyptiorum reges legem suam quandam seruant, qua iuramento obstringunt iudices, vt rege ipso iniustam flagitante sententiam, ei morem non gerant. Plutarchus in apophth.

Antigenus.

* Scribebat ciuitatibus, si quid iniustum & legibus contrarium per epistolam mandaturus esset, ne parent, sed ipsum ignoratione lapsum censerent. Plutarchus ibidem.

Themistocles.

* Postulanti à se Simonidi, vt sententiam quandam iniustam ferret: Neque tu, inquit, Poeta bonus esses si præter numerum caneres, neque ego princeps probus si contra leges iudicarem. Plutarchus.

Lysander.

* Culpantibus ipsum, quòd multa per dolum agendo indignum Hercule se gereret, dixit, vbi leonina pellis non sufficit, ei adsuenda est vulpina, Plut. in Lysandro.

Idem.

* De agro controuerso, cum viderentur Argiui iustiora quàm Spartani afferre argumenta, stringens gladium, Hunc (ait) qui tenet, is optime de agrorum finibus disputat. Plutar. in apoph.

Demaratus.

* Defecerat quidam Persa à rege suo, eique Demaratus persuaserat ad regem rediret, quem cum deinde rex necare intenderet, Demaratus, turpe, inquit, est ò rex, à quo cum inimicus esset pœnas sumere defensionis non potuisti, eum nunc amicum factum abs te occidi. Plat.

Ludouicus XII. Gal. rex.

* Cum sæpe repeteret edictis suis Iulius pontifex, Ecclesiæ seruandæ gratia bellum Ludouico indictum, dixit, At verissimum esse comperio illud sapientis dictum, capitalem esse iniustitiam eorum, qui eum maximè fallunt, id agunt, vt boni videantur. Annal. Franciæ.

Vide apoph. de Iustitia, de Legib. &c.

De innocentia.

Bion.

Olim cum scelerosis nauigans, incidit in prædones. Illis dicentibus, Actum est de nobis, si agnoscamur: Et de me, inquit, nisi agnoscamur. Bonis innotuisse, salus est. Laer. l. 4. c. 7.

Socrates.

Morti destinatus, de cunctis rebus magis quàm de se defendendo, cogitare videbatur. Quare Hermogenes Hipponici filius, Socrati familiaris, Atqui, ait, par erat ò Socrates de tua defensione curam habere: Nonne, ait Socrates, tibi videor ò Hermogenes hoc ipsum facere, dum quemadmodum vixerim mediior? Putabat autem Socrates sapientissimus, omnem defensionem superuacaneam esse apud eos, qui ex vita bene transacta suam innocentiam non agnoscerent. Brus. l. 2. c. 1. ex Xenophontis apologia.

Idem.

Iam ad mortem damnatus, Apollo doro comploranti, dicentique, Innocens morieris? Quid, inquit, num me nocentem mori malle? Ea igitur mors libenter subeunda est, in qua criminis innocetia homo excusatur. Xen. in Apologia pro Socrate.

Idem.

Cum iudices inter se disceptarent, qua pœna dignus esset Socrates: Ego, inquit, ob ea quæ feci, dignum ræ censeo, qui publicitus alar in Prytægo, nam hoc honoris haberi solebat

is qui præclarè de Republ. fuissent meriti. M. Tullius hoc refert libr. de oratore primo: Erat, inquit, Athenis reo damnato, si fraus capitalis non esset, quasi pœnæ æstimatio hæc sententia: quum iudicibus daretur, interrogabatur reus, quam quasi æstimationem commeruisse se maxime confiteretur: quod quum interrogatus Socrates esset, respondit, Se meruisse ut amplissimis honoribus & præmiis decoraretur, & ut ei victus quotidianus publicè in Prytæneo præberetur: qui honos apud Græcos maximus habebatur. Cuius responso iudices sic exarserunt, ut capitis hominè innocentissimum condemnarent. Erasmi. lib. 3. apoph.

Xenocrates.

Passerem, qui fugiens imminentem accipitrem, se in sinum suum coniecisset, tetigit, fouitque, ac demulcens dimisit, dicens: Innocentem & supplicem non esse prædendum. Laertius l. 4. c. 2.

Plato.

Quum quidam Platoni narraret, nonnullos esse, qui ipsum maledictis insectaretur: At ego, inquit, sic viuã, ut illis non habeatur fides. Ant. par. 2. Melis. ser. 69.

Testamenes.

Innocenter ab Ephoris damnatus abiit ridens. Rogantibus autem is qui aderant an contemneret Lacedæmoniorum leges? Nequaquam, inquit: quin gaudeo potius, quòd hæc mihi multa soluenda est, cum eam nec indixerim cuiquam, nec à quopiam mutuo acceperim. Quo dicitario felicitatis esse purabat, quòd mori iuberetur, cum neminem vnquam offensusset sua innocentia. Plut. in Lacon. apoph.

Anaxandrides Leontis F.

Cuidam acerbe ferenti, quòd cogeretur vrbe exulare: Ne, inquit, vir optime exhorrescas exulare ciuitate, sed à iustitia exulare horrendum est. Sensit, non esse miseros quibus

præter meritum, incolumique innocentia, accidit aliqua calamitas: sed eos verè deplorandos, qui sua sponte discesserunt ab honesto, etiam si nulla sequatur calamitas. Plut. in Lacon. apoph.

Agri.

In carcerem detrusus (qui Dechas dicebatur, in quo morti addictis stragulari fuit consuetudo) quum lictorem plorantem, & circa opus titubantem animaduertisset, Omitte, inquit, pro me has lachrymas amice: sic enim iniuste, contràq. ciuitatis leges moriès, longè melior sum quàm qui nuper me morte damnarunt. Plut. 3.

Aristophan, & Cephalus.

Aristophontem Æskines tradit apud Athenienses gloriari solitum, quòd quum non agies quinquies esset vocatus in ius, semper fuisset absolutus. At Cephalus homo popularis, iustius gloriabatur, quòd quum plura decreta scripsisset quàm alius suorum temporum quisquã orator, tamen nunquam coactus esset causam dicere. Certius innocentie signum est, ita rem gerere, ut nemo velit accusare, quàm si postulatus elaboris è iudicio. Elaborunt interdum & nocentes. At qui absoluitur, licet pœnam effugiat, cicatricem tamen criminis circumfert. Erasmi. l. 8. apoph.

Phocion.

Ex his qui cum Phocione erant morituri, quidam indignabundus deplorabat sortem suam. Quem ita consolatus est Phocion, Non tibi, inquit, Euipe (siue, ut quidam legunt, Thudippe) satis est, cum Phocione mori? Phocion non tantum innocens, verum etiam præclarè de Republ. meritus, ducebatur ad mortem. Magnum itaque solatium oportebat esse, cum Phocione innocente mori innocenterem. Plut. in apoph.

Anonymus.

Quum censoris munus gereret Augustus, eques quidam Romanus apud illū delatus est, quasi facultates suas immiauis-

minuisset. At ille citatus probavit se auxiliisse. Mox eidem obiectum est quòd leuibus contrahere matrimonium iubentibus non paruisset. Ille docuit, se ex vxore trium liberorum esse patrè. Nec satis erat equi dimitti, sed Cæsari crudelitatè explorans, addebat: Posthac Cæsar in honestos viros inquiring, honestis viris hoc munus mandato. Satis aperitè pronuncians, eos non fuisse viros bonos, qui manifestò falsa ad ipsum detulissent: obiter & ipsum criminans, qui vices suas mandaret sycophantis. Et hęc libertatem innocentia condonauit Cæsar. Erasmi, l. 4. apoph. ex Suet.

Tuus vespasianus.

Audiens, suos antecessores in imperio multis iniuriis à subditis affectos: Nemo, inquit, me iniuria afficere, aut contumelia potest: quia nihil ago, quod alios lædere possit. Quo dicto ostendere voluit, vitæ innocentiam certissimum esse corporis præsidium Xiphil. in vita Vespas.

Idem.

Quum febre correptus, lectica à loco in quo tum erat transferretur, dimotis plagulis cælum suspexit, querulusque est, sibi immerenti vitam eripi, quum nullum per omnem vtiam extaret factum cuius pæniteret, vno duntaxat excepto. Id cuiusmodi fuerit nec ipse prodidit, nec quisquam coniectare potuit. Suet.

Antoninus Pius.

Reprehendenti cuiquam eum, quòd in hostes mitis esset, atque in coniuratos quos vicerat: ac dicenti: Quid si hostes vicissent? Grauius respondit, Nos non sic Deos colimus, nec sic viuimus, vt illi nos vincant. Brusi, l. 3. cap. 26.

Alphonsus.

Percontatus à suis, cur sine fatellicibus sæpenumero incederet? Se innocentia comitatum incedere, respondit. Inuait autem rex prudensissimus, eum demum bene munitum

esse ab iniuria, qui propriam innocentiam habet comitè: eos verò nulli esse tutos, qui malè sibi conscij, etiam pericula sibi fingunt vbi planè nulla sunt. Panor. l. 2. de Alphonsi reb gest.

Huc referri possunt quadam ex apoph. de Conscientia bona.

De inscitia.

Diogenes.

Diogenes percontanti quæ tellus grauiorè gestaret molem? Quæ hominem, ait, rudem, & à bonarum artium studio alienum. Stob.

Plato.

Eo differri doctum ab indocto debebat, quo bene valètem ab ægroto videmus. Mentisenim sanitatem ac lumen à doctrina persæpe, ab ignorantia autem ægritudinem manifestis rationibus proficisci. Fulg. lib. 7. cap. 2.

Huc refer quadam ex apoph. de Eruditione & Doctrina.

De integritate vitæ.

Cleomenes.

Menander Samiorum tyrannus, ob Persarum incursiones ad Spartanos confugerat: ostendebatque quantum pecuniæ secum tulisset, & quantum præterea Cleomeni dare vellet, at Cleomenes vir integer, ipse quidem nihil accepit, sed veritus ne quid aliis pecuniæ daret ciuibus, adiit Ephoros, dixitque: Satis esse si hospitem suum Samium à Peloponneso submouerent, ne cui Spartanum perfuadeat, vt malus fiat. Plat. in Lacon.

Gorgo.

* Cleomenis regis filij à Gorgo, eum patrem Aristagoras Milesius magnæ pecuniæ pollicitatione ad bellum pro Ionibus contra regem Persarum suscipiendum hortaretur: ac quanto magis repugnabat verbis, tanto plura adderet, Corrupte te, dixit, mi-

pater homo hic peregrinus, nisi eum
quàm primum domo exturbas. Plut.
in Lacœn. apoph.

Eudamidas.

Quum quidam laudaret Atheni-
sum rempublicam tam bene institu-
tam, Eudamidas, vir integer & aper-
tus: Quis, inquit, eam meritò laudet
ciuitatem, quam nemo vnquam di-
lexit, factus seipso melior? Sensit
vir prudentissimus, integritatem
nequaquam locum habere apud eos
qui ita viderent, vt meliores esse ne-
quaquam cuperent. Plutarchus in La-
conicis.

Alexander.

Vide suprâ apoph. de Furto.

Alcarnenes.

Percontatus, cur à Messeniis obla-
ta munera respuisset? Quoniam, in-
quit, si recepissem, cum legibus pa-
cem habere non potuissem. O men-
tem integram, & regia maiestate di-
gnam. Plut. in Lacœn.

Epaminondas.

Artaxerxes Persarum rex, cum mi-
sisset ad Epaminondam Thebanorum
ducem tria Daricorum milia, Dio-
medontem Cyzicenum regium le-
gatum vehementer increpuit, quod
tam periculosam nauigationem sus-
cepisset, nullam aliam ob causam,
quam vt homines pecunia corrup-
peret: iussitque vt vrbe excederet
quamprimum, & regi suo munera re-
ferret, his verbis: Si fauet commodis
Thebanorum, habiturus est Epami-
nondam amicum, non pecunia co-
emptum, sed gratis: sin minus, habe-
bit hostem. Plut. in Græc. apoph.

Lycurgus.

Lycurgus orator obiciente quo-
dam, quod se pecunia redemisset à
calumpnia: non est inficiatus, sed cla-
rissima voce populum appellans: Be-
ne habet, inquit, viri Athenienses,
quandoquidem tot annos in Repub.
versatum dedisse me, non accepisse
pecuniam criminantur obiectores.
Eras. li. 6. apoph.

Alexander.

Philoxenus classis præfectus cum
Alexandro scripsisset, Tarentinum
quendam Theodorum esse apud se
pueros habentem insignioris forma
venales, si vellet emere, Alexander
indignè tulit, apud æquales subinde
clamitans: Quid in me Philoxenus
tam obscœnum animaduerrit, vi mi-
hi tantum probri conciliaret? Plut.

Antigonus.

Quibusdam admirantibus quam-
obrem tanti faceret Zenonem, respon-
dit, Quoniam cum multa à me ac-
ceperit, nunquam tamen emollitus
est. Eius mortem cum audiisset, in-
gemuit dicens: Quale theatrum per-
didi? Erat enim Zeno innocentis vi-
ta, acerzimi iudicij, & ab assentando
alienissimus. Laër. l. 7. c. 1.

Petianus Niger.

Consiliaris suis addidit salaria, ne
grauarent eos quibus assidebant, di-
cens, Nec dare eos debere, nec acci-
pere. Et sic suorum iudicium consu-
luit & consiliariorum integritati. Ex
Ælio Spartiano.

Cicero.

† Cum apud M. Catonem ambi-
tus hostem flagrantibus comitiis pec-
cunias deponerent candidati, hæc se
facere pro innocentia profitebantur:
exclamauit Cicero; O te felicem M.
Porci, à quo rem improbam petere
nemo audeat! Plinius in Prolo. Nat.
histor.

Alphonsus.

Suprà de Affectibus frenandis &
de Discordia:

*Huc præcipuè referenda sunt ea, quæ
suis locis annotata sunt de Iudice in-
corrupto, Munerum contemptu, Iusti-
tia, &c.*

De intemperantia.

Diogenes.

Quum adolescentem quendam
in signi forma plurimi intue-
rentur, Diogenes incuruato corpore
suum

finum lupinis implebat. Ad hoc specululum conuersis omnium oculis aiebat: Mirari se, cur adolescentulo dimisso, sese intuerentur, obiter notans illorum intemperantiam. Laërt. lib. 6.

Idem.

* Dicebat plerisque viuos quidem seipfos putrefacere balneis humectantes, & re venerea tabefaciennes. Morientes autem demum mandare corpus in suffimentis aromaticis recondi, alios etiam in melle ne citò computrescerent. Stob. serm. de intemperantia.

Idem.

* Earum ædium in quibus copia est alimètorum, dicebat multos esse mures & feles: sic etiam corpora intemperantium hominum morbos quoque multos asciscere. Eod. serm.

Idem.

* Ridebat eos qui cellas promptuaris obserant vestibus, seris & signaculis: corpus autem suum multis fenestris & ianuis aperiant, per os, pudenda, aures & oculos. Ibid.

Plato.

* Dicebat difficile esse inuenire intemperantibus quidem bonam voluptatem, ægrotantibus autem salubrem. Ibid.

Demetrius Phalereus.

Conspicatus iuuenem intemperantiæ deditum: Ecce, inquit, quadratus Mercurius, habens syrma, ventrem, pudenda, & barbam. Sentiens, illum non esse hominem, sed statuam, qualis in viis solet poni Mercurio: hoc illi dissimilem, quòd effeminatorum more traheret vestè, quòd deditus esset ventri ac libidini: quòdque barbarus esset, cum nihil horum habeat Mercurius. Laërt. li. 5. cap. 5.

Anonymus.

Chryssippi discipulus, medicus non ignobilis, hominem quendam ex nimia intemperantia grauiter decumbentem, non sanari posse puta-

uit. Verum alius medicus cum eundem accessisset se sanaturum pollicitus est, responditque, Chryssippi discipulos respicere morbum, se verò animum. Voluit autem significare, tum demum hominem morbo liberari commodè posse, si intemperantiæ studio penitus valedixisset, & eius radices ex animo abiecisset. Ex Celsi lib. 3.

Aristoteles.

* Dicebat, intemperantiam esse vitium patris concupiscibilis, quo homines frui voluptatibus illicitis appetunt. Stob.

Diogenes.

Phrine scortum cum Venerem auream Delphis obtulisset, eam Diogenes Cynicus ita inscripsit, Ex Græcorum intemperantia. Brus. recitat li. 3 cap. 23.

Eusebius Philosophus.

* Sicut, inquit, venti nauem corruptam huc illuc ferentes quassant & inobedientem efficiunt gubernatori: itidem animam agitans & menti immorigeram esse cogens intemperantia, tranquillam esse & in portu quiescere non permittit. Stob. serm. 6.

Vide tit. de Libidine, Scortatione, Luxuria, Gula, Voluptate.

De interrogatione absurda & inepta.

Thales.

PERcontanti vtrum fuisset prius nox an dies? Nox, inquit, vno die fuit prior. Elusit ineptum percontatorem. Si nox vno die præcessit diè: dies genuit ante noctem. Nox enim finis est diè. Laërt. li. 1. ca. 1.

Anonymus.

Inter falsa commemorat & illud M. Tullius ex Næuio, apud quem filius dicit patri: Quid ploras pater? isque respondet, Mirum ni cantem, condemnatus sum. Indignatur senex

submorſus, rogari cur ploret, quaſi damnatus magis cantare debuiffet. Perinde quaſi, ſi quis interrogaret ægrotum: Cur ſuſpiras, aut cur decum bis? Eraſ. li. 6. apoph.

De inuidia, felicitatis & virtutis ymbra.

Cleobulus.

Interrogatus quanam præcipuè cauenda ſint? reſpondit: Amicorum quidem inuidiam, inimicorum autem inſidias. Antoninus in Meliffa, par. 1. ſer. 62. Max. ſer. 54.

Periander.

* Dicebat, nemini eſſe inuidendum. Et quemadmodum rubigo propria eſt frumenti ægrotudo, ſic inuidiam amicitia eſſe morbum. Item, ſicut ærugo ferrum, ſic inuidiam inuidi animam conterere. Et, Quo magis utique inuidebis, tanto maiorum fiet cauſa bonorum illi cui inuides. Stob. ſerm. de Inuidia.

Bion.

Conſpiciens quendam trifti vultu qui habebatur inuidus: Neſcio, inquit, vtrum tibi aliquid acciderit mali, an alteri boni quippiam. Inuidus enim non minus diſcruciatur aliena felicitate, quàm ſuo infortunio. Laër. li. 4. ca. 7. Stob. ſer. 36.

B. as.

Admonebat eos qui laborabant vt conuerent laſſitudinem: qui autem bona fortuna fruerentur, inuidiam. Eſt enim felicitatis comes vbique terrarum inuidia. Stob. ſermone de Prudentia.

Thales.

Sciſcitatus, quo pacto aduerſæ fortunæ iſtus quippiam ferat facilimè? inimicos, ait, videat deterius affectos. Tanta enim eſt inuidiæ vis, vt omne nobis malum extinguat, ſi inimicum peius habere intelligimus. Bruſ. li. 3. c. 7.

Ant. ſthenes.

Absurdum eſſe dicebat, triticum

repurgare à lolio, bellum ab inutili milite, & à Repub. non ſecernere inuidos. Significans, inuidos tam eſſe inuites ciuitati, quàm lolium eſt tritico, & ignauus bello. Laer. libr. 6. cap. 1.

Idem.

Dicere ſolitus eſt, non aliter ac ferrum abſumitur rubigine, ita inuidos ſuo ipſorum vitio contabefcere. Ferrum enim etiam ſi nemo lædat, ex ſe gignit vnde corrumpatur. Ibid.

Crates.

Dicebat, ſe pro patria habere gloria contemptum & paupertatem, in qua nullum ius exerceat fortuna. Atebat item, ſe Diogenis Cynici ciuem eſſe & diſcipulum, qui nullis inuidiæ patebat inſidiis. Diuitiæ enim, opes, honores, plerumque conciliant hominum inuidiam. Laer. lib. 6. cap. 5.

Demoſtritus.

Dicebat, leges non prohibuiſſe ſingulos pro arbitrio ſuo viuere, niſi alter alteri fuiſſet inuidus & iniurius. Etenim inuidia ſeditionis parit initium. Stob. ſer. 36. Max. ſer. 54.

Anachariſis.

Bonum eſſe dicebat, ſi penitus à rebus humanis inuidia exularet, quo liberius vſque ad honeſti ſtudiū accingerentur. Stob.

Idem.

Percontatus, cur homines ſubinde triftentur? reſpondit, Quia non ſolum propria mala eis moleſta ſunt, ſed etiam aliena bona. Ant. ſer. 62. parte 1. Meliffæ. Maxim. ſer. 34.

Idem.

Inuidiam dicebat eſſe vlçus, quod paſſim verum ſua vi contraheret. Equidem liuido in primis prodeſt, boni eius, cui inuidet, obſeruatio, citra tamen illius offenſam. Vnde perſpicuum eſt, inuidum haudquaquam in leges delinquere, quæ ſuo quemque more viuere ſinunt, dummodo alium non offendat. Stob.

Socrates.

Cum inuidiæ naturam exprimere conaretur, animæ vlcus & ferram appellauit. Antonius in Meliffa, parte 1. ser. 62. Stob. ser. 36.

Idem.

Considerans quid inuidia esset, dolorem quandam reperiēbat eam esse: non tamen nec in aduersa amicorum, nec in secunda fortuna inimicorum: sed illos inuidere aiebat qui in amicorum prosperitate doleant. Xenophon libr. 3. de dictis & factis Socratis. Stob. ser. 36.

Idem.

Cum quidam mirarentur, cur quis alterum amans, eiusdem prosperitate doleret: ostendebat, multos esse ita erga quosdam affectos, vt eos aduersitate laborantes non possent negligere, sed pro virili succurrerent, successu verò eorum dolerent: hoc autem prudenti viro minimè, sed stolidis contingere asserēbat. Xenophō libro 3. de dictis & factis Socratis. Stob. ser. 36.

Idem.

Interrogatus, quid bonis viris molestum esset? dixit, Malorum felicitas. Quid malis? bonorum prosperitas. Antonius in Meliffa, sermon. 70. par. 1.

Aristoteles.

Ostendere volens quid esset inuidia, Antagonistam fortunatorum esse dixit, Antonius in Meliffa parte prima, serm. 62.

Idem.

Dicebat inuidiam colluctatorem esse ex aduerso bonorum virorum. Æmulatio enim bona est, & bonos potissimum decet: Inuidia contrà turpis est, & à sædo hominum genere occupata. Atqui videas bonos ita se comparare, vt æmulatione, honestiq; studio, quæ sunt optima sectentur. Inuidos autem contrà, per liuorem bonos, quærens possunt ab instituto suo arcere. Stob.

Theophrastus.

* Dicebat Inuidos reliquis hominibus infeliciores esse, in eo quòd alij suis solùm calamitatibus dolent: Inuidi verò præter sua mala, bonis etiã alienis contristari pergunt. Stob. ser. de inuidia.

Idem.

* Improbos homines dicebant, non tam propriis bonis gaudere, quàm alienis malis. Stobæus eod. serm.

Aristonymus.

* Iter facientes per solem necessario comitatur umbra, inquit: & incedentibus per gloriam comes est inuidia. Ibid.

Idem.

* Dicebat inuidiam tanquam malum demagogum (id est ambitiosum reipub. popularis administratorem) honestis actionibus obsistere. Eod. serm.

Philo.

* Honesta, inquit, etiã si per inuidiam ad tempus oblcurentur, tamen suo tempore soluta iterum splendent, Anton. & Max. serm. de Inuidia.

Epiſtetus.

Rogatus, quomodo quis hosti dolorem excitare posset? Dixit, si quis ita cõparet seipsum, vt optima quæque faciat. Antonius in Meliffa, par. 1. serm. 72.

Euagoras.

Inuidos reliquis hominibus diuersis vitiis laborantibus multò infeliciores esse dicebat: quòd alij suis tantùm calamitatibus dolent: inuidi verò, præter sua mala, bonis etiã alienis contristentur. Stob serm. 30.

Hippias.

Dicebat duplicem inuidiam esse: Iustam quidem, cum quis inuidet improbis honoratis: Iniustam vero cū bonis. Et inuidos duplè magis, quàm cæteros esse calamitosos. Non enim solùm propriis malis grauantur, vt

alij, sed alienis quoque bonis Stob. serm. 36.

Apollonius.

Prorsus hominibus non invidendum dicebat. Boni enim, quibus bona eveniunt, digni sunt ut his fruatur feliciter, flagitiosi autem, in quantum prosperitate, sunt infelices. Stobæus.

Agathon.

Malos homines non tam lætari propriis bonis dicebat, quam alienis malis. Anton. in Melissa par. 1. ser. 62. Theophrasto autem hoc adscribit Max. ser. 54.

Themistocles.

Adhuc adolefcens, nihil dum præclarum se fecisse dixit, Nondum enim invideri sibi. Nam sicut cantharides vegeto maxime tritico innaſcuntur, & rosas pulchre florentibus: sic invidia maxime inuadit bonos viros, & in virtute proficientes, ac ingenii personæque gloriam sustinentes. Antonius in Melissa par. 1. ser. 62.

Idem.

Ob honores Miltiadi collatos, quod barbaros in Marathone superasset, tanta invidia correptus, est, ut noctes insomnes consumeret: rogatusque, quam ob rem tam sæpe excigaretur? Miltiadis, inquit, trophæis subinde excitor. Plutarch. Æmilius Probus.

Herodes sophista.

Videns Quintilios Troianos quidem esse, cæterum à Cæsare plurimi fieri, dixit: Ego etiam Iouem Homericum odi, quod Troianis fuit amicus. Nimium liberè profitens, sibi molestum esse, quod imperator tantum honoris haberet Quintiliis. Philostratus in Sophistis.

Eusebium Philosophum.

* Vir (inquit) multis quidem scientiis eruditus, sed ob animi malitiam invidiamque nolens aliis desiderantibus communicare, similis est malo vase, quod in se multa & bona recondit, sed antequam usum sui

præbeat, corrumpit. Stob. serm. de inuidia.

Seneca.

* Invidiam (dicebat) effugies, si te non ingesseris oculis, si bona tua non iactaueris, si scieris in sinu gaudere. Epist. 105. ad Lucill.

Idem.

† Alienis malis torqueri, æterna miseria est, alienis delectari malis, voluntas inhumana. De tranquill. animi cap. 15.

Agri.

Dicente aliquo, nonnullos sibi invidere: Igitur & sua, inquit, mala, & tua mea tum amicorum bona illos cruciant. Invidus enim, ut verissimè Flaccus canit, alterius rebus marcescit oppimis. Brus. 1. 3. c. 7.

Idem.

Quum quidam apud Agidem dicerent, esse nonnullos alienæ familiæ, qui ipsi inviderent: Geminam igitur inquit, habebunt molestiam quos & sua ipsorum mala discruciantur, atque insuper tum meis, tum amicorum meorum bonis torquebuntur. Magnifica vox, declarans, eos quos habet invidia, magis esse misericordia dignos quam ira: propterea quod invidus abundè dat pœnarum, etiam si nemo ulciscatur. Plut. in Lacon.

Alexander.

* Dicebat invidos homines nihil aliud esse quam ipsorum tormenta. Curtius lib. 8.

Dionysium Senior.

Expostulantibus quibusdam, quod honore dignaretur, cæterisque præferret hominem improbum, ac civibus inuisum: Voto, inquit, esse quem me magis oderint. Agnouit ingenium multitudinis: si sit in quem invidiam odiumque deriuent, mitiores sunt in principem. Eoque videas nonnullos monarchas, quibusdam, quos tamen ex animo non ament, plurimum dignitatis & authoritatis permittere, ut ipsi tutiores sint à furore multitudinis: qui si extiterit, habent victimam

nam, qua civium iram mitigent. Plut. in apoph.

M. Cato.

Eos qui fortuna moderatè sobriè- que vterentur, dicebat minime pe- ti invidia. Nō enim, inquit, nobis, sed bonis quæ nos circumstant, invident homines. Externa bona extra hominem sunt, at insolenter videnti vitium intra hominem est: qui eo sibi con- stant invidiam, verè sunt invidiosi. Plut. in apoph. Stob. ser. 36.

Idem.

Dicebat, ideo sibi ab inimicis con- flari invidiam, quòd quotidie noctu surgens, rei familiaris, rationibus ne- glectis Reipubl. consulere, norans ingratitude populì. Eras. libro 5. apoph.

M. Crassus.

Quum animo augetur ob hono- res in Pompeium collatos, audivit à quodam, mox Magnum adventurum Pompeium. Arridens igitur inquit, Quantūsnam est? Invidit Pompeio nomen, quod ob fœlicitatem, & egre- giè rebus gestis ab aliis datum erat honoris gratia. Et sic plerunque felicitatis comes est invidia. Bruson. lib. 3. cap. 7.

Publius.

Mucium hominem invidum, & in primis maleuolum, solito tristiores videns: Aut Mutio, inquit, nescio quid incommodi accessit, aut nescio cui aliquid boni. Macrobian. lib. 2. ca. 2. Saturn.

Agrippa.

† Hunc esse morem plerisque Prin- cipibus aiebat, vt nolint quemquam ipsis præstantiorem haberi, ideòque eos plerasque res suscipere, vbi vide- licet haud magno labore sit statuta victoria: contrà difficiliora, & in- certiora negotia, aliis eos demanda- re. Ac si cogantur illis aliquando rem quampiam minus incommodam in- iangere tum eorum gloriam iniquis- simè ferre: atque vt aduersam eis

fortunam accidere non cupiunt, ita titulum rei alicuius feliciter gestæ nolle eis adscribi. Dio. Cass. l. 40.

Asinius Pollio.

Ciceronis gloriæ vehementissimè inuidebat. Quum ergo Sextilius poë- ta Cordubensis in domo Messalæ Cor- uini recitaturus, Pollionè aduocasset & principio poëmatis cœpisset:

Deflendum Cicerō est, Latiaque silentia lingua.

Statim consurrexit Pollio, atque ait, Messala, tu quid tibi liberum sit in domo tua, videris: ego istum auditu- rus non sum, cui ego mutus videor, atq; sic abit. Offensus est autem his verbis, *Latiaq. silentia lingua:* & c. Brus. lib. 3. c. 7.

Furius.

E seruitute liberatus, quum in par- uo admodum agello largiores multò fructus acciperet quàm ex amplissi- mis agris vicini, in invidiam incidit hominum accusantiū, ceu veneficiis fruges pelliceret alienas. Quamob- rem à Spurio Albino Curuli die di- cta, metuens damnationem, quum in suffragium tribus oporteret ire, in- strumentum rusticum omne in fo- rum attulit: adduxitque etiam filiam robustam, bene curatam & vestitam, ferramenta egregiè facta, graues li- gones, vomeres ponderosos, & boues saturos, & dixit: Hæc sunt ò Quirites mea veneficia, nec possum præterea vobis ostendere labores manuum mearum, multasque meas vigilias & sudores. Quod vbi audiissent iudices, intellexerunt ex sola invidia Furium accusatum esse, quem dimiserunt ab- solutum. Meminit huius & Plin. lib. 18. cap. 16.

Basilus magnus.

* Vt vultures, inquit, ad maleo- lentia cadavera præteritis prætis & multis aliis locis amœnis & odorife- ris feruntur: itémque muscæ quæ sa- na sunt præteruolantes ad vlcera fe- stinant: sic inuidi splendide, & ma-

gna, & præclare facta ne intuentur quidem, sed putria inuadunt. Anton. & Max. ser. de Inuidia.

Chrysolomus.

*Intuidit quidem dæmon, inquit, sed hominibus: tu verò cum sis homo hominibus inuides, & quomodo consequeris veniam? Eod. serm.

Aëtius Sincerus.

Aëtius Sincerus, rari vir ingenij, magnæque nobilitatis, cum in conspectu Frederici regis esset inter physicos quaestio, quid præcipuè conferret oculorum perspicuitati, alii que sceniculi afflatum dicerent, alii vitri vsu, alii que alii: At ego, inquit, Inuidiam aio. Obstupuerunt hoc dicto adeò medici, vt ab auditoribus derisui haberentur: Tum ipse: Annon inuidia maiora & pleniora omnia videre facit? Quid autem oculis magis præsentaneum, quam vt vis ipsa aspiciendi maior reddatur, atque vegetior? protulitque statim Ouidianos illos versus:

*Fertilior seges est alienis semper in agris,
Viciniq. pecus grandius vber habet.*
Pontanus.

De iocose dictis.

Diogenes.

PErcontanti, quidnam vellet vt colaphum acciperet, Galeam, inquit. Et hic iocus est ab inexpectato. Nam ille expectabat, quid mercedis peteret pro colapho. Laër. l. 6. di. & illud Socrati tribuitur à Seneca l. 3. de ira cap. 11.

Idem.

A lethali somno experrectus medicus interrogauit quomodo se haberet, Responde, inquit, nam frater fratrem amplectitur. Alludens ad Homerum, qui *ἄδελφον τῶν ἑσθλῶν* germanos finxit, quòd somnus mortis sit imago. Laër. lib. 6.

Idem.

Mulierem ancillam se curiosius

exornantem intuitus: Si viuos aut, leuocinio allicere voles plurimum falleris: sed si defunctorum vmbas, oro, ne diu cuncteris. Stobæus.

Idem.

Didymus, qui vulgò audiebat adulter, curabat oculum virginis. Ei Diogenes dixit, Vide ne corrupas pupillam. Hoc dictum apud nos non est adeò iocosum, vt apud Græcos, apud quos *κόρη* & virginè sonat, & oculi pupillam. Laërtius libro 6. cap. 2.

Theocritus.

Quum duceretur ad Antigonum regem, atque hi qui ducebant, iuberent hominem bono esse animo: fore enim incolumem simulatq. venisset ad oculos regis: Omnem, inquit, spem salutis mihi adimitis, mordens regem, quòd luscus esset. Rex audito ioco, iussit hominem agi in crucem, Eras. l. 6. apoph. Nugæ feria duxerunt in mala.

Socrates.

Iam cicutam bibere volens, interrogauit hilari vultu, quomodo sumendum esset hoc medicamen, vt citò sanaretur? rogauit præterea an liceret inde aliquid libare, vt mos erat in conuiujs. Tanta in homine fuit iocandi consuetudo vt etiam in morte præsentanea iocaretur. Eras. lib. 3. apoph.

Idem.

Cicuta epota puer illum detexit, & cum præcordia iam frigere inciperent, Offeras, inquit, Esculapio galium, nam ex sudore illo conualescere incipio. Eras. l. 3. apoph.

Anonymus.

Apud Egynetas lex erat, vt si quis Atheniensis Aeginam venisset, capitale esset. Huc quum esset deductus Plato vt venundaretur, capitis postulatatus est à Carmenio, qui legem eam tulerat, sed tempestiuo cuiusdam iocolibera us est. Ait enim, legem habere, si quis homo: at hunc esse philosophum. Laërtius l. 3.

Stratoniceus.

Quendam imperite iaculantem, abiens ad ipsum scopum, constitit. Et cum quidam interrogaret causam, respondit Ne feriar. Anton. in Melissa par. 1. ser 54. Idem de Diogene dicitur.

Anonymus.

Lacon quidam gymnasiarcham ligna ἀγάρυα exhibentem facetissimo deo incusavit, dicens, quod per eum te lachrymas quidem illic effundere laretur. Fumus enim excutit lachrymas oculis. Acapna ligna inde dicta sunt, quod fumo careant. Eras. lib. 8. apoph.

Polemon.

Quum articuli morbo lapidesceret, medicos admonuit ut effoderent nociderentq; Polemonis lapidicinas. Dicebatq; Comedendum est, manus non habeo: ambulandum est, pedes non habeo: dolendum est, & manus & pedes habeo. Ex Philostrato.

Hippomachus.

Quibusdam laude vehementibus pererū quempiam, ac praelongis manibus hominem, tanquam ad pugilum certamen idoneū Sanè, inquit, si pendens ex alto corona esset detrahenda. Eras. l. 6. apoph. ex Plut.

Archidamus.

Corinthiorum urbem quum obsideret Archidamus, vidit è solo necibus proximo exilire lepores, moxque versus ad commitiones: Habebuntus, inquit, hostes expugnari facies, quod fortuito acciderat, veluti in venen rapiens. Mollès enim ac parum viros Græci leporis vocabulo notare solent. Plutarch.

Brasidas.

Brasidas cuidam percontanti, quomodo vulnus accepisset, iocose respondit, Prodentem me scuto. Ita crebro malū per illos venit, quorū præsidio credimus nos esse tutos. Plut. in Lac.

Anizenus.

Quum accepisset literas pręgrandibus literis scriptas: Hæ, inquit,

vel cæco perspicuæ sunt, incansia vitium oculorum: erat enim luscus. Idem alius magno capitis sui periculo dixisset, quod vsu venit Theocrito. Chio. Plut. in apoph.

Idem.

† Aristodemo, qui patrem coquū habuisse putabatur, consulente, ut impensas & dona præcideret: Oratio tua, inquit, olet ius. Plutarch. in apoph.

Iuba rex.

Cuidam querenti, quod ab ipsius equo esset aspersus: Quid tu, inquit, an me Hippocentaurum esse putas? Iocose deridens eum, qui equi morositate inscriberat ei, qui equo infidebat. Brus. l. 3.

Philippus.

Quum esset Philippo Macedoni clavicula in bello fracta, ac medicus à quo curabatur, in singulos omnino dies aliquid posceret. Sume, inquit, quantum volēs: nā clauem habes, ludens ancipiti voce. κλεισενίμ Græcè & clauem sonat, qua aperitur ferinā aut ostium, & commissuram humeri cū pectore. Quid hoc animo civilis, cui & in dolore, & erga avarum medicum iocari libuit? nec ob cruciatum morosior, nec improbitate postulantis offensior. Plut. in apoph.

Idem.

Suprà de Ambiguè dicitis.

Anonymus.

Quidam imperatorem suum incusavit, quod illius insidiis & otio & somnio fuisset priuatus: videlicet quod illius benignitate è paupere factus esset diues. Plut. in symposia.

Appianus.

Infrà de Responso ab inexpecta o.

Scipio Nasica.

Cum ædilitatem curulem adolescens peteret, ac (ut candidati solent) manum cuiusdam opere duratam prensaret, rogauit hominem, Num manibus ambularet? Hoc dicto rusticane tribus suspicantes sibi improbatam paupertatem, effecerunt

vt repulsam ferret. Ad eò obsuit iocus in tempestiuus. Erasmus libro 6. apoph.

Cicero.

Suprà it. de Alca.

L. Porcius Nasica.

Quum ex more conceptis verbis à Catone censore rogaretur, Habésne uxorem ex animi tui sententia? Habeo, inquit: ac herclè non ex animi tui sententia Verùm ob eum iocum in tempestiuum multa illi dicta est. Eras. l. 6. apoph.

Domitius Afer.

Didio Gallo, qui prouinciam ambitiosissimè petierat, mox impetrata ea querebatur, quasi coactus esset: Age, inquit, aliquid, & p. Rep. elabora. locus est ab ironia: simulq; illud est, quod magistratum magno studio ambisset. Eras. Rot. l. 6. apoph.

Cauius.

Cùm vidisset quendam ex iudicibus, quos Claudius donis corruerat, ait: Quamobrem praesidium à nobis postulatis? An id eò, ne dona nobis eriperentur? Cicero ad Atticum. Plut. in Catone Vticensi.

Idem.

Cuidam oratori malo, qui in epologo misericordiam se nouisse putaret, postquam assedit roganti videre tūrne satis misericordiam mouisse? At magnam quidem, inquit: neminè enim puto tam durum, cui non oratio tua miseranda visa sit. Cic. lib. 2. de oratore.

Anonymus.

Cum Siculo cuidam, familiaris alius gembondus diceret uxorem suā suspendisse se de fico: Amabo te (inquit) da mihi ex ista arbore, quos seram surculos. Cicero libro 2. de Oratore.

Cicero.

Obiurgantibus, quòd homo sexagenarius puellam virginem duxisset: Cras, inquit, mulier erit. Iocans, hoc probrum mox eluendum, nam postridie non poterat obici, quòd

virginis esset sponsus. Erasmus. libr. 4. apoph.

Idem.

Quidam candidatus, qui coco patre natus credebatur, coram Cicero ne suffragium ab alio petebat: Ego quoque, inquit, tibi fauebo. Ex quo colligitur, coco à coco, & quoque coniunctionem, aut eodem, aut similimo fuisse sono. Eras. l. 4. apoph.

Augustus Caesar.

Herennium adolescentem moribus corruptissimis vitiatum, castris excedere iussit, quumque illi dimissus, ignominiam sui reditus apud Augustum deploraret his verbis: Quo ore redibo ad meos, quid dicam patribus me incusantibus? Dic, inquit Caesar, me tibi displicuisse. Et sic iocose docuit, qua ratione reditus sui ignominiam diluere posset. Sueton. in Augusto.

Anonymus.

Quemadmodum Augustus gaudebat iocis liberalibus in alios ludere, ita in se iactos aut retortos interdum liberius, patientissimè tulit. Adolescentens quidam prouincialis Romam venerat, oris similitudine tam mirificè referens Augustum, vt in se populi totius oculos conuerteret, Caesar hoc audito, iussit ad se perducì: eumque contemplatus, hunc in modum percontatus est: Dic mihi adolescentens fuitne aliquando mater tua Romæ? Negauit ille: ac sentiens iocum retorsit, obiciens: sed pater meus sæpe. Augustus ludens suspicionem intendebat ad matrem adolescentis, veluti ab ipso stupratam: adolescentem protinus eam suspicionem retorsit in matrem Caesaris, aut in sororem. Natiuitatis similitudo non magis arguebat illum esse Caesaris filium, quam fratrem aut nepotem. Suet.

Augustus Caesar.

Augustus Caesar plurimum affectauit iocos, saluo tamen maiestati pudorisque respectu, nec vt cadere in scurram, Scripserat autem Aiacem

tragæ

grædiam , eandemque , quòd sibi
ispiciffet, deleuerat. Postea verò
Lucius grauis Tragædiarum scri-
tor eum interrogaret, quid ageret
suis? respondit, In spongiam
cubuit. Macro. li. 2. c. 4. Sat.

Idem.

Cùm ei quidam libellum trepidus
fferret, & modò proferret, manum
modò retraheret: Putas, inquit, te af-
m elephanto dare? Macro. lib. 2. c.
Saturn.

Idem.

Cùm ab eo Pacuuius Taurus con-
iurium peteret, diceretque iam hoc
omnes vulgò loqui, non paruum
b illo sibi pecuniam datam: Sed tu,
inquit, noli hoc credere. Macro. lib.
cap. 4. Sat.

Idem.

Alium præfecturam equitum sum-
torum, & insuper salariam postulã-
em, dicentemque, Non lucri causa
ari hoc mihi rogo, sed vt iudicio
io munus videar impetrasse, & ita
fficiam deposuisse: hoc dicto reper-
ffit, Tu te accepisse apud omnes
ffirma, & ego me dedisse non ne-
abo. Ibidem.

Idem.

Alium saxo in expeditione percuf-
um, ac notabili cicatrice in fronte
leformem, nimium tamen resforti-
er à se gestas iactantem, sic per io-
um castigauit: At tu, cùm fugies,
nquit, nunquam post te respexeris.
Ibidem.

Idem.

Galbæ, cuius informe gibbo erat
opus, agentis apud se causam, & fre-
quenter dicenti, Corrige in me si
quid reprehendis, respondit, Ego te
nononere quidem possum, corrigere
non possum: ad gibbum alludens.
Macro.

L. Manlius.

Apud L. Manlium, qui optimus
Romæ pictor habebatur, Geminius
deruilius fortè cœnabat, qui cùm fil-
ios eius deformissimos vidisset;

Non similiter, inquit, Manli fingis,
& pingis. Cui Manlius: Non mirum est.
respondit, in tenebris enim & luce
subobscura fingo, luce autem ac so-
le splendente pingo. Macro. l. 2. cap.
2. Saturn.

Nero.

In Claudij stultitiam subinde io-
cabatur productione syllabæ, quum
diceret, Posteaquàm desit inter vi-
uos morari, prima syllaba producta.
Moros enim Græcè fatuum sonat:
inde finxit morari, pro stultum age-
re, quemadmodum nos à poëta pos-
tari, à iuvene iuuenari. Suetonius.

Caligula.

Suprà apoph. de Auaritia.

Anonymus.

De Vespasiano patre narrat Sue-
tonius, quum scurram multa in alios
iacientem prouocasset vt in se quo-
què diceret aliquid: Dicam, inquit, v-
bi ventrem exonerare desieris, allu-
dēs ad formam Cæsaris, qui faciem
habebat cacaturientis. In cuiusmodi
hominem locus extat Martialis,

*Vtere lactucis, ac mollib. vtere maluis
Nam faciem durum Phæbe cacatur-
riū habes.*

T. Vespasianus.

Cùm morbo grauissimò decum-
beret, quotidieque morbus ingraue-
sceret, dixit, Puto, deus fio: significans
se moriturum. Suetonius.

Iulius Cardinalis.

Cùm amicos ad cœnam vocasset,
intérque conuiuandum, vbi in Basili-
ensis concilij mentionem incidisset,
terra commoueretur: Bono ani-
mo estote, inquit, de synodo Basiliensi
si loquuti sumus, quæ omnem eccle-
siam tremefecit, non tamen illisit. Re-
neas Syluius libr. commentariorum
de Alphonso reb. gest.

Ludouicus Crassus.

† In prælio contra Henricum R.
Anglorum ab equite quodam vr-
gebatur: eques enim apprehenso fr-
no equi regij, captum regem esse cla-
mabat. Ludouicus gladio equitem

obtruncavit, inquiens : At ne in trunculorum quidem ludo Rex solus capitur. Agid. Corrozetus de dict. & fact. memorat. quod alij Ioanni Regi rectius tribuunt.

Fridericus imp.

Fridericus imperator, eos qui iocos moderatè ferrent, sapientes : qui autem promptissimè iocarentur, ingeniosos esse dicebat. Habet autem iocus inter seria suum etiam locum : qui ubi erumpit, utriusque ingenium faciliè declarat. Æn. Sylv. l. 4. cōmentariorum in Alphonso res gestas.

Ludouicus 12. Gall. rex.

* Vnus ex stipatoribus eius cum aulico magnæ nobilitatq; familiæ primario exarserat iracūdia. cū stipator nobilitate generis non se esse inferiore aulico iactaret: erantq; eo nomine in certamen venturi. Hos ante se iubet sisti Ludouicus, rogatque stipatorem vnde ei genus, qui ita se cōferret nobiliss. domino. Tum ille, eo se genere natum ait, quo nullum sit nobilius. Id quidem fateri, ortum regem ex stirpe Noæ: sibi verò genus esse ac gentilitatem ex quopiam illorum qui cum Noa fuissent tempore diluuij. Cachinno sublato, rex cōuersus ad aulicum, despiciēse eum, inquit, cui genus regiū & tibi æquale est? Eoq. ioco utrumque placauit, & ambobus porrexit dexteram. Ex Annal. Franciæ.

Idem.

* Baionensem Centurionem & Lemouicensem superbius de exitu & ordine cuiusdam prælij differentes hætenus tulit, vt Baionensi diceret, Cū te rogabo pernas quomodo salire oporteat : Lemouicensi autem, cū te rogabo, Castanea qua in terra, & quo pacto repastinata lenda, & quibus campis rapa & napus lætentur : tum demū respondeto. Silente utroque, cōuersus ad Lemouicensem, Nostin', inquam, in alio solo rapam biennio satam conuerti in napum, in alio napum raporum accipe-

re speciem? ita & tu haussisti à Baionensi superbiā, ille verò à te ignorantiam, quæ te adeò turgidum reddidit. Ex iisdem Annalibus.

Carolus Quintus.

* Admonitus aliquando in castris vt leges Germanis militibus de vitâ da ebrietate ferret: respondit tē perinde fore, ac si Hispanis interdicere ne furarentur. Chytræus, orat. d. Carolo 5. imperat.

Plura sub apoph. de Facetè dictis.

De ira.

Plato.

Sapienter auditores admonebat vt iratos se in speculo contemplarentur. Nam cū faciem suam furibundam per omnia phrenetico similem viderent, eo dedecore territi, in posterum ab ira sibi faciliè temperaturos. Fulg. lib. 7. cap. 2.

Aristoteles.

Alexandrum ira excandescens placare volens, & sedare summa indignationem, hæc ad eum scripsit. Excandescens & ira non in pares sed in meliores existere solet. Tibi verò nemo par est. Ælian. libr. 12. d. Var. histor.

Epicurus.

* Quid ira esciceret, sciscitatus, respondit, immodica ira gignit insaniam. Seneca epist. 18. ad Lucill.

Isocrates.

* Praua ingenia, inquit, eadem solent esse ex contentiosa, vt non prius finem faciant pugnae & contentionis quàm lethalem acceperint plagam & supplicio memorabili afficiantur. Anton. ser. de odio, & c.

Herodotus.

* Dicebat hominum animos in auribus habitare: bonis enim auditu corpus gaudio repletur: contrariū autem, inflatur irâ. Stobæus ser. 18.

Democritus.

* Iram, quemadmodum canes cæcas criminationes parere dicebat

Anto

Antonius & Maxim. serm. de ira.

Seneca.

† An secundum naturam sit ira, manifestum erit, si hominem inspicierimus; Quod quid est mitius, dum in te & o animi habitu est? Quid autem iracundius est? Homo e quod alio amantius? Quid ira infestius? Homo in adiutorium motum generatus est, ira in exitum. Hic congregari vult, illa discedere: hic profectus, illa nocere, &c. libro 1. de ira ap. 5.

Idem.

† Quid seruo? inquit, quid domino? Quid regi? Quid clienti tuo irascens? Sustine paulum. Venit ecce mors, quæ nos pares faciet. lib. 3. de ira cap. 43.

Macarius.

Interrogatus, quid ira iniuriarum erga homines memoriam tenentes, in & animæ reminiscendi enecatus: aduersus dæmones autem, cum acceptorum ab eis malorum reminiscimur, detrimentum nullum sentimus? respondit: Propterea quod prior illa affecto præter naturam, posterior autem secundum naturam esset. Nicephor. Callist. lib. 11. Eccles. ap. 4; ex Euagrio.

De ira seu iracundia cohibenda.

Bian.

¶ Ono consilio duo maximè conuincenda esse dicebat: Festinationem scilicet, & iracundiam: homo enim iracundus cum extra seipsum sit, iracundus est omni consilio. Laert. in eius vita.

Chilon.

Docebat vincendam iram, quod infestus sit cæteris potentior: quam superare fortius est, quam hostem armatum deicere: nec minus exitij mortalibus sit ab ira, quam ab hoste. Laert.

Aristippus.

Cum videret succensere quendam, ac verbis indignari: Ne verba, inquit, per iram proferamus, sed verbis iram cõpescamus. Stob. ser. 18 Max. ser. 19.

Diogenes.

De non irascendo accuratè differente, adolescens quidam proteruus, veluti periculum faciens, an re præstaret ea quæ docebat, inspicit illi in faciem, Tulit hoc leniter ac sapienter: Non quidem, inquit, irascor, sed dubito tamen an irasci oporteat. Laert. lib. 6.

Zeno Eleates.

Cum maledictis accessit incandesceret, reprehensus quod philosophus verbis improborum commoueretur: Sic cõuita, inquit, æquæ animo admisero, ne laudes quidem sentiam. Lapidis est, non sentire discrimen inter laudantem & vituperantem: sed philosophi est, non ita commoueri, ut ab honesto recedat. Laert. libro 9. cap. 5.

Archias.

Cum in agro comperisset quosdam è famulis admisisse quiddam, sentiens se commotiorem in illos nihil quidem tum fecit, tantum abiens: Fortunati, inquit, estis quod irascor vobis. Cic. hb. 4. Tuscul. quæst. Bruson. lib. cap. 19.

Pythagoras.

* Prodest (aiēbat) cum muliere iracunda consuetudinem habere exercitationis causa: vt equites decem ferocibus affuescant vti equis, quos si domuerint, aliis etiam facilius vententur. Anton. & Maxim. sermone de ira.

Socrates.

Iratus filio aliquid delinquenti, nihil aliud dixit, quam, Ipse te coëcet. Laert. in vita Socratis.

Idem.

* Seruo delinquenti. Cæderem te, ait, nisi irascerer. Admonitione serui insanius tempus distulit, illo tempore se admonuit. Senec. l. 1 de ira.

Demoeritus.

Ad quendam flagris sæuientem seruum, Desine, inquit, te seruo tuo similem ostendere. Seruus enim est qui suis cupiditaribus imperare non potest. *Erasm. l. 8. apoph.*

Xenocrates.

Ingratitudinis vitij à Platone philosopho infimulatus, nunquam iracundia & indignatione se vinci passus est, sed animo immoto illi qui hoc indicauerat, ac ad ultionem instigarat. Hoc, inquit, quod nunc facio, mihi bonum atque commodum est. Quo dicto indicare voluit, non minus se curare propriam salutem, dum iræ frænum iniiceret, quam Platonis maledicentiam, fortassis ab aduersario confictam. *Alian. libro 4. de Var. hist.*

Plato.

Interrogatus per quid cognosceretur sapiens? respondit: Sapiens cum vituperatur, non irascitur: cum laudatur, non extollitur. *Laert. in eius vita.*

Idem.

Iratus seruo, cum eum castigare pararet, & forte interueniret Xenocrates, Flagella, inquit, hunc puerum: nã ipse sum iratus. Sibi diffusus est homo philosophus, sentiens animi commotionem. At vulgus hominum tum maxime punit, cum irascitur. *Laert. lib. 3. Ant. in Mel. par. 2. ser. 53. Val. Max. l. 4. c. 1. Vide Senec. de ira, li. 3. c. 12.*

Idem.

Idem præterea famulo sic comminatus est, Loris te caderem, ni iratus essem. Nihil iræ fideandum. Sapuit Syrus ille Terentianus, qui se coniecit in angulum, edormiturus quod biberat vinum. At ira minus sui compos est, quam ebrietas. *Laert. l. 3. Valer. Max. li. 4. c. 1. Plutarch. de educandis liberis.*

Anonymus.

* Apud Platonem educatus puer, cum ad parentes relatus, vociferantem videret patrem; nunquam, in-

quit, hoc apud Platonem vidi. *Senec. lib. 2. de ira.*

Sotion.

* Ut naues, inquit, egregiæ sunt non quæ sereno cælo nauigant, sed quæ tempestatum resistunt, & seruantur: sic homines resistentes iræ, magni sunt & fortes. *Anton. & Maxim. ser. de ira.*

Aristoteles.

Dicebat, perinde atque fumus oculos commouet, & aspectum ita conturbat, ut neque ea nobis videndi potestas fiat, quæ sunt ante pedes: ita oborta ira rationi caligo suffunditur, ut se delinquere nulla cogitatione deprehendere possit. *Stob. ser. 18.*

Idem.

* Iracundiam describens, est, inquit, perturbatio serena, dura & violenta potentia, cædum causa, calamitatis focia, iacturam concilians & dedecus, pecuniarum pernicietas, & perditionis origo. *Stob.*

Apollonius.

Iræ affectum ait, nisi diligentia, a verbis placidis temperetur, in genium quendam morbum excrefcere. *Stobæus.*

Idem.

Quisquis erga leuia errata vehementius quam par est irascitur, is delinquentem non sinit inter culparum extremam & mediocrem quid intersit dignoscere. *Stob.*

Theano.

Mulier ex Pythagorea philosophorum cohorte, excandescens aliquando in ancillam; Vapulares iam, inquit, nisi irata essem. *Stob.*

Naucrates.

Iracundis simile quid accidere dixit, quod lucernis, quæ copioso oleo magis inflamantur. *Stob. ser. 18. Max. serm. 19.*

Demonax.

A quodam, cui imperator exercitum commiserat, interrogatus, quæ pacto delegatam prouinciam quam optime gerere posset? Si, inquit, irasci-

undia vacaris. Iram sensit vir prudē-
tissimus ad omnem functionem inuti-
lem esse. Eras. l. 8. apoph.

Idem.

Subinde suadebat, non facilè ira-
cendum esse hominibus, si delinque-
rent: sed potius corrigenda esse vi-
tia, medicorum exemplo, qui non in-
lignantur ægrotis, sed morbum san-
tant. Eras. l. 8. apoph.

Pylager.

Rogatus quamobrem non delecta-
etur educandis pueris? Quoniam, in-
quit, nec me ipso delector. Agnosce-
bat naturæ suæ vitium. Erat enim i-
racundus & morosus, eoque nec appo-
situs ad teneram ætatem instituend-
am: cum hodie stulti parentes nul-
lis libentius committant liberos suos,
quàm huiusmodi truculentis & aspe-
ris. Philost. in sophist.

Pyrrhus.

* Pyrrhum maximum præcepto-
rem certaminis gymnici solitū aiūt
his quos exercebat præcipere, non ira
scerentur. Ira enim perturbat artem,
& quæ nocet tantum, non quæ ca-
ueat, aspicit. Senec. de ira l. 2.

Antiochus sophista.

Cum malè vulgò audiret, veluti
formidolosus, quòd nec prodiret in
concionem, nec Reipublicæ munia
capefferet: Non vos, inquit, metui,
sed me ipsum: agnoscens bilem suam
vehementiorem, quàm vt cohiberi
posset. Sensit idem Plato, qui sunt i-
racundioris ingenij, ad disciplinas
quidem esse idoneos, ad gerendam
Rempub. non item. Philo. in sophi.

Anonymus.

Quidam iratus Agasoni, volebat eū
percutere, cumque is clamaret, Athe-
niensis sum: ad asinum versus: At tu
(inquit) Atheniensis non es: eique
multas plagas inflixit. Meminit Plut.
in libello de Cohibenda ira.

Melanthus.

Negabat eam iram videri gravem
quæ mentē cogat emigrare, sed quæ
prorsus excludat domo. Sētiens, pro-

bis etiam ingenijs adiūctam esse ira-
cundiam: sed hoc vitium esse tolera-
bile, si celeriter animus ad se redeat,
& pro ira rationem in consilium ad-
hibeat. At si perturbatio penitus in-
sideat animo, ita vt excussa ratione
feratur æfreni impetu: certa perni-
cious est. Eras. li. 8. apoph.

Charilasus.

Seruo cuidā audacius agenti cum
ipso, Ni iratus essem, inquit, occide-
rem te. Adeò putabat nihil rectè di-
ci fieri ab irato, vt ne in seruum
quidem animaduertere voluerit cō-
motior. Plut. in Lacon.

Anonymus.

† Quidam Rhodius cum videret
lictorem Prætori Rom. se clamoribus
& minis laceffentem, sedato animo
dicit: Non admodum curo quiddicas
tu, sed quid ille (videlicet Prætor)
tacendo cogitet. Plut. li. de cohiben-
da ira.

Cotys.

Erāt natura celeris ad iram, sævus-
que castigator eorum qui in minist-
erio deliquissent. hospes quidam ad
illū detulit vascula fragilia, tenuia-
que, sed scitè curiosèque celte tor-
nòque elaborata. At is hospiti quidē
dedit munera, cæterum vascula om-
nia confregit. demirantibus cur id
faceret: Ne, inquit, sævire in eos
qui fracturi erant. Prudentis est, na-
turæ suæ morbum agnoscere, & vi-
tio materiam præripere. Plutarc. in
apoph.

M. Cato.

Iratum ab insano nulla alia re dif-
ferre dicebat, quàm mora temporis,
sentiens iram esse breuem insaniam.
Plut. & Stob. ser. 18.

Idem.

* Eum in balneo quidam percussit
imprudens: postea satisfaciendi Ca-
to, non memini (inquit) percussum
me. Melius putavit non agnoscere,
quàm ignoscere Senec. lib. 2. de ira,

Cato Vticensis.

* Huic causam agenti in frontem

mediam, quantum poterat attracta pingui salina, inspisset Lentulus absterfit facie, & affirmabo (inquit) omnibus, Lentule, fallit eos qui te negant os habere. Seneca libro 3 de ira cap. 38.

Vespassianus.

† Demetrio nunquam non de ipso obloquente, hæc mandari iussit: Tu quidem nihil prætermittis, ut ego te interfici iubeam: ego tamen canem latrantem non occido. Xiphilinus in vespas.

P. Franc. Gorgia.

† Viator quidam cum conuiciis in eum iactis verbera etiam inuitaretur: cognouissetque paulò post, in quem stomachum euomisset, sibi redidit, magno sui pudore, genibus accidens, veniam precatur. Franc. verò humo sublatum, amplexusque in Domino, assidere sibi iussit: hortatus ad patientiam, neve deinceps, si sciret, iracundiæ fræna laxaret. Ribadè. li. 2. de eius vita cap. 6.

Athenodorus.

* Ei ob senectutem flagitanti ut sibi liceret redire domum, Augustus concessit. At cum ille Cæsari dixisset Vale, volens aliquod philosopho dignum monumentum apud illum deponere adiecit: Cæsar, cum fuerit iratus, nequid dixeris fecerisve, priusquam Græcarum literarum xxiiij. nomina apud te recensueris. Cæsar autem philosophi dextram amplexus, Adhuc, inquit, te præsentem mihi opus est: totumque etiam annum apud se detinuit, dicens illud Græcorum prouerbium, Silentij sunt tota fidi præmia, siue approbans philosophi dictum, quòd tutum esset iram premere, ne prorumpat in verba. siue leniens, philosopho profuturum fuisse, si hoc dictum non addidisset iam abiturus. Plut. in apoph. Fulgos. lib. 7. cap. 2.

Anonymus.

Egyptius quidam monachus interrogatus, cur adeò se omnibus cor-

poris voluptatibus subtraheret? Respondit, Ut hac ratione omnem causam & occasionem præcidam. Itaque quippe ut de voluptatibus belligeretur, ita etiam voluptatem suppressione sopitur. Nicephor. Call. li. 11. Ecclésiast. histor. c. 43 ex Euagrio.

De irrisione.

Agésilus Ephorus.

Cum Agidis sausu factum esset ut fieret omnium debitorum solutio, iamque tabulis in forum Clarium comportatis, ignis esset iniectus, ac flamma exurgeret, cæteris creditoribus mæstus insultabat dicens: Se nunquam clarius lumē, aut ignem vidisse puriore. Debat enim ipsi plurimū, & erat agrorum prædius nihil tamen cuiquam soluere habebat in animo. Extrema improbitati est linea, etiam illudere iis quos afflixeris. Plut. in Lacon.

Thrachalus.

Cuidam inter argumentandum dicenti, Si hoc ita est, is in exilium ridens subiecit, Si non est, redis. Eras. l. 6. apoph.

Argæus.

Faciens iter per Selinuntem, cum in monumento quodam hoc Elegia cum carmen vidisset inscriptum,

*Hos restringentes Mars forte tyrannidibus
sausus*

Ponè Selinuntis wænia strauit humi.

Iure peristis, inquit, qui tyrannidem ardentem conati sitis extinguere: contra oportuit illam sinere, donec tota deflagraret. Arripuit locum ex occasione verbi extinguere. Extinguitur enim quod opprimitur, & extinguitur incendium. Plutar. in Lacon.

L. Crassus.

Apud Perpennam iudicem defendebat Acoleonem, quem accusabat Aelius Lamia, homo omnium deformosissimus. Is eum interpellaret quodiose: Audiamus, inquit Crassus, pulchellum

ellum puerū. Huic dicta cum esset
eifum, iterum ait: Audiamus etiam
tertium, & multo arrisum est vehe-
entius. parum enim facundus erat.
af. li. 6. apoph.

Idem.

† Crassus in expeditione Parthica
m Regem Deiotarum ætate pro-
ctum in condenda noua vrbe occu-
tura offendisset, Videris mihi, in-
uit, ô Rex, nimis serò, hora nimirū
ei postrema ædificationem inchoa-
. Cui Rex: nec verò tu ipse satis ma-
progressus es, Imperator, ad bellū
arthis inferendum, Crassus enim
num sexagesimum excesserat. Plut.
i Crasso.

Antiochenis.

† Aduersus Iulianum, qui eos aduē-
i suo vexabat, vociferantes, & eum
ridentes dicebant, eum barbam,
uam densam & promissam gerebat,
ondere debere, ex eaque funes confi-
ere. Tūm etiam numismata eius tau-
um habere, qui cornibus suis mun-
um expugnarit. Socrates li. 3. hist.
15.

M. Cincius.

Quo die legem de donis ac mune-
ibus tulit, C. Centoni prodeunti, ac
atis cōtumeliosè interroganti, quid
ers Cinciole? Irridens hominem, Vt
mas, inquit, si vti velis. Ridiculè au-
em notauit hominem quòd donatis
& commodariis rebus vti gaude-
ret. Eras. li. 6. apoph.

Cicero.

Quum M. Appius in proæmio di-
ceret, se magnoperè rogatū ab ami-
co, vt in causa clientis adhiberet cu-
ram, eloquentiam & fidem, hic Cice-
ro, j Ad eone ferreus homo es, inquit,
vex tam multis quæ rogauit amicus
nihil præstes? Plut. in apoph.

M. Lælius.

Suprà apoph. de Fortuna & pul-
chritudine corporis.

*Vide apoph. de facere & iocose
dicere.*

De iudice bono & incorrupto.

Bis.

Dicere solebat, se malle inter ini-
micos quā amicos iudicare Nam
ex amicis alterum prorsus futurum
inimicum, ex inimicis autem alte-
rum amicum fore. Bruson. libr. 3.
cap. 10.

Democritus.

* Optimus (inquit) iudex esse iudi-
catur, qui citò intelligit, & lentè iu-
dicat. Alterum quidem est beneuo-
lentia, alterum autem diligentia ex-
quisita. Ant. ferm. de incorruptis iu-
dicibus.

Idem.

* Addebat, nihil inconsideratè agē-
dum in iudicio, sed prius deliberan-
dum, nec cogitatione festinandum
vt aliquid plus quàm liceat dica tur:
sed lentè & cunctanter appetitio ac-
curatè exercenda est, nec ad gratiam
immutanda: nam inconstans incon-
sulto, & leuis temerario deterior est.
Eod. ferm.

Themistocles.

Oratus à Simonide poëta, vt ami-
cum non ad eò iustā causam habentē
quem cōmendatissimum haberet: re-
spōdit, Nec Simonidē fore bonū poë-
tam, nisi mensuram modūque in-
canendis carminibus, quæ scribebat,
curaret: Neque se bonum prætorem
habitum iri, si legibus ac iustitiæ, ali-
cuius gratiam præposuisset, Fulg. lib.
6. c. 4. & Plut. in apoph.

Architas.

Dicebat iudicem & aram idem ef-
se: pariter enim ad vtrumque confu-
giunt, qui iniuria afficiuntur. Senties,
tales oportere iudices esse, vt oppres-
sis sint præsidio. Refert Aristot. Rhe-
tor. 3.

Aristides.

Quum inter duos priuatos cau-
sam cognosceret, & alter quòd Aristi-
dem irritaret in aduersarium, extra

causam multa commemoraret, quibus ille læsisset eum. Aristides interpellans hominem, Ista nunc, inquit, missa fac bone vir, & si quid te læsit eloquere: tibi enim in præsentia, non mihi index sedeo. Plut. in Aristide.

Alcámenes.

Cuidam ab Alcámenes sciscitanti, quam ob rem seniores apud Lacedæmonios plures dies fumeret ad cognoscendum in causis capitalibus: & si quis fuerit absolutus, nihilominus obnoxius sit legi. Ideo, inquit, pluribus diebus cognoscunt, quoniam si in capitis discrimine errauerint, non est corrigendi cōsiliij potestas, oportet autem à causa liberatum, obnoxium manere legibus, quod fit, ut secundum eandem legem liceat aliquid rectius de reo statuere. Hoc temperamento prouisum est, ne vel occidatur innocens, vel effugiat nocens: qui quamuis errore iudicum sit absolutus, potest eadem lege denuo conueniri, pœnâsque dare legibus. Plut. in Lacon.

Lyfias.

* Dicebat iudices eadem mēte præditos esse debere, qua legislatores. Stob. ser. de magistratu.

Idem.

Interrogatus, cur munera à Mefsenis oblata nō accepisset? Quoniam in leges iustitiæ grauitè peccassem, inquit. Maluit vir prudentissimus bona conscientia iudicare, quam propter munuscula à iustitiæ tramite turpiter discedere. Plut.

Agésilauus.

Cum in causa quadam iudex esset, & is qui accusabat rectè dixisset: patronus verò malè, qui tamen subinde repeteret, Agésilauum decere, ut legibus opitulareretur, perinde ac si optimam haberet causam: hominis improbitatem reprehendens, ait: Si quis domum tibi oppugnaret, aut vestem arriperet, num expectares ut architectus aut sartor tibi esset auxilium larurus? Quo dicto indicabat, iudici

nequaquam conuenire, ut opituleretur iis qui contra leges aliquid delicti admiserunt. Plutarchus in Lacon. a. poph.

Hippodromus Sophista.

Clementi tragædiarum actori longè præstantissimo, quam apud Amphyciones optimè re gesta negata esset victoria, quod Byzantium esset, atque id temporis Byzantium à Romanis obsideretur, profiliens clamauit; Valeant applaudentes, ac perperam de re iudicantes: Ego, inquit, Clementi victoriam decerno. Quum alter histrio appellasset Cæsarem, obtinuit Hippodromi suffragium. Philost. in sophistis.

Epicærus.

* Nihil est, inquit, quod eum qui præest magis deceat, quam ut neminem vel superbè contemnat, vel indecorè admiretur, sed ex æquo omnibus præsit. Anton. serm. de iudicibus incorruptis.

Idem.

* Sequentia dicta etiam eius sunt. Sicut vera trutina, neque à bona & concinna corrigitur, neque per falsam examinatur, sic etiam iustus iudex, neque à iustis castigatur, neque apud iniustos iudicatur. Minime in iudiciis delinques, si ipse in vita tua delicta caueris. Melius est, sententia iustè pronuntiata reprehendi ab eo qui merito suo damnatus est, quam si iniustè iudicaueris iure à natura vituperari. Quemadmodum Lydius lapis indicat aurum, non autem ab auro examinatur: sic & homo qui iudicandi facultate pollet, Turpe fuerit iudicem ab aliis iudicari. Stob. serm. 9.

Machetas.

Philippus Macedo Machetæ cuiusdam pro tribunali sedens causam cognouit, sed dormitabundus, nec satis attentus ad iuris æquitatem: itaque sententiam tulit aduersus Machetam. Verum quum is exclamasset, se ab ea sententia appellare, rex

iratus, ad quem? inquit. nam appellandi verbum monarchis est iniustum. Hic Machetas: ad te ipsum, ô rex, inquit, si expergiscaris, & attentius audis causam. Ac tum quidem surrexit rex. Caterum posteaquam causam apud se melius perpendisset, intelligeretque Machetæ factam iniuriam, iudicata quidem non rescidit, sed pecuniam qua damnatus fuerat Machetes ipse persoluit. In vno facto, quot regis virtutis argumenta? Non perseveravit irasci & prouocanti, & somnolenti publicè obiiicienti: sed per otium rem animo accuratius considerauit, iam ab ira liber. Sit hoc ciuilitatis, regisq̃ moderationis: illud verò prudentiæ, quòd ingenioso commento sic damnatum eximit damno, vt regiam tamen in iudicando auctoritatem non proderet, multam priuatam perinde quasi ipse damnatus esset, dissoluit. Plutarch. in apophtheg.

Idem.

Harpalus pro Cratete propinquo ac familiari suo, qui iniuriarum postulabatur, petiit à Philippo, vt reus multam quidem solueret, sed à causa liberaretur, nec damnatus hominum maledictis exponeretur. Hic verò Philippus: Præstat, inquit, vt ipse malè audiat, quàm vt nos propter illum. Indulgebat amicis, sed quatenus licebat, integra iudicis opinione. Plut.

Idem.

Duo pariter scelerosi sese inuicem accusabant, cognoscente Philippo: rex audita causa pronuntiauit, vt alter exularet Macedonia, alter illum insequeretur. Hoc Græcè sonat iucundius, quòd φεύγειν & ad fugientem pertineat, & ad exulantem, fugientem autem insequimur. Neutrum igitur absoluit Philippus, sed vtrunque damnauit exilio. Plut.

Anonyma.

¶ Cum anus quædam præsiden-

te Philippo causam diceret, ipsumq̃ ad ea quæ præponenda erant somnulosum videret, rogabat vt sibi liceret prouocare. Er cum ille quæret, ad quem nam? Ad Philippum, respondit, vigilantem. Stob. ser. 13.

Alexander.

Orante accusatore, altera manu aurem solebat occludere. Interrogatus, cur id faceret, respondit: Defensori etiam dandus est audiendi locus. Antonius in Melissa, parte 1. sermo. 53. Plutarchus sic recèlet, Initio quum in causis capitalibus sederet iudex, accusatori alteram aurem occludebat: rogatus, cur id faceret? Alteram, inquit, integram seruo reo.

Antigonus.

Fratr Antigoni Marfis litem habebat: sed à rege postulabat, vt causa domi cognosceretur. Cui Antigonus. Si nihil, inquit, præter ius agimus, melius fiet in foro, cunctisque audientibus. Non impetrauit hoc à rege fraternus affectus, vt vel tantillum de iure concederet. Ipsum autem hoc dilemmate constrinxit. Si iniustam causam habere te scis, cur litigas? Sin iustam, cur fugis hominum conscientiam, & ad domesticas latebras rem fori pertrahis? non cariturus sinistra ciuium suspicionem, etiam si ob bonam causam viceris. Plut. in apoph.

Antiphon.

* Si peccandum sit in iudicando, præstat (inquit) accusatum absolueri iniuste, quàm iniuste perdere. Illud enim quidem peccatum est, hoc verò impietas. Stob. serm.

Scipio minor.

* C. Liuium prætereuntem cum vidisset: Hunc, inquit, virum scio peierasse: verum quoniam nullus illum defert, non possum simul & accusator esse, & iudex. Sit hoc in censore moderationis & iustitiæ exemplum. Plut. in apoph.

M. Antoninus.

Dicere solebat, priuatos quidem

homines multos habere iudices: principi autem nullum esse alium iudicem quam Deum. Dion Nicæus, & Xiphilinus in eius vita.

Q. Maximus.

† Atilium Calatinum Soranum oppidi prodicione reum admodum infamem imminentis damnatione periculi, *Q. Maximus* soceri pauca verba subtraxerunt, quibus affirmavit, si in eo crimine fontem illum ipse comperisset, diremturum se fuisse affinitatē. Continuo enim populus penè iā exploratam sententiam suam, vnius iudicio concessit, indignum ratus eius testimonio non credere, cui difficillimis Reipubl. temporibus, benè se exercitus credidisse meminerat. Val. Max. li. 8. c. 1.

Trochonus.

† Quidam Nobilis furore amens, ensēque districto rusticorum hominē aggressus occidere cogitabat. Hic rusticus primum quidem fuga saluti consulere tentavit, sed cum acrius se urgeri sensit, educta machæra; *Quæso*, inquit, Domine mi, ne mihi vim inferas, alioquin quo potero modo resistā. Sed cum ille acrius instaret, pedem fixit rusticus, & nobilem inderemit. Raptus est ad tribunal à cognatis interfecti; qui in Curia Grætionopolitana plurimum se posse quā gratia, quā opibus arbitrabantur. Sūmus in ea Præses *Trochonus* aequi amantissimus, cognita causa, nihil moratus accusatorum potētiam, hac sententia reum innocentem declaravit, & absoluit. Licuit, inquit, *Machæra* se contra ensē tueri. Et quidem rectè, vim enim vi repellere licet. In eiusdem Curie decretis.

Vide apoph. de Iustitia.

De iudice malo & corrupto.

Pythagoras.

* *Q*ui de malis, inquit, pœnas nō sumunt, bonos affici volunt

iniuriis. *Stob. serm. de magistrat.*

Philippus.

Quendam ex Antipatri amicis in iudicum numerum ascripserat. Verum post, vbi cognovit illum tingere barbam & capillos, submouit eū, dicens: Qui in capillis fidus non esset, eum in rebus gerendis non videri dignum cui fideretur. Fuco utebatur in tingendis capillis vbi non multum erat lucri: multo magis vsurus erat fuco in publicis negotiis, vbi dolus interdum ingens adfert emolumentum. Et hanc oportet regum præcipuam esse curam, vt cognoscendis causis viros præficiant incorruptos. Id quī fieri potest, vbi venduntur iudicandi munia, & is designatur iudex, non qui vir melior est, sed qui ad dandum prior, aut largior? At apud Philippum nec Antipatri tantum valebat authoritas, quin suspectum è iudicum ordine moueret. *Plut. in apoph.*

Catulus.

† Reus adulterij commissi in domo Cæsaris, *Clodius* Iudices pecunia corrupit, & absolutus est. Atque antequam sententiam ferrent, petierāt à senatu præsidium, quod nō erat nisi damnaturis necessarium, & impetrauerant. Itaque illis eleganter *Catulus* absolutus iam reo: Quid vos, inquit, à nobis petebatis? An ne nummi vobis eriperentur? Inter hos tamen iocos impunè tulit ante iudicium adulter, in iudicio leno, qui damnationem peius effugit, quā meruit. *Seneca Epist.*

Democritus.

* Damnandi sunt (aiebat) nec absolueri, qui aliquid dignum exilio, aut vinculis, aliāve pœna committunt. Si quis verò temerè absoluerit, lucri aut voluptatis gratia, iniuste facit, & iniustitiam ei cordi esse necessarium est. *Stob. serm. 44.*

Iamblichus.

* Malum iudicium omnis mali cau-

causam esse dicebat. Stobæus eod. ferm.

Qu. Flavius.

Apud populum reus actus, accusante C. Valerio, quum quatuordecim tribuum suffragiis damnatus esset, proclamauit. Se innocentem opprimi cum Valerius æquè clara voce respondit: Nihil sua referre, nocens an innocens periret. Ea vox tam violenta, reliquis tribus reo conciliauit: itaque reus, quem prostratum credebat, absolutus est. Erasmi. li. 6. apoph.

Qu. Calidius.

Ex prætura Hispaniensi accusatus à Gallis, quum sensisset iudicibus pecuniam contra se datam in eos iudices qui paruo pretio corrupti eum damnauerant, exclamauit: Idoneam mercedem pro meo capite pacisci debuistis. Bruson. libro 3. cap. 10.

Cicero.

Infrà, de Victoria.

Vide apoph. de Iniustitia.

De iudice incauto.

Ptolemæus rex.

Cum alea luderet, assistens quidam, condemnatorum ipsi nomina recitabat, & crimina in eos collata referebat, ut ille quinam mortis supplicium commeruissent decerneret Berenice verò vxor eius accepto libello è ueri manibus, non permisit ut ad finem vsque legeretur, dicens. Non sic obiter aduertendum animum esse, cum de hominis salute disceptaretur: sed cogitandum, & relinquenda ludicra. Non enim simile esse casum talorum, & corporum. His auditis, delectatum Ptolemæum ferunt, neque postea unquam inter ludendum de capitibus causis audiuisse. Alianus libro 14. de Varia historia.

De iudicio nimis exacto.

C. Lucilius.

Dicere solebat, nolle se sua scripta legi, nec à doctissimis, nec ab indoctissimis: quod hi nihil intellexerent, illi plus saperent quam ut posset illorum iudicio satisfacere. Id exprimebat huiusmodi versu trochaico.

Persium non curo legere: Lælium Decimum volo.

Erat Persius illius ætatis omnium doctissimus habitus: Lælius erat vir bonus, & non illiteratus, sed nihil ad Persium. Refert M. T. cum aliis aliquid locis, tum lib. de Oratore secundo.

M. Antoninus orator.

Rogatus quam ob causam nullam unquam orationem scripto mandasset? Ut, inquit, inficiari queam à me dictum esse, si quid fortè aliquando dixi, quod opus non erat. Labilis est hominis memoria, ut ægrè reperias duos, qui quæ simul audierunt, eodem modo referant. Hinc parata tergiuersatio, Non dixi aut non sic dixi: aut dixi quidem, sed hoc adieci. Erasmi. li. 8. apoph.

De iudicio iusto non temerè mutando.

Boso rex Arelatensis.

Quum ob alapam episcopo suo inter sacrificandum illatam, accusatus apud Othonem primum Romanorum imperatorem, capitis damnaretur, archiepiscopus verò vnà cum reliquis episcopis, abbatibus, principibus intercederent, ut hoc sanguinis iudicium suspenderetur. Rex hoc audiens. Non equum est, inquit, ut rectum imperatoris iudicium executioni non mandetur, cum non conueniat vel vllum verbum à principis ore frustra egredi. Munsterus reci-

rat. libr. 2. Cosmograph. vbi de Are-
lato.

De iudicio in re ignota non ferendo.

Diogenes.

CVidam ad ostentationem inge-
nij multa de rebus cœlestibus
differenti: Quàm nuper, inquit, de
cœlo venisti? Socratem in hoc retulit,
cuius ad illud: Quæ suprâ nos, nihil
ad nos. Laërt. lib. 6.

Auacharxis.

Admirabatur, quâ conueniret, vt
artifices apud Græcos certarent, sed
de his iudicarent artis expertes? Sen-
tiens, de arte quacunque neminem
melius ferre iudicium posse, quàm i-
psum artificem. Certabant in thea-
tro histriones, cantores & gladiato-
res, quorum artes populus nequaquã
intelligebat: nihilominus tamen a-
liis applaudebant, alios explodebant.
Laërt. l. 1. c. 9.

Stratonicus.

Ptolomæo rege de musica cum
ipso differente: Aliud est, inquit, ô
rex sceptrum, aliud plectrum. Signi-
ficans non esse regum de musica
cum musico disputare. Eras. libro 6.
apoph.

Idem.

Idem Minnaco fabro, secum de
musica disceptanti: Non animadu-
eris, inquit, te supra malleum loqui?
Castigauit hominem de rebus sibi i-
gnotis & incognitis loquentem. I-
dem.

Idem.

Idem in eum, qui quum prius fuis-
set cithor, postea factus musicus, de
arte secum contenderet, pronuntia-
uit senarium Græcum, vulgò cele-
brem.

Ἰδοίης μὴ ἐκαστος εἰδὲν λέγειν.

id est,

Quâ quisq. norit artē, eam canat licet.

Idem.

Zetho de musica differenti, Ne v-
num, inquit, nequaquam oportet de
musica loqui, qui tibi nomen omniū
à Musis alienissimum elegeris, teip-
sum pro Amphione appellans Ze-
thum. Amphion, vt est in fabulis, cã-
tu citharæ condidit Thebas, at Ze-
thus frater rusticus fuit. Apparet il-
lum sibi mutasse nomen. Eras. li. 6.
apoph.

Anonymus.

Psaltes quidam apud Antigonum
artis suæ specimen edebat. Quum ve-
rò sapius Antigonus diceret: Con-
stringe netem & rursus mediam: in-
dignatione commotus, respondit, A-
uertant, ô rex, à te diu malum hoc, vt
me melius atque exquisitius hanc ar-
tem teneas. Iniquè tulit musicus eius
reprehensionem, qui à musices stu-
dio planè alienus erat, indignum es-
se putās, artificem reprehendi ab eo,
qui manus fidibus nunquam admo-
uisset. Ælian. lib. de Var. histor. &
Plut. in apoph. de Philippo rege i-
dem recenset.

Hippomachus.

Hippomachus pugilâdi magister,
quum Athleta quidam ex eius disci-
pulis specimen exhiberet artis, & cir-
cunstans multitudo vniuersa accla-
maret, percussit eum virga Hippo-
machus, inquiens: Sed tu perperam
neque sicut oportebat fecisti, quod
melius fieri debebat. Nam si quid ar-
tificiosum præstitisses, non hi te col-
laudarent. Innuens, eos qui vnum-
quodque ritè gerunt ac administrâr,
non multitudini, sed iis tantum, qui
rei notitiam aliquam haberent, pla-
cere oportere. Videtur & Socrates
populi iudicium repudiare in collo-
qui ad Critonem, cum Crito veniens
ad eum in carcerem, suaderet vt effu-
geret, & Atheniensem contra se iu-
diciū corrumperet. Ælian. lib. 2. de
Var. histor.

Apelles.

Tabulâs in pergula proponere so-
lebat,

ebat, póstque eas latitans, quid præ-
ereuntes reprehenderent ausculta-
bat: Sutor quidam reprehendit, quòd
in crepidis pauciores vna intus fecif-
set ansas, tulit hoc tacitus Apelles. po-
stridie quum idem circa crus aliquid
notaret, Apelles indignatus prospex-
it, denuncians illi ne sutor vltra cre-
pidam iudicaret. Quod & ipsum in
proverbum abiit. Bruson. libro 1.
cap. 10.

Idem.

Alexander Ephesi suam ipsius ima-
ginem, quam Apelles finxerat, con-
templatus, non laudavit pro dignita-
te picturæ. Quum autem introductus
equus hinniret equo picto, perinde
utque vero: Atqui ô rex, inquit A-
pelles, hic equus in discernendis pi-
cturis longè te meliore iudicio præ-
ditus esse videtur. Ælianus lib. 2. de
Var. hist.

Nicostratum.

Infrà de Oratione nimis elabo-
rata.

Zeuxis.

Megabyzus quum aliquando pi-
cturas tenuiter & ruditer confectas
audibus extolleret: alias verò cum
summa industria elaboratas repre-
henderet: pueri Zeuxidis eum deri-
lebant. Zeuxis itaque: Cùm taces, in-
quit, Megabyze, nescio quid magni
de te sibi pueri hi pollicentur, respi-
ciunt enim ad vestem & cultum tuum.
Simulac verò quid artificiosum vis
dicere, te contemnant. Parcior igitur
& consideratior sis in laudandis com-
pescens linguam, neque cuiusquam,
quæ nihil attinent, opera vel artem
collaudes. Ælianus libro 2. de Varia
histor. Sed hoc ipsum. Bruson. libr.
tertio, capite decimosexto, & Eras-
m. libro 6. apoph. Apelli ascribunt: Pli-
nius autem pro Megabyze ponit A-
lexandrum magnum.

Polycletum.

Polycletus insignis statuarius, co-

dem tempore duo simulachra fecit:
alterum ad arbitrium plebis, alte-
rum iuxta peritiæ artisque normam.
Gratificatus verò plebi hoc modo
est. Ad singulorum accessum transpo-
suit & commutavit aliquid, morem
gerens vniuersiusque voluarari & e-
narrationi. Itaque proposuit vtrun-
que. Et alterum quidem omnes admi-
rationi, alterum iubilatio ac risui ha-
buerunt. Respondens autem Poly-
cletus: At hoc, inquit, quod vitupe-
ratis & reprehenditis, à vestra arte
profectum est: quod verò suspicitis,
ego mea facultate sum fabricatus. Æ-
lianus libro decimo quarto, de Var.
histor.

C. Caligula.

† Illustrium virorum ingenia
contempsit, Homeri carmen abolere
cogitavit, sæpius dictitans licere sibi
quod Platoni, qui poetam illum ex
sua civitate sustulit: parumque ab-
fuit, quin omnia Livij Maronisque
monumenta abolerent: Hunc nullius
fuisse ingenij testatus, illum negli-
gentem & verbosum. Labieni, Cor-
di, Cremutij, Casij Seueri scripta
Senatus consultis abolita, requiri, &
esse in manibus leſitarique permisit,
quando maximè sua interesset, ut fa-
cta quæque posteris tradantur. Ita
propostere de doctorum monumen-
tis iudicabat. Sueton.

Anonymus.

Romæ in foro pendeat tabula
quædam, habens imaginem pastoris
vetulicum pedo: de hac Teutonum
orator rogatus, quanti eam æstima-
ret? satis Germanicè respondit: Se
nolle sibi dono dari talem viuum,
aut verum. Non spectavit artificium
pictoris, sed formam tantum, nec
potuit etiam iudicare de
re sibi ignota me-
lius. Eras. l. 8.
apoph.

De iuramento vel iureiurando.

Thales.

Adultero sciscitanti, An abiuraturus esset adulterium: Non, inquit, est periorium adulterio peius. Significare voluit vir sapientissimus, illum stultè dubitare de peierando, qui facinus periurio par non dubitasset committere. Eoque in atrocioribus sceleribus nihil ponderis habet iusiurandum. Quisquis enim audet dare venenum, audebit & cum periurio inficiari. Thales dictum recitatur à Laërtio l. i. c. i.

Solon.

Tantam morum probitatè inesse hominibus oportere dicebat, ut non opus esset ligare iuramento. Maxim. serm. 33.

Socrates.

Socrates bonos viros decere dicebat, ut eos mores ostenderent hominibus, qui essent iureiurando firmiores. Antonius in Melissa par. 2. serm. 63.

Cleantes.

* Dicebat iurantem eo ipso quo iurat tempore verè iurare aut peierare. nam si ita iuret, tanquam facturus, quòd iusiurandum attinet, verè sanctèque iuravit: sui proposito dissentiente, tanquam non facturus, peieravit. Stob. ser. 28.

Pythagoras.

† Deierare per Deos vetabat: Quemque enim id studiosè curare oportere, ut ex vitæ merito, sibi fides haberetur. Laërtius l. 8.

Cleomenes.

Cum Argiuis septem dierum patius inducias, cum observansprehendisset illos tertia nocte indulgere somno, fiducia videlicet induciarum adortus est eos, & alios interfecit, alios abduxit captiuos. Cæterum

quum illi probro daretur violata iusiurandi fides: De diebus, inquit, patius sum, nates non adduxerunt in iureiurando. Quamquam & alioqui, quicquid mali quis fecerit hostibus, id & apud deos & apud homines habetur iustitia præstantius: verum huic magnificæ voci non respondit euentus. Nam & vrbe, cuius gratia violata conuentia, frustratus est, eo quòd mulieres detractis è teroplis deorum armis illum vitæ sunt: perinde quasi diis ipsis, quos conempserat, pœnas de ipso sumuntibus. Postremo versus in dementiam, ipse sibi gladiolo quodam totit & incidit corpus à talis usque ad loca vitalia, itaque vitam finit, ridens ore deducto. In hoc apophthegmate nihil habes imita ad dignum, vult tamen exemplum ad vitandam iusiurandi violationem Plat. in Lac.

Agesilaus.

Barbaros, qui iusiurandi religionem violassent, ita laudare ac probare solebat, ut diceret eos nulla re magis deos sibi infestòs reddere, quàm si sacrosanctum iusiurandum temerè violarent. Ælian. libro 14. de Variis hist.

Pericles.

Amico roganti, v. pro se falsum diceret testinoniam, cui adiunctum erat iusiurandum, hoc est periurium: respondit, Se quidem amicum esse, sed usque ad aram. Sentiens, aliquòisque gratificandum amicis, sed citra iuramenti violationem. Plutarch. in apoph.

Isocrates.

Iusiurandum oblatum duabus de causis fide firmandum esse tuadebat. Vel ut ipsum turpi suspitione liberet, vel ut amicos ex magnis periculis serpias. Pecuniarum verò gratia, etsi iustam causam haberes non per deos iurandum dicebat. Stob. sermone 25.

Lycurgus.

Eatenus amicis & familiaribus auxilian

auxiliandum esse dicebat, ut inter-
mperium non admitteretur. I-
tem.

Lysander.

Dicere solebat, pueros tesseris,
viros iuramentis oportere circumue-
ire. Quidam tamen hoc dictum
Philippo Macedoni etiam ascribunt.
Ter verò dixerit, mea sententia lo-
nè à recto iustoque aberravit. Neque
erò absurdum est, si dissentiam à Ly-
andro. Nam ille tyrannidem exer-
cebat. Ego verò quo animo sim, ex
o manifestum est, quòd minimè mi-
i hoc dictum probatur. *Ælianus*
bro 7 de Varia histor. *Plutarch.* in
acon.

Anaximenes.

Alexander statuerat Lampfacum
iuere. Ad id tendenti cùm Anaxi-
menes veniret obuiam extra muros,
eprecaturus suæ ciuitatis perni-
tem, Alexander suspicans quid esset
eriturus: Iuro, inquit, me non fa-
urum quod petet Anaximenes. Tū
anaximenes: Peto, inquit, ut Lam-
facum diruas. Captuserat Alexan-
er, & iureiurando compulsus est ser-
are quos demoliri statuerat. *Erasm.*
b. 6. apoph.

Populus Rom.

Populus Rom. Carbone pollicen-
: quippiam, & addente iusiurandū
m execratione: populus vicissim
rauit, se illi non credere. Probis vi-
s & iniuratis habenda est fides: leui-
us, ne iuratis quidem. Refertur ad
l versus Menandricus.

εἰς πρὸς εὐαὶ ὁ πείθων τῆ λέγους, εὐλόγος,
Suadet loquens visa non oratio.
ras. l. 6. apoph.

D. Ludouicū Franc. R.

† Ad pactum cum Saracenorum
incipibus de redemptione stabiliē-
um, cùm hi ab illo, genus quoddam
ramenti Christianæ pietati non ad-
iodum consentaneum exigerent, se
o modo iuratarum negauit. Cuidam
utem è Francis Proceribus, id ve-
ementem virgēti, ac dicenti nisi eo

pacto iuraret, fore ut captiui omnes
ab iis interimerentur: Respondit: In-
tegrum illis esse quæ vellent facere,
se verò malle ut pium Christianum
occumbere, quàm Deo sibi irato vi-
tam ducere. *Ionuil.* in eius vita, ca-
pite 46.

De iurisprudentia.

Seib. Scauola.

Serbidius Scauola, vir tū iurispru-
dentia, tum M. Antonini imperato-
ris amicitia celebris, dicere solitus
est: Ius ciuile vigilantibus scriptū es-
se, non dormitantibus. Sentiens, Iu-
risprudentiā non sine summo studio
percipi: quemadmodum Aristote-
les sic edidit libros Naturalium, ut
non essent editi, nisi viua vox do-
ctoris accederet. Refertur libro
Pandectarum 42. titul. Quæ in frau-
dem credi l. Pupillus. Verum ex
Scauola merito requirit studium
ac vigilantiam à iurisprudentiæ can-
didatis: ita nemo non improbabit
sententiam Iodoci, qui Meclinien-
senatui præcedit. Nusquam enim nō
magna contentione tuebatur: nemi-
nem posse, vel vnus legis intelli-
gentiam consequi, qui quicquam
sciret in bonis literis. Et cùm in
conuiuio quodam mecum disputans
incaluisse, addebat, vix esse treis
in orbe, qui leges Cæsareas intelli-
rent. Aderat huic conuiuio Ioannes
Syluagius, Caroli tum regis cancel-
larius, Georgius ab Halonio, Blasius
iureconsultus, & alij nonnulli. Fate-
batur tamen, Bartolum leges ad ple-
num intellexisse, cùm constet, illum
tot locis hallucinatū esse. *Eras. Rot.*
l. 8. apoph.

Q. Mutius.

† P. Ser. Sulpitius forensis ora-
tor, cùm de re sui amici Q. Mutium
consulisset, neque responsum eius
intelligens iterum ac tertio interro-
gasset, tandem à Mutio obiurgatus

est, dicente: Turpe esse patricio viro, & causas oranti, ius in quo versaretur ignorare. Ea veluti contumelia tactus Seruius adeo diligenter in prudentiam iuris deinceps incubuit, ut eius peritissimus habitus sit. Cic. in Bruto.

Vide apoph. de Legibus.

De iustitia.

Thales.

THales Milesius interrogatus, Quo pacto quis optimè iustissimèque viueret? Si, inquit, quæ in aliis reprehendit, ea ne faciat ipse. In alienis, enim erratis perspicaces sumus, ad sua quisque lusciosus est. Laër. lib. 1. c. 1.

Pythagoras.

* Dicebat peregrinum virum iustum non modò ciue, sed etiam consanguineo maioris esse faciendum. Stob. serm. 9.

Bias.

Damnaturus quempiam ad mortem, lachrymatu8 est miseriam hominis, & meritò deplorandam fortunam. Verùm cum dixisset quidam, Quid est quod deiecas, cum in tuo sit arbitrio, condemnare aut liberare hominem? respondit Bias: Necessarium quidem esse, naturæ condolere: à lege autem & iustitiæ regula discedere, magis perniciosum est. Stob. ser. 44.

Zeno.

Cùm ex eo quidam familiarium quærent, qua possent ratione iustitiam colere, nihilque iniuriæ facere: Si semper, inquit, me vobis adesse existimabitis. Max. ser.

Anisthenes.

Negabat sapientem virum obstrictum esse legibus ab hominibus promulgatis: intellexit vir prudentissimus, sapientem obligatum esse virtuti, iuxta cuius normam vitam insti-

tuit. Leges enim non omnia præscribunt, sed ipsa ratio docet quid turpe quidque honestum, & virtutis regula ubique ostendit, quid viris bonis agendum sit, Laër. 1. 6.

Idem.

Frequenter dicere solebat virum iustum pluri faciendum, quàm conatum. Arctiora enim sunt vincula virtutis, quàm sanguinis. Et omnis bonus bono proximo cognatus est, propter animorum similitudinem. Laër. 1. 6. c. 1.

Idem.

Aiebat, homines virtute præditos sibi parare defensores non fortes tantum, sed etiam æquos & iustos. Nolumus enim defendi, si contra iustitiæ leges aliquid admittant. Eras. Rot. 1. 7. apoph.

Democritus.

* Bonum est (dicebat) non iniuriis non facere, sed non velle quidem. Stob. serm. 9.

Aristides.

Quendam reum egerat, at cum iudices post Aristidis accusationem nollent audire reum, protinus ad suffragia, quibus eum damnaturi erant, properarent: Aristides supplex pro reo intercessit apud iudices: ut eum iuxta legum præscripta diligenter audirent. Tanta erat in viri legum æquique obseruantia. Plut. in vita Aristidis.

Idem.

Interrogatus, quid iustum esset. Aliena non concupiscere, respondit. Stob. ser. 9. Phauorinus 14.

Idem.

Cùm Athenienses eò deuenissent, ut Aristidem ostracismo (id erat de nationis genus, quod testulis peragbatur) in exilium agerent, ac rusticus quidam illiteratus testulam ad eum deferens iussisset, ut Aristidis nomen inscriberet? Nosse, inquit Aristides, Aristidem? Cùm ille negasset nosse, molestè tamen ferret, què iustus cognomine diceretur: filius

A

Aristides, & nomen suum inscripsit
estulæ, ac reddidit. Tam leni animo
erebat iniustam damnationem. Gra-
uissimum autem vitæ innocenter a-
tæ testimonium est, è tanta multitu-
dine neminem extitisse, qui aliquid
biiceret, quàm Iusti cognomen,
quod ipse tamen sibi non imposue-
rat. Plutarch. in Aristide.

Pericles.

Ab amico rogatus, ut pro re cau-
que eius falsum peieraret: respon-
dit, Oportet me amicis accommo-
dare, sed vsque ad aras. Gell. li. 1. c. 3.
Iul. & Eras. in proverbio, Vsque ad
aras amicus.

Plato.

Eam scientiam quæ à iustitia re-
pota est, calliditatem, potius quàm
scientiam appellandam, dicere so-
bat. Cicero lib. 1. Officiorum. Stob.
rm. 9.

Philemon.

Eum virum iustum esse pronun-
ciabat. non qui iniurius non esset,
sed qui cum esse possit, ne sit cauet:
eque qui parua non accipit, sed
in magnis cum potest, abstinet:
eque qui omnia hæc seruauerit, sed
in incorrupta legitimæque natura
stus esse mauult, quàm videri. Pha-
rocinus.

Phocion.

Ab Antipatro rogatus, ut nescio
quid iniusti faceret: Non potes, in-
quit, simul me amico & adulate-
ri. Amicus enim eo vsque obsecun-
t amico, quousque iustitia & æqui-
spatitur. Plut. in apoph.

Demosthenes.

Eos homines in primis laude di-
nos pronuntiauit, qui nullam ante-
ponerent iustitiæ utilitatem. Pec-
as enim quisque possidere potest,
iustitiæ gloria pecuniis non emi-
r. Phaurinus. Verùm Stobæus id
ocrati ascribit.

Iason. Theff.

Celebratur Iasonis Theffali dictū,
quo se purgare solebat iis quib. mo-

lestiam aut vim attulisset: Qui ma-
gnis in rebus se iustitiæ cultorem ha-
bereri velit, eum in paruis interdum il-
lam violare oportet. Velut in bello,
quo tuta sit respublica, agri aut ædi-
ficia quorundam ciuium interdum
perduntur. Eras. lib. 1. apoph.

Agis.

Suprà tit. de Conscientia bona.

Acrotatus.

Parentibus postulantibus ut sibi
in re quapiam iniusta adesset, recusauit
illis aliquandiu. Cæterùm cum insta-
rent, hunc in modum respondit: Do-
nec ess. m. apud vos, nullam omnino
tenebam iustitiæ scientiam: verùm v-
bi me patriæ tradidistis, patriæque le-
gibus, insuper & iustitiam & honesta-
tem pro viribus docuistis, conabor
huic magis obtemperare quàm vo-
bis. Et quandoquidem hæc est vestra
voluntas, ut quæ sunt optima faciã-
optima verò sunt, quæ iusta sunt,
cum homini priuato, tum præcipuè
principatum gerenti: quæ vultis fa-
ciam, quæ dicitis nego. Plutarch. in
Lacon.

Agis.

Quibusdã Eleos hoc nomine præ-
dicantibus, quòd in certaminibus O-
lympiacis essent iusti iudices: Quid,
inquit Agis, magni miriue faciunt, si
intra quinque annos vno tantū die
se iustos præstant? Pergentibus au-
tem laudare qui cæperant: quali ve-
rò, inquit, mirum sit si re pulchra, ni-
mirum iustitia pulchrè vtuntur. Non
putabat vir sapientissimus, in eum
competere iustitiæ laudem, nisi qui
per omnem vitam in omnibus actio-
nibus iustitiam coleret, nam Iudi
Olympiaci semel tantū intra quin-
quennium celebrabãtur. Plutarch. in
Lacon.

Agesslaus.

Sciscitatus, Vtra virtus esset præ-
stantior, fortitudo an iustitia? graui-
ter respondit: Fortitudinis nullum
esse vsum, nisi adsit iustitia. Quòd si
omnes essent iusti, nihil opus fore

fortitudine. Quo responso nihil præter æquum faciendum ubique putauit. Plutarch. in Lacon. apoph. Stob. ferm. 7.

Idem.

Cùm cæteris in rebus esset rigidior, & exactè iusti legum que tenax: tamen in amicorum negotiis existimabat, inhumanitatis ac sauitiæ prætextum esse, nimium aduersus illos esse iustum. Huius rei testis est epistola quædam perbreuis, quæ fertur ad Hydrieum Carem scripta, qua qui tam amico veniam deprecatur in hunc modum: Nicias si nihil peccat, dimitte hominem: si peccat, mihi dimitte, sed omnino dimitte. Innocentem punire, scelus est. culpam interdum condonare in gratiam honesti deprecatoris, humanitas est. Cùm enim iustitiã semper oporteat esse clementiam temperatam, quoties nacta est grauem interpellatorem, & minus habet inuidiæ, & plus impetrat gratiæ. In plerisque igitur amicorum negotiis ad eum modum se gerebat Agesilaus: interdum tamen magis sequebatur reipub. utilitatem per occasionem oblatam, quàm indulgebat amicitiam. Plut. in Lacon. apoph.

Idem.

Cùm adortus quidam eum esset, qui cupiebat ut suis eum literis apud Asiaticos commendaret, respondit: Nō opus est ut à me literas accipias, quoniam hospites quæ iusta sunt sponte faciunt in Asia. Ibidem.

Idem.

Cùm à quodam diceretur, Decet reges præstare, quicquid capite annuerint: Nihilo magis, inquit, quàm eos qui reges adeunt, decet ea petere & loqui quæ iusta sunt. Plut. in Lacon. apoph.

Idem.

Cùm vrgeretur improbè à quodam, ut promissum præstaret, atque idem crebrò repeteretur, quasi fas nō esset negare: Rectè sanè, inquit. Si quidem iustum est, faciam: sin minus, nequa-

quam faciam, non enim promisi, sed dixi. Plut. in Lacon.

Callicratidas.

A Lyfandri amicis sollicitatus, ut vnum quendam ex inimicorum numero permetteret ipsis interimere, & acciperet talenta quinquaginta. Tametsi pecunia egeret, ut solueret nautis promissum stipendium: non tamen hoc fieri concessit, cùm videret contra omnem hoc esse iustitiam. At cùm Cleander regius consiliarius dixisset: Ego profectò hoc accepissem, si fuisset Callicratidas: Et ego inquit Callicratidas, accepissem, si fuisset Cleander. Idem.

Eo Eurycratidus F.

Cuidam percontanti, in qua demum ciuitate tutò viuere possent? In ea, ait quam qui incolunt, neque plus possident, neque minus: & ubi iustitia viget. Graviter admonuit, eam ciuitatem tutò habitari posse, in qua iustitiæ cura habetur. Plut. in Lacon.

Idem.

Cùm videret in Olympiis curre res sollicitos de emissionem, ut aliqui lucri haberent ad occupandam victoriæ. Quantò maior est, inquit, cura cursoribus de celeritate, quàm de iustitia. Vir integræ mētis etiam in ludis volebat haberi rationem iustitiæ, nec tamen agendum ut prior quis ad metas pertingeret, sed ut iustè vinceret. Ibid.

Leonidas.

Xerxes Leonidam scripserat: si de finas cum diis bellare, & meis te copiis adiunxeris, potes fieri Græci monarchia. Huic ita respondit Leonidas: Si nosse quæ in vita mortali essent iusta & honesta, abstinuisset iam diu à concupiscendis rebus alienis. Ego malim potius pro Græci mori, quàm contra iustitiæ leges populares meos tenere monarchiam. Plutarch. in Lacon.

Agesipolis.

Quum quidam Agesipoli dixisset ipsum, licet rex esset, cum æqualibus

bus fuisse obsidem, non liberos aut uxores eorum: velut hoc esset regi ledecorosum, dari in manus ac ius aliorum, quum alij reges soleant victorem ac liberos pro sedare obsides? Et quidem iure, inquit, optimo: par est enim, vt nos nostra ipsorum fecimus errata. Subindicans, si quid calamitatis accidit in bello, aut in Republica, regum vitio accidere: eoque usum esse, vt hi potissimum punitantur, per quos venit calamitas. Æterum, morem iniquum esse, quod ceptum est, vt coniuges ac liberi qui nihil commeruerint, dedantur obsides. Ibidem.

Cleon.

Postquam reipub. administratione apessere destinasset, testatus est, se iam, omnium amicitiarum vincula esse soluere, quod amici pserunquē bstant ne liceat vbique rectum tenere clauum. Eras. l. 6. apoph. ex. Plu.

Anaxandridas.

Cuidam ab ipso sciscitanti, cur seiores in Lacedæmoniorum republ. lures dies sumerent ad cognoscendum in causis capitalibus: & si quis fuerit absolutus, nihilominus obnoxius legi? Ided, inquit, hoc faciūt, quoniam si in capitis discriminē forte trauerit, non est corrigendi confisij potestas: oportet autem à causa liberatum, obnoxium manere legibus: uod fieri potest, vt secundum eandem legem liceat aliquid rectius de eo statuere, vt vbique in suo vigore maneat iustitia. Plutarc. in Lacon.

Artaxerxes.

Cum Satibarzanes Artaxerxis reiscubicularius, quiddam minus iustum à rege peteret, sentirētque illū Artaxerxes hoc facere sollicitatum viginti Daricorum millibus, quætori æriij sui mandauit, vt Daricorum triginta millia ad se deferret, & illata ea dedit Satibarzani, dicens: Accipe, nam hæc tibi cum dedero, non ero pauperior: iniustior autem futurus, si illa quæ petebas, nunc de-

dissem. Commentus est rex egregius, vt nec amicum contristaret, nec à iustitia descederet. Plut. in apoph.

Amigonus.

Infrà de Regno & regibus.

Q. Scauola.

Quum postulasset vt fundus, cuius emptor erat, sibi semel adiudicaretur, idque fecisset venditor, dixit se pluris estimare, & adiecit pretio centum millia. Exemplum integritatis, vix hoc seculo credibile. Eras. lib. 6. apoph.

M. Cato.

Magistratum iudicem dicebat nec pro iustis orandum, nec pro iniustis exorandum. Sensit, culpam esse iudicum si vt iustis æqui sint, orandi sunt, quum oporteat vltro fauere bonis. Pro iniustis orare, fortassis humanitatis est: at exorari, est à iustitia descedentis. Plutarch. in Rom. apoph.

Idem.

Cum partes in conuiujs fortirentur, nec illi fauisset sors, amicis hortantibus vt primus omnium caperet: Non decet, inquit, inuita Venere. Tã natura iustus erat, vt contra sortem amicorum fauore noluerit vti. Plut. in eius vita.

P. Rutilius.

P. Rutilius amico cuidam rem iniustam petenti, pernegabat, quumque is commotus per summam indignationem diceret: Quid ergo mihi opus est tua amicitia, si quæ abs te rogo, non facis? Imo, inquit Rutilius, quid mihi opus est tua amicitia, si me vrgerere cupis, vt in iustitiæ leges tua causa peccem? Eras. Rot. lib. 8. apoph.

Pomponius.

Phraati Parthorum regi qui legatos postulati, vt Euphratē, Romanæ ditionis terminū esse vellent: Imò, inquit, illud magis postulandum est, vt Romanorū fines à Parthorum regno iustitia dirimat. Plut. in Rom. apoph.

Idem.

Quum composito Sicilia tumultu-

tu ac ciuitatibus quę defecerant placidè receptis, soli Mamertini postularent audiri, recitantes leges quasdam ipsis olim à Romanis concessas: Non desinetis, inquit, nobis accincti gladij recitare leges? Significans iure agere volentibus non opus esse armis. Plutarch.

Libertus Episcopus.

Respondit Constantio imperatori, suadeti vt subscriberet in excommunicationem Athanasij: O Imperator, iudicia ecclesiastica decet cum maxima proferri iustitia. Tripart. hist. l. 5. c. 17.

Traianus.

Traianus imperator iustitiam & æquitatē in principe plurimum commendare solebat, qui his potissimam virtutibus principes ceteros homines excellere debere dictabat, quorum & ipse dum Rom. gubernaret imperium, studiosus adeo fuisse fertur, vt aliquando ensē strictum præfecto vrbi in conspectu omnium dederit atque dixerit: Cape ferrū hoc, & siquidem rectè imperium gesserō, pro me: sin aliter, contra me hoc vtere. Nicepho. Callist. lib. 3. Ecclesiast. hist. cap. 23.

Hadrianus.

Cum in spectaculo populus clamore flagitaret, vt aurigam qui placuerat, liberum esse iuberet: per tabellam respōdit, iniquum esse quod peterent, & contra leges iustitię. Si enim seruum alienum libertate donaret, fieret iniuria domino. Ex Diōne Cassio, & Spartiano.

Fridericus Imperator.

Cum Ladislaum Hungarię ac Bohemię regem educaret, nō defuerūt qui perdendum suaderent puerum, cuius vita ingentes molestias Cæsari, mors regna & opes inaximas allatura esset. Ad quos ille: Ergo me, inquit, opulentum magis regem, quàm iustitiam, quàm iustum cupitis. At ego iustitiam bonūque nomen diuitiis cunctisque rebus antepono. Aneas

Syl. lib. 3. commentario. in res gestas Alphonsi.

Rodolphus.

Ad Rodolphum imperatorem cum quidam venisset, qui Othaccarū Bohemię regem, atrocem hostem, in venatione se occisurum promitteret, si factō præmium esset: Rodolphus, Etsi noster hostis est Othaccarus, inquit, non tamen id efficiet, vt iustitię & moderationis fines transeamus. Aneas Syluius lib. 3. Commentariorum de reb. gest. Alphonsi.

Ioannes Imper.

Inter Ioannem Caroli quarti eius nominis patrem, & Henricum Carinthię ducem, de regno Bohemię longa & difficilis fuit contentio. Verū cum quidam ad Ioannē veniens, veneno se hostem occisurum promitteret, si præmium speraret: Ioannes iustitię & integritatis amator, Si me nescio Henricum, inquit, interemisses, & ad me fugam adornasses, cruci tibi præmium futurum erat, qui te regio sanguine commaculasses: & tu me modò authorem tanti sceleris petis? Idem.

Alphonfus.

Alphonfus Aragonum rex, eo principes qui iustitiam non colerent persimiles sibi videri dicebat iis, qui morbo caderent comitali. Nam ci animę materia sit sola iustitia, quę tēditur ad vitam: quid restat principibus, sublata iustitia, quę est vita quasi nutrimentum & cibus? Anton. Panorm. de rebus gestis Alphonsi, & Aneas Syluius de eius dictis.

Idem.

Cum Stephanus eques Neapolitanus poculo amatorio insanisset, tene retque oppida & nonnulla regia officia ab Alphonso Aragonum rege tradita, fuerant qui ab Alphonso illa bona postularent, absurdum esse dicentes, à demēte huiusmodi bona possideri. Quibus rex respondit, Sibi inhumanissimam videri, iis se etiā substantiā auferre, quibus fors men-

m & cerebrum abstulisset. Inauitatem calamitatem non esse adiundam calamitati. Idem lib. 4.

De iuuenib. & iuuentute.

Democritus.

Robur & pulchritudinem iuuentutis bonum esse, vt senectutem studentia florem esse dicebat. Max. rm. de senect. & iuuentute.

Simonides.

Dicebat hominem, quandiu uiuit uenis & vegetus, animo leni esse æditum, multa irrita cogitare, neque senectutem sibi affuturam, neque mortem expectare, indulgere otio, nec intelligere quàm breue sit iuuentutis ac vitæ tempus datum hominibus. Stob. ser. 96. vt paucis omnia, iuuenis ab Horatio descriptus est, Indus, iracundus, iners, vinosus, amator.

Erasosthenes.

* Iuuentutem veri comparabat, deinanantem ætati & autumno, senectutem hyemi Stob. ser. 115.

Iuuenes philosophus.

* Iuueni multa eximia dona tum in anima tum in corpore Deum contulisse dicebat, quæ semper augentur, semper magnitudinem, robur, fortiam, gratiam refulgentem, mentem confirmatam, prudentiam & orationem animi bonorum nunciam. Multa ex artibus & scientiis lucratur. Quod si infortunium aliquod ei intrat morbus, aut paupertas, aut ignominia, singula perferre potest: & tantumquam bonus athleta quemuis casum pererat. Stob. eod. ser.

Solon.

* Lege sanxit, ne quis admodum iuuenis ad magistratum aut consultationes admitteretur, quamuis prudentissimus esset visus. Stob. ser. 112.

Plutarchus.

* Iuuenes hortabatur, vt hæc tria habere curarent: in animo temperantiam, in lingua silentium, in ore pu-

dorem. Anton. ser. de iuuenib. virtute præditis.

Idem.

* Decet iuuenes (inquit) æmulari seniores, vt lactens pullus equæ cursum comitatur, & vt Plato dicebat de mero aquæ miscendo, furentem à sobrio temperari. Stob. ser. 112.

Aristoteles.

* Laudabiliorem & magis necessariam temperantiam in iuuenibus quàm senibus esse dicebat. Nam iuuenes plus quàm senes cupiditatibus tentantur. libr. 3. Topicorum: & libr. 3. Ethicorum.

Athenienses.

Scitu dignissimum est iuramentum quod Ephebi Atheniensi reipublicæ præstare solebant. His verbis autem fuit conceptum: Non ignominia afficiam arma sacra, neque deseram meum commilitonem, quo cum iunctus fuero. Dimicabo pro aris & focis, & solus & cum multis. Patriam non derelinquam in deteriori statu, sed ampliori meliorique quàm acceperim. Semper magistratui præfecto prudenter obediam, & legibus constitutis parebo, atque aliis quibuscumque plebiscitis. Quod si quis leges vel irritas facere, vel eis non obtemperare velit, non concedam: sed vlciscar & solus & cum pluribus. Sacra quoque patria colam. Horum dii mihi testes, & conscij sunt. Stob. serm. 41. de Republ.

DE LABORE.

DEMOCRITVS.

DICEBAT, omnes labores otio iucundiores esse, quando illa consequuntur homines quorum gratia laborant, aut consecuturos se sciunt. Frustrationi verò, cum spei non respondet euentus, vnum est remedium, si omnia reliqua

similiter ærumnosa sint, & laboriosa.
Stob. ser. 29.

Idem.

* Voluntarios labores in voluntariorum patientiam leuiorem efficeret, & laborem continuum consuetudine fieri seipso leuiorem dicebat. Stob. ser. eod.

Idem.

Idem cum interrogaretur à quodam, quomodo laboriosi ac industrii differrent à desidijs: Quo, inquit, impij à pijs: spe nimirum bona. Sperant quippe qui corpus laboribus exercent, pingua laborum præmia, desides autem semper præsentem inuentur paupertatem. Max. ser. 32.

Idem.

Adolescenscens conspicatus industrii, Optimum, inquit, senectuti condidit obsonium. Sensit fructum laborum senectutis esse fulcimentum & obsonium: quo si destituantur homines, quis negarit miseram senem esse conditiones? Max. ser. 32.

Pythagoras.

* Familiates tuos hortabatur, vt optimum viuendi genus sibi deligerent: quæ uis enim laboriosissimū esset, consuetudine tamen fore iucundum. Stob. ser. 30.

Cleantes.

Suam vitam diuitum vitæ solebat hoc nomine præferre: Dū illi, inquit, pila ludunt, ego fodiens durā humum exerceo. Sen sit vir sapiētissimus, hominem nō ad otium & desidiā, sed ad laborem à Deo conditū esse. Laër. lib. 7. cap. 11.

Idem.

Cum audisset à Lacone quodam probari laborem, delectatus eo dicto, subiecit hemistichium Homericum,
Αἴματις εἰς ἀγᾶθῆα φίλον τέκος.

Id est,

Sanguine præclaro factus es, carissimo fili.

Laër. l. 7. c. 1.

Diogenes.

Cum Philippus Alexandri Magni

pater expeditionē & bellum in Corinthum apparare diceretur, Corinthij trepidi, rerumque suarum satagentes, ad opera certatim incumbere cœperunt, hic arma sibi comparabat, ille lapides congerebat, alius muros in altitudinem substruebat, non nulli propugnacula firmabant, alij aliud agebant quod ad munitione pertineret. Eorum itaque studium Diogenes cum cerneret, nihil habere aliud commodius quod ageret, exemplo philosophico pallio succinctu dolium suum subuolueret & hinc inde vertere cœpit. Admirante autem quodam eius amico, ac percunctante cur hoc ageret? respondit Diogenes, Ideo uoluo, ne vnus inter tot operi intentissimos cessator esse uidear. Guido Bitur. tit. de Desidia.

Idem.

* Nullum bonum dicebat esse laborem, cuius finis non esset magnanimitas, & intentio firmitasque animæ, non autem corporis. Stob. ser. 7.

Idem.

Cuidam admonenti, vt iam senesceret à laboribus: Quid, inquit, si in stadio currere, vtum oportere iam metæ vicinum cursum remittere, an magis intendere? Recte sensit virtutis studium hoc magis intendum, quo minus superest vitæ: quod turpe sit, tum ab honesto instituto refrigescere. Laër. l. 6.

Socrates.

Cuidam cupienti quidem ire ad Olympiam, sed itineris labore deterrito Cum, inquit, domi sapienter mero totum prope diem ambules, ante prandium, rursus ante cœnam, si domesticas ambulationes proferas atque quinque sexve dies, facile peruenies Olympiam Docuit vir ingeniosus id quod terret in aëundis laboribus imaginationem esse potius, quam ipsam laborem Si quid honestæ re gratia periculi, dispendij, aut laboris suscipiendum est, excusamus, detre-
amur.

statum, korremus : cū frequenter
 vitro in rebus nihili (non enim dicā
 turpibus) plus impendamus. Ita qui-
 tam inuitati ad studia literarum, ex-
 usant valetudinem , infomnium,
 impendia librorum : cū interim
 otiam noctem ludant alea , potatio-
 ne contrahāt febrim, podagram, hy-
 ropem & lippitudinem , scortatio-
 ne paralytim , aut scabiem nouam,
 quam Gallicam appellant. Eras. Rot.
 3. apoph.

Idem.

* Tantum laboris quantum animus
 libenter suscipit exequendum esse
 licebat. Xen. libro. 1. de dict. & factis
 suis.

Idem.

Afferbat, operari esse vtile ac bo-
 num homini : otium verò esse dam-
 nosum ac malum. Xenoph. & Stob.
 serm 27.

Idem.

Præterea boni quippiā facientes,
 operari dicebat, & opifices bonos es-
 se : aleatores autē aliudve quippiam
 prauum & noxium agentes , otiosos
 nominabat. Xenophon, & Stobæus
 ser. 27.

Idem.

* Dicebat quemadmodum nec mu-
 lier sine viro, sic nec bona spes abs-
 que labore quicquam parit. Stobæus
 serm. 108.

Pythagoras.

Familiares suos hortabatur, vt opti-
 mum viuendigenus sibi deligerent:
 Quāuis enim laboriosissimum esset,
 consuetudine tamen iucundum fore.
 Stob. ser. 27.

Aristoteles.

Frequenter dicere solebat, artium
 radices satis quidem esse amaras, sed
 dulcissimum adferre fructum. Sensit
 vir sapientissimus, nihil absque duro
 labore ad homine parari posse, attā-
 men postquam requies sequitur, ho-
 mo multis refocillatur bonis. Dictū
 philosophi extat apud Laert. libr. 5.
 cap. 5.

Ptolemaus sophista.

Heraclides scripserat libellum, cui
 titulū indiderat πόνος ἐγκώμιον, id est,
 laboris laudatio. Eum cū Ptole-
 mæus sophista fortē obuius, videret
 habētem præ manibus rogabat, quid
 moliretur? Cum ille respondisset
 πόνος ἐγκώμιον. Ptolemæus accepto co-
 dice, deleuit ω , & adiecit, Tempus
 est vt legas titulum encomij, reperit-
 que scriptum ὄντος ἐγκώμιον, Ptolemæus
 huc allusit, quod si labor meretur
 laudem, eadem opera laudandus es-
 set asinus, animal labori natum. Phi-
 lost. in sophist.

Dion sophista.

* Animi & corporis remissiones
 ad novos labores nos præparare dice-
 bat: & vt arcus & lyra, sic homines
 quiete vigere. Stob. ser. 60.

Lacones.

Apud Lacones prouerbio celebra-
 tum est, Admota manu fortunam
 esse inuocandam, quo significabant,
 sic esse inuocandos deos, vt simul &
 manum apponamus, & nostram ad-
 damus operam, alioqui frustra inuo-
 cari. Vanum est, numini acceptum
 ferri oportere, si quid in actionibus
 hominum prosperè cedit, sed non fa-
 uet numen otiosis ac pigris. Vult sua
 munera ad nos per nostram venire
 industriam, ne stultum videatur, si fa-
 ueat ipsius dona contemnentibus.
 Plur. in Lacon.

Anonymus.

Dionysius emptum Spartanum co-
 cum parare iussit Laconicum iuscu-
 lum, paratum autem non comedit:
 sed interrogauit, quidnam eius dele-
 ctar et Lacones, cum insuauissimum
 esset? Tum cocus, hoc iusculum non
 habere cōdimenta illa dicebat, quod
 Laconicum habet. Interrogauit Dio-
 nysius, quænam essent illa? respondit
 cocus: Huiusmodi condimenta apud
 te nō sunt ante cibum, nempe labo-
 res, sudores & balneum in Eurota flu-
 mine. Stob. ser. 27.

Apelles.

Apelles nunquam tam occupatus fuit, vt diem prætermitteret, in quo nihil omnino pingeret, artem exercens. Vnde subducens sese à negotiis, dicere solebat, Hodie nullam lineam doxi. Quæ vox abiit in prouerbium, de quouis officio prætermisso. Plin. li. 10. cap. 35.

Musonius.

* Ducis bellici & priuati hominis corpora dicebat iisdem laboribus non semel affici. Honos enim, inquit, labores duci leuiores efficit, præsertim quòd intelligit in hominum esse oculis quicquid exequitur. Stob. serm. 46.

Idem.

† Extremæ impudentiæ esse dicebat, in subeundis, vel sustinendis laboribus meminisse quidem corporis imbecillitatis; erga voluptates autem obliuisci. Stob. serm. de Intemperantia.

Idem.

† Vt facilius & promptius labores illos sustineamus, quos virtutis gratia subituri sumus, cogitandum est, quam multa tolerant aliqui propter malas cupiditates. Quantum perferant alij lucrandi causa; quantaque patiantur nonnulli dum gloriam venantur &c. Stob. serm. 29.

Cato.

† Cùm esset Imperator in Hispania, sic milites adhortabatur; Cogitate cum animis vestris, si quid vos per laborem rectè feceritis, labor ille à vobis citò recedet: bene factum à vobis, dum viuetis, nõ abscedet. Sed si qua per voluptatem nequiter feceritis, voluptas citò abiit, nequiter factum illud apud vos semper manebit. Hæc ex Musonio Philosopho. A. Gell. li. 16. ca. 1.

C. Fariu.

Suprà de Inuidia, quæ felicitatis & virtutis comes est.

Pompeius.

Lucius Lucullus cùm post obita

militiæ munia, otio se & voluptatibus dedisset, ac Pompeium, quòd multus se implicaret negotiis, reprehenderet: Magis, inquit Pompeius, præter ætatem est senem deliciis vacare, & otio, quàm imperium gerere. Grauius taxans illorum sententiam, qui putant senibus nihil agendum: quum decorum sit, Rempubl. gubernantem, vel stantem mori. Otium enim, vt in iuuenibus stultitia est: ita profectò in senibus crimen. Plut. in apoph.

Papyrius.

A Papyrio Curse, viro impigro, equites ausi sunt petere, vt pro re bene gesta relaxaret aliquid laboris. Quibus ille: Ne nihil, inquit, remissum dicatis, remitto, ne utique dorsum demulceatis, quum ex equis descenderitis. Hoc non erat remittere laborem, sed equo curando aliquid adimere. Nisi fortè sensit, quosdam milites delicatiores, post equitandi laborem iubere solitos sibi defricari tergum. Hoc operæ Papyrius suis remisit. Erasmi. libro 6. apophthegm.

Seuerus imp.

Seuerus imp. symbolum tribuno dari iussit, Laboremus. Pertinax ad imperium ascensus dederat, Militemus. Illi placuit belli omen, huic pacis. Sublato namque bello, reditur ad agricolationem & opificia. Otium in pace delicias alit, & omne flagitiorum genus. Alius Spart.

Vespasianus.

Vespasianus quum vehementer auferetur vitiatis intestinis, nihilo secius imperatoris muneribus fungebatur, adeò vt lecto decumbens audiret legationes: & amicis hortantibus vt sibi parceret, respondit, Imperatorem stantem mori oportere. Sueton.

Hadrianus.

Florus hos versiculos scripserat in Cæsarem Hadrianum,

Ego nolo Cæsar esse,
Ambulare per Britannias,
Seyhicas pati pruinas.

Cui Cæsar respondit,
Ego nolo Florus esse,
Ambulare per tabernas,
Lattare per popinas,
Culices pati rotundos.

Sentiens, se honestas occupationes præferre inuili turpique otio. Suetonius in vita Hadriani.

Probus imp.

Non patiebatur militem esse otiosum sed multa opera militari manu perfecit, dicens, Annonam gratuitam militem comedere non debere. Flavius Vopiscus.

Maximinus.

Suprà tit. de Industria.

Alphonsus.

Cùm reprehenderetur à Matthæo Siculo, eximix sanctitatis viro, quòd propriis manibus laborasset: Subridens, Nunquid, inquit, Deus & natura nequicquam regibus manus dederunt? Panormit. libr. 2. de reb. gest. Alphonsi.

Idem.

Senex quidam multo vino repletus, cùm suam apud Alphonsum ebrietatem excusare conarètur dicendo, lac senum esse vinum, respondit, sed regum cibus est honos; quem dij immortales non otio aut luxu, sed improbis laboribus, multisque sudoribus hominibus vendunt. Panormit. libro de rebus gestis Alphonsi.

Dorotheus monachus.

Quotidie lapides ad mare colligebat, annuatimque fabricabat hospitalium pro ægrotis. Huic laboranti quidam dixit: Cur ita conficis corpus tuum? cui ille: Quia me, inquit, illud occidit. Sezomenus in Tripartita histor. libro octauo cap. 1.

Vide apoph. de Assiduitate.

De lasciuia.

Pericles.

Postquam cum Sophocle poeta nauigasset, ac Sophocles conspecto formoso puero dixisset, En quàm speciosus puer! Decet, inquit, ô Sophocles prætorem non tantùm manus, sed linguam etiam habere continentem. Sensit vir prudentissimus, non turpe tantùm esse, si reipsa ab omni lasciuia facti abstinemus, verùm etiam si impudicè & lasciuè de rebus loquamur. Plut.

Hieron.

Epicharmo comico poetæ, quòd præsentè ipsius vxore dixisset quiddam inhonestum, mulctam dixit. Epicharmus Siculus erat, iuxta regionis naturam plurimi ioci. At rex tantum iudicauit esse tribuendum reuerentiæ coniugio, vt crimen existimaret, audiente vxore iocari lasciuus. Plut. in apoph.

Vide apoph. de Impudicitia, Libidine & Impudentia.

De Latrocinio.

Probus imp.

Quum multa barbarorum loca purgasset latrocinis, vbi peruenisset ad Isauros, dixit, ab illis locis facilius arceri latrocinia, quàm tolli. Sentiens, esse dandam operam, ne latronibus illuc esset aditus, néve iuuenes latrocinari discerent. Itaque loca omnia quæ angustum haberent aditum, veteranis concessit: addens, vt eorum filij ab anno decimo octauo ad militiam mitterentur, ne antè latrocinari discerent, quàm militare. Hoc tum rectè Probus, quum multum interesset inter militiam & latrocinium: nunc friuolum est, Vopiscus.

Papinianns.

† Cùm Bubas insignis dux latronum sæpius elusis militibus Seueri

Imp. cuiusdam mulieris opera captus esset. Eum Papinianus præfectus prætorio interrogabat, cur latrocinia patrasset? Cui Bubas; Et tu (inquit) cur præfectus es? Quibus verbis illi cæterorumque magistratum, vel dissimulationi, vel ignavia tribuebat, quod impunè tandiu grassatus esset. Xiphil. in Suet.

De laude, virtutis stimulo.

Anaximenes.

Dicebat, si ij qui bono zelo ducti, bene rectèque hominum facta nulla omnino laude digna putant, quem quæso fructum & utilitatem ipsi ex suis egregiè factis sperare audebunt? Stob.

Democritus.

* Rectè facta collaudare, honestum esse dicebat: mala verò laudibus vehere, adulterini ac impostoris animi esse indicium. Stob. ser. 14.

Lycurgus.

Fortè obuius Xenocrati, qui à Telone obtorto collo pertrahabatur in metæcium, quo in loco carcer erat Athenis, fustem impegit in caput Telone, ac Xenocratem quidem liberavit, Telonem verò, tanquam indigna patrantem, in carcerem coniecit. Id Lycurgi factum ab omnibus collaudabatur. Itaque post aliquot dies Xenocrates factus obuiam Lycurgi liberis: Citò, inquit, ô puer, retuli gratiam patri tuo, qui vulgò laudatur, quòd in re difficili tulerit auxilium. Sentiens laudem esse præmium rectè factorum Fuste enim illi patrocinatus est, non oratione. Nimirum hoc est, *βουδ' ἴσασιν μὲν γὰρ*. Eras. 8. apoph.

Socrates.

* Thus diis, inquebat, laus verò bonis viris tribuenda est. Item: Defendendi sunt, qui immerentes accusantur iniuriarum: laude ornandi, qui ob bonum aliquid cæteris præstant excelluntque. Stob. serm. 1.

Lycón Troadenfis.

† Aiebat adiungi necessariò pueris pudorem, & laudis studium, velut equo calcar, atque frænum. Laërt. lib. 5. ca. 14.

Anaxandridas.

Quidam quum dixisset, gloriam ac celebre nomen nocere, eoque felicem esse qui illud effugerit: Ergo (inquit Anaxandridas) si vera loqueris, qui nefaria perpetrant, felices erunt. Nam qui fieri potest, vt qui sacrilegium committit, aut aliud iniustum facinus perpetrat, gloriæ curam habeat? Notauit eos, qui sic contemnunt laudem, vt interim per ignauiam nihil gerant laudabile: quum cximiam virtutem honesta fama comitetur. Vt ro ac generosis animis amor laudum veluti stimulus ad præclara facinora sit innatus. Plut.

Pescennius Niger.

Cùm Pescennio Nigro imperatori creato, quidam panegyricum recitare vellet, Imperator dixisse recitaret, Scribe laudes Marij, vel Hannibalis, vel alicuius ducis optimi vitæ functi, & dic quid ille fecerit, vt eum nos imitemur. Nam viuentes laudare irrifio est, maxime Imperatores: à quibus speratur, qui timentur, qui præstare publicè possunt, qui possunt necare, qui proscribere: se autem viuuum placere velle, mortuum etiam laudari. Eli. Spart.

Anonymus.

Dignus erat nominari, qui de quodam illaudato veloti laudans dixit: Quid huic abest, nisi res & virtus? Similis iocus hodie apud Gallos vulgatissimus fertur, quum aiunt: Sum totus tuus, excepto corpore & bonis. Eras 6. apoph.

De laudis cupiditate.

Socrates.

Expedita & compendiaria via eos ad gloriam peruenire dicebat, qui id agerent, vt quales videri velent,

leat, tales etiam essent. Qua quidem prædicatione aperte monebat, ut homines ipsam potius virtutem haurirent, quam umbram eius sectarentur. Val. Max. li. 7. ca. 2.

Themistocles.

Theatrum petens, cum ex eo quidam percontaretur, cuius vocem libentius audiret? Eius, ait à quo sua virtus prædicaretur. Brus. li. 3. ca. 36. ex Plut.

Eudamidas.

Interrogatus, quam ob causam Lacedæmonij, priusquam irent in prælium, Musis immolarent, cum Musis nihil videretur cum Marte esse commercij? Ut rebus, inquit, fortiter gestis, contingat honesta commemoratio. Bene gerendæ rei laudem sibi tribuebant: ut autem egregia gesta splendidis verbis celebrarentur, hoc à Musis eloquentiæ præsidibus petendum iudicarunt, eò quòd ipsi negligerent eloquentiæ studium. Simul admonerat non expetendam honorificam memoriam, nisi rectè factis promeritam. Plutarch. in Læcon.

Alexinus Sophista.

Inter ambulandum multa mala dixit in Stilponem Megarenses. Cæterum ubi quispiam eorum, qui aderant, dixisset, Atqui ille te nuper laudavit: Per Iouem, inquit, vir optimus est, ac præstantissimus. Tam facile ex oblectatore factus est laudator, non ob aliud, nisi quòd ab eo laudatus esset. Eras. li. 6. apophtheg. ex Plutarcho.

Alexander.

In Phrygiam vētus, Achillis sepulchrum nactus, coronis ornauit, felicemque Achillem vocauit, quòd viuo quidem tam fidum amicum, mortuo autem tam magnum contigerit habuisse præconem, Homerum scilicet. Bruson. libr. 3. cap. 36. ex Plutarcho.

Vespasianus.

Vespasianus imperator triumphi

die defatigatus tarditate & tædio pompæ, non reticuit: merito se plecti dicens, quòd triumphum quasi à maioribus suis debitum, aut speratum vnquam sibi tam ineptè senex concupisset. Brus. li. 3. c. 36.

Ioannes Pont.

Cum immodicè à quodam laudaretur, ad suos conuersus ait: Licet multa gloriosè à me facta fingat, nihilominus tamen hac laude plurimum oblector. Sunt autem multi qui hodie regum, principum, pòtificum, cardinalium, episcoporum, aliorumque eius notæ hominum laudes decantant, non quidè (ut de seipso Magnus ille Roterodamus testatus est) quòd tales sint, sed quòd his virtutibus præditi meritò esse deberent, quæ de eis prædicantur. Ioannis dictum recitat Æneas Syl. libr. 1. de rebus gestis Alphonsi.

Vide apophth. de Ambitione.

De laudis contemptu.

Demoeritus.

Rectè facta collaudare honestum, mala verò laudibus vehere adulterini animi & impostoris esse, dicere solebat. Stob. ser. 21.

Diogenes.

Quidam adduxit puerum ad Diogenem, ut illius doctrinæ fieret particeps. Ut autem illum philosopho commendaret, dixit eum excellenti ingenio, optimisque moribus præditum esse. Hic Diogenes: Quid igitur eget mei? Notauit immodicum laudatorem, qui hoc tribuerat adolescenti, cuius adipiscendi gratia solent pueri tradi philosophis. Satis erat, probam indolem bonamque spem in puero prædicare. Laertius libr. 6.

Lysander.

Cuidam apud Lysandrum iactanti, quòd ipsum & laudibus veheret, & aduersus oblectantes tueretur: Duo, inquit, mihi sunt boues ruri: &

tacentibus amobus, tamen certò noui vter sit ignauus, vter ad laborem strenuus. Sensit veram virtutem non egere laudibus humanis, cum ipsa secum ducat suam laudem ac decus. Cæterum qui nihil gerunt præclari, his opus est præconibus. Plut. in Lacon.

Antalcidas.

Cum sophista quispiam appareret recitare librum, & Antalcidæ percõtanti quod esset argumentum, responddisset, Hercules encomium: Quis, inquit, illum vituperat? Superuacaneum existimans, in eo laudando sumere operam, quem vno ore prædicarent omnnes. Hercules autem apud Spartanos religiosissimè colebatur. Plut. in Lacon. apoph.

Antagenes.

Dicebat, ita viuendum esse hominibus, vt viui laudabiles sint, mortui autem beati iudicentur. Ant. in Melissa. part. 1. ser. 51.

Idem.

Cum audisset, quantum ab hominibus subinde laudaretur: dixit, Cum multi me laudant, tum me nullius pretij esse iudico: cum pauci, bonum & egregium virum me esse puto. Anton. in Melissa, part. 1. ser. 51. & Max. ser. 43.

Hippodromus.

Quum Hippodromo sophistæ vehementer à Græcis applauderetur, multaque magnifica acclamarentur, in quibus illum æquabant Polemoni, Homericò versu respondit.

τί μ' ἀδυνάτοισιν ἔτιονες.

Quid me immortalibus æquas.

Simul & candidi hominis laudem reportans, qui Polemonem tam præclaro testimonio ornarit: & modestiæ qui laudem inuidiosam repulerit. Philost. in sophist.

Herodes sophist.

Atheniensibus sic admirantibus eius eloquentiam, vt dicerent illum esse de numero decem oratorum, nihil elatus est hac laude, quæ videba-

tur maxima: tantum respondit, Certè Andocide sum melior. Is, vt opinor, fuit sophista quispiam notæ vulgaris. Philost. in soph. stis.

Pindarus.

Pindarus cuidam commemoranti, quòd ipsius laudes vbique prædicaret: Ego, inquit, pro isto officio bonam repono gratiam, efficiens vt vera prædices. Vera virtus nihil moratur hominum laudes. Eas qui prædicant, plus debent iis quos laudant, quàm ipsis debent qui laudantur. Eras. l. 8. apoph.

Pescennius.

Suprà de Laude virtutis stimulo.

Vide apoph. de gloria & honoris contemptu.

De laude à bonis viris profecta.

Dionysiodorus.

GLoriari solebat, quòd nemo pulsus suos audisset, neque in triremi, neque ad fontem, quemadmodum Ismeniz. Sentiens, se nunquam caprasse plausus sordidorum & imperitorum: sed fat habuisse, probari paucis eruditis. Ita Laërt. in Cratete. Eras. l. 8. apoph.

Agessilau.

Dicebat, sibi iucundum esse laudari ab his, qui non vererentur & vituperare, si quid displicuisset. Tales enim si quid laudant, iudicio laudant, non metu aut adulatione. Plutar. in Lacon.

Heætor.

A patre laudatus ob singulares animi virtutes: Lætus sum, inquit, laudari me abs te pater, laudato viro. A malis enim laudari, non laus, sed dedecus esse putatur. Cicero.

Seneca.

† Magnificum ait esse, à laudato, laudéque digno viro laudari. Epist. 102. ex Poëta tragico.

De laude ab inimico & hoste profecta.

Alphonsus.

AVdiens se à Nicolao, Cardinali Capuensi, inimico capitali, plurimum laudari: Si mei omnes, inquit, ita de me sentiant, vt inimicus hic & sentit & prædicat, bello certè me nequaquam lacefferent: sed, quo mihi nihil antiquius est, sinerent pace me atque otio perfrui. Panorm. lib. 2. de reb. gestis Alphonsi.

De laude à seipso profecta.

Aristoteles.

DE semetipso in neutram partem loqui debere prædicabat: quoniam laudare se, vani: vituperare, stulti esset. Cuius dixerim in morum puerilium institutionibus etiam hoc carmine apertissimè expressum est,

Nec te collaudes, nec te culpauerit ipse.

Hoc faciunt stulti quos gloria vexat inanis.

Aristotelis dictum recitat Valer. Maxim. lib. 7. cap. 2. & Laërtius lib. 5. cap. 1.

Xenophon.

* Dicebat vnique laudem ab aliis profectam suauissimam esse auditu: aliis autem eam esse molestissimam quam sibi quis ipse tribuit. Plut. de sui laude, &c. Quod tamen non sine exceptione intelligendum est, vt eodem libro variis argumentis & exemplis Plutarchus demonstrat, & sequentia dicta luculenter probant.

Pericles.

* Atheniensibus in eum iratis quòd res pro voto non succederent, ille bona conscientia fretus, At (inquit)

quidem vos irascimini ei viro, qui nemini vestram cedo vel peritia rerum, vel elocutione intellectarum, vel amore patriæ, vel pecuniæ despicientia. Non modò crimen arrogantia, vanitatis & ambitionis effugit tunc de se magnificè loquendo, sed & altitudinem animi, & virtutis declarauit magnitudinem, eo ipso inuidiam opprimentis, quod deiici se & frangi non est passa. Plut.

Epaminondas.

* Thebanis, cum ob Bæotarchiam prorogatum cum Pelopida multari volentibus, in comitiis dixit, Paratus sum mori, si fateri velitis, me vobis repugnantibus hostilem regionem vastasse, Messenem condidisse & Arcades in vnum corpus conduxisse. Tempestiua sui laus Epaminondam absoluit: admiratione enim præstantissimi ducis Thebani suffragiis relictis oborto risu discesserunt. Plut.

Themistocles.

* Quum in actionibus suis nullum dictum aut factum molestum adhibuisset, ab Atheniensibus se ob satietatem fastidiri ac despici animaduertens, non abstinuit dicere, Quid, & felices, defatigamini sapenúmero beneficiis ab eodem accipiendis? & tempestate oborta sub arborem hanc confugitis, serenitate reddita inter digrediendum frondes eius stringitis? Plut.

Agathocles.

* Multi paupertatem, imperitiam atque adeo ignobilitatem inter suas laudes dum consentunt, inuidiam retundunt. Sic Agathocles aurea pocula & cæcata præbibens adolescentibus, iussit etiam fictilia proferri: & Talis (inquit) res est assiduitas laboris ac tolerantia & fortitudo, nos olim lutea, nunc aurea facimus pocula. Etenim Agathocles, qui ob obscuritatem generis & egestatem credebatur in figuli officina educatus,

post-

postmodo regnum totius propè Sicilia obtinuit. Plut.

Caro Vticensis.

* Fiduci sui elatus, vt hostes reip. coërceret, aliquoties seipsum laudabat, Inuideri sibi: dicens, quod suis rebus neglectis noctes patriæ causa vigilaret. Plut.

Lacones.

* Vt se suosque ad virtutem laborarent, laudis aculeo sæpius utebantur: præcipuè autem in solenni illa chorea publica, vbi senum chorus cantabat. Nos fuimus olim iuuenes valde strenui: iuuenù, fortes sumus nos, fac (si vis) periculum: puerorum, Nos erimus olim fortiores plurimò. Plut. in Lacon. apoph.

Agefilau.

* Cuidam Persarum regem magnù appellanti, dixit, Ni iustior, non maior me est. Plut. eod. lib.

Vide ap. phl. de Conscientia, de Fidia sui, de grauitè dictis, &c.

De laude propter utilitatem.

Diogenes.

TAxabat hominum vulgus, quòd bonos viros hoc nomine laudarent, quia pecanias contemnerent, nec interim imitarentur quod laudibus extollerent vehementer: sed peuniosos magis sequerentur, quos vituperabant. Laërt.

Simonides.

Quum ceteros laudando venaretur, vt aliquid darent, interrogatus cur Thessalos nõ captaret? Stupidiores sunt, inquit, quàm vt à me falli possint. Qui querunt cui imponant, ad stupidos eunt. At qui tam erant stulti, vt non sentirent ingenium poematum illius, nec tangerentur amore nominis in posteros transmittendi, nec poterant ab illo falli. Eras. Rot. l. 6. apoph.

Phocion.

* Leosthene adhuc rem feliciter gerente, interrogatus ab oratoribus quidnam benefici in urbem contulisset? Nihil, inquit, quàm quod me prætorè vos orationem funebrè nullam habuistis, sed quotquot mortui sunt sepulchris maiorum sunt humati. Plut. Idem in Pericle dictum est supra.

Demosthenes.

Vnus fuerat ex decem, quos Athenienses legatos ad Philippum Macedonem miserant. Itaque posteaquam Æschines & Philocrates, quos præcipuè fuerat complexus Philippus, à legatione reuersi, aliis multis nominibus prædicarent regem, tum his præcipuè, quòd esset formosus, facundus, & ad bibendum strenuus: Demosthenes ita cauillatus est, vt diceret, in his laudibus nihil esse dignum rege: nam primam esse seminarum, alteram sophistarum, tertiam spongiarum. Plut. & Eras. l. 4. apoph.

Idem.

* Cuidam eum celebranti ob res gestas & merita erga rempub. Atheniensem, respondit, Non lapidibus ego, non latere cocto urbem munui: sed si meas munitiones considerare velis, arma inuenies, equos, atque socios. Plut.

Epaminondas.

* A Sycophanta quodam traductus, quòd seipsum impensius laudaret, Facio (inquit) hoc propter vos, Thebani, quorum solorum opera, Lacedæmonium imperium vnica die euerit. Plut.

Agefilau.

Quoties audiebat aliquos ab aliis laudari, aut vituperari, existimabat non minus discendos eorum mores, qui loquebantur, quàm eorù de quibus loquebantur. Sensit vir prudentissimus, eos qui alios contemnunt & vituperant, magis prodere morbum suum, quàm detegere morbos alie,

nos. Et qui ob res parum honestas laudant quempiam, aut ob laudabiles vituperant, indicare stultitiam suam, & peruersum iudicium. Plut. in Lacon.

De lautitiis.

Socrates.

IN conuiuio videns adolescentem lautè comedentem, & subinde panem in ius tingentem, ait: Quis vestrum pane vitur pro obsonio, obsonio pro pane? Laër. in eius vita.

Arist. ppw.

Obiicienti quòd cibus lautioribus vteretur, hac ratione occlusit os: Tu, inquit, hos cibos triobolo non emeres? cùmque is qui volebat lautitiarum videri contemptor, annoisser: Ergo, inquit, non tam ego voluptati studeo, quàm tu auaritiæ. Siquidem vrsurus erat & ille lautitiis, si gratis aut minimo contigissent. Laër. li. 2. cap. 8.

Anisthenes.

Quodam prædicante lautitias Hostium, inquit, filius contingat, de deliciis viuere. Vt rem pestilentem detestans, quod plerique pro summo bono amplectuntur. Laër. libro 6. cap. 1.

Huc refer apoph. de Delicijs, Intemperantia, Voluptate, &c.

De lectionis delectu, vbi multa de Homero & alijs.

Zeno Cissieu.

Dicitur cõsuluisse oraculum, quo pacto posset vitam optimè instituere? respondit Deus: Si concolor fies mortuis. Ille sentiens se vocari ad lectionem veterum, sese ad philosophiam contulit. Laërtius libro 7. capite 1.

Diogenes.

Ab Hegesia rogatus, vt ipsi libros aliquot commodato daret: non sapi, inquit, Hegesia, qui quum caricis non pictas, sed veras eligas, vera exercitatione neglecta, ad scriptam te conferas. Hoc dicto notauit eos, qui per omnem vitam nihil aliud quàm legunt philosophorum libros rectè viuendi præcepta continentes, cùm virtus magis vsu discatur, quàm lectione. *χαίρειν* Græcis anceps vox est, significans scribere & pingere. Itaque virtus libris expressa, quodam modo picta virtus est. Absurdum autem videtur, in caricis habere delectum, in virtute non item. Laërtius libro 6.

Arcefilau.

* Homerum omnibus præferbat, eumque amasium suū vocabat, noctu semper & summo mane aliquid in eo legens. Pindarum autem dicebat imprimis idoneum esse ad verborum nominumque copiam comparandā, Laër. li. 4.

Aristippw.

Cuidam iactanti se, quòd esset πολυμαθής, hoc est, multiplicis eruditionis, quasi nihil non didicisset: Què admodum, inquit, non hi qui plurimum edunt, excernuntque, melius valent his qui sumunt quantum opusest: ita non qui plurima, sed qui vtilia legerunt, studiosi & eruditi sunt habendi. Grauius taxauit eos, qui tumultuaria immòdicæque lectionesemet ingurgitant: nec ea quæ legunt traieciunt in animum: sed rãtum reponunt in memoria, quare nec doctiores euadunt, nec meliores. Laër. li. 2. c. 8.

Anonymus.

Socratis sermones doctrinæque Pausonis picturis quidã cõparabat. Pausonẽ enim pictorẽ, aiunt, cùm quidã iussisset sibi voluntatem equũ pingere, currentem pinxisse. Cùmque qui tabulã illi tradiderat, indignaretur, quòd contra pactum fecisset picturam:

am:respondisse pictorem, Verte ta-
ulam, & volutabitur equus, qui nūc
urrit. Ita quoque Socratem, non ex-
licatē planēque differere: Quòd si
uis ea vertat, planissima promptis-
simaque esse. Noluit enim auditorū
uidiam sibi conciliare, atque ob
am causam obscuras & quasi obli-
uas differrationes proposuit. *Ælian.*
b. 1. de Var. hist.

Demetrius Phalereus.

Ptolemæum regem adhortari so-
lebat, vt sibi pararet libros de regno
equē militari imperio gerendo tra-
ctantes, eosque diligēter euolueret:
propterea quòd ea de quibus amici
non audēt admonere reges, in libris
scripta habeantur. *Laertius libro 5.*
p. 5.

Agathon.

Sæpe multūmque suis Tragædiis
Istheta intertexebat, & quum qui-
am velut emendaturus, ex dramatis
suis tolleret, Quid, inquit, bone
ir? Quomodo tui ipsius oblitus est,
& Agathonem ex Agathone reiicere:
atque delere coneris? Ad eò his de-
ctabatur, vt ea suam Tragædiam
ficere putaret. *Ælianus libr. 14. de*
ar. histor.

Plinius maior.

Dicebat, nullum esse librum tam
salum, qui nō aliqua parte prodes-
t. Verūm dixit de his, qui norūt ex
uibuscunque libris, si quid inest fru-
ferum, excerpere. Sed sunt qui in
bro quantumvis bono nihil venan-
t, nisi quod reprehendant. *Erasm.*
b. 8. apoph.

Plato.

Tantum tribuebat Aristoteli, vt
ūm ille fortē fortuna nō desset in
ademia, exclamarit, ἀπερὶν ὄτις
ἀνδρίας φιλόσοφος id est, abest veri-
tatis philosophus. Rursus cūm alio
tempore abesset dixit, ἐνός ἐν ἡλθεῖ
non venit intellectus. Innuens, se ab
vno intelligi. *Erasmus libro sex-*
o apoph.

Cassius Seuerus.

† Cūm ex decreto Senatus libri La-
bieni, cuius erat amicissimus, com-
burerentur; Nunc, inquit, me viuam
vri oportet, qui illos edidici. *Cal.*
Rhod. lib. 11. cap. 13.

Alphonsus.

In oppugnatione Caietæ, cūm ali-
quando defecissent ad tormēta ænea
portentosa illius amplitudinis saxa,
nec aliunde habere facilius possent,
quā ex villa, quæ ab incolis inuete-
rata opinione adhuc asseritur Cice-
ronis fuisse, vt aliunde disquirerent
istiusmodi saxa, rex iussit: Ciceronis
verò (cuius admiraretur in dicendō
laetam eloquentiam) villam, si sape-
rent, inuiolentam seruarent. Malle e-
nim tormenta & machinas amittere,
quā iniuria afficere saxa tantum
illius viti, qui tot tantōsque homines
ab iniuria & capitis periculo vindi-
casset suo patrocinio. *Panorm. lib. 2.*
de reb. gest. Alphonsi.

Idem.

Audiens à quibusdā Caietanis ma-
lè literatis, M. Tullij sepulchrum ex-
tare adhuc iuxta Formias (ibi enim
villa Ciceroniana insignis olim fuit,
nūc autem Mola vocatur) in via Rō-
mana vetustis literis inscriptum: eius
rei visendæ percupidus, statim eum
locum accessit, & sentibus rubisque
primò tumulum purgans, mōxque
legere inceptans, non M. Tullij, sed
M. Vitruvij inscriptionem inuenit,
qua lecta, vultum risu soluens dixisse
fertur, Caietanos ex Minerua oleum
quidem accepisse, sed sapientiam a-
mississe. Constat autem Alphonsum
Ciceronianæ lectionis tam studio-
sum fuisse, vt perrarò eius radio affi-
cipi potuerit. *Panor. li. 2. de rebus gestis*
Alphonsi.

Æschines.

Cūm Æschines iam damnatus ab
Atheniensibus, Rhodi exularet, re-
citauit corā amicis orationem suam
contra Demosthenem habitam. Ver-
rūm cūm hanc admirarentur, Rhod-

dij, & dicerēt, mirum esse, quòd post tantam orationem non esset absolutus: At desinereris, admirari, si audissetis quæ ad hæc respondit Demosthenes. Rhodijigitur cùm recitam Demosthenis orationem multo magis admirarentur, Quid, inquit Æschines, si ipsam bestiam audissetis, sua verba resonantem? Sentiens in Demosthene magnam Demosthenis partem deesse, si quæ ipse scripsit, ab alio recitarentur. Philostratus in sophistis.

Bion.

Cùm diceret impietatem esse malam fiducia contubernalem, non erubuit hunc Euripidis versiculum adijcere:

δουλοῖ γδ αἴδρα κἀνθραύσομός πεῖη.

Id est,

Seruum facit, quamvis feroculum vitum.

Laert. lib. 4. cap. 7.

Chrysipus.

In quodam opere toties citarat versus Euripidis ex Medea, ut ibi tota fabula fuerit inspersa. Hunc librū quidam portans, & rogatus quid ferret, Chrysippi, inquit, Medeam.

Cleomenes Anaxandr. F.

Dicebat, Homerum esse poetam civium Lacedæmoniorum, Hesiodum verò Helotum, hoc est seruorum: quòd illic docuisset, quomodo cum hostibus configendum sit: hic, quomodo agricolendi. Lacedæmonij enim cùm bello assiduo sese exercerent, humiliores operas, artes manuaris, & agriculturæ studium, seruis committebant, quos Helotas vocabant. Plut. in Lacon. Ælian. l. 13. de Var. hist.

Alcibiades.

Aliquando in ludum literarium ingressus, petiit à ludimagistro Homeri Iliadem, cuius lectionem plurimum admirabatur. Ac ludi moderator cùm se nihil Homeri operum habere affirmaret, inflixit ei pugnum satis durum, dicens: Imperitus es

præceptor, & tibi similes discipulos facies. Ælian. l. 13. de Var. hist. & Plut. in apoph.

Plato.

Ad tragicum certamen paratus, audito Socrate mutans consilium, poemata sua exulsiit, præfatus Homericò carmine,

ἡ φαιστε πορφυρὰ ἰσθὲ πολάτων ὑπὸ
σείο χατίζει.

Huc ades, Vulcanè, Platoni nunc opus est te.

Refert Diogenes Laer lib. 3.

Aristoteles.

Calisthenem discipulum, liberioris linguæ hominem, Homericò versiculo admonere voluit:

ἀνίμορος δ' ἡ μοι τέκος δ' ἡ ἔσσειαι οἱ
ἀγρόρευεις.

id est,

Talia nate loquens, haud multo tempore viues.

Laert. lib. 5. cap. 5.

Polemò.

* Is Homerum appellabat epicum Sophoclem, & de Sophocle dicebat eum esse Homerum tragicum. Laert libro 4.

Anaxarchus.

Cùm videret ex Alexandri vulnere, quod ictu sagittæ acceperat, manare sanguinem, dixit versu Homericò,

Τὸ πῦρ ἄρ' ἔμμε, κ' ἐν ἰχθῶρ οἱ ὅσπερ τ
ῤέει μακάρεσι θεοῖσι.

Id est, Hic quidem sanguis est, non ille liquor, qualis diuis solet ire beatissis. Admonens regem suæ conditionis, qui pro Deo affectabat haberi. Quamquam hoc quidem non ab Anaxarcho, sed ab ipso Alexandro dictum tradunt. Laertius libro 8. cap. 10.

Pyrrho de eodem.

Pyrrho Eliensis philosophus, admirari solebat illum Homeri versiculum.

Οἶνπερ φύλλον ῥυμὴν, τοῖδε κ' ἀνδρῶν
Ταὶεὶ quidem genus est hominum, quale est foliorum.

Laert. libr. 9. cap. 11.

Iſeu Sophiſta.

Lacedæmoniis periclitantibus ac de ciuitate mœnibus cingenda conſultantibus, Homericum carmen recitauit.

ἀσπίς ἀπ' ἀσπίδ' ἄρ' εἰδέτε, κόρυς κόρυ, ἀ-
νέεξ δ' ἀνίρ. id est,

Scutum hæſit ſcuto, galeâ galeæ, atque viro viro.

Et adiecit, Sic mihi ſtate Lacedæmonij, & muris cincti ſumus. Philoſt. in Sophiſt.

Hippodromus Sophiſta.

Homerum appellare ſolebat vocem ſophiſtarum, Archilochum ſpiritum : quod ille ſuppeditet verba ſplendida, hic acrimoniam & vehementiam. Philoſt. in ſophiſtis.

Idem.

Quodam tragœdiam appellante ſophiſtarum matrê, correxit dictum: Ego, inquit, dico Homerum eſſe patrem. Siue quod nimia ſit tragicorû grandiloquentia: ſiue quod fons tragœdiarum ſit Homerus. Pulchrius autem eſt ex ipſo haurire fonte. Philoſt. in ſophiſtis.

Idem.

Suprà de laudis contemptu.

Philoxenus.

Apud Pythonem prandens, appoſitis oleis, cum paulo poſt inferretur patina piſciû, percuffo vaſculo quod habebat oleas, Homericum hemiſtichium dixit, *μύστιξεν δ' ἐλάαι*, id eſt, ſcutica incitauit vt traherent. Nam de auriga dictum eſt. Senſit autem Philoxenus, oleas quamprimum auferendas, alludens interim ad Græcam vocem *ἐλάαι*, quæ ſonat olearum: & *ἐλάαι*, quod ſonat trahere eurrum, aut aliquid ſimile. Eraſmus lib. 6. apoph.

Taurus.

† Hic à Sympoſio Platonis incipere geſſit, propter Alcibiadis comeſationem: Ille à Phædro, propter Lyſia rationem. Et etiam, quæ Platonem legere poſtulet, non vitæ ornâ-
tæ, ſed linguæ orationiſque comêdæ

gratia, nec vt modeſtior fiat, ſed lepidior. Hæc Taurus de nouitijs Plut. loſophis. Gell. lib. 1. cap. 9.

Alexander.

Præter modum delectatus eſt Homero, adeo vt illû ad verbum edidicerit, ac dormiens etiã ceruicali ſuppoſitum haberet. Eum aliâs ſummâ virtutis præconê, interdû poëtam *ἑταίρικόν* appellare conſuevit: cuius carmina cenſebat non ad citiãram, vq̃ aliorum, ſed ad tubam potius eſſe canenda. Addebat illud, ſe malle Homeri Therſiten eſſe, quàm Cherilli Achillem. Cherillus erat Alexandrî poëta non ſatis felix, qui cum fertus ita paſtus vt pro quoquo bono verſu acciperet Philippeû aureum, pro malo colaphum. Idem cum in Sigèo ad Achillis tumulum aſtiſſet: O fortunate, inquit, adoleſcens, qui tuæ virtutis præconem Homerum inueniſ! Cicero in oratione pro Archia. Plut. in Alex.

Idem.

Quum nuntius quidam gaudio geſtiens, porrectâque manu ad Alexandrum accederet, rem proſperè geſtam narraturus: Quid mihi bone vir magni nuntiabis, niſi nunties Homerum reuiſiſſe? Significans, omnium rerum geſtarum gloriam abolédam, niſi contingeret talis præco, qualis fuit Homerus. Plut. in apo. Reg. imp.

Idem.

Cum ad Alexandrû Magnum ſcripſum delatum eſſet, in quo omnes ferè Darij regis opes ſeruatæ erant, & quæreretur, in quémnam vſum deſtinâdum poſthac eſſet, aliis aliud ſuaudentibus, Alexander ait: Huic optimè ſeruandus Homerus dabitur. Sentiens, nullum eſſe theſaurum illo pretioſiorem. Adeo enim Homericæ lectione delectabatur Alexander, vs rarò depoſuerit è manu eius poëſin, teſtante Plut. in eius vita.

Seneca.

† Vide (aiebat Lucilio) ne lectiæ multorum auſtorum, & omniſ

generis voluminum, habeat aliquid vagum & instabile. Certis ingeniis immorari & innutriti oportet, si velis aliquid trahere, quod in animo fideliter sedeat. Nusquam est, qui ubiq. est. Et; Probatos (supple authores) semper lege: & si quando ad alios diuertere libuerit, ad priores redi. Aliquid quotidie aduersus paupertatē, aliquid aduersus mortem auxiliij cōpara: nec minus aduersus ceteras pestes. Et cū multa percurreris vnū exertes, quod illo die cōcoquas. Epi. 2.

Eudamidas.

Suprà de Honoris contemptu.

Idem.

Si quando in colloquiis aut conuiujs incidisset contentio de carminibus Homeri, aliis alia p̄ferentibus, hoc vnice probauit Alexand. Iliad. 7.

ἀμφότερον βέλτερος τ' ἀγαθός, κακότερος τ' ἀχρηστῆς. id est,

Dux bonus atque idem validius pugnator in armis.

Addebat, Homerum hoc versu virtutes Agamemnonis prodisse, Alexandri vaticinatum esse Plut. in Alex.

Theocritus.

Suprà tit. de Dialectica.

Scipio Africanus.

* Socraticum Xenophontē in manibus semper habebat: cuius in primis laudabat illud, quod diceret eodem labores non æquē esse graues imperatori & militi, quod ipse honos laborem imperatorum faceret leuiorem. Cic. l. 2. Tusc. quæst.

Virgilius.

Ennij opera diligenter & sæpius euoluens, ac rogatus quid ageret, Aurora, inquit, lego ex stercore. Sabell. lib. 2. cap. 7.

Vespasianus.

Vespasianus in quendam proceræ staturæ, sed improbius natum torfit illud carmen Homericum,

μακρὰ βίβας κραδίαν δολιχόσκιον ἔγχος. id est,

Longam hastam quasiens diductu passibus ibas.

Erasm. Rot lib. 6. apophthegm.

Alphonsus.

Alphonsus cū inter peregrinandum fortē ad eum locum, vnde Sulmo poterat despici, peruenisset: an ea Quidij (cuius poemate mirum in modum afflicebatur) patria esset, interrogauit? q. ūm q. intellexisset natale Nasonis solum esse, vrbem salutauit, gratiasq. genio loci egit, in quo tantus olim poeta genitus esset, de cuius laudibus nemo satis possit. Ego sanē, inquit, huic regioni, quæ non parua regni Neapolitani nec contemnenda pars est, libet cesserrim, si temporibus meis datum esset, hunc poetam vt haberem: quē mortuum pluris ipse faciam quàm Aprutij dominatum. Pontanus, & ex eodē Spigelius in li. 1. Panor. de rebus gestis Alphonsi, cap. 47.

Antimachus.

Quom conuocatis auditoribus recitaret ingens volumen quod conscripserat, & ab omnibus esset destitutus, excepto Platone: Legam, inquit, nihilominus: Plato enim mihi instar est omnium. Tullius li. de Claris oratorib. Brus. l. 2. c. 23.

Gorgias.

Cū fortē fortuna legisset Platonis dialogū sui cognominis, qui Gorgias inscribitur, dixisse fertur: ὡς κελὼς εἶδε πλάτων ἰαμβίζειν. Vt pulchrē nouit Plato iambissare, hoc est mordere. Nam is pes primū ab Archilochō, ni fallor, repertus est ad maledicendum: vnde & nomen habet, vel à muliere petulante & baccha, vel à mittendis iaculis. Si quidem in eodialogo profcindit sophistas, id quod nusquam non facit. Erasm. libr. 8. apoph.

Theocritus.

* Ad ludimagistrum quendam male pronuntiantem accedens, rogauit, Quis sit, quod Geometriam non doceas? is cū respondisset, Quoniam ignoro. quid tum? dixit: nam legere quoque nescis? Stob. serm. 4.

Alphon.

Alphonsus.

Quum opera philosophica Senecę legendo euolueret, rogatus à Dauolo aulicorum præcipuo, Cur animus mortalium ita immensus atque infatiabilis foret? respondit rex: Animum hominis à Deo profectum, non prius conquiscescere quàm eò rediret, vnde profectus esset Esse proculdubio animum nostrum Dei & æternitatis capacem, propterea neque impleri, neque satiari posse iis rebus, quæ fluxæ & incertæ essent: sed Deum ipsum veluti naturalē sedem, & suum quodammodo profectum bonum appetere, hoc est, solidum & profectum bonum. Panorm. l. i. de reb. Alphōsi.

Idem.

* Gloriabatur, quater decies vtrūque Testamentum cum commentariis à se profectum. Ant. Pā. l. i. de reb. Alphonsus.

Hadrianus.

Hadrianum imperatorem Virgiliana lectione inde mirū in modum delectatum legimus, quòd mortem suā Virgiliano carmine prædixerit.

Ossendent terrū hunc tantūm fata, neque ultra

Esse snerit, &c.

Dion Cassi us in vita Hadr.

Alphonsus.

Alphonsus Aragonū rex, cū arcem Neapolitanam iustaurare decreuisset, Vitruuij de Architectura librū afferri ad se iussit. Verūm cū sine ornatu, sinēque asseribus allatus esset: Non decere, inquit, hunc potissimū librū, qui nos quomodo contegamur tam bellè doceat, detectum incedere. Librum igitur egregiè ad vsum parari mandauit, & omnibus semper ædificiis adhibuit. Panorm. l. i. Idem Q. Curtij lectionem, à qua in morbo mirificè fuerat recreatus, medicorū pharmacis longè prætulit.

D. Cyprianus.

* In Tertulliani lectione tam fuit assiduus, vt nullum diem absque eius

lectione prætermitteret: & notariū Paulo sape diceret, Da magistrum, nempe Tertullianum. Hieron. in catal. viror. illustr.

Delegatione & legatis.

Agis Archidami F.

Cum ad Philippum regem legatus mitteretur, solus regem sine comitatu accessit. Verūm cū rex admiraretur: Veni, inquit, vnus ad vnum. Quo disterio taxauit superuacuum legatorum aliorum sump tū, quo exaria plerunque exhauriuntur, quum Reipublicæ negotia per vnicū sæpenumero expediri possint. Plut. in Lacon. apoph.

Anonymus.

Lacedæmones vnum legatum ad Demetrium regem miserant Stomachante autem tyranno, ac vociferante, Vnū ne Lacedæmonij legatum ad me? Satis, inquit legatus, vnus ad vnum. Plut.

Anonymi.

* Lacones olim quū ad Lydamū tyrannumissent legati, atque ille cōgressus sæpius differret, dicēs se mollior habere. Dic, inquit legati, per deos non venisse nos cum illo colluctaturos, sed collocuturos. Plut.

Polycratidas.

Infrā apoph. de Patria fortiter propugnanda.

Hyperides.

Legatus ab Atheniensib. ad Rhodios fuit. Eò cū adessent ab Antipatro legati, qui Antipatrū vt benignū celebrarent, occurrens eis, Noui (inquit) benignum esse: verūm nos ne benignum quidem quærimus dominum. Plut.

Gobrias.

Darius rex ingressus in Scythiam, inopia laborabat. Scythæ autem legatos ad eum miserunt cum muneribus: aue videlicet, mure, rana, & quinque sagittis: Darius pro mure terrā, pro rana aquas, pro aue equos, pro

sagitta seipſos tradere interpretatus est, Gobrias aurem hoc dicere dona coniecitabat: O Persæ, nisi vt aues aduoleris, aut vt mures subeatis terram, aut vt ranæ insiliatis in paludes, non remeabitis, his sagittis cōfecti. Bruf. lib. 3. cap. 30:

M Cato.

Quum tres essent designati, qui legati proficiscerentur in Bithyniam: quor vna podagra teneretur, alter caput haberet vulnerib. confosum, tertius vecordia laborare videretur: Cato ridens dixit, Pop. Rom. legationem nec pedes habere, nec caput, nec cor. Plut.

Megacles.

* Messanæ quæ in Sicilia, est, istius fortissimus Agathocli tyranno eam inuadere conanti modis omnib. aduersabatur. Ideo tyrānus Messanam oppugnare parauit, missōq. Præcone, Megaclem à ciuib. exposcebat. Megacles vltro se ad tradendum tyranno obtulit, si legatus mitteretur. Decernentibus hæc Messeniis, accedens ille ad Agathoclem, Ego verò, inquit, & legatus ciuitatis nomine venio, & moriturus. Sed ante de legatione audias. Consilio conuocato, addidit Megacles, Si ad excidendas Syracusas expeditionem Messenij suscepissent, vtrum pro Syracusis, an pro Messeniis omnia faceres? Subridens Agathocles, relicto bello Megaclem incolumem domum remisit, amicitiamque inuit cum Messeniis. Polyænus lib. 5.

Popillius.

* A Senatu liceras Antiocho attulit, quæ eum iubebant exercitum ex Ægypto abducere, neque regnum pupillorum Ptolemæi vita defuncti vsurpare. Accedens, eminusq. ab Antiocho comiter salutatus, non reddita salute epistolâ tradidit, qua lecta cum deliberatione habita responsurum se rex diceret, bacillo Popillius orbē circa eum descripsit, inquiens, Hic ergo stans delibera & responde.

Omnibus magnanimitate legati perclusus, cum Antiochus se ex Romanorum sententia aucturum profiteretur, ita demum regem salutauit, amplexusque est Popillius. Plutarch. in apoph.

De legibus.

Diogenes.

Dicebat, nec legem esse sine ciuitate, nec ciuitatem sine lege. Laer. l. 6.

Aristoteles.

† Cyclopicam vitam appellat, vbi nullis publicis legibus viuunt, sed quisq. suo arbitratu res gerit. lib. 10. Eth ad Nicom. ca. 9.

Archytas Pytagoreus.

* In legibus sapiendis dicebat ea primū sapienda esse quæ deos, genios & parentes spectant, & in summa quæ honesta egregiæque sunt. Secundo loco, vtilia. Decere autem in animis ciuium potius quàm in scripiis & tabulis cōditas esse leges. Stobæus ser. 41.

Idem.

* Leges regionum & locorum rationē habere debere dicebat. Quum nec omne solum ferat omnia, nec omnium hominum animi earundem virtutum capaces sint. Stob. ser eod.

Zaleucus.

* Is inter laudabiles leges Locrensis hanc tulerat, si quas voluerit leges sancitas mouere, aut nouam statuere, is collo in laqueum immisso de lege verba faciat. Et si per suffragia videtur legem veterem esse tollendam, aut eam quæ noua infertur bonam esse, indemnis maneat: contra, si prior lex melius habere videatur, aut quæ noua proponitur iniusta sit, is qui mouet infertve legem, laqueo attracto moriatur. Stob. serm. 42.

Antisthenes.

Negabat sapientem viuere iuxta leges, sed iuxta normam virtutis. Sēsiens,

iens, non ideo quid vitari à iusto quod hoc agere legibus interdictum sit: sed quòd ipsa hominis ratio hoc dissuadeat, quæ docet hominem, hoc esse honestum, illud turpe. Nec leges omnia præscribunt: at virtutis regula docet ubique, quid sit honestum, quid turpe. Idem.

Plato.

* Dicebat necesse esse leges hominibus ponere, vt secundum eas viuât, alioquin nihil à feris discreparent. Huiusque rei causam esse, quòd nullius hominis ingenium ita natura institutum est, vt quæ ad publicum humanæ vitæ bonum conferunt, sufficienter cognoscat: & si cognouit, vt optimum id quod nouit semper agere possit ac velit. lib. 4. de legib.

Idem.

† Si quis hominum diuinæ sortis fauore ea natura præditus esset, vt cognosceret publicum bonum, ad idque generosè ac semper intenderet, multis legibus sibi dominaturis egeret. li. 9. de leg. Et hoc docuit Apostolus, Iusto nullam legem esse petitam, 1. Tim. 1.

Demades.

* Necessitatem dicebat esse seruorum legem: legem verò liberorum esset necessitatem. Anton. & Maxim. ser. de lege.

De legum autoritate & obseruatione.

Heraclius.

Dicebat, ciues non minus oportere pugnare pro legibus, quàm pro mœnibus. Quòd absque legibus nullo pacto possit esse ciuitas incolumis, absque mœnibus possit. Laer. lib. 9. cap. 1.

Solon.

Percontatus, quo pacto salua posset esse respublica? respondit: Si ciues quidem magistratui obediant, magistratus autem legibus. Sensit vis sa-

pietissimus, eam ciuitatem conseruari nequaquam posse, vbi ex vtraque parte legum sit neglectus Stob. ser. 41. Anton. in Melissa, part. 1. ser. 67. & Max. ser. 50.

Cleobulus.

Bene compositam rempub. putabat, vbi magistratus magis infamiam quàm leges metuunt. Stob. serm. 41.

Bias.

Eam Respublicam saluam fore existimabat, in qua leges perinde ac tytannum omnes metuant. Idem.

Idem.

Damnaturus quempiam ad mortem, lacrymatus est. Et cum dixisset quidam, Quid est quod fles, cum penes te sit, vel absoluere, vel condemnare hominem? respondit, Quia necessarium est, naturæ quidem condolere, legi autem suffragari. Stob. ser. 43. Maximus ser. 6.

Chilon.

Eam ciuitatem saluam iudicabat, in qua maximè leges, Rhetores verò nequaquam obseruarentur. Stob.

Idem.

Monuit, obtemperandum esse legibus. Hoc ad principes præcipue pertinet, qui se credunt non teneri legibus. Nec aliunde magis florent Respublicæ, quàm si legum vigeat autoritas. Nec ibi tyrannis oriri potest, vbi ex arbitrio priscarum legum geruntur omnia. Laer. lib. 1. cap. 4.

Pitacus.

Cræso percontanti, Quod esset maximum imperium? inquit, ποικίλας ξύλας, id est, varij ligni. leges innuens. Nam olim in tabulis ligneis leges inscribebantur. Πορὸν vbi summa est legum autoritas, ibi est minimum tyrannidis. Laer. lib. 1. cap. 5.

Themistocles.

Cum ei prætori hominem non vsque adeò bonam causam habentem Simonides summopere com-

mendaret eius fauorem petens: Themistocles respondit: Nec Simonidem poetam fore bonum, nisi mensuram certam in carmine obseruaret: neq; se bonum prætorem, si ob fauorem aut gratiam amici à legibus vel tantillum declinaret. Plut.

Demosthenes.

Ciuitatis animam esse leges dicebat. Vt enim corpus anima carēs cadit, sic ciuitas nullis administrata legibus euertitur. Max. ser. 68. & Stob.

Socrates.

Interrogatus, Quæ ciuitas optimè administraretur? Quæ, inquit, ex lege uiuit, & iniustos punit. Maxim. serm. 68.

Epicurus.

* Leges sapientum causâ positas esse dicebat: non ut iniuriis abstineant, sed ne eis afficiantur. Stob. serm. 41.

Plato.

Rogatus à Cyrenensibus, ut ipsi leges scriberet, ac reipub. statum componeret, recusauit dicens: Perdifficile esse condere leges tam felicibus. Indicans, non facile obedire legibus eos, qui nimium se felices esse putarent. Laert. lib. 3.

Arcefilaus.

Dicere solitus est, quemadmodum ubi multi essent medici, ibi multi sunt morbi: ita ubi permultæ leges essent, ibi plurimum esse vitiorum, Laert. li. 4. ca. 6. Max. ser. 58.

Cleon.

* Multò meliorem dicebat esse statum ciuitatis, quæ licet deterioribus, firmis tamen legibus utitur: quàm illius, quæ bonis quidem, sed irritis. Thucyd. li. 3.

Aristides.

Cùm quædam reum egisset, & iudices, post eius accusationem reum audire nollent, sed protinus ad suffragia, quibus eum damnarent, properarent: Aristides supplex pro reo intercessit apud iudices, ut eum iuxta legum præscripta diligenter au-

dirent. Tanta erat in virò legum auctoritas & obseruatio. Plutarchus in apoph.

Lycurgus.

Inter leges quas Lycurgus Rhetor tulisse fertur, hæc erat una: Ne qua mulier maritata proficisceretur Eleusinem. Id statuit, veritus, ne à diuinitatibus dato pretio corrumpere-tur, addita est pœna, drachmarum sex millia. Ei legi cum vxor Lycurgi non obtemperasset, sycophantis, qui deprehenderant ac detulerant, dedit talentum. Ea res quum illi postridie vitio daretur apud populum: Atqui ego, inquit, dare confectus sum, ne accipere. Quidam ferunt leges ad quæstum. Hanc notam à se depulit, qui nec in vxoris gratiam voluit abrogare legem, sed multam de suo dependit. Eras. li. 8. apoph.

Tennes.

† Rex Tenediorum fuit, qui in mari seruatus, in quod ob falsam adulterij suspicionem patris iussu fuerat proiectus, legem tulit, ut si quis adulterum deprehenderet, eum securi trucidaret. Deprehenso in tali crimine filio suo, interrogatus quid faciendum esset? Respondit, lege vrendum. Atque ille domesticum luctum, legum auctoritati postponendum putauit. Steph. in Catalog. vrbium.

Alcamenes.

Alcamenem Telecri filium quum quidam interrogasset, cur seniores apud Lacedæmonios plures dies sumerent ad cognoscendum in causis capitalibus: & si quis fuerit absolutus, nihilominus sit legi obnoxius? Ideo, ait, tam diu de rebus iis consultant, ut si in capitis discrimine errassent, emendent, ne de legum auctoritate quid decederetur. Plutarchus in Lacon.

Idem.

Eundem cum quidam interrogasset, quam ob rem munera à Messeniis oblata ita recusasset: Quoniam si recepissem, inquit, cum legibus

pacem habere non poteram. O mentem rege dignam, quæ magna obuiōque lucro legem auctoritatem anteposuit! Improbat eos qui clamitant, quod principi licuit, legis vigorem habere: & principem dare quidem leges, at non teneri legibus. Plut.

Acrotatus.

Cùm parentes eum rogarent, vt in reparum honesta ipsis obtemperaret, respondit, Donec essem apud vos, nullam omnino tenebam iustitiæ & æquitatis scientiam: verùm vbi me patriæ dedistis, legibusq; subiecit, conabor his magis obtemperare, quàm vobis. Quo dicto innuere voluit, quàm plurimum quidem filios debere parentibus suis: verùm ita tamen, ne leges saluberrimè latas transgrediamur. Plut. in Lacon. apoph.

Demaratus.

Cuidam percontanti cur exularet Spartà cùm esset rex? Quoniam, inquit, leges sunt in ea potentiores. significans, regem apud Lacedæmonios esse principem ciuitatis, at non legum dominum, sed his non minus obnoxium regem quàm ciues. hoc ipsum laudabat in suæ gentis institutis, per quod cogebatur exulare. Dedit interim insigne moderationis specimen, æquo animo ferens exilium, auctoritate legum indictum, nec de patriâ malè loquens, nec de legum iniquitate querens. Idem.

Pausanias Plifonæus F.

Cuidam roganti, Quam ob rem apud Spartanos nefas esset, vllam prisca rum nouare legum? Quoniam, inquit, legibus conuenit auctoritas in homine, non hominibus in leges. Plut. in Lacon.

Archidamus Zeuxidami F.

Roganti, quoniam essent Spartanz ciuitatis præfeti? Leges, inquit, ac legitimi magistratus. Grauius censuit, in republ. bene instituta supremam auctoritatem esse legibus de-

ferendam, nec vlli magistratui fas esse quicquam contra leges publicas tentare. Plut.

Charilaus.

Infrà tit. de lingua, garrulitate & loquacitate nimia.

Charondas.

† Celebris hie Thuriarum legislator legem tulit, vt ei capitale esset, qui vlla ex causa in concionem prodiret armatus. At idem aliquando cùm immemor gladij ad latus pendētis, tumultum in foro excitatum sedaturus adproperasset, quidam ex æmulis statim exclamarunt, Itane leges à te nobis impositas, primus omnium prævaricaris? Minimè verò, inquit, quin eas ratas faciam, ac è vestigio sibi eodem illo gladio vitam ademit. Diodor. li. 12. Val. Max. li. 6. ca. 5. Arist. li. 2. Politic.

Agésilauus.

In pugna Leuſtrica, quum Lacedæmoniorum multi fugissent, isque legibus penas dare deberent: Ephori reputantes, ciuitatem viris desertam, egere militibus, cupiebant eam ignominiam militibus remittere, simulque seruare leges. Deligunt igitur Agésilauum nouarum legum conditorem. Is prodiens in suggestum: Ego, inquit, alias leges haudquam laturus sum, neque enim his quas habetis, aut additurus sum aliquid, aut detractus, neque quicquam omnium mutaturus. Sed mihi rectum videtur, vt leges quas habetis, à die crastino robur habeant, & auctoritatem. Eo commento vir solers simul & præfenti ciuitatis necessitati consuluit, & periculofum mutandarum legum exemplum exclusit à Republica, vno tantum die legibus abrogatis. Plutarc. in Lacon. apoph.

Idem.

Quum haberet apud se Xenophonem illum sapientem, cùmque plurimi faceret, iussit vt filios suos arcesseret Lacedæmonem, docendos

artem omnium pulcherrimam, videlicet imperare, & parere imperio. Athenis florebat omnium liberalium disciplinarum genus: sed hanc cæteris omnibus præstantiorem, existimabat nusquam melius disci, quàm apud Lacedæmonios, vbi non verbis disputabatur de bene administranda republ. sed ciuium moribus honestissimæ rei exemplum exprimebatur. Simul indicans, eos non esse gerendo magistratui idoneos, qui legibus ac magistratui nescirent obsequi. Proinde rogatus abs quoquam, quam ob rem Spartanorum respubli- ca præ cæteris, secundis rebus floureret? Quoniam, inquit, plus cæteris in hoc sese exercent, vt pariter & imperare & parere sciant. Quæ duæ res à ciuibus excludunt seditiones, & tuentur concordiam. Idem.

Idem.

Cùm in causa quadam federet iudex, & is quidem qui accusabat rectè dixisset, patronus contra malè subinde tamen repeteret inter dicendum, Agefilæ, decet regem opitulari legibus: perinde quasi bonam haberet causam, & ab ipso starent leges: hominis improbitatem interpellans Agefilas: Si quis, inquit, tibi domum perfoderit, aut vestem abstulerit, num expectaturus esses, vt architectus, aut qui vestem contexit, tibi sit auxilio futurus? Subindicabat regem esse veluti legum architectum: nec conuenire vt opituleret ei, qui contra leges aliquid admiserit. Plutar. in Lacon. apophthegm.

Idem.

Sciscitante quodam ab Agefilao Lacedæmoniorum rege, quid Spartæ attulissent Lycurgi leges? Voluptatum, inquit, contemptum. Videlicet indicans, eam demum Rempubli- cam esse saluam, in qua leges sub optimo principe omnes voluptates arcent. Plur. in apoph. Lacon. Erasmi. li. 2. apoph.

Idem.

Quum Diphridas Agefilao è patria nuntius attulisset, vt omissis quæ tum agebat, protinus in Bœotiam irrumperet: quam destinabat hoc ipsum postea maiore aggredi apparatu, tamen magistratibus obtemperans, accersitis ad se viginti milibus eorû qui apud Corinthum militabant, inuasit Bœotiam ac iuxta Coronam congressus cum Thebanis, Atheniensibus, Argiis & Corinthiis ambas acies superauit, licet ipse multis acceptis vulneribus, corpore esset grauiter affectus. Quæ pugna quum esset inter res ab illo gestas omnium maxima, quemadmodum scripsit Xenophon, tamen domum reuersus, nihil de pristino victu vitæque modestia mutauit, ob tantos rerum successus, totque victorias. Multo dignior erat triumpho victoria, qua vir ille primùm suis consiliis anteposuit legû autoritatem, deinde tot egregiis facinoribus nihilo factus est insolentior. Plutar. in Lacon. apoph.

Idem.

Quum maximam Asiæ partem armis sibi subegisset, constituerat ad ipsum regem Persarum proficisci, vt eum compelleret, qui sic erat quietus à bello, vt interim Græcorum duces pecunia corrumperet. Cæterum reuocatus domum ab Ephoris, ob Spartam Græcorum obsidione cinctam (nam id rex Persarum pecuniis missis effecerat) paruit, dicens: Bonum imperatorem legum imperatis parere oportere, citràque cunctationem soluit ex Asia, magno sui desiderio relicto Græcis Asiaticis. Offerebatur rei bene gerendæ occasio, inuitabat illum Græcorum affectus, vt instituta perageret: sed rex à tyrannide alienissimus, legum autoritatem existimabat omnibus anteponendam. Idem.

Zeuxidamus.

† Quærenti cur Lacedæmonij non scri-

criptis mandarent leges, ac constitutiones egregiè factorum, rerùmque memorabilium, & eas iuuenibus legendas proponerent? Vt assuescant, inquit, iuuenes factis, nò verbis. Plut. in apoph. Lacœn.

Cyrus.

Interrogatus, quòsnam putaret esse iniustos? Lege, inquit, non videntes. Max. ser. 58.

Antiochus tertius.

Scripterat ciuitatibus, vt si quid per literas iuberet fieri, quod aduersaretur legibus, ne curarent, perinde, quasi ipso nescio scriptum esset. Interdum enim principes, dum metuent quosdam offendere, scribunt quæ fieri nollent. Quicquid autem pugnat cum legibus, hoc velut insciente principe scriptum esse putandum est: quippe legum defensores, non oppugnatores esse debent principes, Erasmi. libr. 5. apoph. ex Plut.

M. Cato.

Ad tribunum plebis, qui veneficij infamia laborabat, iniquè ferentem legem: Adolescens, inquit Cato, nondum scio vtrum haurire quod temperas, an approbare quod scribis, deterius sit. Eras. li. 5. apoph.

Sulp. Gallus.

Infrà de Zelotypia, & de Seueritate.

Augustus Cæs.

Legem tulerat de adulteris, quomodo iudicandi essent de hoc crimine delati, & quomodo puniendi conuicti. Paulò pòst iræ impatientia irruit in adolescentem delatum, quocum Iulia Augusti filia commercium habuisset, eumque manibus verberavit. At quum adolescens exclamasset, Legem tulisti, ô Cæsar: ad eò facti pœnituit Cæsarem, vt eo die recularret cœnam capere. Crimen per se graue erat, tum admissum in Cæsaris filiam. Quis princeps ibi dolori suo temperaret? Aut quis ibi legum iudiciorumque moras expe-

ctaret? At tantus princeps sibi adeò displicuit, vt à seipso pœnas sumeret, quòd legi, quam aliis prodiderat, nò per omnia paruisset. Plutarchus in apoph.

Epictetus.

* Multa extant ab eo de legibus scitè dicta. Inter hæc, legis scopus est bene mereri de vita hominum: non potest autem eius benefica esse cum ei beneficium accipere libuerit: solis enim obedientibus suam virtutem declarat. Aegri seruator est medicus: iniuriam passi, lex. Leges verissimæ sunt, quæ iustissimæ legi, & principi & sapientiori cedere decorum est. Anton. & Max. serm. de lege.

Theophrastus.

* Dicebat bonos non multis egerere legibus. non enim res ipsa legum causa, sed leges rerum causa, ponuntur. Eod. serm.

Carolus Magnus.

† Gladij capulo, cui insignia sua insculpta erant, edicta signabat: Eiusdem enim esse dicebat, & confirmare & defendere leges. Corrozet. de dict. & fact. memorab.

Alphonsus.

Improbè agere principes dicebat, qui aliis honestè decorèque viuendi legem præscriberent, ipsi verò nihilo temperantiores sese præberent. Inquit autem non satis esse promulgare leges, etiam saluberrimas, nisi sint qui promulgatas defendant, & vitæ etiam innocentia cæteris præcedant. Panormitanus libr. 5. de rebus gestis Alphonsi.

Vitoldus Lit. dux.

Vitoldus Lituaniæ dux (qui adeò differentem, moribus & habitu à suis popularibus sese præbuit, vt illos tonderi edicto iusserit, sibi tanquam maiestatis insigne barbam intonsam retinuerit: at quum id non succederet, caput ipse, genasque rasit: capiralem pœnam in eos comminatus, qui suo exemplo barbam aut

comam deponerent) dicere solebat Plebem legi, legem autem principi subiectam esse oportere. Tyrannica sanè vox. Magistratus enim quū legum custos sit, primū imperatis parere decet, vt subditi habeant exemplum, quòd honestè intueantur, & ad legum obseruationem incitentur. *Aeneas Syl. lib. 4. Comment. in res gestas Alphonfi.*

Ludouicus XII. Gall. rex.

* Sub præfectum Aurelianensem, quo familiariter erat vsus, sapèque iniustitiarum liberat, quum in eo essent omnia ad perniciem profulgata damnari passus est, id adiiciens: Contendi priuatus pro amico: Regnum autem adeptus, leges mihi tuendæ sunt. *Annal. Franciæ.*

De legum neglectu.

Aristoteles.

CRebrò taxabar Athenienses, quòd cum duas res frumenta ac leges inuenissent, frumentis vterentur, legibus nequaquam. Alludens ad Triptolemum Atheniensem, cuius ministerio Ceres vsa est in serendis legibus ac tritico. *Laërt. libro quinto, cap. 1.*

Anacharsis.

Anacharsidi illud tribuitur multò vulgatissimum, quod etiam & Soloni, leges araneorum telis esse similes, in quibus infirmiora animalia hærent, valentiora perumperent. Ita leges humiles ac tenues constringunt, à potentibus impunè violantur. *Valerius lib. 7. cap. 2. Laërt. lib. 2. cap. 3.*

Agri.

Quum è senioribus quidam, videns prisca leges & instituta vetera aboleri & alia praua succedere, atque ob id res Spartanorum inuerti, & conteri: id, inquam, cum apud Agidem iam senem deploraret, ioco respondit. Si fit, inquit, quod narras, recto ordine res procedunt. Siquidè

ego puer à patre audiui quòd iam tum illis temporibus res inuertentur. Itaque si rursus inuertuntur, redierunt in locum pristinum. Hoc quidem ille ludens, cæterum seriò dicebat, se puerum hoc quoque accepisse à patre, nihil esse mirum si præsentibus succedant deteriora: sed mirandum, si succedant meliora, aut similia. Notauit peculiarem senibus querelam, de rebus in deterius prolapsis, simulque rerum humanarum hanc esse naturam, vt vsque in peius degenerent.

Demonax.

Iurisperito dixit, leges profus videri inutiles, vt quibus boni non egerent, mali nihilo fierent meliores. *Eraf. 1. 8. apoph.*

Zaleucus.

Vt & Anacharsis & Solon dicebant, leges araneorum telis similes esse, nam si musca & culex inciderit, retinetur: si verò vespa, aut apis, disrupta tela auolat. *Stob. ser. 431. De potentibus in ciuitate. Antonius par. 1. ser. 67. Plut. in Solone.*

M. Cato.

Sæpenumero magistratus admonere solebat, vt fumerent penas de his qui in leges aliquid peccarent. *Plut. in apoph.*

Vide apoph. de Pœna neglecta.

De legum renouatione & abrogatione.

Lycurgus.

CVidam percontanti, quam ob causam non vteretur legibus scriptis? Quoniam, inquit, eruditi qui sunt rectèque educati probant quid pro ratione temporis expediat. Significans, scripturam non mutari, cum pro varietate occasionum vir probus & sapiens sæpenumero cogatur mutare consiliū. Ea res nominatim præscribi non potest. Satis est ciues honestè

nestè fuisse institutos, hi sua sponte videbunt quid pro tempore factò sit apus. Plut. in Lacon.

De lepidè dictis.

Socrates.

Cùm Xantippen diu rixantem tulisset in ædibus, ac eadè festus confedisset ante fores, illa magis irritata quiete viri, de fenestra perfudit eum lotio, ridentibus qui præteribant, & ipse Socrates arridebat, dicens: Facile diuinabam, post tantum tonitru sequuturam pluuiam Laër. in eius vita.

Diogenes.

Cùm diutissime legens tandem eò venisset, vt videret chartam vacuam: Bono, inquit, animo estote viri, terram video. Alludens ad longa nauigatione fessos, qui recreantur animo, si portus procul appareat. Laër. lib. 6. c. 2.

Idem.

Cùm in dolio suo, sicco mucidòque pane vescens solus, alios lætitia perstreptentes audiret (erat enim dies festus) tædiosus factus, diu secum de relinquendo vitæ instituto cogitauit. Sed cùm tandem mures videret abreptentes, panis micas edere: Quid tibi disciplices, inquit, ò Diogenes? sat magnificus es: ecce enim parasitos alis. Idem.

Antigonus.

† Vno de grege suorum amicorum Aristodemo nomine, qui patre coquo genitus ferebatur, suadente, vt impensas, & dona præcideret, oratio tua, inquit Rex, Aristodeme, olet ius. Plut. in apoph.

Aristippus.

Ei cùm à Dionysio tres puellæ olaræ essent, vt optionem eligendi, quam vellet, haberet, omnes domum luxit, dicens: ne Paridi quidem fuisse utcum vnã cæteris præferre. Laër. ib. 2. c. 8.

Idem.

Cuidam qui proposuerat ænigma vt solueret: Quid ò stolide, inquit, vis soluam, quod nobis etiam ligatū exhibet negotium? Idem.

Idem.

Cuidam interroganti, Num tu es vbique? ridens: Naulum, inquit, non perdo, si sum vbique. Elusit autem Aristippus sophisticã quæstionem, an idem corpus possit esse in multis locis: dum respondit, non esse periculū ne perdat naulum. Perdit enim naulum, qui dato pretio non peruchitur eò quo cupiebat. Idem.

Idem.

Concubine dicenti, Sum ex te grauida, respondit: Istuc nihilo magis scire possis, quàm per densissimas spinas ambulans dicere, hæc me spina pupugit. Idem.

Anonymus.

Lacon quidam cum duras amygdalas duplo vendi conspiceret: Suntne hic, inquit, rari lapides? Quasi nihil interesset inter silicem & duram amygdalam. Plut. in Lac. apoph.

Alius.

Alius quidam Lacon, cum se voto obstrinxisset quòd se de Leucare precipitem daret: conscendit in montem: & conspecta altitudine, sese auertit. Id cùm illi probro obiiceretur: Non putaram, inquit, illi voto maiore voto opus esse. Idem.

Pausanias Cleombroti F.

Cùm post victoriam à Medis apud Plateas reportatam præcepisset suis, vt apponerent cœnam Persicam, quã sibi barbari prius apparauerant: eã cum esset sumptuosissima: Lurco, inquit, eras ò Persa, qui cùm tantas haberes delicias, ad nostram veneris mazam. Erat autem maza, panis genus contemptum, ac vulgare. Plut. in Lacon.

Leotychidas.

Cùm portæ illi proximæ clauera draco circumuolutus esset cõplexus, idque augures affirmarent esse pot:

tentum: Mihi, inquit, nequaquam videtur: sed si clavis fuisset complexa draconem, portentū erat. Lepidē hominum superstitionem irrisit, qui sæpenumero terrentur his quę casu aut fortē fortunā eueniunt. Plut. in Lac. apoph.

Agathocles.

Ithacenses cum nautas apud Agathoclem accusassent, quod ad insulam appellentes, pecora quædam abegissent: Agathocles, Vester, inquit, rex cum venisset ad nos, non tantum pecudibus abreptis, verum ipso etiã pastore exoculato recessit. Alludens ad fabulam Homericam de Vlysse, qui Polyphemum Cyclopem excæcavit. Plut. in apoph.

Augustus Cæsar.

Cum ab eo Pacinnius Taurus minus peteret, diceretque populari rumore sparsum, pecuniam haud parvam ipsi à Cæsare datam: Sed tu, inquit, noli id credere. Lepidē significans, se nequaquam id darum, quod aperte petere non auderet. Suetonius in eius vita.

Idem.

Supra de Ambiguë, facetè & iocose dictis.

Vespasianus.

Infra, tit. de Curiositate.

Nicephorus Imp.

† Cum Nicephorus Imp. (qui turpi quæstu annonam grauiorē faciebat) aliquando ad milites progressus in campum, cano ætatēque prouecto, qui inter milites adscribi cupiebat, diceret: Ecquid homo canus in militiã allegi peteret? Respondit ille, se multo valentiorē esse quàm iuuenis fuisset. Et quī hoc verum esset, quærente Imperatore? Eo, inquit, quod olim vno aureo empto frumento, duos onerabam asinos: te autem imperante, quantum duobus aureis emitur frumenti, haud laboriosè humeris porto. Obmutuit Imperator. Cedrenus in eius vita.

Ludovicus XII. Gall. rex.

* Extant eius lepidè dicta colle& & edita libro peculiari ex annal. Franciæ descripto. Hæc autem quod grauius & memoranda esse videantur ad peculiare suos locos retulimus, vt ex indice constat.

Vide apoph. de Ambiguë, arguë, facetè & iocose dictis.

De liberalitate.

Bion.

Semper dicebat esse optabilias, suam messem alteri largiri, quàm alienam decerpere. Sensit felicius esse dare, quàm accipere. Laër. libr. 4. cap. 7.

Diogenes.

Cum à Platone petiisset paululum vini, simulque caricas, Plato misit lagenam plenā vino. Cui Cynicus hunc in modum gratias egit: Cum interrogaris, Quot sint duo & duo? respondes viginti. Ita non secundum ea quæ rogaris das, nec ad ea quæ interrogaris respondes. Laërtius libro sexto cap. 2.

Idem.

Si quando egebat pecuniis, eas al amicis accipiebat. at suggillantibus eum quod præter philosophi dignitatem peteret, quod esset mendicorum: Imò, inquit, non peto, sed reposito, *ἐν ἀπὸ, ὑπὸ πᾶσι*. Repetimus enim mutuum, aut depositum. Amicus autem egenti amico dans, nõ de nat, sed reddit quod debet, quisquis enim in tali casu pecuniam seruat, & alienam detinet. Ibidem.

Idem.

lli etiam tribuitur hoc ænigma manus non esse porrigendas amicis complicatis digitis. Innuens, non factis esse, si comes nos præbeamus, se comitati comitem adiungendam benignitatem. Qui comiter tractant & amicos dicuntur *δὲ ἐξ ἑαυτῶν*, quasi dicitur dextrare. Laër.

Aristoteles.

Cuidam increpanti, quòd homini malo dedisset cleemosynam : Non mores, inquit, sed hominem commiseratus sum : Etiam improbis in necessitate succurrit vir bonus. Debetur enim hoc officium, si non meritis illius qui iuuatur, certè naturæ. Et bonus fieri potest, qui malus est. *Æært. l. 5. c. 1.*

Demosthenes.

Interrogatus, quid Deo simile haberent homines? respondit, Benignè facere. *Max. ser. 8.*

Xenophon.

Dicere solebat, multò præclarior et laudabilius esse beneficiorum, quàm rophæorum multitudinem post se elinquere. *Stob. serm. 46.*

Arcesilæus.

Quum Apellem Chium ægrum infensens, etiam egere sensisset, postridie euisit illum decem drachmas secum adferens, & proximè absidens : Hic nihil est, inquit, præter Empedoclis elementa. Deinde sub ceruicali clam leposuit drachmas, ab ancilla paulò post repertas. Tunc æger, hic est, inquit, Arcesilai ludus. *Æra. l. 6. apoph. ex Plut.*

Agæfilæus.

Sibi multò iucundius esse dicebat, si milites suos dicaret, quàm si disceseret ipse. *Plutarchus in Lacon. apoph.*

Anaxilæus.

Interrogatus olim, quid in tyrannide omnium esset felicissimum? respondit, In conferendis beneficiis nunquam vinci. *Stob. serm. 46. 3.*

Timandridæus.

Quum peregrinationem suscepisset, familiæ præcurationem filio delegavit. Deinde reuersus postquam em multis partibus auctiorem reperisset, quàm antea fuisset, multos dicit ab illo deos & familiares atq; hospites iniuriis affectos. Etenim quæ in facultatibus supererant, ea in illos à liberis ciuibus erogari. Verùm dum

(inquit) in viuis agis, pauper atq; egenus videris. At quum eris vita defunctus, opes & diuitiæ rei familiaris deprehensæ, turpitudinem tuam aperient. *Ælianus libro 14. de Var. histor.*

Cyrus.

Cùm quidam ad eum misisset ornamenta multa, ea distribuit amicis. Quidam verò quærente, Cur sibi nihil reliquisset? Quia inquit, corpus meum his omnibus ornari non potest : amicos autem his ipsi ornatos intuens, maximum mihi ipsi ornamentum aptum esse putabo. *Max. serm. 6.*

Artaxerxes Longimanus.

Dicere solebat, Regalius esse addere, quàm adimere. Sentiens, principe dignius esse honores & opes eorum quibus imperant, augere potius, quàm imminuere. *Plutarch. in reg. apoph.*

Dionysius senior.

Quum ad filium ingressus conspexisset vasculorum aureorum & argenteorum magnam vim, exclamās: Non est, inquit, in te regius animus, qui his poculis, quæ à me tam multa accepisti, neminem tibi amicum feceris. Sentiens, abtque ciuium beneuolentia regnum nec parari, nec teneri. Beneuolentiam verò maximè conciliat liberalitas. At iuuenis, rerum imperitus, putabat esse felicius, habere argentum & aurum, quàm amicos. *Plut. in apoph.*

Dionysius iunior.

Quum sæpe pecuniam Platoni daret, atque is nunquam acciperet: Aristippus, qui aderat, Tuto, inquit, liberalis & munificus est Dionysius. *Brusson. l. 2. c. 21.*

Artaxerxes.

Quum Satibarzanes Artaxerxis à cubiculis, quiddam minus iustum ab eo peteret, sentirétq; rex illum hoc facere sollicitatum triginta Daricorum millibus, quæstori ærarij sui mandauit, ut Daricorum triginta millia ad

se deferret, eaque dedit Satibarzani, dicens, accipe ô Saribarzanes: nam hæc tibi cum dedero, non ero pauperior. Plut. in apo; h.

Alexander.

Quum 200. æris alieni talenta sibi conflasset, non antè nauem conscendit, quàm rebus amicorum pensatis huic quidem agrum, illi villam, alteri domorum prouentum, alteri portoria elargitus est. Absumptis igitur ac distributis ferè regiis opibus omnibus, rogatus à Parmenione, quid regi superesset? respondit Alexander, Superest mihi ipes acquirendi maiora. Plut.

Idem.

Dotibus plurimis cõmilitones donauerat: æsq; alienũ militibus, quod conflauerat, quum dissoluere veller, ac propterea vt darent nomina iussisset, multis ex illis, ne apud regem intemperantiæ vitium subirent, nomina sua dare noluerunt. Id quum Alexandro innotuisset, increpata illorum diffidentia, Non decere, ait, e mentiri in populares suos. Q. Curtius.

Idem.

Interrogatus à quodam vbinam suos thesauros haberet? amicos ostendens, ait: In scripiis. Summa enim liberalitate suos amicos semper ornauit. Max. ser. 6.

Lacedæmones.

† Cùm inopia victus aliquando premerentur Smyrnæi, opem à Lacedæmoniis implorarunt, qui statim magnam ad eos leuandos vim frumenti miserunt. Smyrnensibus autem hanc tantam ac tam opportunam liberalitatem prædicantibus, responderunt, rem non vique adeo extolendam, quando quidem illud congestissimus, præscribentes edictum, vt vno die homines, ac iumenta omni alimento abstinerent. Dubium est, maiorne fuerit prompta eorum liberalitas, an modestia Plut. de adula. & amico. dignose.

Orsines.

Quum Alexandrum & eius amicos muneribus amplissimis honorasset, Bagoæ eunucho nihil dedit: sed admonitus ab amicis, quòd is Alexandro cum primis esset charus, respondit, se regis amicis honorem habere, non scortis: nec apud Persas esse moris, vt viri mares ducant. Agnoscas in hoc satrapa mentem Cyro generis a thore dignam. Honorare nouerat, adulari nõ poterat: quum hodie quoque cernantur in aulis, qui scortis, morionibus ac lenonibus principum plus deferant honoris, quàm genere ac virtute præcellentibus viris. Bras. l. 8. ex Q. Curtio.

Alexander.

Anaxarcho philosopho iusserat quæstorem dare quantumcunq; ille postulare: cumque quæstor audita postulatione turbatus, Alexandro indicasset philosophum petere centum talenta: Rescè inquit, facit, sciens se amicum habere, qui tantum dare & possit & velit. Hic dubites, vtrum potius admirari oporteat, regiamne liberalitatem in donando, an philosophi improbitatem in postulando: nisi malum hanc vocare fiduciam. Plut. in apoph.

Idem.

Quumcuidam urbem donaret, dicente eo cui donabatur, Non conuenire fortunæ suæ: Non quæro, inquit rex, quid te accipere deceat, sed quid me dare. Seneca.

Idem.

Perillus, vnus ex amicis Alexandri filiabus suis ab Alexandro dotem petiit. Iussit rex, illum capere talentum quinquaginta, cumque is respondisset, Decem satis esse: Tibi quidem, inquit, satis est tantum accipere, mihi vero non satis est tantum dare. Præclarum dictum, nisi virtutis indolem ambitio vitiasset. Plut. in apoph. Seneca.

Idem.

Xenocrati philosopho quinquaginta talenta dono misit: ea quum ille

recusasset accipere, dicens sibi non esse opus: interrogauit, an ne amicum quidem vllum haberet, cui esset opus? Nam mihi, inquit, vix Daj opes in amicos suffecerunt. Hic trius animum magis admirari conueniat, nondum statui: regisne tam d liberalitatem propesum, an philosophi qui tantum munus a tanto ege vltro delatum remisit. Plut. in apoph.

Ptolemæus Lagi. F.

Maxima cum voluptate amicos uos locupletes fecit. vade a quibusdam ob id reprehensus, Melius est, inquit, ditare quam ditescere, *Ælian.* 13 de Var. hist.

Antigonus.

Aristodemo, qui vnus ex amicorum egiornu numero fuit, e coquo vt puabatur prognatus, suadet vt impeliis ac largitionibus aliquid detraheret: Verba tua, inquit, Aristodemo olent. Subindicans, coquorum esse parsimoniam, non regum, proinde illum tali consilio non meminisse, uius esset amicus, sed quo esset pare natus. Plut. in apoph.

Scipio Nasica.

Cum ad poetam Ennium venisset, tique ab ostio querenti Ennium, ancilla dixisset, eum domi non esse: Nasica sensit illam hoc domini iussu dicere, & illum intus esse. Ac tum qui dem dissimulans abiit. Ac paucis post diebus, cum ad Nasicam venisset Ennius, eumque a ianua quareret, exclamat ipse Nasica, se domi non esse. Tum Ennius: Quid? tamen ego vocem tuam audio, & agnosco. Hic Nasica: Na tu homo es impudens? ego cum te quarerem, ancillæ tuæ credidi: tu mihi non credis ipsi. *Erasm.* l. 6. apoph.

Lucullus.

Cum ob nimiam liberalitatem reprehenderetur ab amico, respondisse fertur: Benemeritis semper parem remetendam esse gratiam. *Plutarchus.*

Galba.

Delectatus inter cœnandum tibi: cine Cano, iussit loculum ad se afferri, & acceptos nummos in Canimanus imponens, dixit: Non ex publicis, sed ex priuatis te dono pecuniis: *Sueton.*

M. Antonius.

Filium habebat ex Fulvia. Is puer Philotæ dederat ingentem vasorum vim: quæ cum ille recusaret accipere, metuens ne pater tantam filij liberalitatem non probaret, Quid times, inquit puer, accipere? An nescis, eum qui dat, filium esse Antonij? *Plut.* in Antonio.

Idem.

Prodigosè profusus, dicere solebat, Amplitudinem imperij Romanî non per ea quæ acciperet, sed per ea quæ daret illustrari. Ea vox excelsi animi videri poterat, nisi ab Antonio fuisset profecta. *Plutarchus* in Anton.

T. Vespasianus.

Interrogatus, cur tam multa polliceretur amicis? respondit, non oportere quemquam a Cæsare tristè discedere. *Sueton.*

Alex. Seuerus.

Ei qui nihil petebat, Quid est, ait? quod nihil petis? an me tibi vis fieri debitorem? Pete, ne priuatus de me queraris. Voluit autem indicare Imperator prudentissimus, subditorum esse, vt ita gerant se erga superiores, vt petentes aliquid, digni sint qui ex principis liberalitate amplissima accipiant munera. *Lamprid.*

Constantius Chlorus.

* Vtilitati ac commodis prouincialium & priuatorum studuit. Ac sicut quondam Cyrus dixit, se thesauros sibi parare, dum amicos diuites redderet: ita Constantius in ore saepe habuisse fertur, Melius esse opes publicas a priuatis haberi, quàm intra vnum gratiâ possideri. *Eutrop.*

Alphonsus.

Si cum a quodam deferrentur quæ

reorum decem millia, dixissetque qui fortè aderat, ea duntaxat summa se diuitem & beatum fore: Accipe, rex inquit, quantacunque ea est, & beatus esto. Panorm. li. 4. de reb. gest. Alphonfi.

Idem.

Cùm audisset Vespasianum Cæsarem, eam diem se perdidisse solitum dicere, in qua nihil quicquam alicui donasset: egisse gratias dicitur Deo optimo max. quòd eo modo nec diem ipse perdidisset. Panorm. li. 2. de reb. gestis Alphonfi.

Idem.

† Ludouico Podio (quo utebatur Oratore) renūciantī pro pace, quam Venetis, & Florentinis daturus erat, plus quàm ducenta aureorum millia extorqueri posse; Respondit; Pacem dare se, non vendere solitum esse. Panor. li. 3.

Sigismundus imp.

Promissa veterano militi exigenti, cùm diceret, At immoderata fuit tua petitio: respondit miles, Poteras negare cùm peterem, non autem sine turpitudine quod promissum est, rescindere non poteris. Tum Sigismundus, Si ex duobus alterum me ferre oportet, leuius rerum, inquit, quàm famæ iacturam subibo. Fuit enim in Sigismundo tanta liberalitas ac munificentia, quanta in nullo antea principum. Aneas Syluius lib. 3. commentariorum de reb. gestis Alphonfi.

Vide apoph. de Beneficentia, & Munificentia.

De liberè dictis, seu de loquendi libertate.

Bias.

NAuigans cum hominibus impiis tempestate correptis, aliis ad deos clamantibus, Bias: Siletis, inquit, ne Dij vos homines scelerosos hinc nauigare sentiant. Laert. li. 1. c. 6.

Idem.

Alciadiem hoc elogio taxauit quòd adolescens viros abduxisset à vxoribus, iuuenis verò factus vxore à viris. Laert. li. 6. c. 7.

Crates.

Alexandro percontanti, num cuperet restitui patriam suam? Quid opus est, inquit? Fortassis alius Alexander restitutam diruet. Laert. lib. 6. cap. 5.

Aristippus.

Percontatus à Dionysio, cur in Siciliam venisset, relicto Socrate? Vt inquit, quæ habeo impertiam: quæ non habeo, accipiam. Laert. li. 2. c. 8.

Idem.

Iussus aliquando ex sua philosophia nonnihil proferre: quumque detractantem vrgeret Dionysio Ridiculum, inquit, si quidem me vnde Philosophia loquar rogas, & quædo oporteat me loqui doces. Laert. lib. 2. cap. 8.

Idem.

* Sciscitatus, quem fructum percipisset ex philosophiæ studio? Quocum quibuslibet (inquit) liberè loqui possum. Laert. Ibidem.

Zeno Citticus.

Dionysio cuidam dicenti, cur non vnum omnium non corrigis? Non enim, inquit, tibi credo. Subindican sibi non esse spem, illum, si corrigetur, fore meliorem. Laert. libro 9. cap. 1.

Idem.

Accusatus quòd in perniciem Nearchi tyranni coniurasset, & in questionibus iussus edere nomina coniuratorum, nominauit pleròsque inimicissimos. De his cùm tyrannus sumpsisset supplicium, rogarèt quomodo quis superesset? Tu solus, inquit, Reipublice pernicius. Laert. lib. 9. cap. 9.

Pythagoras.

Cùm quidam ad Pythagoram dixisset, Nimium me irrides: Atqui, inquit, lienosis acria & acerba profundi dulci

Dulcia verò nocent. Max. serm. 31.

Democritus.

Libertatem in dicendo, ingenuitatis signum esse dicebat, sed occasionis diuersitatem, habere periculum. Stob. ser. 11.

Idem.

Quum pro Atheniensibus apud Philippum legatione fungeretur, liberèque loqueretur, Philippus, Meuisue, inquit, ne tibi caput iubeam amputari? Non, inquit, nam hoc si mihi abstuleris, patria ipsa mihi immortale pro hoc reponet. Maxim. serm. 31.

Idem.

Quum apud Dionysium quæreretur, quod æris genus esset omnium optimum? Ex quo, inquit, Athenienses statuas fecerunt Harmodio & Aristogitoni. nimium liberè significans tyrannos è medio tollendos. Nam ob eiectos tyrannos Athenienses illis statuas erexerunt. Item Antiphonti & Diogeni tribuitur tum à Plutarcho, tum à Laertio. Laert. lib. 9. cap. 7.

Democritus.

Furem ab undecim viris abduci videns, Vah, miser, inquit, cur tantula furatus es, & non potius magna vt tute etiam abduxisses alios? Stob. serm. 11.

Anaxarchus.

Inuisum habuit Nicocreontem Cypri tyrannum. Itaque quum in cœna quadam Alexander rogasset, qualis illi videretur? Præclara, inquit, sed oportuit & satrapæ cuiusdam caput apponi, oculos detorquens in Nicocreontem, qui aderat, à quo etiam postea crudelis mortis genere è medio sublatus est.

Empedocles.

Ad quendam dicentem quòd nullum sapientem reperire posset: Non mirum est, inquit. Oportet enim, vt ille primum sapiat, qui sapientem quærit. Laert. l. 1. c. Anton. in Meliss. par. 1. serm. 59.

Aristippus.

Socrate perstringente vnguentis delibutos, Phædon quæsiuit, quis esset ille vnguentis delibutus? Ego, inquit, Aristippus infelix, & me multò infelicior Persarum rex. Laert. lib. 2. cap. 8.

Plato.

Diu in Sicilia commoratus, cum à Dionysio, cui semper familiarissimus fuerat, vocatus esset ad cœnam, & inter alia, quæ cœnantes fabulantur, Dionysius interrogaret, num etiam apud Athenienses in philosophorum conuentu Dionysij mentionem facerent? Plato subridens, respondit. Numquam philosophos, qui Athenis viuunt, ita vacare, aut de tam vili materia inter eos tractari posse, vt loqui de Dionysio valeant. Liberè & apertè vitam eius, vt dignus erat, reprehendens. Plut.

Idem.

Cum Dionysio Hermocratis filio de tyrannide differens, ait, non statim esse præstantius, quod vni tantum sit vtile, nisi & virtute cæteris antecelleret. Offensus tyrannus dixit, *οὐ λόγῳ σοῦ γερωνώσω*. id est, verba tua sapiunt senium. Contrà Plato, *οὐ δὲ σοῦ τυραννώσω*, id est, tua verò tyrannidem sapiunt. Laert. l. 3.

Socrates.

* Dicebat opportunè occasionem linguæ liberè, vt tempori, maiorem conciliare gratiam. Item, Neque gladium obtusum, neque loquendi libertatem infructuosam esse debere. Item, Vt minimè solem è mundo, ita neque dicendi fiduciam à recta institutione tollendam. Item, Sicut palium sordidum non obstat corpori, quo minus sanum & quadratum sit: ita paupertas nihil orationis fiduciã prohibet. Stob. serm. de fiducia & liberate dicendi.

Diogenes.

Aliquando in Antisthenem incidens, reprehendit ipsum vt in dicendo remissiore se multò, & qui vix

etiam altum clamās exaudiretur. Scipsum verò tubam conuiciorum appellabat. Cui verbis se vlciscens Antisthenes, pro tuba se similem esse respondit vespis, quæ sonum quidem alis haud magnum edant, centrum ramen habeant acerrimum. plurimum verò libera Diogenis linguæ promptitudine delectabatur. Stobæus sermone 11.

Idem.

Dicere solebat: Canes quidē mordent inimicos, ego autem pro libertate mea amicos, vt incolumes seruem. Stob. ser. 11.

Idem.

Idem ab Eritio petiit quiddam magni, qui quum ex more his verbis negaret: Faciam, si mihi persuadere possis. Si possim, inquit Diogenes, iam pridem tibi persuasissem, vt te suspenderes. Laert. lib. 6.

Idem.

Quum in publica via pranderet, multi que cingerent illum ob spectaculi nouitatem, ac subinde acclamarerent, Canis Canis Canis: Imò, inquit, vos potius estis canes, qui prandentem circumstatis. Ibidem.

Idem.

Inuitatus vt ad Alexandrum regem veniret, recusauit. At Perdicæ præfecto minitanti necem, ni veniret: Nihil, inquit, magni feceris, siquidem & cantharis & phalangium idem possunt. Laertius libro 6. cap. 2.

Idem.

Cum captiuus in castra ad Philippum Macedonia regē deduceretur, ac à rege interrogaretur quisnam esset? respondit, se exploratorem esse ad ipsum profectum, vt in fatiabilem eius rapacitatē videret. Qua loquendi libertate victus Philippus, statim eum dimitti iussit. Plut.

Idem.

Spartanus quidā hoc Hesiodi carmen laudibus in cælum efferebat, quod ita habet,

Οὐδ' ἀβροδὸς ἀπόλοιτο, εἰ μὴ γένοιτο
κακὸς εἶν.

*Non vel bos pereat, etiamsi vicinus
malus adsit.*

Idque audiente Diogene: Atqui, inquit, Messenij cum bobus suis perierunt, & vos illorum estis vicini. Notauit autem liberè turpissimos Spartanorum quorundam mores. Ælian. l. 9. de Var. hist.

Aristoteles.

Calisthenem discipulum liberius multa dicentem apud Alexandrum, Homericò carmine admonuit, ἀκύνμορος δ' ἡ μοι τέκος ἔσσεια, οἱ ἀγυρῶνεις.

Talia nate loquens, haud multo tempore viues.

Nec malè diuinauit, nam libertas illi fuit exitio. Laert. l. 5. c. 1.

Cleanthes.

Inconstantiam Arcefilai præsentem rege adeò liberè reprehendit, vt diceret hominem aliud loqui, aliud facere. Laert. lib. 7. c. 2.

Aristides.

Cum liberius quædam in Dionysium seniore dixerat, res ad regem delata est. vocatur igitur Aristides à rege irato, mortemque minitanti, cū interrogasset an facti pœniteret: Nequaquam, inquit, vlla pœnitentia tangor. Bruss. l. 2. c. 1.

Aristonymus.

*Dicente quodam, plus satis ab ipso illudi sibi: At etiam lienosis, inquit, acria & amara salubria, dulcia verò noua sunt. Stob.

Idem.

* Perinde facere dicebat, qui ex oratione libertatem tollit, ac si ex absynthio tolleret acrimoniam. Anton. & Maxim. sermon. de libertate reprehens.

Menedemus & Asclepiades.

Menedemus Eretriensis à Nicocroonte Cypri tyranno vocatus ad solenne conuiuium cum Asclepiade amico, cæterisque philosophis, dixit: Si honestum est tales conuocare viros,

οπορ:

oportuit id quotidie fieri : sin minus, etiam nunc frustra fit. Ad id quum tyrannus respondisset, diem illum esse sibi festum, eoque singulo quoque mense vacare audire philosophos : liberius respondit Menedemus, Hoc postulare sacrificium, ut per omne tempus audiret philosophos. Quid multis? Eò processit hominis libertas, ut nisi tibicen quispiam eos auocasset, perituri fuerint. In naui quum periclitarentur, Asclepiades dixit, Tibicinis modulatio seruauit nos, Menedemi libertas perdidit. Laer. l. 2. c. 18.

Phocion.

Cum per totam urbem disseminatum esset, à Delpico oraculo responsum esse, Vnum Athenis virum esse, qui aduerso omnibus aliis ciuibus animo esset : & cui presentium rerum administratio inuisa esset, ac cum hinc inde quærerent, quisnam is esset? Ego sum, inquit, cui planè nihil placet eorum quæ id tempus in administranda vestra republica geruntur. Plutar.

Demosthenes.

Ingenuis hominibus nihil infelicius accidere posse dicebat, quam si dicendi libertatem amittant. Stob. ser. 11.

Phocion.

Cum aliquando Athenis non ad gratiam, sed ad utilitatem concionaretur, ei Demades orator dixisse dicitur : Si populus insanierit, te occidet. Cui Phocion : Te verò, si sapiet, Maxim. ser. 31.

Simonides.

Pausaniæ Lacedæmoniorum regi subiade de rebus à se gestis glorianti, tandem & Simonidem per irrisionem hortanti, ut aliquid sapienter ipsum admoneret. Moneo, inquit, ut te memineris esse hominem. Eras. li. 6. apoph.

Lycurgus.

Ob generis nobilitatem liberior erat in dicendo, quam ut populus in-

terdum ferre posset. Itaque cum aliquando populi strepitu exploderetur è suggestu, exclamauit : O Corcyra scutica, quam multis talentis digna es ! Notans populum, à quo eiciebatur, magnæ quidem autoritatis ac nominis esse, sed inutilem rebus gerendis. Eras. lib. 8. apoph. ex Plutarch.

Theocritus.

Quendam ineptum poetam recitantem carmina auscultans, interrogatus ab eo quænam ei placerent? respondit, Quæ omisisti. Antonius in Melissa, par. 1. ser. 50.

Philoxenus.

Suprà titulo de Constantia.

Timotheus Cononis F.

Aristophontem Atheniensem, eloquentem quidem illum, sed luxuriosum hominem, acerbissimè increpauit hisce verbis : Cui satis esse nihil potest, ei ne turpe quidem videtur esse quicquam. Stob. ser. 11. ex Ælian.

Hippocrates.

Hippocrati quidam persuadere conabatur, ad Xerxem proficisci, bonum dominum appellans. At ille : Ne bono quidem domino mihi opus est. Stob. ser. 11.

Anonymus.

Cum iuuenis in theatro gloriaretur, & sapientem se prædicaret, ut qui cum multis sapientibus conuersatus esset, respondit quidam, Et ego multis diuitibus conuersatus, non tamen diues sum. Anton. in Melissa, par. 1. ser. 50.

Lasus.

Cum indoctus quidam pictor ei diceret : Opera teætorum illine domum tuam, ut ipsam depingam, respondit, Minimè : sed tu prius eam depinge, ut illinam postea. Anton. par. 1. Melissa, ser. 50.

Anonymus.

Tarentini iuuenes cum multa de Pyrrho rege securius in eam locum essent, & is iam facti rationem reposceret, posteaquam res neque ac-

gari, neque defendi posset, vnus ex his est. Imò, respòdit, nisi lagena defecisset, occidissemus te: qua loquendi libertate rem seriam cum in iocum vertisset, tota inuidiâ criminis dissoluta est. Quintil. lib. 6. capit. de Risu. Plutar.

Theodorus philosoph.

Fertur, cum Theodorus, qui certas ob causas impius cognominatus est, Athenis profugus venisset ad Lyfimachum, & quidam ex optimatibus eam fugam exprobrasset, simulque fugæ causam, quòd negaret deos & inuentutem corrumpere, respondisse: Non profugi, sed idem mihi accidit quod Herculi. Nam & ille ab Argonautis fuit expositus, nõ ob crimen vllum, sed quòd vel solus esset iustum onus navis, & cæteri vectores vererentur ne prægrauata subsideret: Ita ego quoque migravi propter magnanimitatem, quâ cum Atheniensium rectores non valeret assequi, inuidere maluerunt. Philo Iudæus lib. Quòd omnis probus liber.

Idem.

* Lyfimacho minitante ei necem, Ignorabam, inquit, te non regis, sed ciuitatis vim habere. Stob. ser. 2.

Demades.

In pugna ad Charoneum à Philippo captus, eisque commendatus, cum Philippus inter pocula hæc verba iactaret: Vbi nunc est nobilitas & præstantia ciuitatis Atheniensium? Cognoscere, dixit, ò rex, ciuitatis vim, si Philippus Atheniensibus, Charles autem Macedonibus imperaret. Stob. ser. 52.

Anonymus.

Lacon quidam audiens à quodam Pindaro scriptum esse, Græciæ fulcimentum esse Athenas: Ruituram mox Græciam dixit, si tali futura niteretur. Plutarchus in Laconicis.

Idem.

Lacedæmones cum vnum tantum

legatum ad Demetrium regem potentissimum misissent, rex contemptum se arbitratus, interrogauit, cur solus in regis conspectum prodire auderet. Cui legatus, An nõ satis est, (inquit) vnus ad vnum? Bruson. libr. 2. cap. 1.

Pelopidas.

Ab Alexandro Pheræo captus, cum haud arcta custodia teneretur, per id tempus populos Alexandro subditos sollicitare non desinebat, monebatque breui Alexandrum pœnas daturum. Quod cum Alexander resciuisset, misissetque qui Pelopidam monerent, nisi linguam compesceret, fore vt ei mortis causam afferret: nũtio respòdit, Alexandro vt referret, Pelopidam mirari, quòd tam diu distulisset, cum ipse adeò in eum hostili animo esset, vt si vnquam eadem facultas daretur, ad dandas pœnas pro eis quæ impiè in populos suos nulla eorum culpa ederet, ipsum contacturus esset. Paulo post Pelopidæ opera Alexander à suis interemptus fuit. Falgostus libro 6. ex Plutarcho.

Idem.

Ab Alexandro captus, tyrannis nũtiant, absurdum esse vt alij interficerentur, ipse autem solus superstes esset. Alexander igitur re intellecta, interrogat, cur mortem optaret? respondit Pelopidas, Tu diis omnibus inuisus cum sis, cur non prius mori optas? Brusonius libro 2. capit. 2. ex Plutarcho.

Idem.

Infrà de morte contemnenda.

Idem.

Thebe Alexandri Pheræi vxor, cū ad visendum Pelopidam, qui ab Alexandro in vinculis tenebatur, descēdisset, ac dixisset Pelopidæ, Miseret me tuæ vxoris: & me (respondit Pelopidas) tui, quòd libera cum sis, Alexandrum feras. Plut. in apoph.

Philotes.

Cum à Lysandro, qui eum bello ceperat,

eperat, interrogaretur, quid is metus esset, qui de Lacedæmoniis tantum, ut ei vitio dabatur, oblocutus esset: Interritus respondit, O Lysander, noli eum accusare qui iudice caeat, sed iam tandem aduersum me dexequere, quo d ipse iam in te fuissem, si tam tu in mea manu esses, quam ego in tua sum. Quamobrem um Lysander occidi iussit. Fulg. ius lib. 6. ex Plut.

Proloxenus.

Cum Dionysij carmina paulo liberius reprehendisset, ob eam causam lapidicinis adiudicatus est. Deinde reuocatus ac iterum ad eius carminum recitationem admissus, non multum immoratus surrexit. Quærenti autem Dionysio, quonam abiret? Ad Latumias respondit. Stob. ferm. 11.

Themistocles.

Puer adhuc cum quodam tempore à ludo literario rediret, obuiam Pisistrato tyranno factus, de via decedere noluit. Vnde cum grauius à pædago obiurgaretur, liberè respondisse fertur: Nunquid hæc via ei non sufficit? Alianus de varia historia lib. 3.

Demaratus.

Improbo quodam intempestiuus cum interrogationibus cauillante, ac idem sæpius iam rogante, quis optimus esset Spartanorum? Qui tibi, inquit, longè dissimillimus est. Plut. in Lacon. Brus. lib. 3. cap. 16.

Idem.

Eo tempore quo Philippus Macedonum rex ortis discordiis cum vxore & filio dissidebat, interrogatus à Philippo, quam bene inter se Græciæ ciuitates conuenirent? Liberè respondit, Magnæ sanè tibi curæ est, Philippe, ut de Græcorum concordia certior fias. Siquidem id ad te pertinet, postquam cum coniuge tua ac filio tam concorditer, tantoque in amore viuas. Fulg. lib. 6. ex Plut. archo.

Anonyma.

Macedonica quædam vetula ad Demetrium regem veniens, ut quid mali accidisset iudicaret: audiensque à rege, iam otium sibi non esse, respondit, Noli igitur rex esse. Fulg. lib. 6. ex Plut.

Chareas.

Cum ei aliquando iratus Ptolemæus rex atrociter minaretur, suam libertatè non minoris faciens quam potentiam regiam, respondit: Ægyptiis impera, ego te tuamque iram nil moror. Habent enim regium quiddam generosæ animæ, quarum splendorem nec fortunæ obscurat iniuria, quod decet opponi amplis dignitatibus, ad retundendam liberis dictis superbiam. Philo Iudæus lib. Quod omnis probus liber.

Demonax.

Proteo cuidam obiicienti, quod morderet omnes, nec tamen Cynicum viueret: Amice, inquit, non uis hominem. Eras. lib. 8. apoph.

Dercilidas.

Missus à Spartanis ad Pyrrhum regem legatus, cum Pyrrhus grauis verbis eum vrgeret, ut Lacedæmonij Cleonymum regem, quem pepulerant, in regnum reciperent: nulla regis dignitatis ratione habita respondit, Si Deus es, Pyrrhe, nobis minime timendum à te ducimus: nam cum iustam habeamus causam, Deus qui iustus est, nihil aduersus nos molietur: quod si non Deus, sed homo es, melior profectò non es, & propterea tempore nobis formidandum non est. Fulg. lib. 6. ex Plut.

Lysander.

Megarensi cuidam in publico conuentu liberius aduersus ipsum loquenti: Tua verba, inquit, amice opus habent ciuitate. Plut.

Theodorus philos.

Lysimachus Macedo cum mortem ei minatus esset, Theodorus ad regem ait, Istitis purpuris & aulicis tuis mortem tam crudelem minare,

qui digni sunt, vt inhonesto mortis genere claudant diem extremum. *Bruf. li. 2. ca. 1.*

Eteocles.

Antipater, post Agin bello superato, cum obsides petiisset pueros quinquaginta, Eteocles Ephorum omnium nomine liberè respondit: Si acerbiora morte imperaueris, citius moriemur. *Plut. in Lacon.*

Anonymus.

Antipater cuidam rustico librum de felicitate exhibenti, non otium sibi esse dixit. Cui ille, Ne regnato quidem igitur, si nō fueris otio. *Stob. serm. II.*

Demades.

Videns Philippum multo vino madidum, cum amicis saltantem, regem accedens, ait: Non pudet te ò rex cum fortuna tibi Agamemnonis personam induerit, te factis agere Thersiten? Fuit autem Thersites omnium Græcorum deformosissimus. *Eras. li. 6. apoph. ex Plut.*

Idem.

Infrà de Regnandi libidine.

Epicharmus.

Hiero tyrannus cum aliquot è familiaribus occidisset, paucis post diebus Epicharmum vocauit ad cœnam, cui ille nimium liberè: At nuper, inquit, cum immolares amicos, non me vocabas. Solent, qui sacrificant, splendidum epulum apparare, adque id rogare amicos. Periculosa libertas, quæ plus laudis adfert ferenti, quam dicenti. *Plutarch. in apophthegm.*

Zeno Cittieus.

Dionysio cuidam dicenti, Cur me vnũ non corrigis? Zeno Cittieus respondit: Quia tibi non credo. Subindicans, sibi planè nullam spem esse respicientiæ. *Laert. lib. 7. cap. 1.*

Anonyma.

Syracusani cum Dionysij tyranni exitum, propter nimiam morum aegritudinem exoptarent: mulier quæ-

dam sola deos quotidie orabat, vt superstes esset. Quam cum interrogasset Dionysius, cur tũ assidue pro tyranni vita preces funderet? Liberè respondit: Ne multo deterior tibi succedat. Cum enim antè te grauem tyrannum haberemus carere eo cupiebam, quo interfecto, tu qui multo deterior es, eius successor factus es. Ita etiam timeo, ne te mortuo deterrimus regnum occupet. *Val. Max. li. 6. cap. 2.*

Anonyma.

Suprà de Ebrietatis variis affectibus.

Diogenes.

Quum Alexãder Magnus ad Diogenem venisset, eumque salutasset, percontatus est Diogenes, quisnam esset? quumque ille respondisset, ego sum Alexander ille rex: At ego, inquit, Diogenes ille canis. Non minus superbiens sua libertate quam Alexander suo regno. Interrogatus autè, cur nam canis vocaretur? Quoniam, inquit, dantibus blandior, non dantibus oblatro, malos etiam mordeo. Iterum Alexandro quærente, num quid velleret? Secede paulisper, inquit, nec mihi vmbra facito, *Laertius lib. 6. capite 2. Seneca. Plutarchus.*

Antagoras.

Suprà de Coniutiis in ipsum auctorem retortis.

Paulus Amilius.

Consul aduersus Perseum Macedoniæ regem creatus, cum mos esset in eiusmodi rebus populo Rom. gratias agere: vt suam in dicendo libertatem seruaret, virtute & innocentia sua fretus, ad populum dixit de duobus consulatibus, quos erat adeptus: Primum se sui ipsius gratia petiisse, hunc autem secundum ab ipso populo delatum esse. Huius igitur postremi causa gratias non agere. Quin potius si quem meliorem ad eam expeditionem populus inueniret, cum eligeret. Verum si quid in eius

virtute spei reposuisset, sine verbis dicto eius audiens esset. Plutarch. in eius vita.

Scipio Africanus.

Interrogatus quid de Tiberij Gracchi morte (cuius sororem in matrimonio habebat) sentiret? Iure casum, respondit. Cuius dicto cum concio tribunitio furore instincta violenter succlamasset, Taceant, inquit, quibus Italia nouerca est. Orto deinde murmure: non efficietis, ait, vt solutos verear, quos alligatos adduxi. Paterculus & Plut. item Valer. Max. l. 6. c. 2.

Qu. Flaminius.

Cum aduersus Philippum Macedoniae regem bellum gereret, & in tractanda pace delectus ad colloquiū locus esset: Philippus fraudem veritus, obsides à Flaminio petiit, affirmans Romanis multos esse Flaminius, sed apud Macedones esse vnum Philippum. Ad quem Flaminius statim respondit, ipsius Philippi culpa accidere, qui amicos & propinquos omnes interemisset. Romano, id est libero verbo crudelitatem atque perfidiam Philippo improperauit. Plutarchus.

C. Fabricius.

Suprà tit. de Auaritia & de fide seruanda.

L. Crassus.

Cum in curia à Philippi consulis licitoribus caperetur, reiecto licitore, Non es, inquit, mihi Philippe consul, quia nec ego tibi senator sum. Cic. l. 3. Offic. Val. Max. li. 6. c. 2.

Granius.

M. Druso tribuno plebis homini potentissimo, sed multa in Rempublica molienti, quem ab eo, vt fit, saluaretur his verbis, Quid ais Grani? Imò verò, inquit, Tu Druse, quid agis? Vtrunque refertur à M. Tullio in oratione pro Cn. Plancio. Erasmi. libr. 6. apoph.

Idem.

Quum P. Nasica tum consul, cuius

iussu iustitium in medio foro edixerat præco Granius, rogaret eum domum descendentem, quid tristis esset? an quoddam auctiones essent? Imò verò, inquit Granius, quoddam legiones. notans eum, quòd armis rem gereret Libera sanè vox præconis in consulem, sed eximie moderationis exemplum, hoc imponere licuisse præconi. Eras. l. 6. apoph.

Carulus.

Infrà apoph. de Oratione incomposita.

Iulius Cæsar.

L. Sylla sedente pro tribunali, cum prætor esset, atque Cæsari adhuc priuato iratus diceret, se officio suo vsum: respondit Cæsar, Re & tu appellas officium, quod pecunia tua comparasti. Neque enim magistratus maiestate deterrimus est, quin ei qua arte magistratum esset assecutus coram exprobraret. Plut.

Qu. Carulus.

Suprà tit. de Crudelitate.

Priuernatum legati.

C. Plautius consul de Priuernatibus, qui à Romanis descuerant, ad senatum reuult: ac variantibus sententiis quidam Priuernatum legatos percontatus est, quam pœnam viderentur meruisse? Eam inquit è legatis vnus, quam merentur qui se libertate dignos censent. Hic consul: Quid, inquit, si vobis pœnam remittimus, qualem vobiscum pacem habituri sumus? Si bonam dederitis, inquit, & fidelem & perpetuam: sin malâ, haud diuturnam. Eras. li. 6. apoph.

Diphilus.

Suprà tit. de Audacia.

L. Philippus.

Quum in Sertorium in Hispaniam Pompeium proconsulem mitti orasset, admiratusque quispiam è patribus interrogaret Philippum, an dignum existimaret Pompeiū pro consule in Hispaniam mitti: Non pro cōsule, inquit, sed pro consulibus. Aperitissimè indicans, ytrunque consulem

esse ad hoc munus subeundum inutil-
lem. Plut.

Cn. Pifo.

Cn. Pifo, iuuenis etiamnum, Manilium Crispum reum egit, euidenter nocentem: eumque licet præpotentem multis ac magnis criminibus urgebat, quod videret illum eripi gratia Pompeij, qui Manilio reo aderat. Itaque quum Pompeius velut exprobrans iuuenilem temeritatem Pisoni, qui non vereretur nobilem & opulentum, atque ipsi cum primis amicum, ad iudices pertrahere, dixisset, Quin eadem opera me quoque accuses: intrepidè respondit Pifo. Da vades Reipub. te si postulat fueris civile bellum non excitaturum, tuum nomen prius quàm Manilij deferam. hic elegans epiphonema subiicit Valerius Maximus. Eodem, inquit, iudicio duos sustinuit reos, accusatione Manilium, libertate Pompeium: & alterum lege peregit, alterum professione. Valer. Max. li. 6. cap. 2.

Cn. Lentulus.

Infrà de Potestate & potentia.

Pompeius.

Partis iam multis victoriis, cum iam triumphum peteret, Sylla dictator restitit, contra legem id fieri ac consuetudinem receptam dicēs. Cui Pompeius ait, se ab incepto non discessurum, cum plures essent qui orientem, quàm qui occidentem solem venerarentur. Quo dicto Syllæ senio iuuentam suam præposuit. Plut. in Pompeij vita.

Caro Vticensis.

Laudatus à senatu, quod populitum tumultum oratione sua prorsus sedasset: At ego, inquit, vos P. C. nequaquam laudo, qui me prætorem in tanto periculo deseruistis. Plut. in eius vita.

Idem.

Quum in senatu pro victoria, quam Cæsar ex Vespertis Tenetherisq. Germanis retulerat, de supplicatione de-

cernēda ageretur, sententiam dixit Cæsarem hostibus esse dedendum, quò Romana ciuitas à præsidio expiaretur, deinde execrationes in auctorem verterent. Idem.

Lælius.

Suprà de Cõuitiis in ipsum auctorem retortis, & tit. de Generatione.

Cicero.

In Pompeium multa liberrimè dixit. Cuius hæc de iis dicta referuntur: Ego quem fugiam quidem, habeo: sed quem sequar, non habeo. Macrobius. lib. 2. Satur. Et cum ad Pompeiū venisset, dicentibus eum serò venisse: respondit, Minimè serò veni, nam nihil adhuc paratum video. Macrobius.

Idem.

Interroganti Pompeio, vbi gener eius Dolabella esset? respondit, Cum focero tuo. Et cum donasset Pompeius transfugam ciuitate: O hominem bellum, inquit, Gallis ciuitatem permittit alienam, qui nobis nostram non potest reddere. Macrobius. li. 2. cap. 3. Satur.

Geminus.

Suprà de Castigatione modesta.

Petronius.

Cum Catonem sibi obstrepentem in carcerè esset coniecturus, & multi essent quibus hoc factum maximè displiceret, inter alios M. Petronius increpatus à Cæsare, quòd senatu nõ demisso abiret: Malo, inquit Petronius, in carcere cum Catone, quàm hinc tecum esse. Quo audito, Cæsar statim Catonem, affectus pudore, dimisit. Dion Nicæus in Pompeio.

Laberius.

Ex equite Romano factus mimus, annos iam natus sexaginta, huc adigente Nerone, in actione quadam induxit habitum Syri, qui veluti flagris cæsus, ac proripienti se similis exclamabat;

Porrò Quirites libertatem perdimus.

Ac paulò post adiecit:

N.

*Neceſſe eſt multos timeat, quem multi
timeant.*

Ad has voces populus vniuerſus
oculos & ora conuertit in Cæſarem:
intelligens, illius impotentiam his
dictis lapidatam. Hoc modo, quo li-
cuit. Laberius vltus eſt ſortem ſuam,
Eraf. l. 6. apoph.

Anonymus.

Suprà de Innocentia.

Antiſtius.

Cùm Romæ haberetur in ſenatu
ſermo, vt ſenatores Auguſtum (qui
multis ſenatoriam dignitatem ade-
merat, ac quosdam vt ſibi iſtis ma-
nus inferrent coegerat, alios tracta-
rat contumelioſiſſimè) viciffim cu-
ſtodirent, repugnare multitudini
non auſus: Sterto (interrogantibus
ait) quamobrem neque apud Cæſa-
rem excubare. Dion Nicæus in Au-
guſto.

Anonymus.

Tiberio Cæſari cunctanter & agrè
ſuſcipienti delatum imperium, qui-
dam in os auſus eſt dicere: Cæteri
quod pollicentur, tardè præſtant: tu
quod præſtas, tardè polliceris. Ex
Suetonio.

Marcellus.

Tiberius imperator cùm in edi-
cto quodam verbo parum Latino eſ-
ſet uſus, interrogauit Latinæ linguæ
peritos, num in Latinæ linguæ puri-
tatem peccaſſet? Cui reſpondit At-
teius Capito: Quanquam hoc verbo
nemo uſus eſt antehac, tamen id tua
cauſa recipiemus in poſterum. Mar-
cellus autem quidam reſponſiſſe di-
citur, Hominibus quidem potes dare
ciuitatem Romanam, Cæſar, Lati-
na verba non potes. Hunc Tiberius,
quanquam liberè locutum, nullo ta-
men damno affectit. Dion.

Batto.

Dalmatis ſæpenumero defeſſio-
nis author fuerat, & Romanis ma-
gna damna attulerat. A Tiberio in-
terrogatus, cur ei deficere, tamque
diu contra Romanos bellare viſum

eſſet? Vos, inquit, cauſam dediftis,
qui ad greges veſtros cuſtodirendos
non mittitis canes aut paſtores, ſed
lupos. Dion in Auguſto.

Clemens ſeruus Agrippa.

Is, domino quantum ad lineamen-
ta oris attinet, planè perſimilis, cùm
ſe Agrippam eſſe diceret, atque eo
paſto magnam pecuniam conſlaret,
comprehenſus tandem à Cæſare Ti-
berio interrogatùſque, quomodo A-
grippa factus eſſet? Eodem (reſpon-
dit) modo factus ſum Agrippa, quo
tu Cæſar Romanus, ſignificans Tibe-
rijum fraude imperatoriam dignita-
tem eſſe nactum. Dion in Tiberio.

Subrius Flauius.

Is, tribunus ſtipatorum militum
apud Neronem interrogatus, cur cū
cæteris in Imperatoris ſui mortem
cōſpirafſet? ad Neronem dixiſſe fer-
tur: Quia te & dilexi, & odio proſe-
quutus ſum ſupra omnes homines.
Dilexi autem, quòd te ſperabam bo-
num principem fore: odi autè, quòd
tyrannum te eſſe ſatis ſim expertus,
quo factum eſt, vt aurigæ atque ci-
tharædo ſeruire noluerim. Xiphilinus
in Nerone. Tacitus.

Sulpitius Aper.

Eadem dignitate qua Flauius, & i-
tem pari culpa inſimulatus, cùm ſi-
militer, qua re motus conſpirafſet,
rogaretur? reſpondit, non minus li-
berè: Se non aliam rationem finien-
dorum eius immenſorum ſclerum
inuenire potuiſſe. Suetonius in vita
Neronis.

Burus.

Cùm intellexiſſet, Neronem im-
peratorè Octauiam Auguſtam, pro-
pter Sabinam pellicem repudiaſſe,
ad Neronem dixiſſe fertur: Si repudia-
ſti, redde etiam dotem, hoc eſt prin-
cipatum. Xiphilinus in Nerone.

Idem.

A Nerone interrogatus, vt ite-
rum de iſdem rebus ſententiam di-
ceret, planè & apertè reſponſiſſe
fertur: Ne me, de quibus rebus ſe-

mel dixerō, bis interrogēs. Xiphili-
nus,

Pythias.

Nerone regnante, cū omnes fa-
muli, præter Pythiam, vñā cum Sa-
bia pellice, Octaviam Augustam
inuaderent, quōd eam contemne-
rent afflictam fortuna, & illi, cuius
magna potestas erat assentarentur,
sola Pythias, licet acerrimis tor-
mentis coacta, noluit in dominam
mentiri, cūque Tigellinus Sophro-
nius, homo petulantissimus, atque
homicida crudelissimus, instaret ve-
hementius, faciem eius conspuit:
Murdior est (inquit) Tigelline, vul-
ua Octaviæ dominæ meæ, quā os
tūm impudentissimum. Xiphilinus
in Nerone.

P. Thraseas.

Suprà de Fortitudine domestica.

Anonymus.

Gallus quidam tutor cū vidisset
Caligulam imperatorem nunc deo-
rum, nunc mulierum vestitu turpiter
incedentem atq. in solio eminentissi-
mo tanquā Deum sedentē, Iouis chla-
myde amictum, tantā insolentiam ir-
rīsit. Qua re animaduersa, Caius ad se
vocatū hominem, rogauit quid sibi
videretur? respondit Gallus, Hanc
magnam dementiam videri. Sed im-
perator, eo quōd sutoris dictum satis
liberum esset, æquo animo tulit. Xi-
philinus in Caligula.

Anonymus.

Græculus quidam causam agens a-
pud Claudium Casarem, inter alter-
cendum commotus hanc vocē in illū
emissit, *ὁ δὲ γὰρ εἰς τὴν μάχην*, id est, &
tu senex es, & stultus. Usque eō sum-
ma potestas ob stultitiam & passim
& propalā euiluerat, vt hoc in os
dixerit, non senator, sed ignotus Græ-
culus, & dixerit impunē. Eras. lib. 6.
apoph.

Anonymus.

Quidam bubulcus seruus, senio pe-
nē confectus. cū iam assumpto ad
imperium Vespasiano domino, pro-

pter nouæ fortunæ felicitatem meri-
tum se putaret, quem dominus mu-
nere dignaretur, venienti in urbē Ve-
spasiano se obtulit & libertate se do-
nari petiit. Cū autem minimē assen-
tiri Vespasianum videret, continet
se seruire pectus nequiuit, quin vl
poterat dominum vlcisceretur. Mar-
gna enim voce exclamauit, vero ada-
gio dici, Vulpem pilos quidem mura-
re, sed mores nequaquam. Ita enim
veteris domini avaritiam natura in-
sitam exprobrauit, Fulg. l. 6.

Iun. Mauricus.

Nerua Cocceius in cæna, cui assi-
debat Veiento, qui sub Domitiano
consularem dignitatem fuerat ade-
ptus, sed multos clam apud illum de-
tulerat, quum orta Catuli mentione,
qui calumniator insignis fuerat, dice-
ret, Quid faceret Catulus, si Domitia-
no superuixisse? Iunius Mauricus re-
spondit, Nobiscum, inquit, cœnaret
Satis liberē submonens imperatorē
quōd Veientonem haberet familia-
rem, simillimum Catulo, quem vt ca-
lumniatorem execrabatur. Eras. l. 8
apoph.

Fronto.

Is consul Romanus post Domitia-
ni pessimi principis mortem, de Coc-
ceio Nerua, principe optimo, atque
eodem patientissimo, pari libertate
locutus est. Nam cum videret nimīū
populo indulgeri, permittique vt in
eius esset manu vel accusare vel occi-
dere, quem Domitiani ministrū fuis-
se sciret, clara voce dixisse fertur.
Malum esse sub principe viuere, qu-
nihil agi permitteret: sed longē dete-
rius sub eo, qui fieri nihil prohibe-
ret. Quod cū Nerua audiuisset, mo-
dum accusationibus imposuit. Fulg.
lib. 6.

Traianus dux.

Traianus Valentis, crudelissimi in
Christianos omnes imperatoris, dux
cōtra Gotthos missus, cū post ma-
le in eo bello res gestas rediret do-
mum atque obiurgaretur ab impera-
tore.

ore, qui grauius hominis ignauiam
accusabat, respondit: Non ego ô im-
perator victus sum, sed tu potius, qui
contra Deum inuictum bellum susci-
pis, atque tua impietate à te ipso om-
nem victoriam reiciis. Nisephorus
Callistus libro II Eccles. histor. ca-
p. 49.

Val. Horatius.

Ab Antonino imperatore (quē ho-
picio acceperat) interrogatus, vnde
porphyreticas illas columnas acce-
pisset, ad tantum ædium splendore
lixisse fertur, Cum in domum alicui-
nam veneris, mutus & surdus esto.
liberè indicans, non opus esse vt bo-
norum suorum rationes omnibus, i-
nò imperatori etiam redderet. Iulius
Capitolinus, & Cuspinianus in Con-
siliis.

Papinianus.

Bassianus Antoninus imperator
magna laborabat inuidia, quòd fra-
trem occidendū curasset. Eoque Æ-
milio Papiniano prætorii præfecto,
ob eximiam iuris prudentiam sum-
mæ apud Romanos authoritatis ne-
gotium dederat, vt hoc facinus apud
senatum defenderet. At is respondit:
vultò facilius parricidium perpetra-
ri, quàm defendi ob hanc liberam
vocem: Bassianus occidit virum im-
mortalitate dignum. Erasmus 8. a-
poph.

Geta.

Bassiano tum ioco tum seriò di-
centi, omnes cum liberis occiden-
dos: Geta puer dixit, Tu qui nulli
arcis, potes etiam fratrem occide-
re. Id dictum tunc contemptum est,
ost cognitum est fuisse varicinium,
am parricidium postea commisit.
partianus.

Heluius Pertinax.

Quum Antoninus Caracalla am-
bitiosè sibi multa cognomina asse-
ret, Germanici, Bartici, Arabici, &
Germanici: Heluius Pertinax, bel-
liocatus fertur: Adde etiam, inquit,
i placet, Geticus Maximus, quòd

Getam fratrem occidisset. Alius
Spartianus,

Anonyma.

Adrianus Romanorum imperator
cum fortè in foro esset, audiuit mu-
lierem clamantem, Audi me Cæsar.
Verùm is quum respondisset, Non
est otium modò: illa altiùs cla-
mavit, Noli ergo imperare. Ad hanc
igitur vocem restitit, & mulierem
audiuit. Ex Dione Casio.

Apollodorus.

Apollodorus insignis architectus,
cum Romæ præclara quædam ædifi-
cia erigeret, atque Adrianus impe-
rator ineptè hominem nescio qua in
re reprehenderet, respondisse fertur:
Abi imperator, ac cucurbitas pinge,
nam quidem ædificandi artem planè
ignoras. Quam loquendi libertatem
adeò sinistrè interpretatus est Impe-
rator, vt statim cogitaret quo mor-
tis genere hominem interficeret.
Dion Nicæus, & Xiphilinus in vita
Adriani.

Pollenius Sabinus.

Is homo omnium mordacissimus,
cum audiuisset Severum imperato-
rem adscriptum esse Marci familie:
Gratulor tibi, inquit, Cæsar inuictis-
sime, quòd patrem detum inueneris,
quasi antea patrem non habuisset,
propter ignobilitatem & obscu-
ritatem generis. Xiphilinus in vita
Severi.

Conradus.

† Dum vrbs Constantinop. obside
retur, ad Isaacum Imp. cœnantem in-
gressus, Vtinam, inquit, ita rem belli-
cam curares, vt alacriter ad cœnæ lau-
titias accurras, & animum in patinis
habet. Eo dicto erubuit Imp. & ap-
prehenso illius pallio, subridès: Heus,
inquit, suo tempore cœnamus, suo i-
tem bellabimus. Nicetas in Annal.

Anonymus.

Galienus iunior patris mortem in-
ultam reliquit. Itaq; quum rex Persarum
quasi captiuus per pompam duceretur,
quidam scurræ miscuerunt

se Persis diligentissimè scrutantes omnia, & cuiusque vultum diligenter contemplantes. Qui interrogati quid agerent? Patrem inquit, principis quærimus, notantes, à Galieno neglectum fuisse. Id ubi delatum est ad principem, scurras viuo exuri iussit. Exemplum impietatis in Cæsare, periculosa libertatis in scurris. Trebellius Pollio.

Mares episcopus.

Julianus imperator cum Constantinopoli in Fortunæ sacello sacrificaret, palà à Mare episcopo Chalcedonensi apostata & à Deo vocatus est. Is autem debilitatus visu, alterius ducebatur manu. Volens igitur imperator lacerare blasphemis Deum, consuetè dixit, Neque Gallilæus tuus curare tibi visum potest? Cui respondens Mares, dixisse fertur, Ego Deo meo pro cæcitate gratias ago: quia hoc ideo factum est, ne te videam pietate omni nudatum. Sozomenus lib. 6. Eccles. hist. c. 6.

Terentius.

Is ducum omnium fortissimus, & pietate simul, ac rerum contra Armenios gestarum gloria in primis insignis, cum ad Valentem imperatorem contra Gothos iam belligantem venisset, atque optionem imperator obtulisset, vt à se quicquid vellet peteret: nihil aliud petiit, quam vt Antiochiæ vnam saltem Ecclesiæ Catholicæ propugnatoribus concederet Ecclesiam. Quod cum Valens audiisset, petitionis libellum (vt homo erat impius, atque Christianæ religioni insensibilissimus) iam lectum laceravit, atque aliud illum petere iussit. Tum Terentius libelli partibus recollectis: Habeo, inquit, Imperator, & donum teneo: neque aliud peram. Consilij enim mei iudex erit, qui iudex est omnium. Nicephorus Callistus lib. 11. Ecclesiasticæ hist. c. 49.

Iuuentinus & Maximianus.

† Erant illi in numero stipatorum

Juliani Imp. qui cum ad eum essent delati, quod eius in Christianos crudelitatem quererentur, eos ad se iubet adduci, & quæ sentiant exponere. Tum illi Christiana libertate: Nos aiunt, in vera educati religione, Imperator, & legibus præclaris, quæ Constantinus eiusque filii tulerunt obsequuti, non possumus non graui ter iam, & acerbè lamentari, cum omnia videamus impio scelere referta, & tum esculenta, tum poculenta nefandis & execrandis victimis contaminari. Ista solum in tuo imperio nos malè habent. In liberæ vocis premium plagas & mortem tulerunt Theod. lib. tertio hist. decimoquarto cap.

Sigismundus imp.

Cum dixisset aliquando, assentatores se veluti pestem odisse: Imò inquit Brunotius Veronensis, nulli genus hominum magis amas, nam quæ apud te possent M. Banus, Laurentius Palatinus, Vrlatius, & alij, nisi assentando, tuam gratiam meruissent? Cum Sigismundus, Brunoti, assensum comparatum est, cum vitandos esse adulatorem dicimus, tum maxime illis aures damus. Nec enim tu me tam diu fuisses, nisi mihi blandiri assueuisses. Aneas Syluius libro tertio commentariorum de rebus gestis Alphonfi.

Anastasius episcopus.

Interrogatus à quodam, cur ita profuse pecuniam sacram dilapidaret, & non potius in vsus decentes eam impendens, ita vti opus esset dispergeret, liberè respondit per cauillationem: Ideo consumo, ne à communi pernicie Iustino auferatur. Nicephorus Callist. lib. 17. cap. 26. hist. Ecclesiast.

Hormisdas.

Achemenides, qui & Hormisdas dictus est, cum in Persia fidem Christianam profiteretur, vocatus à Varane rege, atque abnegare Christum iussus, respondit: Imperata tua, re-
poter

potentissime, nō solum iniqua sunt, sed incommoda etiam. Cui enim ea necessitas imponitur, vt facillimè vniuersitatis huius Deū abiuret: huic longè facilius tore puto, regem despicere, atq; ad aliū transire. Rex namque etiam, homo cū sit, satis subiectus est: cū Deus nullis rebus planè subiectus sit. Magis igitur est crimen, diuinam quàm regiam lædere maiestatem. Nicephorus lib. 14. c. 20. Eccles. hist.

Isacius monachus.

Cū Valentem imperatorem vnā cum exercitu contra Gothos, qui Christianam religionem acceperant, exeuntem vidisset, manu frænum equi, quo ille vehebatur, arripies, voce magna dixisse fertur: Quōnam, o Imperator, proficisceris, qui aduersus Deum bellum geris, neque illius opem tecum trahis? Nam ille quodammodo contra te hostem excitauit, quoniam tu aduersus illum impiorum hominum peregrinas & blasphemias linguas exacuisti, & Catholicos ex sacris ædibus eiecisti. Plura leges apud Nicephorum lib. 11. ca. 50. Eccles. hist.

Agapethus Rom. Epif.

A Theodato, qui in Italia Gotthorum rex erat, Constantinopolim placandi Iustiniani gratia missus, cū Imperatorem Eutychniana hæresi laborantem, frustra reprehendere se intellexisset: Ad Iustinianum Christianissimum imperatorem me venisse arbitrabar, inquit, sed quantum intueri possum, ad Diocletianum me venisse video. Fulgosius libro 6.

Ioannes Capotius.

Cū dissidentibus inter se Othone quarto & Friderico secundo imperatoribus, Innocentius pontifex nunc Othoni nunc Friderico assentiret, & discordias subinde multas ferret, verbis aliud ostendens, quàm factō, Ioannes Capotius Romanus,

Verba tua, inquit, pater sanctissime, Dei sunt: ceterū facta, quæ verbis longè contraria sunt, diaboli esse videntur. Ibidem.

Iulianus Card.

Libros veterum cū in bibliothecā ea lecitasset, accessit quidam qui diceret: Quid tu hīc inter mortuos latiras? ad nos tandem qui viuimus exis. Ei Iulianus, Imo, inquit, ii fama viuunt, tu neque nomine neque re viuus. Aeneas Syluius lib. 3. Commentariorum Alphonfi.

Anonymus.

Coloniensium episcopus & dux, cū iter armatus per Germaniam faceret, multis stipatus equitibus, incidit in bubulcum quendā, tantum deridentem exercitum. At vbi hominē interrogasset, cur tantopere rideret? respondit bubulcus, Miror sanè Petrum Apostolum, vestri ordinis principem, in tanta inopia mortuum esse, vt posteros in eo ordine tantopere locupletaret. Dicente verò episcopo, se simul & ducem esse, & episcopum: respondit bubulcus, Vellem equidem declarari mihi, cū mortuum hunc ducem cuius personam modò geris, in inferno esse contigerit, quò putes episcopum esse iturum? Libello autem responso ostendit, quàm stultum sit, in eodem subiecto duas diuersæ professionis personas agere velle. Et si in altera peccaret, putare se in altera pœnas errati non sensurū. Fulg. lib. 6.

De libertate.

Pythagoras.

* Neminem liberum esse dicebat, nisi qui sibi imperaret. Stobæus ser. 6.

Bion.

* Bonos famulos libertate frui dicebat: at malos liberos, multarum cupiditatū seruos existere. Stobæus serm. 2.

Aristippus.

Dionysio recitanti versiculum ex Sophoclis Tragedia,

ωρὸς τὸν τύραννον ὃς τις ἐμπροθύεται,
καί κ' ὅτι δ' ἄλλος, καὶ ἐλόβ' ἄλλος μόλι:

Id est,

Quisquis tyranni ad te se consulit,

En seruus illi, si liber esse uenerit.

Aristippus correcto posteriore versiculo respondit,

καὶ ὅτι δ' ἄλλος, καὶ ἐλείθερος μόλι. Id

Haud seruus est, si liber illuc uenerit.

Significans non esse verè liberum, nisi cuius animum spe merùque liberauit philosophia. Etenim verè liber est, quisquis ingenuus natus est. Quidam hoc dictum ascribunt Platoni. Laër. l. 2. c. 8.

Idem.

Quam Dionysius Aristippo exprobraret, quòd nihil utilitatis ab eo cepisset: sanè, inquit: nam si quid tibi profuissè, non secus à tyrannide quàm à comitiali morbo liberari uoluisses. Stob. serm. 47.

Diogenes.

Inter Aristippum & Diogenem Cynicum nonnulla fuit contentio ob diuersum vitæ institutum. Diogenes Aristippum appellabat, ob diuenditam Dionysio libertatem, canem regium. In quem uicissim Aristippus: si Diogenes sciret uti regibus, non uelceretur crudis oleribus. Contrà Diogenes: si Aristippus didicisset esse contentus crudis oleribus, non esset canis regius. Laër. lib. 2. cap. 8.

Idem.

Interrogatus, quid esset in vita optimum? respondit, Libertas. hæc enim semel amissa, non facillè recuperatur. Laër. l. 6.

Idem.

Cùm Xeniadæ seruiret, amici agebant de eo redimendo. At ille: Nequaquam, inquit, an nescitis leones non iis seruire à quibus aluntur, sed altores potius seruire leonibus? Nam

leo ubique est, semper leo est. Laër. l. 7.

Idem.

Craterus Alexandri Magni præfectus, homo prædiues, inuitarat Dionem, ut ad se cõmigraret, cui respondit, Malle Athenis salemingere, quàm apud Craterum opipara frui mensa: Sentiens, libertatem quamuis inopem, omnibus diuitum delitiis præferendam, ubi minuitur libertas. Laërtius libro sexto, cap. 2.

Idem.

Prædicantibus beatum Callisthenem philosophum, quòd apud Alexandrum apparatu splendido exciperetur: Imò, inquit, infelix est, quòd illi prandendum cœnandumque sit, cùm Alexandro uisum fuerit. sentiens, nihil esse beatum, si absit libertas. Hic est Callisthenes, Aristotelis discipulus, quem Alexander tandem coniecit in carcerem, ubi & periit. Quidam pro Callisthene supponunt ipsum Aristotelem, cuius felicitatem prædicantibus, quòd cum regis filio uiueret: Aristoteles, inquit, prandet cùm uult Alexander, Diogenes cùm uult Diogenes. Laër. lib. 6. c. 2.

Timon Nicæus.

Suprà tit. de Adulatoribus non admittendis.

Simon Athen.

Simonem Atheniensem Pericles ad se inuitauit, pollicens sese omnia necessaria præbiturum. At Simon negauit se uenditurum libertatem. Delectauit hunc imago muris syluestris paruo uiuentis, potius quàm domesticæ in summis delitiis, sed perpetua cum solitudine uersantis. Laër. lib. 2. c. 14.

Anonymus.

Lacon quidam interrogatus, quid artis sciret? Liber, inquit, esse. Ea gènec disciplinis philosophorum, nec opificiis exercebatur: tantum inuicè animi libertatem tuebatur, nec homini.

minibus nec vitiis seruire docilis.
Plut. in Lacon.

Anonymus.

Quidam captiuus cum venderetur, ac præco diceret se mancipium vendere: Scelestè, inquit, non tu di- es captiuus? Non puduit duræ con- ditionis, sed puduit tituli seruilis. sanctus erat libertatis amor. Plut. in Lacon.

Theopompus.

Suprà de iniuria.

Agefilau.

Cum quendam admirari videret, quòd rex cum cæteris Lacedæmo- nis tam frugali cibo vestitùque v- teretur: Atqui, ait, pro hac frugalita- te optimam messem metimus, liber- tatem videlicet. Sapienter admonēs, nullam esse voluptatem viris inge- nuis libertate suauiore, nec ibi diu- bertatem esse posse, vbi lusus re- gnat. Plutarch. in Lacon. apoph. & Erasim. li. i. apoph.

Cleomenes.

Quum è carcere elapsus ad occi- dendum Ptolemæum plebem solli- citasset, neminẽque inueniret: Non mirum est, ait, si talibus viris, qui li- bertatem negligunt, mulieres etiam dominantur. Plutarch.

Buris & Spartes.

Ij sponte profecti sunt ad Xerxem regem Persarum, daturi pœnas, quas Lacedæmonij iuxta oraculum pen- dere debebãt, eo quòd oratores Per- sarum occidissent: quos cum Xerxes vidisset, interficere noluit, sed apud se manere iussit. Cæterum quum regis dux instaret rogans, d ceretque fore, vt in pari honore haberentur, cum his qui inter regis amicos pri- mas tenebant, hunc in modum re- sponderunt: Scimus quàm ingens bo- num sit libertas, quam nemo sanus vel cum Persarum regno commuta- rit. Plutach. in Lacon.

Anonymus.

Quum Philippus in æros Lacedæmoniorum duxisset exercitum,

resque in eo esset statu, vt probabile esset eos ad vnum omnes interitu- ros, rex dixit cuidam Spartiatæ: Quid nunc facietis Lacedæmonij? At ille, Quid, inquit, aliud nisi quòd forti- ter moriemur, quando nos soli Græ- corum liberi esse, nõ aliis parère di- dicimus? nemo seruire cogitur, quã mori paratus est. Quàm dulce bo- num est libertas, quæ morte emitur? quàm misera res seruitus, cui mors anteponitur? Quid igitur mentis di- cemus his esse, qui se sponte dedunt in eam seruitutem, vnde nec datæ peculio possunt redimi, nec gratuita manumissione liberari? Plutarch. in Lacon.

Arenius.

A Cyro captus, quum ab illo ro- garetur, cur tributum non tolisset, vrbenaque muro citrixisset? Liberta- tem, inquit, cupiebam. Pulchrum e- nim mihi videbatur, & me liberum esse, & liberis meis libertatem relin- quere. Xenophon.

Stilpon.

Quum Demetrius abductis om- nium Megarensium seruis Stilponi diceret, Ciuitatem vestram liberam vobis relinquo: Rectè, inquit Stilpõ, nullum enim in ciuitate seruum re- linquis. Plut. in Demetrio.

Hegesippus.

Quum Hegesippus cognomento Crobilus, Athenienses in Philippum irritaret, quidam è concionẽ succla- mauit, Itane bellum nobis inuehis Hegesippe? Næ per Iouem, inquit, & pullas vestes, & publicas exequias, & orationes funebres si victuri sumus liberi, nec imperatis Macedonum pa- rebimus. Significans, libertatem be- ne emimagno, nec sine negotio pos- se seruari. Erasim. li. 5. apoph.

Eusebius philosophus.

* Eorum, inquit, qui fœdis volu- ptatibus dediti sunt, nullum tu libe- rum ducas. Hi enim multo sauioribus dominis quàm vilia mansipia seruiunt, Stob. serm. 6.

Epistetus.

* Dicebat nullum esse seruum, qui animo sit liber. In Enchirid.

Seneca.

† Sæpè maximum pretium est pro quo nullum datur. Multa possum ostendere, quæ acquisita, acceptaque, libertatem nobis extorserunt. Nostri essemus, si ista nostra non essent. Epist. 42.

Idem.

† Quid est præcipuum? In primis labris habere animam. Hæc res efficit non è iure Quiritium liberum, sed è iure naturæ: liber autem est, qui seruitutem effugit sui. libro 3. nat. Quæst.

Pyrrhus.

Cùm Athenas veniens, in arce Palladis rem diuinam fecisset, eodem die descendens ex arce, Atheniensium erga se animum & fiduciam vehementer laudauit: & admonuit, si saperent, ne posthac cuiquam regum portas (si modò patriæ libertatè tueri vellent) aperirent. Significans regibus, imperatoribus ac principibus semper inuisam esse libertatem: omnesque conatus ac vires eò intendere, vt libertatem extinguentes, ex liberis seruos sibi faciant. Eras. lib. 4. apoph. ex Plutarch.

Meion.

Quo die decretum de Pyrrho vocando sanciri per populum Tarentinum debebat, & multitudo in concione sederet, accepta corona & lâpade, quasi ebrius, tibicine ducente ludibundus in concionem peruenit: & vt fit, in turba populari aliis applaudentibus, aliis ridentibus, vtque procederet in medium inuitantibus, processit ille, & quasi cantaturus astitit. Sed vbi silentium nactus est: Viri, inquit, Tarentini benefacitis, quòd iocari & ludere volentibus, dum licet, permittitis: si tamen sapitis, cuncti hac luderû libertate fruamini antequam Pyrrhus adueniat, hæc & aliam omnem libertatem aboliturus.

Nec fuit mendax. Nam quâprimè aduenit Pyrrhus, ludis & tripudii Tarentinis interdixit Brus. l. 3. c. 32. ex Plutarch.

Brutus.

In Tarquiniorum electione dicebat, ex duobus alterum esse eligendum, aut vitam liberam, aut mortem gloriosam. Bruson. libr. 3. cap. 32. et Liuius.

Cato.

† Filium suum ad Cæsarem ianarum potentem ire iussit, eique cui non etiam iret quærenti, respondit: Ego nimirum indicendi, agendique libertate institutus, non possum modò immutata vitæ ratione, seneseruituti assuescere: te verò qui in eiusmodi statu rerum natus es, & educatus, eam quæ tibi obtigit, decet amplecti fortunam. Dion. Cass. libro 43.

Cicero.

Duo semper sibi contingere optabat: primum, vt moriens populum Romanum liberum relinqueret, quo nihil à diis immortalibus maius dari posse dicebat. Alterum, vt ira cuique eueniret, vt de repub. esset meritis Cio in Philippicis.

Idem.

Ab Androne quodam Laodiceo salutatus, quum aduentus causam percontatus, intellexisset illum pro patriæ libertate legatum ad Cæsarem venisse, Græcis verbis expressit publicam seruitutem, *εὐὰ ἑπιταυκῆς, καὶ ἀπὸ ἡμῶν πρὸς βόλσον*: id est, si impetras, etiam pro nobis legatus esto, siue pro nobis orato. Eras. lib. 4. apoph.

Idem.

† Liber est æstimandus, inquit, qui nulli turpidini seruit. In penult. P. radoxo.

F. Xauerius.

† Cùm proficisceretur ad Sinas, hæc sociis inter alia scribebat: Magnum omnino adimus periculum (si nihil aliud) perpetuæ seruitutis.

Verum-

Verumtamen hæc me consolatur cogitatio, satius esse Dei causa seruitutem subire, quàm crucis fuga perfrui libertate. Hor. Turfelinus li.4. de vita eiusdem, cap. 12.

tius à puella publica, obtorto collo vincus abducitur. Ridiculum existimabat certare cum electis viris, & à vili puella veluti captiuum trahi sine funibus. Laer. 1.6.

Stratonicus.

Quum egrederetur Heraclea ciuitate, portas ac mœnia circumspectabat. percontanti verò cuidam, quid circumspecteret? Pudet, inquit, si videar exire è lupanari. notans corruptos eius ciuitatis mores. Sunt eius nominis ciuitates multæ, sed de Heraclea Thasiæ sensit, opinor. Erasmi. 1.6. apoph.

Marius.

Lusius, Mario ex sorore nepos, quum Marius iterum consul esset, vim admouit militi cuidam adolescenti nomine Trebonio: at is Lusium interfecit. Id factum multis inculantibus, non inficiatus est adolescens sed ducem suum interfecisse: sed causam addidit, ac probauit. Marius itaque quum iussisset afferri coronam, pro facinore in bello præclarè gesto dari solitam, Trebonio imposuit: graui exemplo monens cæteros, ne simili modo tentarent adolescentum pudicitiam: quando non solum absoluit, verum etiam coronauit eum, qui & imperatoris cognatum & ducem suum ferro necasset. Plutar. in Rom. apophthegm.

Anonymus.

Nero puerum Sporam exæctis rebus in muliebrem naturam transfigurare conatus est. Addita dos, additum flammeum, addita celeberrima nuptiarum solemnitas. Quid melius? palam pro vxore habuit. Hinc fertur cuiusdam non inficitus iocus: Bene agi potuisse cum rebus humanis, si Domitius Neronis pater talem habuisset vxorem. Sentiens, exitio totius orbis natum Neronem. Is nunquam fuisset natus, si pater Spori similem habuisset vice coniugis.

Huc refer apoph. de Intemperantiâ, Scortatione, Voluptate, &c.

D d ij

De libertate nimia.

Socrates.

Dicebat, sororem libertatis esse pigritiam, testésque huius rei fortissimos, maximæque libertatis populos adducebat Indos & Persas, qui vtrique segnissimi essent ad laborandum: Phrygas verò & Lydos, ad opus faciendum promptissimos esse qui cum seruitute degerent. Ælianus 1.10. de Var. histor.

Plato.

* Nimiam libertatem tum in privato homine, tum in ciuitate, non in aliud quàm nimiam seruitutem euadere dicebat. 1.8. de Repub.

Appius Claudius.

Dicere solebat, populo Romano melius negotium quàm otium committit. Sensit vir sapientissimus, populum Romanum laboribus & bellicis rebus plurimum incrementi semper accepisse, nimio otio autem & pigritia omnia deinceps in peius ruisse. Valer. Max.

Vide apoph. de Indulgentiâ, Impatiētiâ, Ignauia, Otio, Licentiâ, &c.

De lidibine fœda.

Bian.

Alcibiadem hoc elogio taxauit, quod adolescens viros abduxisset ab vxoribus, iuuenis factus vxores à viris. Laert. 1.4. c.7.

Diogenes.

Animaduertens Olympionicem quendam oculos defigere in scortum, adeo vt præteritum capite reflexo intueretur. Ecce, inquit, vt aries Mar-

De librorum fiducia & multitudine.

Socrates.

Interrogatus, quare non scriberet libros: Quoniam, inquit, chartæ iis qui scripturi sunt, pluris essent emendæ. Nihil scripsit in vita, iudicans librorum copiam officere studiosis sapientiæ. Erasm. l. 6. apoph.

Antisthenes.

Amico cuidam deploranti, quòd còmentarios suos perdidisset: Oportuit, inquit, ista animo potius quàm chartis inscribere. Sensit vir prudentissimus librorum fiduciam plerumque in causa esse, ut minus exerceamus memoriam: in tuto enim est, quod animo insculptum est: cætera pereunt faciliè. Laer. l. 6. c. 1.

Seneca.

† Quot mihi innumerabiles libros, inquit, & bibliothecas, quarum dominus vita vix rota indices perlegit? Onerat discens turba, non instruit; multo satius est paucis re auctoribus tradere, quàm errare per multos. lib. de tranquill. animi cap. 9.

Idem.

† Distrahit animum, inquit, librorum multitudo. Itaque cum legere non possis quantum habueris, sat est habere quantum legas. Sed modò, inquit, hunc librum euoluere volo, modò illum: fastidientis stomachi est, multa degustare, quæ ubi varia sunt & diuersa, inquinant, non alunt. Epist. 2. ad Lucil.

Anonymus.

† Bibliothecam illam celebrem, quam Athenis Adrianus Imper. instruxerat, Gothis exurere parantibus, quidam persuasit à Musis abstinendum, & literis parcendum esse, quibus tum Græci diligentius incumberent, minus ad bellum propensi, & idonei redderentur. Egnatius in vita Claudij.

Oenepedes.

Cùm videret adolescentem multos libros conquirere, dixit, Non cistæ, sed pectori. Sensit autem, non eruditos esse eos qui librorum copiam habent, sed qui ex libris omnia in memoriæ thesaurum reposerunt. Anton. in Meliss. part. 1. ferm. 50.

De licentia.

Anonymus.

Acò quidam cùm venisset Athenas, vidissetque illic præcones qui muriam promitterent, qui obsoniù, qui publicanos & lenones, aliàsque parum honestas functiones profiterentur, neque quicquam sibi turpe ducerent vbi reuersus est in patriam, ciuibus percontantibus quomodo se res haberent Athenis? Omnia, inquit, honesta: per ironiam innuens, Athenis omnia haberi honesta, turpe nihil. Argutia dicti est in ambiguo sermonis. Plutarc. in Lac. apoph.

Ephori.

Suprà tit. de Contumelia.

Agæstaus.

Notans præposteram licentiam eorum qui Asiam incolebāt, eius gentis corruptis moribus, dicere solebāt: Inter illos qui improbi essent, eos esse liberos; contra qui probi, eos esse seruos, quòd vbi liceret omnia, virtus odio haberetur. Idem.

M. Cato.

Studiosè magistratum semper admonere solitus est, ut delinquentes in Repub. grauius castigarent. Sentiens, nihil perniciosius esse in Republica, quàm licentiam, quam aded non ferendam in ciuitate putauit, ut iudicaret magistratum lapidandum, qui coercere posset, non tamen faceret. Plut. in Rom. apoph.

Neron.

Infra de Tyrannide.

M. Antonius Verus.

Dicebat, difficile esse, in maxima licentia

dicentia moderari sibi, & cupiditatis quasi frenos imponere. Herodiani lib. 1.

Caligula.

† Monenti Antonie auis, tanquam parum esset non obedire: Memento, ait, omnia mihi, & in omnes licere. Quid arrogantius dici potuit? Suet. in vita, ca. 29.

Antonius Caracalla.

Eius nouerca, cum esset pulcherrima, veluti per impudentiam corpus magna ex parte nudauit. Cumque dixisset Caracalla: Vellem, si liceret: Si libet, inquit illa, licet: An nescis te Imperatorem esse, & leges dare, non recipere? Ea mulieris vox Caracallam imperatorem ad detestabile facinus pertraxit. Ex Aelio Spartiano.

Vide apoph. de Impunitate, Licentia nimia, & Pena neglecta.

De lingua, garrulitate, & loquacitate nimia.

Thales.

✕ Dicere solitus est, Multa verba nequaquam arguere hominem sapientem. Sapiens enim, non nisi cum res postulauerit loquatur, & paucis suam absoluet sententiam. Stultus autem, non habita vlla ratione loci, temporis, personarum, &c. sua loquacitate omnia effutiet. Erasmi. li. 7. apoph. ex Laert. lib. 1. cap. 1.

Idem.

Subinde admonere solitus erat, ne ita loquamur cum amicis, ut sermo nos in ius vocet. Quo docere voluit, cautè de absentibus, etiam coram amicis loquendum esse, ne nos apud alios deferant, & nostra loquacitas vergat nobis in magnum malum. Laertius lib. 1. cap. 1.

Pythagoras.

* Gladij plagam quam linguæ leniorem esse dicebat: ille enim corpus, hæc animum vulnerat. Anto. & Max. Sr. de loquacitate.

✕ *Chilon.*

Non committendum esse dicebat, ut lingua præcurreret animum. Admonens, prius cogitandum quid loquaris, quam lingua prorumpat in verba. Nescit enim vox missa reuertitur. Laert. lib. 1. cap. 4.

Idem.

Præcipiebat, linguam cum aliis semper, tum præcipuè in conuiuio continendam, quod illic cibus & potus inuitet ad intemperantiam. Porro ubi plus est periculi, ibi maior est adhibenda cautio. Laert. lib. 1. cap. 4.

Idem.

A quodam interrogatus, quidnam apud homines omnium esset difficultimum? Retinere, inquit, ea quæ cupimus esse arcana. Quo dicto innuit, quantahominum sit linguæ licentia, qui etiam quæ in cordibus recondita esse deberent, liberius loquendo effutiunt. Laert. lib. 1. cap. 4.

Bia.

Adolescente quodam intempestiuas nugas crebro iactante, adeo ut neque modum esset habiturus, neque finem: Qui factum est, inquit, ut à quo scaterere verbis didicistis, silere non didiceris? Stob.

Bion.

Cuidam immodicè loquaci, ut sibi subueniret oranti, respondit: Abundè tibi morem geram, si aduocatos miseris, non venias ipse. Laertius lib. 4. cap. 7.

Timon.

Antisthenem, quoniam multa conscripserat volumina, Timon appellare solebat *παντοφύη φλέδωρα*, id est, ingeniosum nugatorem. Non tamen dixit *ἄφύη*, sed *παντοφύη*, quod ingenio ad quiduis versatilitaria tractaret argumenta, & in his quædã digna philosopho. Laert. lib. 6. cap. 1.

Diogenes.

A Platone petierat vini paululum, tunc & caricas. Plato misit lagenam, cui Cynicus hunc in modum gratias

ogit: Cùm interrogaris quot sint duo & duo? respondes, viginti: ita nec secundum ea quæ rogaris das, nec ad ea quæ interrogaris respondes. Notavit Platonem vt immodicè loquacem, quòd idem in illius scriptis notavit Aristoteles. Laert. lib. 6.

X *Anacharsis.*

Interrogatus quid esset in homine pessimum, & quid optimum? respondit, Lingua. Sentiens, idem membrum plurimum adferre vtilitatem, si recta ratione gubernetur: pestilentissimum esse, si secus. Laert. lib. 1. cap. 9.

Heraclitus.

Interrogatus aliquando, cur silet, Vt vos, inquit, loquamini. Laert. lib. 9. cap. 1.

X *Zeno.*

Adolescentulo plurima effutienti immoderatiùs quàm par erat: idcirco, inquit, aures habemus duas, & os vnum: vt plura audiamus, loquamur per pauca. Laert. lib. 7.

Idem.

Audiens adolescentem plus satis loquentem in conuiuio, ait: Aures in linguam defluxere. Allusit autem ad naturæ artificium, quæ hominibus duas aures fecit, linguam autem vnam tantum: vt disceret, plura quidem audienda esse, non autem temere effutienda omnia. Laert. lib. 7. cap. 1. Maximus serm. 60.

Idem.

Dicere solebat, satius esse labi pedibus, quàm lingua: eoque conuiuia quantum poterat, vitabat, quòd ibi solutus vino, & aliorum fabulis prouocatus, facilius labi posset. Laert. lib. 7. cap. 1.

Idem.

Ad Aristonem discipulum multa temerè garrientem, quædam etiam præcipitanter confidenterque: Fieri, inquit, nõ potest, quin te pater ebrius profeminarit. oderat futilem loquacitatem, ipse in dictis breuis, tum grauis. *Idem.*

Democritus.

Quum indoctum quendam verbis inanibus obstrepentem diu tulisset: Ad blaterandum, inquit, satis mihi instructus videris, ad silendum verò impos. Stob.

Idem.

† Auaritiam quandam aiebat esse, omnia velle dicere, nihil audire. Stob. serm. de garrulitate.

Aesopus.

* Quid esset in hominibus bonum & malum sciscitatus, linguam esse dixit. Anton. & Max. serm. de loquacitate.

Pericles.

Cum publicè dicturus prodiret, in primis se optare dicebat, ne insolens verbum excideret, quod populum, plausve aures lædere posset, aut suæ etiam voluntati contrarium esset. Non ignorauit sanè vir prudentissimus ac eloquentissimus, quàm labilis lubricaque sit lingua, quæ se penumero limites suos egressa, in multa rerum pericula hominem etiam nolentem rapit, ac in mortem quoque aliquando præcipitat. *Ælian.* lib. 4. de varia hist.

Theocritus Chius.

Cùm veniret Byzantium, & verborum prodigos homines inueniret: Rectè (inquit) de vobis dicitur, quòd in ore omnis vobis suppellex est, & vnicum domicilium. Stob.

Idem.

Anaximene dicturo, ita præfatus est: incipit verborum flumen, mentis gutta. significans, habere multum loquentiæ, sapientiæ parum. Stob. ser. 34.

Idem.

Ineptum quendam poetam recitantem auscultans, & interrogatus ab eo, quænam ei placerent? respondit: Quæ omisisti. erat enim ingrata nimis proluxa illa loquacitas. Antonius in Melissa. par. 1. ser. 50.

Crates.

* Videns adolescentulum secretè

bulantem, interrogauit, quid illic
us faceret: Mecum, inquit, loquor.
i Crates, Caue, inquit, rogo, & di-
penter attende, ne cū homine ma-
loquaris. Seneca epist. 10.

— Xenocrates. X

Quum maledico sermone quorun-
m summo silentio interesset, vno
iis quærente, cur solus linguam
am cohiberet: Quia dixisse me a-
quādo pœnituit, tacuisse nunquam.
aert. Stob.

Aristoteles.

Garrulus quidam, vbi multa nu-
atus esset apud Aristotelem, tan-
em dixit, Fortassis obstrepe tibi
ugis meis: Non herclè, inquit, ne-
ue enim aduerti animum. Laert. lib.
cap. 1.

Idem.

Callisthenem adolescentem co-
um Alexandro multa indecenter &
berius loquentem, Homericò car-
tine castigauit, dicens:

*Talia se loqueris, non multo tempore
vives.*

aert. lib. 5. cap. 1.

Solon.

Cuidam dicenti, illum ideo non
oqui, quia insanus esset: Nullus, in-
quit, stultus tacere potest. Nimia e-
nim loquacitate stultitia hominum
proditur. Eruf. lib. 3. cap. 25.

Theophrastus.

Ad quendam, qui in conuiuio per-
petuò silebat: Si indoctus & impru-
dens es, inquit, prudenter facis: sin
doctus, imprudenter. Sic refert Laer-
tius lib. 5. cap. 2. Sed Plutarchus hunc
in modum dixisse scribit, Si stultus
es, rem facis sapientem: sin sapiens,
stultam. Est enim non minima sa-
piētiae pars, tegere silentio stultitiā.

Idem.

Dicebat, potius esse fidendū effre-
niequo, quàm verbo incomposito.
Nemo non metuit insidere equo in-
freni. at plus est periculi à lingua ef-
freni. Laert. lib. 5. cap. 2.

Menedemus.

Quendam frivolis nugis obstre-
pentem, rogauit num fundum habe-
ret? vt is respondit, sibi plurimas ef-
se possessiones: tibi igitur, inquit, &
illas cura, ne tibi eueniat, vt & illa
perdas, & facultates amittas. Notans,
illum ad dicendū non esse idoneum,
sed magis ad agriculturam. Laer. lib.
2. cap. 18.

Anonymus.

† Qui leues sunt, & futiles, & impor-
tuni locutores, qui que nullo rerum
pondere innixi, verbis humidis, & lab-
santibus defluunt: eorum orationem
benè existimatum est in ore nasci, nō
in pectore. Linguam autem debero
aiunt non esse liberam, nec vagam,
sed vinculis de pectore imo, ac de cor-
de apertis moueri, & quasi governari.
A. Gell. li. 1. ca. 13.

Demosthenes.

In conuiuio audiens hominem
loquaculum, dixit, Si multum sape-
res, non multa loquereris. Stob.

Idem.

Sciscitatus, quæ causa esset vnus
tantum linguæ, & geminarum au-
rium? Quoniam, respondit, duplo
magis audire homini expedit, quàm
loqui. Idem.

Agis.

Peculiaris erat Lacædæmoniis ver-
borum paucitas, vnde & ab ea regio-
ne breuiloquentia Laconismus dici-
tur. Quum igitur Abderitarum le-
gatus apud Agidem multa locutus,
vix tandem dicendi finem fecisset,
rogaretque quid ciuibus suis esset
renuntiaturus? Agis, Illud (inquit)
renuntiā, quātum temporis tibi fuit
opus ad dicendum, tantum me silen-
tem audisse. Hoc dicto exprobrauit
stolido oratori inanem loquacita-
tem, responso indignam. Plutarch. in
Lacon. apoph.

Lacones.

Ctesiphontem eiecerunt, qui se
profitebatur de re quauis totū diem
posse dicere, dicentes: Boni oratoris

esse, sermonem habere rebus parem. Nulla in re iustius putarunt adhibendam frugalitatem quam in oratione, quam Hesiodus non aliter quam pretiosum thesaurum parcissimè censet esse depromendam ad vsum, non ad ostentationem. Plut. in Lacon. apoph.

Idem.

Samiorum legis prolixiore oratione utentibus, dixerunt: Media sumus oblici, postrema non intelleximus, quia prima non meminimus. Quo dicto docuerunt, nimiam loquacitatem ubique fugiendum esse. *Idem.*

Laboru.

Cuidam apud ipsum prolixiore utenti sermone: Quid mihi, inquit, de re pusilla, longa texitis proœmia? Quanta res est, tantam oportet & orationem esse qua vteris. Est hoc omnibus Spartanis peculiare, offendi sermone causa quam postulat longiore: adeò nusquam non placebat frugalitas. Nam ad causam non magnam, adhibere superuacua verborum copiam, luxuriæ genus est. *Idem.*

Anonymus.

Lacon quidam, cum in luscina plumis reuulsis minimum reperisset carniū: Vox, inquit, tu es, præterea nihil. In eos dici potest, qui præter garrulam linguam ac magnifica verba nihil habent. *Idem.*

Idem.

Quidam interrogatus de re quapiam, respondit: Non. Verum ubi percontator dixisset illum mentiri: Non vides igitur, inquit Lacon, te stultum esse, qui scisciteris de his quæ nqueris? Salsè taxauit in illo vitium garrulitatis, qui de nihilo quæsierit fabulandi materiam. Plutarch. in Lacon.

Idem.

Alius, quum audiret rhetorem magnos sermonum circuitus conuententem. Per Geminos, inquit, fortis

sanè homo: quum nullum habeat argumentum, tamen egregiè voluit linguam. Lacedæmonis nulla placebat oratio, nisi breuis & vera, & ad rem seriam pertinens. Proinde ridiculum existimabat, quod orator in ficto themate tantam verborum copiam profunderet. *Idem.*

Charilæus.

Interroganti, quam ob causam Lycurgus tam paucas leges tulisset Lacedæmoniis? Quoniam, inquit, pauca loquentibus, paucis etiam legibus est opus. Sensit nimirum, pleraque mala ex multiloquio nasci. Laconibus autem peculiaris erat breuiloquentia Plut. in Lacon. qui eundè in Lycurgo Charilaum vocat.

E Cleomenes.

Venerunt ad Cleomenem Samiorum oratores, hortaturi ut cum Polycrate tyranno bellum susciperet. Id cum fecissent oratione plus æquo proluxa, respondit in hunc modum: Quæ primo loco dixistis, non memini, & ob id ne media quidem intellego: quæ verò dixistis omnium postrema, non probo. Admonet, multiloquium non solum molestum esse auditori, verum etiam ad persuadendum inutile, præsertim apud principes, tum variis curis occupatos, tum auribus fastidiosis. Plut. in Lacon. apoph.

Idem.

Sophista quodam de fortitudine multa differente, risit Cleomenes. At sophistæ dicenti: Quid rides Cleomenes, audiens de fortitudine differentem, præsertim quum sis rex? Quoniam, inquit, ô amice, si hirundo de fortitudine loqueretur, idem facerem quod nunc facio: si aquila, magno silentio auscultarem. Visum est ineptum, quenquam de fortitudine magnificis uti verbis, qui ipse nihil fortiter gessisset unquam, nec aliud posset, quam in hirundinis morem garrire. *Idem.*

Demia.

Demades.

Tibi Athenienses comparare solebat: ex quibus si linguam detrahas, reliquū inutile erit. Maximus *serm.* 60. *Stob. ser. 2. de Impudentia.*

Agis.

Cum sophista quispiam apud Agidem dixisset, orationem esse rerū omnium præstantissimam, videlicet prædicans artem quam profitebatur: Ergo, inquit Agis, tu cum taces, nullius es pretij significans, multo præclarius esse res magnificas gerere, quam habere linguam ad magnificè loquendum expeditam. *Plut. Lacon. apoph.*

Idem.

Perinthiorum orator in Lacedæmoniam missus, cum apud Agidem dixisset admodum prolixè: ubi perorasset, rogavit eum, Quid esset Perinthiis renuntiandum? Quid aliud, inquit, nisi quod tu vix dicendi finem feceris, ego verò tacuerim? *Idem.*

Idem.

Quum de Græcorum libertate quidam in medium adduxisset magnifica quidem, sed factu perquam difficilia: Tua, inquit Agis senior, verba hospes opus habent viribus & pecunia. Perquam scitè declarans, frustra de his verba fieri, ad quæ perferenda non suppetit facultas. In consultationibus enim non solum spectandum est quid sit factu pulcherrimum, sed quid fieri possit. *Idem.*

Idem.

Aberitanorum legato, qui multa locutus, rogarat, Quidnam civibus suis renunciaturus esset? Te, inquit, mihi tacenti tantisper auditum fuisse, quantisper dicendo consumpsisti. Simile ei, quod de Perinthiorum oratore paulò supra ex Plutarcho retulimus.

Anaxandridas.

Cum Ephoris opportuna quidem, sed pluribus quam sat erat, quidam

loqueretur, Anaxandridas: Hospes inquit, re necessaria in non necessario vteris. Significans, quod per se rectum est, & utile, non egere prolixa oratione: quod ipsa causæ bonitas facillè seipsam commendat. Quod si vsquam locus est loquacitati, eam oportet ad inhonestas causas adhibere. *Plut. in Lacon.*

Agefilaus.

Cum Rhetorem eo nomine apud Agefilaum Lacedæmoniorum regem laudasset quidam, quod res specie exiguas magno verborum ornatu amplificare posset: Ego, inquit rex, ne futorem quidem arbitror bonum, qui paruo pedi magnos calceos inducat. Quo innuit, inanem loquacitatem nullibi probandam esse. *Idem.*

Idem.

Megarensi cuidam multa iuvenitè liter de sua civitate adversus Agefilaum iactanti: Adolescens, inquit rex, tui sermones opus habent magnis viribus. Significans, indecenter eum magnificè loqui, cui vires non suppetunt orationi pares.

Demonax.

Audiens quendam imprudentius de rebus loquentem: Maiore, inquit, studio auribus quam lingua vteris. *Stob.*

Antipater.

De Demade oratore iam grandævo dicere solebat, Demadi, vt immolata victimæ, nihil superesse præter linguam & ventrem. Nam venter ex hostia adiciebatur, & lingua dabatur præconi. Ita senex orator, tantum loquebatur. Loquacitas enim crescit cum ætate. Tradunt autem, Demadem luxui & gulæ fuisse deditum, vnde & Phocionis reprehendit frugalitatem. *Plutarch. in apoph. & in Phocione.*

Epaminondas.

Spartiatibus, qui multis magnisque in rebus Thebanos accusauerant, per iocum: Hi nempe vos, inquit, à bre-

uiloquio desistere coegerant. Plut. in apoph.

Archelam.

Loquaci tonsori, dicenti, Quomodo te tondebo? vrbane, Silens, inquit. Plut. lib. de curiositat.

Alexander.

Epistolam à matre missam, quæ occultas accusationes & calumnias in Antipatrum continebat, legens, Ephestionem quidem amicum simul, vti consueuerat, eandem legere passus est, sed ea lecta annulum ipse digito detraxit: & ori illius sigillum, veluti reticentiæ symbolum impressit, dicens: Contine hæc, & ne quid eorum effutias. Plutarch. in Alexandro.

Idem.

Cùm silentium suorum maximo-perè probaret: quisquis, inquit, secretò commissum diuulgauerit, is certè aut nimium immodestus: & si quidem lucri studio id egerit, improbus rectè dicitur: aut si nulla spe quæstus allicitur, æquè profectò iniquus est. Stob.

Isocrates.

† Duo loquendi tempora constitues, alterum de rebus tibi planè cognitis, alterum de iis quæ necessariò sunt dicenda. In his enim solis silentium antecellit oratio; In aliis verò tacere satius est quàm loqui. Ad Demonicum.

Gnathana.

Venerat ex Helleponto ad Gnathana amator quidam eius fama & no mine permotus. Cùm itaque inter pocula plurima effutiret, & importunus esse videretur, respondens Gnathana: Nunquid, inquit, te ex Helleponto venire dixisti? Cùmque annuisset: Cur igitur, inquit, primariam inibi ciuitatem ignoras? Qui cùm diceret, Quænam tandem est illa? Siggeum, respondit. Atq; ita artificiosè hoc nomine, futilem eius loquacitatem coercuit: σιγη enim silentium & taciturnitas apud Græcos appellatur.

Ælianus lib. 2. de Varia hist.

M. Cato.

Lurconi cuidam ambienti inter Catonis familiares recipi negauit, dicens: Se cum eo non posse viuere, qui plus saperet palato, quàm corde. Eras. lib. 5. apoph.

Idem.

Dicere solebat, eum nequaquam tacere posse, quem morbus loquendi teneret. Ea enim est linguæ licentia, vt semel limites suos egressa, vix intra septa contineri possit. Bruns. lib. 3. ca. 25.

Seneca.

† Vt quisque contemptissimus, & vt maximè ludibrio est, ita solutissimæ linguæ est. Quòd in sapientem non cadat iniuria, c. 11.

Romani.

Iunium Bastum hominem cùm primis dicacem, Romani asinum album appellabant, quòd feliciter esset stupidus ac ridiculus. Alba enim, veteres felicia vocabant. Erasmus libro 6. apoph.

Anonymus.

Rhodium quidam ministro Romani Imperatoris multa vociferanti ferociter: Non curo, inquit, quid tu dicas, sed quid ille taceat. Loquacitas caret affectu, taciturnitas habet certiora concilia. Plut.

Pompeium.

Impatiens Tullianæ dicacitatis, inter amicos dicere solebat: Cupio ad hostes transeat Cicero, vt nos timeat. Notans illius ingeniū, quo dicitur hostibus fuisse supplex, in amicos contumax. Hoc Pompeij dictum ira refert Quintilianus: Trāsi ad Cæsarem & me timebis.

Cicero.

P. Sextius Ciceronem cum aliis aliquot ad causæ patrocinium adhibuerat, cùmque ipse vellet omnia dicere, nec quicquam dicendi locum daret, vbi iam constaret illum à iudicibus absolendum, ferreturque sententia: Vitere, inquit Tullius, hodie

mpore, nam cras priuatus eris, non
ns hominem, quòd in causa suo ar-
tratu solus egisset omnia. Eras. lib.
apoph.

Valerius Homulius.

Cùm hospitio Pium Antoninum
peratore[m] excepisset, atque is in-
rogaret, vnde porphyreticas com-
nas accepisset, quibus tam egre-
tè domum suam ornasset? respon-
isse fertur, Cùm in domum alienam
erueneris, & mutus & surdus esto.
stendens, nequaquam cõuenire, vt
sterius bonorum rationes intempe-
ratiùs quàm decet exigamus. Iulius
apitolinus, & Cuspinianus in con-
siliis.

Alphonsus.

Homines quos vanis sermonibus
impleri, & penè distendi intueretur,
modò vtres, modò vesicas voca-
bat. Quemadmodum enim vtres
& vesicæ infusis humoribus exten-
suntur, & tumescunt, donec hu-
morem infusum respuant: sic homo
loquaculus inflatur, donec audita
parriendo effutiat. Panormitanus li-
bro 4.

Hieron. Carbo.

Loquaculus quidam Hieronymũ
Carbonem suauissimi ingenij virum
obtundebat, atque cùm ingentem
gram verborum cumulum congestis-
set, petebat sibi ab eo ad singula re-
ponderi. Verùm cùm ille siluisset
siliu, conuersus tandem ad astantes:
Magnum, inquit, ranarum prouen-
tum attulit. Pontanus.

Ennius Senensis.

In Petrum de monte Licino, non
incelebrem astronomum, podagra
laborantem, incidit: atque ab eo,
dum alteram post alteram fabulam
recitasset, diu retentus cùm transeun-
tem notum quendam vidisset: Age,
inquit, ò amice, ausculta hunc poda-
gricum. Nam aures meæ audiendo
ambæ obtusæ sunt. Notauit autem
hominis vanam & nimium mole-
stam loquacitatem. *Aeneas Syluius*

libr. 3. Comment. de rebus gestis Al-
phonsi.

Æn. Syluius.

Dicere solebat, Sapientius esse a-
gere, quàm fari. Nunquam enim, nisi
cùm necessitas postulat, sapiens lo-
quitur: neque vana, sed ponderata
profert. Stulto autem nullum est
tempus sermoni clausum: facileque
verba iactat, qui sine consideratio-
ne profatur. Syluius lib. 1. Comment.
de rebus gestis Alphonsi.

*Vide apophth. de Garrulitate, Lo-
quacitate, Silencio, & Ta-
ciurnitate.*

De lite & conten- tione.

Chilon.

EIus tria præcepta aureis literis
Delphis consecrata sunt: Nosce
teipsum, Ne nimium cupias, & Æris
alieni atque litis miseriam fac effu-
gias. Brus. lib. 3. c. 27. ex Stob.

Zenon.

Cum cæteris virtutis admiratori-
bus fortiter pronuntiauit, non oportere
malos viros cum probis contende-
re, cùm diceret: Annon plorabit
malus si bono auersabitur? Ergo nul-
lum ius finit malum probò contradi-
cere. Philo Iudæus libr. Quòd omnis
probus sit liber.

Alcibiades.

Suprà apoph. de Fuga excusata.

Ludovicus XII. Gall. rex.

* Cùm per Lutetiam obambulans
obuios haberet quosdã è senatu qui
raptim ad Curiam properarent: An-
non, inquit, hi ad nundinas videntur
proficisci? Annal. Franciæ. Alludit
ad illud Stratochis & Dioclis (quo-
rum meminit Plutarchus) qui sese
mutuo inuitabant ad messem aureã:
ita enim curiam & tribunal voca-
bant.

Idem.

*Valde laudabat auguris cuiusdā responsum, qui consulenti quid oculis maximè prodesset? respondit, si pragmaticum & causidicum rarissimè videris. *Annal. Franc.*

Idem.

*Ipse persæpe cum in Curia parlament Galliarum supremi Lutetiæ interesset, patronisque causarum deferret, non illibenter audiret, eos tamen Sutoris partes impudenter sibi vendicare dicebat. Namque quod Sutoris est proprium alutam producere dentibus, hoc causidicos in dilandis scriptis, prudentum responsis & Cæsarum legibus facere affirmabat. *Annal. Franc.*

Litigare, contendere, aut ludere cum potentioribus periculosum.

Socrates.

Dicebat, Aut quam rarissimè, aut quam grauissimè eum proceribus conuiuandum esse. Nō ignorauit enim vir sapientissimus, quam cautè eum potentioribus agendum sit, ne horum potestas nos, qui longè inferiores sumus, opprimat. *Stob. ser. 1. de Prudentia.*

Phocion.

Demostheni conuicianti in Alexandrum, iam Thebis imminentem dixit, ex Homeri *Odyssea.*

ἄετλιε τιπι? ἐθέλεις ἐπεδίζουδρ ἀ-
γειον αἰδ' ἐξ,

Id est,

Cur libet irritare virum, miseranda ferocem.

*Et ingenti gloriæ cupiditate feruentem? Vis-ne vicino rege tam magno urbem nostram iniicere? Nos quidem, qui ob salutem ciuium magistratum gerimus, nunquam pa-

tiemur nostros se in apertum exitium præcipitare. Dirutis Thebis, cum oratores aliquot Athenienses Alexander sibi dedi posceret, & in Phocionem oculos intendisset concio, ac sæpe nominatum vocaret, surrexit, ac iuxta se constituto Nicocle amicorum præcipuo: Eo, inquit, infortunii urbem nostram isti perduxerunt, vt etiam si hunc Nicoclem meum dedi Alexander poscat, dedi iussurus sim. Et verò beatum me putauerim: si mihi pro vobis omnibus sit moriendum, miseret me, ô Athenienses, etiam eorum qui Thebis huc confugerunt: sufficit tamen, solos Thebanos apud reliquos Græcos flere. Itaque & pro nobis, & pro illis deprecari apud victorem quam pugnare præstat. *Plut. in Phocione.* Eximia sanè vox sapientissimi Græcorum, à posteris, & sequentium seculorum, nostri præcipuè, turbonibus, minimè obseruata: vnde innumera clades & ruina.

Phaurinus.

Cum in disputatione quadam Hadriano principi, cui infensissimus erat celsisset, admirantibus aliis eorum id faceret: Nōne cedam, inquit, ei qui viginti habeat legiones? *Ælia. de Var. hist. & Volat. lib. 16. Vrbano- rum com.*

Artaxerxes.

Aclidæ Iapsoni multa in eum licentè dicenti respondit: Licere quidem illi, quæ vellet in regem diceret sibi verò non licere tantum, sed etiam facere. *Erasmus libro quinto apoph.*

Alexander.

Dion in dialogo Philippi & Alexandri ait, Philippum ad Alexandrum dixisse, Atqui poetas bonos, ac graves rerum scriptores offendere nō debemus, quòd nobis dicendi quæ volunt facultatem habent? Non omnem, inquit Alexander: nam Ste- siphoro, quòd de Helena mentiretur, non fuit vtile. *Brus. l. 4. c. 4.*

Idem.

Idem.

Alexander quum leuitate & cursu plurimum præstaret, horatus est à patre Philippo vt in Olympiis curreret, recusauit autem dicens: Facerem equidem mi pater perlibenter, si cum regibus currendum foret. Plutarchus.

Phocion.

Quum Alexander ab Atheniensibus posceret sibi triremes exhiberi, ac populus nominatim flagitaret adesse Phocionem vt quid consuleret, proferret: surgens, inquit: Consulo igitur, vt aut armis superetis eos, aut superantium amici sitis. Compendio suasisit, nihil Alexandro negandum, nisi considerent sciratam posse armis opprimere. Quibus si ille videretur superior, non esse prouocandum animosum iuuenem, & repulsæ impatientissimum. Plutarchus in apoph.

Sylla.

Cn. Pompeium à victoria reuersum, Sylla cum aliis honoribus excepit, tum magni cognomen ipse primus illi derulit. At cum Pompeius his non contentus, vellet triumphum agere, non passus est Sylla, eo quòd nondum esset ordinis senatorij. Cæterum quum Pompeius iis qui aderant dixisset, ignorare Syllam, quòd plures adorarent solem orientem, quàm occidentem: Sylla exclamauit, Triumphet. Horruit iuuenis animum, & in dies crescentem gloriam: nec dubitauit illi cedere, quem videbat nemini cedere posse. Plutar. in Rom. apoph.

Iul. Cesar.

Quum Pompeius rediit à Roma per fugisset ad mare, Metellus ærarij præfectus Cæsari volenti illinc pecunias tollere obstitit, & ærarium clausit. At Cæsar illi morrem minatus est. Ea vox quum Metellum reddidisset attonitum, Hoc, inquit, à adulescens dictu mihi difficilium fuit quàm factu. Sentiens, se vel nutu posse quæ

vellet occidere, quum secum duceret armatos cohortes. Idem.

Pollio.

Temporibus triumuiralibus, quum Octavius, Lepidus & Antonius rerum potirentur, Augustus in Pollionem scripserat Fescenninos, ludibrij causa. Tum Pollio, At ego, inquit, taceo, non est enim facile in eum scribere, qui potest proscribere. Notans Augusti tyrannicam potentiam: nec ea libertate offensus est Augustus. Erasmus libro quarto apoph. ex Suetonio.

De loco, & de locatione,
seu locorum & sedium
varia distribu-
tione.

Anonymus.

Philosophus quidam priscus, sed *αἰώνιος*, huiusmodi sermone Aristinoes reginæ luctum compefcuit: Quum Iupiter, inquit, inter dæmones rerum faceret partitionem, luctus non aderat, sed distributione iam peracta venit. Huic igitur quum Iupiter aliquid honoris tribuere vellet, nec esset quod daret, quippe iam consumptis omnibus, tandem assignauit illi honorem qui mortuis impenditur, veluti lachrymas & mærores. Quemadmodum igitur, inquit, cæteri dæmones bene volunt iis à quibus coluntur, itidem & Luctus. Quòd si fuerit abs te contemptus, & mulier, haudquaquam venturus est ad te: contra si diligenter abs te colatur honoribus illi designatis à Ioue mæroribus ac lamentis, diliget te semperque tibi suppeditabit aliquid earum rerum quibus abs te perpetuè possit honorari. Plus in consolatione ad Apollonium.

Thales.

Interrogatus, quid esset in amari

rerum natura maximū respondit, Lo-
cus, capit enim omnia. Laërtius lib. I.
cap. I.

Diogenes.

Obiurgatus, quod intraret loca
spurca, ac parum honesta: Et sol, in-
quit, subit latrinas, nec tamen inqui-
natur. Sensit, probum virum non fie-
ri deteriorē ob loci infamiam. Laërt.
lib. 6.

Taurus.

† Præses Cretæ prouinciæ ad Tau-
rum Philosophum Athenas visendū
cum patre venerat. Taurus patrem
priorē loco vt sederet, inuitauit. Pater
verò respondit, sedeat hic potius, qui
Pop. Rom. magistratus est. At Tau-
rus, absque præiudicio, inquit, tu in-
terea sede, dum filio quoque sella af-
fertur. Qua allata, ostendit in publi-
cis locis, & actionibus, patrum iura
cum filiorum, qui magistratum pe-
tunt, potestate collata, interquiesce-
re paululum debere. Sed cum extra
Remp. in domestica vita conuersan-
tur, inter filium magistratum, &
patrem priuatum publicos honores
cessare, naturales & genuinos exori-
ri. Gell. libro primo noct. Att. ca-
pite 2.

Demonidas.

Quum à chori magistro postremū
in choro locum accepisset: Euge (in-
quit) chorage, reperisti quo pacto &
hic locus, cum per se sit inhonora-
tus, fiat honorificus. Generosus ado-
lescentis animus, qui fiducia sui non
metuit ne locus abiectionis esset dede-
cori: sed citius futurum arbitraba-
tur, vt per ipsum locus fieret hono-
rator. Id enim sæpenumero factum
legimus, vt hominis virtus magistra-
tui per se contempto & humili di-
gnitatem conciliarit. Plutarchus in
Lacon.

Agefilanus.

Cum adhuc puer esset Agefilanus
rex, & ageretur ludus solennis, quo
pericia tum exercebatur, atque is
qui negotio præfectus erat, statuis-

set illum in loco parum honorifico
paruit quidem, tamen si iam rex des-
gnatus, ac dixit: Bene sanè habet: c-
stendam enim, non locum viris, se-
viros loco conciliare dignitatem. Ni-
mirum ea vox declarabat in puer-
miram animi celsitudinem cum pa-
moderatione coniunctam. Plut. in
Lacon.

Aristippus.

Dionysius rex quum offensus es-
set ab Aristippo philosopho, homi-
nem ad cœnam vocauit, & iussit eum
in conuiuio infimum omnium ac-
cumbere. Aristippus nihil offensus
Hunc, inquit, locum dō rex, illustrari
vis ac honorificum reddere: signifi-
cans, non locum reddere hominem
uiliorem, sed ex dignitate hominis
honorem addi loco. Laërt. libro 2.
cap. 8.

De lucro.

Thales.

Nolebat homines per iniuriam
ditescere, quod lucrum fraude
partum, damnum sit, non lucrum.
Laërt. l. I. c. I.

Chilon.

Dicere solebat, damnum turpi lu-
cro semper præferendum esse. Illud
enim semel dolore, hoc autem sem-
per. Inactura facta sarciri commodè
potest, addita industria: fama autem
mala ex lucro inhonesto profecta,
nunquam apud bonos viros diluitur.
Et sic lucrum scelere partum, damnū
est, non lucrum. Laërt. libro I. cap. 4.
Stob. serm. I. Antonius part. I. ser. 31.
Moliffæ.

Anonymus.

Pythagoricus quidā philosophus
à futore emerat calciamenta, non
prompta pecunia. Paucis post diebus
rediens ad tabernam, redditurus pre-
tium, audit futorem defunctum es-
se. His auditis, nummos non inuita
manu domum retulit: subinde manū
con-

concutiens, gestiēsq̄ue veluti de luctu ex morte calceatoris sibi facto. Paulo post verò cūm hunc animi affectum reprehendisset, redit ad tabernam, & ait sibi: Ille tibi viuit, tu redde quod debes, simulque per clastrum, qua se commissura laxauerat, nummos in tabernam immisit, pœnas à seipso exigens improbæ cupiditatis, nec affuesceret aliena. Eras. apoph. ex Seneca, lib. 6.

Anonymus.

Quoniam ex annonæ caritate quidam discesebant aulici, multum & hinc inuidiæ Neroni conflatum est: cūm itaque fortè accidisset, vt in publica fame diceretur Alexandrina nauis appulisse, quidam dixit, illam aduexisse puluerem luctatoribus aulicis. Quo dicto simul notatum est, in Cæsare rerum scenicarum studium, & monopola quorundam per Cæsaris fauorem publico damno lucrantium Suetonius.

Vide apoph. de Fænore & Vsurâ.

De luctu.

Solon.

Cūm ex amicis quendam graui-ter mœrentem videret, in arcem perduxit, hortatusque est, vt per omnes subiectorum in vrbe ædificiorum partes oculos circumferret, quod vt factum animaduertit: Cogita nunc tecum, inquit, quàm multi luctus sub his tectis olim fuerint, hodièque versentur, insequentibusque seculis sint habiturii, & mitte mortaliū incōmoda, tanquam propria deslere. Qua consolatione demonstrauit, vrbes nihil esse aliud, quàm humanarum cladum concepta miseranda. Valerius Max. l. 7. c. 2.

Idem.

Aiebat, si in vnum locum cuncti mala sua contulissent, futurum vt propria sua quisque deportaret domum, prius quàm ex omni miseria;

rum acervum vllam aliam portionem ferre mallent. Quo colligebat, non oportere quenquam, quæ fortuito patiat, tanquam præcipuè & intolerabilis amaritudinis mala iudicare. Idem.

Lucius sophista.

Herodes sophista vxoris Regillæ mortem luxu impotentius, adeo vt picturas & ornamenta domus coloribus atraret, velis pullis tegetet, ac lapide Lesbio obscuraret omnia: nam is funestus ac niger est. Quodam igitur die cūm Lucius, qui frustra conatus fuerat Herodi persuadere, vt lugeret moderatius, pueros videret in fonte ædibus vicino lauantem raphana, rogabat cui pararetur ea cœna? qui responderunt, Herodi. Tum Lucius: Iniuriam facit Regillæ, qui albis radiculis vescatur in atra domo. Id vbi renuntiatum est Herodi, amouit ab ædibus funestam speciem, ne apud probos viros traduceretur. Philostratus in Sophist.

Sextus philosophus.

Dolorem ex prioris filix Panathenaidis obitu conceptum, vt cunque lenierant Athenienses, intra vrbem eam sepelientes: & obitus diem ceu funestum ex anno sustollentes. Cæterum cūm Elpinicen alteram filiam exanimem indecorè lugeret, proiectus humi ac vociferans: Quas inferias tibi faciam filia? quid tecum sepeliam? superueniens sextus philosophus: Maximum, inquit, munus dederis filix, si moderatè lugeas. Philostratus.

Demonax.

Herodem sophistam immodicè lugentem Pollucis obitum præmaturum, cūm vellet illi currus & equos velut ascensuro iungere, atque etiam cœnam apparare, adiit Demonax: Ea tibi, inquit, à Polluce literas, exhilarato Herodi, & quid vellet Pollux sciscitanti: Incusat, inquit, te, quod cunctis ad ipsum venire: sis;

gnificans, Pollucem ad ipsum non rediturum, sed rectè parari currum, si vellet sequi defunctum. Erasm. l. 8. apoph.

Quirinus Sophista.

Amicis cum de morte filij consolantibus: Quando, inquit, potius apparebo vir, quàm nunc? Sentiens, dolorem quidem esse acerbum, sed hoc fortitudinis laudem fore splendidiorem. Philostratus.

Pastor.

† Is fuit eximij vir nominis inter priscos Anachoretas, qui cum Arsenium jugis lachrymis madentem videret, Beatus, inquit, es Arseni, quòd cum in hac vita teipsum luxeris, non erit opus lachrymis in futura. Sur. Tom. 4. ex Pall. & Metaph.

Anonymus.

Hominem Spartanum, sed ruri agentem quidam obiurgavit, quòd prorsus fletui & lachrymis ex intimis visceribus manantibus indulgeret. At is liberè, rejectaque animi dissimulatione, respondit: Quid facerè, inquiens? non enim ego, sed natura mea mihi luctum excutit. Aelian. l. 8. de Var. hist.

Amasis.

Ad quendam filio privatum dixit: Si non tristatus es, cum nondum filius esset, ne nunc quidem dolore debes, cum non amplius est. Stobæus serm. 121.

Demonax.

Quendam filij mortem inconsolabiliter lugentem, & in tenebris abditum, adiit, certò promittens se filij umbram ab inferis reuocaturum, si tres ex hominum numero sibi nominare posset, qui nullius luxissent obitum. Cùmque is cogitationem per omnes notos circumferens, ne vnum quidem reperisset luctus expertem: Quid igitur, inquit, te ipsam diserucias homo, quasi nouum aliquid acciderit? Erasmus libro 8. apoph.

Antonius.

Suprà de affectibus humanis.

De lusu.

Socrates.

Cum luderet supposita cruribus Carundine cum pueris, ab Alcibiade irrisus: Noli, inquit Socrates cuiquam dicere, quod modò à me videris, donec ipse tibi etiam liberò procreaueris. Sensit Socrates, pater num in filios suos affectum, quo eductus est, vt cum filiis ludere nequaquam erubuerit, vir alioqui sapientissimus. Bruson. libr. 3. cap. 38. Plutarchus & alii idem Agésilao adscribunt.

Demonax.

Senex quidam Romanus, bene robusto corpore, qui armatus sese ad palum exercuerat, rogauit Demonaxem, num magna vehementia videretur depugnasse: Nimirum, inquit, aduersus hostem ligneum. Ianuens, illum in vera pugna fore meticulosum. Erasm. l. 8. apoph.

Aristoteles.

† Opusest vt pueri aliquam habeant interdum exercitationem, & Architz tabella rectè reperta est, quam pueris dant, vt in ea occupati illi quæ sunt domi non frangant: nescit enim pueritia quiescere. Hic est ergo infantibus conueniens ludus: disciplina verò maioribus, tanquam tabella quædam. Aristoteles libro 8. Polit.

C. Caesar.

Pisa ludens cum Cæcilio, acceptis ab eo quinquaginta sestertiis, cum collusoribus aliis centum dedisset: Quid, inquit, num ego vna tantum manu lusi? Bruson. l. 3. c. 38.

Caligula.

Caligula alea ludens, plus mendacio, atque etiam periurio lucrabatur, & quodam tempore proximo collusori demandata vice sua, progressus

gressus in atrium domus, cum præ-
ereuntes duos equites Romanos lo-
upletes, sine mora corripit confisca-
ique iussisset, exultabundus in do-
num rediit, glorians se nunquam
prosperiore alea usum. Erasm. libro
6. apophth.

cessitate naturæ, quæ paucis conten-
ta esse solet. Laert. li. 7. c. 1. Maximus
serm. 61.

Architas.

Nullam pestem in mundo capita-
liorem esse dicebat, quam corporis
voluptatem. Hinc enim patriæ pro-
ditiones, hinc rerum publicarum
euerfiones, hinc cum hostibus clan-
destina colloquia nascuntur. Nullum
denique scelus, nullum magnum
facinus est, ad quod suscipiendum
non libido voluptatis impellat. Stu-
pra verò & adulteria, & omne flagi-
tium, nullis aliis illecebris excitantur,
nisi voluptate. Cicero in Catone
maiore.

De luxu & luxuria.

Pythagoras.

Dicebat, in ciuitates primùm ir-
repsisse delicias, mox saturita-
tem, deinde violentiam, postremò e-
ritium. Laert. li. 7. cap. 1.

Aristippus.

Cùm quidam Aristippum vidisset
mentem perdicem quinquaginta
raemis, & ob id philosophicum
uxum improbare: Tu, respondit A-
ristippus, si obolo venalis esset, non
meres? Quum is respondisset, se-
mpturum: Et mihi, inquit, stanti sunt
uinquaginta drachmæ, Laertius li.
cap. 8.

Idem.

Quum quidam illi probro darent,
quod splendide exquisitèque vive-
ret philosophus: Id, inquit, si vitium
esset, in celebritatibus deorum ne-
quaquam fieret. In his enim & ma-
gnificè vestiri, & lautissimo ciborum
pparatu solent uti. Porro eùm di-
ant infensi vitiiis, non placarentur,
sed irritarentur eiusmodi magnifi-
centia, si ea cum vitio esset comen-
ta. Sic ille quidem elusit conuicium,
non ostendit quid esset optimum.
Laert. Ibidem.

Zeno Cittieus.

Quendam audiens, luxuriam suam
sic coram bonis viris excusantem, vt
liceret, se ex eo quod superfluum si-
bi esset sumptum facere, argutissimè
respondit: Age dic, dares etiam ve-
stiam coquo tuo, si eùm obsonia plus
equo salta daret, diceret sibi copiam
magis esse? Sensit vir prudentissimus,
nequaquam ex multa rerum copia
suum moderandum esse, sed ex ne-

Crates.

Quendam deliciis luxurisque dedi-
tum, ita per iocum admonuit, Ne
pro lenticula semper augeas patinam,
ne in seditionem nos conicias. Sen-
tiens, à luxu cupidissimè plerunque
nasci dissidia. Lenticula philosopho
cibus est. *λόπας* carnes habet, & in di-
nitum mensis circumfertur. Laer. l. 6.
cap. 6.

Idem.

Conspicatus adolescentulum a-
thleticum, vino, carne & exercitatio-
ne corpulentior fieri: O miser, in-
quit, desine aduersus temetipsum
carcerem munire. Maximus mona-
chus serm. 27.

Antisthenes.

Antisthenes, quodam prædicante
delicias: Hostium, inquit, filis con-
tingat in deliciis vivere: vt rem pesti-
lentem detestans, quod plerique pro
summo bono amplectuntur. Laer. li.
6. cap. 1.

Diogenes.

Diogenes inuenerat Lacedæmonē:
inde Athenas reuersum quidam per-
contabantur, vt sit, Quò iret, &
vnde veniret? A viris, inquit, ad
fœminas: notans Athenientium de-
licis effœminatos mores, quum La-
cedæmonij durè instituerentur. Laer.
libro 6.

Idem.

Quum videret mulierem in lectica, dixit: Caueam non conuenire feræ. Significans tam efferum ac noxium animal ferrea cauea coercendum. Lectica verò sellæ genus est cancellatæ, vt aliquam caueæ speciem præbeat: in hac diuites ac delicati sedere, atque etiam gestari solebant. Laer. li. 6.

Idem.

Videns delicatum quendam hominem à seruo calceari: Nondum, inquit, sat beatus es, nisi te etiam abstergeat: id autem erit, si mancus fueris. Laer. li. 6.

Idem.

Luxuriosum quempiam in diuersorio conspiciens, vescentem oleis: Si sic prandisses, inquit, nō ita cœnares. sentiens, non esse frugalitatis, quod ederet oleas: sed quod stomachus nimis lauto prandio grauatus, nihil appeteret in cœna: vel potiùs quod ingenti opum vi prodigaliter absumpta, tenuiter viuere deinceps cogètur. Nam tenue prandium optime condit cœnam. Laer. li. 6.

Idem.

Ad eum qui obsoniis ac luxui plus æquo indulgebat, illud Homericum accommodabat:

ἀκύμωτος δ' ἔμοι τέκος ἔσται:

id est,

Nate, mihi fueris brevis æui: significans, illum sibi luxu mortem acceleraturum. Laer. li. 6.

Idem.

Eos qui per luxum in coquos, nepotes, scorta & adultores, facultates suas profunderent, similes dicebat arboribus per præcipitia nascētibus, quarum fructus homo non gustaret, sed à coruis & vulturibus ederētur. Sentiens, eos qui gulæ ventrique seruiunt, non esse homines. Laer. Idem Crateri tribuitur à Stobæo.

Idem.

Infrà de Prodigalitate, profusione & largitione.

Idem.

Stomachabatur in eos, qui pro bona valetudine diis munera offerrent, & in ipso sacro omnibus voluptatibus se obruentes perderent. Laer. lib. 6.

Idem.

Dicebat se non parum mirari seruos, qui cū viderent dominos plures æquo voraces, non illis eriperent cibos. Nam hoc esse, dominorum valetudini consulere. Ibid.

Idem.

Aiebat, faciles esse deos ad donandam hominibus vitam, cæterum hæc ignorari ab his qui quæruat dulciora vnguenta, aliàsque hoc genus delicias. His enim qui fruuntur, credunt viuere: quum veram vitam tranquillam ac suauem sola præstat sapientia. Non igitur dii sunt incusandi, sed homines, qui per stultitiam non potulant ab illis vitam, sed voluptates, Laer. li. 6.

Idem.

Qui scopum non attingunt, hi vulgo ἀτυχῆν, id est, frustrari dicuntur. At Diogenes negauit illos frustrari qui aberrarent à scope: sed eos, quæ curas suas ad voluptatem velut à scopum dirigerent. Nam ab his pueniunt beatitudinem, cū per eas diueniant in summam miseriam. Laer. libro 6.

Idem.

Dicere solebat, in quibus ædibus magna esset ciborum copia, in iisdem multos mures esse & feles solere: sic ea corpora quæ multum cibum caperent, multos morbos contrahere solere. Maximus monachus ser. 27.

Heraclytus.

In seditione rogatus, vt apud populum sententiā diceret, quo pacto ciuitas redigi posset in concordiam, consensu suggestu, poposcit calicem aquæ frigidæ, & paululum farinæ inspersit, mox de glechone admiscuit, qui est vel pulegij syluestris, vel leguminis genus. Dein epoto calice,

Ecce, discessit, nec verbum addidit: hoc pacto innuens, ita demum civitatem carituram seditionibus, si repudiatis deliciis, affuiscerent parvo contenti esse. Et hic Heraclitus suo respondet nomini. Nam *σκορπιδος* dictus est, id est, tenebricosus. Refertur & hoc inter *ἄφωτα* apophth. Erasmi. 8. apophth. ex Plut.

Empedocles.

Suprà de Graüter dictis.

Socrates.

Dicebat, eos qui se ad continentiam ac frugalitatem exercuissent, & longè plus habere voluptatis, ac minus dolorum, quàm qui summa cura vndique pararent oblectamèta: quòd voluptates intemperantiam, præter animi sibi malè conscij cruciatum, præter infamiam ac paupertatem, frequenter ipsi etiam corpori plus adferant molestiæ, quàm delectationis. Contrà, quæ sunt optima, ad eam fiunt iucundissima, si quis asueverit. Laer. l. 2. c. 5.

Idem.

Suprà de Lãutitiis.

Idem.

Aiebat esse turpe, si quis sua sponde feruens voluptatibus, talem se faceret, quales nemo domi suæ vellet habere seruos. Talibus autem nullã salutis spem reliquam esse, nisi si pro is deos precarentur alij, vt bonis dominos nancisci possent, quanto profus decretum esset seruire. Existimat autem, nullos fœdiorem miseriorèmq; seruire seruitutem, quàm qui & animo & corpore seruiant voluptatibus. Laertius libro 2. ap. 5.

Idem.

Idem eo die quo bibiturus esse venenum, quum detractis compeditibus & frictu sensisset voluptatè, dicebat micis: Quàm mirè hoc natura comparatum est, vt hæc duæ res sese inuicem comitentur, voluptas ac dolor: nisi enim præcessisset molestia, non sentirem hanc voluptatem. Laer. l. 2.

Idem.

Monebat, voluptates non aliter quàm Syrenas esse prætereundas ei, qui properat vt virtutem veluti patriam conspiciat. Alludit ad Vlysses, qui cera obturatis auribus præternavigauit Syrenas, vt Ithacæ fumum subsilientem cerperet. Laer.

Idem.

Dicebat etiam, multos in hoc viuere vt ederent biberentque, se contra ob id edere ac bibere vt viueret: quòd his rebus non ad voluptatem, sed ad naturæ necessitatem vteretur. Hanc sententiam retulit Satyricus:

*Non viuas vt edas, sed edas vt viuas
re possis.*

Erasmi. lib. 3. apophthegm.

Plato.

Generosum conspicatus adolescentulum, patrimonio consumpto ad fores pandochij panem edentem, & aquam bibentem: Si, inquit, sic moderatè prandisses, nunquam sic cœnares. Max. ser. 61.

Idem.

Conspiciens Agrigentinos magnis impensis ædificare, eodèmq; modo cœnare: Agrigentini, inquit, ædificat quasi semper victuri, & comedunt quasi semper morituri. Dicit autem Timeus, eos lecythis argenteis & strigilibus vsos esse, mensas totas eburneas habuisse. Elianus libro 12. de Varia historia.

Aristoteles.

Suos discipulos admonebat, vt voluptates contemplerentur, non venientes, sed abeuntes: hoc est, non à fronte, sed à tergo. Venientes enim fucata specie blandiuntur, abeuntes autem pœnitentiam ac dolorem relinquunt. Laer. l. 5. c. 1.

Aristippus.

Sophista Polyenus ingressus ædes Aristippi, quum videret illic mulieres pulchritè ornatas, & magnificè instructum cœuium, cepit reprehendere tantum in philosopho luxum: Aristippus dissimulata obiurgatione

Ecce ij

Aliquanto: potestne, inquit, hodie nobiscum esse? Cùm ille non recusasset: Quid igitur, inquit, incusas? Videris enim non lautio rem mensam reprehendere, sed impendium. Nam si conuiuï ob hoc ipsum displicuisset quòd esset lautius, recusasses esse coniuua. Porrò probare quidem apparatum, sed offendi sumptu, non frugalit, sed avari hominis esse videtur. Laert. lib. 2. cap. 8.

Menedemus.

Antigono consulenti, deberétne ad comestationem quandam adire: post silentium nihil aliud respondit, quàm, Regis filius es. Subindicans, luxum indecorum esse regno natis: nec potentibus licere quod libet. Laertius l. 7. c. 18.

Dionysius sophista.

Familiaribus dicere consuevit, mel summo digito, non caua manu gustandum esse. Sentiens, voluptates quàm parcissimè admittendas. Philostratus in sophistis.

Arcefilaus.

Arcefilaus Scytha percontanti quò fieret, vt ab aliis sectis multi deficerent ad Epicureos, ab Epicureis nulli defiscerent ad alios: Quoniam, inquit, ex viris Galli fiunt, ex Gallis viri nequaquam. Sentiens, homines esse proniores ad voluptatem, quàm ad virtutè. Gallos dixit, sacerdotes Cybelis euiratos. Porrò voluptatem amplecti fœminarum est potiùs quàm virorum. Laert. libr. 4. cap. 6.

Isæus sophista.

Isæus sophista Assyrius, cùm primum ætatem dicasset voluptatibus, simul vt ad virilem peruenit, veluti alius subito factus mirã induit morum seueritatem. Itaque percontanti cuidam, Num illa (fœminam ostendens) videretur formosa? *πικτωμαι*, inquit, *ὀφθαλμοῖς*, id est, de sij laborare ab oculis. b alero quopiam interrogatus, quis pilcis, aut quæ auis esset ad vescendum suauissima? *πικτωμαι*, inquit, *ταῦτα σαρκοῦς ἐστιν*, id est, i-

sta curare desij. Et adiecit: *ἐλπίσθη γὰρ τὰ πάντα ἐκ κήπους προγῶν*, id est, sensu enim me è Tārali hortis fructus colligere. Subindicans, omnes eiusmodi voluptates, quibus iuuentus capitur, nihil aliud esse quàm vmbas ac fœmnia, qualia de Tantalò fabulantur poëtæ. Philostratus.

Polemon.

Occurrens alij sophistæ cuidam, intestina, mēdines, pisces, & alia quædam vilia portanti obsonia: O vir egregie, inquit, non potest Darij & Xerxis animum rectè a cōione exprimere, qui talibus vitur cibis. Idem.

Theocritus.

Posteaquam Diocli lurconi perisset, vxor, & in funebri cœna, quam illi parabat, nihilo secius obsonia voraret, flens interim: Desine miser, inquit, nihil profeceris obsoniis indulgens. Sentiens, illi semper flendi fore materiam, si pergeret delituri. Olim vesci piscib. pro delitiis habebatur, & infami vocabulo dicebatur opfophagi. Nunc ea res magna est sanctimonia. Erasmi lib. 6. apoph.

Stratoniceus.

Rhodium cùm videret delitiis dissolutos, & calido potu vtētes, appellauit albos Cyrenzos, & ciuitatem illorum appellauit procorum ciuitatem, quòd colore quidem differret à Cyrenæis qui nigri sunt, luxu & voluptatū studio similes. Sic hodie quidā appellant albos Mauros Athen

Idem.

Cùm Rhodi ageret, taxans eius gentis luxum deliciasque, dicebat illos ædificare vt immortales, obsonare quasi breue tempus victuros. Auidius enim fruitur his quæ breui scimus aufereda. Erasmi lib. 6. apoph. ex Plut

Idem.

Cùm in Maronia potaret cum quibusdam, dicebat se posse scire ad quò locum spectaret ciuitatis, si tecta facie ipsum ducerent. Cùm duxissent, rogassentq. quò spectaret: Ad cauponam, inquit. Sentiens, totam ciuitatem

ratem nihil aliud esse quàm cauponam. Itaque quocunque verteretur testis oculis sciebat se spectare cauponam. Maronia porò Ciconum ciuitas est, negotiationi dedita. Eras. l. 6. apoph. ex Athenæo.

Philoxenus.

Is fuit insignis ganeo, qui cùm in caupona oltam vidisset, in quo delicta coquebantur: odore capsis, iussit filium ollam emere. Filio dicente, eam ollam magno pretio vendi: Hoc suauior, respondit, & iucundior erit, quo maiori pretio eam emero. Alianus lib. 10. de Varia histor. Idem collum longius sibi quàm gruibus fieri exoptabat, vt in gustu magis oblectaretur. Aristot. in Ethicis, & Bruson. libr. 3. cap. 1.

Alexis.

Alexis poëta Callimedontem rhetorem, vt delictis deditum, taxauit his versibus:

ὑπὲρ πατέρα ἡδὲ τὰς τ' ἄποθ' ἰσχυρὴ θέλη,
ὑπὲρ δὲ μήτρας καλλιμῆδων ὀκρέατος.

Pro patria vel quilibet velit mori:

At matra amore Callimedō solus cupit. Perit Latinis ioci gratia, nam *πάτερ* patriam significat: *μήτρας* non matrem, sed vuluam aut piscem sonat. Pisces olim erant in delictis. Eras. lib. 6. apoph.

Isomachus.

Medico percontante rusticum qui ob ingurgitationem malè habebat, num ad vomitum cœnasset? Nequaquam, inquit, sed in ventrem. Iocus Græcis festiuor, quod *εἰς* sonat pariter & in, & vsque ad, *εἰς εἰμετον εἰς κοιλίαν*. Eras. l. 6. apoph.

Gorgo Cleomenis filia.

Cùm pater aliquando mandasset, vt cuidam mercedis nomine daret frumentum, & elogium addidisset, Docuit enim me vinum reddere suauius: Ergo, inquit, ô pater, & vini plus bibetur: & qui bibent, delicatoris, de terrioris que reddentur. Quis satis prædicet hanc pœllam, & sene viro scueriorem? At qui solet hic se-

xus maximè capi rebus suauibus. Plutarchus in apophthegmat. Lacænarum.

Eudamidas.

Cuidam laudes Athenarum prædicanti, Quis (inquit) eam ciuitatem meritò laudet, quam nemo dilexit factus seipso melior? Non iudicauit eam urbem esse dignam vlla laude, quæ sic esset corrupta delictis ac vitiis, vt nullus in ea libenter viuens euaderet melior, sed deteriores omnes. Tacitè præferens Spartam Athenis, in qua qui vixisset, efficeretur melior. Plut. in Lac. apoph.

Lyeurgus.

Cùm statuisset invadere delicias, luxumque, & in his quoque tollere diuitiarum admirationem, instituit syssitia, hoc est cœuiua publica. Percontanti verò, cur ea constituisset, sic vt in singulis cœuiuiis pauci cum armis discumberent: Vt, inquit, expediti sint ad parendum imperatis, & si quid tumultus inciderit, penes paucos sit delictum, sitque inter omnes potus ac cibi æqua portio: denique non solum in esculentis ac poculentis, verum ne in stratis quidem, aut vasis, aut alia re quacunque plus haberet diues quàm pauper. His rationibus cùm diuitiis detraxisset admirationem, postquam nemo erat, qui vel vri posset illis, vel ostentare, dicebat amicis: Quàm præclarum est, ô amici, ipsa re declarasse cuiusmodi sint diuitiæ, si quando cæcæ sunt, carént que spectatoribus & admiratoribus. Interim obseruabat, ne quis prius domi sumpta cœna veniret ad publica conuiuia, expletus aliis cibis, aliòve poru. Quòd si quis cum cæteris non biberet, ederetve, eum vituperabant, vt qui aliis edulibus delinitus, abhorreret à victu communi. Porò qui palam conuictus esset id fecisse, ei multa dicebatur. Vnde Agis, qui multo post Lyeurgum tempore rex fuit, debellatis Atheniensibus domum reuersus, cùm

vellet quadam die cœnam capere cum vxore , à syssitiis poscenti, præfecti militiæ non miserunt. Ea res cum postero die innotuisset Ephorais, multam illi dixerunt. In eodem factò geminum exemplum nobis est proditum : primum frugalitatis, deinde seueritatis, cum in causa non graui leges nec regi pepercerint. Plut. in Lacon.

Agésilau.

Sciscitante quodam ab Agésilao, Quid Sparta fructus attulissent Lycurgi leges? Voluptatum, inquit, cõtemptum: videlicet indicans, non alia magis ex re nasci reipubl. corruptelam, quàm ex deliciis. Plutarch. in Lacon.

Idem.

Cum audiret quendam mirari, cur rex cum cæteris Lacedæmoniis tam frugali cibo vestitùque vteretur? Pro hac frugalitate, inquit, optimã messem metimus libertatem. Quo dicto ostendere voluit, nihil æquè libertati contrarium esse, ac voluptatem. Plut. in Lacon. apoph.

Idem.

In Asia domum contignationem ex quadratis trabibus factam aspiciens, ædium herum rogauit, num apud illos quadrata nasceretur ligna? eo negante, sed rotunda dicente: Quid igitur, inquit, si quadrata essent, rotunda faceretis? Notauit autem luxum, & pretiosam illam in ædificandis ædibus solertiam. Plut. in apoph.

Idem.

Thasiarum gens cum Agésilao Lacedæmoniorum regi cum exercitu per eorum agros proficiscenti, honoris gratia mitterent farinas, anseres, bellaria, liba ex melle condita, ac omnis generis alia maximi pretij tum esculenta tum poculenta: præter farinas nihil accepit, sed reliqua auferri iussit, vt inter Helotes & mancipia distribuarentur. Sciscitantibus autem, cur id faceret? respon-

dit: Non docere, qui virtutis studio tenerentur, id genus delicias recipere. Sapienter ostendens, nihil seruilis & abiectius esse, quàm gula ventrisque voluptatibus obnoxium viuere. Plut. in apoph. Lacon.

Lysimachus.

Suprà de Fame & siti.

Lysander.

Cum filiabus suis non permitteret, vt vestes à Dionysio datas induerent, interrogatus: Quomobrem hoc faceret? Ne, inquit, luxuria conspicua, turpiores videantur, quàm fuerunt antea. Brus. lib. 3. cap. 33.

Epaminondas.

Epaminondas à quodam ad cœnam inuitatus, quum bellariorum, obsoniorum & vnguentorum apparatus inuenisset, euestigio abiit, dicens, ego te sacrificare, non lasciuire putabam. Plut. in apoph.

Idem.

Quum coquus impensæ rationem collegis redderet, maximum olei sumptum duntaxat ægrè tulit: sed collegis admirantibus, impensam quidem sibi non displicere dixit, sed quòd tantum olei intra corpus ipse accepisset. Damnauit autem luxuriam in nullo magis, quàm in semetipso, quem ad eò prodigum olei fuisse in vnctione corporis fatebatur, vt hac in re omnes facile superarit. Plutarch. in apoph.

Cyrus.

Perse, quoniam regionem habebant montuosam asperamque, cupiebant eam campestri ac molliore commutare. Id non passus est Cyrus, dicens: Quemadmodum plantas ac semina, sic hominum mores ad regionis habitum immutari. Sentiens, se velle duros homines & laboribus accomodos. Nam mollis ac fertilis regio, molles & ignauos gignit homines. Plut. in apoph.

Xerxes.

Iratus Babylonis, quòd à se descissent, postquam illos in potesta-

tempo

rem suam redegit, interdixit ne ferret arma, sed psalteriis tibiisque canerent, scorta alerent, cauponas haberent, ac sinuosis tunicis uterentur: quò voluptatibus molliti non mo- lirentur denuò defectionem. Plutar- chus in apoph.

Demetrius Phalereus.

Conspicatus iuuenem luxuriosum, Ecce, inquit, quadratã statuam, habentem syrma, ventrem, pudenda & barbam. Stob.

Alexander.

Darij regiam ingressus, quum vidisset sublime cubiculum, & in eo stratum, mensas, ceteraque omnia mirifico ornatu instructa: Hoc cine, inquit, erat imperare? Sentiens non esse regiũ, huiusmodi deliciis indulgere. Plut. in Alex. vita.

Idem.

Lectum ingressus, excussis accuratè stragulis, dicere solebat: Num quid hinc delicatum aut superfluum mater addidit? Adeò abhorrebat à muliebribus deliciis. Ibid.

Craſſus.

Brutus quidam quũ balneas patri- moniũmq. omne penè vèdidisset, pecuniãque luxuriosè dilapidasset, diceretque se sudare, Craſſus orator respondit, Non mirum est (inquit) quòd ita sudas, modò enim existi de balneis. Notauit autem hominis luxum, qui in causa erat, vt balneum, & alia diuendere coactus esset. Brus. lib. 3. cap. 33.

Scipio minor.

Cũ non ignoraret luxuria & voluptatibus militum enervari vires, omnem luxum, & voluptatem è castris suis amoueri iussit, voluitque, vt milites stantes cœnarent obso- nium non igni coctum. Plutarchus in apoph.

Idem.

Audiens iuuenem quendam pla- centam ex melle ad vrbs similitudi- nem compactam, Carthaginẽque puncupatam, conuiuis diripiendam

dedisse, equo priuauit: rogatus au- tem, cur militem equo indignum iudicaret? Quia, inquit, me prior Carthaginem diripuit. Quo di& o militem damnauit ignauum, qui gulæ deditus, cum placentis potius melle conditis, quàm contra hostes pugnaces, bellum suscipiebat. Plut. in apoph.

Idem.

Quum Memmij cuiusdam tribu- ni militum iumenta interceptisset, va- sculis lapideis refrigerando vino pa- ratis, ac poculis Thericlis, hoc est, jo- perosè factis onusta: Mihi quidẽ, in- quit, ac patriæ dies triginta, tibi ipsi verò per omnem vitam, cùm talis sis teipsum inutilem reddidisti. Signifi- cans, bellum quòd pro patria gere- batur, mensem fortasse duraturum. Parum autem esse, quòd tum militè præstaret inutilem: sed multò gra- uius, quòd si pergeret esse talibus mo- ribus, perpetuò ciuis inutilis esset fu- turus. Ibid.

Columella.

† De luxu sui temporis cùm quere- retur, aiebat illius æui homines, no- Æes libidinibus, & ebrietatibus, dies ludo, vel somno consumere, còsque se dicere fortunatos, quòd nec orientè solem viderent, nec occidentem. In præfat. lib. de re rust.

M. Cato.

Albidium quendam, qui omnia sua bona dilapidauerat, audiens con- querentem, domum sibi incendio cõsumptam esse: Proceruia, inquit, fecit. Erant autem Proceruia apud veteres ethnicos sacrificia, in quibus mos erat, vt si quid ex epulis super- fuisset, igne consumeretur. Brus. lib. 3. cap. 1.

Idem.

Eam rempublicam nequaquam saluam fore dicebat, in qua piscis pluris quàm bos venderetur. Sensit autem vir prudentissimus, nihil æ- què in republica pestiferum esse, quàm si ciues luxu & deliciis dissuãt.

Præcipuus olim luxus erat in piscibus, vnde legimus nullum sex nummum milibus emptum. Plur.

Idem.

Quendam qui agros mari vicinos ob luxum vendere coactus est, aiebat se mirari, quasi plus nosset quàm ipsum mare. quod enim illud vix paulatim assuebat, ille faciliè deuorârat. Eras. li. 5. apoph. ex Plut.

Cicero.

Faustus Syllæ filius, consumptis paternis bonis suppellectilem propter aris alieni magnitudinem proscripsit. Cicero hominis inuersionem irridens, Hanc, inquit, magis amoquàm patris eius proscriptionem. Proscriptio quippe Fausti, sibi soli nocumento erat, qui solus non habebat vnde post hæreditatem paternam iam consumptam, commodè viueret. Parentis autem crudelis proscriptio, infinitis ciuibus & Reipublicæ damno fuit. Plut. in apophtheg.

Pompeius.

Agrotanti Pompeio medicus præscripserat, vt turdis vesceretur. Quàmque hi quibus datum erat negotium, negarent inueniri (non enim erat tempus, quo genus hoc auium capi solet) admonuit aliquis apud Lucillum inueniri posse, qui turdos toto anno alere solitus esset: Itane, inquit Pompeius, nisi deliciis deditus esset Lucillus, nequaquã viueret Pompeius? Contemptoque me dico, tibi parabilibus vsus est. O verè masculum animum, qui ne vitam quidem deliciis acceptam ferre sustinuit! Plut. in apoph.

Lucillus.

Quum æconomus Lucullo cœnam modestam apparasset, accersitum obiurgauit: illo dicente, Non putabam sumptuoso apparatu opus esse, quum solus esses cœnaturus. Quid ais, inquit Lucillus, an ignorabas apud Lucillum hodie cœnaturum Lucillum? Plut. in apoph.

Gallus.

Testis contra Pisonem repetundarum rerum, cum magnam pecuniam dixisset datam Magio præfecto à Pisonem, ne prouincialium iniurias à se delatas aperiret, Scaurusque Magi tenuitatem inopiãque redargueret. Festiuè, inquit, erras Scaure: ego non magnam conseruasse dico, sed tanquam nudus nuces legeret, in ventrem coniecisse. Notauit autem hominis luxuriam, qua ad summam adactus inopiam erat. Brus. libro 3. cap. 1.

Tiberius Cæs.

Attilio Butæ viro prætorio, quum ad inopiam per luxum ac socordiam redactus, fateretur ac deplorare paupertatè suam: Serò, inquit, expectatus es. Dormiunt temulentia ac luxui dediti, veriùs quàm viuunt nam vita vigilia est. Seneca in epistolis.

Caligula.

Luxu prodigioso vtens, vt calidi rigidisque vnguentis lauaretur, pretiosissimas margaritas aceto liquefactas sorberet, conuitiis ex auro panes & oblonga apponeret, nummo non mediocris summæ è fastigio basilicæ Iulæ per aliquot dies spargeret in plebem, Liburnicas naues gematis puppibus, & versicoloribus velis fabricaretur: subinde dicebat, Aufrigi hominem esse oportere, aut Cæsarem. Eras. lib. 6. apoph. ex Suetonio.

Vespasianus.

† Adolescentem vnguento delibutum, cum sibi pro impetrata præfectura gratias ageret, nutu aspernatus, voce acerbè castigauit: Maluissimè, inquit, allium oluisses. Statimque iussit literas ac diploma reuocari. Suet.

Heliogabalus.

Adhuc priuatus, cum luxuriosus omnibusque voluptatibus deditus esset, reprehensus à quodam, qui dicebat: Ah non times vir luxuriosissime,

ne post tot delicias pauper fias? Quid melius, inquit, quam ut ipse mihi hæres sim, & vxori meæ? Rom. histor. Scriptores.

Idem.

Dicere quoque solebat, se nolle filios, ne quis frugi sibi nasceretur. *Idem.*

Anonymus.

Monachus quidam Ægyptius, interrogatus cur toties voluptates sibi subtraheret? Ideo subtraho, respondit, ut iræ causam & occasionem præcidam. Scio enim, illam semper de voluptatibus belligerari, mentemque meam perturbare, & cognitionem ipsam fugare. Nicephor. libr. 11. ca. 43. Eccles. hist. ex Euagrio.

Alphonsus.

Suprà apoph. de Honore, virtutis præmio.

Idem.

Eques quidam ingens patrimoniū per luxum ac libidinem absorbuerat, atque insuper magnam æris alieni vim contraxerat. Pro hoc intercedentibus quibusdam apud Alphonsum regem, ne saltē, quæ debebat, corpore luere cogeretur, Alphonsus respondit: Si tantam pecuniam vel in sui regis obsequium, vel patriæ commodis, vel subleuandis propinquis impendisset, audirem. Nunc quoniam tantas opes impendit corpori, par est ut luat corpore. Erasmi. li. 8. apoph.

Ludouicus XII. Gall. rex.

*Cuidam referenti, solitosolim & canibus & capellis abstinere sacerdotes, ut non modò attingere, sed ne appellare quidem liceret: At, inquit, pessimè hoc obseruatur à Cardinali Albretio, qui caprinis carnibus haud illibenter vescitur, & canum agmina pro venatione habet in deliciis. Annual. Franciæ.

Hæc aliqua ex parte pertinent apoph. de Prodigalitate, Crapula, Laicitatis, Intemperantia, Ebrietate, &c.

Vide item apoph. de Voluptate.

D E M A G I S T R A -
T V E T G V B E R -
natione reipub-
licæ.

C L E O B V I V S .

 A M Rempub. bene cōpositam existimabat, vbi magistratus magis infamiam quàm legem metuunt. Plutarchus in conuiuio septem sapientum, & Stob. ser. 41.

Bias.

Optimam esse rempublic. dixit in qua legem omnes perinde ac tyrannia metuunt. *Ibid.*

Thales.

Eam Rempubl. saluam esse putabat, quæ ciues neque prædiuites, nec admodum pauperes contineret. *Ibid.*

Pittacus.

Laudabat eam rempub. in qua malis imperandi non daretur facultas. *Ibid.*

Chilon.

Optimam pronuntiauit rempub. quæ maximè leges, minimè autem Rhetores audiat. *Ibid.*

Periander.

Periander felicem fore eam rempub. putabat, in qua cum reliqua æqualia existimentur, virtute quod melius, vitio autem quod deterius est, designatur. *Ibid.*

Idem.

Interrogante quodam cur imperium nō deponeret? dixit, Quoniam per vim imperanti, etiam vltro desistere periculosum est. Stobæus. *Ibidem.*

Solon.

Suprà apoph. de Legum auctoritate & obseruatione.

Idem.

Eam item remp. in primis probabat, in qua viri boni honoribus afficerentur, mali pœnis coercerentur. Stob. ibid.

Idem.

Interrogatus quânam ratione ritè respub. gubernari possit? respondit, Si tam indignarentur illi quibus nō est facta iniuria, quàm quibus facta est. Stob. ser. eod.

Heraclitus.

Rempubl. vt deploratam contempserit, eique dare leges quom rogaretur, recusavit. Secelsit autem in templum Dianæ, ibique cum pueris ludebat talis. Circumstanti & admiranti populo: Perdididi, inquit, annon præstat hoc agere, quàm vobiscum Rempubl. administrare? Laërt. lib. 9. cap. 1.

Antisthenes.

Rogatus, quomodo ad Rempubl. capessendam sit eundum? Velut, inquit, ad ignem, ne nimis admotus exuraris, procul amotus frigescas. Stob. ser. 43.

Bion.

Dixit, oportere bonum virum à magistratu discedentem, non ditio-rem, sed clariorem euasisse. Stob. ser. 43.

Pythagoras.

Dicebat primùm luxuriam ciuitates ingredi, deinde saturitatem, postea cōtumeliam, postremò exitium. Stob. ser. 41.

Idem.

Eam ciuitatem optimam esse dixit, quæ viros bonos habet. Ibidem. A Socrate idem dictum est sæpius.

Idem.

Principes constitui iussit illos, qui à teneris bene educati sint, & iam adulti ætatem suam lucri gratia non prostituerint. Ibid.

Idem.

Dicere solebat, beatas esse respub. quæ ab illis regerentur, qui aut ipsi

saperent, aut sapientiæ incumberēt. Cicero ad Quintum fratrem.

Zeno.

Solitus est dicere decorandas esse vrbes non pretiosis ornamentis, sed inhabitantium virtutibus. Stobæus serm. 41.

Socrates.

* Felicem illius Reipub. constitutionem esse ducebat, in qua præfecti & magistratus societate coniungerentur. Eam item in qua plurima virtuti præmia proposita sunt. Præterea, eam optimè habitari, quæ secundum leges viueret, & iniustos puniret. Stob. ser. 41.

Chrysiippus.

Rogatus cur non administraret Rempubl. dixit: Quia si quis malè rexerit, displicebit diis: sin bene, ciuibus. Stob. ser. 43.

Aristoteles.

* Dicebat prudentes magistratus debere non propter officium aut imperium, sed virtutis causa admirationem sui parere: vt etiam immutata fortuna eisdem laudibus digni censerentur. Stobæus eodem sermone.

Epictetus.

* Quemadmodum, inquit, faces in portu sublatae, magna flamma in paucis cremiis excitata, nauibus per mare errabundis multum auxiliij ferunt: sic & vir splendidus (i. prudens magistratus) in vrbe periclitante, paucis ipse rebus contentus, magnis beneficiis ciues afficit. Stob. eod. ser.

Theophrastus.

Percontatus, quidnam rempubl. conseruaret? respondit, Præmium & pœna. Stobæus sermone 41.

Epaminondas.

Quom Epaminondæ per inuidiam & contumeliæ gratia sordidus quidam & cōtemptus magistratus delegatus esset à populo Thebano, non aspernatus est, dicens: Non solum

magistratum ostendere virum, sed virum vicissim ostendere magistratum. Itaque se gessit, vt deinceps tanquam honestum munus à multis ambiretur, quum antea nihil fuerit, quàm cura, sordes & stercora ex angiportis eiciendi. Eras. libr. 5. apoph. ex Plut.

Phocion.

Capitis iam damnatus cum esset, atque huius amici ceteri qui simul cum illo damnati fuerant, flentes ducerentur, ex inimicis quidam obuiam factus, post multa conuicia in faciem Phocioni expuit. Tum Phocion ad magistratum clamans, Non hunc, inquit, compescet aliquis indecorè se gerentem. Ita vir sanctissimus, etiam moriturus publicæ disciplinæ curam habere voluit. Plutar. in Phocione.

Agasicles.

Interrogatus, quoniam pacto magistratus, nullo stipatus satellitio, imperare suis posset, respondit, Si ita imperet suis, vt pater filiis. Quo inquit, si magistratus beneuolentia & bene factis adiungeret sibi ciuium inimicos, non opus esse barbarico conductitioque satellitio, cum nullos haberent corporis custodes tutiores quam ciues, erga quos patris gerent affectum. Plut. in Laco.

Agésilau.

Magistratus officium esse dicebat, erga rebellantes audacia, erga subiectos beneuolentia vti. Plut. in Lacon. Vt postea dixit Virgilius priuicis partes esse, Parcere subiectis, & obellare superbos.

Idem.

Rogatus à quodam cur Spartano-um respub. præ cæteris secundis reus floreret: Quoniã, inquit, plus cæteris, in hoc sese exercent, vt pariter imperare & parere sciant. Sensit ir prudentissimus, ciues disciplinæ apaces, causam esse incolumitatis publicæ. Plutar. in Lacon. apophtheg.

Themistocles.

Cleon cum primum statuisset Rempubl. capessere, amicis in vnum locum conuocatis, eam quæ eicum illis intercesserat, amicitiam dirupit, tanquam quæ in administratione ciuitatis rectum ac iustum institutum emoliat, & transuersum agat. Themistocles contra, qui, cum quidam moneret vt præclare magistratu fungeretur: nequaquam, inquit, in eo sessurus sum throno, in quo amici non meliore sunt futuri conditione, quàm inimici. Non enim ciuitas homines amicis & sodalibus carentes, sed commodos & temperantes requirit. Antoius in Melis. par. 2. ser. 1.

Agathon.

Dicere solebat, magistratū trium debere meminisse. Primum, quod imperet hominibus: deinde, quod secundum leges: tertio, quod non semper imperet, Stob. ser. 43.

Apollonius.

Cum vidisset in Domitiani ædibus, quendam senio iam confectum magistratū inhiante affectare, atque imperatori ceu seruum se submittere: Huic, inquit, ô Damis, nõ peruasit Sophocles, vt agrestem dominum furiosumque aufugeret. Brus. libro 5. cap. 5.

Fabius Max.

Fabio iam sene, filius illius consul factus est, qui cum publicitus multis audientibus habuisset orationem, Fabius conscenso equo præcedebat. Quum autem iuuenis licetorem misisset, qui patrem iuberet equo descendere, alij quidẽ factum hoc auerfati sunt. At Fabius ab equo defiliens, non habita ætatis ratione, accurrit, ac filium complexus: Euge, inquit, fili, sapi: qui intelligas, quibus imperes, & quàm magnū magistratum susceperis. Plut.

Scipio minor.

Quum in censura Mumium ollegam haberet, festinè gratulaturque pro

rostris dixit, se ex maiestate Reipub. omnia facturum, si sibi Quirites collegam dedissent, siue non dedissent, Plin. in l. de Viris illustribus cap. 58. Val. Max. l. 6 c. 4.

M. Caro.

Exhortans magistratus ad sumendas pœnas de his qui delinquerent, dicebat eos qui maleficos prohibere possent, nec facerent, lapidandos esse. Sentiens illos de vniuerso populo pessimè mereri, quòd ad scelerum licentiam inuitarent improbos. Plut. in apoph.

Idem.

† Cum repulsam in petitione cōsulatus tulisset, nullum tamen blandiendo sibi demereri voluit, & postea à petitione consulatus abstinuit, quòd diceret, Viri boni esse, administrationem Reipub. si qui ipso uti vellent, non subterfugere: neque tamen eam vltra quàm conueniret expectere. Dio. Cass. l. 40.

Alex. Seuerus.

Honores iuris & gladij nunquam vendi passus est, dicens: Qui emit, & vendat necesse est. Hoc ethnicus, & iuuenis: quid iam decet principes Christianos? Lampridius & Brus. l. 4. cap. 5.

Alphonsus.

Dicere solebat, eos, qui aliis praeessent, tanto priuatis hominibus meliores esse oportere, quanto honoribus & dignitate antecellerent. Sentiens, tum demum subditorum mores rectè formari posse, si hi quibus reipublice gubernatio commissa est, vitæ inculpatæ exemplo præcedant, ut vnum sint exemplar omnibus virtutis. Panormit. lib. 6. de rebus gestis Alphonsi.

Idem.

Magistratum, cotem appellare solitus est, quo hominum ingenia probarentur. Quænam admodum enim argenti ad aurum atque argentum probatum cote indice vtuntur: sic magistratum esse uti, rex docere vo-

luit, quo ciuim mores atq; animos exploraret. Magistratus enim, vt cōmuni prouerbio celebratur, virum iudicat: quod quidem Pietaco Mitylenæo & Soloni alii tribuerunt. Quàmquam Aristoteles l. 5. Moraliū, Bianthis nomine citarit. Est autem sensus, vix satis perspicere posse mores & ingenium in vita hominis priuata. Alphonsi dictum recitat Panormit. libro 3.

Idem.

† Malum pupillum esse dicebat Imperatorem, qui ex visceribus prouincialium, homines nec necessarios, nec Reipub. vtiles, sua prodigalitate palceret. Pontan. lib. de liberalitate capite II.

Vide apoph. de Principatu & Principe.

De magistratum delectu.

Socrates.

Dicere solebat absurdum esse, ciuitates manuaras nemo exerceat qui eas non didicerit: neq; quisquam aliud faciendum locet ei qui eius officij sit planè ignarus: ad publico magistratus admitti eos, qui rerum omnino rudes essent. Erasmi. lib. 3. apoph.

Plato.

* Censebat publica munera nemini esse concedenda, quòd nominatum ad ea capessenda diues esset, aut huiusmodi quicquam possideret, ut rotur, magnitudinem, generis claritatem: sed ei qui legibus pareret maxime, & hac re ceteris in ciuitate præstaret. l. 4. de legibus.

Chilon.

Fratri quærenti, quòd Ephorus ipse non crearetur, quum ille esset: Ego, inquit, iniuriam ferre noui, tu non: significans neminem esse idoneum magistratui, qui non possit dissimula

Simulare multa præter æquum & bonum facta, iuxta illud *ἄρα οὐκ ἀκροῦν ἐξ ἀδικίας ἐξ ἀδικίας*, id est, Princeps æqua & iniqua pariter audias. Laër. in Philone.

Antisthenes.

Admonuit Athenienses, ut asinos equè atque equos deligerent ad agriculturam. Quum illi dicerent hoc animal esse alienum ab aratione: Quid refert, inquit, quum in vètra republica duces sint, qui nunquam didicerunt administrandi rationem: sed hoc satis est, quòd à vobis delecti sunt? Sentiens, multò absurdius esse, ei commendare rempub. qui gubernandi artem non tenet, quàm si asinum pro equo adhibeas ratro. Laër. l. 6. c. 1.

Carneades.

Cùm in senatu dixisset, neminem consulem, neminem prætorem aut imperatorem esse, nisi sapientem: Alino, qui tum prætor erat, audiente, ibridens ait: Ego igitur tibi Carneades prætor esse non videor, quia sapiens non sum? Brusonius libro 4. ap. 5.

T. Manlius.

Suprà de Consolatione.

M. Cæco.

Ciues incusabat, quòd semper iis em committerent magistratum. Vemini enim, inquit, aut vllum habere magistratum, aut indicare paucos esse dignos magistratu. Quorum iterum erat malè sentire de publica potestate: alterum, de ciuibus. Plut. in Ro. apoph.

Idem.

Censuram petens, quum cæteros competitors videret supplices, populòque blandientes, ipse clamabat, opulo opus esse medico austero, aliis que remediis: proin eligendū non qui iucundissimus esset, sed qui terribilissimus. Atque hæc dicens, ante omnes censor creatus est. Agnouit opulus morbum suum: eoque Ca-

to plus valuit obiurgando, quàm cæteri blandiendo. Ibid.

Saturninus.

Quum milites illi peplum imperiale imposuissent, aduocata concione de seipso dixit: Cómilitones, bonum duces perdidistis, & malum principem fecistis. Ante fuerat egregius, sed quoniam in imperio fuerat seuerior, ab iisdem à quibus imperator factus fuerat, interemptus est. Non quivis ad quodvis munus idoneus est. Trebellius Pollio.

Augustus Casar.

Romanum admonuit magistratū, ut rempublicam cōmitterent iis qui vsu & experientia rerum purimum possent, nec eam sinerent pendere ex cuiusquam voluntate. Nihil enim in Repub. perniciosius esse putavit, quàm si magistratus rerum imperitus dominium obtineat. Xiphilius Dionis abbreviator, in Augusto.

Idem.

Cùm agrè ferret, quòd Caius, què Agrippa eius filius susceperat, nondum adolescens consulatum petisset graui dolore affectus, precatus est, ne vnquam inciderent in huiusmodi tempora, in quæ ipse olim inciderat, ut minor XXI. annis consul fieret. Cùmque adhuc instaret, respondit, id imperium deferendum esse ei, qui nihil peccaret, quiq; posset studiis populi Romani obistere, deinde ut eos modestiores faceret. Dion. Nicæus in August.

De magistratum molestiis ac variis sollicitudinibus.

Democritus.

Democritus dicere solebat, molestius esse regi ab aliis, quàm regere homines malos.

Chryſippus.

Rogatus, quare ad Rempublicam non accederet? Quia, inquit, si malè adminiſtrauerò, deos: si bene, ciues habebò iratos. Laërt.

Alcibiades.

Dicere ſolitus eſt de ſuis factis, ſe Dioſcuròrum vitam viuere. Nam dum populi gratiam obtineret, diis parem ſe videri: cùm verò illam amiſſiſſet, nihil à mortuis diſcriminis habere. Ælianus libro decimotertio de Var. hiſt.

Themiftocles.

Audiens quosdam ambire magiſtratum: Si mihi, inquit, duas offereretis vias, quarum vna ad ſepulchrum, altera ad tribunal duceret, multò libentiùs ingrederer eam quæ rectà ad ſepulchrum duceret. Non ignorauit ſanè vir ſapientiſſimus, quãtã curæ, moleſtiæ, vexationes, circumueniant eos, qui in magiſtratu conſtituti, omnibus expoſiti eſſe coguntur, Ælianus l. 6. Var. Hiſt.

Demoſthenes.

Ad iuuenes quos habebat familiares dicere ſolebat: Sibi ignaro iam quantum inuidiæ, metus calumniæ ac diſcriminis ſit expectandum ad Rem pub. accedenti, ſi ex duobus alterum ſit eligendum, citius in exilium iturũ, quàm ad ſuggeltum aut tribunal. Eraf. l. 4. apoph. ex Plut.

Seleucus.

Frequenter dicere ſolitus eſt, paucis notum eſſe, regum aut magiſtratum quãtã ſint curæ. Alioqui nulum inuentum iri, qui regium diadema humi proiectum tolleret. Eraf. l. 8. apoph. Stob. ſer. 46. Antigonò aſcribit, cuius dicti meminit etiam Val. Max. l. 7. c. 2.

Antigonus.

Cùm regium ſibi traditum accepiffet diadema, priuſquam capiti imponeret, dixiſſe fertur: O nobilem magis quàm fœlicem pannum quem ſi quis penitus cognoſcat, quàm multis ſolicitudinibus, periculis & miſe-

riis ſit referendus, ne humi quidem centem tollere veller. Val. Max. l. 7. c. 2. Stob. ſer. 46.

Pompeius Magnus.

Quum ex literis ſenatus intellexiſſet, omnia quæ Sylla armis obtinuerat, in ipſius poteſtatem eſſe tradita populi ſuffragiis centuriatis, percuſſo fœmore dixit, Proh, nunquam finienda pericula! quanto ſatius erat obſcurum naſci, ſi à militaribus curis nunquam dabitur recedere: nec hac ex uo inuidia, licet cum vxore ruri vitam degere? Magnam potentiam ambit inexpertus, odit expertus, ſed deponere tutum non eſt. Plutarch.

Idem.

† Dicebat de ſe ipſo liberè: ſibi magiſtratus antè fuiſſe delatos, quàm expectaſſet, ac prius vtrò depoluiffet, quàm ciues expectaſſent. Plutar. in apoph.

Alphonſus.

Conam ſenex quidam importunus & garrulus quum ſine fine obreperet, exclamaſſe fertur, & dixiſſe: Aſinorum conditionem eſſe potiorẽ quàm regum. Nam illis dum paſcuntur, dominos parcere: regibus neminem. Antonius Panorm. & Æneas Syluius de dictis & factis Alphonſi.

Idem.

Infrà tit. de Otio honeſto.

De magiſtratu momentaneo.

Cicero.

Cum Caninium conſulem poſtremo anni die à Cæſare factum videret, qui tamen poſtero die conſulatum pro more alteri tradere cogebatur, iocoſè de breui eius magiſtratu iudicans. Conſulem, inquit, habuimus vigilantiffimum & fortiſſimum, qui in toto ſuo conſulatu ſom-

num non vidit. Xiphil. Niczi abbreviator, in Cæsare.

Idem.

De Caninio Reuilio cum paruo tempore consul fuisset, sex videlicet meridians horis, idem dixit, Consuem habuimus tam seuerum, tamque censorium, vt in eius magistratu nemo prorsus sit, nemo conauerit, nemo dormierit. Erasmus libro quarto poph.

Idem.

Suprà de Honore momentaneo.

Idem.

Vatinius cum morbo laboraret, eo nomine in Ciceronem inuehatur, quod ægrotantem non accesserit: Volebam, inquit Cicero, in tuum venire consulatū, sed me nox occupauit. Ibidem.

Idem.

Adhunc consulem congratulandi & associandi gratia pluribus euntibus: salutemur, ait, vt hominem ante sui consulatū exitū præueniamus. Plut. talis fuit autem sub Galieno imperatore postea Marius tyrannus, vt scribit Trebellius Pollio, qui vna die factus est imperator, altera visus est imperare, tertia interemptus est.

M. Vocacillus.

In C. Seruiliū, qui vno tantum tempore consul fuit, ita lusit: Antè Flamines, nunc consules diales fiunt. Abusus est voce, Diales: quasi à die deducti sunt, ac non magis à Ioue, cui Flamines instituebantur. Macrobius lib. 2. de Saturn.

De magnanimitate.

Democritus.

Quis scitatus, quid esset magnanimitas? respondit, Leuiter ferre frustrationem. Stob. ser. 106.

Socrates.

* Quidam ei cum alio quodam colloquente, filium eius mortuum esse occupauit, ille verò colloquio absque

luto. Nunc, inquit, abeamus, Sophronisci funus curaturi. Eod. ser.

Diogenes.

* Aduersis quibusdam casibus presus, dixit, Euge, ò fortuna, tu viriliter mihi preses Eod. ser.

Phaurotinus.

* Dicebat, virum in vera magnanimitate & philosophia educatum, antequam calamitates ingruant, animi tranquillitatem intra se reconditam habere. At, inquit, in rebus aduersis aliena consolatione opus habere, id tranquillitatis animi modum excedit. Ibidem.

Aristoteles.

* Magnanimitatem describens dicebat esse virtutem, per quam vtraque fortuna honor & ignominia feruntur. Item, Magnanimitatis esse decenter ferre & felicitatem & infelicitatem, & honorem & ignominiam, non admirari delicias, neque clientelas, neque potestates, neque victorias publicorum certaminum, & simul habere mentem immotam & excellentiam. Magnanimus autem est, qui neque vitam amat aut magnificat, simplex moribus & generosus, qui iniuriā laeessiri possit, nec pronus sit in vindictam. Sequitur autem magnanimitatem simplicitas, ingenuitas, & veritas. l. de virtutibus.

Xantippe.

* De Socrate marito suo dicebat, cum infinitæ mutationes & reipublice & ipsos occupassent, in omnibus similem se vidisse Socratis vultum, & exeuntis domo & domum redeuntis. Ad omnia enim cõcinnus & magnanimus erat: quamobrem nihil vnquam ipsum tristitia affecit. Stob.

Anonymus.

* Magnanimus est, inquit, qui omnia facile fert: pusillanimus verò, qui ne parua quidem. Stob. ser. 7.

Epictetus.

* Dicebat esse quosdam leuiter magnanimos, qui tranquillè facerent absque iracundiæ motu æquè magna

atque alij vehementer impetuosi & iracundi, Arrian in dissert.

Plutarchus.

† Viro forti magnoq; animo prædito nihil formidabile potest accideret, præter infamiam. lib. contra Epicureum Coloc.

Vide apoph. de Constantia, Fortitudine, Prudentia, Moderatione animi, Fortuna, &c.

De magnificentia.

Nicias.

Cum inter Græcos præcipuus esset qui magnificentia excelleret, ideo à populo in iudicium vocatus, ait: Sint mihi ipsi, non populo Atheniensi tanti sumptus facti, meumque operibus ipsis nomen inscribam. Pontan. cap. 12. de Magnificentia ex Plut.

Plato.

Videns Agrigentinos magnis impensis multa ædificia extruentes, dixisse fertur: Agrigentini quasi semper victuri ædificant, & comedunt quasi semper morituri. Notavit autem vanam illam ædificiorum condendorum magnificentiam, cum homo fragile & caducum animal, facile tugurium habere possit, in quo ad paucos annos, quibus in hoc mundo quasi in alieno solo obambulat, à tempestatis intemperie se defendat. Ælian. lib. 12. de Var. hist. Idem de Rhodiis dixit Stratonicus apud Plutarchum.

Augustus Casar.

Cum urbem Romam multis modis & ornasset & communisset, atque etiam in postumum (quod qui dem in ipso fuit) tutam reddidisset, non sine causa glorians dicere solebat: Romam lateritiam accepi, marmoream relinquo. Nihil principi magnificentius, quam si ditionem, quam accepit, reddat statu meliorem. Sueton. in eius vita. Pontanus, c. 32.

de Magnificencia. Erasmi. Rot. lib. 4. apoph.

Constantinus Imp & Hormisdas Archiepiscopus.

† Eiusdem etiam urbis magnificenciam cum fuisset cum admiratione contemplatus Constantinus, dixit: Naturam vires omnes in vnam urbem effudisse. Et cum Hormisdam interrogasset, quid de eadem urbe Roma sentiret? Id tantum sibi placere respondit, quod didicisset ibi quoque homines mori. Philosopho digna responsio. Platina in vita Felicis 11. pp.

De maledicentia, ac mordacitate.

Pythagoras.

Quodam dicentq; Nimum mihi maledicis ac plus satis derides. Atqui, inquit, splenicis etiam acris & amara profunt, dulcia nocent. Ant. in Melissa, part. 2. ser. 78.

Aristippus.

Audiens quandam temerè hominibus maledicentem: Vtinam, inquit, tilinguæ tuæ, sicut ego aurium mearum dominus esses. Laër.

Empedocles.

Interrogatus, cur cum mala audiret, tam indignanter ferret maledicta? Quia, inquit, ne laudationes quædam mihi iucundæ forent, nisi maledicta mihi molesta essent. Mar. ser. 11. de Admonitione.

Diogenes.

Cuidam conuiciatori, At nec mihi inquit, credit quisquam, te laudant nec tibi, me vituperant. Ant. in Melissa. part. 2. ser. 59.

Iaem.

Suprà apoph. de adulatione & assentatione.

Isocrates.

De Atheniensium ciuitate dicebat, eam scortis simillimam esse. Et

Etenim qui illarū venustate caperētur, velle quidē omnes rem cū ipsis habere: neminē tamen tam sui ipsius contemptorē, qui matrimonium cū illis iungere dignetur. Ita Atheniensium civitatē ad peregrinandum in ea iucundissimā esse, omnibusque totius Græciæ civitatibus præstantiorem: ad inhabitandum verò non item securam ac tutam esse. Innuit autem, domesticos in ea sycophantas, conuiciatores & obretractores, atque eorum qui se populares videri vellent, insidias. *Ælian. l. 12. de Var. hist.*

Zoilus.

Zoilus Amphipolitanus, Polycratis auditor, qui canis Rhetoricus nominatus est, homo studiosus malè loquendi, cū non solum in Homerū, Platonem, aliōsq. præclaros ac magnos viros stylū stringeret, sed vbiq. vitibus & perniciosis etiā contentionibus operam daret, rogante quodam erudito viro, quamobrē omnibus malè diceret? Quoniam, inquit, malè facere cū velim, non possum. Exprimat autem omnium maledictium & detrectantiū personam Zoilus, qui dum non inveniunt qua ratione factō lædant, dentibus caninis & lingua amarulenta in bonos inueiuntur. *Ælian. l. 11. de Var. hist.*

Cleantes.

† Cū quendam pœniteret, quòd ipsum maledicto incessit, respondit; indecens esse Liberum patrem atq; Ierulem à Poëtis illudi, nec irasci, autem leui maledicto indignari. *Diog. Laer. l. 7. c. 2.*

Socrates.

Ei cū nuntiatum esset, à quopiā unum maledictis incessi: Bene, ait, loqui non didicit. *Laer.*

Plato.

Quodam narrante nonnullos esse vi ipsum maledictis insectarentur: et ego, inquit, sic viuam, vt illis fides non habeatur. *Anton. part. 2. ser. 9. Melissus.*

Aristoteles.

Cū ab imprudente quodam malè audiret: Tu, inquit, & conuicia facile audis, & libenter dicis: mihi autem & dicere non est consuetum, & audire iucundum. *Ant. in Meliss. pars 2. serm. 72.*

Melissus.

Quum probro illi daretur, quòd maledictis indignaretur: Si maledicta, inquit, æquo animo admittam, ne laudes quidem sentiam. *Brus. lib. 1. cap. 16.*

Philostratus.

Ælianus quum Philostrato roganti, quid operis cuderet, dixisset se opus in tyrannū nuper mortuum cedere: Admirarer, inquit Philostratus, si viuentem accusasses. Superstitem siquidem tyrannum incessere, viri opus est: mortuum verò, cuiusque. *Brus. l. 1. c. 16.*

Lysander.

Cū in publico quodam conuentu quēdam audioisset, liberius quā par videbatur, contra ipsum loquentem: Tua, inquit, verba ciuitate opus habent. Quo dicto notauit eius in dicendo libertatem, quā quidem in conuentu facile fertur, sed alio loco non itidem. *Plutarch. in Lacon.*

Cleomenes.

Cleomenes maledicenti ait: An propter hoc tu omnibus maledictis, ne tempus de tua loquendi malignitate habeamus? *Plutarch. ibidem.*

Agésilans.

Quoties audiebat aliquos ab aliis laudari aut vituperari, existimabat non minùs esse dicēdos eorum mores qui loquebantur, quā eorum de quibus loquebantur. Sensit vir prudentissimus, eos qui audē obretractā alienæ laudi, magis proderet morbum suum, quā detegere mores alienos: & qui ob res parum honestas laudant quempiam, aut ob laudabiles vituperant, indicare stultitiam suam, peruersumque iudicium. *Plutarch. in Lacon. Bras. l. 1.*

Alcibiados.

Canem miræ magnitudinis abscissa cauda per urbem dimisit: hoc quæ multis stultum atque ineptum visum esset, monentibus eum amicis, ac sermones qui de eo circumferébantur enarrantibus, ridens Alcibiades, Sic inquit, res, vt intenderam, successit. Hoc enim Atheniensibus loquendi volui præbere argumentum, vt eos à peioribus, quæ de me & aliis quoque hominibus conuiciosè loquuntur, nouis his auerterem. Plutarch. in Alcibiade.

Chabrias.

Ab improbo quodam multis conuiciis affectus: Bene, inquit, fecisti, quòd nihil eorum quæ insunt prætermisisti. Anton. in Meliss. part. 2. serm. 69.

Memnon.

Quo tempore bellum gerebat aduersus Alexandrum pro Dario rege, militem quendam mercenariû multa conuicia petulanter iacentem in Alexandrum, hasta percussit: Ego, inquit, te alo vt pugnes adu. Alexandrum, non vt illi maledicas. Plut. in apoph.

Democharis.

Significare volens se nihil pendere obrectationes vulgi, cum videret multos obrectatores vnâ sedentes in tōstrina, & malè loquendi omnino cupidos: Quid loquimini (inquit) vos Dysmenidæ? simul hoc nomine ingenium, naturamque ipsorum innuens, & detegens. Ælian. lib. 3. de Varia hist.

Pisistratus.

Cum conuiua bene potus ei maledixisset, irritantibus amicis ad pœnas de cōiuiua sumendas dixisse fertur, Non aliter illi succensco, quàm si quis obligatis oculis in me occurrisset. Sensit maledicendi ansam dedisse vinum, & ignouit errorem. Ælian.

Idem.

Dicenti cuidam, quòd à maledico

laudaretur: Miror, inquit, nisi quæ illi dixit me mortuum esse. nam uentem ille posset laudare neminem. Stobæus.

Hieron.

Xenophanes Colophonius Homeromastix, quum apud Hieronem Siciliæ regem lamentaretur paupertatis, quòd vix à se duo famuli possent nutrirî. At Homerus, inquit Hieron, cui tu assiduè maledicis, plusquam decem millia hominum alit, vel mortuus. Reprobrauit autem innatam homini maledicentiam, quæ paupertatis & inopæ suæ non minima causa erat, Plutarchus in apophthegm.

Philippus.

Philippum Alexandri patrem conuicio afficiebat quidam effreni lingua præditus, cumque amici hortarentur, vt conuiciatorem reprimeret: Non est hoc, inquit ille, faciendum, ne amplius affectus & implicatus plura in nos iaciat maledicta. Anton. part. 2. Meliss. ser. 69.

Idem.

Dicebat, se suis conuiciatoribus gratiam habere, quò se meliorem redderent. Ego, inquit, studeo illos mendacij conuincere. & si quid improbè fecerim, muto consilium, & pœnitentia emendo factum. Anton. in Meliss. part. 2. ser. 69.

Idem.

Maledictis à Nicandro laceffitus, pluribus cœpit illum donis honestare: quibus acceptis cœpit Nicander eum laudare. Ad amicos igitur conuersus Philippum, Videtisne ergo, inquit, & nostrum esse, benè & malè audire, & à maledicentiæ morbo affectos sanare? Plutar.

Antigonus.

Milites quum in illum probra iactarent, ac ignorarent Antigonum tam propè adesse, prodiens rex ait: Flebitis, nisi longius a moti maledicatis mihi. Sic enim recitat Plutarchus in apoph. Seneca verò libr. 3. de ira,

tra, ait illum dixisse: Longius discedite, ne audiat rex.

Idem.

Quum per noctem milites omnia sibi mala imprecantes audiret, quod rex eos in illud iter intricabileque lutum adduxisset: accessit, ignorantisque à quo adiuarentur, explicuit: Non, inquit, maledicite Antigono, cuius vitio in has calamitates incidistis: Sed ei bene optate, qui ex hac miseria vos abduxit. Plutarchus & Seneca.

Pyrhus.

A quibusdam rogatus, ut maledicum quendam ex Ambracia pelleret: respondit, Potius apud paucos, illic manens, quam apud multos de nobis obloquatur. Plut.

Idem.

Quum audisset, sibi à quopiam maledictum, conuitiatorem ad se duci iubet, at interrogat, num dixisset ea propter quæ accusatus erat: respondit, Dixi, ô rex, & dicturus plura eram, si plus vini appositum mihi fuisset. Quo audito, Pyrrhus ridens, hominem impunè dimittendum mandauit. Plutarch.

Cicero.

Seruilia M. Bruti mater, cum pretiosum ære paruo fundum à Cæsare emisset, subiciente hastæ bona ciuium, non effugit tale Ciceronis dictum: Equidem quo melius emptum sciatis, comparauit Seruilia hunc fundum Tertia deducta. Filia autem Seruilia erat Iunia Tertia, eademque C. Crassi vxor: lasciuiente dictatore tam in matrem quam in puellam. Macrobl. l. c. 2. Saturn.

Sicinius.

Cum leui momento amorem simul & odium permutaret, eorundemque hominum & patronum & accitorem se præberet: Sicinius homo maledicus, qui multa in quoscuque robra iacere consuetus erat, aliquando rogatus, cur soli Crasso non malediceret, cum maledicendi materiâ

haberet amplissimam? non facio, inquit: fornum enim habet in cornu Plutarch.

M. Cato.

Cuiusdam, qui multis intemperantiæ notis iniustus erat, probris vexatus: Impar mihi tecum, ait, certandi conditio est. nam ut malè audire & maledicere, tibi facillimum simul & promptissimum est: sic & mihi maledicere insuaue est, & insuetum. Eras. l. 5. apoph.

Valerius.

P. Clodius cum iratus esset Valerio, eò quod mutuum ei petenti non dedisset: Quid amplius, inquit Valerius, mihi facturus es, nisi ut Dyrrachium eam, & redeam deinceps? Mordaciter ad Ciceronis exilium alludens, à quo tamen gloriose reuocatus est. Macrobl. l. 2. ca. 6. Saturn.

Orbilius.

In reum testis prodians, cum à Galba, oratore eloquentissimo quidem, sed corpore deformi, interrogaretur, Quamnam artem exerce-ret? Nullam, inquit, sed in sole gibbos fricare soleo. Macrobl. lib. 2. cap. 6. Saturn.

Cicero.

Suprà apoph. de Honore & magistratu momentaneo. & apoph. de facerè & iocose dictis.

Cicero.

In C. Cæsarem mordacitas Ciceronis dentes suos strinxit. Nam primum post victoriam Cæsaris interrogatus Cicero, cur in electione partis errasset? respondit, Præcinctura me decepit, notans Cæsarem, qui ita toga præcingebatur, ut trahendo laciniam, velut mollis incederet: adeò ut Sylla tanquam prouidus dixerit Pompeio, Caue tibi illum puerum malè præcinctum. Macrobl. lib. 2. c. 3. Saturn.

Idem.

Deinde cum Laberius in fine ludorum annulo aureo honoratus à Cæsare, euestigio quatuordecim

gradus ad spectandum transisset, violato ordine, & cum detractus esset eques Romanus, & cum Mimus remissus, ait Cicero prætereunti Laberio, & sedile querenti: Recepissim te, nisi angustè federem, simul & illum respuens, & nouum senatû mordaciter taxans, cuius numerum Cæsar supra fas auxerat. Macrob. lib. 2. cap. 3. Saturn.

Idem.

Aliàs facilitatem Cæsaris in eligendo senatum irritum, palàm mordaciterque irrisit. Nam cum ab ipso hospite suo P. Mallio rogaretur, vt Decurionatum priuigno eius expediret, assistente frequentia hominum, respondit: Hoc fieri sanè nequit, si Romæ imperabit Pompeius. Macr. l. 2. c. 2. Saturn.

Idem.

Nec intra hæc mordacitas stetit, quippe ab Andronè quodam Laodicæno saluatus, cum causam aduentus requisuisset, cõperissetque (nam ille se legatum de libertate patriæ ad Cæsarem venisse respondit) ita expressit publicam seruitutem: *εὰν ἐστὶ τὸν υἱόν, καὶ ἀπὸ τῆς ἡμετέρας βίβλου.* Si obtinueris, & pro nobis intercede. Macrob. l. 2. c. 3. Saturn.

Idem.

Cum Lepidum audiuisset in senatu ad patres conscriptos dicentem, Ego non tanti fecissem simile factum, Cicero respondit, Nec ego tanti fecissem. Macrob. libro 2. ca. 3. Saturn.

Plancus.

Infrà de Mortuis non lædendis.

Augustus Cæsar.

Indignantem Tiberio, ac per epistolam etiam conquerenti apud eum de conuiciatore, respondit: Atari tuæ, mi Tiberi, noli in hac re indulgere, & nimium indignari, eo quod sint qui malè de me loquantur. Satis est enim, si hoc habemus ne quis malefacere possit. Sueton.

Tiberius.

Ab initio sui principatus, in conuiciatores & maledicos dicere solebat, In ciuitate libera, linguam quoque liberam esse dybere. Suet. Tacit.

Domitianus.

Cum homines mordaces atque maledicos haberet odio, semper tamen eos dicere solebat peiores esse, qui maledicis aures præberent, neque reprehenderent, quam ipsos maledicos. Sueton.

Fl. Vespasianus.

Infrà tit. de Malitia.

Idem.

De Licinio Mutiano notæ impudicitia: viro clam apud communem amicum conquerens, addidit clausulæ: Ego tamen vir sum. Notans, obrectatorem esse parum virum. Simile est illud Maronis,

Parcius ista viris tamen obicienda memento. Suetonius.

Sigismundus imp.

Cum accusassent purpurati apud Sigismundum imperatorem maledicentiam Germanicæ multitudinis, quæ de suo principe passim obloqueretur, subridens Imperator: An vobis, inquit, graue videretur illos malè loqui, cum nos malè agamus? Indicanit autem, in nobismetipsis situm esse, quod bene vel malè audiamus. Aneas Sylvius li. 2. comment. de reb. gest. Alphonsi.

Sfortia.

Quum transfuga Nolanus eques, ingenio infami, vt sibi gratiam cum Sfortia cõpararet, Tartaliam omnibus maledictis in conuiuio Sfortiæ famam lacerasse detulisset: deque ea re, vt fides sibi haberetur, iureiurando sapius affirmaret: Non opus est, inquit Sfortia, vt multum tu persuadendo mecum labores, quum Tartalia nunquam verbum de quoquam sit eloquutus, quin malè dixerit. Paulus Iouius de dictis & factis Sfortiæ, cap. 85.

Vide apoph. de delatione.

De malignitate maledica.

Chilon.

Mortuis nequaquam maledicendum esse dicebat, quandoquidem ignaum esse videretur eos lingua in cessere, qui respondere non possent. Laert. lib. 1. cap. 4.

Idem.

Idem docebat, neminem conuicium lacessendum, ne si dixerimus quæ libent, audiamus vicissim quæ dolent. Habet enim & maledicendi morbus suam voluptatem, sed quæ plerumque malè audiendi summo dolore pè satur. Huc allusit M. Tullius, Salustio comminans fore, ut si quam voluptatem malè dicèdo cepisset, eam malè audiendo amitteret. Laertius.

Socrates.

Cuidam admiranti quòd nihil in eum commoueretur à quo conuicium incessebatur: Mihi, inquit, non maledicit, quandoquidem ea quæ dicit mihi non adsunt, nec in me hærent. Atqui ob hanc causam hominum vulgus magis commouetur, si quid dicitur in immerentem. Boni quum malè audiunt, sibi gratulantur, quòd puri sint ab his malis quæ ipsi impinguntur, nec in se dici interpretantur: nihilo magis quàm si quis oculorum errore Platonem appellet Socratem, & in Socratem congerat maledicta. is non maledicit Platoni, sed ei quem existimat esse Platonem. Eras. lib. 3. apoph.

Idem.

Vetus comædia solebat nominatim in ciues maledicta iacere. Horum libertatem quum plerique metuerent, Socrates dicebat, Expedire, ut quis semet illis sciens ac volens subiiceret. Nam si quid, inquit, dixerint in nos meritò reprehèdendum, admoniti corrigemus, & profuerint: si falsum conuicium in nos iacula-

buntur, nihil ad nos. Eras. libro 3. apoph.

Aristippus.

Quum à quodam conuicium incesferetur Aristippus, tacitus abiit. at quum maledicus insequeretur abeuntem, dicēs, Cur fugis? Quoniam, inquit, tibi quidem potestas est malè loquendi, mihi verò non audienti. Salsissimè notauit hominis impudentiam, qui quum sibi ius sumeret malè loquendi, non saltem hoc iuris concederet alteri, ut subduceret sese, desineretque malè audire. Nam vox hæc, Cur fugis? erat velut ex postulantis de iniuria. Laert. libro 2. cap. 8.

Diogenes.

Cum adolescentem natura malum lapides in cælum iactantem videret: Euge, inquit, scopum non attinges. Innuit autem, eos cælestium bonorum nequaquam hæredes esse, qui malitiosam agerent vitam. Laert. lib. 4.

Idem.

Corinthum profectus, ludum ingressus est, quem ibi Dionysius regno pulsus aperuerat, audiuitque pueros malè canentes. Interim ingressus Dionysius, quoniam putabat Diogenem cõsolandi gratia venisse, Humaniter, inquit, facis Diogenes: hæc est rerum humanarum volubilitas. Imò (inquit Diogenes) miror te etiamnum vivere, qui tantum malorum in regno patraris: & video nihilo meliorem esse ludimagistrum quàm fuisti rex. Laert. & Eras. lib. 3. apoph.

Idem.

Eunuchus quispiam contaminatæ famæ, inscripserat ædibus suis, *μὴ εἰσεῖναι κερκίδον*, Ne quid ingrediatur mali. Id videns Diogenes: Ædium, inquit, dominus quæ ingreditur? Eunuchus boni ominis gratia posuerat titulum, ne quid infelicitatis attingeret domum, id Diogenes detorsit ad mala animi, quæ sola vera mala

Ant. Laert. lib. 6. Brus. lib. 4. cap. 11.

Antisthenes.

Eos qui nos maledictis incesserent, magis tolerandos dicebat, quam qui nos lapidibus impeterent. Verba enim non laedunt, si quis contemnat. Laert. lib. 6. cap. 4.

Demosthenes.

A caluo quodam maledictis aspersus: Ego quidem, inquit, tibi nullam facio iniuriam: quin potius laudando capillos tuos, qui malam caluariam effugerint. subnotans, illum non iudicio, sed celebri vino maledicum esse. Eras. 8. apoph. ex Stob.

Diogenes.

Hospitibus quibusdam celebrem illum Demosthenem videre cupientibus, porrecto medio digito: Hic est, inquit, ille Demosthenes Atheniensium orator. Digitus pollicis proximus, index dicitur, quod hunc incedentes tolent aliquando comonstrare. Digitus autem medius apud priscos infamis habebatur ob causam hic non referendam. Porro Demosthenes vulgo male audiebat, quasi parum vir esset. Id significans Diogenes, maluit illum medio quam indice demonstrare. Laertius libro sexto.

Timon Atheniensis.

Interrogatus cur omnes homines odio prosequeretur? Malos, inquit, merito odi: ceteros ob id odi, quod malos non oderint. Sentiens, non esse verè probos, qui non detestantur improbos. Eras. libro sexto apoph. ehegm.

Pytheas.

Pytheam oratorem quidam criminabatur, quod malus esset. At ille non inficias ibat: hanc enim illi conscientia necessitatem imponebat. Sed respondebat se minimo tempore omnium qui rempub. Atheniensium administrassent, minimè malum fuisse: nempe in hoc sibi placens, quod non perpetuò fuisset eiusmodi. Putansque se non iniuriam facere, si

nō cum pessimis compararetur. Stob. lidum hoc sanè Pytheæ. Non enim solum qui iniuriam infert, malus est: verum etiam qui iniuriam inferre in animum inducit. Ælianus lib. 14. de Varia historia.

Herodes sophista.

Proteo Cynico sine sine ipsum conuiciis incessenti: Consenuimus (inquit) ambo, tu quidem male loquens, ego male audiens. Sensit, immedicabile malum esse, cui ille tam diu assueuerat, & se moderatius ferre, quod iam nouum non esset. Philost.

Anonymus.

Ad eum qui maledicta in alios per calumniam iactata facile solebat admittere, Lacon: Desine, inquit, aduersum me præbere aures. Sensit, non solum eos vituperio dignos qui calumniarentur alios, verum etiam qui calumniantibus accommodarent aures. Et iniuriæ genus est, aduersus nihil male meritum, audire maledicam linguam. Non enim essent maledici, si nullum inuenirent auscultatorem. Proinde Lacon exoptulauit etiam cum illo, qui præbuerat aures de ipso male loquenti. Plutarc. in Lacon.

Nicanter.

Cuidam dicenti, quod Argiui male de ipso loquerentur: Num igitur, inquit, dant pœnas qui de bonis loquuntur male? significans, Rempub. male moratam, vbi liceret impunè maledicere nihil male commeritis. Plut. in Lacon.

Cleomenes.

Cum improbus quidam Cleomenem conuiciis incesset: Num idco, inquit, tu maledicis omnibus, ne si velimus respondere, et ipsum habeamus vicissim de tua dicendi malitia? Vt è sublimi cōtempserit maledicum, nec vilo responso aut alia pœna dignum iudicauit nebalonem, cui nihil esset præsidij præter maledicam linguam.

Hagūam, Plut. in Lacon.

Idem.

Argiuis nonnullis Cleomenem conuicio laceffentibus, vt periurum & impium: Vobis, inquit, potestas est mihi maledicendi, at mihi potestas est vobis faciendi malè. Admonens non esse tutum eos maledictis irritare, quibus in manu est, cum velint, re ipsa lædere. adhæc, non oportere potentes humiliorum dictis admodum commoueri. Satis enim vindicta est, quod licet, cum libet, vlcisci: cum illis nihil aliud reliquum sit, quàm malè loqui. Plutar. in Lacon. apophth.

Leotychidas Aristonū F.

Cuidam ipsi dicenti, quod Demarati amici malè de eo loquerentur: Per deos, inquit, nihil miror, quandoquidem nullus illorum de quoquam bene loqui posset: Docuit contemnendam esse maledicentiam, quæ non iudicio, sed ab animi morbo proficiscitur. Qui verò passim maledicunt omnibus, eos palam est id naturæ vitio facere, non ex eorum merito quibus obtruncant. Plutar. in Lacon.

Artaxerxes.

Quum Acides Iapson multa in Artaxerxem regem licenter & contumeliosè diceret, hæcenus quidem vltus est maledicum, vt per tributum militum denuntiaret, ei licere in regem quæ vellet diceret, sibi verò in illum licere quæ vellet & dicere & facere. Eras. lib. 5. apoph.

Dionysius sen.

Quibusdā eum accusantibus quòd hominem improbum, cuiusque odiosum honoraret, atque proueheret: At volo, inquit, aliquè esse, quem maiori, quàm me, odio prosequantur. Brus. lib. 4. cap. 11.

Philippus rex.

Bonos ac malos sibi conciliandos dicebat: vt bonis quidem vteretur, malis verò abuteretur. Bruson. lib. 4. ca p. 11.

Idem.

Smicythus Nicanorem deferebat apud regem Macedoniæ Philippum, quòd sine fine de ipso malè loqueretur, quumque suaderent amici, vt hominem accersi iuberet, deque eo supplicium cerneret: Philippus ita respondit: Nicanor non est Macedonum pessimus: videndum est igitur, necubi nos cessemus in officio. Vt igitur cognouit vehementer afflictum inopia, & tamen à rege neglectum fuisse, iussit donum aliquod ad illum deferri. Hoc facto, quum rursus Smicythus diceret regi, Nicanorem apud omnes sine fine prædicare laudes ipsius, Videtis igitur, inquit, in vobis esse situm, vt bene aut malè audiamus. Immane quantum absunt ab huius principis ingenio, qui nunquam sibi videntur satis laudari, quum nihil faciant laudandum: nec student beneficiis sibi conciliare beneuolentiam hominum, sed metui malunt quàm amari: cumque sæpenumero faciant detestanda, idque palam, tamen perit quisquis ausus est hiscere. Plut.

Idem.

Quidam petulantioris linguæ maledicta conicere solebat in Philippum: hunc amici hortabantur, vt eiceret in exilium. At ille negauit hoc se facturum. Quærentibus, Quid ita? Ne, inquit, oberrans inter plures malè de me loquatur. Quòd maledicum non egit in crucem, vel clementiæ erat quòd ignouit, vel magnanimitatis quòd contempsit: quòd noluit expellere, prudentiæ, plus enim nocuisset. Plutar. in apophthegmat.

Idem.

Peloponnesij cum Philippum Macedoniæ regem, à quo multa beneficia acceperant, in ludis Olympiacis sibilis derisissent: rex admonitus ab amicis vt eam iniuriam rependeret, negauit se id facturum: si tam prauo, inquiens, sunt ingenio, vt eos

Ff iij

irrideant qui de ipsis bene meriti sunt: quid tum fiet, si quid mali sentirent? Sensit vir prudentissimus, maledicos non ultione prouocandos esse, vt magis maledicant. Plur. in apoph.

Antigonus.

Quum aliquando tempore hyberno compulisset castra transferri in locum vbi non erat rerum necessaria copia, atque hac de causa milites quidam in regem maledicta congererent, ignari ipsum esse in proximo, virga tentorij vela deduxit, Flebitis, inquit, ni longius semoti de me malè loquamini. Quid hac facetia clementius? aut quid hac clementia facetius? Simulabat se non indignari quòd malè de ipso loquerentur: sed quòd tam vicini, vt exaudiri possent ab eo, cui maledicebāt. Plutarchus in apoph.

Idem.

Cùm nocte quãdam quosdam è militibus suis exaudisset omnia imprecantes regi, qui ipsos in illud iter & inextricabile lutum induxisset, accessit ad eos qui maximè laborabant: eosque quum ignorantes à quo adiuuarentur explicuissent: Nunc, inquit, maledicite Antigono, cuius vitio in has miseras incidistis: sed ei bene optate, qui vos ex hac voragine eduxit. Hac vindicta contentus erat regis verè excelsus animus. Eras. Rot. li. 4. apoph.

Scip. Emilianus.

Apud Numantiam iratus C. Metello, dixit, Si quintum pareret mater eius, asinum fuisse paritoram. Tarditatem mentis, ac deformitatem corporis illi fratribusque eius exprobrans. Eras. Rot. li. 6. apoph.

M. Pinarius.

M. Seruilius dissuasurus legem quam ferebat M. Pinarius: Dic mihi M. Pinari, inquit, si contra te dixero, num mihi maledicturus es, vt ceteris soles? Vt sementem, inquit Pinarius, feceris: ita & metes. Per allego-

riam minitans, illum malè audieturum si malè diceret. Eras. libro 6. apoph.

Pompeius.

Suprà apoph. de Ingratitudine.

Augustus Cæs.

In cognitione quadam, cùm Emilio Eliano Cordubensi inter cetera crimina illud vel maximè obiceretur, quòd malè loqueretur de Cæsare: conuersus ad queratorem Cæsaris Augustus, Velim (inquit) hoc mihi probes: efficiam vt Elianus sciat, me quoque linguam habere, plura enim vicissim de eo loquar. His minis contentus, nihil postea de illo inquisiuit. Suetonius.

Tiberius.

Suprà apoph. de Clementia.

Fl. Vespasianus.

De iurgio quodam inter senatorem & equitem Romanorum ita pronuntiauit, vt diceret, Non oportere maledici senatoribus: remaledici verò, & civile fasque esse: prerogatiuam enim dignitatis ipse sibi ademit, qui lacesiuit. Suetonius.

Huc refer apoph. de Conuiciis, Iniuria patientia, & Detractione.

De malitia.

Thales.

* Quid nocentissimum esset interrogatus? malitia dixit. Nocet enim illa bonis etiam, si attigerit. Stob.

Democritus.

* Malitia, inquit, res est quæ facile capitur. Nam dum in solum lucrum intenta est, incircumspectè obuiam se quæstui præbet, & temerè persuadetur. Stobzus sermone 2. de malitia.

Socrates.

* Hominem cui ex malitia spes dependet, similem esse dicebat illi qui nauim infirmæ anchoræ committit. Idem.

Epiſtetus.

* Quemadmodum, inquit, viperam, aut aspidem, aut ſcorpium in eburneo aureo vel ſcrinio inſpiciens, non propter materiæ pretium ipſa diligis aut magni facis tanquam felicia animalia, ſed potius propter naturæ ipſorum exitialem vim abhorres ac deteſtaris: ſic etiam in diuitiis & faſtu fortunæ malitiam videns in eſſe, nõ ad materiæ ſplendorem obſtupeſce, ſed morum prauitatem contemne. Stob. ſer. 5.

Idem.

† Turpe eſt eum, qui apum muneribus dulcem facit potionem, Deorum munus rationem, amaram reddere vitio. Stob. ſer. m. 2.

Seneca.

† Malitia ipſa maximam partem veneni ſui bibit, hoc eſt authorem ſuum premit imprimis & grauiter afficit. Epiſt. 81.

Idem.

† Nemo eſt extra periculum malitiæ, niſi qui eam totam excuſſit. Epiſt. 75.

Vide apophth. de vitiis variis hoc volumine ſuo ordine deſcripta.

De malo & malis.

Plato.

EA quæ mala dicuntur, malis bona, iuſtis verò mala eſſe dicebat. Bona rurfus, bonis quidem verè eſſe bona, malis autem mala. Stob. ſer. m. 2.

Dion philoſ.

* Res malas ſeu improbas dicat nunquam in eodem ſtatu manere, ſed ſubinde moueri; & in maiorem crescere petulantiam, nec vltimum certum modum aſſequi. Stob. ſer. m. 2.

Hyperides.

* Incipientibus malis obſtruen-

tas eſſe vias dicebat. Nam cum ſemel (inquit) radices egerit, & inueterata fuerit malitia, tanquam congenita ægritudo, difficilis extinguitur ſit. Stob. ſer. 44.

Socrates.

* Iniuriam, inquit, facere, & non obedire meliori, ſiue Deo, ſiue homini, malum ac turpe eſſe ſcio. Nunquam enim vel metuum, vel fugiam illa, de quibus an bona ſint incertus ſum, magis quàm mala, quæ mala eſſe non dubito. Plato in apol. Socrates.

Democritus.

* Malum, inquebat, etiam ſi ſolus fueris, neque dixeris, neque feceris. Diſce autem teipſum multò magis quàm alios reuereri. Stob. ſer. 31.

Pythagoras.

* Vir malus plus mali patitur aſſiſtus conſcientia, quàm ille qui in corpore caſtigatur & flagris cæditur. Stob. ſer. 24.

Idem.

* Qui de malis, inquit, pœnas non ſumunt, bonos affici volunt iniuriis. Stob. ſer. 44.

Epiſtetus.

* Si cupis, inquit, bonus fieri: primum crede quòd malus ſis. In Enchirid. & Stob. ſer. de virtute.

Iamblichus.

* Dicebat, quemadmodum ſuppeditato fatius eſt vri quàm ita manere: ſic etiam malo viro mori, quàm viuere. Stob. ſer. 44.

Archytas Pythagoreus.

* Semper, ait, infelicem oportet eſſe malum, ſiue adſit materia, malè enim ea vititur; ſiue ea careat. Sicut cæcus, ſiue lumen habeat, & claritatem viſibilem: ſiue in tenebris degat. Stobæus ſermone de virtute.

Vide apophth. de Improbitate, & reliquis vitiis qua toto hoc opere perſtrunguntur.

De mancipiis.

Diogenes.

Græci mancipia, præcipuè fugitiua, vocant *αἰδράποδα*: quæ diſtictio videtur compoſita ex viro & pede, cuius Grammatici variam reddunt etymologiam. Cùm igitur quidam improbus Diogenem interrogaffet, quare mancipia fugitiua dicerentur *αἰδράποδα*? Quoniam, inquit, pedes habent virorum, animum autem qualem tu nunc habes, qui hoc percontaris: ſentiens, illi eſſe mentem non hominis, ſed pecudis. Laert. lib. 6.

Idem.

Iaſtante ſe quodam, ac dicente: Viros ſupero in Pythiis: Imò, reſpondit, potius vincis mancipia. Luſit ad vocum cognationem, *αἰδρά* & *αἰδράποδα*. Mancipia autem appellabat omnes eos, qui cupiditatibus propriis ſeruirent. Idem.

Ariſtippus.

Suprà, de educatione & institutione liberorum.

Seneca.

† Errat ſi quis exiſtimat ſeruitutẽ in totum hominem deſcendere Pars melior eius excepta eſt. Corpora obnoxia ſunt, & adſcripta hominis: mēs autem ſui iuris. Corpus venditur & emitur, interior illa pars mancipio dari non poteſt. Ab hac quicquid venit liberum eſt. li. 3. de Benef. c. 20.

Vide apoph. de Seruis.

De manſuetudine.

Chilon.

Docuit, potentiam adiungendam manſuetudini, vt à ſuis princeps nõ tam metum extorqueat, quàm impetret reuerentiam. Reuerentiæ comes eſt amor, metus odium. Amari autem non ſolùm honeſtius eſt, verùm etiam tutius. Laert. li. 1. cap. 4.

Xenocrates.

Cùm paſſer futurus accipitri præda in ſinum Xenocratis philoſophi volaſſet, cum humaniter defendit, dicens: Nõ oportere ſupplicem prode. Plutarch.

Archidamidas.

Cuidam Charilaum regem laudanti, quòd pariter erga cunctos fuiſſet mitis ac manſuetus: Et qua fronte laudetur aliquis, reſpondit, qui erga ſceleratos ſe mitem præbebat? Perſpexit vir egregius manſuetudinem cum iuſtitia coniunctam eſſe oportere. Alioqui principis in facinoroſos lenitas, quid aliud eſt, quàm in bonos crudelitas? Plut. in apoph.

Cleomenes.

Cùm è ciuibus quiſpiam apud Cleomenem diceret, bonum regem omnino erga omnes mitem & placidum eſſe oportere: Sed hætenus, inquit, ne ſit contemptui. Significans erga improbos manſuetudinem nimiam eſſe inutilem ciuitati: notansque quorundam mores, qui principes vehementer bonos & clementes, cùm impenſus amare debuerint, habent cõtemptui. Eſt quidem præcipua virtus in principe comitas ac manſuetudo verùm ob malorum ingenium hæc ita temperanda eſt, vt principi ſua conſtet authoritas. Plut. in Laconici: apoph.

Ariſtoteles.

* Manſuetudinem deſcribens, dicebat virtutem eſſe animoſæ facultatis, qua præditi ægrè mouentur ac iram. Manſuetudinis autem eſſe poſſe moderatè ferre obiecta crimina & contemptus, nec celeriter rapi iuſtiones, nec facile moueri ad iras ſed moribus comem eſſe ingenio quieto & ſtabili. lib. de virtutibus.

Titus Veſpaſianus.

Suprà de Clementia.

Vide apoph. de Clementia & Humanitate.

De mathesi.

Aristippus.

Cum ciuibus suis nauigans, naufragio eie&us in litore maris uidit figuras mathematicas in harena depictas. Salua, inquit, res est, hominum vestigia conspicio. Vult ostendere vir sapientissimus, eos nemum esse homines, qui cognitione diuersarum artium à cæteris animalibus differrent. Vitruuius li. de Architectura, & Erasmi. lib. 3. poph.

Socrates.

† Geometriam in sola contemplatione versantem, & nunquam ad otiosum accedentem serio reprehendit, quod in iis occupata mens humana, nihil vita dignum præstare deretur, immodico veri imaginarij studio boni exercitationem pligens. Xenophon. libro 4. Memorab.

Anaxagoras.

† Interrogatus cur se natum arbitretur? Respondit, ut cælum & terram contempleretur. Laërt. li. 2.

Diogenes.

Reprehendebat mathematicos, quod solem, lunam & stellas intuentur, ea autem non viderent, quæ sunt ante pedes. Laërtius libro 6. oph.

Ariston.

Eos qui encyclopediæ & mathematicis disciplinis vacarent, neglecti philosophia, similes dicebat esse Penelopes, qui cum ipsa non possent, ancillis miscebantur. Stobæus sermone 2. de Imprudentia.

Hadrianus imp.

Hadrianum Romanorum imperatorem ferunt ex matheos peritia sciuisse futura, ac Varum non folongæum dixisse ex Virgiliano minc:

Ostendent terris hunc tantum fata, neque ultra

Esse sentent, &c. Dion Cassius.

De matrimonio.

Thales.

* Roganti matri ut matrimonium iniret, nondum esse tempus dixit: deinde maior natu, non amplius esse tempus. Plur. & Stob.

Idem.

* Interrogatus, cur in vigore ætatis liberos non procreasset, respondit, Quia nolui sponte negotium vitæ facessere, & eius tranquillitatem turbare. Stob. ser. 66.

Lycurgus.

* Dicebat cum semel vxor benevolentia in maritum priuata est, minimè vitalem ei reliquam vitam esse. Stob. eod. ser.

Epaminondas.

* Interrogatus, quidnam utilitatis caperet vir innuptus? respondit pro patria mori non dubitare. Ibid.

Vide apoph. de Coniugio, & infra de nuptiis.

De medicina.

Diogenes.

Cum consideraret hominum vitam, videns medicos & philosophos, dicebat nullum animal homine sapientius esse. Verum cum videret coniectores, & huius generis alios aiebat, sibi nihil homine videri stultius. Laërt. li. 6.

Nisocles.

Medicos felices nominabat, quoniam successus quidem ipsorum sol intuetur, errores autem rellus operit. Ant. par. 1. ser. 56. Melif. Max. ser. 50.

Stratonicus.

Ad medicum quædam dixisse fertur, Laudo tuam experientiam, quia non finis infirmos compurescere, sed statim eos à vita liberat. Ant. in Melif. par. 1. ser. 56. Sed hoc Nicocli adscribit Max. ser. 50.

Didymus.

Didymus perfectum medicum esse dicebar, non quidem qui omnino curarer, sed qui nihil eorum, quæ ad utilitatem ægri, & curam pertinent, omitterit. Ant. in Meliss. par. 1. serm. 56. Max. ser. 50.

Trophilus.

Interrogatus, quis perfectus medicus fieret? dixit, Ille qui possibilia & impossibilia discernere potest. Stob. ser. 100. Max. ser. 50.

Philotimus.

Cuidam ostendenti digitum exulceratum, qui hepar haberet tabidum (id enim ex colore apprehendit) Non est tibi, inquit, ð bone, periculum ab vnguivum vitio. Idem ferè fit ab omnibus: vt de leuioribus malis querantur, grauiora dissimulent, Erasimus libro 6. apophtheg. ex Plutarcho.

Quintus Pergamenus.

† Romæ ægrotum quendam diuitem à prandio visitabat. Æger capitis dolore laborans, vini odorem quem Medicus iste benè potus exhalabat, non ferens, hac ipsum de re modestè monebar. Tum ille: Odorè vini ab homine sano ægrè ferre noli, quandoquidem neque ego fabricantis tui odorem auersor. Galen. lib. 6. Epidem. Com. 4. Aphor. 9.

S. Sulpicius.

† Noli imitari malos medicos, qui in alienis malis profitentur tenere se medicinæ scientiam, ipsi se curare non possunt. In Epistol. ad Cicero-nem.

Anonymus.

Medicus quidam ægrotanti dederat pharmacum, eoque sumpto conualuit ægrotus. Euenit vt aliquanto post idem morbus recurreret, ægrotus cum ad idem pharmacum, quo prius conualuerat, confugeret, nec sentiret remedium, accersit medicum, admiratus quò factum esset, vt eadem medicina quæ prius depulisset morbum, postea magis aggrauaret? Hu-

ius rei causam, sciscitanti, medicus faceté respondit: Fateor idem fuisse pharmacum, sed ideo non profuit, quia ego non dedi. Sentiens, medicorum esse dare pharmaca, qui norunt quando & quomodo danda. Quæ profunt iuueni, nocent seni: & contrariæ iuuant cælo tepido, lædunt frigido. Hoc refertur ab Augustino.

Pausanias & Socrates.

Eum medicum censebat optimum Pausanias, qui non sineret ægrotum extabescere, sed quamprimum sepeliret. Inhumanior quidem videtur hæc sententia, sed tamen à Socrati opinione non multum abhorrens qui vult, admodum valetudinario nec vlla iam ex parte vtilis reipublæ æquo animo debere è vita decedere sic tamen, vt nemo sibi vim adferat sed honestis actionibus immoriatur. Certè non apparet quid magnificiant, cum quatuordecim medicum multo tempore immodicis impenduntur, vt annu iam præmortuam vitam in vnum alterumve menset proferant. Quid enim aliud agunt nisi quòd arte sua mortem reddunt longiorem: quasi hoc cuiquam sanis optabile, diu mori? At viri sapientes mortem inopinatam ac breuius iudicantur optimam. Plutarchus in Lacon.

Demades.

Maiorem gratiam medici debere dixit, qui morbum ingruentem auerterent, quam qui iam præsentem expellerent. Magis quippe optandum est, omnino non pati, quam à passibus liberari. Ant. in Meliss. par. ser. 56. Max. ser. 50.

Hieron.

Medicum tum demum ægrotum esse dicebat, cum in extrema necessitate se diligentissimum ostendit. Anton. in Meliss. par. 1. serm. 56.

Dionysius sen.

Post alia multa sacrilegia in Epidauro, Æsculapio barbam auream detra-

traxit, quòd negaret conuenire, cum Apollo Aesculapij pater imberis fuisse, vt filius barbam aleret. Igitur autem ideo antiquitas Aesculapium barbatus, vt innuerent, in medico multarum rerum vsum & experientiam requiri. Val. Max.

Tiberius Cæs.

Dixisse fertur, eum hominem sibi mederi ridiculum, qui sexagesimum aetate regressus annum, manum porri- ceret medico. Sentiens, hominem tam tandem natu scire oportere, quomodo iam sibi mederi debeat. Porri- unt manum medico, qui consulunt lum, explorantem pulsus venarum. ras. l. 6. apoph.

Maximilianus Imp.

† Adeum aegrotantem aliquando spe- ctri medicorum turba confluit. In- gulos seorsum introduci iuber, nec um reddita salute: Medice, quot? exclamat. Ceteris se posse re- spondere negantibus, tacite verò uasi delirium Imp. irridentibus: po- remus introducitur senex, expe- entia quam doctrina clarior. Is in- imo statim congressu Imp. rogan- . Quor? Quòd tua pace dixerim Cæ- r clementis. innumeros respondit. rbridens Imperat. In genua confes- o, ait, Cæsareum te medicum fecit. ed tu porrò experimentis per mor- s abstine, inuentis ex fide utere. uingerus Vol. 5. libro 2. Theat. vitæ um.

tiam in sepulchrum. Similis locus est apud Martialem, de eo qui ex medi- co factus est hoplomachus. Laërtius lib. 1.

Idem.

Didymon, qui vulgo audiebat a- dulter, curabat oculum virginis. Ei Diogenes dixit: Vide ne corrumpas pupillam. Hoc dictum apud nos per- dit suam gratiam. Apud Græcos au- tem νόπη & virginem sonat, & oculi pupillam. Lufit igitur ex ambiguo Diogenes Laërt. l. 6.

Nicoles.

Quum malus quidam medicus di- ceret, se magnam habere potestatem: Quisni, inquit, ista dicere liceat, qui tam multos impunè sustuleris? Max. ferm. 50.

Anonymus.

Sapiens quidam, cum imperitus medicus ei dixisset, Senex factus es: respondit, Bene quidem, & satis felici- ter: medico enim non vsum sum, Antonius in Melissa parte 1. sermo- ne 56.

Aristoteles.

Cum morbo teneretur Aristoteles, & medicus ei præceptum quoddam iniungeret: Ne, inquit, me cures, vel vt bubulcum, vel vt fossorem; sed prius causam ediffere: sic enim facili persuasione memorigerum reddide- ris. Docens, his nihil sine causa te- merè que proferendum esse. Alian. l. 9. de Var. hist.

Arcefilassus.

Dicere solitus est: Quemadmo- dum vbi multæ leges, ibi plurimum vitiorum: ita quoque vbi multi sunt medici, ibi etiam sunt multi morbi. Laërt. l. 4. c. 6.

Pausanias.

Medicus quidam inuisebat Pau- saniam, dicebat, Nihil habes mali: Non enim, inquit, te medico vtor. Hoc ipsum quòd nihil habebat ma- li. adeo non acceptum ferebat me- dicis vt eos solos iudicaret proste-

De medicina con- tempta.

Diogenes.

Idens quendam medendi artem iam profitentem, qui prius fue- rat palæstrites, sed ignauus: dixit illi, n eos qui te hætenus deiecerunt, inc vicissim deiciis? Deicit lu- ctator, quem superat: & deicit medi- cis, quos in luctum conicit, aut e-

ra esse valetudine, qui medicis non v-
teretur. Id vt perpetuò verum non
sit, tamen extra controuersiam est,
maximam malorum partem à medi-
cis proficisci, vel quia sint imperiti,
vel quia negligentes, vel quia ambi-
tione quæstiuè corrupti. Plutarchus
in Lacon.

Idem.

Quum ab amico argueretur, quòd
de medico quòdam malè loqueretur
à quo nec vlla re læsus esset, nec cu-
ius fecisset periculum: Si fecissem
(inquit) periculum nequaquam viue-
rem. Plut. in Lac.

Agefilau.

Quum medicus quidam Agefilao
regi præscriberet curationem ni-
mis exactam, minimèque simpli-
cem, qualis esse solet apud Lacedæ-
monios: Per Geminos, inquit, su-
mam quæ præscribis, si mihi pror-
sus est in fatis vt non viuam: etiam
si nõ omnino sumpsero. Significabat,
eiusmodi curationes citius accele-
raturas mortem, quàm depulsuras
morbum. Nec tam operosa phar-
maca sumenda, nisi ei qui destina-
uit mori. Omnibus in rebus ei gen-
ti placuit frugalitas ac simplicitas.
Plut.

Philippus.

Suprà de iocosè dictis.

Menecemus.

Rogatus à medico, qui putabat
eum insanire, Dic mihi, hoc. Solent
ne tibi vnquam oculi duri fieri? Vr-
banè respondit: Quid? Num me lo-
custam esse censes, homo ignauissi-
me? Brus. ex Plut.

M. Cato.

† Summo odio non medicinam sed
medicos persecutus est: ita vt ad M.
filium scripserit: Bonum est eorum li-
teras inspicere, non perdiscere. Quan-
docunq; ista gens suas literas dabit,
omnia corrumpet: tum etiam mag-
is, si medicos suos huc mittet. Iura-
runt inter se barbaros omnes necare
medicina: Sed hoc ipsum mercede

faciunt, vt fides ijs sit, & facile. Plin.
lib. 29 c. 1.

Plato.

† In hac artium sola euenit, vt cui-
cunque medicum se professo, statim
credatur, cum sit periculum in nullo
mendacio maios. Nulla verò lex
est, quæ puniat infeitiam: nullum
exemplum cum vita. Discunt pericu-
lis nostris, & experientias per mor-
tes agunt, medicumque tantum ho-
minem occidisse impunitas summa
est. Imperitos nimirum & improbos
arguisse credendus est Cato. Plin. ibi-
dem.

Hadrianus imp.

Hadrianus imperator moriens, di-
xit illud vulgatum: Turba medico-
rum Cæsarem perdidit. Arbitror illū
huc detorsisse Græcum prouerbium,
πολλοὶ στρατηγὸὶ χάριαν ἀπώλεσαν, πολ-
λοὶ δὲ ἰατροὶ τὸν βασιλῆα ἀλάεσαν. Quæ
quam & hodie verum est, turbā me-
dicorum multis causam esse mortis.
Dion Calsius.

De mediocritate.

Philoxenus.

Dicebat esse iucundissimas car-
nes, quæ carnes non sunt: & sua-
uissimos pisces, qui pisces non sunt,
quemadmodum amœnissimam esse
navigationem iuxta terram, & am-
bulationem iuxta aquam. Eras. lib. 6.
apoph. ex Plut.

Cicero.

† Nihil est, quod tam deceat, quàm
in omni re seruare mediocritatem.
1. & 3. off.

Lycurgus.

Interrogatus, quam ob rem statuis-
set, vt ad ædium culmen imponen-
dum fabri securi vterentur, ad fores
verò addendas sola serra, nec vllò a-
lio instrumento. Vt, inquit, ciues me-
diocritatem seruent in omnibus quæ
apud alios sunt admirationi. Videba-
tur

er enim parum decorum esse, si per ostium rude inferrentur exotica pretio chara, arte operosa, &c. Plut. in Lacon.

Seneca.

Nero sibi comparârat aulzum quoddam insigne, tum pretio, tum pulchritudine. Id videns Seneca, Declarasti, inquit, te esse pauperem. Causam rogante Nerone: Quoniam in illud amiseris, inquit, non potes aliud parare simile. Euenit ut illud aulzum naufragio periret. In hoc autem profecerat Senecæ admonitio, ut Nero iacturam adamatæ rei erret moderatius. Qui nummum habet vnicum, quo amissio non queat iterum promere, pauper est, Tutissimum igitur est, mediocribus ac parabilibus delectari. Erasmi. libro 6. poph.

Alphonsus.

Optimum factum sibi mederi dicebat, si voluntas nostra inter amorem ac metum media intercederet. Et quantum amor ad excessum impelleret, tantum timor illam è diuerso traherent. Sensit autem mediocritatem in omnibus esse optimam, & omnium actiones media voluntate imperandas. Panor. l. 4. de reb. gest. Alphonsi.

Vide apoph. de Temperantia.

De memoria.

Socrates.

Socrates literas, quas vulgus putat repertas iuandæ memoriæ caudixit vehementer officere memoriæ. Olim enim homines si quid auferent dignum cognita, non libris, sed animo inscribebant: hac exercitatione confirmata memoria, facile rebebant quicquid volebant: & quod quisque sciebat, habebat in promemoria. Post, reperto literarum vsu, dum ris fidunt, non perinde studuerunt animo insigere quod didice-

rant. Ita factum est, ut neglecto memoriæ cultu, minus viuida esset rerum cognitio, & pauciora quisque sciret: quandoquidem tantum scimus, quantum memoria tenemus. Erasmi. l. 3. apoph.

Antisthenes.

Suprà de Librorum fiducia & multitudine.

Themistocles.

Ludum præteriens, in quo diceretur esse professor, rogauit quid is profiteretur: cum responsum esset, artem memoriæ hinc doceri, contempsit, dicens: At ego malle artem obliuiscendi. Verum hæc vox digna fuit eo qui linguam Perficam intra annum potuit ediscere. Plut. in Græco. apoph. Meminit Cicero lib. 2. de oratore.

Idem.

Cum Themistocli Simonides, aut quis alius, artem memoriæ polliceretur: Obluionis, inquit, malle. Nam meminierum quæ volo, obliuisci non possum quæ volo. Cicero. lib. 2. de Finibus bonorum & malorum, & 5. Academicarum quæst.

Polemon.

Proconsul torquebat prædonem quendam: cumque dubitaret quod supplicij genus esset de illo sumpturus, superueniens fortè fortuna Polemon, iube, inquit, illum ediscere veterum scripta. Ipse quidem Polemon multa edidicerat, sed in exercitatione nihil ducebat laboriosius ac molestius, quam ediscere: eoque Fabius iacet hoc tædium protinus à pueris deuorari. Philostr. in Sophist.

Appianus Claudius.

Cum apud Scipionem iactaret, se omnes Romanos posse memoriter nominatimque salutare: ille, Bene, inquit, narras. Ego enim non ut multos cognoscerem, sed ne ab vlllo ignorarer, adnixus sum. Brufon. lib. 4. cap. 4.

Cass. Seuerus.

Cum ex Senatus consulto libri il-

lius exoreretur: Nunc, inquit, super-
est ut ipse viuis comburatur, qui illos
edidici. Quod animo insculptum est,
nisi cum vita eripi non potest. Eras.
l. 8. apoph.

Cicero.

† Memoria minuitur (sc. in senectute) nisi eam exerceas: nunquam tamen senem quenquam audiui oblitum, quo loco thesaurum obruisset. In Catone maiore.

Claudius Cas.

Cum euidam notam appositam, deprecantibus familiaribus ademisset: Litura tamen, inquit, extat. Sentiens, etiam remissa culpa, manere tamen infamiae prioris vestigium. Aludens ad scripturam, quae licet spōgia deleatur, aut graphio radatur, relinquitur tamen liturae vestigium. Eras. libro 6. apophthegm. ex Suetonio.

De mendacio.

Thales.

A Quodam rogatus quantum a vero falsum abesset? Quantum, inquit, oculi distant ab auribus. Sensit autem, eos plerumque mentiri, qui audita, non visa referunt aliis. Max. ferm. 35.

Aristoteles.

Interrogatus, Quid lucri facerent mendaces? Ut vera, inquit, loquentibus non credatur. Laërtius libro 5. cap. 1.

Anacharsis.

Aiebat se mirari, qui feret, ut Athenienses qui prohiberent mentiri, tamen in cauponum tabernis palam mentirentur. Qui vendunt merces, emuntque, lucri causa fallunt quemcumque possunt: quasi quod priuatim esset turpe, fiat honestum, si publice facias in foro. At in contractibus maxime fugiendum erat mendacium.

Sed tum maxime mentiuntur homines cum maxime negant se mentiri. Apud Athenienses lex erat, quae iubebat *ἐν ἀγορᾷ ἀψευδῆ εἶναι*. Laërtius l. 1. cap. 9.

Aesopus.

Sciscitatus, quid lucri accederet mendacibus? Ut eis, inquit, etiam cum vera dicunt, fides non habeatur. Maxim. 35.

Archidamus.

Chius quidam iam senex in Lacedaemonem peruenit, qui quidem alioquin erat arrogans, sed senectutis suae ipsum pudebat: quare canos tinctorum obliterare conabatur. Progressus autem in publicum, de rebus orationem habuit quarum gratia venerat: tum surgens Archidamus, dixit. Quid ille tandem rectum diceret, quod mendacium non in anima solum sed capite quoque circumferret? Soter. 10. ex Theophrasto.

Anonymus.

Laconi cum quidam dixisset, Mentiris: urbanè Lacon, Quia (inquit) liberi sumus: sed alij, si quando verum non dixerint, stebunt. Plut.

Epanetus.

Dicere solitus est, mendaces omnium scelerum & iniuriarum auctores esse. Plut. in Lac.

Anonymus.

Quidam mirantibus, quod humile candelabrum emisset: Pransorium erit, inquit. Eludens iocoso mendacio, ne parcus videretur. In conuiuium vitimur humilioribus candelabris, exactius perneideamus quae sunt appositae. Eras. l. 6. apoph.

Persa.

Inter peccata, duo grauissima numerabant. Prius esse debitorem: alterum, mentiri, quod oberari plerumque mentiuntur, dum pollicentur in diem nec praestant quod pollicentur. Herodoto.

Cyrus.

Dicere ad Armenium solebat: C

mi

innino non mentiendum esse. Aper-
tum enim mendacium hominib. ma-
ximè impedimento esse ad veniam
consequendam. Danda est quippe his
venia, qui ex incitiam vel errore men-
tiuntur: verùm hi qui data opera a-
pèrte nugantur, nulla venia digni
sunt. Xen. lib. 2. Pædiæ.

Galba.

Galba, quodam iactante, quòd in
Sicilia murænam quinque pedes lon-
gam emisset: Nihil, inquit, mirum,
iam ibi tam longæ nascuntur, vt his
piscatores pro retibus cingantur.
Mendacium euidentiore mendacio
leserit. Fulgosijs li. 4. cap. 18. Erasmi.
lot. l. 6. apoph.

Cicero.

Fabiæ Dolabellæ dicenti, se tri-
inta annos habere: Verum est, in-
quit, nam hoc iam viginti annos au-
io. Volebat ille iunior videri, quàm
erat. Itaque Cicero elusit illam simu-
lata assensione, significans interim
illam esse quinquagenariam. Erasmi.
4. apoph.

Idem.

Obiicientibus, quòd à reo pecu-
niã accepisset, qua magnificas quas-
dam ædes esset emprurus: Fatebor,
inquit, accepisse me, si emero. Eas
cum esset mercatus, exprobrantib.
sinceritatem: An nescitis, inquit, boni
tristis familiã esse, dissimulare si-
uid constituerit emere? Erasmi. l. 4.
apoph.

Idem.

Iulium Curtium, quòd iunior vide-
tur, multa de annis ætatis suæ mē-
entem, ita redarguit: Ergo, inquit,
cum vnã declamabamus, non eras
itus. Erasmi. 4. apoph.

Augustus Cæsar.

Iulia Cæsaris Augusti filia, cum
aturè canos habere capillos cœ-
isset, habebat comprices quæ ca-
nos capillos sublegebant. Verùm
cum Augustus pater interuenisset
cum, canos capillos super vestes si-
e vidit, quos euulserant, cum au-

tem, aliud agens, rem dissimulasset,
demum post multa interrogauit si-
liam, Vtrum post aliquot annos cana
esse mallet, an calua? Quùmque il-
la respondisset se canam esse malle:
Cur ergo, inquit, tuo iussu & instin-
ctu istæ ante tempus caluam te face-
re student? Et sic prudenter mendā-
cium in filia deprehēdit ac corrige-
re studuit. Erasmi. libro 4. apophth.
ex Sueton.

P. Nigidius.

† Vir bonus, inquit, præstare de-
bet ne mentiator, prudens ne men-
dacium dicat. Alterum incidit in
hominem, alterum non. Gell. l. xi,
cap xi.

De mendacio vrbane excusato.

Plato.

Dicebat mendacium conceden-
dum esse medicis, alijs verò mi-
nimè. Medici quippe, vt ægrotan-
tium animos consolentur, promittūe
sæpè sanitatem, etiam in ipso mortis
agone, ne animum despondeant. li. 3.
de Repub.

Phocion.

Aristogiton sycophanta in sermo-
nibus nihil nisi arma bellæque sona-
bat: quum verò intellexisset dele-
ctum militum haberi, simulata vale-
tudine crus obligabat, baculoque in-
nixus ceu vulneratus, claudicans pro-
diit in publicum, cum Phocion à tri-
bunali prospiciens, ait: Scribe Ari-
stogitonem claudum, & eundem im-
probum atque mendacem. Plut.

Stratocles.

Superatis pugna nauali Athenien-
sibus, summa celeritate coronatus,
faustū victoriæ nuntium attulit, vn-
de supplicationes decretæ, epulūm
que per vnāquamque tribum con-
stitutum. Sed biduo post, cum verus
nuntius calamitatis afferretur, vni-
uersus populus in Stratoclem exat:

fit. Tum ille: Quid, inquit, viri Athenienses vobis molesti intuli? duos dies summa estis ea causa in voluprate versati. Fulgo. li. 4. cap. 18. & Erasmi. li. 4. apophth. ex Plut.

Xenophanes.

† Cùm narraret quidam se anguilas in aqua calida vidisse viuentes: Ergo eas, inquit, in frigida elixabimus. Plutarch. aduers. Stoicos.

Philippus rex.

Ab hospite quodam inuitatus ad cœnam, inter eundem fortè obuios secū abduxit Umbras. Vbi sensit hospitem turbari quòd tam multis non sufficeret apparatus, præmisso ad singulos amicos puero, iussit vt placere seruarent locum: illi persuasi, dum placentiam expectant, paululum edebant, ita factum est, vt cœna sufficeret omnibus. Faceto ioco simul & elusit amicos, & hospitis pudori subuenit. Plut. in apoph. Reg. & Imp.

Augustus Cæsar.

Herennium adolescentem vitii corruptum Cæsar castris excedere iusserat: quumque ille dimissus supplex ac plorabundus, apud Augustum hac deprecatione vteretur, Quo ore redibo in patriam? quid dicam patri meo? Dic, inquit, metibi displicuisse. Quoniam pudebat adolescentem fateri, quòd ipse Cæsari displicuisset: Cæsar permisit vt sermonem inuertet, culpam in ipsum conferret. Suet. August.

Demendicitate, & mendicantibus.

Diogenes.

Quibusdam Diogeni probro verentibus, quòd peteret, cùm id Plato non faceret: Imò, inquit, petit & ille, sed

Admoto capite, vt ne quisquam audiat alter.

Abusus est Homericò carmine quòd est Odyss. a. quo significauit Plato-

nem non minus esse petacera, nisi quòd ille càm peteret, ipse palam. Laer. li. 6.

Idem.

Posteaquam inopia compulsus cœpisset mendicare, his verbis solebat aggredi: Si cui alteri dedisti, da & mihi: sin nemini, à me incipe. Significabat, se non inferiorem cæteris mendicis: itaq; vt qui daret quibuslibet, daret & Diogeni: qui verò tam parcus esset, vt nemini quicquam daret, huic tempus esse, vt aliquando dare inciperet. Laer. li. 6.

Idem.

A prodigo petebat minam, ille admiratus improbam postulationem, interrogabat, Cur ab aliis obolum petere ioleret, à se autem minam? Quoniam, inquit, ab aliis iterum me accepturum spero, à te autem fortassis nunquam, Laer. li. 6.

Aristoteles.

Obiurgatus à quodam, quòd dedisset eleemosynam homini malo: Non mores, inquit, sed hominis miseriam respexi. Laer. l. 5. c. 1.

Idem.

Ab alio, eadem de re castigatus, Non homini dedi, inquit, quicquam, sed humanæ sorti, Laer. li. 5. c. 1.

Stratonicus.

Cuidam laudanti ipsum, vt aliquid acciperet: Ergo, inquit, maior mendicus sum. Sentiens, non esse musicorum dare laudanti, sed accipere à laudatis. Athen.

Anonymus.

Lacedæmonius quidam videns quendam Diis corrogantem: Nihil, inquit, moror deos, qui me sint pauperiores. Hinc liquet, vetus esse, sub obtentu religionis exercere mendicitatem: quum plerunque tales collectæ non impendantur diuis, qui nullius rei sunt egeni, sed improborum luxui ac libidini. Plutarchus in Lacon.

Idem.

Mendicus quidam petiit aliquid à Laco-

Lacone. at ille: Si quid inquit, dederō, magis es futurus mendicus. Verū istius probrosæ vitæ tuæ fuit author, qui tibi primus dedit, teque fecit inertē. Apud Lacedæmonios probro dabatur mēdicitas, quōd & otii odissent, & minimo essent contenti. Benignitas autem in mendicōs, speciem habet magnæ virtutis: sed ea piorum hominum bonitas alit plurimorum malorum luxuriosam ignaviam. Idem.

Antigonus.

Trafillo Cynico petenti drachmā, Nō est, inquit, munus regium. Cynico subiiciente, Talentum igitur datur: At non est, inquit, Cynicum tale munus accipere. Utroque cornu repulit postulatoris improbitatem, quem estimabat nullo dignum beneficio. Plutarch. in Reg. & imper. apoph.

Maximilianus Imp.

† A mendico fratris nomine salutatus, & fraterno amore dignam eleemosynam dare rogatus, ubi ab Adamo hanc consanguinitatem deduci audivit, obolum astuto mendico dedit: Abi, inquit, & à fratrum quolibet tantundem exige, ac diuitiis, ne subita, me longè superabis. Agid. oroz. de dict. & fact. mem.

De mente.

Thales.

Lim interrogatus, quid in tota rerum natura esset velocissimū? respondit, Mens humana. Discurrit enim per vniuersa hominis cogitationis. Laer. li. i. c. 1.

Pittacus.

* Quærenti, quid in minimo manum esset? respondit, bona mens corpore humano. Stob. ferm. 3. de prudentia.

Anonymus.

* Mens est hominibus magnum imæ frenum. ψυχῆς μέγας χαλκὸς ἀνδράποισι; & νεός. Stobæus ferm. Idem.

Cercidas.

* Mentis, inquit, est videre, mentis audire. Sed quomodo viderent sapientiam, licet propinquam, viri quorum mentem lutum repleuit? Stob. ferm. 4.

Rhæginus.

* Dicebat mentem infirmam veritatis non esse capacem, sicut solare lumen imbecillius & impotens visus aspicere nequit. Ibid.

Socrates.

* Sicut ex ciuitate, quæ bonis legibus administratur; seditiosum hominem expellere oportet, ita, inquit, ex homine quem saluum cupimus, malam mentem. Stobæus ferm. de prudentia:

Phocion.

Semper admonere homines solebat, ut mente vigilarent, cuius somnus veræ morti finitimus esset. Stobæus ferm. de Prudentia.

Alphonsus.

Cum pro more lectioni Senecæ (quem præcipuè semper coluit) incumberet; interrogatus à Daualo, purpuratorū humanissimo, cur animus mortalium ita immensus, atque insatiabilis foret? respondit rex, animum hominis à Deo profectum, non prius cōquiescere, quam eò rediret, unde profectus esset. Esse proculdubio animum nostrum Dei & æternitatis capacem, & propterea neque impleri, neque satiari posse iis rebus quæ fluxæ & incertæ essent. Pan. lib. 1. de Alphonsi rebus gestis.

Seneca.

† Bona mens nec commendatur, nec emitur: & puto si venalis esset, non haberet emptorem. At mala quotidie emitur. Epist. 27.

De mercedis cupiditate.

Antisthenes.

Interrogatus, cur tam paucos haberet discipulos? inquit: Quoniam depello illos virga argentea. Sententia

ideo paucos venire, quòd magna mercede doceret: vulgus autem magis amat pecuniam, quàm sapientiã, & hinc Satyricus exclamat:

Scire volens omnes, mercedem soluere nemo.

Dicũm Antisthenis extat apud Laert. lib. 6.

Aristippus.

Suprà de educatione & institutione liberorum.

Polemon.

Zeno Criticus, vbi iam in philosophicis aliquantum profecisset, non tamen contentus esse voluit: sed ad Polemonem, vt in Dialecticis exerceretur, commeabat. Vnde Polemon dicere solitus est: Sat scio ò Zeno, te per posticum irrepere, & furari dogmata, quibus Phœnicum more indutus es. Notauit hoc dicto Zenonem, qui furtim & gratis à præceptore discere volebat, vt aliis postea multa mercede venderet. Laertius lib. 7. cap. 1.

Isocrates.

Sæpenumero dicere solitus est, se quidem discipulos decem docere minis, cæterum qui ipsum docuisset audaciam & vocalitatem, mercedis loco daturum decem millia, vocis enim exilitas, animique timiditas, redderent Isocratem inutilem ad dicendum. Erasmi Rot. li. 8. apoph.

Simonides.

Rogante quodam vt sibi conscriberet encomium, & gratiam se relatutum inquitente, argentum autem non dante: Duas (respondit) arcas domi habeo: vnã quidem gratiarum, alteram argenti. Et cum necessitas exegit, gratiarum quidem arcam aperiens, semper vacuum inuenio: alteram verò solùm commodam mihi ad rem vitæ necessariam. Notabat autem hominis sordissimi tenacitatem, qui cupiebat multo studio ac labore philosophi, suas decantari laudes, nullum laboris præmium aliud offerens quàm gratiarum actionem, quæ

trib. verbis absoluitur: cum interitũ philosophus rem ad victum & amicum necessariam non verbis, sed promptis nummis coemere cogatur. Stob. serm. de Iniustitia.

Anonymus.

Philosophus quidam dicebat, magistrum à discipulis magnam mercedem exigere debere. Ab ingeniosis quidem quòd multa discant: ab hebetribus, quòd multam molestiã exhibeant. Max. ser. 17.

Phœnicides.

Cum apponeret pisces in conuiuio, sed his duntaxat qui dedissent symbolum, dixit, Mare quidem esse commune, sed pisces in eo naros eorum esse qui emissent. Erasmi lib. 6. apoph.

Stratonicus.

† Cuidam miranti, quòd totam Græciam peragraret, nec tam diu in vlla Ciuitate consisteret: Respondit, Græcos omnes à Musis tributum accepisse, nunc autem vicissim ab illis inscitie sue ipsorum mercedem exigunt Athen. l. 8.

Timotheus musicus.

Cum duplicem mercedem exigeret ab eo, qui sub alio præceptore musicæ operam dedisset, interrogatus cur hoc faceret? Quia, inquit duplex etiam labor mihi subeundus est. Primò quidem dedocendi vetera, deinde docendi noua. Brusoni lib. 2. cap. 23.

Corax.

Corax primus apud Syracusas, mortuo Hierone, Rhetoricen instituit mercede profiteri. Lysias autem adolescens pactus est cum eo, vt tum solueret, cum optimè Rhetoricam calleret. Verùm vbi artifex iam factus, præmium cucuraretur, à præceptore in ius vocatur. Sed cum quæreretur, qui finis litis esset futurus? Lysias ait: Si persuasero iudicibus me nihil debere, non tradam præceptori quicquam, quia iam vici: si non persuasero, etiam non dabo

quis

quia artem persuadendi à te non didici. Tum Corax: Imò, inquit, si persuaseris, dabis: quia artem calles: si minus, dabis etiam, quia non viciisti. Et tum iudices subiecerunt, κακὸν καὶ οὐκ κακὸν ὄντι: id est, mali corui malum esse ouum. Vide Prolegomena in Hermogenis rhetoricem: Gellium libro quinto, capite decimo: qui simile quiddam de Protagora sophista, & huius discipulo Euthyphro, narrat: L. Apuleium in Floridorum libris: Erasmus Roterodamum in proverbio, Mali corui malum ouum.

Catherius.

Sabinus Clodius cum vna die & Græcè & Latinè declamasset, quibusdam querentibus, quòd pusillam mercedem acciperet ex duabus declamationibus: Catherius ait, nunquam magnam mercedem accipere eos qui breuia pneumata docerent. Brus. lib. 4. cap. 31.

De metu & timore, vel timiditate.

Socrates.

Socrates Alcibiadem adolescentem, primùm ob imperitiam trepidantem, vt fit, apud tantam multitudinem verba facere lepida εἰσαγγαγῆ animauit: An non putas, inquit, ò Alcibiades contemnendum futorem? Annuìt An non præconem? quò & hic annuisset: an non contemneres, inquit, tabernaculorum opificem? Quum similia quædam proposuisset, & is fateretur hos esse contemnendos, tunc Socrates: Atqui, inquit, ex his constat Atheniensium populus, quem tu vereris. Quorum si singulos putas cõtemnendos, quin minus etiam contempnas condensatos? Sed fit, non referre apud quàm multos dicas, sed apud quàm cordatos. Fit enim hoc miro modo, vt quos singulos despicias, congrega-

tos reuereris. In conuiuio Platonis Socrates admiratur Agathonis audaciam, qui coram tot hominum millibus præsentì animo recitasset suam tragediam: cui quum Agathon respõdisset, se citius velle coram multis hominum millibus dicere quàm apud vnum Socratem: Atqui in illis, inquit, millibus & Socrates erat. Fit enim & illud miro modo, vt quem vnum reuerere, in turba mixtura contempnas. Eras. lib. 8. apoph.

Diogenes.

Suprà de Argutè dictis.

Aristippus.

† Quærebat ex eo quidam, cur in periculo naufragij expalluisset, ipse verò minimè? Non eandem, respondit, esse causam sibi atque illi: quoniã is quidem esset non magnopere sollicitus pro anima nequissimi nebulonis: Ipsum autem pro anima Aristippi timuisse. Gell. li. 19. ca. 1. & Aelian. de var. hist. li. 9. c. 20.

Seneca.

† Si vultis, inquit, nihil timere, cogitate omnia esse timenda. lib. 6. Nat. Quæst. in initio.

Isocrates.

Cum intelligeret, quantum sibi animi obesset timiditas, sæpenumero dicere solitus est se suos quidem discipulos docere decem minis: verum qui ipsum docuisset extra omnem timiditatē in concione loqui, mercedis loco daturum decem millia. Sola enim timiditas & vox exilis reddebant hominem inutilem ad dicendum. Eras. lib. 8. apoph.

Cleanthes.

Cuidam illi probr i causa obiicienti, quòd esset timidus: Ideo, inquit, minimum pecco. Bona est timiditas, quæ deterret à turpibus, & reddit hominem circumspèctum. Laert. libr. 7. cap. 1.

Xenophanes.

Quum ipsi Hermoneus timiditatem obiiceret, quòd nollet secum tesseri ludere: Fateor, inquit, me non

solùm meticolosum, verùm etiã vehementer meticolosum, sed aduersũ inhonestã. Honestã timiditas est, quę deterret à turpibus. Plut. de vitiosa verecundia.

Cleomenes.

Cleomenem cùm quidam interrogasset, cur Spartiatę non consecrarent diis spolia ab hostibus detracta? Quoniam, inquit, à timidis venerunt. Porrò quę parta sunt ab his qui ob timiditatem capti sunt, nec decet inueniri iuuenes, nec diis consecrata reponi. Plut. in Lacon. apoph.

Anonymus.

Quidam Metapontinus Laconi obiiicienti ignauia: Atqui, inquit, non parum alienę regionis possidemus. Ergo, inquit. Lacon, non solùm ignauus estis, verùm etiã iniusti significans non posse fieri, vt quis meticolosus & imbellis multum teneat alienę ditionis, nisi fraude partum, Plut. in Lacon.

Vibius Crispus.

Cuidam qui in foro Romę loripatus ambulabat, prætexens id se metu facere, perquã scitè dixit Vibius Crispus, Quis tibi sic timere permisit? Ludens ex inopinato. Expectabatur enim, vt obiurgaret hominem, quòd præter consuetudinem Romanam armatus incederet. At ille increpuit hominem, quòd sic timeret, quum liceret manere domi, si quid timeret. Eras. Rot. lib. 6. apoph.

Themistocles.

Quum Gręcos ad naualem pugnam hortaretur, incitarẽque, Adimantus abhorrens à pugna, ita ad Themistoclem ait: At qui in certaminibus ante alios prosiliunt, flagris læduntur. Bene quidem, respondit ille: sed nec ij coronantur, qui se, dum pugnandum est, subducunt. Plut. in apoph.

Idem.

In Eretiensis ita cauillari solebas, vt diceret eos similes piscium, qui

gladioli vocantur: quippe qui gladium quidem haberent, cor autem non haberent. Norans illorum ignauiam, quòd armatis non adesset animus. Plut. in apoph.

Philippus.

Cùm subactis Gręcis, quidam auctores essent, vt ciuitates præsidii contineret, ne deficerent: Malo, inquit, diu bonus ac commodus, quàm breui tempore dominus appellari: sentiens, regnum, quod beneficiis ac beneuolentia teneretur, esse perpetuum: quòd vi metũque, nõ esse diuturnum. Plut. in apoph.

M. Cato.

Suprà de authoritate,

Cicero.

Suprà de Fuga.

Augustus Casar.

Suprà de locosè dictis.

Caligula.

Caligula illud è tragœdia subinde iactabat: Oderint, dũ metuant. Hanc ne quis miretur, eiusdem vox fuit, Vt nam populus Romanus vnicam cervicem haberet. Hanc emisit, in sensus turbę, fauenti Venetę aurigarum factioni, quum ipse faueret Prasinę. Eras. lib. 6. apoph.

Ludouicus XII. Gall. Rex.

† Bello Mediolanensi tormenta vitare monitus, Ecquem Regem Gallũ vnquam pila necatũ audiuiſtis? Respondit: Qui metuit, me clypei loco vtatur. Corrozetus de dict. & fact. memorat. Idem Carolum V. Imp. in Tunctana obsidione dixisse ferunt.

De militia & militibus.

Iphicrates.

Iphicrates censebat, militem & diuitiarum & voluptatum avidum esse oportere: Diens, illum audaciũ pericula subiturum, quo suis cupiditatibus suppeditaret. Plut.

Phocion.

Quum Laosthenis ducis milites con-

cinnę

cinnè ornatos aspexisset , rogarus , qualis sibi ille exercitus videretur? Bellè me hercule, inquit , ad stadium decurrendum instructus. Plut.

Epaminondas.

Epaminondas dicere solebat , milicium quibus arma gerenda sunt , corpus exercitatum esse oportere , non solum athleticè , verùm etiam militariter . Nam athletæ tantùm hoc agunt , vt corpore sint robusto : at militem oportet corpus habere expeditum & agile . Vnde & vehementer obesis infensus erat , ad eò vt huiusmodi quandam expulerit ab exercitu , dicens : Quod vix clypei tres quatuorve tegerent ipsius ventrem , per quem nunquam vidisset sua pudenda . Plut. in apoph.

Archidamus.

* Videns filium suum nimis temere contra Athenienses pugnantem : Aut vires tibi sunt augendæ , dixit , aut minuenda audacia . Plutar.

Agefilas.

Quidam conspiciens Lacedæmoniorum quandam claudum ad bellum exeuntem , quum ei equum veluti debili necessarium quæreret : Non intelligis , inquit Agefilas , in bello opus esse manentibus , quibus decretum est in prælio aut vincere , aut mortem oppetere , non autem fugientibus . Plut. in Lacon. apoph.

Phocion.

Quum Macedones irrupissent in Atticam , ac maritima illius depopularentur , Phocion eduxit iuvenes ætate florentes , quorum multis ad ipsam concurrentibus , hortantibusque vt colle quodam occupato ibi collocaret exercitum : O Hercules , inquit , quàm multos duces , milites verò perpaucos ! Notans iuuenilem temeritatem , quæ duci præire conareretur , quum militis sit , non dare consilium , sed vbi res postulat , bonam nauare operam . Attamen commisso prælio vicit , & Nicionem Macedonum ducem superauit . At non mul-

tò post tempore , bello deuicti Athenienses ab Antipatro accepere præsidium : Plut. in Græc. apoph.

Aratus.

* Laudante quopiam virum desperatum & audacem , & idcirco in bellis eximium : differre dixit magnifacere virtutem , & vitam nihili facere . Stob. serm. 51.

Atas.

Hunc in modum scripsit Philipo : Tu quidè imperas Macedonibus bellandi peritis , at ego Scythis , qui & cum fame & cum siti pugnare valeant . Significans , hac parte Scythas ad bellum esse magis idoneos . Plut. in apoph.

Antiochus.

Ostendebat Hannibali in campo copias quas bellum contra Romanos suscepturus comparauerat , nempe exercitum insignibus argenteis aureisque florentem : inducebátque etiam currus cum falcibus , & elephantos cum turribus , equitatumque frenis , ephippiis , phalerisque præfulgentem . Atque ibi rex tanto tantumque ornato exercitu gloriabundus , Hannibalem aspexit : & , Putásne satis , inquit , esse Romanis hæc omnia ? Tum Pænus ignauiam vanumque apparatus militum irridens : Planè , inquit , satis esse credo hæc Romanis , etsi auarissimi sint . Bruson. libro 2. cap. 32.

Pescennius.

Interrogatus , cur omnia vasa argentea à castris amouisset ? Quia , inquit , potuisset fieri vt sarcinæ militares in potestatem hostium venirent , fierentque barbari argento nostro gloriosiores . Brus. lib. 2. cap. 32.

P. Scipio.

† Militem conspicatus vallum portantem : Premi , inquit : mihi onere videris , & commilito . Quo respondet : Valdè equidem Imperator . Sanè , inquit , Scipio : in ligno enim spem salutis repositam habes , non in gladio . Polianus lib. 9.

M. Cato.

Videns quendam vehementer obesum, mirabatur cui vsui tale corpus esse posset Reipubl. cuius inter guttur & inguen omnia venter occupat. Eras. li. 5. apoph.

Anonymus.

Multis Othonem imperatorem rogantibus, ne deposito imperio exercitum ac Republicam desereret: quidam e gregariis militibus sublato ense dixit. Scito Cæsar sic pro te omnes animatos esse: moxque se ipsam iugulauit. Sueton.

Alex. Seuerus.

* Miles, inquit, non timet, nisi vestitus, armatus, calceatus, satur, & habens aliquid in zonula. Lamprid.

Vide plura in apophth. de bello.

De militum in rebus agendis ignauia.

Timotheus.

A Udace quodam milite vulnus Atheniensibus ostentante, Et me, inquit Timotheus, puduit, quod cum ego in Samo dux vester essem, catapultæ telum prope me ceciderat. Significans, hoc vulnus illi non factum in prælio cominus pugnantibus, sed procul. At bono duci adeo cauendum, ut ne prope quidem iaculum vel lum possit accidere. Vulnus gladio factum, fortitudinem arguit: telo factum catapultæ, indiligentiæ signum est. Plut. in apoph.

Empedocles.

In eum mirmillonem, qui retiarium insequebatur, nec feriebat armis, hunc in modum iocatus est: Vitium capere vult, timet igitur ne lethale homini vulnus insigat. Brus. li. 5. cap. 12.

Lyfander.

Suprà apoph. de Ignauia.

Cyrus minor.

* Aiunt ipsum dicere solitum, quod porteat militem magis meruere ducem quam hostes, si talis sit futurus, ut custodias seruet, amicis abstineat, & hostes citra tergiversationem aggrediatur. Xen. lib. 2. expedit Cyri.

Damatia.

Suprà de Filiorum abdicatione.

Anonyma.

Lacæna quædam, cum filium in strage quadam loco cecidisse animaduerteteret, domum redeuntem occidit curauit, ne post hac ignauia exemplum cæteris esset. Plut. in apoph. Lacænarum.

Antalcidas.

Suprà apoph. de Ignauia.

Phocion.

Cum militem e suis relicto ordine in hostes prodire conspexisset, eundemque conspecto Macedonem pedem retrahere: Te, inquit, hominum ignauissime, num bis iam deserti ordinis pudet? Nam & quem Imperator tibi decreuerat, & quem tu te tibi locum delegeras, reliquisti. Plutarch.

Xerxes.

Cum Xerxi nuntiatum esset, quam fortiter, quamque etiam feliciter Artémisiam rem gessisset in pugna nauali, dixisse fertur: Sibi feminas fuisse viros, contra viros fuisse feminas, quod parum dextrè se gessissent. Herodotus lib. 8.

Myronides.

Creatus dux exercitus aduersus Bæotos, edixit ut Athenienses exirent. Cum autem adesset congregandi tempus, ducisque monerent, nondum omnes adesse: Adsum, inquit, qui pugnaturi sunt. Hos itaque cum videret promptos, hostem aggressus vicit. Sic interpretans, eos qui ob ignauiam non studuissent tempestiue adesse, ne in pugna quidem bonam operam nauaturos. Plutarch. in apophthegm.

Therycion.

Therycion Delphis rediens, cum Philippi castra in Isthmo esse, angustiâsque occupatas vidisset: O malos, inquit, iamtores vos Corinthij, quorum ignauia Peloponnesus facillè peribit, Brus. li. 3. c. 2.

Marcellus.

Quò ob turbatos ordines in Marcelli copiis victor Hannibal extitisset, reuersus in Castra Marcellus cõlocato exercitu, ait, Se quidẽ multa Romanorum arma & corpora, Romanum verò videre neminem. Plutarch.

Scip. Africanus.

Militi, cui scutum erat elegantius ornatum: Non miror, inquit, quòd scutum tâta cura ornaris, in quo plus habeas præsidij quàm in gladio. Significans, illum ignauum militem. Clypeus tuetur, sed gladius fortitudinis organum est. Idem.

Hannibal.

Gisconi nuntianti, sibi admirabilem videri Romanorum instructõum ad pugnam numerũ: Imò aliud, inquit, mirabilius te fugit. Quidnam hoc esset, sciscitanti Gisconi: Quòd ex tam numerosa, inquit, hominum multitudine nullus appellatur Giscon. S. ducis iocus multum timoris detrahit, multumque alacritatis addidit militibus. Idem.

Fabius Maximus.

Salinator, quum ob eius ignauiam & incuriam Tarëtum à Romanis decisset, arcem tamen retinuit: quum verò aliquot post annos Fabius Maximus oppidũ pulso Hannibale receisset, rogarëtque eum Salinator, vt nemisset, opera sua se Tarentum cecepisse: Quidni? inquit Fabius. Nunquam enim ego recepissem, nisi tu aduissesses. Notauit tacitè Liuij ignauia. Plutarch.

C. Crassus.

Militem videns sine gladio currentem: Heus, inquit, commilito: pugno bene vteris, festiuiter taxans in-

ermem militem, cui pro gladio pugno sit vtendum. Eras. li. 6. apoph.

M. Cato.

Dicebat sibi inuisum esse militem, qui ambulans moueret manus, pugnans moueret pedes, clarusq; stereretur quàm inclamaret: pessimum autem imperatorem, qui sibi non posset imperare. Plut. in apoph.

Cicero.

Pompeij ignauiam Cicero vrbanissimè taxauit. Dicentibus enim, se serò ad Pompeium venisse, respondit, Minimè serò, nam nihil hic paratum video. Quem fugiam igitur, satis video (Cæsarem intelligens.) sed quem sequar fortiter pugnãtem non habeo. Plut. in apoph.

Huc refer etiam apoph. de

Fugitiuũ.

De militari disciplina.

Anonymus.

Quidam in acie, quum strictum ensẽ in hostem esset infixurus, quoniam interim signum datum est receptui canens, non infixit. Roganti verò cuidam, cur hostem quem in potestate habebat, non occidisset? Quoniam, inquit, melius est parere Imperatori, quàm hostem occidere. Exemplum disciplinæ militaris, à qua immane quantum recesserunt, qui sub belli titulo mera exercent latrocinia. Olim non licebat ferire hostem, nisi tuba dedisset signũ: eadem simulatque cecinerat receptui, homicidij crimen erat hostem interemisse. Plut. in Lacon.

Clearchus.

Militum auribus subinde solebat inculcare: Militi magis esse metuendum imperatorem, quàm hostem. quæ vox mortem minabatur militi, qui parũ grauiter se gessisset in prælio. Honestius autem est cũ laude vitã impendere patriæ, quàm cũ dedecore pœnæ. Hoc dictũ non quibus mi-

lites laturi sint: sed hi facile ferebāt, quibus matres domi solebant edicere, vt aut victores cū armis redirent, aut mortui inermes referrentur. Valer. Max. lib. 2. cap. 8. & Frontin. libr. 4. cap. 1.

Epaminondas.

Quum studeret Epaminōdas Bœotos, otio dissolutiores, continenter in armis habere, simul vt Bœoti de belli duce creando cogitarēt, his verbis illos adhortabatur, Posthac consulti- tate viri, nam si ego militiæ præfectū agam, vobis militandum est, adimens illis spem otij sub tali imperatore. Plut. in Græc. apoph.

Idem.

Idem scutatum militem senserat à captiuo quodam magnā pecuniarum vim accepisse. Huic Epaminōdas; Mihi, inquit, redde clypeum: tibi vero cauponam emitto, in qua vitam degas. Post hæc enim nōles eodem modo subire periculum, quippe iam vnus de numero diuitū ac beatorū. rectē iudicauit, timidum (vt est in prouerbijs) esse Plutum. Magis enim metuit mortem, qui dum habet vnde possit suauiter viuere. Plutarch. in Græc. apoph.

Lamachus.

Lamachus castigauit quendam è ducibus, qui deliquerat, & quum ille dixisset, In posterum isthuc non committam: Nō licet, inquit, in bello bis peccare. Error enim in bello mors est. Plut. in apoph. Stob. ser. 52. Ant. in Melis. par. 1. ser. 67.

Philippus.

† In regione spatiosa castrametaturus, quum dicerent milites futuram ibi iumentis pabuli inopiam. O hercules, inquit, qualis erit vitæ nostræ conditio, si ad asellorum occasionem viuendum nobis est? Cæli. li. 3. cap. 1.

Lysander.

Infrà de Suspitione vitanda.

Braſidas.

* In milite tria requirebat, velle,

vereri, ducibus obedire. Thucyd lib. 5.

Pyrrhus.

Pyrrhus ei cui delectum militum commiserat, dixisse fertur: Tu grandes elige, ego eos fortes reddam. Significans, institutione fieri bonum militem. Fertur autem Pyrrhus disciplinæ militaris optimus fuisse magister. Plut. in apoph. Frontinus l. 4. ca. 1. stratagematum.

Hannibal.

Quum Romanorum legati conditiones pacis retulissent apud Carthaginienses, & Gisco quidam ausus esset suadere bellum cū Romanis redintegrandum: Hannibal indignè ferens, hominem imbellem de rebus arduis loqui, adhuc dicentem è suggesto deturbauit. Hoc factum tan violentum in libera ciuitate demirante & indignante multitudine Hannibal conscenso suggesto dixit neminem mirari debere, si qui à primis statim annis Carthaginem reliquisset, interim ætatem omnem in bellis & armis transegisset, minouisset vrbanas consuetudines. hoc præfatus, pacē suadere cœpit & persuasit. Plut. in Hannibale.

Scip. Maior.

Percontanti cuidam in Sicilia, quare fretus classē educere pararet in Africam? ostendit viros armatos trecentos, sese exercentes, præterea turrim excelsam mari imminentem, & ait: Nullus horum est, qui non conscensa turri scmet in mare præcipitaturus sit, si iussero. Sentiens, non perinde referre quàm numerosam educas multitudinē, modò sortis ducatur exercitatus, & dicto audientes. Plut. in Rom. apoph.

Scipio minor.

Postquam venit in castra, multām que illic licentiam, lasciuiam superstitionem ac luxum offendisset, diuinos ac sacrificos cum lenonibus protinus eiecit: quin & vasa omnia iussit amoliri, excepta olla, veru & pocul

lo *fi*ili. Ex argenteis, poculum
brarum non amplius duarum per-
misit si quis habere vellet: balneis v-
vetuit. Qui vngeretur, iussit vt ipsi
se fricarent, iumentis enim, qui ma-
bus carent, opus esse alio à quo
icentur. Edixit, vt milites stantes
anderent obsonium non igni co-
um: cœnarent autem discumben-
spanē, aut pultrē solam, & carnes as-
s, siue elixas. Ipse verò sago circum-
ctus, obambulabat per exercitum,
cens, se lugere exercitus dedeco-
Plut. in apoph.

Paulus Æmilius.

Quum Paulus Æmilius in exerci-
multam confidentiam ac loquaci-
tem comperisset militum, officia
icum sibi vindicantium, resque nō
cessarias curantium: iussit illos quie-
re, nec aliud quicquam agere,
am vt enses suos acuerent, cætera
i fore curæ. Nocturnas autem ex-
bias iussit illos sine lanceis, sed cū
adiis agere: quò nimirum adempta
e depellendi hostem, tanto acrius
ignarent cum somno. Plut. in apo.

Idem.

Militi dicebat hæc tria esse curan-
: corpus vt quàm validissimum &
rnicissimum haberet: arma apta,
imum ad subita imperia paratum:
tera diis immortalibus & Impera-
i curæ esse. Liuius li. 44.

Sc. Attilius.

Quum exercitus Romanus terga
ret Samnitibus, M. Attilius cōsul
uo præteruentus ad portam ca-
orum edixit, vt quicumque miles
vallum tenderet, siue Samnis es-
siue Romanus, pro hoste haberet-
Quò pergis, inquit, miles? Hic ar-
& viros inuenies, nec viuo con-
: tuo nisi victor castra intrabis.
o inde elige, cum ciue an cum ho-
pugnare malis. Eras. li. 6. apoph.

Scip. Africanus.

Africanus censor tribu mouebat
tutionem, qui in Pauli pugna nō
uerat. ille quum diceret, se custo-

diæ causa in castris remansisse, roga-
retque cur ab eo notaretur: Non a-
mo, inquit Africanus, nimium dili-
gentes. Dissimulauit centurionis i-
gnauiam, & accusauit nimium dili-
gentem custodiam. Eras. 6. apo-
phthegm.

Serg. Galba.

In grauissimis bellis seuerissimā
disciplina habuit milites suos: aded
vt simulatque venisset in castra, pro-
tinus vulgaretur ille Trochaicus:
Disce miles militare: Galba est, non
Getulicus. Eras. li. 6. apoph.

Alexander Seuerus.

In expeditionibus, si quis de via
in alicuius possessionem deflexis-
set, pro qualitate loci fustibus, aut
virgiscædebatur, aut alioqui cōdem-
nabatur. Si dignitas personæ tales
pœnas non recipiebat, grauissimis
contumeliis afficiebatur, quum di-
ceret: Vellēsne hoc in agro tuo fie-
ri, quod facis in ali eno? Clamabat
sæpius, quod à Christianis audie-
rat, idque per præconem, quoties a-
liquem emendabat, dici iubebat:
Quod tibi fieri nolis, alteri ne fece-
ris. Quid nunc dicemus de militibus
Christianis, qui siue quò eant, siue re-
deant, furantur, rapiunt, constuprāt,
pulsant, abigunt pecora, pertusis va-
sis sinunt effluere vinum? Quid mul-
tis? Crudelius tractant suos quàm
hostes. Et hoc hodie, si superis pla-
cet, appellatur ius militare, & ad hæc
coniuent principes. Eras. ex Æmilio
Lampridio.

* Quibus hæc addemus etiam ex
probatas historicis, Liuius, Tacitus,
Curtius, & aliis collecta, & ad nostri
seculi militiam disciplina exutam
accommodata. Emunt duces mili-
tem, non legunt. Pecuniola pro-
ponitur, tympanum strepit: & ec-
ce coeunt aliquot ignoti inter se,
ignorantesque purgamenta urbium
suarum, quibus ob egestatem &
maxima flagitia peccandi necessi-
tudo est, assueti latrociniis, bello-

rum insolentes, quorum lingua vana, manus rapacissima, gula immensa, pedes fugaces, quæ honestè nominari non possunt inhonestissima, nullam disciplinæ formam nec extrema quidem eius lineamenta seruantes, lasciuientes certatim, inter quos omnia indisposita, temulenta, peruigiliis Veneris ac Bacchanalibus quàm disciplinæ & castris propiora. Hi nec in procinctu & castris habentur, sed per municipia desides, hospitibus tantùm metuendi, effundunt se in luxum, epulas & nocturnos cœtus: Ibi circumferri merum largius iubent, debellaturi super mensa Alexandrum: suas vires extollere docti hostium paucitatem contemneret: cæterum galeati lepores, & quibus vt ad populandos finitimorum agros, tectaque vrenda, & capienda pecora aliqua vis sit, ita in acie & signis collatis nulla vis est, ne in victoria eis decus, nec in fuga flagitiũ. Vt omnia paucis: Exercitus lingua quàm manu promptior, prædator è sociis, & ipse hostium præda.

Idem.

Quum Antiochiam venisset, ac milites qui lauacris ac muliebribus delitiis vacauerant, in vinculis duci iussisset, orta seditione ab ea legione, cuius socij erant in vinculis, tribunal ascendit: ac vincis omnibus ad tribunal adductis, circumstantibus militibus, & quidem armatis, grauitè illos admonuit, vt meminissent Romanæ disciplinæ. Quum loquentem milites tumultu interpellarent, nihil conterritus, iussit vt tales voces ederent aduersus hostes, nõ aduersus Imperatorem: minatus exautorationem, nisi quiescerent. At hæc, quum vehementius etiam fremerent, ac ferro quoque minarentur: Deponite, inquit, dextras, contra hostem erigendas, si fortes estis, me ista non terrent. Quum non desinerent fremere, exclamauit: Quiritès discedite, atque arma deponite. Mox o-

mnes non armis tantùm, sed & sagittis militaribus depositis recesserunt non in castra, sed in varia diuersa loca. Post tamen eius legionis militibus fidelissimis vsus est. Ælius Lampridius.

Idem.

* Disciplina maiorum, inquit, re publica tenet, quæ si dilabatur, & nomen Romanum & imperium amittemus. Lampridius.

Auid. Cassius.

* Solebat dicere, Miserum esse exercere athletæ, venatores, gladiatores, non exerceri militibus quibus minor esset futurus labor, consuetus esset. Vulcat.

Theodericus rex.

* Extat eius insigne dictum in formula ducatus Retiarum libr. 7. Variarum Cassiadori, de militum disciplina. Milites, inquit, tibi commisi vt viuant cum prouincialibus iure ciuili, nec insolescat animus qui sentit armatum: quia clypeus ille exercitus nostri quietem debet præstare Romanis.

Aurelianus.

Cum à vicario suo literas accepisset, quibus efflagitabat vt rescriberet, quomodo res gerenda esset, statim rescribit hunc in modum: Si vultis tribunos esse: imò si vis viuere, minus militum contine: nemo pullum alienum rapiat, ouem nemo contingat, vnam nullus auferat. Vopiscus in Aureliano.

De minis.

Chilon.

Dicere solebat, nulli minandus esse, non solum quod mulierum videatur esse potius quàm virorum verumetiam quod minitari ei cui vult nocere, est ininicum admonere vt sibi caueat, tibi que ipsi lædendæ facultatem adimere. Amicis autem minari, parum est humanum. Rectè tamen

mē minamur, quoties aliquem hoc medio correctum esse capimus, & ac pœna decreuimus esse contenti. aër. l. i. c. 4.

Socrates.

* Vt tonitrua pueros imprimis, a minas stultos territare dicebat, obœus, fermone. 4. de Imprudentia.

Diogenes.

Dicente ei quodam valde iactantem, vno istu caput tibi perfringam: t ego, inquit, à sinistris astans te emere faciam. Laërt.

Agatocles.

Infrà de Vltione & vindicta.

Polydorus Alcamenis F.

Cùm audiret quendam in hostes minas effundentem: Non intelligis, inquit, te maximam vindictæ partem frustra consumere? Qui enim statuit inimicum vlcisci, minis nil aliud efficit, nisi vt præmonito inimico, sibi inuauat lædendi opportunitatem. lut. in Lacon.

Deryllidas.

Orator missus ad Pyrrhum Epistarum regem, qui iam exercitum in regionem Spartanorum induxerat, vt cognoscerent, quid sibi vellet: àm Pyrrhus diceret, vt regem suū leonymum reciperent, hunc in modum respondit: Si Deus est Cleonymus, non timemus ipsum, nihil enim sceleris in eum commissimus: sinomo est, profectò nihilo nobis præantior & bellicosior. Quo dilemante irrisit superbas regis minas.. Qui enim superbè minantur aliis, videant ne id quod aliis minantur in suos recidat. Plut. in Lac.

Anonyma.

† Spartana filium audierat a-ud peregrinos improbè versari, scripsit Laconicòs: Turpis de te famaulgata est, hanc discute, aut noli iuere. Mater etiam Pædareti scripsit: Aut rectius age, aut ibi mane, eposita spe saluum te Spartam redire posse. Plut. in Lacon.

Lysander.

† Argiuis, qui de controuerso agro afferre videbantur, quàm Lacedæmonij æquiora, Lysander districto gladio; Qui hoc, inquit, potiarur, hic de agri finibus dicet oprimè. Plut. in Lacon.

Epictetus.

* Si quem, inquit, cum minis & impetu volueris aggredi, memento præmeditari humanum esse tibi mansuetumque ingenium, & quod pœnitudo damnatumque te sequutura sint. si quicquam immane commiseris, Stob. ferm. 20.

Philippus.

Multa questus apud Romanorum legatos de morib. & calumniis Thessalorum, tandem elatus ira, hanc vocem adiecit, Nondum omnium dierum solem occidisse. Hic sermo non Thessalis modò, verum etiam Romanis suspectus, vtriusque gentis fremitum excitauit. Tit. Liu. 4. Decad. lib. 9.

C. Caesar.

Vide suprà Litigare, contendere: aut ludere cum potentioribus periculosum.

De misericordia.

Phocion.

* **N**Ec ex templo aram, nec ex humana natura misericordiam tollendam esse dicebat. Stob. ser. i. de virtute.

Demosthenes.

* Iustum est, inquit, misereri, non improborum hominum, sed eorum qui immerito infelices sunt. Stob. ferm. 44.

Xerxes.

* Videns Hellepontum nauibus suis constratum omnia litora atque Abydenorum plana hominibus referta, iactauit se beatum, mœxq; misericordia ductus fudit lachrymas,

Artabano causam huius mutationis querenti dicens, subiit animum meum cogitatio quam beruis sit hominum vita, quando ex tam numerosa hominum multitudine post centesimum annum nemo superfuturus est. Herod. l. 7.

Agesilau.

* Audiens in bello ciuili Græcorum multos hinc inde cæcidisse in pugna, & Spartanos esse victores, nullo lætitiæ signo dato, sed misericordia ductus, ingenti edito gemitu, Heu Græciam, inquit, quæ tot milites bello intestino perdidit, quot ei si incolu- mes sint ad debellandos barbaros sint satis. Plut. in apoph.

Senatores Constantinopolitani.

* Leo, Basilij Macedonis Imperatoris filius, per calumniam in carcerem coiectus fuerat. In palatio Pittacus in cauea suspensa degebat, vociferari solitus, heu, heu: domine Leo. Quodam die Basilij Senatores quosdam ad conuiuium vocauit, qui quum auem cantum illium sæpius repetentem audirent, misericordia & mœstitia oborta cibo potuq. omisso assederunt, lacrymantem. Sciscitatus causam Imperator, Quis (inquiunt) cibum capiamus, voce huius auis obiurgati nos qui rationis compotes, & dominorum studiosi credimur? Bruta hæc auis domini sui nomen inuocat, nos luxui dediti in fontem obliuioni mædamus. His verbis mitigatus Imperator, Leonem carcere eductum pristinae dignitati restituit. Cedrenus in Annal.

De moderatione animi.

Chilon.

Elus dictum est, Ita moderandam esse vitam, vt nec inferioribus sis terrori, nec superioribus despectui. Metui à subditis, tyrannicum est: negligentia verò est, sic agere, vt à maioribus contemnaris. Hoc & ad ætatem referri potest. Sic temperandi mo-

res, vt à iunioribus ameris potius quam timearis, à maioribus non contemnaris. Immodica seueritas parat terrore: somnolentia, vinolentia, incogitantia, similiaque vitia gignunt contemptum. Potes & ad fortunam accommodari quæ si sit vehemente ampla, parat qui metuunt citius, quam qui ament aut reuereantur: sin humilior, patet contemptui. Mediocritas igitur hæc quoque est optima. Ausonij carmen sic habet:

Nolo minor me timeat, despiciant maiores.
Eras. ex Laërt. l. 1. c. 4.

Socrates.

Quum ei relatum esset, Quidam de te malè loquitur: Verberet me etiam, inquit, modò absentem. Maxim. serm. 10.

Idem.

Quidam à Socrate salutatus, non resalutauit, sed hoc nequaquam molestè tulit Socrates: amicis autem admirantibus, & ob hominis inciuilitatem indignantibus dixit: Si quis ne præteriret, peius affectus corporum quam nos sumus, nequaquam illi succenseremus: cur igitur illi succensem, qui peius affectus est animo quam nos sumus? Erasmus libro 3. apoph.

Idem.

* Aiunt eum, colapho percussum nihil amplius dixisse, quam molestè esse, quod nescirent homines quando cum galea prodire deberent. Seneca l. 3. de ira, c. 11.

Idem.

† Cum fuisset à quodam calce percussus, admirantibus illius moderationem & tolerantiam, dixit: Quid enim, si me asinus calce impetiisset, num illi diem dixisse m? Laërt. libro 3. cap. 5.

Diogenes.

A caluo quodam conuitiis affectus: Tibi contumeliam, inquit, non dico, sed capillos tuos laudo, quod malam effugerint caluam. Maxim. ser. 10.

Idem.

Idem.

Proditori cuidam ei maledicenti, gaudeo, inquit, me facturum inimicū tuum, non enim inimicis, sed amicis malefacis. Max. ser. 10.

Zeno Citiens.

Cū esset à quodam interrogatus, quomodo affectus esset erga conuicia? Perinde, inquit, atque si legatus absque responso dimittatur. Si significans, eos qui non habent quod respondeant, ad conuicia solere conuenire: eaque non pluris oportere trahi, quàm si nihil esset responsum anè, Laërt. l. 7. c. 1.

Cleanthes.

Sositheus poëta coram populo Cleanthem præsentem hoc carmine oscidit,

ὄς κλειθὺς μερῶν βουλαίων.

Id est,

Quos Cleanthus fat uicras agit at.

quanto conuicio tactus, nil quietam mutauit de vultu. Qua patienti delectati auditores, applaudentes philosopho, Sositheum eiecerunt. Cū Sositheus diceret, se pœnitere quòd eum aspersisset: respondit Cleanthes, Absurdum fore, si cū poëtæ frequenter illudant Libero patri & Herculi, nec illi succenseant, si ipse ob te cōuicium indignaretur. De diis im multa probrosa scripsere poëtæ, uti cū Bacchum faciunt mollem, ridum ac temulentum: Herculem iunt feruentem Omphalæ, vsque sandalia commitigatum caput, èrt. l. 7. c. 1.

Aristippus.

Confutatus in disputatione à quodam audacissimo homine furioso & lido, càm videret illum inflatum gestientem ob partam victoriam: o quidem, inquit, redargutus ab his, sed suauius dormiturus te, qui rearguisti. Laërtius l. 2. c. 8.

Antigonus.

* Nihil facilius fuit Antigono, càm duos manipulares ducti iube-

re, qui incumbentes regio tabernaculo faciebant quod homines & periculosissimè & libentissimè faciunt, de rege suo malè existimantes. Audierat omnia Antigonus, utpote cū inter dicentes & audientem palla interesset: quàm ille leuiter commouit, & longius (inquit) discedite, ne vos rex audiat. Idem quadam nocte cū quosdam ex militibus suis exaudisset omnia mala imprecantes regi qui ipsos in illud iter & inextricabile lutum deduxisset, accessit ad eos qui maximè laborabant, & cū ignorantibus à quo adiuuarentur explicuisset: Nunc (inquit) maledicite Antigono, cuius vitio in has miseras incidistis: ei autem bene optate, qui vos ex hac voragine eduxit. Idem, tam miti animo hostium suorum maledicta quàm ciuium tulit. Itaque cū in paruo quodam castello Græci obsiderentur, & fiducia loci contemnentes hostem, multa in deformitatem Antigoni iocarentur, & nunc staturè humilem, nunc collisum nasum deriderent: Gaudeo (inquit) & aliquid boni spero, in castris meis Silenum habeo. Cū hos dicaces fame domuisset, captis sic vsus est, ut eos qui militiæ utiles erant, in cohortes describeret, cæteros præconi subiiceret: id quoque se negauit facturum fuisse, nisi expediret his dominum habere, qui tam malam haberent linguam. Sen. l. 3. de ira, c. 22.

Isostrates.

Cū quidam apud eum obtrectatoris sermonem referret, ac diceret, me præsentem ille hæc in te maledicta spargebat, Nisi tu, inquit, libenter audisses, nunquam conuiciatus esset. Max. ser. 10.

Xenocrates.

Ingratitudinis à Platone insimulatus, nunquā indignatione iræ ue commotus est, sed & illi qui ipsum ad respondendum Platoni instigare: Hoc, inquit, quod nunc facio, mihi bonum atque commodum est. Et prudentif-

simè homini silentium imposuit. *Ælian.* l. 14. de Var. hist.

Chryseppus.

Quodam ei dicente, Amicus clanculum te mordet, & conuiciatur: *Hominem*, inquit, ne arguito, quoniam idem palàm facturus est. *Max. ser. 10. & Ant. ser. 53.*

Idem.

A quodā improbo multis affectus cōuiciis: *Optimè*, inquit, fecisti, quòd nihil eorum quæ in te sunt, praterieris. *Max. ser. 10.*

Philemon.

Nihil neq; suauius, neque musica cōuenientius esse dicebat, quàm posse conuiciantem ferre. Etenim conuicium dissimulat, si qui conuicio afficitur dissimulat, in ipsum conuiciū redundat. *Max. ser. 10.*

Demonax.

Sophista quidam cūm *Demonactē* accusaret, diceretque, Cur me toties tã acerbè calumniaris? *Quia*, inquit *Demonax*, non contemnis malè loquentes. *Max. ser. 10.*

Moschion.

Multorum improborum calumniis peti, neque indecorum neque detrimentosum esse dicebat. At ab vno aliquo bono vituperari, & decorum & commodum esse iudicabat. *Max. ser. 10.*

Arcefilaus.

Cūm honestos viros ad cœnam inuitasset, accumbentibus omnibus, & cibum iam gustare volentibus, vidēs abesse panem: *Quàm*, inquit, res est apta cōuiuuiis apparandis, esse sapientem. Dedit vir prudentissimus philosophicæ moderationis exemplum, qui non incandescerat iis, qui pro officio mensam necessariis rebus ornare debebant. *Laërt. 1. 4. c. 6.*

Arcefilaus.

Eos à quibus odio prosequeretur clandestino, in duces belli eligebat, magistratus factos euehebat, si quid in eo improbè ageretur, patrocinebatur, atque hac arte reddebat eos

ex clandestinis hostibus amicos. *Quid* hac animi moderatione pulchrius fuit? qua mederi maleuolis maluit quàm vlcisci. *Plutarch. in apoph. Lacon.*

Idem.

Cūm quidam *Agefilaum* *Lacedæmoniorum* regem interrogasset, quicquid apud *Spartanos* *Lycurgi* leges profuissent? moderatè respondit, Omnium voluptatum docuerunt cōtemptum. *Plut. in Lac.*

Idem.

Cūm *Perfarum* nummi sagittariū haberent insculptum, *Agefilaus* ex *Asia* soluens ait, se triginta sagittariorum millibus fugari, tot enim *Daricorum* aureorum millibus *Athenasac* *Thebas* deportatis, ac in plebis moderatores distributis, *Timoocrates* effecerat, vt omnes hostilem animum aduersus cum milites susciperent. *Plut. in Lac.*

Idem.

Postquam *Agefilaus* ingenti strage fecisset *Corinthiorum* vires, eosque intra mœnia compulisset, multis horrantibus vt urbem oppugnaret, negauit id suæ virtuti conuenire qui peccantes ad officium cogeret, nisi qui nobilissimas *Græciæ* vrbes subuerteret. Et hoc est vt eximia cuiusdam moderationis, ita quod adiecit admirabilem viri prudentiam arguebat: *Si*, inquit, eos extinguere vuleremus, qui nobiscum aduersus barbaros steterunt, ipsi nos expugnauerimus vel quiescentibus hostibus, qui subuersis sociis, nullo negotio, quando volent, nos oppriment. *Plutarch. in Lacon.*

Agis.

Quodam dicente, *Philippum* effecturū ne *Lacedæmonis* pateret iter in *Græciam*: *Nobis*, inquit *Agis* senior, o hospes nostra patria sufficit ad illic viuendum. Pectus ad vtrunque paratum, & ad proferendum imperium si contingat, & ad boni consulendum fortunā licet mediocrem cūm

am principum vulgus nec quod ob-
igit sapienter administrant, nec vl-
is satientur ditionis accessionibus.
Plut. in Lacon. apophtheg.

Agésilau.

Lysandro defuncto, Agésilau nu-
nerosam sodalitatē aggregatam
omperit, quam ille ex Asia domum
euerfus; statim contra Agésilau
stituerat. Id primū indignē ferēs
Agésilau, destinarat omnia ostē-
ere, cuiusmodi ciuis Lysander, dum
iueret, fuisset: ac perlecta oratione
quadam quā moriens Lysander post
reliquerat de rebus nouandis, &
iutatione rerum in Repub quoniam
reguebat Lysandriū perniciosum fuis-
ciuem, ac seditionis audum, euul-
are voluit. At tamen cū ab Epho-
o quodam sene ac rerum perito in-
llexisset, hoc non bonum fore, ait:
olumus refodere Lysandrum, ne in
ortuos scire videamur frustra.
Iut. in Lacon.

Pelopidas.

Cū fortis quidam miles per ca-
mnam apud ipsum deferretur, vt
si ei conuiciatus esset: Equidem, di-
t, facta eius respicio, verba autem
non audiui. Stob. ser. 40. Ant. in Me-
par. 1. ser. 53. Max. ser. 10.

Hippocratus.

Suprà de Ingratitudine.

Polydorus.

Suprà de Bono belli duce.

Demaratus.

Cū Persa quidam crebris mune-
ous puerum, quem amabat Demar-
tus, tandem abduxisset, atque id
ditans apud illum dixisset, o Lan-
n, venatus sum amatium tuum: Per-
os, inquit, non tu sanè venatus es,
l mercatus. in iocum vertens con-
meliam. Plut. in Lacon.

Theopompus.

Vxori obiurganti, quod regnum
milius ac minus esset filius tradi-
rus quàm accepisset: Hactenus igit-
t, inquit, maius quod diuturnius.
re moderata sunt, in longum tem-

pus durant, & hoc ipso meliora sunt.
Plutarch. in Lacon.

Philippus.

* Demochares ad illum Parrhesia-
stes, ob nimiam & procacem linguā
appellatus, inter alios Atheniensium
legatos venerat. Audita benignè le-
gatione, Philippus, dicite mihi, in-
quit, facere quid possum, quod sit A-
theniensibus gratū. Excepit Democha-
res: Te, inquit, suspendere. Indignatio
circumstantiam ad tam inhumanam
respōsum exorta est: quos Philippus
conticescere iussit, & Therfitē illum
saluum incolūmēque dimittere.
At vos cæteri legati, inquit, nūciatē
Atheniensibus, multo superbiore es-
se qui ista dicunt, quàm qui impunē
dicta audiunt. Senec. l. 3. de ira, c. 23.

Psammetichus.

Quum videret Cyri milites per vr-
bem captam discurrentes, perconta-
tus est Cyrum, quid agerent? Quū-
queis respondisset, Diripiunt vrbe-
tuam, opēsque tuas populantur: Ne-
quaquam, inquit, o rex, nihil iam hīc
meum est, tuum est quod diripiunt.
Ha vox commouit Cyrum, vt suos a
direptione reuocaret. Eras. lib. 6.
apophthegm.

Pompeius.

De se liberè profitebatur, quod o-
mnem magistratum quem gesserat,
& citius esset nactus quàm ipse expe-
ctasset, & citius deposuisset, quàm
ab aliis expectatum esset. Quod citō
suscepisset imperiū, vel fortuna fuit,
vel præmaturè virtutis: quod maturè
deposuit, animi moderati erat, non
ad tyrannidem spectantis, sed ad rei-
publicæ commodum. Plutarchus in
Rom. apoph.

Augustus Cæs.

* Timagenes historicus multa con-
uicia in eum & eius comum voce &
scriptis effutiuerat: deinde apud Afi-
nium Pollionem diuerterat, vbi de
Cæsare Augusto historias scriptas in
ignem posuit. In vrbe Roma Cæsar
maledicūm hominē uocem tulit p-
Hk

tienter, & duntaxat Pollioni dixit, *ἄνευ ἰουρῶν*, id est, feram alis. Paranti demum excusationem obstitit. Fruere, inquit, mi Pollio, fruere. Et cum Pollio diceret, si iubes Cæsar, statim illi domo meâ interdicâ. Hoc me, inquit Augustus, putas facturû, cum vos in gratiâ reduxerim? Vides quid potentissimus monarchâ fecerit, & quanta animi moderatione sit vsus. Senec. li. 3 de ira, cap. 23.

Fl. Vespasianus.

Sylvius liberalis, quum in defensione diuitis rei obliquè mordens dixisset, Quid ad Cæsarem, si Hipparchus sestertium millies possidet? Notans Vespasianum, velut inhiantem rei facultatibus: Cæsar non modò non offensus est, verùm etiam dictum approbavit, quasi simpliciter prolatum. Sueton.

Alex. Severus.

Epigramma quod in laudem Pescenij Nigri fuerat adscriptum illius statux ad viuum effictæ, quum præfecti suaderent eradendum, Severus noluit, dicens, Si talis fuit, sciant omnes qualem vicerimus: si talis non fuit, putent nos omnes talem vicisse. Alius Spartanus.

Otho Imp.

Iam moriens, vocavit ad se Cocceium fratris sui filium, quem sic admonuit: O fili, habuisse te patrum Cæsarem nec profus obliuiscaris, nec admodum memineris. Docere autem voluit adolescentem, vbique moderandum esse animum: vt si cogitaret se patrum habuisse imperatorem, virtutè amplecteretur, ne de honestamento esset antecessoribus: & interim tamen non adeò superbi- ret, vt alios præ se contèneret. Suet.

Idem.

Vbi iâ mori destinasset, sensit eos qui ab ipso deficere & abire cœptabant, pro desertoribus corripit ac detineri. Itaque vetuit ne cuiquam fieret iniuria, dicens: Adiciamus vitæ & hanc noctem, & in profundam ve-

speram vsque patente cubiculo, quis adire vellet. potestatem sui conueniendi fecit. Sueton. in vita Othonis Syluij.

Huc aliqua ex parte pertinent apophthegmata de Clementia, Ira remittenda, Humilitate, Mansuetudine, Patientia iniuria, Victoria moderatione, Vltione neglecta, &c.

De modestia.

Socrates.

* IN nauigando gubernatori, in viuendi ratione melius ratiocinanti parendum esse dicebat. Ant. & Max. ser. de animi humilit.

Livia.

Livia Augusti Cæsaris vxor, inretrogata quibus rationibus Augustus sibi subiecisset? respondit, Multa modestia, quòd ea quæ placerent Augusto, faceret libenter: quòdque se scire dissimularet, quibus ille rebus de mi frueretur. Dion in Tiberio.

Godsfredus Bulionius.

† Eius consilio, auspiciis, & armis plurimis orientis ciuitatibus, maximeque Hierosolymis expugnatis Christiani principes, & bellatorum humeris impositum: in regiam delatum vno omnino consensu, Regem proclamauerunt: qui regni quidem titulum non abnuit, auream verò reiecit, indignum esse dicens, illic aure diademate hominè vti, vbi Rex Regum Christus pro hominum spem coronam tulisset. Guliel. Tyt. lib. 9. cap. 9.

Alphonsus.

Lucas Medicus, orator omnium clarissimus, cum oratione membrum omnibus absolutissima, Alphonsi regis innatas virtutes decantasset, hæc audiens: Si vera sunt quæ de me prædicasti, inquit, diis immortalibus meritò gratia ago: sin minus, vt istæ hæc faciant, oro & obsecrò. Laudanda principis honestissimi modestia

Panor

normit. libro 1. de rebus gestis Al
nonfi.

De modestè dictis.

Pythagoras.

Postquam venisset Phliuntem, & cum Leone Phliasiorum principis doctè & copiosè quædam dissecesser, Leo ingenium & eloquétiam omnis admiratus, quæsiuit ex eo, qua maxima arte confideret? cui Pythagoras respondit: Se nullam quidém scire, sed esse philosophum, id est, sapientiæ studiosum. huius verendia, sapientis cognomen arrogans, o se prius venderant σφῶδ, verin titulum modestiæ. Eras. libr. 7. ophth.

Socrates.

Socratis illud omnium maximè celebratur, quòd dicebat, Se nihil scinisi vnum, quòd nihil sciret. Inirebat enim de singulis, tanquam abigens, non quòd reuera nihil haberet certò cognitum: sed hac ironia suã declarabat modestiam, & alion redarguebat arrogantiam, qui profitebantur nihil nescire, cum vera nihil scirent. Sophistæ quidã licè profitebantur, sese ex tempore sponsores ad omne propositam teriam: horum arrogantem inscimen se penumero confutabat Socrates. Atque ob hoc ipsum, vt ipse quin interpretatur, ab Apolline iuratus est sapiens: quod quamuis otium rerum ignorantiam cum cæcis haberet communem, eo nominamen illos superaret, quòd suam citiam agnosceret, cum illi hoc oque nescirent, se nihil scire. Eras. apophth.

Anonyma.

Quum se contulisset Corinthum, cula quædam diu attentè illum pexit, nec dimouebat ab illo oculi admiranti similis, quumque ille isset, Quid vis mater, & quam ob

causam me sic aspicias? Demiror, inquit, si te mater decem menses pertulit in vtero, quum hæc ciuitas vnicum tantum diem habens te soleat Eras. l. 6. apoph.

Arcebius.

Si quando probabat aliquid, diceret solitus est, *οὐκ ἴστω*, id est, aio, siue mihi videtur, siue fateor. Si quid displicebat, dicebat, *ὁ σὺν γὰρ τῶν θεῶν τῶν τοῦ ὁ δὲ ἴστω*, id est, his non assentietur ille, nominato quopiam: simul & in asseuerando seruans modestiam, & in contradicendo fugiens inuidiam. Laer. l. 4. c. 6.

Aristoteles.

Admonebat, neminem de se debere prædicare vel in laudem vel vituperationem: quòd illud esset hominis vani & inanis, alterum stulti ac vecordis. Laer. l. 5. c. 1.

Agessilaus.

Cum ex Ægypto in patriam proficisci vellet, in portu Menelai morbo lethali correptus est, verum cum iam mortis hora instaret, suis prohibuit, ne corporis sui imaginem vel statuam in honorem eius erigerent. Si quod, inquit, præclarum facinus gessi, hoc erit monumentum mei: si minus, ne omnes quidem statua illustrabunt mei memoriam. Plutarch. in Laconicis.

Idem.

Audiens Megarensis adolescentem multa iuueniliter de sua ciuitate iactantem: Sermones, inquit, tui opus habent magnis viribus. Modestè reprehendit adolescentem, qui magnificè quidem loquebatur, viribus autem careret. Plut. in Lacon.

Antalcidas.

Cum in Samothracia sacris initiaretur, interrogatus à sacrorum antistite, quidnam præclarigessisset in vira? Si quid, inquit, feci quod laude dignum est, deos nequaquam latet. Et sic modestè tacuit, ne se vel immodicè laudare, aut turpiter vituperare diceretur. Plut. in Lacon.

Theopompus.

Suprà de Ambiguè dictis.

Alexander.

Videns diuinos sibi honores tribui, vulneratus in bello ait, Cur me deum vocatis, qui me videtis sanguinolentum ac vulneratum sentire humanam imbecillitatem? Plutarch. in apophth.

Augustus Caesar.

Si quando filios suos dimitteret ad peregrinos, modè eò eos sic hominibus commendauit, vt benefacerent, si mererentur. Sueton.

De modo & mediocritate.

Pittacus.

A Iunt dicere solitum, Dimidium plus esse toto, de quo dicto multa Erasmus in Chiliadibus. Hoc dictum autem extat apud Laert. libro 1. cap. 5.

Solon.

* Eius item dictum nobile, & singulis momentis repetendum dictum celebratur: Μὴδὲ ἄρα, i. Ne quid nimis, quo mediocritatem auream, in omnibus seruandam esse iubet. Laer. & Stob. ser. 3.

Cleobulus.

* Nec minus celebre est illud Cleobuli, Μέτρον ἀρετῶν, i. Modus optimus: Eandem mediocritatem commendans. Laer. & Stobæus.

Socrates.

Percontatus quænam esset potissima iuuenum virtus? Vt, inquit, ne quid nimium tentent. Calor enim ætatis vix finit illos seruare modum. Laer. in Socrate.

Democritus.

* Si quis modum (inquit) excesserit, iucundissima quæque iniucundissima fient. Stob. ser. 17. Idem ab epiæto dictum est, Ariano teste.

*Vide apoph. de Temperantia.**Aristippus.*

Aristippus Aretam filiam salubribus præceptis instituebat, consuefaciens, vt vbique quod immodicum esset cõtemneret, quòd mediocritas in omni re sit optima: & in fœmine maximæ virtutis sit, temperare cupiditatibus. Laert. li. 2. cap. 8.

Diogenes.

Cùm multis videretur immodici philosophus, respondit, sese imitatorum magistrus, qui tonum legitimum excedere solent, vt alij congruum arriperent. Quod enim excedit modum, tametsi vitiosum est, tamen ad excitandam aliorum fœcundiam conducibile est. Ita pallium ac dolium Diogenis diuitibus suas delicias exprobrabât. Laer. lib. 2. cap. 8.

Theopompus.

Suprà de ambitione.

M. Cato.

Qui magistratum eundè frequenter ambirent, dicebat velut ignaro viæ, ne aberrarent, lictores qui præcederent semper quærere. Solebant enim lictores præire, non vt viam ostenderent, sed honoris gratia. Voluit autem indicare vir prudentissimus, modum etiam in petendo magistratu obseruari oportere. Erasmus lib. 5. apoph.

Seneca.

† Cùm vestem qualem decet fumo cùm ambulo vt oportet, cùm cæno, vt debeo: non cæna, aut ambulatio, aut vestis bona sunt, sed meum in his propositum seruandi in quaquere rationi conuenientem modum. Epist. 92.

De molestia.

Socrates.

* Interrogatus quomodo quis sine molestia vitam ageret? negauit id villo modo fieri posse. Non enim licet, dixit, ciuitatem aut domum inhabitanti & cum hominibus versan-

si, sine

i, sine molestiis degere. Stob. sermone 97.

Idem.

* Interrogatus quid bonis mole-
tum esset? respondit, Prosperitas
mpiorum. Anton. & Max. serm. de
Dolore.

De mollitie.

Bion.

C Vidam obiicienti, quò adole-
scentem quandam ad se nõ pel-
lexisset: Tenellus, inquit, caseus non
trahitur hamo. Significans, pueros
elucos non esse ad philosophiam
accommodos. Laert. lib. 4. cap. 7.

Zeno.

Cùm mollis adolescens lutosam
iam lentè segnitèrque transcende-
ret: Meritò, inquit, suspectum habet
utrum, non enim in illo, veluti in spe-
ulo licet se intueri. Laert.

Plato.

Discipulo nimium effœminato,
nolli, curanda que cui deditissimo
ubridens, Quousque, ait, tibi carce-
m ædificare perges? Stob.

Diogenes.

Suprà de Generatione.

Idem.

Videns adolescentem quempiam
ese ornantem molliter: Si ad viros,
inquit, frustra: si ad fœminas, iniuste,
Laert. lib. 6.

Idem.

Diogeni Cynico cùm à comptio-
re adolescente ac molli proposita
esset quæstio, vt eius nodum solue-
ret: Non tibi prius respondendum
esse puto, inquit Diogenes, quàm
sublatis vestibus ostenderis, vtrum
vir sis, an fœmina. Notauit autem ex
cultu virili hominis mollitiè. Laert.
lib. 6.

Idem.

Quum adolescentuli circumstan-
tes Diogenem acclamassent, Canis,
canis, ac mox territi fugere cœpif-
sent, rogati que cur fugerent, dixif-

sent, Ne mordeas nos canis. Bono, in-
quit Diogenes, animo sitis, filioli, ca-
nis non edit betas. Te & illis expro-
brans molliciem. Laert. lib. 6.

Idem.

Speusippus quum vehiculo ferre-
tur in Academiam, obuium habuit
Diogenem: cui cum Salue dixisset:
At tu, inquit nequaquam salue, quia
eiusmodi cùm sis, non diu viuere cu-
pis. Notauit autem molliciem ho-
minis, quæ plerunque multorum
morborum causa est, vt labor & exer-
citiium sanitatis. Laert.

Arcefilaus.

Diuitem quandam immodicè mol-
lem ac delicatum, capillitio arte cõ-
posito, oculis volubilibus ac lubri-
cis, quum is alioqui castus & integer
haberetur, ita perstrinxit: Quid re-
fert, inquit, aduersi an auersi cince-
di sitis? Sensit autem, mentis integri-
tati corporis etiam habitum & cultum
oportere congruere. Laert. li. 4.

Anonymus.

Sybarita quidam iter faciens per
agros, quum videret quosdam fo-
dientes, dixit, se spectando illos fo-
dientes rupturam capere. Ad hanc
vocem auditam quidam ita respon-
dit: At mihi te audienti lacus dolet.
Tanta erat Sybaritarum mollicies,
vt nullum opificium in ciuitatem
admitteret, quod cum strepitu exer-
ceretur, quod genus sunt fabrorum
ferrariorum & lignariorum. Atque
adè ne gallum quidem gallina-
ceum in ciuitate fas erat alere, ne
quid esset quod illis somnum inter-
rumperet. Iocus autem in hoc erat,
quòd agricola probabilius dixit, si-
bi ex tam stulta voce dolere latera,
quam Sybarita dixerat, se ex fossor-
um ligone sentire rupturam. Late-
ra dolent loquenti, non audienti: &
rupturam patitur grauitèr laborans,
non spectator. Athenæus lib. 12.

Cleomenes.

Nicagoras Messanus, quum in Æ-
gyptum venales equos optimosque

adduxisset, factus obiam Cleomeni Lacedæmonio, antè sibi cognito, salute data, interrogavit: Cur in Ægyptum profectus esset? Quum ille equos optimos, bellòque idoneos se adduxisse responderet: subridens Cleomenes, Mallem (inquit) mimos & cynædos adduxisses. Notavit autem eo dictorio Ptolemæum, qui mollis & effæminatus inter mulieres yuebat. Plut.

Anonymus.

Recitanti quod scripsit Pindarus, Græciæ fulcimentum esse Athenas, Lacon dixit: ruituram Græciam, si tali fultura niteretur. Taxavit Atheniensium mollitiem, quæ poetæ elogio non responderet: aut certè poetæ vanitatem, qui tali præconio celebrasset indignos. Plut. in Lacon.

Demonax.

Proconsul Cynicum quendam, à quo publicè erat proficissus ob mollitiem, ad supplicium abripi iussit. Huic deprecator erat Demonax, dicens, homini ignoscendum esse ob sectæ vitium. At cum proconsul non denegaret veniam, rogat tamen quo afficiendus sit supplicio, si in eodem peccato porrò deprehenderetur? Demonax, hominem totum inungi, ac forcipe velli oportere, pronuntiabat. Notans libertatem castigandi in Cynico, & mollitiem accusati, vnguentis enim semper delectabatur. Bras. lib. 8 apoph.

Hæc cognata sunt apophthegmata de Vnguentis & Ignavia.

De monitione.

*V*ide Admonitio, Castigatio, Reprehensio, &c.

De Monarchia.

Alexander.

*D*arius obtulit has condiciones Alexandro, vt ab ipso acciperet

talentorum decem millia, & insuper Asiam secum ex æquo partiretur. I cum recusaret Alexander, Ego, inquit Parmenio, accepissem, si Alexander essem: Et ego, inquit Alexander si Parmenio essem: Dario autem hū in modum respondit, Neque terran duos soles, neque Asiam duos reges ferre possit. Et hūc animi celsitudinem probare possis, nisi dictum impotentiam quandam dominandi saperet. Sic Plutarchus in apophthegmat. regum & imperatorum. Verum hoc paulo aliter recitat Serinus in Commentariis, cuius hæc sunt verba: Cū Lydis Cræsus imperaret, fratrem in consortium imperij assumpsit: tū quid ex Lydis accedens, dixit, Omnium in terra bonorum, ô rex, maximum es sol: neque quicquam extaret in terra, sole non illustrante. At si gemini soles forent, periculum immineret, ne omnia conflagrantia pessum irēt. Ita & regem vnum quidem accipiunt Lydi, & seruatore esse credunt: duos verò simul tolerare non possunt, &c. Stob. ser. 45.

Aristoteles.

† Entia nolunt disponi, nec est bonum pluralitas principantium, vnus ergò princeps. li. 12. Metaph. & Homerus *εἰς βασιλεύς.*

Socrates.

* Ei qui anima nesciret vti, dicebat melius esse vt seruus vitam duceret quàm liber. Esse autem hoc animi, tanquam nauis, gubernaculum tradendum alteri cuiquam, qui didicerit gubernandi homines artem, quam civilem quoque, & iudicalem, & iustitiam, vt est, sapius appellabat. Stob. ferm. eod.

De morbis animi.

Democritus.

*D*icere solebat, si corpus animum in ius vocaret, haudquaquam futurum vt ille muneris male administrati

istrati crimen effugeret. Animus in corpore veluti præsidio collocatus est, & tamen pleraque mala corpori ab animo veniunt.

Anonymus.

Chryssippi discipulus medicus non ignobilis, Antigoni regis amicum quendam ex nimia intemperantia morbo laborantem, negavit posse sanari, quumque alter medicus Epitotes Philippus, se sanaturum polliceretur, respondit, illum ad morbum ægri respicere, se autem ad animum. ex Cels. lib. 3.

De morbis corporis.

Socrates.

Interrogatus, quid morbus esset? respondit, Perturbatio corporis. Stobæus, ser. 98.

Plato.

Dicere solebat, si me interrogares, quo præsentem vel absentem melius habeant corpora? responderem, utique, sanitate præsentem, morbo remoto. Ficin. lib. 5. de hominis natura.

Philotinus.

Empyone quodam grauitate ex iecinore laborante atque exulceratum digitum ostendente: O bone, inquit, vir, tantumne tibi superest otij ut de vngularum vlcere sollicitus sis? Plut.

Alcmaon.

* Rogatus, unde morbi acciderent? respondit, alios ob efficientem causam, propter excessum caloris aut sic citatis: alios materialem ob causam, abundante aut deficiente alimento: alios veluti in aliquibus vasibus, ut in sanguine, medulla, aut cerebro; aliquando autem ab externis causis eos nasci, propter quasdam aquas, regionem, lassitudinem, rerum penuriam, aut his similia. Stobæus ser. 98.

Diogenes.

Earum domorum, in quibus reperitur copia alimentum, multos esse mures & feles: sic etiam corpora quoque

rum cibi caperent, multos quoque morbos ascescere dicebat. Stobæus, ser. de Intemperantia.

Antiphon.

* Dicebat morbum esse timidus & ignavis loco festi: quippe qui ægrotautes ad laborem prodire non cogantur. Stobæus, serm. 8.

Ion sophista.

Dicebat, rem morosam esse ægrota-tionem. Nam ægrotis & vxor molesta est, & medicum incusant, & lectulum molestè ferunt. Ex amicis autem, & qui accedit grauis est: & qui discedit, molestus. Sic animus ægrotus & lætis & tristibus offenditur, Philostratus.

Epaminondas.

Tempore belli Leuctrici, quum accepisset quendam strenuum virum periisse morbo, per iocum dixisse fertur: Unde fuit illi moriendi otium in tantis negotiis? Frequenter autem non minima morbi pars est, imaginatio morbi, metusve. Hunc languorem solet excutere negotiorum ardor. Erasmi. lib. 5. apoph.

Polemon sophista.

Suprà de iocose dictis.

Cicero.

In Vatinius, qui scrophas habebat in ceruice (id est morbi genus) quum causam quandam ageret: Tumor, inquit, habemus oratorem. Asiatici autem dicti sunt tumidi. Erasmi. Rot. lib. 4. apoph.

Seneca.

† Simplex erat antiquis ex simplici causa valetudo. Multos morbos multa fercula fecerunt. Epist. 95.

Idem.

† Nunc verò quam longè processerunt mala valetudinis? Has vsuras pendimus voluptatum ultra modum, fasque concupitarum. Innumerabiles esse morbos miraris? Coquos nunc mera. ibi.

Vide Aegrotatio, Sanitas.

H h iij

De moribus.

Socrates.

Dicere solebat, Neque vinum austerum aptū esse potioni, neque mores agrestes hominum conuersationi. Stob. ser. 4. de Imprudentia.

Antigonus.

† Mirari se dicebat, cur ij qui lapida signa sculperent, summa ope niterentur, vt lapis homini quā simillimus enadat, seipos curare negligenter, ne similes lapidibus & videantur & sint. Laërt. libro 2. cap. 5.

Diogenes.

Musicos in ius vocabat, dicens, quod lyrae chordas congruè aptarent, animi mores negligenter. Laer. libro 6.

Aeschylus.

Aliquando spectans Isthmia certamina, quū alter pugilum esset cæsus, totūque theatrum exclamaret, O, Chium Iouem fudisti! vide, inquit, cuiusmodi sint hominum mores: cæsus silet, & spectatores vociferantur. Solent isti ob dolorem exclamare. Hic contra, qui dolebat, silebat: qui læsi non erant, exclamabant. Eras. li. 6. apoph.

Augustus Cæs.

Liuiā & Iuliā Augusti Cæsaris filia, in gladiatorum spectaculo cum omnium formosissimæ essent, omnium oculos in se conuertebant, comitatus dissimilitudine. Liuiā quippe cingebant viri graues, Iuliā verò iuuenes lasciuientes & luxuriosi. Augustus igitur pater cum hæc vidisset, intellexit demum quā diuersis moribus filias haberet. Eras. lib. apoph. ex Suet.

Alphonsus.

Cum Syracusanum quendam equitem truculentis moribus, hominem barbarum appellasset, atque ille quod præclara patria Græca origine esset, nomen barbari abhorrēs, iniquo api-

mo ferre iniuriam videretur: Ego, inquit rex, non à patria soleo, sed à moribus barbaros desinire. Docuit autem non ex patria vel parentibus, sed ex moribus, ceu Leonem ex vnguibus, iudicandum esse. Panorm. lib. 1. de reb. gest. Alphonsi.

De morum diuersitate.

Socrates.

Ephorus Cumæus, Theopompus Chius, cum diuersis moribus essent, Socrates de his dicere solebat, alterum freno egere, alterum calcari. Quintilianus li. 10. ca. 1. & Cicero li. 1. de Oratore.

Aristippus.

Vterque Dionysium coluit, Aristippus & Plato: sed Aristippus à deliciis aulicis, quum adessent, non abstinebat: Plato etiam inter regalem luxum, frugalitatem seruare nitetur. Itaque quum Plato reprehenderet Aristippum, quod adeo lautitiis indulgeret: rogauit, quid sentiret de Dionysio, num vir bonus videretur? quum respondisset, Videri bonum: Atqui ille, inquit, me multo viuere lautius. Proinde nihil verat, eundem & lautè viuere, & bene viuere. Laërt. li. 2. cap. 8.

Philippus.

Duo erant fratres, quorum alteri nomen Amphoterus, quod Græcis sonat ambo: alteri Hecaterus, quod illis sonat vterque. Philippus animam uertens Hecateron esse cordatum, ac gerendis rebus accommodū, contra Amphoteron ineptum ac degenerem, inuertit illis nomina, dicens Hecateron esse Amphoteron, Amphoteron autem esse Oudeteron, id est, neutrum. Significans alterum fratrum, videlicet Hecateron, duorum in se virtutes complecti, alteri nihil relictum. Itaque ei qui Amphoterus dicebatur, mutauit nomen in contrarium, vt & *Sétepos* diceretur, quasi nullius pretij. Plut. in apoph.

Antis

Antipater.

Dicere solebat, quum duos haberet Athenis amicos: neque Phocioni nunquam persuasisse posse, ut acciperet, neque Demadem unquam dando complevisse. Plut. in apoph.

De moribus in melius mutatis.

Agis.

Historici narrant, Agidem puerum in summis deliciis esse educatum, sed simulatq. adolescens ad Reip. gubernacula admotus est, incredibili mutatione, reiectis pristinae vitae voluptatibus, huc totum animum adiecit, ut Spartam barbarorum ac Graecorum moribus corruptissimam ad pristinam frugalitatem reuocaret: quae res illi fuit exitij causa. Utinam autem aeterni principes, quorum prima aetas erè luxu deliciisque corrumpitur, alterum cum Agide tum animum verant ad bonam frugem, cum regni tabenas accipiunt. Plut. in Lacon.

Seneca.

† Exigo à me, inquit, non ut optimis par sim, sed ut malis melior; hoc mihi satis est, quotidie aliquid ex vitiis meis demere, & errores meos obviargare. lib. 3. de B. vita. ca. 17.

Isaeus sophista.

Suprà de Luxuria, luxu & voluptate.

Cleomenes.

Diutino morbo vexatus, expiationibus ac diuinis cum auscultaret, antè non solitus id facere, quodam id admirante: Quid miraris, inquit? Nō enim idem sum nunc, qui tunc eram. Cùm autem non sim idem, nec probo eadem. Elusit quidem ille inconsistentiae reprehensionem: verum tamen est, non eadem placere seni, quae iuueni placuerant. Plutarc. in Lacon.

Idem.

Argiuis proflentibus, se prioris

conflictus fortunam, in qua victi fuerant, iterato praelio sarcire velle: Demiror, inquit Cleomenes, si duarum syllabarum accessione facti estis meliores, quàm eratis prius. Huius apophthegmatis argutia Latine reddi non potest. nam Graecis *μὴ χεῖρα* pugnare est, *ἀναμὴ χεῖρα* redintegrare pugnam. Inter haec duo verba nihil interest, nisi quòd posterius superat prius duabus syllabis *ἀνα*. Plutarc.

Themistocles.

Adolescens in comotationibus ac mulierum amoribus volutabatur. Ac postquam Miltiades factus imperator apud Marathonem devicisset barbaros, iam nullus offendit illum quicquam agentem praeter deorum. Percontantibus autem, cur mores tam repente mutasset? Militia (ait) nunc me non patitur cessare atque dormire. Plut. in Themist. & in apoph.

De moribus mutatis in peius.

Hybreas.

Euthydame rhetor cùm aliquando ob oratoriam clarus atque utilis Reip. esset, ad tyrānidem postea inclinabat. Eius amicus Hybreas, illo mortuo, Euthydame, ait, Malum est civitatis pernecessarium. Nam nec tecum vivere possumus, nec sine te. Brus. li. 4. cap.

Theodorus Gadareus.

Tiberij in rhetoricis praceptor, animaduertens in puero sanguinariū ingenium sub specie lenitatis latitans, subinde inter obiurgandum appellavit illum *αἰματὸν ἀμύραν* *συμπεφυμένον*, id est, lutum sanguine maceratū. Hic initio principatus miram lenitatem praese tulit, sed progressu temporis ad immanem crudelitatem devenit. Eras. 6. apoph.

De morionibus ac stultis.

Fridericum imperator.

Interrogatus an moriones in conuiuium intromittendi essent? Neque stultis, inquit, delectari possum, neque superbis esse amicus. Non intelligunt hodie principes Friderici dictum, qui hac hominum face ita delectantur, ut omnes aulae stultorum & morionum sint plenæ. Æneas Sylvius lib. 2. Comment. de rebus gestis Alphonsi.

Alphonsus.

Quamquam esset liberalissimus, stultos tamen & moriones per raro admisit, huiusmodi homines cisterne rimosa per similes esse dicēs, quas ut nullus impleret imber, sic hos nulli quamuis magni prouentus rerumque compendia exsatiarent. Pontanus de liberalitate.

Idem.

† Scurram aut morionem habebat in aula, qui censoria virgula singulorum facta, dictaque notabat, & tabellis descripta stato tempore Regi offerebat, suo adscripto iudicio, quodnam sibi ex omnibus stultissimum videretur. Accidit ut Rex ipse Maurum seruum fidelissimum cum magna pecuniæ vi, equorum emendorum causa in Africam mitteret. Id factum morio lueris mandatum, nihil minus expectanti regi in hæc verba recensuisse fertur: Alphonsus Rex Christianus, Mahumetanum Pœnum aliquot aureorum millibus onustum ad Mahumetanos dimisit. Exitus acta probabit. Ego verò si bona fide reuertatur Maurus, illum stultissimum, Alphonsum sapientissimum: si non reuertatur, quod vero similis est, Alphonsum stultissimum, Maurum sapientissimum, pro ea qua polleo, censoria autoritate pronuntiare non verebor. Ægid. Corroz.

de dict. & fact. memorab.

Io. Stokenfis.

† Leopoldus I Austriacus contra Helætorum tres pagos confœderatos, magno scripto exercitu; Turingia, de inuadenda Sintensium regione cum suis deliberabat Intererat cœ filio Ioannes Stokenfis, Ducis morio ut aliàs sæpè, quòd illum propter stultitiam & ingenij tarditatem rebus seriis animum adhibere non posse sciret Is tamen præter morem, & expectationem exclamauit: De inuadendo cogitatis omnes, nemo de euadendo. Ominosam eam vocem fuisse funestus exitus declarauit. Sæpe etiam est olitor, ait Poëta, verba opportuna locutus. Stumpfius.

De morte.

Thales.

Dicebat nihil interesse inter vitam & mortem: ob id opinor, quòd vtraque res æquè esset secundum naturam: nec mortem malam esse magis, quàm natiuitatē. Cuidam verò obstrepenti, Cur igitur tu non moreris? false respondit: Ob hoc ipsum, quia nihil refert. Potius enim habetur quod accersitur. Laert. lib. 1. cap. 1. Stobæus adscribit Pyrrhoni, ser. 110.

Bios.

Cuidam mortem aduocanti in liberorum amissione: Cur homo, inquit, ipsam vocas? nonne etiam si non vocaueris, veniet? Maxim. sermone 36.

Idem.

Percontatus, quod genus mortis malum esset? Quod, inquit, legibus constitutum est. Sensit autem vir prudentissimus, eam mortem hominibus nequaquam formidandam, quæ secundum naturæ leges inuadit mortales, sed eam potius, quam delictis turpiter & ignominiosè promeriti sunt, qui debitum licitori ac car-

nifici officium præstant. Maximus ser. 36. & Stobæus.

Socrates.

Critoni vehementi studio suadenti, ut si vitam ipse suam negligeret, certè liberis etiam parvulis & amicis ab ipso pendentibus se servaret incolamem: Liberi, inquit, Deo, qui mihi eos dedit, curæ erunt; amicos hinc discedens inueniam vobis aut similes, aut etiam meliores, ne vestra quidem consuetudine diu cariturus, quando quidem vos breui eodem estis commigraturi. Eras. li. 3. apoph. ex Platone & Xenophonte.

Idem.

* Animaduertens amicos qui eum in carcerem sequebantur lugere, Quid hoc est? inquit. Nonne iam dudum sciebatis me, ex quo genitus eram ab ipsa natura morti fuisse damnatum? Atqui bonis aduentantibus præripi è vita, mihi nimirum meisque beneuolis lugendum foret. Si verò malis impendentibus diem oboeo, arbitror tanquam pro felicitate quadam à vobis omnibus esse lætandum. Xenophon in apol.

Idem.

Cuidam dicenti, Athenienses te morti adiudicauerunt, Et illos, inquit, natura. Sentiens non esse magnū malum, si quis adigatur ad mortem, paulo post moriturus, etiam si nemo interficiat. Quanquam hoc dictum quidam ad Anaxagoram referunt. Eras. lib. 3. apoph.

Idem.

* Dicebat rectè philosophantes mortem meditari, quæ eis minimè terribilis erat, Plato in Phædone.

Musonius.

* Scitis dictis mortem meditandam sibi & aliis proponebat Inter quæ & hæc occurrunt. Virtute præditi homines, inquit, siquidè cõducant, cum paupertate manent in viuis: Sin minus, facillè migrant, tanquam ex solenni conuentu ac celebri, ita etiam è vita. Non aliter quam è domo, inquit Bion, exigimur,

si locator nõ accepto pretio locationis fores reuellat, regulam adimat, puteum obstruat: ita etiam hoc corpusculo relegor, quando quæ locauit natura oculos ademerit, aures, manus, pedes, non moror amplius. Sed sicut è conuiuio discedo, nihil indignans: ita dem è vita. Sicut bonus histrio bene prologum, bene medium fabulæ, nec non bene etiam catastrophem agit: ita bonus vir quoque primordia vitæ rectè, & media probè, finemque congruè his administrat. Et ut pallium ubi detritum fuerit depono, ita non pro castro, nec vitæ tuendæ desiderio flagro, sed & cum liceret adhuc feliciter degere, morior, &c. Stob. ser. de virtute.

Anaxagoras.

Absens morti addictus est. Id nuntianti, iam olim, inquit, istam sententiam tulit natura æquè in illos, atque in me, Sentiens, Athenienses non minus addictos morti, quam esset is quem damnarent. Alii aliud mortis genus obtingit, sed omnibus eadem est moriendi necessitas. Laertius libro 2.

Idem.

* Duas esse mortis doctrinas dicebat: alteram, tempus antequam nati sumus, alteram somnum. Stob. ferm. 119.

Diogenes.

Rogatus num quid mali esset mors? Quo, inquit, pacto malum, cum præsentem non sentiamus: Quod autem abest, nulli malum est: Dum sentit homo, viuat: nondum igitur adest mors, quæ si adsit, abest sensus. Malum autem non est, quod non sentitur. Hanc ratiocinationem quidam tribuunt Epicuro. Mors quidem mala non est, sed iter ad mortem miserum est. Id si metuimus, tota hominis vita quid aliud est, quam iter ad mortem? Laert. li. 6.

Idem.

Ei ex vulnere humeri grauiter laboranti, vehementique dolore affe-

to, quidam ex amicis insultabat dicens, Quin igitur mortem obis, & Diogenes, & te ipsum his damnis liberaras? tum ipse respondit: Eos qui sciunt, quæ in vita fieri dicique conueniret, in vita manere æquum esse. In quo genere hominum seipsum etiam numerabat. Verum tibi, inquit, qui neque quid agendum, neque quid dicendum sit, noueris, opportunum moriendi tempus est. Me verò qui sciã illa, pars est in viuus agere. Ælian. lib. 10. de Var. hist.

Antisthenes.

Audiens Diogenes Antisthenem grauius ex morbo decumbere, qui amore huius vitæ morbum molestius ferebat, cum sicca ad decubentem ingressus est, ad quem cum Antisthenes dixisset, Quis me his doloribus liberabit? Diogenes prolata sicca, Hæc, inquit. Contra Antisthenes: Doloribus, inquit, dixi, non vita. Laërt. lib. 6.

Epicurus.

Dicere solebat, contra cætera omnia aliquid tutum inueniri posse, at contra mortem omnes nos inhabitare urbem immunitam. Maxim. serm. 36.

Idem.

* Ridiculum esse dicebat, currere ad mortem tædio vitæ: cum genere illo vitæ quod elegisti, ut currendum esset ad mortem effeceris. Item, Quid tam ridiculum, inquit, quam appetere mortem, cum vitam tibi inquietam feceris metu mortis? Seneca epistol. 24.

Aristippus.

Interrogatus, quomodo Socrates obisset diem? ut ego, inquit, optarim. Significans, talem mortem quamuis vita optabiliorem, nec potuit breuius facilem obitum describere. Diæti tamen argutia in hoc est, quod Philotophus aliud respõderit, quam expectabar percontator. Ille quærebat de genere mortis, morbo peris-

set, gladio, veneno, an præcipitio? Illi putans id nihil referre, respondit, illum feliciter esse mortuum. Laërtius lib. 2. c. 8.

Idem.

Cum aliquando Corinthum nauigaret, & orta tempesta naufragium minaretur, expalluit: id animaduertens è vectoribus crassus quispiam miles, ac philosophorum osor, sedata tempestate cæpit ei insultare: Cui inquit, vos philosophi, qui prædicatis mortem non esse formidandam expallescitis in discrimine, nos indocti non timemus? Quoniam, inquit Aristippus, non de pari anima tibi mihi hæc cura ac metus est. Aul. Gellius hoc addit: Ego timeo animæ Aristippi, tu non times animæ nebulo nis. Rebus vilissimis minimè timeo. vnde prouerbiū, Hydria in foribus. Hinc lusit Aristippus, illū non expalluisse, non quòd esset fortior sed quòd, quum esset homo nihili, haberetque animum omni virtutis vacuum, minimum erat detrimentum si perisset. Vir eruditus, ac sapientia præditus non perit, nisi graui Rei publicæ dispendio. Laërtius libro 2 cap. 8.

Silenus.

A Mida captus cum esset, hoc ei pro sua missione dedisse scribitur. Non nasci homini longè optimum est, proximum autem quàm primum mori. Cicer. libro primo Tuscul. quæst.

Musonius.

Musonius interrogatus, quis optimè extremum diem claudere posset? Qui semper, respondit, postremum vitæ diem sibi instare proposuerit. Max ser. 36.

Idem.

* Mortem honestam, dum licet, arripiendam esse dicebat: ne paulò post mori quidem necesse sit, & honestè non amplius liceat. Stobæus ser. 7.

Idem.

Idem.

* Dicebat non posse qui multo-
rum eum utilitate vixit, digna mor-
te cadere, nisi plurimorum eum fru-
ctu & usu etiam moreretur, Eodem
ser. u.

Antiphanes.

Solitus est dicere, mortalia præci-
pue hominibus cogitanda esse. quan-
doquidẽ omnibus hominibus sit mo-
rendum. Stob.

Arcefilaus.

* Mors, inquit, quæ mali nomine
censetur, hoc vnum habet peculiare
ex omnibus quæ mala iudicantur,
quod præsens neminem vnquam af-
fecit molestia: absens, & dum in ex-
pectatione est, molestiam adfert. Plu-
tarch. de consolat. ad Apol.

Theramenes.

Quum in quadam domo versatus,
inde prædiisset, illa subito lapsu cor-
ruit. Atqui cum reliqui Athenienses
alij aliunde ad eum confluerent, &
inopinata saluti congratularentur,
ille præter omnium opinionem re-
spondit: Nescitis, viri, ad quam
tempora & pericula Iupiter me ser-
uare voluerit. Intellexit vir sapien-
tissimus, se à mortis improbitate ne-
quaquam tutum esse: quæ licet con-
nueat in summo vitæ periculo, at-
tamen paulo post cumulatis malis
hominem arripuit in portu quasi na-
uigantem. Nec seipsum quidem fe-
ellit: nam non multo post à triginta
tyrannis de medio sublatus est, cicu-
tam bibere coactus: nempe qui ex
ruinis domus liberatus, veneno tur-
piter perire coactus est. Alian. 9. de
Var. hist.

Ægyptij.

Olim in diuitum epulis apud Ægy-
ptios, vnus cadauer ligneum, sed
quam proximè ad verum effectum, o-
stendebat singulis dicens: In hunc in-
tuens pota, & oblecta te talis post
mortem futurus. Dubites, quo animo
id fecerint: vtrum vt moderatius frue-
rentur voluptatibus, conditionis suæ

memores, an auidius, vt pote mox a-
bituris. Herodotus libro tertio. Plu-
tarch.

Secundus philosophus.

Ab Adriano imperatore Secundus
philosophus interrogatus quid esset
mors? respondit, Æternus somnus,
dissolutio corporum, diuitum pauor,
pauperum desiderium, inexcitabilis
euentus, incerta peregrinatio, latro
hominis, somni pater, fuga vitæ, vi-
uorum discessio, resolutio omnium.
Laërt.

Pyrrho.

Aiebat, nihil interesse inter vitam
& mortem. Et cum quidam ad eum
diceret, Cur igitur tu non moreris?
Quia nihil interest, respondit. Stob.
ser. 120.

Heraclitus.

* Mortem in omnibus homini-
bus perpetuò latere dicebat: idem
enim est, inquit, viuus ac mortuus,
vigilans & dormiens, adolescens &
decrepitus: quia hæc in illa, vicissim-
que mutantur. Plut. de Consolat. ad
Apol.

Anonymus.

Laëon quidam ad Rhodium Dia-
goram, qui in Olympiis & filios, &
ex filio filiique nepotes vidisset coro-
nari: Morere, inquit, Diagora, nam
in Olympum ascendes. sentiens, tum
optimum exire de vita, quum res
sunt prosperissimæ. Ita Plut. in Vitis.
Meminit & Cicero in Tuscul. quæst.
libro 1. Lepos est in ambiguo. nam
Olympus mons est, in quo singulis
lustris peragebantur Olympica cer-
tamina: & pro cælo accipitur. Plut.
in Lac.

Anaxagoras.

* Cum rerum naturalium causas
autoribus explicaret, interque disse-
rendum de filij morte nuncium ser-
mone cuiusdam acciperet, paululum
oratione inhibita, dixit iis qui vnà
aderant, sciebam filium me genuisse
morta-

mortalem. Plut. de consolat. ad Apoll.

Xenophon.

* Ei sacrificanti quum nuntiatum esset Gryllum filiū in pugna perisse, fertū capiti detraxit, & quæ fuit quonam modo cæcidisset: cūmq. responderetur, eum generosè fortiterq. præ cæteris præliantem, multis hostium interfectis occubuisse, exiguo admodum temporis sumpto interuallo, dū ratione motum animi compesceret, rursus imposita capiti corona reliquum sacrificium absoluit, nunciisque respondit, Non ut mortalem aut longæuū filium meum redderent à diis postulaui (cū incertum sit an hoc expediat) sed ut probum ac patriæ amantem: cuius quidem voti nunc sum factus particeps. Plut. eod. lib.

Lochadus.

Cuidam nuntianti quòd è filiis ipsius alter interisset: Olim sciebam, inquit, illi moriendum esse. Nihil illi visum est nouæ rei, si mortalis natus moreretur: nec magni referre, paulò ferius an citius vita decederet, cui omnino breui foret decedendum. Plut. in Lac.

Cicero.

Audito falso rumore de Vatiniij morte, quum Quinium libertum eius interrogasset, Rectène omnia? atque ille respondisset, Rectè. Mortuus est, inquit: Significans, non omnia rectè habere, si ille uiueret. Erasmi. li. 4. apoph.

Iul. Cesar.

Quum inter cœnandum ortus esset sermo, quod genus mortis esset optimum? incunctanter respondit, Inopinatum, & quod optimum iudicauit, ipsi contigit. Plut. in apoph.

Seneca.

* Tantam quorundam hominum imprudentiam esse dicebat, imò de mentiam, ut quodam timore mortis ad mortem cogerentur. Epist. 24. ad Lucill.

Idem.

† Omnis dies, omnis hora, quàm nihil simus ostendit. & aliquo argumento recenti admonet fragilitatis oblitos, cū æterna meditates respicere cogit ad mortem. Epist. 101.

Quintilius Plautianus.

Cū iam grandis natu uiueret ruri, nec quicquam quæreret aut faceret curiosus, at tamen à Seuerio insidiis circumuentus, ut ad mortem raperetur, paulo antè quàm moreretur, postulauit, ut ea quæ ad sepulturam suam iam dudum comparauerat, ad se perferrentur. Quæ postquam vidit vetustate consumpta: Quid hoc rei est, inquit? Itane cunctati sumus? Deinde factò sacrificio, Idem, inquit, peto à Diis immortalibus quod Adriano Seuerianus optauit. itaque interiit. Xiphilinus in Seuerico.

Hormisdæ.

Constantius imperator, cū Hormisdæ Persæ vrbes Romæ magnitudinem atque hominum ædificiorumque magnificentiam ostendisset, peteretque ut quid de ea sentiret, paucis enuntiaret, respondit, ex tanta re, quanta ei ostendebatur, nihil eum delectasse magis, neque esse ex quo maiorem fructum cōsequi posset, quàm quòd ex iis quæ videret verum esse comprehenderet. In vrbe quoq; Roma, quanquam amplitudine opibûsque alias antecederet vrbes, tamen, sicut in cæteris orbis terrarum locis, homines etiam mori. Breui responsorum humanarum vanitatem ostendens. Fulg. lib. 7. c. 2. ex Am. Marcellino.

Fridericus imp.

Iis principibus qui immites & crudeles erga suos fuissent, mortem nimis extimescendam esse dicebat. Nā quales se dum vixerunt, aliis præstiteret, tales, cū moriuntur, in se iudices inuenturos esse. Ostendere autem voluit, iis mortem esse amar-

ram,

am, qui mala antea vitæ con-
scientia premuntur. Aeneas Sylv. li-
bro 2. commentarior. de rebus gestis
Alphonfi.

Messidanus.

Iam senex, cum ab amico in cra-
stinum vocaretur conuiuium, Cur
ne vocas in crastinum, inquit, qui à
multis annis crastinum non habui,
sed mortis aduentum in singulos dies
expectavi: quæ nobis nunquam non
insidiatur, donec nos incautos etiam
interdum opprimat? Guido Bituric.
x hist. Eccl.

D. Hieronymus.

Edicere & scribere solebat, ab eo
omnia facile contemni, qui assidue
de moriturum cogitauerit. Paucis
verbis humanæ vitæ fragilitatem o-
stendens. Fulgositius libro septimo,
cap. 2.

Alphonfus.

Interrogatus, quæ res reges ac pri-
uatos, diuites ac pauperes. claros &
obscuros, denique omnes prorsus ex-
equaret, respondit, cinis. Indicans,
post mortem, regis à priuato, diui-
tis à paupere, formosi ab infirmi,
personam nequaquam discrepare.
quis enim ex cineribus aut ossibus
humanis terra eratis differentiam
illam videre potest? li. 4. de reb. gest.
Alphonfi.

Franc. Borgia.

† Postquam ex hac vita migravit
Augusta, cuius funeri adfuit, atque
ideo præfuit, ex eoque quanta ho-
minibus sit miseria didicit, cum exi-
tus tumulus sceptræ, coronas, regis
que maiestates excipiat, totus muta-
tus est in melius: Diceréque solebat,
noctem Augustæ sibi vitam attulisse.
Libaden. lib. 1. de eius vita, cap. 9.

De morte contemnenda.

Chilon.

Diceré solitus est, ita esse contem-
nendam mortem, vt nihilo se-

cius curam habeas incolumitatis. Nō
enim est fortitudinis, sed amentia, se-
met temerè in vitæ discrimen con-
icere: sed quoties, aut inuitabilis ne-
cessitas vrget, aut grauis honesta-
que causa suadet mortem contem-
nere, fortis animi est. In morbo non
est metuenda mors, sed interim adhi-
benda curatio mediocris. In bello su-
mendus est animus ad mortem para-
tus, sed interim fortiter pugnandum
est pro victoria. Aufonij carmen sic
legendum arbitror:

*Vive memor mortis, viuis sis & memor
salutis.*

Potest autem & hic accipi sensus:
Hactenus memineris te moriturum,
vt abstineas à vitiis, curisque superua-
caneis: sed interim perinde quasi diu
victurus sis, ea cures quæ ad honestam
beatamque vitam pertinent. Multos
mortis consideratio deterret ab ho-
nestis actionibus, contra obliuio mor-
tis multos inuitat ad licentius pec-
candum. Potest & sic intelligi: Ne sic
metuas mortem, vt viuas anxius ac
tristis, sed vitæ spes mortis horrorem
temperet. Hunc sensum indicat car-
men quod sequitur:

*Tristitia cuncta exuperans aut animo,
aut amico.*

Hæc vita præterquam quod mul-
tis miseriis exposita est, nihil habet
tristius, quàm quod mortem habet
certissimam, diem mortis incertissi-
mum. Sed omnia superanda sunt, aut
animi fortitudine, aut amicorum al-
loquiis. Nullum enim in dolore re-
medium præsentius, quàm curas æstus-
que animi amicorum sinum effunde-
re, quorum & consolatio & commu-
nis dolor maximam mali partem tol-
lit. Chilonis porrò dictum extat apud
Laër. l. 7. c. 4.

Bion.

Conspecto ense, proiecto dixit:
Quis te perdidit? aut quem tu? Ant-
part. 1. Melis. ser. 58.

Diogenes.

Lugente quodam, quod in peregris;

na terra moriturus esset dixit: Quid luges, ô stulte? Undecunque eadem est via ad sepulchrum. Ant. in Melis. part. 1. ser. 38.

Idem.

Cùm Speusippus, paralyti resolutus, vehiculo deportaretur in Academiam, ac Diogeni fortè obuiò dixisset *χ δὴς*: respondit, At non tu sanè, qui cùm ad istum sis affectus modum, sustineas viuere. Sentiens, esse veri philosophi, sponte mortem asciscere posteaquam desit esse vsui ad vitam humanam. Idque fecit postea Speusippus. Eras. l. 3. apoph.

Socrates.

Decrepitam agens vitam, in morbum cùm incidisset, & quidam interrogaret, quomodo sese haberet? Rectè, inquit, vtroque modo. Nam si fuero superstes, plures æmulatores habebò. Sin vitam excessero, plures laudatores. Ælianus libro 2. de Var. hist.

Idem.

Quodam dicente, Athenienses te mortè afficiendum decreuerunt: Et ante eos, inquit, natura. Maximus sermon. 36.

Idem.

Audiens se morte multatum, Magna me spes, inquit, tenet, Iudices, bene mihi eueire, quòd mittar ad mortem. Sed tempus est iam hinc abire me, vt moriar: vos, vt vitam agatis. Cic. lib. 1. Tusc. quaest.

Idem.

* Ad suos iudices conuersus, Mortem, inquit, metuere, aliud nihil est, quàm falsò putare se esse sapientem. Qui enim mortem metuit, videtur ignorare quod scit, &c. Plato in Apologia.

Idem.

Iam ad mortè damnatus ab Atheniensibus, cùm forti & constanti vultu potionem veneni è manibus carnificis accepisset: admoto iam labris poculo, vxori Xantippe inter fletum & lamentationem vociferanti, inno-

centem eum perimi: Quid ergo, inquit Socrates, nocenti mihi mori satius esse duxisti? O immensam illam sapientiã ac constantiam, quæ in ipso quidem vitæ excessu obliuisci sui potuit. Laërtius in vita Socratis. Val Maxim. libro 7. capite secundo, Xenophon in Apologia pro Socrate Stob. ser. 1.

Idem.

Carceris ministrum porrigentem in poculo cicutam interrogauit, quomodo sumendum esset hoc pharmacum, quòd eius artis esset peritus, aludens ad ægrotos, qui à medicis discunt, quando & quomodo oporteat sumere quod ab illis temperatum est cùmque puer respondisset semel totum hauriendum, si posset: deinde raris per inambulandum, donec sentiret grauedinem in cruribus: post ille lecto decumbendum supino corpore, ibi pharmacum effecturum quousolet. Socrates rogauit, liceretne, ind aliquid libare (quòd in conuiujs mosit effusa vini potiuncula, nominatim alicui deo libare) minister respondit se tantum miscuisse, quantum opus esset, hoc sermone innuens, nihil esse quod effunderetur. Tum Socrates Sed & fas est & oportet orare deos vt felix faustaque sit hæc mea migratio. Eras. l. 3. apoph.

Idem.

Puero illum tegente, quòd iam frigerent præcordia, ad Critonem adstantem conuersus, Debemus, inquit, ô Crito, gallù Esculapio, quem persoluere ne neglexeris, perinde quasi sumpta portione medica conualuisset. Nam Crito hoc summis viribuegerat, vt Socrates vitæ suæ consulerec. Adeò inerat illi viro natua quædam vis vrbانيتatis, vt moriens etuocaretur. Nam hanc ferunt illi suis se supremam vocem. Ibid.

Plato:

Medicus Platoni consilium dabit vt relicta Academia, loco pestilentissimo

fimo

imo, in Nycæum scholam se transferret: nequaquam autem ille obremperavit, dicens, se producendam vitam ausa, ne in Arho quidem summitatem transmigrare velle. Ælianus l. 9. de Varia histor.

Aristoteles.

Dicere solebat, ea quæ longissimo actu à nobis absunt, nemo metuit. Nam cum moriturum sese nemo innotet, mortem tamen quam prope esse non suspicamur, minimè expascimus. Stob.

Zaleucus.

* Proæmio legum suarum Locræbus latarum scitu digna hæc apposuit. Morituros omnes, iniuriarum uas commiserunt memores, prænitentia inuadit, & vehemēs cupiditas uas uellent exactam sibi vitam omnem fuisse iustam. Quamobrem singulos oportet semper in singulis actionibus illud tempus adeo suis coitationibus familiare facere, ac si cæsus esset. Ita enim maximè hosti iustique cura vrgebit. Stobæus rm. 42.

Idem.

Dicebat sæpenuero, è vita mirare esse optimum, veluti è conuiuium non sitibundum nec temulentum. Stob.

Democritus.

Ægrotans cum in lethargum incidisset, & postea rediisset ad se: Non e decipiet, dixit, amor vitæ, & sensum è vita eduxit. Ant. in Melissa, art. i. serm. 58.

Idem.

* Mortem ideo contemnendam edicebat, quod frustra vitetur. Dum uim, inquit, mortem homines faciunt, sequuntur ipsam. Stob. ser. 4.

Aristippus.

Cum nauis uetus Aristippus, pro illis impetentibus supra modum errurbaretur, quidam ex iis qui simul nauigabant: Num ue, inquit, etiã à metu percelleris, quemadmodum ulgus? tam ille: Prorsus, ait, neque

iniuria. Vobis enim de vita scelerosa infelicique labor est, & præsens periculum: mihi uerò de felicitate & beatitudine. Ælianus lib. 9. de Varia histor.

Aristides philosophus.

Interrogatus, quatenus deceat hominem uiuere? Tãtisper, ait, dum deprehendat emori præstare, quam in tot calamitatibus uiuere. Stob.

Aristides Locrensis.

Morsus à mustella Tartessia, iam moriens dixisse fertur, multò sibi iucundiorē mortem futuram fuisse; si uel ex leonis, uel ex pardalis morsu obtegisset (quæ uero quidem necesse fuerit aliquando mortis occasionem existere) quàm ab eiusmodi contempta bestiola. Vnde apparet eum acerbius ignominiam morsus, quàm ipsam mortem tulisse. Ælian. libr. 14. de Var. hist.

Anaxarchus.

* Dicente ei Alexandro, suspendam te: Minare his, inquit, è vulgo: mea autem nihil interest, super terramne an infra terram computrescam. Stob. ser. 7.

Epictetus.

Dicere solebat, magis necessarium esse animæ quàm corpori mederi; quum præstet mori, quàm malè uiuere. Anton. in Melissa, part. i. ser. 58.

Æschines.

Mortem nequaquam terribilem, sed violentam affectionem circa mortem horrendam esse dicebat. Stob. ser. 117.

Idem.

Gloriosè mori summam felicitatem esse dicebat, cum omnibus ex æquo sit fatalis. Stob. ser. eod.

Epicharmus.

Emori nolo, inquit, sed me esse mortuum nihil æstimo. Cicer. libr. i. Tusc. quæst.

Theodoricus Macedo.

Audiens Lysimacum mortem sibi minitantem crudelissimam: Hæc, inquit, aulis tuis potius minare

Ego enim parum curo, humine, an sublimè in cruce putrescam. Cicero lib. 1. Tusc. quæst. Valerius Maximus lib. 6. cap. 2. Seneca de Tranquillitate vitæ, cap. 14.

Gorgias.

Rogatus, an libenter obiret: Minime, inquit, sed ex hoc domicilio putrescente libenter abeo. Bruso. Stob. serm. 117.

Theodorus philosoph.

*Lysimacho tyranno minitante ei necem, non deprecatus est, sed mortem contemnens, Ignorabam, inquit, te non regis, sed cicuta vim habere. Stob. ser. 2.

Demosthenes.

Dum pro Atheniensibus & liberate verba faceret, & Philippus diceret, Num times ne capere abs te auferri præcipiam? Non, inquit, nam etsi ipsum loco moueris, patria immortalitate donabit. Stob.

Coriscus.

Admodum senex, cum difficili admodum morbo liberatus esset: Appage, inquit, quam molestè reuersus sum, iam aliquantulum vitæ progressus, quam ingredi omnino necesse est. Max. ser. 4.

Agis.

Interrogatus, quo pacto quis libertatem suam tueri possit? Si mortem, inquit, contempserit. Hic metus, qui cadere dicitur in constantem virum, multos deterret à pulcherrimis facinoribus: hoc qui caret, potest ubique quod rectum est sequi, nec est quod timeat improbos: qui ut extrema moliantur, nihil aliud possunt, quam occidere. Plutar. in Lacon.

Idem.

Idem per insidias captus, ac præter meritum ab Ephoris condemnatus, quum ad laqueum duceretur, cõspiceretque quendam ex lictoribus fletem, ob indignitatem rei, cuius cogebatur esse minister: Desine, inquit, ô homo, vicem meam flere. Nã sic moriens præter inus & æquum, melior

feliciórque sum his qui me occidunt. Hæc loquutus, vlcero collum laqueum induit. Quo nemo Stoicorum docuit quid fortius, hoc ille iuuenis nõ verbis, sed te præstitit, felicitatem omnem solo honesto metiens: eosque iudicans infeliciores, qui faciunt iniuriam, quam qui patiuntur. Plut.

Idem.

Cum ab Ephoro interrogaretur num pœniteret eorum quæ gessisset respondit, se nulli planè tangi pœnitentia consilij, cum prudentia honestoque coniuncti: tametsi non ignoraret, mortem se præmij loco relaturum. Plutar. in Lacon. apophth.

Hippodamia.

Quo tempore Agis aduersus Archidamum aciem instructam habebat, simul cum Agide iussus ire Spartam, curaturus illic ea quibus erat capus: An non, inquit, honestius est vobis pro Sparta fortem bonumque virum præstare, mortem oppetam? Ac possumptis armis, stansque regi ad detram, pugnando interiit. Consultum volebant illius senectuti, quæ viribus defecta in bello non ita multum esset habitura momenti, in patria futurum nonnulli vsui (excesserat enim aetate octogesimum) at ipse sibi non indulsit. Plutar. in Lacon.

Alcyratidas.

Infrà de patria fortiter propugnãd

Agefilau.

Percontanti cuidam, qua ratione sibi pararet eximiam gloriã? Si mortem, inquit, contempseris. Nihil enim in bello præclaræ rei geret, cuius animum mortis metu occupauit. Idem affectus in omni vita mortali, à pulcherrimis facinoribus vocare solet. Plutar. in Lacon.

Alcamentis.

Cuidam percontanti, quam ob causam Spartani impaudè semet expererent periculis? Quoniam, inquit Alcamentis, pro vita timere confusum, non aliorum more expauscere. significans, moderatã vitæ curam

am adderè calcar ad fortiter agentum : immodicum mortis pauorem ab egregiis factis deterrere. Plutarchus in Lacon.apoph.

Theſtamenes.

Postquam Ephori capitis sententiam in ipsum pronunciaſſent, abiit videns, rogantibus qui aderant, an etiam contemneret Spartanorum leges? Nequaquam, inquit: quin gauleo potius, quòd hæc mihi multata soluenda est, cum eam nec induxerim cuiquam, nec à quopiam mutuò acceperim. Vir innocens, non accusauit patriæ suæ leges, sed hoc felicitatis esse iudicabat, quòd mori iubetur, qui neminem ad mortem adieſſet, nec cuiquam deberet vitam nisi. Facetè mortis pœnam vocauit iulctam, rem atrocem molliori vocabulo signans. Iure autem cogitur luere pecuniam, qui eam vel extortit ab alio, vel mutuò sumpsit. Plut. in Lac. & Cic. quæst. Tusc. lib. 1.

Theſtamenes.

Quum iussu triginta tyrannorum theniensium morti adiudicatus, irrectam veneni potionem fortiter auſiſſet, quòd ex ea superfuerat, sic iſt ſolo, vt clarum sonum ederet, addensq. seruo publico, qui eam traderat: Critiæ, inquit, propinq. videjur, vt hoc poculum continuo ad eum perferas. Erat is Critias, è 30. tyrannis crudeliſſimus. Eras l. 6. apo.

Pythagoras.

In ædibus Milonis cum familiaribus suis affidens, accidit vt ædes ex uidia succenderetur à quodam, qui eum cœtum receptus non fuerat. ij dicunt ab ipsis Crotoniatis id e factum, metu tyrannidis. Pytharag egressus, cum ad agrum fabis eum perueniſſet, reſtitit, ac dixit, ſipi præſtat quàm calcare, interficiam loqui. Et sic à perſequentiſiugularus est. Suidas.

Cleomenes.

Percontatus à quodam, eur Spartan Diis spolia hoſtium non etiam

dicarent? reſpondit, Quia timidis detracta sunt. Sensit vir fortiffimus, in bello fortiter occumbendum esse, potius quàm hoſtibus præbenda arma: cum honeſtè mori non ſolùm laudabile, sed ſalutare etiam ſit. Plutarchus in Laconicis.

Callierastus.

Apud Arginufas, quum eſſet nauali pugna conſicturus, atque Hermon nauclerus diceret, bonum eſſe ab eo loco ſoluere, quòd Athenienſium triremes numero longè plures eſſet. Quid, inquit, tum poſtea? At qui fugere ignominioſum eſt Spartæ, ac damnoſum: contra, manentem autè mori, aut vincere, honeſtiſſimum. Gloriam vitæ antepoſuit, ſed publicam gentis, nò priuatam ſuam. Plut. in Lacon.apoph.

Idem.

Antè conſictum peracto ſacrificiò, quum aruſpex nuntiaret ex incenſis, exercitui quidem portendi victoriam, ſed imperatori mortem: nihil expauefactus, Haud penes vnum, (inquit) ſunt res Spartæ, me ſiquidè mortuo, nihilo deterius habitura eſt patria: ſed ſi ceſſerò hoſtibus, aliquid decedet patriæ, pro qua lubens moriar. Itaque quum Cleandrum pro ſe ducem deſignafſent, naualem pugnam aggreſſus eſt, ac pugnando interiit. Plut. in Lacon.apophi.

Idem.

Percontanti quum ob cauſam fortes viri glorioſam mortem ingloriæ vitæ antepoſant? Quoniam, inquit, alterum naturæ proprium, alterum peculiariter ſuum eſſe ducunt. Nam naturæ beneficio viuunt & ignauiffimi: at honeſtè mori, non contingit niſi virtute præditis. Plut. in Lacon.

Leonidas.

Leonidam quum Ephori percontarentur, ſi quid præterea rei facere ſtatuiffet? Nihil aliud, inquit, quàm verbo tenus impediturus barbarorum tranſitum, ſed reuera pro Græcis mori.

riturus. Egregium imperterriti ductoris documentum, in causa honesta piæque nec certam mortem horrescere. Plutarch. in Lacon.

Zeuxidamus.

Ætolo quodam dicente, quod qui studeant probitatem cum fortitudine coniungere, iis bellum esse potius cum pace: Non per deos, inquit, sed his mors vita potior esse debet. Correxerat Lacon dictum Ætoli. non enim optandum bellum: sed nec in bello nec in pace libertatem tueri licet, nisi mortis terrorem abieceris. Plutar. in Lacon.

Seneca.

† Contemne mortem, ait, & omnia quæ ad mortem ducunt, contempta sunt. lib. 3. Q. Nat. c. 19.

Idem.

† Mors naturæ lex est, mor tributum officiûmque mortalium, malorumque omnium remedium est. Optabit illam quisquis timet. Omnibus omissis hac vnum, Lucili, meditare, ne mortis nomen reformides: effice illam tibi cogitatione multa familiarem, ut si ita tulerit, possis illi vel obuiam exire. In fine libri 6. Nat. Quæst.

Idem.

† Percepit sapientiam, si quis tam securus moritur, quam nascitur. Nunc vero trepidamus, cum periculum accessit, non animus nobis, non color constat: lachrymæ nihil profuturæ cadunt. Quid est turpius quam in ipso limine securitatis esse sollicitum? Causa autem hæc est, quod inanes omnium bonorum sumus, quorum in fine vitæ desiderio laboramus. Non enim apud nos parseius vlla subfedit: Transmissa est & effluxit. Nemo quam bene viuat, sed quandiu curat, cum omnibus possit contingere, ut bene viuant: ut diu, nulli. Epist.

Anonymus.

Quidam Lacon sagitta percussus, cum animam ageret, dicebat: Non

me mouet quod morior, sed partim quod ab imbelli sagittario, ac mulierculæ simili, partim quod nullo facinore edito morior. Viçis solet esse solatio virtute præstantis viri, dextra cadere. Lacedæmonij verò, quoniam in sibus pugnare solebant cominus, non putabant esse virtutis, procul missa sagitta quempiam interficere: quod idem possunt & fœminæ. Tum iniquiore animo decedunt è vita, qui rectè factorum post se relinquunt memoriam. Plutar. in Lacon.

Spartanus.

Insidiis circumseptus ab Iphicrat Atheniensium duce, quem illius milites rogarent, quid in eo rerum stat esset faciendum? Quid aliud, inquit nisi ut vos seruemini, ego pugnandum moriar? Talis erat animus Caton Uticensis, qui ceteris suasit ut se salutem consularent, ipse spontane morte turpem effugit seruitutem Plutarchus in Lacon.

Damindas.

Cum Philippus irrupisset in Peloponnesum, & quidam ita loqueretur, periculum est ne acerba patiantur Lacedæmonij, nisi Philippo reconciliantur: O semiviri, inquit quid nobis poterit acerbi accideri qui mortem contemnimus? Plutar. in Lacon. apoph.

Anonymus.

Apud Spartanos cum mos esset, quod quisque posset suffurari auferret, modò in furto non deprehenderetur: puer quidam, cum viam vespulam, quam sodales erant furati sibi ab eis traditam seruaret, venissentque qui perdiderant, inquirentes gratia, vulpeculam sub veste abdolum tenebat: verum cum esserata bestia latus pueri vsque ad intestinum corroderet, dissimulauit tacitum dolorem, ne proderet furtum. Mors vero cum obiurgaretur à consodibus cur fecisset: Præstabat, inquit fortiter immori, quam hac nota traduc

luci, vt ob mollitiem diceret lucrifecisse vitam ignominiosam. Plut. in Lacon.

Cercidas.

* Incidens in morbum periculosissimum, libenter se moriturum esse dicebat: post mortem enim se virum ex philosophis Pythagoram, ex historicis Hecatæum, ex poetis verò Homerum. Ælian. lib. 13. de varia hist.

Eteocles.

Suprà de Consolatione.

Pelopidas.

Pharsali congressurus cum Alexandro Pheræorum tyranno, milites dmonuerunt, duplo plus Theffalorum esse cum Alexandro, quàm ipse Thebanos haberet: Tanto, inquit, melius nobis erit, plures enim vinemus. Hoc & alteri cuidam adscribitur. Eras. lib. 5. apoph.

Idem.

Ab Alexandro Pheræorum tyranno præter fœdera captus ac vinctus Pelopidas, conuicia cõgessit in fœdusfragum: vt autem iratus illè dixit, Mori properas: Admodum, inquit, quo magis in te exasperentur Thebani, túque citius des pœnas violati cœderis diis pariter atque hominibus ausus. Eras. lib. 5. apoph. ex Plut.

Alcibiades.

Dicebat, nihil nouum esse, si Laedæmonij intrepidè in bellis occurrerent. Defugere enim eos hoc modo egum seueritatem & cruciatum, atque labores alacriter promptèque um morte commutare. Ælianus lib. 3. de Varia histor.

Chabrias.

Proditionis accusatus est vnà cum Phicrate. Cùm autem ab Iphicrate biurgaretur, quòd cùm esset in periculo, tamen ad gymnasium itaret, solitèque pranderet hora: Ergo, inquit, si quid secus de nobis statuerint Athenienses, te squalidum ac famelicum, me verò pransum ac vinctum occident, Plut. in apoph.

Phocion.

Cùm aliis bonis viris ab Atheniensibus damnatus ad mortem, cùm carnifex cicutam apportaret & bibissent omnes, solusque Phocion superesset, consumpto ab aliis veneno, carnifex negabat se daturum, nisi numerarentur duodecim drachmæ: tanti enim vñire cicutæ vnciam. Phocion itaque ne per illius contentionem mora fierent morti, accito ad se cuidam ex amicis: Quandoquidem, inquit, Athenis ne mori quidè gratis licet, quæso dato huic pretium. Plut. in apoph.

Pelopidas.

Postquam Epaminondas Pelopidam liberum reduxisset, aiebat se gratiam habere Alexandro, per quem experimento comperisset, se non tantùm ad bellũ, sed etiam ad mortem bene animatum esse. Plutarc. in apoph.

Dionysius senior.

Infrà, de regnandi libidine.

Alexander.

Calanus ille Indicus gymnosophta, cùm sibi ipsi manus adferre vellet, struem lignorum struxit: eamque incendens, se in ignem, contemnens mortis durum supplicium, præcipitavit. quod cum Alexander vidisset, admiratus hominis audaciam, dixisse perhibetur: Calanum potentiores se hostes bellasse ac vicisse. Alexander enim cum hominibus pugnans victor euasit, Calanus verò cum laboribus ac morte. Ælianus lib. 5. de varia histor.

Corn. Scipio.

Cùm in Africa Pompeij partes sequutus, res parum prosperè gessisset, & Hispaniam petens intellexisset nauim, qua vehebatur, ab hostibus captam, gladio præcordia sua transuerberauit. Deinde Cæsarianis militibus quærentibus, vbi est imperator? Imperator, inquit, bene habes. Suprema vox morientis declara-

uit animū meliore fortuna dignum.
Appian.

Gr. Petronium.

Vnā cum naue in qua vehabatur captus, Scipioni incolumitatem pollicenti, respondit, Cæsariani milites non ab aliis accipiunt, sed præstare solent salutem: quo dicto, se pugione confecit. Erasm. lib. 6. apophthegmat.

M. Cato.

Aiebat plurimum referre, vtrum quis virtutem magni æstimet, an vitam non magni faciat. Sentiens, non eos statim esse fortes, qui quouis modo vitam vel mortem contemnunt, sed qui tanti faciunt virtutem, vt huius gratia vitam alioqui charam negligant. Nam semet in vitæ discrimen conicere, aut infeliciū est, & quos vitæ iam tædet: aut immanium, & beluis similiū. Plutarch. in Catione.

Bassus.

Si quid incommodi aut metus in morte esse diceretur ab aliis, morientis hoc vitium esse dicebat, non morientis. Mors enim nihil incommodi hominibus adfert, sed ab omnibus incommodis ac fortunæ miseræ procellis liberat. Senec. epist. 30.

C. Mæuius.

C. Mæuius Augusti centurio, cum in bello ab Antonio captus esset, interrogatus ab Antonio, quomodo secum agi vellet? Occidi me iube, inquit: mori enim malo, quam tuo beneficio viuere. Appian.

Tiberius.

Audiens quendam è reis nomine Carulium sibi mortem conscisse, priusquam esset damnatus, exclamauit: Carulius me euasit. Adeo leue supplicium esse iudicabat mortem. Sueton.

Galba.

* Pisone à Galba adoptato, conspiratione facta prætorianorū Otho Imperator salutatus est. Galbæ ad tumultum sedandum in lectica de-

lato milites insensu occurrentes in gesserunt vulnera. Ille iugulum offerens, Agite dum, inquit, si hoc ex Republica est. Cruribus igitur & brachiis fedè laniatis iugulum hausit, vt crebrior fama est. Camurius xv. legionis miles. Plut. in Galba.

Caius Iulius.

* Mori iussus, quod Caius Cæsarem verbis offendisset, ad necem vocatus à centurione latroneulis ludebat. Tum numeratis calculis dixit sodali, vide ne post mortem meam mentiaris te vicisse: & simul centurioni annuens, Testis, inquit, eris, vno me antecedere. Cervicem ind percussori præbuit intrepidè. Seneca.

Hadrianus.

Sub mortem his versibus lusisse dicitur Hadrianus imperator,

*Animula, vagula, blandula,
Hospes comæque corporis,
Qua nunc abibis in loca
Pallidula, rigida, undula,
Nec ut soles dabis iocos?*

Dion Calsius.

Seuerianus.

* Adriani iussu moriens, eò quod Commodum successoris parum prudenter designatum ab Imperatore dixisset, ignem petiit, & accenso thure vos, inquit, dii testes estote nihil à morte dignum esse commissum. Tantiùm hoc precor, ne quum mori velit posset. Dion Nicæus.

Rubrius Flavius.

Cum à Nerone defecisset, captiuus abductus, & mox ad mortem damnatus est. vè: cum à sictore admitteretur, vt fortiter cervicem præterderet, Vtinam, ait, tu tam fortiter ferias. Senec.

Anton. Pius.

Quodam die dixit amicis: Quic me fletis, ac non magis de communi morte pestilentiaque cogitatis? Philosophia docuerat hominem & mortem contemnere, & res humanas ridere. Parantibus autem abire dixit.

Si iam

si iam dimittitis, vale vobis dico, vos precedens. Facere petiit ab amicis discedendi veniam, ac veluti peregrè profecturus iussit, illos valere, submonens interim fore, ut illi præcedentem sequerentur. Capitoli-
us.

M. Antonius.

Cleopatra metuens Antonij scitiam, confugit in monumentum emissis cataractis: misitque qui dicerent, illam spontanea morte peiisse. Id credens Antonius, & ipse sibi parans adferre vim, dixit, ô Cleopatra non doleo quod te caream, nã nox vnã futuri sumus: sed quod ego antus imperator, fortitudine victus um à femina. Victum se putabat, quod illa prior spontaneæ mortis gloriam occupasset. Plutarc. in Antonio.

Pertinax imp.

Conspicatus milites prætorianos in se irruere: Me, inquit, milites si occiditis, neque ipsi retum magnam facitis, neque mihi sanè grauem homini huius ætatis & gloriæ, cum humanæ vitæ finis aliquis sit necessarius. Non ignorauit imperator, semel esse moriendum: & sic non referre, quo mortis genere vltimum vitæ diem laudamus. Herodianus lib. 2.

Idem.

Cum intellexisset tumultuari quosdam ob interfectum Commodum imperatorem, dixisse fertur: Si doleatis Commodi mortem, nihil profectò noui fuit: quandoquidem homo natus fuerat. Herod lib. 2.

Mauricius.

*Quum Phocæ tyranni iussu Mauricij Imperatoris quinque filij mares spectante patre, necarentur, inuicto animi robore hanc calamitatem perculit, subinde hæc verba repetens, Iustus es domine, & iudicia tua iusta sunt. Intrepidè tandè etiam ipse certicem præbuit. Cedren.

Andronicus Comnenus.

*Ab Isaasio angelo imperio euer-

sus, atque innumera ab insana plebe mala perpeffus, tandem pedibusfune alligatis suspensus, generoso animo illata opprobria tolerabat, ac mente integra ad confluentem turbam & ferocientem conuersus, hæc dixit, Domine, miserere mei: & quid calamum contritum infringitis? Nicetas lib. 2.

Ignatius Martyr.

Ad bestias damnatus, cum iam ad supplicium duceretur, Non curo, inquit, quo supplicij genere moriar. Frumentum autem Dei cum sim, bestiarum dentibus comminui atque subigi delector, vt panis fiat mūdus Christo, qui mihi panis est vitæ. Euseb. lib. 3, cap. 36.

Anonymus.

*Quum patris morsei significaretur, respondit, desine loqui blasphemias. Nam pater meus immortalis est, Socrat. hist. eccle.

Hilarion.

† Lacoæes cum frustra tota nocte vna quæsierant, quo tandem clara pacereperto: Quid, inquit, faceres, si latrones ad te venirent? quibus ille: Nudus, inquit, latrones non timet. Tum illi: Atqui occidi potes. Possum, inquit, possum, & ideo latrones non timeo, quia mori paratus sum. Cuius admirati constantiam, mortisque contemptum, noctis errorem confessi resipuerunt. Hieron. in vita.

Alphonsus.

Alphonsus Aragonum & Siciliæ rex, quum familiares, quos ipse alumnos suos appellabat, visitare infirmos & ægrotantes, pro more audiens Gabrielem Surrentinum suauissimum & splendidissimum adolescentem ægrotare ad mortem, hominem accessit: quem cum à mortis dire aspectu abhorrere intellexit: Nō est, inquit, cur tantopere mortem timeas, quum hæc bene purè que morientibus sit vita, atque eius vitæ principium, quæ neque doloribus, neque metui, neque inuidiæ, neque

rumnis vllis subiecta est, &c. Anto.
Panor. de reb. gest. Alphonfi, & Æn.
Syl. de dictis eius.

De morientium moni- tis & doctrinis.

Cyrus.

* Si quæ sunt hominum dicta
memoranda, ea certè videntur
quæ paulò ante excessum ab hu-
ius corporis ergastulo prolata sunt.
De Cyro autem Xenophon ait eum
moribundum, quum de sua felicitate,
deque filiis duobus pronuntiaffet,
Cambyfi commendasse amicos his
verbis: Te quoque, mi Cambyses,
scire velim, non aureum hoc sce-
ptrum esse, quod regnum tibi con-
seruet: sed amici fideles regibus &
verissimum & tutissimum sceptrum
sunt. Comparandi autem hi non natu-
ra nec vis, sed potius beneficentia. Fi-
liis autem, Corpus meum, ait, ô filij,
quum diem in terris supremum clau-
suro, nec in auro condite, nec in ar-
gento, nec vlla in re alia: sed terræ
quàm primùm reddite. Quid enim
beatius quàm in terra abdi, quæ om-
nia præclara, bona omnia profert &
nutrit? Postrema hæc eius vox fuit,
Si benefici in amicos fueritis, etiam
in hostes vobis animaduertèdi facul-
tas erit. Valete filij carissimi, atque
idem matri meis verbis renuntiate.
Itidem omnes amici qui adestis & a-
bestis saluete. Xenophon.

Augustus Casar.

* Supremo die amicos percuncta-
tus est his verbis, An num vobis
videatur me mimum vitæ humanæ sat
commodam egisse. Deinde adiecit
hanc clausulam,

*Δοτε καὶ κριτόν πάντες ὑμεῖς μετὰ
χαρῆς κρυπῆσατε.*

Vitæ tragicomædiam ita à se a-
stam putans, vt spectatorum posteri-
tatis plausum sibi promeruisse vide-
retur. Sueton.

M. Antoninus Philosophus.

* Moriens risit res humanas, &
mortem contemnens ad amicos con-
uersus dixit, Quid me fletis, & non
potius de pestilentia & communi
morte cogitatis? Et quum illi vel-
lent recedere, ingemiscens ait, Si
iam me dimittitis, vale vobis dico,
vos præcedens. Et cum ab eo qua-
reretur, cui filium commendaret, il-
le respondit: vobis si dignus fuerit, &
diis immortalibus. Iulius Capitoli-
nus.

Seuerus.

* Eius nouissima verba hæc fue-
runt. Turbatam Rempublicam vbi-
que accepi, pacatam etiam Britanni
relinquo, senex & pedibus æger: fir-
mum imperium Antoninis meis re-
linquens, si boni erunt: imbecillum
si mali. Tandem subiecit,

*πάντα ἔγνωμεν, καὶ ἔδεν ἔμοι λυσι-
τελεῖ.*

Id est,

Omnia fui, sed nihil prodest.

Ælius Spartian.

Idem.

† Vnam, quam sibi præperae-
rat cum moriturus iussisset afferri
manibus contrectans: Tu, inquit, vi-
rum capies, quem totus orbis terra-
rum capere non potuit: Dion Nicæus
& Xiphilinus.

Phocion.

Iniuste damnatus, quid filio dici
vellet percontatus respondit, Ne me-
mor sit iniuriæ qua ab Atheniensibus
pater est affectus. Plut.

Socrates.

* In extremo vitæ suæ momento,
has voces protulit: Scio etiam inter-
fectores testimonio mihi futuros,
quod nullum vnquam hominem
læserim, sed potius operam dede-
rim, vt discipulos meos meliores
efficerem. Et ad Critonem conuer-
sus, Liberi Deo qui mihi eos dedit
curæ erunt: amicos hinc discedens
inueniam vobis aut similes aut me-
liores, ne vestra quidem consuetu-

dine diu cariturus, quãdoquidem eodem vos breui estis commigraturi. Xenophon.

Theophrastus.

* Iam moribundus interrogatus à discipulis, num quidpiam mandare vellet, respondit, Nihil quidem quod imperaret se habere, nisi quòd multa dulcia gloriæ obtentu vita mentiatur: nos verò quum vivere incipimus tum mori: & nihil inanius esse amore gloriæ. Deinde subiecit, sed este felices, studia ista, vel omittite, grandis enim eorum labor est: vel ea prosequimini, magnam enim gloriã pariunt. Porò maior est vitæ huius vanitas, quàm vtilitas. Verùm non conceditur iam vt vobis consilio adsim: vestrùm iam est quid factò opus sit deliberare. Laertius.

Saladinus.

† Morti cum esset proximus, iussit in hasta circumferri camisiam per totum exercitum præcone clamante: Hanc secum fert mercedem Saladinus Asiæ domitor gentium victor. Cranzius li. 7. metropol. c. 26.

M. Antoninus Philos.

† Cùm ab eo iam morti proximo Tribunus militum signum postularet; Abi, inquit, ad Orientem (Comnodum successorem innuens) ego eam iam ad occasum propero. Xiphilinus in eius vita.

Theodosius M.

† In morbum delapsus, Honorium & Arcadium filios Imperij hæredes terram pietatem colere hortabatur: ea enim pacem conseruari, bellum exingui, hostes in fugã verti, trophæa rigi, & victoriam denique constare. Theodoretus li. 5. hist. Eccl. c. 25.

Constantius Imp.

† Sub vitæ finem trium se pœnitente professus est; Cædis propinquorũ; collati in Iulianum tituli Imp. & mutata religionis; Ab Orthodoxis enim d'Arianos defecerat. Zonaras tom. 3. Annal.

Theophilus Imp.

† Veritus ne se mortuo Theophobus tyrannidem inuaderet, quem iãdiu suspectum habebat, ex quo à Persis Imperator fuerat salutatus, cum prope regiam in carcerem coniecit; Cùmque vitæ exitum sibi cerneret instare, iussit illum iugulari, eiusque caput sibi afferri, cui manum imposita, capillisque apprehensis, dixit: Iam neque ego sum Theophilus, neque tu Theophobus: hisque dictis animam efflauit. Zonaras tom. 3. Annal.

P. Thraseas.

* Accepto mortis decreto, Helvidium & Demetrium in cubiculum inducit, porrectis vtriusque brachij venis, postquàm cruorem effudit: humum super spargens, propius vocato quæstore: Libemus, inquit, loui liberatori. Specta iuuenis (ad Demetrium conuersus) & omen quidem Dij prohibeant: ceterùm in ea tempora natus es, quibus firmare animũ expedit constantibus exemplis. C. Tacitus.

Oihon imp.

Iam destinata morte, Cocceium fratris filium ad se vocatum sic adhortatus est extremis verbis: Ô fili, habuisse te patrum Cæsarem nec prorsus obliuiscaris, nec admodum memineras. Noluit illum prorsus obliuisci, ne desereret curam suorum, rursus noluit valde meminisse, ne mortem patrii videretur. Suet. in Oihone.

Commodus.

M. Antonini filius, quum in extremis à parente moneretur, ne barbaros iam attritos sineret vires recipere: respondit, Ab incolumi quæuis paulatim negotia perfici posse, à mortuo nihil. Vera quidem sententia: sed impia vox erat, parentis extrema monita contemnens, ac morienti velut insultantis. Sex. Aurel. Victor.

D. Ambrosius.

* Quum Stilico comes & multi nobiles eum ægrotantem hortarentur, vt boni publici causa vitæ spatium sibi prorogari à Demonio peteret, respondit, Non ita inter vos vixi, vt pudeat me viuere: nec timeo mortem, quoniam bonum Dominum habemus. Paulin. in eius vita.

Vide seq. apophthegmata de morientium monitu.

D. Bernardus.

* Ægrotans, suos fratres admonuit, vt in tuto diuinæ clementiæ sinu, spei anchoram fidique suæ per inconuulsibilem charitatem firmius radicarent. Addidit, Quia non arbitrator, me magna vobis religionis posse relinquere exempla, tria vobis imitanda commendo quæ in studio quo cucurri me pro possibilitate mea memini obseruasse. Minus sensui meo quam alterius credidi. 2. Læsus de lædente vindictam non expetiui. 3. Nemini scandalum facere volui: & si quando incidit, sedaui vt potui. Athor vitæ.

De mortis & somni cogitatione.

Socrates.

Dicere solebat, mortem esse similem profundo somno, aut diutina peregrinationi. Somnus profundior adimit omnem sensum: & animus à corpore digressus, aliquando in suum domicilium rediturus est. Eras. li. 3. apoph.

Anaxagoras.

Aiebat, duas esse mortis doctrinas: alteram tempus, antequam nati sumus, alteram somnum. Stob.

Diogenes.

Lethali somno experrectus cum esset, ac medicus interrogaret, quidnam ageret: Rectè, inquit, habeo, Nam frater fratrem amplectitur: aludens ad Homerum, qui δάναον, &

ἄλλοιον germanos finxit. Laertius libro 6.

Gorgias.

Iam vicinus morti, viribus deficientis, sensim in somnum delapsus iacebat. Et si quis ipsum ex familiaribus interrogaret quid ageret? respondit: Iam somnus incipit me fratri suo tradere. Stob.

De morte generosa.

Anonyma.

Lacæna quædam, vt audierat filium incolumem, sed fugisse ab hostibus, scripsit illi: Malus rumor de te sparsus est: aut hunc dilue, aut ne sis. Præstabilius iudicauit mori, quam cum ignominia viuere. Plut. in apoph. Lacæn.

Phocion.

Iam damnatus, cum videret eiulare eos qui vnâ morte mulcandi etiam erant: An non, inquit, o Tudippe, pulchrum tibi ducis cum Phocione mortem oppetere? Ælia l. 13. de Varia hist. Plutarc.

Epaminondas.

Dicere solebat pulcherrimum esse genus mortis in bello mori: quod hæc mors primum cum laude fortitudinis coniuncta sit, modò bellum geratur pro patria: deinde breuis, non diu crucians hominem, aut paulatim extabefaciens. Plut. in apoph.

Idem.

Cum grauitè & ad mortem vsque in clade cruentissima vulneratus esset, prostratus humi, interrogauit milites, an clypeus suus adhuc saluus esset. vt audiuit saluum, rogauit præterea, an hostes deuicti essent? cum & hoc audiisset, Nunc finis, inquit, vitæ meæ: sed melius & altius initium aduenit. Nunc Epaminondas nascitur, quia sic moritur. Valer. Max.

Idem.

Suprà de Fortitudine heroica, & militari.

De morte generosa non deflenda.

Socrates.

CRitonem orabat, ne præcepto-
rem defunctum deploraret. Ma-
le dictum enim non solum in hoc ip-
so delinquere, sed etiã animis non
nil hoc officere Xen.

Idem.

Vxori muliebrer comploranti,
dicentique, Mi vir, innocens morie-
ris, Quid (inquit) vxor, num me no-
centem mori malle? Mors bonorum
ob hoc ipsum minùs deflenda est,
quòd præter meritum & occiduntur.
bis verò deplorandi sunt, qui ob ma-
lefacta dant pœnas: sed longè mise-
rius est, meruisse pœnas, quàm dedis-
se. Eras. li. 3. apoph.

Idem.

Præclarum esse dicebat, in bello
fortiter occumbere. Etenim qui sic è
vita migrat, funere & sepulchro ma-
gnificentissimo honoratur. Et siue
pauper quis ita decedat, laudatione
non caret: siue etiam vilis quispiam &
ignauus, rursus à sapiētibus viris ex-
tollitur, qui non temerè, sed multo
tempore composita & consulta ora-
tione egregiè laudant. Plato in Me-
nexemo.

Polyanus.

Polyænus non dolendum esse pro-
pter mortuos dicebat: quãdo quidem
melius sit mori, quàm miserè viuere.
Max. ser. 35.

Anonyma.

Lacæna quædam quum audisset,
quòd filius fortiter in prælio se ge-
rens occubisset: Nimirum, inquit,
neus erat: Non deplorauit mortem
filij, sed de virtute sibi gratulata est.
Cotrã, quũ de altero audisset, quòd
ob timiditatem prælium detrectans,
alius esset: Nimirum, inquit, non e-
rat meus. sentiens, non esse habendos
pro liberis, qui à parentum institu-

tione degenerassent. Plut. in Lacæ-
narum apoph.

Alia.

Quum audiuisset, filium in prælio
cæsum: Deponite illũ, inquit, vt erat
in ordine locatus, eiũsque locum ex-
pleat frater. Tale robur animi, qua-
le in paucis reperias viris. Non me-
tuit orbitatem, modè vira patriæ im-
penderetur, Plutarc. in Lacænarum
apoph.

Alia.

Quum in publica solennique pom-
pa audisset filium in prælio quidem
tulisse victoriam, sed ex vulnerum
multitudine mori, coronam non de-
posuit, sed gloriã comitibus dixit:
Quanto pulchrius est, in acie
victorè occumbere, quàm in Olym-
piis parta victoria viuere. Quantum
hæc virago dissensit à cæteris morta-
libus, quibus persuasum erat, diis
proximum esse, in Olympiis fere
palmam, quum ibi non ageretur cer-
tamè virtutis, sed artis & impendio-
rum: tum nihil esse terribilius mor-
te: neque quicquam esse tanti, quod
viræ iactura sit emendum? Hæc nul-
lam existimauit victoriam speciosio-
rem, quàm quæ patriæ quæreretur:
neq; illam mortem optabiliorem,
quàm quæ cum hac laude contigis-
set. Ibid.

Alia.

Quum quidam forori suæ narra-
ret, quã fortiter ipsius filius in præ-
lio occubisset: Quantum, inquit illa,
de filio cepi voluptatis, tãtum tuam
doleo vicem, qui à tam honesta so-
cietate defeceris. Ibid.

Archileonida Brasida mater.

Post obitum filij, cum Amphibo-
litæ quidã venissent Spartã, eã mque
inuiserent. percõtata est, num hone-
stè, & vt Spartano dignum erat, occu-
bisset? illis iuuenis virtutem ampli-
ficãtib; ac dicentibus, eum in belli-
cis negotiis Lacedæmoniorum om-
nium esse præstantissimum, respon-
dit, O hospes, honestus quidẽ ac stre-

nous erat filius meus, sed multos illo præstantiores habet Lacedæmon. Plut. in Lac. apoph.

Anonyma.

Quidam cum Lacænx matri dixisset, quàm fortiter frater in bello occubisset: Non pudet te, inquit, non fuisse in morte tam generosa comitem? Ad eò hæc mulier non moleste mortem filij tulit, ut reprehenderet ignauiam alterius filij, qui honestam mortem subire non voluisset. Plut. in Lac. apoph.

Alia.

Lacæna quædam cum filium audisset in acie cecidisse, ait:

Plorentur timidi, mi infletus humabere nate:

Et matre hac verè dignus es, & patriâ.

Plut. in apoph Lacæn.

Demetria.

Suprà de Generatione.

Anonyma.

Quædam filium, qui deserto loco fugerat, hostis crudelitatem metuens interemit dicens: Haud meum est hoc germen, quod ad eò à vita abhorret, semel amittenda. Plut.

Gyrtias.

Cum Acrotatus nepos in puerorum pugna plagis ferè exanimatus esset, plorantibus aliis: Tacebitis, inquit: factò enim ostendit, cuius sanguinis esset: Alludit autè ad Lacedæmoniorum fortitudinem, qui mortè contemnentes, omnibus vitæ periculis sese obiciebant. Ibid.

Eadem.

Eidem cum è Creta nuntius esset allatus de morte Acrotati: Cum hostes, inquit, proficisceretur, nonne futurum erat, ut aut ipse moreretur, aut illos occideret? Iucundius autem est audire, quòd mortuus est, ut & ipso & ciuitate & progenitoribus dignum erat: quàm si iners & imbellis per omne æuum viueret. Solent auia tenerius & impotentius amare nepotes suos quàm ipsæ matres. Et vbi nunc

sunt quæ in morte liberorum confugiunt ad laqueum: cum Gyrtias nepotem & seminecem lugeri vetuerit, nec eundem fendum putarit, quòd fortiter pugnans interiisset? Plut. Ibid.

Anonyma.

Quædam sepeliebat filium, ad eam cum vilis anicula accessisset, dicens, Heu fortunam ô mulier! illa subiecit: Per Geminos (inquit) bonam equidè arbitror. Siquidem cuius gratia filium peperit, videlicet ut pro Sparta moreretur, id mihi contigit. Fortissima mulier, anicula deplorationem vertit in gratulationem. Cicer. Tuscul. quæst. I. I. Plut. in Lac. apoph.

M. Crassus.

Cum Publius Crassi filius fortissimè in bello cecidisset, hostes caput iuuenis hastæ impositum gestantes, Romanis magno cum contemptu ostenderunt. Quo tam tristi spectaculo nil commotus Crassus pater, qui belli dux erat, ait: Hic meus priuatus dolor est, mea hæc calamitas, ceterum publica ciuitatis salus & gloria in vestra incolumitate sita est. Plut. in Crasso.

Seneca.

Paulina vxor Senecæ, cum marito mortem iam imminentem ad eò grauius ferret, Seneca, Caue, ait, hanc meam mortem amplius ut contumeliosam desleas, ne vel te minus amasse, vel gloriæ meæ inuidisse videaris. Ex vita Senecæ.

Antigonus.

Quum renuntiatum esset, filium Alcyonæ in acie cecidisse, demisso vultu paulisper apud se cogitauit, mox erupit in hanc vocem: O Alcyone, serius quàm oportuit vitam morte commutasti, qui tam audacter in hostes insilieris, neque tua salutis, neque meorum monitorum ullam habens rationem. Putauit non esse descendendum, qui sua culpa periisset, sibi que calamitatem accessisset, ex Plut.

*Galienus Imp.**Lochadus.*

Cùm patrem Valerium audisset extinctum, vocem laudatissimam sine laude usurpauit, dicens. Sciebam patrem meum esse mortalem. Trebell. Pollio.

Nunrianti quòd è filii ipsius alter interiisset: Olim sciebam, inquit, illi moriendum esse. Nihil illi visum est nouæ rei, si mortalis natus moreretur. Plut. in Lacon. apoph.

De morte suorum æquo animo ferenda.

Plato.

Dicebat, in mortem amicorum quiescendum esse, partim eo quòd nondum liqueret bonum esset in malum quod accidisset: partim quòd acerbè ferenti, nihil à luctu esset commodi. Tollitur enim dolor, si quis secum consideret, quale sit quod uenit. Laërt. l. 3.

Anaxagoras.

Cùm in exilio agenti nuntiata esset mors filiorum, Sciebam, inquit, ne genuisse mortales. Laërt. li. 2. c. 3. Cic. l. 3. Tuscul. quæst. Ælian. l. 3. de Var. list.

Xenophon.

Cùm filium suum corruisse percipisset, ne lachrymans quidem, ait: Sciebam me genuisse mortalem. Laërt. l. 2. c. 6.

Antigonus.

† Cùm filij sui cadauer ex acie deatam videret, nec lachrymas fudit, nec colorem mutauit, sed collaudatum quod ut fortis & generosus miles occubuisset, sepulchro mandari iussit. Ælian. Var. hist. l. 3. c. 5.

Melania.

† Fuit hæc Marcelli Cos. filia, quæ cum marito nondum humato, duos simul amisisset filios, incredibili animi constantia, ita sibi ab omni dolore temperauit: ut ne quidem lacrymata uerit. Sed deuoluta in pedes tantum, dixit: Expeditius tibi seruitura sum, Domine, quia tanto me onere liberasti. Hieron. in Cronic. & in Epist. ad Paulam.

Telamon.

Audiens filium sibi charissimum morte surreptum esse, vultu immobili, vir aduersus omnem iniquam fortunam infra ctus, dixisse fertor, Bene se res habet, ego enim quem genui, moriturum sciui. Cicero. lib. 3. Tuscul. quæst.

Iulianus.

Cùm iam extremum traheret spiritum, audiens suorum lachrymas, ait, Nolite deplorare ac lugere principem iam quidem moribundum, sed cælo diisq; reconciliatum. Pontanus libro 2. capite 7. de domestica fortitudine.

Franciscus Almeida.

† Cùm vnicum filium virtute ac moribus egregium, in portu Chaulensi oræ Indicæ (in qua prætereat regis Emmanuelis nomine) à Mammalucis cæsum audisset, ita dolorem vultu compressit, ut illi nullius solatio indigere cuncti perspicerent. Quin ipse reliquos, ne lugerent admonerat. Se namque non diuturnam vitam, sed virtutem insignem à Deo precatum fuisse. Qui filium earum habuit, non lacrymis sed virtute amorem ostendat: illius enim cædem vlcisci statuo. Qui mihi alacrius in hoc opere perficiendo operam præstiterit, eum ego existimabo maiore caritate filio meo deuinctum fuisse. Sic incensum sunt prætoris oratione milites, tamq; perunaciter cum Saracenis & aliis Lusitanorum, & Christiani nominis hostibus dimicarunt, ut magno illis steterit generosi adolescentis interitus, multo ipsorum cruore vindicatus. Osorius lib. quinto rerum Emmanuel.

De mortuis non læ- dendis.

Chilon.

Vetabat de mortuis malè loqui, quòd ignaum videretur eos incessere lingua, qui respondere non possunt: ac turpe esset, cum vmbri ac laruis luctari. Nam id est, quod à modo sepultum refodere. Laërt. li. i. cap. 4.

Philostratus.

Ælianus sophista scripsit in Gymnidem tyrannum. Hunc quum Philostratus Lemnius offendisset lugentem, indignabundo & concitato similem percontatus est, quid argumenti esset præ manibus: Scribo, inquit, Gymnidis accusationem. Laudarem, inquit Philostratus, si viuentem accusasses. Id enim erat viro dignum, nam lacerare defunctum, cuius in promptu est. Eras. lib. i. apoph. cap. 16.

Agefilau.

Cùm Lysandri literas & orationem de nouandis rebus, deque mutando reipublicæ statu coram exercitu legere vellet, & Lysandrum defunctum esse audiret, noluit defuncti aperire improbitatem militibus: indecorum esse putans, simultatem exercere cum sepulto. Plut. in Lacon. apoph.

Plancus.

Postquam animaduertisset, inueni-
tias quasdam orationes ab Asinio Pollione scriptas esse, quas tamen ante mortem edere nollet, ne responderetur maledictis, dixisse ferrur, Cum mortuis non nisi laruas luctari. Quo dicto passim percussit illas Pollionis orationes, vt apud eruditos nihil impenduntius, teste Plin. iudicaretur: partim etiam docere voluit, mortuos ne maledictis quidè lædèdos, qui iam in terra quiescant,

nec audiant amplius: neque maledictis respondere possint. Plin. & Curspin. in Consulibus.

De muliere tum mala, tum forti, temperanti & sagace.

Crates.

Mvdum muliebrem dicebat esse, quod ornat fœminam: ornat autem id, quod eam reddit compositiorem ac modestiorem. Verum id non præstat, inquit, neque smaragdus, neque purpura, sed quæcunque adderent vim ac speciem honestatis ac verecundiæ. Γαῖς κόσμος & mūdum sonat, & ornamentum. Inde κοσμεῖν ornare. Laërtius libro sexto, cap. 5.

Diogenes.

Conspicatus mulieres garrulas inter se colloquentes, Aspis, inquit, à vipera venenum mutuatur. Anton. in Melissa. part. 2. ser. 34.

Idem.

Inuitus mulierem in lectica, non secundum feram ait esse caueam Al- ludit autem ad ferociam ac rebellionem mulierum, qua adeò excellunt interdum, vt non mulieres sint, sed in feras transmutentur. dignæ igitur quæ non vehantur lecticis, sed cathenis ligentur, quo viris sint mansuetiores, Laërt.

Aristoteles.

† Mulier maioris est pietatis quàm vir, sed maioris inuidiæ, & malitiosior est viro & facilius decipit. De anim. l. 8.

Sextus Philon.

* Mulierem malam, inquit, decet sigillum. Maxim. sermon. de mulieribus.

Pythagoras.

* In mulierem & in ignem incidere, æquale esse dicebat. Eodem sermone.

Solen.

Solon.

* A quodam rogatus, an vxor esset ducenda? Si turpem duxeris, inquit, habebis pœnam: sin pulchram, habebis communem. Eodem sermone.

Aristippus.

* Mulierem paruam, sed pulchrâ conspicatus: Paruum quidem pulchrum, inquit, magnum autem maximum. Anton. sermon. de muliere foris, &c.

Protagoras.

* Vxorem temperantem quærere debebat, nec formosiorẽ Illud enim, inquit, est thesaurus qui surripi non potest, hoc autem animi opinio, siue persuasio. Eod. ser.

Philo.

* Dicebat Physicos narrare mulierem nihil aliud quàm imperfectũ esse marem. Infirmiora item quomodo esse mulierum cõsilia, nec ultra res quæ sub sensum cadũt quicquam posse eas comprehendere. Eodem sermone.

Philonis vxor.

* In complurium fœminarum cœtu interrogata, cur sola ex omnibus aere non vteretur ornatu? Satis, inquit, vxori magnus ornatus viri sui virtus est. Ibidem.

Pericles.

Quum deuisis Samiis Athenas reversus, pro concione laudasset eos qui in bello ceciderant, cæterã matronã redeuntem è concione coronas vitis decorarunt. Elphinice rō Cimonis soror propius accersisti, dixit illi, Præclara sunt ista que consisti, & coronis decoranda: qui tot fortibus viris spoliasti. Ad hoc aliãque conuicia nihil commotis Pericles, tantũ arrisit: nec aliud respondit, quàm versiculum Aristochi:

ἡ καὶ μνηστὶς γαῖς ἔσθ' ἀλείφει.

id est,

Vnguento, annis enim suis, canere inungier.

Significans, publica negotia non esse curanda vetulæ. Tam enim hoc indecorum, quàm turpe foret eam vnguentis vti. Plutarchus in Pericle.

Aristippus.

* Mulierem os exornantem animum deformem indicare dicebat. Antonius sermone de mulieribus improbis.

Philoxenus.

Suprà de argutè dictis.

Democritus.

* Sciscitatus, cur cùm magnus esset, paruam duxisset vxorem: Ego (inquit) in malo eligendo, quod minimum erat, elegi. Eodem sermone.

Socrates.

* Dicebat, Quum diligere & appetere te dixerit mulier, tum ab illa magis metuendum tibi est quàm cùm conuitiatur. solitus etiam est dicere, tria se mala assecutum, grammaticã, paupertatem & perniciosam vxorem: quorum duo effugissent, perniciosam verò vxore minimè. Adolescentulis eum de matrimonio consulentibus, Quemadmodum pisces, inquit, qui nondum intra nassas sunt, volunt intrare, qui autem iam intus sunt volũt exire: sic & vos ne idem vobis accidat videte. Item Xanthippen ornata & ad spectacula eunte conspicatus: Nō, inquit, vt spectes, ò vxor, proficiteris, sed vt specteris. Eod. sermone.

Protagoras.

* Interrogatus quam ob causam inimico filiam nuptam duxisset? Quia (inquit) nihil ei dare poteram detentius. Eod. sermone.

Idem.

Anum exornatam conspicatus: Si (inquit) viris, falleris: si sepulchro, ornata es. Ibidem.

Secundus philosophus.

Interrogatus, quid esset mulier mala? respondit: Viri naufragium, domus tempestas, quietis impedimentum, vitæ captiuitas, quotidianũ dænum, voluntaria pugna, sumptuo-

sum bellum, belua conuiuia, sollicitudo confidens, leæna complectens exornata scilia, animal malitiosum, malum necessarium. Max. ser. 9.

Anonymus.

Lacon quidam cum vxorem satis pusillam duxisset, rogatus cur hoc fecisset? E malis, inquit, quod minimum est, elegi. Plut.

Menander.

† Cum multæ in terrâ feræ sint, omnium maxima mulier fera est. In hypobolimæa. Srob. serm. 73.

Euripides.

† Ardua res est, contra reptiles bestias remedia præbuisse Deos, sed nullus contra mulierem malam remedia adhuc inuenit. In Andron.

Gorgo.

Dicente hospite quodam, Solæ vos Lacanæ viris imperatis: respondit, Nos quidem solæ viros parimus. Idem.

Cyperia mulieres.

Quum Cyperij aduersus Astyagē Medorum regem infeliciter pugnassent, mulieres in vrbe fugientibus obuiam ierunt, ac nudatis ventribus: Quò, inquit, ignauissimi ruitis? An nescitis, vos huc iterum intrare non posse, vnde semel naturæ lege egressi fuistis? Inverso ordine matres animant mares, quæ solent à periculis auocare. Erasmi. l. 8. apoph.

Alexander.

Antipater constitutus ab Alexandro Macedonia præfectus, quum ad Alexandrum scripsisset Olympiadis matris ineptias atq. importunitates, commotus Alexander, ait: Grauem pensionem pro decem mensibus, quibus in vtero eius fuisset, matrem à se exigere. Plut.

M. Cato.

Illud sæpe in vita se pœnituisse dixit, si quid arcani formicæ credidisset. Est quippe loquacissimum animal mulier, non facile retinens ea quæ in aurem dicta sunt. Plutarch. in Catone.

Idem.

Obiurgans aliquando mulierum impotentiam: Omnes, inquit, homines vxoribus dominantur, non omnibus hominibus, nobis autem vxores. Hoc modo colligens, mulierum rerum omnium esse dominas. Plut. in Ro. apoph.

Seneca.

† Tanta quosdam, inquit, dementia tenet, vt contumeliam sibi posse fieri putent à muliere. Quid referat quot habeat leſticarios, quàm oneratas aures, quàm laxam sellam? Atque impudens animal est, & nisi scientia accessit, ac multa eruditio, ferari cupiditatem incontinens. Lib. in Sap non cadere iniuriam.

Cleopatra.

Cum Augustus Cleopatram inuiseret, exigeretque ab illa rationes Seleucus, vnus ex procuratoribus ipsius, indicauit aliquid esse subtraçtum ab ipsa. Illa in procuratorem insiliit & arrepto hominis crine crebris ictibus pulsauit os. Hæc quum Augustus ridens conatus esset inhibere, illa: An non, inquit, permolestum est, ô Cæsar, quum tu me digneris inuisere; sed uos meos heram incusare, quòd non nihil muliebrium ornamentorū subtraxerim, non ea quidem mihi, sed vt Octauia & Liuiæ munuscula dem. Hoc commento persuasit Cæsari, de vita cogitare quum mori decreuisset. Plut. in Ant.

Julia.

Julia Augusti Cæsaris filia à patre castigata, quòd cum adolescentibus luxuriosissimis procacius ambularet, respondit: Hi mecum senes sicut licet modò sint iuuenes. Erasmi. l. 4. apoph. ex Suet.

Poppea.

Poppea, quæ postea Neronis vxor fuit, quærens sibi matrimonium, Octauia dissidium fieri, quòd se non speraret incolumi Agrippina

rebris in eam criminibus vfa, & aliquando per facetias principem Neonem pupillum vocabat, qui iuffis illenis obnoxius, non modò imperij, sed etiam libertatis indigeret. Tatus.

Diogenes derorsit ad pallium à rege datum. Laert. li. 6.

Artaxerxes.

Artaxerxi, iam fiti deficienti, Peribarzenes eunuchus, cùm aliud non liceret, à rustico quopiam sordidum vitrem detulit putris aquas eotylas octo continentem. Eam aquam cùm rex totam ebibisset, rogatus, Ecquid illi placuisset ille potus? Deo testatus est, se nunquam vinum potasse iucundius, nec ullam aquam quamuis purissimam, sibi visam suauiore. Ac post nactus eum hominem, qui eunucho aquam dederat, est paupere diuitem fecit. Tanti refert in tempore dare munus. Erasmi.

Idem.

Suprà de Agricultura & beneficentia.

Seneca.

† Non quanti quæque sint, sed quæ quali dentur, perspicendum. lib. i. de benef. c. 9.

Carolus V.

† Secefferat fessum iam ætate, in Sordalium Hieronymianorum cœnobium, in agro Placentino: ad quem salutandum, & inuisendum Fran. Borgia venit. Triduum cum Cæsare versato, iamque itineri accincto, ducentos aureos elemosynæ vice dandos Carolus curauit: modicum id esse restatus: sed se iam bonis exitum priuatam personam sustinere. Cuius si status, conditionisque respectum haberet, nunquam aliàs maius à se beneficium accepisse agnosceret. Ribaden. in vita Fran. Borg. lib. 2. ca. 12.

Diogenes.

Cuidam exprobranti, quòd à Philippo rege pallium accepisset, Homero versiculo respondit:

Ὅ τοι δωροδοῖτ' ὅτι δῶν ἐκκδέεσθαι
δῶρεσσι. id est,

Non sunt reijcienda insignia munera diuum.

Idem Homerus de forma corporis, & Deorum munus est, scripsit, hoc

De munerum corruptela.

Socrates.

Dicebat, Archelaum quadraginta minas in domum suam impendisse, còducto mercede Zeufide He-

racleota, qui picturis eam exornaret, in seipsum verò nihil. Et ob hanc causam multos è longinquis terrarum partibus magno studio contemplandæ domus causa venire: ipsius verò Archelai gratia, neminem in Macedonia proficisci, nisi si quem forte persuaderet, pecuniis & muneribus infecaret: quibus tamen honesti bonique viri capi non possent. *Alian. l. 14. de Varia hist.*

Corydus.

Cùm Demosthenes ab Harpalo poculum ingès dono accepisset: Hic, inquit Corydus alios Acrocothonas, hoc est bibulos appellat, cùm ipse magnam pateram attraxerit. *Corthon cyathus est fistilis, attrahit qui accipit donum, & attrahit vinum qui bibit. Eras. l. 6 apoph.*

Callicratidas.

Suprà de Hostibus non crudeliter tractandis.

Agefilaus.

Quoniam Persarum numisma sagittarium habebat insculptum, ex Asia discedens Agefilaus rex, aiebat, Se triginta sagittariorum millibus à vege Asia depelli, tot enim Daricorum aureorum millibus Athenas ac Thebas deportatis, & in plebis moderatores distributis, Timocrate effecerat, vt populus hostilem animū aduersus milites susciperet. *Plutarc. in Lacon. apophth.*

Cyrus iunior.

Lacedæmoniis vt secum societatem inirent, potius quàm cum fratre, hac oratione sese commēdauit, Aiebat sibi cor longè grauius esse, quàm fratri: plus illo meri bibere, meliusque ferre quàm illum. Nam illū vix in venatu posse in equo sedere, vt non excutiat: in reb. acerbis, ne in sella quidem. Sciebat enim, Lacedæmoniis inuisos esse molles ac timidos. Hortabatur insuper vt viros ad se mitterent: pollicens, se peditibus daturum equos, equitibus currus: agrum possidentibus, se datu-

rum vicos: vicos qui haberent, esse facturum urbium dominos, carerent auri argentique vim tantam, vt non possent numerare, sed penderi cogerentur. Nimirum hoc erat quod dixit Artaxerxes regalius esse adde re quàm adire. *Plutarch. in Re apophthegm.*

Xerxes.

Suprà de Humanitate.

Philippus.

Idem Alexandrum filium obiurgans, quòd largitionibus Macedonia benevolentiam confectaretur. Quæ te malum, inquit, ratio in ista spem induxit, vt eos tibi putes fore fideles, quos pecunia corruperis? At tu id agis, vt Macedones te non regem suum, sed præbitorem putent. *Cicero lib. 1. Officiorum. Val. Max. libro 7. c. 1.*

Idem.

Cùm arcem quandam valde munitam capere destinasset, atque exploratores retulissent prorsus è difficile, atque adeò etiam impossibile, percontatus est, num vsquedè difficile esset vt nec asinus attonustus posset accedere? Significat nihil esse tam munitum, quod attonon expugnetur. Quod ipsum potest significare fabula Danaes, à ue stupratæ, sed deo in aurum ver-
Flaccus,

*Aurum per medios ire satellites,
Et perumpere amat castra potens
ferro.*

Plutarchus in apoph. item Cicero epist. ad Attic.

Bias.

Suprà de Benevolentia.

Phocion.

Harpalus, ab Alexandro fugiens magno cum auri pondere Athenas venit, ibique cùm multos muneribus ad se allexisset, ad Phocionem etiam septuaginta talenta destitit. Phocion verò ad nuncios conuersus Auferte isthæc (ait) hominum probissimi, meoque nomine me-

in luſumque renuntiate Harpalo, ſi à corrupenda ciuitate manum ſtineat. Phocion.

C. Porcius.

Audiens Romanos acceptis muneribus priſtinum nomen & decus miſſiſſe: Vtinam, inquit, ad illa tempora me fortuna ſeruaſſet, & nunc eſſe natus, quando Romani dona accipere cœpiſſent. Non profeſſò paſſeſſem eos imperare diutius. Cic. l. Offic.

M. Cincius.

Legem cum tuliſſet, qua cauſa dimunera ob agendam cauſam perbere prohibebatur: hancque rem Cencio moleſtè ferret, prodiffere, ac ſatis contumelioſè dixiſſet, quid ſers Cintiole? Vt emas, inquit, ſi ſi vti velis. Quasi dixiſſet: Quia accipere munera gratis prohiberis. ſo. l. 2. c. 1.

C. Caſar.

Sylla præturam adeptus, commiſus eſt Caſari ſe ſua in illum potere uſurum: Iure, inquit Caſari riſus, tuam poteſtatem appellas. quare mercatus es. Notans Syllam, ad eum magiſtratum largitioniſibi paſſet. Eraſm. l. 1. apophth.

Lucretia.

ſuprà de Auaritia.

Alphonſus.

Magnopere laudare ſolebat dictum cuius, hoſtibus fugientibus rem argenteum extruendum eſſe quòd putaret, hoſtes pecunia ſonandos, vt ab acie diſcederent. E. l. 1. 8. apoph.

De munerum contemptu.

Socrates.

Alcibiades ambitione quadam munificus, cum plura magna munera Socrati dono miſſet, Xantippe admiraretur donorum

amplitudinem, eaq; cuperet eum accipere, Socrates dixiſſe fertur: Imò nos certemus liberalitate cum Alcibiade, & ea quæ mittuntur ab ipſo non capiamus, quadam munificentia. Alian. l. 9. de Varia hiſt.

Idem.

Cum quis Socrati diceret, magnè eſſe compotem eorum fieri, quæ quis cuperet: reſpondit: Sed multò maius eſt, ne cupere quidem ab initio. Alian. l. 6. de Var. hiſt.

Idem.

Cum Alcibiades ſpatioſam aream dono offerret Socrati, in qua ſibi domum ædificaret: Quid, inquit, ſi mihi calceis opus eſſet, nū corum mihi dares, vnde mihi calceos conficerè? Et ſi dares; an non ipſe ridiculus eſſem ſi acciperem? Hac ſimilitudine munus inutile reſuſauit. Eraſm. libr. 3. apoph.

Idem.

Obiurgatus ab vxore Xantippe quòd multa miſſitantibus amicis, nihil acciperet, dixit: Si omnia quæ dantur, ſtatim acciperemus, ne ſi peteremus quidem in poſterum, vt darent, habituri eſſemus. Stob. ſerm. de Prudentia.

Idem.

Archelaus rex Socratem ad ſe vocat, multa pollicens: Socrates reſpondit, ſe nolle ad eum venire, à quo acciperet beneficia, eum illi reddere paria non poſſet. Hoc dictum improbat Seneca: quòd philoſophus perſuadens auri argentique contemptum, plus dat, quàm ſi det aurum & argentum. Eraſm Rot. 3. apoph.

Idem.

Cum Ariſtippus Socratis diſcipulus, ex quaſtu quem Socraticorum primus facere inſtituit, præceptorum miſſet viginti minas, reſiſit illicò Socrates ad illum pecuniam, dicens: ipſius genium hoc nequaquam permittere. Dicebat enim Socrates, ſibi peculiarem eſſe dæmonem, à quo prohiberetur arcano ſigno, ſi quid

tentaret parum honestum. Genium autem illum, opinor fuisset ratione. Atque interim ciuilitate indicauit Aristippo, sibi non probari, quod philosophiam doceret mercede, eoque donum ceu sacrilegio partum reiecit. *Erasm. lib. 3. apophth.*

Aristoteles Cyren.

Oblata ab hominibus munera non accipienda esse putauit: Et eam quidem ob causam, quod munerum acceptorum molestias habiturus sit, ut rependat: aut si omnino non referat, in ingratitude reprehensionem facillimè incidat. *Ælian. lib. de Varia histor.*

Demetrius Cynicus.

Quum Cæsar decentia talenta ei attulisset, ridens reiecit: Si tentare, inquit, me constituerat, toto illi sui experiendus imperio. *Brus. lib. cap. 9. ex Sen. de benef. lib. 7. cap. 11.*

Ephialtes.

Pauperrimus fuit, attamen quum amici decem talenta ipsi dono darent, non accepit: Hæc, inquit, me cogent, si quidem reuerenter vos haberem, aliquid præter ius concedere: sin minus vos obseruarem, ingratißimum haberi. *Ælian. lib. 11. de Var. histor.*

Iulius Græcinus.

Pecuniam ab amicis ad ludorum impensam conferentibus acceperat, sed magnam pecuniam missam à Fabio Persico non accepit. Obiurgantibus autem, quod non accepisset: Ego, inquit, ab eo beneficium accipiam, à quo propitiationem accepturus non sum? Quumque illi Rebilis, consularis homo, eiusdem infamiae maiorem summam misisset, & instaret ut acciperet, Rogo, inquit, ignoscas: à Persico enim non accepi. *Seneca.*

Anacron.

Posteaquam à Polycrate tyranno quinque talentorum acceperat munus, insomnia duas egit noctes, indeque cogitatione sollicitus, reddidit

ea, dicens: Non tanti ea sibi esse, tanta cura vexari vellet. *Ælian. Stob.*

Lycurgus.

Suprà tit. de Integritate vitæ.

Agefilaus.

Cum in Lydia Tisaphernen fasset, ac quamplurimis interemptionem in agros regios fecisset incursionem, rex Persarum per legatos quorum præcipuum Titraustes, ingentem pecuniarum vim ultro illum misit, petens ut à bello desisteret. Agefilaus sprete pecunia respondit: Pacis quidem tempore Reipublicæ vigere autoritatem, ut habeat decernendi, quod ad tuendam ciuitatis tranquillitatem censuerit conducere, belli verò tempore item Sibi verò iucundius esse, si milites suos daret, quàm si ditescat, præterea se pulcherrimum ducem Græci non munera caperent ab hostibus, sed armis pararent spolia. Excellentis animi, qui non aliud tutis præmium ambiret, quàm gloriam: nec pacem hosti vende fraudato milite. *Plutarch. in ap. Lacon.*

Alcarnenes.

Alcarnenem Telecri filium quidam interrogasset, Cur munus Messeniis oblata non accepisset, respondit: Quoniam si accepissem, legibus pacem habere non possem. Quo dicto docuit, munera quaquam esse accipienda, quæ ab hostibus & Reipub. aliqua saltem ex te obesse possunt. *Plat. in Lacon.*

Cleomenes.

Mæander Samiorum tyranni incursionem Persarum profugam Spartam, ostenditque quantam pecuniarum vim secum apportasset, tantum Cleomeni vellet largiri. At Cleomenes ipse quidem nihil accepit, sed veritus ne quid aliis munus donaret, adiit Ephoros, dixitque fatius esse si hospitem suum Spartam à Peloponneso submouerent, nullo modo

Spartano persuadeat, inquit, ut fiat malus. Ephori verò Cleomenis consilio parentes, eodem statim die promulgarunt edictum, ut Mæander Peloponneso decederet: Quantus in hoc homine diuitiarum contemptus, à quibus non secus atque à præsentissimo veneno timuit ciuibus suis, cum plerique non aliter existiment beatas ciuitates, quàm si quàm maximè abundant opibus. Hunc Mæandrum Herodotus lib. 3. Mæandrium appellat. Plut.

Gorgo Cleomenis filia.

Quum Aristagoras Milesius Cleonem ad bellum pro Ionibus aduersus regem Persarum suscipientem hortaretur, magnam pecuniam vim pollicens, quantoque magis ille recusabat, tanto plus adderet promissæ summæ: Pater, inquit, corumpet te hic peregrinulus, ni ocysum ædibus extruseris. Plutarch. in poph. Lacon.

Callicratidas.

Cum Cyrus stipendium misisset militibus, Callicratidi seorsum xenia, à amicitia monumenta: stipendium quidem accepit, xenia verò renisit. negans sibi cum ipso priuatam habendam amicitiam, sed quam haberet publicam cum Lacedæmoniis omnibus, eadem illi secum quoque intercedere. Quid hoc animo incorruptius, qui totus ad Reipubl. comoda spectabat? Idem.

Pelopidas.

Cum obiurgaret eum amici, quòd pecuniaræ rei ad vitam tuendam conferentis nullam curam gereret: Et, inquit, mehercule res utilis est: Verùm huic Nicomedi, intento digito in hominem quandam claudum et mutilum. Ælianus lib. II. de Variis, Plut.

Epaminondas.

Pauper quidem erat, sed quum Iacon ei quinquaginta auri talenta mitteret: Iniuriam, inquit, mihi facis. Sed quinquaginta drachmas à ciue

mutuatus, ut essent pro vitiaco, profectus est in Peloponnesum. Cum verò nuntium allatum esset, satellitem eius pecunias à captiuis cepisse, Mihi, inquit, da scutum: Tu verò tibi cauponam eme, in qua viuas. Nō enim ulterius pericula subire voles, cum diues sis factus. Plut.

Idem.

Suprà de Diuitiarum contemptu.

Idem.

Cum legati venirent ferentes munerum animo corrumpendi, ad prandium eos venire iussit prius, ut in eodem causam aduentus explicarent. Apposita est igitur mensa vilis, bibebantque vinum acidum. Subridens igitur Epaminondas, ad legatos ait: Abite, & domino vestro mea prandia narrate: quibus me contentum, non facile suis muneribus ad proditio-nem alliciet. Stobæus serm. de Prudentia.

Idem.

Cum Artaxerxes Persarum rex ipsi tria Daricorum millia misisset, Diomedontem Cyzicenum asperius increpauit, si tantam nauigationem suscepisset, corrupturus Epaminondam, eumque iussit hæc verba ad regem referre: Si fauet commodis Thebanorum, habiturus est Epaminondam amicum gratis: sin minus, hostem. Plut. in apoph.

Phocion.

Cum à Menillo oblatam pecuniã contempsisset, rogatus ab illo causam, cur saltem filio sumendam non permitteret? respondit, Si filius vitam morésque composuerit, viuet ille quidem paterna hæreditate contentus: Si verò prodigus & immodestus fuerit, ne argentum quidem hoc satis futurum est. Plut.

Idem.

Alexander Macedonum rex centum talenta dono miserat Phocioni. is verò percontatus est eos qui pecuniam adferebant: Quid ita, quum essent Athenienses permulti, sibi vni

illa mitteret Alexander? Illis respondentibus, Quoniã vnum te iudicat virum & honestũ & bonũ. Ergo sinat, inquit, me talem & haberi & esse. Vt scitẽ arreptũ ab illis argumẽtum tor sit ad occasionẽ recusandi muneris. Iam quis hĩc non admiretur incorrupti pectoris sinceritatẽ? Pauper erat Phociõ, nec doni magnitudine quicquã mouebatur. Simul autẽ indicat, illos qui quum Rempublic. administrant, tamen à capiundis muneribus non temperant, nec bonos esse viros, nec tales haberi debere. Plutarch. in apoph.

Alexander.

Ciuitas quãdam vt ab armis Alexandri quietem haberet, obtulit illi partem agrorum, & præterea rerum omnium dimidium. Cui sic respondit: Hoc animo veni in Asiam, non vt acciperem quod dedissetis, sed vt vos haberetis quod reliquissetem. Plut. in Alexandro.

Xenocrates.

Quum Xenocrati Chalcedonensi ingentem pecuniarum summam misisset, ex ea philosophus tres tantum minas recepit, & reliquũ referri iussit, dicens: Ipsi pluribus esse opus, qui plures aleret. Laert. lib. 4. cap. 2. Stob. sermone 3.

Idem.

Alexander ad Xenocratem legatos misit cum aliquot talentis, quos ille in Academiam perductos parca ænuisque cœna excepit. Postridie interrogantibus, cui vellet adnumerari pecuniam? Quid? inquit. Irãne vos ex hesternæ cœnæ non intellexistis, me pecunia non indigere? Philosophus ethnicus reiecit à ditissimo liberalissimoque rege vltro delatam ingentem pecuniæ summam: & nunc pro sanctis haberi volunt, qui extremam professi paupertatem in tantum vt horreant etiam ærei nummi contactum, non aliter quã viperã, non referendis artibus venantur diuitum ac pauperum liberalita-

tem. Laërt. lib. 4. cap. 2. Cicero lib. Tuscul. quaest.

Dionysius senior.

Corinthiorum legati cum ad Dionysium seniore[m] missi essent, & in pro more amplissima dona obtulisset, recusarunt planè, eo quod lectus esset apud ipsos vetans ne legatione fungentes munera acciperent à principe. Quibus Dionysius respondit: Rem profecto absurdam facitis, quod vnum bonum habet tyrannus hoc tollitis, dum docetis, etiam beneficium à tyrannis accipere periculosum esse. Grauem rex iudicabat contumeliam esse, oblata recusata munera, cum hæc vnica re tyranni alii se commendare possint. Plut. in apoph.

Cimon.

Quendam barbarum è Persis Athenas aiunt cum magna auri copia venisse, Cimonisque domum adiisse & ob tutelam phialas duas, altera Daricis, alteram argenteis plenas obtulisse. Conuersum verò ad eum Cimonem subrisisse rogasseque barbarum, mercenariumne an amicum Cimonem habere vellet? cum autem respondisset, amicum: Abi igitur, inquit, tuãque isthæc tecum munere defer. Ego enim amicitia tua fretus hisce cum opus fuerit liberaliter tui. Plut.

M. Curius.

Samnites, posteaquam à M. Curio deuicti essent, venerunt magnam vim auri offerentes. verum Curio cum fortè ad focum sederet, & in cado ligneo rapas comederet, Sannitum legatis respondit: Nihil opus est auro talem cœnanti cœnam. Alij autem respondisse scribunt: Ego manus aurum habentibus imperare, quã vt alij mihi aurum accipienti imperent Plutar. in Rom. apoph. Plinius Viris illustr. cap. 33. Cicero in Cato maiore.

C. Fabricius.

Samnites cum ad C. Fabricium imper.

peratorem populi Romani venissent, grandem offerentes pecuniam: Fabricius planas manus ab auribus et oculos, & infra deinceps ad nares et ad os, & ad gulam atque inde porro ad ventrem imum deduxit, & leatis ita respondit: Dum illis omnis membrum, quæ attigi, obfistere & operare possum, nunquam quicquam perit. Propterea pecuniam, cum nihil mihi vsui sit, non accipiam ab iis, quibus eam vsui esse scio. Higinius lib. de vita, rebûsque illustrium virorum, Gellius lib. 1. cap. 4. & 14.

Idem.

Fabricio cum Pyrrhus pro redimendis captiuis multum auri misisset, aurum quidem non accepit. Postremo verò Pyrrhus maximum elephantum emisit, qui ignaro Fabricio à tergo subito barriens appareret: Idcirco factum est, respiciens Fabricius, ridens: Me, inquit, nec aurum heri, nec hodie belua fecit attonitum. Misit, Pyrrhum hoc de industria esse, ut quoniam auro bonisque veris deliniri non poterat, immani voce beluæ terreretur. Sed expertus est Pyrrhus, animum vnde quaque inexugnabilem. Plut. in apoph.

Idem.

Cynez Pyrrhi legato, magnam aurum vim dono offerenti, respondit: Se facile imperare aurum habentibus, aurum habere aurum. Erasmi. libro 6. apophtheg. Simile cum eo, quod Cuius ab aliis tributum paulò antè reliquimus.

Hormisdas.

† Insignis erat & honoratus in avaritiam Varanis regis Persarum, à quo cum splendidis vestimentis ornatus esset, cum enim Rex beneficiis expugnato conabatur) excadescens tunicam tulit & abiicit: Si huius, inquit, gratia, me religionem longè optimam mutaturum putas, munus tuum vnà cum impietate tibi habe. Rex tam orti animo virum suspexit quidem, sed è regia nudum exegit. Niceph.

li. 14. ca 20.

Cyranienfis.

M. Bruto cum tota ferè sese dedisset Lusitania, sola vrbs Cyania pertinaciter arma retinuit. Verum cum tentaretur per Bruti legatos, ut data pecunia se darent Bruto, Cyaniensis populus vno ore respondit: Sibi ferum esse à maioribus relictum, quo libertatem patriæ tuerentur: non aurum, non munera, quibus ab hoste se redimerent. Recitat Erasmus. libro 8. apoph.

Vide de Diuitiarum contemptu.

Spartacus.

Spartaco in Crassum omnes moventi copias, quidam equum dono obtulit. At ille: Si vicero, inquit, plurimos ex hoste equos habiturus sum: si victus fuero, nec hic mihi futurus est vsui: simulque cum dicto, equum gladio transuerberatum interemit. Eras. lib. 6. apoph. ex Plutarcho.

Alphonsus.

Suprà de Belli studio.

De mundo.

Thales.

Interrogatus, quid omnium esset pulcherrimum? respondit, Mundus, est enim opus Dei, quo nihil pulchrius est, Eras. 7. apoph. ex Laert. lib. 1.

Demonax.

Cum quidam exquirerent, an mundus esset animatus, & rursus an globosus? Vos, inquit Demonax, de mundo solliciti estis, et vestram ipsorum immundiciem non curatis. Anton. part. 2. ser. 77. Melissæ.

Macarius.

† Transmissorius Nilum cum altero Macario, eodem pontone, quo Tribunus magno apparatu, & fastu vehabatur, cum vtrumque pannosum & squallidum esset intuitus: Beati estis, inquit, vos qui mundum illuditis. At Macarius (ut erat vrbanus) Nos quidem, inquit, mundum

illudimus, sed vos mundus. Pallad. in
hist. Lausiaca, ca. 20.

Dē musica.

Socrates.

NAtq̄ iam grandior, cū inter
p̄eros fidibus canere disceret,
obiurgantibus respōdit: Nequaquam
absurdum esse discere ea, quæ prius
nesciuiſſet communi vitæ tam vtilia
& necessaria esse. Tanti fecit musicam
vir sapien- tissimus, vt iam grandæus
discere nequaquam erubesceret. E-
rasm li. 3. apoph:

Solon:

Cū eius nepos ex fratre inter po-
cula carmen quoddam Sapphus ceci-
nisset, delectatus est i' la cantilena, &
iussit adolescentem vt eam se doce-
ret. Cū autem quidam interrogas-
set, quā ob causam hoc desideraret?
respondit, Vt postquam ipsam didi-
cero moriar. *Alian. de Var. hist.*

Antisthenes.

Quum in conuiuio quidam dice-
ret Antistheni, Cane tibiis: Tu mihi
eas infla, inquit. Non recusauit obse-
quium, si ille vicissim obsequeretur.
Sed interim indicauit, non esse phi-
losopho decorum, tibiis canere.
*Laert. libro 6. cap. 1. Brus. libro 4.
cap. 17.*

Stratonicus.

Aliquando trophæum quum ere-
xisset, hunc inscripsit titulum: Auer-
sus malè canentes cithara. Notans, ta-
les vbique quàm plurimos esse, quos
ipse vicisset. *Erasm. 6. apophth. ex
Athen.*

Agésilau.

Cuidam Agésilauum roganti, quam
ob causam Spartiatæ ad tiliarum cā-
tum in tiri prælium exercerent?
Vt quum ad nūmerum, inquit, ince-
dunt, appareat qui formidolosi sint,
qui fortes. Nam anapæstorum ictus
strenuis addebant animum, vehemen-
ter mericulosis pallorem ac tremo-
rem incutiebant. Itaque quum pes

non responderet ad modulus tibia-
rum, prædebat ignauorum imbe-
cillitas. Magni siquidem refert, vt
dux perspectos habeat militum suo-
rum animos, quò norit qui sint &
prælio submouendi, aut qui qua par-
te exercitus collocandi. *Plut. in La-
con. apoph.*

Alexander.

Quum Alexander etiamnum pu-
bescēs citharæ daret operam, & præ-
ceptor artis subinde moneret quan-
tū chordam quomodo pulsare deberet
& puer parum obsequens doctōri di-
xisset, quid si hanc pulsarem? Citha-
rædus lepidè respondit: Si isthuc qu-
ris, tanquam mox rex futurus, nihi-
refert: si vt artifex futurus, pluri-
mū interest. *Eras. l. 8. apoph.*

Nero.

A Mathematicis audierat, fore v-
aliquando deiiceretur imperio, eōq̄
Græcum Iambicum dimetrum iden-
titem vsurpabat.

τὸ τέχνηον πᾶσα γῆ τρέφει:

Terra quæuis artem alit.

Purans, se tantum profecisse in ar-
te canendi, vt etiam si exigeretur, i-
quæuis ratione ob musicæ peritiā
posset haberi in pretio. Quūtaqu-
imminentibus qui illum insequen-
tur, de salute desperans, cogitaret si-
bi vim adferre, subinde dicebat: Qu-
tus artifex pereō. *Suetonius.*

De musica contempta, &
Musicis, tum peritis
tum imperitis
irrisis.

Antisthenes.

QVibusdam admirantibus Isme-
niam, quod esset insignis tibi-
cen: Nequam, iuquit, hominem esse
oportet. nam si bonæ frugis esset, nō
esset egregius tibi cen. Indicabat eo
non posse bonos viros euadere, qu-
tan-

tantum operæ eiusmodi artibus impendissent Plut. in vita Periclis. Pontan. li. 5. ca. 1. de Prudentia.

Diogenes.

† Grāmaticos admirabatur, quod cum Vlyssis mala requirerent, sua ignorarent. Musicos item arguebat, quod cum lyræ chordas congruè apparent, animi mores inconcinnos haberent. Laer. li. 6. c. 2.

Ateas.

Quum Ismeniam tibicinem optimum in bello cepisset, iussit illum canere, ac cæteris admirantibus, ipse iuravit per ventum & acinacem, sibi incundius esse, audire hinnitum equi. Plut. in apoph.

Ismenias.

Canebat in sacrificio, quumque non litaretur is qui conductus fuerat arreptis tibiis caneat ridiculè, & hoc canente litatum est. Incusantibus autem iis qui aderant: Divinitus, inquit, contingit venustè canere. Hic Ismenias ridens: At me (inquit) canente dij voluptate capti commorabantur: te verò festinante illos abigere, arripuerunt hostiam. Refert Plutarchus Symposiacôn libro secundo. Conductitius ille sibi laudem arrogabat, quod ipso canente litatum sit, quasi dij magis delectati sint ipsius cantu quam Ismenia. Id lepidissimè retorquit Ismenias: ideo non fuisse litatum, quod dij gaudentes erudira musica, liutius amarent adesse sacrificio. At quum ille tam ridiculè caneret, quasi tuderet deos abigere, ne vacui recederent, arripuerunt victimam.

Diogenes.

Suprà de Doctrina factis dissentante a.

Idem.

Citharædum imperitum, obesumque corpore, & ab omnibus vituperatum, solus Diogenes laudabat. Denirantibus quam ob rem id faceret: audio, inquit, quod quum talis sit, maueit se cithara, quam larrociniis exercere: significans illum corpore va-

lidum, ingenio rudem, larrociniis aptiorem esse quam musicæ. Locus est ab inexpectato. Laert. li. 6.

Idem.

Alterum citharædum, quo quoticus caneret, ab auditoribus decrebatur, obuuium ita salutabat: Salue galle. Quum ille offensus salutationis nouitate diceret, Quid ita? Quoniã, inquit, cantu tuo excitas omnes. locum captauit ex ambiguitate verbi Græci. αἰγέλειον enim dicitur, & qui excitat dormientem, quod solè galli gallinacæ malè canentes: & qui sedentem excitat vt surgat, quod ille solebat. Laer. li. 6.

Idem.

Cuidam iactanti musices peritiam respondit,

Ἰσώμενος γὰρ αὐτῶν οἰκοῦνται πόλεις,
Εὐδ' οἶκος ἰσαμῶσι καὶ περὶ τῆ
μυσῆν.

Id est,

Prudentia vrbes bene gubernat: te domus.

Nec cantilenis, nec modis regitur probè. Eras. lib. 3. apoph.

Satyrus.

Is egregius tibicen persæpe Aristonis philosophi disputationibus intererat, & his quæ diceretur mirè affectus aiebat: Cur ergo ego non igni trado hoc telum, ad nihil vtile? Subobscurè referens tibiam, & quodammodo suam artem ad philosophiæ studium comparatam extenuans, & nihil æstimans. Elia. li. 3. de Var. hist.

Aristoteles.

Interrogatus, quid de musica sentiret, respondit, louem neque canere neque citharam pulsare. Sedit nimirum hoc studium parum vtile hominibus esse, quo dij non etiam delectarentur. Brus. li. 4. c. 17.

Stratonicus.

De Phaone malo ribicine dicebat, quod non caneret harmoniam, sed Cadmum. Phaon autem, quum se gereret pro tibicine, iactaretque se Me-

garis habere chorum: Nugaris, inquit Stratonicus, non habes, sed haberis. Significans illum discipulum esse potius quàm magistrum, aut chorum in ipso doctiorem esse. Erasmi. lib. 6. apophthegm.

Idem.

Quum vidisset Propin citharæ dū Rhodium, corpore quidem magnū, sed arte pusillum, percōtantibus qualis videretur? respondit prouerbiali dicto: Nullus, malus, magnus, piscis. Singulis verbis hypostigme separatis alium efficiens sensum. Athenæus. Vide prouerbiū etiam apud Erasmi. Nullus, magnus, &c.

Idem.

Quum in sacrificio malus quidam tibicen esset cantaturus: Bene omninandum est, inquit, libātes precantur deos. Significans, opus deorum auxilio, ut benè caneret. Athenæus.

Idem.

In citharæ dū imperitum, cui nomen erat Cloon, sed vulgò dicebatur bos: Olim, inquit, asynus lyræ dictum est, nunc bos est ad lyram. Athenæus in Dipnos.

Idem.

Rhodi quum artis suæ specimen edidisset, neque quisquā plausu aliōve gestu signum fauoris detidisset, abscessit illinc dicens: Quum id quod nullo constet impendio, non præstetis, quā sperem me à vobis præmium accepturum? Athenæus & Erasmi. lib. 6. apoph.

Idem.

Citharædus quidam malus eum excipiebat cōuiuio, atque super cœnam ostentabat illi artem suam. Erat autem apparatus splendidus. Itaque Stratonicus quum illo canente non haberet qui cum loqueretur, confregit poculum & poposcit maius. Id quum accepisset cum multis cyathis, soli calicem ostendit, mōxque sese vino ingurgitauit, & obdormiuit. Quum autem fortè superuenissent aliquot comessabundi, cantori, qui

conuiuium exhibebat, noti, Stratonicus expergiscens factus est ebrius. At illi quum intellexissent, quod multum assidueque bibendo fuisset inebriatus, Stratonicus compendio respondit: Hic insidiator & sceleratus cantor, me veluti bouem ad præsepe, dum cœnam accipit, occidit. Boves multo cibo saginantur, priusquàm mastentur, Athenæus.

Anonymus.

Xenophantus certis modis Alexandrum ad arma solebat concitare. Eam Musices vim admirantibus cunctis, quidam ait: Si tantus artifex est, incinat modulōs quibus illum à bellis reuocet. Sentiens non esse magnæ artis hominem eò percellere, quod suapte natura pronus est. Erasmi. li. 4. apoph.

Demosthenes Mitylen.

Pulsauit fores hominis musicæ ac citharæ dediti, quumque is audito pulsu iussisset illum introire: Faciam, inquit, si prius alligaris citharā. Subnotans illum nihil aliud quàm cithara canere. Plutarchus Symposiacōn libro 2.

Anonymus.

Citharædus quidam cum apud quempiam caneret, pollicitusque esset is apud quem cantabat, quanto melius cantaret, tanto se plura daturum: quum promissa postridie reperceret, ei dulce quid occinens, subiicit, Voluptatem tibi reddo (inquit) pro voluptate. Ex Aristotelis libr. 9. Ethicorum recitat Bruson. lib. 4. capite 17.

Anonymus.

Lacedæmonius quidam, quum super conuiuium esset illata lyra: Non est, inquit, Laconicum nugari, longè dissentiens à cæteris Græcis, quibus nullum conuiuium suauē videbatur absque musica. Id Lacon inutile iudicabat, lautius existimans honestis ac festiuis fabulis condire computationem, quàm inani lyræ strepitu. Plut. in Lacon.

Agefilæus.

Rogatus, ut vellet audire quendam, qui mira similitudine luscinix vocem imitabatur, recusavit: Frequenter (inquiens) ipsam audiui luscinix significans, ineptam esse voluptatem, magis delectari ipsa simulatione quam natura. Plutarchus in Lacon. apoph.

Cleomenes.

Quidam ut Cleomeni cantorem quendam commendaret, quum aliis multis nominibus prædicabat hominem, tum illud in primis affirmabat eum esse cantorem inter Græcos præstantissimum. At Cleomenes, ostenso quodam ex his qui aderant: At per deos hic, inquit, est apud me iuris condiendi artifex. Contempsit artem ad solam delectationem utilem. Plur.

Demaratus.

Demaratus cum audiret cantorem quendam ostentantem artem suam, nihil aliud laudis illi tribuit, tantum ait: Mihi videtur non malè nugari. Tantus erat contemptus artium: quæ licet essent operosæ, tamè solummodo delinirent aures, nullam seriam utilitatem adferrent Reip. Plutar. in Lacon. apoph.

Archidamus.

Quum quidam prædicaret citharædum, eiusque in canendo facultatem admiraretur: Heus, inquit, vir optime, quid honoris ac præmij abs te ferent boni viri, quum tâtope prædicet citharædum? Rectè tacuit non vulgi modò, verùm & principum præpostera iudicia, qui plerùmque pluris faciunt mimum aut motionem, quam sapientem fidique cõ. ilij viri: citharædum verò, cuius ars non Reipub. sed voluptati seruit, a leò non iudicauit prædicandum, ut nec inter bonos viros habendum duceret. Plut. in Lacon.

Idem.

Ad eum qui ipsi cantorem commendare volens, dixit, Hic est bonus

cantor: At apud nos, inquit, hic est bonus cõdimentorũ artifex: perinde quasi nihil referret, verum quis muscorum instrumentorum sono, an obsonis & condimentis voluptatem adferret. Apud Athenienses cantores erant in summo pretio, quum coquis non haberetur idem honos: Lacedæmoniis verò nihil placebat artium, quod civium animos effæminaret magis quam ad virtutem accenderet. Plur.

Alcibiades.

Imbutus philosophiæ præceptis, voluptates ac artes indecoras aspernatus est, disciplinas liberas semper amplectabatur. Lyram hoc argumento reiticebat, quòd vocem hominis imitaretur (ex quo colligere licet, olim qui lyra canebant, simul & voce cecinisse) plectrum, quòd habitum formamque liberalem immutaret in illiberalem, tibia duplici nomine damnabat: & quòd sic mutaret oris habitum, ut vix à familiarissimis agnosceretur qui caneret: & quòd homini propriam adimeret vocem, loquendique facultatem eriperet. Nemo enim potest simul & inflare tibia & loqui. Cantent igitur, inquit, Thebanorum filij, qui dicere nesciunt, nobis autem Atheniensibus, ut à maioribus accepimus, gentis princeps est Pallas & Apollo: quorum illa fistulam confregit, hic tibia excoriat. Proditum est priscorum fabulis, Palladem ad sepulchrum tibia canentem, offensam oris deformitate, proiectam comminuisse tibia. Apollo Marsiam canendo victum excoriat. Eras. 5. apoph. ex Plut.

Eudamidas.

Rogatus de cantore quodam, qui feliciter cecinerat, qualis ipse videretur: Magnus, inquit, in re parua delinitor. contempsit operosam artem, cuius nullus erat fructus præter inanem ac temporariam delectationem. Plut. in Lacon. Brus. li. 4. c. 17.

Gelon.

In conuiuio quum lyra circumferretur, cæterisque ordine canerent (nã in apud Græcos honestum habebatur) Gelonequum iussit adduci in conuiuium, facillèque ac leuiter illum intulit. significans, hoc esse regibus, quàm lyra canere. Plutarch. in apoph.

Pyrrhus.

Suprà de Arrium contemptu.

Philippus.

Cùm audisset filium suum quodam in loco scitè cecinisse, ciuilitè obiurgauit, dicens, Non te tu pudet, qui noris tam bellè canere? significans, alias artes esse rege digniores. Plutarchus in Pericle, & in regū imperatorumque apoph. Fontanus lib. 1. cap. 5. de Prudentia.

Alexander.

Cùm transmissio Helleponto Troiam inuiseret, veterum heroum res gestas animo reuoluens, quidam, si vellet, pollicitus est se Paridis lyram daturum. Hic Alexander: Minimè, inquit, illa mihi est opus, cùm Achillis lyram habeam. Hac vir strenuus fortium virorum laudes canere consuevit, cùm Paris sua lyra molles ac lasciuos modulos occineret. Plutarchus in reg. apoph. Ælianus lib. 9.

Seneca.

† Docet me Musicus inter se acutè, ac graues voces consonent, quomodo neruorum disparem reddentium sonum fiat concordia? Faciat potius, quomodo animus secum meus consonet, nec consilia discrepent. Epist. 88.

De mutationibus.

Lycurgus.

Interrogatus, cur Spartani toties pugnatuuri contra hostes castra mutarent? respondit: Vt eo magis lædamus hostem. Plutarchus in Lacon. apoph.

Augustus Cæs.

Quodam die venit in ædes, in quibus habitarat Cato Uticensis, hic cùm Strabo, quo Cæsari adularetur, Catonis pernicitiam acclaret, quòd sibi manus adferre, quàm Iulium victorem agnoscere, maluisset: Quisquis, inquit Augustus, presentem Reipubl. statum mutari non vult, in & ciuis & vir bonus est. Vnico dicte & Catonis memoriam tutatus est, & sibi consuluit: deterrens, ne quis in posterum affectaret res nouas. Nam præsens status non is tantum dicitur, qui tum erat, cùm hæc loqueretur Augustus: sed is quoque, qui fuerat tempore conspirationis in Iulium. Si quidem hæc dictio præsens apud Latinè loquentes, ad tria tempora pertinet, præteritum, præsens & futurum: vt, Præsentibus non erat contentus: & præsens vita, que nunc agitur: & præsens in tempus emittat, id est, in futuram opportunitatem. Eras. Rot. lib. 4. apoph. ex Suetonio.

Tiberius.

Cùm ab amicis interrogaretur, cur non tam facillè magistratus & præfecturas suas mutaret? Respondit, se data hoc opera semper fecisse. Natura enim omnes, qui rerum administrationi præsent, pecuniæ est cupidus, plurimumque studij ad res magis magisque agendam eos colligere. Cæterum, si diutius in magistratu versentur, segniores ad quæstus faciendum fieri. muscas enim si locius corporum vlcibus insideant minus graues & molestas fieri, quippe sanie vlcis ad satietatem vsu referas: & eam qui vlcibus scateat, durius acceptum assiduumque iri, saturis iam repulsis, famelicis aliis ad vulnera admittere velit. Nicephorus Callistus Ecclesiastica sue historie libro 1. cap. 17.

Sophronius.

Is Pompeiopoleos Paphlagonie episcopus, cùm audisset in synodo Seleucia

Seleuciana Acatij opiniones & dogmata recenserit: Si per singulos dies, inquit, propriam edere fidem licuerit, veritatis integritas non diu manebit. Socrates lib. 2. Tripartitæ histor. cap. 34.

Vide apoph. de Legum abrogatione, & nouitatis studio.

De mutuo.

Anonymus.

Quidam miserimos homines esse dixit, qui modò rubros modò pallidos habeant dentes. Notabat autem eos, qui mutuo acceperunt ab alijs: qui, dum mutuum repetitur, erubescunt: dum verò creditorem viderint, pallefcunt, ne cogantur ad soluendum. Recitatur hoc dæterium apud Suidam.

Lycurgus.

Dicebat, Dignitatem quidē istam, qua mouemur ad facilius mutuo dandum aliquid, in opibus hominum sitam esse: illam verò, quæ nos ad facilius fidem habendam inducit, in moribus. Stob. ser. 35.

Perseus.

Quum cuidam noto daret pecuniam, cautionem fecit in foro apud mensarium. Hanc diligentiam quum amicus admirans diceret, Ad eone legaliter Persee? Scilicet, inquit, vt amantè recipiam, nec largiter reposcam. Fit enim sæpenumero, vt qui cum amico bona fide, sine testibus, ac syngraphis agunt, post cogantur eum eo legibus agere. Plut.

Gelon.

Exigebat pecuniam à suis ciuibus, quos vbi videret tumultuantes, ait se petere mutuò: quippe redditurum. Ita volentes dederunt, atque ille peracto bello reddidit. Hoc artificio perfecit, vt pecunia non deesset ad bellum necessaria, nec ciues haberet minus beneuolos. Plutarc. in apoph.

Galba.

Quum penulam mutuò à quopiam rogaretur, festiuè respondit: Si non pluit, non est opus tibi: si pluit, ipse vtar. Bruson. libro 4. c. 25.

Idem.

Cuidam qui cœnaculum perpluebat commutato roganti penulam, dixit: Non possum commodare, nam domi maneo. Significans, domi maximè opus esse penula. Solent alij se excusare, non possum commodare penulam, ipse exco. Eras. l. 6 apop.

D E N A T A N D I P E R I T I A .

Aristippus.

QUUM quendam sibi vehementer placentem audivisset, eo quòd egregiè sciret natare, irrisit hominem dicens: Non te pudet, tam insolenter de his rebus iactare te, quæ & delphinum & ranarum sunt propria? Laër. l. 2. c. 8. & Eras. l. 3. apoph.

Albuquerqueius Prorex India.

† Cùm classis graui tempestate vexaretur, & puerum infantem animaduertens, aquis in nauem suam influentibus penè mergi, illum sustulit humeris, dicens: Huius innocentia fretus, confido me Christi benignitate è fluctibus emerfurum. Et saluus cum puero emerfit. Oforius li. 8. De rebus Emman.

De natiuitate omnibus hominibus com- muni.

Seraticus.

Avdians, quàm difficulter Timothei regis mater partum edidit.

set: Si, inquit, opificem peperisset, nō Deū, quales emisisset inter pariendū voces? Irrisit vir sapientissimus hominum stultitiam, qui regibus ac potentioribus diuinos ascribunt honores, cū ex communi illa natiuitate appareat, æquē homines esse vt nos, qui infima sorte viuimus. Non minus enim (si non durius) ægrē pariunt regum & principum matres, quā subulcorum princeps æquē vitam clamore & ciulatu auspiciatur, vt alij qui eius imperio subiecti sunt. Athenæus.

Seneca.

† Nascimur vno modo, multis morimur. Idem 7. controu. 1.

Vide apoph. de Hominis fragilitate & miseria.

De natura.

Socrates.

Dicitur eum execrari solitus, qui primus vtilitatem à natura seiūxisset. Naturam appellat honesti rationem, homini à natura insitam. Eras. l. 6. apoph.

Aristoteles.

Tria ad solidam parandum sapientiam præcipuē necessaria esse dicebat, Naturam, doctrinam, & exercitationem. Inuita enim Minerua, & ingenio refragante, frustra etiam in rebus minimis laborabis. Laërtius li. 5. cap. 1.

Isocrates.

Inter familiares dicere solitus est, se quidem docere decem minis: cæterum qui ipsum docuisset audaciam & vocalitatem quæ natura illi denegaratur, mercedis loco daturum decem millia. Hæc autem quoniam naturæ sunt (quæ non faciliè mutari potest) non artis, à præceptoribus dari non possunt. Eras. l. 8. apoph.

Phocion.

Phocioni filius plura solito obsequia coëmerat. Pater comminatus est,

si plura quàm secundum naturam per incontinentiam ingurgitaret, ipsum pœnas laturum. Sensit autem Phocion. naturam paucis contentam esse, multis autem corrumpi & deprauari. Stob. ser 15.

Dionysius sen.

Matri, quæ quamuis anus marito tradì vellet: Ciuilia, inquit, iura violari possunt, naturæ non possunt. Bruns. l. 4. c. 1.

Seneca.

† Si ad naturam viues, nunquam eris pauper: Si ad opinionem, nunquam diues. Exiguam naturam desiderat, opinio immensum. Epist. 16.

Idem.

† Considerandum est, vtràm natura tua, agendis rebus, an otioso studio, contemplationique aptior sis: & eò inclinandum, quò te vis ingenij defert. De tranq. animi, c. 6.

Idem.

† Malè respondent coacta ingenia: reluctante natura, irritus labor est. Ibidem.

De nauigationis periculo.

Pittacus.

Roganti cuidam, Quid fidum esset? respondit, terra. Quid infidum mare. Plut. & Laër.

Bias.

Nauigans cum scelerosis & impijs hominibus cū periclitarentur in summa maris tempestate, alijs deo implorantibus: Bion, Silete (inquit) ne vos hîc nauigare sentiant Dij. Laërt. l. 1. c. 6.

Bion.

Nauigans cum pessimis hominibus in piratas incidit. Dicentibus illis: Peribimus, si agnoscamur: At ego, inquit, nisi agnoscamur, peribimus. Laërtius.

Plato.

Assiduè monebat fugiendum esse mare,

mare perinde ac improbitatis magi-
strum. Brusl. 1. 4. c. 25.

Aristoteles.

Dicebat, per omnem vitam trium
se pœnituisse. Quod mulieri secretum
aliquid commisset. Quod eò nauigasset,
quod pedibus ire licuisset. Quod vnum diem inestatus mansisset.
Hoc autem Stob. ascribit. Plutar. M.
Catoni.

Glaucon Cornisus.

* Dicebat iucundius esse in mari
peditem agere, quam in terra nauatam.
Stob. ser. de naufragio.

Anacharsis.

Percontanti, quæ naues essent tu-
lissimæ? Quæ, inquit, in siccum pro-
tractæ sunt. Solebant enim olim na-
ues iis mensibus, quibus mare naui-
abile non est, machinis quibusdam
in siccum pertrahi. Anacharsis tenuit
inmem nauigationem esse periculo-
sam. At ille de genere nauigij percõ-
abatur. Sunt enim liburnicæ, onera-
tæ, & quariæ quæ naues, alixq; diuer-
generis, in quibus alia est alia ad-
ersus tempestatem instructior. Laër.
b. 1. c. 9.

Idem.

Quum rogasset quendam, quanta
fret spissitudo tabularum nautica-
rum? isque respondisset, quatuor digi-
torum: Tantillum, inquit, absunt à
morte qui nauigant? Notauit nego-
iatorum avaritiam, qui lucri gratia
met in manifestum vitæ discrimen
iniciunt. Scythæ nesciunt nautica
commercia, pascuis ac venatu vi-
uunt. Laërt. lib. 1. c. 9. Alludit ad hu-
ius philosophi dictum Iuuen. sat. 12.
a scribens:

*In nunc, & ventis animum committe
dolato*

*Confusus ligno, digitis à morte remotus
Quatuor, aut septem, si sit latissima iæ-
da, &c.*

Idem.

Cuidam roganti, vtrum arbitrare-
tur plures esse mortuos, quam viuos?
Nauiganres, inquit, in vitro numero
ponis? Dubitans, an hæ essent intra vi-
uos habendi, qui vitam vndarum ac
ventorum arbitrio comisset. Laër.
lib. 1. c. 6. Sed Dioni hoc ascribit. Sto-
ex Plut. Laconi cuidam.

Laodamas.

Laodamas ille Homericus nihil
miserius esse dicebat, quam vitam
fortem ponto exagitari. Brusl. lib. 4.
cap 27.

Anonymus.

Lacon quidam glorianti mercato-
ri, quod multas naues in omnem or-
ram maritimam demisset: Num san-
nè optabilis ista est, inquit, rudenib.
apta fortuna? Plut.

Demonax.

Quum legatus nauigaturus in A-
siam, nauem conscendisset, & à quo-
dam interrogaretur, num metueret,
ne naufragio eiectus à piscibus deuo-
raretur? Quid, inquit, metuam à pi-
scibus, qui tot pisces deuorant? E-
rasl. 1. 8. apoph.

Callimachus.

Dicebat, iucundissimum esse ma-
re, sed si quis de terra contempletur.
Huius dicterium emulatus Horat. ait,
*Neptunum procul à terra spectare fru-
rentem.*

Brusl. 1. 4. c. 25.

Anonymus.

Siculus quidam cum ficos vehens,
procella correptus naufragium fe-
cisset, ac mox sedens in littore, mare
tranquillum videret, vrbane, inquit,
ad mare: Noui quid velis, ficos nimi-
rum. Brusl. 1. 4. c. 25.

Alexis.

† Quisquis mare nauigat, is aut in-
fanit, aut mendicus, aut mori cupit.
Stob. serm. 19.

Seneca.

† Quæ nos, inquit, dementia exagi-
tat, & in nauum compellit exitium?

Vela ventis damus bellum paraturi,
& periclitamur periculi causa. Incer-
tam fortunam experimur, vim tem-
pestatum nulla ope humana supe-
rabilem, mortem sine spe sepultura.
Libr. 5. Na. Quæst. cap. 18.

Antigonus.

Sæua tempestate iactatus, cum om-
nes suos in eadem nauī haberet, præ-
cepisse liberis dicitur, vt & ipsi memi-
nissent, & posteris proderent, ne quis
in rebus tam dubiis periclitaretur.
Brusl. 4. c. 25.

P. Syrus.

Dicebat, eum hominem Neptunū
improbè accusare, qui iterum nau fra-
gium facit. Notabat autem eos, qui
cum semel navigationis periculo ex-
positi fuerunt, oblitī malorum se ma-
ri credunt, mox penitus perituri. Bru-
l. 4. c. 25.

De necessitate.

Pittacus.

TAntam necessitatis vim esse di-
cebat, vt nec dij ipsi reluctari
possint. Laër. li. 1. c. 5.

Thales.

Interrogatus, quid esset in tota re-
rum natura robustissimum? respon-
dit, Necessitas: superat enim omnia.
Laër. li. 1. cap. 1.

Archytas.

Cum Eratosthenis Mercurium le-
gisset, hunc verbum protulit: Neces-
sitas omnia docuit, quid enim illa
non inueniret. Stob. ser. 93. ex Plutar-
cho recitat.

Plato.

Necessitatis leges tā duras esse di-
cebat, vt ne quidē Deus ipse eas vio-
lare posset. Brusl. li. 4. c. 29. ex l. Plato-
nis de legibus.

Pheraulas.

Apud Xenophontem, Nullum ait
præstantiorem deōrem esse neces-
sitate. Brusl. 4. cap. 26.

Vetius Messius.

Necessitatem appellare solebat
Ultimum & maximum telum. Brusl.
lib. 4. cap. 26.

Atis Crasi F.

Is natura mutos, captum Suis pa-
trem cum Cyrus cōficere vellet, vo-
cē tū primā emisit: Parce patri meo
Cyre, & te hominē esse vel casib di-
sce nostris. Ex Solino recitat Brusl.
lib. 4. cap. 26. Valerius verò lib. 5. cap.
4. & Herodotus libro 1. Persæ cuid.
dixisse aiunt, non Cyro. Vide etiam
ea de re Strabonem lib. 13. Cæl. R. bo-
dig. 1. 11. cap. 15.

Seneca.

† Ad hoc sacramentum adacti si-
mus, ferre mortalia, nec perturb-
ri his, quæ vitare nostræ potesta-
tis non est, libro de B. vita, capi-
15.

De negotiorum multitu- dine, qua in diuersa di- strahitur homo.

Thales.

FRequēter dicere ad suos solebat
Vnum eligite præclarum, vnu
quiddam diuinitate præclarum Pu-
uit vir sapientissimus, satius esse
parandam honestam famam, vnu
quiddam insigne prædicere, quàm
uinare de rebus friuolis: & præsta-
vno labore parare famam & exif-
mationem, quàm minus accuratè
plicari multiuariis rebus: Erasmi. l.
apoph. ex Laër. li. 1. c. 1.

Phocion.

Dicere solebat, Difficile esse mu-
tas vitæ vias ingredi. Voluit autē
indicare vir sapientissimus, non
cilè præclari quiddam præstare po-
se hominem, qui simul multis reb-
ac negotiis sit intentus. Huius dic-
extat apud Stobzum sermone
Prudentia.

† A puc

Lucius Drusus.

† A puero seditiosus, & foro gra-
s, multisque negotiis implicatus
m fuisset, dicitur dixisse; Vni sibi,
c puero quidem vnquam ferias cō
isse. Seneca de breuit. vitę. c. 6.

De nobilitate generis:

Socrates.

Dēs & generis nobilitatem non
solūm nihil in se habere hone-
tis, verūm etiam & malum omne
iis oboriri dicebat. Laert. libr. 2.
P. 5.

Diogenes.

Nobilitatem atque hoc genus for-
næ bona, nihil aliud quā velami-
a malitię esse dicebat. Nobiles e-
m cū aliis nihilo sint meliores,
men peccant licentius, iuxta Hora-
dixerunt,

*Et quicquid volet, hoc veluti virtute
peractum,*

per auit magna laudi fore.
Iert. lib. 6.

Herodes sophista.

In accusatorem, qui in lite exigua
generis sui claritate multa iactā-
t: Tu, inquit, nobilitatem habes in
is. Romani siquidem nobilitatis
num gerebant in calceis. Id erat
urneum additamentum, tali spe-
e. Ita Plinius notat quosdā, qui ni-
l haberent nobilitatis præter ima-
nes. Rursus quum aduersarius glo-
retur, quōd in vnam quandā tra-
e ciuitatem multa beneficia con-
lisset: Idem ego, inquit, de me præ-
care possem, si in vniuersa terra
usam dicerem. Significās, se de in-
meris ciuitatibus fuisse præclarē
eritum. Philostratus.

Thomas Sarzan.

Cūm quæreret aliquis ex Thoma
arzanensi (qui postea maximū pon-
ficatum adeptus, Nicolaus quintus
pellatus est) qualis esset Eugenius
tpa quartus? At, inquit, hoc facile

cognitu est: qualis familia est, talem
& principem inuenias. Innuere autē
volebat, nimirum obscurum ac vino
sum esse hominem. Fuit enim loco
adeō humili natus, vt ab oppido pa-
triæ Sarzanæ admodum frigido, Lu-
censis agri cognomentum accepe-
rit. Volaterranus etiam hoc in eo re-
prehendit, quōd nimio bibendi stu-
dio teneretur, perquisitis vndique vā
norum generibus: quod vitium a pa-
rentibus fortassis, vt hæditarium,
animo insitum fuit. Aneas Syluius
lib. 4. commentariorum de reb. gest.
Alphonſi.

Seneca.

† Nemo altero nobilior, nisi cui
rectius ingenium, & artibus bonis a-
ptius. li. 3. de Benef. c. 18.

Idem.

† Si quid aliud est in Philosophiā
boni, hoc est, quod stemma non in-
spicit: omnes si ad primam originem
reuocentur, à Dijs sunt. Epist. 44.

De nobilitate vera.

Socrates.

Nobilitas quid esset sciscitanti?
Animæ, respondit, & corporis
bona temperies. Stob. ser. 84.

Idem.

Frequenter dicere solebat: Neque
frumentum optimum iudicamus;
quod in pulcherrimo agro natū est;
sed quod commodē nutrit: neque vi-
rum bonum & studiosum, aut amicū
beneuolum, qui genere clatus; sed
qui moribus egregiis fuerit. Stobæus
serm. 84.

Democritus.

Interrogatus, in quibus nobilitas
cōsisteret, respondit: Pecudum no-
bilitas in bono validōque corporis
habitu sita est, hominum autem in
bonitate morum. Stob. ser. 84.

Diogenes.

Interrogante quodam, qui homi-
num nobilissimi essent, Contempto-

res (dixit) opum, gloriæ, voluptatis & vitæ: contrariis autem, paupertate, obscuritate, fame, labore, ac morte superiores. Stob. ser. 8. Max. serm. 63.

Antisthenes.

Virtute præditos eosdem & nobiles dicebat: Habent enim, inquit, id, unde vera nascitur nobilitas. Aduersus eos, qui maiorum imaginibus, aut diuitiis, metiuntur nobilitatem. Laer. libr. 6.

Anarcharsis.

Cum per conuicium Scythæ, propter generis ignobilitatem nominaretur, respondit: Genere quidē Scythæ sum, ingenio autem & moribus nequaquam. Voluit autem ostendere, eam nobilitatem veram esse, quæ ex virtute, non ex parentibus originem ducit. Stob. ser. 84.

Theocritus.

Audiens quædam ob parentum nobilitatem plurimum laudari à quodam: Heus, ait, vir bone, Generosos arbitreris esse, non eos qui ex bonorum & illustriū stirpe prognati sunt, sed qui honestatem omnibus rebus præposuerunt. Stob.

Theopompus.

Generosos iudicandos dicebat, non qui à bonis & probis procreati sunt, sed qui bonitatem & probitatem profitentur. Max. ser. 63.

Softratus.

Suprà de Ignobilitate & obscuritate generis.

Lycurgus.

Studens ciues suos à moribus præsentibus ad téperatiorem viuendi rationem traducere: Ne nobis, inquit, ò ciues, nobilitas & ducū ab Hercule genus proderit, nisi omni studio & opera illa ipsa gesserimus, per quæ ille mortalium omnium clarissimus ac generosissimus extitit, ac per omnem vitam quæ honesta sunt & dicamus & exerceamus. Reperit vir ingeniosus viam, qua multitudini philosophicis rationibus non satis ido-

neæ virtutis imaginem ob oculos poneret: magis enim mouent ac penetrant in animos quæ cernuntur, quæ audiuntur. Quod autem ille fecit in ciuitate, hoc cuique patrifamilii in sua domo, cuique moderatori in suo grege faciendum est. Plutarch. Lacon.

Iphicrates & Cicero.

Harmodius, præsci illius Harmodij abnepos, cum Iphicrati, qui patrisutore natus erat, generis obscuritatem obiiceret: Meum, inquit Iphicrates, genus habet à me originem tuum verò in te desit. Simile autem extat Ciceronis diciturium, qui dicebat se sui tam præclari generis & nobilitatis initium esse. Hæc enim vera est nobilitas, quæ non à maiorum nostrorum, sed à nostris virtutibus proficiscitur. Plut. in apoph. & Cicerone.

Bion.

Antigonus rex Bionem philosophum de ignobilitate criminatum interrogauit, Quis & cuius es? vbi tu ciuitas est? vbi sunt tui parentes? Cui Bion respondit: At qui ò rex beneficis cum indiges sagittariis, quòd nunc interrogando genus, sed scopum proponendo, optimum illorum tibi designis. Sic igitur amicos explora, non unde nati, sed qui & quales sint. Se fit vir sapientissimus, veram nobilitatem nequaquam ex patria & parentibus, sed ex virtute & vitæ innocentia metiendam esse. Stob. ser. 84.

Scipio.

Ap. Claudio, qui Scipioni in abiecta censura competitor erat, iactante se, quòd ipse, citra nomenclatorem, ciues omnes nominatim saltaret, quum Scipio propemodum nosset neminem: Vera narras, inquit, Scipio: nam mihi studio fuit, non vt nescirem multos, sed ne cuiquam essem ignotus. Nomenclatorum laus et quàm plurimos nosse: at egregij dicitur null

nullicium ignotum esse. Plutarc. in Rom. apoph.

Cicero.

Quum ob Ciceronis cognomen disteris incessetur, ab amicis admonitus vt aliud sibi cognomen ascisceret, respondit: se Ciceronis nomen illustrius effecturum, quam esset Catonum, Catulorum, aut Scaurorum. Nā hęc familia cum primis illustres erant apud Romanos, quū Tullius esset nouus homo. Cognomen autem ideo patebat cauillis, quod à cicere vilissimo legumine dictum videtur. Quasi verò non & Fabij à fabis & Lentuli à lente cognomen habuisse viderentur. Parum illustris est, qui præter imagines & cognomen nihil habet nobilitatis, pulcherrimū tamen nobilitatis genus est quam sibi quisque propriis virtutibus conciliat. Nec fefellit M. Tullius: Cicero enim nomen hodie decantatus est, quàm Catuli aut Scauri, cum suis temmatis, statuis & imaginibus. Plur. n apoph. Rom.

Idem.

Ciceroni cum generis ignobilitas obiceretur: Satius est, inquit, meis genitibus florere, quam maiorum opinione viti & ita viuere, vt sim posteris meis nobilitatis initium, & virtutis exemplum Cicero in oratione contra Sallustium.

Seneca.

Bona mens, inquit, omnibus patet. Omnes ad hoc sumus nobites. Nec erit quinquam philosophia, nec eligit: omnibus lucet. Patricius Socrates non fuit. Cleanthes aquam traxit, & rigando hortulo locauit nanus. Platonem non accepit nobilitatem philosophia, sed fecit, &c. Epist. 44. ad Lucill.

Idem.

* Nemo, dicebat, altero est nobilior, nisi cui rectius ingenium, & artibus bonis aptius. Qui imagines in atrio exponunt, & nomina familiarum suarum longo ordine ac multis stem-

matum illigata fluxuris in parte prima ædium collocant, noti magis quam nobiles sunt. Vnus omnium parens mundus est, &c. lib. 3. de beneficiis, cap. 28.

Silius Bassus.

Quidam, inquit, auitas paternasque flagitii obruerunt imagines, quidam ignobiles nati fecere posteris genus. In illis non seruasse quod acceperant, maximum dedecus: in his quod nemo dederat fecisse, laudabile. M. Senec. controuers. lib. 1. controuers. 6. vbi multa de nobilitate.

Alphonsus.

Cum aliquis Alphonsum, Aragonum regem clarissimum, à nobilitate maximè laudaret, quod scilicet esset rex, regis filius, regis nepos, regis frater: rex hominem interpellans dixit, Nihil esse quod in vita minoris ipse duceret, quam quod ille tanti facere videretur. Laudem enim illam non suam, sed maiorum suorum esse: quippe qui iustitia, moderatione, atque cum excellentia sibi regnum comparassent, successoribus quidem oneri regna cedere. Et ita demum honori, si virtute potius quam testamēto illa suscipiant. A se itaque, si qua modò extant, elicerent ornamenta, non à patribus iam mortuis extorquerent. Innuit autem rex prudentiss. multo gloriosius esse à se inclarescere, quam niti autis imaginibus: regnumque propria virtute partum, clarius habendum, quam quod hereditate obuenerit. Panor. li. 2. de rebus gestis Alphonsi.

Ioan. Huniades.

Cum misisset ad Huldricum Ciliæ comitem, vt ad se veniret in castra, hoc facere planè noluit, & ad se missis respondit: Ego comes & princeps, & tam nobili familia natus, ad te veniam, hominem nouum, & nostra ætate nobilitatum! quod cum accepisset Ioannes: Non ego (respondit) tuis maioribus, sed tibi

me comparo: quanquam neque illis cedam, qui pugnando pro Christiana religione nobilitatus, maius lumen posteritati meae comparavi: atque ut in te Ciliensis comitatus torpiter extinguitur, ita in me domus Nistricensis exornatur. *Æneas Sylvius de dictis Sigismundi & Frederici imperatorum.*

De nominum varia interpretatione & mutatione.

Chrysiippus.

Chrysiippo Solēsi erat statua pro corporis modo tenuis ac pusilla, quam eques vicinus ferē occultabat. Unde Carneades per iocum dicere solebat, eum non esse Chrysiippum, sed *κρύψιππον*, nam Chrysiippus ab aureo equo dicitur: *Crysiippus à κρύψιππο*, quasi dicas, ab equo occultatum. *Laert. li. 7.*

Herodes Philos.

† Maiores, aiebat, mei Athenienses nomina Harmodij, & Aristogitonis, qui libertatis recuperandae gratia Hippium Tyrannum sustulerant, ne unquam servis indere liceret, decreto publico sanxerunt. Quoniam nefas ducebant nomina patriae libertati devota, servili cōtagione pollui. *A. Gell. lib. 9. cap. 2.*

Antagoras.

Cūm Thebaidos librū apud Bœotos recitaret, nec quisquam recitanti applauderet, complicato volumine: Meritō, inquit, vocamini Bœoti, quia boum habetis aures. *Max. serm. 15. de doctrina & sermone.*

Stracionius.

Quum doceret in civitacula perquam exigua, iocatus est mutatione literarum, non est πόλις, sed μόλις, id est, non est civitas, sed vix. Sentiens, vix dignam nomine civitatis. *Athen.*

Gnathena.

Quum Pausanias quidam nomine Laccus, saltans in cadum incidisset: Laccus, inquit, in cadum incidit. Nā Græci laccum vocant, quod nos lacum. Cadus in lacum incidere solet, lacum in cadum incidere absurdum est. *Erasm.*

Fausus Syll. F.

Suprà tit. de Adulterio & facetè & iocose dictis.

Cicero.

In nomen Verris iocatus est, quasi sic dictus esset, quod omnia verreret: hoc est, nihil reliqui faceret, homo furax. Quo genere iocandi quidam furem pro Tullio Tullium dixit: nec defuerunt qui pro Tiberio, dixere Tiberium, *Erasm. 4. apoph.*

Idem.

Eidem cum Crasso similtas erat. Cūm igitur alter è Crassi filiis non dissimilis cuidam nomine Digno, atque hinc populi suspicio in Crassi uxorem, quasi cū Digno rem habuisset, in senatu præclaram habuisset orationem, rogatus Cicero, qualis ei videretur? Dignus, inquit, Crasso, te & alludens ad nomen Digni Iocus lepidior est, si more Græcorum dicas, dignus Crassi: ut intelligas duos esse Crassos, alterum adulterum, alterum illi similem Crassi filium. *Erasm. lib. 4. apoph.*

Idem.

M. Aquilium duos habentem generos, sed ambos exules, A drastum appellavit, quod solus locum tueretur, alludens ad Græci nominis etymologiam. *Erasm. libro 4. apophthegm.*

Antonius Imp.

Cūm Sextus Tirus se Cassandram esse diceret, ob coniecturam opinor, quod illa esset fatidica: Multos, inquit Antonius, posses *Æiaces* tuos *Oileos* nominare, notans illius impudicitiam, nam *Aiæx* Cassandram de templo Palladis raptam constravit. *Erasm. lib. 6. apoph.*

Caius.

Caius.

* Non oportet, inquit, ex significatione nominum de moribus iudicare, quando quidem non pauci habentur, qui infames nomenclaturas habebant, ingenio præditi fuere non malo. Alij rursus, honestis à natura nominibus ornati, animis dissimilibus ad opera accedunt. Stobæus serm. 67.

L. Crassus.

In Cn. Domitium, Sexti Neronis fratrem, cui cognomen fuit Ænobarbo, L. Crassus orator dicebat, non esse mirandum, quòd æneam haberet barbam, cui os ferreum, cor plumbeum esset. Os ferreum obiiens, propter summam impudentiam: cor plumbeum, ob ingenij stultitiam. Quidam illum pro Nerone Ænobarbum appellarunt, atque hoc erat vnum è duobus conuiciis quæ indignissimè tulit: alterum erat, quòd increpitus esset malus citharædus. Eras. l. 6. apoph.

Fl. Vespasianus.

Vespasianus in Cerylum, libertum, sed prædium, qui ut aliquando suberfugeret ius filii imperialis, cæpit se pro ingenuo ferre, eoque mutato nomine pro Cerylo dici voluit. Laches, tor sit versiculos ex fabula quam ut opinor:

*ὦ Λάχης Λάχης,**ἐπ' αἰδοτάτῃς, αὐτῆς ἐσση κήρυλος.**O Laches Laches,**Vbi mortem obieris, rursus eris cum**Cerylus.*

Significans, illi nihil profuturum immutatam nomen. Suet.

De nominis immortalitate.

Antisthenes.

Is qui appetere immortalitatem, unicam viam ostendit, ut iuste pieque viuerent. Sed vulgus hominum struaturis, statuis, trophæis, ac libris

sibi promittit immortalitatem. Laert. libr. 5. ca. 15.

Bion.

Gloriam dicebat esse matrem anorum, ob id opinor, quòd cum hominis vita sit brevis, honesta memoria per multa secula propagatur. Laert. li. 4. cap. 7.

Plato.

Rogatus, ecquid esset futurum ipsius monumentum, quemadmodum superiorum? Primum, inquit, parandum est nomen, ita monumenta futura sunt multa. Sensit, hominis memoriam optimè seruari in mentibus hominum, optimèque propagari scriptis virorum eloquentium. Laert. libro 3.

Traianus.

† Cum multis aliis titulis eum Senatus ornauit, tum optimi, & Parthici cognomento. Sed cognomine optimi multò magis gloriari videbatur, ex quo natura, morèsque eius suauissimi, magis quàm arma cognoscerentur. Xiphilin. in eius vita.

De nocte.

Scopelianus.

Quoniam somni parcissimus, noctem existimabat studiis & exercitationi mentis accommodam, subinde solitus est exclamare, ὦ νύξ, σὺ γὰρ δὴ κλείσθον σοφίας μετέχεις μέγας θεῶν, id est, O nox, nam tu sanè maxima ex parte censor es sapientiarum. Habet enim hominis mens in alto illo silentio, corporis sensibus iam feratis, aliquid diuinitatis, si sese intenderit ad rerum sublimium speculationem. Eras. 8. apoph.

Antyllus.

* Mediam noctem hyemis imaginem esse dicebat: tunc enim Sol, uti hyeme, remotissimus à nobis est. Itaque dolores ægrotantium, vehementiores meritò tunc fiunt, utpote cute propter frigus densata & intercepta transpiratione insensibili. Stob. ser. 99.

De nuntiis.

Philippides.

Dictus est *ἠμερόδρομος*, quod vno die mille quingenta stadia conficiens, Lacedæmonem peruenit. Idem, ni fallor, cum victoriam Atheniensium aduersus Medos in Marathonæ partem, senatui, de pugnae exitu sollicito, nuntiare, *μέγα χαίρειτε*, inquit, *νικῶσθε*: id est, multū valete, vicimus, mōxque expirauit. Erasm. lib. 6. apoph. ex Plin. lib. 7. cap. 20. & Colini cap. 6.

De nuptiis.

Musonius.

Cum quidam dixisset, Nuptias sibi videri impedimēto esse ad philosophandum, respondit se aliter sentire, quū non fuerint impedimento Pythagoræ, neque Socrati, neque Crateri, quorū vnusquisq; vxori cohabitauit: nec vllos, inquit, alios nominare possis, qui melius sint philosophati. Stob. ser. 65. vbi egregia mulca à Muson. dicta in laudē nuptiarū.

Herodes.

* Vniuersum humanum genus ad societatem natum esse dicebat. Prima autem, inquit, & præcipua societas est, quæ per nuptias initur. Nam ciuitates sine familiis esse non possunt: & familia innupti manca est: inregra autē & perfecta illius qui coniugatus fuerit. Stob. eodem serm.

Plato.

* Ex nuptiis hanc consolationem oriri dicebat, quod naturæ perpetuitas inde promoueatur, & quod filios filiorum relinquendo semper Deo ministros pro nobis relinquimus, vitam ceu lampadem aliis post alios tradentes. li. 6. de legibus.

Chilon.

* Eius dictum celebratur. Nuptias frugales & æquales opibus celebrato. Stob. serm. 62.

Theodectes.

† Similes res sunt senectus, & nuptiæ: vtrumq; enim consequi desideramus: postquā verò nacti fuerimus tristamur. Stob. serm. 68.

Eusebius philos.

* Dicebat optimum esse cōsensum nuptiarum, si coniuges temperantiā exercean. Stob. serm. 72.

Anonymus.

* Lacon quidam diues bono & pauperi adolescenti filiam elocauit: quæ de re cum à cognatis reprehenderetur, dixit, Ego mihi generum comparau, quem diuitem potius quàm pauperem futurū expectā. Stob. ser. 70.

De nuptiis secundis.

Martia Catonis F.

Cum rogaretur, cur post amissum maritum, denuò non nuberet? respondit, se non virum inuenire, qui magis eam vellet, quàm sua. Quo dicto ostendere voluit, diuitia magis in vxoribus ducendis eligi solere, quàm pudicitiam, & morum honestatem: ac multos non oculis, sed digitis vxores docere. Auctor est Hieronymus.

Dionysius sen.

Cum videret matrem ætate confectam, secundò nubere velle, & eam ob causam à multis malè audire, ait Ciuitatis legibus vim quidem possi afferri, naturæ verò nequaquam posse. Plutarch.

Val. Maximus.

† Quæ vno contentæ matrimonii fuerant, inquit, de veteribus Romanis, coronâ pudicitia honorabantur. Existimabant enim eum præcipuè matronæ sincera fide incorruptum esse animum, qui depositæ virginitalis cubile pudicum egredi nefciret: multorum matrimoniorum experientiam quasi illegitimæ cuiuscumq; intemperantiæ signum esse credentes. Idem. li. 2. cap. 1.

Vide apoph. de Coniugio iterato.

DE OBEDIEN-

T I A .

Solcn.

DERCONTATVS, qua ratione salua possit esse ciuitas? respondit: Si ciues obtemperent suis magistratibus, magistratus autem legibus. Stob. ser. 41.

Zeno Cittiens.

Celebratissimam Hesiodi sententiam solebat inuertere. Cum enim e primas tribuat ei qui per se faciat, secundas qui rectè admonenti obtemperet, Zeno ordine inuerso sic pronuntiabat:

κείνος ἢ πάντα εἰπόντι πείθειται.

ἑσθλός ἢ ὄλιγα κείνος, ὅς αὐτὸς πάντα νοήσει.

Optimus ille quidem, qui paret rectè monenti:

Sed probus ille quoque est, qui nouerit omnia per se.

debat causam: quòd qui ex se esset omnia, nihil haberet præter intelligentiam: at qui rectè moneretur, præter intelligentiam haberet etiam effectum. Nam parèretur, qui quod didicit optimum se, facit. Laert. l. 7. cap. 1.

Pericles & Demosthenes.

Dicebat, Samios esse similes pueris qui potrectam offulam recipiunt quidem, sed interim plorantes: quòd illi parèrent imperatis, sed non sine tædio & querimonia. Similiter Demosthenes dixit, populum Atheniensem esse similem iis qui in nauibus nauiseant. Siquidem ij cum malo tædio laborant, tandem eò periclitantur, quò tendit nauis.

Aristoteles.

† Quantò quis diligentius obsequitur, tantò maiorem gratiam obinebit. In *Oecon.*

Plinius iunior.

† Maior est obsequij gloria in eo, quod quis minus velit. In *Panæg.*

Seneca.

† Non qui iussus aliquid facit, miser est, sed qui inuitus facit, *Epist. 61.*

Musonius.

Interrogatus, an parentibus obediendum esset in omnibus? respondit, Obediendum quidem esse, sed honestum iustumque imperantibus. *Stobæus serm. 77.*

Aristonymus.

* Dicebat, nauigando gubernatori esse obediendum: viuendo, illi qui plus ratione valeret. *Stob. serm. de prudentia.*

Theopompus.

Infrà de Principe bono, ac eius in regni administratione officio.

Anonymus.

Eretrius adolescens quidam in patriam post longam peregrinationem reuersus, rogatus à patre, quid discipline tanto temporis interstitio assuetus esset? se breui ostensurum esse pollicetur. Verberibus igitur paulò post cæsus propter delictum admissum, patri nequaquam inobediens fuit: & ait hoc edoctum ut parenti castigati obediret, eiusq. indignationes ac pœnas æquo animo ferret. *Brus. li. 4. cap. 30. ex Æliano.*

Scipio Africanus.

Cum in Africa bellum gereret, ostendit viros armatos quos secum habebat, & turrim præterea excelsam in mari, & ait: Nullus horum omnium est, qui non conscensa turri, semet in mare præcipitaturus sit, si ego iussero. Dictu profectò mirum est, in tanto exercitu militum nullum fuisse, qui etiam in mortis periculo imperatori suo obedire recusaret. *Plutar. & Eras. lib. 5. apophth.*

M. Curius.

Adolescentis qui in delectu non paruerat bona primùm hastæ subiecit: ipsūque postea ad tribunos ap-

pellantem veadidit, dicēs, Non opus sibi esse eo ciue, qui parere nesciret. Brus. li. 4. ca. 30.

De obesīs, vel pinguedine.

Pythagoras.

Conspicatus quendam è discipulis attentiore curando corpori, idque agere vt obesus esset, ac nigida cute: Hic, inquit, nō desinit sibi carcerem molestiorem struere. Sensit hominem esse animum corpori cœu carceri inclusum, quod quo redas habitus, hoc magis grauat animum vis. Eras. li. 8. apoph.

Diogenes.

Anaximenes rhetor obeso aqualiculo erat onustus. hunc adiens Diogenes, ira loquutus est. Impartire nobis tenuibus & ventrem. Nam & ipse leuaberis onere, & nobis commodabis. Laer. li. 6.

Epaminondas.

Vehementer infensus obesīs, dicere solebat, militum quibus arma gerenda sunt, corpus exercitatum esse oportere, nō solum athleticè, verum etiam militariter. Vnde cum obesum militem vidisset in suo exercitu, expulit è castris, dicens, Quod vix clypei tres quatuorve regerent ipsius ventrem, per quem nunquam vidisset sua pudenda. Plut. in Græc. apoph.

Phœton.

Polyeuctus Sphætius, quum longam haberet orationem de suscipiēdo in Philippū bello, atque præ pinguedine, præque ætatis æstu sapius aquam biberet, vrbane Phocion: Dignam, inquit, rem, viri Athenienses, vt huic de gerendo bello credatur. Quantū enim illum in medio Marte sua galea & thorace facturum existimatis, quem ipse loquēdi labor in animæ exhalandæ discrimen impulerit? Plut.

M. Cato.

Videns quendam vehementer obsum, mirabatur, cui vsui tale corpus esse posset Republicæ, cuius inter guttur & inguen omnia vent occuparet. Plut. in Catone.

Anonymus.

Vespasianus imperator Roman ventre obeso fuisse dicitur, vnde quidam homo facetus, petenti, vt in aliquid diceret: Dicam, inquit: sed tum demum, quum ventrem exnerare desieris. Brusonius libro cap. 5.

De obiurgatione.

Diogenes.

Ad salutem opus esse dicebatur aut fides amicis, aut acribus inimicis: eò quod illi monent, hi redanguunt: vtrique diuersis quidem modis, sed partes profunt, dum per vitia nostra ducimus. Hoc Laer. libro 6. tribuit Antistheni. Plut. Diogeni.

Antisthenes.

Interrogatus, quamobrem tam verus esset discipulorum obiurgator. Et medici, inquit, erga agrotos: significans se vitia obiurgare, non homines. Laer. li. 6. cap. 1.

Vide apophth. de Castigatione, & Reprehensione.

De obliuione.

Themistocles.

Lvdum præteriens, in quo dicitur esse professor, rogauit quis profiteretur, quumque responsum esset artem memoriæ, contempsit dicens, At ego malim artem obliuicendi. Vox hæc digna fuit eo qui linguam Persicam intra annum potuit ediscere. Et sunt, quorum obliuio nobis gratiores quam memoria. Facile meminimus quæ volumus, ac non licet obliuisci quæ volumus. Plutar. in Themistocle.

Euripides.

* Absurdam rerum obliuionem sapientiam nominabat. Stobæus sermone 18.

Plato.

* Obliuionem, exitum memoriæ esse dicebat. Stob. ser. 26.

Augustus Cæs.

Habebat Augustus nomenclatorum obliuiosum, cum hoc genus hominum oporteat in primis valere memoria. Is ad forum iturus, rogat Cæsarem, nunquid ei mandaret: Accipe, inquit, commendatitias nam illic neminè nosti. Atqui hoc est proprium nomenclatorum munus, omnium nomina, cognomina, titulosque ignitatum tenere, quo heris, quum opus est, suggerant. Vnde illis etiam nomen est inditum, à Græco, Latinoque conflatum. Sueton. in Augusto. ras. Rot. li. 4. apoph.

De occasione non negligenda.

Themistocles.

Antiphates adolescens, qui prius Themistoclem amantem fugerat ac fastidierat, ubi vidit illum gloria celebrè potentiâque magna polentem, vltro adit illum blandiens. Cui Themistocles: O adolescens, sero videm ambo, sed tamen sapere cœsimus. sentiens, illum non arripuisse occasionem sese offerentem, sibi sero nunc non vacare per negotia tabus affectibus indulgere. Plutar. in Græc. apoph.

Antigonus.

Quum Antigonus in arduis ac præruptis locis planiciei imminentiibus exercitum haberet, Pyrrhus positus circa Napham castris, postridie per aduceatorem, vt in campum descensens Martem experiretur, prouocauit. Antigonus verò respondit, suam militiam non magis armorum quam imperiorum esse. Pyrrho, si illum suæ

vitæ tædium cepisset, satis multas ad interitum vias patere. Plut. in Pyrrho.

Annibal.

Post calamitatem à Romanis apud Cannas acceptam, Fabius Maximus creatus est imperator cum Claudio Marcello, viro audaci, semper que gestienti cum Annibale confingere. Fabius potius sperabat futurum, vt si pugna abstineret, Annibalis exercitus ductu temporis deficeret. Id sentiens Annibal, dixit se magis formidare Fabium à pugna quiescentem, quam Marcellum pugnantem. Plut. in Rom. apoph.

G. Demitius.

Vbi contemplatus esset hostium phalangem, exercitus præfectis hortantibus vt confestim aggrederetur, negauit tempus sufficere ad hoc, vt tot millibus trucidatis, ac direptis impedimentis, in castra reuersi, sua curarent corpora. Sed hoc ipsum postridie se tempestiue facturum dixit: Ac postero die congressus, quinquaginta millia trucidauit. Vir strenuus non dubitauit de victoria, spatium modò temporis gerendæ rei par elegerat. Plut. in apoph.

Scipio Africanus.

Cum hoste dicebat non esse conflegendum, nisi aut inuitaret occasio, aut vrgeret necessitas: quod incogitantis sit, opportunitatem oblatam negligere: & extremæ ignauiæ sit, cum non præstare fortem animum, cum audacia spem præbet incolumitatis, formidolositas nihil aliud quam certum promittit exitium. Plutar. in vita eius. Valer. Max. lib. 7. cap. 2.

Scipio minor.

Cum videret hostes despondere animum, aiebat sese, vt tuto veniret, mora temporis emisse, addens, Bonum ducem perinde vt medicum, non nisi in extrema curatione ferrum adhibere. Nihilominus per occasionem adortus Numantinos, terga illos

dare compulit. Plutarch. in Rom. apophthegm.

C. Maria.

In bello ciuili, cum fossa cinctus obsideretur ab hostibus, cōtinuit sese, tempus expectans opportunum. Popedio autem Siloni dicēti, Si magnus es imperator, ô Mari, descende in conflictum: Imò tu, inquit, si magnus es imperator, coge me nolentem ad certamen venire. Plutarch. in apoph.

De otio honesto.

Chilon.

Dicebat, adamandam esse quietem, quoties datur honestum otium: iuxta illud, ἡσυχία καλὸν. Nihil enim vel turius, vel iucundius. Nullum autem negotium periculosius, quàm bellum. Laert. li. i. ca. 4.

Socrates.

Otium possessionem omnium optimam dicebat. Otium autem sensit, non ignauiam: sed è tumultuosis negotiis & à cupiditatibus animi tranquillitatem vitiātibus esse quietum. Eras. li. 3. apoph.

Nicander.

Ad Nicandrum cum Atheniensis quidam dixisset, nimium ô Nicander amplectimini otium: Verum, inquit, prædicas: sed non quemadmodum vos, quocunque modo illud nobis parare studemus. Sensit otium, honestis rationibus partum non esse reprehendendum: sed eos vituperio dignos, qui per fas nefasque spectarentur otium. Otium autem Atheniensis dixit, non exercere sordidas artes. Plu. in Lacon.

Scip. Afric.

Si quando vacans à negotiis bellicis, in literis versaretur, dicere solebat, se nunquam minus otiosum quàm cum esset in otio. Sensit, se id temporis non dare animum otio aut voluptatibus, sed reipub. commodis multa suo cum animo tractare. Plu.

in apoph. Cicer. lib. 3. Offic.

Ennius.

Dicere solebat, qui nesciret otium, plus negotij habere, quàm cur est in negotio Brus. li. 4. ca. 28.

Atulius.

Satius otiosum esse dicebat, quàm nihil agere. Refert Plinius Iunior ad Minurium Fundanum: Satius enim, inquit, ut Attilius noster eruditissimè simul & facetissimè dixit, otiosum esse quàm nihil agere. Quam hoc dictum adscribitur Cato ni seniori. Otiosus est, qui vacat à externis actionibus: nihil agit qui negotiis infrugiferis, nihil ad beatè viuendū conferre ibus occupatur. Quæ admodum, qui molliuntur, nec sat succedit quod agunt, satagere dicuntur: ita nihil agunt, qui frustraneis actionibus tumultuantur. Plinius enim putat, eos qui militaribus negotiis distrahantur, nihil agere: contra quæ se philosophiæ dedunt, otiosos esse Eras. in apoph.

Alphonsus.

Familiares Alphonso regi rusticum quendam, velut ignauie exemplum ostenderunt, qui porrectus humi viscebatur vis. Hic rex: Vtinā (ait) non hi sic per otium comedere darā esse à superis. Simile quiddam narrat de Ptolemæo rege: cum antea se iactaret reperisse immortalitatem, tandem podagra discruciatu conspiciebatur. Egypcios aliquot plebeios temerè apud flumen discumbentem Vtinam, inquit, saltem ex istis unus essem. Erasmus libro 8. apophthemat.

De turpi otio fugiendi

Diogenes.

Otiosorum negotium amore esse dicebat, quòd hic affectu potissimum occupet otio dedito. Ita enim fit, ut dum otio vacant, rem negotiosissimam incidant. Laertius li. 6.

Socrates.

Suprà de Libertate nimia.

Idem.

Audiens quosdam de otio dispu-
tantes, vt plurimum se dicebat de-
prehendere, omnes aliquid facere.
Enim qui cessatis, quique risu ex-
tando vacant, aliquid faciunt: nihili-
quus huiusmodi omnes otiosos
dicebat. Liceret namque eis istis dis-
cessis, meliora agere: à melioribus
non ad peiora migrare, nulli otium
esse. Siquis autem migret, hunc malè
facere negotii implicitum. Xenon
li. 3. de dictis & factis Socratis.
b. ser. 28.

Idem.

È priscis authoribus selegerat ver-
bales aliquot, quos proverbiorum
se frequenter vsurpabat, quorum
v. l. Hesiodi,
ἰπποῦ γ' ἀσέβους ὄσος, ἀεργῶν δὲ τ' ἔ-
ρεῖος.

Id est,

Non probrum est operari, ast est cessa-
tio probrum.

Quo dehortabatur iuuenes non so-
lum ab otio, verum etiam ab actio-
nis infrugiferis. Siquidem eos ap-
plaudat otiosos, qui alea, computa-
tionibus & scortis ætatem absument.
Eras. li. 3. apoph.

Plato.

È disputatione discedens, solitus
admonere discipulos, Videte pue-
ri, vt otium in re quapiam honesta
locetis. Significans, otium omnia
la docere adolescentes. Laetius
ro 3.

Lycurgus.

Cuidam percontari, quam ob rem
ginum corpora cursibus, ludis, di-
rum ac telorum iactibus fatiga-
nt. Vt, inquit, factum prosemminatio
ista statim radice, validum in va-
lis corporibus initium sumens, re-
germinat: simul vt ipsa in perfe-
ctis partibus facile simul & gene-
re certent aduersus pariendi ni-
doloris: postremo si qua inci-

dat necessitas, vt possint & pro se, &
pro liberis, & pro patria pugnare. In-
tellexit vir prudens, quanta rerum
publicarum pestis sit otium atque
ignavia: contra, moderatos labores
etiam corpora reddere tum firmio-
ra, tum salubriora. Vnde nec virgi-
nibus permisit in otio viuere, sed
has quoque masculinis exercitatio-
nibus quodammodo vertit in mascu-
los, cum in plerisque ciuitatibus per
delicias ac luxum masculi trans-
formarentur in feminas. Plutar. in
Lacon.

Heronidas.

Quum esset Athenis, audisse que
quendam iudicum sententia damna-
tum de crimine otij qui mæstus ince-
deret, & ab amicis mæstis duceretur,
iussit sibi commonstrari eum qui in
causa liberali reus perageretur. La-
cedæmonij quicquid erat sordida-
rum artium, non per ciues, sed per
Helotas mancipia exerceri volebant:
eoque mirabatur Herondas, ob id
quæquam vocari in ius, quod serui-
lia non exerceret: ibique pro crimi-
ne haberi, quod Lacedæmone iudi-
cicaretur honestum ac liberale. Plut. in
Lacon.

Cleomenes.

Quodam interrogante, cur Argi-
ui cum Lacedæmonijs bellum ge-
rentes, & sæpius victos, non deleuis-
sent, Ne optauerimus quidem, in-
quit Cleomenes, illos deletos, vt
habeamus qui iuuenes nostros exer-
ceant. Perspexerat egregius dux, cor-
rumpi iuuentutem, si permittatur o-
tium, luxus ac malorum omnium ma-
gistro. Plut. in Lacon.

Anonymus.

Thestalus quidam interrogatus,
quinam essent Thestalorum deterrimi?
Qui, inquit, à bellicis negotiis o-
tium agunt. Barbari nesciunt vti pa-
ce. Eras. 6. apoph.

Dionysius sen.

Cuidam percontari, num esset o-
tiosus? Absit, inquit, vt hoc mihi vn-

quam accidat. Sensit turpissimum esse regi vacare vnquam à reipubl. negotiis. Vbi sunt igitur, qui bonam diei partem alea nugisque transigunt? Plut. in apoph.

Scipio Nas.

Quibusdam dicentibus res Romanas iam in tuto esse, extinctis Carthaginensibus, & Græcis in seruitutem redactis: Imò, inquit, nunc demum summo in periculo sumus, postquam nulli superfunt, quos vel timeamus vel reuereamus. Sensit, inimicos per occasionem vtilis esse nobis, per quos non licet impunè securèque negligentes esse. Eras. lib. 3. apoph.

Q. Metellus.

Suprà de Ignauia.

Ap. Claudius.

Dicere solitus est, populo Romano longè melius cõmitti negotium, quàm otium. Sentiens multitudinem bellis excitari ad virtutem, in pace defluere ad voluptates ac luxum, ex quibus nascitur rerum publicarum ac regionum exitium. Valerius Maximus.

Seneca.

Seruilius Vacia, vir prætorius ac prædiues, odio negotiorum abdiderat se in villam suam quam habebat non procul à Cuma, nec alia re notus fuit, quàm eius villæ ocio. Itaque qui negotiis premebantur, exclamare solebant, O Vacia, solus scis viuere. Huius tamen ignaum & sine literis otium damnans. Seneca epist. 51. negat illum scire viuere, sed latère. Eòque nonnunquam villam præteriens ioco dicere solebat, Hic situs est Vacia: subindicans, nihil interesse inter mortuum, & inertem otio abditum. Eras. l. 8. apoph.

Galba parasitus.

Obiicientibus quòd in otio viueret: Nemo, inquit, cogitur ad reddendam ouij sui rationem, innuens nullos tutius viuere quàm otiosos. Nam rerum gestarum rationem poscunt

tur qui tractant negotia, at ab otiosa ratio non potest exigi. Eras. lib. apoph.

Augustus Cæsar.

Insulam quandam Capreis vnam, in quam è comitatu Cæsaris cedere solebant, qui cuperent otiosus est ἀπεργίπλων appellare. περγία enim sonat negotiorum ciuitatem. Suet. in Aug.

Vibius Crispus.

Domitianus Cæsar initio sui principatus nihil planè agebat, sed quietie sibi secretum horarium sumebat, nec faciebat aliud quàm captum muscas, eaq; stylo præacuto contere. Vnde quidam cum quaereret, quis intus esset cum Cæsare? Vibius Crispus lepidè respondit: Ne mihi quidem. Stob.

Probus imp.

Non patiebatur armatum militem esse otiosum, dicens: Annonam gemitam militem comedere non debeat. Jacob. Spie. in lib. 2. Æn. Syadu. reb. gest. Alphonsi.

De odio.

Timon Atheniensis.

Timon ille, qui ab odio hominum Misanthropos Græcis vocatur, interrogatus cur omnes odiosos homines? Meritò, inquit, impios odiosos reliquos autem, quia impios non oderunt. Maximus sermone 6.

Pisistratus.

Thrasylus Pisistrati filiam amabat: eamque quum haberet obuia in publico osculatus est, ob id vxorem suam in Thrasylulum irritauit. Si illos, inquit Pisistratus, qui nos odiosos habent, habemus odio, quid faciemus illis qui nos oderunt? Ac virginem amatam Thrasylulo dedit vxorem. Plut. in apoph.

Annibal.

adhuc puer, quum quaereretur de
endo odio inter Romam & Car-
thaginem, pedem infixit solo: ac pul-
verem, tum demum sinem
fore dixit, quum altera pars in ha-
m pulveris esset redacta. Agnos-
cendum exitio Romanæ gen-
tium. Plutarchus in Annibalis

Idem.

caustus venenum, quod in eum
paratum habebat, dixit: solua-
nti cura populum Roma-
num, aut, ut Livius refert: Soluamus
ina cura populum Roman. quã-
ntem senis expectare longum
est. id postremo ma'è habebat
in eum. quod Romanis iam non
et aliquo pacto molestius esse.
in Annib. vita.

Tiberius.

Adeo posteritatem oderat, ut
e saepe verum usurparet: Me-
atur igne terra mortuo. Pri-
aque beatum dicitur, cuius
ritus cum patriæ, & totius regni
o fuisset coniunctus. Fuit illa vox
otum Cambalis alicuius, non op-
Imperatoris. Dion. Cass. li. 68.

*Vide apoph. de Similitate.**Idem.*

Dixit, Oportere domum maximè
similem fieri civitati, quæ regno gu-
bernetur. Stob. 8.

Cleobulus.

Optimum œconomum inde iudi-
cabat, si plures haberet sui amantes,
quàm metuentes. Ibid.

Fias.

Dicere solitus erat, eam familiam
esse optimam, in qua dominus spon-
te sit huiusmodi, qualis propter legem
foris est. Stobæus eodem ser-
mone.

Pittacus.

Optimè constitutam esse domum
pronunciauit, cui superfluum nihil
abundet, & necessarium nihil desit.
Stob. ser. eod.

Solon.

Optimum œconomum esse dixit,
in cuius familia pecuniæ non iniuste
possideantur, nec difficulter custodi-
antur, neque propter sumptus pœni-
tudinem adferant. Ibid.

Theano.

Cuidam percontanti, quãnam ra-
tione celebris euasura esset? respon-
dit: Contexens telam, & meum cu-
rans coniugium. Sensit autem mu-
lier ornatissima, tum demum claram
se fore, si amaret maritum, probè e-
duceret filios, & rem domesticam
sedulo curaret. Stobæus sermo-
ne 72.

Aristoteles.

† Nullus parem curam habet a-
lienorum & suorum Itaque quæcun-
que per œconomum geri possunt,
circa illa cum diligentia intendat. I-
dem lib. 5. Oecon. c. 6.

Lycurgus.

Audiens quendam, qui Democra-
tiam mirum in modum probabat,
Quin tu, inquit, primùm domui tuæ
democratiam, hoc est, commune im-
perium institue? Docuit autem com-
pendiosissimè, eam gubernationem
Reipub. perniciosam fore, quam ne-

De œconomia.

Thales.

Am familiam probabat, in qua
homino plurimum otij agere li-
Stob. ser. 83.

Chilon.

admonebat, ut suæ quisque do-
mum bene præficeret, primam enim cu-
ram adhibemus familiaribus: nec ido-
neum videtur administrandæ Reipub-
licæ: qui priuatam rectè gubernare
nec potest. Domus enim nihil aliud est
quàm parua ciuitas. Laërtius libro
10.

mo vellet esse in sua familia. Plut. in Lacon.

Themistocles.

Cùm ex duobus filiam suam ambientibus bonis moribus præditum diuiti prætulisset: Virum se querere dixit potius sine pecuniis, quam pecunias sine viro. Sensit autè vir prudentissimus, non obstare paupertatem hominum vitæ, si quis rem domesticam pro viribus curare cum tota sua familia cupiat. Stob.

M. Caro.

Cùm ex Catone quaereretur, quid maximè in re familiari expediret? respondit, Bene pascere. quid secundùm? satis bene pascere. quid tertium? bene vestire. quid quartum? bene arare, Cic. l. 2. Offic.

De officio bene collocando.

Thraceas.

Dicere solitus est, suscipiendas esse causas amicorum, aut destitutas, aut ad exemplum pertinentes: amicorum, quòd ex lege Gratiarum, amicorum communia sunt omnia: destitutas, quòd in his parissimum & constantia agentis & humanitas cerneretur: ad exemplum pertinentes, quia plurimum referret, bonum an malum ducem haberent. Frequenter enim bonæ causæ vitio patronorum vincuntur. Expediit autem ad bonos mores, ut in iudiciis succumbat prauitas, superet innocentia. Plinius in epistola ad Quadratum.

Sigismundus Cas.

Coram Sigismundo Romanorum imperatore, quum gloriabundus quidam eques urbanos magistratus parui faceret, tribunosque militum laudibus in cælum tolleret: Tace, inquit imperator, nulla nobis ò Thraso, militia opus esset, si suas quique ciuitates pratores, ceterique magistratus

moderatè iustèque gubernarent. Sed sit autem, ubique terrarum pacem fore, si magistratus leges defenderent, & omni loco ac tempore diligenter suum expedirent officium. Aeneas Sylu. l. 4. Comment. de rebus gestis Alphonfi.

Aeneas Syluius.

Legens Ennium vetustissimam poetam, homines stupidos, non homines quidem, sed hominum ciones appellasse, dixisse fertur: Ennius certe plerisque nostrisæculi reges contentos appellasset: Ecclesiæ quæ prelatos, prelatones vocitasti, qui præter coronas & insulas, dignitati quod respondeat, nihil stendunt. Aeneas dictum leges in libris eius Comment. 1. de rebus gestis Alphonfi, sectione 54.

De ominibus.

Dionysius.

Cum magistratus per literas fecerentur, & ipsi contigit litera μ , dicenti cuidam per iocum $\mu\sigma\sigma\chi\omicron\lambda\omicron\gamma\epsilon\tau\iota\varsigma$, id est, stulta efferes. Inquit, nisi. Imò, inquit, $\mu\omicron\nu\alpha\rho\chi\acute{\iota}\sigma\tau\alpha$, monarcha ero. Et adeptus magistratû, postquam imperator electus est à Syracusanis. Magni erat animi, quòd illo loco non offenderetur, contentus ceteris literæ secus interpretari, Plutarchus in Reg. apoph.

P. Amilius.

E foro domum reuersus cum puellam nomine Tertiam reperisset lachrymantem, rogauit quid haberet? illa respondente, Perseus natus interit (id erat nomen catelli, quæ puella habebat in deliciis.) Sit filius, inquit. ò filia, omen accipio, mœnibus in bellum profectus, pulcherrimum de hoste triumphum egit. Plutarchus in apoph.

M. Crassus.

Infrà, de Superstitione.

Nero.

In Oepidope fabula, quam Nero nouissimam recitauit, in hoc versu decidisse legitur,

Σαίειν μὲν αἴαζε σύγγαμος, μητὴρ, πατὴρ.

Id est,

Iussit mori me mater, uxor & pater.

Nam ut Oedipus patrem occiderat nesciens, & matrem uxorem duxerat: ita Nero sciens Claudium patrem occiderat, matrem constupratam interfecerat, & Octauiam uxorem in ignis tractarat modis. Sueton. in Nero.

Otho imperat.

Cum in augurando tempestas esset orta, atque ipse grauiter esset prolapsum, identidem obmurmurasse dicitur, *τί μοι καὶ μακροῖς αἰολοῖς*; id est, quid mihi cum longis tibiis? Sentiens: frustra sacrificiis & piaculis cogari placare manes Galbæ. Sueton. in eius vita.

De opinione.

Socrates.

Inanes utres uentus inflat, inquit: sic stultos homines, opinio. Max. de inani gloria.

Heraclitus.

* Dicebat opinionem esse impedimentum profectui. Eod. ser.

Iphicrates.

Cum in amicorum & sociorum aitiis suum haberet exercitum, nihil minus tamen uallum facere, & fossam fodere uoluit. quam ob causam iam a quodam parum fortis & animosis iudicaretur esse, respondit: Pessimam ducis esse uocem dicere, Non utar iam: Significans, in rebus tranquillis interdum existere periculum, quod nullus expectasset. Aduersus opinatos igitur casus prospexit: ut copias, ne si quid accidisset, dice-

re cogeretur, Non putaram. Hoc uero Latini adscribunt Scipioni. Ad Iphicratem autem refert Plut. in Gregor. imper. apoph.

Epicturus.

* Si ad naturam uiues, inquietabat, nunquam eris pauper: si ad opinionem, nunquam eris diues. Seneca epist. 16. Exiguum enim natura desiderat, opinio immensum.

Sphærus Philosophus.

Suprà de Argutè dictis.

De oraculis.

Epaminondas.

Cum Lacedæmonij copias in Thebanos educerent, variâque Thebanis ferrentur oracula, quorum alia uictoriam illis pollicebantur, alia diuersa prædicebant, Epaminondas iussit, bene promittentia ad dextram tribunalis poni, cōtraria ad læuam. Atque omnibus hunc in modum dispositis, surrexit, dixitque: Si uolueritis parère ducibus, & conglomerati in hostem tendere, hæc uobis sunt oracula, ostensis melioribus: quod si ad cōflictum segnes timidique fueritis, hæc oracula uobis reddita sunt: ostensis deteriora pollicentibus. Mirè, nec oraculorum contempsit auctoritatem, nec animos militum his deici passus est: sed interpretatus est, Deum prospera polliceri strenuis, infauita timidis, quasi à nobis pendeat rerum euentus. Plut. in apoph.

Alexander.

Delphos profectus cum sacerdos negaret se consulturum Deum, quod dies essent nefasti, quibus ne oraculis quidem loqui fas esset: vi pertracta secum sacerdote, templum ascendit, cumque illa importunitate uicta diceret: Inuictus es, ô fili: Satis, inquit Alexander, oraculi est, mulieris uocem responsi loco ducens. Plut. in Alexandro.

De orationis vehementia.

Zeno Cisticus.

Dicere solebat, Formam esse vocis florem. Nam loquentis orationem forma commendat, & rursus oratio composita gratiam addit formæ. Laër. l. i. c. 1.

Idem.

Eleganter ac politè loquentium sermones aciebat esse similes pecuniæ Alexandrinæ, oculis blandienti, atque vndique scripturam habenti more numismatis, nihilo tamen esse meliorem. Rursus qui magis studerent vitia dicere quam nitida, similes esse dicebat tetradrachmis, temerè ac ruditer percussis, quæ sæpè picturatis illis nummis præponderarent. In nūmo non spectatur elegantia sculpturæ, sed pondus ac materia: ita non refert, quam sit elegans oratio, sed quam grauis & utilis. Laërtius lib. 7. cap. 1.

Scopelianus.

Scopelianus Herodis Attici præceptor, Polemoni obicienti, quod inter dicendum pulsaret tympanum: Tympanyzo, inquit, sed Atacis clypeo: haud inficians, se in agendis causis interdum vti verbis ac figuris vehementioribus: at non inani strepitu, sed ad causæ patrociniū accommodis. Philost. in Sophistis.

Demetrius Phaler.

Quantum in bello valeret ferrum, tantum dicebat in Repub. valere orationem. Illic enim res geritur viribus, hinc persuasione. Laërtius libr. 5. cap. 5.

De oratione elaborata.

Pericles.

Quotiescunque verba facturus in concionem prodiret, optabat

vt sibi nullum eiusmodi verbum excideret quod populum exasperare atque irritare posset, aut quod illi contrarium esset, aut cum ipsius voluntate pugnare videretur. Vnde liquet, quam præmeditatus Pericles orationem habiturus, in publicum veniret. Alianus libro quarto, de Var. hist.

Plato.

Polus sophista reperisse dicitur quasdam orationis delicias, velut contraria inter se reddita, membris comparia, similiter desinentia, quibus immodicè putatur vsus. His ornamentis cum se iactaret insolentius, Plato se hominem taxauit. ὁ πολὺς, ἵνα προσείπω σὲ κατὰ σέ: id est O Pole, vt te tuo alloquar modo Polus Græcè sonat pullum equinum ipso itaque statim nomine tetigit huminis arrogantiam. Imitatus est δὲ ὁ μακάριωτον, Πῶλὲ σε κατὰ σε. Laërtius lib. 3.

Nicostratus.

Zeuxis pictor insignis cum Helenam pinxisset, Nicostratus pictor stupefactus imaginem tuebatur, sicut vt manifestum esset, eum picturam admirari. Accedens itaque quidam rogabat, quidnam tantum artem ammiraretur? At ille, Non, inquit, id mirares, si meos oculos haberes. Igo verò idem de oratione dixerim nisi quicquiditas habeat aures, non iudicabit iudicio. Alian. l. 14. c. Var. hist.

Demonax.

Phauorini dictionem vt nimium compositam, ac mulieri congruentiorem quam philosopho, solebat dicitur ceteris incessere. Id indignè ferens Phauorinus, adiit Cynicum, percontans quis esset ille à quo derideretur. Homo, inquit, cuius auribus difficilis imponere. Philosophum, vt vestis neglectior, ita & oratio decet in affectata. Erasmus libro octauo poph.

Antigonus.

Quendam rhetorem audiens ita quentem, Hora nimium iaculatrix diens, regionem herbis defectam didit: Non desines, inquit, mem vt cum turba agere? Offensus rex oratione putida, cuiusmodi reborum apparatus solent se vendi- negatores apud imperitam mul- udinem. At idem apud regem fare, erat Cynicæ impudentiæ. Plut. apoph.

Cicero.

Cùm M. Lepidus in senatu dixisset, Patribus conscriptis, ne dicam conscriptis: Ego, inquit Cicero, n tanti fecissem *ὁμοίπλων*. Affectuuit Lepidus schema vocum simi- er desinentium, quod rhetores *ὁμοίπλων* vocant. At satius erat nema perdere, quàm senatum of- ndere. Quanquam in his verbis nō ntum est *ὁμοίπλων*, verùm etiã *ἰσοσυναγία*. schema priore iucun- is. Eras lib. 4. apoph.

Idem.

Cuidam interroganti quamnã ex- moesthenis orationibus optimam licaret? Respondit: Longissimam. arch. in Cicerone.

Augustus Casar.

Mecœnas, vir aliàs laudatus, in lo lasciuiebat, verbis affectatis & mpositioni insolenti frequenter Iulgens: Augustus contrã, verbum solens quasi scopulum fugiendum e dicebat. Ad alios itaque scribēs, ylo simplici consuevit vti: Mecœ- iti verò, quẽ familiariter amabat, ribens, Mecœnatem imirari sole- it: adẽ vt in quadam epistola, mul- liberius ac dissolutius iocatus, anc adiecerit clausulam: Vale mel- antium, ebur ex Etruria, laser Are- num, adamas Supernas, Tyberinũ argaratum, Cilneorum smaragda, spis singulorum, berile Porfennæ, arbunculum habeas, *ἡ σαωτίμυς ἀντα, ὑλάγγα* mzecharum. Sic irri- t parũ viriles amici in scribendo de-

licias. Eiusdẽ concinnis iocis exagi- tare consuevit, voces ac sententiã ineptas fœtores appellare solitus. Sed monẽ amabat purũ & elegantẽ, quã sententiã quam apertissimẽ decla- raret. Nec Tiberio pepercit interdũ recõditas & exoletas voces aucupã- ti. M. Antonium increpabat velut ex scribentem, quã homines mirentur potius quàm intelligant. Quin & Agrippinæ nep̃tis ingeniũ collaudans, hoc adiecit: Sed opus est dare te o- peram, ne molestẽ loquaris. Eras. lib. 4. apoph. ex Suetonio.

Pacatus.

Osce rhetor cùm eloquẽtissimus esset, illius tamẽ orationẽ nihil aliud vitabat, quàm affectatio: nihil enim sine schemate dixit vnquam. Ideoq. cùm Pacatus rhetor Massiliæ ei ob- uiam factus esset: Põteram, inquit, dicere, Aue Osce. Affectatorem asse- ctata salutauit oratione. vsus enim est ironica occupatione, prætẽ om- nem necessitatẽ, vt irrideret homi- nem semper affectatẽ loquentem. Eras. Rot. lib. 8. apoph.

De oratione incomposita.

Themistocles.

Postquam Themistocles primũ Athenis, mox tota Græcia depul- sus ad Persarum regem confugisset, admissus, iussus est dicere. At ille re- spondit, orationẽm similem esse pi- cturatis stragulis. Nam quemadmo- dum, inquit ille, dum extenduntur, ostendunt imagines: dum contra- huntur, celãt easdem, & abol-nt: iti- dem fit in oratione. Plutar. in Græc. apophth.

Antiochus.

Hoc dicto taxauit Hermogenem, vt diceret illum inter pueos esse se- nem, inter senes puerum: siue ob va- letudinem ante tempus imbecillẽ, siue ob dictionis genus neglectius. Alij per iocum dicebant, illius verba plans iuxta Homerum esse *πλεγοντες*

M m

quòd ea veluti pennas abiiceret. Philostratus in Sophist & Volat. lib. 15. Vrbanorum com.

Iulius Florus.

Quum aliquando adolescentem tristem eundemque scholasticum vidisset, interrogauit: Quæ causa frontis esset tã deductæ? Quia tridudò, inquit adolescens, materiæ ad scribendum destinatæ, non inuenio exordium. Tum Florus, Nunquid tu melius dicere vis, quàm potes? Ita res se habet, Curandum est, vt quàm optimè dicamus; dicendum tamen pro facultate. Ad profectum enim opus est studio, non indignatione. Quintil. lib. 12. cap. 3.

Portius Latro.

Latro Porcius, cuius ingenium supra modum miratur Seneca (fuit enim illi condiscipulus) cum Maxillus rhetor exilitatem orationis suæ impudenter controuersat, diceretq;: Necessè est me per spinosum locum ambulantem suspensos habere pedes: Non merherculè, inquit, tui pedes spinas calcant, sed habent. Eras. Rot. lib. 8. apoph.

Catulus.

Quum orator quidam malus, qui in epilogo se putabat mouisse misericordiam. postquam assedit, rogaret Catulũ, Videreturne mouisse misericordiam? Ac magnam quidem, inquit. Neminem enim esse puto tam durum, cui non oratio tua miseranda visa sit. Cicer. lib. 2. de oratore. Eras. lib. 6. apoph.

De oratione inepta.

C. Iulius.

Cin cogitando esset tardus, in instruendo dissipatus, parumque rerum propositarum meminisset, in utraque etiam parte toto corpore vacillabat in oratione. In hunc urbanè C. Iulius iocatus est: quæ sunt enim, quis

loqueretur è lintre? Cicero de Clar. oratoribus.

Fl. Virginius.

Vrbanè antisophistam quandam suum interrogauit, Quot millia passuum declamasset? Taxans eum quòd in declamando discurreret, nimiumque crebras, longas ac tumultuarias haberet ambulationes: cum M. Tullius oratori non concederet procurfiones, nisi raras, moderatas ac breues. Eandem ob causam S. Manilius Domitio Afro dictus non agere, sed satagere. Vtrumque refert Fabius, capit. de pronuntiatione.

Cassius Seuerus.

Salsum est illud Cassij Seueri, qui aduersus patronos immodicè discurrentes, vt interdum se proriperent aliena tribunalia, poposcit linearum alludens ad certam na cursus, in quibus vna linea designabat vnde cursus inciperet, altera vbi desineret. Inaccommodari potest in eos, qui progressibus immodicis diuertunt instituto. Eras. lib. 8. apoph.

De oratione aliena.

Antigonus.

Adolescens quidam Anaximæ Rhetoris discipulus, orationem à præceptore meditatam, & à se citandam, subornatus coram Antigono habebat, quumque is interrogandus quiddam scire cupiens discitaretur, moxque adolescens recuisset, Quid ais? inquit Antigonus, num ista tibi sunt in tabulis descripta? Quod ille in adolescente inuencit absurdum, hoc hodie magnam cum habetur, vt senes etiam principes orationem à rhetore quampiam conducto sex mensibus elaboratam ediscant, eamque pſtitacorum more reddant. Nec raro fit, vt neque etiam interpellate, excidant, cuiusque ridiculi sint. Plutarch. in re apoph.

Æschines.

Cum propter ignominiam iudicij cessisset Athenis, & se Rhodum contulisset, rogatus à Rhodiis ferur legisse orationem illam egregiam, quam in Ctesiphontem contra Demosthenem dixerat, qua perle- ta, petium est ab eo postridie, ut le- eret illam etiam, quæ erat contrà à Demosthene pro Ctesiphonte edita: uam cum suauissima & maxima vo- e legisset, admirantibus omnibus: quanto, inquit, magis admiraremi- i, si audisset ipsum? Quo satis indi- auit, quantum esset in actione si- im: cum orationem eandem aliam se putaret, auctore mutato. Cic. b. 3. de Orat.

De oratione extem- poranea.

Pericles.

Ad perorandum à populo sæpè accessitus, negauit: quia imparam se esse diceret. Plut.

Chryssippus.

Dicere solebat, cogitationem ora- onis esse fontem. Nihil autè aliud oc dicto voluisse videtur, quàm ne- otium omne prius probè exami- andum esse de quo dicturus es, & m demum orationem neruis om- bus absolutã struere te posse. Stob. r. de Prudentia.

Demosthenes.

Epiculi opprobrianti, quòd semper cturus meditaretur: Erubescerem, quit, optimo iure, si tantæ multitu- ni consulens, dicerem ex tempò- . Quod alij præclarum esse du- int, subito ex imparato dicere, id r cordatus iudicabat esse temerit- tis. Eras. l. 8. apoph.

Idem.

Quam postridie concionem ad opulum habiturus esset, totam no- em præcedentem vigilabat: scilicet meditandum & ediscendum, quæ

dicturus erat. Hancigitur ob cau- sam Pythias torquebat in ipsum scomma, sententias eius ellychnia redolere dicens. Ex Æliano recitat Stob. serm. 27.

Demades.

Iocari solebat in Demosthenem, quòd ceteri quidem oratores dice- rent ad aquam, ipse verò & scribe- ret, taxans eum, quòd nunquam nisi de scripto diceret, tũ esset *ὀσπότης*. Cõtra Demades, ut largius bibeat, ita valebat extemporalis dictione.

De orationis habitu, pro re & tempore variando.

Socrates.

Lyfias quum Socrati orationem, quam in eius defensionem com- posuerat, recitasset: Præclara, inquit, & elegans est oratio, sed non conue- nit Socrati. Erat enim forensi institu- to aptior, quàm philosopho. Rursus Lyfias percontanti, cur si bonam iu- dicaret orationem, putaret sibi non conuenire? Nonne, inquit, fieri po- test, ut amictus aut calceus elegans sit ac pulcher, qui tamen alicui non conueniat? Quo dicto ostendit, eam orationem gratam esse, quæ suo lo- co suisque personis conuenit. Cic. lib. 1. de Orat.

Agésilæus.

Apud Agésilæum Lacedæmonio- rum regem, cum quidam rheto- rem laudasset, quòd mirificè res exi- guas verbis amplificaret, Ego, in- quit rex, ne futorem quidem arbi- trarer bonum, qui paruo pedi ma- gnos inducat calceos. Sensit vir pru- dentissimus, eum demum bene dice- re, cuius oratio rebus conuenit, ex quibus orationis qualitas potius quàm ex artificio petenda est. Plut. in Lacon.

Archidamus.

Cum Græci nolent rescindere pa-

ta, quæ cum Antigono & Cratere præpigerant. & amplecti libertatem, quam efferebat Archidamus, veritine grauioreſ eſſent habituri Lacedæmonioſ quàm Macedoneſ: Ouiſ, inquit, ſemper eandem edit vocem: cæterum homo multas ac varias emittit voces, donec quod decreuit confecerit. Hoc dicto ſignificãſ, falſendam eſſe fidem, ſi qua magna inuitet vtilitas. Nullum autem eſt animal, cui tam varia vox ſit, quàm homo. Hoc apophthegma videri poſſit indignum Lacone, niſi poſt integritas eius gentis, barbarorum cõmercio degeneraſſet. Dicti poteſt honeſtus aliquiſ vſus eſſe: veluti ſi quiſ admoneat, pro tempore, proque re nata variandũ eſſe ſermonis habitum. Eſt vbi loquendum ſit ſeruierius, eſt vbi blandius: eſt vbi magniſcentius, eſt vbi ſubmiſſius: eſt vbi iucundius, eſt vbi durius: id ſi fiat citra perfidiam, prudentia eſt: porrò ouilli moreſ dicuntur hominum ſtupidorum, qui ſeſe neſciunt rebus ac perſoniſ accommodare. Græcorum igitur conſtantiam Archidamus ſtultitiæ tribuit, qui propoſita libertate nolent mutare vocem. Plut. in Lacon.

De oratoribus.

Diogenes.

ORatores carpebat, quòd ſtudent iuſta dicere, ſed eadem facere negligere. Laert. lib. 6. Eraſm. Rot. lib. 3. apoph.

Idem.

Oratores, qui ſummo in pretio habebantur Atheniſ, dicebat turbæ miniſtroſ, quòd ad gratiam loqui cogere. & ſeruiliſter adulari ſtolidæ multitudini. Coronas autem dicebat eſſe gloriæ puſtulas, ἐξ αὐθιματῶν, qualia nonnulliſ progerminant in naſo, vultuq. ex bile. Laert. lib. 6.

Idem.

In caupona prandens, Demothe-

nem fortè prætereuntem inuitauit vt accederet. Id cùm ille pudore recuſaret: Erubeſciſ, inquit, Demotheſteneſ cauponam ingredi? atqui hic heruſ tuuſ quotidie verſatur. Inuit, oratores nihil aliud eſſe, quàm mancipia populi, nec eſſe par, vt illic pudeat ſeruum populi videri, vbi populuſ aſſiduè viuere. Eraſm. Rot. lib. 8. apoph.

Idem.

Oratores ac cæteroſ omneſ ac gloriã faciēteſ appellabat *τεταρατῶν ἄνθρωποι*, id eſt, ter homineſ, ancipiti dicto. Nam vt vulguſ hominem eſſe negat, qui nec doctuſ eſt, nec humanuſ: ita philoſophuſ hominem vocabat miſerum, qui nihil haberet ſupra hominem. Siquidem iuxta Homeruſ, nullum animal homine miſeriuſ. Proinde ter homineſ dixit, ter miſeroſ, qui ſua ſtudia omnia conferrent ad rem immaniſſimã, a populari multitudini, multorum capitum beluæ, ſeruirent ſeruitute. Laert. lib. 6.

Demotheſteneſ.

Interrogatuſ, quomodo orator factuſ eſſet? Reſpondit, Dum pl olei quàm vini abſumerem. Ex Diameda. Meminit etiam Bruſon. lib. cap. 31.

Idem.

Phocion Athenienſiſ breui oratione utebatur, cæterum grauiſſim quem cùm ſurgentem vididiſſet Demotheſteneſ: Ecce, inquit, meæ orationiſ culter ſurgit. Plut.

Demochareſ.

† Cùm in Areopago verba factuſ Theophractuſ obmutuiſſet: & ha excuſationem prætendens diceret, authoritate ſenatuſ perterrituſ. Atq. inquit Demochareſ ô Theophractuſ Athenienſeſ erant, non duodecim mina, qui iudicio præerant. Aclian. 8. ca. 12.

Ioanneſ Princepſ Luſt.

† Cùm Franciſcũ Gorgiam (qui regi

regum regi militaret, per amplexum Ducarui, mūdōque nuncium remiserat) diuinis de rebus è superiore loco summa omnium admiratione differentē iudisset: Princeps templo egressus Dyastis præsens dixit: Hic verò mihi ecclesiastes placet, qui re ipsa quæ locet, præstat, Ribad. in eius vita. li. cap. 7.

Pyrrhus.

Dicere solebat, plures vrbes superio aditatis oratione Cyneæ oratoris ac legati, quàm suis armis. Val. Max. & Brus lib. 4. cap. 31.

Vide apoph. de Elegentia.

De ordine.

Atilius.

Dicere solebat, sic adolescentes in foro auspicari à causis centumviralibus, vt pueri solēt in scholis ab Homero, quod vtrunque sit maximum: cum oporteat paulatim per gradus ad id quod summum est peruenire. Plin. ad Maximum.

De ornatu.

Crates.

Dicere solebat ornamentum esse id quod ornat. Ornat autē, quod honestiorem mulierem facit: talem verò præstat non aurum, non smaragdus, non coccus, sed quæcunque grauitatis, moderationis & pudoris specimen adhibent. Stob. serm. 72.

Hyperides.

* Domi, inquit, coram viro liceat vxori ornare se vt libet: ornamenta autē quæ sumit egressura domū, non ad maritum, sed ad alios spectant. Stob. eod. serm.

Democritus.

* Sermo parca mulierem ornat, & ipsius ornamenta parca (inquit) ei decora est. Ibid.

Theophrastus.

* Mulier, inquit, nec alios videre, nec ipsa videri debet, præsertim quæ eleganter ornata fuerit: vtrun-

que enim ad res inhonestas incitamentum est. Ibid.

Diogenes.

* Ad quendam iuuenem supra modum sese ornātem: si quidem, inquit, ob viros, infelix es: sin ob mulieres, iniurius. Stob. 78.

De osculo.

Maximinus imp.

Nunquam ad oscula pedū quæquam admisit, dicens: Dij prohibeāt, vt quisquam ingenuorum pedibus meis oscula figat. Et vbi sunt interim, qui non solum ingenuos, verum etiam summos monarchas ad oscula non pedum, sed calcæorum, non dicam admittunt, sed inuitant, & quodammodo cogunt? Hæc Eras. Rot. lib. 6. apoph. ex Capitolino.

De ostentatione.

Aristippus.

Quendam sibi vehementer placentem denatandi peritia non tulit Aristippus: Et non te pudet, inquit, tam insolenter his de rebus iactare te, quæ delphinum sunt propria? Lepidius erat si dixisset, ranarum. Decet hominem gloriari super his quæ sunt hominis propria. Nihil autē magis conuenit homini, quàm ratione pollere. Nullus tam peritus natator est, quin à delphinis superetur. Laert. lib. 2. cap. 8.

Idem.

Suprà de Ebrietate & vinolentia.

Antalcidas.

Cum Atheniensis quidam Lacedæmonios appellaret indoctos: Seli igitur nos, inquit Antalcidas, nihil mali à vobis didicimus. Sensus, artes quibus se iactabāt Athenienses, magis ad ostentationem, otium ac voluptatem esse accommodas, quàm ad rempubl gubernandam, ad quod nulla disciplina deerat Lacedæmoniis. Plut. in Lacon.

M m iij

Augustus Caf.

Miles quidam in expeditione saxo percussus, notabilique in fronte cicatrice deformatus, quoniam honesto vulnere erat insignis, immodicè sua facta iactabat: eius insolentiam Augustus leniter castigavit, Atque, inquit, caue ne quando fugiens post te respexeris. Subindicans, fieri posse, ut vulnus de quo nimium se venditabat, non in prælio, sed in fuga accepisset. Macrobi. 2. Satur. Eras. lib. 4. apoph.

Ludovicus XII. Gall. rex

* Audiens Bearnenses & Pistones quosdam, ignavos & imbelles homines, de nobilitate sua, cum aliis verè nobilibus, gloriari: atqui (ait) decem istiusmodi nobilibus, vnicus ensis satis superque fuerit. Annal. Francia.

De ostentis.

M. Cato.

Quidam manè surgens, reperit caligas à foricibus arrosas. hoc ostento turbatus, consuluit Catonem, quid mali portenderetur? Ille verò: Non est, inquit, ostentum, quòd forices arrosent caligas: sed si caligæ arrosissent forices, id demum fuisset ostentum. Plutar.

Sylla.

Carens rebus necessariis, quum cogeretur etiam diis dicata tangere, Caphim amicum Delphos miserat, ut pecunias ac donaria ad se perferret. Quibusdam verò dicentibus, intra templum auditum citharæ sonitum, quod ostentum interpretabantur, quasi Apollo citharædus indignaretur, Caphis audita per scripsit Syllæ, cui facete rescripsit Sylla, Quinto potius interpretaris istud et signum gaudentis & exultantis Dei, potius quàm indignantis? Itaque perinde ut Deo hilariter tribuente, tu quoque bono animo pecunias accipe. Plutar.

Vespasianus.

Vespasianus quum Cæsareum matuleum soleum repente patuisset, tum stellæ crinita apparuisset, aliis interpretantibus, Cæsaris interitum portendibile facerè interpretatus est, prius ostentum ad Iuliam Caluinam pertinere, quòd ea esset de gente Augusti: posterius ad Parthorum, siue, ut Aurelius Victor tradit, Persarum regem qui capillatus esset. Suetonius.

DE PACE.

Craesus.

CYRO captus, hoc augmento pacem bello prætulit, quòd pacis tempore filij sepelirent patres: in bello contra, patres sepelirent liberos. Erasmus lib. 6. apoph.

Xenophon.

† Si pax hominibus videtur ingè bonum, huius minima pars redit a reges. Et si pro magno malo bellum habetur, huius maxima pars ad regem pertinet. Idem in Hiéro.

Epaminondas.

Meneclides inuidens Epaminondæ gloriæ, suavitati populo, ut pacem haberet bello potiorem. Cui Epaminondas: Fallis, inquit, ciues tuos qui otij nomine eos ad seruitutem vocas. Pax enim bello paratur: ne eam tueri licet, nisi ciues sint ad bellum instructi. Plut.

Pomponius Atticus.

In funere matris, quam extulit nonagenariam, ipse natus annos sexaginta septem, gloriatus est, quòd nunquam cum matre in gratiam redisset, nunquam cum sorore fuisset in similitate, quam propè æqualem habuit. Hanc vocem se ab ipso audisse scripsit Cornelius Nepos. Plus autem est, non redisse in gratiam, quàm non foisse in similitate. Matrem nunquam offenderat: inter ipsum & sororem,

etiam si quid incidit offensarum, nunquam exierunt in similitudinem: et tamen inter fratres & sorores sequenter acerrimæ solent existere. aff. lib: 6. apoph.

Probus Imp.

Dixisse fertur. Breui milites necessarios non habebimus. Sperabat tantam pacem, ut nihil opus esset exercitu. Hanc mentem vitiam Deus imittat omnibus nostri seculi principibus. Flavius Vopiscus.

Philo.

* Depace, huius scitè dicta sunt et Pax vel cum magno damno coniuncta vitior bello. Ex recta prætorum administratione nascitur. Maximum bonum est, & diuinum: quod nullus mortaliu præstare possit. Anton. sermon. de caritate & acc.

Legatus Priuernatium

† Dicenti Consuli Rom. Si pœnam mittimus vobis (quam nimirum seruerant) qualem nos pacem vobis habiuros speremus? Si bonam dereritis, inquit, fidam, & perpetuam: malam, haud diuturnam. Lilius. 8. Decad.

Antonius Pius.

Adamabat illam Scipionis celebratissimam sententiam, subinde dicens, Se malle vnum seruare ciuem, quam mille hostes occidere: Pacem videlicet bello præferens: & in ipso bello sentiens hanc oportere primam esse ducis curam, ut quam minima ciuium iactura paretur victoria. Iulius Capitolinus.

Otho imp.

Cum videret aut deponendum imperium, aut magna ciuium strage tuendum, statuerat sponte mori: & amicis ac militibus hortantibus, ne tam cito de belli euentu desperaret: negavit sibi suam vitam esse tanti, ut hac de causa bellum civile nasceretur. Quis non miretur hunc animum in principe ethnico, eoque tringenta-

tres annos nato? Erasmus Rot. lib. 8. apophl.

Alphonsus.

Ludouico Podio (quo propter eius singularem diligentiam ac fidem, perpetuo ferè oratore in Italia usus est) renuntians, pro pace, quam Venetis & Florentinis daturus esset, plus quam ducenta millia aureorum extorqueri posse, respondit, Pacem dare se, non vendere solitum esse. Panormitan. libro 3. de rebus gestis Alphonfi.

Idem.

Quum esset Valentia, appulerunt eo loci Caroli Francorum regis legati, magnopere eum rogantes, ne per id tempus, quo rex eorum bello Britannico implicitus esset, contra se bellum aliquod fuscitaret (quæ maximè enim verebatur Carolus, ne Alphonsus captato tempore & occasione, cum armis lacesseret, propterea quod ius aut titulum prætenderet in eam partem Gallia Narbonensis, quam incolæ sua lingua Occitanam vocant) respondit rex: Et si certò scio, plures Narbonensis Gallia ciuitates ad Aragonia regnum pertinere, quas Carolus rex iam pridem occupatas detineat: nihilominus tamen hoc tempore, quo illum intelligo bello superatum, & à Britannis prostratum esse, nequaquam me arma contra profligatum regem sumpturum esse vobis affirmo: neque eo animo esse, ut quod maiores mei in Carolo prosperitate non petierunt, ego in eius repetam calamitate. Anton. Panor. de rebus gestis Alphonfi, & Æn. Syluius de eius dictis.

Vide apoph. de Concordia

De pallote.

Diogenes,

Physicus quidam cum Diogenem interrogasset, quam ob causam auro m palleret? Quoniam, inquit,

M m iij

plurimos habet sibi infidantes. Laer.
lib. 6.

M. Cato.

Non probabat adolescentes, qui castigati palleferent: sicut enim rubedo bonum in adolescente signum est, sic pallor pessimum. Plut. in R. O. apoph.

De Parasitis.

Vide apoph. de Adulatione, & assensatione.

De Parentum amore in filios.

Socrates.

Fortè cum Lamproco filiolo pueriliter ludens ab Alcibiade deprehensus & vehementer derisus est. At ipse: Non est, inquit, ut me parentem cum filio ludentem rideas immoderatus, qui ignoras parentum in filios affectum tacebis itaque, donec & ipse liberos genueris, similia centaturus, & fortasse magis puerilia. Æl. l. 12. de Var. hist.

Agellam.

Quum miro esset affectu erga liberos suos, dicitur aliquando arundine pro equo conscensa, vna cum pueris lusisse domi. Id cum fortè vidisset ex amicis quidam, rogabat ne cui diceret quod videret, priusquam ipse quoque liberorum parens esset factus. Festiuè subindicans, eum lusum non esse leuitatis, sed pietatis: nec hoc quod agebat, videri posse ineptum ei, qui modò expertus esset, quàm ingens sit affectus charitatis parentum erga filios. Plutarchus in Laonicis apophthegmat. & Ælianus libro 12. de Varia histor. Simile cum superiore Socrati attributo.

Anacharsis.

* Interrogatus qua de causa operam non daret proli, respondit, quia nimis amaturus essem liberos. Stob.

Socrates.

* Frequenter ad suos discipulos conuersus dicebat, eos qui filius & multis opibus prospiciunt, ut autem boni & egregij euadant negunt, simile quid agere equos lentibus, quos belli disciplina non docent, multum verò pabu exhibent. Sic enim equos habitu sunt pinguiore, sed rerum, quæ præstare oportebat, imperitos. Nam equi laus non in corpulentia, sed audacia peritiæque bellicæ sita est. Eodem modo (inquit) peccant illi qui filis multos agros comparant ipso met verò negligunt. Possessiones enim magni precij æstimationem habebunt, ipsi autem viles erunt: cum contrà oporteret custodientem re possessa preciosiorem esse. Itaque si quis filium suum magni pretij hominem effecerit, quatuor uis paucas opes ei relinquat, multum tamen largitus est, &c. Xenoph. Hæc scitè dicta ostendunt qualis parentum amor erga liberos esse debeat.

Epiſtetus.

* Liberos doctiores quàm ditior relinquendos esse dicebat, in Enchirid.

Isocrates.

* Liberis pudorem magis quàm aliorum consulebat esse relinquendum. In admodum ethicis.

Demetrius.

Cum Erasistratus Demetrio Antiochi filij mentem qua mori destinatus indicasset, simulque fassus esset, huius affectionis causam esse amorem Demetrius, qui adolescentem vnicè adamat, per omnia multis cum lacrymis cepit obtestari, ut illius incolumitati consuleretur. Cùm Erasistratus addidisset, immedicabile malum esse, quòd in ipsius uxorem deperiret, hoc audito, Demetrius multo vehementius cepit obtestari, ut salutem filij cederet illi suam coniugem. Ita, inquit, o pater, tibi facile d.

gunt.

cuntur: sed aliud diceret si tuam conjugem Stratonicem adamaret. Hic cum rex deos comprecaretur, ut liceret amorem sibi commutare, & à me dici coniuge in suam transferre, nihil se non facturum, si modò liceret seruare filiū: Erasistratus patris dextram amplexus, Nihil est (inquit) ò rex, in quo iam Erasistrato indigeas. Erenim cum & pater sis & maritus & rex, optimus eris tuæ familiæ medicus. Non enim in conjugem meam, sed in Stratonicem tuam Antiochus deperit. Post hæc Demetrius edixit, ut Antiochus rex, Stratonice, quam filio celsit, regina nominaretur. Plutarchus.

Cesarius.

Cesarius eques Ro. cum à Cæsare filium abdicare iuberetur, quòd is tribunus pl. cum Marulo collega ei inuidiam mouisset regni affectati: Citius, inquit Cæsar, tu mihi omnes filios meos accipies, quàm ego ex his vnum domo expellam mea. Erasim. li. 5. apoph.

De parentum seueritate in filios.

Damatria.

Quum accepisset filium, ita se gere in bello, ut tali matre videretur indignus, domum redeuntem interemit. maluit filium habere mortuum quàm bello inutilem. Qua de re hoc fertur epigramma:

Transgressum leges mater Damatria natum

Ipsa Lacæna necas, non Lacedæmonium.

Hoc facinus propius accedit ad barbaricam immanitatem, quàm ad fortitudinem: vile tamè exemplum est, ad exprobandam vulgò matrū nimiam in liberos indulgentiam, quæ ob hoc ipsum sæpè impotentius amāt eos, quòd sint nequitia corruptissimi. Plut. in apoph. Lacænarum.

Teleucia.

Chij exules cum Spartam venissent, multis modis Pz daretum incusabant. Eos Teleucia mater cum vocasset ad se, explorans ea quæ in filio reprehensione digna essent, scripsit hanc ad modum filio, ut aut ignominiam omnem ablueret, aut in patriam incolomis non veniret. Ibid.

Anonyma.

Filio iniuriarū postulato: Aut crimine (inquit) filii, aut vita te ipsum libera. Mater in filium seuerior, quàm iudex: quæ extinctum mallebat, quàm cum ignominia viuum. Ibidem.

Alia.

Lacæna quædam filium, qui in acie loco cesserat domum reuertentem occidit: noluit enim alere filium, qui in bello cæteris ignauiæ exemplum esset. Plutarch. in apoph. Lacænarum.

Alia.

Quum accepisset quòd filius peregre agens, inhonestè se gereret, scripsit illi: Malus rumor de te sparsus est: hunc tollito, aut non esto. Plut. in apoph. Lacænarum.

Tennes.

* Is rex Tenediorum cum legem promulgasset, ut si quis adulterū deprehendisset, securi trucidaret, intellexit mox filium in hanc legem peccasse. Unde cum rogarerur quid faciendum esset? Lege utendum, inquit, securi percutiatur. Paus. li. 10. Erasim. in adagio, Tenedia bipennis. De eadem seueritate Zaleuci Locrensis erga filium ob adulterium altero oculo priuarum, vide Ciceronem li. 2. de legib. St. b. ser. 42. Ælian. var. hist. li. 2. Valer. Max. li. 6. c. 5.

Socrates.

* Obiurgationem à patre factam, suaue medicamentum esse dicebat: plus enim, inquit, prodest quàm mordet. Stob.

Idem.

* Ab vxore reprehensus quòd filiū

immorigerum & inutilem non admitteres, & cū illa subiecisset, atque ex te est: in terram depuens, & hoc subiecit, ex me est, at non vtile. Max. ser. de honore parentam.

Dionysius philosophus.

* Ridiculum esse dicebat, eum qui suis parcere alienos liberos castigare velle. Anton. ferm. de parentibus liberorum educationem neglectam curantibus.

L. Iunius Brutus.

* Filios suos tyrannidi fauentes, comprehensos, ipsemet pro tribunali sedens interrogauit, dicens, Quid vos ad crimina hæc? Vbi ter interrogati nihil responderunt, tum ad lictores conuerso vultu: Iam reliquæ, inquit, vestræ partes sunt Eorum deinde supplicia fixis oculis est intuitus. Exiit patrem, vt consulem ageret: orbūque viuere quàm publicæ vindictæ deesse maluit. Liu. li. 2. Val. Maxim. li. 5. c. 8.

M. Scaurus.

* Audiens filium cum aliis ab hostium exercitu fugatis urbem repetere, misit qui dicerent libentius se in acie eius interfecti ossibus occurrurum, quàm ipsum tam deformis fugæ reum visurum. Itaque, si quid modò reliquum in pectore verecundiæ superesset, conspectum degeneri irati patris vitaret. Filius audito nuncio seipsum interfecit. Valer. Max. Ibidem.

Manlius Torquatus.

Cum è Macedonia venissent legati, graues querelas deferentes de filio eius Decio Syllano, qui eam pronunciam obtinuerat, à senatu petiit, ne quid ea de re statuerent, priusquàm ipse causam cognouisset. Cum senatus illi cognitionem detulisset, domi sedit, solusque vtrique parti per totum biduum vacauit, tertio die pronuntiauit in hanc formam: Quum Syllanum filium pecunias à sociis accepisse probatum sit, & Republica eum, & domo mea indignum iudi-

co, protinusque è conspectu meo abire iubeo. Eras. Rot. lib. 6. apoph. ex Val. Max. li. 5. cap. 8.

A. Fuluius.

Filium ingenio, literis & forma florentem, quoniam in Catilinæ castra properabat, ex itinere retractum occidit, dicens: Ego te non Catilinæ aduersus patriam, sed patriæ aduersus Catilinam genui. Eras. l. 6. apoph. ex eodem.

Augustus Cæsar.

Suprà de Facetè & iocosè dictis.

De parentum obscuritate, vide apoph. de Ignobilitate

De parentibus pie colendis, vide suprà de Filiorum pietate in parentes.

Par pari relatum.

Socrates.

Socrates cum in quædam amicū vehementius esset inuectus: Nonne præstabat, inquit Plato, ô Socrates, priuatim te hominem monuisse Et Socrates: Et tu, nõ fecisses melius si priuatim seorsumque monuisses Brus. li. 5. c. 16.

Diogenes.

Midia cum impacto Diogeni colapho dixisset, tria millia tibi in mensa sunt posita. per ludibrium illi gratulans, quod pro colapho tantum morum ex multa ad ipsum esset rediturum si lege ageret. At Diogenes postridie sumpto pugilum loro, eoque impacto Midia, totidem verbis dixit: Tria millia tibi in mensa sunt posita. Laër li. 6. cap. 2. Brus. li. cap. 16.

Dion.

Exul, cum Pteodoti Megarensis opera opus haberet, & ad ædes illius veniens, videret illum ob negotiorum magnitudinem egrè quenquam admittere, amicis ob id indignantibus, dixit: Quid hunc incusamus? Nonne & ipsi, cum Syracusis essemus, eadem faciebamus? Eras. lib. 5. apoph.

Agathocles.

Suprà de lepidè dictis.

Apollonius.

Medorum rex cum ad Brachmas philosophos Indos accessisset, et tunc ibi Apollonius Tyanæus, præter cætera inepta, quæ rex dixerat, dixit etiam Apollonio: De me dicis quæso, qualis apud Græcos est sermo? Idem, inquit Apollonius, qui ad vos de Græcis habetur. Nulla igitur, inquit rex, apud Græcos mentione sum dignus? At ego, inquit Apollonius, de te nuncium feram, ut Olympiis te coronent. Bruson. lib. cap. 16.

Hircanus.

Ptolemæo cœnante, cum unâ cœneret Hircanus Iosippi filius, missus a patre ad congratulandum Ptolemæo, ob filij natiuitatem, proiciens omnibus de industria conuiuia ante illius pedes, Triphon scurræ Rex, inquit, omnia Hircano antefixa ossa sunt. Ex quibus coniecit, trem eius omnem Syriam denudat. Ridente rege, & interrogante Hircanum, Cur tot ossa ante se haberet? Respondit: Canes semper ossa cum nobis deuorant: homines verò carnes comedunt, ossa iaciunt. Ibid.

Dionysius sen.

Egregium quandam citharædum ignificis promissis ad se pellexit, dicens ut quàm optimè caneret. Nam quod diutius caneret, hoc plus latum præmij. Cùm ille per dies aliquot curate cecinisset, nec quicquid dare rex, cœpit flagitare mercedem. Dionysius asseuerabat, se mercedem quam pollicitus fuerat, bona fide dūisset. Quis, inquit ille, ne nummus idem mihi datus est. At dedi, inquit Dionysius, voluptatem pro voluptate. Neque enim ego te minus delectui spe, quàm tu me cantu. Erasmi. ut. l. 5. apoph.

Pyrrhus.

Cùm Pyrrhus rex falsas aduentus causas prætexens, Laconiam in-

uasisset, diripiisset: que, Lacedæmoniorum legatis expositulantibus, quod non indicto bello Laconiam inuasisset: Nec vos, inquit, Spartani, quod facturi estis, prius aliis denuntiatis. Plut. in vita Pyrrhi.

Antigonus.

Demetrius, cum bello navali Ptolemæum vicisset, misit ad patrem Antigonum quendam Aristodemum Milesium, ad nuntium referendum, qui relicta in anchoris naue, scapha in portum delatus, multis quid noui afferret rogantibus, semper non sine magna Antigoni sollicitudine contineuit. Ingressus regiam, porrigensque Antigono dexteram, alta voce inelamauit: Salue rex Antigone, pugna navali regem vicimus Ptolemæum, Cypriumque tenemus. Exhiberatus Antigonus: Et tu per Iouem, inquit, salue: sic enim nos torquere voluisti Milesie. Par profectò referam pari: serò enim præmio donaberis. Plut.

Cotys.

Ei qui dono miserat pardalim, vicissim dono misit leonem: malâ bestiam æquè mala repensans. Plut. in apoph. reg.

Scip. Nafica.

Cùm ad poetam Ennium venisset, eique ab ostio quærenti Ennium, ancilla dixisset, eum domi non esse: Nafica sensit, illam hoc domini iussu dicere, & illum intus esse. Ac tum quidem dissimulans abiit. At paucis post diebus, cum ad Nasicam venisset Ennius, eumque à ianua quæreret, exclamat ipse Nafica, se domi non esse. Tum Ennius: Quid? ego, inquit, non agnosco vocem tuam? Hic Nafica: Næ tu es impudens: ego cum te quærerem, ancillæ tuæ credidi. tu mihi non credis ipsi? Erasmi. l. 6. apoph. ex Cic. 2. de Oratore.

M. Pinarius.

Cùm legem ferret annalem, disuasor & intercessor Seruilius, Dic mihi, inquit, Pinari, Num, si contra dixerero, mihi maledicturus es, ut cæ;

teris fecisti? Facetè Pinarius: vt semētem feceris, ita quoque metes, inquit. Brusl. 3. c. 16.

Laberius.

Cùm à Cæsare in senatu ascitus esset, nec à Cicerone ad concessum reciperetur, qui dicebat, Reciperem te nisi angustè federemus, respondit Laberius: at qui solebas duabus sellis federe, obiciens Ciceroni, parum firmam in rebus fidem & integritatem. Sed id quod Cicero dixit, Nisi angustè federemus, scomma fuit in Cæsarem, qui in senatum passim multos admittebat, vt quatuordecim gradus non caperent. Brusl. lib. 5. c. 16. ex Plut.

Diogenes grammaticus.

Cùm sabbari diebus Rhodi disputaret, Tiberium venientem vt se extra ordinem audiret, non admisit, & per seruulum suum in septimum diē vt differret admonuit. Sed hunc postea Romam profectum, ante fores salutandi eius causa astantem, nihil amplius quàm vt post septimum annum rediret admonuit. Brusl. lib. 3. cap. 16.

De parricidio.

Solon.

* Interrogatus, cur nullas pœnas aduersus eos qui patres verberassent constituisset? respondit, Quoniã nullos tales exituros existimabam. Anton ser. de liberis parentes honorantibus.

Bessus.

* Is necauerat patrem Quod cùm diu clam fuisset, post cœnans apud extraneos milites, hirundinum nidū lancea fodit: eoque deiecto, pullos occidit. Cùm dicerent autem qui aderant, Quæ (malum) res te mouit vt in auiculas facinus tam dirum ederes? Nõne iam pridem hæ, inquit, falso testimonio suo, quasi parentem interfecerim, infamem me faciunt?

Re ad magistratum delata, ac facinore deprehenso, Bessus supplicii pependit. Plut. de fera Numinis vir dicta.

Papinianus.

Balsianus Cæsar cùm magna laboraret inuidia, quòd fratrem occidendum curasset, eòque Papiniano praetorij praefecto, ob eximiam iuris prudentiam summæ apud Romanos auctoritatis, negotium dedisset, vt hoc facinus apud senatum defendere respondit P. papinianus, Multo facilius est parricidium perpetrare, quàm defendere. Erasmus Rot. libro octauo apoph.

De parsimonia.

Socrates.

A Eschinem, qui premebatur inopia, solebat admonere, vt à se ipso sumeret mutuū, siue vsuram *παρὰ τὴν δαπέδον*, & addit modū, sibi ipsi subtrahendo cibaria, iuta illud: Magnū vestigal parsimoniam. Expeditissima ratio est in augentium censum, detrahere sumptibus. Eras apoph.

Democritus.

* Qui parci præter modum surinstar apicularum, inquit, operantur tanquam perpetuò victuri. Stob.

Idem.

* Parsimoniam & esuriam bonae esse dicebat: suo autē tempore, surptus etiam. Porro (inquit) vir bonæ hæc discernet. Stob.

Idem.

* Stolidos parcorum filios, vbi quæ à patria illa consuetudine tenaciter exquisita deciderit, perire dicebat non secus quàm qui inter gladios stant, si vel semel aberrauerint in vicogladio, vbi pedibus niti debebat, intereunt. Stob. ser. 16.

Idem.

* Vitam nimis parcam & sine

stuit

uitatibus, longam viam sine diuer-
sitate esse dicebat. Eod. ser.

Diogenes.

Suprà de Facere & iocose dicitis.

Theocritus.

Multos diuites non dominos re-
m suarum, sed tutores esse dicebat.
Iles autem sunt, qui cum amplissi-
as opes possident, ad usum vitæ ne-
quaquam conferunt. Stobæus ser-
on. 16.

Stratonicus.

Stratonicus musicus interrogatus,
vinam essent in Pamphilia miser-
mi? Phaselis, inquit: sed addebat,
toto orbe miserimos esse Sidetas.
Eaque gens est in Pamphilia Pha-
sitarum sordes proverbio notata
nt, Phasitarum sacrificium: quod d
lhis pisciculis sacrificarent diis, Mi-
ros dixit parcos.

Alcarnenes.

Suprà de Diuitiarum vsu.

Alexander.

Cum hyeme frigidoque cælo a-
ud amicum quandam conuiuio ex-
peretur, videret que foculum exi-
uum, & ignis pusillum: Aut ligna,
inquit, inferte, aut thus. Subnotans,
diuitiatorem lignis suis parcere, per-
de quasi thus essent: simul satis esse
ignis ad faciendum suffitum diis,
& parum ad depellendum frigus.
Idem.

Bithis parasitus.

Quum Lysimachus rex vesti ipsius
brasset affigendum scorpionum ligneum
at (vt Plutarchus ait) ruberum,
ulchre assimulatum vero, pertur-
atus resiliit. Ridentibus omnibus,
ibi dolum sentit: At ego, inquit,
e vicissim terrebo rex. Quum ille
sisset, Fac: Da mihi, inquit, ta-
entum, exprobrans regi sordes &
arsimoniam. Erasmus libro sexto
poph.

Gnathæna.

Quum quidam, vini paulum infu-
lisset in psyceterium (id est vasculi
genus refrigerando vino paratum)

diceretque, hoc vinum sedecim an-
norum est: Pusillum est, inquit, pro
tot annorum ætate. Hoc ipsum a-
scribitur Phrynae. Erasmus libro 8.
apoph.

Anonymus.

Seruus quidam ab Hero Chio ne-
gotiatore profugerat. Rogatus cur
fugisset? Quoniam, inquit, quum ad-
sint bona, mala querit. Solet enim
herus ille vinum mustum, primæque
suauitatis vendere, ipse interim non
bibens nisi subacidum ac vapescent.
Eras. l. 6. apoph.

Antiphon.

* Multos inueniri dicebat, qui præ-
sentem vitam non viuunt, sed magno
studio se parant, ceu vitam quandam
aliam victuri. Interea tempus ipsos
deserit. Stob. ser 16.

Eusebius philosoph.

* Virum, inquit, qui magnas opes
reconditas habuerit, nec aliam ob-
causam, quam vt reponat, conquiren-
tem quo semper aliquid præsentibus
addat, & si locupletem, nihil tamen
neque sui, neque alterius vtilitatis
gratia insumentem, nequaquam di-
uitem esse dixerim, sed custodem &
alienis pecuniis comparandis natum,
qui sæpenumero sibi labores crect, &
res nihil ad se pertinentes augeat.
Stob. eod. ser.

Idem.

* Vir cui magna sunt opes recon-
dita, quibus pro suo arbitrio ad res
necessarias vti non audeat, similis est
æratio quaestori publicum thesaurum
suum esse persuaso. Quantum enim
ad opinionem, ex æquo vterque di-
ues est. Vtium verò diuitiarum, qui
proprius est possidenti, non hic ma-
gis quam ille habet. Eod. ser.

Anonymus.

Græculus quidam Cæsari Augusto
descendenti à palatio, honorificum
aliquod epigramma porrigebat, re-
munerationem tanti principis expe-
ctans. Verum cum sæpe frustra fecis-
set, nec desistit videret Augustus

epigramma bene Græcum manu sua descripsit, & Græculo ad se venienti obuiam misit, veluti carmina carminibus pensaturus. Græcus acceptum legit: ac non solum voce, verum etiam vultu gestuque; corporis laudavit carmen miratusque est. Deinde sellam accedens qua Cæsar vehebatur, demissa in pauperem crumenam manu, pauculos obolos protulit, & Cæsari obtulit, his verbis, non iuxta fortunam tuam Auguste: si plus haberem, plus darem. Eras. l. 4. apoph. ex Suet.

Seneca.

† Sera parsimonia in fundo est. Non enim tantum minimum in imo, sed pessimum remanet. Ac si diceret, frustra quis, ac nimis sero incipit parca frugaliterque sua dispensare, cum omnia pessum dederit. Epist. 1.

De partis probè custodiendis.

Xenophon.

Xenophontis sententia vulgò celebratur: Non tam graue esse bona non accipere, quam acceptis priuari. Stob. ser. 13.

Demosthenes.

Dicere solebat plurimos hominum parare quidem diuitias bene consulendo, nihilque contemnendo: sed non illdem artibus ipsas conseruari posse. Stob. cod. ser.

Augustus Cæsar.

Deridere solebat Alexandri Macedonis dictum, qui ad confodales suos frequenter distirabat, nil sibi à Philippo patre relinqui quod ageret: Nec quidem immerito derisit adolescentis stultitiam, qui non cõtenus erat regionibus à patre subactis, sed ipse quoque bello plures sibi parare studebat: ignorans præcipuam curam eò referendã esse, non vt mul-

ta possideamus, sed vt iam parta tuerimur. Non minor enim (vt ille ait) vitus est, quàm quærere, parta tueri. Plut. in Rom. apoph.

De patientia doloris.

Bion.

Alebat magnum malum esse, non posse ferre malum: absque hoc enim nulli potest esse vita suauis. Laërt. lib. 4. c. 7.

Democritus.

*Dicebat, si quæ sunt perpetiendi discere liceret & non peperi, bonus esset discere: sed si perpetienda sunt omnino, quid discere iuuat? perpeti enim necesse est. Ant. & Max. ser. d. patient.

Diogenes.

Adolescenti conquerenti, quod multis turbaretur, Desine, inquit, tu perturbationis indicia præ te ferre. Significans nulla re melius imbitatem lædentium finire, quàm qui læditur dolorem dissimulet. Etenim qui ob id incessit hominem, illum disercient, desinẽt, si viderit illum nihil commoueri. Laërt. lib. sexto.

Anonymus.

Quidam cum videret Diogenem cognomento canem in vehemen frigore statuam æream amplectentem, rogauit, num algeret? illo negante. Quid igitur, inquit Lacon, magni facies? Philosophus, gloriæ mancipii hoc ipsum existimabat magnificum quod sic haberet corpus ad omni iniurias duratum, vt in rigore frigida statua complexum ferre possit absque dolore. Id Laconi nibilo pudchius videbatur, quàm si quis inestate simile quippiam amplecteretur nullo suo incommodo. Plut. in Lacon.

Idem.

Adolescens quidam postquam Zenonem aliquandiu audierat, domum reuertitur

uerfus, à patre rogatus, quod tantem operæpretium fecisset in philosophiæ studio : Ostendam, inquit. Quum nihil aliud diceret, pater irandus, existimans impendium perire, cœpit flagris cœdere filium. Eam parentis fœuitiam adolescens æquissimo animo tulit. Ac rursus efflagitanti patri, vt aliquod specimen proctus ederet, expectanti egregium a quod sophisma : Hoc, inquit, è philosophia fructus retuli, vt patris irâ ossim commodè perpeti. Eras. l. 8. poph. ex Aliano.

Antisthenes.

Dicebat, virtutem sibi sufficere ad licitatem, nec vlla re opus habere, si robore Socratico. Socrates autè l omnium rerum patientiam obduerat. Imbecillitas verò corporis imdit frequenter vsum virtutis. Laër. b. 6. c. 1.

Anaxarchus.

Suprà de Constantia, & de fide serinda.

Seneca.

† Marce sine aduersario virtus anc apparet, quanta sit, quantum te valeat, polleatque, cum quid ossit patientia ostendit. In lib. de ui. prouid.

Idem.

† Non quid, sed quemadmodum ras intere st. Ibid.

Idem.

† Ex istis quæ terribilia videantur hil est inuidum. Singula vicere m multi : ignem Mucius, crucem egulus : venenum Socrates : exitum Rutilius, mortem ferro adam Cato. Et nos vincamus aliquid. pist 98.

Agelau.

Quum arderet podagræ doloribus, imque Carneade inuisisset, atque ireret tristis, Mane, inquit, Carneade hil enim illinc huc peruenit: ostendit pedibus & pectore. Sentiens, pedes idem dolere, sed animum dolore tium esse. Plut. in Lac.

Idem.

Quum verò narraretur apud Age silaum maleficum quempiam ac scelerosum hominem constanter pertulisse tormenta : Vt insigniter, inquit, miser est homo, qui tolerantiam ac patientiam in res flagitiosas ac turpes collocet. Apud Lacedæmonios admirabilis erat malorū tolerantia: quæ si suscipiatur ob res honestas, magnam promeretur laudem: sin ob turpes, non solum non meretur fortitudinis laudem, qui tolerat: sed hoc miserior est ac vir peior, quo cōstantius se gesserit: πονηρός enim Græcè & malum sonat, & translato tono laboriosum siue calamitosum. Dolebat egregio duci tantum animi robur ac naturæ vim in re turpi consumptam, quam si attulisset ad res honestas, magno vsui poterat esse Reip. Plut. in Lac. Eras. l. 1.

Anonymus.

Suprà de morte contemnenda.

Anonyma.

Lacæna quædam, quum illi filius rediisset ex acie, atque ex vulnere pedis vehementer doleret: Si virtutis, inquit, memineris, ô fili, non solum nō dolebis : verum etiam bono futuro es animo. At vulgus matrum solet filiorum dolorem suis querimoniis & lachrymis exasperare, hæc animauit ad doloris tolerantiam. Plut.

Adesius.

* Is mercaturæ gratia in Græciam à patre Cappadoce ablegatus, philosophiæ dedit operam. Reuersus & à patre plagis affectus dolores tulit patientissimè. Et quærente patre quid in philosophorum schola didicisset? Hoc, inquit, vt patris iram commodè perpeti possim. Eunapius.

Dionysius Heracleotes.

I laborans ex renibus, in ipso eiu latu clamitabar, falsa esse illa, quæ antea de dolore sensisset. quum cura Cleanthes discipulus eius rogaret, quanam ratio eum de sententia deduxisset? respondit, Quia cum tantum

operę philosophię dederim, dolorē ferre non possum. Bruson. libro 2. capite 28.

Philippus.

Suprà de iocose dictis.

Alexander.

* Grauius vulneratus in expugnatione urbis Oxydracarum, chirurgos consilij inopes ac morantes insectatus, ac manus admouere vulnere iubens, ad amicos conuersus dicebat, Nemo sit ne mei quidem causa meticulousus. Nemini probo non formidare me mortem, si mea vos formidatis. Plutarch. libro 2. de fortuna Alexand.

C. Marius.

Cum in utroque crure varices haberet, nullis vinculis alligatus, præbuit sese secundum: at nec suspirio emisso, nec adductis superciliis, chirurgi curationem pertulit. Cæterum cum medicus ad alterum crus transiret secundum, vetuit, dicens curationem non esse tanto dignam cruciatu. Plut. in Rom. apoph.

Possidonius.

Pompeius è Syria Rhodum ueniens, Possidonium quamuis ægrum reuifere uoluit. data acceptaque salute, cum dixisset Pompeius se grauius ferre, quod eum non posset audire. Tu uero, inquit, potes. neque committam ut dolor corporis efficiat, ut tantus uir frustra ad me uenerit. Cui uero inter narrandum quasi faces ei doloris admouerentur, sæpè dixisse fertur: Nihil agis dolor, quamuis sis molestus, nunquam te tamen esse committor malum. Bruson. lib. secundo, cap. 1.

Burus.

Nero in magna erat inuidia, quod Burum principem uirum crederetur occidisse, ueneno faucibus illito, quasi remedium adhiberetur. Ad hunc cum Nero uisendi gratia uenisset, auersatus est illum Burus, cui scelus iam erat intellectum: multaque percontanti nihil aliud respondit, quam,

Ego bene me habeo. Mira etiam in moriente lenitas. Suet.

Lygus.

* Hæc mulier, memoria inter multas dignissima, quum metu militum filium occultasset, & illi per cruciatum interrogarent, ubi nam occulisset, utrum ostendens, respondit, Ibi latet, nec ullis tormentis cogi potuit ut constanti uocis egregie mutaret. Corn. Tacit.

Anonymus.

* Proprium esse insignis stultitiæ dicebat, dolores & aduersas res parui facere: & nolle quum accidunt parui. Ant. fer. de non patientibus. &c.

De patientia iniuriæ.

Pythagoras.

* Magna peritia eum præditur esse dicebat, qui aliorum imperitiam ferre posset. Stobæus sermon. 19.

Lycurgus.

* A ciuē quopiam iuuenē altero eulorum orbatu, illum à populo accepit, ut quo libere modo punire. Quod minime fecit, sed optime institutum, bonique uiri moribus præditum, in theatrum produxit. Spartanis rem mirantibus dixit, Istum autem hac iniuriam & uolentem, quam à uobis accepi iam frugi & popularem restituo. Plut.

Zenon Eleates.

Conuiciis læcessit cum incandesceret, reprehensus, quod philosophus uerbis improborum commouetur. Si conuicia, inquit, æquo animo suscipio, an ne laudis particeps eris Lapidis & trunci est, inter laudem uiruperium nullum planè habere discrimen. At philosophi, ita commoueri, ut nihilominus ab honestate tramite non recedat. Laërtius lib. cap. 5.

Idem.

Cuidam percontanti, quo patens est

set affectus erga conuicia? Perin-
e, inquit, atque si legatus absque re-
ponso dimittatur. Significās eos qui
non habent quod respondeant, ad
conuicia solere confugere: eāque non
iuris oportere fieri, quā si nihil
set responsum Laert. l. 7. c. 1.

Pisistratus.

* Memorix proditur, cū multa
crudelitatem eius ebrius conuicia
uisset, nec deessent qui uellent ei
onus commodare, & alius hinc, a-
is illinc faces subderent, eum pla-
to animo tulisse, & hoc irritanti-
is respondisse, non magis illi se suc-
nsere, quā si quis obligatis oeu-
in se occurrisset. Senec. libro de
cap. 11.

Seneca.

† Si imbecilior est, qui te læsit,
tace illi: si potentior, tibi l. 3. de ira.

Plato.

Quodam ei maledicente: Perge,
quit, maledicere, ut qui bene nun-
ā didiceris. Stob. ser. de Patientia.

Aristippus.

* Contumeliis à quodam petitis
it: Penes te est maledicere: penes
autem rectè audire. Stob. eod. ser.

Demosthenes.

A quodam conuiciis lacessitus:
um tecum, dixit, in hoc genus cer-
nis descendere, in quo qui uin-
it ipso victore est melior. Sto-
us ibid.

Dion philosophus.

Eum è conuiuio redeuntem, qui
maledictus insectabatur, nullas
blasphemias eructans, tacenti &
domum ingressuro dixit conui-
er, Nihil verò respondes? Cui
on, Ne gry quidem. Plutarch. &
bzus.

Philippus.

iebat, se his qui in Republica A-
nienfium administranda primores
nt, plurimam habere gratiam,
od suis conuiciis efficerent, ut ipse
i oratione, tum moribus, euade-
melior: Dum conar, inquit, illos

dicis pariter ac factis mendacij con-
uincere O verè philosophicum prin-
cipis animum, qui nouit etiam ex i-
nimicis capere utilitatem: nec quod
vulgus solet, hoc tantum spectare,
ut maledicos afficeret malo, sed ut
ipse minus malus redderetur, illorū
maledictis admonitus. Plutarch. in
apophtheg.

Nestor.

Nestor apud Sophocle, ad Aiāem
se conuiciis incessentem ita loquitur:
οὐ μὲν φοροῦσιν σε δρῶν γὰρ ὅτι κακῶς
λέγεις.

*De te queror nil, male loquens factis
bene.*

Aliquid concedendum est viris for-
tibus, deque Republica bene meri-
tis: & bene pensat lingue vitium, qui
factis egregius est. Eras. 6. apoph.

Fabius Maximus.

Quoniam cum Annibale confi-
gere detrectabat, sed mora copias il-
lius & pecuniarum & commeatus
egentes attenuabat, sequens illum
per aspera montuosaque, ac subinde
obiter sese opponens, à nonnullis
per ludibrium dicebatur, Annibalis
pædagogus, hoc conuicio nihil com-
motus, pergebat suum institutum
sequi dicens apud amicos: Qui di-
cteria conuiciāque metuat, eum sibi
videri timidiorē his qui fugiunt
hostes. Senfit, hoc turpius esse timi-
ditatis vitium, quo leuius est pericu-
lum. Nihil autem leuius dicitis: quæ
qui formidat, quo modo sustinebit
impetum hostium? Plutarch. in Rom.
apophth.

L. Sylla.

Cum dictaturam præstantissimam
dignitatem omnium deposuisset, ut
eorum quæ fecisset, si quis exigeret,
reddere orationem sciret: ab adole-
scente quodam conuiciis lacessitus,
dixisse fertur, Adolefcens is docebit,
ne quis deinceps Dictaturam sponte
ponat. Tanta patientia adolescentis
insolentiam pertulit. Plut. Appianus,
& Cuspinianus in Coss.

Tiberius Cæs.

Laudatur in hoc potissimum Tiberius Cæsar, quòd honores sibi delatos semper recusauerit, adulatores suffugerit, conuiciáque patienter concoxerit, dicens in libera ciuitate liberas etiam linguas esse debere. Suetonius.

Titus Vespasianus.

Cùm de crimine impietatis nunquam cognouisset, neque aliis vt cognoscerent permitteret: Nemo, inquit, iniuria me afficere, aut insequi contumelia potest, propterea quòd nihil ago quod reprehendi mereatur. Ea verò quæ falsò de me dicuntur, profus negligo. Porrò principes, qui mortem cum vita commutarunt, ipsi se si verò heroes sunt, aut si quicquam possunt, vlciscerentur, si quis eis iniuriam faciat. Xiphilinus in eius vita.

Cæs. Severus.

Quum obiurgaretur à prætore, quòd eius aduocati L. Vario Epicureo Cæsaris amico conuicium fecissent: Nescio, inquit, qui conuiciati sint, & puto Stoicos fuisse. huc alludens, quòd inter Epicureos & Stoicos maximum dissidium est. Nam Epicurei felicitatem hominis voluptate metiuntur. Stoici præter honestum nihil ducunt in bonis. Eras. l. 6. apophtheg.

Alexander Imp.

Alexander Romanorum post interfectum Antoninum imperator, cùm audisset Barbaros magno cum exercitu aduētare, vt Romanum inuaderent imperium: Decet, inquit, viros fortes atque moderatos optima quidem optare, sed ferre quæcunque incidunt. Vt enim is, qui prior laceffit, ipse sibi iniurius videtur: ita qui propulsat iniuriam, confidentior ex conscientia fit, atque ex iustitia spem bonam mutuatur. Herodianus lib. 6.

Huc refer apoph. de Moderatione animi, de Vindicta, vel Vltione negligenda.

De patriæ obscuritate.

Anacharsis.

Exprobrāti cuidam Attico, quòd natus esset in Seythia: Mihi, inquit, probro est patria, tu patriæ. Igregiè inculpatus est, cui nihil potest obici præter patriam. At quem admodum laudi est, apud barbarum natum, Græcorum disciplinas sciri ita turpe est, apud Græcos natum, Barbarorū mores degenerasse. Laert. lib. 1. cap. 6.

Antisthenes.

Cùm Antistheni quidam obiecit, quòd matrem haberet Phrygiæ: Et deorum, inquit, mater è Phrygiæ est. Ridiculum arbitrans, cuius probro dari patria, quum in damnatissimis regionibus interdum nascatur omnium felicissima ingen. Laert. l. 6. cap. 1.

Aristoteles.

Cuidem glorianti, quòd esset in magna celebrique ciuitate, dicitur hoc nihil referre: sed, an celebri patria dignus esset. Laert. lib. 1. cap. 5.

Themistocles.

Seriphius quidam quum patriam gloriam Themistocli obiecisset, ceretque eum nequaquam sua, patriæ gloria splendorem assecutus: Non herculè, inquit Themistocles, si ergo Seriphius essem, ignobilis sem: nec si tu Atheniensis, clarus quam fuisses. Cicero in Catone diuore. Plutarch.

De patria, quæ forti vniuersa est vbique.

Socrates.

Rogatus, cuiatem se esse dicitur? mundanum se esse pronuntiauit, totius enim mundi se incolam & ciuem arbitrabatur. Cicero lib. 1. Tusc. quæst.

Id.

Idem.

* Communem omnium hominum patriam dicebat esse ipsum mundum. *Ausonius apud Stob. serm. 38.*

Diogenes.

Interrogatus à quodam, cuius esset? respondit κοσμοπολίτης, id est, eius mundi, significans, forti viro omnium esse patriam. *Laert. l. 6.*

Solon.

Anacharsidem Hermippus scribit iox, vt Athenas venerat, adisse Solonis aedes. Percontanti famulo, quis e unde? iussisse, renouari adesse Anacharsidem: qui & Solonem videre, & si fieri posset, etiam hospes eriperet. Solon per puerum respondit, in patria solere fieri hospites, significans inter Græcos & Scythas non esse ius hospitij. Ad hæc verba, quibus abigebatur Anacharsis, perinde quasi iussus esset introire, ingressus est ad Solonem, dicens iam esse in patria, & æquum esse et hospitio iungerentur. Huius responsi dexteritate delectatus Solon, mens recepit hominem ad intimam familiaritatem: ex primo statim sermone deprehendens animum philosophicum, qui iudicaret esse patriam, vbicunque bene est homini. iues enim mundi sumus omnes. *Laert. l. i. cap. 9.*

Teucer.

Audiens quosdam de patriæ dulcedine differētes: Patria est (ait) vbique est bene. Sunt enim multi patria exclusi, ac in exilium missi, ut apud externos multo felicius viuant, quam si assidue apud lares paternos essent. Meminit huius dicti *Archer. lib. 5. Tusc. quæst.*

Philemon.

* Cùm aliquando vertisset solum, vidā occurrentes ei dixerunt, Heus Philemon, an bene tibi successit? Vos videm, inquit, non putatis, non redere contemplati. Atqui ego bonus semper perseuero. *Stobæus serm. 38.*

Aristo.

* Natura, inquit, patriam nullam cuiquam fecit, vt neque domum, neque agrum, neque ærariam, neque medicam officinam: sed sit, aut potius nominatur horum vnumquodq. quouis tempore ab eo qui possidet & vtitur. *Plut. lib. de exilio.*

Seneca.

† Emetiamur, inquit, quascunque terras, nullum inuenturi solum intra mundum, quod alienum homini sit. Vnde cunque ex æquo ad cælum erigitur abies: paribus interuallis omnia diuina ab huminis distant. Proinde dum oculi mei ab illo spectaculo, cuius insatiabiles sunt, non abducantur, dum mihi lunam solēque intueri liceat, & dum animum ad cognatarum rerum cōspectum tendentem, in sublimi semper habeam, quantum refert mea, quid calcem? In *consolat. ad Heluiam. cap. 9.*

De patriæ amore.

Pythagoras.

Interrogatus, quomodo oporteat se gerere erga patriam ingrati? Vt erga matrem, respondit. *Stob. serm. 37. ex Platonis Critone.*

Solon.

Postquam vidit rerum summam esse penes Pisistratum, arma deposuit ante curiam, dicens, O patria, tibi & dictis & factis sum opitulatus. Hoc pacto testatus, sibi non defuisse voluntatem consulendi Reipublicæ in Ægyptum nauigauit. *Laert. lib. i. Plut. in Solon.*

Burū & Sparrū.

Sponē profecti sunt ad Xerxem regem Persarum, daturi pœnas quas Lacedæmonij iuxta oraculum pendere debebant, eo quod oratores à Persa missos occidissent. Hi quum venissent ad Xerxem, iusserunt, vt ipsos quocunq. modo videretur interficeret pro Lacedæmoniis. Cùm

que rex admiratus & pietatem in patriam, & animorum fortitudinem, liberasset illos à pœna, peterétque vt apud se manerent: Quí possumus, inquit, híc viuere relicta patria, patriisq; legibus ac viris, quorum gratia tantum iter suscepimus morituri? Herod. lib. 7. Plut. in Lacon. Stob. ser. 37.

Hierocles.

*Est, inquit, patria velut alter quidam Deus, & primus maximusq; parens. Quare qui nomen ei imposuit à re ipsa, non temerè patriam nominauit, vocabulo quidè à patre deducto, pronuntiato tamen fœminina terminatione, vt ex vtroque parente mixtum esset. Atque hæc ratio insinuat patriam vnam ex æquo vt vtrumque parentem colendum esse, &c. Stob. serm. 37.

Anonymus.

Lacon in bello captus, cum sub hasta veniret, ac præco diceret, Laconem vendo: obrurauit illi os. Captiuum (inquit) prædica te vendere. Suam conditionem æquo animo tulit, patriæ ignominiam ferre non potuit in actione traducenda. Plutar. in Lacon.

Demosthenes.

Quum ab Areopagitis damnatus, elapsus è carcere fugeret, & haud procul ab vrbe obuios habuisset aliquot diuersæ factionis homines, primum abdere sese voluit, sed quum illi nominatim Demosthenem appellantes, iuberent esse bono animo, & viaticum insuper offerrent, grauiter ingemuit, dicens, Quí possum hanc urbem relinquere, in qua tales habeo inimicos, quales amicos vix in alia sum inuenturus? Plutarch.

Aristides.

Suprà de Exilio fortiter ferendo.

Phocion.

Cùm iam poculum veneno temperatum præberetur, interrogatus est à quodam, nam quid filio suo, qui aderat, præcipere vellet? Ego, in-

quit, mi fili, te obnixè rogo, ne quid ob iniuriam mihi nunc factam Atheniensibus malè velis, qui infontem me damnarunt. Maluit vir prouertissimus in patriam, quàm in patrem pietatem seruare filium. Plutarch. in apophthegm.

Aristides.

Quum ab Atheniensibus mitteretur in exilium, sublati in cœlum manibus, Deos comprecatus est, vt si res Atheniensium prosperarent, vix illis Aristides nunquam veniret in mentem. Tanta fuit in viro isto pietas in patriam, cui etiam post diuina fata incolumitatem precabatur. Plut. in vita Aristidis.

Timotheus imperat.

Cùm audisset vnum ex collegis dicentem, An putas, ô Timothee gratiam nobis futuram patriam? Mò dè nos (respondit) patriæ dignas referre gratias queamus. Stobæus serm. 37.

Thrasylus.

Quum vellet parua manu triginta Atheniensium tyrannos confodere, dicenti cuidam, Quantas Atheniensium libertatem assecuta gratias tibi essent habitura? Dij, inquit, faciant, quanta ipse illis debeo, videar retulisse. Erasmus libro 6. apophthegmat.

Cotys rex Thracia.

Vbi cognouit, quòd Atheniensium honoris gratia ciuem ipsum suæ ciuitatis declarassent, pro auxilio quod illis aduersus Dorientes impenderat, gratiam reponere stantes: Per Iouem, inquit, & ego tuis vicissim meæ gentis ius dabo. Sentiens, nihilominus honorificum esse, Thracem, quàm Atheniensem appellari. Erasmus libro quinto apophthegm.

Cicero.

† Nos, id quod maximè debet, patria nostra deleta: cuius rei tanta est vis, tanta natura, vt Ithacæ illam in asperissimis saxulis tanquam

idulum affixam, sapientissimus vir
(Vlysses) immortalitati antepone-
re. lib. de orat.

Seneca.

† Vlysses ad Ithacæ suæ saxa sic
operat, quemadmodum Agamem-
non ad Mycenarum nobiles muros.
emo enim patriam quia magna est,
nat, sed quia sua. Epist. 66.

Sertorius.

Sæpe victor, ad Pompeium Mel-
limumque misit, offerens se paratum
dire in urbem, si sibi permittere-
tur: dixitque malle se Romæ ignobi-
lissimum ciuem, quam exulem om-
nium aliarum ciuitatum imperato-
rum nominari. Plut. in Sertorio.

Vide apoph. de exilio.

De patria fortiter pro- pugnanda.

Demosthenes.

Demosthenes quum exularet in
Arcadia, Pythæasque pro Mace-
donibus duxisset, Vt domum in quâ
venale importatur, aliud habe-
re mali suspicamur: ira ciuitatem ef-
morbidam, ad quam mitteretur
theniensium legatio: Demosthe-
nes eam sententiam ita retorfit, vt
pro sanitate ægrotantium impor-
tur, ita Athenienses pro salute ci-
tatis adesse dicens. vbi desciuit
populus Atheniensium, protinus il-
lum ab exilio reuocarunt. Plut. in vi-
demosth.

Leo Byzantius.

Leo Byzantius quum à ciuibus ac-
cusaretur, adhortantibus nonnullis
ad hostes confugeret, in concionē
rodiens: Ego, inquit, à vobis ciues
rei, quam vobiscum interfici malo.
rās. lib. 6. apoph.

Idem.

† Philippo contra Byzantium ve-
nienti occurrens: Dic age, inquit,
Philippe, quæ te causa impulit oppu-
gnatum nostra mœnia? Cui ille, A-

mor, inquit, tuæ patriæ, qua vti po-
tiar, veni. Atqui, respondit Leo, Non
instrumento bellico, sed Musico amā-
tibus est opus, atque ita eum ab vr-
bis oppugnatione auertit. Philo-
strat.

Agessilaus.

Interrogatus, cur Spartanorum
Respub. præ cæteris floreret? Quo-
niam, inquit, plus cæteris in eo se e-
xercēt ciues, vt pariter & imperare,
& parere sciant. Quæ duæ res con-
cludunt seditiones, & tuentur concor-
diam. Plut. in Lacon.

Idem.

Ei ostendebat quidam ciuitatis cur-
iusdam muros bene tutos, validèque
extructos, cumque rogasset, videren-
tūrne pulchri? Pulchri, inquit, per Io-
uem: verum apparet in hoc paratos,
vt mulieres inhabitent, non viri. Sen-
tiens, non aliis mœnibus rectius com-
muniri ciuitatem quam strenuis eiu-
bus. Plut. in Lacon.

Idem.

Interrogatus, cur Sparta mœnibus
cincta non esset? ciues armatos offen-
dit, innuens, eam demum ciuitatem
muniram esse, in qua ciues de forti-
tudine certarent. Plut. in Lacon.

Idem.

Alius quidam cum eundem inter-
rogasset illud ipsum: Non saxis, aut
lignis, non mœnibus & vallibus ciuita-
tem, sed ciuium fortitudine muniri,
respondit. Plut. in Lacon. apoph.

Antalcidas.

Muros Sparta dicebat iuuenes ef-
se Spartanos: fines autem Sparta
ditionis, esse lancearū cuspides. Sen-
tiens ciuitatem non egere mœnibus,
quæ iuuentutem a fat bellis idoneam:
& eousque porrigi ditionē Lacedæ-
moniorum, quousque pertingerent
armis. Significans, virtute, non dolis
aut pecunia propagandum imperium.
Plut. in Lacon.

Polycratis.

Cum cæteris missus orator ad du-
ces regios, quum ab his interrogare-

eus, utrum priuatim venissent, an publicè missi? Si impetramus, inquit, publicè: sin minus, priuatim. Vox pij candoris in patriam index. Si cessisset ex sententia legatio, gloriam volebat Reipublicæ cedere: sin minus, ignomi in re publica ad patriam non pertinere. Plut. in Lacon.

Asticruidas.

Postquam Agis superatus est apud Megalopolin in prælio aduersus Antigonum, cuidam dicenti: Quid nunc facturi estis Lacedæmonij? in Macedonibus ferenturi? Quid tandem, inquit, num Antigonus vetare potest, quominus in pagna pro patria mortem oppetamus? Generosa vox, sentiens libertatem urbis esse vita chariore: nec turpiter occumbere, qui pro patria pugnans moritur. Plut. in Lacon. apoph.

Leonidas.

Cum ad Thermopylas proficisceretur, cum Persis conflictaturus, uxori Gorgoni roganti, si quid ipsi manderet? Ut bonis, inquit, nubas, bonosque liberos parias. Hæc vox testabatur, illum animo præfugisse interitum, nec hac præfensione deterritus est ab expeditione: pulcherrimū esse ducens, pro patria pugnantem occumbere. Plut. in Lacon.

Brasidas.

Contra Ephoros bellum patriæ nomine cum susciperet, ciuibus hunc in modum scripsit: Quicquid malorum erit in bello profligabo, aut pro patria moriar. Verum cū multa iam egregia facinora pro patria edidisset, & Græcos Thraciam incolentes liberasset, fortiter occubuit. Cuius deinde mors cū Archileonidæ matri nuntiaretur, interrogauit nil prius, quàm, An fortiter filius occubuisse? Thracibus autem eius virtutem laudantibus, eius mortem non tantum æquo animo tulit, sed probauit etiā: quia pro salute patriæ interfectus esset. Plut. in Lacon.

Theopompus.

Ad Theopompum cū quidam dixisset, ideò seruari Spartanorum Rempubl. quòd reges sciret imperare: Imò potius, ait, quòd ciues sciunpa ère. Multum quidem n. oment habet principis integritas: sed multo plus ciuium recta institutio. Plut. in Lacon. apoph.

Galicrasis.

Suprà de Morte contemnenda.

Anonyma.

Lacæna, cū filium in prælio misisset, & interfectum audiuisset Idarco, inquit, genueram, vt esse qui pro patria morte non dubitare occumbere. Cicero lib. 1. Tusc. quasi

Alia.

Quædam alia filium ad se venientem conspicata, percontata est qui ageret patria? is cū respondisset Perire omnes: lateram coniecit illum, occiditque, dicens: Te igitur nobis misere mali nūtiū? Vita putauit indignum, qui cum suis perire non sustinuisset. Plut. in apoph. Lacænarum.

Alia.

Lacæna quædā filios, quos habebat quinque in bellum emisisset, ante sul urbiū stabat expectans, quis esset b li exitus. Vt accessit quispiam nrtians, filios illius omnes occubuisse Non istud percontabat, ignauū marcipiū, sed quid ageret patria? Is cū respondisset, à patria stetit vi&oriam: Libenter igitur, inquit, accipifiliorum interitum. Egregia mulie priuatim in liberos affectum public in patriā pietati posthabuit. Plut. in Lacon.

Themistocles.

Cū Eurybiadi non persuaderet, vt in angustiis committeret nauale prælium, clam ad barbarum misit qui illum hortaretur, ne formidare Græcos fugam adornantes Persuaserex, prælio superatus est: nimirum pugna commissa loco Græcis com-

modif-

odissimo. Post hæc denuò misit ad
lum, qui monerent, vt quàm posset
cysimè fugeret ad Hellespontum,
Græcos enim de soluendo ponte co-
ntare. hæc callidè, quo, cum hoc a-
eret, vt Græcos seruaret, regis inco-
mitat i prospicere videretur. Hoc
genio Græciam à barbaris libera-
it non minore gloria, quàm Milria-
es retulerat ex Marathonis victo-
a. Plut. in apoph.

P. Æmilium.

Paulus Æmilium ex quatuor liberis
nasculis quos susceperat, duos antea
ederat in adoptionem. Ex duobus
utem qui remanserant in familia,
alter quinque ante triumphum die-
bus interijt, annos natus quatuordecim:
alter, quinto post actum trium-
phum die, annos natus duodecim.
Ob id populo luctum ac mœrorem
tam illo agète, ipse prodiens ad mul-
titudinè, dixit: Se post tam còtinuos
rerum successus aliquid magni mali
à fortuna expectasse: nunc verò de pa-
triæ incolumitate securum esse factum,
nihilque timere periculi, posteaquã
fortuna prosperè gestarum rerum in-
uidiam in suam domum impingente,
ipse pro omnibus dependisset. Plut.
in apoph.

Pomponius.

Multis vulneribus in bello acce-
ptis cum ad Mithridatem adductus,
ab eo quæreretur, an, si curaret eum,
vellet sibi esse amicus? Si tu, inquit,
Romanis amicus fueris, me quoque
amicum habebis. Eras. 6. apoph.

Anonymus.

Sylla cum Præneste oppidum ar-
mis cepisset, decreuissetque, quic-
quid erit ciuium trucidare, hospitem
suum iussit excipi. hoc beneficio pen-
sare volens hospitij communicari
gratiam. At ille contrà liberè: Nolo,
inquit, patriæ meæ extinctori debere
vitam, simulque turbæ ciuium sese
admiscuit, & cum illis trucidatus est.
Plut. in Sylla.

Cicero.

† Pro patria nemo bonus dubitat
mortem oppetere, si sit ei profutu-
rus. i. lib. off.

Sthenius.

Pompeius Magnus Mamertinos,
quod hostium partibus adhæssissent,
vniuersos interficere statuerat. At
Sthenius, eius ciuitatis princeps,
Pompeium adit his verbis: Non æ-
quam facis Pompei, qui propter
vnum noxium, multos innoxios oc-
cidere paras. Atqui ego ipse sum ille,
qui & amicis persuasi, & inimicos co-
egi Marianas sequi partes. Hic Pom-
peius viri fortem animum admiratus
dixit se ignoscere Mamertinis, à tali
persuasus viro, qui patriam suæ ipsius
vitæ antetulerit: simul & ciuitatem &
Sthenium liberauit. Plutar. in Rom.
apoph.

Pompeius.

Cum ingens rei frumentariæ Ro-
mæ esset penuria, Pompeius titulo
quidem annonæ procurator, re autè
vera maris terræque dominus decla-
ratus, in Africam, Sardiniam ac Sici-
liam nauigauit, multaque frumèti vi
collecta, properabat ire Romam: ve-
rùm cum ingenti tempestate oborta
naucleri detrectarent nauigationem,
ipse primus nauim ingressus, iussit
anchors tolli, clamans: Vt nauige-
mus, vrget necessitas: vt viuamus, nõ
vrget. Significans, patriæ periclitan-
tis habendam rationem potius quàm
priuatæ incoluntatis. Siquideã rei-
publ. subleuadæ curis iam morti, pul-
chrum est: at patriam in extremo di-
scrimine nostra cessatione deserui, tur-
pissimum est. Plut. in apoph.

Alphonsus.

Interrogatus, quos è ciuibus suis
haberet charissimos? Qui magis, in-
quit, pro me metuunt, quàm me. Sen-
sit, illos reuera amandos esse ciues,
qui principem magis amant, quàm
timent. Si amant, nihil erit tam ar-
duum, nihil tam difficile, quod prin-
cipis causa subire non cupiant: si ti-

ment, aut cum insidiatoribus coniu-
rant, aut ipsi in eius perniciem coniu-
rant. Eras. li. 8. apoph.

Michaël Maurocerus.

* Ex Syria, ubi amplissimas opes,
cōparat, in Rhodū insulā appellens,
ubi accepit Venetos Geocensī bello
Clodia accepta, in summo positos esse
discrimine, neque vllam eius ser-
uandæ spem superesse, multis adhor-
rantibus, vt mercibus diuenditis, &
thesauro conflato aliò se reciperet:
Egōne, inquit, tam graue facinus &
scelus hoc tempore ausim, vt desim
patriæ tam grauiter laboranti? Quin
diuendam omnia, & quicquid inde
conflauro pecuniæ, id totum in pa-
triæ salutem impendam. Ergo ubi
Venetias venit, in curia pecuniis om-
nibus profusis, meritò Andreæ Con-
tarenò duci subrogatus est. Egnatius
li. 6. ca. 5.

*Vide titulum de Morte
generosa.*

De patriæ neglectu.

Crates.

Alexandro percontanti, num cu-
peret restitui patriā suam? Quid
opus est? inquit: Fortassis eam alius
Alexander restitutam diruet. Laert.
li. 6. ca. 5.

Anaxogoras.

† Rei & publicæ, & priuatæ omni-
nò negligens fuit: adeò vt cuidam se
ita compellant; Nullāne tibi patriæ
cura est? dixerit: Mihi verò patriæ cu-
ra & quidem summa est, ostenso cœ-
lo. Laert. li. 2.

Theopompus.

Suprà de Argutè dictis.

De impietate in patriam.

Agis Archid. F.

Nihil illis planè fidendum esse di-
xit, qui in natale solum & pa-
triam impij essent. Plut. in Lacon.
apoph.

Catilina.

Quum M. Tullius in senatu dixisset, incendium à Catilina excitatum
Sentio, inquit Catilina, idque si aqua
non potuero, ruina extingvam. Vox
non hominis, sed furia. Eras. 6. a.
pophtheg.

Tiberius.

In eam incidit insaniam, vt non
patriæ solum, sed totius etiam orbis
interitum optaret. Sæpe enim dixisset
fertur, Me mortuo terra miscea-
tur incendio: & Priamum fuisse for-
tunatissimum, quòd ei cum patria &
regno perire licuisset. Dion in Ti-
berio.

Nero.

Suprà de Crudelitate.

De patriæ impietate in suos.

Pausanias Cleombroti F.

Quum Delij de insula cum Athe-
niensibus haberent controuer-
siam, atque inter cætera dicerent,
quòd ex more regionis neque mulie-
res in insula parerent, neque mortui
sepelirentur: Quomodo, igitur, in-
quit, hæc insula erit vobis patria, in
qua neque fuit quisquā vestrū, nec fu-
turus est? Argutè notauit ineptam
Deliorum consuetudinem, qui suos
in patria, neque nasci sincerent viuos,
nec humari mortuos: quum vt mu-
lier, ita nec regio mater sit, nisi gi-
gnat. Alienum autem sit à materna
pietate, nolle sepeliri quos genuit.
Plut. in Lacon.

Anacharsis.

Suprà de Fiducia artis.

Theodorus Atheus.

Suprà de Fuga excusata, & de Li-
berè dictis.

Idem.

Eundem quum rex Lyfimachus
interrogasset, num è patria excidisset
per inuidiam ciuium, respondisse
ferunt, Nihil minus, sed propter ex-
cellen-

ellentiã ingenij, quòd non capiebat patria. Sicut enim Semele Baccho grauida, cùm non potuisset perferre rterum, Iupiter eam miseratus abortiuum ambussit, & inter deos retulit: Sic cùm patria mea minor esset, quã ut caperet philosophum, bonus quisiam siue Deus, siue genius, Athenas in locum fortunatiorem commodio- emque me transfulit. Philo, li. quòd sapiens sit liber.

De patronis.

Phocion.

PHocion, quum à suis reprehende- retur, quòd hominem improbū in iudicio defendisset: At nemo bonus, inquit, patrociniò indiget. Plutarc.

Anonymus.

Siculo curdam Scipio præter pa- tronum causã dederat hospitem suū, hominem nobilem, sed egregiè stul- um. Hic Siculus: Quæso, inquit, præ- or aduersario meo da hunc patro- um, deinde mihi neminem dederis. Sentiens, illum tam insigniter stultū, et illo diuersam partem adiuuante esset etiam nullo patrocinate vin- cre. Brus. l. 5. c. 18.

Idem.

Veteranus ob diem sibi dictã pe- riclitans accessit in publico ad Augu- tum, rogauitque vt sibi patronus & defensor assisteret. ille aduocatum ex- omittatu sine mora dedit, commen- auitque ei litigatorem. Quo viso, exclamauit ingenti voce veteranus: At non ego Cæsar periclitante te in bello Actiaco vicarium quæsiui, sed pro te ipse pugnaui: detexitque im- pressas cicatrices: quibus visis, eru- uit Cæsar, venitque ipse in aduoca- tionem. Brus. l. 5. c. 1.

Demosthenes.

† Cùm interrogasset Aristodemū ætorem fabularum, quantum mer- edis, vt ageret, accepisset: & Aristo- emus talentum respondisset: At ego

plus, inquit, accepi, vt tacerem. Aul- Geil ibid.

Vatinus.

† C. Licinius Caluus qui diu de elo- quetiã primatu cū Cicerone cõtēdit, adeò vehemens accusator fuit, vt in media eius actione surgeret aliquãdo Vatinus reus, & eum interpellans ex- clamaret: Rogo vos, Iudices, nū si iste disertus est, ideò me damnari oportet? Ex quo inter vtinque tantū cõ- flatū est odium, vt in prouerbiū abie- rit, Vatinianū odiū. Sen. in cõtouer.

Figulus iurifcon.

Postridie eius diei quo consulatus repulsam acceperat, quū multi ad eū consulēdi gratia venissent, omnes in- consultos dimisit, dicens: Omnes con- sulere scitis, consulem facere nescitis. Brus. li. 5. cap. 18.

Granius.

Cùm patrono malo, qui vocē in di- cēdo obruderat, suaderet, vt mulsam frigidū biberet, simulac domum re- diisset, Perdã vocē, id si fecero, cùm patronus dixisset, vrbanius Granius respōdit, Melius est, inquit, vt vocē perdas, quã reū. Brus. l. 5. c. 18.

De paupertate.

Democritus.

AVdiens quendam de paupertate sua conquerentem: Si non multa, inquit, desideres, pauca tibi multa videbuntur. Desideriū .n. contractū, paupertatem diuitiis æquipollentem reddet. Anton. in Melis. part. 1. ser. 33.

Idem.

Dicere solebat, pauperis condi- tionem diuitiis multò beatiorē esse. Pauperes quippe maximis malis non infestantur, vt in insidiis, inuidia & odio, quibus diuites expositi sunt quotidie, Auton. in Melissa, part. 1. serm. 33.

Socrates.

Ab Archelao vocatus, vt qui ipsum ditare vellet, ei renuntiari iussit, Quod farinæ chœnices quatuor o- bolo venirent Athenis, & fontes a-

quam funderent. Nam si res meæ, dicebat, mihi non sufficiunt, at ego ipsis sufficio, & sic etiam ipsæ mihi. Stob. ser. 95. ex Arrianis scriptis recitat.

Idem.

* Paupertatem aiebat esse *μικρὰν σαφροσύνην*, id est, paruam temperantiam. Stob.

Idem.

* Charmidi de paupertate non querenti dixit, Re & facis, est enim res gratiosa paupertas, minimè inuidiosa, & de ea acquirenda minimè certatur, sed licet incustodita seruetur, & neglecta augetur. Stob.

Aristides.

Aristides ille iustus cum diues quidam paupertatem ei obiiceret, dixit: Mihi quidem nihil adferet mali paupertas, tibi verò diuitiæ non paucas perturbationes. Anton. in Meliss. part. 1. ser. 33.

Plato.

† Paupertatē dicebat esse iudicandā, non possessionis decrementū, sed insatiabilis augmentum. 5. de legib. Stob. ser. 10.

Epicurus.

* Paupertatē ad legem naturæ cōpositam dicebat summas esse diuitias. Senec. epist. 27.

Sextus.

* Paupertatem ferre non cuiusuis, sed sapientis esse dicebat. Anton. ser. de egenis.

Diogenes.

Desertus ab omnibus hominibus, solus relinquebatur, cum neque propter egestatem ipse quenquam reciperet, neque ipsum hospitio quisquā acciperet. Omnibus enim inuisa erat eius in reprehendendo acrimonia, deinde in agendo loquendōque acerbitas. Proinde tristitia plenus, summas foliorum extremitates manducabat. Illæ enim suppetebant, quominus fame periret. Mus verò accedens, decidentibus frustulis vescabatur. Diogenes igitur, cum diligenter rem inspectasset, subridēs, animo re-

cepto: Mus hic, inquit, nihil indiget Atheniensium lautitia. Et quid tu, Diogenes, agrè fers, te cū Atheniēsisibus nō cœnare? Ælia. l. 13. de Var. hist.

Idem.

Suprà de Doctrina & eruditione, quæ ut semper incolumis est, ita etiā vbique habetur in pretio.

Idem.

Cum Diogeni paupertas à quodam vitio daretur: Infelix, respondit, quid ais? At ego neminem vidī tyrānidem gerere propter paupertatem, omnes verò propter diuitias. Stob. ser. 95.

Idem.

* Anaximenes seruos conspicitur: multa vasa ferentes, cuius ea essent interrogauit. Cum autem illi Anaximenes esse respondissent, An non pudet eum, inquit, tam multa habere cum seipsum non habeat? Max. ser. de diuitiis & paupertate.

Idem.

Idem paupertatem appellabat vitium *αὐτοῦ ἰδακτου*. Id est, quæ per se discitur. Diuitibus opus est multæ præceptis, ut frugaliter viuāt, ut corpus exerceant laboribus, ne corpori ambizioso cultu delectentur, &c. omnia autem docet paupertas. Sto. serm. 95.

Idem.

Solitus est ioco dicere sibi tragicas execrationes occurrisse, quæ esset, *αἰέσιος, ἀπολις, ἀπατρὶς, πλοχὰ κήτης, ἐν ἡμερόσιος*, id est, domo, ciuitate, patriâque carēs, pauper & eruditus. Laër. lib. 6. Alludens ad locū aliquem à tragædiis. De Oedipi execrationibus vide in Chiliadibus Erasmi.

Idem.

Paupertatem dicebat esse subsidium ad philosophiā. Nā quæ philosophi verbis persuadere conatur, ea paupertatē reipsa cogere. Stob. ser. 93.

Arcefilaus.

* Paupertatē aiebat asperam quædam esse, quemadmodum & Ithaca, sed bonā prolis nutriticē, ut quæ asperitas faciat frugalitati & abstinentiæ, &

niuersum efficax virtutis gymnasiū
t. Stob. ser. de laude paupertatis.

Hypseus.

* Anima timorati modendū esse
icebat, tūc, inquit, non metues pau-
ertatem. Stob. eod. ser.

Idem.

* Non paupertatem, sed iniustitiam
ugiendam esse dicebat. Nullus enim
uod pauper esset, sed quis iniustus,
applicio affectus est. Neque viā lau-
abilē aliquis degit, quatenus diues,
ad quatenus iniustus. Stob. in cōparat.
paupertatis & diuitiarum.

Ariston.

Dicere solebat, paupertatem esse
cernam, quæ omnia mala demon-
ret. Stob.

Aristoteles.

Paupertatem dicebat multis rebus
digere, auaritiā autem omnibus.
Anton. par. 1. ser. 33. Meliss.

Idem.

* Si nōn multa, inquit, concupiscas,
auaritia etiam multa videbuntur: exi-
ua enim apparētia paupertatē opu-
nitā parem efficit. Max. ser. de di-
t. & paupertate.

Xenophon.

* Paupertatem per se doctam phi-
sophiam esse dicebat: quæ enim
æc verbo suadet, illa opere cogit.
p. ser.

Aristonymus.

* Vitam pauperū similem esse di-
bat navigationi iuxta litus: diuitū
item ei quæ in profundo pelago fit.
his enim facile est funem eiicere, ap-
ellere, & nauim extrahere: diuiti-
is non item. Stob. in compar. pau-
ertatis & diuitiarum.

Ephialtes.

Cuidā ei paupertatem exprobrāti,
ur nō, inquit, etiā alterū dicis, quod
stiniā colam? Ostendit autē vir sa-
ēssimus, paupertatem, etiā si mul-
rum virtutū nutritrix sit, cunctis exo-
m esse. Alian. l. 13. de Var. hist.

Apolonius.

Solitus est dicere paupertatē secū-

dum naturā nequaquā turpem esse:
turpi autem de causa pauperem esse,
dedecus & flagitium esse indignissi-
mum. Anon. par. 1. ser. 33. Melissæ. A-
lij sic referunt. Eam paupertatē quæ
secūdum naturam esset, non turpem
fore: illam autem quæ propter turpē
causam accidit, infamā inurere ho-
minibus. Stob. ser. 93.

Lycurgus.

Lycurgus, percontāti quā ob rem
hostiū calorū cadauera spoliare ve-
tuisse: Ne, inquit, dū spoliis incum-
bunt, pugnā negligant, sed paupertā-
tem vnā cū ordine seruēt. Vt vir ille
sapiens vbique ciuibus suis metuit à
diuitiis, tāquam à fonte plurimorum
malorum! cū apud hominum vul-
gus nihil expectatur auidius, quasi in
his sint præcipua felicitatis humanæ
præsidia. Plut. in Lacon. apoph.

Idem.

Ciuibus quibudā interrogantibus,
quomodo liceret hostiū insultū effu-
gere? Si, inquit, pauperes fueritis, nec
alius alio plus requirat. Ad opulētos
& onustos prædæ spes inuitat hostē,
nec facilē potest elabi qui sarcinis &
impedimentis retardatur: ad hæc tu-
tiores sunt ab hostium incurfu, inter
quos est æqualitas, & ex æqualitate
concordia. Plut. in Lacon.

Anonymus.

Quidam impera:orem incusauit
quod illius insidiis, & otio & somno
fuisset priuatus: videlicet, quod illius
benignitate è paupere factus esset di-
ues. Plut. in Sympos. l. 2.

Isocrates.

† Paupertatem cum iustitia coniū-
ctam opibus malè partis antepōito.
Nam iustitia pecuniis eò præstantior
est, quod hæ viuētibz tantum pro-
sunt, illa etiam defunctis gloriā pa-
rit: hæ vel malis hominibus contin-
gunt, illam improbi nullo consequi
modo possunt. ad Demonicum.

Seneca.

† Magnus est ille, qui in diuitiis
pauper est, sed securior, qui caret di-

uitiis. Et: Nemo nascitur diues: quisquis exit in lucem, iussus est lacte, & panno esse contentus. Ab his initiis nos regna non capiunt. Eadem epistola.

Moschion.

*Si, inquit, in Persia natus esses, non curares Græciam habitare, sed cum Persis feliciter versari studeres. Cur igitur in paupertate natus contendis diuescere, & non in eadem permanens feliciter vitam degere? Max. serm. de diuit. & paupertate.

Hieron. sophista.

*Vituperatus, quod cum multos rhetoricari docuisset, ipse egeret: At qui, inquit, diuescere non docui eos, neque pecuniæ studere. Eodem sermone.

M. Cato.

Cato dicebat, honestam paupertatem impiis diuitiis longè præferendam esse. Hoc enim opprobrij, illud miserationis causa fieri solet. Ant. in Melif ser. 33. par. 1.

Bulas.

Bulas, famosissimus latro, qui sub Seuero imperatore per totam Italiã, comparata manu sexcentorum latronum, biennio maximas prædas fecit, postquam Centurionem vitæ insidiatorem cepisset, raso capite ad Seuerum imperatorem remisit, cumque interrogaretur, quid imperatori vellet nuntiari? Nuntia, inquit, dominis tuis ipsos seruos suos alere, ne latrocinentur. Habebat enim Bulas multos apud se Cæsarianos, partim exigua mercede conductos, partim nullo certo stipendio. Xiphilinus in vita Seueri.

Idem.

Cuiusdam mulieris, cum qua scortabatur, ope deprehensus, & à Papiniano præfecto pratorio interrogatus, cur latrocinium fecisset? respondit: Et tu dic, cur præfectus sis. Erat nimirum Papinianus homo prædiues,

& magna apud Cæsarem existimationis, & propter opum suarum splendorem in aulam admissus. Bulas vero penuria rerumque egestate vexatus, latrocinio videtur quærere cogebatur. Idem Xiphilinus.

De peculatu.

Diogenes.

Diogenes Cynicus cum vidisset magistratus, qui Hieronemone dicebantur, quendam deprehensum, quod ex ærario phialam furatus esset, adducentes: Magni, inquit, fure paruum ducunt. Laërt.

Anaxander.

Suprà de Furto.

M. Cato.

Dicebat, priuatarum rerum fure in compedibus vitam agere, publicarum in auro & purpura conspicue incidere. Olim simplex furtum non puniebatur capite, sed vincitio compedibus præstabant operam. At longè grauius crimen est peculatus, quàm furtum. Et tamen qui fiscum principis, qui Remp. compilant, magnati sunt. Plut.

Scauola.

Septumelio Agnanino, cui præ capite C. Gracchi aurum erat repensum, rogante ut se in Asiam præfectum duceret: Quid tibi vis, inquit insane? tanta malorum est multitudo ciuium, ut tibi hoc confirmem, si Romæ manseris, te paucis annis ad maximas pecunias esse peruenturum. Nescit avaritiam hominis præfecturam non ob aliud ambientis, nisi ut spoliaret provinciales. ac ludens finxit, id citius consecuturum Roma. Hoc dictum Fannius in Annalibus ascribit Africano Æmyliano, qui dictus fuerit Iron. Erasmus libro 6. a poph.

Aufidius Modestus.

L. Quintium in morbo sibi dicentem manus esse frigidas, hoc scomitate taxauit: Atqui calidas, inquit, prouincia extulisti. notans eum, quod proconsul administrans prouinciam, multa furatus esset. Meminit Iulianus in Symposiacis libro 2. p. 40.

Claudius Cas.

Narcissum ab epistolis, & Pallanum à rationibus sic adamauit, ut eos non solum amplissimis præmiis, uerum etiam quæstorii prætorisque ornamentis decreto senatus ornari uentor passus sit, ad hæc tantum rariere & acquirere, ut illi querenti de sci exiguitate quidam non absurdè rixerit, Abundaturum fiscum, si à duobus libertis in consortium recipere. Hos Plinius fatetur Crasso fuisse maiores.

Traianus imp.

In initio procuratores habebat rariices, qui prouinciales calumniis pilabant. Quorum vnus fertur, uimquemque diuitem sic conuenisolutus: Quid habes? Vnde habes? ac ubi didicerat, addebat tertium, one quod habes. Sed admonitus à mpeia Hotina uxore, cohibuit esmodi vexationes prouinciarum, ldens uocem optimo iure laudatã: scum esse lienem, quod eo crescenreliqui artus contabescant. Sensitrimus princeps, iniquum esse, sic plere fiscum vnum, ut nihil habeãt bdi: præsertim quum boni prinpis sit, quequid habet populus. E. l. 8. apoph.

Sigismundus imp.

Interrogatus, cur apud liberas citates peculatus crimen adeo frequens iaueretur? Idcirco, responit, quod nudos honores ciuibus cõendant, populus autem ad lucrum biat. Indicat autem, magistratum sum in causa esse, quod peculatus iaine tam multi hodie infimulenti. Cum enim tam varia Reipublice

sint officia, singulis certa & sufficientia stipendia deberent assignata esse, quo hi qui ad huiusmodi honores & officia uocantur, haberent unde uiuerent, sine vlla vel furti vel peculatus suspicione. Verum cum defunt hæc stipendia, vel nimis sunt tenuia, sit ut plerique ex publico thesauro sibi per nefas prospiciãt, & pauperes primùm ad amplissimas opes ueniãt. Aeneas Sylu. lib. 2. commentariorum de reb. gest. Alphonfi.

De pecunia.

Timothew.

Pecunias sanguinem animamque mortalibus esse dicebat: quibus qui careat, mortuus inter uiuos uiuit. Brus. l. 5. c. 10.

Democritus.

* Nimiam pecuniarum collectionem pro liberis, prætextum auaritiæ esse dicebat, proprium ingenium arguens & detegens. Stobæus serm. de iniustitia.

Diogenes.

Suprà de Diuitiis ac opibus.

Bion.

Suprà de Diuitiarum usu.

Demades.

Suadentibus Demadi Atheniensibus & iubentibus ut deductas triremes nautis militibusque compleret, cum pecunias nullas haberent: Omnis inquit Demades, primùm pecunias opus est. Brus. libid.

T. Quintius.

Infrã, de Salsè dictis.

Iul. Casar.

Potentiam duabus rebus, pecunia scilicet & militibus parari conseruari atque augeri, eaque se mutuo consequi dicere solebat. Exercitum com meatu retineri, rursus com meatum armis comparari, non tantum dicebat, sed sentiebat etiam. Xiphilinus in Casare.

Indus Anonymus.

† Benzonius Mediolanensis in America in Indum, à quo pullum emere volebat, incidit. Is, cognito pullū suum ad cibum expeti, drachmam argenteam, quam Regalem dicunt, à Benzone oblatam, in os inseruit. Vbi inspidum sensit. Abi, inquit, Christiane, cum re tua vili, nullius etiam vsus. Pullum ego meum ipse comedam, nisi tu vicisim, quod edi possit, mihi dederis. Io. Metellus in epist. ad Ant. Augustin.

Vide apoph. de Diuisijs, & de Numerum contemptu.

De peregrinationibus.

Socrates.

Quum quispiam vitiorum vitandorum gratia peregrinatus esset nihilque profecisset, post reditum Socratem rogauit, Cur ita euenit? Quoniam, inquit Socrates, eadem causa te premit, quæ expulit. Laërt.

Idem.

Cuidam quærenti, quòd peregrinationes sibi nihil profuissent, non immeritò, inquit Socrates, tibi istud euenit, tecum enim peregrinabaris. Multi putant longinquis peregrinationibus colligi prudentiam, quum Horatius clamet:

Cælum non animum mutant, qui trans mare currunt.

Congressus sapientium confert prudentiam, nò montes, aut maria. Eras. ex Laërtio.

Aristippus.

Percontanti Dionysio, cur Aristippus venisset in Siciliam, relicto Socrate? Ut, inquit Aristippus, quæ habeo impertiam, quæ non habeo accipiam. Sunt qui narrent illum sic respondisse: Quum egerem sapientia, adij Socratem: tunc quoniam ego pecunia, ad te veni. Laërtius libro 2. cap. 8.

Aniſthenes.

Putauit omnia mala pro peregrinis habenda esse. Vulgus hominum ea tantum probat, quibus affuevit, a exoticis autem abhorret: non quide quòd per se mala sint, sed quia peregrina. Verum sapienti viro nil peregrinum est, nisi quod cum vitio coniunctum est. Laërt. l. 6. c. 1.

Democritus.

Interrogatus, ad quid peregrinatio proficet? respondit: Vitæ fragilitatem docet. Offa quippe & thyrus herbaceus famis ac laboris durissimæ medullæ sunt. Stob. ser. 38.

Idem.

*Quamlibet terram hominis sapienti peruiam esse dicebat: animæ naturæ fortis vniuersus mundus patitur. Eod. ser.

Lacones.

Laconibus peregrinari concessum non erat, ne morum peregrinorum vitæque incompositæ contagium traherent. Quin & peregrinos vitæ exagebant, ne paulatim inundantem mali cuiuspiam ciuibus existerent migestri. Quisquis autem ciuium natusset liberorum suorum iuxta patrios ritus institutionem, iure uium priuabatur. Rursus narrat quidam, quicumque peregrinus Spartanæ ciuitatis institutis sustineret, eretri, eum ex Lycurgi sententia amitti in eam ciuitatis portionem quæ fuerat à priscis ordinata. Cærum vendere ius ciuitatis nulli fas erat. Perspexerat vir ille prudentissimus, commercii exterorum ac negotiatorum, ciuitates quamuis bene institutas corrumpi: quòd ad nequitiam omnes sunt magis dociles, quam ad virtutem. Sed nulla mixtura purior. Quam quæ per imperij translationem prolationemve inuehit. Sic influxu Græcarum nationum foeminata est Roma: sic barbarorum commercio tandem & Sparta ex sanctissima facta est corruptissima. P. in Lacon.

Idem.

Lacones adolescentem ex eorum numero qui exercebantur, increpue-
unt, quòd viam nosset quæ ducit in
yleam, adco studebant suos à pere-
grinationibus ac rerum exoticarum
agnitione seruare alienos, ne per
occasione à patriis institutis dege-
rerent: præfertim cum Arcadia, cu-
se est Pylea, luxu deliciisque bar-
baricis esset corrupta. Plutar. in La-
on.

Pausanias Pliftonactis F.

Quum Lacedæmonios Tegeæ, vbi
colabar, laudaret, atque quidam di-
sset, Cur igitur Spartæ non mane-
as? Quia, inquit, non apud sanos, sed
bi sunt ægroti, medici versari con-
euerunt. Pausan.

Anonymus.

Argiuis quidam cum Eudamidæ
xisset, Lacedæmonios peregrina-
onibus reddi deteriores, quòd in-
rim degenerent à maiorum legibus
institutis: At vos, inquit, quum
artam venitis, non deteriores,
d meliores euaditis. Dictum retor-
in Argium: hoc enim dicens,
gis suam gentem vituperauit,
iam Lacedæmoniorum. Plutar. in
acon.

Seneca.

† Nusquam est, qui vbique est. In
regrinatione vitam agentibus hoc
enit, vt multa hospitia habeant,
llas amicitias. Epist. 2.

Idem.

† Quid prodest mare traicere, &
bes mutare? Si vis ista, quibus vr-
ris effugere, non alibi sis oportet,
d alius. Epist. 104.

Vide apoph. de exilio.

De perfectione.

Crates.

† Mpossibile esse dicebat, quenquã
inueniri, qui nunquã lapsus sit: sed

veluti in malo punico, granum quoq;
aliquod putrescere. Laërt.

Apelles.

Apellis ætate complures etant in
arte pingendi nobiles, quorum ope-
ra quum suo candore miraretur, col-
laudatis omnibus, dicebat illis deef-
se vnam illam Venerem, quam Gra-
ci *χδερτα* vocant, ingenuè profitemens,
cætera omnia illis contigisse, in hac
vna neminem ipsi parem esse. Simile
quiddam est in phrasi, quæ allicit ac
remoratur lectorem aut auditorem,
quum tamen non habeat nomen, nec
arte præcipi possit. Eras. Rot. lib. 8.
apoph.

De perfidia.

Themistius.

* **N**Vllam malitiam magis alie-
nam esse à conuersatione ho-
minum esse dicebat quàm perfidia.
Aduersus quam nulla custodia dari
potest. Nam (inquebat) quod vni-
cum habeamus confugium, nemp-
iusturandum, hoc ipso maximè abu-
titur vir perfidus, quod commisit ma-
lum facinus inficiando. Stobæus ser-
mone 12.

Ludouicum XII. Gall. rex.

* Cuidam referenti, Valentinum
Borgiam à Consaluo quodam Hispano
violato iureiurando, perfidè re-
tentum & ad Ferdinandum Hispan.
regem missum esse, respondit, Ergo
posthac pro Punica fidè Hispanicam
celebraturi sumus. libr. de eiusdem
Lud. scitè dictis, Alphonfi regis a-
poph. libris adiuncto.

Fridericum III. Imp.

† Data fide publica sex è principi-
bus qui in se absentè coniurauerant,
Neapolim euocatos, indicta cause, &
violata præter dignitatem suam fide
clàm in hortis capite multauit, roga-
tus ab his antequã mactarentur, cur
datam fidem falleret? Respondit: *Æ-*
quū, & fas esse, perfidis, & parricidis

violare fidem, & scelus, pari arte punire. Bonfin. l. 4. Decad. 4.

De periculo vitando.

Alcibiades.

Accitus ab Atheniensibus è Sicilia, vt diceret causam capitis, abdidit sese, dicens: Eum esse fatuū, qui vocatus in ius non querat elabi, quum liceat vitare ne eat. Sentiens, consultius esse non committere se periculo, quàm dare operam, vt in gressus periculum temet expedias. Dictum Græcis sonat iucundius, ob vocum affinitatem, φυχῆν & ἀποφυγῆν. Græcis autem ἀποφυγῆν δὲ μὲν dicitur, qui iudicum sententiis absoluitur: φυχῆν qui vitat aut fugit. Plut. in vita Alcibiadis.

Antigonus.

Suprà de Morte generosa non deflenda.

Seneca.

† Quantum possumus nos, à lubrico recedamus, in sicco etiam parūm firmiter stamus. Epist. 117.

Idem.

† Serò animus ad periculorum patientiam post pericula instruitur. De Tranquill. an. ca. 11.

Huc refer apophtheg. de Fuga excusata.

De perseuerantia.

Chilon.

Dicere solebat, tardè quidem agredienda esse omnia; verūm cum semel iam inceperis, constantissimè in agendo perseuerandum esse. Stob. ser. de Prudentia.

Agis.

A Leonida in carcerem coniectus, quum multa in illum cōiicia iactasset, rogatus num pœniteret rerum actarum? Non pœnitet, inquit. Plutarchus.

Demosthenes.

Quum Antipater intra Lamiam Græcorum copiis esset conclusus, a velut ob res feliciter gestas, Athenienses diis immolarent victimas. Demosthenes ad quendam amicorum nomine Agesistratum ait, sibi non eandem esse cum cæteris sententiam. Noui enim, inquit, Græco stadium pugnare & scire & posse Dolichon autem non item. Dolichon autem continet viginti quatuor stadia. Notauit suos, quòd protinus vni contenti victoriola, deponerent bellicandi studium, quum oporteat eiu modi successibus non frui, sed vti a maiorum rerum occasionem. Eras. lib. apoph.

Bruus.

Suprà de Munerum contemptu Cyanensium.

Vide apoph. de Constantia.

De perseuerantia & constantia piorum in cruce.

Basilii Magnus.

Cum à Valente Cæsare in exilium pro fide cogere, exhibitus est ad tribunal Præfecti, terroribusque & minis maximis actus, vt præceptis principis obediret, sciri sibi impendere interitum. Tum ille intrepidus, atque absque vlla animi perturbatione respondit Præfecto. Atque vtinam aliquis mihi esset digni muneris, quòd offerrem huic qui materius Basilium de nodo solis huius absolueret. Cùmque daret ei nox, quæ erat media, ad delibendum, denuò respondit: Ego crastino idem ero qui nunc, tu te vt nam non mutares. Eccles. hist. lib. 1. cap. 9.

Athanasius.

Cum sub Iuliano Apostata crudelissimo imperatore, in maximo esse

ita periculo, & populus mirum in modum contristaretur, alta voce clamans: Bono estote animo, inquit, tubercula tantum est, quæ mox euascescit splendente sole. Sozomenus b.6. Tripartit. hist. cap. 26.

Ignatius.

Suprà de Morte contemnenda.

Eusebius Samosatenus.

Cùm nollet Cæsari Cõstantio mittere decretum Arrianorum contra se litum factum: Cæsar minatus est, abscissurum dextrã eius manum, uo audito, Eusebius ambas porrectas, inquit, Decretum non dabo; arum Arrianæ pestis indicium. Theodoretus in Tripartita histor. ap. 49. lib. 5.

Polycarpus.

Cùm fidei ratione redderet, a quo constanter perseveraret, Herodi proconsuli ignem minitanti respondit: ignem minaris hunc, qui ad momentum incenditur, & paulò post extinguitur. Verùm ignoras futuri iudicij æternum fore, qui ad perpeas pœnas præparatus est impius. Euseb. lib. 14. cap. 5. Eccles. hist.

Idem.

Ab Herode proconsule admonitus, vt iuraret fortunam Cæsaris, & inuitia diceret in Christum, respondit: Oroginta & sex annis seruo ei, nihil me læsit vnquam: quia igitur conscientia maledicerem, & blasphemare regem meum, qui salutem mihi dedit? Cùmq; rursus vehemens vrgeretur, vt fortunam Cæsaris iuraret: Si hanc, inquit, instantiam ueris, vt ego fortunam Cæsaris iuris, & quis sim ego ignorare te simus, audi à me: Sum Christianus: Si uero eam rationem vis Christianæ religionis accipere, statue diem & audi. Cum proconsul diceret, suade hoc populo: respondit Polycarpus, Tibi uidem respondi, quandoquidem principibus & potestatibus à Deo datis in primis honoris debeat, me-

quod religioni non sit Deo contrarius? Populo autem furenti satisfacere, nõ sit possibile. Eusebius lib. 4. Eccles. histor. cap. 15.

Sanctus martyr.

*Diaconus quidam Ecclesiæ Viennensis, nomine sanctus, tanta animi celsitate & constantia carnificibus cum horrendis tormentis à Christiana fide auertere conantibus resistit; vt ne nomen quidem vel suum, vel gentis, vel ciuitatis unde fuit, neque utrum seruus an liber illis uellet dicere, sed ad omnia rogata latino sermone responderet, Christianus sum: istum sique pro nomine, pro ciuitate, pro genere, & denique pro re quæque iterum ac sæpius est eloquutus: nec aliam uocem ethnici ab eo elicere potuerunt. Euseb. libr. 5. histor. Eccles. cap. 1.

Lucius Sophista.

Lucius quidam ob religionis confessionem ab Urbicio damnatus cùm iam ad supplicium duceretur: Gratiarum ago, inquit, quod me nequissimis dominis absolutum, ad summum cæli terræque regem remittas Eusebius libro quarto Ecclesiasticæ histor. cap. 17.

Attalus.

Cùm in sella ferrea prunis subiectus torreretur, uoce magna ad plebem clamauit: Ecce hoc homines comedere, quod vos facitis, qui à nobis uelut uescutum facinus inquiritis, quod vos aperta luce committitis? Nos enim neque comedimus homines, neque aliud quid mali fecimus. Euseb. 5. Eccles. hist. cap. 3.

Syluanus.

Constantium tyrannum ad fidei orthodoxæ defectionem eum hortantem, sibi mortem etiam minitantem audiens: Potestatem quidem habes, inquit, nos puniendi: nos autem patrum statuta non ideo destruemus. Theodoret. lib. 5. Eccl. hist. c. 24.

Mares episcopus.

Oculis ob senectutem orbatus,

audiens Iulianum apostatam in Sacello Solis sacrificare diis gentilium, palam imperatorem obiurgauit, ad quem conuersus imperator cum dixisset, Abi tu potius ad Galilæum tuum (Christum intelligens) ac iube, tibi aperire oculos, tum Mares respondit: Deo meo gratia pro cæcitate ago, qui ideò visum ademit, ne te apostatam, in Deum blasphemum, & omni planè pietate nudatum, coram videre cogar. Sozomenus in Tripartita histor. libro 6 cap 6 Alij hoc dictum Eguinario episcopo (quem Fulgosius li. 6. cap. 1. Iuarium appellat) ascribunt.

Romanus.

* Quum iam carnifici ceruices porrexisset, nuntiusque subito accurrisset, qui veniam ipsi ab imperatore Iuliano affererat, id ægerimo animo tulit: atque his verbis usus est: Scilicet indignus erat Romanus qui Christi martyr appellaretur. Theodoret. lib. 3. hist. Eccles. cap 16.

Theodorus martyr.

* Immanes cruciatus minantibus carnificibus, nisi fidem Christi ab iuraret, in hanc præclaram vocem erupit: Pro fidei Christianæ confessione qui vulnerat incidat, & qui verberat laceret: & qui cremat flammam adiciat: & qui his verbis offenditur linguam eximat. Nyss. in vita Theodori.

Victor.

Victor proconsul Carthaginis, vir diues & clarus, ad veritatis negationem sollicitatus à rege, & promissionibus multis ad defensionem inuitatus: respondit: Dicite regi vestro vt subiiciat me ignibus, adigat bestiis, excruciet omni genere tormentorum. Si consentio, frustra sum in ecclesia baptizatus catholica. Nam si hæc præsens sola vita fuisset, & aliã, quæ verè est, nõ sperarem æternam, nec ita fecissem ad modicum, atque temporaliter gloriarer, & ingratus ei existerem, qui per fidem meam

omnia sua mihi contulit, Victor. li. 3. Vandalicæ histor. 2.

D. Ambrosius

* Calligonus, cubiculi præpositus mandare aliquoties Ambrosio ait, Me viuo tu contempnis Valerianum? Caput tibi tollo. Ambrosius respondit, Deus permittat tibi vt tu pleas quod minaris. Ego enim patior quod episcopi: tu facies quod Spacnes. Ambros. epist. 33.

Theodotus.

Cum ob fidei confessionem Iuliano apostata craticulis impotus esset, vt in omnium conspectu afflaretur, ad præfectum in medietate cruciatibus dixisse fertur: Si a stas cænes degustare cupis Amachi, interum latus me verte, ne semicruce ad edendum parum suavis tibi ridar. Idem de Laurentio, Macedone atque Tatiano martyribus, aliam scribunt, Niceporus libro 10. 25. Eccles. histor.

Dionysius episcopus Alexandr.

Cum à tortoribus vehementer geretur, respondisse fertur, Quid sectando laboratis? Caput meo pro quo magnopere fatigamini uulsum ceruicibus sumite, & donum magnum ad tyrannum referre. Iohannes libro sexto Ecclesiast. hist. cap. 30.

Dionysia.

Matrona nobilis Hunerichigis tortoribus turpiter denud grauius virgis cædebatur. In iustus verò virgarum, dum riuoli sanguinis toto iam fluitarent corpore, bera voce dixit: Ministri diaboli quod ad opprobrium meum faciunt ipsa est laus mea. Victor. in hist. Vandalica, lib. 3.

Elegius.

Valens imperator per præfectum Edessæ, orthodoxos Lx xv. cogere volebat, vt veritatem abnegaret. Prefectus itaque cum diceret ad Elegium, Communica possidentibus: respondit benignè, Et me reg

gni quoque ac sacerdotij confor-
um est. Tripart. hist. lib. 7. cap. 33.

dam referre licet, quæ sunt sub apo-
phthegmat. de Constantia, & Perse-
uerantia.

De persuasione.

Bion.

Dicebat, superbiam studioforum
esse profectus obstaculum. In-
ocilis enim est, qui inani persuasio-
eruditionis delusus, mauult do-
us videri quàm esse. Laert. lib. 4.
p. 7.

Crates.

Cùm crates apprehenso Zenonis
illio, eum à Stilponte retrahere ni-
retur: Commodissimè, inquit, ô
crates, philosophū auribus teneas:
m si per vim egeris, corpus erit a-
id te, animus apud Stilpontem:
iert. lib. 7. cap. 1.

Socrâtes.

* Qui per vim, inquit, coacti sunt,
veritate ceu magna re priuati, odio
osequuntur illos qui coegerunt:
i verò suadela inducti sunt, ceu
in gratia inuitati amant. Xenophō
1.1. commentar.

De pertinacia.

Annibal.

Utm Marcellus aliquot diebus
continenter cum Annibale cō-
tisteret vario Marte, dixit Annibal,
i rem esse cum hoste, qui nec vi-
is, nec victor nosset quiescere. Plu-
rchus.

Eusebiu philosoph.

* Plurimi, inquit, cùm velint ha-
ri quàm consultissimi, si qua in re
niliaries & beneuoli ipsis homines
dehortentur, nolunt à confirma-
semel intra se proposito recede-
sed ne redarguatur à consilio suo
quam prauo desistere. permanent
proposito, donec tandem inde
ofensa incommoda sentiant. Stob.
m. 13.

Pertinacia licet in mediam partem
nunque sumatur, huc tamen quæ-

De petitionibus honestis, & parum honestis.

Thales.

Sicisciãti quid esset dulcissimum?
Potiri, inquit. Nam ea demum de-
lectant, quæ contingunt expetita.
Quæ vltro obiciuntur, non perinde
iuuant. Laert. lib. 1. cap. 1.

Socrâtes.

Dicebat, à diis nihil petendum, ni-
si bona simpliciter: cum vulgus pe-
tat bene dotatam vxorem, opes, ho-
nores, regnum, longam vitam, quasi
præscribentes numini quid oporteat
facere. At Deus optimè nouit, quid
nobis bonum sit, quid non. Eras. lib.
3. apoph.

Epicurus.

Dicere solebat, Breui temporis
spatio omnes homines perituros es-
se, si hominum preces sequeretur
Deus. Nam subinde multa & acerba
alij in alios precantur. Max. ser. 14.

Epicurus.

* Ad conuiuium, inquit, inuitati
præsentiibus vtimur. Quòd si quis iu-
beret apponere sibi pisces, aut pla-
centas, absurdus videretur. At nos in
mundo petimus à diis, quæ non dant:
cùm multa interim sint quæ exhibe-
uerunt. Stob. serm. 4.

Anonymus.

Poëta quidam dum amicos suos
videret & egentes, & petentes à diis
quæ illis minimè conducerent, cùm
ramen vtilia viderentur, pro omni-
bus sic ait: Iupiter rex, optima quidè
nobis & vouentibus & non vouenti-
bus tribue. Mala autem poscentibus
quoq. abesse iube. Cuius poëtae piam
sententiam ex Platonis h. 6 sub per-
sona Socratis, Erardus Schönberger,
præceptor meus, in omni scientiarū
genere doctissimus, dum bonas lite-

ras in celeberrimo Heydelbergen-
sum Gymnasio profiteretur, foribus
habitationis suæ affixam, suis (quos
privatim docebat) discipulis semper
inculca e solebat, his verbis de-
scriptami.

QVID PAUCIS ORAN-
DVS DEVS.

Da bona, siue petare Deum, seu nulla
petare.

Et procul à nobis mala quasque peten-
tibus aufer.

Et mala, siue petare nega, seu nulla
petare.

Leges autem hanc piam & Chri-
stianam poetæ sententiã apud Brus-
quoque lib. 5. cap. 24. & Val. Max. lib.
7. cap. 2.

Agésilau.

Agésilau Lacedæmoniorum re-
gem, cum quidam vigeret improbè
postulando, vt promissum præstaret:
Rectè sanè, inquit, siquidem ius-
tum est quod petis, promissi: sin mi-
nus, non promissi, sed dixi. Quo dicto
eludit flagitatoris improbitatem. Ve-
rùm cum efflagitandi finem nequa-
quam faceret, sed subiiceret: At-
qui decet reges præstare quicquid
vel capite annuerint: Nihil magis,
inquit, quàm eos qui reges aduunt,
decet ea petere, loquique, quæ iusta
& honesta sunt, spectantes simul &
opportunitatem, & quid regibus cõ-
ueniat. Plutarch.

Cambyfes.

Dicere solebat, haud fas esse à diis
petere victoriam in equestri pugna,
eos qui equitare non didicissent: ne-
que sagittæ ignaros superare illos sa-
gittando, qui huiusmodi peritiam
callent: neque eos qui frumenta non
serunt, precari triticum pulcherri-
mum nasci: neque salutem petere,
qui sibi in bello non cauerent. Ex
Xenophonte & Bruson. libro quinto
cap. 24.

Diogenes.

Quum aliquando stipera posceret,

itas *ἐναρπύλω*, id est eum qui stipibù
erogandis erat præfectus. Homeric
carmine compellauit.

Τὸς ἀγγυὸς ἐνὰ εἰς, ἀπὸ δὲ ἐκ τοῦ
ἰσχυροῦ χεῖρας.

id est,

Despolia reliques, teneas sed ab H-
ctore dextram.

Dicti festiuitas in hoc est quod pr-
ἰσχυρὸς dixit *ἐνὰ εἰς*: quorum pri-
est, da stipem: alterum armis spoli-
se Hectoris nomine signans. Spoli-
autem qui negat egenti. Et soler he-
hominum genus esse furax. Laer
libr. 6.

Idem.

† Petebat aliquando stipem à st-
tua, rogatus cur hoc faceret? Et m-
inquit, non potiri assuefaciam Nin-
rum vt æquo animo repulsam fer-
disceret. Laer. ibidem.

Themistocles.

Cum prætoris Themistoclis op-
ram pro amico in re iniqua peter-
respondit Themistocles, nec Sin-
nidem fore bonum poeram, si me-
suram modumque in scribendis c-
minibus non obseruaret, nec sel-
num esse prætorum, si alicuius g-
tiam legibus aut iustitiæ præpoi-
ret. Plut.

Pericles.

Ab amico rogatus, vt pro se e-
sæque eius falsum deieret. Opor-
me, inquit, amicis accommodare,
vsque ad aras Plut. in Gregor. ap-
Gell. lib. 1. cap. 3. Erasmi. in proue
Vsque ad aras.

Zeno Cittieus.

Quum Cynicus quipiam dice-
in lecytho suo nihil esse olei, pete-
à Zenone. Zeno negauit se daruru-
sed tamen abeuntem admonuit, e-
penderet vter ipsorum esset imp-
dentior. Postularoris impudenti-
impudenti negatione pefabat. La-
lib. 7. cap. 1.

Phocion.

Antipater cum à Phocione pet-
set, vt nescio quid iniusti suo nom-
faceri

ceret: Nō sum, inquit, tibi simul adulator & amicus. Amicus enim, quęsta sunt, efflagitat ab amico: & isti reuera amicus est, non obsecrator amico, nisi in his quę cum iustitia & æquitate coniuncta sunt. Plut. apoph.

Epaminondas.

Cūm hominem nequam ob merore scelus in vincula coniecisset, elopidi efflagitanti, nō dimisit, sed licet supplicanti concessit, dicens, orta decere, non imperatores eiusodi dona accipere. Plut.

Plato.

Quum populus Atheniensis flaret, ut Phocion copias in Bœotim educeret, eamque rem Phocion non fore e republica iudicaret, edixit, ut quotquot essent in civitate ab ephes vsque ad sexagenarios, se sequerentur. His reclamantibus senioribus, ætatē excusantibus: Nihil, inquit, surdi meo edicto continetur, quā se natus annos octoginta, vnā cum suis dux profecturus sim. Hac arte temporarium multitudinis calorem tudit. Plut. in apoph.

Clisophus.

Clisophus Atheniensis adulator, philippo increpanti, cur semper aliud peteret: Obluiscor, inquit. Lepus iocus, sed pugnans cum laudatissima sententia: beneficij accepti meminisse, dati obliuisci oportet, Eras. l. apoph.

Antigonus primus.

Cūm frequenter Biantem mole e beneficia flagitantem tulisset, tanquam victus tædio: Date, inquit, Bianti silentium, vel vi. Sentiens, beneficiū non impetratum, sed improbitate contortum. Eras. lib. 4. apoph.

Anonymus.

Quidam Antigonus amicus, cūm eo petiisset talentum, nec accepisset, postulauit ab eo deductores, ac corporis custodes. Rogatus, quā ob rem, Ne, inquit, insidijs impetar. affinis, se talentum humeris ferre.

Erasmus lib. 2. apoph.

Antigonus.

Thrasylus Cynicus cūm ab Antigono drachmam petiisset, Antigonus ait: Petis munus non regium. Cui cūm respondiisset, Da igitur talentum: Nunc, inquit rex, non petis munus Cynicum. Et sic utroque cornu replit postulantis improbitatem, quem existimabat nullo omnino beneficio dignum esse. Plut. in apoph.

Timotheus citharædus &

Archelaus.

Suprà de Conuicijs in ipsum authorem retortis.

Scopas.

Cūm quispiam familiaris ab eo assequi quicquam contenderet, quod neque illi necessarium, neque satis commodum esset: Huiusmodi, inquit, rebus & felix sum, & locuples. Bras. lib. 1. c. 1.

Scipio Africanus.

Quum à Scipione Africano quidam vetus affectator ex numero amicorum, non impetraret ut se præfectum in Africam duceret, & id ferret molestè: Noli, inquit, mirari, si tu à me hoc non impetras. Ego iam pridem ab eo cui meam existimationem charam fore arbitror, peto, ut mecum præfectus proficiscatur, & adhuc impetrare non possum. Cicin Verrem.

P. Rutilius.

Suprà de Amicitia atque amico bono, & de Iustitia.

Cato Uticensis.

Catulus censor Catonem sibi arctissima iunctum necessitudine rogauit, ut quendam ipsius iudicio obnoxium (erat enim quæstor) missum faceret. Ille hunc in modum respondit: Turpe est nos, qui iuuentuti rectè instituentæ authores esse debemus, à licitoribus irrideri nostris. Negauit asperius, quod iniuste petebatur. Plutarch. in Cato. vita.

Augustus Caesar.

Quum Galli donassent Augusto

torquem aureum centum pondo, ac Dolabella per iocum tentans illum, tandem huc produceret iocum, ut diceret, Imperator torque me dona, Malo te, inquit, ciuica donare. Festiui ter submouit postulatoris impudentiã, qui nunquã in bello fuisset: eoque magis illi conueniebat corona ciuica, quæ ex quernis ilignisque frondibus fieri consuevit, quemadmodum triũphalis ex auro. Quamquam & castrensis, & muralis, & naualis ex auro fieri solebat. Qua de re vide A. Gellium lib. 5. cap. 6. Ciuicam autem Augustus ut honorificentiorẽ, per iocum obtulit. Nam Suetonius refert, eũ inter dona militarã aliquãdo facilius phaleras & torques, & quicquid auro argentoque constaret, dare solitum, quã vallares ac murales coronas, quæ honore præcellerent. Hoc nisi scias, friget Augusti iocus. Tamen si de materia coronarum variant Gellius & Sueton. Eras. Rot. lib. 4. apoph. & Bruson. lib. 3. cap. 16.

Anonymus.

Græculus quidam ita captare solitus est Cæsarem Augustum descendenti à palatio, honorificum aliquod epigramma porrigebat. Id cum frustra saepe fecisset, nec destitutum videret Augustus, epigramma bene Græcum manu sua descripsit, & Græculo ad se venienti obuiam misit, veluti carmina carminibus pensatus. Græcus acceptum legit, ac non solum voce, verum etiam nutu gestuque corporis laudauit carmen, miratusque est. Deinde cum accessisset ad sellam qua Cæsar vehebatur, demissa in pauperem crumenam manu, pauculos denarios protulit, Cæsarique obtulit his verbis: *καὶ τὸ χίλιον τὴν σὴν σεβειοῖς, εἰς πλεονεχίαν, πλεονεχίαν δὲ ἰδών.* Id est nõ iuxta fortunam tuã Auguste, si plus haberem plus darem. Sequuto omnium risu, dispensatorem Cæsar vocauit, & tertium centum millia Græculo numerari iussit. Bene

cessit Græculo palam exprobra principi parsimonia. Sueton. in ei vita.

Augustus Cæs.

Cum à Cæsare Augusto Romæ Pacinnius Laurus munus peteret, ceretque populari rumore sparsum pecuniam haud paruam ipsi à Cæsare. Lepido ioco significans, se ne darurum. Alter expectabat, futurum ut Cæsar ipsius pudori succurreret, si conperitum esset rumorem esse verum, ipse ludibrio haberetur. Cæsar aliud indicauit remedium: sineret homines loqui quæ vellēt, modò ne id quod erat falsum persuaderent. Macrobius lib. 2. Saturn.

Idem.

Præfectura equitum quidam sumptuosus, in super & salarium ab Augusto postulare est ausus: hoc color ut diceret se non lucri causa salarium petere: sed ut tuo, inquit, iudicio videretur impetrasse munus, & ita credit non ab officio submotus, sed officio deposuisse. Tu, inquit Augustus, apud omnes prædica te accepisse, ego negabo. Si nihil mouebat petitor nisi metus ignominie, via commostrata est, qua nihilominus honorem suo consulere posset, quã si pecuniam accepisset. Macrobius.

Idem.

Liuiæ uxori pro quodã Gallo petenti ciuitatem negauit, ac immunitatem obtulit, dicens, se facilius patrum fisco suo detrahi, quã honorem ciuitatis Romanæ: vulgari nimirum Reipub. dignitatem anteferebat priuato comarodo. Suetonius.

Idem.

Cum miles quidam ab Augusto Cæsare impudenter peteret, ac Martianum videret accedentem, quum ipsum aliquid improbè petiturus suspicabatur: Non magis, inquit, faciliã comilito quod petis, quã quod Martianus à me petiturus est. Ibid.

Fl. Vespasianus.

Quum quidam è charis ministris unus ab eo pro quodam quem fratrem esse assimulauerat, peteret, rem tulit, donec ab eo pro quo petebatur, pecuniam extorqueret, quam cum ministro fuerat pactus. Qua accepta perpellanti ministro urbanissimè respondit: Alium tibi quære fratrem: quem tuum esse putas, meus est. lib. 2. cap. 5.

Hadrianus imper.

Romæ cum in spectaculo populus more flagitaret, ut aurigam qui uicerat, liberum esse iuberet, per bellam respondit, Iniquum esse quod peterent. Si enim seruum a num libertate donaret, fieret iniudomino. Dicis hunc abhorruisse omni violentia. Dion.

Sigismundus Cas.

infra de Proditione.

Alphonsus.

Eques quidam, Ioannes Calagurius nomine, ab hostibus captus, & iisdem emissus carcere, Alphonsi regem adiit, & in solatium calaritatis multa postulauit ab eo, & imtravit. Quo digresso, rex dixit ad miliares: Dispercam, inquit, ni mihi ne uxorem etiam meam deposceat eques meus. Panormitanus libro de Alphonsi rebus gestis, & Eras. lib. 8. apoph.

Idem.

Alius Equus cum subinde ab Alfonso Aragonum rege munera peteret, & acciperet, omnia profudit, alia deinde petiit. Cui rex ait: Si ergam tibi dare quæ petis, citius te pauperem effecero, quam te dititem. Panor. libro 2. de rebus gestis, Alphonsi.

Friedericus Cas.

Iacobus de Sirck, episcopus Treuerensis, princeps elector, vir industrius, ac magni consilij, sed multum cupidus, & ad extollendam ecclesiæ suæ potentiam nimis attentus, Friedericum Cæsarem apud nouam ciuita-

tem cum adisset, & alia atq. alia petens impetrasset, sed plura tamen petendo instaret: Si non facis, inquit imperator, petendi finem, ego certè negandi finem facillè inueniam. Quo dicto perquam lepido improbum petitorum compescuit. Aeneas Syluius lib. 2. Commentariorum de rebus gestis Alphonsi.

Ludouicus Bauarus.

Albertus Marchio Brandeburgensis, cum ex Ludouico seniore Bauariæ duce (quæ captiuum habebat) iniuria petisset, ac neganti grauiores durioresque carceres minitasset Ludouicus, Quæ poteris (inquit) ex me libero impetrare, eadem modò ex capto petito. Innuit autem, iniusta nec à capto, nec ab homine libero petenda esse. Aeneas Syluius lib. 3. Cómenta. de rebus gestis Alphonsi.

Trimumpara Rex Cocini.

† Petenti vehemèterque cõtendèti per literas Zamorimo R. Calecutij ut Gammam classis Lusitanæ præfectum in sua ditione versantem, vel suspenderet, vel ipsum cum suis dederet, fortius quàm à barbaro expectari posset, semel iterumque respondit: Se nullis neque promissis, neque terroribus adduci posse, tantum ut in se facinus admittat, iusque naturæ simul ac gentium violat. Si quid ab se petat, quod saluo officio præstare, id vero se libenter ipsius causa (erat enim eius stipendiarius) vel cum damno facturum. I. P. Massæus. Hist. Ind. l. 2.

De philosophiæ vsu & utilitate.

Thales.

Facillimum esse dicebat philosopho ditari: idque tali facto probauit. Omnem oleam antequam florescere cœpisset, in agro Milesio cœmit. Animaduertens enim præscientia quadam, olearum ubertatem fore. Hoc pacto os obturauit iis, qui iacta-

bant, in philosophis paupertatem non esse virtutis, sed necessitatis. Cic. li. 1. de Diuinat.

Bion.

Cum malè audiisset, quod adulescentem quendam mollem in disciplinam non recepisset: Tenellus, ait, caseus non attrahitur hamo. Significans, pueros delicatulos ad philosophiæ studia nequaquam esse idoneos. Laër. li. 4. c. 7.

Idem.

Dicere solitus est, Quemadmodum proci Penelopes, quoniam cum Penelope commisceri non poterunt, cum illius ancillis rem habuerunt: ita qui philosophiam assequi non possunt, in aliis friuolis disciplinis semet exercent. Ibid.

Idem.

Rhodi cum Athenienses darent operam rhetoricis, ipse philosophiâ docebat. Ob id reprehensus, ita respondit: Triticum aduexi, & hordeum vendi. Sentiens, absurdum esse ab ipso requiri deteriora, cum attulisset meliora. Nam philosophia, veluti triticum, cibus est hominum: hordeum, equorum: simul inuens solum philosophum loqui, rhetores hincire potius. Ibid.

Pythagoras.

Dicebat, vitam humanam esse similem panegyri, hoc est, solenni hominum conuentui, ad quem alij conueniunt certaturi, alij negotiaturi, nonnulli spectatores modo futuri. Ac ceteros quidem omnes esse sollicitos, solum spectatorem tranquillum frui celebritate. hunc spectatorem aiebat esse philosophum, qui non ob aliud in hoc mundi theatro prodisset, quàm ut naturas rerum, ac mores hominum contempleretur. Laër. libro 8. cap. 1.

Diogenes.

Negabat illos debiles ac mancos appellandos qui surdi essent, aut cæci, sed qui peram non haberent. Lusit autem affinitate vocum, nam

αὐδάκνους Græcis dicitur mancus, ac mutulus: ἀκρόνος, qui pera caret. Innuēs opinor, hominē ad omnem vitæ functionem inutilem esse, qui expectat philosophiæ. Pera enim Cynicorum penus erat. Ibid.

Idem.

Suprà de Discendi cupiditate.

Idem.

Suprà de Animi bonis ac cultu.

Idem.

Dicenti cuidam, quem ad sapientiæ studium hortabatur, Non sum doneus philosophiæ. Quis igitur vis, inquit, si tibi nulla rectè viuere cura est? Non enim in hoc viuunt homo, ut viuat tantum, sed ut discat rectè viuere. Natura dat viuere, philosophia dat rectè viuere. Natura gignit ad virtutem dociles, doctos non gignit. Laër.

Idem.

Suprà de Exilio fortiter ferendo.

Idem.

Percontanti, quid lucri caperet ex philosophia: Ut nihil, inquit, aliud certè hoc, quod ad omnem fortunam paratus sum. Laër. li. 6.

Idem.

Aliquando vocatus ad cœnam, ne gauderet se venturum. Roganti causam. Quoniam, inquit, heri mihi non fuit actæ gratiæ. Vulgus hominum postulat sibi veluti pro magno beneficio gratias agi, si quem admiserint ad conuiuium. At Diogenes, licet pariter existimabat sibi deberi gratiam, quod non grauaretur interesse conuiuii, quia nusquam iret a symbolo, sed lautius philosophiæ sermonibus pasceret conuiuatores & conuiuatorum animos, quàm illi corpus epulis. Laër. li. 6.

Idem.

Suprà de Doctrina & eruditione, quæ ut semper incolumis est, &c.

Idem.

Interrogatus à quopiam, cuius esset respondit, κοσμοπολίτης, id est ciuis mundi. Significans, philosophum, ubi cunque

inque locorum agat, in sua patria
luere. Laer. l. 6.

Idem.

Dixisse fertur, quòd fortunæ op-
poneret animi fiduciã, legi naturam,
fœtibz rationem, eò quod his tri-
us paratur ac seruatür hominũ trã-
sillitas. Aduersus fortunæ procel-
suetur sapientem animus impa-
dus, naturam pro lege sequitur, cui
repognet lex, contemnit eam, por-
o cupiditatum tumultus ratione
impesit. Ibid.

Idem.

Cùm Plato laudaret quẽdam hoc
omine, quòd erga omnes esset hu-
anissimus: Quid, inquit Diogenes,
i tribuendum est, qui tot annos in
philosophia versatus, nullum hæc-
is affecit dolore? Senties, proprium
philosophi munus esse, mederi vitis
ominum, id autem fieri non pos-
si, nisi metu ac dolore: metu pro-
i, dolore præsentis ignominiz. I-
dem.

Idem.

Inuitatus vt ad Alexandrum veni-
t, recusauit. at Perdiccæ præfecto
inuitanti necem, ni veniret: Nil, in-
uit, magni feceris, siquidem & can-
laris & phalangium idem possunt.
ancharis pusillum est insectum, nõ
ssimile scarabeo, sed præsentaneũ
ibens venenum: phalangium, ara-
i genus & nocentissimum. Nec du-
tauit vicissim inuitati Perdiccæ, se-
liciter victurum, si sine illo vive-
t. Indicans, infelices esse, qui cum
erdicca viuerent. Ibid.

Idem.

In dolio habitans, accessit eum A-
xander rex, & hunc in modum ait:
dsum ô Diogenes, tibi subuêturus,
uandoquidem video te multis egẽ-
m cui Diogenes: Vter nostrũ plu-
bus eget? ego, qui vltra peram &
illum nil desidero: an tu, qui non
contentus patrio regno, tot pericu-
s temet obicis, vt latius impe-
s, ad eò vt vix totus orbis tuæ cu-

piditari videatur satis futurus? Ibi-
dem.

Zeno Cittius.

Cùm consulisset oraculum, quò-
num pacto vitam optimè instituere
posset respondisse fertur: Si concol-
lor fieret mortuus. Ille igitur sentiens
se ad veterum incitari lectionem, a-
nimum ad philosophiæ studium ad-
iecit. Laer. lib. 7. c. 1.

Idem.

Ascendens in theatrum. cithara can-
nẽte Amœbeo, versus ad discipulos,
dixit: Eamus vt pernoscamus quam
vocem, quẽmque concentum edant
intestina, nerui, lingua, & ossa, qui-
bus adest ratio, numerus & ordo. Si
in rebus inanimis tantum valent illa,
quanta plus valebunt, si in omni ho-
minis vita seruantur? Idem libro 9.
cap. 5.

Idem.

Negotiator purpuram vehẽs, nau-
fragium fecit iuxta Pireum, atque
hac occasione seise contulit ad phi-
losofiam. Itaque solitus est di-
ere, Tum bene nauigauit, quum naufra-
gium feci. Alij narrant, eum cum A-
thenis esset, audissetque merces pe-
riisse naufragio, dixisse: Bene facis
fortuna, quæ me ad philosophiam
(alij ad pallium) appelas. Laer. li. 7.
cap. 1.

Anonymus.

Adolescens quidam, qui apud Ze-
nonem philosophiæ operam dede-
rat, domum reuersus cum à patre iu-
beretur specimen suæ eruditionis e-
dere, ait: Ostendam paulò post quid
incrementi fecerim. Verum cum ni-
hil diceret, pater iracundus existimãs
impendium perisisse, cepit loris ver-
berare filium. Eam parentis seueri-
tatem quum æquo animo tulisset, ac
rursus esflagitanti patri, vt profectus
documentum daret: Hoc, ait, ex phi-
losofia didici, vt possim iram & ver-
bera patris æquo animo perpeti, cum
secus faciant alij. Eras. l. 8. apophth. ex
Ælian. l. 9. Var. hist.

Crates.

Rogatus, quid illi è philosophiæ studio accessisset emolumentum? respondit,

βίμων τὴ χροίτη, καὶ τὸ μηδ' ἐνὸς μέλειν.

Id est,

Chæniæ lupini, & absque cura vivere.

Sentiens, se minimo contentum, ob libertatem suaviter vivere. Laert. lib. 6. cap. 5.

Idem.

Rogatus, quoad esset philosophandum? Donec, inquit, exercituum duces qui sunt, videbuntur esse agastones. Sentiens, opinor, ibi maximè opus esse philosophia, ubi qui populo præfunt, stolidi sunt & indocti & homines, quibus imperant, habent pro affinis. Ibid.

Idem.

Dicebat, philosopho nulla re opus esse. Eoque pecuniam deposuit apud trapezitam hac conditione, ut si liberi essent idiotæ, traderet eam illis: sin philosophi, nummos distribueret in plebem, quò indoctis opus esset pecunia: philosopho, nec opus, nec utilis. Ibid.

Aristippus.

Rogatus, quid differrent docti ab indoctis? Quod, inquit, equi domiti ab indomitis. Quemadmodum equus indomitus ad omnem usum incommodus est ob inscitiam ac ferociam: ira qui rapitur affectibus quos sola domat philosophia, ad omnem vitæ consuetudinem inutilis. Laert. lib. 2. cap. 8.

Idem.

Rogatus, quid fructus cepisset ex philosophiæ studio? Quod cum quibuslibet, inquit, liberè loqui possim. Nec enim metuebar potentes, nec fastidiēbat humiles. Quoniā animum habebat spe pariter ac metu liberum nemini seruiebat, neque cuiquam assentabatur. Ibid.

Idem.

Iussus est aliquando è sua philoso-

phia non nihil dicere, cumque detrectantem vrgeret Dionysius: Ridiculum, inquit, si quidem me ut de philosophia loquar, rogas, & quando oporteat loqui ipse me doces. Sensit hoc ipsum esse philosophi, scire quādo loquēdum sit, quando tacendum at qui petit ut audiat aliquid ex philosophia. declarat se philosophiam à philosopho velle discere. rursus qui cogit ad loquendum, is videtur ipse philosopho doctor, ut qui melius norit loquendi tempus, quàm philosophus ipse. Ibid.

Idem.

Aristippus percontanti Dionysio quid eximium haberent philosophi præ cæteris hominibus? Ut, inquit, etiam si omnes leges aboleantur, tamen æqualiter victuri simus. Vulgæ legum præscriptis arcetur peccando: Philosophus rationem habet præ legibus, non ideo quod rectum est faciens, quia lex iussit: nec à sceler temperans, quia lex vetuit: sed qui mouit illud per se rectum esse, hoc per se turpe. Ibid.

Idem.

Percontanti Dionysio quid fieret, ut philosophi diuitum limina tererent non contrà: Quoniam, inquit, philosophi norunt quibus egeant, illi nesciunt. Philosophi sciunt absque pecunia viui non posse: itaque petunt à eis qui quod opus est dare possunt. Quod si diuites æquè intelligerent legere sapientia, multò magis tererēt philosophorum limina. Miserio enim est egestas animi quàm corporis: atque hoc miserius egeni sunt diuites, quod non intelligant, quā preciosa, quāque necessaria re careant. Ibid.

Idem.

Petiit talētum à Dionysio, quum que rex redarguendi nactus occasio nem, diceret, Nonne tu prædicabas philosophum non egere? Da, inquit, & postea de hoc disputabimus. Cùm accepisset pecuniam: Annon, inquit

re

At dixi, philosophum non egere? non eget, qui quum opus est, habet unde accipiat. Ibid.

Idem.

Quidā multa debacchatus in philosophos, etiā hoc adiecit, quòd coniceret illos semper obsidere fores uitii. cui Aristippus: Et medici, inquit, ægrotantium domos frequentant, nemo tamen ægrotus esse inalter, quàm medicus. Scitè rerorsit contium. Philosophi prædicant felicitatem quam vni sapienti vindicant: tamen assidue versantur apud ditētes, aliquid venantes ab aliis. vnde illigebat, diuites esse beatiores quàm philosophos. Sed ille interpretus est, philosophos ideò potissimum colere diuites, quòd ob luxum delicias cæteris mortalibus & stultiores & corruptiores magis egerent acceptis sapientiæ, philosophus autem animorum malè habentium medicus est. Porro beatus est esse medicum, quàm ægrotum. Laër. libro 2. p. 8.

Idem.

In Asia comprehensus est ab Arpherne satrapa. Id temporis quum idam eum interrogaret, num & ille haberet solitam animi fiduciam: respondit, inquit, quasi vnquam fuerim lentiori animo quàm nunc, alloquutus Artaphernem. Nimirum hoc præstabat philosophia, ne quem hominem metueret, sed cum omnibus liberè ageret. Ibid.

Idem.

Orator quidam Aristippum reum defendit in iudicio, vicitque litem. Is enim velut artem suam præferens philosophiæ, diceret, Quid tibi profuit Socrates, Aristippe? Hoc, inquit, quòd oratio quam pro me dixisti, venisset. Defenderat vt virum bonum & innocentem. Vt autem talis esset, quum ab oratore prædicabatur, Socrates extiterat, à quo philosophiam didicerat. Orator non id efficit vt quis sit bonus: sed vt talis videatur iudici

bus, etiam si non sit. Præstantius igitur est quod præstat philosophus, quàm quod orator. Ibid.

Idem.

Cuidam exprobranti, quòd in propria causa oratore conducticio fuisset vsus: Nil mirum, inquit, & cenam apparatus coquum conductor. Alter videri volebat ob hoc oratorem præstantiorem philosopho, quòd eius operam cõduceret, ille retorfit in diuersum, innuens, inferiorem esse qui conducitur: oratoris enim munus inferius est, quàm vt philosophia conueniat. Ibid.

Idem.

Eos qui liberalibus imbuti disciplinis philosophiam negligenter, dicebat esse similes procis Penelopes: quòd hi cum Melanthe & Polydora ancillis rem habuerint, & omnia potius se habituros sperauerint, quàm dominæ nuptias. Sensit, liberales disciplinas esse velut pedissequas philosophiæ moralis, quæ cum primis sit adhibenda, & cuius gratia reliqua discuntur omnia. Simile quiddam dixisse fertur & Aristò ad Vlyssè, qui quum descendisset ad inferos, ait illum cum omnibus ferè manibus fuisse colloquutum, cum ipsam reginam ne videre quidem potuerit. Laër. lib. 2. cap. 8.

Antisthenes.

Suprà, de doctrina & eruditione.

Idem.

Suprà, de Eo quòd conuictus malorum non semper obsit.

Socrates.

Physiognomon Zopyrus, qui se profitebatur ex habitu corporis & oris lineamentis posse hominis ingenium certò deprehendere, inspecto Socrate pronuntiauit, illum esse hominem bardum ac stupidum, tum mulierosum ac puerorum amoribus impurum, vinolentum, & intemperantem. Quum amici vehementer indignati minarentur homini, Socrates illos cohibuit, dicens: Nihil, inquit,

mentitus est: omnino talis eram futurus, nisi me philosophiæ gubernandum tradidissem. Eras. i. 3. apoph. ex Cic. 3. Tusc. quæst.

Plato.

Tum demum bene cum rebus humanis agi dicere solebat, quando vel philosophi regnarent, vel reges philosopharentur. Polybius libro 12. Histot.

Timotheus Bononis F.

Quum floreret omnino rebus fecundis, & facillimè vrbes caperet, se felicem ac beatum esse prædicabat. Verum cum in Platonem philosophum fortè incidisset, hominè que philosophantem deo audiisset, omnia contemnens, in quibus felicitatem consistere, vana opinione ductus petauerat, proclamasse dicitur post Platonis disputationem: O vitam verè beatam ac felicem? Audiuit Platonem differens non de diuitiis, non de trirēibus, aut nauticis rebus neque de supplementis, aut quemadmodum auxilium esset ferendum, nec de tributo sociorum, siue insularis, neque de similibus nugis ac naniis: sed de illis quæ profitebatur Plato, quibus veram felicitatem (contemptis omnibus) ascribebat. Alian. li. 2. de Var. hist.

Aristoteles.

Percontanti, quid lucri cepisset ex philosophia? Vt ea, inquit, nullo imperante faciam, quæ vulgus facit me tu legū. Idiotæ a furto abstinere, quia lex minatur pœnam: philosophus abstinere, quia per se turpe est etiamsi liceat impunè. Laërtius libro quinto, cap. 1.

Ariston.

*Eos qui mathematicis disciplinis vacarent, neglecta philosophia, similes esse aiebat prociis Penelopes: qui cum ipsa potiri non possent, ad ancillas eius se conuertebant. Plut. l. de virtute morali Idem dictum est à Bione & Aristippo.

Lacones.

Lacedæmonij literas quidem disciebant ad vsum, cæteras verò disciplinas exoticas eiiciebant: nec minus homines harū professores, quàm ipsos libros. Hæc autem erat illorum eruditio, bene parere magistratibus patientem esse laborum, & in præliis aut vincere aut mori Hoc animo fuerunt olim & Romanorem quidam, qui philosopho: Gæcos vrbe populèrè quòd curiosis disciplinis auerterer iuuentutem ad otium & ignauiam redderentque ad differendum quid instructos, ad agenda verò reipublice inutiles. Quid illi dixissent, sophistarum gryphos, si nominalium & realium frigidissimas argutias audissent? Erasmus ex Plutarcho in Lacon.

Demonax.

Rogatus à sophista quopiam, Quo viaticum attulisset ad philosophiam? Admodum Cynicè respondit, ἀρχὴν id est, testes. Significans, se nudum accessisse. Eras. 8. apoph.

Idem.

*Indoctos, tanquam pisces capti dum trahuntur, silere dicebat. Ant. & Maxim. ser. de disciplina & philosophia.

Hieron.

*Interrogatus, quid esset à philosophia adiutus? respondit, libenter & iniussus faciam quæ cæteri legum metu faciunt. Eod. ser.

Dionysius iunior.

Posteaquam regno fuit expulsus, cuidam dicenti, Quid tibi Plato & philosophia profuerit? Vt tantam, inquit, fortunæ mutationem facillè ferat. Neque enim sibi manus admouit quod alij solent: sed Corinthi ludus literarium aperuit. Plut.

Demetrius Phal.

Cum exilaret, ac Thebis ingrederetur humilisque viueret, audissetque Crætem philosophum, qui ipsum inuiferet, multa placidè prudentèque de moderatè ferendo exilio differens

m. Milè sit, inquit, negotiis & occupationibus, per quas hæcenus talè rum non licuit cognoscere. Laërt. b 5. c. 5.

Philippus.

Alexandrum filium hortabatur, ut auscultaret Aristoteli, cui traditus erat instituendus, daretque operam philosophiæ: Ne, inquit, mala committas, quæ te fecisse nunc pœnitet. respexit egregius princeps, neminem philosophiæ expertem regno longum esse, nec puduit fateri, multa per errorem fecisse perperam, quòd à teneris vnguiculis philosophiæ præceptis non fuisset imbutus. Jam qui experimentis discunt administrare regnum, licet ingenio fecissimò nati sint, tamen & seridè & regno Reipub. malo tandem euadunt boni reges. At qui philosophiæ præceptis præmunius accedit, si ad mens integra, vix poterit ab honore deflectere. Plut. in apoph. regum c impera.

Alexander.

Cùm esset Corinthi, adiit Diogenem pro dolio sedentem, cumque eo multa collocutus est: à quo digressus indignantibus amicis, quòd rex illi tantum habuisset honoris, qui tanto principi nec assurgere dignaretur: Imò, inquit, ni Alexander essem, Diogenes esse vellem. A deò depiratus est animum illum liberum, & rebus humanis omnibus superiorem, ut nihil regno similis esse iudicaret, præcipua regum felicitas est quòd nulli seruiunt: sed quicquid volunt, facillè efficiunt: tum quòd nullus egeant, atqui hoc ipsum homini præstat philosophia multò verius, quàm regnum monarchis. Quanquàm Alexandrum esse Alexander maius quiddam existimabat: quàm regem esse. Laërt. l. 6

Polycletus.

Dicere solebat, eorum opificum esse molestissimum, quibuscunque utum perueniret ad vngues. Platas

opinor, ac figulos notans. Admoenit autem eas artes exercendas, vnde non conspurcicaretur opifex. Tale mirum est philosophiæ studium. Eras. libr. 6. apoph.

Seneca.

† Facere docet Philosophia, non dicere: & hoc exigit, ut ad legem suam quisque viuat, nec ab oratione vita dissentiat: ut ipsa inter se vita vnus sine omnium actionum coloris dissensione sit. Epist. 20.

De philosophis.

Zeno Citriens.

Dicebat, plerosque philosophos in multis *ἀσώφους εἶναι*, id est, non sapere: sed in fortuitis vulgaribusque rebus esse impios, & adiciebat illud Scaphei, qui cum animaduerteteret quendam è discipulis vehementer inflatum, percussio illo dixit: Bonum non est in magno, sed in bono est magnum: *ἐν εὐ τοῦ μεγάλου τὸ εὐ καὶ τὸ καὶ, ἀλλὰ ἐν τῷ εὐ τὸ μέγα.* Magnum enim est, quicquid rectè sit: et uoa statim bonum est, quòd magnum. Laërt. l. 7. c. 1.

Aristippus.

Postquam Aristippus magnam pecuniarum vim sibi cõparasset, & admiratus Socrates diceret, Vnde tibi multa? Vnde, inquit, tibi tam pauca? Non enim minus admirandam arbitrabatur, quòd Socrates tantus philosophus, & qui tantos haberet amicos, pauper esset, quàm quòd ipse diues. Idem.

Idem.

Interrogatus, cur sic ipsum argueret Dionysius? Eandè, inquit, ob causam, ob quam ceteri. Significans philosophi libertatem omnibus esse molestam. Laërt. l. 2. c. 8.

Diogenes.

Cuidam procaciter interroganti, cur quum nihil sciret, se philosophum

profiteretur? Si philosophum, inquit, simulo, hoc ipsum est philosophari. Subnotans philosophiam rem esse vs que adeò difficilem, v^t cam vel simulare, magna sit philosophiæ pars. Quemadmodum multum regis habet, qui scitè regis personam possit gerere. Et qui simulat, imitatur: at imitari philosophos, est philosophari, hoc est, philosophiæ studium esse. Laërt. l. 6.

Idem.

Suprà de Morte contemnenda.

Idem.

Quòdam die cùm populus theatrū ingrederetur, ipse aduersus populum nitens ingrediebatur, interrogatus, cur id faceret? Hoc inquit, in omni vita facere studeo. Sètiens, hoc esse philosophari, in omnibus actionibus quàm maximè à multitudine disside- re: propterea quòd vulgus hominum cupiditatibus agitùr, non ratione. Laërt. l. 6.

Idem.

Percontanti, cur cæceris mendicis benignè largirentur homines, philosophis non item: Quoniam, inquit, sperant citius futurum v^t claudi cæcive fiant, quàm philosophi. Qui miserentur afflictorum, quales ferè sunt mendici, faciunt hoc contemplatione communis hominum sortis: ita cæco opitulantiur, cogitantes, hoc ipsum mihi poterit accidere. de philosopho non item cogitant. Dictum festiuus est, ob abusum verbi sperant, v^t philosophus fias sperari potest: cecitatem aut claudicationem nemo sperat. Laërt.

Idem.

Interrogatus an philophi placens vescerentur? Omnibus, inquit, v^t cæteri homines. Rursus hic aliud respondit, quàm interrogabatur. Quærebat percontator, an cõueniret philosophis frugalitatem profitentibus, vesci placens, cibus delicatarum? Diogenes εἰρωδῶν ita respondit, quasi philosophi non essent homines, &

tamen vescerentur cibus humanis. quidem animalia bruta non vescuntur quibuslibet: bos comedit fœnur canis nequaquam, aues amant frondes salicum, equi auenam. Quædam aues pascuntur granis iuniperi, quædam carnioræ sunt, quædam vescuntur piscibus. Huc allusit Diogenes. Ib dem.

Demonax.

A quodam interrogatus, cuiusna sectæ philosophus esset? Quis, inquit, tibi dixit me philosophum esse? sic ridens abiit. Sed cùm iterum rogaretur, cur risisset? respondit: C non riderem, cùm tu me ex barba philosophum esse iudicas, ipse aute barbam non habes? Erasmi. libro apoph.

Herodes.

† Quærebat ex homine, qui gestumque Philosphi præ se ferebat, quisnam esset? Is indignabond se Philosophum esse respondit: & addidit, Se mirari, cur quærendum pertasset, quid videret. Video, inquit Herodes, barbam & pallium, Philosphum nondū video. A. Gel. l. 9 c.

Seneca.

† Qui ad Philosopherū scholas venit, quotidie secū aliquid boni ferat, aut sanior dõmum redeat, aut sanibilior. Redibit autem: Ea enim Philosphiæ vis est, v^t non solùm studentes, sed etiam conuersantes iuuet. pist. 108. ad Lucil.

Epiſtetum.

Eos qui barba & pallio, verbisq magnificis philosophos agebant, cecere solebat esse philosophos ἀδελφὸς ἀρετῆς, μίχρον τῆ λέγειν: id est. factus procul, verbis tenuis. Gellius libr. 1 cap. 19.

De physiognomia.

Zeno Ciriens.

Videns adolescentem: Animi vestigia, inquit, satis explorata sunt.

int mihi. Notans hominis lasciuia. Græco autem plusculū est gratiæ: ὑμῶς enim non tantum animum significat, sed animi etiam concitatio: Laërt. l. 7. c. 1.

Diogenes.

Interrogatus de quodam adolescē-qualis videretur? Arcadem esse respondit. Siue significans, illum esse opido ingenio: siue, vi eruditi quoniam maluit, mollem & pathicum, quod Arcades feruntur glandibus vitare, teste epigrammate,

πολλὴν ἀφ' ἁδία βελανοφάρι ἀ-
σπες ἔσπιν.

Glans autem apud Latinos inter-um obscenam habet significatio-um. Eras. Rot. l. 8. apoph.

Socrates.

Suprà de Philosophiæ vsu & vtilit.

Stratonicus.

Stratonicus musicus cum esset Pel- & in puteum descendisset, roga- & num esset aqua potabilis? cum di- & sent qui aquam hauriebant, Nos- & am bibimus: Non est igitur, in- & dit, potabilis, quod illos videret pal- & los, luridōsque. Nam id interpreta- & tur malæ valetudinis argumentū, & iam ex aqua contraxerant. Athe- & us.

Cleanthes.

Hominis mores ex conspectu de- & chendi posse dicebat. Verum cum & philosophum (qui hoc audierant) & perent, hominem cinædum, sed & ulis laboribus ab ineunte ætate & exercitatum adducunt, vt artis suæ & æmimen ederet. Cleanthes igitur, & in hominis faciem, item manus cal- & las, & sole adustas vidisset, & ali- & andiu stitisset, iussit hominem ab- & : foras. Ille cum discederet, sternu- & mento concussus est. Quo audito, & eanthes ait, Satis naturam homi- & nis intelligo, mollis est. Non enim fa- & cile sternutant, qui sub dio laborant. & Laërt. l. 7. c. 2.

Anonymus.

Chalcidensis quidam, qui cū Oro-

bazo descenderat, Syllæ vultum sæ- & pius contemplatus, & ingenium mo- & rumque corporis inspiciens: Necess- & se est, ait, hunc si eri magnum virum, & minorque quod omnium adhuc pri- & mus non sit. Plut.

De pictura & picto- ribus.

Diogenes.

CONspiciens duos centauros pu- & gnātes in tabula pessimē pictos: & Vter, inquit, horum deterior est? No- & tans pictoris impetitiā: quasi du- & bitaret vter esset deterius pictus. v- & sus est autem voce ambigua. nam & χειρῶν & peior dicitur & in pugna in- & ferior. Laërtius libro sexto. Brus. li. 5. & cap. 23.

Anonymus.

Quidam conspecta tabula, quæ pi- & cturam habebat quomodo Lacedæ- & monij trucidarentur ab Atheniensib- & us, dixit, Fortes Athenicenses. Id La- & con audiens, subiecit: In tabula. Si- & gnificans, ridiculum esse de pictura & gloriari, quod ea non minus mentiri & soleat, quàm poëtæ. Plutarch. in La- & con.

Apelles.

Videns tabulam à Protogone pi- & ctam quam Demetrius in bello ser- & uarat deprecantibus Rhodiis, aliquā- & diu præ stupore tacitus eam est con- & templatus, tandem in hanc vocem e- & rupit: Ingeni labor ac mirandum o- & pus: desunt tamen Gratia, quæ hoc & aliāque eiusdem auferant, atque in & cælo reponant, eam tabulam Proto- & genes nondum absoluerat. Eras. l. 6. & apoph.

Idem.

Tempestatis vi Alexandriam dela- & tus, quidam eius æmuli subornā- & runt planum, hoc est scurrā regiū, & qui eum vocaret ad cœnam. Is non & suspicans dolum, venit. At quum rex

qui illi erat infensus, indignaretur. & ostensis vocatoribus iuberet indicari à quo vocatus esset: Apelles arrepto carbone extincto foculo, imaginem delineauit in pariete; vt rex protinus ex inchoato opere agnosceret planum suum. Eadem opera & artis suæ & ciuilitatis suæ specimē dedit. Sit, hoc si libet, apophthegma mutum. Bruson. lib. 5. c. 25. ex Plinio & Luciano.

Idem.

Alexandrum Fuiminiferum pinxit adeo expressè, vt diceretur duorum Alexandrorum, alterum Philippi nullis viribus vincibilem, alterum Apellis nullo artificio imitabilem. Bruson. ex Plut.

Idem.

Suprà de ignoscencia,

Anonymus.

Pictor quidam interrogatus, quem habuisset artis magistrum? digito populum ostendit. Sentiens, se ad multitudinis iudiciū pingere: & obseruantē, quid quisq. probaret aut improbare, artem fuisse consequutum. Idem ab Apelle factitatum legimus, qui post tabulam latitans, subauscultabat spectatorum censuras. Eras. l. 8. apoph.

Parrhasius.

† Certauit in Samo, inciditque in aduersarium peritorem in arte pingendi, à quo & superatus est. Argumentum erat Ajax cum Vlyssē pro Achillis armis dimicans. Victus itaque cuidam sui commiseranti, vrbane dixit: se quidē parui pendere victoriā: cōdolere autem filio Telamonis, qui in eadem re, bis iam aduersario fuisset inferior. Ælian. l. 9. c. 11.

Zeuxis.

Certamen artis exercuit cum Parrhasio. Quum enim Zeuxis tam scitè effinxisset vvas, vt in scenam aues aduolarent, Parrhasius detulit linteam pictū, ira veritate representata vt Zeuxis alitū iudicio tumens, flagigaret, tandem remoto linteo ostendit

picturam. Mox intellecto errore, Vocisti, inquit, Parrhasi. Nam ego au fefelli: tu artificem. Bruson. lib. 5. c. 23. ex Plinio.

Idem.

Postea pinxit puerum vvas ferentem, ad quas quum aues aduolasse processit iratus operi: Vvas, inquit melius pinxi quàm puerum. Nam hoc consummassem, aues puerum timere debuerant. Ingenuitatis expertum. At aues viderunt in puero nihil esse motum: itaque aut motuum, aut dormientem arbitra sunt. Plin.

Idem.

Agatharcho se laudante quòd animalia facilè celeritèrque pingent damnas celeritatem: Ego verò, inquit, diu. Plin.

Protegenes & Apelles.

Protegenes Rhodi viuebat. Apelles videndi eius gratia profectus est: continuòque petit officinam in qua tabulam magnæ amplitudinis in machina aptatam picturæ, a cula quædam custodiebat. Ea Protegenem negauit se esse domi, rogauitque à quo quæsitum diceret reuoloso? Ab hoc, inquit, Apelles: arreptaque peniculo, lineam ex colore cæcit summæ tenuitatis, per tabulam Reuerso Protogeni quæ gesta erant indicauit. Ac lineam ille contemplatus, continuò dixit: Profectus Apelle. Rhodum venit: nec enim alium cadit tam absolutum opus. Mox induxit alio colore lineam subtiliorem: anuq. mandauit, si rediret hospes, diceret ostēsa lineam hic est quem quæris Reuersus Apelles, & vinctus erubescens, tertio colore lineas secuit, nullum relinquens amplius subtilitati locum. Protegenes victum se confessus, in portu deuolat, hospitem quærit, domūque ducit victus victorem. Ex minimo vestigio artifex agnoscit artificem, Plut.

Demetrius.

Quum Rhodum obfideret, & in urbio cepiffet tabulam quandam, otogenis clariffimi pictoris opus, quo pinxerat falysum, id est Bœcum, Rhodiis per caduceatores obrantibus vt tabulæ parceret, reudit: Se citius patris imagines iam eam picturam aboliturum. tantum honoris habuit arti rex. *Stob. in Demetrio.*

Nicostratus pictor.

Ipsi aliquando Helonam à Zeuce pictam cum admiratione conplanti, dicebat aliquis, cur adeo ficiam in ea pictura admirare? At ille: Non inquit, id me rogasti meos haberes oculos. *Alian. li. var. hist. 14 cap. 47.*

Lafus.

Suprà de liberè d. & is & loquendi fiducia.

Anonymus.

Romæ in foro pendebat tabula edam, habens imaginem pastoris vultu cum pedo, de hac Teutonum tor rogatus, quanti eam æstimaret? satis Germanicè respondit, se se sibi donò dari talem viuum ac vum. Barbarus non agnouit artificem, tantum spectabat formam. Atque natura deformia sunt, plus loent & artis & voluptatis in tabula. *Eraf. lib. 8. apoph.*

Neocles.

urato destinati tyrannorum communi odio abolere tabulam insignis artificij, quæ Aristratum in curru vorem habebat: Neocles supplex intercessit, vt opus incolume feruaret, dicens, cum tyrannis, non cum tyrannorum imaginibus belligerandum esse. *Eraf. lib. 6. apoph.*

De pigritia, ignauia, atque delidia.

Themistocles.

Igitiam hominis viui sepulturam vocauit, qui cum expletis

centum & septem annis se mori videret, dixisse fertur, se plurimum dolere, quòd de vita tunc egrederetur, quando sapere cœpisset. *Plut.*

Democritus.

* Perpetuam cùctationem actiones omnes imperfectas reddere dicebat. *Stob. serm. de assiduitate.*

Eusebius philosophus.

* Ignauia, inquit, corpus tabefacit, animam socordia. Exercitatio verò ad speciem Deo simillimam, ipsam euehit. *Stob. serm. de Otio.*

Anaxarchus.

* Dicebat, si quis alterum audiret imprecantem sibi manus & pedes inutiles, iratum illi proculdubio fore: diuites autem cum re ipsa manus suas pedesque faciant inutiles, interim ob hoc ipsum se beatos existimare. *cod. serm.*

Seneca.

† Luxurioso frugalitas pœna est, pigro supplicij loco labor est: delicatus miseretur industrij, desidiofo, studere torqueri est. *Epist. 71.*

Vide apoph. de Assiduitate, diligentia, labore & otio.

De podagra.

Anaxarchus.

Dicebat, si quis alterum audiret imprecantem sibi manus & pede inutiles, iratum illi proculdubio fore. Diuites autem, cum re ipsa manus suas pedesque faciant inutiles, interim ob hoc ipsum se beatos existimari. Notauit autem vix prudentissimus eos qui ex otio variisque delitiis podagram sibi ipsis parant. *Stob. ser. 28. de Otio.*

Publius Cyren.

Cum esset orta iocosa quæstio, quodnam esset molestum otium, & alius aliud opinaretur, respondit, podagra. Otium vt rem suauissimam expetunt omnes, sed otium podagrici cum summo cruciatu coniungunt.

atum est. Pontanus. Erasmus libro 6 apoph.

Cicero.

Cicero in Vatinius, qui cum pedibus æger esset, volebat tamen videri commodioris valetudinis factus, dicebatque iam se bina millia passuum ambulare: Dies enim inquit, longiores sunt. Hoc Fabi tribuit Cicero. Macrobius libro 2. capit. 4. Saturn. Augusto. Narratur & hodie quiddam non minus facetum, si modo accederet vetustatis commendatio. Miles quidem in conuiuio iactabat sibi balistam esse, quæ iaculum excuteret ad spatium nulli credibile. Reclamantibus conuiuiis omnibus, affirmabat famulum suum id vidisse factum. Accersitò famulo percontatus est illum, an non ipse vidisset quod narraret: Tum famulus, Verum, inquit, narras, here, sed tum ventosecundo miseras sagittam. Eras. Roterod. lib. 4. apoph.

Alphonsus.

Interrogatus cur podagrici laquiores cæteris essent? respondit, podagricos pedum vitio afflictos, ambulare non posse: ideoque lingua, velut ambulatione quadam, eos crebrius uti solere. Panor. lib. 3. de reb. gest. Alphonsi.

Pet. Fundanus.

Audiens quendam familiarem de pedum dolore eiulatus emittere, nec posse illos compescere, accurrit ad clamores: Ecquid, inquit, alij de itinere queruntur assiduo, laboribusque quam plurimis: de perpetua negotiorum inquietudine alij: tu de quiete quereris atque otio: quod si tibi molestum est, exurge parum, & peregrè proficiscere. Pontanus.

De pœna malis infligenda.

Socrates.

Ciuitates optimè gubernari dicebat, cum iniusti dant pœnas.

Plato libro secundo de legibus.

Plato.

† Nullum supplicium, ait, lege factum, ad malum tendit. Sed duorum alterum ferè semper solet effici. Nam aut cerè minus prauus, qui pœnas dedit, fieri solet. Idem libr. 9. de legibus.

Solon.

Percontatus, Quid magis ad reipublicam salute prodesset? respondit: boni præmiis inuitantur, mali autem pœnis coercentur. Cicero ad Brutum, & Stob. ser. 41.

Idem.

Interrogatus, quanam ratione nullum in vrbe scelus perpetraretur? dixit: Si tam indignarentur illi, qui non est facta iniuria, quam qui facta est. Sensit autem vir prudens, tum demum saluam esse reipublicam, cum qui boni viri sunt, malos pœnis coercent, ne infontes faciant contumelia. Stob. ser. 41.

Antisthenes.

Suprà de Honore virtutis præ-

Pythagoras.

Ciuitatem optimam esse dixit, postquam malos pœnis coercent viuos tantum bonos admittent. Stob. serm. 41.

Theophrastus.

Sciscitatus quidnam vitam humanam conseruaret? Respondit: Beneficentia, honor & pœna. Stob. 41.

Lycurgus.

Dicere solitus est, duabus potissimum rebus contineri Rempublicam: Præmio scilicet & pœna. Quo de eam demum rempublicam saluam esse putauit, in qua boni præmiis inuitantur, flagitiosi verò pœnis coercentur. Cicero in epist. ad Brutum & Eras. li. 1. apoph.

Lysander.

Rogatus, quam rempublicam ximè probaret? Eam, inquit, in fortibus viris ac malis congruuntur. Quo dicto ostendere voluit eam rempublicam probandam in

qua boni præmiis ornantur, mali
tem pœnis damnantur. Plutarch.
Lacon.

Ageſipolus Cleombrosi F.

Quum quispiam ei dixisset ipsum
m æqualibus obſidem fuiſſe, filios
rò, eorùmq. vxores minimè: Me-
dò, inquit, decet enim nos noſtra
ccata noſtràsque pœnas ferre. Bru-
n. li. 5. cap. 12. ex Plut.

Anonymus.

Chius quidam ira contra ſeruum
ſenſus: Non, inquit, in piſtrinum
o te detrudam, ſed Olympiam du-
no. Rectè autem ille pœnabat, mul-
durius eſſe ſupplicium, ſi Olympiæ
conſpectu à radiis ſolaribus coque-
ur, quàm ſi in molam ad molen-
m dederetur. Ælianus libr. 14. de
ar. hiſtor.

M. Caro.

Dicebat, ſe omnibus peccantibus
loſcere, præterquam ſibi ipſi. Mul-
ta diſſimilis illi Meuius, cui carpens
os, ſibi condonabat omnia. Sibi i-
poſcit, quem non pœniter admiſſi:
ſe pœnas ſumit, qui cura penſat,
quòd incogitantia commiſſum eſt.
ſtat in apoph.

Idem.

ſæpe dicere ſolebat, ſe mal-
pro collato beneficio nullam re-
grare gratiam, quàm pro malefi-
perpetrato non dare pœnam. Si-
ficans, nil eſſe magis pernicioſum,
im ſi improborum mores pœna
coerceantur. Plutar. in apoph.
Eraf. l. 5. apoph.

Idem.

ſolitus eſt dicere, iniuriam etiam
facienti nihil adferat periculi, vni-
ſis tamen periculoſam eſſe. Quid
ad dicere voluit, quàm pœnam
iſti non negligendam eſſe, ne
vnius iniuria multi potrò con-
melis afficiantur ab improbis?
ſtat. in Rom. apoph.

Idem.

Præterea dicebar, eos magiſtratus
maleficos pœnis non coercerent,

non tantum non ferendos, ſed lapi-
dibus obruendos eſſe, ne ex pœnæ
neglectu ſalus reipublicæ labefceret.
Plut. eodem loco.

Alphonſus.

Cum equitem luxurioſum, & bo-
norum ſuorum decoctorem ponere
velleret, quibusdam à rege obnixè pe-
tentibus, ne in corpus lueret debita,
quæ ille plurima per luxum libidi-
nèque contraxerat: reſpondit, E-
quitem hunc neque ſui regis gratia,
neque patriæ commodo, neque pro-
pinq. uorum & amicorum zre alieno
ſuſcepto tam grande patrimonium
profuſiſſe, ſed omnem ſuam ſub-
ſtantiam corpori induſiſſe. In corpo-
re igitur luere æquius eſſe, vt pœna
malefactis ex æquo reſpondeat. Pa-
normit. lib. 1. de rebus ab Alphonſo
rege geſtis.

Manes.

Manes Florentius cum meretrice
deprehenſus, cum pro more in per-
petuam facti ignominiam (nam in
Anglia, qui extra matrimonium mu-
lieribus commiſcentur, in conſpe-
ctu populi, rerentis tantum ſcemo-
ralibus, nudi eccleſiam circumire
cogebantur) exueretur à ſacerdo-
tibus, ſcemoſali tantum conſeſſo, o-
mni parte nudus eſſe voluit. verum
cum interrogaretur, an non pude-
ret coram virginibus, mulieribus, o-
mnique populo virilia oſtentare?
Minimè, inquit, gentium. Nam pu-
denda hæc, quæ peccauerunt, ea po-
riſſimum dare pœnas decet. Æneas
Sylvius libr. 1. de dictis & factis Al-
phonſi.

*Vide ſuprà de Diſciplina &
Impunitate.*

De pœna mitigata.

Alexander.

Quum Græci qui apud hoſtes ſti-
pendium faciebant, veniſſent
in poteſtatem Alexandri, Athenien-
ſium

ses quidem iussit Alexander in compedibus seruari: quòd quum ex publico stipendium haberent, tamen apud hostes meruissent. similiter & Thessalos quòd regionem optimam nacti, non eam colerent. Thebanas verò dimisit dicens: His per nos nihil est reliquum, neque ciuitas, neque agri. Ita moderatus est pœnam, vt mortem commeritis non indiceret, nisi vincula: & culpam eorum qui necessitatem excusare poterant, in se transtulit: Plut. in apoph.

Sylla.

Milites in bello sociali quum Albinum virum prætorium fustibus mactassent, Sylla tam atrox facinus impunitum reliquit, dicens, se nilis posthac promptioribus viturum in præliis, dum peccatum, fortiter gerendo rem, studebunt pensare. Plut. in Sylla.

M. Cato.

Cato ipso die comitorum quendam è sponsoribus damnauit, ac pecuniam illi traditam in alium transtulit. At populus admiratus Catonis iustitiam damnato pœnam remisit, dicens satis dedisse pœnarum, quòd à Catone damnatus esset. Erasim. Rot. lib. 5. apoph.

Fronto.

Suprà de Indulgentia & impunitate.

*Huc refer apoph. de Clementia,
Humanitate, Indulgentia,
Venia, &c.*

De pœnitentia.

Pausanias.

Cum in conuiuio quodam Simonidem philosophum orasset, vt aliquid ex sapientiæ arcanis in medium adferret: Simonides dixisse fertur, Memento te hominem esse. Sed Pausanias in summa rum felicitate constiturus, non magnopere philosophi dictum curauit. Cum verò po-

stea in Chalceæco cum fame luderetur, iamque morrem omnium inferrimam ob oculos videret, magna voce exclamasse fertur: ô Cœlestis spes, magnum quiddam in sermone tuo inerat. ego verò inani persuasione sum adductus, vt eum nullius in mentem putarem. Aelianus libro 9. Var. hist.

Isæus sophista.

Isæus sophista cum primos partitæ suæ annos in omnibus voluptatibus contriuisset, vir factus in melius vitam instituit. Cum igitur se cum amico deambulasset, qui eum in mofam ostenderet puellam, interrogasset: que vitrum formosa videretur, respondit Isæus: Nihil hîc iudicandum, quandoquidem desij laborare aliculis, Philostratus in sophist.

Theodosius Imp.

Dicere solebat, Nihil esse rari, si quis homo cum sit, è vita excedat. Vnius autem Dei esse, eum qui mel mortuus sit, per pœnitentiam ad vitam reuocare. Nicephorus lib. 14. cap. 3. Ecclesiasticus histor.

De poesi.

Gorgias.

Dicebat, tragœdiam esse deceptio nem, qua qui alterum deceptus iustior esset eo qui non deceptus, et qui deceptus esset, sapientior esset eo qui nò esset deceptus. Fallit in tragœdia tractans argumenta cuncta, sed ad eò se ite, vt vera credatur. Iustior autem ille videtur, qui quando prodest: & sapientior est, qui per fictas fabulas discit quid sit honestum. Plutarch. de virtutis audiendis.

Plato.

† Frustra Poëticas fores cotem sui passare dicebat. In Phædo, & Seneca de tranquill. an. cap. 1.

Lacones.

Nec comædias nec tragædias poetarum audiebant, utpote in quibus omnes leges, stupra, incestum, adulteria, iniurias, furta, cæteraque vitia exprimentur. Nec placuit his orūdā excusatio, qui fabulas ad luptatem fingi, non ad finem veri, sunt: cū hæc voluptas imbellium animos corrumpat. Hanc ob causam Archilochum poetam cū venisset Lacedæmonem, ea hora expulerunt: quod intellexerant ab illo scribitur, satius esse abiicere arma, quam scribi. Plut. in Lacon.

Anonymus.

Lacedæmonius quidam percontatus, quid ipsi videretur Tyrtaus poeta? Bonus, inquit, ad depravandos enim animos. Quemadmodum vero iudicabat Homeri poetam inesse reipub. qualem instituere volebat: ita Lacedæmonij non recipiant poetas, qui blanda scriberent, ius quam salubria. Plut. in Lacon.

Cleomenes.

suprà de Lectationis delectu.

Demonax.

Admeto poetæ insulto, iactantigramma monostichon, quod tenentem mandasset suæ addendum carminæ (carmen erat, corpus humi tegitur, Admetus ad a-

volans.) Respondit, adeo sibi placere carmen, ut magno emprū cuperet, si iam sic esse ascriptum. Teste optans mortem, qui vita erat indignus. f. lib. 8. apoph.

Pausanias Cleombroti F.

Interrogatus, cur Tyrtaum poetam Spartæ civem fecisset? Ne quis, inquit, externus dux nobis fuisse videtur. Poetæ enim apud Lacedæmonios in nullo planè erant pretio, ob lasciviam ex urbe eiecerunt. Plut. in Lacon.

Philoxenus.

Dionysium sua carmina recitantem, quum alij per assenationem lau-

darent, exclamavit: Abducite me in latumias. Subindicans hoc esse tolerabilius, quàm audire laudareque tam mala poemata. Nam antea rex offensus, miserat illum in lapidicinas. Erasmi. lib. 6. apoph.

Sylla.

Quum ipsi libellum malus poeta de populo subiecisset: quod in eum epigramma fecisset, tantummodo versibus alternis longiusculis, statim ex his rebus quas tum vendebat, iussit ei præmium tribui, sub hac conditione, ne quid postea scriberet. Existimabat ille etiam mali poetæ operam aliquo dignam præmio. Simul autem & silētium redemit ab eo qui scribere nesciret: quemadmodum facetus quidam apud nos, si quando incidisset in malum tonforem, dabat duplum pretium, hac lege, ne rediret. Erasmus libro 6. apoph.

De poetica fictione.

Attius poeta.

Interrogatus cur non ageret causas, quum in tragædiis optimè tractaret argumenta? Quoniam, inquit, in tragædiis ea dicuntur, quæ ipse vobis: in foro adversarij dicerent, quæ minimè vellem: Idem fit in dialogis, ubi qui scribit opus, unicuique tribuit orationem, qualem putat esse commodam: in iudiciis secus fit. Erasmi. lib. 6. apoph.

Euripides.

Cuidam dicenti, Carmen condidisti: ex modis ad tripudium accommodis: alio dictum hoc ridente, Ni stupidus esset, inquit, non risisset, quæ res serias Lydiis modis temperarim: Lydij modi lasciviores sunt. Porro quæ per se tristia sunt, ea decet arte exhilarare. Refert hoc Plutarchus in libello *de re athenis*. Quum Euripides choream agentibus succinisset, cantionem quandam modulatam versus illorum risit. Cui Poeta: Nisi stupidus esses, & expers aff. & aures, haud qua-

quam risisses me canente mixolydiū.
Eras. 6. apoph.

Pinarius.

Montanus Attilij Butæ carmen recitabat. Quumque quidam indignaretur, quod toto die recitasset, negaretque ad illius recitationem accedendum, Maeste Pinarius ait: Nunquid possum liberalius agere? paratus sum illum audire ab exortu solis usque ad occasum. Gaudebat enim is poeta, subinde repetere ortus & occasus descriptionem. Notat autem & Horatius eos, qui ornatus gratia vel immodicè, vel non suo loco affectant tales descriptiones.

Aur stansen Rheni, plinius describitur arcus.

Eras. Rot. lib. 8. apoph. ex Seneca.

Varus.

Quum à Montano recitarentur verius, quib. exortus solis describeretur, Varus equus Romanus dixit: Incipit Buta dormire. Rursus quum succederet descriptio occasus: Qui dicit, inquit, iam nox est? Ibo, & Butam salutabo, eodem scommate taxans & affectatum carminis decus, & Butæ præposteram vitam. Eras. ex Seneca.

Iobolenns.

Passienus Paulus eques Romanus, sed dubiæ sanitatis, quum recitans e-legias suas, sic auspicaretur, Priscus iubes: Priscus Iobolenns qui tum aderat, Ego verò (inquit) non iubeo. Protinus ingens omnium risus exortus est. Fingunt enim poëtae suo arbitrio quicquid libet. At priscus non tulit poëticam fictionem. Eras. lib. 8. apoph.

De populo.

Epicurus.

Dicebat se nunquam voluisse placere populo. Nā quæ ego scio, inquit, non probat populus: quæ probat populus, ego nescio. Seneca epist. 21. ad Lucill.

Seneca.

† Quid illa laudata, & omnibus præferenda artibus rebusque Philoſophia præstabit? scilicet, ut malis tibi placere quam populo: ut æst mes iudicia, nō numeres; ut sine metu Deorum hominumque viuas (quia sapiens rationis lege, non metu ducitur) ut aut vincas mala, aut finias. Ceterum si te video celebrem secundis vocibus vulgi, si te intrante clamor, plausus & pantomimica ornamenta obstreperint: si tota ciuitate, te scemine puerique laudauerint, quidni ego tui misereat, cum sciam quæ via ad istū fauorē ferat? Epist. 19.

Idem.

† Nec inuideamus altiùs stantibus: Quæ excelsa videntur, prærupta sunt. de Tranquill. an. ca. 10.

De potestate & potentia.

Diogenes.

Interrogatus, quomodo quis vivere debeat sub potestate: Perinde atque ignivendum esse dicebat: neque nimis propè accedendum, ne exuraris, neq. nimium procul, ne rigeas. Antonius in Melissa par. 2. serm. 1. Stob. serm. 43. idem apoph. tribuitur Antistheni.

Chryſippus.

Rogatus, cur potestatem omnem in Repub. adeò fugeret? respondit: Quia si quis malè rexerit, diis pœnas dabit: si bene, odio à ciuibus habetur. Stob. ser. 43.

Demoſthenes.

Audiens quosdam in Repub. euehi cupere: Omnium difficillimum esse dixit, ut hi qui potestatem habent in multos, multis placeant. Stob.

Idem.

Dicere solebat, duabus viis propositis, quarum altera ad pulpitem oratorium, altera ad inferos duceret: prudentem virum præoptaturum esse eam quæ ad inferos ducit, potius quam quæ potestate hominem subleuat.

leuaret. Stob.

Eumenes.

Fratribus suis crebrò dicere solebat: Si me ut rege vñ fueritis, vobis tanquã fratribus gratificabor: sin autem tanquã fratre, ego vobis ut rex, Antonius in Melissa par. 2. sermone 1.

M. Cato.

* Dicebat potentes parcè uti potestate debere, ut semper vti possint. Stob. sermone de magistratu.

Lucin. Varius.

Cùm Africano illi maiori corona sæpius in conuiuio imposita rumpe- retur, Licinius Varus accomodãti dixit, Noli mirari si nõ cõuenit, caput enim magnũ est. Sètiens, hominẽ esse præpotentem, cui nõ quæuis corona congrueret. Eras. lib. 6. apoph.

L. Crassus.

Lucius Philippus consul L. Crasso, summæ dignitatis & eloquẽtiæ viro, manum iniici iusserat, eo quòd vocẽ illius indignè ferret, qua dixerat, si- bi alio senatu opus esse. At Crassus reiecto lictore: Nõ es, inquit, mihi tu Philippe consul, quando ego tibi nõ sum senator. Eras. lib. 6. apoph.

Seneca.

† Ut fulmina paucorum periculo cadunt, omnium metu: sic animaduersiones magnarum potestatum, terrẽt latius quàm nocent, non sine causa. Non enim quantum fecerit, sed quantum facturus sit, cogitatur in eo, qui omnia potest. li. de clem. c. 8.

Idem.

† Innumerabiles sunt qui vrbes, qui populos habuere in potestate, paucissimi qui se. In præfat. li. 3. Nat. Quæst.

Iamblichus.

† Equè tutum est, ais, furenti dare gladium, ac scelesto potentiam. Stob: serm. 2.

Cn. Lentulus.

Cn. Lentulus Marcellinus consul in concione grauter questus est de Magni Põpei immodica potẽtia. Huius orationem cùm populus clara voce acclamans approbasset: **Acclamate,**

inquit, acclamate, Quirites, dũ licet, iam enim vobis impunè facere non licebit. Significans, illius potentiam breuicò magnitudinis euasurã, vt nulla in re tutũ esset vllò pacto resistere, si quid illi collibuisse. Eras. lib. 8. apoph. Val Max. lib. 6. cap. 2.

Anonymus.

Cùm Pompeius graui laboraret inuidia propter immodicam potentiam, & ob vulnus fasciæ linea tibiam vinctam haberet, dixit aliquis: Quid refert vbi gestet diadema, in capite an in crure? nam candidum amiculũ olim erat in signe regum. Eras. lib. 6. apoph.

C. Cæsar.

Proferentibus in medium, quòd Sylla dictaturam deposuisset, Cæsar perpetuam gereret, quòd minimum aberat à tyrannide, respondit Iulius Cæsar: Syllam nescisse literas, eoque dictaturam deposuisse. Dicãt grammatici discipulis, cùm præeunt, aus recitant scribenda. huc alludens, dixit illum nescisse literas. Eras. lib. 4. apoph.

Idem.

† Duas res esse dicebat, quibus & quæreretur & cõseruaretur potestas: Milites nimirum, & pecuniam. Dio. lib. 42. 32.

Plutarchus.

* Ne puero gladium, prouerbio dicitur. Ego verò dixerim, inquit: Ne puero diuitias, nec viro doctrinæ experti potentiã, Stob. ser. de magistr.

De potestate breui.

Cors.

THebanis gloriantibus quòd Lacedæmoniis imperarent. Vidi, inquit, torrentes perennibus fluuiis maiores factos, sed ad breue tempus. Antonius in Melissa par. 2. ser. 2.

Nerua.

Ad quandam ipsum consolari volentem hoc argumento, quòd diceret, genesin Veri non esse rectè colle-

tam, eoque spem esse illum diu vi-
cturum: isthuc, inquit, tu facile dicis,
qui patrimonij tui non Reipub. qua-
ris hæredem. Sætiens magni referre,
vt bonus princeps quàm diutissimè
viuat. Ex Dione Cassio.

Æl Veru.

Morbo grauatùs sæpè dicere sole-
bat, principem sanum mori debere,
non debilem: quòd superiores impe-
ratores plerique violenta morte pe-
rissent: eamque mortem, vt breuem
simul & inexpectatam, Cæsar opta-
uit, & obtinuit. Spartianus.

Tiberius.

† Caligulæ blandienti moriens di-
xit, Bene tu, qui sole occidente reli-
go ad orientem te confers. Dio. Cass.
lib. 58.

Vide supra de Consuetu breui.

De præceptore bono ac fideli.

Socrates.

CVM Xenophontem obuium in-
terrogasset, vbínam locorum
varia venderentur merces, quibus
vulgò vtuntur homines: & prom-
ptè ad hoc respondisset, Xenophon
interrogauit iterum, Vbínam homi-
nes fierent meliores? at cùm adole-
scens respondisset se id nescire: Me
sequere, ait Socrates, & hoc ex
me disces: Absurdum est, scire vbi ea
quæ ad vitium sunt venalia reperias:
vbi autem doctus & probus euadas,
negligere. Eras. l. 3 apoph.

Idem.

Cùm Æschines ambiret esse de nu-
mero discipulorum Socratis, excu-
sarétque verecundè paupertatè suam,
ac molestè ferret, quòd cùm Socr. ce-
teri amici diuites multa largirentur,
sibi nihil esse quod daret, præter se-
ipsum: Annon intelligis, inquit, quàm
magnù munus mihi dederis? nisi for-
tè teipsum paruo existimas? Itaq; mi-
hi curæ erit, vt te tibi reddam melio-

rem quàm accepi. Alij Sophistæ cū-
meras nugas docerent, nullū admi-
tebant discipulum, nisi magna men-
cede. Socrates, nihilominus libenter
recepit inopem quàm opulentos. I-
ras. l. 3 apoph. ex Seneca.

Anisthenes.

Rogatus, cur esset discipulis ta-
seuerus? Et medici, inquit, ægrotos
suos simili modo obiurgant. Signifi-
cans, se in vitia sæuere, & non in ho-
mines aut discipulos, nec vitia sana-
blandiendo. Laet. l. 6. c. 1.

Agasicles.

Cùm Agasicles Lacedæmoniorum
regi diceret quidã, admirari se, quò-
d cùm esset audis discendi, non ac-
iungeret sibi Philoponem sophistan
regali prorsus indole, respondit. Ec-
rum volo esse discipulus, quorum
sum & filius, significans, non mini-
interesse quos nactus sis parentes
quàm quos adsciscas præceptores:
Etenim vt liberi feruè referunt ma-
iorù vnde progati sunt ingenium
ita præceptorum vitia demigrant in
eos quos instituunt. Et honestæ vitæ
institutio potissimùm ab illis petèd
est, qui virtutem ipsis factis præstite-
runt, non ab iis qui compositis art-
verbis de virtute nugantur. At nunc
summi orbis monarchæ futuri, Dei
immortalem, quibus interdum viris
teneris annis formandi instituendique
creduntur? cùm principi non mi-
nus tum perniciosum sit, tum indeco-
rum, ab inhonestis institui, quàm na-
sci. Nec quælibet artes discendæ sunt
principi, sed hæc duntaxat quæ tra-
dunt rationem rectè administrandi te-
gnum Eras. ex Plut. in Lacon.

Anonymus.

Lacon quidam pædagogus pueri
cura suscepta, cùm interrogaretur,
quid esset illum docturus? Efficiam,
inquit, vt honestis delectetur, turpi-
bus offendatur. Nihil efficacius ad
veram felicitatem, quàm amare vir-
tutem propter se, odisse vitium pro-
pter se. Plut. in Lacon.

Alius.

Alius.

Spartanus quidam interrogatus, quid conferrent utilitatis pueris adhibiti pædagogis? Efficunt, inquit, ut quæ sunt honesta, eadem pueris fiant etiam iucunda Plut. in Lacon.

Alexander.

Aristotelem, cui puer formandus fuerat traditus, summa veneratione prosequeretur: dicens, se illi non minus quam patri debere, quod à patre viuendi, à præceptore bene viuendi initium accepisset. Plutarch. in eius vita.

M. Antonius.

Suprà de affectibus humanis.

De præceptoribus malis & indoctis.

Diogenes.

Olim in scholis pingi solebant Musæ, ceu studiorum præsides: ingressus igitur scholam Diogenes, cum videret multas Musas, discipulos admodum paucos, dixit præceptoris: Cum diis multos habes discipulos. Ludens ex ambiguo sermonis. Nam Græci cum diis dicunt, pro eo quod nos dicimus, fauentibus eis. Interdum τῶν id est, cum, significat comitem Cum multis te defendi, id est, multi tecum te defenderunt. Laer. libro 6.

Idem.

Puerum conspiciens indecorè se gerentem, pædagogum illius baculo percussit, dicens: Cur sic instituis? Indicans, primæ ætatis formatoribus potissimum imputandum esse, si adulescentes euadant malè morati, aut fecus. Aphthonius & Priscianus.

Alcibiades.

Ludum literarium ingressus, poscit Iliadem Homeri: cumque ludimagister negasset sibi esse quicquam Homeri, impexit illi pugnum, & abiit: declarans, impudenter eum docere literas, qui non semper Ho-

merum haberet in sinu. Eras lib. 5. a. poph. ex Plut. apoph.

De præconibus laudum.

Themistocles.

Sciscitatus, utrū Achilles esse malus, an Homerus? Dicit ipse prius, inquit, utrum malles esse victor in Olympis, an præco, qui victores pronuntiat. sentiens, multo præstantius esse res egregias gerere, quam gestas celebrare. Homerum præconi conferens. Plutarch. in Græc. apophthegm.

Seraticus.

Apud Abderitas agens, conspicuus illic singulisciuum singulose esse præcones, adeò ut propemodum maior esset præconum numerus quam ciuium, à cœna cepit per ciuitatem summis pedū digitis ingredi, demissis in terram oculis. percontantibus autem Abderitis, quid mali repente accidisset illius pedibus, ita respondit: Cæterum quidem bellè valeo toto corpore, & ad cœnam curro celerius ipsis adulatoribus, illum enim metuo, ne ingrediens præconis pedem offendam. Sentiens, illic præconum plena omnia. Athen.

Alexander.

Cum nuntius quidam gaudio gestiens, porrectaque manu accurreret, rem prosperè gestam ei narraturus: Quid mihi bone vir magni nunciabis, nisi nuncios Homerum reuixisse? significans, omnium præclarè gestorum gloriam abolendam, nisi contingeret talis præco, qualis fuit Homerus. Plut.

Idem.

Ilium profectus, & Achillis statuum coronans: O te felicem, inquit, Achilles, cui viuo talis amicus, mortuo talis contigerit præco. De Patroclo loquens, & Homero: quorum ille fidissimus Achilli fuit amicus, hic defunctum Iliade tota celebravit.

Plut. in vita Alexandri, & Cicero pro Archia.

De præda militari.

Themistocles.

Quum aliquando ad mare visendi caudera gratia accessisset, ac torques armillasque passim discensas videret, ipse quidem præterit, sed amico qui sequebatur dixit: Collige tu tibi, nam tu Themistocles non es. Ne tam obuia quidem præda commoueri potuit, ut quicquã ageret indignum egregio duce, cui gloria debet esse satis magnum virtutis præmium. Plut. in vita Themistoclis.

Alexander.

Quum in Arbelis de rerum summa periclitatus esset, conficturus cum mille hominum millibus ad pugandum instructis, adierunt illum milites aliquot ipsi bene volentes, deferebantque cæteros, quod in castris inter se miscerent sermones, conspirarentque ne quid prædæ in regionum tentorium deportarent, sed ipsi totum in suum verterunt lucrum. His auditis subrisit Alexander: Fauſta, inquit, nuntiat. Siquidem audio sermones virorum ad vincendum, non ad fugiendum animatorum. Nec illum fefellit diuinitio: plurimi namque milites regem adiere, dicentes: Bono animo esto rex, neque metuas hostium multitudinem, qui ne pudorem quidem nostrum ferre potuerunt. Plutarch.

Annibal.

Profugus, apud Antiochum regem agebat. Is ostendit illi suum exercitum barbarico apparatu magnifice instructum, sed ad prædam magis quam ad bellum. Hæc omnia quum diligenter esset contempſatus Annibal, rogauit Antiochus, num hæc omnia satis essent futura Romanis? Tum Annibal, Planè satis arbitror, etiamſi auarissimi sint Romani. Lusit

Pænus ab inexpectato. rex de prælio sciscitabatur, iste respondit de præda. Quid enim aliud est miles imbellis, auro, argento, cæterisque rebus ad prædam inuitantibus instructus? Plut.

De præmio virtutis.

Socrates.

Interrogatus, quænam ciuitas ritè gubernari possit? respondit, Cum boni inuitantur præmiis, iniusti dantur pœnas. Ex Platone recitat Brus. libr. 5. cap. 8.

Idem.

Præmia decreta iis qui in Olympiis aut Nemeis vicissent, contraxit eaque maiora decreuit iis qui in bello pro patria fortiter occubissent, dicens, illos & dum exercentur, magnis impendiis exerceri: & si vicerint, magis aduersus patriam quam aduersus hostes coronari: & quam se nuerint, ad nihil vtile euadere, haud aliter quam detrita pallia: ut qui nec bello sint vtilis, nec gerendæ Reip accõmodi. Laër. l. 1.

Solon.

Interrogatus, vnde Respublica maxime vigret: Si boni, respondet, præmiis incitantur ad virtutem, mali autem ad virtutem negligentes, coercentur pœnis. Stob. ser. 41.

Tritanæchmes.

Quum post cladem acceptam Persis, quidam ab Arcadia transfugissent auxilia pollicentes, producti sunt in conspectum Xerxis. Ibi Persis percontantibus, quid agerent Greci? respõderunt, eos celebrare Olympia, ac gymnasia equeſtriæque certamina spectare. Rursus percontantibus, quod esset certaminis præmium responderunt, coronam oleaginam. Hic Tritanæchmes Artapani filius versus ad exercitum præfectum: Pa-pæ, inquit, Mardonii, in eiusmodi viros nos incitasti ad pugandum qui nec pecuniarum gratia certamina agitant

sed virtutis ac laudis? Ea vox cum visa est timida, ut sapenumero prudentia haberetur pro ignavia. Herodotus in Vrania.

Lycurgus.

Suprà de pœna malis infligenda.

Lysander.

In interroganti Persæ, quam Remp. maxime probaret? Eâ, inquit, in qua virtibus viris ac meticulous congrua utrisque redduntur. Sensit virtutem inuitari præmiis, ignavos excitari ignominia. Nimirum hoc est quod apud Homerum stomachatur Achilles, tatum honoris haberi ignavis ac fortibus. Ea sententia non solum habet locum in Repub. verum etiam in priuatis familiis. Sunt enim hæc duo præcipua ad conseruandam cuiuslibet gregis disciplinam. Honos enim non solum alit artes, ut habet proverbium, verum etiam virtutem. Nec tam refert, monarchia sit, an aristocratia, an democratia, an aliqua Reipub. forma ex his temperata, quam, ut in quaunque gubernatione discrimen habeatur publicum inter viros vtiles Reipubl. & suo viuentes abdomini. Plut. in Lacon.

Idem.

Suprà tit. de Laudis contemptu.

Agis vltimus.

Cum iam ad dirum mortis supplicium duceretur, interrogatus ab Euthoro, num quid pœniteret eorum quæ fecerat? Nequaquam pœnitet, respondit, nil enim aliud feci, quam quod prudentiam cum honestate semper coniunxerim. Sciuit nimirum vir ille bonus, ipsam virtutem abunde magnum esse sui præmium: quicumque sequatur euentus. Plut.

Galienus imp.

Taurum ingentem quem in arenam misisset, prodissetque ad eum ferendum venator, neque productum deici potuisset occidere, Cæsar coronam venatori misit: mussitantibus cunctis, quid rei esset, quod homo ignauissimus coronaretur? Galienus

per Curionem dici iussit, Taurum toties non ferire difficile est. Ludæ significauit, graue discrimen esse toties tauro occurrere, etiam si non ferias. Trebellius Pollio.

De præfagiis.

Vect. Valens.

Quum à Claudio Cæsare immineret periculum, atque interim Silius cum Messalina domi vindemiæ simulachrum omnium lasciuiarum genere celebrarent, conscendit præaltam arborem, & in ea prospexit: specie stabat: interrogantibus quid aspiceret? respondit, Tempestatem ab Ostia atrocem. Id sine ioco dixit, siue forte lapsa vox est, in præfagium vertit. Mox ad sunt à Cæsare nuntij qui vindictam parant. Is Silius erat adulter, cui palam nupserat Messalina, quam Cæsar dissimulantem confirmatis nuptiis supplicio affecit. Eras. l. 6. apoph.

Vide titul. de Diuinatione & Ostentis.

De precatione, siue oratione hominis ad Deum.

Socrates.

Nihil ultra petendum à Diis immortaliibus arbitrabatur, quam ut bona tribueret: quoniam iam demum sciret quid unicuique esset vtile: nos autem plerumque id votis expetere, quod non impetrasse melius foret. Etenim deissimis tenebris inuoluta mortalium mens, in quam latè patetem errorem cæcas precationes tuas spargis. Diuitias appetis, quæ multis exitio fuerunt: honores concupiscis, qui plures pestem dederunt: regna tecum ipsa voluis, quorum exitus sapenumero miserabiles cernuntur. Splendidis coniugiis iniiciis manus: at

hæc vt aliquando illustrant, ita nonnunquam funditus domos euertunt. Desine igitur stulta futuris malorum tuorum causis quasi felicissimis reb. inhiare, tæque totum cœlestium arbitrio permittite: quia qui tribuere bona ex facili solent, etiam eligere aprissima possunt. Valerius Maxim. lib. 7. cap. 2.

Bias.

Eos qui sibi mentem à Deo bonam largiri precarentur, nec tamen disciplinam capefferent, parum cordatos esse dicebat. Quando neque vt pictor quisque bonus euadat, dari sibi à Deo bonos colores & lineã exoptat, quin magis artem perdidit: Sicut nec votis proficit, qui musicus esse cupit, nisi artem consecratur. Ad eò nihil prodest circa preces occupari nisi rectè viuendi studio tenearis. Stob.

Idem.

Aliquando cum impiis ac scelerosis hominibus nauì uehebatur, & quò omnes periclitarentur, impiis deorù opem implorantibus: Silere, inquit Bias, ne dii vos nebulones hęc nauigare sentiant. Deus autem impiorum precibus irritatur magis ad vindictã, quàm ad opitulandum flectitur. Laër. lib. 1. c. 6.

Diogenes.

Suprà de Decoro vbique in omnibus obseruando.

Epicurus.

Dicebat, Si mortalium omnium votis Deus responderet, propè futurum esse vt vniuersum genus hominum pereat. Quando quidem videre est, tantas, tamque diras & exitiales imprecationes vicissim hinc inde vulgò effundi. Stob.

Athenodorus.

Multum eos damnari debere aiebat, qui longis orationibus Deum fatigarent, eaque peterent, quæ peti ab eis homines scire nollent. Rogandùmque solùm de iis Deum esse, quæ minimè molestè homines ferrent, etiam si ab omnibus intelligantur. Ad

debat, etiam ita cum hominibus homines viuere debere, non secus ac si Deus eorum semper actiones intueretur. Hoc autem modo illos carpebat, qui iniusta à Deo peterent, & ipsi sibi, quò minus exaudirètur, impedimento essent. Fulg. lib. 7. cap. 2. ex Seneca, cuius verba hæc sunt epist. 10. Tunc scito (inquit Athenodorus) esse te omnibus cupiditatibus solutum, cum eo peruenis, vt nihil Deum roges, nisi quod rogare possis palam.

Lacones.

Si quando diis supplicarent, summa deprecationis hæc erat, vt dii immorta es bonis nil aliud adderent, quàm honesta, præterea nihil. Non aliud petebant virtutis præmium, quàm honestam famam, cum multa alia sint aliarum gentium vota: non solùm multiloquia, verùm etiam inutilia, nonnunquam & turpa à diis postulantium. Plutarchus in Lacon.

Vide apoph. de Piitione.

De principe bono, ac eius in regni administrationis officio.

Salon.

Dicebat, eum principem meritò laudandum esse, qui Democratiã ex monarchia ciuib. constitueret. Stob. ser. 46.

Idem.

Tùm primum imperium gerendùm esse suadebat, si quis prius ferre imperium didicerit. Quomodo enim aliis imperare poterit is, qui ipse imperium non est passus? Potest autem hoc apophthegma referri ad eos, qui prius alieno parendo imperio, discunt imperium in alios gerere. Vel qui prius cupiditatibus imperant suis, quàm in alios exerceant imperium.

Neque

Neque enim idoneus est ut aliis dominetur, qui ipse seruit affectibus: neque rex aliis esse potest, nisi quem prius ratio rexerit. Diogenes Laërtius in eius vita, & Erasmus in proverb. Non bene imperat, nisi qui paruerit imperio: & Antonius parte 2. serm.:

Pythagoras.

Ita imperandum esse principi dicebat, ut veneretur magis quam metuatur. Reuerentiam enim admiratio, timorem odium comitatur. Stob. ser. 4. 6.

Cleobulus.

Felicem existimabat principem qui nemini conuersantium sibi crederet. Stob. ser. eod.

Pistacus.

Eum demum principem laude dignum existimabat, qui efficit ut subditi metuant, non ipsum, sed pro ipso. Ibidem.

Bias.

Optimum principem pronuntiabat esse, qui utatur patriæ legibus. Ibidem.

Chilon.

Optimum esse regem dixit, qui operam dat, ut non metuatur. Eodem serm.

Thales.

Pronuntiavit, principis felicitatem existimare se, si vitam obiret, postquam consueuisset iuxta naturam. Ibidem.

Socrates.

Dicere solebat, eum esse optimum regem & principem, qui à propriis affectibus temperaret. Phauorinus.

Plato.

Tum demum beatum terrarum orbem futurum prædicauit, cum aut sapientes regnare, aut reges sapere cœpissent. Plato ipse epist. 7. Cicero epist. 1. ad Quintum fratrem. Valer. Max. lib. 7. cap. 1. Agapetus ad Iustinianum Cæsarem.

Idem.

Principem laude dignum esse existimabat, qui sibi ipsi prius, deinde aliis commodè imperare possit. Anc. in Meliss. par. 2. ser. 1.

Aristoteles.

† Non contingit, ait, eum bonum principem agere, qui sub principe non fuit. Idem 3. Polit.

Idem.

† Princeps debet esse Dei cultor, quia minus timent homines iustum pati à Principe, si Dei cultorem eum putant. Ibid. 1. 5.

Aniſthenes.

† Non solum sapientia præstare eum par est, qui antecedit Imperio, sed etiam religione & pietate. Plu. de profect. morum.

Isocrates.

Dicebat, optimum principem semper imitari eum, non qui maximum imperium acquisierit, sed qui optimè præsentibus usus sit. Anton. in Meliss. par. 2. ser. 1.

Anacharsis.

Bonum principem iudicabat eum esse, qui non solum prudens sibi videretur, sed bono & iusto aliorum consilio ludens acquiesceret. Stob.

Philon.

Eius dictum est: Si vis bonus esse rex, cum fortitudine benignitatem & mansuetudinem serua, ut non formidolosus, sed reuerentia dignus tuis subditis videaris. Phauorinus.

Bion.

* Oportere bonum principem à magistratu discedentem, non ditio-rem, sed clariorem euasisse dicebat. Stob. ser. de magistratu.

Agathon.

Dixit principem oportere triam meminisse: primum quod imperet hominibus, deinde quod secundum leges, tertio quod non semper imperet. Eod. ser.

Musonius.

Dicebat, conandum esse principi ut venerandus potius subditis sit,

quàm metuendus: illum enim grauitas sequitur, hunc inhumānitas, Stobz.

Xenophon.

Suprà de Liberalitatè.

Archidamidas.

Suprà de Mansuetudine.

Agis.

Ad Agidem Archidami filiam quū quidam dixisset, Philippum effecturum, ne Lacedæmonis pateret iter in Græciam: Nobis, inquit, & hospes, nostra patria sufficit ad illic viuendum. Pectus ad vtrumque paratum: & ad proferendum imperium, si contingat: & ad boni consulendum fortunam licet mediocrem, cūm plerunque principes id quod obtingit malè administrant, nec vllis fatientur ditionis accessionibus. Plut.

Agésilau.

Licet Lacedæmoniorum rex esset, post multa egregia facta nequaquā sibi principatum, sed tum Rempublicam, tum sociis & amicis Reipublicæ gerere dicebat. Quo dicto docere voluit, ita demum qui potitur imperio, verè legitimèque imperare, cūm & ipse patet imperio legum, & eorum, qui in Republica magistratu funguntur. Plutar. in Lacon. apoph.

Idem.

Illud assiduè in ore habuisse fertur: Principis esse, non mollicie delicisve, sed temperantia ac fortitudine priuatis hominibus antecellere. Plut. in Lac. apoph.

Idem.

Celebratur & hoc illius dictum, principibus potissimū ediscendum Imperatoris officium esse, erga rebelantes audacia, erga subiectos beneuolentia vti, quod idem Maro nobili carmine docuit:

Parcere subiectis, & debellare superbos.

Neque enim verè victor est, qui iracundiæ vindictam flagitanti frænum

nescit imponere. Plutar. in Lacon. apoph.

Idem.

Illud sibi cum primis ducere solebat gloriæ: quod cum rex esset, ceterisque consilio prospiceret, nihil fecius in laboribus obeundis nemini cederet: quodque sibi ipsi imperaret, suique (vt ita loquar) rex esset, id pulchrius esse iudicabat, quàm quod regnum obtineret in alios. Plutar.

Idem.

Cūm Spartanos pecuniæ deficerent ad bellum, eo quod alerent externum militem, Agésilau in Ægyptum profectus est, ab Thaco Ægypti rege accitus stipendio. Ceterū Agésilau ob corpus incultum, ac vestis vtilitatem, venit in contemptum eius gentis hominibus, qui sperarent se visuros Spartanum regem talem, qualis esset rex Persarum, corpore decentissimè ornatum: perperam sanè de regibus sentientes, quos externo cultu putabant æstimandos potius, quàm animi virtutibus. Nihil ille quidem de cultu ac victus simplicitate mutauit, sed interrim ostendit, maiestatem dignitatemque regiam non vestium splendore, sed prudentia ac fortitudine parari oportere: grauitèrque taxauit vulgares monarchas, quibus si diadema, purpuram aurum, & gemmas detrahas, nihil videas præterea regium, Plutarchus in Lacon. & Athenæus.

Idem.

Quum à rege Persarum essent allatae literæ, de hospitio, deque amicitia tractantes, non recipit, sed iussit illos regi renuntiare: Nihil esse necesse priuatim ad ipsum literas mittere: ceterū si perspicuum foret illum bene velle Lacedæmonis & Græcis, ipsum quoque illi pro viribus futurum amicum. Quod si deprehenderetur insidias tendere, ne putet, inquit, quod me sit habiturus amicum

etiam!

etiam si multas ab eo recepero episto-
as. Quid hoc animo sublimius, cui
in omnibus rebus gerendis hic vni-
us erat scopus, consulere Reipubli-
cæ commodis? Plutarchus in Lacon.
Popoli.

Idem.

Si quid esset quod per milites ce-
riter confici vellent, primus ipse sub
oculis omnium operas aggrediebatur,
quo vel pudore ad industriam
extimularentur. Efficacissimum ex-
tortationis genus, principem hoc fa-
cere quod ab aliis fieri velit. Eras. ex
Plut.

Idem.

Cum parum instructus esset equi-
tatu, Ephesum sese recepit: ibi opu-
entis denuntiavit, ut quicumque pro-
te virum & equum præberet, à mili-
tia esset immunis. Hac arte factum
est ut pro ignavis, ac timidis diuiti-
ous, breui colligeret & equos & vi-
ros strenuos, ac bello idoneos. Qua
quidem in re dicitur sese Agamem-
nonis exemplum retulisse, quod is
accepta equa generosa, virum diui-
tem, sed ignauium militia expulisset.
Hæ sunt artes excellenti principe digne,
quibus efficitur, ut quod ad reipub-
licam dignitatem incolumitatemve
necessarium est, non per violentiam
nuidiosam extorqueat, sed ea dexte-
ritate impetret, ut nec tenues grauet,
& à ditioribus etiam gratiam ineat.
Plut in Lacon.

Anaxilaus.

Anaxilaus rex percontatus à quo-
dam, quem principem Reipub. salu-
tarem pronuntiaret? respondit: Qui
beneficiis se à ciuibus vinci nequaquam
patitur. Phauorinus.

Agasicles.

Cuidam ab eo sciscitanti, quo pacto
posset aliquis tutò imperare nullo
stipatus satellitio? respondit, Si sic
imperet suis, quemadmodum pater
imperat liberis. Nemo plura dixit
vnaquam maiore compendio. Domini
tantum timentur à seruis, & mali

metu coercentur, quos non corrigit
pudor. Pater quoniam liberis contu-
lit potius quam sibi, diligitur ab illis,
sic ut authoritatem comitetur reue-
rentia. Aduersus hos adeò non est o-
pus satellitio, ut non aliud sic satel-
litium fidelius illorum stipatu. Quòd
si rex benevolentia ac benefactis ad-
iungeret sibi ciuium animus, non es-
set opus barbarico conductitioq; sa-
tellitio: sed nullos habere corporis
sui custodes tutiores quam ciues, er-
ga quos patris gereret affectum. Por-
rò quibus placet hoc dictum, Ode-
runt, dum metuunt, nullos magis ha-
bent suspectos, quam quibus oportebat
maximè confidere: ac multos me-
ruat oportet, quem metuunt multi.
Plutarchus.

Ariston.

Suprà de Hostibus, & inimicis, &
de Hostibus non crudeliter tractan-
dis.

Eusebium philos.

* Illum qui aliis præest & præcipit,
non potestate solùm regendi & im-
perandi, sed dignitate prudentiaque
subditis antecellere debere dicebat.
Item, Boni principes hoc vnum pro-
prium esse lucrum, & instar infini-
torum aliorum, omnia sic facere, ut
& in ipso imperij tempore, & post
id, iustitiæ & bonorum omnium à
subditis testimonium habeat. Steb.
serm. 44.

Epictetus.

* Multa extant de principe, &
eius officio, scitè dicta ab Epicteto.
Inter cætera hæc occurrunt. Quem-
admodum si gubernare nauem co-
nareris, omnino prius artem guber-
nandi perdisceres: ita ciuitatem re-
cturus regendi disciplinam discito.
Ut enim illic nauis vniuersa tuæ si-
dei committitur, ita hîc tota respub.
gubernanda tibi est. Si proposueris
ornamenta quædam ciuitati conse-
crare te ipsum pulcherrimo mansue-
tudinis, iustitiæ & beneficentiæ or-
namento primùm decores. Benefi-

ciis civitatem obstringe, non tectis in sublime structis, sed animis promotis. Præstat enim in parvis domiciliis magnos animos habitare, quàm in magnis ædibus humilia mancipia latere, ceu feras in suis lustris. Quem admodum sol non expectat preses & incantationes ut exoritur, sed illico fulget ac salutatur ab omnibus: ita neque tu (princeps) expectaueris plausus, strepitus, & laudes, ut beneficias: sed sponte confer beneficia, & æquè ac sol amaberis. Stobæus eod. serm.

Leonidas.

Xerxes Leonidæ scripserat, si desinas *θεομαχῆν*, id est, cum diis bellare, sed meis te copiis adiunxeris, potes Græciæ fieri monarcha. Huic respondit Leonidas: Si nosset quæ sint in vita honesta, abstinisset a concupiscendis alienis. Mihi verò potius est pro Græciâ mori, quàm in populares meos gerere monarchiâ. Quid iam impium est quod mortaliū vulgus nō admittat amplius principatus gratia? At hic prius duxit honestam mortem pro amicis liberandis oportere, quàm monarcha factus eos seruitute premere, à quibus venerat depulsurus seruitutem barbarorum. Plut. in Lac.

Theopompus.

Interroganti, quo pacto quis regnum tutò possit tueri? Si, inquit, amicis concedat iustam libertatem, pro viribus interim aduigilans, ne subditi afficiantur iniuria. Multis principibus exitio fuit, quòd amicis nihil non permitterent, ciues iniuria affectos negligerent. Hic temperantia adhibenda est, ut princeps nec amicos alienet tyrannica sæuitia, nec patiatur illos regia familiaritate abuti ad quidvis audendum præter ius aduersus plebeios: qui nimium irritati, sæpe reges suos excusserunt. Plut.

Idem.

Theopompo Lacedæmoniorum

regi cum dictum esset, eotempore bene Lacedæmonis esse, quòd bene regere reges didicissent, respondit id potius accidere, quòd subditi parere didicissent. Ostendens, bonam popularium urbium administrationem, non tam in principum regimine, quàm in populorum obedientia consistere. Nam si populi in diuersum à principibus traherentur, difficillimum arbitrabatur esse, ut principes optimè gubernare possent. Plut.

Cyrus.

Dicebat, Neminem debere imperare, qui subditi suis non esset melior. Principemque non decere esse inferiorem neque intelligendo, quæ opus sunt, neque gerendo quæ tempus exoptulat. Plut.

Pythagoras.

* Dicebat principes magis metuerere debere, ut subditi eos venerentur quàm timerent. Reuerentiam enim admiratio, timorem odium comitatur. Stob.

Idem.

Dicere sæpenumero solitus est, similia esse boni pastoris & boni regis opera. Boni igitur pastoris cum sit bene pascere gregem omniâque mala ingruentia auertere: sic ad bonum regem spectat, ut diligenter gubernet ciues sibi à Deo concreditos, omniâque legibus prohibeat, quæ in Reipubl. perniciem ingruere videntur. Nenophon.

Xenophon.

* Istud (inquit) opinor magnum esse argumētum virtutis in principe, si subditi ipsum libenter sequantur, & in periculis vnâ perseuerent. In Oecomenico.

Plato.

* Scribens ad Dionem, inter cætera dicit: Nolo te ignorare, quòd obsequendo & placendo hominibus, rerum gerendarum commoditas acquiritur: austeritas verò sollicitudinem parit. epist. ad Dionem.

Musonius.

* Dicebat conandum esse principi ut verendus subditis potius esset quam metuendus. Illum enim grauias sequitur, hunc inhumanitas. Stobæus serm. 46.

Dionysius Iun.

Dicere solebat, se multos alere sophistas, non quod illos admiraretur, sed quod per illos admirabilis esset tuderet. Sciebat populum de illis anquam de viris doctis magnifice sentire: hac persuasione callide abuebatur ad conciliandum sibi multitudinis fauorem. Eadem arte fortasse principes quidam aiunt in palatiis suis viros eruditionis & sanctitatis opinione venerabiles, ut populus ardetretur horum consiliis geri pleraque. Plut. in Regum apoph.

Philippus.

Aiebat, oportere meminisse principem, quod homo existens, potestatem adeptus sit diuinam, ut res honestas & diuinas instituat, sermone autem humano utatur. Stobæus serm. non. 46.

Anonyma.

Philippum Macedoniam regem quum nus accessisset, ut causam ipsius cognosceret: respondit, sibi nequaquam esse otium. Cumque anus inclamasset; Proinde nec rex quidem esse veis: Philippus admiratus ancilæ liberam vocem, non illi solum præbuit aures, verum & aliis quoque. Plut. in apoph.

Idem.

* Aiebat oportere meminisse principem, quod homo existens potestatem adeptus sit diuinam, ut res honestas & diuinas instituat, sermone autem humano utatur. Stobæus sermone 46.

Alexander.

Interrogatus, quis optimus princeps esset: Qui, inquit, amicos donis retinet, & inimicos beneficiis amicos facit. Ant. in Melis. par. 2. ser.

Idem.

† Regium aiebat esse, cum bene feceris, male audire. Plut. in vita.

Alex. Seuerus.

Aurum & argentum raro cuiquam nisi militi diuisit: nefas esse dicens, ut dispensator publicus in delectationes suas suorumque conuerteret, id quod prouinciales dedissent. Lampridius.

Idem.

Cum ab amicis reprehenderetur, quod immemore maiestatis imperatoriam, non pretioso vestitu, auro, gemmisque corpus etiam ornaret: respondit: Principatum ac imperium in virtute esse, non in corporis decore. Ibid.

Philiscus.

Ad Alexandrum aliquando dixisse fertur: Ad gloriam incumbere, verum ea conditione, ne sis pestis, vel magnus aliquis morbus, sed pax & sanitas. Affirmans per vim, & sauitiam expugnare ciuitates, populos excindere, pestilentiam esse. Sanitatis vero, salutisque, subditorum rationem habere: ea enim sunt pacis comoda. Alian. libro 14. de Var. histor.

Anaxilauus Rhegi princeps.

* Interrogatus, quid in principatu felicissimum esset, respondit, nunquam beneficia conferendo vinci. Stob. serm. 46.

Agrippinus.

Conabatur eis quos damnabat, persuadere, quod ipsis expediret damnum, non enim tanquam inimicus (ipsis aiebat) nec ut latro, sententiam contra eos ferere: sed veluti tutor & curator ipsorum. Quemadmodum & medicus hominem secundum consolatur, & seipsum exhibere persuadet. Stob. ser.

Plin. Iunior.

† Cui nihil ad augendum fastigium superest, hic vno modo crescere potest, si seipsum submittat, securus magnitudinis suæ. In Paneg.

Plutarchus.

* Tot (inquit) tantoúmque honorum & munerum, quæ diis largiuntur, nullus est fructus, aut vsus rectus sine lege, iure & principe. Ius finis est legis: principis opus lex: princeps autem imago Dei cuncta administrantis, libro ad princip. indoctum.

Sthenius.

Pompeius Magnus, cum Mamertinos, quod hostium partibus adhæsisset, interficere omnes statuisset: Sthenius eius ciuitatis princeps, Pompeiū adiit, & his verbis affatus est: Non æquum facis Pompei, qui propter vnum noxium, multos innoxios occidere paras. Quo audito, Mamertinis peperit Pompeius, ciuitatēque & Sthenium liberauit. Habes autem hęc in Sthenio exemplum, quem animum erga Rempubl. oporteat habere principem si in periculum incidat: in Pompeio autem placabilitatis argumentum, qui viri boni maluerit habere rationem, quàm indulgere iræ. Plutarch. in apoph.

Luia.

Augustus imperator cum apud Liuiam uxorem solus conquereretur de hominum insidiis, quæ hinc inde etiam vigilantissimo struerentur: Mirum non est, respondit Luia, quod tibi parentur insidiæ, partim quod id non sit alienum à natura, partim quod magno imperio multa: facias, ex quibus par est plerosque molestiam capere. Princeps enim non potest omnibus placere: sed etiam quantumuis rectè imperet, ei multis irasci necesse est. Dion in Augusto.

Tiberius.

Præsidibus onerandas tributo prouincias suadentibus, rescripsit: Boni pastoris est, tondere pecus, non deglubere. Sueron. Dion.

Alex. Senerus.

Eius vltima verba dicuntur hæc fuisse, Turbatam Rempubl. ybique

accepi, pacatam etiam Britannis relinquo, Senex, & pedibus æger, firmum imperium Antonius meis relinquens, si boni erunt: imbecillum, si mali. & Iulius Spartianus.

Fl. Vespasianus.

Grauitèr febricitās, cum increparetur à medicis, quod morbo correptus, nihil de quotidiana victus ratione immutaret, faceretque omnia quæ ad principatum spectarent, respondit. Imperatorem stantem mori oportere. Xiphilinus in eius vita. Idem etiam Turbo præfectus prætorio dixisse fertur, apud Xiphilinum in vita Adriani.

Traianus.

Optimo iure laudibus vehitur illa vox Traiani, qui amicis incusantibus, quod parum memor imperatoris maiestatis nimium esset omnibus expositus, respondit: Talem præstabo imperatorem priuatis, qualem optarem ipse priuatus. Erasim. lib. 8 apophthegm.

Anonyma.

Hadrianum transeuntem mulier quædam appellauit, Audi me Cæsar. Is cum respondisset, Non est otium: illa clamauit, Noli ergo imperare. Ad hanc vocem restitit, & audiuit mulierem. Hoc & aliis tribuitur, vt paulo antè Philippo: neque quicquam vetat, idem à pluribus vel dici vel fieri. Dion in Hadriano.

Hadrianus imp.

In senatu frequenter dicere solebat, se sic gesturum principatum, vtsi sciret rem popul. esse, non suam priuatam. Nimirum attingit hoc, quocvnum distinguit regem à tyranno Dion.

Idem.

Dicere est solitus, sibi molestum esse, si quem videret tristem: cum tamen omnes doctos vexaret quæstiunculis, sed vexatos donauit aliquo munere. Dion. Cassius.

Placib.

Placilla.

Theodosij imper. vxor, subinde admonere maritum solebat, vt consideraret, quisnam ante imperium fuisset, & in quem locum ab vniuersitatis huius Deo esset euectus. Reuocare autem in memoriam voluit, omnem hominem fuisse priuatum: nunc autem ideo vocatum ad imperium, vt eius gubernatione, non tantum Romana in civilibus respublica, sed diuinus etiam cultus probe institueretur, atque conseruaretur posteris. Nicephorus Callistus li. 12. c. 42.

Constantius Chlorus.

Suprà de eo, quòd à subditis amari melius sit quàm metui.

Fridericus.

Tum demum saluam Rempubl. fore dicebat, si senatores de rebus consultaturi, in vestibulo curiæ simulationem ac diffimulationem deponerent. Sic enim & ipsi rectè consulerent, & iudici inter consilia diiudicare non difficile esset. Aneas Syl. lib. 3. Commentar. de rebus gestis Alphonfi.

Idem.

Interrogatus, quinam sibi charissimi essent? Qui, inquit, me non magis quàm Deum ipsum timent. Deprompta sanè ex Christiano pectore sententia. in primis enim timendus Deus, rex regum, & dominus dominantium. Aneas Syl. li. 4. commen. in res gestas Alphonfi.

Otho Scluius.

Cùm videret aut deponendum imperium, aut magna ciuium suorum strage tuendum, statuerat spontè mori: verùm dehortantibus amicis negauit se tanti facere vitam suam, vt ob hanc quenquam suorum interire cuperet. Erasmi. lib. 8. apophtheg. ex Plutarcho.

Ioannes 2. Rex Portugal.

† Illius sententia meritò laudata est, cùm dixit, sibi non tam propositum esse, vt operis hominum ad aurum quærendum abuteretur, quam vs

aurum quæreret, vt opibus suis hominum inopiam leuaret. Orosius li. 1. hist. Emman.

Alphonfus.

Eos demum principes magnificiendos dicere solebat, qui iustitiam probe excolerent: hæc enim in quò fuerit, eius imperium æquo omnes animo patiuntur, illiusque moderationi sese etiam sponte subiciunt. Vt de Cyro illo legimus, quem non iustitiæ solùm, sed omnium etiam regiarum virtutum exemplum fuisse apud suos, creditum est. Panor. lib. 1. de reb. gest. Alphonfi regis.

Idem.

Eum principem mirum in modum probabat, cuius simplex verbum tantum ad fidem valeret, quantum priuatorum hominum iusiurandùm. Sensit autem, non vulgarem principis virtutem esse, stare verbis, & factò præstare, id quod verbo semel promissit. Ibidem.

Idem.

Illud quoque assidue in ore habuisse fertur: Tanto priuatis hominibus reges meliores esse debere, quanto honoribus & dignitate antecellerent. Panorm. libro 4. de rebus gestis Alphonfi.

Idem.

Apud Alphonfi aulicos, cùm de gerendo principatu esset contentio, rex perdifficilem rem sibi principatum videri, vel eo maxime dicebat, quòd principum vita popularibus exemplo cedat, illis quidem ad vitia quàm ad virtutes procliuioribus. Panor. lib. 2. de Alphonfi reb. gest.

Idem.

Cùm præterea de principum vita & moribus disceptassent, dixisse fertur: Principibus non modò sua causa à peccato abstinendum esse, sed multò etiam magis, ne sua vitia infundantur in ciues suos, quanto enim flagitium conspectius, tanto offendiculum grauius. Panorm. libro 2. de rebus gestis Alphonfi.

Idem.

Præterea cum de subditorum moribus disputaretur, Alphonſus reſpōdiſſe dicitur: Veluti ad ſolis motum, ira populares ſemper in principum mores verti atque formari, Vulgus enim imitatur, quod à principibus conſpicit factitari. Ibidem.

Idem.

Regem illiteratum ac indoctum, nil aliud niſi aſinum coronatum eſſe dicebat. *Æn. Sylv. lib. 1. comment. in Alphonſi res geſtas.*

Idem.

Commemorantibus quendam ex Hiſpaniæ regibus dixiſſe, non decere principes viros ſcire literas: exclamavit, Eam vocem bouis eſſe, non hominis. Non omnes literæ conueniunt principi: ſed ea quæ politice tradunt, aut ethice, quæque rectè ac ſecus geſtorum exempla commonſtrant id quod faciunt. *hiflor. Ibid.*

Idem.

Audiens ab agricultoribus mala punica, quæ natura acria eſſent arte & diligentia fieri dulcia: Cur non etiam nos, inquit, ciues & populares noſtros ingenio malo, prauo que præditos, induſtria & labore meliores reddimus? Inuit autem populi mores vix eſſe tam prauos, quin ritè gubernantis ſtudio, labore & induſtria meliores reddi queant. *Panor. lib. 4. de reb. geſt. Alphonſi.*

Idem.

Alphonſum quum adieſſent legati Matricienſes, in quorum agris tum agebat, conſulentes vtri iuberet iſtos gratificari, Nicolaone Picinino, an Franciſco Sfortiæ? reſpondit, ambos pro amicis habendos: ſed nihil oſcius ab ambobus, tanquam ab inimicis cauendum. Id temporis inter Nicolaum & Franciſcum ſimultas intercedebat: ac rex nondum ſtatuerat, vtrum vellet in ſocietatem recipere, cum vtrumque ob diſſidium non poſſet. *Erasmus libro octauo apophtheg.*

Idem.

Reprehenſus, quèd parum regaliter incederet, reſpōdit, Malle ſe moribus & autoritate regem videri, quàm diademate aut purpura. *Anto. Panor. de reb. geſt. Alphonſi & Æn. Syl. de eius dictis.*

Æneas Syluius.

Audiens Alphonſum Aragonum regem neminem ex ſuis lædere, reſpondit: Iuſti principis eſſe, non ſolum afficere neminem iniuria, ſed & eos qui damna quibus ſuis hominibus ſine iuſta cauſa interūt, ſi poſſit, prohibere. Nam teſte Cicerone, qui aut non obſiſtit, ſi pot'eſt, iniuriæ, tam eſt in vitio quàm ſi patriam aut parentes deſerat. *Æn. Sylv. lib. 1. comment. de reb. geſt. Alphonſi regis.*

Gaspar Zehlick.

Is, trium Cæſarum cancellarius, optare ſe dicebat, Omnes reges aliquando priuatos, pauperèſque fuiſſe. Neque enim ſatis miſeretur, qui nunquam fuit miſer. *Ibid.*

Otho imp.

Boſo, Arelatenſium rex vltimus epifcopo Arelatēſi in vigilia natalis Chriſti, ne officium in eccleſia noſtrum celebraret, niſi ipſo præſente mandauit. Epifcopus auter quum aliquandiu cum ſacerdotibus aduentum regis fruſtra expectaſſet ultra horam conſuetam, proſequutus eſt ſacra. Superueniens autem rex cœpit expoſtulare cum epifcopo cur non expectaſſet? commotus que dedit epifcopo alapam in medio populi. Epifcopus autem quum regem apud Othonem primum Romanorum imperatorem accuſaſſet, mandauit Otho, vt ob tantum facinus deſcollaretur. Archiepiſcopus verò ceteriſque epifcopis & principibus cum intercederent apud imperatorem, v hoc ſanguinis iudicium ſuſpendere tur, ait rex: Nō eſt æquum vt reſtum Imperatoris iudicium executioni non mandetur, cum non conueniat vllum verbum ex principis ore fruſtr

stra egredi. Munsterus libro secundo Cosmograph.

Plura pete ex apophtheg. de Magistratu, de Reipublica gubernatione, de Regno, &c.

Principū elementiam, liberalitatem, iustitiam, mansuetudinē, castitatem, &c. vide propriū locū.

De principe malo.

Alexander.

Cinesias videns Alexandrum Magum à pharmaco, quod sumserat, vehemēter turbatum: Quid, inquit, nobis faciendum est, cum vos dii talia patiamini? Alexander autem ægrè attollens oculos: Quales, inquit, dii sumus? memo, ne diis iniuriam. Eras. lib. 6. apoph.

Antiochus.

Cum in venatu quodam feram insequeretur, aberrans ab amicis ac famulis, in casam pauperum quorundam, quibus ignotus erat, introiit: atque inter cœnam iniecta mentione regis, audiuit, quod inter cœtera quidē probus esset, sed plerasq. fūctiones mandaret amicis improbis, ipse ad eorum facta conuiuens: tum quod immodico venandi studio, frequenter necessaria negligeret. Ad hæc tū temporis nihil respondit, nec quis esset prodidit: verum vbi diluculo satellites venissent ad casam, iamque agnosceretur, allata purpura simul cum diademate: Age, inquit, ex quo vos indui, heri primū vera de me ipso audiui. Nam ferè hoc studio est his qui viuunt in aulis principum, ne quid audiant nisi blandum auribus. Plut. in apoph.

Philippus Valasus R. Fr.

† Profligato Belgarum exercitu, qui Ludouici Belgij comitiis iugum excusserant, cum ille in autam ditionem rediisset, Age, inquit, Ludouice, cautiore deinceps esto, ne per iniustitiam principatu exclusus nostrā opem rursus implores. Annal. Franc.

& Guaguinus in Compend.

Cato Maior.

* Pessimū dicebat esse principem, qui imperare sibi ipsi nequiret. Stob. serm. 44.

Plutarchus.

* Potestas malitiz coniuncta, neruos (inquit) ac robur affectibus addit. Et verū est illud Dionysij dictū, qui se tum imperio frui maximè dixit, cum quod liberet confestim exqueretur: Ingens autem periculum est, ne is mala facere deliberet, qui facere potest quæ voluerit. Si malitia potestatis cursum adipiscatur, celeriter affectum quemuis promouet: ex ira cædem, ex amore adulterum, & ex auaritia publicationem faciens, nisi rationis grauitas & pondus coerceat reprimatque potestatem libr. ad principem indotum.

Hadrianus Imper.

Commodum Ælium Verum iterum consulem fecerat, eumque imperio destinauerat: quem quum cerneret nec animo nec corpore satis validum, dicere solebat, In caducum parietem nos inclinauimus, ac perdidimus quater millies H S quod populo ac militibus pro adoptione dedimus. Verè præsentis sit. Commodum inutilem imperio, sed serò. Dion. in Hadr.

Galienus imper.

Prouinciārum defectionem, quasi leuissimarum rerum iacturam, ioco solebat eludere. Cum enim nuntiatum esset Ægyptum defecisse: Quid, inquit, sine ligno Ægyptio esse non possumus? Quam vastatā A siam Scytharū incursionibus accepisset: Quid, inquit, sine alyronitro esse non possumus? Perdita Gallia, arrisit, dixitque: Non sine trabeatis sagis tuta Respublica est? Pessimū principis voces, cui quicquam potius est Repub. Trebellius Pollio.

Vide apoph. de Tyrannide.

De principio rerum
agendarum
duro.

Socrates.

Dicebat, Bene incipere, non esse pusillū, sed iuxta pusillum, Græca sic habet, *ὃ ἀρχεῖσθαι, μικρὸν ὑπὸ μὴ ἐῖ, παρὰ μικρὸν δὲ.* quod Laertij interpretata reddidit, Bene incipere paruum non esse, sed maximum. Quamquam aliud exprimunt verba Socratis, sed sensit, ni fallor, bene incipere, non esse quidem paruum, sed parui fieri: aut rectè incipere non esse pusillum, sed iuxta pusillum. Paulatim enim incipiendum, eo quòd qui initio præproperi sunt, serius perueniunt ad finem, vt alludat ad Hesiodum iubentem, vt pusillum pusillo addamus. Dicitur argutia est in Græcis vocibus, eaque Latine reddi vix potest. Laert. in eius vita.

Aristoteles.

† Principium quantitate est minimum, potestate est maximum. Elench. 2.

Idem.

† Principio inuento facile est augere reliquum. Ibidem.

Pitacus.

Illud decantatissimum frequenter dicere solebat, Dimidium plus esse toto. Quo vir prudentissimus innuere voluit, omne quidem principium satis esse durum: verum si rem aggrediamur serio, facile nos peruenire ad rei finem. Laert. l. 1.

Serranicus.

Byzantij, cum citharædus quispiā bellè cecinisset proœmium, cætera minus feliciter, surrexit, ac præconis in morem pronuntiauit: Quisquis in dicarit citharædum qui bene cecinisset proœmium, draehmas accipiet mille. Eras. l. 6. apoph.

De probitate.

Anonymus.

Adolefcens quidā cum venderetur, rogatus à licitatore: Erisne frogi, si fuero mercatus? Etiam si nõ fueris mercatus, respondit. Ne fortuna quidem seruilis docere potuit illū serui lia loqui. Qui enim natura probus est, vbique & apud omnes probus est. Plutarch. in apoph. Lacon.

Æschylus.

Cum hi versus, quos de Amphirao scripsit Æschylus, in theatro recitarentur apud Athenienses:

*ὃ γὼ δοκεῖν ἄριστος, ἀλλ' ἐγὼ θέλει,
Βαδῆϊαν αὐλακὴ διὰ φρενὸς καρπὸς
ὑψος*

Ἀφ' ἧς τὰ κεντὰ βλασάτει βελδύματα
Id est,

Neq; enim videri, ac esse studet vir optimus,

*Segetem profundā mēte studiosa colēs
Cōsilia quādo hino germinat salubria*

Totus populus in Aristidem vertit oculos, agnoscens hoc laudis in ei competere. Plur. in Græc. apoph.

De probitate damnata.

Aristides.

Creatus procurator fisci, quod munus sanctissimè gesserat, tamen à Themistocle delatus est, ac re petundarum damnatus. Sed optimum favore non solum illi multa remissa est, verum etiam eodem redditus est muneri: quod per simulationem sic administrauit, vt omnia pristina seueritate, lenè se faciliūque præberet iis qui publico malo gaudent ditescere. Horum opera factum est, vt populus tertio munus summis fauoribus eidem deferret Aristidi. Tum ille: Ob integrè gestum munus damnastis: nunc quoniam præter æquum multa concessi ciuitatis expiatori.

atoribus, honore dignum iudicatis. Hoc igitur honore delato, plus mihi dedecoris afferri puto, quã damnato ac multato irrogastis. Norat quibus artib. posset fieri gratiofus apud populum, nisi maluisset iustus esse, quã blausibilis. Hoc dicto norauit velgi peruersum iudicium, quodd ea quæ profutura essent Reip. vbiq. damnat: quæ nocent summis euehit laudibus. Plut. in Themist.

Vide apoph. de Innocentia, & ingratitude.

De prodigalitate, profusione & largitione.

Crates.

Divitum opes dicebat esse similes ficis arboribus in præruptis locis, è quibus vt homines nihil caperent fructus, sed corui tantum, ac milu: ita ex illorum facultatibus tantum alerentur scorta & adulescentes. Refert Plut. Laer. lib. 6. c. 5. Stob. ser. 14. Alij hoc Dioni & Socrati adscribunt.

Chilon.

Cum videret adolescẽtem liberaliter, vel profuse potius, suum patrimonium aliis largientem, ait: Si sumptus magnos vbi non decet feceris, vbi decet mox exiguos facies. Maxim. serm. 61.

Bion.

In quendam qui prædia sua deuorarat: Amphiarum, inquit, terra absorpsit, tu terram. Laer. l. 4. c. 7.

Zeno.

Suprà de Luxu & Voluptate.

Anaxagoras.

Verissimè dicere solebat: Magno cum negotio pecunias comportari, sed multo maiore opera conseruari ac custodiri. Cui & poeta Ouid. astipalatur, qui ait,

Non minor est viriui, quàm quarere, parca lucri.

Quemadmodum enim echinum, sic etiam nummos capere facilius est, re-

tinere verò difficile. Sæpe enim pecunias, quas multo cum labore quis vnciatim vix comparferit, iuxta Archilochum, eas vnuerfas semel in vnus scorti marsupium effudit homo ignauus, prodigus, & inutile terræ pondus. Alian. lib. 4. Var. hist.

Socrates.

Socrates videns quendam facilè omnibus gratificari, nullòque delectu suppeditare: Malè pereas, inquit, qui Gratias virgines vt scorta prostituiti. Stobæus sermone 14. Hoc autem Maximus sermone 8. ascribit Democrito.

Plato.

Suprà de Luxu & Voluptate.

Aristoteles.

Suprà de Auaritia.

Diogenes.

Suprà de Luxu & Voluptate.

Idem.

A prodigo petebat minam. Ille miratus improbam postulationem, rogabat, Cur, quum ab aliis obolum petere soleas, à me minam petis? Quoniam, inquit, ab aliis iterum me accepturum spero, à te verò an vnquam posthac accepturus sim, *ἄρα ἐν γούνασι κείται*, id est, in deorũ genibus situm est, attexuit enim hoc Homeri Hemistichium. Significauit autem, homini profuso periculum imminere, ne breui redigeretur ad extremã inopiam, vt ne obolum quidẽ haberet reliquum. Laertius libro 6. Stobæus sermone 13. Maxim. sermone 61.

Idem.

Præteriens prodigi cuiusdam ædes, inscriptionem habentes, Venales: Facilè, inquit, diuinabam fore, vt præ immodica crapula domum euomeret. Iam enim domum assumpserat antequã venalẽ præscriberet. Vomitus igitur erat ille verius, quàm venditio. Laert. l. 6.

Demosthenes.

† Qui quod habebat, consumpsit in quæ non oportebat: quæ non

possidet, si contingat, non vterur, in quæ oportet. Plut. de Vi. ver.

Plutarchus.

* Luxuriosorum vitam quasi quotidie morientem efferri dicebat. Anzon. & Maxim. sem. de prodigalitate.

Idem.

* Diuitem prodigum contemplatus oliuas edentem, & aquam bibentem: Si sic, inquit, prandisses, non sic cœnares. Eod. ser.

Timotheus.

In Aristophontem prodigum grauissimè inuehebatur, inquit: Cui nihil satis est, eidem etiam nihil turpe. *Alian. l. 13 de Var. hist.*

Epicurus.

Dicere solebat, Cui pauca non sufficiunt, ei nihil satis esse. Alludens ad eos, qui cum habent quæ ad vitam sustentandam necessaria sunt, non tamen sua sorte contenti, amplissimas diuitias ac opes petunt: quas si possiderent, laborarent diebus ac noctibus, quo parua, leuiter, otiosè, ac prodigaliter deglutirent ac concoquerent. *Alian. l. 4. Var. hist.*

Alexander.

Alexandro puero diis largius faciendi sufficere, ac subinde ad thus accurrenti: Leonides illius pædagogus qui tunc aderat. Heus, puer, inquit, tum largè facies sufficere, cum regionem deuiceris quæ tunc gignit. Post cum eam regionem obtinuisset, memor eius dicti, hac sententia scripsit illi litteras. Mitto tibi thuris & cassiæ talenta aliquot, ne posthac parcus sis erga deos: quum non ignores nos potitos regione odores gignente. Plut. in apophtheg.

M. Cato.

Cato in Albidium, qui luxu facultates prodegerat, denique & ædes deuorarat, nouissimè coniequutum incendium, quod reliquum erat, adsumpsit. ita iocatus est, ut diceret eum fecisse proteruiam. Id erat priscum sacrificij genus, in quo si quid super-

fuisse, seruari religio erat, sed igni cremabatur. Plut. in eius vita.

Idem.

† Profusos homines cisternæ ruinosa perfimiles aiebat, quam ut nullus implet imber, sic eos nulli, quamuis non magni proventus, rerumque compendia exstant, fierique propterea, ut haud multo post dissipando exhausti egeant. Plut. in eius vita:

Augustus Caesar.

Suprà de Fauore, arte & largitionibus captato. Anonymo tribuitur.

Sigismundus.

Suprà de Ignauia.

Heliogabalus.

Suprà de Luxu & Voluptate, & de Pœna malis infligenda.

Alphonsus.

Equiti subinde aliquid flagitanti, sed mox quod acceperat profundentis: Si pergam, inquit, tibi dare quæ petis, citius me pauperem effecero, quam te diuitem: nam qui tibi donat, nihil aliud quam aquam infert per riuo delio. Panor. de rebus gestis Alphonsi lib. 2.

Idem.

Suprà de Luxu & Voluptate.

De proditione.

Agésilauus.

AD Agésilauum regem quum quidam uenisset efflagitans ut id quod promississet, præstaret: ad regiam enim fidem pertinere, non verba modo, verum capitis etiam nutus seruare: rex, quia res parum honesta videbatur, & propterea fidem in eo præstendam esse ratus, respondit: Scito tu quoque, neminem à rege iniustam rem petere debere. Ac uero responso ostendens rem honestam, quæ importunitate promissa, aut concessa videatur, laudabilius reuocari, quam, ut constantia famæ paretur, mala quæ pro-

promissa sunt præstari. Fulgos. lib. 7. cap. 2.

Agis Archidami F.

Cùm Ephori dicerent, Proficiscere, iuuentutem tecum ducens ad huius patriam, nam is ipse te perducet in arcem. Et qui conuenit, inquit, ò Ephori, tot iuvenes ei credere, qui suam ipsius patriam prodidit? grauius admonens, nihil illis tutò credi, qui in patriam perfidi fuerint. Plut. in Lacon.

Therzcion.

Delphis rediens, quum videret in isthmo angustias à Philippi copiis occupatas. Malos, inquit, ò Corinthij portarum custodes vos habet Peloponnesum. Allusit eo, quòd grauius animaduerti solet in ciues, quibus verbis portæ commissæ sunt, si eas in diligenter custodierint. Multò magis accusari merebantur Corinthij, qui cæsius Peloponnesi portas Philippo prodidisset. Plut. in Lacon.

Theagenes.

Cilicon quidam siue Achæus, Miletum patriam prodiderat Pirenensibus. Quo nomine meritò habebatur omnibus exosus, cuius perfidiam Lanus quidam Theagenes sic vltus est. Cilicon adiit Theagenem, in macello empturus carnes. Lanus dissimulato odio, porrigit carniū partem, veluti resæcturus quod superesset. Cilicon profert dextram, ex aduerso retenturus carnes: Theagenes machæra sublata, proditoris manum amputauit, ac ne id videretur errore factū, addidit: Ista saltem manu posthac non proditurus es vllam ciuitatem. Applaudebatur Lanio quòd impium pro dignitate tractasset. Hinc adagium, Cilicantis exitium: quod in Chiliadibus recitat. Erasmi. libr. 5. cap. 6.

Nicostratus.

Cùm ab Archidamo multis præmiis pollicitationibusque ad prodicionem tentaretur, respondit? Archidame, te ab Hercule genus non du-

cere, satis intelligo. Hercules enim malos pœna affecit: Archidamus vero, eos qui probi sunt, malis afficere solet. Notabat autè Archidami fraudes, quòd prodicionem hostibus imponere tentabat Plut.

Philippus.

Interrogatus quos amaret præcipuè, & quos maximè odisset? respondit: Prodituros quidem in primis amare eos verò qui iam prodiderunt, odi maximè. Stob. ser. 52.

Augustus Cæsar.

Quum in conuiuio Rhymitalces Thracum rex, qui ab Antonio ad Augustum descuerat, insolentius iactaret sua erga Cæsarem merita, ac sine fine exprobrans belli societatem molestus esset: Cæsar dissimulata illius petulantia, alteri cuidam regum propinans dixit, Prodicionem amo, proditores non laudo. Significans, his qui prodicione profuerunt, nihil deberi gratiæ: licet enim officium quod præstant pro tempore gratum est, ipsi tamen habentur pro malis ac fœdifragis. Plut. in apoph.

Sigismundus imp.

A Sigismundo cùm miles veteranus effugitaret, vt promissum præstaret: Immoderata, inquit, tua fuit petitio. At miles, quum respondisset, poteris tamè negare, cùm peterem: nunc autem sine turpitudine, quod promissum est, rescindere non poteris. Sigismundus, Si ex duobus alterum me ferte oportet, malo facultatum mearum quàm famæ subire iacturam. Ænea Syluius libro 3. comment. de rebus gestis Alphonsi regis.

Alphonsus.

Quum quidam ad Alphonsum Aragonum regem dixisset, decere principem nò ea tantum quæ verbis promisit præstare, sed ea etiam quæ nutu tantum affirmavit. Alphonsus respondit, Rectè sanè dicis: sed decet etiam petentes, vt ea tantum à principibus efflagitènt, quæ sunt iusta & ho-

gesta : sin minus, satius est promissis non stare, quàm peccare in leges iustitiæ. Panorm. lib. 3. de dictis & factis Alphonfi.

sum est, lædi possit. Plutarchus in Lacon.

Phocion.

Dicere solebat, Non magna quidem hominibus promittenda, sed magna facienda esse. Verùm eius dicta inuertunt hodie, qui aureos montes ac Cræsi opes pollicentur hominibus, cum ne gry quidè præstet. Stob. ser. de Prudentia.

Idem.

Quum Leosthenes ciuitatè Atheniensium ad bellum pepulisset, magnificis spebus ad nomen libertatis ac principatus erectam: Phocion illius verba dicebat esse cupressis similia, quæ sublimes quum sint, ac pulchre, fructum non habent Nihil potuit dici accommodatius in sermonem splendide magnificèque pollicentem, sed infrugiferum: quemadmodum cupressus arbor sublimi cõpositoque in conum vertice, procul egregium quiddam polliceri videtur, ac vix vlla est sterilior. Plutar. in apoph.

Scipio minor.

Cum C. Lælio consulatum petenti suffragaretur, Pompeiusque, quæ tibicinis filius putabatur, suffragatum se esset pollicitus, atque longæ expectatione Scipionem frustraretur (suam enim rem curabat) indignantibus cæteris, quod delusi essent, Scipio subridens: Stulticia (inquit) est nostra, tanquam non homines simus rogaturi, iam diu temporerimus, tibicinem expectantes. Plutarchus.

C. Cotta.

Dicebat sese operam suam, in eo quod non contra officium peteretur solere polliceri omnibus, sed imperitare iis apud quos optimè poni arbitraretur. Sensit, nulli promittendum quod esset præter honestum: nulli tamen negandum, quod non contra officium peteretur. Comitatis est benignè polliceri: sed quoniam omnibus opera præstari non potest, eligend

De promissionibus.

Pythagoras.

* **A** Ge, inquit, res præclaras, nihil magnifici interim promittens. Stob. ser. de virtute.

Antisthenes.

Adolescens quidam Ponticus pollicebatur se rationè Antisthenis habiturum, si nanis ipsius quæ salsamenta vehabat, appulisset. Antisthenes accepto nouo vase, vnà cum adolescente ibat ad mulierem quæ vendebat farinam: & impleto vase, cæpit onustus discedere. Mulieri verò poscenti farinæ pretium, commonstrato adolescente, Hic (inquit) dabit, si nanis cum salsamentis appulerit. Significans, inanes esse in diem pollicitationes, quæ farina quotidie sit præfenti pecunia emenda. Laërt. libro 6. Brus. li. 2. ca. 2.

Alciades.

Apud Platonem in Symposio ait, se, quoties Socrati occurrat, verecundia affici, quia promissa non seruauerit: atque cupere Socratem ob id è vita excedere.

Agesilaus.

Quum inducias per tres menses pactas Tullaphernes non seruasset. oratores ad eum misit, qui agerent gratias illi, quod promissa non seruato, Deos sibi hostes reddidisset. Plutarchus.

Idem.

Agesilaum Lacedæmoniorum regem quum quidam vrgeret improbè postulando, vt promissum præstaret, atque hoc ipsum crebrò repeteret: Redde sanè, inquit rex. Si quidem iustum est quod petis, promissi: sin minus, dixi, & non promisi. Quo dicto ostendit, promissum nequaquam præstandum esse, quo is cui promis-

unt quibus eam impertias. Vt cūque
efert Q. Cicero ad fratrem, de peti-
tione consulatus, & Bruson. lib. 1. ca.
tit. 15.

Cicero.

Suprà de Conuiciis.

*Vide apoph. de petitionibus
parum iustis.*

De pronuntiatione.

Theocritus.

Theocritus ad Grammaticū quē-
dam ludimagistrum malè pronun-
tiantem accedens, rogauit, Quis
fit quod Geometriam non doceas? Is
quum respondisset, Quoniam igno-
ro. Quid tum? dixit. Nam legere e-
tiam nescis. Notauit autem pronun-
tiationis vitium in Grammatico, qui
non tantum ipse lingua promptus es-
se debet, sed aptus etiam ut aliorum
verba & voces formet. Stob. serm. de
Imprudencia.

Demosthenes.

Cuidam percontanti, quid esset in
eloquentia præcipuum, respondit.
Actio. Roganti, quid proximum? re-
spondit, Actio. Roganti, quid tertium?
nihil aliud respondit quam Actio,
tantum tribuens pronuntiationi, ut
in ea totum situm existimaret. Actio
autem multa complectitur, vocis mo-
derationem, oculorum vigorem,
vultus habitum, & totius corporis ge-
stum. Erasim. lib. 4. apoph. ex Quinti-
liano.

Pausanias sophista.

Quoniam more suæ gentis crassa
lingua sonabat, confundens conso-
nantes breues producens, productas
corripuens, vulgò dictus est coquus,
qui pretiosa oblecta malè condiret.
Philost. in sophist. & Volat. lib. 18. Vr-
ban. Com.

Anonymus.

Illaudatus rhetor, cū causam age-
ret pulchrè vestitus, sed tumultu ir-
ruens in tribunalia, voce semimulie-
bri, lingua supina, quoduis potius spe-

ctans, quam ad ea quæ agebantur
auerfatus dicentem imperator, stu-
duit illi os ocludere, totaque actio-
ne aquam intercipiebat, breues sub-
inde percontatiunculas obiciens. Ad
quas cum parum appositè respondi-
set Philiscus: Virum, inquit impera-
tor, arguit cæsaries, rhetorem vox.
Græca plusculum habent leporis, τὸν
μὲν ἀπὸ δ' εὐνοῦν ἢ νόον, τὸν δὲ ῥήτο-
ρ ἐξ ἡμῶν. notans illū, quod attonsa cæ-
saries declararet virū, sed oratio non
deklararet esse rhetorem, sed fœmi-
nam potius. Philost.

Æschines.

Suprà titulo, de Oratione aliena.

C. Cæsar.

Celebratur C. Cæsaris dictū, quod
prætextatus adhuc deprompsisse fer-
tur in quendam modulatus orantē:
Si legis, cantas: si cantas, malè cantas.
Quidam latrant orātes, verius quam
loquuntur. Sunt qui rhetoricam pro-
nuntiationem affectantes, medijs sunt
inter canentem & loquentem. Me-
minit huius Quin Fabius, & Erasim. l. 8.
apoph.

De prosperitate.

Socrates.

* Sciscitatus quid bonis viris mole-
stum esset? respondit, malorum
prosperitas, Ant. & Max. ser. de for-
tuna bona & mala.

Diodorus philos.

* Felicioris ingenij esse dicebat in-
fortunia cum dexteritate ferre, quam
ingentem prosperitatem regere pru-
denter. Eod. serm.

Epicurus.

* Humilis, inquit, & paruus animus
prosperitatibus effertur, aduersis au-
tem rebus deprimitur. Ibid.

Epicteus.

* Hæc eius sunt de prosperitate sci-
tè dicta: Stultus prosperitatis tãquam
ebrietatis voluptate nigrum fruens,
stultior euadit. Eorum qui prosperè
agunt: antagonista est inuidia. Prospe-

ritate, tanquam fructibus Autumni, dum adest, frui debemus. In enchiridio & dissertationibus.

Phavorinus.

* In prosperitate, inquit, ne superbias: & inops ne delicias animum. Fortuna vices fortiter ferre scias. Ant. & Max. ser. de fortuna.

D. Ambrosius.

† Cùm apud diuitem quendam hospitandi gratia diuertisset, & ille se nihil vnquam in vita aduersi passum iactaret: euestigio cum suis recessit Ambrosius, dixitque se ideò fugere, ne vnà cum homine perpetuis prosperitatibus vsò statim periret. Haud ita procul excesserat, retrò aspicientes, vident ædes illas cum omnibus qui ibi erant, terræ hiatu iam absorptas. Paulin. in eius vita.

Vide apoph. de Fortuna.

De prouidentia Dei.

Socrates.

* Dicebat, si quid cura potest, illud cures: at si Deus ipse te curat, cur tu sollicitus tibi sis? Anton. & Max. ser. de Prouidentia.

Plato.

* Virtus, inquit, nec sub doctrinam cadit, nec est naturalis, sed diuino fato inest iis qui eam habent. Eod. serm.

Idem.

* Deus omnia, inquit, & secundum Deum fortuna & occasio humana gubernant vniuersa. Ibid.

Alphonsus.

Cosmus Florentinus Alphonso Aragonum regi malè pacatus, vir aliquo magno & illustri cùm domo misisset regi Titulium libros vtrique præclaros, reclamatum est à medicis regiis qui aderant, ne librum attretaret ab hoste missum, quem veneno infectum in regis interitum puta-

bant. Verùm Alphonsus cùm aliquando videretur medicis assentire, demum Liuium manibus attretans, hinc indeque legens & relegens quadam historias, ad suos conuersus, ait, An ignoratis, regum animas non priuatorum libidini subiectas esse, sed sub cura Dei securas & lætas agere? Sensit vir prudentissimus, diuina prouidentia cùm regantur omnia, cor regis (qui est Dei, vt Paulus ait, minister) semper esse in manu Domini, qui regit & flectit quò vult, contra omnia nostra consilia. Anton. Panormit. de reb. gest. Alphonsi, & Aeneas Syluius de eius dictis.

De prouidentia homini in rebus agendis.

Chilon.

Frequentè dicere solitus est, Caue tibi ipsi, & caue te ipsum. Quorum primò admonuit, cantè agendi esse cum hominibus, ne fraude circumuenti decipiantur Deinde vnunquemque sibi suspectum esse oportere. Omnes enim ferè cauent sibi ab aliis: tamè interdum nemo magis hostis est homini, quàm homo sibi ipsi quo fit, vt cùm aliis imponimus, nosmet ipsos perdamus. Laërtius in vita Chilo.

Thales.

Suprà de Philosophiaz vsu & utilitate.

Aniſthenes.

Dicere solebat, sapienti nihil esse nouum aut subditum: eo quòd quicquid homini potest accidere, sit tam præmeditatum, vt nunquam dicat, nè putaram. Laërt. l. 6. c. 1.

Agésilau.

Tissaphernes Persarum dux cum Agésilao sædus non ex animo, sed metu percussèrat, hac lege, vt Græcas ciuitates sineret liberè suisque viuere legibus, mox ingentibus copiis

his à rege suo accersitis, bellum illi lenonitavit, ni Asia decederet. Hoc cædus violatum libenter arripuit Agætlaus, legatis hilari vultu respondens: Se magnam habere gratiam Tisapherni, quòd periurio suo & leos & homines sibi inensos reddidisset, aduersæ verò parti propitios. Rectè sensit, absque providentia Dei nihil geri in rebus mortalium: magisque fidendū diuino favori, quàm humanis consiliis aut viribus. Plut. in Læon.

Iphisrates.

Contemnebatur ab aliis, eo quòd ex patre futore natus esset. Verùm cum primùm nomen sibi & existimationem fecit cum vulneratus, hostem armatum in nauem suam portasset. Is igitur cum in amicorum suorum agris haberet exercitum, & nihilo minus vallum iaceret, fossâsque prodederet cuidam dicenti, Quid metuimus? respondit: Pessimam esse diuis vocem, haudquaquam putaram. Significans, rebus prosperis sapennero imminere pericula non exigua quæ nullus expectasset. Aduersus inopinatos igitur casus cautè omnia esse munienda. Plutarchus in Græc. apoph.

Epaminondas.

Sub Epaminonda Thebano duce nunquam euenit, vt exercitum inuaderet tumultus Panicus, qui subito præter causam interdum oboriri solet: propter summam præstantissimi huius ducis providentiam. Plutar. in Græc. apoph.

Perseus.

Suprà de Mutuo.

L. Sylla.

Infrà de Regnandi Libidine.

M. Antonius.

Suprà de iudicio nimis exacto.

Seneca.

† Præcogitati mali molliùs iustus venit. Ideò tultis fortunæ credentibus omnis videtur noua rerum inopinata facies, Sapiens autem affluiscit

futuris malis: & quæ alij diu patientido leuia faciunt, hic leuia facit diu cogitando. Epist. 77.

Cato Vicensis.

Cum Cæsar Ariminum occupasset, & ad Pompeium summa rerum in vrbe translata esset, Cato dixit: Si mihi ista prædicenti credidissetis, P. C. nec vnum nunc timeremus, nec ab vno spes nostræ penderent. Plut.

Alphonsus.

Suprà de Principe bono, & e us in regni administratione officio.

De prudentia.

Socrates.

Interrogatus, quid esset prudentia? Anima (respondit) concinnitas. Stob. ser. de Prudentia.

Idem.

* Vt nauis vacua, inquit, instrumentis conuenientibus, sic vita prudentiæ effectibus munienda est atque instruenda. Stob. ib.

Idem.

* Nec equo, inquit, sine freno, neque diuitiis sine prudentia tutò quis vti poterit. Eod. ser.

Idem.

* Soli prudentiæ, tanquam consultissimo tutori, vt vitam omnem, ita maximè iuuentutem credere conuenire dicebat. Eod. ser.

Idem.

Sciscitatus, Quinam prudentes essent? Qui non facillè delinquant, respondit. Eod. ser.

Idem.

Adhortabatur subinde suos discipulos, vt hæc tria in omni vita sibi pararent: Vt in animo scilicet haberent prudentiam, in lingua silentiū, & in vultu verecundiam. Maxim. ser. mon. 41.

Bias.

* Considera, inquit, & postea rē aggredere. Itē, Aggredere tardus agenda, aggressus age constans. Laër.

Periander.

*Ea facito, inquit, quorum non te pœniteat. Laërt.

Democritus.

*Dicebat sapientiam aut prudentiam, quæ nihil admiraretur, omnium rerum esse dignissimam & preciosissimam. Stob. ser.

Periander.

*Quærenti quid in minimo maximum esset, respondit, prudentes cogitationes animæ in corpore humano. Stob. ibid.

Lamblichus.

*Prudentia, inquit, virtutum princeps est, reliquisque omnibus vitæ, atque ipsarum ordinem, modum & occasionem in præsentia, tanquam oculus quidam mentis vnde quaque lucidissimus, ostendit, &c. Tandem addit, Prudentia sui possessores efficit Deo similes. Stobæus, serm. 3. de prudentia.

Criton.

Prudens vir, inquit, ad vitam quasi ad viam quandam, nō preciosius viaticum, sed quod magis necessarium comparat. Eod. ser.

Bion.

Dicebat, prudentiam tanto cæteris virtutibus antecellere, quanto cæteris sensibus præstaret visus. Nam oculi prælucent toti corpori, nec vlla est virtus absque prudentia. Nam quomodo iustus reddet cuique suum, nisi prudentia commoñstret quid cui debeat? Laërt. l. 4. c. 7.

Antisthenes.

Dicere solebat, Tutissimum esse murum prudentiam, quod is nec colabitur nec proditur. Nulla quippe mœnia sunt tam munita, quin machinis aut suffossionibus, aut vallorum prodicione capiantur. Prudentis autem decreta sunt inexpugnabilia. Laërt. l. 6. c. 1.

Isocrates.

Dicebat, virum frugi & prudentem debere præteritorum meminif-

se, agere præsentia, futura scæuere. Stob. ser. 1.

Agésilau.

Cum pugnaretur apud Mantineã, admonuit Lacedæmonios, vt cæteris omisis omnibus in vnum Epaminondam intenderent vim prælij, dicens solos cordatos milites auctores esse victoriæ. Quod cum fecissent, victoriam nacti sunt. Hac voce consuluit Agésilau incolumitati suorum, qui fuerant sine dubio manu hostium pericuri. Simul illud docuit, in bello plus habere momenti vnum verè prudentem, quàm turbam imprudentè. Plut. in Lac. apoph.

Archidamas.

Cum bello Arcadas superasset, ob id laudatus à quodam: Præstantius erat, inquit, si illos prudentia quàm viribus superassemus. Plut. in Lac.

Scipio Minor.

Iuuenis etiamnum, tantam habebat opinionem fortitudinis & prudentiæ, vt Cato senior inærogatus de his qui apud Carthaginem militarent, in quibus erat & Scipio iunior, Homericò versu responderit,

Ille sapit soius, velutani alij velut umbra.

De Tiresia dictum est apud Homerum Odyss. x. Plut. in apoph.

Euripides.

Celebratur illud Euripidis dictum, Vnicum consilium rectum magnam militum manum vincere. Quo prudenter admonuit non perinde referre quàm numerosum educas exercitum, sed quàm cordati sint exercitus duces. In bello siquidem longè plus habet momenti prudentia, solertiæque, quàm vires consilij expertes. Eras. l. 8. apoph.

Gregorius Theolog.

*Qui serpenis prudentiam in malis columbinæ sinceritati circa bona miscuerit, is neque prudentiam finet malignam fieri, neque simplicitatem stolidam. Stob. ser. de Prudentia.

Vide apoph. de Sapientia.

De prudenter dictis.

Lycurgus.

[Lycurgus Lacedæmoniorum rex, percontanti quam ob causam videntur legibus scriptis: Quoniam, inquit, eruditi qui sunt, beneque educati, probant quid pro ratione temporis expediat. Plut. in Lac.

Agésilauus.

Agésilauus Lacedæmoniorum rex iuuenes audiebat aliquos ab aliis laudibus commendari, aut vituperari, licebat non minus animaduertendos esse eorum mores qui laudant, aut vituperant, quam eorum qui laudantur aut vituperantur, vt intelligamus ex vtraque parte hominum morbos, & animorum (quibus laborant) affectiones. Plut. in Lac.

Idem.

Interrogatus à quopiam, cur Spartiata ad tiliarum clangorem præliantirent? Vt cum ad numerum, inquit, ingredijuntur, appareat qui sint fortiter periculum subituri, & qui sint effeminati. Ibidem.

Idem.

Cum iam Corinthiorum vires pugnando fregisset, exhortantibus amicis, vt urbem eorum quoque oppugnaret: negauit, id suæ virtuti conuenire, qui peccantes ad officium cogeret, non qui nobilissimas Græciæ vrbes subuerteret. Plutarchus in Lacon.

Leonicidas.

Rogatus à quodam quo pacto quis bona quæ sunt, tueri valeret? Si non omnia, inquit, fortunæ crediderit. Plut. in Lac.

Cato Vticensis.

Cum in senatu Pompeio, cui parum alioqui fauebat, decerneret imperium, dixit: Taliū virorum esse, ingentia Reipublicæ inferre mala, eademq; depellere, tempori consiliū accommodans. Plut. in Catone.

M. Antonius Verus.

Iam moriturus, cum amicos affici dolore sentiret: Humanum est, inquit, humanis rebus affici & ingemiscere. Quo dicto ostendere voluit, hominem non esse saxum, aut ferrum: sed animal, quod facillè in aduersis potissimum afficiatur, aliorumque doloribus ingemiscat. Herodianus lib. 1.

Seneca.

Videns Neronem imperatorem infinitos variis mortis generibus occidere, quos cogitare de imperio existimabat, dixit se ad Imperatorem fertur: Licet plurimos occidas, attamen non potes successorem tuum occidere. Xiphilin. in Nerone.

Ludouicus XII. Gall. rex.

* Quum Pontifex in eum diras euoheret: Atqui, ait, precandi ille, non imprecandi causâ pontifex est constitutus. Annal. Franc. Repetit laudatam eam vocem sacerdotis quæ adduci non potuit vt Alcibiadè execraretur, Plutarcho teste in Alcib. vita.

Idem.

* Relatum est Iulium Pontificem regio honori inuidere, & multa moliri vt Gallico regno crearet pericula: Atqui, inquit Ludouicus, non tantum otij super fuit D. Petro Apostolo, vt res Claudij Cæsaris, aut Domitij Neronis, quæ ad senihil attinebant, curaret. Ibid.

De publicis negotiis, priuatis anteponeendis.

Aristides.

Aristidi erat similtas cum Themistocle. Huic quum delectus esset collega ad peragendum legationem: Vis, inquit, Themistocle, vt in his montibus similtatem deponamus? Nam si videbitur, reuersi il-

iam resumemus. Privatos affectus publicæ posthabuit utilitati. Ex his enim ferè omnis humanæ vitæ perniciēs nascitur. Plutarch. in Græc. apoph.

Idem.

Aristidis vxor administranti Rem publ. ei dixit: Vnam priuatas quidem res putares esse publicas, & cōtrā publicas priuatas. Notauit autem hominis improbitatem, qui sua negotia Reipublice anteponebat. Stob. ser. 37. ex Serino.

Demaratus.

Cuidam percontanti, quam ob causam apud Spartanos qui scutum abiecerint, notarentur ignominia, & infami vocabulo Reipsaspides appellarentur, qui galeas aut thoraces, nō item: Quoniam, inquit Demaratus, hæc sua ipsorum causa gerunt, scutum verò communis exercitus gratia: significans, vnicuique pluris esse faciendum communem utilitatem, quàm propriam. Qui galeam aut thoracem abiecit, seipsum prodit tantum, & exarmat: qui scutum abiecit, prodit vniuersam phalangem. Nam obtentu clypeorum tota acies tuta est aduersus hostium iacula. Plut in Lacon.

Pompeius Crassus.

Marcello ac Domitio Pompeium in senatu rogantibus, num proximis comitiis petituros esset consulatum: Fortè, inquit, petam: fortè non petam. Rursus idem percontantibus: A bonis, inquit, ciuibus petam, à malis nequaquam. Quum hæc responsa vt ambigua ac superba multos offenderent, Crassus idem percontantibus respondit, Si è repub. fore iudicauero, petam: sin minus, à petendo obtinebo. Plut in Crasso.

Cato Uticensis.

Pompeius quo suam factionem redderet firmiorem, per Munatium petiit, vt Cato neprium duarum alteram sibi, alteram filio suo daret. Cato iussit reuersum Munatium Pō-

peio renuntiare: Se quidem per mulieres capi non posse, beneuolentiam tamen illius sibi gratam esse: amicitiam, etiam quæ quauis affinitate firmior esset, polliceri, si quæ Reipubl. conducerent, sequeretur. Cæterum aduersus Rempubl. nunquam datorum obsides. Neptes in matrimonium datas, obsidū nomine signans. Sunt qui narrent, non neptes, sed filias in matrimonium à Pompeio peritas. Erast. l. 5. apoph.

Alexand. Seuerus.

Amicos & cognatos si malos comperisset, puniebat. Id si vetus amicitia aut necessitudo non patiebatur, à se dimittebat, dicens: His charior est mihi tota Respubl. Significans, priuatos affectus utilitati publicæ posthabendos. Lamprid.

De pudicitia.

Phocias.

PHocias in Ionia, parentibus honestis orta ingenuèque educata, ad Cyri regis cœnam cum aliis mulieribus admissa, cæteris regios iocos ac lusus hilariter excipientibus, nec refugientibus ab illo tangi, sola tacitè ingressa ad lectum constitit, nec vocanti Cyro paruit. Cubicularius autem rem tentantibus illam adducere: Flebit, inquit, quisquis horum mihi manus admouerit. Ob hæc, quum à cæteris agrestis & incomis haberetur: Cyrus gaudens, & cum risu versus ad illum qui mulieres adduxerat: Non intelligis, inquit, e hanc vnam ingenuam & incorruptam adduxisse? Postea ad hanc in primis adiecit animum, vnicèque adamauit, sapientem appellans. Apud barbaros, mulieres atigisse, constupraste erat. Plut. in apoph.

Liuis.

†Viros quosdam nudos, sibi factos obuiam, eaque de causa morte petendos, eripuit dicens: Pudicis mulieribus

ibus hos nihil à statutis differre.
Dion Cass. lib. 58.

D. Hieronymus.

† Multò melius est, aiebat Saluiz, stomachum te dolere, quàm mentem: Imperare corpori, quàm eruire: gressu vacillare, quàm pudicitia. In epist. ad eandem lib. 3.

Anonyma.

Suprà de Dote.

Vide apoph. de Castitate & Continentia.

De pudicitia coniugali.

Anonyma.

Q Vidam Lacznam misso nuntio sollicitauit, num assentiretur, vt pñi sui faceret copiam? Cui illa respondit: Quum essem puella, parenti obedire dici, idque feci: mulier autem facta, viro. Itaque si me inuitat ad honesta, viro meo primùm rem aperiam. Plutarch. in Lacanarum apoph.

Alia.

Lacznæ rogata, num ad virum accessisset? Non, inquit, sed ille ad me. Significans, sese non libidinis causa commercium habere cum viro, sed parentibus ac legibus obtemperare. Turpissimum enim esse fœminæ, si virum ad coitum sollicitet. Plut. in Laczn. apoph.

Hieron.

Hieronius quidam exprobrabat oris graue olentiã. At ille cum vxore exposulauit, quòd id sibi nunquam indicasset. Tum illa: Putabam, inquit, viros omnes ad eundem olere modum. Eximium pudicitiz argumentum, quæ nulli vero tam vicina fuerit, vt oris halitù sentire posset, præterquam vni marito. Plut. in apoph.

Euboidas.

Audiens à quibusdam prædicari vxores alienas, non approbavit id factum, dicēs: De moribus ingenioque vxorum apud externos nullam omnino faciendam esse mentionem. Qui

non culti laudari coniuges aliorum, quid faceret vituperantibus? Prima laus pudicitiz matronalis est, nulli notam esse præterquam suo viro. Eras. in apophtheg.

Argaus.

Quibusdam non suas, sed aliorum quorundam vxores prædicantibus: Per deos, inquit, de bonis & honestis mulieribus nihil temerè loquendum est, sed in totum quales sint oportet ignorari, præterquam solis maritis, quibuscum viuunt. Tam insignis erat apud priscos virginum & vxorum pudicitia, vt eas ab aliis quàm à parentibus aut suis maritis conspici, gradus aliquis ad impudicitiam haberetur: tantaque cautione consulebatur illarum famæ, vt parum publica videretur, de qua rumor quamuis vanus oriri potuit: sed ea demum summa matronalis pudicitiz laus haberetur, si mulier adeò domi conclusa viueret, vt nullus esset qui de ea vel benè vel malè loqui posset: propterea quòd hoc ipsum, matronam versari in fabulis trahique per ora hominum, prostitutionis genus putaretur. Etenim qui laudat alienam vxorem, videtur habere cognitam cuius laudes prædicat, quòd ipsum aliquid detrahit pudori fœmineo. Quid igitur vir ille præclarus sentiret de matronis, quæ sine maritis interesse gaudent iuuenum conuiujs, quæ cursitant ad alienarum ciuitatum dies festos & emptoria, quæ ducunt choreas ex viris ac fœminis alternè mixtas, quæ in balneis corpus nudum ostendunt quorumlibet virorum oculis? Eras. Rot. lib. 6. apoph.

Canna.

Canna Sinorito Galatzæ nupserat, eam Sinorix iuuenis præpotens adamabatur: & clam interfecto Sinorito, de nuptiis Cannam felicitare cœpit. Illa, quo coniugis mortem vlcisceret, dissimulauit dolorem, & coniugij spem præbebat. Tandem Syng

rigem ad se venire iubet in templum Dianæ, cui erat dicata, quasi vellet hanc esse conjugij testem, & astanti altari, ceu deæ libatura, è poculo bibit toxicum: mōxque tradidit Synorigi, qui simulatque reliquum etibisset, venerata deam: Te, inquit, Dearū præstantissima testor, me huius tantum dier gratia hæcenus Synorigo fuisse superstitem. Eras. li. 6. apoph. ex Plutarchi li. de mulierum illustr. rebus gestis.

Chiomara.

Cum misso pretio à suis reduceretur, ac tribunus illam officij gratia ad flumen profeceretur, clam mandavit vni seruorum, vt Romanum illum se profrequentem occideret. Is vbi caput præcisum Chiomaræ dedisset, illa sub veste tectum ad maritum derulit, & ad illius pedes abiecit. marito admirante, dicentēque, num præclarum duceret, seruare fidem? præclarum, inquit: sed hoc præclarius, vnum duntaxat qui mecum cōcubuerit viuere. Fœmina aliquanto prudentior Lucretia, quæ non sua, sed stupratoris nece, testata est suam pudicitiam. Plutar. cap. 21. de Claris mulieribus. Lilius li. 38. Plin. cap. 55. de Viris illustribus.

Lucretia.

Cum Collatinus cum paucis familiaribus ad Lucretiam venisset à Sexto Tarquinio vi stupratam, querenti viro ex more: Satin' saluē? Minimè, inquit Lucretia, quid enim salui mulieri amissa pudicitia? Vestigia alieni viri Collatine in lecto sunt tuo. Sed corpus tantum violatum est, animus insons est, mors testis erit. His dictis, cultrum quem abditum habebat, in corpore infixit, & collapsa est moribunda. Eras. li. 6. apoph. ex Lilio.

Bilia.

Duellius, qui prius Romæ è naturali pugna triumphū obtinuit, iam senex, tremulôq; corpore, in iurgio quodam audiuit exprobrari sibi gra-

ueolentiam oris, rediit domum triftis, & expoſtulauit cum Bilia vxore quam virginem duxerat: cur huius vitij nunquã admonisset, quod licuisset mederi? Admonissem, inquit illa, nisi putassem omnibus viris ad eundem modum otere animam: Si Bilia verè sensit, quod dixit, argumentum est insignis pudicitia: sin hixit, magna item tolerantia, quæ tandiu pertulerit hoc incommodum absque fastidio. Eras. libro 8. apoph. Simile est ei quod populo supra de Hieroniretulimus ex Plut.

De pudore & verecundia.

Diogenes.

Adoleſcenti cuidam erubescens, atque ob id perturbato. Bono animo es, inquit, fili. istiusmodi est virtutis tinctura. Laertius in eius vita.

Democritus.

Eius præclara sententia hæc est: Malum, etiam si solus fueris, neque dixeris, neque feceris: Disce autem, teipsum multò magis quàm alios reuereri. Stob. serm. 29.

Solon.

Dixit, Hospitalem Deum inter homines, qui iusti pudoris participes sunt, versari. Brus. lib. 5. cap. 21.

Musonius.

Suprà de Reuerentia.

Pythias.

Infrà de Rubore.

Demetrius Phal.

Admonebat adoleſcentes, vt domi parentes, in via obuios, in solitudine reuererentur seipſos. Pudor teneram ætatem optimè deterret à peccãdo: qui in sequana non adest, si quis reueatur seipſum. Laer. lib. 5. cap. 5.

Hippocratidas.

Suprà de Cōiuctu & cōuersatione.

Demades.

Aiebat, pudorem in muliere, pulchritudinis arcem esse. Stob. ser. 72.

M. Cato.

Aiebat, sibi magis placere iuuenes qui rubescerent, quàm qui pallefcerent, quòd rubor arguat probam indolem, pallor non item. Plutarch. in apoph.

Seneca.

† Omne vitium ebrietas & incen- dit, & detegit: obstantem malis co- atibus verecundiam, remouet. Plu- sen enim pudore peccandi, quàm bo- a voluntate prohibitis abstinere: pist. 84.

Idem.

† Nutriendus est pudor, qui quan- tu in animo durauerit, aliquis erit bonæ spei locus Epist. 25.

De pudore præposito.

Lycurgus & Gorgo.

Quum essent qui vitio darent Ly- curgo, quòd virgines in pompis ac ludis solennibus nudas exhiberet oculis omnium, causamque cur id instituisset requirerent: Vt iisdem, in- quit, cum masculis rationibus insti- tutæ, nihilo sint illis inferiores, vel obore, vel salubritate corporum, vel inuicem virtutè ac generositate, iudicatioque veræ laudis, vulgarem au- tem gloriam contemnunt. Vnde tale quiddam fertur de Gorgone Leonida vxore. Cùm quædam ex æra mu- lier illi dixisset, Solæ Lucæ viris imperatis: respondit, Nimirum solæ viros parimus, hoc exemplum nec in masculis nec in puellis imitandum censuerim: hætenus tamen conducit vt stup dum pudorem qui frequenter obstat honestis actionibus, ab ætate tenera excutiamus. Statimque dicant, nihil esse verè pudendum, præter turpitudinem: Innumeras verò repe- rias, quæ nudatæ vehementer erube- scant: si quid præter honestum dixe- rint, fecerintve, non mutent colorè. Sunt item innumera quibus amicus vilior, cultusque simplicior, genas ru- bore tingat, contra gloriosum esse

ducant, si splendo vestitu prodeant in publicum, negligentes earum te- rum quæ verum probum, veramque laudem adferant Eras. ex Plutarcho. Lacon.

De pudore inutili.

Diogenes.

C Vidam ambienti à Diogene in philosophiæ disciplinam recipi; admissio explorandi gratia pernam in via ferendâ dedit, seq. iussit sequi. Ille præ pudore, abiecto quod gestabat, furtim se subduxit. Aliquando post fortè fortuna illi factus obuius, ridens, Tuâ (inquit) ac meam amicitiam perna diremit. Indicans, illum non esse idoneum philosophiæ discipulum, qui stupidum pudorem non possit contemnere. Neque enim turpe est gestare pernam: sed ab honesto recedere, turpe. Ita Laert. lib. 6. Diocles hoc ipsum paulò secus narrat: Quum qui- dam ambiens esse Diogenis discipu- lus dixisset illi, Impera mihi Dioge- nes: admissio in famulitium, casei frustum portandum dedit. Id quum ille ob pudorem recusaret: Nostram, in- quit Diogenes, amicitiam paululum casei diremit. Brus. lib. 5. cap. 21.

Idem.

Cuidam exciderat panis, eumque reliquit, quòd puderet recipere. Hunc castigare volens Diogenes, iniecit fune collo, traxit ut ceum per Ceramicum: hoc faciens in poculo, quod ille in pane facere erubescer- bat. Laert. lib. 6.

Zeno.

† Cùm incidisset in adolescentem quendam ipsi familiarem, iuxta mo- nita furtim ambulans, audissetque quòd fugeret amicum, à quo postu- labatur ad ferendum falsum testimonium: Quid ais, inquit, ignaue? Ille ausus est te malo, iniuriæque affice- re, neque erubescit: & tu illi pro iu- stitia non audes obistere? Plutar. lib. de vitios. Veres.

Ancisthenes.

Suprà de Argutè dictis.

Agefilau.

Cùm apud Spartanos Palladi rem diuinam faceret, ac pediculus eum momordisset, rex non auersus, arreptum coram omnibus occidere non erubuit, sed insidiatorem etiam in ipsa ara confodiendum esse dixit. Plut. in La. on.

Brutus.

Dicebat, sibi videri eum ætatis florem malè collocasse, qui nihil negaret. Inutilis est verecundia, quæ obstat quo minus negemus obsequium ad inhonesta vocanti. Plutarch. in Bruto.

De Pueritia insigni.

Cato Vtiensis.

CVM puer adhuc à Druso auunculo educaretur, Latinique Romam ad Drusum tribunum plebis eo tempore venissent, de Civitate impetranda acturi: Q. Pompeius Latinorum princeps Catonem orauit vt pro sociis apud auunculum intercederet, vt id quod peteret facilius impetrarent. Verùm Cato puer se facturum hoc negauit, cùmque semel iterumque interpellatus eadem de re, omne denegasset officium, demùm Pompeius in excelsam domus partem eleuatum se præcipitaturum minatus est, nisi precibus & toties efflagitatis obtemperaret. Verùm cùm ciues intelligerent, nec sic puerum moueri potuisse, egregiam eius indolem laudantes altissima voce clamauerunt: Gratulemur Latini nobis, hunc esse tam paruum, quo senatore, ne sperare quidem civitatem licuisset. Historiã recitat Plutarchus in Catone, vbi Pompeium Syllonem vocat, quem alij Popedium.

Aristoxenus.

† Singularum ætatum curam habendam esse censebas, ita vt pueri

in literis aliisque disciplinis erudirentur. Stobæus sermon. 43.

Vide apoph. de Ambitione, indole excelsa, & ingenio.

De pulchritudine.

Agefilau.

* Siscitatus, cur Spartani comæ Salerent? Quoniam inter ornamenta, dixit, minimo constat. Stobæus sermon. 63, de Pulchritudine.

Aristoteles.

* Dicebat pulchritudine homines quauis epistola magis commendari. Stobæus cod. ferm.

Idem.

* Interroganti cur quæ pulchra sunt amarentur? Cæci, dixit, hæc interrogatio est. Ibidem.

Xenophon.

* Ignis, inquit, tangentes solutur: pulchri verò etiam procul distantes inflammant. Visus enim vultu ansa est capiendi amoris. Plutarchus de amore, apud Stobæum.

Plutarchus.

* Nonne, inquit, hominum natura ex corpore & anima composita est? An verò alterutrum nobis sufficit? Sed quomodo id fieri possit? Corpus enim nisi anima vteretur non viueret: neque anima existeret, nisi haberet cui inniteretur. Cùm igitur vtraque cognatis virtutibus ornentur, anima quidem iustitia, temperantia, prudentia, corpus autem viribus, forma, sanitate: an non admiratione dignum fuerit, corporis neglectis, solius animæ bona recensere? Stobæus, sermon. 63.

Idem.

* In speculo, inquit, te contemplare: & si pulcher appareas, ea fac quæ decent pulchrum: sin deformis id quod faciei deest, honestate morum supple. Anton. & Max. sermon. de pulchritudine.

Philo.

Philosophi varj.

† Pulchritudo secundum Diogenem, donum est formæ: secundum Socratem, modici temporis tyrannis: secundum Platonem, naturæ privilegium: secundum Theophrastum, taci-
deceptio: secundum Theocritum, urneum detrimentum: secundum Carneadē, regnum solitarium. Diogenes Laërtius li. 5.

Leucippe.

* Pulchritudo, inquit, acutiùs telo vulnerat, & per oculos in animū de-
uit. Eod. ser.

Diogenes.

* Pulchros & eosdem imperitos ab-
abastris acerum continentibus similes esse dicebat. Ibid.

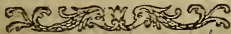
Eteocles.

* Cuidam ob pulchritudinem
glorianti, dixit, Non pudet te su-
berbire ob speciem pulchram, tibi
ad exiguum tempus commissam?
Ibid.

Isocrates.

* Si pulchrum tibi corpus est, in-
quit, & anima mala, bonam nauim
habet & malum gubernatorem. Eod.
serm.

Vide apoph. de forma corporis.

DE QUIETE.

Chilon.

Dicebat, semper adamā-
dam esse quietē, quoties
datur honestum otium.
Nihil enim est, quod as-
fiduum laborem perfer-
re possit. Laer. lib. 1. cap. 4.

Dion.

Dicere solebat, oportere modera-
tē dominari, & recreari cupientibus
id permittendum esse. Remissiones
enim & ab exantlatis laborib. quies,
ad novos labores homines præpa-
rant. Et sicut arcus & lyra, ita & ho-

mines quiete vigent. Stob. ser. de Do-
minis ac seruis.

*Vide apoph. de Otio honesto, Recrea-
tione, & Tranquillitate.*

DE RAPACI-

TATE.

Plato.

RAPACITATEM pecuniarū
inquit, res illiberalis
est: rapina verò impu-
dens. Stob. serm. 40.
Nero.

Nero nunquam cuiquam officium
del-gavit, nisi hæc adiceret: Scis
quibus mihi est opus, & hoc agamus,
ne quis quid habeat. Vox prædōne,
quā principe dignior. Eras. 6. apoph.
C. Caligula.

Suprà de Lusibus.

Fl. Vespasianus.

Vespasianus, quoniam rapacissimū
quemque promouere solebat, vt mox
ditatos condemnaret, vulgò dictus
est officarios suos habere pro spon-
giis: quòd (veluti spongias) & siccos
madefaceret, & humentes exprime-
ret. Suet on.

De Ratione.

Socrates.

Dicebat, in nauigando governa-
tori auscultandum esse: in viuē-
do autem illi, qui plus ratione valet.
Stob. ser. de Prudentia.

Idem.

Eiusdem dictum est, Nec equo si-
ne freno, neque diuitiis sine ratione
tutò quis vti poterit. Stob. ser. 3.

Diogenes.

Dicere solitus est, sapius in vita
parandū λόγον ἢ βόηχον, id est, sermo-
nem quàm laqueum. Qui desponde-
runt animum, ad laqueum confu-
giunt: quum ad consolatorium ser-

monem potius sit confugiendum. Nam animo ægrotanti medicus est oratio. Nec abscondus fuerit sensus, si λόγῳ accipias pro ratione: quasi diceret, qui desponderunt animum, confugiant ad rectam rationem. Diogenis dictum extat apud Laer. l. 6. c.

Phocylides.

* Rationem homini telum ferro acutius esse dicebat. *Sob. ser. 3.*

Alexander.

* Dicebat rationem recedere ab omnibus quæ per iram committuntur, eamq; fugere iracundiam tanquam acerbum tyrannum. *Stob. ser. 20.*

Epiæetus.

Eius dictum est, Turpe esse munibus, apum potione edulcare: Rationem autem deorum munus, non adhibere ad malitiæ dulcendam amaritudinem. *Stob. ser. 13.*

Idem.

Quemadmodum, inquiebat, si conceptus, aut natus esses in naui, non inde statim eius gubernator fieri velles, neque enim natura ad te nauis pertineret: sic neque opum abundantia, sed ratio. Id igitur quod tibi naturale & cognatum est, videlicet rationem, proprium tibi censere, & eius curam suscipere debes. *Eod. ser.*

Idem.

* Non paupertas, inquit, molestum facit, sed animi cupiditas. Neque diuitiæ à metu liberant, sed ratio. Si tibi rationem igitur comparaueris, neque diuitias desiderabis, neque paupertatem accusabis. *Ibid.*

Seneca.

† In homine optimum quid est? Ratio: hac antecedit animalia, Deos sequitur. Ratio ergo perfecta, proprium hominis bonum est cætera illi cum animalibus, satisque cõmunia sunt, valet? & leones. formosus est? & pauones. Velox est? & equi. Non dico in omnibus vincitur. Non quæro quid in se maximũ habeat: sed quid suum. Corpus habet? & arbores &c. Quid in homine proprium? Ratio.

hæc recta, & consummata, felicitatẽ hominis impleunt. *I. pist. 76.*

De Ratione reddenda.

Alcibiades.

Quum aliquando Periclem iniureret, & accepisset illi tum non esse otium, propterea quod perperderet quo pacto posset Athenensibus reddere rationem, Nonne satis fueris, inquit, cogitare, quæ fieri possit, vt non reddat rationem? Notans, ita re gesta, vt non facile possit reddi ratio: procliuius esse intotum effugere rationem, quàm reddere. *Plut.*

De Reconciliatione.

Euclides.

Euclidi cum fratre similtas erat, Is quum minitãs dixisset, Dispensarem ni te vltus fuero: Euclides contra, Dispeream (inquit) ni tibi persuafero. Hoc dicto soluta est similtas, & reditum est in gratiã. *Brasm. lib. 6. apoph.*

M. Crassus.

Quum Põpeius & Crassus in consulatu collegæ decessuri essent magistratu, Cn. Aurelius quidam subito in forum procurrrens clamauit, sibi visum in somnis, Iouẽ iussisse ne prius se magistratu abdicarent, quàm in gratiam redissent. Idem flagitante populo, Pompeius nihil motus est: at Crassus surgens, viro collegæ dexteram porrexit dicens: Nihil, ô *Quirites*, me indignum facturus mihi videor, si prior cum Pompeio in gratiam rediero, quem vos etiãmnũ imuberem Magnum cognominastis, cuique prius triumphum deereuistis, quàm in senatum aliectus esset. *Plut. in Crasso.*

Cicero.

Crassus in Syriam profecturus, malens Ciceronem amicum quàm inimicum relinquere, officiosẽ salutatorum dicit, se apud illum velle cõnare: quem

em Cicero alacriter excepit. Post quot dies quidam amicorum ege- rit apud Ciceronem, vt cum Vati- o quoque rediret in gratiam. Nū, quit, & Vatinius mecum cœnare sic? Significans, illum cœnam ambi- potius quàm amicitiam. Erasmi. 4. aph.

Ludouicus xij. Gall. rex.

* Anna regina eius vxor, acrius & pè apud eum instabat, & tãdem se leptom sperabat: vt Claudiam fi- am (postea Francisci Valesij coniu- em) desponderet Carolo quin- o, Maximiliano Cæsaris nepoti. Sed rex sapientissimus, veluti præ sagiens in- Hispanos & Gallos nullam pos- sibili reconcilationem, immò di- cordes perpetuò fore: Tu vis, in- quit, fœdus ferire inter feles & mu- es. Ex lib. facete dictorum à Ludo- uico, qui commentariis Aenæ Sol- tij de dictis & factis Alphonfi adiun- ctus est.

quos si semper intendant, rumpèdos esse: ac ne tum quidam fore vsus, quū exigit vsus. Ita qui nulla relaxatione curas suas soluunt, aut mente captos, aut corpore malè affectos euadere. Brusl. 1. 4. c. 28.

Vide apoph. de Otto honesto, & Quiete.

De Regno & regibus.

Solon.

AVDIENS quosdam principū mo- res inquè reprehendentes: In rebus magnis ministrãdis difficile dicebar esse, omnibus posse placere. Necessè enim est, vt qui multis im- perat, non paucos offendat. Laer.

Diogenes.

Suprà de Argutè dictis.

Plato.

* Neminem regem dicebat non ex seruis esse oriundum: neminem non seruum ex regibus. Seneca epistol. 44.

Xenophon.

* Dicebat honestius esse regi be- neficiorum quàm trophæorum nu- merum relinquere. Stobæus sermo- ne 46.

Socrates.

* Optimum regem esse dicebat, qui suis affectibus moderari posset. Eod. ser.

Cotys, rex Thracia.

* Acriter in subditos animadu- erat. Cùm igitur amicorum quidam ad ipsum dixisset, Hoc furor est, non regnum: respondit, At meus hic furor subditos temperantes efficit. Plu- tar. in apoph.

Diogenes Pythag.

† Rex ille fuerit, qui iustissimus est: iustissimus autem, qui maximè legitimus. Nam citra iustitiã, nullus Rex esse poterit, neque iustitia citra legem. Iustum enim per legem iustū est. Stob. serm. 48.

Seneca.

† Quod regnū est, cui nō parata sit

R r iij

De Recreatione, vel Re- laxatione.

Anaxagoras.

PUBLICÈ decretis honoribus animo magno repudiatis, is sibi omni- no postulasse cōmemoratur, vt quo die mortem obiret, pueris, qui disci- plinis & artibus operam darent, per- mitteretur feriatos otari & ludere. Sēsit enim vir doctissimus, ingenia a- dolescentū nimio studio frāgi, reso- cillatione autem aut recreatione ad novos labores agiliores fieri. Plut. in Politicis. Vel potius hac ratione sibi famam comparare curauit.

Diogenes.

Suprà de Lepidè dictis.

Amasis Egyptirex.

Ab amicis reprehensus, quòd per- functus negotiis forensibus potaret, omnique voluptatum genere solue- retur, respondit: Qui arcus habet eos non incidere nisi quum opus est.

guina, & proculcatio, & dominus & carnifex? Nec magnis ista interuallis diuisa, sed horæ momentum interest inter solium & aliena gehenna. De tranquill animi cap. 11.

Selencus R. Asia.

† Si sciret vulgus, aiebat, quàm laboriosum sit Regibus legere, ac scribere duntaxat tot epistolas, diadema ne humo quidem tollere dignaretur. Plutarc. An seni tract. sit Respubl.

Leonidas.

Cuidam dicenti, Excepto regno nulla re nobis præstas: At, inquit, ni vobis fuisset melior, non essem rex. Moderatissimo dicto & refellit conuicium, & suam dignitatem defendit. Etenim vbi reges non nascuntur, sed ciuium suffragiis eliguntur, hoc ipso publicis calculis princeps iudicatus est cæteris melior, quòd ad regnum ascitus est Plut. in Lacon.

Ariston.

Cuidam laudibus vehenti dictum Cleomenis, qui rogatus, quid opteretur bonum regem facere? respondit, Amicis benefacere, inimicis malè: At quanto præstantius est, inquit, vir optime, amicis benefacere, & ex inimicis reddere amicos? Hanc sententiam citra controuersiam primus omnium Socrates prodidit, & ad illam referatur. Plut.

Philippus.

Alexandro filio suadebat, vt eos qui in Republica pollerent autoritate, tum bonos, tum malos sibi conciliaret amicos: ac bonis quidem vtteretur, malis verò abuteretur. Præcipua ars est, nullum reicere, sed ad publicam utilitatem omnium operam accommodare. Quem admodum Deus vnicus totius mundi monarcha, malis genitibus ac impiis hominibus abutitur ad utilitatem Ecclesiæ: ita principes cordati norunt & probis & improbis vti: non quòd ipsi per malos mali quippiam faciant, sed quòd per malos puniant

malos. At multi sunt principes, qui præposterè bonis abutuntur, malis vtuntur. Ad tyrannica negotia viros adhibent sanctitatis opinione celebres, quòd vulgus esse rectum ac pium quod arguit existimet. Plutarchus.

Idem.

Suprà de Amico castigatore.

Alexander.

Habebat secū Eudemonicum philosophum, qui cùm aliquando conaret vehementer, adeò vt omnes expauescerent, dixit etiam Alexandro, Quin tu tale quippiam facis Alexander? At ille non ferens philosophi vocem, ridens, ait: Nolo meis formidabilis esse, vt tu me doces, qui satraparum & regum capita me iubes super cenam apponere. Athenæus, & Plut. in eius vita.

Idem.

Quum lenitate corporis, ac pedum celeritate polleret, patri hortanti vt in Olympiis stadium decurreret: Facerem, inquit, si reges habiturus essem cõcertatores. Et hinc agnoscas animum excelsum, nec cuiquam facile celsurum in certamine laudis & imperij. Nondum erat rex, & tamen non dignabatur nisi cū regibus committi. Plut. in apoph.

Idem.

Porus rex ab Alexandro deuictus, quum ab eo post pugnam rogaretur, dicente, Quomodo te tractabo? Regè, ait. Rursus subiicienti Alexandro, Num quid etiam aliud? Omnia, inquit Porus, complectitur hoc verbum, Regè. Alexander & prudentiã & fortitudinem viri admiratus, latior ditionem illi addidit ea quam prius obtinuerat. Supplici, & ad pedes abiecto minus concessisset. Adeò diligebat animosus iuuenis impavidos animos. Q. Curtius aliquando secus narrat. Interrogatus Porus, quid ipse victorem statuere debere censeret? Quòd hic, inquit, dies tibi suadet, quo expertus es quàm esset ca-
duca

duca felicitas. Submonuit regem, ut modeste sua fortuna uteretur, memor ipsi posse accidere, quod acciderat Porro. Historiam recitat Plut. in apoph.

Maron.

Quum in concione Tarentini tradarent de bello suscipiendo, & de Pyrrho asciscendo, sumpta corona & face ardente, præcedente tibicine, veluci ebrius, venit in forum: atque, ut sit, aliis applaudentibus, alius ridentibus, nonnullis etiam ad canendum hominem inuitantibus, processit in concionem, ac tanquam cantaturus astitit. Silente verò turba, dixit: Rectè faciris viri Tarentini, qui locari lude reque dum licet, qui velint, permittitis. Atqui si sapitis, omnes hac ludèdi libertate fruemini, priusquam Pyrrhus adueniat. Nam tum non nostro, sed illius arbitrio viuendum erit. Plut. in Pyrrho.

Pyrrhus.

Pyrrhus rex, quum Athenas venisset, & ingressus arcem Palladis, rem diuinam fecisset: eodem die descendens ex arce, collaudauit quidem Atheniensium erga se fiduciam: ceterum admonuit, si saperent, ne post hæc cuiquam regum portas aperirent. Significans, omnibus regibus natura inuisam populi libertatem. Erasmus libro 4. apophthegmat. ex Plutarch.

Hieron.

Hieronem Siciliæ tyranno, cum quidam dixisset, potiorē esse regum vitam, quam priuatam, utpote quæ singulis sese expleat voluptatibus: Hiero respondit, voluptates ipsas melius sentiri in vita priuata. Nam ut de libidinosa voluptate prius dicitur, ostendit maiorem voluptatem concipi à priuatis, si quando potiuntur amica, quia spontaneus sit atque mutuus amor, non coactus, quam tyrannorum, qui coacto aut empropotuntur amore. De voluptatibus ciborum ait, regibus nullam vnquam

esse famem præ seculorum multitudine, & ob id semper acidis vesci. In vita verò priuata semper subesse famem delectationemque. Addidit præterea multa incommoda, quæ regnantes circunueniunt, à quibus priuati sunt planè immunes. Xenophonem hac de re lege copiosius.

Antigonus.

Quodam dicente, omnia regibus honesta iustaque esse: Sunt per Iouem, inquit, barbarorum duntaxat regibus, ac nobis ea duntaxat honesta sunt, quæ honesta sunt, & ea tantum iusta, quæ iusta sunt. Grauitè retudit adulatricem vocem, volentis omnia licere regibus. Non enim rex est honesti iniustique regula, sed honesti iustique minister est. Atque vti nam similes vo. es non audiant Christianorum aures: aut si audiant, simili seueritate reiiciant. Quid enim aliud dicunt, qui occinunt: Quod principi placuit, legis vigorem habet: qui negant principem teneri legibus qui tribuunt illi geminam potestatem, ordinatam & absolutam, quarum altera possit quod leges, pacta & fœdera postulant, altera quodcunque libuit? Erasmus libro 4. apoph. ex Plutarch. in apoph.

Idem.

Suprà de Imperio administrando.

Theopompus.

Infrà de Sapienter dictis.

Scipio minor.

Iam tertium à senatu emissus, ut gentium, ciuitatum ac regum inspector esset, postquam peruenit Alexandriam, nauique egressus. capite pallio tectus incederet. Alexandrini undique accurrentes, flagitabant ut caput nudaret, faciemque id desiderantibus ostenderet. Quum se nudasset, clamore & plausu testati sunt gaudium suum: quumque rex Alexandriæ vix interim ob delicias ac molliciem corporis æquaret Romanos incedentes, Scipio voce submissa Pa-

netio inlufurrauit in aurem: Iam, inquit, Alexandrini non nihil ex noſtra peregrinatione fruſtus ceperunt, quibus per nos contigit videre regē ambulāntem. Nam Athenæus ex autoritate Poſidonij ſcribit, Ptolemaum perquam obefo corpore nunquam antea pedibus ambulāſſe. Plutarc. in apoph.

Saturninus.

Suprà de Imperio adminiſtrando.

Pylades.

Pylades hiſtrio Auguſti temporibus celebris, quum Hylas diſcipulus, quem ad aequalitatis contentionem proſequerat, in ſcena canticum quoddam ſaltaret, cuius clauſula erat, τὸ μέγα ἀγαπήνονα, id eſt, magnum illum Agamemnonem, ac ſublimem veluti ſi etiretur, è cauea proclamauit, οὐ μέγαρον, ἀ μάγαν ποιεῖς, id eſt tu longiora facis, non magnum. Tunc populus eſt flagitauit, v. Pylades idem canticum ſaltaret iterum. Quumque ad locum veniſſet, quem reprehenderat, expreſſit Agamemnonem cogitābundum: nil magno duci iam cōuenire ratus quā pro omnibus cogitare. Ea res magnum ducem facit, non proceritas corporis Eraſ libr. 6. apoph.

S. Ludouicū Franc. R.

† Saraceni proceres pro eius, & ſuorum redemptione, Damietrā urbem quam expugnarat, & quingenta Francorum millia poſeentibus, pecuniæ vim tantam, quantum petebāt pro ſuis redimendis, & urbem libenter datam promiſiſit: ſe autem eſſe talem grauiter dixit, vt nulla pecunia redimi, nec libertatē emere vellet. Cuius vocem magnificam Soldanus Egypti probauit, vehementerque Franci Regis liberalitatem laudauit, qui de petito redemptionis, pretio tanto, nihil remitti poſtulāſſet: vtrò tamen remiſit illi centum millia. Ionui ca. 42.

Alexander Severus.

Cū obiurgaretur à matre & v-

xore, quòd contemptibiliorem relinqueret imperij poteſtatem, quam ab antecelſoribus ſuis accepiſſet. reſpōdit, Sed ſecuriorem & diuturniorem. Bruſ. l. 3. c. 13. Simile eſt ei quod Theopompo attributum, paulò ſuprà recenſuimus.

Vide apophtheg. de Magiſtratu, Reipubl. gubernatione, Principe, &c.

De Regnandi libidine.

Agis ſen.

Cū legationem ſuſcepiſſet, ſo- lus ad Philippum proſectus eſt: Is vbi admirans dixiſſet, Quid hoc rei eſt? Vnus veniſti, Agis. Quid ni, inquit, ad vnum? Grauius taxauit aliorum principum ambitionem, qui ſumptuoſis ac ſplendidis legationibus exhauriunt ærarium, quum vnus vir cordatus poſſit totum hoc præſtare quod Reipubl. intereſt. Eraſ. in apoph.

Cyrus iunior.

Cyro conſtituro cum hoſte loco qui dicitur Cōnax, Clearchus ſuaſit, vt ſe poſt Macedones contineret, nec ſeſe in belli diſcrimen coniceret: Quid ais, inquit, Clearche? vidēſne vt quum regnum appetam, regno me indignum oſtendam? Plutarch. in apoph.

Dionyſius ſenior.

Quum in initio regni regia ipſius obſideretur, coniuſtatis in illum ciuibus: & amici auctores eſſent. vt imperium deponeret, ni mallet captus interfici: ille conſpiciens bouem à coquo maſtatum illico concidere, dixit: Quam mors ad cō breuis ſit, an non abiurdum ſit, nos metu mortis tale regnum relinquere? Quanta regnandi libido peſtus illius occuparat, qui principatum morte benè emi putaret. Plut. in apoph.

Diogenes.

Suprà de belli ſtudio.

Philippus.

Philippus Macedonum rex in palæstra prolapsus quū surgens in pulvere vidisset corporis vestigium, Pappè, inquit, vt minima terra partem natura sortiti, orbem appetimus vniuersum? Vtinam hoc dictum inhæsisset animo filij, cuius ambitioni orbis fuit angustus. Eras. ex Plut.

Alexander.

Pater adhuc, cum parentis sui fortia facta inueretur, nequaquam tamen iis gaudebat: sed inexplabilis, ad pueros æquales dicere solebat: Pater nihil quicquam mihi relicurus est. Illis verò contradicentibus, Imò hæc omnia parat tibi vt heredi: Quid tum postea, inquit? Ego interim nil habebō, quod agam. Quis non miraretur tantam regnandi cupiditatem puero inuisse, qui præter naturam eius ætatis, non fuit contentus imperio patris sui? imò ab ipsis statim cubulis animum in id intēdit, vt mulitorū dominus solus esset. Plut. in apo.

Idem.

Suprà de Adulatione & assentatione.

Idem.

Suprà de Lectiōnis delectu.

Idem.

Quum audisset Anaxagoram differentem innumerabiles esse mundos, illachrymasse dicitur. Rogantibus, nū quid accidisset lachrymis dignum? An non videor, inquit, meritò flere, qui quum mundi sint innumerabiles, nondum vnus dominus factus sum? Plut. in vita Alexandri.

Idem.

Miserat epistolam ad Antipatrum per quēdam nomine Athliam, quūque id temporis fortè adesset Diogenes, Cynico more dixit: Athlius ab Athio per Athliam ad Athliam. Porro Athlius Græcè miserū sonat, multisque laboribus afflictum: vnde & athletes nomen. sensit philosophus, principes ob ambitionem assiduis bellis tumultuantes, verè miseros es-

se: æquè autem miseros, qui illorum cupiditatibus interuient. Laert. li. 6. & Eras.

Idem.

Alexandro Magno Corinthij per legatos ius suæ ciuitatis detulerunt. Hoc officij genus quum risisset Alexander, quidam è legatis: Nulli, inquit, ciuitatem vnquam donauimus, præterquàm tibi & Herculi. Hoc audito lubens accepit oblatum honorem, quem illi commédabat partim raritas, partim cum Hercule laudatissimo viro societas. Plutarch. in Alexan.

Idem.

Edicto vetuit, ne à quodam pingere, præterquàm ab Apelle: aut à quoquam ære insculperetur, præterquàm à Lysippo, artificibus illius ætatis præstantissimis, nam hoc quoque iudicabat ad principis dignitatē pertinere. Cum Cherylo poeta pactus erat, vt pro vnoquoque bono versu Philippicum acciperet aureum, pro malo colaphum. Erasmus libro 4. apophit.

Demades.

Quum Athenienses vellent Alexandro diuinos honores decernere, Videre, inquit Demades, ne dum cælum custoditis, terram amittatis. Alexander enim ambiebat monarchiā. Absurdum autem erat, eos sic alium donare cælo, vt ipsi terra sua pellerentur. Erasmus libro sexto apophthegm.

Cyneas.

Pyrhum Epirotarum regem cum Italico bello imminere cerneret, fretus ingenij dexteritate posse Pyrrhum de sententia deduci: Nosti, ait, Pyrrhe, Romanos imperio potentes, animo corporèque pollere, multasque feras gentes domuisse. Si autem Diu fauerent nobis adeò, vt victoria potiremur, quid quæso tibi ultra agendum putares? respondente Pyrrho, se cum Romanis militibus in Siciliam tum traiecturum, tum Cyneas,

Hic etiam deuiſis, ait, quid vltra ageretur? Africam traiciemus, inquit Pyrrhus. Cui Cyncas, Sed his demum partis, quibus rebus tempora nostra transigemus? Tum Pyrrhus: Latè vnà inter festos dies, ludòsque agemus. Cyncas autem: Quis prohibet, sine tantis laboribus ac periculis, quin vel hac ipsa hora, cum tu magnus atque opulentus rex sis, lætè simul viuamus? Argutè simul, sapienterque hominum inexplebilem cupiditatem ostendens, quæ incognita, eos ad infinita pericula deducit. Huic si Pyrrhus obtemperasset, neque in Italia vulnus accepisset, neque ab Argis postea oppressus vitam amisisset. Si alij quoque, quos orbis terrarum habet principes, ista quæ Cyncas sapienter Pyrrhum monebat, metiri vellent, ambitiosas curas magis frenarent, atque sibi, terrarumque orbi ad quietioris vitæ cursum rectius consulere. Nunc prauos maiora habendi impulsus sequentes, non modò id assequuntur, vt anxij semper viuant: verum etiam vt in grauisimas calamitates, atque in ipsam mortem sine vllius remedij spe, cum populorum perturbatione incurrant. Ex Plut. in vita Pyrrhi.

Annibal.

Inter Scipionem Africanum & Annibalem ortus est sermo de præstantia ducum. Quumque Scipio rogasset, quem primum censeret? respondit, Alexandrum Magnum: quem secundum? Pyrrhum Epirotarum regem: quem tertium? seipsum nominavit. At quid, inquit Scipio, si me vicisses? Tum, inquit, me neque secundum, neque tertium, sed omnium primum censuissem. Plutarchus in Annib.

Pompeius.

Phreati Parthorum regi per legatos postulanti, vt Euphratem Romanæ ditionis terminum esse velleret? Imò, inquit, illud magis postulandum, vt Romanorum fines à Parthorum re-

gno iustitia dirimat. Significans, Romanis non esse præscribendum quousque debeant præferre imperium, à quo propagandè non montes aut flumina debeant arcere: sed ibi demum fore fines Romanæ ditionis, vbi ius non esset vltèrius procedere. Plut. in apoph.

L. Sylla.

Quum cogitaret de occidendo Cæsare, amicis ne id faceret dehortantibus, indignum enim esse talem necare puerum: Desipitis, inquit, si in hoc puero non videtis multos inesse Marios. Deprehendit in eò ambitionem insatiabilem, vt qui vix dum pubescens sacerdotium ambierit. Idem populum Romanum subinde monere solebat: cauere puerum malè præcinctum. Eras. in apoph.

Cassius.

Suprà de Indole exalta.

Cicero.

Pompeio ac Cæsare inter se dissidentibus, Cicero: Quem fugiam, inquit, scio: quem sequar, nescio. Sentiens, ambos non pro Reipublicæ libertate, sed pro principatu dimicare. Plutarch.

Iulius Cæsar.

Quum ex Gallia prouincia aduersus Pompeium tenderet, Rubicone amne transmissio, dixit: Omnis iacta sit olea. significans, se de summa rerum velle periclitari. Is enim fluuius Galliam ab Italia dirimit. Plutar. in apoph.

Idem.

Alexandri Magni res gestas legens non tenuit lachrymas, atque ad amicum: Hoc, inquit, ætatis qua nunc sum, Alexander deuicit Darium: mihi verò ad hunc vsq. diem nihil præclari facinoris gestum est. Suetonius tradit id accidisse, quum prætor iure dicundo conuentus obiens apud Gades in templo Herculis vidisset Alexandri Magni statuam. Vtinam hoc ingenium ad moderatè potius quam

ad maximi principis emulationem properasset. Plut. in apoph.

Idem.

Quum Africam petens, in egressu nasus prolapsus esset, omen sinistrum vercit in melius, dicens: Teneo te Africa. Frontinus id factum putat in conscensu navis, eumque dixisse, Teneo te terra mater. Huc opinor aludens, quod cum quodam somnio perturbatus, quod sibi visus esset constuprare matrem, comætores interpretati sunt, portendi totius orbis imperium. Eras. lib. 4. apophtheg ex Plut.

Augustus Caesar.

Audiens, quod Alexander natus annos triginta duos, postquam plebrasque mundi regiones peragrarat, dubitasset quid in reliquum vitæ vèpus esset facturus: demirabatur, si Alexander non iudicasset maius opus, bene gubernare partum imperium, quam amplam ditionem comparasse. Rectè notavit inexplebilem Alexandri ambitionem, qui nullam aliam functionem regi dignam existimasset, quam proferre ditionis terminos: quum multo tum pulchrius tum difficilius sit regnum quod contigit, rectis legibus, sanctisque moribus exornare, quam a mis regno regnum addere. Plutarchus in Rom. apoph.

Agrippina.

Quum genethliaci Agrippinæ matri Neronis respondissent, imperatorum quidem filium, sed occisurum matrem, Occidat, inquit, modò imret. Tam impotens erat in fœmina dominandi fœtis: & habuit quod optavit. Suet.

Alex. Severus.

Senio iam confectus, cum vnam sibi præparasset, ut in ea mortuus sepeliretur, paulò antè quam decederet è vita eandem ad se perferri iussit, manibusque contrectavit: Tu, inquit, virum capies, quem totus orbis terrarum capere nunquam po-

teat. Dion Niczus, & Xiphilius in eius vita.

Rodolphus Cas.

Interrogatus, Quis fieret, ut homines eas quas non didicerunt artes omnes recusarent, imperij autem gubernationem oblatam nemo? Non mirum, inquit: stultos enim putant qui regnare nesciunt: stultum autem nemo sese iudicat. Aneas de dictis Friderici imp.

Canutus R.

† Cum Angliæ Danicæque regno potiretur, folio ad littus posito dixisse fertur verso ad mare, Regni mei pars es, itaq. mihi obtemperes oportet. Sed illud mox impetu facto, sinum eius suis fluctibus perfudit. Quare territus Rex, de folio surrexit: Vana, inquit, omniis Regum potestas, & solus Deus est omnipotens. Ac diademate cruci imposito, deinceps pietatis, & modestiæ cultor extitit. Saxo Grammat.

Alphonsus.

Aiebat, olim inter Iouem, Neptunum & Plutonem omnium rerum partitionem trifariam esse factam, & horum vnumquemque sua sorte contentum esse, nec occupare aliena: at inter homines, neminem sua portione contentum esse, nec vllam partitionem esse stabilem, sed omnes *αλιενουτειν*. Notabat autem ambitionem principum, & regnandi nunquam satiam libidinem. Quis enim sua sorte contentus, nõ cogitet, quo iure quæve iniuria suis ditionibus plura adiciat? Panor. lib. de rebus gest. Alphonsi.

De regno virtute parando.

Agefilaw.

Quum aliquando quidam percontatus esset Agefilawm, quinam essent fines Læonica ditionis: vibra-

ra lancea: Quousque, inquit, hæc valeat pertingere Vox egregio duce digna, qui bellum non nisi iustum susciperet, imperiumque virtute parum virtute tueretur. Plutarchus in apoph.

Seneca.

† Si vis omnia tibi subicere, te subiice rationi: Multos reges, si te ratio rexerit. Epist. 37. ad Lucil.

Idem.

† Non est tibi rex tutus, ubi nihil à rege tutum est. Et, Saluum regem clementia præstat. Et, Vnum est regni inexpugnabile munimentum, amor civium. Lib. de Clement.

Dionysius iunior.

Cuidam percontanti, quid factum esset, ut cum pater ipsius tenui fortuna ac priuatus sibi Syracusanæ ciuitatis principatum parauerit, ipse regis filius regnum hæreditate acceptum amiserit? Quoniam, inquit, pater rerum poticus est, quum iam in odium venisset popularis gubernatio: ego quum inuidia laboraret tyrânis, principatum suscepi. Plutarchus in apoph.

Idem.

Amico, id ipsum percontanti, cõpendio respondit: Pater, inquit, mihi regnum suum reliquit, non fortunã. Non omnia omnibus æquè feliciter cedunt. Plut.

Philippus.

Vbi rescivit Alexandrum filium conqueri, quod pater ex pluribus feminis gigneret liberos, sic illum hortatus est: Ergo quum plures habeas regni competitores, da operam ut honestus ac probus euadas, ut non per me, sed per te ipsum regnum obtinuisse videaris. Vir prudentia verè regia præditus, non consolatus est filium, sed metum illius auxit, quò magis extimularer ad virtutem. Indicã, illi non aliter sperandum paternum regnum, nisi se successione dignum

præberet: nec tam magnum esse regnum adipisci, quàm regnum promeruisse. Plut. in apoph.

Idem.

Suprà de Beneuolentia.

Agathocles.

Figulo patre natus, quum Sicilia potitus esset, rexque declaratus solebat in mensa; fistilia pocula iuxta aurea ponere, eaque iuuenibus ostendens dicere: Quum antea talia fecerim (commonstratis fistilibus) nunc per vigilantiam ac fortitudinem talia facio: commonstrans aurea. Non puduit pristinae fortunæ: sed gloriosius existimauit regnum virtute paratum, quàm si hæreditate obuensset. Nam regem nasci nihil magni est, at regno dignum se præstitisse maximum est. Plut. in regum apoph.

Pyrrhus.

Quum à filio etiamnum pueris interrogaretur, Cui nostrum relinques regnum? Quicumque inquit, vestrum acutiorem habuerit ensem. Significans, se non ætati daturum principatus successione, sed virtuti. Hoc stimulo liberos omnes ad certamen fortitudinis excitauit. Plutarchus in apoph.

Cyrus.

† Nemini Imperium conuenire dicebat, qui, quibus imperat, melior non sit. Plut. in apoph.

De responso ab inexpectato.

Diogenes.

Percontanti, Quidnam vellet, ut colaphum acciperet? Galeam, inquit. Responsum ab inexpectato datum. Ille enim querebat quid mercedis peteret pro colapho. Laert. lib. 6. cap. 2.

Xenocrates.

De obscenis quibusdam rebus à quodam percontatus, tacuit: verum

cùm vrgeretur responsum, De talibus, inquit, rebus hominem te vatum interrogare decet, me autem respondere nequaquam, Maximus sermon. 31.

Stratonicus.

Interrogatus, quod nauigiorum genus esset tutissimum, longorum, aut contra? respondit: Ea quæ subducta sunt. Nigificans, tum demum nauigantes in tuto esse, cùm nauis in siccum protracta fuerit. Athenæus.

Demonax.

Interrogatus, quidnam sentiret de conflictu duorum, quorum alter inceptè proponebat, alter absurdè respondebat? respondit, sibi videri, alterum mulgere hircum, alterum supponere cribrum. Plut. in apoph.

Archidamus.

Quidam cùm Archidamum intempestiuus rogasset, quot essent Spartanorum? Tot, inquit, sunt ò hospes, qui malos sufficiant arcere, vt tuti sint ab omni hostium periculo. Plut. in apophth. & Bruson. libro tertio, cap. 16.

Anonymus.

* Sciscitatus ab importuno quodã & loquaci viro, Quis esset Spartanorum omnium optimus? Qui tibi (respondit) minimè similis est. Plut. in apoph. Lacon.

Pompidius.

Interrogatus, quid sentiret de eo qui fuerat in aduiterio deprehensus? Tardus, inquit, mihi fuisse videretur. Ludens ab inexpectato: significansque, quòd non fugisset in tempore, Eras. 6. apoph.

Diogenes.

Suprà de belli studio.

Mania.

Rex cùm Lamiam meretricem parum sobriè amaret, eaque iam senex in conuiuio tibus cecinisset: Demo, quæ & Mania dicta est, interrogata à Demetrio, Quid videretur Lamia? Anus, inquit. Aliud respondens, atque expectabat rex. Nam ille scisci-

tabatur, quàm scitè videretur canere? Erasmus libro sexto apophth. ex Plutarcho.

Appius.

Quum in senatu ageretur de agris publicis, ac premeretur Lucilius ab his qui à pecore eius depasci publicos agros dicerent: Non est, inquit, Lucilij pecus illud, erratis. Hactenus defendere videbatur, sed adiecit: Ego liberam puto, quæ lubet pascitur. Locus est ab inexpectato. Expectabatur enim, vt probaret hoc pecus non esse Lucilij, sed alterius cuiuspiam, ac reum subleuaret, nùcirrisum grauabat. Eras. l. 8. apoph.

M. Scipio Matuginensis.

Cùm ex sua centuria renuntiaret Accidinum consulem, & præco dixisset, dic de L. Manlio: Ego, inquit Scipio, virum bonum, egregiumque ciuem esse arbitror. Præco expectabat suffragium pro Manlio: Scipio respondit, quasi de moribus interrogatus. Nescio an hic Accidinus, nomine & prænomine dictus sit L. Manlius, quumque Scipio postremum nomen tantum expressisset, præco admonuit, & illa addenda. Hinc Scipio iocandi occasione arripuit. Eras. Rot. l. 6. apoph.

Fab. Maximus.

Salinator, cùm Tarento amisso, arcem tamen retinisset, multaque ex ea præclara fecisset: cùm aliquot post annos Maximus id oppidum cepisset, rogarètque eum Salinator, vt meminisset opera sua se Tarentum recepisse: Quidni, inquit, meminerim? Nanquam ego recepissem, nisi tu perdidisses. Cic. lib. 2. de Oratore, & Plut.

Epidus.

Suprà de Excusatione.

G. Iulius Helio.

Mancipio sæpius obstrepenti sibi, dixit: Etiam ostendam qualis sis, & instanti, vt ostenderet qualis esset, Iulius digito demonstrabat Gallum in Mariano scuto Cimbrico depi-

Æm, labiis distortum, eiceta lingua, butcis fluentibus, cui mancipium tum simile est visus. Taberna autem erat apud forum, ac scutum illud signi gratia positum. Ingens omnium risus confectus est. Expectabant enim, ut aliquid in mores illius obiiceret. Erasmus libro sexto apoph.

Domitius Afer.

In quendam patronum imperitum, sed splendido vestitu se venditantem, litigatoribus lepidè dixit: Homo in agendis causis bene vestitus Lusit ab inexpectato. Nam auditor pro vestitus expectabat instructus, aut exercitatus. Ibid.

Vibius Crispus.

Suprà de Metu & timore.

Crassus.

Quum Silus testis læsisset Pisonem reum, cui Crassus aderat prolato crimine quod se in eum dictum audisse dicebat: Potest fieri, inquit Crassus, ut is vnde te audire dicis, iratus dixerit. Annuet Silus: Potest etiam, inquit fieri, ut tu non rectè intellexeris. Quum id quoque toto capite annuisset Silus, ut se Crasso daret, subiecit Crassus: Potest etiam fieri, ut omnino quod audisse dicis, non quam audieris. Hoc adeò præter expectationem, ut Silum testem omnium risus obrueret. Eras. Roterod. lib. 6. apoph.

Cicero.

Cum testis Sexti Annalis reum legisset: & instaret identidem accusator rei: Dic Marce Tulli, siquid potes de Sexto Annali: protinus recitare cœpit versus ex sexto Ennij Annalium libro:

Qui potes ingentis causas evolvere belli, &c.

Scripsit enim Ennius annales: & accusator vocabatur Sextus Annalis, Eras. Rot. l. 4. apoph.

Cassellius.

Consultori dicenti, Navim dividere volo: Perdes, inquit. Ille de pre-

tio navis mercibusque consulebat, hic aliud respondit. Nam ipsam dividere navim, est navim perdere. Macrobius ita refert: Si diuidis, nec tu nec socius habebitis. Erat autè duorum negotiatorum communis navis. Erasmus.

Apollonius.

Nero cum in Gymnicis decertasset, rogatus à Tigellino Apollonius, Quid de Nerone sentiret? Melius, inquit, sentio quam vos. Cantare enim vos illum dignum putatis, ego autem tacere. Brus. lib. tertio, cap. decimo tertio.

De regno virtute stabiliendo.

Themistocles.

Facilitate morum multos ciues sibi conciliabat, ut hinc populari potentiam adipisceretur. Itaque cuiusdam ipsam admonenti, Bene principatum geres Athenis, si cunctis communis esse velis, & mansuetus: respondit: Nunquam ei sellæ infederim, vnde nihil plus à me ferrent amici quam alieni. Plut.

Theopompus.

Suprà de Principe bono, ac eius in regni administratione officio.

Darius.

Quum tributum indixisset subditis, aduersitos prouinciarum præfectos percontatus est, cum aliis de rebus, cum de tributis, essentne graui. quum illi respondissent, esse mediaeria, iussit ut singuli dimidium exigèrent. Quod præfectis moderatum videbatur, regis æquitati visum est dimidio plus satis. Maluit enim suos beneficium sibi conciliare, quam ex armis subigere. Huius facti autem gratia in eo sira est, quod duplum imperabit tributum quod destinarat accipere. Si dimidium imperasset, nec qui

qua

quam remississet, latuisset, benignitas: media parte autem demissa, effecit ut omnes sentirent beneficium. Plat. in apoph.

Apollonius.

Rogatus à Babyloniz rege, Quo modo tutò regnare posset? Si multos, inquit, honoraueris, paucis verò credideris. Indicare autem voluit, tutò regnare volentibus, duo obseruanda & præstanda esse: primùm vt beneficiis multos sibi concilient: deinde, ne faciliè delatoribus, obrectatoribus ac assentatoribus credant. Philostrat.

Antigonus.

Quum omnes admirarentur Antigonum regem, quòd quum initio regni durior fuisset, senex factus, clemeter ac placidè regnum gubernaret: Prius, inquit, opus erat regno, nunc gloria & beneuolentia. Senties, regnum armis & austeritate frequenter parari, sed non nisi honesta opinione, ciuiumque beneuolentia retineri. Plutarch. in apoph.

Idem.

Amicis suadentibus, vt si Athenas caperet, validis illam præfidiis communitret, ne quando deficeret, summæque cura vt totius Græciæ basim custodiret, respondit: Se semper in hac fuisse sententia, vt crederet, nullum esse regni præsidium firmius, quàm ciuium beneuolentiam. Eras. lib. 4. apoph.

Philippus.

Quum subactis Græcis, quidam ipsi auctores essent, vt ciuitates præfidiis contineret, ne deficeret: Malo, inquit, diu bonus & còmodus, quàm breui tempore dominus appellari. Sentiens, regnum quod beneficiis ac beneuolentia teneretur, esse perpetuum: quod vi metùque, nõ esse diurnum. Plutar. in Regum apoph.

Cicero.

Suprà de Clementia.

Ludouicus XII. Gall. rex.

* Gloriabatur cum sollicitum su-

spicionibus regnum, suspensum metu, perturbatum nouis consiliis Carolus VIII. tradidisset, id se Francisco Valesio tranquillum relicturum. Anal. Franciæ. Pacem verò & felicitatem, prudentiam item & regias alias virtutes Dei est Regibus & cunctis aliis hominibus dare & relinquere.

De religione seruata.

Diogenes.

Quum in phano cœnaret, eisque panes sordidi essent appositis, abiecit illos è phano: dicens: In templum nihil oportere ingredi sordidum. Laert. lib. 6.

Lycurgus.

Percontanti, cur instituisset vt minutis ac vilibus rebus sacrificaretur? Ne vnquam, inquit Lycurgus, deficiat nos quo numè honoremus. Quis non diceret, in solenni deorum cultu magnificentiam ac splendorem adhibendum? At vir prudens intellexit, numen magis delectari frugalitate, quàm optimis victimis, ne sub religionis obtentu luxus irreperet, aut certè rerum penuria. Deus enim non eget nostris impendiis: amat autem homines. quorù necessitati poterat illis impediis succurri. Plut. in Lacò.

Demonax.

Cum apud Athenienses audisset, præfatione solenni à sacris submoueri barbaros, rogabat, quam ob rem id facerent? cum ea sacra tradidisset ipsis Eumolpus, natione Thrax, nimis rumbardus. Eras. lib. 8. apoph.

Agefilaus.

Athenienses ac Bœotios apud Coroneam cum suis focis iter eius impedire conatos, graui prælio vicit, ei victoriæ per se magnificæ multum laudis apposuit, religionis exemplo. Multi è prælio confugerant ad templum Mineræ, de his rogatus, quid vellet fieri Agefilaus? vetuit illos violari, cum in eo prælio vulnera ali-

quot accepisset: videreturque vehementer iratus omnibus, qui tum arma aduersus ipsum tulerant: tamen plus ad illum valuit religio, quam ira. Neque hoc solum in Græcia fecit, vt templa deorum haberet sancta: verum etiam apud barbaros summa religione simulachra arâsq. consecrauit, quasi in hæc nullum esset ius belli. Itaque præclarè solitus est dicere, se vehementer admirari, eos non haberi sacrilegorum numero, qui læderent ipsos supplices, ac per deos obtestantes: nec grauiores sumi pœnas. de his qui religionem minuerent, quam qui templa spoliarent. Rectè iudicans, dius esse chariorem hominum salutem, quam muta templorum ornamenta. Æmylius Probus, & Bruson. libro quinto cap. 16.

Alexander.

Consulto oraculo monitus est, vt eum qui sibi portam egresso primus occurrisset, interfici iuberet. occurrit agaso, iussus est arripi. Roganti, quid commouisset? responsum est, Ita iussisse Deum. Si ita est, inquit, ô rex aliud designatus est ab oraculo, nã asinus tibi prior occurrit. Agaso enim sequitur asinum, vt impellat alioqui non secuturum. Alexander delectatus hoc commento asinum pro homine occidit. Eras. lib. 6 apoph.

Idem.

Idem inter sacrificandum cum vtraque manu thura ad euaporandum assumpsisset, à Leonidâ ob id reprehensus est. Dicebat enim Leonidas: Cum ferentibus aromata terris imperaueris, copiosè tunc thura adolebis, nunc verò vttere pareius. Vistâ autem Saba, Alexander Leonidâ scripsit, Ad te thus, myrrhâmque abundè transmisiimus, vt cum deis parcus esse desinas. Plut.

Antiochus.

Cum urbem obsideret Hierosolymam, Iudæis ad maximum illud festum celebrandum septem dies pe-

tentibus, nō solum eos concessit, verum etiam tauros auratis cornibus adornatos, magnamque thymiama-tum & aromatum vim vsque ad portas vrbs cum pompa solenni deduci iussit: traditâque illorum sacerdotibus hostia, ipse in castra rediit. Iudæi verò regis benignitatem admirati, protinus à festo peracto, in fidem illius sese dederunt. Plut. in apoph.

Valerius Publicola.

Valerio Publicolæ Iouis ædem dicantem, iamque ex more postem tenentem, Marcus illius frater derrepentè funestum nuntium ingressus, dicens: O consul, filius tuus morbo perit in castris. Ob eum nuntium mœstis omnibus, Publicola nihil commotus: Cadauer, inquit, quò liber abicite, simul que dedicationem solenni ritu peregit. Nec tamen verum erat, perisse filium: sed data opera factum est, vt à dedicatione reuocaretur, atq. is honor ad alium transfiret. Quamquam Liuus libro ab Vibe condita secundo, hoc aliquanto diuersis narret.

De religione neglecta.

Demonax.

Cum ob id accusatus esset, quòd Mineræ nunquam sacrificasset. Nunquam, respondit, potui meis sacrificiis opus fuisse. Erasmus lib. 8 apoph.

Augustus Cæs.

Suprà de Adulatoribus non admit-tendis.

Vide apoph. de Sacrilegio.

De reprehensione.

Demosthenes.

* Cvidam sciscitanti, quo tandem modo aliquis sibi præceptor fieri posset? respondit, si qua in aliis reprehendit, in se maximè reprehendat. Anton. & Maxim. sermo de admonitione.

Xeno-

Xenocrates.

† Cùm à Platone propter mores inurbanos reprehēderetur, nūquam indignatione, irāve commotus est. Sed ei qui se ad respondendum Platoni instigabat, hoc inquit, mihi bonum atque commodum est. *Alian. li. 14. de Var. hist. cap. 9.*

Olympias.

† Cùm ad eam Alexander ita scripsisset: Rex Alexander Iouis Ammonis filius, Olympiadi matri salutem dicit, Olympias rescripsit in hāc sententiam; Amabo, inquit, fili mi, quiescas, neque de feris me, neque crimine aduersus Iononem. Magnum mihi prorsum illa malum dabit, cùm tu me literis tuis pellicem illi confitearis. Festiua reprehensio. *A. Gell. lib. 14. cap. 4.*

Eusebius philos.

* Hæstis, inquit, vera dicens amico ad gratiam simulanti omnino præponendus est. *Anton. & Max. ser. de libertate reprehendendi.*

Idem.

* Propter quæ alios (inquit, magistratum alloquens) alios, ut mala, reprehendis, ea tūmet facere caue. *Sto. serm. 44.*

Vide apoph. de libertate loquendi, oratione, &c.

De Republica.

Thales.

* Optimam esse pronūtiavit Rēp. quæ ciues neque prædiuites nec admodum pauperes contineret. *Plut. in contiuiō septem sapientum.*

Solon.

* Reipublicæ, inquit, is optimus status mihi esse videtur; & Democratiā in ea seruari maximè, in qua iniuriarum auctorem ad ius trahunt, accusant, & puniunt: non minus illi qui iniuriam passi non sunt, quàm is qui passus est. *Ibidem.*

Bias.

* Dixit optimam esse Reipubli-

cam, in qua legem omnes perinde ac ipsum dominum & regem metuunt. *Ibidem.*

Periander.

* Eam iudicauit laudatissimam esse Reipublicam. in qua cùm reliquæ æqualia existimentur, virtute quod melius, vitiō autem quod deterius est, definiatur. *Ibid.*

Clzobulus.

* Illam Reipubl. maximè dixit bene compositam esse, vbi ciues magis infamiā quàm legem metuunt. *Ibidem.*

Pittacus.

* Ea est, inquit, Respublica bene instituta, à cuius gubernaculis mali remouentur. *Ibid.*

Chilon.

* Optimam asseruit esse Reipublicam, quæ maximè leges, minimè autem rhetores audit. *Ibid.*

Solon.

* Illam ciuitatem optimè habitari dixit, in qua viros bonos honoribus affici, contra autem, improbos pœnimos fuerit. *Stob. sermon. 41. de Republ.*

Pythagoras.

* Dicebat primū luxuriam ciuitates ingredi, deinde saturitatem; postea contumeliam, postremò exitium. *Eod. serm.*

Socrates.

* Interrogatus, quænam munitissima ciuitas esset? respondit, quæ bonos viros habet. *Idem, felicem illius Reipublicæ constitutionem esse dixit, in qua præfecti societate coniunguntur. Pronuntiauit item optimam eam esse, in qua plurima virtuti præmia proposita sunt. Eod. serm.*

Plato.

* Respublica, inquit, est hominum cōuersatio: honesta quidem bonorum, inhonesta verò malorū. *In Menexemo.*

Zeno.

* Decorandas dicebat esse Reipub. non præiosis ornamentis, sed

inhabitantiū virtutibus. Stob. ser. 41.

Solon.

* Rogatus, quomodo ciuitas in optimo statu degeret, dixit: si ciues quidem magistratui obediant, magistratus autem legibus. Eod. serm.

Lycius.

† Nulla magna ciuitas, inquit, quiescere diu potest, si foris hostem non inuenit, quærit domi. Lib. 30.

De repulsa.

Padareus.

Cum in trecentorum virorum ordinem non esset ascriptus, qui honos apud Spartanos primam dignitatem obtinebat, repulsus discessit hilaris ac ridens: reuocantibus autem Ephoris, quidque rideret percontantibus: Gratulor, inquit, huic Reipub. quæ trecentos habeat ciues multò me meliores. Quid hoc pectore magis philosophicū? Nec molestè tulit repulsam, nec questus est de Ephorum iudicio: sed plus uoluptatis capiebat ex publico Reipublicæ bono, quàm sensurus erat ex honore impetrato. Plutarchus in Læconicis apophthegmat. Valerius Maximus lib. 6. cap. 4.

Themistocles.

Athenienses cum Themistocle aliquando publicè infamia notassent, rursumque deinde ad imperium gerendum reuocarent: Non, inquit, laudo eos homines, qui eodem uale pro matula, & ad infundendum vinum uentur. Alian. lib. 13. de Var. hist.

C. Marius.

C. Marius obscuro genere natus, facinorum militarium commendatione ad Rempubl. accessit. Ac primum maiorem petiit ædilitatem: Vbi sensit ea spe frustrari sese, eodem die minorem ambiit: & hac frustratus, haud tamen desperauit, se Romæ ciuitatis primum fore: docens, quantum in rebus humanis valeat audacia. Plut. in Rom. apoph.

C. Figulus.

Infrà de Vltione & Vindicta.

Tacitus Imper.

Fratri petierat consulatum, nec impetrauit, ea repulsa adeò non fuit offensus, ut uehementer etiam latus sit, dicens: Scit senatus, què principem fecerit. Vopiscus.

De responso duro & absurdo.

Bias.

Cum patriam suam obsidione liberasset, rex Aliattes intellecta viri prudentia, protinus eum ad se accersit. At is respondit, ἐγὼ ἀλιάρτιω κελδῶν πρόμνα εἰδέναι. id est. Ego Aliatten iubeo cepas edere: quod peinde est ac si dixisset, iubeo illum plorare: extremum regis contemptum professus. Laert. lib. 1.

Diogenes.

Cum à Platone philosopho paulum uini petiisset, ipse autem lagenam uino plenam misisset, Cynicus in hunc modum gratias egit: Cum interrogaris, quot sint duo & duo, respondes, sunt viginti: & ita nec secundum ea quæ rogaris das, nec ad ea quæ interrogatus fueris, respondes. Laert. li. 6. cap. 2.

Domitius Afer.

Dispensatori, qui cum ad reliqua non responderet, dicebat subinde, Panem non comedi, & aquam bibo. Pasce, inquit, & redde quod debes. Non agebatur quid edisset, aut bibisset, sed quid deberet. Permisit igitur ut se quomodo uellet pasceret, modo solueret quod debebat. Eras. li. 6. apoph.

De responso repentino.

C. Popilius.

Suprà de animosè editis.

De reuerentia.

Musoniu.

Dicebat, eum apud omnes maxima verecundia dignum iudicari, qui seipsum primò, deinde alios reuereri didicisset, Stob. ferm. 29. de Verecundia.

Demetrius Phal.

Honestos adolefcentes domi parentes reuereri debere dicebat: in via autem omnes, vt quisque se obtulerit: in solitudine autem, seipfos: Stobzus.

Huc refer apoph. de filiorum pietate in parentes, discipulorum in præceptores, de Senectutis reuerentia, & de Verecundia.

De Rhetorica, & Rhetoribus.

Diogenes.

In caupona prandens Demosthenè fortè prætereuntem inuitauit, vt accederet. id cum ille pudore recusaret, Erubescis, inquit, Demosthenes, cauponam ingredi? Atqui hîc herus tuus quotidie versatur. Inuit autem Rhetores nihil aliud esse quàm populi mancipia: nec esse esse par, vt illic pudeat seruum populi videri, vbi populus assidue viueret. Eras. lib. 8. apoph.

Demosthenes.

Interrogatus, quid præstare posset professoribus suis Rhetoricâ? Homini, inquit, perditio, præsentem potest ferre opem. Stob.

Isocrates.

Sciscitatus quid esset Rhetoricâ? Ex paruis, inquit, facere magna, ex magnis parua. Est enim hæc nonnulla Rhetorices pars: amplificare & extenuare, qua de re diligenter præcepit Fabius. Sed præstigiij genus est, quod respondit Isocrates. Quin illud potius artis est, quæ magna sunt, ita

tractare, vt auditori quoque magnâ videatur, & contrâ. Eras. l. 8. apoph. Anonymu.

Cuidam iactârî de arte Rhetorica: At per Germinos, inquit Lacon, ars nisi verum attigerit, nec est, nec vquam erit. Notauit Rhetores, qui se profitentur verisimilia dicere, licet vera non sint. Plut. in Lacon.

Vide apoph. de Oratoribus.

De risu.

Diogenes.

Dicente quodam, Hi te risu prosequuntur: At ego, inquit, minime ridiculus sum. Bruson. libro 5. cap. 27.

Myson.

Mortales odio insectatus, in solitudine sese abdiderat, deprehensus autem à Lacone quodam ridens, rogatus ab illo, cur solus rideret? vrbane ad mores suos respiciens: Ob hoc ipsum, ait, rideo. Bruson. libro 5. cap. 27.

Plato.

* In risum nimium profusos damnabat. Nam effusum risum, inquit, vehemens mutatio sequitur. libro 3. de Repub.

Epictetus.

* Risus, inquit, neque multus fit, neque ob multa, neque solutus. In Enchiridio.

Dion philof.

* Risus continuus & intentus est deterior (inquit) iracundiâ. Idcirco maxime viget in scortis & pueris stolidioribus. Mihi sanè facies magis ornari videtur lachrymis, quàm risu. Lachrymis enim vt plurimum bona aliqua doctrina coniungitur: risui vero lasciuia. Et flendo quidem nemo sibi concitauit autorem cõturbellæ, ridendo autem spem dedecoris auxit. Stob. ser. 72.

Philemon.

Ficus Philemoni paratas, in conspectu eius positas, asellus comedet.

bat, puer in clamatus ut asinum abigeret, serò venit. Itaque consumptis omnibus: Quoniam, inquit, tam tardus fuisti, da nunc merum a sellò. Interim risus obortus hominem senem præfocauit. Erasmus libro 6. apoph. Verùm alij hoc Chryssippo ascribunt,

Plistarchus.

Causidico quodam ridicula semper dicenti: Non cessabis, ait, à ridiculis continuè dicendis, ne ridiculus fias: ut qui assiduè luctantur, luctatores. Brus. lib. 5. cap. 27. ex Plut.

Cato Vicensis.

Cicero consul, quum L. Murziam à Catone accusatum defenderet, variis modis Stoicos (quorum sectator erat Cato) philosophòsque illudens, multum risum iudicibus iniecit. Et ipse quoque Cato subridens: Dij boni, ait, quàm ridiculum habemus còsulè. Brus. lib. 5. cap. 27. ex Plutarch.

Derubore corporis.

Diogenes.

CRates Thebanus cum nudatus in certamine, ob corporis deformitatem, derideretur: De oculis, inquit, ò Crates, reliquoque corpore bono animo esto. Nam istos qui nunc te derident, mox conspicias morbo contrahi, omnibusque viribus destitui significauit formam nihil omnino facere ad victoriam: sed robur, & laborum tolerantiam, qua ceteros antecedeat. Laert. lib. 6. cap. 5.

Isocrates.

* Dicbat, robur prudentiæ iungam conducere, sine ipsa verò plus lædere possidentes. Idem robur corpora quidem exercentium se ornare, animi verò studia obtenebrare. Stob. serm. 57.

Archidamus.

* Quum vidisset filium suum nimis temerè contra Athenienses pugnantè, Aut vires tibi augendæ sunt,

dixit: aut minuenda audacia. Plut. in apoph. Lacon.

Aratus.

* Laudante quoque virum desperatum & audacem, ac idcirco & in bellis eximium: deferre, dixit, magni facere virtutem, & vitam nihili facere. Plutar.

Eusebius philosof.

* Animi præsentiam in periculis cum ratione coniunctam, laudato, inquit: impetum verò ad ea sine ratione, audaciam vocato, & oderis. Stob. ser. 51.

Anonyma.

Anus quædam videns Iouianum Romanorum imperatorem, corporis proceritate atque mole excellentem, sed mente captum: O crassa atque pinguem stultitiam, proclamasse fertur. Niceph. lib. 19. ca. vlt.

Anonymus.

Ex plebe præterea quidam in Hipodromo dicacitate eundem Iouianum perstrinxit, & risum ingentem omnibus mouit. Inanem enim & frigidam proceritatem esse dixit Ibid.

Maximianus.

Maximinus exercebat læta milites suos, multos ad terram prosternens. Itaque cunctis invidentibus, tribunus quidam vasti corporis, notæque virtutis, atque ob hoc ferocior, dixit. Quid magni facis, si tribunus tuos milites vincis? Tum Maximianus: Visne congreduamur? Quum prodisset, palma pectori impacta supinum reiecit, còtinuòque dixit: Date alium, sed tribunum. Capitolinus.

Derubore.

Theophrastus.

Adolentem erubescens còspicatus: Confide, inquit: talem enim virtus habet colorem. Anton. in Melis. part. 2. serm. 71. Sed Maximus hoc Catoni ad verbum ascribit, sermo. 40. Alij ad Diogenem quoque referunt.

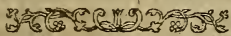
Pythias.

Pythias.

Aristotelis filia, quā à quodam in terrogaretur, quis colorum omnium esset præstantissimus. Is, inquit, quem in ingenuis gignit pudor. Est autem rubor pudoris & verecundiæ signum in homine certissimum. Eras. l. 8. apo.

M. Cato.

Sibi magis placere iuvenes dicebat, qui rubescerent, quā qui palle- scerent: quod rubor arguat probam indolem, pallor autem non item. Plut. in apoph.

Vide apoph. de Pudore & Verecundia.

DE SACRIFICIIS.

Socrates.

SACRIFICIA volebat quā minimis impendiis constare. Quod dii, ut non egent rebus hominum, ita magis spectant affectus immolantium, quā diuitias. Alioqui cum improbissimi qui que maximè abundant diuitiis, actum esset de rebus humanis, si malorum potius quā bonorum victimis delectarentur. Eoq. verum hūc magnoperè probare consuevit, καὶ δὲ δὴ μὲν οὐκ ἴσθ' εἶν' ἰέν' ἀδυνάτοισι θεοῖσι. Hoc dictū & ad nos Christianos pertinet, qui immodicis impediis ornatus templa, peragimus sacra & parentalia: gratias facturi Deo, si quod ultra frugalem mundiciam superest, fratribus egenis erogaremus. Eandem frugalitatem adhibendum docuit in excipiendis hospitibus, eodem vtens versiculo, καὶ δὲ δὴ μὲν οὐκ ἴσθ' εἶν' &c Eras. lib. 3. apoph.

Gelo.

Debellatis apud Himeram Carthaginensibus, in pacis fœdere compulsi illos, & his acceptis conditionibus subscribere, ne posthac filios suos Saturno immolarent. Solebat enim a gens infantes suos æneæ Saturni

statuæ cauæ, & intus incensæ, in sinum ponere, qui velut in Dei complexu enecabātur. Id Saturno gratū putarent, effecit fabula, quæ narrat illū omnes vxoris filios deuorare solitum. Nam & Iouem deuoraturus erat, nisi pro puero saxum supposuissent. Plut. in apoph.

Isocrates.

† Id pulcherrimum sacrificium, & cultum esse maximum existima, si ipse te quā optimum, & iustissimū præbeas. Ad Nicoclem.

De sacrilegio.

Diogenes.

CERNENS quendam malè audientem, quāsi monumenta spoliaret, Homeri carmine compellauit,

— τίτ' ἐσὺ ὠδὲ φέρεις

: τίνα τυλήτων γενεῶν κηλασθέντων,

Id est,

Quid tu huc venisti, vir præstantissime? num fors

Vt spolies atiquem horum quos mors occupat atra?

L. aert. lib. 6. cap. 2.

Agesilaus.

Præclarè dicere solitus est, se vehementer admirari, eos non haberi in sacrilegorum numero, qui læderent eqs qui diis supplicarent, vel deos venerarētur. Quo innuit vir prudentissimus, eos non tantū sacrilegos esse, qui deos ipsos aut templorum ornatum spoliarent: sed eos maximè, qui deorum ministros & præcones contumeliis afficiunt. Æmyl. Probus.

Dionysius senior.

Sacrilegia sua solebat facietis dictis obtegere. Locis Proserpinæ templum spoliarat, mox quum classis illius secundo vento nauigaret: Videtis, inquit, quā prospera nauigatio à diis immortalibus detur sacrilegis. Ex hoc colligens, aut non esse deos, aut illis nō esse molesta sacrilegia. Iustin. lib. 21. Val. Max. lib. 1. cap. 2.

S f iiii

Idem.

Epidauro Æsculapio barbam auream detraxit: quòd negaret decorum, patrem. Apollinem imberbem, ipsum verò barbatum conspici. Æsculapius fingitur Apollinis filius. Apollinem autem semper imberbem facit theologia poetica, Æsculapium barbatum. Significans, in medico requiri multarum rerum usum. Valer. Max. lib. 1. cap. 2.

Idem.

Ioui Olympio detraxit magni poderis autem amiculum, quo eum Hieron è manubiis Carthaginensium ornauerat: proque detracto aureo lanceum illi pallium iniecit, ita cauillas: Aureum amiculum ætate graue est, hyeme frigidum: Lanceum ad vtrunque anni tempus accommodatius est. Valer. Max. ibid.

Idem.

Mensas aureas atque æreas diis dicatas è phanis sustulit. Has inscriptio ex more Græcorum testabatur esse honorum deorum, ne quis manum admoliretur. At illi cauillatus est, se deorum bonitate uti. Nam boni dii dicuntur, quòd omnibus beneficiant. Ibid.

Idem.

Idem victorias aureas, pateras & coronas, quæ simulachra porrectis manibus sustinebant, velut offerentia tollebat, dicens, se oblata accipere, non eripere: addens per absurdum esse, quibus quotidie bona flagitamus, ab his vltro porrigentibus nolle accipere. Ibid.

Heliodorus.

† Cum egregiè cæsus abisset è templo Hierosolymitano, cuius sacrum ararium direpturus venerat: eumque Rex interrogaret, equis aptus esset, ad id negotij conficiendum? Respondit, si quem habes hostem, aut regni tui insidiatorem, mitte illuc, & flagellarum eum recipies, si tamen euaserit. Nam ipse qui habet in calis habitatio- nem, visitator & adiutor est loci illius,

& venientes ad malè faciendum percutit & perdit. li. 2. Machab. ca. 3.

Ludouicus xij. Gall. rex.

* Quum Iulius pontifex sacrilegij eum insimularet: at qui, inquit, absurdissimum est, ut qui donaria diuini ipse manibus gerit, alios sacrilegij arguat. Annal. Franciæ.

De Sagittandi peritia.

Diogenes.

A Nimaduertens quendam imperitè iaculantem, proximè scopum confedit: cur id faceret, interrogantibus: Ne forte, inquit, me feriat. Significans, illum quiduis percussurum citius, quàm scopum. At alij spectatores quàm possunt longissimè sese à scopo semouent, ne feriantur. Laer. lib. 6.

Cambyses.

Suprà de Castigatione iniquo animo lata.

De Salsè dictis.

Thales.

Thales Milesius, cuidam interroganti utrum fuisset prius, nox an dies? respondit, Nox vno die fuit prior. Si enim nox vno die præcessit diem, dies igitur fuit ante noctem, nox quippe finis est diei. Laer. lib. 1. cap. 1.

Rias.

Impio cuidam sciscitari, quidnam esset pietas? nihil respondit. Roganti autem, cur sileret? Quoniam, inquit, interrogas de rebus tibi nimium diffilibus. Laer. li. 1. ca. 6.

Bion.

Damnabat homines, qui sic exurent quasi sensu vacarent, sic adurent quasi sentirent. Ob id, ni fallor, quòd in bellis exorantur omnia. Rursum si leuiter attingantur ab igne, offenduntur. Id enim appellat adurere. Ibid. li. 4. cap. 7.

Antisthenes.

Dicere solebat Athenienses, quòd essent Antochthones, hoc est indigenæ, eo quòd non aliunde eò cõnigrassent, nec vnquam solum mutassent: dicens, hoc laudis illis esse cum restudinibus & cochleis commune. Nam hæc quoque animantia nõquã domicilium mutant, in quo nascuntur. Laer. li. 6. ca. 1.

Zeno Citricus.

Seruum in furto d. prehensum virgis emendari iussit, verùm cum is se excusare niteretur, dicens, sibi in factis esse vt furaretur: Sic igitur, inquit philosophus, etiam in factis, vt delicti des pœnas. Laer. li. 7.

Anacharsis.

Infrã de Spectaculis.

Diogenes.

Percontanti, quam ob rem alijs mēdicis liberaliter darent homines, philosophis autem non item? Quoniam, inquit, sperant citius futurum, vt claudi cæcive fiant, & mendicare cogantur, quã vt philosophi de sapientia plurimùm disputantes. Laer. lib. 6.

Idem.

Interrogatus à quodam, quare m̄cipia fugitiua dicerentur *αἰδὸς πόδες*: Quoniam, inquit, pedes habent viro- rum, animum autem, qualem tu nunc habes, qui me hac de re interrogare audeas. Laer. li. 6.

Idem.

Citharædum quendam, qui quoties fidibus luderet ab auditoribus deserebatur, obuium ita salutauit: Salue galle. Cùm ille offensus salutationis nouitate, diceret: Quid ita? Quoniam, inquit, cantu tuo excitas omnes. Salsissimè autem iocũ captauit ex ambiguitate verbi. Græcis enim *αἰδὸς γαίπευ* dicitur, is qui dormiẽtem è somno excitat, quod galli galinacei malè canentes facere solent: & qui sedentem monet, vt surgens abeat. Laer. l. 4.

Idem.

Percontanti, quo pacto Dionysius amicos suos tractaret? Vt vtres, inquit: plenos enim suspendit, inanes autem abiicit. Notauit autem falsissimè Dionysij crudelitatem non in ignotos tantùm, sed amicissimos etiã. Diuites enim interficiebat: negligebat pauperes. Laer.

Idem.

Adolescentes quidam cùm in foro circumstarēt Diogenem, canem hominem appellãtes, ac fugientes: Diogenes interrogabat, curnam aufugerent? qui cùm dixissent, Ideò fugam adornamus, ne mordeas nos canis: Nequaquam, inquit Diogenes, vos mordeo, quandoquidem canis non edit berulam. Salsè autem notauit eorum molliciem, à quibus canis erat vocatus. Laer.

Idem.

Lyfias interrogabat Diogenẽ Cynicum num crederet etiam esse deos? Cui Diogenes: Quis conuenit, inquit, vt non credam, cùm persuasum habeam te diis inuisum esse? Salsè notauit hominis impietatem à quo ipse falsò impius iudicabatur. Laer.

Aristoteles.

Crebrò Athenienses reprehendebat, quòd cùm duas res, frumenta & leges inuenissent: frumētis quidẽ vterentur, legibus autem nequaquã. Al- ludit autem philosophus ad Triptolemum Atheniensem, cuius ministerio Ceres vsa est in ferendis legibus, ac tritico serendo. Laer. l. 5. c. 1.

Socrates.

Acrius quendam, in conuentu aliorum obiurganti, Plato dixit: An non melius fuisset, si domi vel priuatum homini hæc dixisses? Cui Socrates falsè respondens, ait: Cur non tu quoque clam hæc mihi dixisti? Laer. lib. 2.

Idem.

Euripides quum Socrati obtulisset librum ab Heraclito scriptum, vt legeret post, aliquot dies sollicitauit ho-

minem, vt ferret de lecto libro suū iudicium. Socrates igitur: Per Iouem (inquit) quæ intellexi, satis mihi præ clara videntur: qualia & ea esse puto, quæ non intellexi. Salsè autem notauit hominē nimis obscurè de rebus scribentem. Laer.

Xenophanes.

Audiens Empedoclem dicentem, Sapientem inueniri non posse: Meritò, inquit. Oportet enim eum sapientem esse, qui sapientem agnoscere velit. Laer. l. 6.

Nicetus Sophista.

Cuidam in iudicio grauitè irascēti, ac dicenti, Desine toties latrare in me, admodum salsè respondit: Faciā quidem, si tu desinas mordere me: Vtrumque enim est canum. Ex philostrati sophisticis.

Polemon.

Timocrati philosopho apud Polemonem sophisticam dicenti, Phaurinum esse multorum verborum hominem: Et omnis, inquit, anus. Notās falsissimè in Phaurino corporis habitum, erat enim castratus. Ex Philostrato.

Agésilau.

Agésilau quum in quadam causa esset iudex, ac is qui accusabat, rectè dixisset, patronus autem malè: subinde ramen inter dicendum repeteret, Agésilae, decet regem defendere leges, quasi bonam haberet causam, & leges essent contra aduersarium: Si quis, inquit Agésilau, tibi domū perfoderit, aut vestem surripuerit, num expectaturus esses architectum, aut fartorem, vt ferret tibi auxiliū? Plut. in Lacon.

Antalcidas.

Idem quum assiduè dimicaret contra Thebanos, ac in conflictu quodā vulneratus esset, Antalcidas: Præclara, inquit, doctrinæ tuæ præmia recepisti à Thebanis, ò Agésilae, ab iis enim grauitè vulneratus est quos bellicas artes docuerat. Plut. in Lacon. apoph.

Agésilau.

Quodam laudante Rhetorem hoc nomine, quòd mirificè res exiguas amplificaret: Agésilau inquit, Ego ne futorem quidem arbitror bonum, qui paruo pedi magnos induat calceos. Plut. in Lacon.

Agis.

Sophista quidam cum ad Agidem seniore dixeret, orationem esse rerum omnium præstantissimam, videlicet artem quam profitebatur ad extollens: Ergo, inquit Agis, tu cum nihil dicis, nullus omnino es pretij: Sentiens, pulchrius esse magnificas, & cum virtute coniunctas res gerere, quàm egregiè de his rebus loqui posse. Plut. in Lacon.

Idem.

Præteriens Corinthiorum mœnia excelsa & munita: Quæ sunt, inquit, mulieres quæ hic habitant? Ex istima uit autem viros non esse qui potius munitione, quàm animi viribus freti, patriam defendere cupiunt. Plut. in Lacon.

Agisepolis.

Suprà de Clementia.

Pausanias Cleombroti F.

Ad quendam adhortantem, vt cum hostibus terra marique belli fortunam tentaret: Vis tu igitur, inquit, de positis vestimentis te ipsum ostendere qualis sis, qui ad bellum suscipiendum alios stimulas? Salsè autem notauit hominem, alios ad fortitudinē stimulantem, cum ipse esset omnium effœminatissimus. Ibid.

Pausanias Plistonæ F.

Cuidam roganti, cur Tegez exulans, tantopere laudaret Lacedæmonios, à quibus vrbe eiectus esset? Quoniam, inquit, medici frequentius laudant ægrotos, quàm sanos. Ibidem.

Antalcidas.

Atheniensis quidam cum gloriaretur apud Antalcidam, quòd Lacedæmonios sapius à Cephiso fugasset: sed nos, inquit Antalcidas Spar-

tanus, vos nunquam ab Eurota sub-
mouimus. Notauit autem Athenien-
ses Antalcidas, qui nunquam ausi es-
sent accedere ad Eurotam Spartæ flu-
uium, cum Lacedæmonij sæpenume-
ro vsque ad Cephisum flumen essent
progredi. Plut. in Lacon.

Idem.

Cum sophista quispiam laudaret
libram apud Antalcidam, miro arti-
ficio cõscriptum, interrogatus quõd-
am argumētum libri esset? respon-
dit encomium esse Herculis. Tum
Antalcidas: Quis quæso, inquit, Her-
culem vnquam vituperauit? sepe ua-
saneum existimans, tam doctè scri-
bere iis de rebus, quæ omnibus sint
notissimæ. Ibid.

Demonax.

Admeto poëtæ satis imperito epi-
gramma iactanti, quod testamento
mandasset suæ addēdum statuat car-
nen autem erat huiusmodi, Corpus
iuno regitur, Admetus ad astra vo-
auit: Demonax respondit, ad eò sibi
placere carmen, vt magno emptum
uperet, si iam nunc esset ascriptum.
Rectè optans illi mortem, qui vita
indignus videbatur. Erasmus libr. 8.
apoph.

Araxandrides.

Suprà de laude, virtutis stimulo.

Anonymus.

Atheniensis quidam conspecta ta-
bula, quæ picturam continebat, quo-
modo Lacedæmonij trucidarētur ab
Atheniensibus, gloriabatur. At La-
con, Bene quidem, inquit, sed in ta-
bula. Significans ridiculum esse de
pictura gloriari, quum pictores non
minus quàm poëtæ mentiantur, &
quælibet audendi semper his fue-
rit æqua potestas, Plutarchus in La-
con.

Alius.

Lacon quidam in bellum profes-
tus, pro insigni in clypeo milita-
ri habebat muscam, càmque non ve-
a maiorem, quibusdam igitur irri-
entibus, & interrogantibus, cur a-

nimalculū in clypeo haberet, quod
conspici nequaquam posset? Ideo,
vt ego magis, inquit, conspicuus sim,
quàm clypeus: nihilominus tamen
tam propè hostem accedo, vt cuius-
modi sit insigne, satis videri possit. I-
bidem.

Alius.

Quum Alcibiadi Atheniensi bal-
neator plurimum administraret a-
quæ: Lacon id videns, Quid hoc rei
est? inquit, plus aquæ infundit, quasi
non puro, sed sordido. Plutarchus, in La-
con. apoph.

Alexander.

Quum quidam ex numero amico-
rum qui tummè beneuoli videban-
tur, ei diceret: Ciuitatis subiectas ma-
iora posse pendere tributa, respon-
dit: Olitorem odi, qui radicitus euel-
lit olera. Max. serm.

Stilpon.

Cum abductis omnium ciuium
seruis Stilponi diceret, Ciuitatem ve-
stram liberā vobis relinquo. Rectè,
inquit Stilpon: nullum enim in ciui-
tate seruum relinquis Plutar. in vita
Demetrii.

Scipio Africanus.

Cum castigaret militem, quòd in
pugna non fuisset: ille verò diceret,
se custodiæ causa in castris mansisse:
Non amo, inquit Africanus, milites
nimis diligentes. Erasmus. libro 6. ap-
pophtheg.

Cicero.

Metello percontanti quis esset Ci-
ceronis pater? Ad istam, inquit, per-
contationem vt respondere sit diffi-
cilius, mater effecit tua. Notauit au-
tem falsissimè Metelli matrem, quæ
parum pudica fuisse dicitur. Retor-
sit autem culpam omnem à patre in
matrem. tum enim incertus est pater,
quando mater cum multis viris ha-
bet consuetudinem parum honestā.
Plut. in apoph.

T. Quintius Flaminius.

In Philopœmenē Achæorum du-
cem, qui multos quidem habebat e-

quites ac pedites armatos, sed opes nullas, ita ludebat: Philopœmen manus quidem habet & crura, ventrem autem non habet. Appellabat autem duces belli manus ac pedes: sed quoniam non haberet unde tot aleret milites, negabat illum habere ventrem. Vel allusit ad pecunias, quæ bellorum nervi sunt. Plutarchus in Roman. a poph.

Diogenes.

* Cùm quidam ei diceret, Isti derident te. Ego enim verò, inquit, non derideor. Illos derideri solos existimans quos obstupescerent & terrent ista. Plut. de ira Cuidam dicenti, Multi te derident, ô Diogenes: Et illos, inquit, fortassis asini. Altero subiicente, sed illi non curant asinos. Nihilo magis, inquit, ego ipsos. Asinis irrisionem tribuit, quòd subinde nudatis dentibus irrisionis specie præbeant. Quin & deridentes quempiam homines, mota ab aure manu imitantur asininas aurículas. Etsi igitur videtur asinus motis auriculis irridere homines, nemo tamen offenditur. Laërtius libro sexto.

Antigonus.

* Vno de eius amicorum grege, Aristodemo, qui patre coquo prognatus dicebatur, consulente ei, ut impensas & dona præcideret: Oratio tua, inquit, Aristodeme, olet ius. Plut. in apoph.

Cleomenes.

* Cuidam eum probris laceffenti dixit, Ideòne tu omnes probris exagitas, ut non suppetat nobis innocentiam nostram tuentibus ortu de tuis viris verba faciendi? Plutarch. in apoph.

Epaminondas.

* Callistrato Atheniensi qui Thebanis & Argivis exprobrabat Oedipodis parricidium patris, & Orestis generis: Atqui hos, respòdit, par-

ricidas nos exterminauimus, vos recepistis. Plut. in apoph.

M. Caro.

Suprà de Legatione.

Mancias.

Quum audisset Antonium censorem, cui malè volebat, à M. Duronio de ambitu postulatam: Aliquando, inquit, tibi tuum negocium agere licebit. Censores in aliorum mores inquirunt: at qui reus est, habet ex se quod agat. Erasmus libro sexto apoph.

Cicero.

Quum ad Pompeium venisset, ac iam venisse pœniteret, percontatus vbinam locorum reliquisset generu? Apud tuum, inquit, socerum: Cæsare notans, qui cum proprio socero bellum parum iustum gereret. Plut. in Rom. apoph.

Porcius Lauro.

Audiens Maximillum Rhetorem perorantem, & dicentem, Oportere eum qui per spinosum orationis locum ambularet, suspensos habere pedes: Non me herculè, inquit, tui pedes spinas calcant, sed habent. Erasmi. l. 8. apoph.

C. Cæsar.

Audiens hominem glorientem ob bellicam fortitudinem, ostendentemque vulnus facie exceptum, ait, Caue vir bone, ne posthac fugiens respexeris. Notauit autem hominis arrogantiam, qui vulnere ostenso, suam probaret fortitudinem, cum vulnus fortasse fugam adornans accepisset: sed respiciens, an ab hostibus insequeretur. Simile quiddam Macrobius adseribit Cæsari Augusto: sed Quint. C. Cæsari.

Idem.

Cùm testis ad exaggerandam iniuriam diceret, femora sua à reo ferro petita: Quid enim faceret, inquit, quum tu galeam & loricam haberes? Non ignorabat, cur illam partem potissimum vulnerare voluisset: sed hoc dissimulato, falsè iocari maluit. Galea

lea & lorica omnia tegit , præter femora, Plut.

Crassus.

* Crassus censor murenæ extinctæ lachrymavit. Qui cum ei diceret Domitium collega, An non tu murenam mortuam luxorisi? occurrit: Nonne tu, qui res exulisti uxores, nullam lachrymam effudisti? Plut. De Animatum comparat.

Demosthenes.

* Ille qui fur habebatur, cum irrideret ipsius lucubrations, Nô ignoro, inquit, lucernam meam tibi esse molestam. Et Demod. clamanti, Demosthenes me corrigere vult, Sus Mineruam: atqui hæc Minerua, dimittit, nuper in adulterio est deprehensa. Plut. in præcept. politicis.

Augustus Cæsar.

Tyriam purpuram empturus de obsecratis querebatur, quumque venditor diceret, Erige altius, & suspice: Egôn, inquit Cæsar, vt me populus Rom. dicat bene cultum, in solario ambulaturus sum? Plutarch. in Rom. apoph.

Iulia Augusti F.

Licentiori quam par erat vestituædes paternas ingressa, cum parentem grauiter offendisset, postero die mutato vestitu, iterum Augustum salutauit: quam vbi vidisset, ait: Quamto probabilior est hic cultus, tam honestus in filia Augusti? Cui respôdit: Hodie me parentis, heri verò mariti mei ornaui oculis. Macro. l. 2. c. 5. Saturn.

F'auus.

Occiso Nerone imperatore, cum decretum esset, vt Piso quoque interficeretur, & mox imperium deferretur Senecæ: Flauus dicere solebat, Adde decus nihil referre, si citharædas dimoueretur, & tragædus succederet. Nero enim cithara ludere solebat, Piso tragico incedebat ornatu. Suet.

Cassius Seuerus.

Cuidam obiiicienti, quòd Proculeius ei domo interdixisset: Nunquid, inquit, ego illuc accedo? Elusit obiectionem. Nam in ius vocari solent, qui contra prætoris interdictum aduentum locum: non is qui patet interdicto. Simul innuens, se nequaquam teneri domus illius desiderat. Eras. l. 6. apoph.

Anonymus.

Suprà de Imprudentia.

Afer orator.

Egerat causam aduersus libertum Claudij Cæsaris. Quidam ex aduerso conditionis eiusdem cuius erat litigator, cui aduersabatur Afer, exclamavit: Itane tu semper in libertos Cæsaris dicis? videlicet illi metum iniicere cupiens, ex nomine Cæsaris, subiicit Afer, Nec mehercule quicquam proficio. Notans illum, post alios libertos existere, contra quem dicere cogeretur. Eras. libr. 6. apoph.

Nisephorus Phocas Imp.

* Is ob avaritiam & socordiam Reipublicæ malè contulens frumenti & annonæ caritatem in prouincis inuexerat. Cum aliquando ad milites exercendo iam campum profectus cano cuidam qui inter milites se ascribi petebat, diceret: Ecquid homo prouectæ ætatis in militiam allegi peteret? falsè respondit, Multo nunc validior sum quam adulescens fui. Olim vno aureo empto frumeto duos onerabam asinos, te autem imperante, quantum duobus aureis emitur frumenti, haud grauatè humeris porto. Imperator dicitur sentiens, abiit, nihil perturbatus. Cedrenus.

Rodolphus Imp.

* Cum corpus haberet procerum & faciem regiam, naso aquilino magno, in decliu semita obuium habuit dicaculum, qui principis facetias & clemenciam norat. Is ex angustia semita regi cedere à satellitibus

crebro iussus, Principis, clamat, natus viam impiet ut praterire nequeam. Subridens Rodolphus, Aëxo in alterum latus naso: Progredere fili, inquit, namque; nasum digitus meis amoui ne te impediatur. Cuspinianus.

Sfortia.

Quum insidiis armisque Pauli Vrsini exterritus excessisset vrbe Roma, & in Algido castra posuisset: ad eum Cardinalis à Pontifice missus, ut fidem interponeret, ac in urbem reduceret: An Sfortia Vrsum timebis, ait Cardinalis, cum sis sub Columna tutissimus? Cui Sfortia, An non insanus tibi videor, si dom frustra à surdo marmore opem imploro, bellua ingens, dente & unguibus ferox, ac humano sapè gressu incedens, mihi minimè sit formidanda? Non illepidè, remota & parum expedita Columniorum auxilia designans: & Pauli Vrsini ingenium, præsentisque vires aptissimè depingens. Paulus Iouius de rebus Sfortiæ capite 81.

Ludouicū XII. Gall. rex.

* Aulicis, quibus studiis adolescentiam suam traduxissent, ex condito narrantibus, Antonio Viuonio quodam dicente se pelle vituli contentum, in aucupium, quo aues falleret, descendere solitum: Tu verò, ait, haud omnino adhuc vitulinam pellem exuisse videris, notans in eo ignauiam & stultitiam, Nam galli væcordes & stultos vituli nomine designare solent. Anna. Franc.

Carolus V. Imp.

* In Anglia cum nobilissimum iuuenem, sententia Cardinalis Eboracensis, qui iudicis præerat, damnatum interfici audiret: Indignum est, inquit, à Cane lanij, tam pulchram damam deuorari. Nam Cardinalis ille qui lanienam hominum per multos annos in Anglia exercuit, lanij filius erat. Chytræus, Orat. de Carolo V.

De Saltatione.

Lesbonax.

Histriones ac gesticulatores appellare solebat χηροπόροις, quod manibus saperent, non lingua. Erant enim saltationis genus: quo graues etiam historiae citra vocem vel recitantis vel tubicinis, solo corporis gestu sic representabantur, ut spectatores propè plus intelligerent: ex saltatione, quàm si quis recitasset. Eras. lib. 8. apoph.

Demetrius Cynicus.

Damnabat artem saltatoriam, velut inuicem gesticulationem ad tibie modos. Cui gesticulator quidam non imperitus, cupiens artis suæ vindicare gloriam, iussit ut submotis tubicibus spectaret ipsum saltantem. Assensus est Demetrius. Ille saltauit Homericam fabulam, adulterium Veneris ac Martis, ambo Vulcani vinculis irretitos adamantinis, ac sole prodente, diis cæteris exhibitos, Venerem erubescerem, varios deorum astantium affectus, Mercurium optantem talia vincula, Martem damnatum ut penderet mœchagria, ac præterea quicquid ad eam fabulam pertinet. Ib. Cynicus artem admiratus, dixit: Audio homo quæ facis, non video tantum, sed mihi manibus ipsis loqui videris. In huius artis laudem scripsit Lucianus. Plato non probat, & tamen apud Christianos saltatur in eptius. Cælius Rhodiginus libro quinto, capite tertio. Erasimus libr. 8 apoph.

Hegeſianax.

* Apud Antiochum regem, non amici solum regis Pyrrichiam saltabant in cœnis, sed ipse etiam rex. Quum vero ad Hegeſianactem historicum ordo choreæ peruenisset, assurgens dixit, Nunquid, ô rex, male saltantem mauiſ aspicere, ap

potius mea quædam scripta bene pronuntiantem audire? Qui cum dicere iustus esset, ira regi placuit, ut inter eius amicos & familiares cooptaretur. Athen. l. 4.

Dionysius.

Quum Dionysius in conuiuio iussisset ut singuli in veste purpurea saltarent: purpura verò tum regum erat gestamen, nunc futuribus etiam communis: id Plato facere recusauit his trimetris è fabula quapiam,

ἐν αὐτῷ δ' ἠναίμενος Φίλιππος ἐνδ' ἡμέρας ὅλως,
ἀρρῶν αὐτὸ πεφυκῶς, ὅπως εἴς ἀρρῆτος.
id est,

Muliebri ego haud quaquam indui quem stola

Vir natus ipse, & ex virili germine.

Aristippus verò non recusauit, sed indutus purpura saltatorus, hos versus recitauit ex tempore,

ὃ γὰρ ἐν βασιλῶν ὄψεσιν
ὁ νόσος ἰσχυρῶν ἐστὶν ἀφ' ἀφροδίτης, id est,

Nam in Liberi patris sacris

Mens quæ pudica est nesciret corrup-
per.

Laërt. l. 2. c. 8.

Clithenes.

Quum nobilem filiam haberet, per præconem edici iubebat in Olympiis, qui se dignum esse Clithenis generum putasset, ad sexagesimum diem ad Sicyonem veniret. Qui suum multi proci conuenissent, ex omnibus videbatur magis idoneus Hippoclidès Atheniensis, Tisandri filius: sed cum supra mensam Læonicos Atticòsque modos ad tybias altisset, cruribusque ac brachijs molatus esset, stomachatus Clithenes: Tisandri (inquit) fili, desaltasti matrimonium. Brus. l. 3.

Cicero.

† Nemo ferè saltat sobrius, nisi forè insanit: neque in solitudine, neque in conuiuio moderato, atque honesto: intempestiui conuiuij, amœni loci, multarum deliciarum comes est extrema saltatio. Pro Muræna.

Albericus Imp.

Dicere solebat, venationem esse exercitationem virilem, saltationem autem muliebrem. Notauit autem molliem quorundam principum, qui quum se Hercule fortiores esse iactarent, & Hannibalis scientiam militarem sibiipfis ascribant, maiorem tamen vitæ partem, Sardanapalum imitantes, in conuersatione nobilium matronarum virginumque aulicarum inueniuntur ludentes, molliterque saltantes, Æneas Syl. l. 4. Comment. in res gestas Alph. regis.

Fridericus Imp.

Eum sæpenumero dicere solitum accepimus: Malle se febris teneri, quam saltationi operam dare. Æneas Syl. lib. 1. Comment. de rebus gestis Alphonfi.

Alphonfus.

Gallos potissimum leues esse dicebat, qui quo magis ætate prouecti essent, eo magis saltationis insaniam se oblectarent. Antonius Panorm. l. 1. de reb. gest. Alphonfi, & Æneas Syl. de eius dictis.

Idem.

Cum fortè mulierem quandam impudentius saltantem aspexisset: Expectate, inquit, mox Sibylla edet oraculum. Sentiens, saltationem insaniz genus esse. Sibylla enim vates non edebat oraculum, nisi furore correpta. Panorm. l. 2.

Idem.

Audiens, Scipionem saltatione animi relaxasse, saltationem ab insano nihil differre dixit, nisi quòd hic dum saltat, ille autem dum viuit, insanus est. Panorm. lib. 1. de rebus gestis Alphonfi.

Idem.

Cum argueretur, quòd cum à saltatione tantopere ipsa abhorreret, in aduentu tamen Friderici imperatoris tertij, cum ipso imperatore & Leonora Augusta saltitare palam visus esset, respondit, Eum quidem qui luxuriz causa saltet, stultam & insa-

num merito esse: sed si honoris aliquis gratia fieret: reprehensionem aliqua ex parte effugere, quandoquidem cum magnis viris insanire aliquando decorum videretur Panorm. l. 2. de reb. gest. Alphonfi.

somni, Venus, omnia moderata sint. Eod. ferm.

Alcmaeon.

* Asserebat continentem sanitatis causam in æqualitate facultatum inesse. nempe humidi, sicci, calidi, ari, dulcis, & reliquorum. Vna autem ex ipsis præpollente, morbum fieri. Stob. ibid.

Plutarchus.

* Optimè dictum est, inquit, non fatiari cibo, non refugere laborem, feminis substantiam conseruare, hæc tria saluberrima esse, &c. In præceptis de sanitate.

Diogenes.

Stomachabatur in eos, qui pro bona valetudine sacrificarent, & in ipso sacro epulis immodicis semet ingurgitantes, facerēt bonæ valetudinis iacturam. Laër. l. 6.

Idem.

Dicebat se mirari seruos, qui quum viderent dominos plus æquo voraces non illis eriperent cibos. Nam hoc esset dominorum valetudini consulere: & seruis magis conuenit edacitas. Laër. l. 6.

Democritus.

Dicere solebat, homines precarique quidem à Deo valetudinem, cuius tamen vim in semetipsis nesciant. Di enim inordinatè viuunt, saxe ipsi valetudinis sunt proditores. Maximus ferm. 27.

Plutarchus.

† Si gloria affectanda est, inquit optimum est eam sanitatis causa imperata abstinentia affectare. Di tuend. valet. bon.

De sanitate, & bona valetudine.

Pythagoras.

Dicere solebat, tria à diis præcipuè petenda: formam, diuitias, & bonam valetudinem, eò quòd homo cætera sibi præstare possit. Quamquam *ὕψιστον* non tam ad animi sanitatem, quam ad corporis, referri possit. Eras. Rot. l. 8. apoph.

Idem.

* Ad sanitatem corporis tria necessaria esse dicebat, videlicet, ne famem, ne sitim, ne frigus patiatur. Stobæus.

Thales.

Interrogatus olim, quisnam felix esset? respondit, Qui corpore sanus est, animo autem eruditus. Laërtius lib. l. c. 1.

Crates.

Suprà, de Deo dona sua inæqualiter distribuente.

Socrates.

* Monebat, vt cauerent sibi homines à cibis, qui non esurientes ad eendum: & à potibus qui non sitientes ad bibendum alliciunt, Stob. ser. 99 de sanitate, &c.

Gorgias.

* Interrogatus, quoniam vsus genere victus in tantam senectutem esset progressus? Nihil vnquam voluptatis gratia se aut comedisse aut fecisse dixit. Eod. ferm.

Hippocrates.

* Quærenti consilium de sanitate quæda respondit, *Σιτία, ποτή, ἔρωσι, ἀφροδισία, πλὴν τῆς μετέβηται.* Cibi, potus,

De Sapientia.

Pythagoras.

Diligenter hoc perpendendū esse dicebat, Quòd cum homines omnes maximum esse bonum in sapientia situm asserant, perpauci tamen interim ad possessionem eius ann

nnitantur. Stobæus serm. de prudentia.

Archytas Pythagoreus.

* Appello, inquit, Sapientiam, cognitionem numinis rerumque diuinarum, ac prudentiam humanarum rerum & eorum quæ vitam spectant. Job. ser. I. de virtute.

Thales.

Hominem ex sermonis serie iudicandum putauit sapientem, cum dicere solitus sit: Multa verba nequam arguunt sapientem. Sapiens enim non nisi quom res postulat loquitur, & per paucis ad interrogata respondet. Erasmi. lib. 6. apophthegmatum. Laert. lib. 1.

Solon.

* Sapientiam aiebat tantum carnis virtutibus antestare, quantum usus reliquos sensus excellit. Anton. serm. de sapientia.

Bias.

* Eos qui inani sapientiæ vacant, miles esse nocturæ oculis dicebat. cuius enim oculi noctu quidem videntur: sole autem splendente cæcitant. Et illorum mens acutissima quidem est in vanitate contemplanda: ad verum autem luminis obiectum motum obscuratur. Stob. ser. 3.

Diogenes.

Dicebat, faciles esse Deos ad donandum hominibus vitam: cæterum nec ignorari ab his, qui querunt vniuersa & delicias. his enim qui fruuntur, credunt se viuere: quom veram vitam, tranquillam & suauem præter sapientiam. Laert. lib. 6.

Idem.

Sapienti nihil deesse colligebat hoc syllogismo: Deorum omnia sunt. deorum autem amici sunt sapientes & amicorum cõmunia sunt omnia: sapientum igitur sunt omnia. eodem syllogismo reuocari poterat, petens aliquid: Cur petis habens omnia? At respondisset, Non peto, sed repero. Laert. lib. 6.

Socrates.

† Videtur (aiebat Atheniensibus) reuera solus Deus sapiens esse. Atque in hoc oraculo; quo me sapientissimum pronuntiauit id sibi velle; humanam sapientiam parui, imò nihili pendendum esse, qualem meam esse iudico. Plato in Apolog.

Chrysippus.

† Aiebat sapientem nullâ re indigere, & tamen multis illi rebus opus esse. Contrâ stulto nulla re opus esse: nulla enim re scit vti, sed omnibus eget. Sapienti & manibus, & oculis, & multis ad quotidianum usum necessariis opus est, sed eget nulla re: egere enim necessitatis est. Nihil autem necesse sapienti est. Senec. Epist.

Antisthenes.

Antisthenes Atheniensis negabat sapientem viuere iuxta leges ab hominibus conditas, sed iuxta normam virtutis. Sapiens enim non ideo declinat à malo, quod legibus prohibitum sit: sed quod ipsa ratio dissuadet hoc agendum esse. Laert. lib. 6.

Xenophanes.

Empedocle dicente, sapientem inueniri non posse. Et merito, inquit, nam sapientem esse oportet qui agnoscat sapientem. notans illum qui hoc dicebat, suo vitio non inuenire sapientem. Laert. lib. 9. cap. 1. Anton. in Melis part. I. ser. 50.

Perictione Pythagorea.

* Geometria, inquit, & Arithmetica, reliquaque in speculatione sita, & scientiæ sunt, & circa entia versantur. At sapientia circa omnia genera entium. Etenim occupata est sapientia circa omnia quæ sunt: ceu visus circa omnia visibilia, & auditus circa omnia audibilia. Stobæus serm. de virtute.

Aristarchus.

Infrâ de Sophista.

Aristoteles.

Dicebat, sapientem sibi sufficere se quod omnia quæ sunt aliorum.

sunt & huius qui cum omnibus habet amicitiam, & amicitia facit omnia communia. Laert. lib. 6.

Idem.

Dicere solebat, tris ad parandam sapientiam potissimum necessaria, naturam, doctrinam & exercitationem. Inuita Minerva frustra laboratur, recte dicitur a doctis, exercitatio consummat eruditionem. Laer. l. 5.

Alexander.

In Callisthenem nequaquam sese accommodantem aulae regiae moribus, sed & dictis & gestu praeseferentem nihil sibi placere, pronuntiavit hunc versiculum:

Μισω σοφιστῶν, ἔστιν ἐν αὐτῷ σοφός.

Id est,

Sapientem ego odi, qui sibi sapit nihil.

Idem.

Videns Diogenem in dolio decumbentem: O vas, ait, sapientia referum. At philosophus assurgens: Regum, inquit, omnium maxime, vnam abs te fortunae guttam expero, ut vel dolium hoc (quod vocas) sapientiae, illasum mihi permaneat, sine quo parum feliciter cum sapientia agitur. Stob.

Dionysius.

Dionysius dicere solebat, se à sapientibus amicis sibi cauere, quando certum haberet ex his esse neminem, qui non imperare mallet quam seruire. Erasmus libro 5. apophthegm.

Cicero.

Lusit in quendam, qui quum prius habitus esset stultissimus, post adeptam hereditatem primus rogabatur sententiam: Cuius, inquit, hereditas, quam vocant sapientiam. In versu, pro facultas mutauit hereditas. Apud poetam enim versus sic habet: Cuius facultas, quam vocant sapientiam. Significauit autem, hereditatem illi pro sapientia contigisse, & ob hereditatem iam habitam sapientem. Erasmi. lib. 4. apoph.

Idem.

† Si sapientia oculis videri posset, omnes in amorem sui compelleret. lib. 5. de Finib.

Seneca.

* Sapientiam describens dicebat, esse idem velle atque nolle: perfectum ite bonum mentis humanae: rerum natura non aberrare, & ad illius legem exemplumque formari. In epistolis. & libro de vita beata.

Idem.

† Sapiens est artifex domandi mala, dolor, egestas, ignominia, carcer, exilium, vbique horrenda, cum ad hunc peruenerint, mansueta sunt. Epistol. 87.

Alphonsus.

Ab Alphonso Aragonum rege ci quidam sciscitaretur, quomodo in tot diuitiis pauper effici posset? respondit, Si sapientia venditaretur. Quo dicto ostendere voluit, se pluri sapientiam rerumque cognitionem facere quam diuitias & regnum. Pan. in praemio libr. 3. de rebus gestis Alphonsi.

Idem.

Idem sapientiam Dei filiam appellare solitus est, amque solam rerum omnium esse immortalem, atque e omni genere animantium soli homini concessam. Pan. in praemio. lib. de reb. gest. Alphonsi.

De sapienter dictis.

Solon.

Am annis grandior, suspectum habere cepit Pisistratum, tyrannidi affectatae nomine. Cum autem progrediretur in concionem Atheniensium, & postulare praesidium à populo, videns Athenienses negligentiores, & parum attentas aures sermonibus suis praebere, Pisistrato verò animum adesse, dixisse fertur: Eialiiis, callidiorè, aliis fortiozem esse. Callidiorè quidè is, qui non intel-
lige

gerent ipsum tyrānide potiturum, uāprimū corporeis satellitium ccepisset : fortiorē autē iis qui amēssi intelligerent, tamen subiticerent. *Eliau. lib. 8. de Var. hist.*

Idem.

Neminem, dum adhuc uineret, eatum dici debere arbitrabatur: uōd ad vltimum vsque fati diem nēcipiti fortunę subiecti eilemus. *Fecitatis igitur humanę appellatiōem roguis consummat, qui se incur malorum obicit. Plutarch. in Sone, & Val. Max. lib. 7. cap. 2.*

Idem.

Dicere solebat, Si in vnum locum inā mala sua contulissent, futurum ut propriū portare damnum, uāam ex omni miseriarum aceruō portionem suam ferre malent. Quo tenēdere uoluit, non oportere nos, ut fortuitō patimur pręcipuę & tolerabilis amaritudinis iudicare. *aler. Max.*

Chilon.

Sapientissimē dixisse putatur, eum dicitur hominum bonitatem ita approbari, quemadmodum aurum radio lapide. Ostēdit enim permuls, qui aliis uitiis restiterint, opum siderio multoties a virtutis trami deduci. Et qui aduersus opum imobilitatem constans fuerit, eum facile de ceteris uitiis uictoriam reportaturum. *Fulgos. libro 12. cap. 2.*

Thales.

Scitatus, quo pacto optimē iustificneque quis uiuere posset? Si, inquit, ut in aliis reprehendit, ea ne faciat. *Laert. l. 1. c. 1.*

Aristippus.

Suprà de Animi bonis ac cultu.

Socrater.

Interrogatus quomodo nominis immortalitatem honestissimamque uōd homines famam parare quis esset? Si talis, inquit, esse studeat, talis haberi cupit. *Valerius Max. 7. cap. 2.*

Diogenes.

Diogenes interrogatus, Quo quis modo sibi ipsi pręceptor foret? respondit: Si de quibus alios reprehendit, se ipsum imprimis increpet. *Sto: ser. de prudentia.*

Idem.

Musicos, dicere solebat, se admirari, quōd cum tantum operę conuenientię uocur impenderent, ut mores prauos, penitusque a ratione discordes ad rectam uiuendi normam redigrent, negligere penitus uiderentur. *Laert. lib. 6. Fulgosius lib. 7. cap. 2.*

Aristoteles.

Subinde dicebat, nequaquam decere ut quis se laudet, vel etiam uotoperet. Quōd illud uidelicet sit hominis uani & inanis, alterum uerō stulti. *Laert. lib. 5. c. 1.*

Athenodorus.

Suprà de Deo & omnipotente & uidente omnia.

Pericles.

Dicebat, non oportere in urbe nutriri leonem: si autem iam sit alitus, obsequi ei conuenire. Sapientissimē admonens, ut pręcipuę nobilitatis & concitati ingenij iuuenes refrenentur: nimio uerō fauore & profusa indulgentia pasti, quo minus potētiam obtineant, ne impediuntur. Quōd stultum & inutile sit eas detestare vires, quas ipse foueris. Est autem de Alcibiade hoc dictum apud Aristophanem, qui in comędia Periclem hęc uaticinantem introducit. Recitatur etiam apud *Valer. Max. lib. 7. cap. 2.*

Demades.

Suprà de Regnandi libidine.

Agésilau.

Suprà de Continentia.

Idem.

Mirabantur quidam Agésilau paucis admodū contentum esse, ad quos Agésilau: Pro hac mea continentia, inquit, optimam mihi messem, libertatem scilicet, paro. Sapienter admo-

nens nullam esse voluptatem ingenis hominibus iucundiorē. Plut. in Lacon.

Idem.

Interrogatus, qua ratione potissimum quis assequi posset, ut apud homines honestam haberet famam? Si loquatur, inquit, quæ sunt optima, & faciat quæ sunt honestissima. Plut. in Lacon.

Idem.

Sciscitatus, cur Spartanorum civitas non cingeretur mœnibus? respondit, Vrbes non saxis aut lignis, sed incolentium viribus feruari. Plutarch. in Lacon.

Pausanias Cleombroi F.

Quibusdam in spoliis barbarorum demerantibus pretiosas vestes: Præstiterat, inquit, illos ipsos esse multi pretij, quibus datum est ut tam pretiosa possideant. Plutarchus in Lacon.

Leonidas.

Interrogatus cur fortes viri gloriosam mortem in gloria vitæ anteponant: Quoniam, inquit, alterum naturæ proprium, alterum peculiariter suum esse ducunt. Plut. in Lacon.

Anaxandridas.

Suprà de Innocentia.

Charilaus.

Infrà de virtute.

Antalcidas.

Suprà de Comitatu.

Polydorus.

Suprà, de eo quod à subditis amari melius sit quàm metui.

Theopompus.

Vxori conquerenti quòd regnum humilius ac minus esset filii traditurus, quàm accepisset. Sed, inquit, eò maius, quòd diuturnius. Quæ moderata sunt, diu durant. Plutarch. in Lycurgo.

Idem.

Theopompo Lacedæmoniorum regi cum quidam dixisset, tum saluam Lacedæmoniorum Rempublicam fore, si reges imperare rectè di-

dicissent: respondit, Imò, si populi obediunt. Sentiens, Reipubl. salutem non minus in subditorum obedientia quàm imperantis studio & industria consistere. Fulgofius libro 7 cap. 2.

Dionysius sen.

Cum filium reprehenderet, quòd Syracusani cuiusdam civis vxori vitululisset, atque inter alia querere. An vnquam audiuisset à se rem similem factam fuisse? Filius ex tempore respondit: Id accidit, quòd nunquam patrem regem habuisti. Ad què pater: Ne tu quidem fili, nisi hæc facere desieris, filium vnquam habebis qui regnum obtineat. Cuius verberes ipsa verum ostendit: nam cum Dionysio seniori filius successisset haud multò pòst ob pravam vitam Syracusanis pulsus fuit. Fulgof. lib. 7. cap. 2.

Pyrhus.

Cum vouisset Palladii, in Athenis si arce rem sacram facere, Athenienses liberè eum in urbem atque arce receperunt. Verùm postquam viregressus fuit, dixisse fertur, Merum in modum gratam exitisse fidem, quæ sibi Athenienses habuissent. Ceterum si saperent, in posterum regi tibi portas aperturos esse. Quo cetero ostendit, non esse ex re liberavitatis, in cuiusquam principis maliberatam suam credere. Cuius consilium non secuti Athenienses, cetero postea Cassandrum quoque in vireceperunt, magna atque innumerebilia mala ex eo tulerant: re ipsa perti se à Pyrho sapientissimè enitose esse, Fulg. l. 6. c. 2.

Scipio Afric.

Negabat aliter cum hoste congi debere quàm si aut rei opportunitas obueneret, aut dira postulare necessitas. Nam & prosperam generere facultatem omittere, maxima mentia est: & in angustiis vrique gnandi compulsus, abstinere se prolio, pestiferæ ignauitæ affert exitu

rumque, qui ista committit, alter beneficio fortunæ uti, alter iniuriæ escit resistere. Val. Max. l. 7. c. 1. Bru n. lib. 2. cap. 32.

Idem.

Infrà de Temeritate.

Q. Metellus.

Deiſta iam Carthagine, in ſe- tu ſapientiſſimè neſcire ſe dixit, ſiſne boni vel mali Reipubl. illa vi- toria attuliſſet. Quoniam ut pacem ſtituèdo profuiſſet, ita Annibalem imouèdo non nihil nocuiſſet. Eius nim tranſitu in Italiã dormientem populi Romani virtutem excitatam: etuſque debere ne acri æmulo libe- ra, in eundem ſomnum reuolueret. Valer. Max. l. 6. apoph.

Appius Claudius.

Appium Claudiũ crebrò ſolitum icere accepimus: Negorium populo om. melius quàm otium committi. Non quòd ignoraret, quàm iucũdus tranquillitatis ſtatus eſſet: ſed quòd nimaduerneret, præpotentia impe- a agitatione rerum ad virtutem cæ- eſſendam excitari, nimia autè quie- e in deſidiam reſolui. Val. Max. lib. cap. 2.

M. Caro.

Semper ſe harum rerum pœnituiſ- e dixit: Si mulieri arcana detexiſſet, ut ſi mari profectus eſſet, quum ter- eſtri itinere eundi facultatem hab- at: aut ſi per negligentiam diem fru- tra elabi permiſiſſet. Plut & Fulgoſ. lib. 7.

Idem.

Aſſirmare ſolebat, inſanos pruden- tibus longè vtiliores eſſe, quàm inſa- nis ſapientes. Quippe qui ſapientes, ùm ſtultorum errata inſpicerent, ob- d in melius vitam mutare ſolerent: it amentes, cùm diſcendi capaces nõ inc. ex ſapiètiũ benefactis fructum perdipere nullum poſſunt. Fulgoſ. li. 7. c. 2. & Braſ. l. 5. apoph.

Augustus Caſ.

In omni verbo prudentiſſimus, eos

qui leues ob cauſas ſe periculis expo- nerent, ſimiles eſſe dicebat iis qui au- reo hamo piſces capere tentarent. Hi enim amiſſo ſemel hamo, plus dam- ni accipiunt, quàm ex multorum pi- ſcium captura lucri. Fulgoſ. libro 7. cap. 2.

L. Paſſienus.

Is Neronis vitricus, à quo & Nero maximè ditatus eſt, dicere ſolebat, ſe malle quorundam iudicium quàm beneficium, & quorundam beneficiũ quàm iudicium: quod Seneca aſſeruit, ſe nihil ſubtilius atque inſignius cognouiſſe in diſtinguendis maximè vtis, atque curandis.

Claudius Imp.

Admonitus, vt à ſuis libertas caue- ret, reſpondit, Non eodem modo à publico, vt à fera bellua caueri poſſe. Xiphilinus in Claudio.

Ant. Pius.

Cùm poſtulatibus quibuſdam ad ſup- plicium, neminem puniret, eamque ob cauſam à ſuis reprehenderetur: reſpondit, Non oportere principem à ſuppliciis imperij exordium facere. Dion Nicæus & Xiphilinus in eius vita.

Val. Homulus.

Antoninus Pius, cùm in domũ Va- lerij Homuli veniſſet, porphyreticãſ- que columnas non tantum vidiffet, ſed requiſiſſet etiam vnde eas habe- ret? Homulus reſpõdiſſe fertur: Cùm in domum alienam veneris, & murus & ſurdus eſto. Capitolinus, & Cuſpin. in Coſſ.

Theodoſius.

Dicere ſolebat, non mirum eſſe, ſi homo, creatura ad eò caduca, moria- tur; Vnius autem Dei eſſe ſemper e- xiftere, qui ſemel mortuos ad vitam reuocaret. Niceph. Calliſtus lib. 14. c. 3 Eccleſiaſt. hiſt.

Placilla imp.

Suprà, De Eleemoſyna,

Alex. Mama F.

Solitus eſt dicere, decere bonos atque fortes viros, optima quidem

optare, sed ferre quæcunque incidat.
Herodianus lib. 6.

Pescennius Niger.

Suprà, de Laudis cupiditate.

Antonius heremita.

Cùm aliquando l teris à Constantino Imperatore inuitaretur, vt ad se veniret, detrectauit primùm, diceps: Siquidem ad Imperatorem venero, Antonius ero: Sin min s, abbas Antonius. Niceph. Callist. lib. 8. Eccles. hist. cap. 40.

Macauius.

Interrogatus, cur homines iniuriarum quas ab hominibus accepissent, minus obliuiscerentur, quàm earum quæ essent à diabolo inflicte? respondit: quia prior illa affectio prater naturam, posterior autem secundû naturam iræ esset. Niceph. Callist. lib. 11. cap. 43. Ecclesiast. hist. ex Euagrio.

Leontius.

Sentiens grauissimã illã dissensionem apud Antiochenos, de fidei negotio, multorû malorum causam futuram, caput canis florens manu demulcens, dixisse fertur, Nunc eam solutam, lutum multum subsecuturû esse. Idem lib. 9. c. 24. Eccles. histor.

Anonyma.

Abhorrens ab omni mulierû aspectu, cùm aliquando feminam obuiã haberet, quæ aperto supercilio eum intuebatur, increpans eam, in terram prospicere iussit. Illa autem respondens, ait, Quomodo tandem ego intuear, cùm æquius sit te eam inspicere, qui ex ea conditus sis, quàm me, ex te ortum habentem? Idem lib. 9. cap. 16. Eccles. hist.

Pambus.

Cùm apud A. hanasium esset Alexandria, & videret mulierem theatralem fluit. Interrogatus à præsentibus, quare fletet? Dux, inquit, meret mouent. vna, quæ est illius perditionis, altera verò, quòd ego non tantùm studeo placere Deo, quantum hæc, & turpibus placere possit hominibus

Tripartita histor. libro nono, capite primo.

Franciscus Foscari Venetorum dux.

Quò à Francisco Carmaniola interrogatus esset, quã ob causam per totam noctem senatus habitus esset? respondit: Ecquis alius in causa fuit, quàm tu ipse? Sed cùm ista im cognitio visset, potuisset illum suspicari de suo interitu actum (qui secutus mox est.) Egimus, addidit, de tuis laudibus, de quæ tuo augendo stipendio, donãdõ quæ tibi oppido, vbi manes. Ita igitur nisi amplius suspicaturus mali Carmaniola à satellitibus, qui iam conuenerant, retentus est, carcerique inclusus, nec multò post supremo supplicio affectus. Ioannes Baptista Egnatius lib. 7. cap. 11.

Cosmus Medicus.

A Strossianis quandoque in exiliû pulsus, ad Benacû, à missio ad senatû interrogatus, quid ageret? prudētissimè sanè respondit sese Gallie incubanti frequentè adesse, vt eius postea fructu potiretur. Cuius responso nuntius ille in risum conuersus, non animaduertit viri prudentissimi responsum eò tendere, vt de reditu in patriam assiduè cogitaret, quem non multò post senatus Veneti ope cõsequutus est. Ioannes Baptista Egnatius lib. 7. cap. 2.

Saladinus.

Fuit Saladinus princeps Aegyptius (id quod vix alicui persuaderi possit) dum vixit longè clarissimus. Namque imperij sui fines in primis auxit: & felicissimè diu rerum potitus, Christianorû quoque opes ita in Oriente attriuit, vt Hierosolymis captis, Christianorû nomien in huc vsq; diem ex Syria eiecerit. Ille verò moriens in summa rerû felicitate testamento suo præcipuè cauit, vt inter tunicam lineam, quam gestare solebat, verticè prælongæ haltæ affigeretur: exclamaréque assiduè, qui lanceam gereret, hanc vnã esse reliquam tunicam, quæ illi ex tantis opibus, tantoque

quæ imperio superfuisset. O vocem
æclarâ, dignamque in primis, quâ
solentissimi principes frequentissi-
mè in animo repetant, nobis omni-
bus vita functis, nihil omnino super-
esse, nisi quid benè sanctèque gesseris.
Iohannes Baptista Egnatius lib. 7.
ap. 2.

Ludouicæ xij. Gall. rex.

* Narrante quodam, ex veterum
monumentis, augures, si vlcus habe-
ent inaugurandi gratia sedere pro-
hiberi: quasi hoc esset signum non o-
rrtere, qui vlcus aut perturbatione
nimo habeat, tractare res diuinas:
Ic Ludouicus, Felix est (inquit) Ro-
man. Pontifex, qui in ea tempora nõ
accidit: nunquam enim inaugurandi
potestatem habuisset. Annal. Franciæ.

Carolus V. Imp.

* Multa extant sapienter ab eo di-
ta. Inter hæc sequentia occurrunt.
Anno 1540. ineunte, per Gallias in
Belgium conuolens, Lutetiam Pa-
risiorum ingressus, graui & celebri
oratione exceptus est, exquisitas om-
nium virtutum summi Imperato-
ris laudes ei tribuente. Oratori pau-
sibi esse regis affinis erga se beneuo-
entiam, sed laudes illas sibi tribu-
as arbitrari tot esse commune factio-
nes, Qualis esse deberet. * Antonio
Lenæ & aliis ducibus Iulij Cæsaris &
Alexandri exempla laudantibus, nec
Carolus vti suis victoriis ad poten-
tiæ & magnitudinis suæ amplifica-
tionem, quantum & posset & debe-
ret, quærentibus: respondit, Alexan-
dro & Iulio in bellis gerendis vnum
fuisse finem, honorem & gloriam:
Christianis autem Principibus duos
esse propositos, honorem & animæ
salutem. * Ipse in comparando ex-
ercitu, se caput sumere ab Italis,
brachia & manus ab Hispanis, pec-
tus à Germanis, ventrem & pedes à
reliqua gentium colluue dicebat.
* Item, Nervos belli esse pecuniam,
sommeatus, milites. Verùm si ex

iis aliquo carendum esset, militem
veteranum se electurum esse, cuius
industria & fortitudine, reliqua duo
se est hoste comparaturum confide-
ret. * In castris ad Vvitembergam,
cùm de Hispanorum crudelitate &
libidinibus enormia quædam ipsi si-
gnificata essent: Profectò, inquit,
si quod aliquando mihi accidit in-
gens infortunium, propter istorum
nebulonum scelera accideret. * In
postremo ex Germania discessu, V-
lissingæ ventos nauigationi idoneos
expectans, & in multam noctem cum
Seldio fratris Ferdinandi legato lo-
cucus: cùm ex familia in atrio par-
tim dilapsa: partim dormiente, da-
to nota signo, nullus appareret, Ca-
rolus ipse in lychnum Seldio quantũ
uis recusanti præfert, eique per gra-
dus deducto, Hoc tibi monumētum,
ait, Cæsaris illius Caroli habeto, Sel-
di, tot exercitiis & excubiis quon-
dam stipati, quem nunc solum & à
familia etiam desertum videt: & cui
tu tot annos seruisti, is nunc tibi
etiam seruiit & lumen prætulit. Di-
xit etiam in postremis illis congres-
sibus Seldio, se in hac mutatione
suæ fortunæ agnoscere potentiam
Dei, cui nequaquam velis repugna-
re. D. Chytraus orat. de Corolo V.
Imperatore.

*Vide apoph. de argute, grauiter, & pro-
denter dictis.*

De satellitio principum.

Agasicles.

* Dicebat posse quemuis princi-
pem & regem sine satellitio
regnare, qui sic subditis imperaret,
vt filiis pater. Plut. in apoph.

Sigismund. imp.

Albertus Austriæ dux (qui mor-
tuo Sigismundo Cæsare, cuius erat
gener, regnum Hungariæ ac Bohe-
miæ cum Romano imperio suscepit)
cùm diceret principes amore ci-
uium cautose esse oportere, Sigismun-

duſus reſpondit: Et fida cuſtodia infortunium excludit. Docuit autem imperator potentiſſimus, non ſatis eſſe ut principes fidos habeant ſubditos: ſed addendos etiam eſſe ſatellites, & corporis cuſtodes, præſertim in florentiore ætate. *Æneas Syluius* libro commentariorum de rebus geſtis *Alphonſi*.

Alphonſus.

Caſtigatus ab aulicis ſuis, quòd regiz maiestatis oblitus, ſine ſatellitibus & ſatrapis prodiret in publicum; Non opus eſt, inquit, ut ipſe multum ſibi timeat, qui neminem habet què ita leſerit, ut aliorum etiam manu ſit defendendus. Oſtendit autem, ſuperuacaneam eſſe ſatellitum turbam, ſi quis ita ſe erga ſubditos gerat, ut ubique ſine iniuriæ timore ſolus eſſe poſſit. *Panorm. lib. 2. de Alphonſi rebus geſtis.*

Thomas Pontanus.

Subinde dicere ſolitus eſt: Amorem quidem inertem incedere, dormire autem loricatum. Notabat autem principes, qui licet benevolentiam & amorem ſuorum non ignorent, habent tamen nocturno præcipuè tempore, qui armati prope cuſtodias agant, ut extra omne periculum ſonnum dulciſſimum capiant. *Jacobus Spieg* in ſecundum *Æneæ Syluij* librum de rebus geſtis *Alphonſi*.

De ſcortationis deſtinatione.

Aniſthenes.

Anithenes Athenienſis cum his mulieribus conſuetudinem habendam dixit, quæ beneficium beneficio penſent, & quæ gratiam habitu ræ ſint. Sentiens, abſtinendum à meretricibus, quæ pretio & pecunia vendunt inhoneſtam voluptatem, nec pariunt, nec amant murum: aut à uoluptuariis, deformibus & malè moratis, quæ gignunt factus pœnitèdos.

Eius diſterium extat apud *Laert. lib. 6. cap. 1.*

Diogenes.

Diogenes ſcorta dicebat eſſe regum reginas, quòd ab his quicquid colluiſſet peterent & impetrarent. Nam idèò regum reginas appellabat, non quòd eſſent pares vxoribus: ſed quòd in ipſos reges regnum exercerent. Reges à populo non ſemper obtinent quod exigunt, at ſcorto nihil negatur. *Laert. li. 6.*

Idem.

Formoſa ſcorta ſimilia dicebat mulſo lethalibus uenenis temperato: quòd adferrent quidem initio voluptatem, ſed quam perpetuus dolor conſequeretur. *Laert. lib. 6.*

Idem.

Idem conſpiciens quendam meretrici ſupplicem, ut impetraret quod petebat: Quid, inquit, tibi vis miſere præſtat non impetrare quod rogas. A ſcorto reiici præſtat, quam admitti. Et tamen plerique animi & corporis iacturam ambiunt inſtanter, & magno emunt. *Laert. l. 6.*

Idem.

* Uridebat eos, qui cellas præptuaris obſerant uetibus, ſeris & lignaculis: corpus autem ſuum multis fenestris & ianuis aperiunt, per os, pendenda, aures & oculos. *Stob. ſerm. de intemperantia.*

Socrates.

* Nec ignem uelimento oculere poſſibile eſſe dicebat, nec ſcortationem ſædum peccatum tempore. *Eodem ſerm.*

Muſonius.

* *Extremæ* dicebat eſſe impudentiæ, in ſubeundis uel inſtituendis laboribus meminſſe imbecillitatis corporum, erga voluptates autem (id eſt crapulam & ſcortationem) obliuiſci. *Ibid.*

Crates.

* *Viſa aurea imagine Phrynes ſcorti Delphis erecta*, exclamauit: *Ex Græco-*

Græcorum incontinentia trophæum.
Plutarchus.

Plutarchus.

* Scortationem detestatus, appositè dicebat, Scortationem veluti alloquens: An coram omnibus scortaris? imò tutè ipsum etiam reueritus fu-
gis, nocti solùm & tenebris sine re-
sistibus contumeliam & libidinem cõ-
mittens: nemo quippe honestis actio-
nibus caliginem obtendit, lucem ear-
um testem reformidans. Immo to-
tum mundum solem esse optaret, er-
ga ea quæ præclare agit. Vnũ quod-
uis autem crimen nudum conspici
cauet, prætexens affectus. His ergo
amputatis, nudas intueamur volupta-
tes. Sunt ebrizæ ad stuporem, scortan-
tur perpetuò, dormiunt ad negotia,
ciuitates negligunt, non curam ge-
runt parentum, non verentur leges.
Ex libro contra voluptatem, apud
Stob. ser. 6.

Demosthenes.

Fertur, aliquando Corinthum nauigasse Demosthenem, illectum fama nobilissimi scorti Laidis, vt & ipse famoso amore potiretur. At quũ illa pro nocte stipuaretur drachmarum decem millia, deterritus magnitudine pretij, mutauit sententiã, dicens: Οὐκ ἀποβήζω τὸ σὸς τοῦ μετὰ νοῦ σου. Non emo tanti pœnitere. significans, inhonestæ voluptati paratam esse comitem pœnitentiam. Eras. lib. 4. apophtheg.

Demetrii legati.

Quum legatis à Demetrio ad Lyfimachum missis, Lyfimachus per otium narraret, aliquando, quomodo coactus ab Alexandro cum ferocissimo leone colluctatus fuisset, & cicatrices ostenderet in cruribus ac brachijs è feræ unguis relictas, legati dixerunt: Et noster rex graues feræ lamizæ morsus in collo gestat. Notantes suauiorum amatoriorum vectigia, simul alludentes ad lamiam belluam. Plut.

De Securitate.

Socrates.

* Interrogatus, qui securè uiuerent, Qui, inquit, nihil sibi consciunt mali. Anton. & Max. serm. de curiosis.

Euagrius.

* Præstat, inquit, in Storea securè agere, quàm in lecto aureo perturbari. Ibid.

Pyrrho.

In tempestate conspiciens ceteros animo esse deiectiones, cùm ipse nihil moueretur: ostendit porcellum in nauì securè edentem. dicens, oportere sapientem eam animantis imitari securitatem. Laër. lib. 6.

Bion.

Dicere solebat, impietate malam esse contubernalem fiducia, & adiciebat versiculum Euripidis,

Seruum facit quamuis ferosulum uirum.

Sedit autem philosophus clarissimus, nullam omnino securitatem habere locum, ubi malè sana sit conscientia: nec apertè posse loqui, cui reuera impietatis vitium potest obici: nec frui tranquillitate animi, qui deos sibi nõ habeat propitios. Laër l. 4. ca. 7.

Uide apoph. De Conscientia, Quiete, & Tranquillitate.

De Seditioe.

Democritus.

* Seditioem intestinam vtrinque nocere dicebat: etenim tum victoribus tum victis pernicius est æqualis. Stob. ser. 41.

Plato.

* Remedium aduersus seditioem illud esse dicebat, vt nec extrema in aliquibus ciuium inopia sit, nec ingentes diuitiæ. Eod. ser.

Secundus Sophista.

Cùm tale argumentum esset pro-

positum: Qui seditionem mouerit, moriatur: qui sedauerit, præmiū ferat. Quidā & mouerat & sedauit, petit præmiū. Hanc quæstionem paucis absoluit: Quod est prius? mouisse. Quod posterius? sedasse. Itaq; prius da pœnas motæ seditionis, ac deinde si pores, accipe præmiū rectè factorum. Philost.

De Senectute.

Solon.

* **L**ege sanxit, ne quis admodum iuuenis ad magistratum aut cōsultationes admitteretur, quamuis prudentissimus esset uisus. Stob. ser. 112.

Bion.

Senectutem dicebat portum esse malorum: quod omnes huc confugerent, sperantes miseriarū finem: mori autem unicuique in promptu est. Id ethnici quidam existimabant esse præclarum: Christiana pietas docet esse nefarium scelus. Erasmi ex Laertio libro 4. capit. 7. Cæterum Anton. in Melissa par. 2. Sermone 17. & Maximus sermon. 41. aliisque, Soloni adscribunt.

Idem.

Docebat, nulli exprobrandam esse senectutem, ad quam omnes optant peruenire. Absurdum enim est aliis probro dare, quod quis optat sibi contingere. Laer. 1. 4. c. 7.

Zenon.

* Dicebat turpe esse seni aut propicienti senectutem, ex commentario sapere. Seneca, epist. 33. qui alibi ait, turpis & ridicula res est elementarius senex.

Cleanthes.

Interdum, cum foderet, solebat seipsum increpare. Id fortè admiratus Ariston: Quem, inquit, increpas? Tum Cleanthes ridens: Senem, inquit, qui canos quidē habet, sed mentem non habet. Seipsum innuens. Laer. li. 7. ca. 2.

Eratosthenes.

Vigentem ætatē veri comparabat, declinantem ætati & autumno, senectutem hyemi. Stob. ser. 113.

Alexu.

Infrā de Senectute imbecilla.

Metrodorus.

Neminem beatum esse dixit, nisi qui absolutum haberet bonorum operum numerum. Nihil enim ætati per se tribuendum est. Stob. ser. 113.

Democritus.

Senectutem omnimodam imperfectionem esse dicebat, eo quod omnia habeat, & omnibus indigeat. Stob. ser. 115.

Idem.

* Robur, inquit, & forma corporis bona sunt: senectus autem flos est temperantiæ & prudentiæ. Item Senex fuit iuuenis aliquando: an verò iuuenis fururus sit olim senex, incertum est. Perfectum igitur bonum futuro, præsertim incerto, præstantius est. Stob. ser. 112.

Diogenes.

Percontanti quid esset in vita miserissimus: Senex, inquit, egenus. Si quidē ubi naturæ præsidia destituunt hominem, extraneis rebus fulcienda est ætatis imbecillitas. Laertius libro 6.

Idem.

Anum comptam conspicatus: Si, inquit, ad uiuos, falsa es: sin ad mortuos, ne cunctare. Ant. ser. 18. part. 2. Melis. Max. ser. 41.

Phaoninus.

* Dicebat Pythagoram & Platoni sensisse, senectutem non esse finem curriculum huius terreni appelladum, sed potius beatæ vitæ initium. Stob. ser. 114.

Idem.

* Beatus quidam cum iam anno natus plus quàm septuaginta, thesaurum reperisset, sublato crure ipsum contempsit, & præteriuuit, v qui non amplius vsui sibi futurus es

set

et. Ita (inquit) senectus animum & tranquillum reddit, & multæ pecuniæ studium ac impensas adimit. Sto. ser. 112.

Seneca.

† Si vis senem agere & implere viam, non annis adiciendum, sed voluptatibus detrahendū est. Epist. 20. id Lucil.

Idem.

† Ante senectutem curavi, ut berè viverem: In senectute, ut berè moriar. Berè autem mori, est libenter mori. Epist. 61.

Phaurotinus.

† Non tacebo, inquit, quod Platonii, & Pythagoræ videatur: Senectutem non tam esse iuxta finem vitæ, quàm iuxta principium berè beatæque vivendi. Stob. ser. 116.

Theodectes.

* Dicebat senectutem & nuptias esse similes. Vtramque enim (inquit) cōsi qui desideramus: postquam verò nati sumus, tristamur. Stobæus ser. 66.

Euripides.

Archelaus rex opiparum lautumque conuiuio amicis suis parauerat, cumque in eo cōuiuio Euripides proximè sibi affidētē Agathonē tragicum poëtam iam senē, se plurimū amare diceret, Agesilao interrogante cur amandus esset homo senex? Per Iouem, inquit, Ver non solum est honorum optimum, verum etiam auumus. Comparat autē florentē iuuentutem verno tempore, quo omnia iuat in herba: senectū ē autem autumno siccundissimo. Ælian. lib. 13. de Var. hist.

Agesilaus.

Agesilaum regem cum quis interrogaret, cur per acrem hyemem soppalio rectus obambulet absque unica, homo tam prouetæ ætatis? It. inquit, iuuenes hanc vitæ rationem misentur, cum exemplum habeant & extremæ senectutis hominem, & principem. Sapienter admonens, se-

nibus ita viuendum esse, ut adolescentibus exhibeant rectè viuendi formam: & vulgus nihil imitari libentius, quàm quòd à viris principibus conspexerint factitari. Plut. in Laco-niçis.

Alexander.

Cum senem quandam capillo inficiētē vidisset, dixit: Non capillo, sed genas tinge. Max. ser. 41.

M. Cato.

Cum senectuti adfint multa probra, dicebat non esse addendum malitiæ dedecus. sentiens, senectutem multis nominibus vulgò malè audire: veluti cum audit, deformis, edentula, lusciosa, imbecillis, obliuiosa, indocilis. Hæc ferè fatise est, ut non accedat crimen improbæ vitæ, quod omnibus quidē sèdum, sed seni sèdissimum. Abj narrant hoc ab illo dictum in senem obuium vitæ contaminatæ: Ne ætatis tuæ malis addas turpitudinem. Plut. in Rom. apoph.

Idem.

Hortante Scipione Africano, ut Achæorum exulibus opitaretur, quo illis in suam patriam redire liceret: simulabat eius rei sibi nullam esse curam. Cæterum in senatu cum hac de re multa verba fierent, assurgens ait, Perinde, quasi nihil habeamus quod agamus, sedemus de seniculis aliquot Græcis disputantes, vtrum à nostris an illius regionis vespillonibus efferantur. Plut. in Rom. apoph.

Fridericus imper.

Cum in vrbe quadam præfectum, senem admodum, & ætate iam imbecillum dedisset, non desuerunt adolescententes qui sibi præfecturam loci committi peterent, cum igitur senem amouendum dicerent, Fridericus dixisse fertur: Senem amicum oppido, non amico oppidum commendamus. Sentiens, dignum esse, ut senex iam à ciuibus ad mortem vsque foueretur. Æneas Sylvius, l. 4. de reb. gest. Alphonssi.

De senectute viuida & animosa.

Chilon.

AUsonius Chiloni hæc tribuit sententiam: Optabilem esse senectutem iuuenilem, molestam verò iuuentutem senilem. Maxima malorum pars, ob quæ malè audit senectus, viciis hominum profiscitur: habet autem ex sese nonnulla commoda, plurimarum rerum usum, ac memoriam, consulendi facultatem, reuerentiam, & auctoritatem: hæc si adsint commoda, absinque incommoda, ea senectus optabilior est multorum iuuentute, vitis & inertia marcente. Videas autem in nonnullis iuuenibus senilem imbecillitatem, senilem somnolentiam, senilem ignauiam, senilem morositatem: horum iuuentus peior est senectute. Nam cum senecta careant, senio tamen abundant. Aufoniani versus sic habent:

Grata senectus homini, quæ parilis iuuentæ:

Ille iuuentus gratior, quæ similis senectæ.

Cleanthes.

Ad quandam contumeliæ causa ob idicentem senectutem: Et ego, inquit, abire cupio: verùm vbi reputo me omni ex parte sanum, siue legendum est, siue scribendum, rursus maneo. Significans, se quidem haudquaquã esse vitæ cupidum: verùm ob senectutem neminem debere è vita decedere, donec vires suppetunt ad vitæ munia Laër. l. 7. c. 2.

Gorgias.

Centessimum septimum agens annum, rogatus quare tandiu veller in vita manere? Quia nihil, inquit, habeo quod accusem senectutem. Cic. l. de Senectute.

Sophocles.

Iam extremæ senectutis, à filiis accusatus est dementiæ. At is pro apo-

logia iudicibus recitauit tragædiam quam proximè scripserat, rogans, nũ ea videretur delirantis. Fertur & hoc dixisse: si sum Sophocles, non deliro: si deliro, non sum Sophocles. Sètiens in eruditis ac sobriis animi vim non elanguescere, sed reuigescere potius vsu & exercitatione. Eras. Rot. lib. 8. apoph. ex Cicerone.

Cyru.

Cyru apud Xenophontem moriens extremæ iam senectutis, negabat, se vnquam sensisse senectutem factam imbecilliorẽ, quàm fuisset adolescentia. Maxima pars incommodorum, ob quæ vulgò malè audit senectus, ab intemperantia vitæ profiscitur Brus. l. 6 c. 7.

Sylla.

Cum post occupatam Rempubl. senatum coëgisset, sententiãsque rogaret, vt Marius hostis Reipubl. iudicaretur, nullis audentibus obuiam ire, solus Scæuola sententiam dicere voluit, quin etiam truculentius minitanti Sylla, Licet, inquit, mihi agmina militum, quibus curiam circum sedisti, ostentes: nunquam efficies tamen, vt propter exiguum senilẽmque sanguinem meum, Marium, à quo vrbs & Italia conseruat: est, hostem iudicem. Bruson. libr. 2 cap. 1.

M. Crassus.

Suprà de Auaritia.

Idem.

M. Crassus quum Parthi per legatos renuntiaissent, vt suæ ætati consulens à bello abstineret, intolerente respondit: In Seulicia istis mandatis responsum dabimus Hic Agis, legatorum vnus, sublata manu medi palmam ostendens: Prius, inquit, in hac manu nascentur setæ, quàm tib Seleuciam conspiciendi sit futura postestas. Plut. in Crasso.

Idem.

Crasso conflicturo cum Parthia exta è manibus deciderunt: hoc ceteris, vt inauspicatum ostentum in-

erpretantibus, ac praelium dissuadē-
ibus. Huiusmodi, inquit, incommo-
da multa nobis senectus adfert. At
irma mihi nunquam ē manibus ca-
dent. Plut.

Confidius.

Cæsare consulatum assequuto, ad-
iuuantibus Pompeio & Crasso, quum
omnia pro libidine gererentur, ac
pauci senatores in curiam conuenis-
sent, Confidius quidam natu præ-
grandis, idcirco non venisse senato-
res dicebat, quoniam illius arma mi-
litēsque pertimescerent. Cui Cæsar:
Quin tu, inquit, hoc quoque refor-
midans domi te non continēs? At
Confidius: Senectus, inquit, me facit
intrepidum. Quum enim vitæ pau-
xillum super sit, non est cur magno-
pere sim sollicitus. Erasimus libro 4.
apoph.

Pollio Romulus.

Pollio Romulus, qui centesimum
excesserat annū, Augusto percontāti
qua tandem ratione illum corporis
animique vigorem seruasset? Intus,
inquit, mulso, foris oleo. Tradit Plin-
ius, naturam hominibus duos dedis-
se liquores optimos, oleum foris ad-
hibendum corpori, vinum intus.
Mel autem ob humidam calidamque
vim admodum senibus accommodū
est. Nunc mel in totum à mensis sub-
mouimus, & oleum corpori infundi-
mus. Eras. l. 8. apoph.

De Senectute imbecilla.

Diogenes.

Quærenti, quid esset senectū? re-
spondit. Ætas brumalis, tempe-
statibus obnoxia. Stob.

Solon.

* Quærenti cuidam, qui esset sene-
ctus? respondit, vitæ hyems. Idem di-
ctum est à Patrocle & Eratosthene
philosophis. Stob. ser. 115.

Democritus.

* Senium, omnimodam imper-

fectionem appellabat, quæ omnia
haberet & omnibus indigeret. Item,
Augefcēte corpore, simul (inquit)
& mens augetur: & illo senescēte v-
nā senescit, ac in omnibus rebus sit
obtusior, Stob. eod. ser.

Isocrates.

Senectus, ait, adeo morosa & que-
rula est, & pro minimis rebus anxia,
vt iam sæpius meam ipse naturam
culpauerim, quam aliorum nemo
contempfit. Eod. serm.

Demonax.

Demonaxi seni crura intumue-
rant, id videns quidam, Quid istuc,
inquit, mali est Demonax? Tum ille:
Charon, inquit, me momordit. Præ-
cane dixit Charontem, innuens, sene-
ctutem morti vicinam. Eras. lib. 8.
apoph.

Alexis.

Cuidam videnti ipsum iam senio
fessum ægrè lentēque incidere, ac
roganti quid ageret? Paulatim, in-
quit, morior: siue pedetentim mo-
rior. Significans, senes non viuere,
sed lentè mori. Stob. serm. 115.

Iosephus.

Prolemæo Oniam accusanti: Ve-
niam, inquit, quæso præsta: non enim
te laet, senes, puerosque eandem men-
tem habere. Bruson. libro nono, ca-
pite 7.

Milo Crotoniates.

Quum iam consenuisset, videns
athletas in certamine exerceri, suos
lacertos intuitus iam senio defectos
illachrymasse fertur, ac dixisse, At
hi quidem iam mortui sunt. Corpo-
ris vigorem adimit ætas, animi vis ad
extremam vsque durat ætatem. Eras.
l. 8. apoph.

Cicero.

Cæsar statuerat agros Campanos
militibus diuidere, id quum complu-
res in curia molestè ferebant, tum
L. Gellius, homo extremæ senectu-
tis, dixit, Hoc non futurum se viuo.
Expectemus igitur, inquit Cicero:
non enim postulat longam dilatio-

nem. significans illum esse morti proximum. Erasmus Roterod. libro 4. apoph.

De senectute honoranda.

Chilon.

Dicebat, honorem à iunioribus habendum senectuti: ut ipsi facti senes ab aliis habeantur in pretio: Ea res geminam habebat utilitatem. Siquidem ut senum autoritas ac reuerentia temperabat aetatem lasciuam à peccando: ita senes cauebant, ne quid committerent, quo iuuenibus vel ob ineptiam ludibrio possent esse, vel ob turpitudinem perniciosi: sed inter omnes iuuenes, omnesque senes ea esset reuerentia, quæ inter parentes ac liberos. Laërt. lib. 1. cap. 4.

Anonymus.

Quidam profectus Lacedæmonem, quum vidisset honorem quem iuniores præstant senioribus: In sola, inquit, Sparta expedit senescere. Paupertas onus est & miserum & graue, ut ait Comicus: sed in hac molestiarum maxima pars est, quod homines facit etiam ridiculos, ut ait Saryricus. Sic inter incommoda quæ fert ætas ingrauescens, non minima pars est, quod senes ferè contemptui sunt ac ludibrio. Proinde Sparta visa est multis honestissimum virtutis domicilium. Plut. in Lac.

Anonymus.

Senex in Olympiis cupidus erat spectandi certaminis, quod agebatur. Sed quum nulla vacaret sedes, ad varia loca sese conferens, ludibrio erat, ac scommatis petebatur, quod nullus eum exciperet. ut verò peruenit ad Lacedæmonios, ibi non solum pueri omnes assurrexerunt, verum etiam viri multi cesserunt illi locum. Id factum quum ceteri Græ-

ci, quotquot aderant, plausu comprobassent, patriumque morem supra modum collaudassent: senex

Concuiens canasque genas & tempora cana,

Ac fuis lachrymis.

Heu miseriam, inquit, ut omnes Græci norunt quid sit honestum, sed eo soli vtuntur Lacedæmonij. Eras. Plut. in Lac.

Lysander.

¶ Eum dicere aiunt solitum, Lacedæmone esse honestissimum domicilium senectutis: nusquam enim tantum tribuitur ætati, nusquam est senectus honoratior. Cicero, lib. de senectute.

Alexander.

Quum hyeme duceret exercitum, assidens igni, recognoscere prætereuntes copias cepit. quumque videret senem quandam horrentem frigore, & ad ignem stantem, considerare loco suo iussit dicens: Si in Perside natus esses, in regia sella sedere tibi capita se foret: in Macedonia nato, conceditur. Eras. lib. 4. apoph. ex Curtio.

De Senectutis fiducia.

Solon.

Quam Pisistratus occuparet Republicam, resque videretur ad manifestam spectare tyrannidem, neque quisquam auderet illius conatibus obistere, Solon productis armis, & ante ædes positus, cepit inclamare ciues. at ubi Pisistratus ad illum mitteret, qui percontarentur, quare fretus hoc auderet, Senectute, inquit. Alios senectus reddit formidolosiores: illi conciliauit audaciam, quod parum vitæ superesset, etiam si nullus occideret. Ita Plutarchus in commentario. An seni sit gerenda Respubl. Diogenes Laërtius rem aliquanto fusius narrat libro primo. meminit & Cicero in Catone Maiore.

Senectus.

Seneca.

†Plena est voluptatis senectus, si illa scias vti. Dices, molestum est mor- em ante oculos habere: Ista tam iu- ueni ante oculos esse debet, quàm se- ni. Epist. 12.

Cisellius.

Cùm triumphis non obtempera- ret, & multa liberè de C. Cæsaris temporibus loqueretur, admonenti- bus amicis vt sibi cauere: Dux, in- quit, res sunt, quæ cæteros reddunt formidolosos, mihi autem maxi- nam suppeditant fiduciam, senectus & orbitas. Senex citò periturus est: triam sibi nemo occidat. Et orbis nec habet quos curet, nec habet pro qui- bus timeat. Solet enim vltio in libe- ros propagari. Valerius Max. lib. 6. cap. 2.

M. Castricius.

Placentiæ magistratū gerens, Cn. Carboni consuli iubenti decretum fieri, quo sibi obsides à Placentinis redderentur, non paruit, atque adeò nimitanti dicentique, multos habeo gladios: respondit, Et ego annos. De clarans, senectutis præsidio fretum, non metuere gladios. Valer. Maxim. lib. 6. c. 2.

De Sepultura.

Socrates.

Cicutam bibiturus, à quibusdam interrogatus, quomodo sepeliri vellet? Eo modo dixit, quo vobis fa- cillimum fuerit. Stob. ser. 160.

Idem.

*Athenienses ridens qui de sepul- chris maiorum & ducum suorū glo- riarentur, dicebat: Duces & plerosq; maiores de quibus superbiebant ex- tra fines suos sepultos esse, probra ve- rò populares Reip. in publicis sepul- chris. Teles de exilio, apud Sto. ser. 38.

Diogenes.

Proici se inhumatum iussit. Tum

amici: Volucribusne & feris? Mini- mè verò, inquit: sed bacillum prope me, quo abigam, ponitote. Qui po- teris? illi aiunt: non enim senties. Quid igitur mihi ferarum, ait, lania- tus oberit, nihil sentienti? Laërt. Cic. l. 1. Tusc. quæst.

Idem.

Rogatus à Xeniae, quomodo se- peliri vellet? In faciem, inquit. Per- contanti causam: Quoniam, inquit, paulò post futurum est, vt inferiora fiant superiora. huc alludens, quòd id temporis Macedones rerum poti- rettur, atque ex humilibus fierent ex- celsi: quòd si inuenterentur omnia, fore vt cadauer etiam ex prono fie- ret supinum. Fortassis illud sensit, ni- hil referre quo statu corpus exanime sepeliatur: qua in re magna erat vul- ga superstitio, porrectis enim in portâ pedibus efferebantur, stantes crema- bantur: & hodie stantes, vt audio sepe liuntur Iudæi, certè supini sepeliun- tur omnes Christiani. Erasim. Dioge- nis dictum extat apud Laërt. lib. 6. & Brus. lib. 4. c. 10.

Idem.

Dicebat, si canes cadauer suum la- cearent, Hircanam sepulturam fo- re: sin vultures, Iberam. At si nul- lum animal accederet, ipsum tempus pulcherrimam sibi fore sepulturam, corpore pretiosissimis rebus, sole, in- quam, & imbris, absumpto. Stob. ser. 120.

Idem.

Interrogatus, num seruum ancil- lamve haberet, negauit. Cùm que per- contator adiecisset: Quis igitur te efferet, si moriaris? Cui domo, inquit, erit opus. Multi superstitiosè solliciti sunt quomodo, & per quos efferatür. Hac cura prorsus vacabat Diogenes, non dubitans, quin futurus esset ali- quis qui cadauer eiiceret, vel ob id, quòd domum faceret vacuam. Quã- quam illi contigit honorifica sepul- tura. Laërt. l. 6.

Anaxagoras.

Cùm Lampfaci moreretur, quærentibus amicis, vellétne Clazomenas in patriam afferrî, ibidémque sepeliri non necesse est, inquit. Vndique enim ad sepulchrum tantundem viæ est. Cicero in Tuscul. lib. 1. Laërtius lib. 2. c. 1.

Idem.

† Cùm vidisset Mausoli sepulchrû: monumentum, inquit, pretiosum, & lapidibus ornatum, diuitiarum imago. Laërt. cod. l. 2.

Anonymus.

* Quodam exuli Atheniensi cuiusdam exprobrante ac dicente, In patria ne sepulchro quidem dignaberis, sed instat impiorum Atheniensium in Megarica: Inmò (inquit) quemadmodum pij Megarensium in Megarica. Teles de exilio apud Stobæum, serm 38.

Euripides.

* Dicebat mentes hominum Insanire, cum sumptus inutiles pro mortuis profundunt. Stob. serm. 122.

Lycurgus.

Lycurgus sepulchrorum vniuersam superstitionem sustulit, permitteus vt non solum intra ciuitatem humarentur cadauera, verùm etiam vt monumenta templis vicina haberentur. Submouit & funebres expiationes: nec concessit vt quicquam vnà cum caduere sepeliretur (nam aliæ nationes, si quid fuisset vino charissimum, id mortuo addebant in sepulchro, damnosa simul ac ridicula superstitione: quasi mortui sentiant aliquid) sed in puuceo amictu, & oleæ foliis ex æquo posito omnes sepeliri iussit. Vetuit etiam titulos & inscriptiones addi monumentis, præterquam eorum qui in bello cecidissent. Sustulit autem & luctus & funebres nœnias, quas reliquorum hominum vulgus incredibili sumptu & apparatu, etiam per conductos ploratores celebrare consuevit, magna specie demerentia, quati manû sive vllus sensus:

aut si quid sentiunt, iisdem rebus delectentur, quas in vita non iudicio, sed animi vitio dilexerunt. Erasmi. ex Plut. in Lac.

Socrates.

Eo die quo Socrates bibiturus erat venenum, Apollodorus ei pallium multi pretij ad solatium obtulit, vt eo indutus moreretur. At ille recusans donum: Quid, inquit, hoc meum pallium, quod viuenti conuenit, mortuo non conueniet? Damnans quorundam ambitionem, hoc miro studio prouidentem, vt quàm honorificentissimè efferantur, ac sepeliantur. Erasmi. l. 3. apoph.

Cyrus.

* De sepultura sua cum ita statuisse serunt. Meum corpus, ô charissimi filij, cum moriar, neque in auro condite, neque in argento, neque in alia re prorsus vlla, sed illud terræ reddite quamprimum. Quid enim hac re beatius, quàm terræ misceri, quæ pulchra & bona omnia gignit atque nutrit? Xenoph. de Cyripædia, l. 8.

Semiramis.

* Constructo sibi monumento, inscripsit, Quicumque rex pecuniis indiguerit, aperto sepulchro quantum opus est, capiat. Darius autem cum aperuisset, pecunias quidem non inuenit, sed in huiusmodi scripta incidit, Nisi vir malus esses, & pecuniarum inexplibili desiderio flagrares, haud sanè loculos mortuorum commouisses. Plutarchus.

Demonax.

Demonaxem morientem amici rogabant, quomodo vellet sepeliri. Ne quid, inquit, ista res vos habeat sollicitos: fœtor me sepeliet. Et dicentibus, Indignum facinus si talis vir corpus laceraretur à canibus: Quid, inquit, incommodi, si & mortui alicui sim vsui? Erasmi. libro octauo apoph.

Olympias

Alexandri mater Olympias, quum iudicasset filij cadauer insepultum iuisse abiectum, inter lamenta dixit hoc quoque: O fili, tu qui studebas cæli particeps esse, huc toto impetu properans, ne iis quidem potius ualuisse, quæ sunt mortalium omnium communia, terra ac sepultura. Alexander uiuus ambiebat diuinos honores: defuncto nec uicinus ille contigit honos, quem quis homo perfoluit homini, quamlibet humili. Narrant enim *Q* Curius, & Plutarchus, Alexandri corpus multis diebus insepultum iacuisse, ob graues procerum conuersiones de successione principatus. Fuit & alter Alexander Epiri rex, Olympiadis frater, cuius corpus amne in hostium castra deuersum est, itaque ab his scædè laceratum. Vnius tamen mulieris opera sepultum est, licet mutilum. Refert Titus Lilius Decadis primæ libro octauo.

Aegyptij.

† Domos nostras diuersoria appellant, tanquã breui tempore à nobis inhabitandas. Defunctorum sepulchra sempiternas domos, quoniam apud miseros infinitum sit tempus, uocant. Ideò domorum construendarum nimia cura neglecta, circa sepulchrorum magnificentiam, summum studium & operam impendunt. Diodorus Sic. l. i. rerum Antiq.

Nero.

Neronem imp. in fuga quum Phalon libertus hortaretur, ut in specum egesta harena conderetur: negauit, se uiuum sub terram iturum. Sueton. in uita Neronis.

Zisca Imper.

Zisca Hussitarum dux & imperator fortissimus, iam moriturus, cum à militibus interregaretur, quomodo sepeliri cuperet post mortem? Pellem, inquit, mortuo mihi detrahite, relictoque feris cada ere, &

cutem tympanum facite, quo in præliis utamini. Et sic, ut hostes nostri uiuentis aspectum non ferebant, ita mortui sonum, fugam adornantes, audire nequibunt. Aeneas Sylu. libr. 3. commentariorum de rebus gestis Alphonsi regis.

De Serijs negotiis in uinolentis conuiujs non tractandis.

Geminus.

A Romanis in Asiam ad Antonium legatus missus, ut omnia tentaret per quæ cum Octauio redintegrari communis amicitia posset: uocatus in conuiuium ab Antonio, præsentem Cleopatra mouit, ut mandata proferret. Cui Geminus post salutem dictam, ait, Quæ tibi dicere Antoni iussus sum, cum sobrio, & alio loco quam ubi nunc sumus tractanda sunt. Ostendens, seria negotia non in conuiuio uinolento, nec quouis loco, nec præsentibus omnibus tractanda esse. Plutar. in uita Antonij.

Berenices.

Prolemæo regi ad talos sedenti, ut alea luderet, assistens quidam, condemnatorum nomina recitabat, ut ille, quoniam mortis supplicium promeruisse, decerneret. Berenice uerò uxor regis hoc uidens, ac audiens, arrepto è pueri manibus libello, prohibuit, ne ad finem usque tunc legerentur, dicens: Non sic obiter aduertendum animum esse in re tam seria, ubi de hominis salute agendum est: sed studiosè, relictis aliis omnibus negotiis, cogitandum, ne nostra oscitantia noceamus aliis. Non enim similem esse causam talorum & corporum. Alianus libro 14. de Var. hist.

De sermone, animi speculo ac indice.

Solen.

Sermonem operum simulachrum esse dicebat. Ea quippe quæ in opus prorunt, prius animo concepta, verbis indicantur. Maximus sermone 14.

Thales.

Dicere solebat, Multiloquium non ostendere hominem sapientem. Sapiens enim non nisi quum res exigit, loquitur, & paucissimis suam ostendit animum. Stultus autem, etiam necessitate non efflagitante, loquendi finem non facit. Eras. lib. 7. apoph. ex Laert. lib. 1. cap. 1.

Pythagoras.

* Optabilius (inquit) sit tibi lapidem temerè proiicere, quam sermonem ociosum. Stobæus sermone 34.

Demetrius.

Sermonem eius *ἡ δὲ ὡλον τῆ βίης*, id est, vitæ simulachrum, quandamque velut umbram esse dicebat. Qua quidem sententia nihil dici potuit verius. Nam nullo in speculo melius expressiusque relucet figura corporis, quam in sermone pectoris imago representatur. Neque homines ex sermone sciunt, quam ærea vasa tinnitu dignoscuntur. Laert.

Idem.

Audiens adolescentem variis de rebus assidue loquentem, ait: In speculo faciei figura, in verbis autem animi qualitas vniuscuiusque hominis deprehenditur. Stob.

Zeno Curius.

Adolescenti confidenter loquenti: Non dixerim, inquit, o adolescens, quæ mihi succurrunt. Subnotauit vir prudentissimus, è sermone procacia æstimari morum impudicitiam. Laertius lib. 7. cap. 1.

Musonius.

* Fontem & originem malè viuendi esse dicebat, non refugere absconna & turpia loqui. Stob. serm. de intemperantia.

Cleostratus.

* Sermone faceto, tanquam salparet vtendum esse dicebat. Stob. serm. 34.

Diogenes.

Aiebat, sibi videri mirum, quod quum ollam aut operculum non merent homines, nisi pulsu aut tinnitu exploratum, in emendo hominum solo aspectu essent contenti. Significans hominem nulla ex re melius cognosci, quam ex oratione. Vt igitur qui vas fictile eruntio parat emerigito pulsan, atque ex tinnitu redidit dignoscunt, sitne integrum, probæ argillæ ac bene coctum: ita priusquam minis aliquot emant hominum oportebat ad dicendum prouocari, atque ex oratione deprehendere qualis sit. Laert. lib. 6.

Socrates.

Dicere solebat, qualis homo et talis etiam eius erit oratio: oratio autem facta simillima, factis vitæ. Cic. lib. 5. Tusc. quæst.

Idem.

* In bello quidem ferrum dicebat auro præstare ad defendendum: in vita autem, sermo eruditus diuitiis. Stob. serm. de literis.

Idem.

* Sermonem eruditum, tanquam bonum figulum eleganti specie nimiam ornare dicebat. Eodem sermone.

Idem.

Quum diues quidam filium adulescentem ad Socratem misisset, vnde indolem illius inspiceret: ac pedagogue diceret, Pater ad te, o Socrates, misit filium, vt eum videres: tum Socrates ad puerum. Loquere igitur, inquit, adolescens, vt te videam. Significans, ingenium hominis non tam in vultu relucere, quam in oratione quod

quod hoc sit certissimum minimé-
ue mendax animi speculum. Eras-
mus libro 3. apoph. ex Apuleio, Flo-
d. lib. 1.

Chrysippus.

Interrogatus, quid esset mens ho-
minis? sermonis fontem esse, respon-
dit: quemadmodum enim riuuli ex
fonte fluunt, sic sermo ex corde &
mente hominis procedit. Stobæus
serm. 1.

Epicurus.

* Sapientis sermonem dicebat
magnificentiorum esse in grabato,
anno & stramentis: tunc enim non
tatum veri esse præceptorem, sed
estem. Seneca epist. 20.

Isocrates.

* Duo (inquit) tibi tempora di-
cendi præscribe, vt vel de rebus in-
ubiè tibi perspectis, vel necessariis
erba facias. In istis enim solis ora
opræstat silentio: in aliis verò ta-
endum potius quàm loquendum.
Iob. serm. 34.

Seneca.

† Vbicunque videris orationem
corruptam placere, ibi mores que-
re à recto descivisse, non erit da-
nium Ep. st. 114.

Idem.

† Oratio, vultus animi est: si circum-
fusa est, & fucata, & manu facta,
ostendit illum quoque non esse sin-
cerum, & habere aliquid fracti. Non
est ornamentum virile concinnitas.
epist. 115.

Idem.

† Hæc sit propofiti nostri summa:
quod sentimus, loquamur: quod lo-
quimur sentiamus. Concorde sermo
um vita. Ille promissum suum im-
plevit, qui & cum videas illum, &
cum audias idem est. Epist. 75. ad
Lucib.

Romulus.

Dicere solebat, vasa fictilia sono
& percussu, hominem verò sermo-
ne explorandum esse. Maximus ser-
mones.

Cenopidas.

Qualis cuiusque esset natura, ta-
lem esse dicebat sermonem. Maximus
serm. 15.

Demonax.

Solitus est dicere, in speculis vul-
tus figuram, in colloquiis autem ani-
mi naturam & imaginem cerni pos-
se. Max. serm. 15.

Idem.

Dicebat, orationem ac sermonem
hominis quasi figulum animi for-
mam effingere & proferre Ibidem.

Vide apoph. de Breuiloquentia, de
Garrulitate, Lingua, Loquacitate, &
Silentio.

De seruis & famulis.

Socrates.

Q Vendam conquerentem, se de-
fatigatum longo itinere, roga-
uit, num per ipsum potuerit conse-
qui? Ait, rogati, vacuusne, an aliquid
ferens oneris? Portauit, inquit, non
nihil farcinarum. Quid, inquit, queri-
turne ille se defessum? Quom nega-
ret: An non pudet, inquit, te molliciei,
qui vacuus ambulans defessus fueris,
cum ille gestans farcinam non que-
ratur se fatigatum? Ostendebat
Socrates seruum in hoc feliciorum
domino, quod ad labores exercita-
tior, minus sentiret molestiam. Eras-
mus 3. apoph.

Democritus.

* Seruis, vt partibus corporis, alio
ad aliud vtendum esse dicebat. Stob.
serm. 60.

Diogenes.

Erat Diogeni seruus nomine Ma-
nes, is quom profugisset à domo,
admonuerunt amici fugituum inne-
stigare. At ridiculum, inquit Dio-
genes, si Manes absque Diogene vi-
uat, Diogenes absque Mane viuere
non possit. At multi seruo: insequun-
tur vt vlciscantur, Diogenes sp. eta-
bat vsam. Melior autem philoiphus

est. qui paucioribus eget. Nolebat itaque hic seruo videri deterior. Laert. libro lib. 6.

Idem.

Quum esset emptus Diogenes, perinde quasi ipse Xeniadem emisset, dixit illi: Vide ut iussis meis pareas. Cumq. ille diceret *ἀνο ποταμῶν*, significans rem preposterè agi, si seruus imperet herò: Si medicù, inquit Diogenes, emisisses æger, non illi præscribenti obtemperares? an diceres, *ἀνο ποταμῶν*? Si herus corpore malè affectus auscultat seruo rei medicæ perito: multò magis decet animo ægrum, auscultare seruo philosophiæ perito. Quod enim ars medica præstat corpori, hoc philosophia præstat animo: illa medetur febri, hæc prauis cupiditatibus. Quanto autem animus præstat corpori, hoc illius morbi sunt, quàm huius, graviorès. Laertius addit, quum à præcone rogaretur, quo titulo vellet prædicari? isque respondisset, scire imperare, liberis: vbi vidisset prætereuntem quendam bene cultum, Huic, inquit, me vende: nam is eget domino.

Idem.

Dicebat, inter seruos ac dominos malos præter vocabula nihil aliud interesse, nisi quòd mancipia serui rent dominis, domini cupiditatibus. significans vtrosque esse seruos: miserio rem seruitutem seruire dominos, quàm mancipia, si sint improbi. Nam qui ducitur affectuum arbitrio, & multos habet dominos, & turpes, & inclementes. Laert. l. 6.

Seneca.

† Sic cum inferiore viuas, quem admodum tecum superiorem velles viuere. Epist. 47.

Palamedes.

† Ad bellum Troianum pergenti absque seruo & ancilla, cum diceret Achilles: Agrestior plerisque. ô Palamedes, videris, quòd qui tibi ministrat in bello, neminem adduxeris.

Tum ille ambas protendens manus Quid ergo hæc, ô Achilles, respondit? Innuens non egere seruo, quæ manus & cæteras corporis partes integras & valentes habeat, Philostratus.

Metrodorus.

* Seruum necessariam quidem possessionem esse dicebat: sed non iucundam. Stob. serm. 60.

Antigonus.

Quum Athenienses seruum Antigoni, honoris gratia perinde vt ingenium in ciuium numerum ascripsissent: Nequaquam, inquit Antigonus rex, velim vnum Atheniensem à maiori cædi: significans, per istos factum vt vnum ciuem Atheniensem possessoris cædere, quippe seruum: sed Athenis esse plures vno commeritos vt à rege loris caderentur, qui serui alienum, quod in ipsis fuit, manumiterent. Plutarch. in apoph.

Julianus Imper.

Cum eunuchis & coquis seruos etiam ex palatio eiecit. Rogatus vero, cur id faceret? ait: His non opus esse, cum minori sumptu viuere possent. Erasmi. lib. 8 apoph.

Hadrianus Imper.

Quum seruum suum videret inter duos senatores ambulantem, misit qui illi colaphum impingeret, diceretq. Noli inter eos ambulare, quorum ad huc potes esse seruus. simul senatori, dignitati consulens, & serui castigan insolentiam, quam de Cæsare herò sumpserat. Ex Dione Cassio.

Alex. Seuerus.

Nunquam utebatur cursore, nisi seruo suo: dicens, ingenium currere nisi in sacro certamine non debere. Ælius Lampridius.

De seruo fideli.

Bion.

* Dicebat bonos seruos esse liberos: improbos autem libertinos.

os multis cupiditatibus seruire. Sto-
rus ser. 2. & 60.

Anonymus.

Ex his militibus qui sub Lysimacho
ipendium faciebant, quidam quum
b eo rogaretur, num esset quispiam
Helotum, id est seruorum Laco-
icorum numero: Tūne, inquit, exi-
mas Laconem ad te venturum, vt
bs te ferat quatuor obolos? Maluit
fateri seruum, quàm hoc probari
dmittere in nomen Lacedæmoni-
um. Plut. in Lacon.

Callicratidas.

Interrogatus quòd genus homi-
nū essent Iones? Liberi, inquit, mali,
sed serui boni: significans illos nesci
e imperare, ac libertate vti, sed ser-
iutem æquo animo ferre: videlicet
referendos ad secundum hominum
genus, iuxta distinctionem Hesiodi,
qui per se quidem nō sapiunt, sed pa-
ent rectè sapienti. Plut. in Lacon.

Anonyma.

Lacæna quædā captiua, quū inter-
rogaretur, quid sciret? probè, inquit,
regere domū. Ec hæc nō vulgaris ars
est in muliere. Plut. in Lacænarum
apophtheg.

Alia.

Quædam à licitatore interrogata,
num esset futura proba, si ipsam e-
meret? etiam, inquit, si me non eme-
ris. Plutar.

Alia.

Quum in auctione præco rogaret
illam, quid sciret? Libera, inquit, esse.
significans, sese captiuam quidem esse,
cæterum ad illiberalia iussa non
parituram. Itaque quum emptor im-
perasset quædam non conuenientia
libere: Plorabis, inquit, qui tibi ipsi
talem inuideris possessionem, mōxq.
sibi necem conscruit. Plut. in apoph.
Lacænarum.

Anonymus.

Puer Spartanus captus ab Antigo-
no rege, ac sub hasta venditus, in cæ-
teris omnibus quæcunque putabat ab

ingenuo decenter fieri posse, obse-
quens erat ei qui ipsum fuerat mer-
catus: cæterum iussus adferre matu-
lam, haud sustinuit, dicens: Non ser-
uiam. At quum instaret herus, puer
conscenso tecto, dixit, Senties cuius-
modi mercatum feceris: mōxque se-
se è sublimi præcipitem dedit, ac pe-
riit. Captiuus esse poterat, seruilia fa-
cere non poterat, ac semer in liberta-
tem morte asseruit. Plut. in Lacon.

Idathyrus.

Idathyrus Scytharū rex, in quem
arma mouit Darius, suasisit Ionum re-
gibus, vt Hætrici pontis iunctura so-
luta, fugientes sese in libertatem vin-
dicarent: qui quum id facere recusa-
rent, ne violarent fidem, qua Dario
erant obstricti, vocauit illos frugi
mancia, & d' *spusa*, hoc est, qui fu-
gere nollent. Nam hæc non minima
laus est seruorum, nolle fugere, si li-
ceat: at nolle tyrannicam seruitutem
commutare libertate, si detur op-
portunitas, animi seruilis est. Plutar.
in apoph.

Antigonus.

Conspiciens filium suum eos, in
quos habebat imperium, ferocius tra-
ctantem, atque insolentius: An igno-
ras, inquit, fili, regnum nostrum esse
splendidam seruitutem? Nihil dici po-
tuit cordatius. Nam princeps nō mi-
nus obseruire cogitur populo, quàm
populus principi: nisi quòd princeps
id facit cū digitate, alioqui reuera
mutua seruitus est. Plutarch.

Anonymus.

Quidam in seruum, faracem ita ioc-
catus est, vt diceret, cum solum esse
cui domi nihil esset nec signatū, nec
occlusum. Id si de frugi seruo dicas,
laus est: si de furaci, iocus. Intelligi-
mus enim illi nec seras nec signa ob-
stare, quo minus furetur. Scrinia clau-
dimus: olim & cadi lagenæque sole-
bāt obsignari. Erasmus libro 6. apo-
phthegm.

De seruatorum multitudine De seruatorum ministerio.
& turba.

Anonymus.

A Etoli quondam ingressi regionem Laconicam, abduxerunt quinquaginta seruatorum millia, unde Lacon quispiam senior festiniter dixisse fertur: Magno bono fuerunt hostes Laconicæ, quam tanta turba lenarunt, Plut. in Lacon.

Anonymi.

Cum Thebani irrupissent in Laconicam, & inter captiuos captiuasque multos etiam abduxissent helotas, iusserunt illos Terpandri, Alcmanis ac Spondonis Laconica carmina canere. illi recusarunt, dicentes, id nolle filias heriles: adeo plus apud illos valuit cõ. aptiuarum puellarum auctoritas, quam iussa victoris. Hinc probatur quidam, esse verum quod vulgo dicitur, liberum Spartæ maximè seruum. Plutarch. in vita Lycurgi.

Alcmenes.

Percontanti cuius am, cur Lacedæmonij Helotibus committerent colendos agros, ac non ipsi potius eos colerent? Quoniam, inquit, non ipso rum causa, sed nostra, Helotas nobis comparauimus. Videlicet stultitiam eorum taxans, qui mancipia ad ostentationem alunt otiosa, & seruos locios ac ministros voluptatum habere malunt, quam frugiferis operibus occupatos. Plut. in Lacon.

M. Crassus.

M. Crassus ille diues, magnam seruatorum turbam domi alebat, quorum præcipuam agebat curam, discentibus adstans interdum, & ipse docens eos, dicens: hæc oportere præcipuam esse patris familiæ sollicitudinem, nosse quot sint rei familiaris animarum instrumenta.

Diogenes.

Conspicatus delicatam quandam à seruo calcari: Nondum, inquit, sat beatus es, nisi te etiam abstergat, id erit, si mancus fuerit. Laertius libro 6. Visum est Diogeni non multo minus absurdum, in calcatu abuti opera famuli, si quis ipse sibi hoc præstare valeat, quam si post exoneratum alium adhibeat famulum abstergendo podici. Quoniam intelligi potest & de abstergendo naso. Philosopho ethnico prodigiosa delicia videbantur, ethnicum calcari à famulo (inquit Brasmus:) At ego, noui Christianum sacerdotem, ac theologum, cui cum nullum esset membrum mancum, tamen aditurus latrinam, famulos accerserat, qui soluerent ligulas: item reuersus qui alligarent. Id ego videns, sic mecum cogitabam, Vtinam adesset spectator Diogenes.

Demonax.

Videns quandam seruum suum crudeliter verberantem, Desine, ait, ne seruo tuo similis fias. Iudicauit vir prudentissimus, reuera seruum esse, qui affectibus suis imperare non possit. Eras. l. 8. apoph.

Gorgo Cleomenis filia.

Cum videret Aristagoram à quopiam à famulis calcari: Quid, inquit, pater? Hospes iste manus non habet? Existimabar, non ferendas viri delicias, qui in eo abutebatur famuli opera, quod ipse suis manibus facere sibi poterat. Et non pudet quosdam, quibus vestitiendis comendique vix decem famuli sufficiunt Opus est famulo, qui ventrem exoneraturo soluat ligulas, qui scenum aut lanam porrigat extersuro, ac minimo minus, qui abstergat. Eras. ex Plut. in Lacon.

Seneca.

† Non ministeriis seruos æstimabo sed

d moribus. Sibi quisque dat mores, inisteria casus assignat. Epist. 47.

Gilias.

Hospitio exceptus apud hominem durum & vndeunque facientem quæstum, qui ne dormire quidem famulis permittebat, sed alius aliud operabatur noctu: eundem & se postea, quum Agrigentum venisset, suscepit, & conuocatis famulorum aeris (qui permulti erant) nuces & trycas distribuit. Interrogante autem hospite, vnde tot pueri? A famulis aeris, dixit, mihi generantur. Voluit autem ostendere, ita tractandos esse seruos, vt ad procreandos etiam liberos legitime sint apti. Stob. ser. 60.

De seueritate.

M. Cato.

Cato senior millia quinque famulos habebat, quorum vnus tria captiua corpora emit. Quod vbi pensit rescisse Catonem, priusquam in eius conspectum veniret, se ipsum aqueo perforauit. Adeo quæstum olerat in milite, adeo veniam despectabat qui peccauerat.

Antisthenes.

Suprà de præceptore bono ac fidei.

Parysatis.

Suprà de Adulatione & assentatione.

T. Manlius.

Suprà de Grauitate dictis.

C. Sulpitius Gallus.

Vxorem repudiavit, quod aperto capite fuisset foris: Lex, inquiens, tibi meos vnus præfinit oculos, quibus formam tuam approbes: his ornamenta comparato: his esto speciosa, aliis velle videri formosam, in suspitione & in crimine hæreat necesse est. Eras. l. 6. apoph.

Pescennius Niger.

Palæstina rogantibus, vt ipsorum census leuaretur, eo quod regio esset

grauata, satis inclementer respondit: Vos terras vestras leuare vultis, ego etiam aërem vestrum censere cuperem: Ælius Spart.

Alphonsus.

Admonitus ab amicis ne nimium leuis erga suos esset, & ob id in contemptum apud suos incideret. Magis, ait, hoc cauendum mihi est, ne nimia mihi seueritas conciliet inuidiam. Eras. l. 8. apoph.

Vide apoph. de Disciplina militari, & de Parentum seueritate in filios.

De seuerè dictis.

Gorgo.

Cum hospes quispiam molliter ac ægrè vestem prælongam attraheret, Gorgo Cleomenis filia protulit hominem, dicens: Non tu hinc abis, qui nec ea possis quæ sunt feminarum? Mulierum est, lacinosus, & in humum defluentibus vti vestibus: quin & caudas admodum longas interdum trahat, nec tamen grauantur onere, aut succingunt. Plutarch. in Lacon. apoph.

Anonymus.

Lacon cum in peregrinatione vidisset homines in sellis curulibus sedentes: Absit, inquit, vt in talibus sedeam sellis, vnde non liceat assurgere seniori. Ibidem.

Antigonus.

Suprà de Iudice bono & incorrupto, & apophthegm. de seruis ac famulis.

Paulus Æmylius.

Cum Perseus captiuus deprecaretur, ne in triumpho duceretur: Istud, inquit, in te situm erat. Significans illi licuisse in bello perire. Plut. in vita Æmyl.

Telucia.

Suprà de Filiorum abdicatione & de Parentum seueritate in filios.

Vide apoph. de grauitate, prudenter & sapienter dictis.

De Sexu.

Antisthenes.

Dicebat, viri ac mulieris eandem esse virtutem. Idem sensit Socrates, sexum muliebrem non minus esse docilem ad omnia virtutis munia: quam virilem, si pariter instituantur. At vulgus sexum incusat, quasi ad virtutem indocilem Laer. l. 6.

De Silentio.

Pythagoras.

Eius de silentio scitè dicta sunt hæc: Aut sile, aut affer meliora silentio. Aut silentium tempestivum, aut orationem vtilem habeas. Verba silentio, silentiū tempestiuitate claudas, Stob. ser. 24

Socrates.

Admonebat suos discipulos, vt tria præcipuè in omni vita haberent: In animo prudentiam, in vultu verecundiam, & in lingua silentium. Maxim. ser. 11.

Putacus.

Præcipiebat, vt ea quæ facturi sumus non aperiamus loquaciter aliis: ne si malè perfecerimus, dignè derideamur. Max. ser. 20.

Thales.

Soprà de Lingua, Garrulitate & loquacitate nimia.

Solon.

*Inter pocula tacitus, interrogati Periandro, an propter verborum inopiam aut ob stultitiam taceret, respondit, Atqui nullus stultorum in conuiuio silentium præstare potest. Stob:

Idem.

*Sermonem silentio, silentium autem temporis occasione obsignadū esse dicebat. Stob. ser. 3.

Chilon.

Rogatus, quid esset difficile? Arcanum, inquit, reticere. Tanta est linguæ, omnium maximè volubilis, in-

continentia, cum alioqui nihil videtur facilius quam silere. Laer.

Bias.

Apprimè decorum illis esse silentium dicebat, quibus indecora impuræque esset vita. Stob.

Democritus.

Cum animaduertisset quendam multa imperitè disputantem: Hic, inquit, non dicendi peritus mihi videtur, sed omnino tacèdi imperitus Max. ser. 20.

Diogenes.

Ad quendam, qui se contentiosum philosophum profitebatur: Vah miser, inquit, cum id quod optimum est in vita philosophi corrumpas, verbi tamen audes te philosophum iactare. Est autem philosophi etià munus silere, cum res responsione digna nē est. Stob. ser. 31.

Idem.

Adolescens quidam ex illis qui cum Diogene versabatur interrogatus ab ipso, tacebat. Tum Diogenes: Non putas, inquit, eiusdem esse, quæ dicenda sunt scire, & quando: & quæ tacenda sunt, & apud quem. Stobæus ser. 32.

Cleanthes.

Cuidam ab eo petenti dictum aliquod, quod crebrò occineret filii suo, protulit ex Electra, σιγῆ σιγῆ λέπλοι χυρος, id est, Tace, tace, tenue vestigulum. Inuens pueris maximè concouenire silentium Laer. l. 7. c. 2.

Idem.

Cum quidam ad tacentem Cleanthem dixisset, Tu quid taces? atque iucundum est cum amicis confabulari. Iucundū quidē, respondit Cleanthes: sed quò iucundius est, eo magis in hoc amicis oportet cōcedere. Stob. ser. 31.

Zeno Citicæus.

Ptolemæi legatis, qui multos eruditos ad conuiuium inuitarant, percontantibus quid de ipso regi suo essent renuntiaturi? ait, Vidisse vos senem, qui in conuiuio tacere nouerit.

Cum

Cum enim ceteri ad ostentationem multa dixissent, vnus Zeno perpetuum tenuit silentium. Laer. lib. 7. c. 1. Stob. ser. 32. Max. ser. 20.

Simonides.

Dicere solebat, nunquam se poenituisse silentij, sermonis autem sepius. Anton. in Meliss. par. 1. serm. 73. Max. ser. 20.

Idem.

Dicebat, eorum hominum, quorum indecora vita est, maximum decus esse silentium. Anton. in Meliss. par. 1. serm. 73.

Xenocrates.

Cum in conuiuio ceteris multa garrulentibus, solus nihil diceret, interrogati, cur vnus omnium sileret? Quoniam, inquit, loquutum fuisse poenituit aliquando, siluisse nunquam. Hoc Plut. in libello *αὐτῶν ἡσυχίας* tribuit Simonidi. Sed Laert. 4. ca. 2. Xenocrati tribuit, & Valer. Max. etiam li. 7. ca. 2.

Idem.

Singulas diei partes diuidens in actiones certas, suam etiam silentio partem reddebat. Docens, silentij rationes vtique adhibendas esse. Max. ser. 20.

Heraclitus.

Rogatus à quibusdam, cur taceret; Vt vos, inquit, loquamini. Brunet. Cont. libro sexto capit. 6. exemplorum.

Anacharsis.

A Solone exceptus conuiuio, cum se cubitum recepisset, sic compositus erat, vt sinistra manus ad pudenda apposita esset, dextra autem ori. Interrogatus autem, quam ob rem id faceret? Continentiori freno linguam indigere dixit, ne secreta proferret. Max. ser. 20.

Anaxarchus.

Multarum rerum cognitionem homines aut valde iuuare, aut valde lædere dicebat. Iuuare enim virum dextrum & commodum: lædere vero illum, qui facile quemui. sermo-

nem & apud quosois eloquitur. Oportet autem occasionis modum nosse, is enim sapientis terminus est. Qui vero intempestiue cantilenam musicam quamuis doctè eccinerint, illi non approbantur, sed criçtè stultitiæ subeunt. Stob. ser. 32.

Idem.

Cum à Cypriorum tyranno Nicocreonte torqueretur, vt cōscios produceret, post multa in regem dicta cōuicia, tandem per iracundiam & linguæ amputationem minanti: Non erit, inquit, effeminate adolescens, hæc quoque corporis mei pars tuæ ditionis, simulque dentibus abscissam, & commanducatam linguam in os eius ira patens expuit. Laer. l. 9. cap. 10.

Theophrastus.

Suprà de Lingua, garrulitate & loquacitate nimia.

Aristoteles.

Callisthenem, auditorem suum ad Alexandrum mittens, monuit, vt cum eo quam rarissimè aut quam iucundissimè loqueretur. Quo scilicet apud regias aures vel silentio tutor, vel sermone esset acceptior. Plut. in Alex. Laer. in Arist. Valer. Max. lib. 7. cap. 2.

Idem.

Cum percontaretur, quid esset in vita difficillimū? Tacere, inquit, quæ loqui non decet. Max. ser. 20.

Idem.

Dicere solitus est: Qui silere non nouit, is neque loqui admodum scit. Nam quarente quodam, quæ res homini in vita esset difficillima? ait, Silere tacenda. Stob.

Idem.

Interrogatus, quam ob rem, cum alios doceret loqui, ipse taceret? respondit: Cos quidem ipsa non scindit, cultros autem acuit. Ant. in Meliss. part. 1. ser. 63. Verum hoc Isocrati adscribit Max. ser. 20.

Idem.

Interrogatus à quodam, quis arca:

num sermonem continere posset? respondit: Qui carbonem quoque ignitum lingua retinere potest. Ant. eod. ferm.

Dion.

Naturā probè egisse dicebat, quæ geminas aures, & linguam vnicam nobis fabricarit: quò ad audiendum effemus quàm ad loquendum promptiores. Stob.

Isocrates.

Duo dicendi tempora statuenda dicebat: Vel de iis quæ certò nouimus, vel de quibus dicere est necessarium. In his enim solis oratio silètio præstat, in aliis melius est silere quàm loqui. Max. ser. 20.

Idem.

Dicere solebat, improbi hominis, quasi taciturni canis silentium magis quàm vocem timendam esse. Ibidem.

Demosthenes.

Cùm adolescens quidam inter popula multas nugas effutiret, & tacere nollet. Adolescens dixit, quomodo non didicisti tacere ab illo, à quo didicisti loqui? Antonius in Meliss. par. ferm. 75.

Idem.

Cùm quis ei obiiceret oris factorem: Bene dicis, respondit: multa enim secreta in eo computruerunt. Ibid. & Max. ser. 20.

Apollonius.

Summo studio admittendum dicebat, ne temerè nobis verba parum de centia elabatur. Constat enim quàm inurbanum sit silere non posse: tum effutire palàm cum turpitudine, quæ honestius obticuisses. Stob.

Idem.

Dicebat, cùm in alios atque alios errores & pericula homines labi palàm sit: mirum, quantam securitatem præstare queat taciturnitas. Stob. z. 2.

Theocritus.

A blaterone quodam interrogatus, ubi eras visurus esset ipsum? Illic, re-

spondit, ubi te ego nò videam. Stob. ser. 31.

Euripides.

Cuidam opprobianti graueolentiam oris. Multa nimirum, inquit, in illo occulta computruerunt. Significans, se posse continere arcana. Solè autem res in occulto congestæ computrescere. Eras. l. 8. apoph. Idem. Demostheni ab aliis attributū, paulò ante recensuimus.

Epicteus.

* In omni negotio nihil adeò prospiciendum esse dicebat, quàm vt tutum securumque sit quod agitur. Est autem tutius, inquit, tacere quàm loqui. In Enchiridio.

Demeetrius Cynicus.

Cùm post ex Italia proscriptos à Domitiano mathematicos & philosophos, ad Apollonium venisset, & fortunæ suæ iniquitatem deplorasset: Cicadis, inquit, licet impunè canere, nobis Romæ ne mutire quidem fas est. Philostratus, & Cuspin. in Coss.

Isocrates.

Careo loquaculus volebat ab Isocrate oratore erudiri. Sed is, duplicè mercedem mihi dari, inquit, posco: alteram, vt loqui; alteram, vt tacere discas. Stob.

Plutarchus.

* Verborum, rei leuissimæ, inquietat, grauissima pœna, & apud Deum & apud homines, comes esse solet. Silentium verò cùm vbique culpa vacet, tum maximè in aliorum conuiciis, nescio quid egregium. Socraticū aut potius Herculeum præ se fert. Siquidem & Hercules, ne gry quidè odiosa verba curabat. Libr. quomodo quis ab hostibus iuuetur.

Lacones.

Apud Lacedæmonios, ad publica conuiuia ingredientibus, qui natu erat maximus, singulis ostendebat fores, dicens: Per has nullus egreditur sermo. Admonens, nihil effutiendū, si quid liberius dictum est in conuiuio.

Hanc

Hunc morem instituit Lycurgus. Plut.

Demaratus.

In cōfessu quodam rogatus, vtrum ob stultitiam, an ob sermonis inopiā fileret? Atqui stultus, inquit, ne possit quidem filere. Quidam hoc præclarum existimant, si nunquam sileant, quum id sit certissimum fatuitatis argumentum: vt contrā silentium, vbi loquendi tempus nō est, prudētiae signum est. Plutarchus in Lacon. apoph.

Demonax.

A quodam interrogatus, quānam ratione delegatam provinciam ritē administrare posset? respondit: Si quā minimum loquens, plurima audieris. Erasmus libro octavo apophtheg.

Philippides.

Philippidi Atheniensis, qui ob virtutem charus ac perquā familiaris Lyfimacho regi erat, Lyfimachus cū dixisset, num quid rerum suarum expeteret? respondit: Solūm, ð rex, ne arcanorum tuorum quidquā mihi credas. Plut.

Eparinondas.

Audiendi potius quā loquendi cupidum esse hominem debere putabat: Quōd sciret, ex audiendo doctrinam, ex loquacitate autem poenitentiam nasci. De eo etiam dictum, Neminem vnquam visum esse qui plura sciret, & pauciora loqueretur. Plutarch.

Hieron.

Arcana enuntiantes iniuriam facere dicebat eis etiam quibus enuntiarent. Odimus enim non solum eos qui effutierint, verūm eos etiam, qui quæ nolumus audierint. Maxim. ferm. 20.

Alexander M.

Suprà de Lingua, garrulitate & loquacitate nimia.

Antigonus.

Filio Philippo multis præsentibus percontanti, ac dicenti, Quando ca-

stra mouebimus? Quid, inquit, num metuis, ne solus tubam non audias? Notans adolescentis imperitiā, quī hoc patrem multis audientibus percontaretur, quum in bello celanda sint consilia principum: sed quoties castra mouenda sunt, tum omnibus tuba dat signum. Plutarchus in apophthegm.

Gnathana.

† Cū inter pocula plurima quidam importunus effutiret: eum interpellans Gnathana; Nonne, inquit, ex Helleponto te venire dixisti? Cū is annueret: Cur igitur, adiecit illa, primariam ibi ciuitatam ignoras? Qui cū quānam tandem esset illa, interrogaret? Sigæum, respondit Gnathana. Sic artificiosē hoc nomine ei silentium imposuit. Alian. l. 12. cap. 13.

Cacilius Metellus.

Quum in bello omnia proprio & subico consilio ageret, amico cuidam interroganti, quidnam iam acturus esset, post Arbachos in Macedonia subactos? Tunicam, inquit, meam exurerē si eam consiliū meum scire existimarem. Quo dicto decuit, non temerē animi nostri propositū effutiendū esse omnibus, sed silendū ad suum vsque tempus Plin. cap. 6. de Viris illustribus. Plut. in apoph. Rom. Frēt. lib. & cap. 1.

Cato Vticensis.

Quum Catoni, qui post dictus est Vticensis, etiamnum puero, vitio daretur taciturnitas (nec enim cum pueris exercebatur, nec à quoquam audiri volebat) ait: Carpent taciturnitatem, modò vitam præbent. Et addidit: Tum demum abruptam hoc meum silentium, cū ea loqui poterō, quæ sunt indigna silentio. Plu. & Brus. l. 9. ca. 6.

Tiberius.

Cū aliquando percontaretur, cur sua consilia non cum aliorum quoque, cui ei non malè vellent, consiliis communicaret? respondit:

Principis animum aut nemini, aut paucis cognitum esse oportere. Sensit autem nō omnia credenda iis qui se amicos esse venditant: quibus quā aliquid secreti commiseris, temerē rimarum pleni effutiunt: non cogitantes, principes loquaculorum garrulitate sæpenumero aut periclitari, aut prodi profus. Dion.

Vide apoph. de patientia, prudentia, animi magnitud. Contumelin, maledicentia. Conuicti, &c.

De similitudine formæ.

Anonymus.

Proconsul quidam Romanus in Sicilia, conspicatus quendā adolefcentem admodum sui similem, rogauit similitudinis causam: num pater suus nunquam adisset Siciliam? At meus, inquit, Romam frequenter accessit. locum retorfit Siculus, nihil veritus secures ac virgas proconsulis. *Bruf. l. 6. c. 20.*

Anonymus.

Augusto Cæsari perquam similis Romam venerat, & ita similis, vt omnium ora in se conuerteret. Pro duci ergo Cæsar hominem iussit, visumque interrogat: Dic (ait) adolefscens: fuitne aliquando mater tua Romæ? Excepit adolefscens, & hunc in modum Augusto respondit: Mater mea nunquam fuit Romæ, sed pater persæpè. *Macrob. Plut. in Rom. apoph. Eracl. l. 4. apoph.*

De simulatione & dissimulatione.

Charondas.

* **I**nter leges quas tulit Catanensibus, hæc reperitur scitu digna. Vnusquisque ciuium se temperantem potius, quàm sapientem videri studeat. Nam simulare sapientiam ma-

gnum est imperiti & vilis animi signum. Temperantiæ autem simulatione debet esse vera: neque vllus egregia facta simulet, qui re ipsa & mentis & actionum bonarum nihil habeat. *Stob. ser. 42.*

Diogenes.

Cum in conuiuio placentam ederet, diceretque conuiuiarum quispiam, Quid comedis Diogenes? Suspicans Cynicum philosophum nescire quid esset placenta. Panem, inquit, bene pistum. Dissimulans se scire, quid esset aliis placenta. *Laërt. lib. 6. c. 2*

Polydorus.

Quum in Messeniensium regionem eduxisset copias Polydorus, roganti cuiuspiam, Num aduersus fratres essent pugnaturi: Non, inquit, sed in eam agrorum partem proficiscimur, quæ nondum sortito diuisa est. Elusit percontatorem, dissimulans consilium suum. *Plut. in Lacon. apoph.*

Demosthenes.

Postquam Demosthenes metu Antipatri profugisset in Calauriam insulam, seque in Neptuni templo contineret, & Archias ex tragædiarum histrione potens, illi blandis sermonibus persuadere conaretur vt sese in Antipatri fidem committeret, non modò nihil passurum mali, verum etiam amplissimis muneribus honorandum: In scena, inquit, mihi nunquam placuisti histrio, neque nunc persuadebis orator. At vbi commotus Archias minaretur, se detracturum illum è templo: Tandem, inquit, oracula Macedonica aperuisti, nam prius histrionum more simulabas. *Plut. in Demosth.*

Metellus.

Cum Scipioni viuenti fuisset inimicus, mortem tamen illius grauitate tulit, iussitque filii, vt subeuntes pheretrum, funus Scipionis efferrent: addens, se Romanæ ciuitatis nomine gra-

ne gratiam habere diis, quòd Scipio apud alios non esset natus. Sentiens, Romam non futuram fuisse incolumem, si talem ducem habuissent hostes. Simultatem oportet morte finire, amicitiam non item. Plut. in Rom. apoph.

Cicero.

L. Cotta censore, qui vini auidissimus habebatur, quum Cicero consulatum petens sitisset, bibissetque, septus undique amicis: Rectè, inquit, timetis ne censorem habeam infensum, quòd aquam bibo. Simulavit Cicero se credere, ob id circumstare frequentes amicos, ne censor videret illum bibentem aquam: Simile enim simili amicum. Eras. lib. 4. apoph.

Domitius Afer.

Dum causam ageret, & is qui diuersam agebat partem, subinde peteret Celsinam hoc dicere: cum probè nouisset fœminam præpotentem, simulans se credere Celsinam virum esse, rogauit quis esset ille Celsina? Obiter notans ineptiam illorum, qui tantum autoritatis opû gratia tribuerent fœminæ, vt illius dicta toties citarent pro testimoniis. Eras. l. 6. apoph.

Iulius Cæsar.

Cum testis ad exaggerandam iniuriam diceret, fœmina sua à reo ferro petita. Quid enim faceret, inquit, quum tu galeam & loriam haberes? Non ignorabat, cur illam partem potissimum vulnerare voluisset: sed hoc dissimulato, iocari maluit. Galea & lorica omnia tegunt, præter fœminam. Eras. Rot. libro quarto apoph.

Anonymus.

Tiberio Cæsari contanter & ægrè suscipienti delatum imperium, quidam in os ausus est dicere: Cæteri quod pollicentur tardè præstant: tu quod præstas, tardè polliceris. Notata est illius simulata contatio, detrectantis quod cupiebat. Eras. l. 6. apoph.

Fridericum Imp.

Posteaquam senatores omnes in curiam vocasset, optauit, vt antequam ingrederentur, duas res deponerent, & tum fieri posset vt iudicio neminè fallerent. Percontatus autem, quæna res illæ essent? Simulatio & dissimulatio, respondit. Nam quæ res est, quæ homines decipiuntur magis, quàm si aliud cogites, aliud dicas? Aeneas Syl. de dictis Friderici imp.

Sigis. Imp.

Dixisse memoratur, ignarum esse regnandi, qui simulare nesciret. Inuenit autem, præcipuâ principum virtutem esse clementiam, quæ docet, simulanda interdum esse ea, quæ non magni sunt momenti, commodi maioris gratia. Aeneas Syl. l. 1. comment. in res gest. Alphonfi.

Ramirus.

* Is, Hispanorum rex mirè fuit probus & in moribus simplex. Ob eam rem cum irrisui aulicis esset, & disteriis identidem peteretur, ad extremum exarsit, & undecim viros nobiles ad se vocatos in Osca vrbe gladio peti iussit, addictò dicto, Nescit vulpecula cum quo ludat. Re ipsâ scilicet ostendit periculosum valde, leonem vellicare. Histor. Hispaniæ.

De simultate, reipubl. pernicie.

Chilon.

Chilonis disterium est: Sic amam, tanquam osurus: sic oderis, tanquam amaturus. Hoc dicto admonuit, nec simultates tam acriter exercendas, vt præcludatur omnis in gratiam reditus: nec amicis adeò fidendum, vt illis committas, quod si fiant inimici, possint te perdere. Gell.

Aristippus.

Helicon Cyzicenus, vnus ex Platonis æqualibus, solis defectum prædi-

erat: qui posteaquam accidit, quem admodum ille prædixerat, à Dionysio argenti talento donatus est. Tum Aristippus ad reliquos Philosophos: Et ego rem miram habeo, quam possum prædicere. Orantibus ut proferret: Prædico, inquit, breui inter Platonem ac Dionysium futuram similitatem. Senferat enim, regem armum suum iam dudum dissimulare. Laërt. lib. 2.

Idem, & Æschines.

Quum inter Aristippum & Æschinem incidisset similitas, quidam autem diceret, Vbi nunc ista vestra amicitia? Dormit, inquit, sed eam excitabo. Itaque similitatem Aristippus commoda liberæque appellatione, facile sustulit. Ne silentio malum, ut solet, in crudesceret, vltro adiit Æschinem: Num, inquit, quamprimum redibimus in gratiam, ac nugari desinemus? an potius expectabimus, ut scurris inter pocula de nobis loquendi materiam præbeamus? Cui cum Æschines respondisset, se lubenti animo rediturum in gratiam: Memento igitur, inquit Aristippus, quod cum essem natu maior, prior ad te venerim. Tum Æschines: Næ tu professio vir me longè melior est. Siquidem à me similitatis, abste fardicæ gratiæ fuit inisium. Hoc pacto redintegrata est inter illos amicitia. Laërtius libro 2.

Aristides.

Cum inter Aristidem & Themistoclem magna esset similitas, tamen legati simul missi ut Reipublicæ negotia expedirent, Vis, inquit, Themistocles, ut in his montibus inimicitias relinquamus? Nam si videbitur, cum reuersi fuerimus, illas resumemus. Docuit vir prudentissimus, omnem similitatem deponendam esse iis, qui Reipub. utilitatem promouerecupiunt. Plut. in apoph.

Idem.

Aristides è concione quadam, in qua frustra Themistocli obstiterat,

discedens, clara voce testatus est, res Atheniensium incolumes esse non posse, nisi & ipsum & Themistoclem in barathrum conicerent. prius habens, morte affici, quam ob duorum similitatem minus rectè consuli publicis commodis. Plutarchus in Aristide.

Cratides.

Lysandro defuncto, cum de societate belli nata esset controuersia, Agesilaus adiit Lysandri domum, inquisitorus super hac re literas, quas Lysander apud se detinuerat. Reperit autem præterea librum Lysandro cōscriptum de nouando Reipubl. statu, quod oporteret regnum ab Eurytionidis & Agide ablatum (nam ex his tantum familiis fas erat creare reges) in commune ponere, ac regem eligi ex optimis: quo videlicet hoc honoris decerneretur non his qui genus duxissent ab Hercule, sed iis qui tales essent virtute, qualis fuisse Hercules: quandoquidem virtute, non generis commendatione, & ille ad diuinos honores subuectus est. Hanc orationem Agesilaus nitentur apud ciues euulgare, cupiens per eam ostendere, qualis ciuis clanculum fuisse Lysander, non sine calumnia eorum qui Lysandro fauerant. Sed ferunt Cratidem, qui tum inter Ephoros primas tenebat, veritum ne lecta oratio persuaderet, reuocasse ab eo concilio Agesilaum, ac dixisse: non solum non esse refodiendum Lysandrum, sed ipsam potius orationem cum illo defodiendam, quod callidè & ad persuadendum accommodatè composita videretur. Hoc defectum declarat Lysandri peruersam ambitionem, qui nihil intentatum reliquerit ad regnum adipiscendum: sed idem arguit Agesilaum moderationem, qui priuata similitatem posthabuit utilitati Reipublicæ. Plutarchus in Laconicis.

Bibulus.

Bibulum.

Cùm Pompeio esset inimicus, prius tamen in senatu rogationem tulit, vt vnicus consul Pompeius decerneretur: Aut enim (inquit) Respub. ab imminente procella per illum liberabitur, aut optimo parcendum erit. Egregius animus, qui priuatam simultatem posthabuit Reipubl. commodis. Eras. Rot. l. 6. apoph.

Fridericus Imp.

Supra de Simulatione.

Alphonsus.

Supra de Affectibus frenandis & de Discordia.

Vide apoph. de Odio.

De sobrietate.

Diogenes.

Quum Diogeni quispiam probri vice obiecisset, quòd in caupona biberet: & in constrictina, inquit, tondeor. Significans, nihilominus esse honestum bibere, quàm tonderi aut radi. Quemadmodum nemo reprehendit, in constrictina radi, quòd is locus ei rei paratus sit: itaque turpe videri non debet, si quis bibat in caupona, modò bibat modicè. Nam immodicè bibere, quouis loco turpe est. Laërt. l. 6.

Musonius.

* Delicatos picam expertis mulieribus non dissimiles esse aiebat. Nam & ipsi, inquit, velut illæ familiarissimos cibos fastidiunt, ore ventriculi corrupto. Itaque vt ferrum inutile acie noua semper eget, similiter & illorum stomachi inter edendum acui nunquam non postulant, siue mero, siue aceto, siue acerbo aliquo condimento. lib. de alimentis, apud Stobæum.

Anonymus.

* Lacon quidam conspiciens quendam preciosam auiculam sibi appositam præ fastidio renuere: At mihi,

dixit, etiam vultur & hircus sapiunt: Stob. ser. 17.

Zeno Citrius.

* Ne per morbum quidem cibo magis delizioso vti voluit. Igitur medico columbinum pullum consulente, ipse consilij impatiens, non secus quàm mancipium nomine Manem, si ægrotaret, curari se iussit. Si enim, inquit, absque sumptuosis alimentis recuperare sanitatem seruus potest, quid idem mihi futurum prohibet? Laër.

Archidamus.

Quodam Archidamo pollicente vnum suauè: Quorsum, inquit, opus è quandoquidem & plus absumetur: & quæ fortes decent viros, ea reddet inutiliora. O verè masculum animù, & omnium deliciarum contemptorem. Plut. in Lacon.

Demades.

Prandens apud Phocionem, cùm apparatus admodum tenuem videret: Demiror, inquit, ô Phocion, te Rempubl. administrare, cùm pennis ad istum prandere modum. Bis errans, & quòd lucri tantùm causa putaret ad eundem Rempubl. & quòd luxum probaret in eo, cui maxime conueniebat sobrietas. Sed Demades alios è suis moribus æstimabat: Erat enim & pecuniarum auidus, & luxui deditus. Eras. lib. 6. apoph.

Leotychidas.

Percontanti cuidam, quamobrem Spartiata parcissimè biberent? Ne inquit Leotychidas, pro nobis alij, sed nos potius pro aliis consultemus. Salfissimè notans, vinosos non esse ad cõsultandum idoneos, at salubrium consiliorum parens est sobrietas. Plut.

Cyrus maior.

Cùm ad hospitem diuertisset, rogareturque, Quid sibi cœnæ vellet apponi? respondit: Panem tantùm, & sperare se prope fluentem aquæ riuum cœnaturum. Hic suos etiam monere solebat, vt aquam bibere consuecerent, & herent Hydrope?

tz, quòd vinum omnibus bonis rebus inimicaretur, Xenophon.

Romulus.

Legitur vini fuisse parcissimus. Is ad cœnam vocatus, cum ibi minimũ bibisset, eò quòd postridie negotium haberet, sicut illi familiares: Si ad istum modum bibant omnes homines, vinum esse vitius ille respondit: Imò verò carius si quantum quisque volet bibat, nam ego bibi quantum volui. Eras. l. 6. apoph.

Epaminondas.

*Legati venerunt à Persarum rege ferentes aurum, animo corrupendi muneribus Epaminondam. Inuitati sunt igitur ad prandium ab ipso: intelligebat enim qua gratia appulissent. Iussit verò à prandio ut causam aduentus explicarent. Apposita est mensa vitis, bibebat vinum acidum, neque habebant quod ad hæc dicerent. Tũ ille subridens: Abite, inquit, & domino vestro mea prandia narate, vt intelligat iis me contentum non facile ad proditionem allici posse, Amyl. Probus, Stobæus, ser. 5. Idẽ de Xenocrate Alexandri Macedonis quinquaginta auri talenta recusante refertor.

Pescennius Niger.

Militibus vinum ab eo petentibus: Nilum habetis, inquit, & vinum queritis? Docuit autem, vinolentiam militibus ceu pestem fugiendam esse, qui tum demũ ad res gerendas propti sunt, cum spatio mero non perueritur. Brus. Spartianus.

Idem.

Romanis à Saracenis victis dicentibusque, Vinum non accepimus, pugnare non possumus: idem, inquit, Erubescite, nati qui nos vincunt, nil aliud quàm aquam bibunt. Sparta.

Fridericus Imp.

Studiofissimus temperantiæ ac sobrietatis cultor fuisse dicitur. Is cum audisset, Leonoram vxorem (quæ paterna in domo nunquam vinum gustauerat) facile filios parituram, si in

Germania tam frigida regione, vinũ biberet, dixisse fertur, malle se sterilem vxorem habere, quàm vinosam, non ignorauit autem imperator fortissimus, quàm multa vinolentiam mala comitentur: & tum præsertim, cum sœmineum genus nimio vino obruitur. Æn. Syl. l. 2. Comment. de reb. gest. Alphonfi.

Alphonfi.

Cum interrogaretur, cur vini expertus viueret, aut vino dilutissimo contentus sit, inquireret, cõtra omnium regum & aulicorum morem? respondit, Vino sapienriam obscurari: id eòque non decere regem, vt hoc immodica computatione in animo extinguat, sine quo imperatoris ac regis nomen ritè tueri non possit. Anton. Panormit. libro 2. de reb. gest. Alphonfi.

Idem.

Interrogatus, quid sibi vellet quòd vinum aqua dilueret? Ne ebrius fiat? respondit, non enim ignoro, quantum vini intemperantia Alexandri Macedonum regis gloriæ obfuerit Panorm. lib. 2. de dictis ac factis Alphonfi regis.

Idem.

Ab amico etiam percontatus, Cui adeò ebrietatis vitium damnaret? Iteò, inquit, quia furorem & libidinem ebrietatis filios esse haud ignoro. Panorm. lib. 2.

Vide apoph. de Abstinencia, continencia, temperantia. Ebrietate, incontinentia, intemperantia, &c.

De Solæcismo.

Pausanias.

Pausanias Cappadox, cũ inter perorandum confundens consonantes, breues producens, productas verò corripuens auditus esset: vulgò dictus est malus coquus, qui pretiosam obsonia malè condiret. Philostratu recita

recitat in sophistis, & ex eodem Raphael Volaterranus lib. 8. Vrbano- rum commentariis.

Cass. Severus.

In aduocatione quadam, cum M. Pomponius Marcellus Latini sermo- nis molestissimus exactor, solœcis- mû ab aduersario factû arguere per- seueraret, interpellatis iudicibus di- lationem petiit, vt litigator suus aliû grammaticum adhiberet: quod dice- ret sibi cum aduersario non de iure, sed de solœcismo controuersiam fu- turam. Erasmi. l. 8. apoph.

De solerter dictis.

Antisthenes.

Adolentes Socratem videre cupientes, philosophorum om- nium sapientissimum, duxit ad Any- ti domum, dicens illum Socrate mul- to esse sapientiorẽ, vt qui Socra- tem accusasset. Et hoc dicto reuoca- tum est ciuibus extinãti Socratis de- siderium, & Anytum expulerunt. Laert. lib. 6. cap. 1.

Idem.

Suprà, de eo quod conuictus ma- lorum non semper oblit.

Leo Byzantius.

Suprà, de Concordia.

Agefilaus.

Agefilaus Lacedæmoniorum rex in comotatione quadam sortibus ex more conuiuij dux factus, cum percontaretur à pincetna, quantum vnique vini apponere deberet? Si multum, inquit, vini paratum est, da- to cuique quantum postulat: sin pa- rum, cunctis diuidito æquis portio- nibus. Et hac solertia mirè prospex- it, ne vel parata vini copia deesset, quibus largior placeret potatio: vel ad bibendum vrgeretur, quibus gra- ta esset sobrietas. Plut. in Lacon.

Idem.

Suprà de Hostibus non contem- nendis.

Agis primus.

Vicerat Argiuos prælio, qui post redintegratis viribus, rursus ferocio- res illi occurrebant. Agis autem vi- dens multos è sociis turbari: Sitis, in- quit, bono animo viri: quum enim nos, qui vicimus, trepidamus, quid fa- cere censeatis eos, qui à nobis victi sunt? Et ea solertia addidit animum suis. Plutarch. in Lacon.

Brasidas.

Quum murem in caricis compre- hendisset, morsus ab eo dimisit ca- ptum, moxque ad eos qui aderant: Vt nullû, inquit, est animal tam mini- num, quin seruari possit, modò ausit vlcisci inuadetes. Et hoc dicto fortis & animosus dux, suis animum con- tra hostes addidit. Plut. in Lacon.

Gelo.

Suprà de Mutuo.

Pisistratus.

Cum multi ab eo defecissent, qui Pylum occuparant, venit ad illos, strâ- gulas in sarcinam colligatas ipse por- tans. Cæterum illis, quid sibi vellet, percontantibus: Vt, inquit, si persua- sero, reducam vos: si non persuafero, maneam vobiscum. Erasmi. l. 5. apoph.

Agaso Alex.

Alexander consulto oraculo, mo- nitus est, vt eû qui sibi primùm por- tam ingresso occurrisset, interfici iu- beret, occurrit igitur Agaso, iussusq. est arripi. Roganti, quid commeruis- set? Responsum est, ita iussisse Deû. Ille, si ita est, inquit, alium designa- uit oraculum. Nam asinus prior oc- currit: deinde is qui asinû verberat, est secutus. Erasmi. l. 6. apoph.

Julia, Augusti F.

Infrà de Sumptibus superuacuis.

Vide apoph. de Arguere, lepide, graui- ter, prudenter, & sapienter dictû.

De solertia animalium.

Alphonsum rex.

Quam essent apud Alphonsum Aragoniû qui causam bestia-

rum contra homines defenderent, & modò turturis castitatem, modò cornicis (quæ mortuo compare novè hominum ætates vidua perdurat) modò formicarum providentiam, modò canum sagacitatem, modò ciconiarum pietatem, modò apum in regem obseruantiam, & id genus multa pro animalibus (è Plinio, Plutarcho, Æliano & aliis petita) afferrent in medium: Alphonfus, siue, inquit, id brutis inclinatione naturæ, sine dei dono datum sit, certè non alia de causa concessum esse existimo, quàm vt homines turpiter nequitèrque viuentes, erubescant à brutis & à rationis expertibus superari. Panorm. li. 3. de reb. gest. Alphonfi.

De solitudine & vita solitaria.

Cleanthes.

Conspiciens quendam solitariũ, ac tecum loquentem: Haud, inquit, loqueris cum homine malo. Quidam ita referunt: Vide, ne cum homine improbo loquaris. Malis enim periculosa est solitudo. Laert. li. 7. cap. 2.

Pyrrho.

Deprehensus aliquando solus, ac tecum loquens, rogatus quid solus ageret: Meditor, inquit, esse probus. Sentiens, ad id vtilem esse solitudinem, inuilem turbam. Laert. libro 9. cap. 11.

Antisthenes.

Ridere solebat Athenienses, subinde gloriantes, quòd essent autochthones, hoc est, indigenæ: eo quòd non aliunde eò commigrassent, nec patriam sedem mutassent vnquam, dicens, hoc laudis illis esse cum testudinibus cochleisque commune. Nam & hæc animantia nunquam mutant domicilium in quo nascuntur. Laert. lib. 6. cap. 1.

Idem.

Rogatus, quid emolumentum cepisset ex philosophia? Vt mecum, inquit, loqui, siue viuere possim. Doctus, etiam si solus sit, non sentit tedium solitudinis: sed multa præclara suocum animo versans, quasi secum loquitur: indoctis molestissima est solitudo, atque etiam inutilis. Laert. lib. 6. cap. 1.

Myson.

Myson incertæ patriæ, *μωσόνδραπος* fuisse traditur, non alienus. à moribus Timonis Atheniensis. Hunc quòd quidam fortè deprehendisset in solitudine ridentem, rogabat quid rideret, quum esset solus? At qui ob hoc ipsum, inquit, rideo. subindicans sibi gratissimam esse solitudinem. Laert. lib. 1. cap. 10.

Seneca.

† Recede in teipsum, quantum potes: cum his versare, qui te meliorem facturi sunt: illos admitte, quos tu potes facere meliores. Ibid.

Antonius.

Antonius, magnus ille Ægypti monachus, quem ob insignem pietatem Constantinus imperator plurimum amasse fertur, adeò vitam solitariam dilexit, vt frequenter dicere solitus sit: Quòd piscis in arido, hoc monachus in oppido. Purauit autem lethalem esse piscibus extra vndas cõversationem: nec minus monachum in periculũ cælestis vitæ & profectio nis sanctioris amittendæ venire, si moras in vrbibus trahat. Nicephor. Callistus lib. 8. c. 4. Eccl. hist.

De somno.

Diogenes.

Conspiciens adolescentem quendam neglectius dormientem, baculo pungens illum, dixit carmen Homeri,

*ὄγυιστο, Μήτις σοι δὲ δόντι μεταφρένο
ἐν δόρυ κνήξῃ.*

Id est

Id est.

Surge,

Ne quis dum dormis, à tergo infixers hastam.

Laert. lib. 6.

Idem.

Suprà de mortis & somni cognationes.

Demoeritus.

* Diurnum somnum aut corporis molestiam aliquam, aut animæ anxietatem, aut segnitiam aut imperitiam arguere dicebat. Anto. & Max. ser. de somno.

Alchines.

* Somnum diuturniorem quàm deceat, dicebat mortuis potius quàm viuis conuenire. Eod. ser.

Philo.

Sciscitatus, quid esset somnus? respondit, imago mortis, & cessatio sensuum. Ibid.

Plato.

* Somnum multum, neque corporibus, neque animis, neque rebus gerendis conducere affirmabat. Nemo enim dum dormit, alicuius precij est, non magis quàm si nō uiueret. Quare quicumque viuere & sapere cupit maximè, quàm longissimo tempore vigilet, sola sanitatis commoditate seruata. lib. 7. de legibus.

Gorgias.

Extremæ iam ætatis, quum sentiret somnum lethalem obrepere, amico qui assidebat, percontanti, Quo pacto haberet? Somnus, inquit, iam incipit me fratri suo commendare. Homerus enim somni fratrem appellat mortem Ælian. l. 2.

Epaminondas.

Quempiam è vigilibus somno oppressum quum offendisset, gladio hominem transfixit. Obiurgatus autem ob tantam seueritatem: Talem, inquit, cum reliqui. qualem inueni. Sensit autem imperator bellicosissimus hominem somno oppressum, ac mortuum, in eadem esse sorte ac conditione. Bruson. lib. 6. cap. 8.

Alexander.

Cum Deus ab adulatoribus vocaretur, se mortalem esse dicebat, cum id d. prehenderet ex somno, qui mortis imago est. Plutarchus in vita Alexandri.

Vide apoph. de Vigilantia.

De somnio, & eius interpretatione.

Diogenes.

CONsiderans hominum vitam & mores, ac videns ciuitatum gubernatores, philosophos, & alios huius notæ homines, dicebat, nullum animal homine sapientius esse. Idem si videret somniorum interpretes, coniectores, &c. aiebat, sibi nihil homine videri stultius. Laert. lib. 6. & Erasmus lib. 3. apoph.

Idem.

Superstitionem hominum qui in somniis terrerentur, hoc pacto deridebat: Quæ vigilantes, inquit, agitis, ea non curatis: quæ verò dormientes somniatis, sollicitè perquiritis. Ad felicitatem enim aut infelicitatem hominis nō tam refert, quid patiatur in somnis, quàm quid agat vigilans. Ibi quoties aliquid turpe committit, oportebat metuere deorum iram ac tristem euentum, non si quid dormientibus sit visum. Laert. libro 6.

Thales.

Interrogatus, quantum distaret à mendacio veritas? Quantum, inquit, oculi ab auribus. Sentiens ea demum esse indubitata fidei quæ contuemur oculis: fabulis hominum haud tutò credi. Eodem pertinet Homeri cum figmentum de somniis, quorum quæ subuolant per portam corneam, vera sunt: quæ per eburneam, vana. Corneæ portæ inuolucro designans oculos ob coloris similitudinem: eburneæ, os, ob cædorem dentium. Erasmi. l. 8. apoph.

Zeno Eleates.

Dicebat, è suis quenque in somniis deprehendere posse, quantum in philosophia profecisset, si nihil illic vel appeteret, vel faceret nefariæ rei. Tum enim animus in profunda tràquillitate constitutus, veros affectus prodit. Cõtrà quæ vigilantes nõ audent profari, aut agere, ea noctu occurrunt in somnis. Laert. lib. 9. cap. 5.

Anonymus.

Quidam somniarar, se videre ouũ ex lecti cubicularis fascia pendens illigatum. Id somnium retulit ad coniectorem. Is iussit, vt eo loco foderet, de fossam enim esse thesaurum. Fodit, & inuenit, & argenti paululum de tulit ad coniectorem, de auro dissimulans. Tum coniector: Quid? nihilne de vitello? Somniator inuenerat aurum argenti circumdatum in oui speciem, nec id latuit coniectorem. Eras. li. 6. apoph.

De sophistica.

Socrates.

EVelidi contentiosarum argutio-
num admodum studioso: Sophi-
stis, inquit, õ Euclides, vti poteris, ho-
minibus non poteris. Indicans, So-
phisticen inutilem ad publicas func-
tiones, quas qui affectat, eum non
omnes oportet gryphis & inanibus
argutiis ludere, sed hominum mori-
bus semet accommodare. Eras. lib. 3. apoph.

Plato.

Quum à Dionysio fastidiretur, po-
poscit congregandi copiam, ea da-
ta, hunc in modum disseruit: Si quem
sentires in Siciliam appulisse hoc a-
nimo, vt tibi malè faceret, qui tamen
nõ data opportunitate nihil mali fa-
ceret, an hanc impunè dimitteres?
Quum Dionysius respondisset, ne-
quaquam õ Plato. Oportet enim ho-
stium non facta solum, verum & ani-
mi propositum vicisci. Plato sub-
iecit: Tum si quis tibi bene volens ve-

nisset in Siciliam, vt tibi boni quip-
piam adferret, non faciat autem, de-
stitutus occasione, num par esset hũc
nulla relata gratia contemptum ab-
iicere? Dionysio percontate, quis es-
set ille? Æschines, inquit, vir morum
sanctimonia cum quouis amicorum
Socratis conferendus: & qui possit
dicendo meliores reddere, cum qui-
bus habeat consuetudinem. Is cum
huc multum maris emensus ad nau-
garit, vt suam philosophiam tibi im-
pertiret, hæcenus neglectus est. Hæc
tam commoda oratio effecit vt rex
& Platonem, cui prius erat infensor,
amplecteretur, & Æschinem splen-
didè magnificèque tractaret. Laert.
libro 3.

Hippodamus Pythagoreus.

* Examinandos probandosque so-
phistas esse dicebat, an secundum le-
ges & instituta ciuilia, idoneumque
se proprium viuendi genus, vtilia
proloquantur. Non mediocrem e-
nim, inquit, sed maximam infelicitatem
hominum animus sophistarum
dissertationes ingenerat: si quid au-
ferint innouare præter communem
iudicium, in diuinis humanisque re-
bus, quo admissa, neque veritas ma-
ior, neque vita tutior honestior
futura est, sed maiori potius caligi-
ne atque perturbatione inuoluenda
Stob. serm. 41.

Diogenes.

Cuidam sophisticis argutionibu
colligenti, quòd Diogenes habere
cornua: frontem & tempora manu
contrectans: Atqui (inquit) ego non
video. Maluit philosophus irridere
frivolum enthymema, quàm soluere.
Laert. li. 6. cap. 2.

Idem.

Plato sic definiat hominem: Ho-
mo est animal bipes, implume. Ei de
finitioni quum discipuli Platonis ap-
plauderent, Diogenes gallum galli-
naceum pennis ac plumis nudatum
produxit in scholam: En, inquit,
hic est homo Platonis. Itaque defini-
tionem

tionem adiectum est, latis vnguibus, quod aves eiusmodi non habent. Laert. lib. 6.

Idem & Plato.

Suprà de Disputationibus aut quæstionibus friuolis.

Idem.

Sophista quidam volens apud Diogenem ostentare acumen ingenij, hunc in modum ratiocinatus est: Quod ego sum, tu non es. Cùm annuisset Diogenes: ego, inquit, sum homo, igitur tu non es homo. Tum Diogenes: A me, inquit, incipe, & rectè collegeris. Non dignatus est aperire quid haberet vitij ratiocinationis: sed maluit irridere, de tam friuolis nugis sibi placentem. Si sic sumpsisset: Tu es homo: sequebatur, sophistam non esse hominem, Laert. lib. 6.

Zeno.

Quum Zeno in scholis differens, acutissimis rationibus probaret nullum esse motum, nec esse posse: Diogenes surgens, cæpit inambulare. Id admiratus Zeno: Quid, inquit, agis Diogenes? Confuto, inquit, tuas rationes. Taxans interim inanem ingenij ostentationem. Laertius libro sexto.

Chrysippus.

Suprà de Dialectica.

Stilpo.

Colebat argutias dialecticas, quarum vna parum illi feliciter gessit. De statua Mineræ quam Phidias finxerat, ita percontatus est: Num Iouis Minerua dea est? Quum responsum esset, est. At hæc, inquit, non est Iouis, sed Phidiæ. Id quum esset concessum, collegit: Non est igitur hæc dea. Ob hanc vocem apud Areopagitas impietatis reus peractus est. Ille verò sic conatus est elabi, ut diceret, non nega esse illam esse deam, sed Deum, hoc est, masculum, nam *θεός* apud Atticos communis est generis, attamen iussus est ire in exiliū. Theodorus autem cognomento *αθεός*, his

auditis, dixit: Vnde hoc nouit Stilpo, nisi fortè sublaris vestibus inspezit Mineruam? Laert. l. 2. c. 11.

Hipparchia.

Hipparchia Metroclis soror Theodororum impium, cui cognomen erat *αθεός*, huiusmodi sophismate constrinxit: Quod faciens Theodorus non dicitur iniuste agere, idem si faciat Hipparchia non dicitur iniuste agere? Quum annuisset ille, subiecit: sed Theodorus seipsum percutiens non diceretur iniuste agere, nec igitur Hipparchia si idem faceret? Ad id Theodorus nihil respondit, sed sustulit illius pallium, vt enudaretur pudenda. Quum illa nihil hac re turbaretur, obiecit ei versu iambico, quod è muliebribus officiis ad virile institutum defecisset.

γυνή τις παρ' ἰσοῖς ἐκλιπόσσει κερκίδας: Id est,

Radios apud telas reliquit femina.

Cui illa: Num tibi videor malè mihi consuluisse, quæ quod temporis impensura fuerat telis, impedi disciplinis? Erasmi ex Laërtij lib. 6.

Aristarchus.

Dicere solitus est: Olim vixerant septem sapientes, nunc haud facile totidem inuenias idiotas. Notans sophistarum turbam, qui se pro sapientibus iactabant, vt vix superesset qui se profiteretur indoctum. Erasmi lib. 6. apoph.

Ariston.

Dicere solebat, dialecticorum argutias similes esse telis araneorum, quod plurimum haberent artificij, minimum vtilitatis. Nam iis cùm cæteris Cynicis putabat logicem ac physicam à philosophia submouendam, solam ethicam diligenter exercendam. Huius sententia princeps fuit Socrates. Erasmi Rot. l. 8. apoph.

Menedemus.

Percontanti cuidam Alexino, an patrem cædere desisset? respondit, Neque cæcidi, neque desij. Quum alter subiecisset, oportere soluere am-

biguitatem per *vaj* & *ex*, aut affirmādo aut negando: *Ridiculum*, inquit, est vestras sequi leges quum liceat in portis occurrere. *A'ter* captabat illum insidiosa percontatione: siue enim respondisset, *Desij*, siue non desij, agnouisset crimen. ille hoc præsentens, exclusit sophisticum cavillum. Sic & *Socrates* apud *Platonem* obiurgatur à sophisticis, quòd secus respondeat quàm ipsis esset commodum. *Laert.* lib. 2. cap. 18.

Demonax.

Adolescenti lasciuus culto, qui quaestiohem sophisticam proposuerat, nihil aliud respondit quàm *πέραινε τὸ σῶμα*. Vox anceps est ad cōficientem quod colligit: & ad obscœnū sensum. Quumque adolescens indignatus respondisset, At ego tibi virū ostendam: *Demonax* admiranti similis, Quid, inquit, num etiam virum habes? *Erasm.* l. 8 apoph.

Ludouicum xij. Gall. rex.

* *Franciscanus* quidā magni nominis arguiss. disputationibus coram rege concionem clauserat. Rex eo audito, & sophisticam detestante, restatus est, qui magis deliraret se vidisse neminem: & futurū vt posthac à cōcionibus de religione abstineret, nisi concionatores inter se lites eas bonafide componerent. *Annal. Francia.*

De sorte.

Cato Vicensis.

Cum partes in conuiujs sortirentur, nec illi fauisset fors, amicis hortantibus vt primus omnium caperet, *καλαί*, inquit, *ἔχει ἀκρίως ἀφροδίτης* id est, non decet inuita Venere. Tam natura iustus erat, vt præter sortem amicorum favore noluerit vtj. Veneris iactus felix erat in talis. *Erasm.* l. 5. apoph.

Philoxenus.

Suprà, de Facetè & iocosè dictis.

Dionysius senio.

Suprà, de omnibus.

De speculo.

Socrates.

Iuueneshortabatur, vt se in speculo intuerentur: vt si formosi essent, digni ea specie fierent. sin deformes, eam deformitatem eruditione tegerent. *Stob.*

Plato.

Ebriis iratisque præcipiebat, vt se in speculo ira affectos intuerentur, vt per oris deformitatem vitia fugerēt. *Plutarch.*

Seneca.

Ideo inuēta esse specula dicebat, vt homo se nosceret: formosus, vt vitaret infamiam: deformis, vt sciret remedium esse virtutem. *Seneca* lib. 1. Quæst.

De spectaculis.

Diogenes.

Dionysiacæ certamina. quæ *Athenis* in honorem *Bacchi* magnis impendijs, pōp. que celebrabantur, appellabat magna stultorum miracula, quòd in his nihil non ridiculum ageretur. *Laert.* l. 6. c. 2. *Erasmus* lib. 3. apoph.

Demonax.

Cum videret *Athenienses* hoc agere, vt *Barbarorum* exemplo gladiatorum spectacula in urbem inducerent: Nolite, inquit, o ciues, istam crudelitatem prius admistere in ciuitatem vestram, quàm *Misericordiarum* aras sitis demoliti. Significans non conuenire, in aciuitate in qua *Misericordia* pro dea coleretur, spectari plus quàm ferinam crudelitatem. *Erasm.* l. 8. apoph.

Anacharsis.

Aiebat se admirari, quū conueniret, vt *Græci*, qui legibus suis violentiam & iniuriam puniūt, *athletas* hoc ipsum honorent, quòd se mutuo percuterent. Salsè damnans crudellem populi voluptatem, ac in moribus

ribus inconstantiam. Quod enim iniustum est, semper iniustum est. Eras. l.7. apoph. ex Laer. l.1.

Seneca.

† Nihil verò est tam dānosum bonis moribus, quàm in aliquo spectaculo desiderare. Tūc enim per voluptates facillè vitia subrepunt. Epist. 7.

Theodosius.

† Ludos Circenses peragenti, cūm significatum esset Ioannem tyrannū è medio sublatum, populū sic affatus est: Relictis his oblectamentis ad Ecelesiā nos referamus, preces Deo, quibus illi pro tyranno ipsius nutu cæso agamus gratias, piè fundamus. Populus relictis spectaculis Imperatorem secutus, diei reliquum in Ecclesia, in Dei laudibus peregit. Socrates lib. 7. ca. 2.

De spe.

Thales.

Suscipitatus, quid maximè commune esset omnibus? Spes, respondit. Hanc enim etiā illi habent, qui aliud nihil. Stob. ser. 109.

Bias.

Roganti cuiusnam, quid esset dulce hominibus? Spes, ait. Bruson. libro 6. cap. 11.

Anonymus.

Rhodus quidam, ob intempestivā libertatem à tyranno coniectus in caueam in qua more nocentis bestiae alebatur ad cruciatum & ignominiam, amputatis naribus ac fœdata vulneribus facie, quum ab amicis ad moneretur, vt inedia sibi malorum finem quæreret: Cuncta, inquit, homini quoad vivit speranda sunt. Citius illū laudari, quàm istos qui ob causas non admodum graves confugiunt ad laqueum, aut ad præcipitiū. Eras. l. 8. apoph.

Democritus.

Eius circumfertur talis sententia: Spes rectè sapientium voti composci potest, insipientium verò impos-

sibilis est. Stob. ser. 109.

Socrates.

Dicere solebat, neque mulierem sine viro, neque spem bonam absque labore quicquam vtile parere. Stob. ser. 119. & ser. 1. Neque nauē vnica anchora, neque vitam vna spe sultam esse oportere dicebat. Id postea dictum est ab Epicteto. Item, Improbæ spes quemadmodū mali viæ duces in errorem inducunt. Max. serm. de Spe.

Idem.

Dicere solebat, Spem malam nihil aliud esse, quàm pessimum viæ ducem, ad grauissima quæque peccata. Stob. ser. 109.

Plato.

Spem vigilantium somnium appellabat. Ad quod alluisse videtur Virgilius, quum ait,

An qui amant ipsi somnia fingunt?

Nam dictū mirum est, quàm varias imaginationes patienter in animo suo, qui vehementer sperant aliquid. Atque hinc inanibus simulachris perinde semet oblectant, ac si iam tenerent quæ sibi pollicentur. Ælian. lib. 13. de Var. hist.

Diogenes.

Percontatus, quidnam in vita extremum esset? Spes, dixit. Stobæus serm. 109.

Herodes.

Ad cōfirmandos aduersus Arabas suorum animos: Fallax, inquit, spes est, quæ non suis viribus nititur, sed alienis aduersis. Brus. l. 6. c. 11.

Aristoteles.

Olim interrogatus quidnam esset spes? respondit, Vigilantis somnium. Multa enim sibi promittunt inania, qui spe rerum futurarum ducuntur. Laer. l. 5. c. 1.

Epictetus.

* Neque nauim, inquit, vna solūm anchora, neque vitam vna spe muniti oportet. Item, Vt crura, sic spem quoque non amplius extendere conuenit, quàm fieri commodè potest. Stob. ser. 109.

Plutarchus.

Dicebat, spes eruditorum esse stabiles, ut quæ in rationis portu con- quiescant Item Idem præstat scaphæ impulsæ infirma anchora, quod spes innitens malo consilio. Maxim. ferm. de Spe.

Alexander.

Apud Granicum, Martem exper- turus, hortabatur Macedones ut af- fatim pranderent, veluti postridie ex hostium comætu cœnaturi. Præ- sens animus, ac de belli euentu fidens ac securus. Plutarch. in apoph. reg. & imper.

Idem.

Posteaquã in expeditionem pro- fectus, regias opes penè omnes in mi- lites ac duces distribuisset, roganti Perdica: Quid tibi nunc rex super- est? Spes, inquit. Hic Perdica: Hęc inquit, nobis commilitonibus tuis futura communis est, & prædium quod ipsi designaret Alexander, re- cūsavit. Tanta erat fiducia, bene succësuram expeditionem. Plut. in Alexan.

M. Cato.

De spe sic prædicatã narratur, au- thore Plutarcho, quòd quæ magna essent, pusilla faceret: quæ pusilla, prorsus nulla. sentiens, opinor, de periculis. Victoriæ spes extenuat omnia quæ solent deterrere. Erasmi. Rot.

Iulius Cæsar.

Obsecrantibus Cæsarem amicis, ut præsidio corpus muniret, multisque ad id operam suam pollicentibus, ne- gavit se hoc facturum: Satius esse di- cens semel mori, quàm assidua spe & expectatione pendere. Plut.

Cicero.

† O fallacem, exclamat, hominum spem, fragilẽque fortunam, & ina- nes nostras contentiones, quæ in me- dio spatio sæpè franguntur & cor- rumpunt, & antè in ipso portu obrun- tur, quàm portum conspicerent potue- rint. li. 3. de Orat.

De statuis, simulachris,
atque imagini-
bus deo-
rum.

Socrates.

Alebat se mirari, quòd quum sta- tuarum artifices id summo stu- dio conniterentur, ut lapis quàm si- millimus homini redderetur, non pa- riter hoc curarent, ne ipsi lapidibus similes & viderentur & essent. Sunt autem qui putent, Socratem, prius- quam ad otium philosophiæ sese cõ- ferret, statuarum opificem fuisse. E- ras. li. 3. apoph.

Diogenes.

Dicebat bonos viros deorum esse simulachra. Deorum, quum sint opti- mi, naturæ proprium est, benefacere omnibus, nocere nemini. Hęc ima- go melius relucet in sapientibus ac bonis viris, quàm in statuis, quum dii sint incorporei. Laer. li. 6.

Idem.

Solitus est interdum adire statuas, & aliquid ab illis petere. Demiranti- bus, cur id faceret? Ut consuescã, in- quit, non commoueri, si quando ab hominibus non impetro quod peto. Ibid.

Scipio iunior.

Cùm Carthaginem iam expugna- tam cõperisset, statuis deorũ Græca- nicis ac monumentis è Sicilia depor- tatis omnium refertissimam, per præ- conem edixit, ut qui illarum esset vr- bium, agnosceret illa, ac referret do- mum. De pecuniis verò nec seruum nec libertum passus est quidquam capere, ac ne emere quidem, quum alioqui quilibet passim ferrent, a- gerentque, Plutarchus in Roman. apoph.

De statuarum vanitate,
& contemptu.

Phaoninus.

Eius statuam æream Athenienses deiecerant, eo quèd Hadriano Cæsari infensissimus fuisset. Id postquam philosopho nunciatum est, nihil planè commotus, dixit: Velius erat Socrati ab Atheniensibus ærea priuari statua, quàm haurire cicurâ. Contempsit vir prudentissimus: statuæ gloriam, vita incolumi. Philostratus.

Diogenes.

Infrà, de sumptibus superuacaneis.

Agefilau.

Ei cùm nationes, quæ tum Græciam incolebant, decreuissent in clarissimis quibusque ciuitatibus honoris causa statuas erigi, rescripsit illis nunc in modum: Mei nulla sit imago, neque picta, neque ficta, neque villo illo artificio parata. Negligeat adulationes horum vir prudentissimus, valens insculpi prudentum & bonorum hominum pe&toribus. Plut. in apoph. Lacon. Eras. l. 1. apoph.

Idem.

Cùm discessisset ab Ægypto, patriam repetens, morbo implicitus in portu qui Menelai dicitur, ac breui post moriens, mandauit iis qui aderant, ne quam fictilem aut aliàs imitatam corporis sui imaginem facerent: Si quod, inquit, præclarum facinus gessi, hoc erit monumentum meum: sin minus, ne omnes quidem statuæ, cùm sint vilium ac nullius rei officium opera, illustrabunt mei memoriam. Quis non miretur in bello: ore pe&ctus tam philosophicum? Plut. in Lacon.

Alexander.

Cùm multas statuas Mileti vidisset eorum qui in Olympiis ac Pythiis ticerant, easque prægrandes. Vbi, in-

quit, erant tam magna corpora, cùm barbari vestram urbem obsiderent? Salsè taxauit illorum stultam ambitionem, & in statuis tantùm positam virtutem. in corde verò timiditatem. Plut. in apoph.

Froninus.

Suprà de Gloriæ contemptu.

M. Cato.

Cato senior concipiens multorum erigi statuas: Malim, inquit, vt de me quærant homines, quam ob re Catoni non sit posita statua, quàm quare sit posita. Sentiens, se malle res præclaras gerere, vt olim scientes illum promeruisse statuam, mirentur non esse positam. Plut. in apoph. Plin. li. de Viris illustrib.

Scipio Africanus.

Corinthiis pollicentibus se illi statuam posituros eo loco quo erant aliorum imperatorum: respondit sibi displicere turmales. Sentiens in turba occultari quod additur Turma propriè equitum est in bello. Id transfudit ad statuas armatas. Eras. l. 6. apoph.

De stultitia & stultis.

Bion.

Interrogatus, quid esset stultitia, respondit: proficiendi impedimentum. Stob. ser. 4. de Imprudentia.

Crates.

* Stultos homines dicebat terebris esse similes: quod nisi vinculis & aliàs coacti officium suum non faciunt. Stob. ibid.

Socrates.

* Dicebat stultos temulentos de bacchari, aduersante fortuna insanire, ibid.

Idem.

* Stultis (inquebat) sicut infantibus, vtcunque leuis occasio satis est ad luctum. Eod. ser.

Democritus.

* Huius in stultitia præditos homi-

nes extant, hæc dicta apud Stobzū. Stulti cum vitam oderint, tamē viuere volunt: mortis metu. Viuunt non delectati vita. Desiderant iuuentutē, cum nullo iuuentæ comodo fruuntur. Desiderant absentia: præsentia verò, etsi meliora præteritis, negligunt. Nihil approbant per totam vitam Mortem timentes, senescere cupiunt.

Diogenes.

Cum aliquando de re seria disserens nullum haberet auscultatorem attendentem, cepit ineptam cantionem canere, veluti saltaturus. Vbi iā plurimi concurrissent, obiurgauit illos, quòd ad stulta & inepta frequentes & alacres accederent, ad seria verò & ad bene viuendum utilis, nec alacriter conuenirent, nec diligenter auscultarent. Huic simillimum est, quod Demostheni quidam ascribunt de umbra asini. Laer. l. 5.

Stilpo.

Interrogatus, quid statua durius esset? respondit, Homo stolidus. Stob. ser. 4. de Imprudentia.

Demosthenes.

Aliquando, cum populus obstreperet dicenti, ait se breue quiddam velle illis narrare. Facto multitudinis silentio: Adolescens, inquit, quiddam æstiuo tempore asinum conduxerat, ab Athenis Megaram vsque. Sole verò circa meridiem vehementer æstuante, vterque volebat subire umbram asini, sed vterque alterum prohibebat, hic dicebat, asinum conductum, non umbram: alter contendebat per conductionem, & asini & umbræ ius esse factum. Atque hæc locutus Demosthenes abiit è suggesto. Populo verò retinente, ac narrationis finem flagitante: De asini, inquit, umbra audire cupitis, de rebus seriis loquentem audire non vultis. Eras. l. 8. apoph. Vide Chiliad. Eras. de Asini umbra.

Pythagoras.

* Dicebat sacrificia stultorum ignis

esse alimenta, eorumque anathemata victum sacrilegis suppeditare, Stobæus ser. 4.

Socrates.

* Dicebat difficile esse curare luxuriosos ægrotantes, & stultos qui sinistram experiuntur fortunam. Stob.

Idem.

* Timidum contra seipsum armare gerere dicebat, stultum autem pecunias.

Idem.

* Dicta eiusdem in stultos hæc occurrunt apud Stobæum. Neque Achilles arma Theristi, neque animi bona homini stulto conueniunt. Vitæ ægroti & bona fortuna stulti multum continet molestiæ. Tonitrua pueros in primis, & minz stultos terriant.

Epicurus.

* Dicebat inter cætera mala hoc quoque habere stultitiam, quòd seniper viuere incipiat. Id est, homine quotidie noua vitæ fundamenta ponunt, & nouas spes etiam in exitu vitæ inchoant. Seneca epist. 13 ad Lucil. & epist. 15. Stulti vita (inquit) ingrata est, trepida est, tota in futurum fertur.

Xenophon.

* Diuitem stultum sordes inargentatas esse dicebat. Max. ser. de diuitiis & paupertate.

Plistarchus.

Cum patronus quidam ridicula loqueretur in causa, Plistarchus interpellans illum, dixit: Non tu cauebis amice perpetuò risu digna dicere, ne, quemadmodum qui assidue palæstricam exercent, palæstrici fiunt, ita tu fias ridiculus? Sensit vieregrius, raris lapsibus dandam esse veniam: cæterum quomodo error transit in habitum & consuetudinem, si immedicabile. Expedit autem, hæc Plistarchi interpellatione amico crebrius peccantes reuocare, ne peccandi colligant usum, & vitium trans

manfeat in naturam. Plutarchus in
acon.

M. Cato.

Qui in rebus ridiculis seriam ope-
ram ponerent, eos dicebat in seriis
ore ridiculos. Significans assuetos
ridiculis, ob habitum collectum, in
seriis negotiis ita se gerere, vt non
solum rideantur, sed etiam derideā-
tur. Plut. in Rom. apoph.

De Studio, Vide apoph. de Diligen-
tiâ.

De Sui cognitione. Vide apoph. Cogni-
tio sui.

De sumptibus super- uacaneis.

Diogenes.

Maxabat in hoc hominum insa-
niam, quod res pretiosas mini-
mo emerent, venderentque vilissi-
mas plurimo. Statuam enim tribus
centum millibus emi, quum fari-
e chœnix duobus æreis vœniret.
Statua nihil opus ad vitam, sine
vina viuere non licet. Conuenie-
nt igitur farinam multo statuis esse
cariorum. Philosophus pretia rerum
estimabat vsu naturali, vulgus æstima-
bat stulta persuasionem. Laërtius lib.
10.

Crates.

Cratetis celebratur ephemeris, ad
vinctum habens modum: Ponito coquo
inas decem, medico drachmam,
culinatori talenta decem, consiliario
num, scorto talentum, philoso-
pho triobolum. Notabat hominum
superbiam, qui in res honestas & cum
vitiis necessarias minimum sume-
re impendij, ad turpia prodigi. Laer.
6. c. 5.

Carillus.

Carillus vel Charilaus, rogatus
quid comam Lacedæmonij gestarent?
Carillus ex omnibus, inquit, ornatis
comæ est minimè sumptuosus. Brus. lib.
12. ex Plut.

Scopas.

Scopas Theſſalus ſtatuarum arti-
fex, demiranti cur in ædibus ſuis Ap-
pelles tantum haberet rerum ſuper-
uacanearum & inuſitatarum? Imò
his, inquit, ſuperuacaneis felices ſu-
mus ac beati, non illis neceſſariis.
Quum ea quæ ſunt vitæ neceſſaria,
ſint ſuaſte natura pretioſiſſima: ta-
men quia quotidiana ſunt, multiſ-
que communia, contemnuntur. Cæ-
terum, quanti ſint pretij, declarat ex
trema neceſſitas. quæ ſi incidat, qui-
libet libens omnes gemmas, aulæ
& aurum ſuum vno pane commu-
tet. Cætera magis ad oſtentationem
pertinent, quàm ad ſalutem. Eraſ. li.
6. apoph.

Herodes ſophiſta.

Viginti pueris ob virutem com-
pluribus in locis ſtatuas poſuerat.
Hac de re quum accuſaretur à Quin-
tiliis Græciæ præfectis, quod ſuper-
uacaneis impediis indulgere: Quid,
inquit, vobis incommodi eſt, ſi ego
ludo de ſaxis meis? Philoſt.

Leotychildas.

Quum cœnaret apud quendam,
cernebatque rectum domus ſum-
ptuoſo apparatu factum, ac lacunari-
bus ornatum, rogauit hoſpitem, num
ligna apud eos quadrata naſceren-
tur. Luxuriâ & ſuperuacaneum ſum-
ptum notans Plut.

Helioſabalus.

Emebat ſibi pretia rerum quæ men-
ſæ apparabantur, maiora quàm eſ-
ſent: hanc eſſe dicens conuiuio ore-
xim: quod magis illa iuuant, quæ plu-
ris emuntur, vt ait Satyricus. Aelius
Lampridius.

De Superbia.

Democrates.

Am ſenex, aſcendens in arcem A-
thenis perquam anhelofus: Idem
ſe facere dixit, quod vniuerſa ciuitas
Athenienſium ſoleret. Nempe ſe ma-

gnum quidem spirare, parùm autem valere. Stob. serm. 22.

Democritus.

* Desinere dicebat in malam infamiam, eum qui cum superiore contendit. Stob. cod. ser.

Aniſthenes.

Quum Platonis superbiam notare cuperet, fortè in pompa equum hincientem frementemq; aspiciens, ad Platonem versus, ait: Tu profectò meo iudicio præclarus fuisses equus, est enim equus animal superbissimū. Brus. c. 5.

Zeno Citiens.

In quendam circa formæ curam studiosiorem quàm deceret virum, quum imbricem lentè ac circumspicte transiret: Meritò, inquit, suspectum habet lutum, in quo non potest seipsum vt in speculo cernere. Laër. l. 7. c. 1.

Aristoteles.

Adolescentulum superciliis sublatiſ superbientem conspicatus, sed nul scientia præditum: Adolescentule, inquit, vtinam talis essem, qualis ipse tibi videris: qualis autem reuera es, tales fiant hostes mei. Ant. in Mel. par. 2. ser. 74.

Idem.

Cum animaduertisset sumptuosa chlamyde adscendentulum, se iactantem: Non desines, inquit, adolescentule ouis pelle gloriari? Ant. in Mel. cod. ser.

Socrates.

Interrogatus, quinam essent mechanici? respondit: Qui se similes spernunt. Sensit autem vir sapientissimus, eum nequaquam libero homine dignum esse, qui superbiens in re sua, alios præ se contemneret. Stob. ser. 22.

Idem.

* Apud superbiam (inquit) ceu apud malum figulum aut statuarium, peruersas rerum imagines videre est. cod. ser.

Idem.

* Dicebat aërem vtres distendere & superbiam homines stultos. Ant. ser. de superbis.

Idem.

Alcibiadem intuitus ob diuitias inflatum, & superbientem opibus prædiſque, in quendam ciuitatis locum duxit eum, in quo suspensa erat tabula terræ circuitum complexa. Iussit igitur Alcibiadem Atticam in ea requirere, quam vt inuenit, suam etiam prædia inspicere præcepit, quum cum Alcibiades nusquam esse picturam diceret: Cur igitur Socrates inquit ob illa superbis, quæ circa nullam terræ partem existunt? Stobæus ex Æliano.

Plato.

Quum aliquando conſcendiſſet equum, mox descendit, dicens, se vereri *μη̄ ἰππολυφία ληφθῆναι*, id est, ne equestri fastu corriperetur. Superbum animal est equus: & equitare quiddam habet magnificum, parumque philosopho dignum. Laërtius libro tertio.

Idem.

* Exhaustiendam esse dicebat e animis iuuenum falsam opinionem & superbiam sicut aërem ex vtriusque vitile quippiam infusuri exhausti sunt: secus enim inflatione & spiritu turgentes nihil admittunt. Anton. ser. de superbis.

Diogenes.

Suprà de Iocose dictis.

Aſopuſ.

A Chione rogatus, Quid facere Iupiter? Excelsa, inquit, deprimi extollit humilia. Brus. lib. 6. cap. 5. ex Stobæo.

Idem.

Comatulum iuuenem nimium affectato ornatu conspicuum intuitus Si te, inquit, tam exquisitè comas virorum gratia, planè ludis operantibus mulierum, iniquus es, aut improbus. Stobæus.

Chryſippus.

Infrà de Triumphis.

Phocionis uxor.

Interrogata, quamobrem ſola ex
liis in conuentu non geſtaret orna-
um aureum, dixit: Quoniam pro or-
amento mariti, virtus mihi ſufficit:
Iob. ſer. 72.

Archidamus.

Suprà de Arrogantia.

Epiſtetus.

* Nulla debes aliena præſtantia
loriari. Equus quidem elatus, ſi de
plo iactabundus diceret, Quàm ſum
gregius! foret utique id tolerabile.
At ſi tu dicas, Næ, equum egregium
oſſideo, nihil aliud quàm de bono
quo ſuperbis. Tuum autem quid
ſt? Nempe ſolus opinionum uſus,
quem ſi ſecundum naturam habue-
is tum gloriare: ita demum enim de
propria excellentia gloriaberis. In
Enchiridio.

Demonax.

Corporis curatores, ſui autem ne-
ligentes, probroſos eſſe exiſtima-
nt: & ſimiles iis qui domos quidem
curant, ſed domeſticos negligunt,
Max. ſer. 1.

Anonymus.

Laconem hoſpes quem pridie de-
linauerat, poſtridie ſtragulis mutuo
ſumptis ſplendide excepit. at ille ſtra-
gulis conculcatis, dixit: Propter has
neri ne ſtoreis quidem indormire
iuit. Lepide riſit illorum morem,
qui quàm ſint tenues, tamen affectant
videri diuites, corrogata aut condu-
cta ſuppelleſtile, quod maximè ſo-
lent in excipientibus hoſpitibus, in
nuptiis aut alioqui ſolennibus epulis.
Porro quum ineptum ſit oſtentare
ſuas diuitias: quanto magis ridiculum
eſt oſtentare ſuppelleſtilem alienam,
interdum ab uſurariis ſumptam? At
Lacedæmonij non ſolum oratores
regum, verùm ipſos etiàm reges ad
ſua phiditia inuitabant, eam fruga-
litate ſibi magno etiàm honori ſu-

turam exiſtimantes. Plutarchus in
Lacon.

Ageſilauus.

Menecrates, quidam medicus, quàm
deſperatæ quædam curationes ipſi
feliciter ceſſiſſent, populari adula-
tione dictus eſt Iupiter. Quo cogno-
mento vir ſuperbiſſimi ingenij oble-
ctatus cum Ageſilao ſcriberet, &
hac ſalutatione uſeretur: Menecra-
tes Iupiter, Ageſilao regi ſalutem: Rex
eius ſuperbia læſus literas non lætas
abiecit, & medico hunc in modum
reſcripſit, Rex Ageſilauus Menecra-
ti ſanitatem. Qua ſalutatione inſanum
hominem eſſe iudicabat, qui homo
fragilitati obnoxius ſuperbia tamen
elatus, diuinus ſibi honores tribue-
ret. Plut. in apoph. Lac. Elian. l. 12. de
Var. hiſt.

Demetrius Phal.

In hominum ſuperbum, & multo
faſtu turgidum, dicebat altitudinem
circumcidi oportere, ſenſumque re-
linqui. Bruſ. l. 6. c. 5.

Artabanus.

Diſſuadens Xerxem ab expeditio-
ne contra Græcos: Vides, ait, ut præ-
grandia animalia fulmine Deus fe-
riat, nec inſoleſcere ſinat: parua ve-
rò nihil lædat? Vides, ut magna sæpè
ædificia, magnæque arboris huius-
modi fulminum tela percuriunt? Gau-
det enim Deus, eminentia quæque
deprimere. Herodotus, & Bruſ. lib. 6.
cap. 5.

Alexander.

* Diuturno morbo afflictatus, ut
conualuit, negauit ſe deterius eſſe af-
fectum: admonuit enim nos (inquit)
ægritudo, mortales cum ſimus, ne
magnificè de nobis ſentiamus. Ant.
ſer. de ſuperbis.

Olympias.

Olympias Alexandri mater, cum
audiſſet longo tempore iam filium
ſepulchro carere, grauiter ingemi-
ſcens atque acerbiffimè plorans: O
fili, inquit, tu cum in deorum nume-
rum referri uolueris, & id perficere

summò studio conatus sis : nunc neq; illorum quidem , quorum omnibus mortalibus æquale & parius est , particeps fieri potes , terræ sepulturæq; . Et sic simul infortunium suum luxit , simul etiam fastum & inanem filij superbiam taxavit . *Ælianus lib 13. de Var. hist.*

Herodorus.

* Vides (inquit) eximia animalia ut fulminet Deus, neque suis opinionibus vri sinat : exigua verò faciliè fert. Vides etiam ut in maxima ædificia semper & celsissimas arbores celestia tela ingruant. Solet enim Deus eminentia quæuis castigare. Ideoque magnus quoque exercitus ab exiguo sternitur , cum Deus indignè ferens, aut metum hominibus iniicit, aut tonitrua, vnde in condignâ perditionem incidunt. Non sinit enim Deus alium præter se altum sapere. *li. 1. hist.*

Amphias.

Tharsius Amphias cum ex hortulano potens esset factus , & in amicum quasi degenerem nonnulla dixisset, mox subiecit : Scilicet & nos ex eisdem seminibus sumus. *Brufon. lib. 6.*

Phrynes.

Suprà de Fuco.

Tham.

Glorioso cuidam amatori , qui quum multa pocula sumpsisset commodato, diceret se velle illa confringere, atq; parare: Perdes, inquit, quod cuique proprium est Ambiguo sermone notans esse commodatitia. Poterat autem intelligi, si cõsentur, perire quod cuique poculo proprium est. *Eraf. l. 6. apoph.*

Philistion.

* Si videris, inquit, improbum in altum gradum euectum , magnisque opibus & fortuna exultantem, superciliiq; supra fortunam extollentem, eius celerrimam expecta mutationem : tollitur enim altissimè , ut

maiore casu ruat. *Anton. serm. de superbis.*

C. Sulpicius.

Vxorem suam repudiavit, eo quòd comam probè ornans , ex ædibus egressa esset, inquit : Lex tibi meo vnus præfinit oculos, quibus formam tuam approbos : his ornamenta totoparato, his esto speciosa: alius velle videri formosam , in suspitione & examine hæreat necesse est. Probè castigauit mores vxoris suæ Sulpicius, qui putauit ornatum vxoris eò spectare ut alius viris melius quàm marito placeat. *Eraf. l. 6. apoph.*

August. Caf. & Iulia F.

Iulia Cælaris Augusti filia immoderato vestitu superbiens, dum patrem adit frugalitati inseruientem , eum maximè offendit. At cum postero die honestiori vestitu induta patrem saltasset, Augustus dixisse fertur : Quatum in filia Augusti probabilior habitus, quàm hesternis? Cui respondit. Rectè quidem: sed hodie me patris, heri verò viri mei oculis ornauit. *Macrob. Satur. l. 2. c. 3.*

Iulia Augusti F.

Eadem cum vltra modum superbi ret omni corporis cultu, admonita quodam, ut se ad paternæ frugalitatis exemplum componeret, respondit, Pater obliuiscitur se Cæsarem esse, ego verò memini me Cælaris esse filiam. *Ibidem.*

Euagrius.

* Sciscitatus, quid esset superbi animus? respondit, Virtutis ventilitor, cisterna aquis destituta, diuersorum larum. *Anton. sermon. de superbis.*

Fo. Climax.

* Ut fures, inquit, solem detestantur, ira superbi modestos despiciunt. *Eod. serm.*

Idem.

* Dicebat difficile esse superbia seu inanis gloriæ dæmonem effugere: quicquid enim, inquit, molitus fueris, ut hanc detrahas, id ipsum erit

erius inanis gloriæ initium. Eodem
erm.

Pambo.

Pambo quidam apud Athanasium
um Alexandriæ esset, vidissetq; mu-
erem maximo vestitus apparatu su-
erbiæ flevit. At interrogatus,
ur tãtopere lachrymas effunderet?
espondit: Dux res sunt quæ me mo-
ent. Vna quidem, quæ est huius mu-
eris proditio. Altera verò, quòd e-
o qui nomen Christiani profiteor,
on tantum studeo placere Deo vitæ
inocentia, quantum hæc mulier tur-
iter placere cupit hominibus. Eccl.
ist. 1.3. c. 1.

*Vide apoph. de Ambitione, & Arro-
antia, audacia & fastu.*

fimi sapenúmero vilissimo vestitu
incedentes hominum ex eo laudem
superbientes venantur. Æl. lib. 9. de
Var. hist.

D. Hieronymus.

† Multò illa deformior est, in-
quit, superbia, quæ sub quibusdam
humilitatis signis lateat. Nescio enim
quòmodo turpia sunt vitia, cum vir-
tutum specie celantur. Idem super
Marcum.

*Vide apoph. de Ambitione
ex sordo.*

De Superstitione.

Crates.

Q Vum pro quodam supplicaret
gymnasij principi, procumbens
attigit coxam illius pro genibus: nã
supplices ex more genua continge-
bant. Indignãti gymnasiarcha: Quid,
inquit, an non hæc æquæ tua sunt, ac
genua? Notans obiter vulgi supersti-
tionem, qui certa membra certis re-
bus dedicavit: velut aurẽ memorię,
nasum irrisioni, genua misericordiæ:
quum hæc ad totum hominem perti-
neant. Laërt. 1.6. c. 5.

Socrates.

*Dicebat superstitionem superbiæ
tanquam parenti esse morigeram: Es
sanè omnis superstitiosus est super-
bus: nec sine superbia prodierunt tot
superstitiones, falsæ sententiæ circa
religionem & detestandi cultus à su-
perstitione inuecti. Stob. ser. 22.

Diogenes.

Suprà de Aqua lustrali.

Idem.

Cuidam vehementer superstitioso
ac lemurum laruarumque terroribus
obnoxio, necem ipsi minanti, dicen-
tique: Vnico istu tibi perfringam ca-
pur: At ego, inquit, si id feceris, tibi
sinister astans, vt contremiscas effi-
ciam. Significans, se mortuum etiam
illum terrere posse, à quo vivus con-

De Superbia & sor- dibus.

Socrates.

Q Vum videret Antisthenem, at-
tritam partem vestis semper in
onspectum protendere: Quin desis-
is, inquit, arrogantius superbiam
nam nobis prodere? Vidit philoso-
phus sapientissimus, Antisthenem
magis gloriari vestitu attritissimo,
quo laudem quærebat, quam alios
qui holoserico, vel auro etiam aut
argento vestiti in publicum prodire
consueverant, ab omni superbia alieni.
Laërt.

Diogenes.

Diogenes quum vidisset Olympia,
& Rhodiacos quosdam adolescentes
reciosos magnificisque vestibus a-
nictos, cum risu inquit: Hoc nihil est
preter factum. Deinde cum incide-
ret in Lacedæmonios laceris squalen-
tibusque tunicis amictos: Hæc, in-
quit, longè alia est superbia. Vidit
autem philosophus, superbium ani-
mum non semper splendido & orna-
tissimo vestitu elucere, sed in sordi-
bus etiam, dum homines opulentif-

temnebatur. Hic tamen affectus & plurimos habet, qui quum sint aduersus viuos feroces, aduersus umbras sunt formidolosissimi. Ibidem.

Idem.

E ficu quadam fructus decerpenti Diogeni, quum horti custos dixisset, Ex ita arbore ante paucos dies homo quidam se suspendit. At ego, inquit, illam purgabo. Arbitrabatur ille fore, vt Diogenes admonitus, abstineret à funesta arbore, quæ gestasset cadauer. At ille liber ab omni superstitione, nihilo impuriore fructus arbitrabatur. Laërt. l. 6.

Idem.

Suprà de Initiatione.

Diagoras.

Suprà de Sapienter dictis.

Pericles.

Quum vrgeret belli necessitas, Palladis ornamenta vendidit quadraginta talentis auri, & admirantibus ab illo rem sacrilegam admitti, respondit, Ex hostium manubiis posse illi reddi cultum nihilo deteriolem. Eras. Rot. l. 8. apoph.

Idem.

* Ad bellum profecturus, cum suã ipse triremen conscenderet, solis deliquium accidit, tenebræque obortæ in prodigium magnum tractæ omnium animos consternauerunt. Ibi Pericles cum videret gubernatorem ingenti timore captum, oculis eius chlamidem præterdit, percontatusque est, an horribile aliquid effectum aut portentum eo facto putaret? neganti, At quid interest, ait, inter istas & has tenebras? nisi quod maius est id à quo illæ sunt inductæ. Plutarchus.

Idem.

* Ægrotans, amico cuidam eum inuisenti, ostendit amuletum collo sibi circumligatum à mulieribus, addens pessimè se affectum esse qui talè stultitiam in se amisisset. Plut. in Pericle.

Agefilau.

Agefilau rex quum adstantem aræ Palladis, cui apud Spartanos aræa delubro χαλκείοισιν cognomen est, vt bouem immolaret, mormordisset pediculus, non auersus est, sed arreptum palâ omnibus occidit: Per deos, inquit, equidem insidiatorem occidâ vel in ipsa ara, videlicet delectauit animum nec inepto pudori, nec superstitioni obnoxiam. Plut. in Lac.

Demonax.

Accusatus, quod nunquam sacrificasset Mineræ: Nunquam, inquit, existimaui illi meis victimis opus esse notans ineptam vulgi superstitionem, qui putabat deos hostiarum nidore delectari. Erasmus libro 8. apophthegm.

Idem.

Cuidam dicenti, Eamus in Æsculapij templum ð Demonax, pro filii salute deprecaturi deum: Ad eone inquit, surdastrum existimas deum vt nos nisi in templo non sit auditurus? Eras. l. 8. apoph.

Lycurgus.

Cum Thebani consulerent Lycurgum de sacrificio luctuque quem illi Leucotheæ solent facere: Si, inquit, deam esse creditis ne lugeatis: sin hominem ne vt deæ rem diuinam faciatis. Mirè taxauit Thebanorum ritus secum pugnantes. Non enim conuenit simul lugere & sacrificare: hoc est ab ea petere opem, quæ ipsa sit incalamitate, ac lugenda. Plutarch. in Lac.

Leorychidas.

Cum portæ Leorychidi proxima clauem draco circumuolutus esse complexus, idque augures affirmarent esse portentum: Mihi, inquit, nunquam videtur: sed si clavis fuisse circumplexa draconem, portentum erat. Lepidè irrisit hominum superstitionem, qui terrentur his quæ casu nec præter naturâ accidunt. Hunc mortalisingenij morbum alunt augures, aruoli, aruspices ac diuini. Verum

rùm ubi quis præter rectum & honestum instituit nefaria consilia, sum oportebat horrere portentum, & aliquid mali sequiturum expectare. Plutar.

Idem.

Philippus quidam erat proficiens Orphei mysteria, & his alios initiare solitus: is quum esset extrema paupertatis, tamen apud Leotychidâ dicebat eos qui apud ipsum Orphei saceris initiati essent, post obitum fore beatos: Quin igitur ô demens, quàm cœcissimè vitam abrumpis, ut desinas infelicitatem tuam ac inopiam deplorare? O animum ab omni superstitione liberum. Post hanc vitam felices erunt, qui piè iustèque vixerint, non qui fictis ceremoniis fuerint initiati. Hoc persuasum erat Lacedæmoniiis, qui hîc piè vixissent, eos ab bitu fieri diuos Plut. in Lacon.

Ephaminondas.

* Cùm aliquoties ad hostem cum copiis accederet, & tonitru extitisset, interrogantibus suis quid significari à tonitru putaret, respondit, superstitionem eorum irridens, deum attonitos reddidisse hostes, stuporemque eis iniecidisse, qui cùm propè apta loca essent, iniquo loco castra penetrant. Plutar. in apoph.

Annibal.

Rex Prusias cùm apud eum Annibali exulâti pugnare placeret, negavit se audere, quòd exta prohiberent. In tu, inquit, caruncula vitulinæ avis quàm imperatori veteri crederet? Cicero lib. 2. de Divinatione.

Lucullus.

Quum in Armenia cum decem milibus armatorum & mille equitibus luerus Tigranem sederet, centum & quinquaginta hominum millia habemin exercitu pridie nonas Octobris, quo die prius Scipionis copiarum fuerant, quodam admonente, quòd Romani diem illum ut nefastum inauspicatum metuerent: Ergo, inquit, hodie alacriter pugnemus, ut

hunc quoque diem ex nefasto festoque Romanis hilarem & auspiciatum reddamus. Plutar. in Rom. apoph.

M. Crassus.

M. Crasso cōsiliario cum Parthis, exta è manibus deciderunt, hoc tum ceteris ut inauspicatum interpretantibus ac prælium dissuadentibus: Huiusmodi, inquit, incommoda multa nobis senectus adferret: arma tamen nunquam è manibus mihi ceciderunt. Plutar. in Crasso.

M. Cato.

Verus illud Catonis admodum scitum est, qui mirari se aiebat, quòd non rideret aruspex aruspiciem, cùm vidisset. Quora enim res quæque evenit, prædicta ab illis? aut si evenit quippiam, quid afferri potest cur non casu evenit? Cicero lib. 2. de Divinatione.

Alphonsus.

Cùm triumphalem currum ascenderet, non desuerunt qui admonerent, ut triumphantium more vultum minio illiniret. Verum rex cùm hoc contemneret, dixisse fertur, minium Baccho soli convenire, qui non solum triumphi, sed vini etiam repletor extitisset. Anton. Panor. de reb. gest. Alphonsi.

De suspitione vitanda.

Lysander.

Mitem qui de via deflexerat, castigavit. Ei dicenti, ad nullius rei rapinam se ab agmine recessisse, ne speciem quidem, inquit, rapturi præbeas volo. Eras. l. 6. apoph.

Casar.

† Tum suspitione quàm crimine bonos carere oportere dicebat. Tranquillus.

Phocion.

Athenienses cùm ex oraculo intellexissent, in civitate unicum tantum esse virum, qui cunctorum sen-

rentiis aduersaretur, populus vociferans, iubebat illum statim inquiri vt occideretur. Phocion autem cum varias suspiciones esse in viros bonos intelligeret: Ego sum ille, inquit, de quo dixit oraculum. Et hæc quidem ideò dixit in summo constitutus periculo, ne suspicio ad innocentem aliquem deuolueretur. Plut. in Græc. apoph.

Æschines.

Infrà de Temperantia.

Olympias.

Olympias quæ accepisset Alexandrum filium (vt alij Philippum maritum) adamare se minam, à qua putabatur amatoris venenis corruptus, accersit ad se mulierem: quumque præter insignem formam comperisset in ea mores liberales, & ingenium egregiè dextrum: Valeat, inquit, qui te insimulant veneficij. Nã tute quidè pharmacum in te ipsa ac philtrum habes. Erasmi lib. 6 apoph. ex Plut.

DE TACITVRNITATE.

Cleantes.

VM quidam ad tacentem Cleanthen dixisset, Tu quid taces? atqui iucundum est cum amicis confabulari. Iucundum quidem, respondit Cleantes: sed quo iucundius est, eò magis in hoc amicis oportet concedere. Stob. serm. de Taciturnitate.

Apollonius.

* Annitendum esse dicebat, & quidem sedulo, vt nihil indecens loquamur. Est enim, inquit, viri planè imperiti, non posse tacere, & quæ non decet efferre. Eod. serm.

Diogenes.

* Ad quendam qui se philosophiam profitebatur: interrogabat verò con-

tentiosè dixit: Vah, miser, cur id quod optimum est in vita philosophi corrumpis, & verbis aude te philosophum iactare? Ibidem.

Aristoteles.

* Quidnam in vita difficillimè esset, sciscitatus, respondit, Tacere que dicenda non sunt. Sto. ser. de arcanis.

Idem.

* Interrogatus, quamobrem cum alios doceret loqui, ipse taceret? dixit, Nempe eos quidem ipsa non fecerit, cultros autem acuit, Ant. & Max. serm. de taciturnitate.

Theophrastus.

* Iuuenem in conuiuio tacentem, animaduertens, dixit: Si imperitus taces, peritus es: sin verò peritus, imperitè taces. Eod. serm.

Democritus.

* Cum animaduertisset, quendam multa imperitè disputantem: Hic, inquit, non dicendi peritus mihi videtur, sed omnino tacendi imperitus. Eod. serm.

Demosthenes.

* Quum adolescens multas nugæ effutiret inter pocula, nec tacere vellet: Adolescens, inquit, quomodo non didicisti tacere ab illo à quo didicisti loqui? Ibidem.

Plutarchus.

* Nemini, inquit, dixeris quod vt taceri. Quomodo enim ab alio postulabis silentij fidem, quam tute tibi non præstitisti? Item, Tacere non scilicet sicim prohibet, teste Hippocrate, sed tristitiam quoque & dolorè. In silentij neminem, sermonis plurimo pœnituit. Itè, Taciturnitas vbiq. tutum ornamentum est iuueni. In Mora

Basilium Magnus.

* Dicenda tacendaque nosse debemus: non enim diuina omnia linguæ verbis explicanda sunt, ne meticut oculus totum solem intueri volens, id etiã quod habet luminis perdat. Ant. & Max. ser. de taciturnitate.

Vide apoph. de arcanis, breuiloquentiæ garrulitate, lingua, & silentio.

De temeritate.

Demonax.

Aliquando in balneis cum refur-
geret ingredi aquam feruentio-
rem, & alius illum appellaret meti-
culosum: Quid, inquit, an hoc pro pa-
tria passurus essem? Sentiens, temerita-
tis esse, non fortitudinis, subire pe-
riculum, nisi ob causam grauem &
honestam fiat. Eras. l. 8 apoph.

Demosthenes.

Quum Athenienses gestirent Har-
palo ferre suppeticas, iamque in Ale-
xandrum armarent, derepentè appa-
ruit Philoxenus, què Alexander ma-
ritimis negotiis præfecerat. hinc quum
populus metu attonitus consulesce-
ret, Quid facerent, inquit Demosthe-
nes, si solem videant, qui non possunt
obtueri lucernam? Ita populo teme-
rarios motus exprobrauit. Eras. lib.
4. apoph. ex Plut.

Antigonus.

Cum audiisset filium in extraor-
dinario cõstito ab hostibus interfe-
ctum esse, nil aliud dixit, quàm: Serò
nimis interisti, mi fili, qui tam teme-
rè in hostes te conieceris, neque tua
salutis, nec monitorum minorum me-
mor. Sensit vir prudentissimus, eum
merito perire, qui nec suæ salutis,
nec bonorum virorum monitorum
nemor, temerè in periculum se
conicit. Eras. in Declamatione de
morte.

Fabius Max.

Audiens Minutium collegam, qui
eliciter nonnullos hostes iam deie-
erat, multum laudari, ait se magis
secundam Minutij collegæ fortu-
nam, quàm aduersam pertimescere.
Sentiens, illius temeritatem pericu-
losissimam esse Reipub. quam si re-
um successus attolleret, in extremum
discrimen adducturam vniuersum
opulum Romanum: sed aduersis
sibus futuram moderatiorem.
Plutarch. in Roman. apoph.

Idem.

Minutius, quum Fabium tanquam
cunctatorem in senatu insinulasset,
quod præ timore pugnam delecta-
ret, partitusque esset cum Fabio co-
pias, eoque inuito prælium cum An-
nibale iniisset: Ita est, inquit Fabius,
non celerius quàm timui, deprehen-
dit fortuna temeritatem. Brus. l. 3. c.
16. ex Plutarch.

Scipio Africanus.

Dicere solebat, in re militari tur-
pe verbum esse, Non putaram: quod
alio in rebus interdum locus datur,
malè instituta posterioribus consiliis
melioribus corrigere: cæterum quæ
ferro peraguntur, ea non oportere
temerè aggredi, quod hic error ferè
est inemendabilis. Idem dictum lo-
cum habet & in his, quæ semel facta
mutari non possunt: vt in ducenda v-
xore, in sacris ordinibus. Plut. in eius
vita.

Augustus Cæsar.

Eos qui leuem ob causam pericu-
lis se exponerent, similes aiebat esse
aureo hamo piscantibus: qui plus dâ-
ni amisso semel hamo acciperent,
quàm multarum capturarum lucro
posset reparari. Fulgos. lib. 7. cap. 2.

Philo.

* Quæ absq. ratione fiunt, inquit,
omnia sunt turpia: quæ verò cum ra-
tione, omnia decora. Item, Citra do-
ctam contemplationem nihil decorè
fieri potest. Sciëntia enim à bono cõsi-
lio nascitur: at inconsulta temeritas
malorum omnium scaturigo est. Itè,
Meditatio sera lucrū non habet, & in
exitu rei inutilis est pœnitudo. Ant-
fer. de temerario consilio.

De temperantia.

Pythagoras.

* Quibus, inquit, ab corpore so-
lutus non egebis, illa omnia cõ-
temnes: & quibus etiam defuncto erit
opus, illis tibi vacanti, deos adiutores

precibus aduoca. Stob. serm. de temperantia.

Antisthenes.

Voluptatem in tantum execrabatur, ut diceret se malle insanire, quam voluptate affici. Insaniam aufert medicus, voluptas quum æquè mentem cripiat homini, vix sanabile malum est. Laert. lib. 6.

Democritus.

Dicebat, Cœnas lautas & sumptuosas suppeditare potest fortuna: at cōtrà faciles, & quæ sufficiant necessitati, temperantia Stob.

Idem.

* Optimam dicebat homini vitam agere animo ut plurimum lato, rarissimè tristi: quod fieri poterit, si voluptates nō in peritibus rebus locentur. Stob. ser. de temperantia.

Idem.

* Mensam preciosam fortuna (in quiebat) apponit, frugalem & contētam temperantia. Item, Patris temperantia, optimum liberis præceptum. Item, Temperantia quæ iucunda sunt, auget, & voluptatem maiorem facit. Eod. ser.

Socrates.

* Dicebat oportere voluptates nō ex aliis, sed ex nobis ipsis aucupari: corpus autem ut decet præparatum & compositum esse volebat. Item, Nulla re indigere, Deo esse: quā paucissimis autē, Deo proximum. Item, interrogatus quibusnam rebus maxime abstinendum esset? respondit, Turpibus & iniustis voluptatibus. Sto.

Alexander.

* Quum quidam eum hortarentur ut Darij filias & vxorem forma præstantes spectaret: Turpe futurum dixit, eos qui vicissent viros, à mulieribus vinci. Curtius.

Socrates.

* Frugalem & rebus suis contentum animi habitum similem esse dicebat vix breui & amœnæ: multum enim gratiæ & parum laboris habet. Laertius.

Idem.

* Querenti, quis ditissimus esset? paucissimi contentus, respondit. Virtus enim suis rebus contenta nauræ opulentia est. Stob.

Pythagoras.

* Temperantiam robur animæ esse dicebat. Hæc enim animæ passionum expertis lumen est. Laert.

Diogenes.

* Indignum esse aiebat athletas & cirharædos vêtre & voluptatibus superiores esse, hos vocis & illos corporis gratia: propter temperantiam verò neminem ista contemnere. Laer.

Crates.

* Cùm in forum incidisset, alios ementes, vendentes alios contemplatus: Illi, inquit, quòd rem inter se cōtrariā agunt, se beatos iudicant, at ego me, quòd vtriusque tum emendi, tum vèdendi sum immunis, Sto. & Laert.

Antiphon.

* Qui turpia, inquit, neque cupiuit, neque attigit, is non est temperans. Nihil enim existit à quo sibi temperauerit, ut modestus & temperans dici mereatur. Stob.

Isaïus.

* Sacrificium maximum iudicabat, vitam quotidie molestam & temperantem præstare. Stob.

Iamblichus.

* Temperantia, inquit, cùm exterminet à nobis quicquid imperfectum & perturbationibus obnoxium reperit, quomodo non perfectos nos redderet? Quod autem ita se res habeat, vel ex Bellerophontis fabula cognoscet, qui cum temperantia auxiliatrice, Chimæram, id est belluinum, a grege, ferumque voluptatum genus omne confecit. Item: Bona illa moderatio, qua voluptates intra certos limites coercentur, familias simul & ciuitates secundum Cratetis sententiam, conseruat: imò ad deorum naturam propius iam accedit. Quam obrem Perseus ad summam temperantiam laudem aspirans, duce Minerua

ua, Gorgonis caput, cupiditatem nimium quæ deorsum in materiam trahit, & saxeos efficit homines, stolidis affectibus repletos amputavit. Ex epist. de temperantia apud Stobæum.

Plato.

† Téperatis hominibus, inquit, lex est Deus. Intéperatis verò voluptas.

Seneca.

† Magna pars voluptatis est, benè moratus venter. Epist. 114.

Anonyma.

* Temperantiam esse dixerunt animæ partium mutuam consensionem. Imperium in voluptates, vniuersale cognomen omnium virtutum; utem, vocarunt eam Columnam fortitudinis, galeam contra lasciuiam, oculorum aurigam, benevolentiam custodem, cogitationum circumscriptionem, luxuriæ castrationem, efferuescentis animi hostem, opera turpia impediètem, continentiam promotricem, cordis consiliariam, precum & votorum directricem. Stob. ser. de temperantia.

Demosthenes.

Nullum homini malum accidere posse affirmabat, qui sapientiæ fundamenta temperantiam & continentiam iecerit. Stob. ser. de temper.

Aeschines.

Temperati viri vitam tam puram tamque sinceram esse oportere dicebat, ut ne turpitudinis quidem suspicionem de se præbere possit. Stob. eod. serm.

Agésilas.

Quòd ad corporis curam attinebat, nulla in re melius habebat, quàm hi quibuscumque vivebat: à saturitate quidem & crapula in totum abstinentis: somno verò sic utebatur, non ut ille dominaretur, sed ut seruire negotiis: aduersus æstum autem & frigus sic erat instructus, ut quatuor anni temporibus vnica tantum veste vteretur: Cæterum quum in tentoriis inter milites ageret, velut vnus quilibet è numero, nihilo meliorem

culcitram habebat quàm cæteri. Illud assidue habens in ore: Principis esse, non mollicie deliciisve, sed temperantia ac fortitudine priuatis hominibus antecellere. Plut. in Lacon. apophth.

Vide apoph. de Abstinentia, Continentia, Cognitione sui, Frugalitate, Sobritate & tranquillitate animi.

De temporum ornatu.

Stratonicus.

Versans apud Malissam, quum videret in tēpla multa homines paucos, stans medio foro, clamavit, Audite tēpla. Eras. l. 6 apoph. ex Athen.

Phryne.

Delphis Venerem auream dicavit, eam videns Diogenes, ascripsit elogium: Ex Græcorum intemperantia. Arguebat enim Græcos supra modum libidini deditos esse, quòd scortum è turpi quæstu tantum auri collegeret. Laer. l. 6.

Alexand. Sever.

In templis argenti minimum, auri ne guttulam quidem aut bracteolam posuit, subinde repetens illud Perisianum:

Dicite pontifices, in templis quid facit aurum? Lampridius.

De tempore, & eius iactura.

Thales.

Sciscitatus, quidnam in tota rerum natura esset sapientissimum? respondit, Tempus, inuenit enim omnia. Laer. l. 1. c. 1.

Bias.

Dicere solitus erat, vitæ tempus ita metiendum, quasi & diu & parum visuri simus. Laer. l. 1. c. 6.

Democritus.

Dixit pretiosissimum impendium esse tēpus, πολυτελέστατον ἀλλά μαχαρίον.

Plur. in vita Antonij hoc dictum compluribus tribuitur.

Anaxagoras.

Percontanti, an Lampfaceni montes aliquando mare futuri essent? Anaxagoram respondendo ferunt: Ita sanè, nisi tempus defecerit. Brus. lib.

Aristippus.

† Hortabatur suos, vt neque præterita torquerent se, neque ob imminencia Id enim animi benè constituti esse signum, & hilaris cogitationis argumentum. Iubebat autem in diem animum intendere, & diei illam duntaxat partem, qua quisque quid ageret, aut cogitaret. Solum enim aiebat præsens in nostra manu positum, non præteritum, neque futurum. Illud enim abiisse: hoc an aduenturum sit, incertum esse. Aelian. li. 14. de var. hist. c. 6.

Zeno Citiens.

Aiebat, hominibus nihil magis de esse quàm tempus, longè dissentiens ab iis, qui honam vitæ partem perdunt somno, temulentia, nugis & alea, quasi multum temporis superstit homini. Laer. l. 7. c. 1. Stob.

Theophrastus.

Habebat semper in ore, nullum esse sumptum pretiosorem tempore. Solum enim hoc recuperari non potest, & tamen vulgò nihil habetur vilius tempore. Laer. l. 5.

Simonides.

Interrogatus, quantum temporis vixisset? Tempus quidem, inquit, exiguum, annos autem multos. Stob. serm. 96.

Plinius maior.

Quum recitatore quiddam perperam pronuntiantem amicorū quispam reuocasset, & vt repeteret coegisset: Quid, inquit, an intellexerat? quū ille annuisset: Cur ergo, inquit, reuocabas? Decem amplius versus ista tua interpellatione perdidimus. Tanta erat parsimonia temporis. Eras. l. 8. apoph.

Idem.

Nepotem suum ambulante videntem, obiurgauit. Poteras, inquit, has horas non perdere. Nam qui lecticā vehebantur, aut recitante audiebant, aut si libuisset aliquid etiam annotabant, aut dictabant aliquid, quorum nihil licet ambulanti. Ibid.

M. Caro.

Suprà, de Navigationis periculo.

Cicero.

Quum accusator Milonis, ex argumento temporis colligens Clodio à Milone stratas insidias, subindè rogaret, quo tempore occisus esset Clodius? Cicero respondit, Serò, voce ancipiti significas, è Republica fuisse futurum, si Clodius multò antè fuisset interfectus. Erasmus libro 3. apophth.

Tempori inseruiendum esse, pete ex apoph. de Decoro.

De testimonio, & testibus.

Socrates.

EOS qui multitudini imperitæ fidem habent, aiebat perinde facere, ac si quis tetradrachmum vnum contemnens reiceret, & aceruum è similibus congestum probaret, reciperetque. Cui non fideres soli, ei nihilo magis fidendum est in turba similibus. Nec enim refert quàm multi sint, sed quàm graues. Nummus adulterinus etiam in quamuis magno aceruo adulterinus est. Hoc aduersus turbam testium, & indocti vulgi iudicia. Eras. ex Laer. l. 2. c. 5.

Crassus.

Quum Silius testis læsisset Pisonè reum, cui Crassus aderat, prolatò crimine, quod se in eum dictum audisse dicebat: Potest fieri Sile, inquit Crassus, vt is vnde te audisse dicis iratus dixerit? Annuit Silius. Potest etiam, inquit, fieri, vt tu nõ rectè intellexeris. Cùm id quoque toto capite annuis-

annuisset Silus, vt se Crasso daret, sub
recit Crassus: Potest etiam fieri, vt om-
nino quod te audisse diis nunquã
iudieris. Hoc adeò præter expecta-
tionem, vt Silum testem omnium ri-
us obrueret. Eras. l. 6. apoph.

Nero.

Inter Neronem & Thraseam, gra-
tes intercedebant inimicitia, verùm
quidam multa criminosè in ætanti de
Thrasea, dicentique, causam ab illo
erperam esse iudicatã, obstiruit Nero
exclamans: Vtinam me tam Thrasea
liligat, quàm est iudex reus & æ-
quus. Hostis hosti testimonium per-
hibuit de fama periclitanti, nullum
utem grauius testimonium, quàm i-
mici de inimico Eras. l. 6. apoph.

Plautus.

† Pluris est oculatus testis, quàm
uriti decem: Qui audiunt audita di-
ūt, qui vident planè sciūt. In Trucul.

Anonymus.

Suprà de Innocentia.

De tormentis & quæ- stionibus.

Perses.

Negauit tormentis opus esse ad
explorandam rei veritatem: vi-
o enim id rectius fieri dicebat. Sen-
it autem vir prudentissimus, tantam
esse vini immodicè sumpti potetiam,
t proferat ea, quæ crudelissimis tor-
mentis ex homine sobrio elicere non
possis. Vide prouerbum apud Eras-
mum, In vino veritas.

Anonyma.

Poppea, quæ prius adultera Nero-
is, mox repudiata Octauia mariti po-
ens facta, subornauit quendam ex
Octauiz ministris, qui ei seruilem a-
norem obiceret. Ancillis Octauiz
id quæstiones pertractis, quædã cru-
iatu vitæ falsis annuerunt, quædam
perstiterunt dominæ suæ sanctitatẽ
prædicantes. Ex his vna instanti Ti-

gillino respondit, castiora esse Octa-
uiz muliebria, quàm os eius. Erasmt.
.6. apoph.

Cicero.

† Sæpe etiam quæstionibus resisten-
dum est, quòd & dolorem fugientis
multi in tormentis ementiti persæpè
sunt, morique maluerunt falsum fa-
tendo, quàm inficiando dolere. Mul-
ti etiam suam vitam neglexerunt, vt
eos qui his cariores quàm ipsi sibi ef-
sent liberarent. In Partit.

Anaxarchus.

Suprà de Fide seruanda,

De tragœdia.

Socrates.

Cvm videret in imperio triginta
Tyranorum multos summæ exi-
stimationis viros interfici, & locu-
pletissimos quosque grauissimis sup-
plicis per insidias circumueniri, di-
xisse fertur ad Antisthenem: Nun-
quid te pœnitet, quòd in vita nihil
magnum neque spectabile consecuti
simus: quemadmodũ videmus in tra-
gœdia describi monarchas, Atreos
illos & Thyestas, & Agamemnones
& Egisthos? Nam illi obruncati in
Tragœdiis taxantur, & mala fercula
cœnasse vbique produntur. Nemo
verò poetarum eò progressus est au-
daciæ & impudenciæ, vt porcum ma-
ctatum in Drama introducat. Elian,
l. 2. de Var. hist.

Gorgias.

Dicebat, Tragœdiã esse deceptio-
nem, qua qui alterum decepisset, &
qui deceptus esset, sapientior foret
eo qui nõ esset deceptus. Fallit quip-
pe tragœdia, dum tractat rem fictã:
sed adeò concinnè, vt verissima esse
videatur. Iustior autem videtur ille,
qui fallendo hominibus prodest: &
sapientior est, qui per fabulas confi-
ctas discit, quid turpe, quid ve sit ho-
nestum. Plut. de audiendis poetis.

Hippodromus sophist.

Suprà de leæionis deducto.

De tranquillitate animi.

Socrates.

Interrogatus, qui sine perturbatio-
ne uiueret? Qui, inquit, nihil sibi
consciunt mali. Ant. in Melissa, part.
2. serm. 77.

Bion.

Percontanti quis esset maximè an-
xius? Qui in maximis, inquit, rebus
cupit esse fortunatus. Is enim mille
curis distorquetur ut ass- quatur ar-
dua, & assequutus æquè torquetur
ne amittat. l. 4. c. 7.

Crates.

Dicebat, se pro patria habere glo-
riæ neglectum, & paupertatem, in
quæ nullū ius haberet fortuna. Aie-
bat item, se Diogenis ciuem esse, qui
nullis inuidiæ patebat insidiis. Opes
enim ac nomine splendor conciliant
inuidiam Laer. l. 6.

Idem.

* Quom Nicodromū citharædum
irritasset, cæsus in faciem est. Chartu-
lam itaque imponens fronti inscrip-
psit, Nicodremus faciebat. Laer.

Idem.

* Quom Thebis à principe gymna-
sij flagris cæsus esset, ac pede traher-
etur ridebat, dicens ex poeta versu-
culum: Protractum pedibus detruisit
limine sacro. Laert.

Democritus.

* Tranquillum futurum non mul-
ta agere oportet, inquit, neque pri-
uatim, neque publicè: nec omnia quæ
ad fuerint supra facultatem & naturā
suam sibi sumere: sed tantam sui cu-
ram habere, ut quamuis præsentem
fortunam, & quicquid opinio desi-
derat suppeditaturam, declinet, ac
non plura assumat, quàm quibus fe-
rendo est. Malis enim commoditas,
tutior est quàm eius magnitudo. Sto-
bzus ser. 101.

Aristippus.

Validissimis argumentis & sermo-
nibus usus, hortabatur, neque de præ-

teritis curam postea suscipiendam,
neque de futuris antea. Id enim ani-
mi bene constituti signum esse, & hi-
laræ cogitationis argumentum. Lu-
bebat autem in diem animum inten-
dere: & diei illam solummodo par-
tem, qua quisque quid ageret, aut
cogitaret. Solum enim aiebat præ-
sens in nostra manu positum, non
præteritum, neque instans. Illud e-
nim abiisse, hoc an euenturum sit, in-
certum esse. Ælianus lib. 14. de Varia
historia.

Diogenes.

Illud dixisse fertur, Quòd fortu-
næ apponeret animi fiduciam, legi
naturam. affectibus ratione, eo quòd
his tribus paretur & seruetur homi-
num tranquillitas. Laer. l. 6.

Sulpo.

Ei in somnis visus est Neptunus fi-
bi iratus, quòd non immolasset heca-
tomben, quemadmodum mos erat.
At philosophus nihil perturbatus, re-
spondit, Quid ais Neptune? Itane ve-
luti puer huc uenisti cum tua queri-
monia, quòd pecunia mutuo sumpta
non expleuerim nidore ciuitatem?
Atqui pro rei familiaris modulo sa-
crificauit tibi aquas aliquot. Ad hæc
arridens Neptunus, visus est illi por-
recta dextera dixisse: In tuam gra-
tiam ingentem aquarum prouentum
largiar ciuitati Megarensium. Quod
& euenisse tradunt. Laertius libro 2.
cap. 3.

Plutarchus.

* Commodissima est, inquit, tran-
quillitas, cum ad alia, tū ad scientiam
& prudentiæ exercitationem: non
cauponariam & forenses dico, sed
magnam illam, quæ Deo simile red-
dit sui participem. lib. de tranquilli-
tate animi.

Phocion.

Dicere solebat, Multò satius esse
humi cubantem uiuere, ac bono quie-
tòque animo esse, quàm perturbatū
in aureo lecto. Stob. sermon. de Pru-
dentia.

Vide apophth. de Felicitate, Constantia, patientia, fortitudine, temperantia, &c.

De tristitia.

Socrates.

Rogatus, quomodo quis vitam tristitia vacuam degeret, respondit, fieri non posse, ut qui in civitate aut familia habitat, & hominibus conuersatur, non aliquando tristetur. Ant. & Max. ser. de dolore & tristitia.

Plutarchus.

* Ut thoraci tunicam, ita tristitiæ nentem & rationem inducendam esse dicebat. Item, Viam planissimam ligendam, vitam verò tranquillam. Ibid. ser.

Choricius.

* Immoderate gaudium sepius a dolore exire decebat: & immodice voluptas (inquit) accersitam sibi tristitiam producit. Ibid.

Epictetus.

* Si vis, inquit, tristitia vacare, quæ vitæ sunt sic æstima, veluti iam accidissent. Item, Sapit qui non tristatur propter absentia, sed gaudet præsentibus. Item, Percontatus, quomodo quis hosti tristitiam excitare possit, respondit, Si ita seipsum comparat, ut quàm optimè vivat. In Enchirid. & dissertat.

Pasidippus.

* Nullus hominum (inquit) sine tristitia vitam transegit, neque fortuna is ad finem usque mansit. Anton. & Max. ser. de tristitia.

Vide apophth. de dolore, luctu, molesta, &c.

De triumphis.

Qu. Seruilius.

Virtus Seruilius, vir inter optimates clarus, indignabatur Pöbulo concessum triumphum: atque eum milites complures obsistebant,

ne triumphus ageretur, non quòd inviderent Pompeios, sed munera quædam poscebant, quasi largitionibus ab ipsis esset emendus triumphus, alioqui milites minabantur, se direpturos pecuniam quæ in triumpho ferretur: eoque Seruilius Glauciæque suadebant, ut eam potius inter milites divideret, quàm diripi sineret. Verùm ubi Pompeius respondit, se citius omissurum triumphum, quàm militibus blanditurum: simulque laureatos fascis eis obiecit, ut illinc inciperent direptionem: Nunc, inquit Seruilius, te Pompei verè magnum video, dignumque triumpho. Non iudicabat esse speciosum triumphum nisi qui citra ambitum, citraque largitiones bene factis redderetur. Plut. in Rom. apoph.

Chryssippus.

Cùm in triumpho C. Cæsaris oppida eburnea fuissent circumacta, ac paucis post diebus in triumpho Fabij Maximi lignea deportarentur, Chryssippus ludens, dixit eas esse thecas oppidorum Cæsaris. Solent enim res pretiosæ ligneis thecis muniri. Brus. li. 5. ca. 5.

De trophæis.

Stratonicus.

Cum apud Sicyonios vicisset adversum se cithara certantes, cõsecrauit in Æsculapij templo trophæum, cum hac inscriptione: Stratonicus à malè cithara canentibus. Athenæus.

Epaminondas.

Cùm Chabrias circa Corinthum paucos Thebanos sub mœnibus avidius pugnantes prostravisset, atque ob id trophæum erexisset, Epaminondas deridens hominem dixit: Hic sanè decebat, non trophæum, sed Hecateum erectum esse. Veteres enim ante portas in triuiis cõgruenter Hecates imaginem statuere solent, vel ad indicandam viam, vel in

gratiam sepulcorum. Plutarch. in apophtheg.

vitam suauissimè degant. Laertius libro 6.

De tyrannide.

Bias.

ROgatus, quòdnam esset ex animalibus perniciosissimum? Syluestrium, inquit, tyrannus: domesticorum, adulator. Plut.

Solen.

† Qui apud tyrannos autoritate pollerent, eos calulis similes aiebat. Ut enim illi interdum maiorem numerum, interdum minorem significant: ita & tyrannos horum quemque; prout libitum fuerit, aliquando illustrem, & inclytum, aliquando obscurum habere, & ignobilè. Laer. l. 9. c. 2.

Thales.

Sciscitatus, quid difficile vnquam vidisset? Tyrannum, inquit, senem. Plutarch.

Democritus.

Cùm apud Dionysium quæreretur quod artis genus esset optimum: Ex quo, inquit, Athenienses statuas fecerunt Harmodio & Aristogitoni. Quo ostendere voluit, tyrannos è medio tollendos esse: & his qui eiecissent ex ære statuas erigendas esse, more Atheniensium. Laertius libro nono. Idem tribuitur Diogeni à Laertio, libro 6. & Antiphonti oratori à Plutarcho.

Diogenes.

Percontanti quo pacto Dionysius vseretur amicis? Ut vtribus, inquit: plenos suspendit, inanes abiicit. significans à tyranno diuites occidi, pauperes negligi. Laer. li. 6.

Idem.

Dicebat, Cæteris mortalibus quibus res sunt prosperæ, vita iucunda est, mors odiosior: rursus infelicibus vita grauis est, mors optabilis: at horum vtrumque tyrannis est molestius. Siquidem vt viuunt insanis iis qui mortem vehementer optant, ita mortem perinde metuunt quasi

Xenophanes.

Dicebat, Cùm tyrannis congregiendum esse aut incundissimè, aut minimè. Nihil est violentius aures tyranni, ait Satyricus. apud bonos etiam principes admonendi libertas verbis placidioribus est temperanda. Id qui non potest, abstineat ab illorum congressu. Laer. l. 9. c. 2.

Anaximenes.

Interrogatus, quid ad familiaritatem difficile esset: Tyrannus, dixit. Stob. ser. 47.

Antisthenes.

Carnifices tyrannis longè præferbat. Cuius causam interroganti cuidam, respondit: A carnifice quidè homines iniusti interimuntur, à tyranno autem etiam insontes. Stob. ser. 47.

Timon.

Alcibiadis crudelitatem notans redeunti à concione, ait: Maeste virtute adolescens, autoritate tua potentiam auge, magnam enim huic Rei publicæ perniciem auges. Plut.

Demosthenes.

Audiens quorundam improbarum tyrannidem: Rex, inquit, malus, & tyrannus, res est inimica bonis ciuibus, & legibus contraria. Phaurior

Argæus.

Iter aliquando faciens per Siciliam Selinuntem, cùm in sepulchro quodam hoc elegiacum legisset,

Hocse Selinuntis quicumque tyrannida Mauris

Extinere, ferus perdidit in foribus &c.

Iure periistis, inquit, qui ardentem tyrannidem extringere conastis. Nam permittendum potius fuit totam cremari. Plutarch. in apophth. Lacon.

Demothares.

Apud Athenienses cùm decretum esset, ne Demetrii quædam epistolæ ad populum afferrentur, Athenien-

es mox pœnitentia acti, authores
ius decreti in exilium miserunt: ac
decreuerunt, vt ea omnia quæ à De-
netrio iuberentur, sancta apud deos,
ustaque apud homines essent. Ve-
ùm, Demochares Spartiata, ad tyrā-
i potentiam alludens, Iosani ret (in-
quit) Stratocles, nisi hoc pacto iosa-
ret. Etenim plurimum ob huius
modi adulationes precij ferebat su-
ophanta Stratocles. Plutarc. in De-
netrio.

Xerxes.

Græciæ bellum indicturus, con-
ocatis omnibus Asiæ principibus,
ixit: Ne viderer meo tantum con-
lio hoc aggressus, contraxi vos: cœ-
rùm mementote, mihi parendum
magis quàm suadendum. Vos bis ty-
nnica: & quòd principum conven-
i pro furo abuteretur, & quòd ne-
otium multò periculosissimum sua-
nius cupiditate verius quàm cõsilio
sciperet. Eras. li. 5. apoph.

Dionysius.

Suprà, de Munerum contemptu.

Aristippus.

Cùm Dionysius exprobraret Ari-
ippo, quòd nihil utilitatis ab eo ac-
pisset: Vcrum ais, dixit. Siquid e-
m tibi profuisssem, non secus à ty-
nnide, quàm à comitali morbo li-
erari voluisses. Stob. ser. 47.

Idem.

Regnum à tyrannide tantum dif-
tre dixit, quantum lex à reipubli-
e statu, absque legibus, & libertas à
iuitate. Stob. cod. ser.

Himera.

Dionysij tyranni mortem cùm o-
nes Syracusani appeterēt, sola Hi-
era mulier deos orabat, vt Diony-
s diu superstes esset. Quod vbi
ciuit tyrannus, rogauit vetulam,
am ob causam deos oraret, vt lon-
m sibi largirentur vitam? Tum il-
Puella cùm esset, ait, grauēque
annum haberemus, occidi illum
diebam. Eo mortuo, aliquante de-
ior tyrannidem occupauit: ei quo-

que mortem imprecata som, & ex
sententia euenit. Te verò longè de-
teriores nunc habemus. Verita igitur
ne te absumpto deterrimus in lo-
cum tuum substitueretur, te diu in-
columem nobiscum esse vnice cu-
pio. Brus. l. 6. c. 21.

Ælianus.

* Si quis (inquit ex Æsopo) suem
tetigerit, clamat. & merito. Nec e-
nim vellera sus habet, neque lac, nec
aliud quiddam præter carnes. Statim
igitur somniat mortem, cùm sciat
quibus vsibus præstâdis vsurpari pos-
sit. Sunt autem Æsopica sui similes
tyranni, qui omnia suspicantur & me-
tuunt. Sciunt enim, quod sicuti fucs,
ita & ipsi vitam omnibus debeant. In
varia historia.

Phalaris.

Dicere solebat: Ego, qui expertus
vtrunque sum, tyrannidi malim sub-
esse, quàm præesse. Subdirus enim a-
liorum malorum securus, vnum ty-
rannum metuit: tyrannus autem, &
eos qui foris insidiantur, & illos per
quos seruatur. Stob. ser. 47.

Ptolemaus.

Ptolemaus, cui cognomen fuit
Philadelphus, dicebat in tyrannide
cùm alia multa esse grauia, tum illud
maximè, quòd immeritos occidere
cogatur, vtilitatis suæ gratia. Stob.
ser. 47.

Anonymus.

Quidam Bruti statuae subscripsit,
Vtinam viueres: quòd opera Bruti
Tarquinius ex vrbe depulsus esset.
Cæsaris statuae subscripserat hos ver-
ficulos:

*Brutus, quia reges eiecit, consul pri-
mus factus est:*

*Hic quia consules eiecit, rex postre-
mus factus est.*

Eras. li. 4. apoph.

T. Quintius.

Contra Philippum Macedonem
missus, quum in colloquium venis-
set, & Philippus obsides postularer,
quoniam apud Romanos multi es-

sent duces, ipse autem solus inter Macedones, scito scommate illius tyrannidem taxans Quintius: Tu nempe, ait, te solum effecisti, quippe qui amicos & cognatos occiderat: Plutarch.

M. Antonius.

Quum Rhodam insulam vi cepisset, & in ingressu salutaretur rex atque dominus: Nec rex sum, inquit, nec dominus, sed regis ac domini interfecto Plut. in Ant.

Pompeius.

Post praelium in Pharsalicis campis habitum in Ægyptum profugit, cumque è triremi descensurus esset in scalmum piscatorium ab Ægypti rege missum, conuersus ad uxorem ac filium, nihil aliud dixit quam illud Sophocleum:

περὶ τοῦ τυραννῶν ἔστι ἐμποροβῆλαι.
καὶ ἐν τῷ δόδω, καὶ ἐλδὸς τευγὸς μάλιν.

Id est,

Quisquis tyranni ad tecta demigraverit,

Fit seruus illi, liber estsi venerit.

Prælagisse videtur imminens exitium. Vbi enim descendisset in scapham, iactus gladio, semel tantum emisit suspirium: & obuoluto capite, præbuit se occidendum. Plut. in apoph.

Petreius.

† Cum Cæsar Catonem suis legibus resistetem in carcerem ducti iussisset. Petreius Catonem sequens à Cæsare interrogatus, cur nondum missio Senatu, abiret? Respondit, malle se in carcere cum Catone esse, quam in Senatu cum Cæsare. Dion. Cass. lib. 38.

Theodorus.

Theodorus regis Ægypti præceptor, aliis consentibus esse recipiendum Pompeium. aliis non recipiendum, neutris assentiens dixit: Recipiendum, sed occidendum: addens iocum, Mortuos non mordere. Atque huius sententia vicit, tuta suadens magis quam honesta. Erasmi. libr. 6. apoph.

Nero.

Nerò cum nihil flagitiorum sibi non permitteret, elatus tanto rerum successu, dicebat neminem principum ante ipsum scisse quid & quantum sibi liceret. Verum qui hoc dixit, sensit tandem, quid vicissim liceat populo in malum principem. libid. ex Suet. in eius vita.

Anonymi.

Noctu quidam simulabant se feruere in seruos, petebantque vindictam. Vindex autem erat defectionis in Neronem dux. Et hoc ioco notabatur iam non ferenda Cæsaris tyranniam. Suet. in eius vita.

Nero.

Desperatis rebus noctu adijt hospitia singulorum, de fuga consulturus. quumque fores omnium occlusas reperisset, reuersus in cubiculum comperit & custodes diffugisse, dirptis etiam stragulis, & amota venenata pyxide, quam in extremum casu parauerat, mox Mirmillonem nonne Spiculum requisit, vel alium quemlibet, cuius manu periret: ac tunc mine reperto: Ergo ego, inquit, etiam amicum habeo, nec inimicum? Deum tum erat, eam belluam publico odio immolare. Suet.

Flauius.

Sunt qui putant hoc clam, & scio etiam Seneca fuisse decretum ut occiso Nerone, occideretur & Seneca, mox imperium Senecæ desineret. Interea vulgabatur verba Iulij, qui dixerat, ad dedecus nihil ferre, si citharædus dimoueretur tragedus succederet. Nero citharædus Pilo tragico ornato canebat. Seneca utrumque pariter indignum imperatoris. Sueton.

Batto Dalmata.

A Tiberio interrogatus, cur tam cum suis defecisset, & Romanis tantam cladem intulisset? respondit, in causa estis qui ad greges veluti custodiendos non canes dedistis, sed pastores, sed lupos. Sentiens, gul-

atorum aut Cæsaris tyrannidem de-
fectionis causam fuisse. Dion. in Au-
gusto.

Caligula.

Cùm audiret fortè reges qui offi-
cij causa in urbem aduenerant, inter
e super cœnam de nobilitate gene-
is concertantes, exclamauit: De cœ-
o venit nobis rex, & adiecit carmen
Iomericum.

ἓς κείνους ἔστω, ἓς ἑαυτὸν ὄβς. id est,
Vnus Dominus sit, vnus rex.

Nec multum abfuit, quin statim
iadema sumeret, speciẽmque prin-
cipatus in regni formam conuerter-
et. Sueton.

Idem.

Antoniz auiz pro sua authorita-
te monenti, vt quædã secus ageret,
semento, ait, mihi omnia in omnes
cere. Talia portenta tum principũ
tulo pertulit mundus, quæ non cõ-
memorarem, nisi vt ex his principi-
us prodigiosa feritatis horror incur-
atur. Eras. ex Sueton.

Anonymus.

Scurra quidam in Claudij tyran-
dem alludens, ait, in vno annulo bo-
os principes posse scribi atque de-
ingi omnes. Brus. l. 6. c. 21.

Ludouicus XII. Gall. rex.

* Plebem & rusticos dicebat esse
piscua tyrannorum & militum: ty-
nnos autem & milites piscua esse
emonum. Annal. Franciz.

DE VAFRE

D I C T I S .

Bias.

BIAS Priænsis, cuius
sapientia diuturnior in
ter homines est, quàm
patria Priene fuit, ita
aiebat oportere homi-
s in vsu amicitiz versari, vt memi-
ssent eam ad grauissimas inimici-
is posse coquerri. Quod quidem

præceptum prima specie nimis for-
tasse callidum videtur, inimicũmque
simplicitati, qua præcipuè familiari-
tas gaudet. Sed si altioribus animis
cogitatio demissa fuerit, perquam v-
tile reperietur. Aristoteles lib. 2. Rhe-
tor. Val. Max. l. 7. c. 3.

Anaximenes.

Alexander cùm ad Lampfacenz
urbis excidium summo studio ferre-
batur, progressum ante mœnia Ana-
ximenem præceptorem vidit. Ac cũ
sciret futurũ, vt preces suas iræ eius
opponeret, statim non facturum se
quod petiisset iurauit. Tunc Anaxi-
menes: Peto, inquit, vt Lampfacam
diruas. Vastro dicitur regem capiens.
Val. Max. l. 7. c. 3.

Cleombrotus.

Suprà, de Pietate filiorum in pa-
rentes.

Lysander.

Suprà de Astutia.

Archidamus.

Cùm Græci nollent rescindere pa-
cta, quæ sub Antigono & Cratero
pepigerant, & amplecti libertatem,
quàm offerebat Archidamus, veriti
ne grauiores essent habituri Lacedæ-
monios, quàm Macedones: Ouis, in-
quit Archidamus, semper eandem e-
dit vocem. Cæterum homo multas
& varias emittit voces, donec quod
decreuerit, confecerit. Hoc dicto si-
gnificans, fallendã esse fidem, si qua
magna inuiret utilitas. Plut. in La-
con.

Lysander.

Dionysius cùm Lysandro misisset
stolidas duas, vt vtram vellet elige-
ret, & deinde filiz suæ mitteret: Ly-
sander ambas accepit, ac abiens, di-
xit: Ipsa rectius & melius eligit. Plus.
in Lac. apoph.

Iulia Augusti F.

Suprà de Superb. a.

Antonius orator.

Idcirco se aiebat nullam oratio-
nem scripssisse, vt si quid superior iu-
dicio ætũ, ei quem postea defen-

furus esset nociturum foret, non dictum à se affirmare posset. Qui facti vix prudentis tolerabilem causam habuit, pro periclitantium capite nō solūm ea eloquentia sua vti, sed etiā verecundia abuti erat paratus. Cicero pro Cluentio. Valerius Maxim. lib. 7. cap. 3.

Vide apoph. de ambigūe & argūe dictū.

De venia delicti.

Epaminondas.

Homini contempto, qui leue quiddam admiserat. Pelopida pro eo deprecante, nō ignorauit: sed amica pro illo rogante, dedit veniā, dicens, eiusmodi munera à scortillis accipi oportere, non à militibus. Paratus erat ad ignoscendū, sed quem admodum non quæuis damus omnibus, ita spectandum est, cui & in qua causa gratificemur. Plut. in Græcorū apoph.

Arius philosophus.

Potitus Alexandria Cæsar, multis vitam donarat in gratiam Arii philosophi. Sofstratum tamen, promptissimæ quidem linguæ virum, sed qui Cæsari displiceret, quōd temerè Academicus haberi vellet, reiecit. At is squalidus promissaque cana barba, cœpit Arrium quocunq; iret insequi, versiculum illum in ore habens.

σοφοὶ σοφῆς σώζουσιν, ἀδῶσιν σοφοὶ.

Sapientes sapientes seruant, si fuerint sapientes.

Hac arte coëgit Cæsarem ignoscere. Eras. l. 4. apoph. ex Sueton.

Vide apophth. de Impunitate, & de Pena neglectu.

De ventris studio.

Diogenes.

LVxuriosorum ventrem vitæ Charybdis appellabat, quōd omnia

deuoraret, nec satiaretur vnquam. Charybdis tantūm ea sorbet quæ mari vehuntur, & reuomit tandem quæ absorbit: at Iurconum ventribus nec aër, nec terra, nec flumina, nec maria sufficiunt: quin & domos & gros totos absorbent, nec reuomunt. Laërt. l. 6.

Anonymus.

Apud Iassios, populū magna parte piscibus vexitantem, citharædus quidam in foro ostentabat artem. Verūm simulatque tintinnabulū capitū signum dedit adesse pisces ventres, turba subito deseruit cantorē ad piscium mercatum aduolauit, vix excepto, qui quōd surdaster esse tintinnabuli sonitum non audierat: aut certè non attenderat. Huic citharædus propius accedens, gratias egit quōd & artem honorasset, & ipse non passus sit esse prorsus desertum. Tum ille, Ancrepuit tintinnabulum vt annuit, Valebis, inquit, egregie tingeris, seseque mox ad pisces proripuit. Citharædo liberum erat, scilicet canere & Musis. Longè maior nobis cura ventris, quàm artium liberalium. Eras. l. 8. apoph.

M. Cato.

Cato senior in concione suafusa de frumento vitium diuidendo præfatus est: perdifficile esse, ad ventrem dixit, quōd ageretur de populo vitu. Plut. in Rom. apoph.

Seneca.

† Quid mihi, inquit, voluptatem minas? Hominis bonum quæro, non ventris, qui pecudibus, ac beluis xior est. lib. de B. vita c. 9.

Huc refer apophth. de Luxu & viciis.

De verberibus.

Socrates.

Cvm filium delinquentem verberibus tractare vellet,

uens se ira commotum, ait : Tu te ipsum coërce. Laërt. in vita Socratis.

Plato.

Eodem morbo se laborare sentiēs, seruumque cūm castigare pararet, ac ortē Xenocrates adesset: Flagella, inquit, hunc puerum: vides enim melius satis iratum esse Laërt. l. 3.

Idem.

Famulo suo sic comminatus est: Verberibus te tractarem, nisi iratus essem. Laërt. l. 3. Docuerunt autem viri sapientissimi, non sumendas esse vias à delinquentibus, vbi iracundia nos commotos intelligimus.

Diogenes.

Suprà de Respōso ab inexpectato.

Idem.

Pulsante aliquo, ac dicente, Caue: irga cedens illum postea Diogenes, dicebat, Caue tu nunc quoque, Laërt.

Demonax.

Conspicatus quendam, seruum crudeliter verberantem: Desine, ait, ne ruo similis fias Subindicauit autem prudentissimus, eos frustra castigare seruos, qui ipsi inde serui sint, iōd prauis affectibus subseruiant, commotionibus frēnum iniicere non possint, Eras. l. 8. apoph.

gædia Dionysij? negauit se eam vidisse, quōd esset obiecta verborum inuolucris. Notans, ambitiosa verborum copia rem obscurari. Plut. ad Aristem, & Eras. Rot. l. 6. apoph.

Phavorinus.

Audiens adolescentem obscurioribus & inuitatis verbis loquentem: Curius (inquit) & Fabius dilucidē cū suis fabulati sunt, neque aruncorum, Sicanorum aut Pelasgorum verbis quicquam sunt loquuti. Eras. l. 6. apoph. ex Gellio.

Demonax.

Cūm quendam nescio quid interrogasset, atque is obscuris planē verbis respondisset: Non intelligo, inquit, quid dicas: loquaris enim cum apertē tecum loquente, quasi Agamemnon adhuc viueret. Eras. lib. 8. apoph.

De verecundia.

Socrates.

Hortabatur iuuenes, vt hæc tria haberent: In animo prudentiam, in lingua silentium, in vultu verecundiam. Max. ser. 41.

Musonius.

* Verecundia, inquit, apud omnes dignus habebis, si primūm te ipsum vereri inceperis. Stobæus sermone 31.

Democritus.

* Malum, inquit, etiam si solus fueris neque feceris neque dixeris. Disce autem te ipsum magis quā alios reuereri. Laërt.

Theophrastus.

* Reuerere, dicebat, te ipsum, & nō erubescas coram aliis. Stob.

Pythias Aristotelis F.

* Interrogata, quis color esset pulcherrimus? respondit, qui per verecundiam ingenis oboritur. Stob.

Synestus.

* Verecundiā dicebat esse secundā

De verborum obscuritate.

Socrates.

Vripides obtulit Socrati librum ab Heraclito conscriptum, eo leuiter rogauit quid illi videretur? Perueniens, inquit, quæ intellexi mihi præsertim videntur, qualia puto & ea quæ non intellexi: sed opus est Delio quodam natatore. Notauit per quā sal affectatam eius scriptoris obscuritatem, vnde & *σκιερὸς* cognomen sortitum est. De Delio natatore vide Iulianus Eras. Rot. l. 3. apoph.

Melanthus.

Interrogatus, quid sentiret de tra-

bonū hominis: nam nunquam peccare palam, inquit, est diuinæ cuiusdam gratiæ & naturæ. Verecundia autem quæ ob non rectè facta innascitur, temperantiæ indicat colorem. Stob. Ant. ser. de pudore honesto.

Gyges.

† Mulier, aieba: Candauli regi, exuta tunica, & verecundiam pariter exiit. Herodotus lib. 1.

Cicero.

† Custos virtutum omnium dedecus fugiens, & laudem maximam consequens, verecundia est. Lib. 2. de orat.

Maximus.

† Vbi studium verecundiæ est, cupiditas rationi seruit. Lib. 6.

Vide aphor. de Pudore.

De veritate.

Pythagoras.

Dicebat hæc duo diuinitus hominibus data esse longè pulcherrima: Veritatem amplecti, & beneficis operam dare. & addebat, vtrumque cum deorum immortalium operibus comparari posse. Aelian. lib. 12. de Var. hist.

Idem.

Interrogatus, quid Deo simile facerēt homines? Cum veritatem exercent, respondit. Tob. ser. 11.

Thales.

A quodam percontatus, quantum à mendacio distaret veritas? *Quantū,* inquit, oculi ab auribus. Sensit vir sapientissimos, ea tantum pro certis haberi, quæ hominum cernuntur oculis, cum auditus sepe numero hominē fallat. Eras. l. 8. apo. Max. ser. 35.

Democritus.

* Pietatem palam declarandam & veritatem constanter defendendam esse dicebat. Ant. ser. de veritate.

Serenus.

* Quemadmodum, inquit, debilis & impotens alpe stus solis lucem in-

tueri non potest, sic idque multo magis debilis & infirma mens verum cernere non potest, Max. ser. de veritate & mendacio.

Plato.

Suauissimam narrationem veritatem esse dicebat. Stob. ser. 11. ex Sereni memorabilibus dictis.

Seneca.

† Veritas magis elucet, quò sæpius ad manum venit. lib. 2. de Ira. c. 29.

Isocrates.

† Per omnem ætatem, tantam veritatis præ te ferre reuerentiã, vt plus habeatur fidei tuæ affirmationi, quàm aliorum deierat. oni. Ad Nicoëlem.

Polemon.

Dicere solebat multò suauius esse vera dicere, quàm audire. Stobæus serm. 11.

Anonymus.

* Veritas quidem amara est & ingrata stolidis: mendacium autem suauis & gratum: nimirum vt illis, qui bus dolent oculi, molestus est luci aspectus, renebræ autem visum reprimentes charæ & minimè molestæ sunt. Ant. ser. de veritate.

Aschines.

Veritatem rem adeo validam esse dicebat, vt omnes humanas cogitationes facillè superet. Stob. ser. 11.

Demosthenes.

Interrogatus, quid Deo simile haberent homines? respondit, Benignè facere, & veritatē amare. Max. ser. 1.

Caius.

* Veritas, inquit, nullam requirit præmeditationem. Sto. ser. 11.

Epicærus.

* Nihil inquebat, veritate pretiosius haberi debet, ne amicitia quidē vrpote obnoxia affectibus, qui quò iustum est turbant & obumbrant. Immortalis & æterna res est veritas. Non donat autem nobis puritatem, sed quæ iustitiam prodeuntem aufert: sed quæ iustitiam
legi

egitima sunt exhibet, discernens ab his iniusta & redarguens. Antòn. ser. le veritate.

Themistocles.

Eurybiadz quiddam aduersum eum dixisset, illéque baculum intentasset: Verbera, inquit, intrepidè, nodò quæ dico audias. Nouerat enim ea quæ dicturus erat, è Republ. ore. Docens, veritatem in summò honorum simul ac vitæ periculo protendam esse, & tum maximè, cum nultorum salus inde emineat. *Ælian.* .3. de Var. hist. *Plut.*

Origenes.

Origenes Adamantius dicere solitus est, veritatem non idcirco partes suas omittere debere, quia eas si præueniens, falsitas vendicaret. Philosophiam Græcorum notans, quam cum Christianismo & doctrina veritatis confert. *Euseb.* 1.6. c.10. ecclesiasticæ histor.

Papias.

Audiens multorum clamoribus Dei veritatem lacerari atque suspectam reddi: Non multa dicentibus, inquit, sed vera tradentibus auscultandum est. *Eusebius* libr.3. cap.59. eccles. hist.

Alphonsus.

Semper hoc in ore habuisse ferur, tantum valere ad si dem debere principis viri verbum, quantum priuatorum iusiurandum. Veritas enim, licet omnibus conueniat, principum tamen præcipuum debet esse ornamentum. *Ant. Panorm.* 1.1. de rebus gestis *Alphonsi.*

Zorobabel.

† Inter Zorobabelem, & alios viros Darij Regis custodes, conueniant, vt eo dormiente, elegans quisque apophthegma excogitaret, regi postero dies offerendum, vt cuius maxime probaretur, laudè is præmiûmque ferret. Ex his vnus scripsit: Forte est vinum: alius, fortior est Rex: *Zorobabel* autem; Fortiores sunt mulieres, super omnia autem vincit veri-

tas. Et hic procerû, regisq. iudicio vicit, & præmium tulit. *Esd.* 1.3. c.3.

Veritatis simplex oratio.

Agésilans.

Cum audiisset Rhetorem quendam laudari, quòd rem specie tenuè multis verbis amplificare posset: Ego sanè, inquit, ne tutorem quidem arbitror bonum, qui paruo pedum magnos inducat calceos. Quo dicto innuit maximè, non ornatum in dicèdo, sed veritatem, cuius simplex est oratio, spectandam esse. *Plutar.* in *Lacon.* apoph. *Erasm.* 1.1.

Alexandridas.

Suprà de Lingua, garrulitate, &c.

Veritas odium parit.

Aristippus.

Aristippus interrogatus, quam ob causam sic ipsum argueret *Dionysius*: Ob eandem (inquit) ob quam ceteri. Significans, philosophi libertatem omnibus esse molestam: non igitur mirandum, si regi. simul illud innuens, regis iudicium nihil à vulgari differre, quòd fortuna non addat sapientiam. *Laert.* 1.2.

Phocion.

Athenienses cum oraculum consulissent, responsum est: In ciuitate vnum esse virum, qui cunctorum sententiis aduersaretur. Verùm quum populus vociferans, iuberet hominem tam perniciosum inquiri, *Phocion* exclamans ait: Non est opus, viri Athenienses, vt inquiratis. Ego enim is sum, cui vestra vita vestrique mores omnes displicent. mira enim erat multitudinis in omnia vitia licentia. Honesto igitur zelo ductus, illud quod verum erat, impaudè dicere ausus est. Verùm ab Atheniensi sibus postea damnatus, & vita priuatus est. *Plutarchus* in apo. & in eius vita.

Pantaleon.

Cùm vinolentiam Arsinoæ Lyfimachus vxoris reprehendisset, Lyfimachus rex hominem in mustelæ caueam inclusit, & tanquam feram circumferri iussit, aluítque in perpetua captiuitate. Erasmi. libro 6. apophthegm.

Philippus.

Cū hi qui apud Læsthenem erant, quererentur, indignéque ferrent, quòd quidam ex Philippi comitatu diceret ipsos proditores, Philippus respondit: Macedones esse ingenio parum dextro, sed planè rusticano, qui ligonem nihil aliud nossent vocare quàm ligonem. Alludens ad illud prouerbium celebre, τὰ σόκη σόκη, τὴν σόκῳ σόκῳ λέγειν. Innuít autem, illos reuera esse proditores. Rusticana veritas quanque rem suis nominibus appellabat. Plut. in apoph. Reg. & imperat.

Cambyfes.

Cambyfes rex quum frequenter nimio se vino ingurgitaret, à Praxaspe hunc in modum reprehensus est: Noli te nimio perdere vino, ô rex, ne tibi ac ciuibus tuis perniciosus fias. Verùm rex: Vt scias, inquit, quã nunquam mihi excidam, approbabo etiam post vinum, & oculos, & manus in suo ac debito esse officio. Bibens igitur solito largiùs, iamque vinolentus, iubet obiurgatoris filium in conspectum duci, ac postquam sinistram manum capiti imposuisset, stans in cor adolescentis sagittam figit, dixerat autem prius, id se petitorum: rescissoque pectore, iaculum cordi infixum ostendit, & sagittam extraxit, patrisque ostendens, ait, Reprehendis in me ebrietatem, vide igitur quàm certam post potationem habeam manum. Herodotus in Thalia, & Senec. l. 1. 3. de ira.

Geminus.

In Graciam profectus ad Antonium, quoniam suspectus erat Cleopatraz, quòd eò venisset Octauiaz cau-

sam acturus, diu repulsus, ac variis modis delusus, tandem in conuiuio iussus causam aduentus dicere, ita respondit: Cætera (inquit) Antoni, sobriæ sunt orationis, nec huius temporis: verùm illud vnum & sobrius & ebrius scio, bene successura omnia, si Cleopatra remittatur in Ægyptum. Moxque Romam se recipit, metuens sibi ab Antonio. Nam Cleopatra in conuiuio gratias egit, quòd rem apertè dixisset, nulla vsu circuitione. At sic agere gratias, eraminari malum. Sciebat Geminis quàm esset illis inuisa veritas. Plut. in Antonio.

De vestitu.

Crates.

Magistratu obiurgatus, quòd præter leges ac mortem Atheniensium sindone vestiretur, ait Quid si Theophrastum vobis ostendam sindone amictum? diffidentes ac vt ostenderet flagitantes, adduxi ad tonstrinam, ostenditque Theophrastum, qui tum fortè tondebatur, linteo amictum, quod Græci contegendis humeris ἀμύλλων vocant submonens, omnibus ad vsum vti licere. Nam si per se turpe esset vti linteis, ne in tonstrina quidem esset honestum. Laert. lib. 6. c. 5.

Scilpo.

Videns Cratetem hybernis mensibus frigore rubentem: δοκεις, inquit, μοι χρεϊαν ἔχειν ἱματίου καμνῆ. Lepos qui est in vocis ambiguo, Latin reddi non potest. καμνῆ coniunctim sonat nouo: καμνῆ dissociatim, sonat & mente. Discrimē auribus vix sentiri potest, scripto potest ostendi. Videris, inquit, egere pallio nouo, suo pallio & mente. Nouum requirebatur gelu, mentem Cynici stultitia, quæ vestem non accommodaret temporibus. Laert. lib. 2. cap. 12.

Aristoteles.

Cùm adolescentem sumptuosior

oga comptum videret: Adolefcens,
it; Num aliquando à cultu isto im-
modico temperabis, ouium virtute
parto? Stob.

Socrates.

Xantippe Socratus, cùm vellet
quandam vestem innuere, atque sic
id spectandam pompam prodire, il-
le dixit, Hanc non spectandi causa,
sed potius vt specteris habes. Nota-
ut autem communem hominum
consuetudinem, qui cùm in aliis,
um maximè in vestitu, nouitate de-
ectantur, quò ab omnibus ob no-
um & insolitum cultum spectentur
& celebrentur. *Alianus libro 7. de*
7. ar. histor.

Idem.

Cùm iret, ab Agathone vocatus
ad conuiuium, soleatus & vnctus, id-
que preter morem, & ab amico quo-
dam obuiò rogaretur, cur esset soli-
o nitidior? ludens dixit: Vt pulcher-
am ad pulchrum, cùm nullus esset
b huiusmodi affectibus alienior. *E-*
raf. l. 3. apoph.

Idem.

Pallij profcissam partem cùm An-
tisthenes multis spectantibus osten-
disset, spectandamque dedisset, *Aspi-*
rio. inquit, ô Socrates, per scissuram
pallij tuam vanitatem. Laert.

Plato.

In Aristippum dixit, illi soli datū
esse & pannis & chlamyde vti, quòd
apud Dionysium in purpura saltauit.
Ad id alludens *Horatius: Omnis,*
inquit, Aristippum decuit color.
Hoc dictum quidam tribuunt *Str-*
oni. Laert. lib. 3.

Musonius.

*Volebat virum temperantem cor-
pori querere tegmen non sumptuo-
sum, nec exquisitum. Vestem nempe &
calceamentis eodem modo vtendum
esse aiebat, quo panoplia: nempe
defendendi corporis gratia, non o-
tentationis. Sicut igitur ea optima
sunt arma quæ firmissima, quæq; ar-
natum tueri maximè valent, non

insignia & splendida: ita amictus quo-
que & calceorum vsus qui sit corpo-
ri commodissimus, optimus est: &
non is qui stolidum oculos possit
in se conuertere, &c. *Stobæus sermo 3*
ne 1. de virtute.

Antisthenes.

Diogenes cùm ab Antisthene A-
theniensi petiisset tunicam ad depel-
lendum frigus, iussit Antisthenes, vt
duplicaret pallium: sic enim tunicæ
speciem præbiturum: Admonens, o-
portere hominem vno vestitu con-
tentum esse. *Laert. libro 6.*

Diogenes.

Cuidam sibi placenti, quòd Leo-
nis exuuiò testus incederet? Non tu
desines, inquit, virtutis stragulas pu-
defacere? Indecorum esse censuit,
quòd homo mollis Herculis ami-
ctum sibi vendicaret. Idem dici po-
test de iis, qui prodigioso amictu
profitentur sanctimoniam, vita non
respondente. *Eraf. ex Laert. l. 6.*

Idem.

Cùm adolefcens quidam comptior
Diogeni proposuisset quæstiunculā
Non tibi prius, inquit, responsum
sum, quàm sublatis vestibus osten-
deris, vtrum masculus sis, an fœmi-
na. Ex cultu parum virili, notauit il-
lius molliciem. *Laert. l. 6.*

Idem.

Apud Megarenfes cùm videret ad-
rietes pellibus testos aduersus fri-
goris iniuriam, ipsorum autem filios
nudos: Satius est, inquit, Megarenfis
esse arietem, quàm filium. Traditū est
de Megarenfibus, quòd indiligenter
haberent filios suos. *Eraf. ex Plutar.*

Idem.

Suprà de Generatione.

Idem.

Cùm videret adolefcentem quem-
piam sese ornantem: Si ad viros, in-
quit, frustra: si ad fœnas, iniuste.
Hoc dictum festiuus est *Græcis ob*
vocum affinitatem, ἀτυχέως, & ἀδελφ-
αῖς. Nam frustra se mas parat ma-
sculo, inter quos nō potest esse con-

iugium: & iniquè facit adolescens, si cultura formæ insidiatur infirmo sexui, cum vxor non lenocinio, sed honestis moribus concilianda sit. *Ibidem.*

Idem.

Diuitem quandam indoctum, sed splendide vestitum, χρυσόμυλλον appellat, hoc est ouem aureo vellere. Nam tales fuisse proditum est à poëtis, qui minimum valerent ingenio. ouillis maribus, etiam prouerbio dicebatur. *Laert. lib. 6.*

Idem.

Suprà de Diebus festis.

Pausanias Cleombroti F.

Admirantibus quibusdam barbarorum vestium sumptum: Melius esset, iuquit, ipsos multi fieri, quàm multifacienda possidere. *Ibid.*

Lysander.

Pretiosas vestes, quas Dionysius ad filias ipsius miserat, non accepit, dicens: Vereor, ne his amictæ turpes videantur. *Plut. in Lacon. apoph.*

Demonax.

Cuidam qui purpura indutus sese insolentius ostentabat, in aurem dixit, Heus tu, hoc ante gestabat ouis, ouis erat. Significans illum nihilo minus stupidum esse, si gestaret purpuram. *Erasm. l. 8. apoph.*

Artaxerxes.

Teribazus in venam Persicam vestem dilaceratam ostendit, consulés quid faciendam esset? respondente autè Artaxerxe rege, aliam induendam: Vnam, igitur, inquit, mihi tradas oportet. Rex suam tradidit, dicens: Dono do tibi hanc vestem, sed gestare prohibeo. Teribazus vir minimè quidem malus, sed leuis præcipitiisque consilij, neglecta regis monitione, vestem induit, mulieribus etiam ex auro donis quæ à rege acceperat exornatam. Hoc cæteris omnibus indignè ferentibus (nam ridere nefas erat) rex effusè ridens: Tibi, inquit, vt mulieri aurum, at insano regium amictum gestandi ius po-

testatèrque concedimus. *Eras. lib. 6. apoph. ex Plutarch.*

Archidamis.

Cùm Dionysius Siciliæ tyrannus filiabus Archidami vestes splendidas multique pretij dono misisset, recusauit accipere, dicens: Vereor, ne hoc amictu puellæ mihi turpes videantur. Intellexit vir prudens, virgines nullo cultu melius ornari, quàm simplici: porro fericis, gemmis & auro dehonestari magis quàm ornari propterea quòd vestium luxus arguit animum parum sobrium, & inuentium animos ad libidinem sollicitat citius quàm ad honestam opinionem. Decet autem vt virgo tota & vndique virgo sit, nec vlla ex parte det corruptæ mentis significationem. *Plut. in Lacon.*

Cicero.

Suprà de Impunitate.

Augustus Cas.

Cùm pro concione multos videret palliatos, indignabundus: En, inquit, Romanos rerum dominos, gentèrque togatam. Ad eò studebat priscos reuocare mores, vt habitum quoque vestitumque doluerit immutatum. *Eras. l. 4. apoph.*

Idem.

Purpuram tyriam empturus, de obscuritate querebatur, cumque venditor diceret, Erige altius, & suscipe: Egone, inquit, vt me populus Romanus dicat bene cultum, in solario ambulaturus sum? *Macrob. lib. 2. cap. 4. Saturn.*

Idem.

Quantum potuit, indumentorum luxuriam habuit odio, cuius dictum erat vulgarissimum: Vestitus insignis ac mollis superbix vexillum est, nidusque luxurix. *Sueron.*

Iulia August. Cas. F.

Suprà de Superbia.

Alex. Severus.

Cùm humili vestitu contentus sæpè numero incederet, reprehensus ob id ab aulicis suis, respondit, Imperatoriam

toriam maiestatem constare virtute, non corporis cultu. Lamprid.

Idem.

Gemmas omnes quas reperit in palatio, vendidit, & aurum in zraurium contulit, dicens, viris gemmas vbi non esse: matronas autem regias contentas esse debere vno reticulo atque inauribus & baccato monili, & corona in qua sacrificarent, & vnico pallio auro sparso, & cyclade, quæ plus sex uncis auri non haberet. Hic cultus hodie vix sufficit negotiatorum vxoribus. Lamprid.

Aurelianus imp.

Petenti vxori, vt se vnico pallio serico vti sineret: respondit: Absit vt auro fila pensentur. libra enim auri tunc libra serici fuit. Brusonius lib. 5. cap. 22.

Alphonsus.

Quom vestitu cultuque corporis non multum discreparet à popularibus suis, admonitus à quodam vt regio ornata incederet, respondit, Mulo moribus & autoritate meo excellere. quàm diademate & purpura. Panor. li. 1. de reb. gest. Alphon. Æn. Syl. de eius dictis.

D. Ludouicus R.

† Eam vestitus, cultusque corporis, pro cuiusque statu, & conditione rationem habendam censebat, vt neque à grauib. sapientiæque præstantibus, vt nimis exquisitus improbaretur: neque ab adolescētibus vt nimis parcus, & abiectus vituperaretur. Ionuil. in eius vita ca 94.

De vetulis.

Pausanias.

In parasitum, qui ab anicula alebatur, dicebat, illi qui cum anu consuetudinem habet, diuersum quiddam accidere atque ipsi vetulæ. Nam illum semper aliquid ventre concipere, illam nunquam. Sentiens, illum

subinde fieri saturum, illam manere sterilem. Eras. l. 6. apoph.

Pericles.

Elpinice anus, quom Pericles Samum vastasset, in eum his verbis insultauit: Admiranda sunt ista, Pericles, & coronis decoranda, qui nos multis & fortibus ciuib. spoliasti, quom nec Phœnicibus nec Medis bellum intuleris, vt meus frater Cimon: sed vt vrbe[m] sociam, & necessitudine nobis coniunctam sub imperium redacturus esses. Hæc dicente Elpinice, subridens Pericles ad eam sedato animo illud Archilochi dixisse fertur: Vnguentum, vetula cum sis, desere. Plut. in Pericle.

Lamia.

Lamiam meretricem senescentem Demetrius rex amabat parum sobriæ. Quom igitur de eâ rex apud aliam, quæ & Demo dicebatur, gloria retur, & appositis bellariis diceret, Vides quom multa mihi mittat Lamia? Plura, inquit, tibi mittentur à matre mea, si velis cum ea dormire. Notans anus solere donare iis, à quibus subiguntur. Eras. l. 6. apoph.

Phryne.

Lam anus dixit, A multis facem emi propter vini gloriam. Sentiens, multos ideo secum congregari, vt gloriari possent cum Phryne rem habuisse. Sicut vini magni nominis etiam sæx emitur, vt iactare possint, se tale vinum habere domi. Ibid.

Gnathana.

Suprà de Respõso ab inexpectato.

De vicariis.

Alex. Seuerus.

A Sessoribus designauit sua salaria, quanquam dicebat illos potissimum promouendos, qui per se Rempubl. gerere possent, non per assessores. Vnumquemque enim hoc agere debere quod nosset. Prudentis

simus iuuenis sensit, hoc esse præcipuum vicus omnium Rerumpublicarum, quod omnia munia per vicarios administrantur, interdum alteros ac tertios. Præfectus vrbis habet vicarium, & is vicarius rursus alterum vicarium, & hic rursus alium. Ac frequenter is qui & honore & salario fruitur, minimè omnium idoneus est ad functionem obeundam. Annotent hoc principes, qui subinde coguntur exactionibus grauari populum. *Æl. Lamprid.*

incommodum faber se quinque talentis emendare velle promittebat. Tum *Drusius*: Decem talenta tibi dabo, si domum meam ita pares, vt vnde quaque pateat omnium oculis, que non vicini tantum, sed omnes ciues perspicere possint, quomodo domus mea viatur. Sunt qui conquerantur, ædes vicinorum oculis esse expositas. Verum vir bonus nequaquam curat, qui ædes intrespiciant, quando quidem foris ac domi agit, quæ virum bonum decent. *Eras. l. 6. apoph. ex Plut.*

De vicinis.

Hesiodus.

SCITÈ ab eo dictum est, Tantum damni est ex malo vicino, quantum ex bono commodi: Et, Nactus est præmium, quisquis nactus est bonum vicinum. In operibus.

Diogenes.

Lacone quodam laudante *Hesiodi* carmen, scilicet, Non peribit bos vtique, nisi affuerit malus vicinus: *Diogenes* excipiens, Atqui, inquit, & *Messenij* perie, & eorudem boues, in vicinia vobis constitutis *Laert.*

Themistocles.

Cum prædium quoddam vendere vellet, hoc quoque præconem addere iussit, *ὅτι ἡ ἀγὰδος ἔχει γειτνας*: id est, Quod vicinos etiam haberet bonos, quasi vicini commendatione futurum esset longè vendibilius. Huius dictum extat apud *Plutarchum*, explicaturque copiosius apud *Erasmum* in prouerbio, Aliquid mali propter vicinum malum. Vide *Plutarchum* in apoph. *Stob. ser. 35. Anton. in Melis. par. 2. ser. 83.*

M. Cato.

Admonebat eos qui agros empturi essent, vt ante omnia animadverterent, ne malum haberent vicinum. *Erasm. Rot. l. 5 apoph.*

Iulium Drusius.

Ædes eius pluribus ex partibus vicinorum prospectui patebant. Hoc

De victoria.

Diogenes.

IN Olympiis præconè ita pronuntiantem, *Doxippus* viros vicit: correxerat *Diogenes*. Hic, inquit, mancipia, sed ego viros. Significans, eos qui certarent Olympia, non esse viros, sed gloriæ mancipia. *Philosophus* vincit viros. *Laert. l. 6.*

Agésilus.

Quum *Megabates* *Spithridatis* filius, eximia forma adolefcens. *Agésilum* adisset aliquando salutandi gratia, ac iuxta *Perfarum* morem osculum offerret, quod ab eo videretur admodum amari: *Agésilus* auertit vultum, refugiens osculum. Cæterum quum erubuisset ille, ratus se contempitui fuisse, ac deinceps salutaret eum eminus: rex pœnitens vitati osculi, finxit se mirari quid accidisset *Megabatæ*, quod ipsum non salutaret osculo? Familiares responderunt, Ipse fuisti in causa, ð rex, qui venientem non exceperis, sed formosi basium exhorrueris. alioqui nunc quoque persuaderi poterit vbi veniat ad osculum, tantum ne rursus refugas. Hic posteaquam *Agésilus* aliquandiu tacitus, suo cum animo cogitasset: Non est, inquit, opus vt illi reditum persuadeatis, nam ego mihi sic video affectus, vt malim huiusmodi rebus superior esse, quam aduersariorum vrbem

urbem fortibus viris instructissimam per vim capere. Præstantius enim duco, ut quis sibi ipsi seruet suam libertatem, quam ut aliis libertatem adimat. O virum gerêdo in alios imperio idoneum, qui suis cupiditatibus imperare posset. Quis non mireretur philosophicum in homine militari iudicium? Intellexit, neminem esse liberum, qui seruiret cupiditatibus: intellexit, nullum esse imperium speciosius, quam si quis animo suo posset imperare. Hoc apophthegma Plutarchus in Vitis paulo secus refert: Ego, inquit, denuo malim illam de osculo pugnare pugnam, quam omnia quæ viderim mihi fieri aut ea. Eras. Rot. in apoph.

Anonymus.

Quidam Laconi in Olympico certamine superato dixit: Aduersarius tuus, ô Lacon, te fuit potentior. Imò, inquit, ad deiiciendū accommodator. Quoniam certamen artis erat magis quam virtutis. Lacedæmonius non putabat se ob id deteriorem quòd victus esset. Dicti argutia sita est in anticipati voce. Nā *κρείττων* & meliorem significat, & potentiorē, siue superiorē, aut præstantiorē. Is verè inferior est, qui honestè vincitur. Plutar. in Lacon.

Themistocles.

Quū aduersus barbaros describeret Athenis exercitū, & in theatro ex illius gētis more producti essent galli gallinacei, atq. inter sese cōmissi, mira pertinacia inter se depugnarēt ad necē vsque, rem ludicrā vertit in seriam cohortationē. Sic enim ciues suos affatus est: At isti, inquit, neque pro aris ac focis, neq. pro liberis depugnant, sed tātūm quòd vinci turpe sit. Quo igitur animo vos esse par est, quib. pro salute patrię, pro charissimorum incolumitate, pro libertate certamen est? Eras. l. 8. apoph. ex Plut.

Mithridates.

Victus à Cn. Pomp. non tantūm se

ipsum & filios, sed totū etiā regnum victori sua sponte obtulit, præfatus, neminem alium neque Romanum, neque vllius gētis virum futurū fuisse, cuius se societati commissurus foret, quàm Cn. Pompeium. Proinde omnem sibi aduersam vel secūdā, cuius author ille esset, fortunam tolerabilem futuram. Non enim esse turpe ab eo vinci, quē vincere esset nefas: neque ei inhonestè aliquē submitti, quem fortuna super omnes extulisset. Velleius Patere. & Cuspinianus in Consulibus.

Annibal.

A Minutio, quem insidiis obsederat, per Fabij copias depulsus, vbi redisset in castra, dixisse fertur: Eo prælio à se victum Minutium, se autem à Fabio fuisse superato, videlicet ex eadem pugna victus & victor rediit. Perierat enim Minutius, ni Fabius succurrisset. Plut. in Fabio.

Maharbal.

† Cūm videret Annibalem post Cannensem victoriā, nolle ad Rom. oppugnandam, exercitum adducere: Non omnia, inquit, omnibus Dij dōdēre, vincere scis Annibal, victoria uti nescis. Livius lib. 22.

Plutarchus.

† Nō solūm vincere, sed etiam scire vincere speciosum est, in iis præsertim rebus, in quibus victoria detrimentum parit. de educand. lib.

Maximus.

† Multo seipsum, quàm hostem, superasse operosius est. Lib. 3.

Traianus.

Traianus Valentis impiissimi Romanorum imperatoris contra Gothos dux, cūm primum quidem congressum eorum sustinens, victus rediisset, ignauiam ei & timiditatem cum conuiuio imperator obiecit, ille autem ea dicendi libertate, quæ virum fortem & strenuum decet: Non ego, inquit, ô imperator victus sum, sed tu ipse sponte tua victoriam à seipso reiecis, qui ita cum Deo bel-

ligeratis, momentumque quod ab eo prouenit repellens, ad hostes potius transmittis. Deus enim semper vincit: & victoria illis fauere solet, qui auspiciū ductumque eius sequuntur. Is nunc ab aduersariorum partibus stat, quod eum tu bello (infectabatur enim eos, qui iam Christianam religionem receperant) persequeris. Nicephor. Callistus li. ii. ca. 40. Eccles. hist.

noctu & ex insidiis Darium ad Artabellas aggredere, respondit, Latruncolorum & furum ista est solertia, quam mihi præcipitis: quippe illorum votum vnicum est fallere. Mez verò gloriæ semper aut absentiam Darij, aut angustias locorum, aut furtum noctis obstare non patiar: palam luce aggredi certum est. Malo me fortunæ pœniteat, quam victoriæ pudeat. Quintius Curtius libro 4.

De victoria non astu aut insidiis, sed virtute paranda.

Democritus.

Dicere solebar, virilem se non aestimare: eum solum qui armis ceteros præcelleret: sed & qui cum voluptatibus pugnam capeffens, speciosam reportasse victoriam. Stob.

Archidamum.

Infra de Virtute.

Lysander.

Lacedæmonij non præficiabant prædotoribus, quo pueros ad luctam exercebant: vt virtutis esset certamen, non artis. Vnde & Lysander interrogatus, quo pacto à Charonte victus esset? respondit, Vario artificio. Non existimabat ea gens, in quauis re speciosam esse victoriā, quæ callidis consilijs contigisset, potius quam animi corporisque robore. Ars autem omnis vt à naturali simplicitate recedit, ita dolo affinis est Plut.

Alcibiades.

Etiānum puer, cum in palæstra nexu quodam constrictus esset, vnde se non posset explicare, manum colliculatoris mordicus arripuit. Illo dicente, mordes Alcibiades vt fœminæ solent. Imò, inquit, vt leones. Iam tum agnoscere erat animum cedere nescium. Plut. in Græc. apoph.

Alexander.

• Parmenioni & alijs suadētibus vt

Alphonsus.

Cum Caietam vibem pertinaciter obsideret, & eos fortè quos oppidani tanquam bello inuitiles expulissent, vt comæatum diutius in vrbe haberent (erant autem senes decrepiti, mulieres, puellæ, infantes) ab his abstinere suos milites iussit. Verum milites cum agrè hoc tulissent: malo, inquit rex, Caieta & Caietanis nūquam potiri, quam homines imbelles, & innocentem iuuentutem tam fœdè, tamque crudeliter trucidando vincere. Cum viris enim, non cum mulieribus mihi dimicatio est. O regem immortalitate dignissimum, quique vniuersum genus humanum gubernaret & regat. Victoriā, quam luctuosam ac impiam existimaret, nullam iudicauit. Igitur omnem sexum atque ætatem imbellem excipi iussit, sed exceptos omnes abundè refici atque refocillari voluit. Anton. Panor. de rebus gestis Alphonsi, & Æneas Sylu. de eius diæsi.

Idem.

Cum renuntiatum esset à Ludouico Podio, quendam in Venetorum naualibus esse, qui illi vnà cum armentario quod in his erat exurere pollicitaretur, si sibi duo millia aureorum à rege promitteretur, conatusque illius facillè cessuros affirmanti respondit: Nequaquam insidiis, sed aut virtute vincendum esse, aut nunquam. Ex hac enim re non aliam sibi laudem sperandam esse, quam eius qui

qui Dianæ Ephesæ templum incendisset: cuius nomen totius Asiæ decreto è memoria hominum oblitteratum traditur. Panor. lib. 3. de reb. gest. Alphonſi.

Idem.

Carolus Francorum rex in bello Britannico superatus, ac militibus & pecunia iam exhaustus, cum per legatos peteret ab Alphonſo Aragonũ rege (cuius provincias ab antecessoribus quidem acceperat, sed non saluto iure) ne contra se bello iam proritum suscitaret aliquod bellum, in ortonio occasionem dante: respondit Alphonſus, non est quod sibi hoc tempore timeat Carolus: ego enim, quod maiores mei in Caroli summa felicitate non petierunt, in eius calamitate perere nolo. Potuisset autem Alphonſus potentissimus, Carolum toto exuere regno, paucis admodum militibus, si astu & insidiis, non aperta virtute victoriam honis viris parandam esse iudicaret. Antonius Panormit. de rebus gestis Alphonſi, Æneas Syluius de eius actis.

Idem.

Quum quidam se offerrent, qui tenati, Andegauenſium ducis, & hostis sui atrocissimi, mortem promitterent, insidiis parandam: non irum hoc fieri noluit, sed vt in partidas se in eosdem animaduersurum ixit, si hoc tentarent: dicens se nequaquam insidiis cum hoste de reno, sed manu tantum & virtute dicandam. Ibid.

Idem.

Idem Alphonſus, his qui se in mortem Francisci Sfortiæ paratos esse significassent, respondit: Nunquam si i victoriam placuisse, cuius postea gendum pudendumve esset. Igitur ab huiusmodi consiliis abſtineat, lia se exempla in illos editurum, e eiusmodi consilia sibi admodum oleſta esse omnes intelligant. Ant. anor. & Syluius vt suprà.

Idem.

Rogerus Pallantiæ comes, amplissimo atque ornatissimo genere natus, impiger vir, & manu proptus, cum Alphonſum adiens diceret, in animo sibi esse Ioannem Castellæ regem, ipsius hostem, contempro omni periculo confodere, foreque id sibi (si modò annuat) factu perfacile: Nō per scelus, sed virtute gloriam quarendam esse, respondit Alphonſus. Se enim non solum pro Castellæ atque Hispaniæ dominatu, sed ne pro rotius quidem orbis imperio adipiscendo, tam crudele atque detestabile facinus permissurum. Panor. l. 2. de reb. gest. Alphonſi.

Idem.

Simili quodam modo respondisse dicitur exuli Florentino, Cosmæ Medicen occisorum pollicenti, si X X X non amplius manu militum à rege iuuaretur. Longè quidè acriores atque ampliores hostes sese & habuisse & habere, quàm Cosmas esset, quorum morte vel regna consecui se quidem potuisse, sed abſtinuisse à scelere. Idem Panor.

Æneas Syl.

Æneas Syluius dicere solebat, decere regem inuidū habere animum, res si iusta sit: ac vbi conatus iniustus est, præstare vinci quàm vincere. Æneæ sententia est in primo comment. de reb. gest. Alphonſi.

Theodora Imperatrix.

† Bulgarorum princeps cum Romanorum Imperium à muliere duntaxat, & tenello puero, Theodora scilicet, & Michaelē Theodori filio gubernari cognouisset, suorum quosdam misit, se rupto fœdere Romanis arma illaturum minitans: Ei verò rescriptit Imperatrix, se omninò velle resistere: quòd si Deo annuente superior fuerit, eum à muliere victū fore: sin victa fuerit, successum illum parum fore honestum muliere superata. Hæc nuntiata impetum barbari ita represserunt, vt vtilius sibi iudica-

ret renouare fœdus Romanis aliàs
initum. *Zon. annal. tom. 3.*

De victoria incruenta.

Pittacus.

PRobabat victorias citra sanguinem partas. nam magno civium cruore emptas, hoc est, Cادمعاس, vt vocant, non existimabat esse victorias. *Laer. l. 1. c. 5.*

Pyrrhus.

Bis commisso cum Romanis prælio vicerat, sed desideratis compluribus amicis & ducibus, hîc Pyrrhus: Si vno, inquit, adhuc prælio Romanos vicerimus, actum est de nobis. Quod victi solent dicere, hoc dicebat victor: declarans, victoriam magno emptam non esse victoriam, sed calamitatem. *Plut.*

Idem.

Quum è Sicilia solueret, frustratus eius potiundæ spe, conuersus ad amicos: Cuiusmodi, inquit, Palæstram reliquimus Romanis & Carthaginensibus? significans, se certamen hoc cruentum & operosum aliis cedere. Interdum felicius est non assequi, quàm nimio mercari quod ambis. *Eras. ex Plutarch.*

Phœbidas.

Cùm essent Lacedæmonij in pugna Leuctrica Martis aleam expertu-
ri, cuidam dicenti, Hic dies declarabit virum bonum: Præclarus, inquit, dies, qui possit declarare virum bonum incolumem, præfagiens, in eo prælio plurimos egregios viros fortiter occubituros, quos ipse patriæ maluisset incolumes. *Plutarchus in Lacon.*

Alphonsus.

Cùm graui atque diutino bello confecto iam triumpharet, victos tamen & captos hostes triumphatium more currum præire non passus est: Ob hostes seruatos rectius, quàm cæcos, triumphandum esse dicens. Vnde

apparet, quanti rex clementissimus victorias nullo sanguine partas faceret. *Panorm. lib. 1. de Alphonsi rebus gestis.*

Idem.

Quum Florentinis ac Venetis petentibus, pacem dedisset, & regionum plerique gloriæ studio flagrâtes permolestè hoc tulissent, eò quod in eo bello magnificum ac gloriosum aliquod facinus edere potuissent, à quæ iam pace comparata se frustratos planè agnoscerent: Rex id quod erat suspicatus aliquando occasionem iam nactus dixisse fertur: Bonè animo estote commilitones. nã & viri tuti vestræ; & mihi credite. Neque locus enim, neque honos deerit, & mihi perquam speciosum fuit, petentibus pacem dare. Ita enim arma capere consueuimus, vt sine cruore, id modò fieri potest, victoriam adipiscamur. Et quid aliud pacem tam submissè petentes consententur, quàm se victos, non autem victores esse. *Panorm. l. 1. de rebus gestis Alphonsi.*

Idem.

Audiens quosdam ex suis esse, qui cogitarent de interficiendo hoste, quo saluis rebus in pace viuere possent: respondit, Sibi nunquam eam victoriam placuisse, cuius postea pergendum pudendumve esset. *Panorm. libro tertio de rebus gestis Alphonsi.*

Eneas Syluius.

Dicere solebat, longè maiore seruati quàm cæsi hostis gloriam esse. Innuit autem, eam demum victoriam reuera claram esse, quæ paucorum, aut omnino nullorum sanguine parta esset. *Syl. l. 1. comm. de reb. gest.*

Alphonsus.

Frequenter in ore habuisse fertur, tanto triumphum victoris illustriorem esse, quanto plures relictos sunt, de quibus triumphetur. *Idem.*

De victoria non ex multitudine militum metienda.

Antisthenes.

Melius esse dicebat pugnare cum bonis paucis, aduersus multos malos: quàm cum multis malis, aduersus paucos bonos. In bello enim non tam multitudo militum, quàm pugnantium virtus parit victoriam. *Plut. in Lacon. lacr. 6. ca. 1.*

Agessilaus.

Audierat, socios molestè ferre tam crebras expeditiones: præsertim quum ipsi per multi Lacedæmonios numero paucos sequerentur. Itaque olens ostendere, quanta esset Lacedæmoniorum multitudo, iussit vniuersos socios simul considerare, pernixtos inuicem: Lacedæmonios item paratim solos. Mox per præconem dixit, vt primi omnium surgerent guli. hi quum surrexissent, secundo loco per præconem iussit surgere fabros ærarios, deinceps architectos ac domorum opifices, similiter et aliarum artium singulos. Ita factum est, vt propemodum socij surgerent omnes, Lacedæmoniorum verò nullus: eo quòd Lacedæmonius, qui militè parantur, interdicitum sit, opificiùm vt artem sedentariam vel exercere, vel discere. Hoc factò, risit Agessilaus: Videris, inquit, ô viri, quâto plures nos educimus, quàm vos? Hoc ratagemate dux inclytus demonstravit, non perinde referre quàm numerosum militem ducas in prælium, quàm sortem & exercitatum. *Plut. in Lac. poph.*

Agis Archidami F.

Sæpenumero dicere solitus est: non oportere percontari, quot sint hostes, sed vbi sint. Sensit autem virudentissimus, non referre, quantus hostium numerus, sed quanta ho-

stium sit animi magnitudo. *Plut. in Lacon.*

Idem.

Quidam quum Agidem percontatus esset, quot essent Lacedæmonij? respondit: Quot satis sunt ad propulsandos hostes. Ostendens, magis referre quàm cordatos viros habeat ciuitas, quàm, quàm multos. *Plut. in Lacon.*

Leonidas.

Cuidam dicenti, Com paucis contra infinitos bellare decreuisti? respondit: Si putas me multitudine fretum huc venisse, ne Græcia quidem tota satis mihi erit, ea quippe ad barbarorum multitudinem collata, exigua portio est: sin virtute, & hic numerus satis erit. Voluit autem ostendere, in bello plus valere paucos, sed imperterritos, quàm multos, sed effæminatatos & molles. *Plutarchus in Lacon.*

Padaretus.

Suprà de Fortitudine heroica & militari.

Alexander.

Alexander, audito Darium triginta miriades in aciem producere, dixit: Vnus coquus non metuit multas oves. *Antonius in Melissa, parte 1. serm. 71.*

Idem.

Idem cum explorator ei diceret, maiorem esse Darij exercitum, dixit: Oves etiam, licet plures, ab vno aut altero lupo capiuntur. *Anton. in Melissa. par. 1. ser. 37. Max. ser. 71.*

Antigonus.

Suprà de Fortitudine heroica & militari.

Tigranes.

Contra Romanos magna militum copia pugnaturus, cum L. Luculli exercitum vidisset, paucorum exercitum irridens dixisse fertur: Si vt milites aduenissent, per paucos quidè esse: si verò vt legati, permultos. Verùm mox ipso factò intellexit, victoriam non in multitudine pugnans

rium, sed militum robore atque virtute consistere: à Lucullo enim adeò victus est, ut iaram vittâque lacerâs atque abiiciens aufugerit: ne his ornamentis in turpi fuga agnitus, ad Romanos captivus abduceretur. Plut. in Lucullo.

Annibal.

Gisconti nuntianti, sibi admirabilem videri Romanorum instructorum ad pugnam numerum: Imò aliud, inquit, mirabilius te fugit. Quid autem hoc esset interroganti? Quòd ex tam numerosa, inquit, hominum multitudine nulus appellatur Gisoco. Timebat miles tantum militum Romanorum numerum: Verùm Annibal, qui toties iam Romanorum vires pugnando fregerat, satis sciebat, non in numero, sed fortitudine militum consistere victoriam. Plut.

A. Posthumium.

Ad milites suos sæpenumero dicere solebat: Bella omnia, non qui plures sunt numero, rectè conficiunt, sed qui virtute superiores. Bruton. capite 2.

Quintium.

Quum Antiochus rex cum numeroso exercitu, venisset in Græciam, omnésque reddidisset attonitos & militum numerus, & armaturæ varietas. Quintius hoc sermone metum ademit Achæis: Quum, inquit, essem in Chalcide, cœnans apud hospitem meum, mirabar carnum copiam, quum essent omnia tecta niue: at hospes respondit, ea omnia nihil aliud esse, quàm suis domesticæ carnes, tantum apparatu & conditura diuersâ. Ne vos igitur, inquit, admiremî regis copias, quum auditis hostatos, cataphractos, pedites, equites & sagittarios. Nam hi omnes Syri sunt armatura inter se differentes. Plut. in Rom. apoph.

Alphonsum.

Alphonfus rex Aragonum, cum agrum Surrentinum populari iure

bellico cogeretur, sæpenumero ingemuisse fertur. Verùm cum oppidanos pertinaciores quàm illis conueniret, animaduerneret: Videte, inquit, qui urbem inhabitatis inimicam, mihi ne vestra pertinacia id efficiat, quod postea in ea lenitate & clementia corrigi non possit. Subindicans, non semper esse situm in ducis potestate, parte victoria militum prohibere rapacitatem. Panor. l. i. de rebus gestis Alphonfi.

De victoriæ moderatione.

Hermocrates.

AD Syracul nos dicere solebat Non minoris virtutis esse partem victoriam bene uti, quàm vincere. Brut. lib. 7. c. 8.

Agésilau.

Cum post felicem apud Corinth victoriam ingentem numerum Corinthiorum & Atheniensium à succidatorum cerperet, adeò non gavisus est, nec elatus ea victoria, & grauitè Græciæ etiam vices depleret: Heu, inquit, Græciam, qui tot viros intestino bello perdidit quot vniuersis barbaris debellandis satis esse poterant. Viro magnam optabilis quidem erat victoria, sed multè gratior si pauciorum sanguine parta fuisset. Plutarch. in Laco apoph.

Idem.

Suprà de hostibus non crudeliter tractandis.

I. yergum.

Præcipere solebat, ut post quàm bello hostem vertissent in fugam, superassent, tam diu fugientes insequerentur, donec certa esset victoriamque retrocederent. Neque enim Græcorum conuenire moribus, & succidare qui celsissent: idque non illi honestius, verum etiam util-

esse dicebat. Siquidem hostes quibus-
cū res est, ubi cognorint Lacedæmo-
nos parcere cedenibus, occidere ve-
rò qui loco non cedunt, sibi conduci-
bitus æstimabunt fugere quàm per-
sistere. Frequenter enim desperatio
magnum robur ad lit animo non mi-
nus quàm spes victoriæ. Decet autē
Græcos legibus ac disciplinis imbu-
tos, etiam in bellis meminisse clemen-
tiæ. Barbaricæ feritatis est, sæuire in
prostratos. Sed rursus ita temperan-
da est clementia, ne nobis sit exitio.
Ut enim non rarò, vt hostis fugam
imulet, vt redintegratis viribus a-
terior insurgat in victorem. Eras. ex
Plutar. in Lac.

Philippus.

Suprà de Fortunæ inconstantia &
nutatione.

Alexander.

Capto Poro rege potentissimo, cui
& corporis ingentes inerant vires, &
inimi longè etiam maiores virtutes,
hanc ipsam & corporis & animi ex-
cellentiam admiratus Alexander, sci-
citabundus ipse quidem, magna ta-
men comitate adhibita, ab illo exi-
git, quàm se ab Alexandro ratione
tractare, quemq; erga ipsum sese ge-
rere Alexandrum cupiat? Ad ea nihil
Porus aliud, quàm, vt pro regia secū
dignitate ageretur, petiit. Rursus A-
lexander, Numnā fortè & aliud? Ad
ea quoq; & ille subdidit: Regiam di-
gnitatem, quæ ipse cuperet, cuncta
secum continere. Quæ dicta quum A-
lexander pro sua regiâq; & Pori di-
gnitate ac decore examinasset, non
regnum modò illi restituit, belli iu-
re vindicatum, verùm imperio eius
atq; etiam fines adiecit. Pontanus
lib. 1. cap. vlt. de Magnanimitate, ex
Plut. in apoph.

Epaminondas.

Quum aliàs solitus esset vncto
corpore hilarique vultu prodire in
publicum, post die eius diei quo fe-
liciter pugnatum est in Leuctris pro-
cessit squalidus ac summissus. Ami-

cis autem sciscitantibus equid illi
molèsti accidisset? Nihil, inquit, sed
heri sensi me plus æquo mihi placuisse,
eius gaudij intemperantiam ho-
die castigo. Ad eò meuit arrogantia
vir Bœotus ac militaris, & nos non i-
dem faciemus quoties secunda for-
tunæ aura res nobis succedunt? Plut.
in apoph.

Demetrius.

Cum cepisset Atheniensium quæ
defecerat urbem, eaq; graviter res
frumentariæ penuria laboraret, pro-
tinus conuocata concione, dilargitus
est illis frumentum gratis. Plut. in
vita Demetrii.

Barchæ.

Quum Annibal apud Cannas feli-
cissimè pugnasset, amicis suaden-
tibus vt fugientem hostem insequens,
in urbem irrumperet, non obtempe-
rauit. Quam rem Barcha Carthagi-
nensis ad eò indignè tulit, vt excla-
marit: Vincere scis Annibal, Victoria
vti nescis. Hoc dictum L. Liuius tra-
buit Maharbali. Plut.

Scipio.

Dicere solebat, hosti non solùm
esse dandam viam fugiendi, verùm
etiam muniendam, docens, mode-
randam esse victoriam, nec sæuien-
dum in eos qui contrà ferre arma de-
stitissent. Plut.

Idem.

† Antiocho in acie victo, pacem
quam ante repudiarat petenti, nihil
ad priores condiciones adiecit. Afri-
canus: Neque Romanis, si vincantur,
dixit, animos minui: Neque si vin-
cant, secundis rebus insolescere. Iu-
stin. lib. 31.

Quintius.

Philippo victo, in Isthmiis præco-
nio iussit euulgari, se Græcos suos li-
bertati, subq; iuri permittere: Quot-
quot autem Romani temporibus An-
nibalibus capti seruebant apud Græ-
cos, quum horum singulos Græci
quingentis drachmis emissent, gratis
Quintio donarunt: qui & ipsi Romæ

triumphantem Quintium sequuti sunt pileati, quod facere solent seruitute manumissi. Plutarch. in Rom. apoph.

Iulius Cæsar.

Pompeium æqualem ferre nolēs, armis rem expediunt ambo. Verūm cum commissa pugna Pompeius viciisset, & victoriam non persequeretur, sed se potius reciperet ad exercitum, tum Cæsar: Hodie quidem, inquit, penes hostes erat victoria, at nō habent ducem, qui victoria sciat uti. Plut. in Rom. apoph.

Augustus Cæsar.

Quum Alexandrini post urbem vi captam, extrema se passuros existimarent, Augustus suggestū conscēdit, adiuncto sibi Ario Alexandrino, dixitque, se civitati parcere, primūm propter ipsius magnitudinem ac pulchritudinem, dein propter Alexandrum Magnum eius urbis conditorem, postremō in gratiam Arii amici. Raræ cuiusdam clementiæ fuit, non diripere civitatem, quæ pertinacissimè rebellarat, sed non minus laudis merebatur illa civilitas, quod huius beneficii gratiam non sibi vindicavit, sed vnam præcipuamque partem ipsi concessit urbi: alteram tribuit Alexandro, cuius memoriam sciebat apud Alexandrinos esse gratiosissimam: tertiam transtulit in Arium eius civitatis ciuem, amicum tanto titulo suis commendans, Plut. in apoph.

Aurelianus Imp.

Quum Tyanam venisset, eamque occlusam reperisset, iratus dixit, Cānem in hoc oppido non relinquam. Hac voce milites erecti fuerunt in spem prædæ: & Heradamō Thyansenis, metu ne cum cæteris occideretur, prodidit civitatem. Qua capta Aurelius Heradamonem patriæ proditorem occidit. Militibus ex Cæsaris promisso direptionem oppidi flagitantibus, respondit: Agite, canem me negavi relicturum, canes omnes

occidite. Hoc pacto & proditori meo cedem rependit, & militum avaritiā elusit. Videtur autem hic sermonis color sumptus ab Hebræis, in quorum literis reges qui minantur interfectionem, negent se quenquam relicturos, vsque ad mingenrem ad paritem, canem hac periphrasi significantes. Eras. ex Vespisco.

Toulas Gotth. R.

†Expugnata Roma militum licentiam cohibiturus, inquit: Paucis ante annis ducenta Gotthorum millia septem millibus vicit Belisarius: ego non totis quatuor millibus, viginti Græcorum millia superavi: & iam urbem Romam, orbis quondam Dominam, sub pedibus teneo. Proinde ne superbiamus, Deum timeamus, victoriam clementer exerceamus, mutationemque fortunæ, quæ nobis superiore bello totam Italiam, præter Veronam, Ticinum, Tarvisium ademit, ante oculos habeamus. Procopius.

Fridericus Imp.

Victis in Hungaria Gunziensibus Magnum, inquit, actum est opus Nū autem maius restat, ut scilicet vincamus nosmetipsos, atque avaritiæ & vlciscendi cupiditati frenos imponamus. Discant nostri principes victores, exemplo Friderici imperare animi affectibus, neque inolescere obres ad nutum voluntarumque eedentes, parceretque victis. Æneas Sylvius lib. 2. comment. de reb. gest. Alph. osi

Sigismundus Imp.

Obiurgatus, cur fugatos hostes non insequeretur, & comprehenso occideret? Satis, inquit, vicit, qui hoster fugavit. Utinam & huius exemplo monarchis nostræ ætatis persuaderi possit magno cruore partam victoriam non existimari victoriam Æneas Sylvius lib. 4. de rebus gestis Alphonsi.

Alphonsus.

Non tam quod hostes vincere & scire

iret & posset , gloriabatur , quàm quòd victis consulere didicisset. Illud quidem fortunæ interdum munus esse, hoc autem semper suum. Resouillare enim victos verè regium est: lebellare autem hostes fortunæ est. Panor. libro 2. de rebus gestis Alphonfi.

Idem.

Cùm in obsidione Stephani , cenuriones ac milites, qui maledixerant regi, post captam urbem clementer tractasset castigatus à suis , qui omnes morte damnandos iudicarent: respondit, Se malle ex clementia & humanitate erga hostes, quàm ex victoria laudem adipisci. Panor. l. 3. de reb. est. Alphonfi.

Ladislau R. Vngaria.

† Vbi Hunnos , qui ex deuastata Transyluania, & Vngaria, magnam pecorum, hominumque prædam abuxerant, prælio fusos , fugere vidit: parcite exclamauit, parcite humano anguini, ô milites: Satis cruoris hostis effusum est : fugientem capite multitudinam, vt si forsan Orthodoxam fidem amplectantur , populum dei amplifcemus. Digna forti, clementique victore , Christianoque principe oratio. Bonfinius libro 4. dec. 2.

Sigismundus.

Suprà, de Hostibus non crudeliter tractandis.

ferreum apposuit. Interrogante autè Sulpitio, Quid hoc esset? Quid aliud, inquit, nisi opprobrium victis? Plut. in Camillo.

Archidamus.

Suprà de Arrogantia.

Sylla.

Quum Mithridates Syllæ processisset obuiam , dextramque porrexisset: Sylla non resalutauit, sed percontatus est, num à bello desisteret his conditionibus, quas cum Archelao nactus esset? Obitrescente Mithridate : Quibus pace opus est , inquit Sylla, eos priores loqui conuenit, victori filere satis est. Rursus quum Mithridates variis coloribus excusaret quæ gesta fuerant: Olim, inquit, audiui, nunc experior, te singulari eloquentia præditum, qui tam nefariis factis colorem inuenire poteris. Plut. in Sylla.

Ludouicus XI I. Gall. rex.

* Quum audiret Iulium Pontificem immodicè sese efferentem, quòd multas vrbes temporis momento recepisset, quas vix intra triennium Galli occuparant: At inquit, Gasto Fuxeus aberat. Hoc dictum respondet apoph. cuiusdã qui Fimbriæ glorianti quòd Ilium (vix anno x. ab Agamemnone receptum) intra vndecimum diem oppugnauerat, respondit, sed Hector non aderat, qui pro ciuitate pugnaret. Annal. Franciæ.

De victoriæ insolentia.

Brennus.

Capta vrbe à Gallis Senonibus, diuque obsidione oppresso Cætilio, pactum est inter Romanos Brennumque Gallorum regem, vt obididio ea lege solueretur, vt Romani millepondo auri penderent. In illa ortè auri pensatione Brennus de altera lance gladium cingulumque

De vigilantia.

Plato.

Somnolentiam improbat, còq. scripsit in legibus,
καταδουλος εδ εις εδενος αετος.
id est,

Nemo dormiens vlla re dignus est:

Laërt. l. 3.

Philippus.

In exercitu quodam tempore dormiens, experretus: Tutò, inquit, dormiui, vigilauit enim Antipater. Sub:

indicans; non esse regium indulgere somno, præsertim in bello, nisi habeat fidem ac vigilem præfectum. Plut. in apoph.

Parmenio.

Idem quâ interdiu dormiret, Græcique ad fores conuenientes criminarentur illum: Nolite admirari, Parmenio inquit, si nunc Philippus dormit. Nam quando vos dormiebatis, ille vigilabat. Plut.

P. Amylius.

Cùm in bello contra Persem instituisset, vt milites sine armis vigilias agerent: rogatus à quodam, cur suis arma negaret? respondit: vt metu hostium sublata resistendi fiducia aduersus somnum pugnarent. Plut.

M. Cato.

Bo milite sibi opus esse nequaquâ dicebat, qui inter eundem manus, inter confingendum pedes agigaret: quique fertendo quàm hostibus in clamando longius sentiret. Plutarchus.

Vide apoph. de Somno.

De Vino, & vinolentia.

Anacharsis.

Quidam in conuiuio videns uxorem Anacharsidis, Vxorem, inquit, deformem duxisti, Anacharsi. Hic Anacharsis: Prorsus ita mihi videtur, inquit: sed heus puer, infunde mihi meracius, vt eam reddam formosam. Indicans vinum adimere homini rectum iudicium. Athenæus lib. 9.

Idem.

Dicebat, vitem ferre tres botros: primum voluptatis, alterum ebrietatis, tertium molestiæ. Sentiens, parum vini vsum esse iucundum, quia sedat sitim: largiorem gignere temulentiam: largissimum parere rixas, cædes ac morbos. Simile huic quod

alibi dictum est: Primum craterem pertinere ad sitim, alterum ad voluptatem, tertium ad ebrietatem, quartum ad insaniam. Dictum erit iucundius, si cogites, in Scythia non esse vites. Laërt. l. 1 c. 9.

Plato.

† Dicebat in vino, vt in speculo multorum ingenia prævideri. Plutarch. Problem. Decad. 2. Idemque dicebat vinum esse datum, in remedium senectutis. Libro secundo de legibus.

Maximus.

† Mulier quæ vini vsum immoderate appetit, & virtutibus ianuâ claudit, & delictis aperit. lib. 6.

Cicero.

Apud Damasippum cœnans, quum conuiuator mediocre vinum apposuisset, idque conuiuis à vetustate cupiens commendare, diceret: Bibite, Phalernum hoc quadraginta annorum est. Bene, inquit, fert ætatem. Hoc modo de homine loqui solemus, cuius formæ viribusque non multum detrahit ætas. At ridiculum erat, vinum ab immodica vetustate commendare. Plut. in Cicero.

Vide apoph. de Ebrietate.

De Virtute.

Antisthenes.

CVm nil tam difficile esse sciret quod studio superari non posset Virtutem etiam posse disci solebat dicere. Laërt. l. 6.

Idem.

* Neque, inquit, symposium, si desint congerrones, nec opes virtutes carentes voluptate efficiunt. Stoicis fer. de virtute.

Idem.

Dicebat, Virtutem esse armaturam quæ detrahi non possit. Ensis enim & clypeus excutuntur: sapiens autem ac virtute præditus nunquam non armatus est, eoque vinci non potest. Laërt. l. 6.

Idem.

Idem.

Tutissimum esse murum prudentiam dicebat, quòd is nec collabatur, nec proditur Nulla mœnia tam sunt munita, quin machinis aut suffosionibus, aut proditione capiantur. Sapientis decreta sunt inexpugnabilia. Laert. lib. 6.

Idem.

Affidue dicere solebat, Virtutem sibi sufficere ad felicitatem, nec vlla re opus habere nisi robore Socratio. Laert. lib. 6.

Idem.

Dicebat, virum iustum pluris faciendum, quàm cognatum. Arciura nim sunt vincula virtutis, quàm sanquinis. Et omnis bonus bono proximo cognatus est, propter animorum similitudinem. Laert. lib. 6.

Idem.

Negabat sapientem vivere iuxta leges ab hominibus institutas, sed iuxta normam virtutis. Sentiens, non deò quid faciendum aut vitandum, quia leges iubent aut verant: sed quia bona ratio dicit, hoc esse honestum, illud turpe. Leges non orania præscribunt: at virtutis regula docet vique quid sit honestum, quid turpe. Quædam virtus non est. Laert. lib. 6.

Idem.

Quum in theatro populus Atheniensium tumultuaretur ob versuum recitatum.

Τὸ τίς ἀίχρὸν εἶναι μὴ τοῖσι γυναιξὶσι δοκεῖ, id est,

Quid turpe ni videatur hoc ventibus?

Antisthenes subiecit alterum.

αἰχρὸν τὸ δ' ἀίχρὸν δοκεῖ, καὶ μὴ δοκεῖ.

Quod turpe, turpe est, siue credas, siue non.

Eleganter correxit inutilem sententiam. Plut. in Pericle.

Diogenes.

Ab Hegesia rogatus, ut ipsi libros aliquot commodato daret: Non satis, ait, cum caricas non pietas, sed veritas eligas: vera exercitatione neglecta, ad scripturam te conferas: Quo

dicto notavit eos, qui per omnem vitam ex philosophorum libris virtutem haurire cupiunt: cum virtus magis usu discatur, quàm lectione. Laertius lib. 6.

Idem.

Quoniam Cynicus erat, canis dictus est, & hoc vitæ genus à multis laudabatur, nemo tamen imitabatur. Itaque dicere solitus est, se canem esse laudatum, sed laudatorum neminem cum laudato cane audere venturum ire. Ibid.

Idem.

Dicebat, se multos quidem videre colludentes, & discursantes, non autem qui virtuti operam darent. Stob. serm. 4. de imprudentia.

Stoici.

Stoicorum dogma est, nihil esse experendum, præter virtutem: nihil fugiendum, præter vitium. Eras. Rot. l. 6. apoph.

Socrates.

Cum aliquando in colloquium cum Theodora meretrice formosissima venisset, quæ Callisthenem blandis ad se verbis trahebat, ad Socratem dixisse meretrix fertur: Ego quidem, ô Socrates, multum tibi præsto. Nam cum tu neminem ex meis à me possis abalienare, ego, cum libitum est, tuos omnes à te voco. Cui respondit Socrates: Non mirum quidem est hoc. Tu siquidem ad declivem tramitem omnes rapis: ego verò ad virtutem cogo, ad quam arduus & plerisque insolitus est ascensus. Sensit autem philosophus clarissimus, adeò corruptos esse hominum mores, ut facile ducantur ad vitia, quorum lata est vita: abhorreant autem à virtutibus, ad quarum acumen ardua ac spinosa nobis videtur esse via. Alian. lib. 13. de Var. histor.

Socrates.

* Statuam quidem in sua basi, virtutis autem studiosum virum bono proposito nixum, immotum esse debere dicebat. Itē, In vita perinde v

in simulachro omnes partes debere esse pulchras. Et, Thus diis, laudem verò viris virtute præditis esse tribuendam. Stob. ser. 1. de virtute.

Idem.

* Equus generosus, inquit, iudicatur, non quidem sumptuo: è ornatus, sed eximis naturalitatem nec vir honestus, qui opibus prædiues, sed qui animã virtute præditã gerit. Eod. ser.

Socrates.

* Virtute nullam possessionem nec honestiorem nec durabiliorem esse dicebat. Ad Democionem.

Epicætes.

* Anima dedita virtuti similis est, inquit, perenni fonti: cuius aqua est pura, imperturbata, potabilis, dulcis, accepta, fructioni apta, copiosa, ab omni noxa & pernicie aliena. Sto. se. 1.

Idem.

In conuiuio apud Xenophontem singulis dicere iussit, quo artificio, quòve bono sibi præcipuè placerent: quum ordo venisset ad Socratẽ, ioco dixit: Se maximè gloriari de lenocinio: Sentiens, se tradere veram virtutem, quæ potissimùm cõmendat habentem, quæque tum privatim, tum publicè conciliat homini benevolentiam & amorem. Eras. l. 3. apoph.

Idem.

Quodam tempore quum Euripides ita de virtute differeret, vt diceret,

κράτις οὐ εἰκὴ τὰ αἰτὰ ἐὰν ἀφελῆσθαι.

— id est,

Hæc missa temere est optimum relinquere.

Quãsi virtus inueniri vix posset, surrexit Socrates dicens: Ridiculum esse, quum mancipium, si non protinus inueniatur, operæ precium existimemus inuestigare: virtutem nulla inuestigatione dignam iudicare, si non protinus contingat homini. Eras. l. 1. 1. poph.

Strato physicus.

Quibusdam obicientibus quòd Menedemus plures haberet auditores quàm ipse: Quid mirum, inquit, si

plures reperiuntur qui lauari cupiunt, quàm vngi? Vnguntur, qui se parant certamini. Subindicauit, Menedemum philosophiam esse dilutam: ac faciliè inueniri, qui audiant de virtute disserentem: per paucos autem qui virtutem exerceant. nam hoc prouocabat Strato. Eras. lib. 7. apoph.

Demetrius Phal.

Quum audisset, Athenienses fuisse demolitos statuas suas, quas illi proposuerant: At virtutem, inquit, non euerterent, cuius gratia illas proposuerant. Laert. lib. 5.

Themistocles.

Seriphio cuidam dicenti, eum non sua, sed patriæ gloria splendore asequutũ. Vera, inquit, herculè narras, verutãem nec si ego Seriphius, ignobilis, nec tu si Atheniësis esses, clarum vnquã fuisses. Sensit autem, non patriam, sed virtutẽ, existimationẽ facere hominibus & autoritatẽ. Plur.

Phocion

Phocion Atheniësis hanc diuinã esse legem dicebat: Vt vnica virtus sit potens, reliqua autem cuncta nugæ. Stob. ser. de Prudentia.

Socrates.

Gorgias cùm à Socrate percunctaretur, an Perfarum regem putaret felicem? Nescio herculè, inquit, quantum virtutis & disciplinæ habeat. Sensit vir prudentissimus, neminem esse felicem, nisi omnibus virtutibus præditus sit. Laertius.

Plato.

* Omnes opes, omnem rerum copiam, virtuti concedere dicebat. In Menexemo.

Iamblichus.

Ad virtutem tanquam ad asylum semper confugiendum esse dicere solebat, ne cui turpi iniuriæ fortunæ expositi simus, Stob. ser. de Prudentia.

Seneca.

† Citò nequitia subrepat: virtus difficilis inuentu est, rectorẽ, ducẽque desiderat. Etiã sine magistro vitia discuntur. lib. 3. Nat. Q. cap. 30.

Luius.

† Virtus maturefcit, fenefcentibus vitis. lib. 2. Dec. 1.

Plinius Iunior.

† Virtutibus abundat, qui alienas amat. lib. 1. Epist.

Agefilaus.

Cum audiret Perfarum regem Magnum appellari: Qua re maior me est, inquit, nifi iuftior est, ac temperantior? Censuit vir iuftiffimus, eum nemum magnum esse virum, qui virtutibus alios omnes superare. Plut. in Lacon. apoph.

Idem.

Cuidam fciscitanti, quæ potiffimum pueris effent discenda? Ea, inquit, quibus vifuri fint, quum & ad vilem peruenerint ætatē. Rectē cenfuit vir prudens, folam virtutem primum ac ftatim à teneris vnguiculis difci oportere, nec vllam æui portionem artibus friuolis dandam: quæ re in pueris habent oftentationem plaufibilem, ita nec grandibus decori futuræ fint, nec ad feria vocatis vtiles. Plutarch. in Lacon.

Idem.

Cum fcelerofum quendam hominem crudeliflima tormenta magna animi fortitudine ac infracto animo pertuliffe audiuiſſet, miſerum hominem eſſe iudicauit: qui tam præclarā virtutem in re tam inhoneſta oftendiſſet: quam ſi ad res honeſtiores attuliſſet, magno vſui Reipublicæ eſſe potuiſſet. Plutarch. in Lacon. apophthegm.

Idem.

Aduerſus pecuniarum ſtudium, quo vitio plerique laborant, amicos Agefilaus admonere conſuevit, ne tam pecunias quam fortitudine ac virtute ſtuderent ditefcere: quod fruſtra parat opes, qui veris animi bonis vacat. Plutarch. in Lacon. apoph.

Archidamus.

Ob ſuperatos bello Arcadas quum à quodam laudaretur: Multo, inquit, præſtantius erat, ſi illos prudentia

quam viribus ſuperafſemus. Intellexit dux nobiliſſimus, eam victoriam meritò encomiis celebrari, in qua virtute alios vincimus, cum viribus à brutis etiam ſuperemur animalibus. Plut. in Lacon.

Eudamidas.

Suprà de Diſputationib. aut Quæſtionibus friuolis atque inutilibus.

Charilaus.

Interroganti, quam arbitraretur optimam rempublicam? In qua, inquit, pluriſimi ciues de virtute inter ſe decertant, citra ſeditionem. In plerifque ciuitatibus certamē eſt de opibus & honoribus: de virtute qui certent, penè nulli. Quanquam hoc quoque certamē de honeſto debet haſtenus ſeruare ne prorumpat in ſeditionem. Iam enim non eſt concertatio virtutis, ſed ambitionis. Qui vera virtute præditus eſt, nihil ſpectet, niſi vt proſit reipublicæ. At ſeditio præſens venenum eſt ciuitatis. Eraſ. ex Plutar. in Lacon. apoph.

Alexandridas.

Alexandridas Leontis filius, cum quendam videret acerbè ferre exiliū, dixiſſe fertur: Noli vir optime exhorreſcere exilium, à virtute enim & iuſtitia exulare, illud horrendum eſt. Senſit vir optimus, eos omnes exules eſſe, qui à virtutibus alieni ſunt: eos autem nequaquam exules, qui variis virtutibus ornari vbique patriam inueniunt. Plut. in Lacon.

Antigonus ſecundus.

Adoleſcenti cuidam qui patrem habuerat fortem, quāquam ipſe non admodū, vt videbatur, bonus erat miles, poſtulantem vt patris ſtipendia caperet: At ego, inquit, ò adoleſcētule nō ob patrias, ſed ob proprias cuiuſque viri virtutes mercedem ac munera dare ſoleo. Hoc ſermone iuuenē extimulans, vt patris fortitudinē æquaret. ſi quantum ille capere ſolebat, vellet accipere. Apud Græcos maior eſt dicti gratia ob vocum affinitate, *αἰδραγῆτας, πατεργῆτας*, quæ

vox posterior ad prioris imitationem afficta est. Plut. in apoph.

Virtus in actione consistit.

Pittacus.

Interrogatus quid esset optimum? Quod in presentia, inquit, occurrit, bene agere. Laert.

Amisthenes.

Virtutem esse rem operum, non autem plurimis verbis multisque discipulis egere dicebat. Aduersus eos qui iuris ac theologiae pietatisque professionem studio reddunt difficillimam ac prolixam, perque vitam omnem nihil aliud quam de virtute disputat. Notat hoc Horatius, Virtutem verba putas, ut Lucum ligna. Laert. li. 6. cap. 1.

Cleanthes.

Suprà, de Doctrina factis dissentanea.

Agessilaus.

Rogatus, quomodo quis maxime apud homines probaretur? Si dicat, inquit, optima, & faciat honestissima. Virtus enim huiusmodi est, quae ipsis statim rebus gestis ita afficiat homines, ut non modò admirentur opera, verùm in autorem quoque summo studio incendantur Plut.

Panholidas.

Legatus cum in Atheniensium gymnasio philosophos egregie de virtute disputantes audiisset, interrogatus, An placerent quae iam disputata essent? Probæ profectò, inquit, sunt illae disputationes, sed vobis planè inutiles: qui virtutem habetis in ore: factis autem non ostenditis. Plutarch in Lacon. apoph.

Semiramis.

Staurobates Indorum rex Semiramidi minitans scripsit, Si acie victa foret, se illam cruce affixurum. Sed illa ridens, Non verbis, sed virtute certandum esse respondit, Bruson. l. 7. cap. 3.

Gymnosophista.

Alexander cum Gymnosophistas interrogasset, Vitam, an mortem fortio-riorem putarent? Vitam, inquit, quae tot calamitosa pariat. Curtius & Plutarchus.

L. Volumnus.

Appius populo Romano exprobrabat, sibi acceptam ferri debere, quòd ex muto & elingui facundum haberet consulem. de L. Volumnio collega sentiens. Ibi L. Volumnus, Quàm mallem, inquit, tu à me strenuè facere, quàm ego abs te scitè loqui didicissem Bruson. l. 4. c. 31.

Nestor.

Suprà, de Doctrina factis dissentanea.

Adrianus imper.

Prætoris viri ab Imperatore Adriano petentibus ut sibi de iure respondere liceret: rescripsit hoc munus nò peti solere, sed præstari. Quare accingeretur, si qui sibi fideret, & populo sui specimen darèt. Nam Augustus, quò maior esset iuris peritorum autoritas constituerat, ut qui respondere vellent, id ex autoritate Cæsaris facerent: quum antea liberum fuisset, respondendi munus subire, quicumque sui fiduciam haberent. Sic & hodie creantur doctores medicinae, iuris, artium, theologiae, quum hoc nomen promeruisse sit pulchrius, quàm obtinuisse. Erasmi. l. 8. apoph.

Alex. Seuerus.

Romanorum iam factus imperator, audiens Artaxerxem instructissimo exercitu Romanum velle inuadere imperium. Nil refert, inquit. Vt enim quæcum voluptatè agimus, dulcia sunt: ita quæcum virtute, gloriosa esse solent. Herod. l. 6.

Aristoteles.

† Non ut sciamus quid sit virtus, perscrutamur, sed ut boni efficiamur. lib. 2. Eth.

Lactantius.

† Virtus non potest cerni, nisi habeas

beat vitia contraria : Aut non potest esse perfecta, nisi exerceatur aduersis. Lib. 5.

Huc aliqua ex parte spectant, quæ sunt sub apoph. de Doctrina factu discretanea.

percutiens: At hic, inquit, dabit: Vim Reipub. minitans. Eras. l. 4. apoph.

De visu, aspectu, & oculis

Thales.

OLim interrogatus, quantum à mendacio distaret veritas? Quantum, inquit, oculi ab auribus. Sensit vir pudentissimus, ea demum esse indubitata fidei, quæ omnium conuenientur oculis, non quæ auribus percipiuntur. Eras. l. 8. apoph.

Diogenes.

Animaduertens, Olympionicem quendam fixis oculis scortum formosissimum intuentem: Ecce, inquit, ut aries Martius à puella publica obtorto collo vinculus abducitur. Notauit autem hominis oculos intemperantissimos, quibus scortum obtorto etiam collo quamdiu poterat, intuebatur. Laert. l. 6.

Xenocrates.

Dicere solebat, nihil interesse pedesne an oculos in aliena domo defigeres. Eodem enim modo peccare tam eum qui oculos in loca in quæ non cõuenit verteret, quàm eum qui quò nõ licitum est vestigia inferret. Alian. l. 14. de Var. hist.

Pericles.

Prætor collegam forritus est Sophoclem poetam, cumque in navigatione Sophocles vidisset adolescentem formosissimum, ait, En quàm speciosus adolescens! respondit Pericles: Decet ô Sophocles, Prætorem non modò manus, sed oculos & linguam habere abstinentes Plutar. in apoph. Stob. ser. 5. Cic. l. 1. Offic.

Ephorus.

Dicere solebat, Si possibile fuisset rebus ipsis omnibus adesse, eam experientiam reliquis multò fuisse præstantiorem. Sensit autem certiora esse quæ oculis visa sunt, quàm quæ auribus percepta ab aliis. Cum enim duo homini iuxta natura sint velut organa quædam, quibus omnia per-

De vi, vel violentia.

Lysander.

CVm Argiui de ditionis finibus Cambigeret cum Lacedæmoniis, asseuerarentque se iustiorum habere causam: Lysander stricto ense: Qui noc, inquit, superior est, is optimè de finibus disputat. Ab æquo & bono vir insolens ad vim prouocauit. Plutar. in Lacon.

Idem.

Ad Bæotos ancipites, nec huic, nec illi parti addictos quum per illorum confinia faceret iter, legatos misit, qui percontarentur, vtrum rectis an inflexis hastis per illorum agros proficisci deberet? significans, siue amici essent Bæotij, siue inimici, nihilominus se cæpto itinere perrexturum, nisi quòd per hostium agros turus esset erectis hastis, ad propulsandum si quis obssisteret: per amicorum inuersis, veluti nemini nociturus. Hoc dictum non nihil respicit indolis Laconicæ, qui nec inimicis supplex esse vellet, nec amicis grauis, Plut. in Lacon.

Themistoc'es.

Quum apud Andrum argentum peteret: Duos, inquit, ad vos adduco deos, vim ac suasionem. significans, si minus impetraret suadendos, se vi trepturum. At illi responderunt, apud se quoque duas magnas esse deas, inopiam & impossibilitatem, per quas non liceret dare quæ petebat. Plut.

Anonymus.

Conflauit Cæsari magnam inuidiam, quòd quidam ex his quos Romam miserat, stans in senatu, simulatque cognouit Cæsari senatum non dare prorogationem, manu capulum

cepit & scrutatur, auditus scilicet & visus, certior autem multo sit visus, iuxta Heraclitum: horum licet propior, minoris tamen momenti organo, auribus videlicet, ad inquisitionem rerum accedit. Polybius l. 12. histor.

Theopompus.

Theopompus eum quidem optimum bellicarum rerum scriptorem esse dicit, qui quàm plurima sit pericula ipse coram expertus: illum vero dicendo potissimum esse, qui quàm plurimorum ciuiliū certaminum particeps extiterit. De iis enim rebus quibus ipse interfuit & vidit, melius dicere potuit, quàm quæ ab aliis augantibus fortasse audit. Polybius libro 12. historiarum.

Isaus.

A quodam qui elegantissimam ostenderat fœminã, interrogatus, num formosissima videretur? respondit, *πρεπαιμεν, φθαλμῶν*, id est, desij laborem ab oculis. Philostrat. in Sophistis.

Alexander.

Suprà, de Aspectu incauto.

C. Sulpitius.

C. Sulpitius Gallus vxorem repudiavit, quòd aperto capite foris exisset, inquit: Tibi meos vnus præfinit oculos lex nostra, quibus formã tuam approbes: his ornamenta comparato, his esto speciosa: aliis velle videri formosam, in suspitione & crimine hæreat necesse est. Erasmi. l. apoph.

De vita humana.

Pythagoras.

Vitam humanam dicebat esse similem panegyri, hoc est, solenni hominum conuentui, ad quem alij conueniunt certaturi, alij negotiaturi, nonnulli spectatores modò futuri. Et ceteros quidem omnes esse sollicitos: solum spectatorem tranquillũ frui celebrare. Laër. l. 8. c. 1.

Socrates.

*Alex ludo vitam similem esse di-

cebat: & quicquid euenit veluti quãdã testeram disponere oportet. Non enim denuo iacere oportet, neq. testeram aliter ponere. Stob. ser. 13.

Democritus.

*Vitam sine festiuitatibus dicebat longam esse viam sine diuersoriis. Stob. ser. 16.

Epicurus.

Vitam fortunæ coniunctam, torrenti simiẽ esse dicebat: Turbulenta enim, plena cœno, ingressũq. difficilis, violenta & obstrepera est, & breue tempus durat. Stob. ser. 1.

Dicogenes.

Dicenti miserum esse viuere: Non, inquit, viuere miserum est, sed malè viuere miserum est. Vulgus miseram appellat vitam laboribus, doloribus, morbis, damnis, exiliis, multĩsq. hoc genus incommodis obnoxiam: at philosophus nihil malum aut miserum esse dicebat, nisi quod cum turpitudine coniunctum esset. Laër. l. 6.

Epicurus.

*Dicebat aliquem virum bonum nobis esse eligendum, ac semper antè oculos habendum, vt sic tanquam illo spectante viuere, & omnia tãquam illo vidente faceremus. Eo modo, vitæ humanæ errores facillè corrigentur. Senec. epist. 11. ad Luciliũ

Idem.

*Neminem non ita exire è vita dicebat, tãquam modò intrauerit. Itẽ, Neminem aliter, quàm quo modo natus est, exire è vita. Et molestũ esse semper vitam inchoare. Senec. epist. 22. & 23.

Idem.

*Semel, inquit, nati sumus, bis nasci non licet: sed necessariũ est vitam finire. Tu verò qui ne crastinũ quidem in tua potestate habes, tẽpus differ. Omnium verò vita cunctando perit: & hinc est, quod vnus quisque nostrum inter negotia moritur. Stob. serm. 16.

Plato.

*Non vitã, sed bonam vitã maximè faciendam esse dicebat. Stob. ser. 7.

Idem.

Idem.

* Dicebat viros bonos nō longa vita, sed clara & illustri opus habere. *Stob. ser.*

Idem.

* Iuxta communem, inquit, illam & omnibus celebratam sententiam, vita peregrinatio quædam est : & ea læceter modestæque transacta oportet alacriter & tantum nō præana cientes ad fatalem locum discedere. *In Axiocho.*

Pyrho.

Admirari solebat illum Homeri versiculum præ cæteris :

ἰν πέρτε φύλλων ἄνθευ, τινδὲ δὲ ἀνδρῶν.

Tale quidem genus est hominum, quæ est foliorum.

Quod aliis defluentibus alij succedant. Sentiens in rebus humanis nihil esse diuturnum aut stabile. *Laer. lib. 9. cap. 11.*

Epicharmus.

Inter confabulandum cum amicis quum audisset disceptantes de viuendi spatio, & quidam tres, quidam quatuor, alij plures annos sibi tribuerent adhuc viuendos, dixisse fertur : Quid mutuò cōtenditis & litigatis de paucis diebus ? Omnes enim qui conuenimus, quodam fato propinquissimi mortis. Itaque tempus est nobis omnibus ocys discedendi, antequam aliquot senectutis damnus experiamur. *Ælianus lib. 2. de Var. histor.*

Anonymus.

Philosophus quidam interrogatus, qualis esset hominis vita? cum parumper se ostendisset, mox se abscondit. Quo indicare voluit, momentaneam & perbreuem esse hominis vitam. *Rodolphus Agricola lib. 1. cap. 14. de Inuentione.*

Hieroels.

* Dicebat longæ & rediosæque vitæ maximum imminere periculū : partim propter ipsarum rerum naturā, nescio quid aduersæ contumaciæ habentium partim propter subitas & inopinatas animæ perturbationes :

maximè verò, propter ipsam hominum malitiam, quæ nec vlla vi nec dolo malorum stratagematum abstinet. *Stobæus sermon. 82.*

Aristonymus.

* Vitam humanam similem esse theatro dicebat, vbi sæpius pessimi quique honoratissimum inter homines locum obtinent, *Stob. ser. 104.*

Idem.

* Pauperum vitam aiebat similem esse navigationi iuxta litus : Diuitum autem, ei quæ in profundo pelago fit. Illis enim facile esse funem eicere, appellere, & nauim extrahere, diuitibus non item. *Stob. ser. 95.*

Socrates.

* De vita malorum & vitiosorum hominum hæc eius scitè dicta occurrunt. Indoctorum vita, tanquam histrio, multā fastus & arrogantia gerit indumenta. Neque nauigantes præter loci commoditatem appellatione tutum est, neque viuentes præter legem vitam agere periculo vacat. Anarorū vita similis est funerali conuiuio. Omnia enim cum habeat, hominē qui præsentibus hilariter fruatur, nō habet. *Stob. vnde Xenophonem in commentariis, & Diogenem Laertium.*

Idem.

* In vita, perinde vt in simulachro, omnes partes pulchras esse oportere dicebat. Item : Vitam instar organi musici, dum intentione & remissione sibi cōcinna redditur, suauiolem fieri. *Stob. ser. 1. & 3.*

Diogenes.

* Aiebat de necessariis quidem ad viuendum homines sibi prospicere : quæ vero ad bene viuendum pertinent, non comparare. *Stob. ser. 4.*

Epictetus.

* Longiori vitæ sed deteriori, breuiori, sed meliorem ab omnibus omnino præferendam esse dicebat. *Stobæus.*

Apollonius.

* Homini fortunato, inquit, bre-

uis est vita, infortunato longa. Stob. ferm. 120.

Simonides.

* Interrogatus, quantum temporis vixisset, tempus quidem exiguum, respondit, annos verò multos. Stob. ferm. 96.

Antiphon.

* Vita, inquit, similis est carceri vnius diei, & totum vitæ spacium, vni diei æquale propemodum dixerim, per quem intuitu lucem, posteris deinde vitam tradimus. Eod. ser.

Secrates.

* In vita tanquam in theatro permanendum esse dicebat, quandiu rerum & operum huius vitæ iucundum fuerit spectaculum. Stob. ferm. 120. Addimus & illud Pythagoræ, Quandiu summo rerum Domino visum fuerit, qui è statione nos in tempore euocabit.

Philippus.

Quò appareret in loco amœno castra metari, & moneretur, illic non esse pabulum pro iumentis: Qualis, inquit, est nostra vita, si etiam ad asinorum commoditatem viuere cogimur? Plut. in apoph.

Iulius Cesar.

Quum vndique viderentur imminere insidiæ, atque admoneretur vt sibi caueret, respondit: Satius subire semel quàm semper cauere. significans, eum non viuere, qui viuic in perpetuo mortis metu. Erasmi. lib. 4. apoph.

Seneca.

† Nihil minus est hominis occupati, quàm viuere: nullius difficilior est scientia. Et, Viuere tota vita discendum est: & quod magis fortasse miraberis, tota vita discendum est mori. li. de breu. vit. c. 7.

Idem.

† Si volueris attendere (ait Lucilio) magna vitæ pars elabitur malè agentibus: maxima, nihil agentibus: tota, aliud agentibus. Epist. 1.

Augustus Cesar.

Sentiens imminere mortem, admissos amicos percontabatur, num ipsis videretur minimum vitæ fat commodè transegisse? sentiens de fabula vitæ peracta, & adiecit carmè peractis comædis accini solitum:

Δότε πρότον ἔξ πάντες ἡμεῶν μετὰ χαρᾶς κτυπήσατε.

Eras. li. 4. apoph. ex Suet.

Huc refer ea quæ suprâ de Homini fragilitate dicta sunt.

De vitæ conteptu.

Aratus.

* **L**audante quodam virum desperatum & audacem, ac idcirco & in bellis eximium: Aratus Sicyonius respòdit, Multum interest inter magnificere virtutem, & vitam contemnere. Stob. ser. de militia.

De vitæ cupiditate.

Seneca.

† **C**ogita nõ esse summũ bonum in tempore. Quantomcũque est, boni consule Vt prorogetur tibi dies mortis nihil proficit ad felicitatem: quoniam mora non fit beator vita, sed longior. li. 5. de benef. c. 17.

Diogenes.

Cum dixisset mortem nihil differre à vita, reprehensus à quodam qui diceret: Cur igitur non moreris? Quia, respondit, hæc nihil inter se differunt. Laert. in vita Diogenis. Verum Stob. ferm. 118. Pyrrhoni hoc adscribit.

Idem.

Suprà de Morte.

Speusippus.

Speusippum cruribus resolutum Diogenes hortabatur, vt seipsum vita priuaret. Cui ille: Non cruribus inquit, viuimus, sed mente. Stobæus ferm. 116.

Theodorus Cypheræus.

Nullam satis magnam causam scienti esse dicebat ad vitam finientiam. quod hac ratione probabat: Num enim qui casus humanos contemnit. vitam propter eos relinquere, quomodo non contrarium fuerit illi qui nihil bonum quam honestum, & solum turpe malum asseruit? Stobæus *cr. 118.*

De vitiis.

Socrates.

Cum in sermonem incidisset eum Theodora meretrice formosissima, quæ dicebat se omnes philosophiarum discipulos alienare posse, & vocare ad se quocunque tempore velit, Socratem autem eius amatores ad se trahere nequaquam: respondisse fertur. Bene quidem dicis, quando quidem tu ad declivem tramitem omnes rapis: ego verò ad virtutem cogo. Id quam arduus & plerisque insolitus est ascensus. Innujit autem Socrates, naturam hominis esse adeo depravatam, ut facillima ad omnium vitiorum lernam sit via, ad virtutem verò pauci contendant. *Ælian. 1. 13. de Var. hist.*

Seneca.

† Quare vitia sua nemo confitetur? Quia etiam nunc in illis est. Somnium narrare vigilantis est; vitia sua confiteri, sanitatis indicium est. Experiscamur ergo, ut errores nostros arguere possimus. *Epist. 53.*

Plutarchus.

† Omne vitium virtute mutandum est, non contrario vitio. *Plut. de amic. & adulat.*

Crates.

Negabat inter homines quempiam nueniri posse, qui non aliqua in arte laboraretur: addens, nullum inueniri malum punicum, in quo non sit aliquid granum supputre. *Laert. lib. 1. ca. 5.*

Thraseas.

Suprà de hominis miseria & fragilitate.

Leon Byzantium.

Pasiades cum Leoni Byzantio lipitudinem obiiceret oculorum, Leo respondit: Corporis mei vitium vides & exprobras, haud videns filium tuum Nemesim humeris baiulantem. Erat enim Pasiadi filius contractis humeris. Nemesim autem dixit redargutionem insolentiam, quam veteres fingebant esse Deam. *Philostratus.*

Dionysius iunior.

Regno pulsus, eadem dicebat se pati quæ adolescentes: quemadmodum enim illi peccauerint, hilari vultu fratrum consuetudine utuntur, patris autem præ pudore fugiunt: sic sibi euenisse, ut in metropoli vitam agens verecundia teneretur, Leucade cum voluptate viueret. *Brut. li. 7. c. 1. Vide apoph. de Malitia, &c.*

De vituperatione.

Vide apoph. de Calumnia, contumelia, conuictis, maledicentia, &c.

De vltione & vindicta.

Diogenes.

Interrogatus à quodam, quo pacto maxime posset vlcisci inimicum? Si teipsum, inquit, probum & honestum virum præstiteris. Hoc qui fecit, & sibi prodest maxime, & inimicum maxime discruciat. Nam si fundum cospiciens bene cultum discruciat, quid fiet si teipsum videris veris ornatum bonis? *Laert. lib. 6.*

Idem.

Ingressus aliquando iuuenum conuiuium, capite semitonso, non solum non comiter exceptus est, sed multis plagis onustus dimissus est. Quos ille hac ratione est vltus. Nomina iuuenum à quibus fuerat casus, albo

inſcripſit, itaque obambulabat ſolu-
to pallo: plagarum notæ loqueban-
tur, quid eſſet paſſus, & album prode-
bat autores. Hoc pacto iuuenes in hu-
manos omnibus obiurgandos ac re-
prehendendos expoſuit. Laer. l. 6.

Idem.

Midias cùm Diogeni colaphum
dediſſet, Diogenes continuò dixit,
Tria millia tibi in menſa ſunt poſita:
per ludibrium illi gratulans, quòd
pro colapho tantum nummorum ex
multa ad ipſum eſſet rediturum, ſi
lege ageret. At Diogenes poſtridie
ſumpto pugillum loro, eòque impa-
cto Midia, eòdem verbis dixit: Tria
millia tibi in mèſe ſunt poſita. A. Gel-
lius narrat de quodam, qui pro dele-
ctamento habebat, manu depalmare
homines: mòxque à crumena quam
in hoc circũferebat, numerabat mul-
ctam. At Diogenes declarauit, non
omnes eſſe ea patientia, vt multa
contenti ſint. Laërt.

Tiberius imper.

Diogenes grammaticus ſabbatis
Rhodi diſputare ſolitus, Tiberium
ad ſe venientem, vt ipſum extra or-
dinem audiret, non admittit, ſed per
ſeruulom ſuum in ſeptimum diſtulit.
Is quum Romam veniſſet, & pro
Caſaris foribus adſtaret, cupiens il-
lum ſalutare: Tiberius iuſſit, vt poſt
ſeptimum annum rediret. Nec alia
perna tantam grammatici ſuperbiam
vltus eſt. Eraſ. li. 6.

Anachaſis.

Suprà de Spectaculis.

Timon.

Timon Athenienſis, què *μῆταιθρο-
νον* appellat Lucianus, quum erga cæ-
tero eſſet inhumaniſſimis moribus,
fugerétq; conſuetudinem hominum,
ſolum Alcibiadem adamabat, exo-
ſculabatúrque. Id admiranti cuiſdã,
cauſamque roganti, reſpondit: Ideo
ſibi charum eſſe adoleſcentem, quòd
peripiceret illum aliquando magno
malo fore Athenienſibus, à quibus
multis contumeliis affectus eſſet. E-

raſ. l. 5. apoph. Fulgoſ. l. 9. c. 11.

Alcibiades.

Nuntianti, quòd ipſe cum comi-
tibus morte damnatus eſſet Athenis:
At nos, inquit, demonſtrabimus illi
Alcibiadem viuere, ſimúlque ſeſe ad
Lacedæmonios contulit, ac bellum
Decelicum, ab vrbe Decelia cogno-
minatum, excitauit in Athenienſes.
Plur.

Philoxenus.

Quum audiſſet ſuos verſus à late-
rariis perperam recitari, lateres ipſo-
rum comminuit dicēs: Vos mea cõr-
ruptis, ego viciſſim veſtra. Eraſm.
l. 6. apoph.

Ageſilaus.

Quum puer quidam Ageſilao re-
ge vidente murem captum è cauo
protraheret, mûsque conuerſus mo-
mordiſſet renentis manum atque ef-
fugiſſet: Ageſilaus indicauit his qui
aderant dixitque: Poſteaquam mini-
mum animalculum ſic viciſcitur eos
à quibus læditur, quid viros oport-
teat facere, cogitate. Ita dux fortiſſi-
mus vndeunque captata occasione
animum addere ſtudebat ſuis, vt au-
dientiores fierent aduerſus hoſtem.
Sed idem exemplum magis eò va-
let, ne quis quamlibet potens, iniu-
ria prouocet infirmioſem. Fit enim
ſapenumero, vt qui, ſicut ait Flaccus,
fragili quærit illidere dentem, in-
fringat ſolido. Plutarchus in Lacon.
apoph.

Demonides.

Amiſſis furto crepidis, precatus
eſt, vt eius qui ſuſtulerat pedibus
conuenirent. Viſus eſt bene precari,
quum illi magnum precaretur ma-
lum, videlicet pedes diſtortos, qua-
les habebat Demonides. Plutarch. in
Lacon.

Braſidas.

Suprà de Solerter dictis.

Alexander.

Cùm in Hammonis templum ve-
niſſet, interrogauit ſacerdotem ſe-
nem, à quo filius appellatus erat, nũ
quis

uis eorum superesset qui patrem Philippum interfecissent? Ostendit hoc dicto rex potentissimus, insiam & fixam animo suo ultionem, quam parabat erga eos qui Philip-pum patrem offenderent. Plut. in vita Alexand.

M. Brutus.

Rebus in summam desperationem adductis, quum è ducibus atque ami-cis paucos apud se haberet, sublatis oculis in cælum steliis plenum, dixit tunc versiculum Græcum è tragœ-dia quapiam:

Ἐδὲ μὴ λαθροί σεις, ἄλλ' ὅς ἐστις ἀπίος καὶ κῶν.

Id est,

Nec te latuerit, o supreme Jupiter,

*Horum malorum quisquis auctor ex-
iuit.*

Velut imprecās Cæsari vindictam à diis. Eras. l. 4. apoph.

Luius Salinator.

Quum bellum aduersus Asdruba-lem gesturus urbem egrederetur, monitus est à Fabio Maximo, ne prius cum hoste confereret, quam vires animûmque illius cognosce-ret. Is respondit se primam quanque occasionem pognæ arrepturum. Per-contantibus quid ita properaret? Vt quàm celerrimè, inquit, aut gloriam ex hostibus victis, aut ex ciuibus prostratis gaudium capiam. Virtus & ira sermonem hominis inter se partitæ sunt: illa triumphû auida, hæc iniuste damnationis memor. Eras. l. 6. apoph.

C. Figulus.

In petitione consulatus repulsam passus est. Ideo grauius tulit, quòd patrem haberet bis consulem. Ad hunc cum postridie comitorum complures venissent consulendi gra-ia (nam erat iuris ciuilibus peritissi-mus) omnes dimisit, ita præfatus: Omnes consulere scitis, consulem facere nescitis. Eras. libro 6. apo-phtheg.

Seuerianus.

Hadrianus imperator Seuerianû,

& Fuscum huius nepotem, eo quòd molestè ferre viderentur, Commo-dum Lucium imperij successorem designatum, iussit occidi: quorum ille nonagerius erat, hic annos na-tus decem & octo. Senex autem quû esset iugulandus, poposcit ignem, in-censòque thure dixit: Vos dii testor, me nihil sceleris commissile: nec aliud imprecor Hadriano, nisi vt quum volet mori, non possit. Id-que euenit, adè vt barbarus condu-ctus qui ferro mortem pro beneficio daret, aufugerit. Sueton. in vita Ha-driani.

Theodosius.

Aliquando ex familiaribus cuidam dicenti, neminem illorum ab eo morte multatum esse qui iniuriæ ei fuissent, respondit, Vtinam etiam eos in vitam reuocare possem, qui iamdudum mortui sunt. Nicepho-rus Callistus libro 14. cap. 3. Eccles. histor.

Macarius Monachus.

Macarius Ægyptius, monachus vir, omnium sanctissi. olim habitus, percontatus cur humanarum iniuria-rum memoria hominibus adè mo-lesta esset, diabolicarum autem con-tumeliarum recordatio non item? Propterea, inquit, quòd prior illa af-fectio præter naturam; posterior au-tem secundum iræ naturam esset. Ni-cephorus Callistus lib. 11. c. 43. Eccles. hist. ex Euagrio.

De ultione & vindicta negligenda.

Chilon.

FRatri querenti, quòd Ephorus ipse non crearetur, quum ille es-set: Ego, inquit, iniuriam ferre noui, tu non. Diogenes, Laertius in eius vita.

Thales.

Rogatus, quo pacto quis facillimè ferret infortunium suum? Si quis, vi-

deat hostes maioribus malis obnoxios. Quidam enim ex contemplatione felicitatis alienæ suam calamitatem exasperant. Laër. l. i. c. i.

Pittacur.

Habens potestatem puniendi quæpiam qui contumeliosus in ipsum extiterat, dimisit, inquit: Venia vltione melior est. Illa namque mitis est ingenij, hæc autem ferini. Stob. ser. 47. Ant. in Mel. ff. part. 1. ser. 27. Max. ser. 6.

Bion.

Familiares suos admonebat, ut hoc argumento putarent se profecisse in philosophia, si iurgantes & conuiciantes perinde audirent, ac si recitarent vel sillos Homericos:

Ω ζῆς, ἐπειδὴ τε κακὸς ἔτ' ἀφρονι φῶ·
ἢ σοικας,

Οὐδέ τε ἐγὼ μάλα χάρη, θεοὶ νότοι ὀλβια δδίων.

Quando vir haud nequam, nec stultus amice videris.

Permultum salue atque vale, Dii prospera donent.

Laër. lib. 4.

Xenocrates.

A Bione dictis læsissimus: Non sum, inquit, tibi responsurus. Neque enim Tragedia, cum à Comœdia taxatur, dignatur eam responso. Laër. l. 4.

Democritus.

Dicere solebat, Prudentis esse futuram iniuriam præcauere. Indolentia verò, quod factum est, non vlcisci. Stob. ser. de Prudentia.

Heraclitus.

Dicebat, iniuriam magis extinguendam quam incendium. Ex leuissimis offensis, si negligantur, nascuntur atroces tragediæ. Sed ad restringendum incendium accurrunt omnes: gliscenti verò similitati citius addunt irritamenta. Laër. l. 6.

Socrates.

Frequenter dicere solitus est, Peius esse iniuriam facere quam ferre, sensit cum non semper malum esse qui iniuriis afficitur: sed potius hunc qui

bonis iniuriam infert. Brus. l. 3.

Idem.

Nuntianti, quòd quidam de ipso malè loqueretur: Nimitum, inquit, non didicit bene loqui, linguæ morbum non malitiæ tribuens, sed inscitiæ, nec ad se iudicauit pertinere quid de se dicerent, qui morbo animi, non iudicio loquuntur. Laër. l. 2.

Idem.

Quum in via quidam illi per lasciuam calcem impegisset, admirantibus quòd id pareretur: Quid facerem, inquit? Illis hortantibus, ut vocaret hominem in ius: Ridiculum, inquit, si quis asinus me calce percussisset, diceretis mihi, Voca illum in ius. Nihil putabat interesse inter asinum & hominem brutum, nullaque virtute præditum: ac vehemèter absurdum videri non pati ab homine, quod ab animante bruto passurus sis. Laër. l. 2.

Idem.

Cum non irasceret illi à quo concubiis multis aspersus esset, obiurgatur cur taceret? Mihi, inquit, suis dictis non obest, quandoquidem talis non sum, qualem ipse me esse dicis. Eras. l. 3. apoph.

Idem.

Cum Xantippe in publico pallium marito detraxisset, ac familiares admonerent, ut tantam iniuriam manu vlcisceretur: Pulchrè, inquit, nimirum ut nobis colluctantibus acclametis, Eia Socrates Eia Xantippe. Nam huiusmodi vocibus spectatores animant duos inter se commissos. Maluit autem vir sapiens tolerantia exemplum de se præbere, quam ridiculum exhibere spectaculum viri cum vxore certantis. Laër. l. 2. c. 1.

Idem.

Quum Xantippen diu rixantem tulisset in ædibus, ac tandem fessus consedisset ante fores, illa magis irritata quiete viri, de fenestra perfudit eum lotio. Ridentibus qui præteribant, & ipse Socrates arridebat, dicēs:

Facile

facile divinabam, post tantū tonitru
equaturam esse pluuiam. Laër. l. 2.

Idem.

Sunt qui putent Socratem simul a-
uisse domi duas vxores, Myrrho &
Xantippen. Proinde demiranti cuidā
in quem tandem vltim aleret duas
mulieres, præsertim rixosas, nec eas
lomo exigere? Hæc, inquit, me domi
locent tolerantiam, quæ in publico
vrendum est: harum moribus exerci-
atus, commodior ero ad aliorum cō-
uetudinem. Hunc percontatorem A.
Gellius facit Alcibiadem.

Idem.

Alcibiadi demiranti, quòd Xanti-
pen supra modū rixosam domi per-
eteretur: Ego, inquit, iam pridē his
sic assueui, vt non magis offendar,
quàm si rotæ, quæ aquam educit è pu-
eo, stridorē audiam. Nam is stridor
nolesiſsimus est infuētis: eundē qui
quotidie audit, adeò moleſtè nō fert,
vt se audire nesciat. Laër. l. 2.

Idem.

E palæstra redeuntem Euthydemū
casu factus obuius, dedit ad cœnam.
Illis autem inter se multa commen-
tantibus, Xantippenirata surrexit,
multâque in maritum dicit conuicia:
quibus cum ille nihil cōmoueretur,
eandem & mensam subvertit. Quum
autem Euthydemus valde perturba-
tus, surgētiq; abire cœpisset: Quid
habes? inquit Socrates, nōne nuper
hoc idem accidit domituz, vt galli-
na subuolans, euerterit quæ erant in
mensa? Eo tamen ob id non indigna-
bamur. Laër. l. 2.

Idem.

Idem colapho percussus à quodā
in via, nihil aliud respondit, quàm
quòd homines nescirēt, quando pro-
dire deberent cū galea. Simile quod-
dam Laër. ascribit Diogeni lib 6. sed
Brus. l. 5. c. 1. Socrati, quemadmodum
& alij.

Idem.

Quum in Aristophanis comœdia
acerbis conuiciis profcinderetur, &

astantium quidam diceret, Cur hæc
non moleſtè ferret? non egrè, inquit,
in theatro fero, cū his personis o-
mnia liceant. Laër. l. 2. c. 1.

Plato.

Quodam ei maledicente, Perge,
inquit, malè dicere, qui bene nunquā
didiceris. Stob. serm. 17.

Di genes.

Pinguē saliuam à quodam in facie
quū accepisset, nihil motus ait: Affir-
mabo, falli omneis, qui negarint te-
os habere. Sol. dam illā contumeliam
nō modò æquo animo tulit Cynicus,
sed ioco etiam irrisit. Brus. l. 5. c. 1.

Idem.

Cuidam dicenti, Multi te derident
ò Diogenes: Et illos, inquit, fortassis
asini. Altero subiiciente, sed illi non
curant asinos: Nihilo magis, inquit,
ego ipsos. Asinis irrisionem tribuit,
quòd subinde nudatis dentibus irri-
sionis speciem præbeant. Quin & de-
ridentes quempiam, mota ab aure
manu imitantur asininas auriculas.
Videtur igitur & asinus moris auri-
culis irridere homines, nemo tamen
offenditur. Laër. l. 6.

Idem.

Conuiciis lacelsitus à quodam, de
crimine proditiōnis infami, Gaudco,
inquit, me tibi factum inimicū:
quando tu non hostes, sed amicos læ-
dere soles. Eras. l. 8. apoph.

Idem.

Platoni ipsū ob vitæ sordes ca-
nem appellanti: Sanè, inquit, nam ad
eos qui me vendiderant recurri. So-
lent enim canes si vendantur, ad ve-
teres dominos recurrere. Non offen-
sus est conuicio, sed commodè inter-
pretatus est. Quum Æginam nauiga-
ret interceptus est à piratis, atque in
Cretam perductus, ibique venditus.
Laër. l. 6.

Idem.

Cū de ferenda iniuria disputa-
set, adolescens proteruus veluti peri-
culum faciens, an re præstaret ea que
docebat: inspuit illi in faciem. Tuli

hoc leniter: Non quidem, inquit, irascor, sed dubito tamān an propter id irasci oporteat. Laër. l. 6.

Idem.

Ei à quo trabe fuerat percussus, dicenti, Cave: Num, inquit, iterum me ferire vis? Brus l. 3.

Idem.

Cuidam ipsi dicenti, plurimi te derident: At ego, inquit, non derideor. Ita autem videtur *ad ὠνάται* vt aliquis te percutiat, tu tamē nō periaris: sed Diogenes negavit se derideri, siue quòd non esset ridiculus, siue quòd existimaret hominum irrisiōnē nihil ad se pertinere. Laërt. l. 6.

Cleanthes.

Appellatus asinus agnouit conuiuium, dicens se solum esse parem ferendæ Zenonis sarcinæ. Siue quòd Zenoni non multum esset suppellestilis, siue quòd vnus illius austeritate nihil offenderetur. Laër. l. 6.

Antisthenes.

Qui nos maledictis incesserent, eos magis tolerandos dicebat Antisthenes, quā qui nos lapidibus impeterent. Verba enim non lædunt, si quis contemnat. Vide verò num fortè hic sit sensus: tolerantiores esse, qui conuicia patienter ferēt, quā si quis lapidibus impetitus ferat. Quorundam enim dicta grauius saueiant quā lapides. Quòd si indecorum esset graui viro lapidibus repetere à quo petitus fuerat, æquè indecorum sit in conuiciantem regerere conuicia. Laër. l. 6. c. 1.

Idem.

Quum accepisset, Platonem de ipso malè loqui, nihil commotus: Regium est, inquit, quum feceris bene, audire malè. Quanquam hoc idem aliis ascribitur. Excelsi animi est ingratitudine hominum non deterri à studio bene merendi de omnibus. Laër. l. 6. c. 1.

Solon.

Despuentem quendam ferebat.

Quum autem alter quidam eum propterea accusaret: Atqui, inquit, piscatores, vt gobium vnum capiant patientur se aqua marina conspergi: ego idem ferre non sustineam, vt hominem capiam? Max. sermone 42. Idem dictum est ab Aristippo, quem Dionysius tyrannus conspuerat. Laërt. lib. 2.

Idem.

Quum à quodam conuiciis inceseretur, tacitus abiit, verum quum maledicus sequeretur abeuntem dicens, Cpr aufugis: Ideo, ait, tibi siquidem potestas est loquendi ea quæ vis mihi verò data est potestas ea non audiendi, quæ audire nolo. Laërtiu libro 2.

Anacharsis.

Ab adolescente in conuiuium pulfatus: Adolescens, inquit, si nunc vinum non fers, aquam feres cum se nueris. Moderationis erat, & patientiæ, quod adolescentis proteruiam vino imputauit. Laër. l. 1. c. 9.

Dion Alexandrinus.

Multis conuiciis ac probris à quopiam lacepsurus, non respondit. Carenum vbi intra ædium suarum vestibulum venisset (nam eò vsque conuiciator fuerat insectatus) nihil turbatum ostendens, hoc tantum dixit: Ne gry quidem, maledictis tui respondeo. Stob. ser. 19.

Demosthenes.

A quodam conuiciis lacepsitus: Nolim, inquit, tecum in hoc generis certaminis descendere, in quo quovincitur, ipso victore melior est. Stob. serm. 19.

Aristides.

Aristides quum irer exulatum, sublati in cælum manibus deos conprecatus est, sic prosperarent res Atheniensium, vt illis Aristides nunquam veniret in mentem, in rebus enim afflictis solet populus ad egregios viros cōfugere, id quod euenit siquidem tertio post anno, quum Xerxes Atticam adoriri statuisset. Ari

Aristides ab exilio reuocatus est. Plu-
t. in eius vita.

Idem.

Suprà de Magistratu & gubernatione Reipub.

Herodes sophista.

Suprà de Assuetudine.

Phocion.

Quum apud Athenienses verbum aceret pro concione, reprehendens in ipsis ingratiuitatem, subirata voce dixisse fertur: Malle se damnum ab aliis accipere, quàm damnũ etiã pro meritis inferre. Ælianus lib. 2. de Var. hist.

Idem.

Iniuriã vxori suã factã, tantum ab authoris accusatione absuit, vt cum le sponte metu percussus Phocionem accederet & veniam postularet iniquiens, ignorasse quòd eius vxor iussit in quam iniuriosus fuerat, hoc eromone sit vsus: Mea quidem vxor nihil abs te affecta est, sed fortassis lia quæpiam: proinde nõ est, cur ex- usationem apud me dicas. Muson. pud Stob. ser. 17. Idem de Pisistrato efert Plut.

Idem.

Phocioni cum poculum cicuta re- eratum porrigeretur, percontatus st quispiam, si quid filio vellet dice- e? nam is aderat. Ego, inquit, tibi si i præcipio, atque etiam obsecro, ne quid ob huius rei memoriam A- heniensibus malè velis. Cæteris mo- ientibus præcipuum solatium esse olet spes vindictæ: huic illud curæ uit, ne filius patris iniustam necem icisceretur. Plut. in apoph. Ælian. l. 2. de Var. hist.

Idem.

Post Antipatri obitum, quum A- heniensium resp. ad gubernationem opuariem redisset, Phocion in con- cione capitis damnatus est. Atq; hu- us quidem amici cæteri, qui simul um illo damnari fuerant, stentes du- ebantur: Phocion autem tacitus i- at. Cui ex inimicis quispiam factus

obuius, post conuicia in faciem ex- puit. Tum Phocion ad magistratus respiciens: Non hunc, inquit, compe- scet aliquis indecorè se gerentem? De tam atroci contumelia questus non est, nec flagitauit vindictam aduer- sus eum qui præter leges læuiret in hominem damnatum, tantum cohi- beri iussit exemplum bonis moribus aduersum, & immane facinus non a- liud quàm indecentes mores appel- lauit. Plut. in apoph.

Idem.

Phocionem, quum pro concione dicentem quidam petulantissimè ma- ledicus interpellaret, multis conui- ciis in illum debacchans, omisit quòd cæperat, locumque dedit in maledi- co. Postquam ille vix dicendi fecis- set finem, Phocion reuersus in sug- gestum placido vultu, perinde quasi nihil esset dictum, cœptam oratio- nem persequutus est. De pedestribus, inquit, copiis audistis: superest vt de velitibus ac leuis armaturæ militæ dicam. Plut.

Timotheus.

Dicebatur dux fortunatus. Huic inuidentes nonnulli, pinxerant ciui- tates vltro se reti implicare, ipso dor- miente. Hac contumelia nihil offen- sus Timotheus, ciuilitè respondit: Si tantas vrbes capio dormiens, quid faciam vigilans? Plut. in apoph.

Telectrus.

Ad fratrem ciues criminantem, quòd asperius secum quàm cum illo se gererent: Tu, inquit, iniurias pati nescis? Plut. in apoph.

Agessilaus.

Audiens, quosdam clam sibi in- fensos esse, non tantum de vltiène co- gitauit, sed in militum duces ele- git, & magistratus accusatos defen- dit, & hac arte ex hostibus sibi ami- cissimos reddidit. Qua prudentia quid vtilius, qua mederi maleuolis maluit, quàm vlcisci. Plut. in Lacon. apoph.

Idem.

Idem.

Ad Larissæos qui non iuuerant res hostium, Xenoclem & Scythen legatos misit, vt amicitiam inirent. Verùm hos quum Larissæi contumeliose tractassent, alii hoc factum grauiter tulerunt, & admonuerunt Agesilaum, vt hoc factum contra ius gentium admissum, admoto exercitu vlcisceretur. At ille negabat, si vel vniuersam Thessaliam hac conditione vellet capere, vt ex his quas miserat, alterius faceret iacturam: amissuros vtrumque, si illos bello laцelsisset Ibidem.

Agri vltimus.

Cùm captus ab Ephoris condemnaretur, ac iam duceretur ad mortis supplicium, vidit quandam rei indignitate ad fletum moueri. Cui ait: Desine meas vices flere. Morior enim præter ius & æquum, sumque multo melior his qui me occidunt. Ibidem.

Cleomenes.

Suprà de Malitia.

Lysander.

Quum multis contumeliis à quodam assidue afficeretur, Dic, inquit, ô amicule, dic dic, nihil omittas, si quâ tuum animum malis quibus videris plenus, valeas exonerare. Ingressus animi argumentum, ne ira quidẽ dignum arbitrari maledicum, quum in promptu esset vltio. Plut. in Lac.

Lycurgus.

Post reformatam Rempubl. cùm à populo ferè dilapidatus flet, in ea seditione Alexander pertinacius insequens, fuste respicienti Lycurgo in tergum, extrudit oculum. Verùm hũc Alcandrum cùm noxæ deditum publico decreto accedisset puniendum, nec vlllo affectit incommodo, nec incusauit: sed cùm illũ sui instituti socium haberet, effecit, vt & ipsum Lycurgum, & vitæ rationem quam cũ eo egerat prædicaret: nec victũ modò, sed vniuersam ciuium educationem

amaret, quam Lycurgus induxerat. Porro mali quod acciderat monumentũ locauit dicatũ in templo Minervæ, cui ab æreo delubro nomen Chalciæco, deæque cognomentum addidit, vt Optileris diceretur, Nam Dores Lacædæmonem incolentes, oculos optilos vocant, ab ὄπλω quod Græcis sonat video. Insignis tolerantia exemplum, quæ ex hoste capitali reddidit amicum ac propugnatore quem etiam si negasset, vt in si licuit nihilo tamẽ minus ipse fuisset luseus & vno legum suarum defensore minus habuisset. Plut. in Lacon. Stob. serm. 17.

Anonymus.

Duo pueri inter se pugnabant quorum vnus alteri lethale vulnus inflixit. Puerorum autem sodales, et saucius ille moriturus esset pollicite authorem interfekturos. At ille: Nequaquam, inquit, per deos. Non enim æquum est: quandoquidem et ipse hoc factorus eram, si anteuertissem, sique strenuus fuisset. Indoleret verè Laconicam, qui victus ac moriens, iuste tamen victori fauebat quòd virtute, non dolo superasset aduersarium. Quid talibus ingeniis felicitios si à teneris ad veram virtutem fuissent instituta potius quàm ad militarem duritiem? Plut. in Lac.

Alius.

Quidam Laconi dixit, Meniris: ille contra, Nimirum, inquit, liberi sumus, alij verò nisi vera dixerint vapulant. Nihil cõmotus est Lacædæmonius, sed atrox conuiciũ elusit iocobiter taxans maledicum, quòd ipse non esset Lacædæmoniis, atq; ob id nec liber. Porro serui si quid fallam mendacio, loris emendantur. Ibid.

Lacones.

Lacones cùm Deos cõprecantur hoc votis addunt, Vt possint iniuri pati: quòd neminem iudicaret ad gerendum imperium, aut alioqui magnas res obeundas idoneum, qui quis uis iniuria commoueretur. Plut. in Lacon. apoph.

Arche

Archelaus.

Quum à quodam aqua conspersus esset, amicis illum aduersum eum qui hoc fecerat inflammantibus: Imò, inquit, non me consperfit, sed eum quem esse putauit. Quid hac moderatione ciuilius? Hoc exemplo, facile decet iis ignoscere, qui icet in præpotentem, tamen imprudentes delinquant. Plut. in apoph.

Demonax.

Quum athletam reprehendisset, quòd victor in Olympiis cultu molli uteretur, lapidem illi iracundus inuulsit in caput, ita ut sanguis ex vulnere proflueret. Id factum indignè erentes qui aderant, hortati sunt, ut daret proconsulè: Nequaquã, inquit, ò viri, ad proconsulè, sed ad medicum notius. Prius esse debet homini, ut malo accepto medeatur, quã ut reuerat in alterum. Eras. Rot. l. 8. apò.

Pausanias.

Quum Atheniensium exules hortarentur Pausaniam, ut aduersus Athenienses moueret exercitum, dicebant. quòd quum in Olympiis præconis voce pronuntiaretur victor, soli Athenienses ipsum exhibissent: Cùm hoc, inquit, fecerint in bene meritum, quid facturos creditis, si illis malè fero? Insigne moderationis exemplum, nihil tam atroci commoueri contumelia. at idem ingenij mirè fortis argumentum, quod efferebatur, velut instigaturum Pausaniæ animum ad suscipiendum bellum, id in partem liuersam retorquere. Plut. in Lacon. item supra tit. de Malitia attribuitur Philippo regi Maced.

Thrasibulus.

Quum populum Atheniensium à triginta tyrannis pulsum restituisset, plebiscitum tulit, ne præteritarum rerum fieret mentio: legemq. *ἀμνηστίας*, id est oblivionis inuexit. Plut.

Agathocles.

Obsidens urbem quandam, nonnullis è muro cõuicia in ipsum iaculantibus, dicentibusque: Figule, vade

militibus tuis persolues stipendium? Ille placidus ac ridens respondit, Quum hanc cepero. At cùm vrbe vitus esset, venderetq. captiuos: Si me, inquit, denuò conuiciis affeceritis, apud heros vestros querar de vobis. Ciuilitè illis exprobrãs & intèpestiuam maledicentiam, & seruitutè maledicentiæ præmium. Plut. in apoph.

Epaminondas.

Ciuum suorum iniurias patientissimè ferebat, dicens esse nefas irasci patriæ: quemadmodum parentum iniurias vlcisci pietas vetat. Eras. l. 5. apò.

Alexander.

Cùm accepisset esse quendam quum conuiciis ipsum impeteret: Regium est, inquit, quum facias bene, audire malè. Nihil hoc dicto generosius; quanquam idem & aliis ascribitur. Plutarch.

Antigonus.

Nocte quadam milites imprecantes regi audiens, nil dixit aliud, postquam incognitus eos ex luto via extricasset, quam: Nunc conuiciis aspergite Antigonum, cuius vitio nunc laboratis, & benedicite eidem, qui ex his vos ærumnis liberauit: Eras. lib. 4. apoph.

Idem.

Cùm in exiguo quodam castello Græci obsiderentur, & loci fiducia freti contemnerent regem, ob corporis deformitatem, ac nunc statueram humilem, nunc collisum nasum deridentes: Gaudeo, inquit, & boni quidpiam spero, quandoquem & Silenum habeo in castris. Quasi diceret, sensuros eos esse suo tempore virum quem nunc immeritò derident. Eras. l. 4. apoph. Vide prouerb. Silenus Alcibiadis.

M. Cato.

A quodam in balneo percussus, obiurgatus ab amico, eum hoc pate-retur: ait: Non memini me percussum esse. Sensit eam iniuriam æquo animo ferendam esse, cuius dolorem non diu sentias. Plut.

Idem.

Quum Catoni causam in foro agenti, Lentulus attracta pingui salina in mediam frontem quantum poterat expuisset, absterfit Cato faciem, ac dixit: Affirmabo omnibus Lentule, falli eos qui te negent os habere. Os habere negantur, quos nihil puderit: id quum eo facto maximè declarasset Lentulus, tamen Cato ludens, proficitur illi esse os: non quòd erubesceret, sed quòd ore multam purulentiam eiacularetur. Eras. l. 6. 5. apoph. Idem suprà Diogeni tributum est à Brusonio.

Tiberius Cas.

In senatu dictis quorundam hominum parum honestis aspersus, admonitus ut maledicos puniret: Non tantum, inquit, habemus otij, ut implicare nos pluribus negotiis debeamus. Si hanc fenestram aperueritis, nihil aliud agi sinetis. Eras. l. 6. apoph.

Idem.

Quum iocis, cōiiciis, famosis carminibus ac rumoribus frequèter impeteretur, amicis ad ultionem hortantibus respondit: In ciuitate libera, linguam, mentemque liberam esse debere. Ibidem.

Theodosius.

Ab amicis interrogatus, cur neminem eorum à quibus afficeretur iniuria, capitis supplicio damnaret? Vtinam (inquit) mihi daretur, & mortuus ad vitam reuocarer. Locuit hoc dicto sapientissimus princeps, ad priuatas iniurias hominem debere esse facilem ad ignoscendum. Eras. l. 8. apoph. ex h. t. Eccl.

Fridericus Imper.

In Fridericum Cæarem tertium, cum nouelli dicta probrosa iactassent, referentibus aulicis: An nescitis, inquit Fridericus, principes quasi signum ad sagittam expositos esse? Turres quidem fulgura præaltas feriunt, humilia tecta prætereunt. At nobiscum bene agitur, si verbis tantum impetitur. Innuens eum qui

conuitia, velut dicta, quibus nihil euius, formidat, vix toleraturum popularium impetum. Aeneas Sytiuru l. 2. Comment. de reb gest Alphonfi

Alphonfus.

Nonnullos de se bene meritos, se ipsum probris clam solitos lacerare cum audisset: Regium esse, inquit non solum benefacere, sed mala etiam patienter audire. Iegerat nimirum rex prudentissimus, Lacone deos comprecatos, ut possent iniuriam pati: quòd neminem iudicaret idoneum ad gerendum imperium: qui quatis iniuria commoueretur Panor. l. 1. de reb gest. Alphonfi.

Idem.

Audiens à suis, quantum maledictis proscinderetur ab inimicis suis respondit: In huiusmodi iniuriis ne quid dicatur, sed à quo dicatur, primis animòuertendum esse. Idem l. 3. de reb. gest. Alphonfi.

Idem.

Intellexit se multis maledictis quodam apud externos traductum esse, qui tamen mox accessit imploraturus eius auxilium. Nec tamen indocorè se gessit: immò parum hoc rferre dixit: se enim bene factorum pietius, quam vane actorum memor esse. Panor. l. de reb. gest. Alphonfi.

Ludouicus xij Gall. rex.

*Lugduni, vinete Caro. viii. reg. deprehensus à quibusdā aulicis, multis verborum contumelias vexat est. Carolo moruo propter Ludouici ad regnum receptionem turbæ aufugerunt: sed illic absentes sponte reuocauit, pristinaque restituit dignitati, dicens, Priuati perlinam exui: Rex constitutus hæc maledicta non curò neque vlcisci dectur. Annal. Franc.

De vnguentis.

Socrates.

Alebat, vnguenta relinquenda foaminis, in iuuenibus nullum vnguenti

uentum melius olere, quàm oleum, quò inter exercendum utebantur. Nam amaracino, aut foliato, protinus idem olent seruus & ingenuus. Rogatus quid senes olere deceat? Probitatem, inquit. Rogatus, vbi hoc vnguentum venderetur? recitauit Theognidis carmen,

ἔσθλ' ἂν ὡς γδ ἀπ' ἔσθλ' ἀδιδάξεται.
id est.

Qui bonus est, ab eo bona discit.

Huius generis quædam cõgerit Xenophon in conuiuio. Eras. l. 3. apoph.

Idem.

Cùm taxaret vnguentis delibutos, Phædon interrogatus, quisnam adeò vnguentis delibutus esset? Cui respõdit Aristippus: Ego, ait, infelix: sed me multò infelicior Persarũ rex. At tu vide, inquit, vt quemadmodũ hac parte nullo cæterorum animalium est superior, ita nec hominum vilo sit præstantior. Quo dicto sensit, vnguentis & odoribus hominem nihilo fieri meliorem: cùm & equus balsamo oblitus, idem oleret quod rex: & mendicus vnguento simili delibutus, non minus bene olet quàm summus pontifex. Laer. lib. 2.

Anacharsis.

Oleum dicebat esse venenum, insaniam gignens, eo quòd athletas videret vnctos in se inuicem insanire. Nec olei vsum, vt arbitror, nouerant Scythæ: vt quod nec apud illos proueniret, nec aliunde importaretur. Athletæ non pugnant nisi vncti: putant enim corpus fieri robustius, at Scythæ simulabat se credere illis oleũ esse causam insaniz. Laer. l. 1. c. 9.

Diogenes.

Nactus vnguentum, eo pedes inunxit, præter morem publicum. Id admirantibus, dixit: Quoniam vnguentum capiti infusum exhalatur in aërem, à pedibus autem ascendit ad nares. Similiter alius reprehendit publicam consuetudinem qua coronas capiti imponunt: cùm magis conueniat infra nares ponere, quòd fra-

grantiz vapor non tam descendas quàm ascendat Laert. l. 6.

Idem.

Cuidam habenti capillos vnguento delibutos: Caue, inquit, ne capitis suaueolentia, vitæ maleolentiam adducat. nam Græcarum vocum iucundam affinitatem vtcunque reddere studuimus, ὁσως ἴαν & δ' ὡσως ἴαν. Vnguentum enim in viro arguit vitæ molliciem: Fama porrò velut odor est hominis. Simile quiddam dixit Martialis: Ne uole, non bene olet, qui bene semper olet. Laert. lib. 6. & Stobæus.

Idem.

Aiebat, faciles esse deos ad donandam hominibus vitam: cæterum hæc ignorari ab his qui quærunt vnguenta. Laert. lib. 6.

Lycurgus.

Vnguenta eiecit è republica, tanquam olei corruptelam ac perniciem. Nam oleum (inquit) odoribus vitiarum, nullum habet vsum, nec ad esum, nec ad membrorum vnctionem: atque dum rem necessariam ad delicias corrumpunt, fit vt minor sit copia. Plutarch. in Lacon. apoph.

Fl. Vespasianus.

Ei cùm adolescens quidam gratias ageret pro impetrata præfectura, quoniã vnguento fragrabat, & nutu contẽptus est, & grauitè increpitus: Malle, inquit Vespasianus, allium oboluisse. Mox & literas concessas renouauit. Suetonius in eius vita.

Vide apoph. de furo, & mendacio.

De voce atque clamore.

Zeno Citiusus.

Formam dicebat esse vocis florè: Faut contrã, quemadmodum ab aliis refertur, vocem esse formæ florè. Nam oratio composita gratiam addit formæ. Laert. l. 7.

Idem.

Dicebat, eos qui differunt, similes esse oportere tragicædiarum actori-

bus: quibus vox magna, bonâq. latera debent esse, cum os immodicè non diducant, quod faciunt ij, qui plurima loquuntur, sed supra vires. Dum enim os diducunt, declarant se satagere verius, quàm agere. *Ibid.*

Anonymus.

Carneades feritur admodum fuisse vocalis. Itaq. quodam tēpore gymnastarcha, id est, scholæ princeps, misit qui diceret, ne tantopere clamaret, cui respondit: Da mihi vocis modum. Ad quod rursus eleganter princeps: Modum habes, nempe auditores. Siquidem pro numero auditorum temperanda vox est. *Laert. li. 4. cap. 9.*

Demosthenes.

Audiens oratorem quendam immodicè vociferantem, Non, inquit, quod magnum est, bene est: sed quod bene est, magnum est. Hoc & aliis ascribitur. *Erasm. lib. 4. apoph.*

Idem.

Quodam tēpore vox Demosthenis inter concionandum defecit, ob multitudinis fremitum. Id obiicientibus, ita respondit: Histriones è voce iudicare par est, oratorem è mente. Græca iucundius sonant: *ὑποψίας δὲ κελνεῖν ἐν τῆς φωνῆς, τὰς δὲ ψήφους ἐν τῆς γνώμης.* Histrio seruit populo, orator consultit: ille delectat, hic prodest. Ad bene consulendum non refert quàm sit vocalis, sed quàm opportuna suadeas. Actoris voce opus est, quæ vincat multitudinis fragorem: orator talis esse debet, ut populus ipsum vltro tacitus & attentus auscultet. *Erasm. l. 8. apoph.*

Isocrates.

Inter familiares dicere solitus est, se quidem docere decem minis: ceterum qui ipsum docuisset audaciam & vocalitatem, mercedis loco accepturum decem millia. Nā vocis exilitas & animi timiditas reddebant Isocratē ad dicendum inutilem. Hæc autē quoniam naturæ sunt, non artis, à præceptoribus dari non possunt. *Ibid.*

M. Cato.

Quando docebat iuvenes intrepidè pugnare, sæpenumero dicebat, verba plus quàm gladium, & voces plus quàm manum, hostes in fugam vertere, attonitòque reddere. Nolebat militem in prælio mutum esse: sed atrocibus dictis, clamore, vultu, & truculentia terrere hostem. *Plutar. in Rom. apoph.*

Cicero.

Oratores, qui inter dicendum vociferarentur, dicebat claudis esse similes, qui sic ad clamorem, ut illi ad equos confugerent. Hoc genus homines & hodie videre est, qui cum sentiunt se causa inferiores, ad furiosa iurgia confugiunt: ut quoniam rationibus persuadere non possunt, improbitate metum extorqueant. *Ibid.*

Idem.

Cum M. Cælius, qui credebatur à parentibus non liberis natus, epistolam apud senatum clara firmâque voce recitasset: Ne miremini, inquit Cicero, nam hic vnus ex his est qui proclamarunt. significans, illum fuisse præconem, & hoc vsu contigisse ut esset vocalis. Solent autem seru venales voce præconis commendari. *Erasm. l. 4. apoph.*

De voracitate.

Zeno Citiens.

Cum in quodam conuiuio vidisset hominem immoderatus obsonia vorantem, ipse piscem ingentem continuo è patina sustulit, quasi solus deuoraturus. Alter intuens Zenonē, eius admirabatur impudentiā. At quid, inquit, putas conuiuio tuis accidere quotidie, si meum opso-phagiam ferre non potes? *Laert. l. 7.*

Diogenes.

Vulgo canis dicebatur. Sunt autem canum multa genera, sunt enim venatorii, sunt aucupatorii, sunt custodes ouium & ædium, sunt qui habentur in deliciis. Ergo percentant quali:

qualis ipse canis esset, lepidè respon-
dit: Esuriens, Melitzus: satur, Molof-
sus, quòd cibi appetens, blandiretur:
saturatus, morderet. Laër. l. 6.

Corydus.

Cùm Chærephon nudus in conui-
uio distenderetur: O Chærephon,
inquit, nunc te veluti lecythos in-
tueor quousque plenus sis. in lecy-
this vitreis apparet, quousque plenz
sunt, si eximantur è thecis. Ita in cu-
te illius apparebat expletio totius
corporis. Eras. l. 6.

De votis.

Diagoras.

Cùm in Samothraciam venisset,
Catque ei amicus quidam dixisset,
Tu qui deos putas humana negli-
gere, nonne animaduertis ex tot
tabellis pictis, quàm multi vobis vim
tempestatibus effugerint, in portum-
que salutis peruenirēt? Ita fit, inquit.
Illi enim nusquàm picti sunt, qui nau-
fragium fecerunt, & in mari perie-
runt. Brus. l. 7. c. 15. Risit ethnicam su-
perstitionem: quid enim possunt ido-
la & res ludicræ ac nihili?

Diogenes.

Eos summo reprehendebat,
qui, si quid secus euenisset, fortunam
incusarent: id quod vulgus hominū
solet, dicens ipsos homines potius
incusandos, qui postularent à fortu-
na, nō quæ verè bona essent, sed quæ
ipsis bona viderentur. Nam si permit-
terent diis, quæ ipsi iudicant optima
dare, darent. nunc acceptis his quæ
flagitarūt, impudèter incusant deos.
Laër. lib. 6.

Anonymus.

Lacon quum voto se obstrinxisset,
quòd se de Leucate petra præci-
pitem daret, conscendit montem, &
conspèta altitudine sese auertit. Id
cū illi probri gratia obiiceretur: Nō
putaram, inquit, illi voto maiore vo-
to opus esse. loco elusit inconstantiz
formidinisque crimen. Etenim qui

facinus arduū concipit animo, prius
à diis optare debet animum facinori
parem. Plut. in Lacon,

Augustus Cæs.

Cùm Caium ex filia nepotem in
Armeniam mitteret, optabat à diis,
vt illum Pompeij beneuolentia, au-
dacia Alexandri, ipsius autem fortu-
na comitaretur. Quod in singulis e-
rat præcipuum, id oprabat vni con-
tingere. Illud autem singularis cuius-
dam erat modestiz, quòd vir inge-
nio, doctrina, consiliòque præstans,
sua præclare gesta fortunæ adscribe-
bat. Plut. in apoph.

De vrbantate.

L. Crassus.

M. Brutus, cum in accusatione
M. C. Planci duos lectores exci-
tasset, & alteri de colonia Narbonēsi
L. Crassi, qui reo Bruti aderat: oratio-
nem legendam dedisset: alteri, de le-
ge Seruilia, ex his demonstrans, illū
sibi pugnantia scribere: Crassus vi-
cissim tres Bruti patris de iure civili
libros tribus legendos dedit, in quo-
rum primo erat: Fortè euenit vt in
Priuernate essemus. hinc Crassus: Au-
dis Brute, pater testificatur se tibi sū-
dum Priuernatem reliquisse. In se-
cundo libro scriptum erat: Ia Alba-
do eram ego & Marcus filius. hinc
rursus Crassus: Norat hunc gurgi-
tem, metuebat ne cū is nihil habe-
ret, nihil esse ei relictum putaretur.
Tum ex tertio recitatum est: Cū in
Tiburti assedimus ego & Marcus
filius tum Crassus: Vbi sunt hi fundi
Brute, quos tibi pater publicis com-
mentariis cōsignatos reliquit? Quòd
nisi puberem te iam haberet, quar-
tum librum cōposuisset, & se etiam
in balneis locum cum filio scriptum
reliquisset. Ita Crassus duos lectores
aduersus ipsum productis vltus est.
Hoc vrbantatis exemplum refert
M. Tullius, quod nō astringitur pau-

cis verbis, sed per orationem fufum est. Eras. l. 6. apoph.

Augustus.

† Cùm ab eo Pacuvius Taurus congiarium peteret, diceretque iam hoc homines vulgò loqui, nõ parvam ab illo sibi pecuniã dat: Sed tu, inquit, noli credere. Macrob. lib. 2. Satur. c. 4.

Idem.

† Cùm castris excedere iussisset Heptennium iuvenem vitiosum, & is hac deprecatione supplex vteretur, quomodo ad patrias lares reuertar? Quid patri meo dicam? Respondit, Dic me tibi displicuisse. Ibidem.

De urbium munitiõibus.

Lycurgus.

Percontantibus cur prohibuisset urbem tingi muris? Quoniam, inquit, non caret mœnibus civitas quæ non lateribus, sed viris cincta est. Indicavit id genus munimenta magis arguere civium ignaviam quã fortitudinem. Plut.

Agw Archidami F.

Cùm præteriret Corinthiorũ mœnia, conspiceretque excelsa munitaque esse, & in longum porrecta spatium: Quæ sunt (inquit) mulieres, hunc locum inhabitantes? Innuens, fortibus viris nõ esse opus mœnibus. Plut. in Lacon. poph.

Agésilau.

Quum quidam interrogasset, cur Sparta mœnibus non cingeretur? Cives armis instructos & vnanimes ostendit, & ait: Hi, hi sunt urbis mœnia. Significans, eam demum civitatẽ munitam esse, in qua infracti, & bene armati milites essent. Plut. in Lac.

Theopompus.

Cuidam ostendenti civitatis suæ mœnia, ac percontanti: num valida & alta viderentur? Minimè, inquit, siquidem sunt mulierum. Sentiens, civitatem satis munitam esse, si viros habeat: sin minus, nihil prodesse

quamlibet operosa muniméta. Plut. in Lacon.

Panhoidas.

Legatus missus in Asiam, ostendentibus ipsi murũ probè munitum: Per deos (inquit) õ hospes, bellum conclave mulierum Plut. in Lacon.

Isæus sophista.

Cùm olim Lacedæmonij inirent consilium de civitate nœnibus cingenda, Isæus sophista, aliis consultantibus Homeri hæc recitavit verba:

Scutum hastis scuto, galea galea, atque viro vir

Ea adiecit: Sic mihi state Lacedæmonij & muris cincti sumus. Phil. in Sophistis.

Alexander.

Quum audisset de rupe quadam apud Indos, quæ ob sublimitatem, velut ambus inaccessa, ἀσπρὸς dicebatur: quòd ipse quidem locus expugnari difficilis esset, sed qui eum teneret, formidolosus. Nunc, inquit, locus captu facilis est. Significans, nihil prodesse munimenta, nisi vir fortis eã tueretur. Arx enim non tam fofis ac muris tuta est, quàm viris. Plut. in apoph.

Scipio iunior.

Cuidam vallum gestanti, qui se dicebat onere vehementer premi: Nihil mirum, inquit, quando isti ligno magis quàm gladio fidis. Significans, ideo vallum plus habere ponderis, quia plus apud illum valeret. Quòd si gladiis fiderent milites, nihil esse opus vallis. Plut. in apoph.

De usura & fœnore.

Thales.

Asfidvè in ore habuisse fertur: Noli ditari nequiter. Quo admonuit, vt à turpi lucro ubique abstineamus, ne grauetur proximus. Laert. lib. 1. cap. 1.

Anacharsis.

Aiebat, forum esse locum mutuis hominum fraudibus ac rapinis destitutum.

tinatum Notans mores vendentium
generatorum, qui per fas nefasque
lehem expilant, nummisque exhau-
iunt. Laert. lib. 1. cap. 9.

Antiphanes.

Dicere solebat: Vsuram, quæ stum-
que illicitum, breues habere deli-
cias, longã autem calamitatẽ. Stob.

Agasilans.

Quum Agidi persuasisset, vt debi-
orum fœnerato umque nomina, ta-
pulaque vnã comburerentur, appor-
tata sunt in forum Olarium, ac coa-
peruata, supposito igni, dum concre-
narentur, abeuntibus ergo fœneran-
tibus ac diuitibus cum tristitia, Age-
silans illorum calamitates irridens:
Nunquam se ignem puriorem vidis-
se iactabat. Pluc. in Lacon. apoph.

Mufonium.

Rutilius quum aliquando Romæ
adisset, Mufonium rogauit: Dic mihi
Mufoni, Iupiter Seruator, quem tu
imitaris, num fœneratur? Notans il-
lius inopiam, qui cogebatur interdũ
accipere mutuum. Ad hoc arridens
Mufonius: At ne fœnerat quidem,
Rutuli. Turpius est ad fœnus dare,
quàm accipere. At Rutilius, cum ipse
faceret quod grauius est, obiecit illi
quod erat leuius. Eras. lib. 6. apoph:

M. Cato.

Ex Catone Censorio quum quif-
piam percontaretur, quid in re do-
mestica maximè expediret? respon-
dit: Bene pascere, bene vestire, & be-
ne agrum colere. & illi qui quæsie-
rat: Quid fœnerari? Cato: Quid ho-
minem (inquit) occidere? Non minus
igitur fœneratorem peccare censuit
quàm homicidam. Cicero libro se-
cundo Offic.

Alphonsus.

Fœneratores vt pote labores mor-
taliū depascentes harpyias vocare
solitus erat. Quemadmodum enim
Vergilianæ illæ Harpyiæ raptu viue-
bant, sic hodie fœneratores ex paupe-
rũ laboribus magnas per nefas opes
reponunt sibi & suis. Panormitan. l. 4.

Idem.

Iustitiæ & æquitatis amator ar-
dentissimus, audiens illicito lucro
hominibus insidias à fœneratoribus
strui. Fœnus nil aliud sibi quàm ani-
mæ funus videri dixit. Damnauit au-
tem vn̄uersam fœnerandi rationem,
quæ planè est contra naturæ regu-
lam, cum ex nihilo nihil gignatur.
Idem li. 3. de Alphonsi reb. g. est.

Bernard. Senensis.

Fœnus ita demum sine peccato
exerceri posse affirmauit, si pecunia
iis crederetur, qui nec capitalem
summam reddere possent. An. Syl.
de dictis Sigismundi & Friderici im-
per. & lib. 3. de dictis Alponfi.

De vtilitate.

Antisthenes.

HOstes semper obseruandos esse
dicebat, ideo quòd hi primi om-
nium sentiant, si quid delinquas,
igitur plurimum vtilitatis ex his ca-
pere possumus, cum errores nostros
castigari cognoscimus, vt cognitacori-
gamus deinceps. Laertius lib. 6. c. 1.

Anacharsis.

Forum esse locum mutuis homi-
num fraudibus ac rapinis destina-
tum. notans mores vendentium per
fas nefasque lucra venantium. Laert.
lib. 1. cap. 9.

Lysander.

Cum egregius simulandi artifex
euasisset, ac pleraque quæ crudeliter
& aua: è gerebat, callidis fucis orna-
ret, iustum non alia re quàm vtilita-
te, & honesto commodo taciens,
fatebatur quidem veritatem menda-
cio præstantiorem esse, sed vtriusque
dignitatem ac pretium vtilitate æsti-
mandum. Inuertit vir improbus phi-
losophorum dogma, qui quod hone-
stum est, idem volunt vtile esse: hic
quicquid esset vtile, idem ducebat
honestum. Plur.

Cato Vticensis.

Cum Romam venisset, reuocatus est ab exercitu: non quidem ut ipsi gratificarentur, sed quod per illum cito Carthaginem se capturos crederet. Plutarchus in Romanorum apophtheg.

De vulgii natura, moribus & iudicio.

Stilpo.

Crateti percontanti, num diuinationibus & precibus delectarentur? Istuc, inquit, est stulte, ne percontaris in via, sed solum interroga. Subindicans, aut nullos esse deos, aut eos sollicitari de rebus humanis. Sed non expedire tales voces apud multitudinem efferri, cui necessarium esset deorum metu contineri. Huic si millimum est quod tribuitur Dioni, qui eam questionem proponenti, versus Homeri: ο, ni fallor respondit:

ἐν ἀπ' ἐμῶν κεν ἀσεις, ὄχλον τελα-
πειρε πρέσβυ.

Non abiges miserande senex turbam
procul à me.

Laert. li. 2. cap. 12.

Anacharsis.

Mirabatur, qui conueniret, ut artifices apud Græcos certarent, sed de his iudicarent artis expertes. Sentiens, de artifice neminem rectè iudicare, nisi artificem. In theatro certabant histriones, mimi, cantores & sophistæ, recitabant poætæ: quorum artes cum populus nesciret, tamè aliis applaudebant, alios explaudebāt. Idem li. 1. ca. 9.

Aniſthenes.

Omnia mala pro peregrinis habenda esse putauit. Sed vulgus hominum ea tantum probat, quibus assueuit: ab exoticis abhorret, non quidem hanc ob causam, quod per se mala sint, sed quia peregrina. Erasmi. libro 7. apophthegm. ex Diogenis Laert. lib. 6.

Diogenes.

Suprà, de Laude propter utilitatem.

Idem.

Quodam die theatrum ingressus, ipse aduersus populum nitens ingrediebatur. Interrogatus autem, quam ob rem id faceret? Hoc, inquit, in omni vita facere studeo. Sentiens, hoc sapientis esse viri, in omnibus actionibus à multitudine dissidere: propterea quod vulgus hominum cupiditatibus agitur, non ratione. Laert. lib. 6.

Chrysippus.

Cuidam reprehendenti, quod non apud Aristonem cum pluribus daret operam philosophiæ: Nunquam, inquit, philosopharer, si cum pluribus auscultarem. Dicitum lepidius est apud Græcos, quod πολλοι interdum sonat multi, interdum vulgus hominum. Sensit, non statim esse optima, quæ placent compluribus. Laert. libro 7. cap. 2.

Demades.

Cum esset quaestor, populo Atheniensi persuaso ut iis qui ab Alexandro delinuerant triremes auxiliaries mitterent, iubentique ut illic pecunias depromeret: Paratæ sunt, inquit, pecuniæ, ò viri Athenienses, quas in congios deposueram, ut singuli minæ dimidium acciperetis: Verum si has mavultis in hunc usum erogari, per me quidem, ut vobis quidem lubet, utamini, licet. Hoc sermone fregit impetum populi, nolentis illa distributione spoliari. Sic interdum, ut indomitæ beluæ, arte ad meliora concilia auocandus est populus. Erasmi. li. 6. apoph.

Alcibiades.

Habebat canem quandam insigni pulchritudine, emptum drachmarum septem millibus. huic amputauit caudam, ac per urbem obambulare passus est. Demirantibus cur id faceret: Vt hoc, inquit, de me loquatur Athenienses, nec alterius rei sint curiosi.

li. No.

fi. Norat ingenium populi, qui de claris viris libenter loquitur malè. Illi morbo suppeditauit materiam leuiorem. Plut. in Græc. apoph.

Phocion.

Populum Atheniensem in concione quum liberiùs reprehenderet, eique Demades diceret: Laniabit te Phocion plebs, si paululum insanierit. Quin, inquit ille, te potius si paululum respuerit. Brus. li. 7. cap. 17. ex Plut.

Idem.

Quum Atheniensibus proditum esset oraculum in ea ciuitate vnum esse virum qui cunctorum sententiis aduersaretur, ac populus vociferans iuberet illum inquiri, vt occiderent: Phocion in medium processit: Ego, inquit, sum ille, quem designat oraculum. Mihi enim ea omnia displicent, quæ vulgus ait & dicit. Quo dicto ostendere voluit, in conditam multitudinem quoniam affectibus agit, nihil sani nec agere nec loqui. Plut. in apoph.

Idem.

Orationem habens apud Atheniensem populum, placebat omnibus, cumque videret ab omnibus pariter sermonem approbari, conuersus ad amicum: Quid (inquit) num mali quippiam dixi imprudens? Ad eò persuasum habebat, nihil placere vulgo, quod à recto iudicio proficeretur. Plut. in apoph.

Aristides.

suprà de Probitate damnata,

Themistocles.

Themistoclem cum Athenienses contumelia afficerent, in quos multa contulerat beneficia, aiebat se similem esse platanis, sub quarum umbrâ accurrunt homines afflicti tempestate, & easdem simul, vt abiit tempestas, vellunt. Sensit vir prudentissimus, vulgi mores esse, vt in belli periculis implorent opem fortium virorum, in pace verò contemnant. Plut. in Græc. apoph.

Hippomachus.

Quum discipulus suus aberraret arte inter fistulandum, & nihilominus plausum auditorum assequeretur, percussit eum baculo, dicens: Perperam fistula cecimisti. nam alioquin hi tibi non applauderent. Ælianus li. 4. de Var. hist.

Polycletus.

Eodem tempore duo simulachra fecit: alterum quidem ad vulgi arbitrium, alterum iuxta artis regulas. Gratificaturus autem plebi, ad singulorum accessum transposuit, & commutauit aliquid, morem gerens vniuscuiusque voluntati. Mox proposuit vtrumque: & alterum omnes admirationi, alterum ludibrio ac risui habuerunt. Respondens igitur Polycletus: At hoc, inquit, quod vituperatis & reprehenditis, à vestra arte profectum est: quod vero suspicatis, ego mea facultate sum fabricatus. Ælianus li. 16. de Var. hist.

Plimarchus.

† Qui multitudini placet, in sapientibus displiceat necesse est. Idem de educ. lib.

Idem.

† Quod tibi vitandum præcipue existimo, turba est: nunquam te illi tuto commiseris, ego certè confiteor imbecillitatem meam, nunquam mores quos extuli, refero. Ad Lucil. ep. 7.

Dionysius.

Suprà de Inuidia, quæ plerumque felicitatis & virtutis comes est.

Appianus Claudius.

Quum in censura haberet competitorum Scipionem, Pauli Æmylij filium, populari auræ studentem, magna voce: O Paule, inquit, Æmyli, nonne etiam apud inferos indignaris, quòd filium tuum Mallius tonsor & Licinius declamator ad censuram producant? Plut.

M. Cato.

Populum Romanum gregi pecudum conferre solebat: quæ singulæ nemini obtemperant, vniuersæ au-

tem gregis ducē sequuntur. Sic & vos, inquit, quos nemo vestrum priuatum in consilium adhibere velle, ab his hinc congregati, vos agi ducique finitis. Notans populum quod determinis committeret magistratus. Eras. li. 5. apoph.

Polycarpus.

Polycarpus cum fidei suae rationem Hierodi proconsuli reddere paratus esset, diemque postularet, quocum proconsule agere posset: Proconsul voluit, ut coram populo se excusaret. Cui Polycarpus: Non faciam, inquit, cum principibus & potestantibus honos debeatur, modò Deo non sit contrarius: populo autem forenti, satisfacere nemo possit. Euseb. li. 4. Eccl. hist. ca. 15.

De vulnere & cicatrice.

Crates.

Nicodromus citharædus Crates dictus laesit, impegit illi pugnum in os, & sug illi. At Crates fronti imposuit tabellam, in qua scriptum erat: Nicodromus faciebat. Itaque cum luore suo obambulans, traduxit citharædum: festiuiter alludens ad artificum morem, qui operibus suis interibunt, Apelles aut Phidias faciebat. Simile quiddam narratur de Diogene pulsato. Laert. lib. 6. cap. 5.

Alexander.

Frequenter dicere solitus est: Ut maximè sanetur vulnus quod illatum est, manet tamen cicatrix. Sensit vir clarissimus, vulnus facile quidem sanari posse, ut dolor omnis auferatur: cicatricem tamen, hoc est iniuriæ factæ memoriam, semper versari ob oculos. Eras. 8. apoph.

Timotheus.

Audiens quendam acceptum in bello vulnus prædicantem, ac corporis cicatrices ostentantem: Et me, inquit, produit, quod cum ego in Samo dux vestes essem, catapultæ telum

prope me ceciderat. Significans, hoc vulnus illi non factum in prælio comminus pugnanti, sed procul. Sic sunt hodie Thrasones, qui vulnera à bombardis corpori inflicta ostentant omnibus, fortitudinis gloriam aucupantes: cum vulnus eminus pugnando fortassis à puero, vel ignauissimo timidissimoque homine acceperint. Eras. li. 5. apoph.

De vxoribus.

Aristippus.

Mulierem paruum, sed pulchram conspiciat, Paucam, inquit, malum, sed magnum pulchrum. Vel si maus inuenerit sententiam: Paruum quidem pulchrum, magnum autem malum. Nam καλόν & κακόν apud Græcos facile permutari possunt. Ant. in Melis. par. 2. for. 31.

Socrates.

Socrates dicere solebat viros oportere ciuitatis parere legibus, vxores verò maritorum quibus cum viuunt moribus. Norma enim coniugis vir est. Aequitas igitur docet, ut viris tanquam capiti vxores obtemperent. Eras. li. 3. apoph.

Aniſthenes.

Cum his mulieribus habendam consuetudinem dixit, quæ beneficium beneficio præsent, ἀξίωτον εἶσπρα, id est, quæ gratiâ habituræ sint. Senties, abstinendum ab his quæ pretio vendunt inhonestam voluptatem, nec pariunt, nec amant mutuum: aut à valetudinariis, deformibus ac malè moratis, quæ gignunt fœtus pœnitendos. Laer. li. 6. ca. 1.

Theano.

Rogata, quando mulier esset munda a viro? respondit: A suo semper, ab alieno nunquam. Laer. li. 8.

Phocionis vxor.

In complurium sceminarum cœtu interrogata, cur sola ex omnibus aureo non vteretur ornatu? Satis, inquit,

quit, vxori magnus ornatus viri sui
virtus est. Antonius in Melif. parte 2.
ser. 33.

Leonora Ducissa Gandie.

† Interrogata aliquando à nobilif-
sima fœmina, cur simplici adeò pe-
néque atrita veste, nulla dignitatis
habita ratione, vteretur? Méne, in-
quit, byssinis, sercis, aut purpureis
indui vis, eùm Dominum meum (sic
enim coniugem appellabat) cilicium
vestare sciam? Ribaden. de vita Frac.
Borg. li. 1. c. 12.

*Vile apoph. de Mulierum natura &
moribus.*

De vxore eligenda.

Pittacus.

Interrogabat quendam, quamob-
rem vxorem ducere noller? qui cū
respondisset, Quoniam si formosam
duxero, habiturus sum communem:
in deformem, pœnam. Haudqua-
quam, dixit: sed si pulchram duxe-
ris, nõ erit tibi pœna: sin deformem,
non habebis communem. Stobæus
serm. 65.

Idem.

Sciscitatus à quodam, qualem v-
xorem ducere deberet? respondit,
Equalem tibi ducito. Ipse enim cū
lomi haberet opulentiorē, habe-
bat etiam morosam & imperiosam.
Laer. li. 1.

Chilon.

Chilonis diciturum est, vxorem
humilem modico apparatu ducen-
dam, ne pro coniuge dominam ac-
cessas domum. Sat enim dotata venit
puella, quæ pudicitiam & honestos
mores secū adfert. Proinde hoc erat
vñ ex Laonicis institutis, vt virgi-
nes sine dote nuptum irent. Laer. li. 1.
ap. 4.

Cleobulus.

Equalem vxorem ducendam es-
se suadebat. Si enim ex superiori fa-
milia duxeris, inquit, non affines ti-
bi, sed dominos comparabis. Stob,

serm. de Temperantia.

Idem.

Præterea dixit, filias viris elocan-
das esse etate virgines, sed prudentia
matrenas. Stob. ser. 68.

Antiphones.

Adolescenti consulenti, Cuiusmo-
di vxorem ducere expediret? Si for-
mosam duxeris, inquit, habebis com-
munem: sin deformem, habebis pœnam.
Iacundius id offertur apud Grecos,
quibus quo ad voces attinet, mini-
mū interest inter *κοινὸν* & *πῶνιν*: quod
ad rem attinet, plurimū. Suadebat i-
taque, media statæque (vt vocant)
forma ducendam, quæ nec fastidium
viro moueret: ob deformitatem, nec
ob insignem formam peteretur ab
adulteris. Aulus Gel. lib. 5. cap. 11 hoc
dictum Bianti tribuit. Laert autem
lib. 4. Bioni. Maximus verò serm. 39.
Soloni. Cæterum Pittaco etiam attri-
butum à Stobæo paulò iam supra re-
censuimus.

Democritus.

Interrogatus, cur homo proceræ
staturæ, tam paruam duxisset vxorē?
Ego, inquit, in malo eligendo, quod
minimum erat elegi. Antonius parte
2. ser. 34. Melissæ.

Idem.

Dicebat, eum qui bonum generū
nactus sit, inuenisse filium: qui verò
malum, simul & filiam perdidisse.
Stob. ser. 69

Arcolus philosoph.

Rogatus, paupérne an dives vxor
ducēda esse? Paupérē, ait, alere diffi-
cile est: diuitem verò ferre, tormen-
tum. Brusl. 7. ca. 22.

Lycurgus.

Cuidā percontanti, quā ob causam
lege cauisset, vt sine dote virgines e-
locarentur? Vt, inquit, neque propter
inopiam vllæ relinquerentur innu-
ptæ, neque ob diuitias expeteretur:
sed vt iuuenū quisque ad puellæ mo-
res respiciens ex virtute faceret ele-
ctionem. Eadem de causa fucos &
ornamenta, quibus aliæ formam vel

fingere vel commendare solent, ex
 vrbe submouit. Plut.

Pericles.

Duobus filiam eius ambientibus,
 quorum alter diues ac imperitus e-
 rat, alter verò pauper & studiosus, e-
 locauit eam pauperi: inquit, illum
 qui diues fieri possit, meliorem esse
 quàm qui iam sit. Stob. ser. 68.

Themistocles.

Vnicæ filiæ pater consulebat, vtrū
 eam pauperi, sed ornato: an locuple-
 ti, sed parum probato collocaret.
 Malo, inquit Themistocles, virum pe-
 cunia, quàm pecuniam viro indigen-
 tem. Val. Max. l. 7. c. 2. Stob. serm. 83.
 Cicero autem lib. 2. Officiorum, de
 sua filia id dixisse refert, quemadmo-
 dum & Plut. in eius vita & apoph.
 item Stob. ser. 83.

Olympias.

Quum accepisset, adolescentem
 quendam aulicum duxisse vxorem e-
 leganti quidem forma, sed famæ pa-
 rum secundæ: ille, inquit, non sapit,
 qui vxorem oculis non etiam auribus
 doxerit. Forma cernitur oculis, fama
 auribus deprehenditur. Quidam au-
 tem nec auribus, nec oculis, sed digi-
 tis ducunt, solam spectantes dotem.
 Eras. 6. apoph.

Aurelia.

Aurelia Iouiani Pontani filia na-
 tu maior, amisso Paulo marito, cum
 à patre ad secundas nuptias hortare-
 tur: Quin tu, inquit, pater nuptias se-
 cundas non inis? (erat enim is etiam
 viduus.) Quia, respondit, nullam ma-
 tri tuæ similem me reperitum con-
 fido. Eadem cura (respondit illa) me
 quoque versat pater, quod mihi pla-
 citurum Paulo æquè similem sperem
 neminem. Adrianus Barlandus.

De Vxore ducenda.

C Vidam sciscitanti, num sapienti

Scenedemus.

ducenda esset vxor: Num ego, inquit,
 videor tibi sapiens? Quū annuisset:
 Ego, inquit, vxorem duxi. Superua-
 caneū erat de eo dubitare, quod vi-
 deret factum ab eo quem iudicabat
 sapientem. Læc. l. 2.

Anisshenes.

Sup. de coniugio & matrimonio.

Theano.

Suprà, de Oeconomia.

Epaminondas.

Cū in cœlibatu viueret, à Pello-
 pida reprehensus est hunc in modū:
 Non curas to quidem Remp. qui nul-
 los post te filios relinquis, quorum
 manu patriæ salus ritè defendi pos-
 sit. Brus. l. 7. c. 23

Metellus.

Dicere solebat: Si sine vxoribus
 possemus esse, omnes ea molestia ca-
 remus: sed quoniam ita natura tra-
 dit, vt nec cum iis satis cōmodè, ne-
 sine illis vllō modo viuī possit: salut-
 perpetuæ potius, quàm breui volup-
 tati consulendum est. Brus. l. 7. c. 22. e
 Gell. l. 1. c. 6.

M. Cato.

Maiori laude dignum eum cense-
 bat, qui bonum se gereret maritum
 quàm qui in ordine senatorio mi-
 gnus esset. Brus. l. 7. c. 22.

De Vxore non ducenda.

Thales.

Roganti matri vt vxorem duc-
 ret, nondum esse tempus, dixit
 dein maior natu, Non amplius est
 tempus. Stob. serm. 66. Alex. ab. Ale
 lib. 4. c. 8.

Socrates.

Rogatus ab adolescente quodam
 vtrū melius censeret vxorē ducere
 annō ducere? Vtruncunq. (inquit) f-
 ceris, pœnitebit. indicans, & cœliba-
& coniugium habere suas molestias
 ad quas perferendas esset præparat-
 us animus. Cœlibatū comitatur s-
 litudo, orbitas, generis interitus, h-

res alienus: matrimonium, perpetua sollicitudo, iuges querelæ, dotis exprobratio, affinium graue superciliū, garrula focrus lingua, subsessor alieni matrimonij, incertus liberorū euentus, aliq̄ innumera incōmoda. Proinde non hic est electio, qualis est inter leuiora & grauiora incommoda, Laër. l. 2. Val. Max. l. 7. c. 2.

Idem.

Dicere solebat, tria se mala affectum: Grammaticam, paupertatem, & perniciosam vxorem, quorum duo iā effugisset, perniciosam vxorem effugere non potuisse. Anton. par. 2. Mel. ser. 34.

Idem.

Quibusdam eum consulentibus de ratione matrimonij contrahendi, dixit, Quemadmodum pisce: ð adolescentuli, qui nondū intra nasses sunt, volunt intrare: qui autem iam intus sunt, volunt exire: sic & vos, ne idem vobis accidat videte. Anton. in Mel. par. 2. ser. 34.

Plato.

Interroganti cuidam, an vxore duæ philosophari deberet? Cū necias, respondit, te solum seruare, an vxorem quoque super humeris te seruaturum speras? Stob. ser. 66.

Diogenes.

Sup. de consilio in melius mutato.

Idem.

Interroganti, quando ducenda esset vxor? Iuueni, inquit, nondum, seni nunquam. Græcè iucundius, *μὴ δὲ γῆρας* & *μὴ δὲ πῶρος*, subindicans, prorsus abstinendum à matrimonio. At percontator ille discere cupiebat, quo ætatis anno, aut quā anni parte expediret adsciscere contugem, quemadmodum Aristoteles præscripsit puellæ decimumoctauū, viro trigessimūquintum: & Romani Aprilem & Iunium existimabant auspiciatum nupuit, Maium inauspicatum. Laërtius lib. 5. & Brus. l. 7. c. 22.

Aristippus.

A quoquam interrogatus, An sibi ducere vxorem expediret? Negauit. Si enim duxeris, inquebat, formosam, habebis communem: si deformem, pœnam. Antonius in Melissa, parte 2. ser. 34.

Protagoras.

Rogatus, ob quam causam deditset filiam inimico inuuptam? Quia, inquit, nihil ei dare poterā deterius. Ant. ser. 34. par. 2. Mel.

Philoxenus.

Cū quidam eum percontaretur, cur Sophocles bonas introduceret fœminas, ipse autem malas? Quia, inquit, quales oporteat esse fœminas, Sophocles dicit: ego verò quales sint. Ant. ser. 34. par. 2. Meliss.

Solon.

Quum ad Thaletem Miletum venisset, admiratus dicitur, quòd nuptias filiorūque procreationem contempisset, Thaletem verò tacuisse. Interiectis autem diebus aliquot peregrinū subornasse, qui decimo post discessum die Athenis venisse fateretur. Hic rogatus à Solone, nunquid noui Athenis esset? edoctus ille à Thalete: Nihil aliud, inquit, præter quàm quòd adolescentis cuiusdam efferebatur fœnus, cinitate omni subsequente, quòd eius pater virtute & admiratione inter ciues primas obtineret, quem tum abesse dixissent. O illum miserum, Solon ait: Sciscitanti verò de nomine, respondit, excidisse memoria: sed ob iustitiam illius, in omnium ore versatum. His Solon in mentum coniectus est. Postremò nomen peregrino subiecit, ab eoque contendit, Num illi Soloni nomen esset? Annuente homine, Solon caput cædere cepit, filium suum obiisse ratus. Tum Thales ridens ait: Hæc me Solon à nuptiis & procreandis liberis dehortantur, quæ te hominem fortissimum infringunt, & tum rem fictam esse ostendit. Plut. in Solone.

Phoroneus.

Phoroneus legumlator moriens, fratri dixisse fertur: ad summam felicitatem nihil mihi defuisset, si vxor defuisset. Brus 17.c.22.

Epaminondas.

Sciscitatus, quidnam utilitatis caperet vir in nuptus? Respondit, pro patria mori non dubitare. Stob. ser. 66.

Cicero.

Rogatus ab Hirtio, ut post Terentia repudium sororem eius duceret, negavit, dicens: Non posse se vxori & philosophia simul dare operam. Bruson. l. 7. c. 22. Hieronymus contra Iouianum.

Alphonsus.

Suprà de Coniugij molestiis, & infrà de Zelotypia.

Marianus Sozinus.

Cum minus solito literis operam daret, ob id reprehensus à quodam respondit: Ideo minus libros iam euoluo, quia vxorem duxi: rursus interpellatus, Cur Socrates vxoratus, non itidem philosophia studia neglexisset? Xantippe (ait) morosa fuit, & deformis: mea autem vxor proba est, & forma decenti. Aeneas Syl de dictis Sigismundi & Friderici tertij imper. & lib. 3. de reb gestis Alphonsi.

De Vxore morosa, impetiosa ac molesta.

Socrates.

Cum Euthydemus ad cenam vocasset, in medio conuiuij Xantippe irata surrexit, & post multa in Socratem iacta conuicia mensam subuertit. Verum cum Euthydemus ob id valde turbaretur: Cur, inquit Socrates, ita te habes? Nonne nuper cum tecum cenarem, gallina subuolans mensam, pocula & alia euerit? Irrisit ita morosae vxoris indignum facinus, ut interim hospitem

sibi placaret iratum; & tolerantiam exemplum de se praeberet. Laërt. lib. 2. cap. 5.

Idem.

Præterea percontanti, cur Xantippem moribus adeo incompositis sceminam haberet domi, dicebat, sic habendam consuetudinem cum morosis vxoribus, quemadmodum quae se ad studium equestre exercent, parant equos ingenij ferocioris: quos si subegerint, ac perpeti possint, cæteris vtuntur commodius. Ita quae morosae coniugis mores ferre didicerit, multo facilius cum quibuslibet habebit consuetudinem. Laërt. l. 2. c. 5.

Idem.

Cum Alcibiades magnam & pulcherrimè confectam placentam, magni amoris testimonium Socrati misisset: Xantippe suo more irata, eam de canistro deiectam, impuris conculcauit pedibus. His Socrates cum arrisisset, inquit, Numquid tu simul carebis, ea? Quod si quis putat hæc puerilia esse, & nullius pretij: is fanon nouit, ex his etiam de fortibus & bonis viris probationem fieri, si morosis vxoribus ea ratione conueniant. Al. l. 11. de Var. hist.

Idem.

Alcibiadi demiranti, quod Xantippen morosam adeo diligeret: Ego inquit, iam pridem his assueui, ut non magis offendar, quam si rotæ, quæ a quam educit è puteo, stridorem audiam. Laërt.

Idem.

Eidem simile quiddam dicenti: At tu, inquit Socrates, nonne domi tuæ gallinas toleras glorientes? Tolerare inquit Alcibiades, sed oua mihi pariant, & pullos. Et mihi, ait Socrates mea Xantippe parit liberos. Laërt.

Idem.

Xantippe, cum Socrati marito in publico pælium detraxisset, ac familiaria adinonerent, ut tantam iniuriæ manu visceretur: Nolo, inquit, hoc certamine vobis acciāmanēbus

desu

derisui sim, & causa spectaculi. Maluit vit sapiens tolerantiae exemplum de se præbere, quàm ridiculum exhibere spectaculum, viri cum vxore certantis. Ibid.

Idem.

Cùm vxorem Xantippen diu xantem tulisset, ac tandem fessus sedisset ante fores, illa magis irritata, de fenestra perfudit eum lotio. Ridentibus autem illis qui præteribant, & Socrates demùm in risum erapit dicens: Facile futurum putabam, vt post tantum tonitru plouiam sentirem: Erasmus lib 3. apoph. ex Laër. libr. 2.

Idem.

Demiranti cuidam, in quem vsum duas aleret vxores tam rixosas: Hæ, inquit, me domi docent tolerantiam, qua mihi in publico vtendum est. Harum enim moribus exercitatus, commodior ero ad aliorum consuetudinem. Gell. l. 1 c. 7.

Diogenes.

Quum aliquando vidisset mulieres ex oliua pendere, laqueo præfocatas: Vtinam, inquit, & cæteræ arbores similem ferrent fructum. Erat enim Diogenes *μυρωμης*, id est, mulierum osor, eoque cupiebat omnes videre pensiles. Laër. l. 6.

Anonymus.

Philosophus quidam, cum vxorem haberet improbam & garrulam, & ebriosam, percontantibus cur talem ferret? Vt domi, inquit, habeam philosophiæ gymnasiũ, & palæstrã. Ero enim erga cæteros lenior, hac quotidie institutus. Sunt etiam, qui ipsum ob hanc causam illum duxisse dicant. Ant. in Melissa, par. 2. ser. 34.

M. Cato.

Obiurgatus aliquando summã vxorum impotentiam: Omnes, inquit, homines vxoribus dominantur, nos omnibus hominibus, nobis autem vxores, hoc modo colligens, mulieres esse rerum omnium dominas. Plut. in Rom. apoph. Anton. in

Meliss. par. 2. serm. 34. Alexand. ab Alexand. l. 6. c. 8. Cæl. Rhod. lib. 14. cap. 14.

Idem.

Admodum senex, Salonini filiam malè morigeram amans, quia vxorem duxisset, rogatus in campo Martio à L. Portio Nascica, num ex sui animi sententia vxorem haberet? Non herculè, inquit Cato, ex mei animi sententia. Scœnna autem Nascicæ in amorem Catonis fuit. Catonis autem responsum de moribus puellæ datum erat. Brusl. l. 7. c. 22.

Alph. vsu.

Eum maximè insanire dicebat, qui vxorem à se digressam fugitiuamque perquireret. Significans, magnæ felicitatis esse, ab improba & morosa vxore liberari. Panor. lib. 4. de rebus gest. Alphonfi.

Idem.

Cùm aliquando Ludouicum Poldium Putium, in veste lugubri, fronte subristem intueretur, & quid sibi vellet lusus ille sciscitaretur, ac Putius ob vxorem mortuam mœstum se esse respondisset: ait Alphonfus, latum potius atque hilarem esse eũ conuenire, ob illius morrem. Nam si cognita mortua esset, tum & fratrem mortuis suscitatum esse. Erat autem vxor illa intractabilis, difficilis, & viro, dum vixit, admodum molesta & infesta, ac mariti propè mors quædam. Panorm. lib. 3. de rebus gest. Alphonfi.

Greg. Haimbergensis.

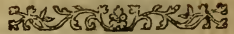
Is, scientia iuris & facundia inter omnes Germanos facilè princeps, cum domum ex curia Cæsaris, in qua diu fuerat versatus, reuertisset, atque non longè ab oppido Nurembergensi amicum offendisset, qui vxorem suam viuere & bene valere diceret: Si viuut vxor, inquit, ego sanè obij. Innuit autem, morosam vxorem mariti morrem esse. Aneas Syl. lib 3. commentar. de rebus gestis Alphonfi.

Alphonfus.

Trifponius iurifconfultus, & Alphonfi Aragonum regis confiliarius, cum trecentos aureos Alphonfeos, quod supererat dotis, furto surreptos perdidiffet, ac propterea animo angeretur, & efferet fibi vxor, & illa quidem admodum morofa, regem Alphonfum dixiffe ferunt: Longè illi melius fore, fi vxorem, quàm pecuniam fures abftuliffent. Panor. l. 1. de reb. gef. Alphonfi.

Anonymus.

Quidam abundè comis, cum hospes vociferantem diutius vxorem eius, rixantemque cum ancillis, parum æquè ferret, conuerfus ipfe ad hofpitum: Et quæ, inquit, amice impatientia eft tua? Duos, inquit, & triginta annos huius clamores dies, noctesque æquiffimè ipfe perfero, tu verò ne dieculæ quidem sextantem ferre eam potes? Quo dicto & hofpitem leniit, & vxorem ab ira ad rifum conuertit. Adrianus Barland.

DE ZELO-
TYPIA.

C. Sulpitium.

VXOREM suam reputauit, quòd apertò capite ædes egressa efferet: Lex, inquit, tibi meos vnus oculos præfinit, quibus formam tuam approbes: his ornamenta comparato, his esto speciosa, non aliorum oculis placens. Eras. l. 6. apoph.

Alphonfus.

Dicebat, ita demum matrimonium tranquillè exigi posse, si vxor cæca, maritus autem surdus fiat. Innuit autem, scæmineum genus esse zelotypiæ obnoxium, & hinc oriri rixas & querimonias: & rursus marito molestam esse vxoris garrulitatem, qua molestia cariturus est, si fiat surdus. Eras. lib. 8. apoph.

F I N I S.

PARABOLARVM

Sive

SIMILITVDINVM,

Quæ ex Aristotele, Plutarcho, Plinio ac Seneca, grauissimis authoribus, olim ab ERASMO ROTERODAMO collectæ, postea per CONRADVM LYCOSTHENEM ad suas classes iuxta alphabeti ordinem reuocatæ sunt,

LOCI COMMVNES:

*ostremâ hac & omnium emendatissima editione; tum ex Cicerone, tum ex ipso Seneca & alijs plurimisque Centurijs, quæ hisce notis * †. designatæ sunt, aucti.*

Excudebat Iacobus Stœr.

M. DCIX.

REVUE DE LA LITTÉRATURE

DE LA FRANCE

Publiée par le Ministère de l'Instruction Publique
et des Beaux-Arts, sous la direction de M. le Ministre
de l'Instruction Publique et des Beaux-Arts, et sous
la responsabilité de M. le Ministre de l'Instruction
Publique et des Beaux-Arts.

PARIS, 1857

Imprimé chez M. le Ministre de l'Instruction
Publique et des Beaux-Arts, au Ministère de
l'Instruction Publique et des Beaux-Arts, au
Palais National, sous le Vestibule.

REVUE DE LA LITTÉRATURE
DE LA FRANCE

TYPOGRAPHVS

LECTORI.

SIMILITVDINES olim Erasmus collegit sã-
pius editas. Quibus titulus subiicitur ex Aristote-
le, Plinio, in his Erasmi est collationis inuentio: quod
collationis genus si quis velit exequi, & totam re-
rum naturam perlustrare, ingentem equidem Simi-
litudinum thesaurum, seu potius physiologiam vberriam &
creaturarum iucundam meditationem offeret: Quod opus tibi
cudit vir quidam, bonarum literarum amans, & qui suam operam
in hoc apophthegmatum & similitudinum volumine poliendo
& augendo nobis commodauit. Porro quæ ex Plutarcho, Cicero-
ne, Senecaque desumpta testatur inscriptio, in his nihil Erasmus
& Anonymus ille sibi vindicant præter colligendi explicandique
seu disponendi laborem, & si quid laudis meretur commoda qui-
busdam in locis breuitas. Similium pelagus potest è rerum om-
nium naturis, & disciplinis, poëtis, historiographis, oratoribus,
profanis & sacris Scriptoribus aggregari. Sed Erasmus quod in-
finitum est noluit persequi: gustum duntaxat dare voluit, vt in-
genia iuuenum ad his similia conquirenda excitaret. E Plutar-
cho plura recensuit; quod is autor in hoc genere sic excellit, vt
eum eo nemo vel eloquentissimorum iure conferri queat. E Se-
neca non omnes decerpit: nostra editio hanc iacturam nunc tibi
farciet. Varias item Similitudines, quæ Erasmi nomen præ se fe-
runt, scias velim partim ex Plutarcho, Plinio & Seneca, partim
ex ipsius ingenio depromptas esse. Huic autem, quamuis
inter recentiores & nostri æui scriptores, hac in parte
locum inter veteres illos relinquendum esse
censuimus: & merito quidem, quum nihil
attulerit quod etiam antiquum
non sapiat. Tu verò nostris
laboribus faue, &
vale:

DE RATIONE AC VSV
PARABOLARVM, SEV
SIMILITVDINVM.

EX LIBRO ERASMI ROT. DE
Copia verborum & rerum 2.

AM Verò si quis superstitiosus parabolam ab exemplo
separet, vt exemplum sit certa rei gesta parabola, simili-
tudo sumpta ab his qua fiunt, aut qua natura casu & e-
rebus adiuncta sunt: Et Attilius ad hostes reuersus, exem-
plum sit seruanda religionis ac fidei: at nauis pro Ven-
torum ratione velum tollens, aut contrahens, in hoc aut illud latum
transferens, parabola sit, qua doceat sapientem tempori cedere oportere
ac rebus presentibus sese accommodare: tamen eadem est dilatanda pa-
rabola ratio, quam in exemplo demonstrauimus. Nam aliquando Ver-
bo notatur, Et Non intelligis tibi vertenda vela. Et, Desine lauare
laterem. Et iam vel allegoria sit, vel metaphora. Aliquando latius ex-
plicatur, Et apertius accommodatur. Quod facit Cicero pro Murena
Quòd si è portu soluentibus, qui iam in portum ex alto inue-
huntur, prædicere summo studio solent tempestatum rationem
& prædonum, & locorum: quod natura fert, vt his faueamus, qui
eadem pericula quibus nos perfuncti sumus ingrediantur: qui-
me tandem animo esse oportet, propè iam ex magna iactatione
terram videntem in hunc cui video maximas tempestates esse
subeundas? Rursum in eadem oratione: Vt aiunt Græcis artificibus
eos aulædos esse, qui citharædi fieri non potuerint: sic nonnulli
videmus; qui oratores euadere non potuerunt, eos ad iuris stu-
dium peruenire. Superiorem Ciceronis parabolam sic imitatus diuus
Hieronymus in epistola quadam ad Heliodorum: Et ego non inte-
gris rate vel mercibus, nec quasi ignarus fluctuum, & indoctus
nauta præmoneo, sed quasi nuper naufragio eiectus in littus, ti-
mida nauigaturis voce denuncio, in illo æstu Charybdis luxuri-
salutem vorat. Ibi ore virgineo ad pudicitia perperanda nau-
fragia Scyllæum renidens libido blanditur. Hic barbarum littus:
hic diabolus pirata cum sociis portat vincula capiendis. Noli
credere

credere, nolite esse securi: licet in modū stagni fusum æquor arri-
deat, licet vix summa iacentis elementi spiritu terga crispentur,
magnos hic campus montes habet. Intus est periculum, intus est
hostis. Expedite rudentes, vela suspendite. Crux antennæ figatur
in frontibus. Tranquillitas illa tempestas est. *Hic si quis singula peri-
cula, quæ à vitijs aut improbis, aut aliunde bonis moribus irruunt, ve-
lit conferre cum singulis, quæ nautis vitia discrimen ad auertere solent: de-
inde per comparationem maius aut minus, item dissimile aut contra-
rium ostendere: postremò sententijs & epiphonemais, & incidere, exor-
nare, nimirum copiosissimè dilatabit orationem. Velut in hoc exemplo.*
*Vi quo preciosior est res, hoc & diligentius solet asservari & impendi cir-
cumspectius: ita temporis, quo nihil est preciosius, summa habenda est ra-
tio, ne quid effluat sine fructu. Etenim si curatores dari solent his qui
gemmas & aurum temerè profundunt: quæ tandem erit insania, tēpus
pulcherrimum immortalis Dei munus aut ocio aut inhestis studijs tur-
piter consumere? Quid enim perdis, cum tempus perdis, nisi vitam? At
vita quid esse potest charius? Et cum una gemmula perijt iacturam
vocas. Cum totus perijt dies, hoc est, bona vitæ portio, iacturam non vo-
cas? Præsertim cum illa perdita, aliunde possint recuperari: temporis
irreparabilis sit iactura. Præterea illa cum tibi pereunt, alijs plerunque
lucro sunt: at temporis dispendium in nullius transiit compendium. Nul-
lum est damnum ex quo non aliquis emolumentum aliquod sentiat,
præter damnum temporis. Adde his, quod illarum opum iactura
sæpe salutis fuit. Nam diuitia plerunque vitiorum materiam mini-
strant, ita ut præstat temerè profudisse, quàm attentè adseruasse. Quan-
to cuiusque res & sus honestior, tanto turpior profusio. At nihil pulchrius,
nihil præclarius, quàm bonas horas bene collocare. Illa & quàm
maximè serues, sæpe numerotamen vel casus eripit, vel homo tollit, &
iactura te calamitosum duntaxat, non etiam turpem reddat. At tem-
poris amissio, quoniam non nisi nostro vitio contingit, non miseros so-
lum, verum & infames reddit. Pessimum infamiae genus, quoties cul-
pa in nullum conferri potest, præter quàm in eum qui patitur malum.
Illis fundos aut ades mercari poteras, bonam mentem non poteras. Hæc
præter alia animi ornamenta, parare poteras immortalitatem. Nulla
est tam brevis vitæ portio, in qua non magnus aliquis ad felicitatem
gradus fieri poterat. Postremò de illis malè insumptis, patri fortassis
rationem redditurus etas: de horis malè transactis, Deo. Sed satis
est indicasse, in quantam amplitudinem dilatarî possit collatio, si quis
ad eum modum, singulas circumstantias velit componere, atque ornare.
De dissimili eadem est tractandæ ratio, cuius hoc sit exemplum: Neque
enim vitæ nauis vitiorum nomen, quàm vitæ, sic & amicitia. Nec vitæ lau-*

Panda, qua pecunia pluribus largitur, ita et qua formam. Neque enim ut in cursu melior est qui lampadem accipit, quam is qui tra- it: ita in bello melior est imperator qui exercitum accipit, quam qui tradit.
 Ex epist. Erasmi Rot. ad Petr. Aegi-
 dium Antwerp.

Nihil aliud est *Sophia*, quam Cicero collationem vocat, quam explicata metaphora. Caterorum ornamentorum singula suam quamdam ac peculiarem adferunt gratiam, et commoditatem dictionis: metaphora sola cumulatius praestat uniuersa, quam exornationes reliqua singula. Delectare vis? nulla plus habet festiuitatis. Docere stude? non alia probat vel efficacius, vel apertius. Flectere paras? nulla plus addit acrimonia. Stude copiam usquam suppellex locupletior. Placet Lacrimis? nulla plus cogitationi relinquit. Sublimis atque affectus? hac quidem quantumuis at tollis. Est quod velis extenuare? nulla magis uehementer vias captas ac lucem? nulla melius rem ob oculos ponit. Hac fere condantur adagia, huic gratiam suam debent apologi, hac commendat apophthegmata, huius accessione conduplicatur sententia dos, ad id ut Solomon ille vis diuinus, oracula sua non alio magis quam parabolarum estulo voluerit commendari. Tolle metaphora suppellectile oratoribus, gesum erant omnia. Tolle parabolas a prophetis et Evangelicis, magnam gratia partem auerteris. At fortasse dicet aliquis: Belle hic munus suum ornat verbis, quasi vero magni sit negotij, similitudines nusquam non obuias adducere. Verum nos non passim obuias sumpsimus, nec lapillos in littore sparsos collegimus: sed exquisitas aliquot gemmas ex abstractis Musarum thesauris deprimisimus. Neque enim hac a constricis aut sordidis fors constrictibus petuntur, qua doctorum aures et oculos morantur. Ab intus natura arcana, et penitissimis disciplinarum adytis sunt eruenda, ab eloquentium Poetarum eruditis fabulis, a nobilium historicorum monumentis. Qua quidem in re, et duplex est difficultas, ita gemina laus debetur. Primum illud in sum non nihil est peruestigasse quod sit egregium. Neque vero minus est, quodprehenderit, ad concinniter accommodare. Quomodum est aliquid, primum inspectionem reperisse gemmam: deinde nonnulla laus est, repertam apte sceptris aut annulis addidisse. Addam exemplum, quo res fiat dilucidior. Cicuta venenum est homini, Vinum cicuta: quod si cicuta visum admisceas, iam venenum multo presentius, et prorsus immedicabile reddis: propterea quod vis et impetus vini veneni noxam citius ad vitalia membra perferant. Iam hoc ipsum rem natura tam abstrusam tenere, nonne pars est eruditionis nec inelegans, nec iniucunda? Age iam, si quis ad hunc usum accommodet, et dicat, adulationem amicitia presentaneum esse venenum: verum est rursum veneno venenum esse

esse libertatem admonenti, quam Græci vocant *παρρησία*: quod si libertatem prius inficias, & ita commisceas cum adulatione, ut tum maxime adulæris amico, cum maxime videris oburgare, tam immedicabile malum esse, nullane hinc ingenij laus esse videbitur? Non medæocris opinor: neque velim tamen aucupati gratiam, ubi nihil promerear.

Idem libr. Ecclesiast. 3.

Similitudo verò siue collatio explicata est metaphora: veluti, Demens sit, qui Rempubl. conetur subvertere, qua perdit a, ipse incolumis esse non possit: simplex est sermo, quia propriis constat verbis. At si dicas, ut Manifesta dementia sit, Rempubl. velle demergere, qua demersa, ipsi quoque sit naufragio pereundum, metaphora est: quia propriis translatiua sunt admixta. Sin ita loquaris, patria perniciem molienti: Tu quid nauem in qua vcheris, studeas pertundere, qua demersa, tibi quoque communi naufragio pereundum sit? allegoria est. Rursus si dicas: Quemadmodum demens haberetur, qui nauem pertunderet, in qua vcheretur ipse, ita extrema stultitia sit Rempub. in qua viuus, velle perdere, qua perdit a tu non possis esse incolumis: collatio est. Imago minimum differret à similitudine, cum sit similitudinis species. Nam similitudo adhibetur ad ornatum, ad voluptatem, ad persuadendum, ad euidensiam, ad gravitatem, & ab omni genere rerum asciscitur. Imago tantum ab animantis forma ducitur, & ad rem vel amplificandam, vel oculis subiiciendam facit: ut se hominem rapacem ac virulentum depingas similem tubato draconi, qui oculis ardentibus, dentibus acutis, & lingua aduncis, hiantem rictu per omnia volitet, circumspiciens si quem respiciat, cui possit aliquid mali faucibus afflare, quem ore attingere, dentibus dissecare, lingua aspergere, & lingua dilacerare.

Ibidem.

Porrò quot modis adhibetur similitudo, & à quot rerum generibus petitur, quoniam abundè traditum est à Quintiliano, rhetorum omniis diligentissimo, & à me quoque in commentariis de Copia, non hic vulgata proteritæque repetam. Illud tantum admonebo, curandum ut similitudo quadret ad id cui adhibetur, ne sit sordida aut obscæna, ne accersatur à rebus ignotis populo cui loquimur, nisi natura res sit insignis, ut hoc etiam ipsum discere sit opera precium: ne duratæ afflicta, ne talis ut statim in diuersum torqueri possit. Hoc schemate scate: & indigne scriptura diuina. præcipuè sermones Evangelici, quæ tamen ferè non sumuntur nisi à rebus vulgo notissimis. Inter Ecclesiæ doctores nullus largius vtitur hac figura quam Ioannes Chrysostomus. Similitudo, siue, quod Cicero manuit, collatio, hac nota differt & ab imagine, & ab effigione, quod præter alias virtutes frequenter non dilutam habet ratiocinandi

Sim: Veluti quoties, quod aduersarius adfert, ad aliquid simile transferrimus, in quod demonstratur evidens absurditas. Arrianus sic argumentatur: Pater Verum gignit Volens an nolens? Si nolens, non est Deus: si Volens utique Verbum est filius Voluntatis, non natura. Hoc similiter unditur: Tu es pater Verum Volens an nolens genuit te? Utique Volens. Igitur non natura, sed Voluntatis es filius. Atqui hoc manifestam habet absurditatem Rursus quod adferunt: Quod gignit, prius oportet sit genito: Pater igitur est filio antiquior: ita confutatur. Virum est antiquius sol, an radius à sole promanans? Quod ibi videri poterat probabile, hic apparet egregie stultum. Similiter cum ita ratiocinatur: Genitum et ingentum inter se pugnant: sed pater solus dicitur ingentus. Proinde non est eiusdem natura cum filio, itaque nec Deus. Simili repelluntur: Primus homo non est genitus, sed ex argilla factus. non est igitur eiusdem natura cum ceteris hominibus qui nascuntur. Vnde consequitur, aut ipsum falsio dictum hominem, aut ceteros qui progignuntur è parentibus, non esse Vocandos homines, quo nihil absurdus. Itidem cum filium excludunt à consortio diuina natura Verbu Euangelij: Et cognoscant re solum Verum Deum Et quem misisti IESUM CHRISTUM. Si solus, inquit, pater Verus Deus est, quo ore filius predicatur Deus? Repellitur testimonio Baruch. 3. Hic est Deus noster, et non estimabitur alius ad illum, id porro de filio dici, declarat id quod sequitur: Post hac in terris visus est, et cum hominibus conuersatus est. Similia sunt, Solus hic est Deus, et non est alius, qua Verba si negemus, solus filius erit DEVS, excluso patre et spiritu sancto. Hoc argumentationis genere sapè feliciter etitur Gregorius Theologus, et Hilarius. Exemplis congerendis supersedeo, præsertim quòd hoc loco admonemus alieniore, quia prius non veniebat in mentem. Pro qualitate similitudinis Variabitur orationis character. Iucundus erit, si à rebus iucundis ducetur: grandis, si à rebus sublimibus: acris, si à rebus terribilibus: mediocris, si à rebus mediocribus: humilis, si à humilibus.

Iucundæ dictionis exemplum erit: Quemadmodum blandis flatibus aspirante Fauonio, squalor et tristitia hyemis depellitur, omnisque natura facies veluti noua iuuenta repubescit, arbores nouis ornantur frondibus, gramina blande virentia variis florum luminibus distinguuntur, amnes labuntur amenius, sol ipse, totaque cæli species mitiore aspectu delectat oculos: ita simulatque hominis animum afflauerit diuini spiritus gratia, protinus abicit prioris deformitas proque viciis omnia vitia decoris virtutibus enitescit, dicas eum feliciter re-

gratum.

Grandis, illud: Sicuti Deus, quum nullius egeat, tamen suapte natura

puta gaudet omnibus benefacere: ita qui Deum patrem appellant, debent gratis de omnibus, quod in ipsis est, bene mereri.

Acris, hoc: Expallefcis ad afflatum aut morfum Vipera, & ad medicum curris? Quanto magis horrenda turpitudò, qua Venenum habet omnibus Vipera prefentius, quantoque celerius querenda medicina?

Mediocris, hoc: Quemadmodum qui iuxta Hefiodi confilium crebro parua paruis addunt, tandem euadunt diuites: ita qui in virtutibus femper ad meliora proficit, tandem perfectus euadit.

Humilis, fwe fubmiffa, illud: Quemadmodum mendici, fi quid habent boni celant, fed pannos & vlcera oftendunt, quo fpectantium benignitatem prouocent: fic nos non oportet iactare noftra benefacta apud Deum, fed mala noftra profiteri, fi velimus illius in nos mifericordiam prolicere.

Ex Rod. Agric. libri I. de Inuent. dialect.

Similia qua iunguntur non in tertio, quod fit eis commune, fed & utriusque in fingulis: quorum quemadmodum hoc in isto, fic illud fe fe habeat in illo, & apud Quintilian. Vt & afcula oris angufti fupperfufam humoris copiam refpuunt, fenfim autem influentibus vel etiam inftillantibus complentur: fic animis puerorum quantum excipere poffint, videntium. Nam maiora intellectus veluti parum aptos ad percipiendum animos non fubibunt. Hic & afcula oris arcti, & minora puerorum ingenia conferuntur non in vno aliquo, fed illa in eo quod eft, non admittere ea qua impetu fupperfunduntur, hac in eo quod difficultiora fubito nequeunt implecti. Difimilitum non ita creber eft & fus. Quid fint autem facile ft deprehendere ex fimilibus. Non enim aliud eft difimilitudo, quam contraria eius quod oftendere volumus, fimilitudo. Itaque & idem eft orum cum fimilitudine locus. Coniunxit & utrumque Quintilianus: Non enim vox, inquit, illa praeceptoris, & caena minus pluribus fufficit: fed & fol & vnuerfis idem lucis colorifque largitur. Tractatur & rife hic locus, & & verius vel aftrictius pro iudicio dicentis effertur: & in Quintilianus illis exemplis. Delectus autem adhibendus eft, & pro rei qualitate ipfam ad aptemus. Vt fi docere volumus, aperta fit fimilitudo: fi lauare, fplendida: fi vituperare, pudenda: fi rem attollere, magnifica. Luidius namque oportebit rem quanque talem videri, qualem imagine & volumus aliam efle monftrare. Ducuntur & hac ex antecedentibus & confequentibus & ad iunctis. Antecedentia fimilia funt, & apud Ciceronem pro lege Manilia: Medea qua membra fratris difcerpsit, fo colligendis illis persequentem moraretur patrem afimilatur. Lullius exercitus, opibus Mithridatis à persequendo ipfo Mithridate

distentus. Adiuncta sunt, & pro Roscio: Arseres & canes qui in Capitolio alebantur, & fures detegerent, quibus accusatores similes dixit orator, & nocentes in Republ. ad pœnas scelerum dandas in suis vocarent. Ex consequentibus Lucanus sumpsit, cum perturbationem civitatis explicaret, confusione ea qua sit in fine mundi, rerumque omnium futura.

Ex libro primo Ludouici Viuis, de
ratione dicendi.

Similitudines & dissimilitudines orationem plurimum illustrant. Nam ex notis & perspicuis declaratur esse aliquid tale vel diuersum, quod minus cognoscitur, non & argumenti, sed ostensione rei nota. Principes homines ad tutelam sus volunt se à subditis diligi: contra, Deus vult à se nobis amari, quò nos suus tuti. Similitudinum & dissimilitudinum alia vulgaris & tabernaria: loquebatur celeriter & pica quadam obscura, nempe de rebus ignotis: in illa oratione pugnabat, & andabatur. Est quadam & ilis & sordida, iste versus saltat & capra. Est alia urbana, & apta. sunt quadam ex iis desumptæ, in quibus quisque versatur, & à nauta de navi, ab agricola de agris, à milite de castris, ab aleatore de alea. Similitudinis explicatio redditio nominatur. Harum non vna est forma. Sunt similitudines quibus eadem apponitur redditio. Amantibus contingit quod agris, & salubribus consiliis inimici sint. In aliis diuersa est redditio. Quales pecudes, tale est hominum vulgus. Nam & illa sequuntur quò priores serunt, ita homines receptos mores sequuntur sine iudicio. Est similitudo sine redditione. Vir bonus similis est oui, ex cuius parte omni & utilitas percipitur, è lana, lacte, carne, corio. Additio potest subici hunc in modum: ita & vir bonus consilio, ope, opera, semper prodest, etiam absens, etiam mortuus, exemplo & memoria sui.

Georgij Maioris de parabolis Erasmi
iudicium.

Extant hoc tempore plerique neque inuiles, neque ineruditi libelli, e quibus prima illa atas, in qua iuuentus hodie versatur, cum ad elegantiam, tum aliarum artium & virtutum cognitionem, non incommode infirmari possit. Quibus valde optarim in publicis scholis adiungi quoque Parabolarum Erasmi libellum, quòd præter elegantiam & licentiam, quam orationi afferunt similitudines, ferè insignem etiam alquam naturæ & optimarum rerum cognitionem contineant. Quare existimamus & islem & à studiosis omnibus quàm diligenter euolueretur. Sicut enim ea remedia medici omnium censent esse optima & saluberrima, quæ & morbum tollunt, & salutem quàm minimum ladunt: ita hoc doctrinæ genus omnium est præstantissimum, quod animum &

dem cum ad eloquentiam & virtutes informat, tum honesta & liberali
eruditione aliqua s. ficit.

Ex M. Crusij quæstionibus in Rhetoricen
Melanchthonis.

SIMILITUDO, ὁμοιωσις, est proposita rei cum re extranea consimilis
ollatio: quæ res ipsa qualis sit demonstratur. Eius species sunt imago
& parabola. Imago est Metaphora, cum particula comparandi: duas
res quas illa duosque habet, actu continens. Quando metaphora est un-
iuuendi, sic ea ἀπορίεως per εἰκασίαν. & ita ὁ λόγος οὐκ ὁμοιωσις. Et, Verr.
. Cic. Quæcunque iter fecit, eiusmodi fuit, non ut Legatus populi Ro-
mani, sed ut quadam calamitas persuadere videretur. Metaphora est,
terres fuit calamitas: Imago, Verres fuit quadam calamitas, aut simi-
lis calamitati, aut ut calamitas. Item, Æneid. I. Restitit Æneas, ela-
que in luce refulsit, Os humerisque Deo similis. Aristoteles Rhe-
or. 3. Democrates nutricibus oratores comparauit, quæ pulte deuorata
alium pueros illinunt. Parabola est longior similitudo quam imago, aut
explicita similitudo, distinctè & perspicuè. Ut ignis in aquam con-
iectus contraxit refrigeratur & refrigeratur: sic referens falsum crimen
in purissimam veritatem collatum, statim concidit & extinguitur. Cicero
in Roscio Comædo. Ἀπὸ τῆς γῆς. Nec omnis fructus in omni agro, nec omne
vitium in omni loco nascitur. Ex Rosciana. Διὰ ποῦ ἐκείνη; Vel ἀνομοίω.
Teque enim si tibi quum cum peteres consulatum, affisi: idcirco nunc cum
Iulianam ipsum petas, adiutor eodem pacto esse debeo. Ἐν ἁπλοῦσι. So-
nit hoc boni Imperatores facere, cum prælium committunt, et in eo loco
quo fugam hostium ardentur, milites collocent, in quos si qui ex acie
ingerint, de improbo incidant: Nimirum similiter (inquit Cicero, in
Rosiana) arbitrantur isti bonorum emptores, vos hic tales viros sedere,
si excipiat eos, qui de suis manibus effugerint. Ibi est ἁπορίεως, seu
paratio partium similitudinis. Ad parabolam referendi sunt etiam
analogia & mythologia. Sunt autem partes comparationis & similitudi-
nis duæ, Propositio rei extraneæ, & redditio, seu accommodatio rei præ-
sentis. Similitudo est qualitatis, Comparatio quantitatis. Sæpe tamen
comparatio pro similitudine à poetarum explicatoribus dicitur. Tracta-
tio autem comparatorum, Similium, & Exemplorum est varia. Nam
ut singula cum singulis conferuntur, aut aliquid cum pluribus, id-
em aut enumeratione, aut narratiuncula. Cicero, libr. 2. de finibus. Et ad
sum equus, ad arandum bos, ad indagandum canis: sic homo ad
as res, intelligendum & agendum natus est, quasi mortalis Deus. Ibi
cum pluribus enumeratur, &c.

Addamus & quædam ex sacris scriptoribus,
argumento nostro seruientia.

D. Cyprian. Commentar. in symbolum Apostolorum.

Cum proferuntur exempla, non per omnia similitudinem seruare possunt rei illius cui prabere putantur exemplum, sed vnius alicuius partis pro qua videntur assumpta, similitudinem tenent. Verbigratia, quum in Euangelio dicitur, simile est regnum calorum fermento, quod abscondit mulier in farina mensuris tribus: nunquid putamus regnum calorum sic per omnia simile esse fermento, & quod substantia illa palpabilis sit ac fragilis, & acida fieri possit & corrupta? an ad hoc solum exemplum istud videtur assumptum, & ostenderetur ex parua predicatione Verbi Dei humanas mentes fidei fermento posse coalescere? similiter & cum dicitur, simile est regnum calorum rete misso in mare, quod ex omni genere piscium attrahit: & in hoc nunquid putandum est, quod natura lani quo rete aptatur, ac nodis quibus maculae netuntur, regni calorum substantia per omnia conferatur? An ad hoc solum videtur assumpta comparatio, & ostenderet, quia sicut rete de profundo maris adducit ad litus, ita de profundo huius seculi errore, humana anima regni calorum predicatione liberantur? Ex quibus constat exemplum non in omnibus his quorum exempla sunt, esse similia. Alioquin si eadem essent omnia, iam non dicerentur, sed ipsa potius res, de quibus agitur, viderentur.

Origenes in Matthæum Cap. 3.

Quemadmodum dum in imaginibus ac statuis similitudines non omni ex parte respondens ijs ad qua conferuntur, sed in plano quidem ligno, & exempli causa loquamur, cera depicta imago, superficie tantum cum colore similitudinem habet, verum non seruat depressiones atque eminentias, sed harum rerum significationes tantum. In fingendis Veri statuis similitudinem qua est secundum eminentiam ac depressionem seruare conatur ars, in colore vero nequaquam. Quod si cerea fiat effigies, conatur quidem utramque seruare similitudinem, nimirum & iuxta colorem, & iuxta depressiones ac prominentias, ceterum in profunditate non est imago. Similiter mihi cogita de similitudinibus qua sunt in Euangelio: regnum calorum dum simile dicitur rei cuiuspiam, simile dici non secundum omnia qua adsunt illi, ad quod confertur similitudo, sed ad quadam duntaxat qua conducunt ad assumptam rationem.

Et hæc quidem de parabolis & similitudinibus dicta sufficiant.

INDEX LOCORVM COMMVNIVM,
in quos similitudines siue parabolę sunt digestę.

A BDICATIO	1	Boni	ib.
Abstinentia	ibid.	Bonitas 25	Breuiloquentia ibi.
Abusus rerū peraciosus ib.		C Alumnia	ibid.
Adhortatio	2	Calliditas	ibid.
Admonitio	ibid.	Castigatio	ibidem
Adolescentia 3	Adulatores	Ceremoniæ	ibid.
Adulatoris & amici comparatio	6	Charitas 26	Christus ibi.
Adulterium	ibid.	Clementia	ibid.
Ægritudo animi	ibid.	Cœlestium rerum consideratio	ibi.
Æmulatio 7	Ætas	Cogitatio	ibid.
Affectus	ib.	Conatus	ib.
Ambitio	9	Concordia	27
Amicitia 10	Amicitia fucata	Coniugium	ibid.
Amicitia multorum	ibidem	Coniugij molestiæ	ibi.
Amicitia paucorum	ibid.	Conscientia 28	Consilium ib.
Amicitia bonorum & malorum	ibid.	Consiliū malū, consultori pessimū	ib.
Amicitia neglecta	11	Consilium senile	ibid.
Amicitia dirempta	ibid.	Consilium præcipitatum	ibid.
Amicitia reconciliata	ibid.	Consolatio	29
Amicitia renouata	ibid.	Consuetudo	ibid.
Amicitia principum	12	Contemplatio	ib.
Amicorum electio proba	ibid.	Contemptus	ibid.
Amicus verus	13	Contrarietas	ibid.
Amicus fucatus	ibid.	Contumelia	ibid.
Amor 14	Amor sui	Conuersatio & conuictus	ibid.
Amor proximi	ib. Anima	Conuicium	30
Animus 15	Animi bona	Conuiuium	31
Animi morbi	16	in Corporibus imbecillioribus inter-	
Animi tranquillitas	17	dum magna vis	ibi.
Animalia ib.	Animaduersio	Correctio	ib.
Antiquitas ib.	Apostatæ	Corruptio	ibid.
Artes & disciplinæ	ibid.	Crux & tribulatio	ibid.
Assiduitas	18	Cultus neglectus	ibid.
Assuetudo	ibid.	Cunctatio	32
Auaritia	19	Cura superuacanea	ib.
Auditus	20	Curiositas	ibid.
Auditor, & eius officium	ibid.	D Annium	33
Aulica vita	21	Debitum ib.	Decorum ibid.
Alici 22	Auxilium	Defensio	34
B arbaries	ibid.	Degeneratio	ibidem
Beatitudo	ib.	Delectus ib.	Deliciæ ibid.
Beneficentia 23	Beneficia	Desiderium ib.	Detractio ib.
Beneuolentia	24	Deus	ibidem.
Blandiloquentia.	ibid.	Difficilia quę pulchra	35
		Dignitas ib.	Diligentia ibid.
		Discendi ratio	36

Discipuli artium liberalium	ibid.	Gloriæ cupiditas	ibid.
Discordia	ibid.	Gradus	ibid.
Disputationes	37	Gratitudo	ibidem.
Dissidium	ibid.	Hæresis	51
Dissimulatio	ibid.	Historia	ibid.
Distraçtio animi ad res diuersas	ibid.	Homo	ibid.
Diuitiæ & opes	ibid.	Hominis nobilitas	ibid.
Diuites	38	Hominis in rebus suis oscitantia	ibid.
Docendi ratio	39	Honestum	52
Doctrina & eruditio	ibid.	Honos	ibid.
Dolor	ibid.	Hospitalitas	ibid.
Dotes hominum diuersæ	40	Hostis	ibid.
Dux belli	ibid.	Humanitas	ibid.
Ebrietas	ibid.	Humilitas	ibid.
Educatio	ibid.	Hypocrisis	ibidem.
Eloquentia	42	Inactantia	53
Eloquentia vana	ibid.	Imitatio	ibid.
Emendatio scriptorum	ibid.	Imperium	ibid.
Error & lapsus	ibid.	Improbitas	54
Eruditio, Vide Doctrina.	ibid.	Impudicitia	ibi.
Euentus	ibid.	Inconstantia	ibid.
Exempla vitæ	ibid.	Indoles egregia	55
Experientia	43	Indulgentia	ibid.
Exercitatio	ibid.	Industria	ibid.
Exilium	ibidem.	Infamia	ibid.
Fabulæ	ibid.	Ingenium	ibid.
Facta verbis dissimilia	ibid.	Ingenium præcox	56
Fama bona	ibid.	Ingenium infelix	ibid.
Fama ex malefactis	44	Ingenium vires superat	57
Familiaritas	ibid.	Ingeniorum diuersitas	ibid.
Fastus	ibid.	Ingenius magnis, magna etiam innata sunt vitia	ibid.
Felicitas	ibid.	Ignorantia & inscitia	58
Fides seruanda	ibid.	Ingratitudo	ibid.
Filij	ibid.	Inhumanitas	ibid.
Fœnus & vsura	45	Inimicitia	ibid.
Fortitudo	ibid.	Iniuria	59
Fortitudo præpostera	ibid.	Innocentia	ibid.
Fortuna	46	inscitia	ibi.
Fortuna fausta	ibid.	Insolentia	60
Fortuna aduersa	47	Institutio	ibid.
Fortuna mediocris	48	Intellectus	ibid.
Fortunæ inconstantia	49	Intemperantia	ibid.
Fratres	ibid.	Inuidia	ibid.
Frugalitas	ibid.	Inuidia felicitatis & virtutis comitatio	ibid. (61)
Fucus. Vide Hypocrisis.	ibid.	Loci & salis	62
Fuga	ibidem.	Ira vel iracundia	ibid.
Furtum	ibidem.	Iteratio	63
Garrulitas. Vide Loquacitas.	ibid.	Iudex	ibid.
Gaudium	50	Iudicium	ibidem.
Gloria	50		Iudicium

Iudicium peruersum	ibid.	Mundi contemptus	ibid.
Iuuentus & iuuenta	66	Munus	ibid.
L abor	ibid.	Musica	81
Labor immodicus	67	N atura	ibid.
Laboris fructus	ibid.	Natura peruersa & incōstās	ib.
Largitio ib. Laus	ibid.	Negotium	ibid.
Laus à semetipso profecta	68	Nobilitas	ibid.
Lectio	ibid.	Nouitas	82
Lectionis delectus	ibid.	Nouitas vitanda	ibid.
Lectionis multifariz vsus	69	Nominum mutatio	ibid.
Lenitas	ibid.	Nota grauissima	ibid.
Lex	70	Nugæ ibid. Numerus	ibid.
Liberalitas	ibid.	O biurgatio	ibid.
Libertas	ibid.	Obliuio	83
Libido sc̄da	ibid.	Obscœnitas	ibid.
Licentia	ibid.	Occasio ibid. Ocium	ibid.
Libri	ibid.	Odium	84
Librorum delectus	ibidem	Oeconomia	ibid.
Lingua	71	Offensæ	ibid.
Literæ humaniores	ibid.	Officium	ibid.
Lis	ibid.	Ofactus	85
Literarum amor	ibid.	Oratio	ibid.
Literarum odium	ibid.	Orationis virtutes	ibid.
Loquacitas & Garrulitas	ibid.	Orationis vitia	86
Lucrum	72	Orator	87
Luctus	ibid.	Ostentatio	ibid.
Ludi. vide Spectacula.		P arentes	88
Luxus & Luxuria	ibid.	Parfimonia	ibid.
M agistratus	73	Patientia	ibid.
Magistratus electio	74	Patria	ibidem
Maledicentia	ibid.	Paupertas	ibid.
Malitia & improbitas	ibid.	Pax	89
Mariti officium	76	Peregrinatio	ibid.
Matrimonium, Vide Coniugium.		Periculum	90
Mediocritas	ibid.	Persuasio inanis.	ibid.
Memoria	77	Philosophia	ibid.
Mendacium	ibid.	Philosophus	94
Mens ib. Meretrix	ibid.	Physionomia	ibid.
Metus	ibid.	Pietas	ibi.
Mina	ibid.	Pœna, supplicium, multa	ib.
Monachus	ibid.	Pœsis, poetica & poëtz	95
Monarchia	ibid.	Potestas, potentia	97
Morbi	78	Præceptores artium	ibid.
Mores	79	Præcipitatio	98
Morum similitudo	ibid.	Præmium	ibidem.
Morū diuersitas & dissimilitudo	ibi.	Præsumptio	ibid.
Morum in melius mutatio	ibid.	Prætextus	ibid.
Morum mutatio in peius	ibid.	Princeps	ibid.
Mors	80	Princeps bonus	99
Mulier	ibid.	Princeps malus	100

Principum educatio	101	Spectacula & ludi	ibid.
Principum fastus	ibid.	Spes ib. Splendor	ibid.
Principum inter se odia	ib.	Studium	ibid.
Principum fauor	ibid.	Studiorum diuersitas	113
Prodigalitas	ib.	Studium imodicum	ibid.
Pronuntiatio	ibid.	Stultitia	ibid.
Prudentia	102	Stupiditas	ibid.
Pueritia	ibid.	Stylus	ibid.
Q uærimonia	ibid.	Succensus rerum	114
Quæstus, siue lucrum	ibid.	Superbia	ibid.
Quæstio inutilis	ibid.	Superstitio	ibid.
R abulæ forenses	ibidem	Suspicio	ibidem.
Rapina	ibid.	T aciturnitas	115
Ratio	103	Tarditas	ibidem
Reconciliatio	ibid.	Temeritas	ibid.
Recreatio, relaxatio	ib.	Temperantia	ibid.
Regnandi libido	104	Tempus	ibid.
Religio	ibid.	Tempori inseruendum	116
Regnum & reges	ibid.	Tenacitas	ibid.
Respublica	ibi.	Testamentum	ibid.
Respublicæ administratio	ibi.	Timor ib. Tristitia	ibid.
Mutationes & nonationes in republi-		Turpitude	ibid.
ca perniciosissimæ	105	Tyrannus	ibid.
Reprehensio	106	V arietas	117
Responsio	ibid.	Verbum Dei	ibid.
Reuerentia	ibidem	Veritas	118
Rhetorica	ibid.	Victoria ib. Vicinitas	ibid.
Robur	ibid.	Viscissitudo rerum	ibid.
S acerdos	ibid.	Vindicta	119
Sacramenta	ibid.	Vindicta diuina	ibid.
Sanitas	107	Vinum	ibid.
Sapientia	ibid.	Virtus	120
Sapiens	ibid.	Vitium	121
Scientia	109	Virtutum & vitiorum cognatio	122
Scortum. Vide Meretrix.	ibid.	Visus	123
Seditio	ib.	Vita hominis	ibid.
Senectus	110	Vita æterna	124
Sermo	ibid.	Vituperatio	ibid.
Seruitus	ibid.	Vitio	ibid.
Seueritas	ibid.	Voluptas	ibid.
Silentium & taciturnitas	111	Vox	125
Simulatio & dissimulatio	ibid.	Vsura	ibid.
Simultas ib. Solitudo	ibid.	Vsus rerum legitimus	ibid.
Semnus	ibid.	Vulgus	ibid.
Sophistæ	ibid.	Vxor bona	126
Sors	113	Vxor mala	ibidem

PARABOLAE,

SIVE SIMILITVDINES A DES. ERASMO

Roterodamo primùm collectæ,
deinde iuxta alphabeti ordinem per Conradum
Lycosthenem
redactæ.

A

ABDICATIO.

V insanit, qui fratris imaginé veneratur, corpus pulsat ac verberat : Ita stultum est amare in adoptiuo nomen, vel fratrem abdicare, aut odisse. Plutarch.

Abstinentia.

Vt qui sacrum exhibent, ipsi nihil inde gustant: Ita quidam alios accipiunt, ipsi abstinentes. Plut.

† Vt exsiccatum lutum iam non potest vsui esse porcis, vt in eo se volent: Ita & caro per abstinentiam narcida effecta, dæmonibus ultra non præbebit in se quietiendi locum. Climachus gradu 26.

Abusus rerum perniciosus.

Prometheus, Satyrum cum primū idens ignem vellet amplecti, admo-

nuit eum exurere contingentem, at oculis præbere lumen: Calcit, iniquiens, & seruit artibus: Sic eadem res, vt conque vteris, aut perniciosa est, aut vtilis. Plut.

Si multi inebriantur vino, non ob id incidendæ vites, vt fecit Lycurgus, sed potius admoventi fontes: & si multi abutantur poetica, non protinus abiicienda, sed adhibenda cautio, vt fiat salutaris. Plut.

In rerum natura quæ spectatissimæ florent, celerrimè marcescunt, veluti rosæ, liliæ, violæ, cum alia durent. Et in hominum vita quæ florentissima sunt, citissimè vertuntur in diuersum. Plin. l. 9 c. 15.

Polypus stupidum alioqui animal in captandis cunctis incredibili vritur solertia. Ita quidam ad solum questum suum sapiunt, alibi pecudes merent. Plin. l. 9 c. 29.

Vina vasis infusa è taxo factis mortifera sunt: Et salutaris alioquin eruditio, si incidit in hominem pesti-

lentem, moribus illius redditur noxia. Plin. l. 19. c. 11.

Aqua marina ad potum inutilis, melius sustinet nauem, quàm fluuialis dulcis & potui aptior: Ita suum vnaquaque res vsum habet, si quis vtatur ad id, quod oportet. Plutarchus.

Vt Philosophus missa lingua vitimæ, rem simul & optimam, & pessimam misit: Sic opes optimæ sunt si rectè vtaris, pessimæ si secus, Plutarch. & Erasmus in prouerbio Lingua quò vadis. Vide, *Vsu rerum legitimus.*

Adhortatio.

* Imperatores instructa acie fident, quanquam paratissimos ad præliandum milites videant, eos tamen cohortari: ita iuuenes erecti ad laudem, ad literas sunt adhortandi. Cicero Philipp. 4.

Caprifici ficus nunquam maturefcit, sed tamen gignit vermiculos, qui deuolantes ad veram ficum, profosso ficorum cortice maturitatem illis tribuant: ita sunt qui ipsi nihil queant egregium facere, sed tamen aliquo pacto stimulant alios, vt id faciant. Plut.

Admonitio.

Vt equis non in ipso cursu frænum iniicimus, sed ante cursum: sic qui propèsi sunt ad iram aut libidinem, antè rationibus ac monitis refranandi sunt, priùs quàm in periculum ventum sit. Plutar.

Nutrices pueros lapsos non obiurgant aut puniunt, sed accurrentes erigunt, deinde obiurgant: sic amicus cum affligitur adiuuandus est & erigendus, postea monendus & obiurgandus, quòd suo vitio in eam calamitatem inciderit. Plutarch.

Qui dentibus laborant protinus medicum adeunt, malum exponunt: qui febre tenentur, accersunt: at phreneticus, nec accersit, nec admittit, ob morbi vehementiam. Ita

qui vitia sua celant, nec admonentes patiuntur, de his nulla salutis spes. Plutarch.

† Quemadmodum speculum non est malum deformi, eò quòd ipsi ostendat qualis sit; Et quemadmodum Medicus non malus est ægrotanti, quòd ei fibrin, ac vim morbi detegat (nò enim medicus febris est causa, sed eam ostendit) Ita nec is qui reprehendit, ei malè vult, qui laborat animi morbis. Clem. Alex. lib. 1. Pædagog. cap 9.

Oculo lippienti non est admonendum lumen: Nec animus, affectu laborans, admittit grauem admonitionem, sed admiscenda laus est, ac sic medendum Plut.

Quemadmodum Telephus, quoniam carebat amico, coactus est ab hoste petere remedium ad medelam vulneris: ita qui non habent liberos amicos, à quibus admoneantur, sæpe numero ab inimicis audiunt sua vitia Plut.

Remedia statim mordent vel offendunt, postea conferunt salutem & voluptatem. Ita salubria monita initio sunt nonnihil amara, postea correctà iucundissima. Plut.

Vt pituita paulatim collecta, tum maximè appiret ac vincit, cum natura vincitur: Sic quidam amici potentes admonere non audent, nisi labantur, sed simulatque commutata fortunæ aura sunt humiles facti, tum obiurgant Plut.

Sanus fert, si exprobres intemperantiam, libidinem, luxum: eadem non ferret ægrotans: Sic admonendus amicus, cum deserit irasci, aut amare. Plut.

Ictum quem prævideris, commodiùs excipis. sic præcogitatum malum minus offendit Senec.

Medici verant ad moueri remedia cum morbus in accessu est, ac scuit, sed cum se remittit: Ita ad primos illos itæ aut doloris motus, non est adhibenda consolatio vel admonitio, sed

ubi tempore cœperunt esse leuiores. Senec.

Elleborum, tametsi efficax, Medici verant dari senibus, aut pueris, aut exilibus. Ita admonitio sic est temperanda, vt ferre is possit, quem velis emendare: nec solùm spectandum est vitium, sed natura quoque eius, cuius vitio studeas mederi. Plin. lib. 25 cap. 5.

Herbæ salutares consuetudine perdunt medendi vim. Ita admonitio si assidua sit, non emendat assuetum iam obiurgationibus. Plin.

In Narniensi agro terra imbre fit sicciior, æstu humescit, vnde Cicero iocatur illic ex imbre puluerem, ex siccitate fieri latum: Ita quosdam admonitio reddit deteriores. Plin. lib. 31 cap. 4.

Quædam gemmæ aceto maceratae immitefcunt, pleræque melle decoctæ: Ita quosdam meliores reddit actis obiurgatio, quosdam admonitio blandior. Plin.

Adolescentia.

Vinum quod in dolio placuit, non fert ætatem: quod recens durum est & asperum, postea placet: sic adolescentia durior maturefcit, & ad frugem peruenit. Senec.

Adulatores & assentatores.

Vt medico carnem secante, manus concinnitatem quandam & elegantiam seruat, abest autem saltatoria gesticulatio. Ita libertas admittit vrbanitatem, seruata grauitate. Adulator risu inepto, scurrilibusque iocis libertatem, veluti malis condimentis edulcat. Plutarch.

Malâ pictura, fractis vestibus, rugis & angulis rem representat: & adulator sudoribus, clamoribus, amicem imitator, nihil exhibens sincerum. Plutarch.

Simia cum nec domum possit seruare more canis, nec onera gerere quemadmodum equus, nec arare sicuti boues, parasitatur ac risum mouet: sic adulator cum in seriis ac gra-

uibus rebus nesciat esse vsui, voluntatum minister est.

Quidam malè pinxerat gallos gallinaceos, iussitque puero vt veros gallinaceos procul abigeret à tabula, ne collatione deprehenderetur: sic adulator veros amicos pro viribus abigit, ne ex illorum comparatione deprehendatur fictus amicus. Plutarchus.

Puluinaria mulierum, quanquam videntur reniti, ac resistere capitibus, cedunt magis & accommodant sese: sic libertas adulatoris tumet quidem, sed in se recipit inclinantem. Plur.

Vt difficilè deprehenduntur bestia, quæ ad loci similitudinem mutant colorem: sic eos assentatores haud facile deprehendas, qui ad omne vitæ institutum omnesque affectus sese accommodant. Plutarch.

Adulterina splendorem ac nitorem tantum auri imitantur: Sic adulator gratiam, obsequium & hilaritatem amici. Plur.

Non vt polypus se quibusuis locis: Ita nos debemus non quorumlibet moribus accommodare. Plutarchi.

Tragœdiarum histrionibus choro opus est amicis, continentibus, theatrôque applaudente: sic qui gaudent adulatoribus, nihil agunt, nisi sint qui applaudant.

Que madmodum iuxta mathematicos superficies & lineæ nec inflectuntur, nec producuntur, neque mouentur per se. cum res fiat intelligibiles, sed inflectuntur, producuntur & migrant pariter cum ipsis corporibus: Ita adulator suo pte quidem affectu non mouetur sed cum irato amico irascitur, cum gaudente ridet. Plutarch.

Simia dum hominem imitari conatur, sæpè capitur: ast adulator idem faciens, alios capit & allicit. Plutarch.

Insaniam alendi equos, non conseq-
uitur lenticulam, sed arua frumen-
tifera: sic adulatio non infestat pau-
peres atque humiles, sed magnorum
familiarum ac fortunarum ruina
morbûsque est Plut.

Pediculi corpora exanima dese-
runt, vt pote defesta sanguine, quo
alebantur: sic adulescentes rebus pro-
speris ac feracibus adsunt, aridas &
steriles non attingunt. Plut.

Vt syluestria semina, quæ spatio
ac magnitudine accedunt ad triticû,
haud facillè repurgantur, nam per
angusta foramina non excidunt, per
ampla simul excidunt: sic adulatio,
quæ amicitiam imitatur, non facillè ab
amicitia reuicetur ac separatur. Plut.

Qui alunt bellum, primùm ac-
commodant se illius ingenio, & ani-
maduertunt quibus rebus offenda-
tur aut placetur, donec assuefacta
fiat tractabilis: sic adulator omnibus
amici studiis & affectibus sese acco-
modat. Plut.

Obsoniorum egregij artifices con-
dimentis nō nihil auferi admiscunt,
quò dulcedinis tollant satietatem:
sic adulescentes fictam quãdam liber-
tatem ac seueritatem admiscunt, vt
nunquam magis adulentur, quàm
cùm videntur obiurgare ac liberè
loqui. Plut.

Aqua delabitur vbicunq; cauum
ac decliuem locum reperit: sic adu-
lator vehementer vrget, si quid la-
psus est amicus. Plut.

Vt pictura est tacita poësis: Ita si-
lentio quoque laudat adulator, nem-
pe vultûque & obsequiis. Plut.

Qui venantur, facillius fallunt fe-
ras, si aliud agentes, hoc est, iter fa-
cientes aut agricolantes, id faciunt:
Ita maximè laudat adulator, cùm
non apparet eum laudare. Plut.

Vt præterfluens aqua nullo certo
colore est, sed semper refert colo-
rem subiecti soli: Ita adulator sui
dissimilis est, pro re nata sese ada-
ptans. Plut.

In Menandri Comœdia inducitur
falsus Hercules, clauam gestans, non
robustam, sed inanem, ac leuem: sic
adulatoris libertas mollis est & blan-
da. Plut.

Vt rupturæ & spasmodica tum de-
mum mouentur, cùm corpus aliquo
malo corripitur: sic amici non inge-
nui felicibus adulantur, lapsos obur-
gant, & illorum infortuna fruun-
tur. Plut.

Speculum quicquid obijcitur, imi-
tatur: sic adulator. Plut.

Vmbra quicquid agas, respondet
& adest: sic adulator quoquò te ver-
tas sequitur. Plut.

Chamæleon omnem imitatur co-
lorem præterquàm album: sic adu-
lator in turpibus nihil non imitatur:
solum quòd honestum est, imitari
non potest. Plin. l. 8. c. 33.

Imperiti pictores cùm pulchra non
queant assequi, rugis & verrucis ex-
primunt similitudines: sic adulator
refert intemperantiam, iracundiam
amici. & c. Plut.

Sunt cibaria, quæ neque sangui-
ni conferunt, neque spiritibus, ne-
que nervis, neque medullis: sed
pudenda tantùm mouent, ventrem
inflant, corpus turgidum reddunt:
Talis est adulatoris oratio, vitiosa
tantùm auget, & irritat, alioquin in-
frugifera. Plut.

Medicus si res postulet, aliquan-
do crocum & nardum iniicit, & la-
uat suauiter, & pascit humaniter: sic
amicus aliquando blandus est. Plu-
tarch.

Quidam tauris œstrum, canibus
crotonem in aures immittunt: sic adu-
lator in aurem admissus, haud fa-
cillè excutitur, sed transuersum agit
quo lubet. Plut.

Pictores illustrant lucida appo-
sitis vmbis & obscuris: sic adula-
tor laudans diuersa vitia in aliis, in
amico nutrit, ac fouet, quæ adsunt.
Plutarch.

Oratores aliquoties aliam perso-

nam loquentem faciunt, vel fidei causa, vel ut invidiam fugiant: & adulator narrat, quæ ab aliis de amico audierit, etiam si non audit. Plutarchus.

Si quis merum, alioqui confers aduersus cicutam, admisceat illi, venenum reddit immedicabile, quod calore vim veneni protinus deuehat ad cor: ita adulator, intelligens libertatem esse remedium aduersus adulationem, eam ipsam adulationi admiscet, quod magis sit noxia. Plut.

* Ut monere, & moneri est veræ amicitia, & alterum liberè facere, non asperè: sic habendum, nullam in amicitia pestem esse maiorem, quàm adulationem, blanditiâs & assentationem. Cicero in Lælio.

* Quemadmodum qui audierunt symphoniam, ferunt secum in auribus modulationem, quæ ad dulcedinem cantumque cogitationes impedit, nec ad seria patitur intendi: sic adulatorû & praua laudantium sermo diutius hæret quàm auditur, nec facile est animo dulcem sonum excutere: prosequitur enim & durat, & ex intervallo recurrit, Seneca in epist.

Quemadmodum heliotropium herba, semper in eam spectat partem qua Sol est: & eo condito florem contrahit: sic nonnulli ad regis omnes nutus obsecundant: & in quodcumque viderint illum esse propensum, in id feruntur & ipsi. Plin. lib. 18. cap. 27.

† Quemadmodum Aëxon à suis canibus interiit: Sic parasiti eos à quibus aluntur pessundant. Phauorinus apud Srob. serm. 12.

Vitrum mirè crystallum imitatur, res vilissima rem longè preciosissimam: Ita assentatio amicitiam imitatur, res pessima longè optimam. Plin. l. 9. c. 29. & l. 37. c. 2.

Pardus odoris gratia allectans feras inuadit, atque occidit: Ita quidam

blandiloquentia irretitos fallunt, & perdunt. Sic principum aulae habent nescio quid blandum, quod inuitet in perniciem. Plin. l. 8. c. 17.

Ut rana ultra solitum vocales tempestatem significat imminentem: Ita cum plurimum valet apud principes oratio malorum, bonis tacentibus, tum instat rerum perturbatio.

Qui fascino vtuntur, laudando necant arbores, fata, pueros: Ita adulator laudando perdit. Plin.

* Ut nihil insidiosius melle venenato (nam sunt quædam huiusmodi) ita nihil magis cauedum, quàm blandus hostis. Plin. l. 21. c. 13.

Hyæna vocem humanam imitatur, & nomen alicuius ediscit, quem euocatum lacerat: Ita quidam obsequio blandiuntur, donec in perniciè trahant. Plin. l. 7. c. 2.

Ut canes Melitæi potissimum in deliciis sunt opulentis ac potentibus fœminis: Ita principes effœminati deliciis, plurimi faciunt adultores, & ad gratiam omnia tum loquentes, tum facientes. Plin. lib. 3. c. vlt.

Non omnem escam omnes amant pisces, sed alius alia delectatur: vnde piscatores gnari quam quisque maximè appetit, fallunt ea potissimum obiecta: Ita adulator deprehensio hominis ingenio, quibus rebus delinatur, à quibus abhorreat, quod illi gratissimū esse intellexerit, hoc potissimum eum captat. Plin.

Chamæleon qui subinde mutat colorem, omnem imitatur, præter rubrum & candidum: Ita adulator nihil non imitatur in amico, præter ea quæ honesta sunt. Plin.

Quod oleum est muscis, formicis, ferèque reliquis insectis, id est adulatio stultis principibus. Siquidè oleo peruncta moriuntur illa: hi assentatione, & obsequio palponum in exitum trahuntur, ipsi trahunt rempubl. Plin. c. 30. & l. 11. c. 19.

Cupresso non innascuntur cerasæ propter amaritudinem, nec buxo

propter duritiem : Ita pestis adulationis fugit seuera ac tristia ingenia, mollia captat & facilia. Plinius lib. 7. cap. 24.

Vultures triduo futura cadauera praesentunt, eoque aduolant ita quidam captatores, multis etiam annis mortis diuinitum imminet. Plin.

Heliotropium ac lupinum circumaguntur cum Sole, & quocumque se mouerit ille, eodem descedunt & haec cacumina: Ita proceres aplici quocumque regis ingenium vertit, eò perpèdent omnes. Plin.

Vt suauius est antiphonum, quam si vox omnino sit eadem : Sic iucundior amicus, ita concors, ut tamen non nihil dissideat, quam adulator per omnia obseruans, Plin.

Hyana sicut & ichneumon, nunc mas est, nunc femina: Ita quidam sui dissimiles, nunc fortia loquuntur, nunc mollia, nunc philosophi sunt, nunc nepotes, nunc amici, nunc inimici. Plin. l. 7. c. 2.

Adulatoris & amici comparatio.

Vt Patroclus in bellum proditurus reliqua quidem Achillis arma sibi sumpsit, solam hastam, ut grauem ac praualidam non attigit: Ita adulator omnia veri amici symbola imitatur, praeter solam admonendi libertatem. Plut.

Medicus dat operam, quod sanitate tueatur & augeat: Ita facit amicus: At adulator laceratas titillat partes. Plut.

Item quasi praceptor puerum de stylo ac tabula obiurget: barbarissimum aut solécissimum committentem dissimulet. Plut.

Item quasi malus orator, nihil ad argumenta respondens: vocem aut codicillos diligenter scriptos calumniatur. Plut.

Perinde ac si quis hominis tuberculis ac fistulis laborantis medici similio pilos & vngues secet: Ita adulator libertate vitur in iis in quibus non est opus. Plut.

Bene olet vnguetum, bene olet & pharmacum: verum illud ad nihil utile, nisi ut delectet: hoc praeter odorem maiorem habet utilitatem: sic adulator tantum iucundus, amicus etiam utilis & necessarius. Plut.

Pictura colores habet iucundos: sunt & pharmaca grati coloris, sic amicus ideo delectat, ut iuuet: adulator tantum delectat. Plut.

Vbi corpus vitiosis inflatum humoribus, ibi adsunt bubones: sic ubi irascitur, amat, odit amicus: id premit adulator. Plut.

Pharmacum non adhibitum in loco, dolet absque fructu, sic obiurgatio non ut debet admota. Atque idem facit amicus cum molestia, quod adulator cum voluptate. Laedit enim vterque Plut.

Pediculi corpora exanima deferrunt, ut pote defecta sanguine quo alebantur: sic adultores rebus prosperis ac feracibus adsunt, aridas & steriles non attingunt. Plut.

Adulterium.

* Cocyx ova tubdit in nidis alienis: & quidam alienas uxores faciunt matres. Plin. l. 10. c. 9.

Agritudo animi.

* Vt onera contentis corporibus facilius feruntur, remissis opprimunt: similis est animus intentione sua pressum depellit omnium ponderum, remissione autem sic virgetur, ut si nequeat extollere. Cic. l. 2. Tuscul. quæst.

* Fit in prælio, ut ignaui miles ac timidus, simul ac viderit hostem, abiecto scuto fugiat, quantumque possit, ob eamque causam pereat nonnunquam, etiam integro corpore, cum ei qui steterit nihil tale euenerit: sic qui doloris speciem ferre non possunt abiciunt se, atque ita afflicti & exanimati iacent: qui autem resisterint, discedunt sapissimè superiores. Cic. eod. lib.

* Vt in causis non semper utimur eodem statu, sed ad tempus, ad controuersiam naturam, ad personam ac

ommodamus: sic in ægritudine lenianda. nam quam quique curationem recipere possit, videndum est. Cic. l. 3 Tuscul. quest.

Emulatio.

Vt non est verus amor, qui caret zelotypia: Ita non amat vehementer virtutem, nisi qui ardet æmulatione rectè factorum ab aliis. Plutarch.

Ætas.

Sicuti vina & poma subacerba vestustate murescunt, dulcescuntque: sic ætatis insolentia longo rerù usu mitigatur. Plut.

Vt non qui multum cecinit, aut rhetoricas us est, aut gubernavit, laudatur, sed qui scit: sic non qui diu vixit, sed qui bene. Plut.

Quemadmodum nauigantibus terræque vrbesque recedunt: sic rapidissimi rëponis cursu primùm pueritiã abscõdimus, deinde adolescẽtiã, deinde senectutis optimos annos. Senec.

¶ Vt aqua in areola, dignum sequitur præcedentem: Ita ætas mollis & tenera, in vtranque partem flexibilis est, & quocunque duxeris, sequitur. D. Hieronymus ad Gaudentium.

Apiana vino, & alia quædam initio dulcia, austeritatem accipiunt ab annis: ita quidam ætate fiunt inhumaniores. Plin.

Aminæa vina senio fiunt meliora: ita quidam in iuuenta solutiores aut asperiores, ætate & usu rerum fiunt mitiores. Plin.

¶ Vt Ciconias nemo aduenire sentit, sed aduenisse: nemo discedere, sed discessisse, quod noctu clanculum faciunt vtrumque: ita iuuentutem nemo intelligit discedere, sed discessisse, & senectutem non sentimus aduenire, sed aduenisse Plin. lib. 10 ca. 23.

¶ Sicut amplæ & regie opes, vbi ad malum dominum peruenerunt, momẽto dissipantur, at quamvis modicæ, si bono custodi traditæ sunt, usu crescunt: ita ætas nostra bene disponenti multum patet. Senec. de breuit. vitæ, cap. 1.

* Quemadmodum ex amphora primùm quod est sincerissimum effluit, grauissimum quodque turbidumque subsidit: sic in ætate nostra, quod optimum, primum est. Senec. in epist.

* Illa herba quæ in segetem frugemque ventura est, aliã constitutionem habet tenera & vix emans sulco, aliam cum conualuit. & molli quidem culmo, sed qui ferat onus suum, consistit: aliam cum flauescit, cum ad aream spectat, & spica eius induruit, in quam constitutionem cum venit eam tueretur, in eam componitur: ita alia ætas est infantis, pueri, adolescentis, senis. Senec. in epist.

Affectus.

Vt periculosior est tempestas, quæ non sinit in portum appellere, quam quæ vetat nauigare: ita grauiores animi motus, qui non sinit hominem consistere ratione perturbata, sed præcipitem auferunt in tempestates. Plut.

Circes poculis homines subito transformantur in feras: & affectus repente alium reddunt hominẽ. Plut.

In magno fluctu non sistitur nauis, nisi pondus anchoræ retineat alto infixæ vado: sic in magnis rerum procellis, summa ratio debet animum cohibere, ne ab affectibus auferatur. Plut.

Vt velis vtendum pro nauis magnitudine: ita cupiditates pro facultate sunt moderandæ. Plut.

Calceus ad pedis formam torquetur, non contra: sic vitæ genus cuique est huiusmodi, cuiusmodi sunt animi affectus. Plut.

Frustra puro haurias vase è fonte turbido: ita non potes aliis iucundus esse, aut rebus obeundis accommodes, nisi purgaueris animum malis affectibus. Plut.

Equi iam mansuefacti, etiam si auriga non vtatur habenis, tamen sponte rectam pergunt ire viam.

sic affectus à ratione iam pridem dormiti & assuefacti, nec in somnis, nec in morbis sopita ratione quiequam tentant turpe. Plut.

Si corpus assuefit, ne conuiueat aut lacrymentur oculi, ne palpitet cor: Ita multo magis animus ne phantasiis commoueat. Plut.

Locus supinus ac mollis nihil expellit quod inciderit, nec potest auertere: Sic animus vitiosa præditus verecundia nulli peruius est, nisi turpibus affectibus. Plut.

Qui lucernam non ferunt, multò minus ferrent Solem: sic qui mediocribus rebus perturbantur, multò magis obstupescunt in magnis. Plutarchus.

Vt pueriles querimoniam facile conuiescunt; Ita leues cupiditates subducta materia facile sedantur. Plutarchus.

* Quemadmodum tempestatis & pluuia ante ipsas notæ veniunt: ita ira, amoris, omniumque istarum procellarum animos vexantium sunt quædam prænuncia. Seneca, libro 3. de ira.

Hominem vehementer ærotum, vel lunæ deliquium, vel ventus asperior, vel maris decessus, aut huiusmodi quæpiam leuis rerum commutatio tollit è medio: ita animos imbecilles & affectibus corruptos quæuis offensa perturbat: cum qui firmis sunt animis, istiusmodi non sentiant. Plut.

* Quemadmodum timidi, & qui nauisæ nauigando obnoxij sunt, existimantes se meliusculè habituros, si ex acatio in naulum, rursùmque si in trirrem commigrarint: nihil tamen proficiunt, bilem timiditatemque secum circumferentes: Ita aliud vitæ genus non eximit animo ex quibus grauatur & perturbatur, hoc est, rerum inscitiam & rationis imperfectionem, ac id vitium quod non potest neque caller rectè præsentibus vti. Plut. de tranquill. animi.

Vt nullum animal nec mite, nec feru paret rationi, qua caret: sic nullus affectus Senec.

Multi agrestia subnascencia in agro, mala quidem ipsa sunt, sed tamè signa felicitis atque vberis soli, si quis excolat: & animi affectus per se mali, arguunt ingenium non malum, si accedat recta institutio. Plutarchus.

Canes feroces ad omnem vocem iritantur, ad solam noxam, ac familiarem mansuescunt: sic animi morbi cum sæuiunt compesci non possunt, nisi dicta adsint nota familiarique, quæ commotos corripiunt. Plut.

Vt corpus non est capax voluptatum, nisi bene temperatum: Ita animus non capit veram voluptatem, nisi liber metu, ac cæteris affectibus. Plut.

* Quemadmodum periculosior est tempestas quæ non sinit in portum appellere, quàm quæ vetat nauigare: ita grauior animi motus, qui non sinit hominem consistere, ratione perturbata, sed præcipitem auferunt in tempestates. Plut.

Vt initia morborum quamuis leuia serpunt: ita si vitia & affectus vel leuissimos semel admittas, crescunt & auferunt Senec.

* Affectus sunt motus animi improbabiles, subiti & concitati, qui frequenter neglectique fecere morbum: sicut distillatio, nec adhuc in morem adducta, tussim facit assiduam, & vetus phthisin Seneca epist. 76.

Vt homini semper adest remediū aduersus serpentum virus, nempe salua, qua contacti ceu feruenti perfusi aqua fugiunt, emoriuntur etiam, si in fauces penetraverit: sic aduersus omnes pestiferas cupiditates præsens remedium semper nobiscum circumferimus, si modò nouerimus vti. Id ab animo petatur oportet. Plin.

Æstus maris, auetus aut detrimenta

ta Iunx magis sentiunt imbecilliora corpora: Sic rebus contrariis vehementius commouetur animus minus sibi constans & affectibus vitiatu. Plin.

Ambitio.

† Quemadmodum sæui quidam in tranquillum mare delati, totum at imo cuertunt, vt arena cum vndis misceatur: Sic & ambitio, & turpis quæstus animam subeuntes, omnia subuertunt. Chrysost. hom. 41. ad po. Ant.

Qui dolent, quòd non excellent in omnibus etiam diuersissimis, perinde faciunt, ac si quis molestè ferat, quòd vinea non ferat ficus, quòdque olea non ferat botros. Plut.

Qui studeat Plato esse doctrina: dormire cum beata vetula, vt Ephorion: cum Alexandro potare vt Medius: diues esse, vt Ismenias: virtute præcellens, vt Epaminondas: doleatque quòd vnus non sit hæc omnia: perinde facit, ac si molestè ferat, quòd non sit leo montanus, & idem Melitæra catella in sinu viduæ diuitis. Plutarch.

Accius poeta cum esset ipse admodum breuis, tamen in æde Camænarum maxima forma statuam sibi posuit: ita quidam re viles, & humiles, ambitione fucòque dilatant sese. Plin. l. 34. c. 5.

Chamæleon quoniam aura pascitur, non cibo, semper hianti est ore. Ita qui gloriolis & auris aluntur popularibus, semper aliquid cantant, quòd famam augeat. Plin.

Vt æquè mortuus est qui conditus est in odoribus & qui trahitur vncò: ita æquè sunt infælices, & qui voluptatibus indulgent, & qui ambitiosis negotiis vacant. Senec.

Vt oua plena fidunt, inania fluunt: ita qui veris virtutibus aut literis est præditus, minus ostentat se, quàm qui secus. Senec.

Vt venti desituri vehementissimè pirare solent: Ita mortales cum ma-

ximè efferunt sese, tum proximi exitio solent esse. Senec.

Columba in volatu pernicitas, sed dum plaudit in aère sibi placens implicatis strepitu pennis, capitur ab insidiante accipitre: Ita multi dum ostentant suas vires magis quàm vtuntur, obliiti præda fiunt inimicis. Plin. l. 10. c. 20.

Pauo non explicat pennas nisi laudatus: ita quidam putant se non habere quod habent, nisi sint qui mirètur. Plin. l. 10. c. 21

Gallus victor illico cantu superiorem sese testatur: Ita quidam sua facinora iactant ipsi, & suarum laudum ridiculi sunt tibicines. Plin. lib. cap. 37.

Vti Chamæleon maximum habet pulmonem, & nihil aliud intus: Ita quidam præter ostentationem & ventosam iactantiam nihil habent. Plin. l. 11. c. 32.

Taurus auis cum sit pusilla, tamen bouem vocem imitatur: ita nonnulli cum re sint exigui, tamen loquuntur reges ac satrapas. Plin. l. 9. c. 42. & ca. 31. eod. lib.

Minimi cancri, quos pinnoteras vocant, quòd tutiores sint, inanum còcharum testis se condunt, & cum accreuerint, migrant in capaciores: Ita quidam maiorum suorum titulis tuentur sese, cum suis diffidat virtutibus. Plin.

Vti Chamæleon non alio pascitur alimento, quàm aëris, & idcirco ore est semper hiante: ita quosdam aura popularis alit, neque quicquam captant præter inanes laudes & gloriã. Plin.

Vt vitis nisi amputes, latè sese sprægit, brachijs suis omnia complectens & implicans: ita princeps ambitiosus semper aliquid è proximis suo adiungit imperio, nisi subinde vindicetur. Plin.

† Quemadmodum Cæcias ventus ad se trahit nubes: sic ambitio inuidiã, simulatorem, profusionem, atque id

genus alia incommoda ad se trahit.
Plin.

Amicitia.

Quemadmodum lac coagulo concre-
rescit: sic homines compinguntur, &
vnum fiunt amicitia. Plutarchus.

Vt ignis omnium condimento-
rum est suauissimum, velut inquit
Ennius: Ita amicitia omnem vitam
condulcat, si admisceatur. Plutar-
chus.

Quemadmodum qui stomacho va-
lent, & animantia sanissima, saxa, fer-
rum, serpentes & scorpiones conco-
quunt, eaque in nutrimentum vertunt:
contra valetudinarij etiam pane &
vino effenduntur: sic stulti & amici-
tias perdunt, sapientes etiam inimi-
citijs rectè norunt vti. Plut.

Vt bruta si vi commisceantur di-
uerso generi, discedunt indignancia
grauiter ferètia: sic inter similes pla-
cidè coit & coharet amicitia. Plutar-
chus.

Musica symphonia constat è diuer-
sis, puta grauibus & acutis inter se
ratione compositis: at amicitia con-
stat similibus. Plut.

* Quomodo solitudo in odio est:
sic in dulcedine appetitio societatis.
Quomodo hominem homini natura
conciat: sic inest huic quoque rei sti-
mulus, qui nos amicitiarum appeten-
tes faciat. Senec. epist. 9.

Amicitia fucata.

Vt Ixion lunonem persequens in nu-
bem incidit: sic multi in fucatâ & vul-
garem amicitiam incurrunt. Plutar-
chus.

Orobanche ciceri infesta est & e-
ruo, vt ara tritico, hordeo festuca
quæ vocatur ægilops, lenti securida-
ca: atque hæ quidem omnes comple-
xu necant: ita quorundam amicitia
pestilens est magis quàm inimicitia.
Pli. l. 18. c. 45.

Amicitia multorum.

Vt mulier impudica, cum multis
se commiscens nullum certum ha-

bet amatorem. Ita qui multorum ap-
petit amicitiam. Plut.

Vt puella in pratis alium post aliū
flosculum decerpens semper nouis
arridentibus capitur, priores negli-
git: sic qui multas instituit amicitias,
ac mox saturatus alias quærit. Plu-
tarchus.

Vt prima materia quibuslibet for-
mis variatur, cum propriam non ha-
beat: Ita animus multorum amicitiaz
subiectus. Plut.

* Quod ægris euenit, quos longa
imbecillitas vsque adeo affecit, vt
nunquam sine offensa proferantur,
hoc accidit nobis quotum animi ex
longo morbo inficiuntur. Inimica est
multorum conuersatio. Epist. 7.

Amicitia paucorum.

Vt Briareus centum manibus quin-
quaginta pascens ventres, nihilo
felicior erit nobis, qui duabus vnum
administramus: sic tantundem com-
moditatis capies è paucorum amici-
tia, quantum è multorum: pensatur
enim incommodum: si pauci inser-
uiunt, paucis est inseruendum. Plu-
tarchus.

Perinde ac si mutilus ac cæcus me-
tuat ne Briareus fiat centimanus aut
Argus centoculus: Ita quidam me-
tuunt ne plurimum sint amici, cum
nec vnum adhuc verum habeant ami-
cum. Plut.

Amicitia bonorum.

* Vt benefici liberalis que sumus,
non vt exigamus gratiam (neque e-
nim beneficium faceremur, sed na-
turâ propensi ad liberalitatem su-
mus) sic amicitiam non spe mercedis
adducti, sed quod omnis eius fructus
in ipso amore inest, expetendam pu-
tamus. Cicero in Lælio.

Amicitia valorum.

* Vt hirundines sub hominum te-
ctis nidulantur, & tamen non asse-
scunt, nec fidunt hominis: ita quidam
amicos semper habet suspectos. Pli.
l. 10. c. 24.

Amicitia neglecta.

Non potest quævis arbor mitescere, neque quælibet fera cicurari, proinde hæc quoque qua possunt in suū vertunt vsus: sic qui ad amicitiam adduci non possunt, horum odio ad nostrum commodum abutemur. Plutarchus.

Ciconia tamen si demigrat, tamen reuersi semper eosdem repetit nidos. Ita non oportet amicorum ob intermissam vitæ consuetudinem obliuisci, sed memoriam illorum semper nobiscum circumferre. Plin. lib. 10. c. 23.

Amicitia dirempta.

Vt adamus si frangi contingat malis, in minutissimas dissilit crustas, adeo vt vix oculis cerni queat: ita arctissima necessitudo, si quando contingat dirimi, in summam vertitur similitatem: & ex arctissimis fœderibus si semel rumpantur, maxima nascuntur dissidia. Aut supra modum incandescit semel victa lenitas. Plin. li. 37. ca. 4.

* Amici noui non sunt veteribus anteponendi, vt equis vetulis teneros antepone solemus. Non enim amicitiarum esse debent, sicut aliarum rerum satietates. Veterrima quæque esse suauissima debent, sunt aliarum rerum satietates, nouitates tamen non repudiandæ, vetustas autem suo loco conseruetur. Cicero in Lælio.

In peregrinatione vitam agentibus hoc euenit, vt multa habeant hospitia, nullas amicitias: Idem accidat necesse est iis qui nullius ingenio se applicat familiariter, sed omnia curam & properanter admittunt. Non prodest cibus, nec corpori accedit qui statim sumptus emittitur. Nihil equè sanitatē impedit, quàm remedium crebra mutatio. Non venit vulnus ad cicatricem, in quo crebra medicamenta tententur. Non conualescit planta quæ sæpius transferretur. Nihil tam vtile est, quod in transitu rosit. Distrahit animam librorum

multitudo. Senec. epist. 2.

Amicitia reconciliata.

Abies ad se cohæret glutino, vt prius scindatur qua solida est, quàm qua glutino ferruminata. Ita post reditum in gratiam firmior debet esse amicitia, & arctius cohærent, quos copulauit mutæ benevolentia glutinum, quàm quos natura coniunxit. Plin. li. 16. ca. 2.

Cassiteris, id est, stannum aut plumbum album, æs ruptum ferruminat vtrunque contingens propter affinitatem, quam habet cum vtroque: Ita amicus amicitiam ac benevolentiam disruptam reconciliare debet vtrique sese accommodans ex æquo. Plut.

Vt Pyrites gemma, non aperit vim igneam nisi atteras, tum enim digitos adurit: Ita quorundam malitiam non sentias, nisi cum illis consuetudinem aut rem habueris, aut non sentias. Philosophiæ vim nisi exercueris. Ita Succina attrita vim attrahendi & odorem perdunt. Plutarch. & Plin. lib. 36. cap. 19. & lib. 37. cap. 11.

Vt CrySTALLI fragmenta farciri nullo modo possunt: Ita difficillimum est eos reconciliare, qui arctissima familiaritate in mutuum odium venerint. Plin. libro 17. cap. 3 & libro 37. cap. 2.

Amicitia renouata.

Vt quæ glutino commissa sunt, si soluantur, facillè reglutinantur: at si corpus rumpatur, haud facillè coit: Sic inter alios amicitia dirupta facillè coit, in fratribus semel dirupta, aut non coit, aut cicatricosa coit, Plut.

Pictores seponunt ad tempus opera sua, tum ex interuallo rectius iudicaturi: nam assiduitas in causa est, quæ minus bene iudicent: Sic nos rectius iudicamus amicos, quos ex interuallo reuifimus. Ac de nobis ipsis quoniam adsumus assiduè, minus rectè iudicamus. Plut.

* Ciconia tametsi demigrat, tamen reuersa semper eisdem petit nidosa: ita non oportet amicorum ob intermissam vitæ consuetudinem obliuisci, sed memoriam illorum semper nobiscum circumferre. Plin. libr. 10. cap. 23.

* Si quis oculum casu excusserit, reliquæ illi suæ satisfaciunt, & erit in minore corpore & amputato tam lætus, quàm in integro fuit. Sed quæ sibi desunt, num desiderat? Non deesse mauult. Ita sapiens se contentus est, non ut velit esse sine amico, sed ut possit: & hoc quod dico possit, tale est: amissum æquo animo fert: sine amico quidem nunquam erit: in sua potestate habet, quàm citò reparet. Quomodo si perdiderit Phidias statuam, protinus alteram faciet. Si hic faciendarum amicitiarum artifex substituet & aliū in locū amici. Senec. epist. 6.

Amicitia principum.

Vt periculosum est dæmones euocare, propterea quòd si quid erratum fuerit magno conantis discrimine fiat: nam aiunt Tullium Hostiliū ietū fulmine, quòd ex Numæ libris Iouem deuocare conatus, quædam parum ritè fecisset: Ita periculosum est cum principibus habere commercium, aut cum morosis potentibus, quòd offensi re qualibet leui funditus subuertant hominem. Plin. l. 2. c. 55. & l. 28. c. 2.

Vt Arithmeticoꝝum digiti aliquando valent multis millibus, aliquando nihil: sic regum amici aliquoties quiduis possunt, rursum mutata in studium gratia nihil possunt. Plutarchus.

* Quemadmodum luna quo prior est Soli, hoc minus habet luminis: ita plus fructus ac dignitatis est illis qui procul absunt à magnis Principibus. Plin. l. 2. c. 9.

Amicorum electio proba.

Vt nummum exploras, num sit adulterinus, priusquam eo sit opus: sic

amicus probandus antequam eo sit opus Plut.

Qui reiectis cognatis, peregrinos asciscit amicos, perinde facit, ac si quis amputato pede carneo, ligneū pedem addat. Plut.

Quemadmodum stultus est, qui equum emprutus non ipsum inspicit, sed stratum eius ac frenos: sic stultissimos qui amicum asciturus, eum è vestitu aut opibus æstimat. Sen.

Veluti qui nummū adulterinum: Ita qui amicum habet non exploratum vbi senserit improbum esse cum priuatur eo, gaudet: cum habet, oportet effugere Plut.

Vt rubo, spinis que compelecentibus nos discussit, ad vitem aut oleam tendimus: ita non quemuis obuium oportet in amicitiam admittere, sed ad idoneas, reiectis aliis eundem est. Plut.

Vt Zeuxis lentè pingebat, quod diu duraret: Ita diu explorandus amicus, qui sit perpetuus futurus. Plin. l. 35. c. 9. & 10.

Vt diligenter compingitur nauis quæ sit in tempestatibus præsidio futura, & agger variis casibus oppositus: Ita diligenter probandus amicus, quo sis versus ad omnia. Plutarchus.

Ixion Iunonem amans, in nubem incidit: sic quidam dum veram expetunt amicitiam, vulgatam ac falsam amplectuntur. Plut.

Vt qui prægustando lethale venenum, in exitium coniciunt sese: sic qui amicum admittit, priusquam cognouerit, suo malo discit, qualis sit. Plut.

Vt hirundines sub hominum telis nidulantur, & tamen non assuescunt nec fidunt homini. Ita quidam amicos semper habent suspectos, præsertim insulares. Plinius libro decimo. capite 24.

Diligentes agricolæ terram prius notulis quibusdam deprehendunt, & explorant priusquam illi credant mentem:

mentem: ita explorandus amicus antequam quam committas arcanum. Plinius.

Vt vas experiamur, aquam, non vinum infundimus: Ita friuolum quiddam aliquando committendum amicis, quo silentij fidem experiamur, ut si effusant nihil sit periculi. Plut.

Amicus virtus.

Animal in intimis vires habet maximè proprias. Sic amicus nihil ostendat, sed tunc celat, cum maximè iuuat. Plin.

Vt medicus & non sentientem faciat: Sic amicus etiam si ignoraretur amicum iuuat. Plut.

Vt in diapason tantus est concensus, ut vox eadem esse videatur: ita veri amici vnus sunt animus. Aut sic adulator per omnia subseruit ad orationem diuitis, ut vnum loquentem licas non duos. Vide proverbia de discordia.

*Vt aurum igne: sic benevolentia fidelis periculo aliquo perspicitur. Cicer. libro nono epistolae ad familiares.

Vt suavius est antiphonum, quam vox omnino sit eadem: sic iucundior amicus, ita concors, ut tamen omnihil dissideat, quam adulator per omnia obseruiens Plin.

Poma quaedam suauiter acerba sunt, & in vino nimium veteri delectantur & ipsa amaritudo: Sic amicorum defunctorum memoria mordet nimium, sed non sine voluptate. Seneca.

Vt mel exulcerata mordet ac purgat, alioquin vitale & dulce: Sic amicitia libertas non mordet, nisi si quid vitiosum & corrigendum. Plutarchus.

Polypos superficiem & colorem intaxat mutat: At amicus verè similis esse debet amicis & moribus, & sectibus, & studiis. Plut. Plin. li. 9. p. 26.

Lyncus per quercum videt, inimicum

etiam per famulum, per amicum perspicit, quid agas. Plut.

Amicus fucatus.

Vt rupturæ & spasmodica tumidum mouentur, cum corpus ad quomodo malo corripitur: at amici non ingenui felicibus adulantur, lapsos obiurgant, & illorum infortunio fruuntur. Plut.

Hirundo æstate auolat, in æstate hyeme auolat: ita infidus amicis rebus lætis præsto est, commutata fortuna deserit amicum. Plin. libro 10. cap. 24.

Seleucides aues nunquam conspiciuntur à Cassij montis incolis, nisi cum illarum præsidio est opus, aduersus locustas vastantes fruges, nec inde veniant, quomodo abeant cognitum: ita quidam nunquam apparent, nisi cum nostro egent auxilio: nec visunt amicos, nisi cum vrget necessitas aliqua. Plinius libro decimo, capite 27.

Vt malum cibum nec retinere possis citra noxam, nec reicere sine molestia: Ita malum amicum, si teneas, lædit, nec tamen absque inimicitia ac tumultu veluti bilem potes abicere. Plut.

Vt Creon filiam nihil adiuvit, sed eam complexus vnà cum illa perierit incendio: sic quidam felicibus amicis non fruuntur cum infelicibus perirent. Plut.

Vt nandi imperiti dum volent succurrere iis, qui præfocantur, ac merguntur, vnà cum illis merguntur, & nocent magis, quam profunt: sic amici qui in rebus aduersis tantum collacrymant amico. Plut.

Quemadmodum musca in popi non manent, si desit nidus: Ita vulgares diuitum amici non perseverant, si non adsit utilitas. Plut.

Arrodunt hominis cibum mures, & viuunt sub eodem tecto, nec tamen assuescunt homini: Ita quidam amici parum sinceri nec relinquunt ci-

bi commodique causa, nec amant tamen aut fidunt. Plut.

† Qui ab amico perfido consilium accipit, similis est ei, qui ex poculo aureo venenum bibit. Philo apud Maximum ser. 6.

Amor.

Vt hedera vndeis ex se inuenit, quo se aliget: ita amor etiam iis capitur, quæ non amantem offendunt. Plut.

Vt radix, quam medici vulgò rhabarbarum vocant, cum sit biliosa, tamen peculiari quadam vi bilem pellit: Ita fit nonnunquam, vt amor pellat amorem, ceu clauus clauum, iram iram, & dolor dolorem.

Vt echeneis licet exiguus piscis, nauem velis citatam remoratur: Ita animû ad honesta properantem puella quæpiam nonnunquam reuocat, ac retardat affixa. Plin.

* Quemadmodum frondium iactura facilis est, quia renascuntur: sic istorum quos amas, quòtque oblectamenta vitæ putas esse damnium: quia reparantur, etiam si non renascuntur. Senec. epist. 105.

Amor sui.

Nullum est animal quod impensius amet suos foetus, quàm Afinus & simia: Ita indocti suas commentationuculas præter alios amplectuntur. Plin.

Vt qui per inane ingrediuntur, quo magis innituntur, hoc magis peccat: ita qui sui amantes, sibi fidunt, Erasimus.

Non vt medici bili medentur amaris: Ita oportet iracundiam medicari iracundia. Plut.

Vt minuta literæ, si quis intendat, offendunt oculos: Sic qui res minutulas iracundè curat, morosior redditur ad maiores. Plut.

Vt equæ conspecta in aquis forma sua aguntur in iracundiam, authore Columella: ita quidam nimium admirantes sua, ad insaniam vsque redduntur insolentes. Eras.

Industrium animal formicæ, non laborat nisi sibi: ita nonnulli mortales sibi duntaxat consolunt, & suum modò negotium agunt. Plin.

Vt suus cuique morbus videtur atrocissimus, ita suum cuique incommodum maximè dolet. Eras.

* Si vnumquodque membrum hunc sensum haberet, vt posse putaret se valere, si proximi membri valetudinem ad se traduxisset, debilitari & interire corpus necesse esset: Sic si vnusquisque nostrum rapiat ad se commoda aliorum, detrahâtque quod cuique possit emolumentum sui gratia, societas hominum communitasque euertatur necesse est. Cicer. l. 3. Offic.

Amor proximi.

Vt luna quod luminis accepit à sole, mundo refundit: Ita donû à Deo acceptum, in commodû aliorum est conferendum. Eras.

Anima.

Vt corpus est instrumentum animæ: Sic anima est instrumentû Dei. Plut.

Vt auis capta, si diutius alatur in carcere, etiam si dimittatur, studet eò redire: sic animus diu versatus in hoc corpore, non facillè reuoluitur. At puerorum animus lubentius euolat. Plutarchus.

Quemadmodum igni si extinctam subito facem admoueas, statim redaccenditur: sic animus si statim euolet à corpore, facillè redit in suam naturam. Plut.

Qui è seruitute manumissi sunt, quæ dominis solent facere, cum seruirent, ea faciunt sibiipsis, suòque arbitrio & præsidio: Sic nunc animal corpus multo labore, multis curis: postea facta libera, seipsam alet contemplatione veri, nec ab ea poterit auelli. Plut.

Vt qui in alieno habitant, multi aguntur incommodis, sempèrque de aliqua domicilij parte queruntur: ita animus nunc de capite, nunc de pedibus

dibus, nunc de stomacho, nunc aliud de alio queritur, significans se esse non in tuo domicilio, sed vnde breui sit emigrandum. Senec.

* Vt ex barba capillos detonsos negligimus: ita ille diuinus animus egressurus hominem, quo receptaculum suum conferatur, ignis illud exurat, an feræ distrahant, an terra contegat, non magis putat ad se pertinere, quàm secundas ad editum infantem. Sen. epist. 93.

Animus.

Vt in lance momentum in vtranque patrem æquè propensum est, & in neutram inflectitur: Ita dubius animus. Plut.

Corpus oneris pondere premitur: at animus ex sese sæpenumero pondus addit rebus. Plut.

Vt qui thus tundunt, etiam si purgentur, tamen odorem multum tempus referunt: ita animus diu diuersatus in honestis negotiis, diu seruabit iucundam memoriam, qua fretus contemnet eos, qui vitam vt miseram deplorant. Plut.

* In corporibus magnæ sunt dissimilitudines: alios enim videmus velocitate ad cursum, alios viribus ad luctandum valere, itémque in formis, aliis dignitatem inesse, aliis venustatem: sic in animis existunt etiam maiores varietates. Cic. lib. 1. Offic.

* Vt necesse est lancem in libra ponderibus impositis deprimi: sic animus perspicuis cedere. Cic. l. 4. Academic. quæst.

* Sicut membra nobis ita data sunt, vt ad quandam rationem viuendi data esse appareant: sic appetitio animi, non ad quoduis genus vitæ, sed ad vnam formam viuendi videtur ata, itémque & ratio, & perfecta ratio. Cic. l. 3. de finib.

Iumenta quorum in aspero induta est vngula, quamlibet patiuntur iam, in palustri pascuo saginata citò subteruntur: sic animus duris re-

bus assuetus, minus offenditur. Seneca.

† Vt loca grauiâ, etiam firmissimâ valetudinem tentant: Ita bonæ quoque menti, necdum adhuc perfectæ, & conuâ escenti, sunt aliqua parùm salubria. Senec. epist. 28.

Flâma nec premi potest, nec quiescere: sic animus natiuo impetu fertur ad honesta. Senec.

Robora in rectum quamuis flexa reuocabis, curuatas trabes calor explicat, & aliter natæ in id finguntur, quod vñs noster exigit: quanto magis animus accipit formam, flexibilis & omni honore obsequentior Sen.

Vt in corporibus morbus segnitie & lassitudine præsentitur: Sic infirmus animus, priusquam opprimatur malis, præsumptione quatitur. Senec.

Vt primum est expurganda bilis vnde nascitur insania, deinde monendus homo: alioqui qui furiosum admoneat quomodo debet procedere, quomodo se gerere in publico, furiosior sit ipso furioso: sic primùm animus est liberandus falsis opinionibus, postea tradenda præcepta philosophiæ. Senec.

Vt perorum dum primùm discunt scribere, digiti tenentur, & aliena manu per literarum simulachra ducuntur, post iubentur imitari propositum: sic primùm animus ad præscriptum adiuuetur oportet, donec incipiat per se philosophari. Seneca.

Quemadmodum si ferrum inter adamantum ponas & magnetem, diuerso nisu nunc huc, nunc illuc fertur: Ita dubius animus nunc ad honesta rapitur, nunc ad diuersa trahitur affectibus. Plin.

Animi bona.

Rad. j selis et hâ cõtinent terram, tamen ibi sunt vnde mittuntur: sic sapientis animus tameris versatur hic, tamen apud suam originem est. Senec.

Ex congiario epulo, aut misceratio-
ne, tanto minus redit ad singulos,
quanto in plures distribuitur. Non
idem accidit in bonis animi, quæ to-
ta ad singulos perueniunt, nec com-
municatione minuuntur. Sen.

Vt vulgus ineptum magno labore,
magnoque impendio remedia ab
extremis Indis, aut Æthiopiis pe-
tunt, cum in hortis nobis nascatur,
quo morbis mederi possimus: Ita præ-
sidia beatæ vitæ magno molimi-
ne foris quærimus, in imperiis, in o-
pibus, in voluptatibus, cum in ani-
mo sit, quod nos beatos efficiat. Se-
neca.

* Quemadmodum lumen lucernæ,
luce solis obscuratur & offenditur:
sic rerum corporearum æstimatio
splendore virtutis animique bonis
obfufeatur, Cic. 1.2. Offic.

Quemadmodum cum morbus in
corporis parteis non suas transfer-
tur, signum est morbi parantis abire:
Sic cum offendimur quibus consue-
uimus delectari, indicium est futuræ
sanitatis. Plut.

Animi morbi.

* Vt ciuitas in seditione non po-
test esse beata, nec in discordia do-
minorum domus: sic animus a sei-
pso disidens, secumque discordans,
nullam gustare partem liquidæ vo-
luptatis, ac liberè potest. Cic. lib. 1. de
finibus.

† Sicut vermes in lignis molliori-
bus enascuntur: Ita animi anxietatis
in mollioribus hominum mentibus
oriuntur. Basil. de gratijs Deo ag.

* Quemadmodum plus agit tortor,
quo plura instrumenta doloris expo-
suit (specie enim vincuntur, qui pa-
scientia restitissent): ita ex his quæ ani-
mos nostros subigunt & domant,
plus proficiunt, quæ habent quod o-
stendant. Senec. epist. 14.

* Sicut nihil differt, vtrum ægrum
in ligneo lectu aut in aureo collo-
cetur: quocumque illum transtuleris

morbum suum secum transferet: sic
nihil refert vtrum animus æger in
diuitiis, aut in paupertate ponatur:
malum suum illum sequitur. Senec.
epist. 17.

* Quemadmodum stomachus mor-
bo vitiat, & colligens bilem, quos-
cunque accepit cibos mutat, & om-
ne alimentum in causam doloris tra-
hit: ita animus cæcus, quicquid illi
commiseris, ad onus suum perniciem-
que & occasionem miseræ facit. Se-
nec. libro quinto de beneficiis, capi-
te 12.

* Vt in corporibus morbus segni-
tie & lassitudine præsentitur: sic in-
firmus animus, priusquam opprima-
tur malis, præsumptione quatitur. Se-
neca.

* Sicut flamma surgit in rectum,
iacere ac deprimi non potest, non
magis quàm quiescere: ita noster ani-
mus in motu est, eo mobilior ac a-
ctuosior, quò vehementior fuerit.
Senec. epist. 39.

Vt qui per febrim aut ephialtem
horrent atque æstuant, grauius affi-
ciuntur iis qui eadem foris patiuntur:
sic fortunæ res, quod foris adueniant
minus discerant, quàm ea quæ sunt
animi Plut.

Vt si fons ipse turbidus sit, quic-
quid inde fluxerit non potest esse pu-
rum: sic animus, si sit infectus malis
affectibus, omnia vitiat quæ acce-
dunt, contra si purus & tranquillus
Plut.

Quemadmodum admonet Xeno-
phon, vt in rebus prosperis maxime
meminerimus honorare deos, quò si
quando inciderit necessitas audaciter
eos possimus accersere, ceu iam be-
ne uolos & amicos: sic dicta quæ mor-
bis animi queant mederi, multò ant
comparanda sunt, vt dum opus est
facile succurrant, iam familiaria. Pl-
tarch.

Vt canes feroces ad omnem vocem
irritantur, ad solam notam ac fam-
liarem mansuescunt: sic animi mor-
bi cur

bi cūm ſaniunt, cōpeſci non poſſunt, niſi dicta adſint nota familiariaque quæ commotos corripiant. Plut.

Vt corpus ægrotum, nec æſtum ferre poteſt, nec trigus: Ita animus ægrotus proſperis atque aduerſis rebus iuxta offenditur. Plut.

Qui nauſeant inter nauigandum, exiſtimant ſe melius habituros, ſi ex ſcapha in liburnicam, aut in triremem demigrarint. At nihil agunt, cūm ſecum circumferant timiditatem ac bilem: Ita fruſtra vertunt genus vitæ, qui morbos animi ſecum adferunt. Plut.

Qui laborant aduerſa valetudine, iis omnia ſunt moleſta, faſtidiunt cibos, inculant medicos, ſuccenſent amicis: at reſtituta ſanitas omnia reddit iucunda: ſic animo egroto quæuis vita inſuauiſ, animo ſano nullum vitæ genus non iucundum. Plut.

Qui corporis morbo laborant, quieti ſe tradunt, medicū accerſunt, abſtinent: Sed qui ægrotant animo, quo grauius ægrotant, hoc magis abhorrent à quiete, & à medico. Plutarchus.

Vna tuſſis non facit phthiſin, ſed in mortem adducta: ita error non ſtatim gignit animi morbum. Senec.

Vt quidam gemmas quaſdam ſecum vbique circumferunt aduerſus morbos, maleſticia, ebrietatem, tonitrua, ruinas, cæteraque mala: Ita quædam philoſophiæ decreta ſemper ad manum habenda aduerſus incurſuros animi morbos, libidinem, iracundiam, ambitionem, auaritiā, & hiſ conſimiles. Senec.

Animi tranquillitas.

Vt ſapiens gubernator in tranquillitate tempeſtatem expeſtat: Ita rebus tranquillis ad dolorem aliquem præparandus eſt animus. Plut.

*Quemadmodum flamma non poteſt opprimi, nam circa id diſſugit, quo vrgetur, quemadmodum ær verbere aut icſtu non læditur, nec ſcinditur quidem, ſed circa id cui

ceſſit refunditur: ſic animus, qui ex tenuiſſimo conſtat, deprehendi non poteſt, nec intra corpus aſſigi, ſed beneficio ſubtilitatis ſuæ per ipſa quibus premitur erumpit. Senec. epiſt. 55

Animalia.

* Artifex instrumenta ſua tractat ex facili: rector nauis ſcit gubernaculum flectere: pictor colores quos ad reddendam ſimilitudinem multos variōſque ante ſe poſit, celerrimè denotat, & inter ceram opūſque facili vultu ac manu comæat: ſic animal in omnem uſum ſui eſt mobile. Senec. epiſt. 122.

Animaduerſio.

* Vt fulmina paucorum periculo cadunt omnium metu: ſic animaduerſiones magnarum poteſtatum terrent latius quàm nocent, non ſine cauſa. Seneca libro 1. de Clement. cap. 8.

Antiquitas.

Sicut in vnguentis & vinis: ita & libris precium addit antiquitas. Eraſmus.

Apoſtata.

Qui ex balneo caleōt, vehementius frigeſcunt, & aqua frigidior eſſe ſolet, quæ prius caluit: ita vehementius ſeſe oderunt, qui prius fuerunt amici, & ſcleratiores ſunt, qui à pia vita ad impiam ſe trãſtulerunt. Eraſ.

Artes & diſciplina.

Vt frequentius conuenitur ad ſpectaculum vbi non nihil theatricæ ſcipis confertur: Ita diſciplinæ à pluribus coluntur, quæ præter voluptatem, ac dignitatem, emolumentum etiam, & commoditatem adferunt. Plutarch.

Arbor ſuapte natura non niſi vnicum fructum gignit, inſitione eadem diuerſi generis fructibus oneratur: Ita qui naturam ſuam ſequitur, ſemper idem eſt: qui arte ducitur, ſui diſſimilis eſt. Plin. l. 17. c. 14.

Rhombus, & ſquatina, & rhaia, & paſtinaca, cūm tardiſſimi ſint piſciū,

tamen sæpè reperiuntur habentes in ventre mugilem omnium velocissimum, celeritia & ingenio capientes: Ita quidam arte superant longè potentiores opibus aut viribus. Plinius lib. 9. cap. 42.

Sicuti vina & poma subacerba. ventustate mitescunt dulces úaque: sic ætatis insolentia longo rerum usu mitigatur.

Plutarchus testatur se vidisse in Africa canes qui lapillos in aquam aggererint, donec aqua eò surgeret vt contingi posset. Idem narrat de cane coniciente lapillos in amphoram oleariam: Ita nobis quod viribus diminutum erit, arte supplendum est. Erasmi.

* Nihil proderit dare præcepta, nisi prius amoueris obstantia præceptis: non magis quam proderit arma in conspectu posuisse propiusq. ad mouisse, nisi vsuræ manus expediantur, vt ad præcepta quæ damus posset animus ire. Senec. epist. 96.

* Quemadmodum folia per se viuere non possunt, tantùm desiderant cui inhæcant, ex quo trahant succum: sic ista præcepta, si sola sunt, marcent: infigi voluñt sectæ. Senec. epist. 96.

Vt ingentia pondera, quæ nullis hominum viribus tolli possunt, machinis facillè tolluntur: Ita quod vi nequis efficere, ratione & arte facillè efficias. Erasmi.

† Sicut initium ædium est ianua: Sic ad virtutem primus aditus est encyclopædia. Phyllo libr. de profugis.

Affiduitas.

Vt qui paulum addit paulo, idque frequenter facit, ingentem aceruum accumulatur: ita assiduitas ad bonam mentem parandam plurimum valet. Plutarch.

Vt stilla cauat assiduitate saxum, vt ferrum contrectatione atteritur: Ita assiduitas etiam durissima vincit. Plutarch.

Gallus Phrygiæ fluuius si modicè bibas, nec datur corporis malis: si immodicè, lymphatum animum agit: Ita si philosophiæ literas modicè attingas, profunt, si totum te illi adixeris studio, sanitarum mētis auferunt, & inanis gloriæ ferore quodam precipitem gunt. Erasmi ex Plin.

Vide diligentiam, studium, ac labor.

Affuetudo.

Vt qui thus tundunt, etiam si pungentur, tamen odorem in multum tempus referunt: Ita animus diu diuersatus in honestis negotiis diu seruat iucundam memoriam, qua fretus contemnet eos, qui vitam vt miseram deplorant. Plut.

Qui diu in vinculis fuerunt, cum soluuntur, tamen claudicant adhuc, nec ingredi possunt: Ita diu vitiis affueti etiam cum ea deserunt, quædam retinent vestigia. Plutarch.

Vt mendum quod induruit, ac diutius inhæsit difficillè tollitur: Ita vitia inueterata nõ facillè corriguntur. Plut.

Vt liber post lituras iterum infectus non facillè emaculatur, quod alius imbibit atramentum: Ita animus sæpè in eadem relapsus vitia. Plut.

Iumenta quorum in aspero indurata est vngula, quamlibet patiuntur viam, in palustri pascuo saginata citò subteruntur: sic animus duris rebus affuetus, minus offenditur. Senec.

Vt caro quæ callo obduruit, non auertit vibices plagarum: ita animus à consuetudine peccandi non commouetur correptione licet acris. Erasmi.

Gypsum etiam si induruit, tamen tundi rursus, & in farinam resolui potest: simulatque semel induruit ingenium adolescentis, ætate vitiisque non potest resurgere. Erasmi.

Vt Mithridati quotidie sumenti venenum, consuetudine factum est innoxium: Ita mala quibus assueueris non offendunt. Erasmi.

In nassam facilis illapsus est, sed exitus difficilis: sic decliue iter in vitia,

ria, reditus ad meliorem frugem non perinde facilis. Erat.

Ut in loco pestilenti quoque qui affluere, duranti: Ita incommoda parum lædunt assuetos. Plin. lib. 18. cap. 6. *Vide consuetudo.*

Auaritia.

* Quemadmodum Cæcias ventus contra aliorum Septentrionalium ventorum naturam nubes non pellic, sed magis ad se trahit: ita avarus spes ac diuitias Aristot.

Ut Chiusille vina optima vendat aliis, ipse vappam potabat: sic qui omnia sua depravant, nec suis in forum bonis fruuntur. Huius serius interrogatus quid ageret domitus cum ad sint, inquit, bona, querit mala. Plut.

Ut membrum scabiosum semper opus habet frictu: Ita cupiditas animi nunquam satiatur. Plut.

Ut ij quos dolentes sopor occupat, tristitia somniant: Ita qui inuidia, uersuione, auaritia laborant. Plutarchus.

Quemadmodum adulteri alienas uxores adamant, suas contemunt: ita quidam aliorum bonis magis delectantur, sua eleuant, aut etiam negligunt. Plut.

* Ut quidam morbo aliquo & sensus stupore suauitatem cibi non sentiunt: sic auari & fa. inorosi verè laudis gustum non sentiunt. Cicero Philippica 2.

* Si quis desiderat aureis fulgètem asis suppellectilem, & antiquis nominibus artificum argentum nobile, is paucorum infania preciosum, & eruorum turbam, quæ quamuis magnam domum angustet, iumentorum corpora differta & coacta pinguescere, & nationum omnium lapides: ita congerantur licet, nunquam explebunt inexplebilem animum, non magis quam vllus sufficiet humor d sanandum eum, cuius desiderium non est ex inopia, sed ex actu ardentium viscerum ositur: non enim si-

tis illa sed morbus est. Non hoc in pecunia tantum aut alimentis euenit. Eadem natura est in omni desiderio, quod modò non ex inopia, sed ex vicio nascitur: quicquid enim illi congesseris, non finis erat cupiditatis, sed gradus. Seneca, lib. ad Helbiam cap. 11.

Arundinis radix contrita & imposta, silicis stirpem corpore extrahit: item arundinem silicis radix: Ita viciissim, & pecuniæ studium eximit animis amorem sapientiæ, & sapientia studium pecuniæ. Plin.

Quemadmodum apud Myconios non est indecorum caluitium, quod illic omnes calui nascantur: ita apud Italos (ut hos exempli causa nominem) non est turpe pecuniæ studium, quo nemo non tenetur apud illos. Plin. lib. 11. cap. 37.

Ut adamas si iuxta magnetem ponatur, non patitur abstrahi ferrum, aut si ad motus magnes apprehenderit, adamas est diuerso capit atque aufert: Ita pecuniæ studium dissidet cum Christiana pietate, & modis omnibus auocat: nec finit adhærescere Christo. Erat.

In Chio Diane facies est in sublimi posita, cuius vultus intransibis tristis, exentibus exhilarata videtur: Ita sordidi quidam ad eam amicum tristes accipiunt, timentes ne quid petat, aut ne sumptum afferat conuiuia, at alacres dimitunt abeuntem. Plin. l. 35. c. 3.

Vultures triduo futura cadauera presentunt, eoque aduolant. Ita quidam captatores multis etiam annis morti diuitum imminet. Plin. libro 11. cap. 6.

Industrium animal formica, sed non laborat, nisi sibi: Ita nonnulli mortales sibi duntaxat consulunt, & suum modò negotium agunt.

Ut Indica formicæ aurum è caueris erutum seruant tantum, non fruuntur: Ita diues avarus nec fruitur ipse suis opibus, & aliis inuidet illarum

vsus. Plin. lib. 11. cap. 31. & Herodot. lib. 3.

Hirudo est quoddam pediculi genus, cui non est exitus cibi, quod insatiabile sit, suctu sanguine intumescens rumpitur denique. Sic auarus copia sua præfocatur. Plin.

Sicuti terra, quæ auri, aut argenti venas habet, in cæteris ferè sterilis esse consuevit: Ita qui congerendo student auro, eiusque metalla iam conceperunt in animo, nullam bonæ rei frugem producere consueuerunt. Plinius.

Aquila ouium rapacissima, non appetit morbo neque senio, sed fame: Ita auarus quò magis accedit ætas, hoc magis cruciatur habendi studio, & minus potest uti partis. Plin. libro 10. cap. 3.

In argento viuo omnia natant, excepto auro: nam hoc vnum ad se trahit: Ita nil incidit animo auari, præter lucrum. disciplina, litteræ, probitas, in summo fluitant, non descendunt in pectus. Plin. lib. 33. cap. 6.

Cerui cùm cogantur sua cornua abiicere, tamen occultant ea, præcipuè dextrum, ne medicamenti vis aliis sit vsui: Ita diuites nonnulli, cum ipsi diuitiis uti non queant, haud tamen sinunt alios frui. Plin. li. 8. c. 33. Aristot. lib. 9. de nat. cap. 5.

† Sicut ignis, quantò maiorem ligni copiam acceperit, tantò amplius accenditur, & inualefcit: Ita & cupiditatis rabies, per ea quæ adipiscitur, auætor & vehementior efficitur. Clem. Ro. lib. 4. Recog.

Auditus.

Frustra clauduntur portæ ciuitatis, si vna relinquatur aperca, per quã hostes irrumpant. Ita non satis est in cæteris temperatum esse, si auditus pateat perniciosis sermonibus Plutarchus.

Vt diligentius seruanda est ea porta, quã via sit ad regiam: Ita cautius seruandus auditus, quòd maximè sit cū rationali animi parte coniunctus,

& quod per eū admittitur, maximè potest vel iuuare, vel lædere. Plur.

Vt venatores non sinunt canes quiduis olfacere, aut mordere, sed integros eos seruant feræ: sic oportet aures, & oculos, non sinere quouis vagari, sed rebus necessariis reseruare. Plur.

Iudex in causa nihil tribuens amori tantum rem pendit, ac secundum eam pronuntiat: At in audiendis philosophis, multis lapsibus candidè fauendum est. Vnde veteres iuxta Mercurij statuam, Graniarum item ponere soliti sunt. Plur.

Cerui cùm arrexere aures, acerrimi sunt auditus, cùm remisere surdi: Ita principes si quid est quod placeat, id procul etiam percipiunt: si quid secus, quantumuis clames, non intelligunt. Plur.

Audior & eius officium.

Bonus conuiuia non existimat hoc tantum suarum esse partium, ut suauiter accipiatur, cura sumptuque alieno: sed debet commodum vicissim exhibere conuiuiam: sic auditor non tantum audit otiosus, dicente sollicito: sed vultu, oculis, applausu, fauore, iuuare oportet dicentem. Plutarch.

† Canes venaticos imitatur prudens ac sapiens auditor, huc illuc feras peruestigantes. Ipse enim non intellectam rem sæpè ac multum inuestigans interrogansque, tandem assequitur. Cyril. Ater. in Ioan. libr. 1. cap. 2.

Non conuenit, ut in conuina surgens, ad speculum contempleris te ipsum, num rectè sis curatus: ab oratione discedens, non expendas, num melior sis factus, aut deterior ex auditione. Plur.

Non oportet hoc animo audiendum accedere, quo ad spectaculum, puta ut tantum delectemur, sed ut meliores efficiamur. Plur.

Multa belli inania, iuxta prouerbum: Ita & audicionis, puta supercilium,

rum, acclamatio, strepitus, & id genus alia. Plut.

Vt œconomicis & amici profunt & inimicis, quemadmodum dixit Xenophon: sic vigilans auditor & cordatus non solum bene dictis, verum etiam erratis aliorum fit eruditior. Plutarch.

Vt ad sacrum epulum, sic ad auditionem oportet placidum ac bene uolum accedere, vt benedicta probes candidè: aut si parum rectè dicat, tacitus notes, quam ob rem errauerit, & animi conatum certè probes. Plutarch.

Vt tragœdi in theatris: ita philosophus in scholis est audiendus, nempe ad finem vsque. Plut.

Quemadmodum in iis quæ ad tibiam canuntur, multa fallunt ac suffugiunt auditorem errata: ita in oratione phalerata, multa ineptè dicta fallunt auditorem ob phaleras & fucos orationis Plut.

Vt non impletur vas, quod semper effundit, nihil accipit: ita non accipit sapientiam, qui semper loquitur, nunquam auscultat. Plut.

Vt qui ad conuiuium accessit, vtitur appositis, nec aliud requirit: Ita discitentem tacitè audire oportet, donec qui dicit, perorarit, tùm si lubet, vtilem aliquam quæstionem proponere. Plut.

Qui coronas neant, bellissima quærant, non utilissima. At apes etiam amarissimo thymo insident, at que inde mellificium colligunt: sic oportet auditorem non fosclos orationis voluptatis causa sectari, sed vim sententiarum & utilitatem. Plutarchus.

Vt amantes candidè interpretantur vitia quædam: Ita debent & auditores dicentium. Plut.

In obsoniis non solum sequimur voluptatem, sed etiam salubritatem: sic in audiendis & legendis authoribus. Plut.

Vt pulli in uolucres semper hian-

tes pendent de ore alienæ: sic quidam molesti sunt docenti, quod necessarium sit eis omnia mansa in es inferere, nihilque tradant ipsi cibi. Plut.

Vt in ludo sphæræ alterius est comòdè mittere, alterius scitè excipere: Sic in audiendo conuenit utrunque suo fungi officio, tum eum qui disserit, tum eum qui auscultat. Plut.

Non sic ad audiendum est accedendum, vt velis inungi, & oblini facis, quò nitidior fias, sed gratiam habeas, si velut alueare acri fumo: sic ipse mordaci sermone purgeris animo, qui cæcunitiæ & lippitudinis est plenus. Plut.

Vt qui comœdos audiunt, non ob hoc audiunt, vt ipsi comœdi fiant, sed vt voluptatem capiant: Ita nunc permulti concionantem audiunt, non vt imitatione meliores fiant, sed vt deleantur. Eras.

Aulicæ vitæ.

Quemadmodum Luna quo propior est Soli, hoc minus habet luminis: Ita plus fructus ac dignitatis est iis, qui procul absunt à magnis principibus. Plin.

Est apud Indos herba quædam precipui odoris, referta minutis serpentibus, quorum ictu protinus moriendum sit: Ita habent principum quorundam aulæ, quod allecet, sed occultant lethale venenum, ni caueas. Plin.

Apud eosdem est spina, cuius succus inspersus oculis, cæcitatem adfert omnibus animantibus: magis autem excæcat homines, si quid aspergas de puluere auri in oculos. Plinius.

Sunt arbores aliquot, quæ post solstitium inuertunt sua folia, vt vlmus, tilia, olea, populus alba, salix: ita vulgus procerum, simulatq. princeps vitæ genus in diuersum commutabit, vertunt & ipsi vultum, cultum orationem & omnia.

Formicæ triticum arrodunt. ea

parte, qua germinare incipit, ne sibi reddatur inutile: Sic potentes quò ministris perpetuò utantur, premunt, ne si emeruerint, tædio seruitutis relinquunt aulam.

Vt halcyones videre rarissimum est, sed quoties apparent, tranquillitatem vel faciunt, vel denuntiant: Ita abbates & episcopi raro deberent prodire in principum aulas, sed rerum motus, & bellorum tempestates autoritate sua composituri. Erasmus.

Gracæ leguminis genus est adeò gratum columbis, ut ea semel gustata, negent illos postea ab eo loco profugere. Ita qui semel aulæ mel & honorem degustarint, nūquam ab aula possunt auelli. Plin. l. 16. c. 16.

Mulus ex equo & asina conflatus, nec equus est, nec asinus: Ita quidam dum & aulici esse volūt, & ecclesiastici, neutrum sunt. Eras.

† Vt in mare flumina omnia: Sic vitia in magnas aulas influunt.

Aulici.

Indicæ testudines, meridiano tempore blandiente, gaudent toto dorso per tranquillam fluitare, donec oblitus sui solis vapore siccetur cortex ut mergi nequeant, iamque inuitæ natæ opportunæ venantium præde. Ita quidam spe magnarum rerum affecti, in principum aulas sese conijciunt, & adeò delinuntur aulæ delictis, donec imprudentes eò redigantur, ut non possint, etiam si velint, in suum otium sese recipere. Plin. lib. 9. cap. 10.

Vt Heliotropium ac lupinum circumaguntur cum sole, & quocūque se mouerit ille, eodem desectunt & hæc caput è: Ita proceres aulici quocunque regis ingenium vergit, eò dependent omnes. Plin. l. 18. c. 24. & 27. eod. lib. 1.

Crocodilus anceps animal, nunc in terris agit, nunc in aquis: in terra ponit oua, in aqua prædatur & insidiatur: Ita quidam simul & aulici

sunt & ecclesiastici, utrobique pestilentes. Erasmus.

† Crocodilus anceps animal, nunc in terra degit, nunc in aquis: in terra ponit oua, in flumine prædatur, & insidiatur: Ita quidam nunc in foro, nunc in aula versantur utrobique pestilentes.

Auxilium.

In tempestate qui confugiunt sub arborè, serenitate facta, ramos illius vellunt fugientes: sic in rebus afflictis vitur præsidio quorundam, quos eodem per inuidiam affligimus in rebus prosperis. Plut.

B

BARBARIÆ.

Camelus non gaudet potu, nisi prius obturbata conculatione aqua: Ita quibusdam nihil placet in literis nisi barbaria conspurcatum. Plin. l. 8. c. 17.

Vt ignavi canes omnibus ignotis allatrant: Ita barbari quicquid nō intelligunt, carpunt ac damnant. Plut.

Beatitudo.

Vt vulgus ineptum magno labore, magnoque impendio remedia ab extremis Indis, aut Æthiopicis petunt: cum in hortis nobis nascatur quo morbis mederi possimus: Ita præsidia beatæ vitæ magno molimine foris quærimus in itineriis, in opibus, in voluptatibus, cum in animo sit quod nos beatos faciat. Seneca.

Bellum.

Vt in admirandis operibus, sed inutilibus maior est laus artificis cuius arte res confecta est, quam regis cuius impendio: ita belli gloria maxima ex parte penes militem est conductitium, quorum industria geritur res: minima pars ad reges redit, qui aliena etiam pecunia militem cōducunt. Eras.

Vt Dianæ Ephesæ templum viginti annis à tota Asia tot regum impendio,

o, tot artificum ingeniis confectū, serostratus obscurus homo rectè terat exurere: Ita facillimum est res egregias bello demoliri, at æificare difficillimum. Eras.

Vt accisa pennæ tempore renantur: ita nisi assidue prema, renatur potentia. Eras.

Dracones exugentes sanguinem ephantorum, occidunt eos, & ipsi sic si inebriati opprimuntur ac non moriuntur: Ita sæpenumero in bello, pars vtraque & perimit & perit, damnatum dat & accipit. Plin. lib. 8. ap. 12.

Arator nisi incuruus sit, præuaritur, ut dicebant antiqui: Ita miles nisi impius sit, parū est miles. Eras.

Cybindus avis bellum internecium gerit cum aquila, ad eò ut coherentes sæpenumero prendantur: Ita aliquoties, ut dum mutuum in se diu pertinaciter exercent principes, vtrique subuertantur, tertio quodam inuadente. Aristot.

Vt grauius ægrotant ij, qui cum euati morbo videntur, in eum deinceps egro incident: sic vehementius nos laboramus, qui profligato bello, sic penè sublato, renouatum bellum gerere conamur. Cic. lib. 12. epist.

Beneficentia.

Siphnius lapis, oleo excalefactus lurescit, alioqui mollissimus: ita quos læ benefactis reddas deteriores. Plin.

Perè non conuenit odori & saponi, ut ficis, quibus nihil dulcius, nullus est odor, & cotoneis plurimum odoris, sapor autè asperrimus: Ita vix in eodem inuenias homine blandiloquentiam, & beneficentiam, ac fidem. Plinius.

Vt magis humectat ventrem, magisque sitim pellit humo, qui sensim infunditur, quàm qui vniuersim hauritur: Ita magis cohibent à petendo munera paulatim data, dispensatà que, quàm si semel dones vniuersa. Eras.

Ficus non floret, cum fructus ha-

beat dulcissimos: Ita quidam benefaciunt nihil pollicitantes. Plin. lib. 1. cap. 26.

* Quemadmodum Dij immortales regnum inermes regunt, & illis rerum suarum ex ædito tranquillòque tutela est: ita vir beneficentia vrens, officia sua quamuis latissimè pateant, sine tumultu obit. Senec. lib. 7. de benef.

* Sicut magnus luctator est, non qui omnes numeros, nexùsque perdidit: quorum vsus sub aduersario rarus est, sed qui vno se aut altero bene & diligenter exercuit, & eorum occasiones intentus spectat, nec enim refert quàm multa sciat, si scit quantum victoriæ satis est: sic in beneficentia studio multa delectant, pauca vincunt, Seneca libro s. primo de benef.

Beneficia.

Vt post malam etiam segetem ferendum, ut post naufragium tentantur maria, ut sænoratorem à foro non fugat coactor: Ita beneficium de nouo collocandum, etiam si semel incideris in hominem ingratum. Seneca.

Garus ambusta & infusa medetur malis, sed interim Garum non nominet. Ita quædam beneficia non sint, si commemoros. Idem.

* Acerbissima crudelitas est quæ trahit pœnam, & misericordie genus est citò occidere, quia tormentum vltimum finem sui secum affert: quod antecedit tempus maxima venturi supplicij pars est: ita maior est beneficij gratia, quo minus diu pependit. Est enim bonarum etiam rerum sollicita expectatio. Senec. lib. 2. de benef. c. 5.

* Sicut in telis eadem ferri vis est, sed in infinitum interest, vtrum excusso lacerto excutiantur, an remissa manu effluant. Gladius idem & stringit & transforat, quàm presso articulo venerit refert: Idem etiam est quod datur, sed interest quomodo detur. I.

dem eod. li. ca. 6.

* Quemadmodum pulcherrimum opus est, etiam inuitos nolentēque seruare: ita rogantibus pestifera largiri, blandum & affabile odium est. Idem, eod. l. c. 14.

* Quomodo mundi officium est, circumagere rerum ordinem, vt Solis loca mutare, ex quibus oriatur, in quæ cadat, & hæc salutaria nobis facere sine præmio: ita boni viri officium est inter alia, & beneficium dare. Idem libro 4. de beneficiis capite 11.

* Vt aliud est munus, aliud ipsa donatio: aliud qui nauigat, aliud ipsa nauigatio & quâuis æger non sit sine morbo, non tamen idem est æger & morbus: ita aliud est beneficium ipsum, aliud quod ad vnumquemque nostrum beneficium peruenit. Idem, li. 6. de benef. ca. 1.

* Quomodo multos fortuita sanant, & in flumen alicui cecidisse frigore magno, causa sanitatis fuit: quomodo quorundam flagellis quartana discussa est, & metus repentinus animum in aliam curam auertendo suspectas horas sefellit: nec ideò quicquam horum, etiam si saluti fuit, salutare est: sic quidam nobis profunt, dum nolunt, imò quia nolunt, non tamen ideò illis beneficium debemus. Idem eod. l. c. 8.

* Quemadmodum ei qui voluit mihi pecuniam credere, & non credidit, nihil debet: ita ei qui voluit mihi beneficium dare, sed non potuit, amicus quidem ero, sed non obligatus. Idem eodem libro capite vndecimo.

* More optimorum parentum, qui maledictis suorum infantium arident, non cessant dii beneficia congerere, de beneficiorum authore dubitantibus, sed æquali tenore bona sua per gentes populōsque distribuunt, vnam potentiam sortiti, prodesse. Imitetur illos. Demus, etiam si multa in irritum data sint. Demus

nihilominus aliis, demus ipsis, apud quos iactura facta est. Idem l. 7. de beneficiis ca. 31.

† Vt gloria fugientes magis ac magis sequitur: Ita fructus beneficiorum gratis respondet illis, per quos etiam esse ingratis licet. Senec. lib. 3. de Benef. ca. 1.

Beneuolentia.

Quemadmodum adamas aduersus omnia inuictus hircino sanguine, eoque calido ac recenti maceratus, mal leo frangitur: Ita quædam ingenia nulla vi peruincas, blanditia emollienda sunt. Plin. l. 37. ca. 4.

Quædam gemmæ aceto macerata nutescunt, pleræque melle decoctæ: ita quosdam meliores reddit acris obiurgatio, quosdam admonitio blandior.

Quemadmodum quod in tesseris cecidit, id arte & ratione quam potest optimè, disponendum: Ita quod in vita ac idit, in optimam vertendum partem, Plin. l. 37. c. 12. & l. 10. c. 12.

Vt fluuius in multos diductus riuos, fluit tenuis ac languidus: Sic beneuolentia in multos distracta languescit, & euanescit Plutarch.

Vt animantia quæ vnicum pariunt foetum, vehementius amant: Sic erga vnum ardentior est beneuolentia. Plu.

Blandiloquentia.

Ferè non conuenit odori & sapor, vt ficis quibus nihil dulcius, nullus est odor, & cotoneis plurimum odoris, sapor autem asperrimus: Ita vix in eodem inuenias hominem blandiloquentiam, & beneficentiam, ac fidem. Eras.

Vide adulatio.

Boni.

* Sicut nec in victimis quidem, licet optimæ sint, auròque præfulgeant, deorum est honos, sed pia ac recta voluntate venerantium: ita bono etiam farre ac fictili religiosi sunt: mali rursus non effugiunt impietatem, quamuis aras multo sanguine cruenta uerint. Senec. li. 1. de benef. ca. 6.

Bonitas.

Vt scarabei, ac vultures offenduntur unguētis, & Scythia iuravit se male equum hinnientem audire, quàm citharædum cānentem: Ita non omnibus placent optima. Plut.

Vt phœnix non nisi quingentesimo anno nascitur: Ita insignium virorum rarus est proventus. Seneca.

Breviloquentia.

Celtiberi ita ferrum temperant ac durant, ut in fossa in terram, quod est terreum auferatur ac repurgetur: Sic Laconicus sermo sublacione superuacui sit penetrantior.

C.

CALVMNIA.

PRIMUM homines inuasent animalia noxia, post & oves, & boues, postremò à nullo genere temperatum est: & Athenis primum calumniator aliquis supplicio affectus est, & rectè post hunc vnus, & alter, postremò nec à bonis est temperatum: Ita cum aperitur ius in malos, cauendum ne postea in bonos recidat. Plutarchus.

Vt morbus in corpore non admittente quod proprium est multarum noxiarum & absurdarum rerum gignit appetentiam: Ita calumnia suspiciòque aduersus cognatos & domesticos, malas & noxias aliorum necessitudines inducit. Plut.

Calliditas.

* Quemadmodum quædam in oblectamentum ac iocum sic alligantur, ut eorum solutio imperito difficilis sit, quæ ille, qui implicuit, sine vllò negotio separat, quia commissuras eorum & moras nouit: nihilominus illa habent aliquam voluptaiem, tētant enim acumen animorum, & intentionem excitant: Ita hæc quæ videntur callida & inuidiosa, securitatem, torporem ac segnitiam ingeniis auferunt, quibus modò campus in quo

vagentur sternendus est, modò recti aliquid & confragosi obiciendum, per quod erepant & sollicitè vestigium faciant. Senec. libro 5. de beneficiis.

Castigatio.

Vt qui demoliantur ædes templis vicinas, quæ contigua sunt, ea sinūt, ne quid sacri quoque demoliantur: Sic quædam vitia cautè sent corrigenda, quæ cum virtute proximè coherent. Plut.

Nutrices sapius extergentes fordes puerorum, aliquando carnem euellunt. Ita dum quædam vitia nimis anxie conamur emendare, lædimus. Plut.

Vt qui chirurgi manus horrent, diæta curantur: Ita qui asperiora non ferunt remedia, leuioribus remediis sunt corrigendi.

Vt perniciosis & ambustis frigida pariter atque calida aqua medetur: Ita quædam errata diuersa ratione tolli possunt, seneritate & lenitate, subducta benignitate, & addita beneficentia.

Qui in leuibus nugis obiurgat amicum, in grauibus rebus tacet, idem facit quod alipetes, sitis athletam inebriari & libidinari, circa lecythum duntaxat difficilis ac morosus. Plut. in moralibus.

Vt æra Corinthia casus fecit, & pistor ille spumam equi, quam arte nequibat exprimere impacta in os equi spongia variis imbuta caloribus, casu expressit: sic quædam casus confecit, quæ prouidentia cutaque nostra non possunt effici. Plut.

Ceremonia.

Vt Magi verbis etiam non intellectis, prodigiosa quædam efficiunt: Ita sacerdotes nonnullis precibus non intellectis, bona tamen fide pronuntiatis, Deum conciliant ac mouent.

Vt loci salubritas incolarum coloreprehenditur: Ita muneris sanctitatis eorum arguitur vita qui in eo ver-

santur: veluti qui versantur in ceremoniis, cum sint nequissimæ vitæ declarant eas ad pietatem nihil conducere.

Quemadmodum Magi sibi conscij facti esse quod promittunt, prodigijs quibuidam, ac præscriptis ceremoniis dementant, ac terriant infirmiores: Ita quidam sacerdotes cum procul absint à vera pietate, ceremoniis inuoluunt indectos, quo plebem sibi magis habeant obnoxiam.

Charitas.

Vt manuseadem in varios dissecta digitos: sic multorum charitas, eos vnum reddit, discretos tamen. Plutarchus.

Sicut ignis in omnibus officinis omnium artium & operum est instrumentum: Ita sine charitate nihil rectè geritur Eras.

* Vt luna quod luminis accepit à Sole, mundo refundit: ita donum à Deo acceptum, in commodum aliorum est conferendum. Eras.

Christus.

In Dodona Iouis fons cum sit gelidus, & inæterlas faces extinguat, si admoueris extinctas accendit: Ita Christus si cupiditatibus flagrantem attigerit, sedat ac refrigerat: sic detestatum & exanimatum, erigit & animosum reddit. Eras.

* Quemadmodum panace herba vna contra morbos omnes habet remedium: Ita Christi mors vna aduersus omnes cupiditates noxias effitax est. Eras.

Clementia.

* Sicut medicinx apud ægros vfus, etiam apud sanos horror est: ita clementiam quamuis pœna digni inuocent etiam innocentes colunt. Seneca l. 1. de clementia c. 2.

* Quemadmodum non est magni animi, qui de alieno liberalis est, sed ille, qui quod alteri donat, sibi detrahit: ita clementem vocalo, non in alieno dolore facilem, sed eum qui cum suis stimulis exagitetur non

profilit: qui intelligit magni animi esse, iniurias in summa potentia pati, nec quicquã esse gloriosius principe impunè laso. Idem, eodem libro ca. 20.

* Sapiens multa remittet, multos parum sani sed sanabilis ingenij seruabit. Agricolas bonos imi abitur, qui non tantum rectas bonasque arbores colunt, sed illas quoque quas aliqua deprauauit causa. Alias circuncidunt, ne proceritas temerarij prement: quasdam infirmas vitio loci nutriunt: quibusdam aliena umbra laborantibus calum aperiuunt. Secundum hæc videbit sapiens quod ingenium qua ratione tractandum sit, donec in rectum praua stantur. Idem l. 2. de clem. c. 7.

Celestium verum consideratio.

Vt vniones tamen in mari nascuntur, tamen plus habent cognationis cum celo, cuius faciem reddunt: Ita pius ac generosus animus magis à celo pendet, vnde ducit originem, quam à terra in qua viuit, Eras.

Cogitatio.

Porphyrius serpens venenum habet, sed quoniam edentulus, sibi habet: Ita quidam malè cogitant, sed quòd desit facultas, nemini nocent. Eras.

* Quemadmodum quæ in vsu sunt, & manum quotidie tactumque patiuntur, nunquam periculum situs adent: at illa quæ ad oculos non reuocantur, sed extra oculos vt superuacua iacuerunt, sordes ipsa colligunt vetustate: ita quicquid frequens cogitatio exercet ac renouat, memoriæ nunquam subducitur, quæ nihil perdit, nisi ad quod sæpè non respexit. Sen. l. 3. de benef. c. 2.

Conatus.

Qui boue venatur leporem, & aratro iaculatur, & sagena captat ceruos, si non assequitur, non potest accusare fortunam, sed suam ipsius stultitiam: sic qui conantur quod non

non queunt efficere, non debent in-
curare fortunam, sed suam demen-
tiam. Plut.

Concordia.

Vt singula hastilia facillè frangis,
coniuncta non possis: Ita dissidentes
facillè superantur, còcordes haud fa-
cile Plut.

Duabus vocibus simul sonantibus
gravior fit concentus: Ita quicquid
fit in familia, fit quidem vtriusque
consensu, sed tamen arbitrio mariti.
Plut.

Vt in corpore ex humidi, frigidi,
calidi, siccì temperatura optima fit
constitutio: Sic ex fratrum concor-
dia maximè floret humanum genus.
Plut.

Tyrrhenus lapis quamvis grandis
innatat, comminutus sedit: Ita còcor-
dia sustinemur, discordia pessum i-
mus. Plin. l. 2. c. 102 & Arist. de natur.
cap. 12.

Vt lapis è Styro fluctuat integer,
sedit comminatus: sic res discordia
pessum eunt, concordia sustinentur,
Plin. l. 36. c. 17.

Salamandra non nisi magnis im-
bribus prouenit, serenitate deficit: Ita
quidam non apparent, nisi statu, ciui-
tatis bello aut seditione turbato, ii-
dem rebus pace còpositis emoriunt-
ur. Plut.

* Vt omnia inter se membra con-
sentiunt, quia singula seruari còtius
interest: Ita homines singulis parcèt,
qui ad còctum geniti sumus. Sen. li. 2.
de ira ca. 51.

Coniugium.

Vt vincula ex commissa vires ac-
cipiunt, sic ex consensu viri & mulie-
ris, familiæ status. Plut.

Vt corpus nihil potest absque ani-
mo, nec animus rectè valet, nisi cor-
pore incolumi: sic inter vxorem, &
maritum omnia sunt communia. Plu-
tarch.

Qui venenis piscatur facillè inter-
imit & tollit piscem, sed corruptum
& malum: sic quæ philtis captant

maritos, stupidos habent & inutiles.
Plut.

Vt Circe non freebatur iis, quos
verterat in soes, aut leones, sed Vlyf-
sem sanum ultra omnes dedit: Ita
quæ veneficiis nactæ sunt maritos in
suauem cum illi vitam agunt ob de-
mentiam. Plut.

Quæ malunt dominaa: dementi-
bus maritis, quàm sanis ac prudenti-
bus parere: perinde faciunt, ac si quis
in itinere malit ducere (æcum), quàm
sequi videntem, & viæ gnarum. Plu-
tarchus.

Vt Pasiphaë maluit tauri congres-
sum, cum vxor esset Menois: sic quæ-
dam nuptæ moderatis ac seueris vi-
ris, ad intemperantium amorem de-
uertunt. Plut.

Vt qui in equum insilire non pos-
sunt, ob imbecillitatem, docèt ipsum
inflexere genua: sic quidam gene-
rosas ac potentes nacti vxores non
dant operam, vt ipsi meliores fiant,
sed illas deprimunt. Plut.

Pro equi magnitudine tempera-
mus fræna: Ita pro vxoris dignitate
moderanda gubernatio. Plut.

Vt humida miscentur omnibus
partibus, sic inter coniugatos omnia
debent esse communia. Plut.

Vt vinum appellatur, etiam si ma-
ior aquæ pars sit admixta: Ita domus
mariti dicitur, etiam si mulier plus
contulerit. Plut.

Coniugij molestia.

Qui prima virginum dissidia non
ferunt ad tempus, idem faciunt quod
ij, qui offensilibus scis, vas maturas
aliis relinquunt. Plut.

Vasa initio quauis occasione dis-
solvuntur, at tempore commissuris
compactis, vix igni ferroque disse-
cantur: Ita prima coniugatorum con-
suetudo leui momento dirumpitur:
sin coaluerit, longè firmior est. Plu-
tarch.

Quemadmodum febres ex ocul-
tis causis, ac sensim collectæ, magis
metuuntur, quàm quæ ex manifestis

& grauibus causis sunt ortæ: Ita oculiæ ac pusillæ, quotidianæq. offensa magis dirimunt benevolentiam coniugatorum. Plut.

Qui pronubæ Iunoni rem diuinam faciebant, exemplum fel abiiciebant ad altare: significâtes à matrimonio bilem omnem procul esse oportere. Plut.

Vt vinum sic est austerum, vt idem tamen sit vtile ac iucundum non amarum, velut aloë: sic erit & materfamilias. Plut.

Conscientia.

Vt nepentes herba, ab Homero prædicata, addita poculis omnem cõuiuij tristitiam discutit: Ita bonamens insita, nobis omnem vitæ solitudinem abolet. Plin.

Vt loca grauia etiam firmissimam valetudinem tentant: ita bonæ quoq; menti, nec dum adhuc perfectæ & conualescenti, sunt aliqua parum salubria. Senec. epist. 68.

*Quemadmodum vlcus vel vulnuscicatricem relinquit in corpore, doloris indicium: sic conscientia malefacti, notas peccati in animo relinquit. Plutarchus libr. de animi tranquillit.

Vt verus amor erga mulierem nõ desiderat testem, sed sat habet, si clã ea potiatur: Ita vir sapiens recti conscientiam contentus: At qui fictè amant, ostentant & iactant. Plut.

Consilium.

Velut si qui laborat hepatis vitio, medico ostendat vngues exulceratos, ineptè faciat: Ira qui grauibus laborans malis, de nugis consulat amicum Plut.

Sunt qui propius admota non cerunt, quæ longius absunt vident: Ita nonnulli plus sapiunt in rebus alienis, quàm in his quæ ad se pertinent. Plut.

Vt lamiaæ domi cæcutientes, foris nihil non vident: Ita quidam in alienis negotiis plus satis oculati, in suis parum perspicunt. Plut.

Si scœmina inter aues saliat scœminam, nascuntur quidem ova, sed ex quibus nihil nascatur: Ita consilium quod animo conceperis, non accedente ratione, friuolum est & inuutile. Plin.

Hippomenia, hoc est, subuentrasca vocant, & Zephyria ova quæ vento concipiuntur: sic euandidum est, quicquid imaginatione, non certo iudicio instituitur. Aristot. libro 6. cap. 2. de natur. animal. & Plinius libro 10. cap. 58.

Ex omnigenere curiositas hominum signa collegit instantis tempestatis: at multo magis conueniebat hac vt diligentia in consultationibus, vt obseruatis experimentis coniciant, quod malorem ex vnoquoq; perperam instituto cõsequatur. Eras.

Vt Apion Homerum ab in feris euocatam, nihil aliud interrogauit, quàm quibus parentibus genitus esset: sic quidam grauissimorum viorum consilio conuocato, de meris nugis consulunt. Eras.

Consilium malum consultori pessimum.

Vt Perillus, qui Phalaridi taurum donauit æneum, suo perii iuuento: sic aliquoties malum consilium in caput authoris redundat. Plin. l. 34. cap. 8.

Vti sæpenumero Polybus dum cõchæ carmen captat, ipse capitur ac tenetur: Ita sæpius dum aliis nocere studemus, nos ipsos in periculum adducimus. Plin. l. 9. c. 29.

Consilium Senile.

Ibi, aiunt, vbi consenuit, iamque quod erat turbidum expirauit, magis aromaticè olere: sic gloria senū tranquillior, & consilia sedatiora sunt. Plut.

Consilium præcipitatum.

Sicuti aquilo initio vehemens desinit lenior, contra, Auster initio lenior, desinit vehementior: Ita qui præcipites magno impetu rem aggreduuntur, frigeſcunt in progressu

contrà, qui consilio suscipit, magis ac magis accenditur operis progressu.

Consolatio.

Vt medici in vehementi fluxu pituitæ non statim succurrunt pharmacis, sed foris admovent, quod tempore concoquat humorem, ac tum medentur: ita in recenti dolore tacendum, donec tempore mitior factus homo admittat consolationem. Plutarchus.

Vt medici vetant admoventi remedia, cum morbus in accessu est, ac sæuic sed cum se remittit: Ita ad primos illos iræ aut doloris motus, non est adhibenda consolatio, vel admonitio, sed ubi tempore cæperint esse leuiore. Senec.

Vt vnguentum nõ solùm delectat olfactum, verùm etiam remedio est aduersus malè olentia: sic in malis bonorum memoria consolatur. Plutarchus.

Consuetudo.

Vt quorundam hominum etiam aspectus fascino habet: Ita sunt quorum omnis vitæ consuetudo mores inficit. Plin.

*Vt in loco pestilenti qui assuevere durant: ita incommoda parum lædunt assueos. Plin. l. 18 c. 5.

*Quemadmodum Mithridati quotidie venenum sument, consuetudine factum est innoxium: ita mala quibus assueueris non offendunt. Erasms.

*Vina non modò soli sui referunt saporem, verùm etiam arborum aut fruticum vicinarum: ita non solùm exprimimus eos à quibus geniti sumus, sed & eos quorum consuetudine sumus vsi. Erasms.

Vt callus tempore factus adimit sensum: Ita diutina mala consuetudo facit, vt leuius feramus. Plin. l. 25. c. 2. *Vide Assuetudo.*

Contemplatio.

*Quemadmodum artifices ex aliquid rei subtilioris intentione quæ

oculos defatigat, si malignum & nõ præclarum lumen habent, in publicum prodeunt, & in aliqua regione ad populi ocium dedicata, oculos libera luce delectant: sic animus in hoc tristi & obscuro domicilio clausus quoties potest apertum petit, & in rerum naturæ contemplatione requiescit. Sen. epist. 66.

Vt qui ex claro sole redierunt in vmbra his caligant oculi: Ita qui à diuinorum contemplatione, ad humana recidunt. Senec.

Heraclitus dixit vigilantibus vñnum communem esse mundum, sopitos in suum quenque discedere: At superstitiosus, ne vigilans quidem communi cum aliis mundo fruitur semper somniant cogitatione. Plutarch.

Contemptus.

Bucephalus Alexandri Magni equus, quum nudus esset, equisonem in tergum admittebat: ornatus regis phaleris neminem ferebat, nisi regem ipsum, in reliquis omnes ferociebat: Ita quidem. reuens quemuis ferunt, diuites facti despiciunt vulgares. Plin. l. 8 c. 42.

Contrarietas.

Calx aquis accenditur: Ito quosdã contraria mouent. Erasms ex Plin.

Contumelia.

Sicut nec Ægyptus ob calorem, nec Scythia ob rigorem sentit fulmina: ita vel ingens potentia vel extrema fortunæ humilitas, tutum redit à contumeliis, Plin.

Adyantion herbam etiam si perfundas aqua, aut immergas, tam nõ sicca similis est: ita in virum bonum non hæret contumelia, aut infamia; etiam si quis infamare conetur. Plin. lib. 22. c. 21.

Conuersatio & conuiuius.

Vt qui in solem venit, licet non in hoc venerit coloratur: & qui in vnguentaria taberna resederunt, & paulò diutius commorati sunt, odorem loci secum ferunt: ita qui cum sa-

piēte consuetudinem habent, etiam si non hoc agant, tamen redduntur meliores. Senec.

Vt minuta quædam animalia, cum mordent non sentiuntur: tumor indicat morsum, & in ipso tumore nulum vulnus apparet: ita bonorum consuetudinem prodesse non deprehēdis, sed profuisse. Senec.

Vt morbi ad vicinum serpit contagio, sanitas ad ægrotantem non item: ita ex consuetudine malorum faciliè boni corrumpuntur, at non contrà. Eras.

Torpedo piscis haud nocet, nisi contactu, sed virus suum etiam ab ære per linum, & arundinis internodia ad piscatoris manum mirè transmittit: sic improbi & pestilentes haud nocent, si nihil cum illis habeas commercij, rerum quacunque consuetudine contacti morum venena afflant. Plin. l. 32. c. 1.

Vt in re rustica non satis est te ipsum bonum esse colonum, sed magni refert cuiusmodi habeas & vicinum: sic in vita non satis est, te ipsum integrum virum præstes, sed refert cum quibus habeas consuetudinem.

Aconitum etiam contactu necat: ita quorundam conuictus protinus inficit, aut si vel tantillum cum illis inceptes commercij. Plinius libro 29. cap. 2.

Vt Pyrites gemma non aperit vim igneam, nisi atteras: tū enim digitos adurit: ita quorundam malitiam non sentias nisi, cum illis consuetudinem aut commercium habueris: aut non sentias philosophiæ vim, nisi exercueris: ita succina attritu vim attrahendi & odorem prædunt.

Vt non ipse solum magnes attrahit, verum etiam aliud ferrum ad se trahit ferrum magneti affricum: ita contagio vis virtutis, aut improbitatis perniciosa ab alio in alium transit.

Vt qui ante venenum sumunt antidotum, non læduntur veneno: sic qui salubribus opinionibus ac decretis

confirmarint animum, non inficiuntur oratione malorum, si fortè in eos inciderint.

Vina non modò soli sui referunt saporem, verum etiam arborum aut fructuum vicinorum: ita non solum exprimimus eos vnde progeniti sumus, sed & eos, quorum consuetudine sumus. si.

Vt qui à cane rabido morfi sunt, non solum rabiunt ipsi, verum etiam alios contagio inficiunt: Ita qui pestilentem alicunde imbibent opinionem, & alios suis inficiunt colloquiis.

Conuictum.

Iaculum si in solidum aliquid inciderit, nonnunquam in mittentem retorquetur: ita conuictum in formem & constantem virum totum recidit in conuictum facientem. Plutarchus.

Vt qui luctantur, non abstergunt suum puluerem, sed se mutò contaminant ut mutò cadunt: sic quidam accepto conuictio, non id purgant, sed obseruant quid vicissim in illos possit torqueri Plut.

Vt si vel inimicus ostendat lutum adhærens vesti non reiciat in illum, sed abstergat: ita si quis ostendat maculam vitæ, non regetur, dum est conuictum, sed abstergenda labes. Plutarchus.

Absurdum existimant exprobrare cupiam corporis vitium, à quo non sis ipse immunis: At multò magis ridiculum animi vitium in alterum conicere, quod in te recidat. Plut.

Vt Telephus non respexit hostem, cuius erat hasta, sed salutem, quam adferebat: ita non oportet offendere inimici conuictio, sed si verum admonet, verendum est ad vitæ correctionem. Plut.

Vt ille Thessalum Prometheum volens occidere gladio dissecuit tuber, ac sanauit: ita sæpenumero conuictum per iracundiam dictum ab inimico

inimico, vitium animi vel ignotum nobis, vel neglectum sanat. Plur.

Sicut echo nō sonat, nisi cūm red- dit acceptam vocem: ita nonnulli qui quid in ipsos dicitur, in alterum regerunt: et non habent, quod dicāt nisi dicta referant aliena. Plur.

Vt Olympiæ portus vocem accep- tam arte septies reddit, vnde hep- taphonon oppidani vocant: ita quos- dam si vno tangas conuicio, sexcenta regerunt: aut si paucis ad loquendū prouoces garriendi finem non faci- unt Plin. lib. 36. c. 15.

Leo cunctis formidatum animal, tantum ac cristam galli formidat: Ita summi principes infirmorum con- uicia nonnunquam timere coguntur. Plin. lib. 8. c. 16

Muræna fuste non potest interimi, ferula procius: ita quosdam leue in- commodum exanimat, vt conuicium, qui grauissimas fortunæ procellas in- fracto tulerunt animo. Plin.

Ve lasciuia simiarum febrem excu- tit leoni: ita inimici conuicium aut contumelia, nonnunquam excussa desidia, veteris que ad honesti stu- dium nos acuit. Plin. lib. 3. c. 10. *Vide Maledicentia.*

Conuiuium.

Qui in eadem vehuntur nauis, & in eisdem militant tentoriis, sese mutuò ferant oportet: Sic qui ver- santur in Republica: At in conuiuio non idem est necesse, nam illic peri- culum est commune, hinc non item. Plur.

In corporibus imbecillioribus inter- dum magna vis.

Apis cūm minimum sit insectum, tamen admirabile facit opus, & mira- tione politiam moderatur: ita in pusillis corporibus summa nonnun- quam ingenij vis.

Quo maius est animal, hoc minus est fecundum: minuta numerosi fec- tus sunt, adeo vt acanthis minima a- uicula duodenos pariat pullos: ita

quæ minus valent pondere, numero sunt pensanda.

Correctio.

Vt difficillimè sanantur, qui sui sensu carent in morbo, velut lethar- gici, ac phrenetici: ita difficillimè reuocantur ad bonam mentem, qui non agnoscunt sua vitia. Plur.

Vt mendum quod induruit ac diu- tius inhaesit difficilè tollitur: ita vi- tia inueterata nō facillè corriguntur. Plur.

Remedia statim mordent vel of- fendunt, postea conferunt salutem & voluptatem: ita salubria monita ini- tio sunt nonnihil amara, postea cor- recto iucundissima. Plur.

Vt est initium sanitatis sensus mor- bifica correctionis initium agnoscere culpam. Plur.

Correctio.

Vt caro quæ callo obdurnit, non accipit vibices plagarum: ita animus assuetudine peccandi non commoue- tur correptione, licet acri. Plur.

Qui correptus statim fugit exo- sus admonitorem, peinde facit, ac si seclus à medico continuò offensus au- fugiat, non expectans vt obligetur, & oblinatur vulnus ac mitigetur. Nā is quod dolet iam passus, quod cōfert non vult experiri. Plur.

Nutrices vagientibus pueris rus- sum apponunt papillam: sic discipu- lus offensus correptione, rursus est laude subleuandus, ne deficiat. Plu- tarchus.

Cruis & tribulatio.

Vt hyeme media aleyone summa fruuntur tranquillitate, & hanc etiā aliis communicant: ita cūm maximè sauit fortuna, tum maximè animi tranquillitate fruuntur pij, & hanc in alios quos possunt transfundunt. Erasmi.

Cultus neglectus.

Vt mulieres ob hoc ipsum bene olent, quia nihil olent, & in quibus- dam delectat cultus neglectus: ita theologica oratio hoc ipso videtur

ornatior, quod ornamenta neglexit, Erasmi.

Cunctatio.

Leonis Caruli informes nascuntur, vix ingrediuntur semestres, non mouentur nisi bimestres: Ita quæ egregia futura sunt, serò proueniunt, & lentis ductibus absoluuntur. Erasmi.

Cura supernuacanea.

In vite quicquid per amputationem adimitur materiam, id fructibus additur: ita qui reciderit curas supernuacaneas rerum sordidarum, plus valebit in rebus seriis & grauius: Aut quò minus est verborum, hoc grauius res sententiæ. Erasmi.

Curiositas.

Vt quidam infana libidine neglectis formosissimis mulieribus, quæ profant, ad inclusam & sumptuosam penetrant, etiam deformem: sic curiosus contemptis præclaris spectaculis ac editis libris tam multis, alienas scrutatur epistolas, alienas domos, non absque periculo nonnunquam. Plut.

Vt Simonides gratiarum scriniuta semper inane reperit, mercedis semper plenum: Ita si curiosus post aliquantum tempus suam aperit penam, inutilibus & insuauibus rebus plenam inueniet. Plut.

Quidam è poetis eligunt deterrima, vt ex Homericis versibus acephalos, & *metemps*, tragicos syllogismos, & ab Archiloco obscenè dicta in mulieres: sic curiosus pessima & insuauissima è cuiusque vita decerpit, Plut.

Vt Philippus ex deterrimis hominibus conditam ciuitatem *πονηρόπολιν* appellauit: sic curiosus malis vndique congestis, thesaurum quendam inamabilem & inamænum sibi memoria construit. Plut.

Vt quidam neglectis pulchris picturis prodigiosas ac monstrosas mirantur imagines, vt trioculos, cæcates furis, cynocephalos: sic curiosi ma-

lis alienis magis delectantur, quam honestis. Plut.

Quemadmodum aquilæ & leones cum ambulat, introrsum vertunt vngues, ne conterantur, ac seruam in prædam illorum aciem: sic animi vigorem non cõuenit alienis rebus noscendis absumere, sed seruare ad vsum necessariorum. Plut.

Vt turpe est ingredi domum alienam, aut introspicere: ita turpius est scrutari, quid alij domi faciant. Plutarchus.

Vt admonuit Socrates cauendum ab iis eduliis, quæ illicerent ad edendum etiam non esurientes, & à potu qui ad bibendum inuitaret, etiam nositientes: sic fugienda sunt spectacula, sermonesque qui pelliciunt sui desiderio eos, ad quos nihil attinent. Plut.

Vt vlcus cruentat seipsum, dum scalpitur: ita curiositas & sua mala studet cognoscere, & dolorem accersit cognoscendi libido siue pruritus. Plut.

Gallina sæpenumero pabulo apposito, angulo scalpens ac verrensobem, è stercore ordeï granum vnum depromere mauult: sic curiosus prætermisissis aut interruptis sermonibus innoxius, si quid malum in cuiusquam familia occultum est, id prouerrunt in medium. Plut.

Vt taxator in Comædiis Cleon, quòd alibi manus haberet, alibi mentem: Ita multis in locis est curiosi hominis animus, nec vna habitat in domo. Plut.

Vt Sicyæ, quod est in corpore pessimum, id attrahunt: sic curiosorum aures, quod est in hominum vita vitiosissimum, id libentissimè audiunt Plutarchus. Plin. libro 32. capite primo.

Ciuitates portas habent quas denefastas, per quas educuntur nocentes ad supplicium capitis, eiiciunt purgamenta, nihil autem inferunt: Sic in aures curiosorum

orum non transeunt nisi homicidi, adulteria. Plut.

Vt nemo ferret, si quis medicus vel Æsculapius vltro accedens ad alienum morbum, percontaretur, nū haberet fistulam in ano, aut num muier cancerum haberet in pudendis: multò magis eiiciendus curiosus, qui aliena mala non curat, sed retinet tantum, idque non accersitus. Plut.

Portitoribus indignamur, quòd aliena scrutantur vasa, cum id lex eis permittat, & ni faciant, damnum àuri sint: multò magis succensendum iis, qui omissis negotiis aliena perscrutantur. Plut.

Vt coci optant pecorum prouenium, piscatores piscium: sic curiosus natorum, nouarum rerum commotionem, vt habeat quod venetur. Plutarchus.

Vt in aperto posita & exposita negliguntur ac prætereuntur, abstrusa secuntur insidiis: Ita qui valde latet, & à vulgo semotus est, in huius viam inquirunt homines. Senec.

Vt stultissimum est, cum huius mūli, in quo nati sumus, naturam cognoscere non possimus, alios innumerabiles mundos feris quærere: Ita absurdum est neglectis rebus domesticis, de alienis esse sollicitum & curiosum. Erasmi.

D.

DAMNUM.

Vrtica sine aculeis adurit, ac vulnerat solo lanugine, solòq. contactu: Ita quidam non aperta vi, sed ancilum nocent. Erasmi.

Vt pyralis vltio aduolans lucernis adustis alis collabatur, ac perit: sic quidam ipsi sibi accersunt perniciem. Idem.

Semel à scorpione, nunquam postea vespis, crabronibus, aut apibus feriuntur: Ita nullum est incommo-

dum, quod non commoditatem quid habeat adiunctum. Idem.

Simia cum imitetur hominem, tamen animal est omnium deformissimum: Ita qui affectat quod optimum est, nisi feliciter affectet, incidit in id quod est pessimum. Idem.

Debitum.

Qui dicunt, carebo domo, carebo famulatio, ne debeam: perinde faciunt, ac si hydropicus dicat medico, ego gracilis sum, & inanis: nam nihil refert quam gracilis sit, modò sanus. Plut.

Vt pedem & manum, si computruerit, data mercede refecamus: Ita domus, aut famulitium abiiciendum, vt liberemur à re alieno, hoc est, vt liberi fiamus. Plut.

Vt equus semel accepto freno, sessorem alium post alium fert: sic qui semel incidit in as alienum, nunquam explicatur. Plut.

Cholerici qui purgari nolunt sub tempus, collecta in dies maiore bile, postea grauiter discruciantur: sic qui sinunt fœnus accrescere, cum adest dies grauiter è capite laborant. Plutarch.

Sicuti polypus quicquid brachiis attigerit sucu tenet & attrahit: Ita difficillimum est euellere de manibus quorundam, si quid nacti fuerint. Plin. l. 9. c. 29.

Decorum.

* Vt pulchritudo corporis apta compositione membrorum mouet oculos, & delectat, hoc ipso quod inter se omnes partes cum quodam lepore consentiunt: sic hoc decorum quod elucet in vita, mouet approbationem eorum quibus cum viuatur, ordine, constantia, & moderatione omnium dictorum atq. factorum. Cic. lib. 1. de offic.

Vt alia vestis magis sapientem delectat quam alia, cum nullam oderit: sic magis congruit hoc aut hoc loco viuere. Senec.

Chamaeleon herba mutat folia

lores, cùm terra in qua nascitur, hinc nigra, illic viridis, alibi cyanea, alibi crocea, & aliis aliisque coloribus: Ita conuenit hominem hoc loco, in quo agit, vitæ habitum commutare. Plin.

Defensio.

Amphisbena serpens vtrique caput habet, & vtralibet corporis parte pro cauda vtitur: Ita quidam accipites, nunc hac, nunc diuersa ratione se tuetur, & cùm est commodum, ad ecclesiasticam libertatem consurgunt, cùm visum est, principum pre-textu rem gerunt, canonum oblit. Plinius.

Degeneratio.

Non vt ex sapientissimis parentibus stultissimi plerunque nascuntur filij. Ita à doctis præceptoribus indocti discipuli, à probis educatoribus alumni improbi. Nam illic corpus est propagatio, hinc animorum. Erasmi.

Vt arbores quædam bellè florent, verùm nullum adferunt fructum: ita quorundam puerorum indoles magnam vitæ frugem pollicetur, qui simulatq. adoleuerint, ad ineptissimas conuersi voluptates, fallunt expectationem omnium. Idem.

† Vt loca sordida repercussu solis illustratur: Ita inertes oportet vt maiorum suorum luce resplendeant. Seneca. l. 4. de Benef. cap. 30.

Vt si Venerem suam Apelles, aut si Protogene Hialysum illum suum cæno oblitum videret, magnam acciperet dolorem: Ita si quis conspiciat eum corruptum, quem ad honores mores instruxisset: aut ignominiam affectum, quem ornasset honoribus, iniquo animo ferret. Plin. libro 35. cap. 10.

* Est Indiæ gens dicta Pandora, quæ in pueritia cano sit capillitio, in ætate nigrescunt capilli: ita nonnulli primis annis sobrii ac modesti, grandiores iam ad nugas & in-

ptissimas voluptates abiiciunt sese, & quasi repuerascunt. Plin. libro 7. cap. 2.

Delectu.

Aqua maris inuis potui, sed alii pisces, seruit nauigantibus sic in vnaquaque re quod inest commoditatis, excerpendum est Plut.

Delitia

* Quemadmodum plantæ ac semina in regionibus montuosis ac asperis non ita nascuntur, vt in campestris & molliore terra: sic homines hominum quoque mores ad regionis habitum immutantur, & molis ac fertilis regio molles ignauiosque reddit homines. Plut.

† Vt vasta ac perpetua nubium densitas soli obiecta eorum impedit, ne vim sui fulgoris ostendat: Ita viti ac deliciarum euaporationes cerebrum crassa nube regentes non permittunt liberè vsquam se intendere: verùm in tenebris perpetuis detinent eum qui sic miserabiliter iacet affectus Chrysof. hom. 13. in 1. Tim.

Desiderium.

Sicuti bona valetudo iucundio est iis qui è graui morbo liberati sunt, quàm qui nunquam ægro corpore fuerunt: sic omnia desiderant magis quàm assidue percepta delectant. Cicero. in orat. post reditum a Quirites.

Detraçtio.

† Sicut sagitta si mittatur contra duram materiam, nonnunquam immittentem reuertitur, & vulnerat vulnerantem: Ita detractor, cùm trister faciem viderit audientis, imò non audientis, sed obturantis aures suas, ne audiat sanguinem: illicò contumescat, pallet vultus, hærent labia, salua siccatur. D. Hier. Epist. ad Rust.

Deu.

Cùm naua videt imminere tempestatem, primum quidem Deos inuocat, vt incolumis liceat in portum appellere, mox contrahit vela, atque omnia nihilo serius parat quibus e-

pus: Ita nos debemus auxilio diuino derē, sed sic vt nostram quoque industriam adhibeamus. Plut.

Vt quibusdam minus mali fuit, non mino videre, quā perperam viere, velut Herculi, qui filios videns ro hostibus occidit: Ita leuius maum est, deos omnino non credere, uā credere noxios. Plut.

Vt peius sentiunt de homine, qui dicunt eum esse iracūdum, perniciosū, quā qui negant eum viuere: a minus malē sentiunt de Diis, qui egant illos esse, quā qui dicunt Te morosos, noxios, irritabiles, vt sciunt superstitioni. Plut.

Quemadmodum à piscibus Hyrinis, nec boni quippiam expectatur: ec mali: sic Epicurei, nec turbarios volunt deorum metu, nec deleari benevolentia. Plutarch.

Quemadmodum agricola non indit spinam priusquam asparagum de cepere, & Lybies non antē indunt sarmentum quā thus colgerint: Ita Deus non incidit genus gum pestilens, priusquam hinc uctus aliquis bonus cōtigerit. Plut. e vindicta diuina.

† Frumentum publicum tam fur, uā periorus & adulter accipiunt, siue delectu morum, quisquis ciuis t, cū aliquid est, quod tanquam ui, non tanquam bono datur, ex a- io boni, & mali ferunt. Deus quote quādam in vniuersum humano eneri dedit, à quibus excluditur neo. Senec. lib. 4. de benef. c. 27.

† Sicut nauigans gubernator, nuntiam manū à clauo: Sic nunquam eus curam suam tollit à mundo. Iulianus lib. 1. de prouid.

Difficilia quæ pulchra.

Vt Asparagus spinosus dulcissimū re fructum: Ita ex duris iniitiis, maia voluptas nascitur. Plutarch.

Id quod maiori negotio chalybitic marmoris inculpsereis durit diuas: Ita quod maiori studio discimus inquam obliuiscimur. Erasmo.

Vt rosa flos vnus omnium longē gratissimus, de spinis nascitur: sic ē tristibus & asperis laboribus fructus capitur dulcissimus. Idem.

Vt palma quia cōtice sit cultellato, difficilis quidem est ascensu, sed fructum habet dulcissimum: Itidem eruditio & virtus aditum habent difficilem, sed fructum dulcissimum, Plin. l. 13. cap. 4.

Lēonis catuli informes nascuntur, vix ingrediuntur semestres, non mouentur, nisi bimestres: Ita quæ egregia futura sunt serō proueniunt, & lentis auctibus absoluuntur. Plin. lib. 8. cap. 16.

Vt Phœnix non nisi quingentesimo anno nascitur. Ita insignium virorū rarus est prouentus. Plin. lib. 10. ca. 2.

Afinæ per omnem gignunt vitam, cū homo tam maturē destinat ponere: Ita facilius & perpetuus prouentus rerum vilium, egregia rarō contingunt. Plin. l. 8. c. 43. Senec.

Vt herba Moly difficilē quidem effoditur, sed ad remedia præter cæteras efficacis est: Ita quæ præclara sunt, contingunt, nisi magno negotio. Plin. l. 25. c. 9.

Vt quæ præclara sunt vix multo cultu proueniunt, contrā cape, alliu, & quædam huiusmodi vilia etiam reposita aut suspensa, proferunt sese: Ita quæ sunt egregia nō nisi magno contingunt labore, quæ mala passim obuia sunt. Eras.

Dignitas.

Agrippæ qui vocantur, quoniam præposterē nascuntur, hoc est. pedibus primū emergentibus, malis auspiciis in vitam ingredi creduntur, magnōque humani generis malo, vt Marcus Agrippa & Nero: Ita qui per nefas & simoniam irrumpunt in imperium, aut episcoparum (vt vocant) magnam pestem adducunt sibi suisque. Eras.

Diligentia.

Vt nihil minus expedit, quā a- grum optimē colere: Ita sapenum-

to inutilissimum est, nimis esse in negotio diligentem. Plin. li. 18. c. 6.

Vt qui serius exiuit, cursus celeritate penitet ac sarcinat oportet: Ita qui serius ad bonam vitam aut literas accessit, diligentia reparat necesse est superioris cessationis iacturam.

Vide assiduitas, Studium immodicum, Labor, &c.

Discendi ratio.

Vt priusquam assueuimus, multa nos offendent in homine, quæ postea assuetis sunt etiam iucunda: sic in litteris, in philosophia, prima illa tædia toleranda sunt, donec vsu fiât facilia iucundaque. Plut.

Vasa ad accipiendum, quod infunditur, accommodant & inclinant sese: sic qui discit, debet accommodare sese, ne quid effluat eorum quæ utiliter dicuntur. Plut.

Vasorum malorum & putrium aures quibuslibet implentur potius, quàm necessariis: Ita quidam stultissima protinus discunt. Plut.

† Vt fax, etiam si lucernas multas accenderit, semper manet eiusdem magnitudinis, nullaque sui parte minuitur: Sic scientia in homine nequaquam diminuitur, licet docendi ratione in multos transfundatur. Philo li. de gigantibus.

Discipuli arium liberalium.

Veluti si quis ignem petat à vicino, deinde illic luculento reperto foco desideat, maneâtque: Ita quidam semper assident præceptori, nec accendunt ingenium suum vt domi suo fruantur igni. Plut.

Vt auis quidquid pabuli nacta est, in pullo transfert protinus, ipsi nihilo melius est: Ita quidam ideo discunt, vt statim doceant, ipsi nihilo meliores euadunt. Plut.

Quemadmodum ignaui, cibique auidi canes, domi ferarum pelles mordent, ac villos vellunt, feras ipsis in venatu non attingunt: sic quidam præposterè studiosi, de nugis agunt, caput discipline non attingunt. Plut.

Non vt vasa, itidem ingenia desiderant repletionem: sed satis est accensio, velut incitamentum in materia: quo vis inueniendi, & cupiditas veritatis incitetur. Plut.

Non vt ex sapientissimis parentibus stultissimi plerumque nascuntur filij: Ita à doctis præceptoribus indocti discipuli, à probis educatoribus alumni improbi. Nam illic est corporum propagatio, hic animorû. Eras.

Vt nonnullæ mulieres ex viris quibusdam non concipiunt: aliis adiunctæ fœcundæ fiunt: Ita sunt qui apud quosdam præceptores indociles, aliis traditi doctoribus proficiunt, quod sint vt corporum, ita & ingeniorum cognationes ac dissidia. Idem.

Discordia.

* Tyrreus lapis, quamuis grandis innatat, comminutus sedit: ita concordia sustinemur, discordia pessum immus. Plin. lib. 2. cap. 106. & libro 36. cap. 17.

Vt macula statim est eluenda, ne inherescat & difficiliter eximatur: ita dissensio fratrum illico tollenda, ne gignat odium. Plut.

Vt si buboni accedat febris, nihil est periculum: verum si sublato illo tamen morbus perseveret, videtur altius egisse radices: sic fratrum dissensio, quæ cessat lite finita, causæ erat non ipsorum: at si manet etiam dum negotio confecto, iam negotium prætextus erat, non causa, sed exulceratus animus in causa fuit. Plut.

Vt aqua in locos hiâtes ac diductos influit, ac magis eos diuellit: Ita quidam irritant fratrum dissidia. Plut.

Vt conuenit amantibus diuersas amicas, in eandem deperuntibus malè conuenit: sic dissident, qui eadem ex re gloriam affectant. Plut.

Vt singula hastilia facillè frangas, coniuncta non possis: Ita dissidentes facillè superantur, concordēs haud facillè. Plut.

Vt periculum sit, si omnes in diem inclinent laqus nauis: sed aliis aliò in se tenent.

entibus nauis optimè libratur: sic
ditio & dissensio inter Rhetores tu
orem reddit statum ciuitatis: item
dissensio poetarum inter se facit, vt
inus inficiant opinionem lectoris.
lot.

Scorpius lethale venenum habet,
conitum lethalius, ramen hoc in po
datum aduersus scorpionum ictus
medium habet: Ita dum venenum
i veneno colluctatur, seruatur ho
o. Itidem duorum pestil. nrium ci
um discordia nonnunquam repu
icæ saluti est. Eras.

Vide Seditio, Dissidium, Odium.

Disputationes.

Vt apud Homerum Vlysses ride
r à prociis, quòd panis frustula pe
ret, non enses, neque lebetes: Ita ma
s ridendi sunt, qui differendi minu
las ac friuolas quæstiunculas obii
unt. Plut.

† In aliis certaminibus laureas re
runt, qui victores redeunt: At in dis
tationibus diuinis, solis debetur co
na, qui se rei magnitudine victos
tentent. Chryf. in illud Apost. Cùm
bie & ei fuerunt om.

Dissidium.

Galli sæpius in pugna commoriũ
r: Ita quidam mutuis dissidiis confi
unt sese Plin. l. 11. c. 21.

Vt cælo quamuis sereno, nubecula
uamlibet parua ventum procello
um dabit: sic rebus admodum paca
s, ex minimo dissidio grauissimi re
um motus subito exoriuntur.

Vt vitis refugit brassicam, quercus
horret ab olea, multò magis autè
nuce iuglande, nam vitis cum om
ia complectatur, solam brassicam
eclinat, quercus si in scrobem oleæ
epacta fuerit emoritur eadè, & iux
t nucem iuglandem inarescit: sic in
er quasdam nationes naturale dissi
lium est, vt nullo pacto queant coa
escere concordia. Plin. lib. 25. cap. 1.

Dissimulatio.

Scorpius venenum in cauda gerit,
& obliquè ferit; Ita quidam in sine

virus effundunt suum & dissimulan
ter lædunt. Eras. *Vide simulatio.*

Vt vitrum quia pellucidum, nihil
celat: ita quidam nihil tegere, nihil
dissimulare norunt: quicquid in ani
mo est, id protinus omnibus palàm
est. Plin. l. 10. c. 62.

Distractio animi ad res diuersas.

Vt qui propriam domum non ha
bet, per multas domos vagatur: Ita
qui certum vitæ institutum non se
quitur, nunc in horum, nunc in illo
rum mores transir. Plut.

Qui multis negotiis distrahitur, ve
luti lacus est, ad quem à multis con
curritur, qui eum & exhauriunt &
turbant. Senec.

Stolonibus amputatis omnia ce
rius adolefcunt in arbore, nimirũ a
limentis in vnam collatis stirpem: Ita
animus leuatus superuacuis negotiis,
plus efficit in studiis honestis, tota
mentis vt in idem intentæ. Eras.

Mugiles si caput condiderint pu
tant se totos occultari: Ita quidam si
sua vitia dissimularint ipsi, putant ab
aliis non animaduerti, qui mos idem
& pueris est. Idem.

Diuitia & opes.

Qui viro malo addit opes & glo
riam, is febricitanti ministrat vinum,
bilioso mel, cæliacis obsonia, quæ
morbum animi, hoc est, stultitiam
augeant. Plut.

Vt floridam anilem aliquando
multa tegit sordida: sic splendor &
strepitus potentum, multas obtegit
ealimitates. Plut.

Vt vestes videntur addere colorem
hominis cùm per se sint frigidæ, non
addunt autem, sed eum, qui est in
corpore, tuentur: sic opes videntur
dare iucundam vitam, cùm ea profi
ciscatur ab animo, non à rebus exter
nis. Plut.

Vt qui febris laborant, è diuersis di
uersa capiunt, hoc est è calidis frige
scunt, è frigidis calescunt: sic & di
uitiæ molestiam adferunt stultis, &

paupertas gaudium sapienti. Plutar-
chus.

Ut longiore via potius utendū est,
si modò sit tutior, quàm breuiore &
periculosa: sic ad opes ad gloriam en-
nitendum, vt ferius contingant tutò
potius, quàm statim cum periculo.
Plut.

† Ut aurum tremēti manu imposi-
tum tremat: Sic & diuitiæ ab animo,
metu curisque detento accumulatae,
vnà concutiuntur, & eodem modo
afficiuntur. Hypsæus, vt refert Sto-
bezus serm. 28.

Animalia quædam circa cubilia
confundunt vëstigia, ne queant inue-
niri: sic nobis celandum bonum no-
strum, quo tutius sit. Senec.

Auis quæ pluma tantum tenetur,
minimo dispendio potest aufugere:
sic opes non debent remorari à stu-
dio sapientiæ. Sen.

Non faciunt equum meliorem au-
rei freni: nec hominem meliorem
fortunæ ornamenta. Senec.

* Otiosi diuitiis luditis, nec per-
videntis illarum periculum. Sicut bar-
bari plerumque inclusi & ignari ma-
chinarum, segnes laborem obsiden-
tium spectant, nec sciunt quò illa per-
tingant, quæ ex longinquo instruun-
tur. Idem vobis euenit. Marçetis in
vestris rebus, nec cogitatis quot ca-
sus vndique imminèant, iam iamque
preciosa spolia laturo, Senec. lib. de vi-
ta beata cap. 26.

Non continuò melior governa-
tor, cui pulchrius aut maius sit navi-
gium: Ita non est melior vir, cui for-
tuna splendidior. Senec.

Ut adamas si iuxta magnetem po-
natur, non patitur abstrahi ferrum,
aut si admotus magnes apprehende-
rit, adamas è diverso rapit atque au-
fert: Ita pecuniæ studium dissidet
cum Christiana pietate, & modis om-
nibus auocat, nec sinit adhæresce-
re Christo. Eras.

Quod tibiæ sunt ignaris musices:
hoc opes his, qui nesciunt vti. Eras.

Bucephalus Alex. magni equus,
quoties nudus esset, equisonem in ter-
gum admittebat, ornatus regis pha-
leris neminem ferebat, præter regē
ipsum, in reliquos omnes ferociebat.
Ita quidam tenues quemuis ferūt, di-
uites fidei despiciunt vulgares. Plin.
1. 8. c. 42.

Quemadmodum vrtica, si contan-
ter attingas ac timidè, adurit: sin pre-
mas tota manu, non adurit: Ita pecu-
nia, si cautim circumspiciamque tra-
ctes, inficiet: sin contemptim ac ne-
glectim, innoxia est. Plin.

Ut aibus pennas accidimus, non
longius auolent: Ita quibus tam ope
& auctoritatem, ne se tollant in al-
tum. Eras.

† Diuitiæ congerantur licet, nun-
quam explebunt inexplebilem ani-
mum: Non magis quàm vllus sufficiet
humor ad satiandum eum, cuius ef-
derium non ex inopia, sed ex æstu ar-
dentium viscerum oritur. Senec: in
consol. ad Heluiam.

Ut Philosophus missa lingua victi-
mæ, rem simul & optimam, & pessi-
mam misit: Sic opes optimæ sunt
rectè vtaris, pessimæ si secus. Idem ex
Plutarch.

Diuites.

Quidam in foro felices videntur
domi moribus vxorem cruciatur: si
diuites foris felices apparent, intus
malitia noctes diesq. diferuciat. Plut.

Ut quibusdam cum foris in foro
aut in curia conspicui sint aut splen-
didi, domi morosa vxor contristat o-
mnem vitam: Sic regno ac diuiti-
multa adsunt occulta mala. Plin.

Scomberi in aquis sulphureum ha-
bent colorem, extra aquas similem
cæteris: ita diuites in suo regno di-
pares, & cæteris longè præstantio-
res videntur, in morte nihil ab aliis
differunt. Plin.

Cerui cum cogantur sua cornua
abiicere, tamen occultant ea, præci-
pue dextrum, ne medicamenti vis a-
liis sit vsus: Ita diuites nonnulli, cum
ipsi

ipſi diuitiis vti non que-
nt, haud tamen ſinunt alios frui. Plin. l. 8. c. 21. A-
riſto. de Nat. l. 9. c. 5.

Cum aſinus ipſe ſit ἀμωσῶτατος, ex
oſſibus tamen huius optima ſunt ti-
bia, vt ait Aſopuſ apud Plutarchum:
Ita diuites qui ſam ipſi indocti, tamē
pecunia ſua ſuppeditant ingenium
ſtudioſis. Eraſ.

Docendi ratio.

Si quid in vtres velis infundere bo-
ni, ventum atque aërem amoueas o-
portet: ſic factum ac tumorem exi-
mas oportet ab animo eius, quem ve-
lis docere. Plut.

Vulſalicis ſemen ante maturitatē
abiectam, non ſolūm ipſum nihil gi-
gnit, verūm etiam ſæminis ſterilita-
tis eſt medicamentum, hoc eſt, efficit
ne concipiant: ita ſermones iſtorum
qui prius docent, quā verē ſapiant,
non ſolūm ipſos non reddunt melio-
res, verūm etiam auditores ſuos infi-
ciunt & reddunt indociles. Plin. l. 16.
ca. 27.

Doctrina & eruditio.

* Vt equos propter crebras con-
tentiones prætorum ferocitate exul-
tantes domitoribus tradere ſolent,
vt iis facilioribus poſſint vti: ſic ho-
mines ſecundis rebus effrenatos ſibi
præſidentes, in gyrum rationis & do-
ctrinæ duci oportet, vt perſpiciant
rerum humanarum imbecillitatem
variæ atemque fortunæ. Cicer. lib. 1.
Officiorum.

Vt diuerſis vocibus conſtat cho-
rus: Ita variarum diſciplinarum mix-
tura conſtat eruditio. Senec.

Cibus innatans ſtomacho, onus eſt
non cibus: idem mutatus in vires &
ſanguinem tranſit: ſic quæ legeris, ſi
ſolida durant in memoria, aliena ma-
nent: ſi abeunt in ingenium, tum red-
dunt eruditorem. Senec.

Terra quæ gignit ſalem nihil al-
liud gignit: ſic ingenia ſæcunda in li-
teris, in cæteris ferè rebus non perin-
de valent. Plin. libro 31. cap. 7.

Vina vaſis infuſa è taxo factis, mor-

titeria ſunt: Ita ſalutaris alioquin eru-
ditio, ſi incidit in hominem peſti-
lencem, moribus illius redditur no-
xia. Plin.

Velurus tota vires perpetuò: Ita
doctrinæ fama non ſeneſcit, neque
marceſcit. Plin. l. 15. c. 30.

† Sicut pluuia irrigat terrā vt fru-
ctum proferat: Sic doctrina hominē,
vt iuſtitiam operetur. Chryſoſt. hom.
de oper. Imp.

† Vt apes omnibus quidem inſidere
floribus, de ſingulis autem vtilia car-
pere videmus: Sic eruditionis etiam
comparandæ ſtudioſos, nullius rei eſ-
ſe rudes, ſed vndique vtilia colligere.
Iſocrates ad Demonicum.

† Si agricolam arbor ad fructum
perducta delectat, ſi paſtor ex fœtu
gregis ſui caput voluptatem, ſi alum-
nū ſuum nemo aliter intuetur quā
vt adoleſcentiam ipſius ſuā indicet:
quid euenire credis his, qui ingenia
educauerunt, & quæ tenera forma
uerunt, adulta ſubitò vident? Senec.
epiſt. 34.

Vt qui hircōſi ſunt, grauius olent,
cū ſe vnguentis obieuerint: Ita fœ-
dior eſt nequitia fama, ſi eam doctri-
næ celebritas reddat magis conſpi-
cuam, latiusque traducat in hominū
fabulas. Eraſ.

Vt gemma minutula quædam res
eſt, ſed ingentibus tamen ſaxis ante-
ponitur: ſic homo puſillus, ſed inge-
nio valent: Item philoſophia ſeu vir-
tus oſtentione minimum quiddam
eſt, ſed precio maximum. Idem.

In ludo ſphæræ ſimul diſcunt &
mittere & excipere cōmodè at in do-
ctrina prius eſt bene accipere, quā
mittere, quemadmodum accipere
prius eſt, quā parere. Idem.

Dolor.

Vt ſapiens gubernator in tranquil-
litate tempeſtatem expectat: Ita re-
bus tranquillis ad dolorem aliquem
præparandus eſt animus. Plu.

Vt medica terra diu retinet ſemi-
na propter aſperitatē, vt ſerò emer-

gant: Ita morborum, ac dolorum causa in hominibus aliquoties diu latet, donec voluptas in febrem erumpat. Plur.

Vt medici in vehementi fluxu pituitae non statim succurrunt pharmacis, sed foris admouent, quod tempore concoquat humorem, ac tum mendentur: Ita in recenti dolore tacendum, donec tempore mitior admittat consolationem. Plur.

Dotes hominum diuersa.

Vt non quiuis pictor quauis in parte artis valet, sed hic in diis exprimendis praecipuus, alius in vultibus reddendis, alius in lineis excellit, alius in colorum mixtura, alius in symmetria: Sic qui virtutem proficitur, aliis doribus enititur alij. Item in eloquentia seu literis. Eras.

Dux belli.

Vt elleborum concitatis intus omnibus, ipsum in primis exit: Ita dux fortis adhortatus suos inter primos prodit in hostem, velut inquit Hierophilus autore Plinio.

E.

EBRIETAS.

IGnauis canes apud mensam audent, in venatu minimè: sic ingeniosum est, cum sobrius liberè loqui non audeas, inter pocula id facere. Plutarchus.

Vt dolium efferuescente vino rumpitur, & quod in imo est, eruitur in summo: sic ebrietas abditissima peccatoris profert. Senec.

Quemadmodum onerati mero non continent cibum, ita nec arcanum redundante vino. Senec.

Vt oculi diutino morbo difficiles facti quouis solis radio offenduntur: sic vitia multa & assidua contracta temulentia durant & sobriis. Seneca.

Vt polypi non extendunt sua flagella nisi ad esculentum: sic quidam o-

mnem felicitatem cibo potuque metiuntur. Plur. Plu. l. 9. c. 29.

- † Cum vino mens corrupta fuerit: idem ei quod curribus euenit, è quibus auriga sunt excussi. Nam ut hi temerè feruntur carentes gubernatoribus: sic animus in multa delicta impellitur mente subuersa. Isocras. ad Demonicum.

Lysimachus ob sitim coactus se dedere Scythis, deinde cum frigidam bibisset aquam, dii boni, inquit, quam breuis voluptatis causa quantam deposui felicitatem: Ita nobis cogitandum, postquam ob potatiuiculam in tempus tuam aut Venerem, in longum morbum incurrimus. Plur.

Musca & alia nonnulla insecta sustulit vitam, ideoque eis pro lingua est fistula: Ita quosdam videas bibones, qui potu viuunt, à cibo abhorreant. Eras.

Vide Vinum.

Educatio.

† Vt aqua in areola digitum sequitur praecedentem: Ita aetas mollis & tenera in vtramque partem flexibilis est, & quocumque duxeris, trahitur. Hieron. in epist. ad Gaudentium.

Vt multa agrestia subnascuntur in agro, mala quidem ipsa sunt, sed tamen signa felicitatis atque verberis solis, si quis excolat: sic animi affectus per se mali arguunt ingenium non malum, si accedat recta institutio. Plutarchus.

Nulla ferè est arbor, quae non sterile scaturiat, ac tortuosa fiat, si cultura desit: Ita nullum tam felix ingenium, quod non degeneret citra rectam educationem.

Qui equos rectè alunt, eos docent parere franco: pueros qui volent instituere, primum assuefaciat ut dicta sint audientes. Plur.

Nullus equus rectè sessori pareat, nisi arte domitus: Ita nullum ingenium non ferox nisi praecipis cietur & educatione. Plur.

Nulla tam fera bellua, quae non man-

mansuescat cura: ita nullum tam a-
greſte ingenium, quod institutione
non mitescat. Plut.

Vt molli materiæ faciliè sigillum
imprimatur, si dureſcat, non item: Ita
puerorum ingenia faciliè quamuis re-
cipient disciplinam: ſi ætate dure-
ſcant, non item. Plut.

Vt agricolæ vallos apponunt ar-
busculis, quò rectè creſcant: Ita qui
inſtituit, addit monita, & præcepta in
geniis ſalubria, ne deuaricent in vi-
tia. Idem.

Vt plures vrbes præternavigaſſe
pulchrum eſt, ſed expedit vnã in-
colere optimã: Ita quamplurima
ſunt cognoſcenda, ſequenda retinen-
dæque optima. Idem.

Fruſtra ſuber appenditur rebus,
vt natent, ſi plumbum annexũ deor-
ſum trahat, & in æquo teneat: Ita fru-
ſtra præceptis bene viuendi inſtitui-
mur, ſi malitia addita non ſinit è ſtul-
ticia emergere. Idem.

Vt ager ſi non colatur, non ſolum
infrugiferus manet, verumetiã mul-
ta ſylueſtria producit: Ita adoleſcens
rationis capax, niſi præceptis hone-
ſtis exerceatur, non ſolum non eua-
det bonus, ſed ad multa vitia deſſe-
ctetur. Plut.

Vt agri non omnes frugiferi ſunt,
qui coluntur: ſic animi non omnes
culti fructum ferunt. Cic. lib. 2. Tuſc.
quæſt.

* Si agricolam arbor ad fructum
producta delectat, ſi paſtor ex fœtu
gregis ſui capit voluptatem, ſi alum-
nam ſuam nemo aliter intuetur, quã
vt adoleſcentiam illius ſuam iudicet:
quid euenire credis his qui ingenia
educauerunt, & quæ tenera formaue-
runt, adulta ſubitò vident? Senec. e-
piſt. 34.

Vrſus informes gignit catulos,
eos lambendo format: Ita rude inge-
nij fœtum diutina cura expoliri con-
uenit. Plin. l. 8. c. 26.

Coccyis pullus vbi adoleuerit,
cum ſit nothus, tamen legitimos de-

uorat, vnãque matrem ipſam: Ita qui
dam magna indulgentia ſtultòq. amo-
re quorundã educati ſubuertunt eos.
Plin. l. 10. c. 9.

Arbor per ſe infrugifera tamen in-
ſitione diſcit ferre fructus: Ita prauũ
ingenium inſtitutione ad bonam fru-
geni poteſt demutari. Plinius li. 17.
cap. 14.

Arbor ſu- pre natura non niſi vni-
cum fœtum gignit, inſitione eadem
diuerſi generis fructibus oneratur:
Ita qui naturam ſuam ſequitur, ſem-
per idem eſt, qui arte ducitur, ſui diſ-
ſimilis eſt. Plin.

Vt ſunt quidam fontes, qui potu
pecudum atque etiam hominum cu-
tem & pilos tingunt albo nigroque,
Ita reluctet etiam in ipſo hominis
vultu, & fronte, quod aiunt, quibus
præceptis imbutus ſit, & quibus ex
authoribus hæuriat vitæ rationem.
Plin.

Vt gypſum, aut argilla dum eſt
vda, in quamuis imaginem faciliè ſe-
quitur fingentis manum: Ita rudès a-
nimi ad omnem diſciplinam ſunt ido-
nei. Plin. l. 36. c. 24.

Fœnum Græcum quo tractatur
perus, hoc prouenit melius: Ita liberi
quidam, quanto habueris indulgen-
tius, tanto minus valêt: neglecti verò
& vexati euadunt in viros. Plin. li. 18.
ca. 16.

Gypſo madido ſtatim vtendum,
quòd celerrimè ſiccetur: Ita ſtatim
fingenda literis ac moribus ætaſtu-
dis, prius quàm durior non ad-
mittat fingentis manum. Plin. li. 36.
ca. 24.

Gypſum etiam ſi iam induruit, ta-
men tundi ruruſum & in farinam re-
ſolui poteſt: Simulatque ſemel in-
duruit ingenium adoleſcentis, æta-
te vitiiſque non poteſt reſingi. E-
raſm.

* Iniecto in oculos ſago, leo ſine
vllò negotio capitur, alioquin inex-
pugnabilis: ita facillimum eſt, potentiſ-
ſimum etiam domare, modò co-

gnitum sit illius ingenium. Plin. li. 8. cap. 16.

Eloquentia.

Vt non satis est clauus, neque frænum, nisi adfit qui arte moderetur: Ita non sufficit eloquentia ad moderandum populum, nisi accesserit sermonis moderatrix ratio. Plutarchus.

Philosophus etiam eloquens, perinde est quasi bonus gubernator etiam formosus sit. Senec.

Vt aquæ laus est, si nihil sapiat (nā vinosæ signum est sapor aut succus) Ita à cæteris quidem requirimus eloquentiam: Theologus hoc ipso laudatur, quòd infans est & à musis alienus. Eras.

Vt non est optima imago, quæ materia testatur opes locatoris aut artè pictoris, sed quæ rem proximè representat: ita optima est eloquentia quæ non ostentat ingenium dicentis, sed rem apertissimè ostendit.

Damnatur bombicina vestis seu multitium quod pellucens non tegat corpus, cum in hunc vsu sit respecta vestis: Ita ridèda facundia quæ rem non explicat, sed involuit, cum in hoc repertus sit homini sermo. Pl. l. ii. c. 22.

Vana eloquentia.

Tilia cum habeat calicem ac folia dulcia, tamen fructum eius nullum animal attingit: Ita quorundam oratio blanda, gratæque & composita, sententiarum nullus fructus. Plin. lib. 16. cap. 25. Theophrastus libro 1. cap. 10.

Vti buxus semper quidem vires, sed alioqui & odore noxia, & semen habet omnibus inuisum animantibus: Ita quidam præter orationis gratiã, nihil adferunt non fugiendum. Plin. li. 16. ca. 17.

Emendatio scriptorum.

Vt qui parat statuum facere, prius rude quoddam simulachrum fingunt è trunco, postea dolant ac poliunt:

Ita qui orationem aut librum instituit. Eras.

Error & lapsus.

Vna tussis non facit phthisin, sed in morem adducta: Ita error non statim gignit animi morbum. Senec.

Climenos herba ita morbo medetur, vt sterilitatem adferat etiam in viris: Ita quidam malum aliquid ita profligant, vt aliud diuersum admittant. Eras.

Vt in magna strage alius alium trahit in ruina: Ita in publico errore, alius alium secum trahit ad perniciem. Senec.

Vt solis defectus magnam mortaliū perniciem trahit: Ita regis error etiam leuis, magnam tamen in rebus humanis gignit perturbationem. Eras.

Euentus.

Vt qui caneo lapide petens, nouercam percussit, ne sic quidem, inquit, malè: Ita quod præter expectationem euenit, in bonam partem vertendum est. Plut.

† Athletam in certamen impellit erecta victori statua: Armigerum in prælium accendit decreta fortibus gloria: Christianos autem confirmat in patientia, eorum qui strenuè certarunt præconia. Chryf. serm. in BB. Iob & Abraham.

Exempla vita.

Vt qui se comunt, adhibent speculum: sic gesturus negotium proponit sibi laudatorum virorum exempla. Plut.

Olim ediscebant nomina digitorum, isque aduersus terrores veluti remedio utebantur, singulis lenè recitatis: sic aduersus omnes animi perturbationes, exempla quadam optimorum virorum habenda sunt in promptu. Plut.

Eryngium herbam si vni capræ in os inferas, cum ipsa sistitur, cum omnes consistunt, donec pastor herbam eximat: Ita principis mores mi-

ra vi in populum transfunduntur.

Plut.

In facie plus offendit natus, aut verrucula, quam in reliquo corpore grandes macule aut cicatrices: sic exiguua delicta, magna videntur in principe, cuius vita in conspicuo est. Plutarchus.

Qui sibi comparatione deteriorum bonus videtur, perinde est ac si quis ad claudos respiciens suam miretur velocitatem Senec.

Vt Zeuxis picturus Iunonem, Agrigentinis omnibus virginibus in spectis, quinque precipuas elegit, ex quibus quod esset in vnaquaque precipuum mutaretur: Ita est plurimis optimi nobis ad exemplum vite, discendi aut proponendi sunt, nec in his tamen reddenda sunt omnia, sed optima. Eras.

Vt foliis defectus magnam mortaliū perniciem trahit: ita regis error etiam leuis, magnam tamen in rebus humanis gignit perturbationem. Eras.

Experientia.

Ex omni genere curiositas hominum signa collegit instantis tempestatis: At multo magis conuenient hac vti diligentia in consultationibus, vt obseruatis experientis coniciant, quid malorum ex vnoquoque perperam instituto consequatur. Erasmus.

Exercitatio.

Vt ferrum aut æs vsu splendet: sic exercendis negotiis enitescit animi vigor. Plut.

Vt ferrum si non vtaris, obducitur rubigine: sic animi vigor, nisi negotiis tractandis exerceas. Plut.

Exilium.

E corporis morbo quidam hoc excerpunt commodi, quod vacant negotiis, quibus distringebatur, & quosdam labores obiecti reddere validos: sic quibusdam exilium, paupertas, naufragium, occasio fuit philosophandi. Plut.

F.

FABULAE.

Quemadmodum aranæ ex seipsum telas texunt: Ita quidam ex seipsum comminiscuntur fabulas ac mendacia, cum nihil subsit veri. Plutarchus.

Vt apes ex amarissimis floribus & asperis spinis mel suauissimum ac lenissimum colligit: sic ex turpibus ac sceleratis fabulis vtunque decerpi potest aliquid vtilitatis. Plutarch.

Quemadmodum iris nihil aliud est, quam relucencia Solis refracti in nubibus: Ita fabula quædam est veri representatio. Plut.

Vt Democrates medicus Confidit mulieri, omnem curationem austeram recusanti, lac caprarum dedit, quas lentisco pascebat: sic iis qui prorsus à tetricis philosophiæ præceptis abhorrent, fabellæ quædam amœniore proponentur, sed quæ philosophiam respiciant. Eras.

Facta verbis dissimilia.

*Vt si Grammaticum se professus quispiam barbarè loquatur, aut si absurdè canat is qui se velit haberi musicum, hoc turpior sit, quod in eo ipso peccat cuius proficetur scientiam: sic Philosophus in ratione vite peccans, hoc turpior est, quod in officio, cuius magister esse vult, labitur, artemque vite professus delinquit in vita. Cicero lib. 2. Tuscul. quæst.

Fama bona.

Ignis semel accensus facile seruetur, extinctus haud facile reaccenditur: Ita famam tueri facile est, extinctam non facile est restituere. Plut.

Deliacum nauigium, dum subinde sarcitur, & reconcinnatur, veluti perpetuum in multa secula redditur: sic famæ semper aliquid adiiciendum, ne collabatur. Plut.

Vt umbra aliquando antecedit, aliquando sequitur: sic quibusdam statim contingit fama, quibusdam post mortem, denique ea quò longius sequitur, hoc maior esse solet. Senec.

Vt ingentes obelisci magno quidè negotio statuuntur & collocantur ob immensum molis pondus, sed collocari semel, infinitis durant seculis: ita arduum est virtutis aut sapientiæ parare famam, sed parata nunquam intermoritur. Eras.

Vt obeliscis prægrandibus tantum firmè subternitur inter terrâ, quantum extat ut immoti consistant: ita semper mansuræ famæ magna firmæque fundamenta sint oportet. Idem.

Vt aromata tum vehementius fragrant, cum mouentur aut teruntur franguntur: ita virtutis fama latius spargitur: cum exercetur negotiis & rebus aduersis. Idem.

Medici verant uti halicaccabo, quanquam dentibus firmandis prodest si eius succo colluantur, propterea quod periculum est, ne si diutius id fiat, delirationem gignat, & plus afferat incommodi, quam commodi: ita non est utendum his literis, quæ sic lingua expoliant, ut mores inficiant, aut non conuenit sequi, quæ sic augent rem, ut famam lædant. Idem.

Fama ex malefactis.

Vt à vitis corporis quidam inuenere cognomen velut à distortis crupibus Vari, à tumidis labris Chilonos, à naso prægrandi Nasones: sic nonnulli malefactis sibi famam pariunt, ac nobilitantur. Plin. lib. 7. cap. 8. l. 11. cap. 53.

Familiaritas.

Vina non modò soli sui referunt saporem, verum etiam arborum aut fruticum vicinorum: ita non solum exprimumus eos, vnde progeniti sumus, sed & eos quorum cõsuetudine sumus vsi. Vide Conuersatio.

Fastus.

Vt venti desituri vehementissimè spirare solent: ita mortales cum maximè efferunt sese, veluti Iulius pontifex, tum proximi exitio solent esse. Vide Superbia.

Fauor.

Quædam corpora lumen solis exceptum fulgore vicissim augent, atque illustant: ita quidam aliorum fauore commendati, vicissim suis doctibus eos commendant. Plut.

Vt balanx in eam vergit partem, vnde plus accipit: sic quidam nunc huic, nunc illi fauent qui plurimum det, non cuius causa sit optima. Erasmus.

Felicitas.

Vt histrio non est felicior, quod in scenis adornatus, rex aut Deus videatur: sic nec homò fortunæ muneribus, quando quidem suis bonis æstimatus, nihil est. Sen.

Vt segetem nimia sternit vbertas, rami onere franguntur: sic animos immoderata rumpit felicitas. Senec.

Vt periculosa est, secundum Hippocratem summè bona corporis valetudo: ita rebus maximè prosperis, metuenda diuersa fortuna. Plut.

Vide Fortuna.

Fides seruanda.

* Vt locus in mari sine portu nauibus non potest esse tutus: sic animus sine fide stabilis amicis non potest esse in iis rebus quæ sub eandem rationem cadunt. Cicero libro 1. de Inuent.

Filij.

Vt ferrum aut chalybs cætera quidem duritie, rigoreque superat, ab adamante vincitur: ita res quidem potens est amor in liberos, sed hunc quoque superat pietas in Deum. Erasmus.

Fœdera.

Vt adamas si frangi contingat malis in minutissimas disilit crustas, adeò ut vix oculis cerni queat: ita arctissima necessitudo si quando cõ-

tin-

tingat dirimi, in summam vertitur similitudinem, & ex arctissimis fœderibus, si semel rumpantur, maxima nascuntur dissidia: aut supra modum incandescit semel victa lenitas. Plin. li. 37. cap. 4.

Frenu & vsura.

Lepus simul parit, & aliud alit, & rursum superfecundat: ita fœnerator, & alienum, priusquam conceperit, parit. Nam dantes statim perunt, & ponentes tollunt, & fœnerant, quod pro fœnore accipiunt. Plut.

Ut ignis inualefcens, alia post corripit: sic vsura. Plut.

Vultures nihil ipsi occidunt, sed ab aliis occisa inuadunt: ita nondulci alienis fruuntur sudoribus. Plut.

Qui in lutum incidit, cum oportet aut fugere, aut manere: nam si se voluat, magis etiam inquinatur: sic qui rem habet cum fœneratoribus. Plut.

Cholerici qui pugnari nolunt sub tempus, collecta in dies maiore bile postea grauiter discruciantur: sic qui sinunt fœnus accrescere, cum adest dies, grauiter e capite laborant. Plutarchus.

Plato vetat aquam à vicinis petere, nisi prius domi foderis vsque ad terram, quam ceramitidem vocant, reperisq; non spem esse venæ: Ita prius excutiendum, vt parsimonia, aliâ de via tibi suppedites priusquam à mensariis pecuniam mutuum petas. Plut.

Alutatum piscem semper sequitur piscis nomine sargus qui illo cœnum fodiente excitatum deuorat pabulum: ita sunt qui se misceant alienis negotiis, vt eis laborantibus fructum ipsi præripiant.

Vide Avaritia.

Fortitudo.

Vt ceruis frustra sunt ingentia cornua, cum desit animus: ita non satis est opibus pollere, nisi fortitudo accesserit. Plut.

Vt qui ambulantes attollunt sese

ac dilatant, fastuosi vocantur: at laudantur qui itidem faciunt in pugilum certamine aut in pugna, & vocantur fortes & inuicti: sic qui in rebus aduersis erigit animum, fortis habetur & insuperabilis. Plut.

Magnus gubernator & scisso nauigat velo, etsi exarmavit, tamen reliquias nauigij aptat ad cursum: sic in corpore parum felici ac deficiente, tamen fortis animus sui similis est. Senec.

Quemadmodum quod in testeris cecidit, id arte & ratione quam potest optimè disponendum: ita quod in vita accidit, in optimam vertendum partem. Plut.

Vt palmæ arboris ramus, imposito onere, non deflectitur in terram cæterarum more, sed renititur, & vltro aduersus sarcinæ pondus erigit sese: Ita viri fortis animus, quò plus negotiis premitur, quòve magis sequitur fortuna, hoc est erectior. Plin. lib. 16, cap. 43.

Vt in arboribus robustiores sunt partes Aquiloni oppositæ quàm quæ Austrum aut Zephyrum spectant: ita fortiores ac firmiores sumus in his, in quibus nos duris casibus exercuit fortuna. Eras.

Vt pisces in mari nati, educatique, nihil quidem sapiunt salis marini: ita quidam inter Barbaros geniti & educati, longè absunt ab omni barbarie. Idem.

Quemadmodum vitica si contenter attingas ac timidè, adurit, sin premas tota manu, non adurit: ita pecunia, si cautim circumspectimque tractes, inficiet: sin contemptim, ac neglectim, innoxia est. Idem.

Fortitudo præpostera.

Columbæ in volatu pernicitas, sed dum plaudit in aère sibi placens, implicaris strepitu pennis, capitur ab insidiante alicubi accipit: ita multi dum ostentant suas vires magis quàm vtuntur, oblitivi sui, præda fiunt inimicis. Eras.

Crocodilus terribilis est in fugaces, fugax contra insequentes: ita quidā si cōcedas ac metuas, tum ferociunt: si strenuè contempnas & obsistas, statim concedunt Idem.

Fortuna.

In Olympiis non licet vincere, delecto aduersario: sic in vita quæcunque obtingit fortuna, cum ea luctandum est. Plut.

Veluti si quis cæcus in quempiam incidat, illum cæcum appellat, qui non vitauerit: sic nos fortunam facimus cæcam, in quam nostrapte incidimus cæcitate. Plut.

Vt alius venti secundi sunt, aliis aduersi: ita aliis fortuna fauet, aliis aduersatur Plut.

Vt os non secatur trama nisi prius cinere & aceto præmollitum, nec ebur inflecti potest nisi zutho prius mollescat: sic fortuna non potest reddere vulneratos animo, nisi accesserit malitia. Plut.

Vt pumilio, etiam si in monte cōsistat pusillus est, Colossus etiam in puteo magnus: ita sapiens in quacunque fortuna suis bonis magnus est, stultus & in summa fortuna humilis. Senec.

Vt apparatus scenæ, quia commodato datus est, statim redditur, & sine querela: ita quicquid in vita contigit magnificū, siue serius, siue mox à fortuna repetatur, æquo animo reddemus, si his tanquam cōmodatitiis vtimur. Sen.

Vt grando illisa tectis dissultat, magno quidem fragore, verū nulla noxia: sic insultus fortunæ nihil potest in sapientem. Senec.

Vt conchyliia crescente Luna auferunt, decresciente marcescunt: ita stultus à fortuna pendens, nunc magnus est, nunc pusillus, nunc elatus, nunc supplex, utcumque Rhamnusia mutauerit sese. Idem.

Vt indomita vis adamanti, vnde & nomen additum gemmæ, ad eò vt nec caleseat igni, nec ferro cedat,

quin magis actum ita respiciens vt ferum simul & incudes dissiliant: sic sapientis animus aduersus omnem fortunæ sauentis imperū inuictus Idem.

Vt bonus artifex è quauis materia simulachrum fingit: ita sapiens quauis fortunam semper administrabit. Idem.

Nilus famem adfert Aegyptiis: si vel parum exundarit, hoc est, minus duodecim cubitis, vel plus satis, hoc est, vltra octodecim: ita pariter obstat ad bonam mentem fortuna nimium secunda, vel nimium maligna, hic egestate vexans, illic deliciis auocans ab honesto. Idem.

Echinus præsentens tempestatem, aut affigit sese, aut arena saburrat: ita cum imminet fortunæ tumultus, animus est philosophiæ præceptis confirmandus. Idem.

Fortuna fausta.

Qui morbo comitanti sunt obnoxij, frigore deprehenduntur: nam illico capitis vertigine laborant: at indotos si paululum euexerit fortuna, protinus arguit cuiusmodi sint. Plutarh.

Quemadmodum imperiti artifices cum statuis exiguis magnas subdunt bases, magis conspicuam reddunt illorum exiguitatem: ita fortuna si pusillo animo munus amplum addat indicat & arguit magis animi humilitatem. Plut.

Vt qui morbo laborant, cibos purissimos & lautissimos fastidiunt, & reculant si quis edere compellat: ijdem restituti bonæ valetudini, caesoque aut cepe lubenter vescuntur: ita stultis magnifica fortuna inuicunda, sapientibus humilis ac tenuis fortuna suaui. Plut.

Vt honoratior est domus, si luceat ignis, quemadmodum inquit Homerus: sic fortunæ commoda splendidiora, inuicendioraque, si animi gaudio condecorentur. Plut.

Canis quicquid exceperit, protinus deuorat, & semper ad spem futuri

biat

hiat: Ita quod expectantibus fortuna proiecit, id sine ulla voluptate demittimus, statim ad rapinam alterius e-recti. Senec.

† Quemadmodum resurgens lux perstringit oculorum aciem: Sic etiam excellens fortunæ benignitas intellectum animæ. Archytas Pytain lib. de viro bono & malo.

Quemadmodum non rarò fit, ut cælo maximè sereno sæuus imber subito cooriatur: ita rebus maximè prosperis ac lætis, sæpenumero grauisima rerum incidit perturbatio. Erasmus.

Solent arbores protinus emori, si quando præter solitum fœcundæ fuerint: ita fortuna præter morem blanda ac fauens exitium imminere sæpenumero significat. Idem.

Sicuti quædam arbores fœcunditas & luxuries enecat: ita quosdam perdit immoderatus rerum successus. Idem.

Hedera complexu necat arbores: ita fortuna prospera, dum blanditur, strangulat & perdit. Plin. libro 16. capite 35.

Fortuna aduersa.

Non quemadmodum in tragædiis, ita nobis in calamitatibus opus est quic compleret, & collacrymet. Plutarchus.

Vt apes ex amarissimo thymo, suauissimum mel colligit: ita sapiens ex tristissimis rebus aliquid excipit utilitatis. Plut.

Vt muscæ à leuibus locis veluti speculi dilabuntur, asperis & cauis insident: sic quidam bonorum oblitum tristitiam memoriam vrgent ac premunt. Plut.

Vt est locus in Olyntho Thraciæ, in quem si scarabeus incidit, non possit exire, sed distorquens sese immeritur: sic quidam malorum suorum memoriæ immoriuntur. Plut.

Vt in pictura quæ splendida sunt, oculis sunt obicienda: celandi si qua mala, quæ deleri non queant: sic in vi-

ta, bonorum contemplatione obscuranda malorum memoria. Plut.

Vt in musica graues acutis sic miscentur, ut concentum efficiant: ita bonis & malis vtendum in vita, ut ex utrisque viuendi ratio temperetur. Plut.

Vt grammaticus non solum vocabulis vtitur, sed & consonantibus, tenuibus, aspiratis, grauibus, longis, ut modulata sit oratio: sic in vita nihil purum. Plut.

Vt musici duriores harmonias aliis obscurant modulationibus: sic in vita si quid accidit præter animi sententiã meliorum collatione est obscurandum. Plut.

* Quemadmodum gubernatores optimi vim tempestatis: sic sapientes fortunæ impetum superare possunt. Cic. ad Quint. fratrem.

* Quemadmodum tot amnes, tantum supernè deiectorum imbrum, tanta mediterraneorum fontium vis non mutat saporem maris, neque remittunt quidem: ita aduersarum impetus rerum viri fortis non vertit animum. Senec. lib. de diuina prouidentia.

* Solidissima pars est corporis quæ frequens vsus agitauit. Præbendi fortunæ sumus, ut contra illam ab ipsa daremur. Paulatim nos sibi pares faciat. Contemptum periculorum asfiduitas periclitandi dabit: Sic sunt nautica corpora ferendo mari duras agricolis manus tritæ. Ad excutienda tela militares lacerti valent: agilia sunt membra cursoribus. Idem, eod. lib.

* Non est arbor solida, nec fortis, nisi in quam frequens ictus incurfat, ipsa enim vexatione constringitur, & radices certius figit. fragiles sunt, quæ in aprica valle creauerunt. Pro ipsis ergo bonis viris est, ut esse interiti possint, multum inter formidolose versati, & quo animo ferre que non sunt mala, nisi malè sustinenti. Idem, eod. lib.

*Quemadmodum tyrones leuiter sauci non vociferantur, immò manus medicorum magis quàm ferrum horrent: & veterani quamuis confossi patienter ac sine gemitu velut aliena corpora excoriarì patiuntur: ita tu nunc debes te fortiter præbere curationi. Seneca libro ad Elbiam matrem.

*Cogita non esse magni animi se rebus prosperis fortè gerere, vbi secundo cursu vita procedit. Nec gubernatoris quidem artem tranquillū mare & oblequens ventus ostendit. Aduersi aliquid incurrat oportet, quod animum probet. Senec.

*Agricola euersis arboribus, quas aut ventus radicitus euulsit, aut contortus repente impetu turbo perfregit, sobolem ex illis residuam fouet, & amissarum semina statim plantasque disponit, & momento (nam vt in damna, ita ad incrementa rapidum veloxque tempus est) adolescūt amissis lætiora. Sen.

Demetrius vitam perpetuò tranquillam, & sine vllis fortunæ incursionibus, mare mortuum vocauit. Senec.

Vt nihil adfert momenti nimbus in mare decidens: ita fortunæ incommoda nihil mouent sapientem. Senec.

Rhododendri frondes iumentis, capris, & ouibus venenum sunt, eadē homini contra serpentium venena remedio: Ita quod stultis perniciem adfert, vt res aduersæ, aut eruditio, id sapiens vertit in suum bonum. Plin. lib. 16. c. 20.

Vt aromata tum vehementius fragrant, cum mouentur aut teruntur frangunturve: ita virtutis fama latius spargitur, cum exercetur negotiis & rebus aduersis. Eras.

Vt palmæ arboris ramus, imposito onere, non delectatur in terram cæterarum more, sed renixitur, & vltro aduersus sarcinæ pondus erigit se: ita viri fortis animus, quò plus

negotiis animus premitur, quòquè magis scuit fortuna, hoc est erectior. Idem.

Vti fulmen quodcunque animal protinus occidit excepto homine: ita fortunæ procellæ indoctos ac brutos protinus animò deiiciunt, sapientem non item. Idem.

†Quemadmodum perniciosior est hostis fugientibus: sic omne fortuitū incommodum, magis instat cedenti & auerso Senec. epist. 78.

Vt quercus & aliæ quædam arbores sub terra defossæ duriores redduntur ac durabiliores: ita qui diu premuntur aduersa fortuna diutius florent. Plinius libro decimosexto, cap. 47. & 43.

Semel icci à scorpio, nunquam postea à vespis, crabronibus aut apibus feriuntur: ita nullum est incommodum quod non commoditatis aliquid habeat adiunctum. Plin. lib. 28. cap. 3.

Murena fuste non potest interimi, ferula protinus: ita quosdam leue incommodum exanimat, vt conuicium, qui grauissimas fortunæ procellas infractò tulerant animo, Plin. hb. 33. cap. 2.

Sicuti nec Ægyptus ob calorem, nec Scythia ob rigorem sentit fulmina: ita vel ingens potentia vel extrema fortunæ humilitas tutum reddit à contomeliis. Eras.

Vt halcyones etiam media hyeme mare tranquillum præstant non sibi solum, sed aliis quoque: ita sapiens turbatis imis rebus non solum ipse tuebitur animi tranquillitatem, sed alios concitatos componet ac sedabit. Idem.

Fortuna mediocris.

Vt autumnus aut ver e maximè fulgurat, minus hyeme aut æstate: ita mediocris fortunæ celsitudo icibus obnoxia est. Eras.

Quemadmodum ædificia in palu- stri solo posita, nec terræ motu qua- tiuntur, nec hiatu absorbentur: ita hu-

milis fortuna non est maximis malis obnoxia. Idem.

Qui in altis sunt specubus, à fulmine non feriuntur: Ita infirma fortuna tutissima. Idem.

Fortuna inconstantia.

Vt terræ fœtus aliquando copiosè proueniunt, aliquando malignè, & in animantibus aliquando fœtura felix, aliquando sterilitas est, & in mari aliquando tempestas, aliquando tranquillitas: sic in vita varij fortunæ casus. Plutarch.

Vt deciduæ stellæ subito extinguuntur: Ita quos fortuna subito in summa prouexit, repenti solent corrumpere. Plut.

Vt in rerum natura, quæ spectatissimè florent, celerrimè marcescunt, veluti rosæ, lilia, violæ, cum alia durent: Ita in hominum vita, quæ florentissima sunt citissimè vertuntur in diuersum. Plin. l. 9. cap. 15.

In Bœotia ad Trophonium antrū iuxta flumen Orchomenon, duo sunt fontes, quorum alter memoriā, & alter obliuionem adfert: Ita ferè magno alicui bono magni mali periculum est vicinum. Eras.

Fratres.

Vt in bilance, altera surgente, altera cedit ac deprimitur: Ita frater euecto ad maiora fratri cedere debet, submittens sese, non repugnans. Plutarch.

Vt in numeris minores additi maioribus eos multiplicant, & vicissim multiplicantur ipsi: sic frater obseruiens fratri euecto ad honores, & auget illius dignitatem, & vicissim ornatur illius splendore. Plut.

Vt in digitis, etiam quis scribere, aut cythara ludere nesciunt: tamen vnà cum illis mouentur, & obsequuntur: sic fratres fratribus magistratum administrantibus adesse conuenit. Plut.

Armis perditis, aut instrumentis, licet alia parare, corpus aliud parare non queas: sic amicos alios inuenies,

fratres non item, Plut.

Ex eadē materia prima, nata sunt elementa inier se diuersissima pugnantissima: sic aliquoties ex iisdem parentibus nascuntur fratres ingenis dissimilimi. Plut.

Vt civiles seditiones rectius in hostes transferimus: sic rectius inuidemus alienis, quàm fratribus: etiam si sit optimum, omnino non inuidere, Plutarch.

Frugalitas.

Templum Ephesæ Dianæ tutos reddebat obaratos à creditoribus: at multo magis Frugalitas & parsimonia præbet asylum. Plut & Plin. l. 16. c. 14. Vide *Abstinencia & Tèperantia.*

Fuga.

Quemadmodum perniciosior hostis fugientibus: sic grauius est incommodum, si cedas, ac des terga. Senec.

Furtum.

Quemadmodum fures alienis poculis a nefas mutant ne possint agnosci: Ita nonnulli de alienis inuentis paululum quiddam immutant, ac sibi vrsurpant, & detractis aut additis pauculis verbis, existimant suum videri posse, quod est alienum. Senec.

* Sicut fures earum rerum quas ceperunt signa commutant: sic multi alienis sententiis pro suis vtuntur, nomina tanquam rerum notas mutant. Cic. l. 5. de finib.

Vt fuci cum ipsi non mellificent, tamen illarum insidiantur laboribus: Ita sunt qui nihil ipsi excudant, sed aliorum vigiliis elaborata furto sibi vindicant. Plin. lib. 12. cap. 17. & lib. 13. cap. 11.

G

G A V D I V M.

Vt fonti non deest humor, semper ex eo scatens: sic probo viro semper adest ad gaudium, etiam si res externæ mutantur. Plut.

Gloria.

* Quemadmodum umbra aliquando antecedit, aliquando sequitur vel à tergo est: Ita gloria aliquando ante nos est, visendamque se præbet, aliquando in averso est, maiorque quo ferior, ubi inuidia fecerit. Senec. e. pist. 80.

* Vt quidam morbo aliquo infecti, à cibo suauissimo abhorrent: sic facinorosi veræ gloriæ gustû omnino non sentientes ab eius studio planè abhorrent. Cic. 2. Philippic.

Vt lumen magis prodest iis qui vident, quàm qui videntur: sic gloria magis confert iis, qui eam sentiunt, quàm quibus contingit. Plutarch.

Vti sol, si imminet hominis vertici, aut prorsum tollit umbram, aut minimam reddit: sic ingens gloria extinguit inuidiam. Plut.

Fumus initio ingens, facile euanescit: sic gloria falsò parva. Plut.

Vt ignis non reddit fumum, si statim eminet flamma: sic nec gloria est obnoxia inuidiæ, si prorsus elucescat: sed eos qui paulatim crescunt, sequitur inuidia. Plut.

Vt umbra nos vel inuitos comitatur: Ita gloria virtutem sequitur, etiam fugientem. Senec.

Qui viro malo addit opes & gloriam, is febricitanti ministrat vinum, bilioso mel, cœliacis obsonia, quæ morbum animi, hoc est, stultitiam augeant. Plut.

Gloria cupiditas.

* Vt leuitas est inanem aucupari rumorem, & omnes umbras etiam falsæ gloriæ consecrari: sic leuis est animi lucem splendorémque fugientis, iustam gloriæ, quæ est fructus veræ gloriæ honestissimus, repudiare. Cicero in Pisonem.

Qui eluriant, magis irritantur, si conspexerint alios edentes: sic magis inflammantur ad gloriam, qui gloriæ sunt auidi, cum alios audiunt laudari. Plut.

Vt conuenit amantibus diuersas amicas, in eandem depereuntibus, male conuenit: sic dissident, qui eadem ex re gloriam affectant. Plut.

Vti chamæleon non alio pasceatur alimento, quàm aëris, & ideo ore est semper hiante: Ita quosdam aura popularis alit, neque quicquam caprant præter inanes labores, & gloriam. Plin.

Gradus.

Quibus maiora sunt corda, timidissima sunt, maximèque bruta: nam asino maximum est, & in Paphlagonia perditibus bina sunt corda, cum animi sit conceptaculum & fons: ita quidam quò magis abudant insignibus, hoc minus habent rei: Veluti si doctor indoctus lacissimum vtatur pileo aut epomide. Erasim.

Gratitudo.

* Iis qui imprudenter læserunt, ignosci conuenit: at iis qui necessariò profuerunt, habenda non est gratia. Cic. l. 1. de Inuentione.

Sicut mensarij non grauatim reddunt deposita pignora, vt quæ in hoc ipsum acceperint, vt restituant: sic nos quod à diis accepimus. Plutarch.

Creditori præter sortem extra ordinem numeramus, beneficiorum autem vsum esse gratuitum iudicamus: & illa cresunt mora, tantòque plus soluendum est quantò tardius. Senec.

* Quomodo est disertus etiam qui tacet, fortis etiam qui compressis manibus vel etiam alligatis, gubernator etiã qui in sicco est, quia cõsummata scientiæ nihil deest, etiam si quid obstat quominus se vtatur: ita gratus est etiam qui vult tantùm, nec habet huius voluntatis suæ vllum alium quàm se testem. Senec. lib. 4. de benef. cap. 21.

Vt gloria fugientes magis ac magis sequitur: ita fructus beneficiorum gratus respondet illis, per quos etiam esse ingratus licet. Idem lib. 5. de benef. cap. 1.

Vti faba & lupinum non exhaurit, sed stercoreat agrum in quo alitur: Ita gratus meliorem reddit fortunam eius à quo beneficio adiuuatur, & refert quod accepit. Plin. lib. 18. cap. 14. & cap. 12. eod.

H

HAERESIS.

VT qui cane rabido morfi sunt, non solum rabiunt ipsi, verum etiam alios contagio inficiunt: Ita qui pest. lentem alicunde ebiberint opinionem, & alios suis inficiunt colloquunt. Erasmi.

Historia.

Sicuti sal modice cibis aspersus condit, & gratiam saporis addit: Ita si paulum antiquitatis, aut ioci admiscueris, oratio fiet venustior: si plus satis, nihil insuauius. Erasmi.

Homo.

Vt qui se meminerint inquilinos esse, & in conducto habitare, & modestius se gerunt, & minus grauatim exeunt: Ita qui intelligunt domicilium corporis ad breue tempus à natura commodatum esse, & viuunt temperantius, & libentius moriuntur. Senec.

Luna semel extincta subinde renascitur, & vbi consensit reiuuenscit: At homo nec renascitur mortuus, nec repubescit senex. Plin. lib. 2. cap. 9.

Sol. post occubitum redit nouus homo non item. Erasmi.

Hominis nobilitas.

*Magnanimes nos natura produxit, vt & quibusdam animalibus ferum dedit, quibusdam subdolum, quibusdam pauidum, ita nobis gloriosum & excelsum spiritum, quarentem vbi honestissime non vbi tutissime viuat, simillimum mundo quem quantum mortalibus passibus licet, sequitur amulatúrque. Senec. epist. 105.

Hominis in rebus suis aeternitas.

Sol, luna, stella, mare, terra, arbores, herbae, bruta, & in his apes, formicae, conchae, denique lucernae, tempestatem praesentunt, solus homo sua mala non praesentit, neque prospicit. Plin. libro 18. cap. vltim.

Cerui pastu dictamni excutione corporis sagittas, à phalangio percussis cancerorum esu sibi medentur: lacertae à serpentibus ita, herba quadam se refouent: hirundines vexatis pullorum oculis chelidonia succurrunt, testudo cunilae pastu vires aduersus serpentes reficit: mustella in murium venatu ruta se confirmat, ciconia origano: hedera apris sibi medentur in morbis, item cancerorum esu: anguis sceniculi succo abiicit exuuium, draço vernam nauseam syluestris lactucae succo restinguit: panthera aduersus aconitum, hominis excrementis sibi medentem, elephas chamaeleonte fronde (nam similibus est animanti color) deuorata: vrsi cum mandragorae mala degustauerint, formiceas lambunt, ceruus venentis pabulis herba cinarum resistit: palumbes, graculi, merulae, perdices, lauri folio annum fastidium purgant: Idem faciunt columbae, tortures, gallinae: herba quae vocatur helixine: anates, anseres, caeteraque aquatica herba siderite: grues & similes, iunco palustri: coruus occiso chamaeleonte, qui etiam victori nocet, lauro infectum virus extinguit: breuiter nullum est animal, quod non intelligat sua remedia: solus homo nescit vnde vel corporis vel animi remedia perere debeat. Plin. lib. 8. cap. 27. Arist. li. 9. de natura animi. cap. 6.

† Vt stultus est, qui equum emptum non ipsum inspicit, sed stratum eius ac frenos: Sic stultissimus est, qui hominem, aut ex veste, aut ex conditione, quae vestis modo nobis circumdata est, aestimat. Senec. epist. 47.

Honestum.

Sicut Mercurius, quàm minimo spatio discedit à sole, licet alioqui vagus & errabundus: Ita non oportet longius ab honesto discedere sapienter. Erasmi.

Vt mare grauida, minus laborat in gestatione, & in partu: Ita si rem honestissimam animo cõceperimus, minore negotio consequemur quàm stulta quædam oblectamenta. Et qui mundi premia sequuntur, minore dolore margaritum illud Euangelicum sibi parare poterant. Idem.

Honos.

† Sicut quod de altiore loco cadit, grandem sonum edit, vt audiant omnes: sic & qui de alto gradu deicitur, ruina illius vbique auditur. Chrysostr. hom. 40. oper. imperf.

† Quemadmodum illi, qui scalam putrem ascendunt, ruere periclitantur: Ita honor omnis & potentia & gloria, quæ humilitati aduersissima sunt, omnem se habentem deiciunt. Climacus de discretionem gradu 26.

Vt non quæuis corona quemuis decet victorem: Ita non quibus honos quemcunque hominem, Plut.

Vt colossi seu statuarum malè libratæ, sæpius subuertuntur: Ita nimius honor per inuidiam euertit multos. Plutarch.

Qui viro malo addit opes & gloriam, is febricitanti ministrat vinum, bilioso mel, cœliacis obsonia, quæ morbum animi, hoc est stultitiam augeant. Plutarch.

Apud Thessalos capitale est occidere ciconiam, non ob aliud, nisi quòd serpentes interficiat: parçitur & apud Britannos miluis, quòd urbè taptis extis pecudum repurgent: Ita quibusdam honos habendus, nõ quòd ipsi digni sunt, sed quòd illorum opera nobis sit vsui, Erasmi.

Vt deciduæ stellæ subito extinguuntur: Ita quos fortuna subito in summa prouexit, repente solent corruere. Plutar.

Vt stellæ subito nata, subito item euanescunt, aut decidunt: Ita qui repente subuehuntur ad summos honores, citò præcipitari solent.

*Vide dignitas.**Hospitalitas.*

Angues in Syria erga indigenas venenum non habent, nec eos percut, exteros cum cruciata exanimant: Ita insulares in suos satis humani, in alienigenas immitissimi sunt. Erasmi.

Hostis.

Lepus piscis homini certissimum est venenum, & homo vicissim illi, adeò vt vel digitulo contactus statim emoriatur: Ita hostes murum vtrunque perniciè dant, & accipiunt. Erasmi.

Humanitas.

Qui equos domant, primùm blandiuntur, ac mollissimè tractant: vt assuescant fræno: sic populus lenitate subeundus. Plut.

Humilitas.

* Sol cùm est altissimè prouectus in Zodiaco, tum tardissimi motus est: ita quo fortuna te subueixerit alius, hoc oportet animo leniori minúsque feroci esse. Erasmi.

Hypocrisis & succus.

Argumentum cùm sit candidum, nigras tamen ducit lineas, vt stannum: Ita quorundam alia species est, alia facta. Erasmi.

Vt vinum dilutius magis prouocat vomitum, quàm vel aqua simplex, vel etiam vinum merum: Ita intolerabilior est nequitia pietatis simulatione condita, quàm simplex aut aperta malitia.

Vt pharmacopolæ bracteis aureis tegunt remedia quædam quo plures vendant: Ita quidam lenocinio verborum, nihil ad rem pertinentium, rem commendari putant. Idem.

Draconites nec poliri potest, nec artem admittit, alioqui elegans ac translucès: Ita diuina scriptura suum habet nitorem, nec artificium Philosophiæ aut rhetoriæ admittit. Plin.

Plin. lib. 37. cap. 10.

Carbunculi ignis nomen & speciē habet, cū ignem non sentiant: vnde & Apyrustæ. Ita quidam pietatis opinionem & imaginem obtinent, cū à re sint alienissimi. Plin. lib. 36. c. 5.

Opalum gemmam indiscreta similitudine adulterant Indi, experimentum in sole rātum: Ita virtutes quædam vitia sic imitantur, vt difficillimum sit dignoscere, nisi ad summam lucem proferantur. Plin. lib. 37. c. 6.

Vt camelopardalis siue nabis, collo refert equum, pedibus & cruribus bouem, capite camelum, maculis tigrim aut pardum: Ita quædam inæquales sibi varias hominum formas expriment: si cultum inspicias, sanctū aliquem esse existimes: si orationem audias, satrapam loqui pures: si vitam expendas, nebulonem inuenies: si scripsa, bubulcum. Eras.

I

IACTANTIA.

Stoici qui se dicunt inuictos, improhibitos, & cætera, cū omnia se cus patiantur, similes sunt nauibus quibus inscriptum est *ὄπλοια κῆ πρῶτον οὐζύσσα, κῆ θανάπεια*, hoc est splendidi, ac magnifici tituli, aut nihilo se eius interim iactantur fluctibus, commouuntur, ac subuertuntur. Plut.

Gallus victor illico cantu superiorem sese testatur: Ita quidam sua facinora iactant ipsi, & suarum laudū ridiculi sunt tibicines. Eras.

Imitatio.

Qui omnia student exprimere, multa praua imitatur imprudentes, quæ admodum Aristotelis balbutiem, & Platonis incuruos humeros familiares exprimebant. Plut.

Qui imitatur authores, dabit operam, vt similis illis sit, quemadmodū filius similis est patri, non quemadmodum imago picta. Senec.

Vt oscitant permulsi, quod oscitā-

tem conspiciunt: & miscuriunt quod meietem viderint: Ita quidam nullo certo iudicio ad suscipienda negotia permouentur, sed quiduis aliis imitantur, ac referunt. Eras.

Tarandus omnium arborum & fructicum, locorumque in quibus latitat, colorem villis etiam imitatur: Ita tutior erit qui ad quamcumque gentem se contulerit, eius ritus ac mores imitetur. Idem.

Imperium.

Non quemadmodum in palæstra, qui tædas ardentis accipit, celerior est in cursu continuo, quæta ille qui tradit: ita melior Imperator nouus qui accipit exercitum quàm ille qui decedit: propterea quod defatigatus cursor integro facem, hic imperator imperito exercitum tradit. Cic. lib. 4. ad Heren.

Vt nõ debet sumere citharam, qui canendi sit imperitus: Ita non debet imperium sumere, qui non sit prudētia præditus. Eras.

Vt ex igni & terra velut necessariis, compositus est mundus iuxta Platonem, terra soliditatem conferente, igni calorem ac formam: Ita magna imperia non parantur, nisi misceatur cum fortuna virtus, & altera alteri sit auxilio. Plut.

Qui venantur bestias, induunt exuium cesui: qui aucupantur aues plumatis vtuntur tunicis, cauētque ne tauris appareant in veste purpurea, rubra aut alba elephantis, quod hoc colore irriterentur: sic qui velit feram nationem cicurare domarēque, moribus ac vestitu semet illi ad tempus accommodet necessum est. Plut.

Vt aëris circumfusi temperies elicit terræ fertilitatem, contrā cæli inclementia vitium premit atque extinguit: Ita fauor & benignitas principis, excitat honesta studia: rursus tenacitas, & odium extinguit arteis. Plut.

Vt mundus non erat mundus, minoribusque corporibus adhuc sparsim

volantibus & elabentibus: solidioribus verò inter se depugnantibus, sed tempestatis, erroris, tumultus plena erant omnia, donec terra ex his accepta magnitudine, seipsam fingeret, aliisque instabilem praberet sedem: sic magna imperia, plena tumultus, donec aucta potentia, etiam finitimis regibus stabilitatem præstat, ut terra cæteris elementis circumferentibus sese. Plut.

Ut non queas cognoscere vas integrum sit necne, nisi liquorem infuderis: sic nec hominem nisi imperiū commiseris. Plut.

Agrippæ qui vocantur, quoniam præposterè nascuntur, hoc est, pedibus primùm emergentibus, malis auspiciis in vitam ingredi creduntur, magnoque humani generis malo, ut Marcus Agrippa, & Nero: ita qui per nefas, ac simoniam irrumperunt in imperium, aut episcopatum, (vti vocant) magnam pestem adducunt sibi suisque. Eras.

Ut magnes ad se trahit omne ferum, sed æthiopicus magnetè quoque alium ad se rapit: ita rex populū quò lubet, cogit. At ingens aliquis rex etiam regibus cæteris vim facit, Idem.

Iniecto in oculos sago, leo sine vilo negotio capitur, alioqui inexpugnabilis: ita facillimum est potentissimum etiam domare, modò cognitum sit illius ingenium. Plinius libro octavo, capite 16.

Adamas vna re mollescit ad ictus ferri, aliàs indomitus: ita nullum est ingenium tam ferum, quod non aliqua ratione queat expugnari. Plin. lib. 37. cap. 4.

Improbitas.

Quemadmodum Cæcias ventus, contra aliorum ventorum septentrionalium naturam nubes non à se pellit, sed potius ad se attrahit: ita quoque improbitas probra ad se attrahit. Plut.

Ut pulegium ipso brumæ die flo-

ret, cum marcent omnia: ita rebus pessimè vexatis regnant mali, quorum in pace nullus est respectus. Plin. lib. 18. cap. 25.

Impudicitia.

Panthera sic auda est excrementorum hominis, ut si in vase suspendantur altius, quam possit attingere, enecat sese, defatigati porrectu corporis: ita nonnullis quod est foedissimum, id dulcissimum est. Eras.

Inconstantia.

Ut amphoræ facillè circumaguntur auribus: ita quidam quouis sermone huc aut illuc impelluntur. Plutarch.

Ut conchyliæ crescente luna auferunt, decrecente marcescunt: ita stultus à fortuna pendens, nunc magnus est, nunc pusillus, nunc elatus, nunc supplex, ut conque Rhamnusia mutat in sese Plin. l. 2. c. 102.

Ut æstum maris aut decremента lunæ magis sentiunt imbecilliora corpora: ita rebus contrariis vehementius commouetur animus minùs sibi constans, & affectibus vitiatus. Eras.

Hyæna sicut & Ichneumon, nunc mas est, nunc femina: ita quidam sui dissimiles, nunc fortia loquuntur, nunc mollia, nunc philosophi sunt, nunc nepotes, nunc amici, nunc inimici. Plin. l. 8. c. 3. & 23.

Apud Troglodytas lacus est, qui ter in die fit amarus & falsus, ac rursus dulcis, totiesque etiam nocte, unde & insanus dicitur: sic quidam inæquales, nunc asperi, nunc sunt blandi, aliquando profusi, mox sordidissimi vehementer aut iam supra modum oderunt. Plin. l. 31. c. 2. & l. 2. c. 6. Herodot. l. 4.

Hypanis Scythicorum annuum princeps, per se purus & dulcis, circa Callipodas Exampeo fonte amaro infirmitur, atque ita dissimilis sui, in mare conditur, de quò quidem est illud Solini elogium: Qui in principiis eum norunt prædicant, qui in fine

sine experti sunt non iniuria execrantur: Ita quidam in sio blandi & amici postea longè dissimiles sibi reperiuntur. Plinius libro 1. cap. 10 Solim. cap. 23. Strabo libr. 9. Pompon, Mel. lib. 2.

Vt Euripus in Eubœu, septies in die defluit ac toties refluit mira celeritate, ac idem tribus diebus vno quoque mēse stat immotus, septima, octaua, nonaque Luna: Ita quidā inæquales sibi, aut nimium precipites sunt, aut nimium lenti, in vtranque partem plus satis vehementes. Eras.

Mulus ex equa & asina conflatus nec equus esse nec asinus: Ita quidam dum & alicui esse volunt & Ecclesiastici, neutrum sunt. Mela libr. 2. Plin. 8. cap. 44.

Amphisbena serpens vtrique caput habet, & vtralibet corporis parte & cauda vtitur: Ita quidam ancipites, nunc hac, nunc diuersa ratione se tuentur, & cum est cōmodum, ad ecclesiasticam libertatem confugiunt: cum visum est, principum prætextu rex gerunt canonum oblit. Eras.

Vide natura peruersa.

Inaoles egregia

* Vt dij immortales nullam didicere virtutē cum omni editi, & pars naturæ eorum est esse bonos: ita quidam ex hominibus egregiam sortiti indolem, in ea quæ tradi solent perueniunt sine longo magisterio, & honesta complectuntur cum primū audierunt. Senec epist. 96.

Indulgentia.

Simia catulos ferè cōplexu necat: Ita nonnulli parentes immodico erga liberos affectu & indulgentia corumpunt illos, Plinius libro 9. capite 54.

Coccyis pullus vbi adoleuerit, cum sit nothus, tamen legitimos deuorat, vnāque matrem ipsam: Ita quidam magna indulgentia, stultōque amore quorundam educati, subuer-

tunt eos. Plin. 1. 10. c. 9.

Fœnum Græcū, quo tractatur peius, hoc prouenit melius: Ita liberi quidam, quanto habueris indulgentius, tanto minus valent, neglecti vero & vexati euadunt in viros. Eras.

Auriga non semper adducit habenas, sed aliquando remittit: Ita pueris non nihil indulgendum. Plutarch.

Vide educatio.

Industria.

* Vrsus informes gignit catulos, eos lambēdo format: ita rudem ingenio factum diutina cura expoliri conuenit. Plin. lib. 8. cap. 36.

Infamia.

Adyantō herbam etiam si perfūdas aqua, aut immergas, tamē sicce similis est: Ita in virum bonum non hæret contumelia, aut infamia: etiā si quis infamare conetur. Eras.

Infidelitas.

Herbam canariam canis ita mandit, vt homo non cenat nisi depastā: & percussus à serpente aliam quandam petit, sed eam non decerpit inspectante homine: Ita quidam disciplinā se repertis celant, ne profint & aliis. Eras.

Ingenium.

† Anima ceræ modo si dura sit, formas respuit, nec sibi sinit imprimi, & rudis permanet: Sin autem sit obsequens, aut saltem mediocriter facilis, profundè sigilla recipit, & amato signaculo fideliter seruat impressas species. Philo.

Vt multa agrestia subnascencia in agro, mala quidem ipsa sunt, sed tamen signa felicitis atque vberis soli, si quis excolat: sic animi affectus per se mali arguunt ingenium non malū, si accedat recta institutio. Plutarch.

Gypso madido statim vtendum, quod celerrimè siccetur: Ita statim fingenda literis ac moribus atas rudis, priusquam durior non admittat fingentis manum. Plin. libro 36. cap. 24.

* Vt multò maiora sunt opera ani-

mi quàm corporis: sic hæ res quas persequimur ingenio gratiores sunt, quàm illæ quas viribus. Cicero lib. 2. Offic.

Minor vis inest in radicibus herbarum salubrium, cum semen maturefcit: Ita deterior fit ingenij naturæ quævis, quoties liberis gignendis datur opera. Eras.

Adamas vna re mollescit ad idus ferri, aliâs indomitus. Ita nullum est ingenium tam ferum, quod non aliqua ratione queat expugnari. Idem.

Ingenium præcox.

Vt arbores quædam bellè florent, verùm nullum adferunt fructum: Ita quorundam puerorum indoles magnam vitæ frugem pollicetur, qui simulatque adoleuerint, ad ineptissimas meri voluptates, fallunt expectationem omnium. Plin. li. 16. ca. 26. & 27.

Tradunt in Albania nasci homines glauca oculorem acie, qui noctuæ ritu plus noctu quàm interdiu cernant: Ita quidam plus sapiunt in rebus facinorosis, quàm in bonis ac præclaris, aut in sordidis potius quàm in egregiis. Plin. l. 7. c. 2.

Sicuti fœminæ quæ maturius pariunt, citius senescunt, velut in Calingis Indiæ gente quinquennes pariunt, sed octauum non excedunt annum: Ita præcocia ingenia citò deficiunt. Plin. l. 7. c. 2.

* Ignis quo clarior fulsit, citius extinguitur. Viuacior est qui cum lenta difficilique materia commissus fumoque demersus ex sordido lucet, eadem enim detinet causa quæ malignè alit: sic ingenia quæ illustriora sunt, breuiora sunt: nam vbi incremento locus non est, vicinus occasus est Senec.

Ex arboribus quæ vehementer fecundæ sunt, eò celerius senescunt: Ita raro sunt viuaces egregio præditi ingenio, & optima quæque mortaliqum fugacissima sunt. Eras.

Salix ante maturitatem abiicit semen, vnde & Homerus frugiperdam vocat: Ita quædam ingenia præcocia citius profiliunt ad docendum, aut scribendum quàm oportet. Idem.

Oliua serè prouenit, sed fructum habet egregium. Salix statim adolefcit, sed sterilis est: Ita præcox ingenium. Plin. lib. 16. c. 26. in fine & l. eo. ca. 27.

Generosus equus melius gestabit sarcinam, quàm ignauum iumentum: nemo tamen imponit: Ita magna ingenia sunt quidè & ipsa idonea functioni munium, sed indigna quæ tam sordidis occupationibus onerentur. Eras.

Terra quæ gignit salem, nihil aliud gignit: Sic ingenia fœcunda in literis, in cæteris serè rebus non perinde valent. Eras.

Trochus piscis ipse se init, & ex sese concipit: Ita quidam ingenij felicitate ipsi literarum semina infundunt sibi, quos *αὐτοῦ ἰδὲ ἄκρου* vocat Græci. Plin. l. 9. c. 52.

Sicuti vina languidiora vappescunt ætate: Ita desipiscunt ingenia vulgaria, eximia etiam ad extremam durant ætatem. Eras.

Vt quædam terræ mergam (ea est candida medulla) in se cõtinent, quæ stercorentur ac pinguescant: Ita ingenium probum secum habet, vnde fiat melius. Eras.

Vt ad naphtham (id est bituminis genus) etiam procul visam ignes trāsiliunt ob naturæ cognationem: Ita ingenia literis nata, statim eas arripiunt. Plin. lib. 2. c. 108.

† Vt quædam hastilia detorta, vt corrigamus, adurimus, & adactis cuneis non vt frangamus, sed vt explicemus, elidimus: sic ingenia vitio praua, dolore corporis, animique corrigimus. Senec. li. 1. de Ira ca. 5.

Ingenium infelix.

Vt qui spinas habet in pedibus, vbi que spinas calcet: Ita sterili ingenio

nio materia sterilis est. Senec.

Vt horologij vmbra progressum sentis, progredientem non sentis, & fruticem aut herbam creuisse apparet, non apparet crescere: Ita & ingeniorum profectus, quoniam minutis constat auctibus, ex interuallo sentitur. Eras.

Vt histriones Herculem in scenis, aut Agamemnonem repræsentant personati, auro amicti, toruum tuentes, & latè hiantes, tenuem & exilem edunt vocem. Ita quidam in dialogis faciunt Platonem, aut magnos viros loquentes, quorum pondus non possint ingenio tueri. Idem.

Ingenium vires superans.

Rhombus, & squatina, & rhaia, & pastinaca cum tardissimi sint pisci, tamen sæpè reperiuntur habentes in ventre mugilem omnium velocissimum, solertia & ingenio capientes. Ita quidam arte superant longè potèntiores opibus aut viribus. Plin. lib. 9. ca. 42.

Vt ingentia pondera, quæ nullis hominum viribus tolli possunt, machinis facilè tolluntur: Ita quod vi nequis efficere, ratione & arte facilè efficias. Eras.

Chamæleon quia pauidissimum animal, subinde colorem mutat: Ita qui viribus non possunt, ad varias artes confugiant necesse est. Idem.

Plutarchus testatur se vidisse in Africa coruos, qui lapillos in aquam aggererint, donec aqua eò surgeret, vt contingi posset: Idem narrat de cane conciente lapillos in amphoram oleariam: Ita nobis quod viribus diminutum erit, ingenio supplendum est. Idem.

Ingeniorum diuersitas.

Vt culmus primum in altum surgit impetu, deinde crebris geniculis infrecatur, postremò in summo ventilatibus laborat: sic quidam initio ferent, deinde subinde subsistunt, & of-

funduntur, in extremo deficiunt defatigati. Plut.

Anthraciti carbuncolorum generi peculiare est, vt coniectus in ignem, velot inter mortuus extinguatur, contra aquis perfusus, exardescat: Ita quosdam contraria mouent: si exhorteris, magis languescunt: si dehorteris, magis accenduntur: si benè merearis, redduntur inimici: si malè, pluris te faciunt. Eras.

Sicuti vinum alios hebetiores reddit, alios acutiores, alios elingues facit, alios loquaculos pro corporum habitu: Ita eadem stultitia & ignorantia veri, quosdam incitat ad studium pecuniæ, quosdam ad voluptates. Idem.

Vt Sol lutum indurat, ceram liquefacit: Ita eadem oratio ab eodem dicta, hunc emolliet ad pœnitudinè erratorum, hunc irritabit ad cõtumaciam. Idem.

Ex maioribus cedris, quæ florent non ferunt fructum: quæ frugiferæ sunt, non florent: Ita nonnunquam quibus adest dicendi lepos, non adest sapientia: quibus suppetit rerum vtilium cognitio, deest eloquij venustas. Idem.

Vt nonnullæ mulieres ex viris quibusdam non concipiunt, aliis adiunctæ, sæcundæ fiunt: Ita sunt qui apud quosdam præceptores indociles, aliis traditi doctoribus proficiunt: quod sint vt corporum, ita & ingeniorum cognationes, ac dissidia. Idem.

Quemadmodum adamas aduersus omnia inuictus, hircino sanguine eoque calido ac recenti maceratus, malleo frangitur: Ita quædam ingenia nulla vi peruincas, blanditia emollienda sunt. Idem.

Vt inter tot hominum millia nullæ facies sunt per omnia similes, nec vllæ voces: ita suum cuique ingenium est, suus cuique mos. Idem.

Ingenium magni magna etiam tena sunt viria.

Si qua terra referta sit saltibus, se-

ris & herbis syluestribus, multo que limo, protinus displicet imperito colono: at peritus agricola ex ipsis coniecit foli molliciem ac feracitatem, tantoque impensius dat operam, ut eam repurget; sic magnis ingeniis magna vitia solent innasci, quæ non conuenit statim tollere, sed potius mederi: expectanda ætas, donec ad frugem bonam reducat. Plur.

Vt terra quò melior est natura, hos magis corrumpitur, si negligatur: ita ingenia, nisi rectè excolantur, quo sunt feliciora, hoc pluribus vitis obducunt. Plur.

Ignorantia & inscitia.

Vt morbus non celandus est, sed in publicum efferendus, quo sanari possit, ut dixit Heraclitus: sic inscitia non est tegenda. Plur.

Sicuti vinum alios hebetiores reddit, alios acutiores, alios elingues facit, alios loquaculos pro corporum habitu: ita eadem stultitia & ignorantia veri quosdam incitat ad studium pecuniæ, quosdam ad voluptates. Aristot.

Ingratitudo.

* Vt aues quæ laceratione corporum aluntur lapsa morbo corpora & casura è proximo speculantur: ita ingratus imminet morti, & circa cadauera votat. Seneca libro 4. de benef.

* Quomodo malè filia consulis, qui illam contumelioso & sæpè repudiato collocavit: quomodo malus paterfamilias habebitur, qui negotiorum gestorum damnato patrimonio sui coram mandauit: quomodo dementissimè testabitur, qui tutorem filio reliquerit pupillarum spoliatores: sic pessimè beneficia dare diceret quicumque ingratos eligit, in quos peritura conferat. Idem, eod. lib.

* Quomodo fenerator quosdam debiores non appellat, quos scit decessisse, & in quorum pudorem ni-

hil superest, nisi quod pereat: sic ego quosdam ingratos palam ac pertinaciter præteribo, nec ab ullo beneficium repetam, nisi à quo non ablaturus ero, sed recepturus. Idem lib. 5. de benef.

Vt hedera adhaerens arborum ramis, ope aliena in altum erigitur: Sic obscuri consuetudine potentium crescunt, deinde præfocant eos, à quibus sunt euecti in altum. Plur.

Siphnius lapis oleo excalcatus durefcit, alioqui mollissimus: ita quosdam benefactis reddas deteriores. Plin.

Inhumanitas.

Vt impendio malignus fit, qui fontem scitentem obtegat, aut solem obradiantem prohibeat, aut lumen recuset de suo lumine accendere, aut viam monstrare grauetur: ita vehementer fit inhumanus, qui prodesse nolit citra vllum suum incommodum. Eras.

Angues in Syria erga indigenas venenum non habent, nec eos petunt, exteros cum cruciatu exanimant: ita insulares in suos satis humani, in alienigenas immitissimi. Idem.

Inimicitia.

Vt priscis satis erat si à feris non læderentur, posteriores etiam in suum commodum vertere cœperunt, pelibus vestiri, carnibus vesci, felle mederi: sic nobis agendum est, ut ab inimicis non solum non lædamur, verum etiam adiuuemur. Plur.

Vt cupimus cloacas quàm longissimè ab ædibus nostris abesse: ita inimicos vitiorum purgamenta reiciere profuerit. Plur.

Vt Onemademus noluit omnes tolli, qui diuersarum fuissent partium, ne sublatis inimicis omnibus, cum amicis, inquit, incipiamus digladiari: ita consumptis in hostes huiusmodi affectibus, magis comes sumus erga amicos. Plur.

Vt agricolæ iuxta allia & cæpas, serunt rosas, quòd quicquid est in illis

is molesti odoris, in hæc transeat: sic inimicus, si quid est in nobis mali animi, id totum in se recipiens, ac consumens reddit nos amicis iucundiores Plut.

Vt vultures ad extincta corpora odore feruntur, sana non sentiunt: sic inimicus, si quid deliqueris, statim olfacit, atque eò confestim accurrit, ad rectè facta stupidus. Plin. l. 10. c. 6 & Plut.

Vt bestis semper imminens muris, in causa est, vt vigilet, ac sobria sit iuitas: sic inimicus obseruans quid agas, facit, vt nihil agas, dieæve teme. Plut.

Dionysiaci sæpè negligentè inter canunt in theatris, verùm cum ceratur, tum multò diligentius agunt omnia: sic accuratius gerit rem, qui vitam suã aduersario obseruari. Plut.

Inter Agathallos & Acanthilides ues tantum est odium, vt si sanguis primum immisceatur, continuò separent ferulum & dissiliant: sic inter atriticos & piebem, etiam si quando pro rerum usu coniunguntur, durat tamen vsque odium naturale. Plutarch.

Vt lapis è Scyro fluctuat integer, dit comminutus: sic res discordiã effum eunt, & concordia sustinentur. Plin. l. 36. c. 17.

Lynceus per quercum videt, inimicus etiam per famulũ, per amicum respicit quid agas. Plut.

Apes fucus ad opus & fœtum calore confouendum vtuntur, vbi cœerint mella maturefcere, tum excellunt ac trucidant: Ita ab inimicis quoque sumendum, si quo pacto per occasionem prodesse possint. Erasus.

Iniuria.

* Quemadmodum domini crudelis tota ciuitate commonstrantur, uisique & detestabiles sunt: ita reum infamia & iniuria latius patet, que odium seculis traditur. Senec.

* Vt tela à duro resiliunt, cum dolore cedentis solida feriuntur: ita nullum magnum animum iniuria ad sensum sui adducit, fragilior eo quod petit. Idem.

* Vt intentam manum deiicere aliquis casus potest, & emissa tela declinare: ita iniurias qualescunque potest aliqua res depellere, & in medio intercipere. Idem.

Quædam remedia tristiora sunt ipso morbo, vt satis sit oppetere mortem, quàm his aucupari salutem, velut sugere sanguinem è vulnere recenti gladiatorum morientium: Ita quandoque satius est ferre iniuriam, quàm maiore incommodo vlcisci, ferre pacem etiam si parum commodam aut æquam, quàm bellum cum immensis malis suscipere. Erasmus.

Innocentia.

* Vt ignis in aquam coniectus continuò restinguitur & refrigeratur, sic falsum crimen in purissimam & castissimam vitam collatum statim concidit & extinguitur. Cic. pro Roscio.

Vt nepenthes herba ab Homero prædicata, addita poculis omnem conuiuij tristitiam discutit: ita bona mens insita nobis, omnem vitæ solitudinem abolet.

Inscitia.

Vt Panthera bene olet, sed non nisi bestiis, quas ad se trahit, hominibus non itè: ita iocus bonis ingeniis grauis est, stupidis & bardis quouis aromate gratior. Plin. l. 8. c. 17.

Vt Tygrides, si quis tympanis circumsonet, in rabiem agi dicuntur, a deo vt seipsum denique discerpant: ita quosdam offendit quod aliis reddat animũ, puta Musica, Eloquentia, &c. Plut.

Vt falicis semen ante maturitatẽ abiectum non solum ipsum nihil gignit, verumetiam fœminis sterilitatis est medicamentum, hoc est, effi-

cit vt non concipiant : ita sermones istorum qui prius docent quàm verè sapiant, non solùm ipsos non reddunt non meliores, verùm etiam auditores suos inficiunt & reddunt indociles. Plin. l. 16. c. 27.

Nullum est animal, quod impensius amet suos fectus, quàm asinus, & simia: ita indocti suas commentatiuiculas præter alios amplectuntur. Plin. lib. 18. cap. 43. & cap. 54. eodem libro.

Vt scarabei, ac vultures offenduntur vnguentis, & Scytha iurauit se malle equum hinnientē audire quàm citharædum canentem: ita non omnibus placent omnia. Plinius libro cap. 33.

Fraxinum campestem in tantum horrent serpentes, vt nec matutinas nec vespertinas illius vmbas quamuis longissimas, vnquam attingant: & si gyro frondibus huius arboris claudatur ignis, & serpens, citius in ignē fugiat serpens, quàm in fraxinum: Ita nihil conuenit vitiiis & studio sapientię, sub cuius vmbra quisquis se continuerit, tutus erit ab huius vitæ venenis. Plinius libro decimosexto, cap. 14.

Vt in magicis artibus vulgus hoc magis admiratur, quò minus percipit rationem, cur illa aut illa tam absurda præscribantur: Ita quidam magis admiranter stylum, aut carmen, quod non intelligunt.

Vide Ignorantia.

Insolentia.

Sicuti vina, & poma subacerva vultu, emitescunt, dulcescuntque: sic ætatis insolentia longo rerum vsu mitigatur. Erasmi.

Vt quæ conspecta in aquis forma sua aguntur in rabiem auctore Columella: ita quidam nimium admirantes sua, ad insaniam vsque redduntur insolentes. Idem.

Insultatio.

Vt terra quò melior est natura, hoc magis corrumpitur, si negligat-

tur: ita ingenia nisi ritè excolantur, quo sunt felicitiora, hoc pluribus vitiiis obducuntur. Plut.

Est terra quædam asperior, duriorque, quæ tamen culta protinus ferax reddatur: sic ingenia duriora natura, institutione mansuescunt. Plur.

Vt curruū rotæ vi inflexæ, nunquàm ad pristinam reëitudinem queunt reuocari, itidem histrionum baculi: ita quædam ingenia sic consuetudine & institutione deprauantur, vt corrigi non queant. Plut.

Vide Educatio.

Intellectus.

* Vt in sicibus musicorum aures vel minima sentiunt: sic nos magna sæpè intelligimus ex paruis. Cic. l. 1. Offic.

† Latet mens oppressa somno, tanquam ignis obducto cinere sopitus, quem si paululum commoueris, rursus ardescit, & quasi euigilat. Latan. de opif. Dei cap. 18.

Temperantia.

* Quemadmodum temperantia sedat omnes appetitiones, & efficit vt hæ rationi rectæ pareant, conseruatque considerata iudicia mentis: sic huic inimica intemperantia omnem animi statum inflamat, conturbat, incitat. Cic. l. 4. Tuscul. quæst.

Inuidia.

Non quæuis arbor patitur complectentem se vitem, sed quædam præfocant eam, & extinguunt: Ita ambitiosi quidam iuuenes ob inuidiam premunt, ne quando emergant. Plut.

Vt ij quos dolentes sopor occuparit, tristia somniant: Ita qui inuidia superstitione, auaritia laborant. Plutarch.

Vt stultus qui aduersis ventis & vndis nauigat, orra tràquillitate portum petit: sic qui tum negotium relinquit, cum diu iam cum inuidia luctatus, deinceps citra inuidiam viuere possit. Plut.

Qui diuersam ingrediuntur viam non possunt sibi mutuò prodesse: au-

qui diuersa vitæ ratione vtuntur, adi-
munt inuidiam, ac magis sibi inuicè
sunt auxilio. Plut.

Subduc materiam, extinguetur ig-
nis: subduc occasionem, cõquiescet
odium, siue inuidia.

Quemadmodum in OEconomicis,
inquit Xenophon, suum habent lo-
cum vasa sacris parata, suum quæ cõ-
nis, alibi quæ agriculturæ, seorsum
quæ bello: ita quisque inueniet in a-
nimo suo mala ab inuidia profecta, à
zelotypia, ab ignauia, ab avaritia.
Plut.

Vt ciuiles seditiones rectius in ho-
stes transferimus: sic rectius inuide-
nus alienis, quàm fratribus, etiamsi
sit optimum omnino non inuidere.
Plut.

Canis ignotos allatrat, erga notos
mitior, secundum Heraclitum: sic
inuidia nouos homines, & nuper eue-
ctos potissimum infestat, in notos iã
mitior. Plut.

Vt inueterata consuetudo etiam si
lædat, tamen haud facillè propelli-
tur: ita similtas inuidiam, zelotypia
mali memoriam in animo relinquit.
Plut.

* Vt ferrum ærugine consumitur:
sic inuidi suo pte ingenio. Plut.

Vt est regio quæ careat venenis,
veluti Crera: ita non est respublica
aut aula quæ careat inuidia. Eras.

Vt impendio malignus sit, qui fon-
tem scarentè obtegat, aut Solem ob-
radiantem prohibeat, aut lumen re-
cuset de suo lumine accèdere, aut viã
nonstrare grauetur: ita vehemen-
ter fit inhumanus, qui prodesse nolit
iura illi suum incommodum. Idem.

Vt feris bellū est cum iis, quæ iis-
dem aluntur, cum cæteris pacè agat:
sic inuidia & æmulatio inter eiusdem
artis professores. Nam pugili cum
iurefore conuenit. Plut.

Vti Sol, si imminet homini ver-
ici, aut prorsum tollit vmbra, aut
minimum reddit: sic ingens gloria
extinguit inuidiam. Plut.

Creta nullum habet venenū, præ-
ter phalangium, id est aranci genus:
ita non est monasterium tam sanctū,
quod immune sit ab obrectationis &
inuidentiæ malo. Eras.

*Inuidia felicitatis & virtu-
tis comes.*

Vbi nullum lumen, ibi nullā um-
bra: ita vbi nulla felicitas, ibi nulla
inuidia. Plut.

Qui inuidet amicorum felicitati,
nolunt eos prorsus subuerti, sed ta-
men grauantur illorum excellentia:
vt qui vicini domum nolint omnino
demoliri, sed satis habent si detra-
hatur quod obscurat proximas. Pla-
tarch.

Flammam primū emicantē mul-
tus comitatur fumus: qui quidem eua-
nescit, iam inualecente & explican-
te se flamma: Sic res egregias aggre-
dientem initio multa premit inuidia,
donec aucta gloria inuidia fumum
discutiat: nam fumus gloriæ est.
Plut.

Vt qui cursu certant, non discre-
ciantur, cum vident coronas athleta-
rum, sed suis oblectantur: Ita te nõ
oportet aliena felicitate discreciari,
sed tua gaudere sorte. Plut.

Vt non est corydalis absque crista:
ita non est ingenium absque inuidia
ianata. Plut.

Malus consiliarius omnia deprau-
at assidens: sic inuidia nulla magis
damnat, quàm quæ sunt optimè di-
cta. Plut.

Licet inuenire regionem, vbi ve-
nena non sint, quemadmodum affir-
mant de Creta: At non licet inuenire
republicam, quæ non alat inuidiã,
contemptionemque. Plut.

Vt quidam alienas picturas, statuas
poëmata diligenter aspiciunt ac sin-
gula excutiunt per otium, sua negle-
cti habent: sic multi alienas fortu-
nas magis admirantur, suas oderunt.
Plut.

Vt vincti beatos iudicant solutos,
soluti liberos, liberi ciues, hi rursus

diuites, hi satrapas, satrapæ reges, reges deos, tonare propemodum ac fulgurare cupientes: sic qui semper expendit, quanto sit aliis inferior, nunquam sua contentus est sorte. Plutarchus.

Vt non inuidetur his qui domum aut agrum magno emerunt, sed quibus gratis contigit: ira nemo his inuidet, qui gloriam magno sibi pararunt, sed quibus fortunæ fauore contigit. Plut.

*Quemadmodū iter facientes per Solem necessariō comitatur umbra: sic quoque incedentibus per gloriam comes est inuidia. Plut.

Vt cantharides maximè lato tritico innascuntur, & rosis florentibus: sic inuidia maximè comitatur eos, qui virtute florent. Plut. & Plin. l. br. 11. c. 35.

Sunt qui aspectu effascinant hominem: ita inuidus oculus perniciem adfert rebus lætis. Nec satis tutus regū oculus, si quid habeas egregiè pulchrum. Plinius libro septimo, capite 2.

Herbam Canariam canis ita mandit, ut homo non cernat nisi depastā, & percussus à serpente, aliam quandam petit, sed eam non decerpit insperante homine: ita quidam disciplinas à se repertas celant, ne profint & aliis. Plinius libro 25. capite 6. & 7.

Qui effascinant in oculis geminam habere pupilā dicuntur: Ita qui videntur inuia alienæ felicitatis, non eā intuētur oculo simplici, sed quicquid vident sinistrè interpretantur.

Ioci & sales.

Rhinoceros cornu gerit in naribus: ita quorundam sales dentati sunt & aculeati. Plin. libro 8. capite 20. & 25.

Sicuti sal modicè cibus aspersus cōdit, & gratiam saporis addit: ita si paulum antiquitatis, aut ioci admiscueris, oratio fiet venustior, si plus salis, nihil insauius. Eras.

Hystrix non iaculatur spinas suas, nisi cum prouocatur aut vrgetur: at scurra in quemuis sua dicta conicit. Plin. libro 8. capite 20. & lib. eod. cap. 35.

Ira vel iracundia.

† Vt subtractione lignorum ignis extinguitur: ita cedente eo, in quem quis irascitur, temperat iracundiæ. Cys ill. Alexandr. libro 1. in 10.

* Vt fumus mordicans oculos non videre permittit quæ pedibus adiacent: sic iracundia oboriens rationem obscurat, & quod bonum habitura mens fuerat à ratione, eo non finit ipsam iracundia sine labore potiri, ac molestia. Aristot.

Ignis faciliè accenditur in paleis & pili. leporinis, sed idem mox extinguitur, si nihil addas: sic iræ amantium aut nuper conjugatorum, si nemo se admiscuerit. Plut.

Quemadmodum qui expectant obfidem, colligunt ac deponunt pecuniam, atque omnia parant sub hostium aduentum: ita aduersus absurdum iracundiæ præceptis philosophi municiendus & instruendus est animus. Plut.

Vt in tumulto non audimus quid nobis dicatur: ita irati non admittimus alienum consilium, nisi ratio loquatur intus, quæ tumultum animi compefcit. Plut.

Vt munita tyrannis ab alienis tolli non potest, à familiaribus potest: ita coneratus animus ex se præbet, quo soluatur ira. Plut.

Vt ferrum tenue & infirmū si de nouo sedatur, faciliè frangitur: sic animus sepe commotus ira qualibet de causa commouetur. Plut.

Vt non magno negotio flamma extinguitur, in pilis leporinis, aut scyris, aut stipulis accendi cœpta, at non item si solida corripuerit: sic ira primum gliscens faciliè vel ioco, vel risu compefcitur, cum videmus fuman-

tem adhuc: quod processerit, vix vltimo negotio possit extinguere. Idem.

Vt nauæ præsentientes tempestatem, an horis firmat naues: Ita priusquam ingruat tempestat iracundiæ, ratione firmandus est animus, & in diuersum nitendum. Idem.

* Non ideo vitia in usum recipienda sunt, quia aliquando aliquid boni effecerunt: nam & febres quædam genera valetudinis leuant, nec ideo non ex toto illis caruisse melius est. Abominandum remediij genus est, san tamen debere morbo. Simili modo iram tiam si aliquando vt venenum, & præcipitatio, & naufragium, ex inopinato profuit, non ideo salutaris iudicanda est: sæpe enim saluti fuere pestifera, Senec. l. i. de ira.

* Vt exulcerata & ægra corpora, quæ ad tactus lenissimos gemunt: ita et muliebri maxime & puerile vitium est. Idem, eod. lib.

* Vt furentium certa indicia sunt, iracundæ & minax vultus, tristis frons, orua facies, citatus gradus, inquietæ manus, color versus, crebra & vehementius acta suspiria: ita irascentium idem signa sunt. Flagrant & micant oculi, multus ore toto rabor, æstuante ab imis præcondiis sanguine, labia quatiuntur, dentes commouuntur, horrent ac subrigantur capilli, spiritus coactus, ac stridens, articulorum seipso torquentium, sonus gemitus mugitusque, & parum exanatis vocibus sermo præruptus, & implosæ sæpius manus, & pulsata manus pedibus, & totum concitum corpus, magnasque iræ minas agens: hæc ad visu & horrenda facies deprauantium se atque intumescantium. Idem, eod. lib.

* Vt in corporum cura, alia de tuenda valetudine, alia de restituenda accepta sunt: ita aliter iram debet repellere, aliter compescere vt incipiamus. Idem l. 2. de ira.

Quemadmodum adu. pestilentiam non potest firmitas corporis & dili-

gens valetudinis cura, promiscue enim imbecilla robustaque inuadit: ita ab ira tam inquietis moribus periculum est, quam compositis & remisissis: quibus eo turpior ac periculosior est quo plus in illis mutat. Idem libro 3. de ira.

Amor leuatur cantu, corollis, osculis: at ira, si indulgeas, exasperatur. Plut.

Vt prima tyrannidis solutio est, si reclametur, si non pareatur: sic iræ statim est reclamandum. Plut.

Vt iuxta sententiam Hippocratis morbus est periculosissimus, in quo ægrotus subinde mutat oris habitum, ac sui dissimillimus redditur: ira nullus est animi morbus iræ periculosior: quæ vultum, vocem, incessum sic immutat, vt idem alius esse videatur. Plut.

Lotis adducunt speculum: Id multo magis adhibendum irato. Plut.

Mare commotum cum algæ & spumam eiecat, purgari dicitur, etiam si litus contaminat: at qui commotus ira, verba effundit amara, contumeliosa, primum inquinant ipsum à quo dicuntur, & famæ labem aspergunt. Plut.

Vt in febre, sic & in ira linguam habere leuem ac teneram, bonæ spei signum est. Idem.

In febre linguæ scabrities ac sordes, signum est mali, non causa, in ira linguæ durities, malorum maximum est causa, Idem.

Vt tumor potissimum accidit ex plaga carnis: sic molles & imbecilles animi maxime intumescunt ira, vt mulierum ac senum. Plut.

Barbari quidam ferrum inficiunt veneno, vt bis noxium sit: sic quidam dictis instigant commotos. Plut.

Vt nutrices pueris dicunt, ne plora & accipies: Ita dicendum animo commoto, ne clama, ne festina, ac melius quæ vis conseq. eris. Idem.

Nauis deserta recipit gubernatorem, si quis velit in portum reducere.

re:at animus ira parcitus non admittit gubernatricem rationem aliunde, nisi intus ratio clauum arripiat. Idem.

Vt canes, si iram effuderint in lapidem, aut saxum, mitiores sunt erga homines: sic qui bilem in alienos euomuerit, placidior est erga suos. Plut.

Pigri remiges sereno cælo desident in portu, deinde coguntur flantibus ventis nauigare cum periculo: sic qui non punit, cum est animo sedato, cogitur aliquando vel iratus punire. Idem.

Vt adamas si frangi cõtingat mal leis, in minutissimas disiluit crustas, adeo vt vix oculis cerni queant: ita arctissima necessitudo, si quando contingat dirimi, in summam vertitur simultatem, & ex arctissimis fœderibus, si semel rumpantur, maxima nascuntur dissidia. Aut supra modum incandescit semel victa lenitas. Idem.

Vt primis nunciis non statim creditur, quemadmodum Phocion Atheniensis, nunciata Alexandri morte: si hodie, inquit, mortuus est, & cras & perendie mortuus erit: ita non statim iræ fidendum dicenti, ille mihi fecit iniuriam, sed proferenda fides in dies aliquot. Idem.

Vt per nebulam corpora: sic per iracundiam res maiores videntur. Idem.

Non vtimur aqua turbata, nisi si constiterit: multò minus vtendum est animo commoto, priusquam ad se redierit, ita Socrates. Idem.

* Quales sunt hostium vel ferarum cæde madentium aut ad cædem euntium aspectus, qualia poëta inferna monstra finxere, succincta serpentibus & igneo flatu, quales ad bella excitanda discordiamque in populos diuidendam pacemque lacerandam deterrimæ inferni exeunt furiz: talem nobis iram figuremus, igne lumina ardentia, sibilo mugitum

que & gemitu & stridore, & si quibus inuisior vox est, perstreptentem, tela manu vtraque quatientem, neque illi tegere se cura est: toruam, cruentamque & cicatricosam, & verberibus suis liuidam, incesu vafano effusam, multa caligine incurfantem, vastantem, fugantemque, & ocium odio laborantem, sui maxime: si aliter nocere non possit, terras, maria, cœlum, rucere cupientem, infestam pariter inuisamque. Senec. lib. 2. de ira.

* Cætera vitia impellunt animos, ira præcipitat. Cæteris etiam si resistere contra affectus suos, non licet, at certè affectibus ipsis licet stare: hæc non secus quàm fulmina procellæque, & si qua alia irrationabilia sint, quia non eunt, sed cadunt, vim suam magis ac magis tendit. Idem lib. 3. de ira.

* Pars superior mundi & ordinatior, & propinqua sideribus, nec in nubem cogitur, nec in tempestatem impellitur, nec versatur in turbem, omni tumultu caret: inferiora fulminantur. Eodem modo sublimis animus, quietus semper & in tranquilla statione collocatus, intra se premens quibus ira contrahitur, modestus & venerabilis est, & dispositus: quorum nihil inuenies in irato. Idem, eod. lib.

Si pueris vnum lusum auferas, reliquis omnibus obiectis plorant: sic quidam si quid obtigerit dispendii, protinus irati, reliqua omnia comoda sibi reddunt iniucunda. Plutarch.

Vt medicus curans eos qui dentibus cruciantur, non tam contristatur aliorum malis quàm sua bona valetudine gaudet, sed placidus eis apparet: sic qui cupit alienæ mederi iracundiæ, non debet ipse simul commoueri, sed placidè tractare animi ægrotum. Idem.

Vt assidua tussi concutitur & satur corpus, atque exulceratur: ita crebrè

crebra ira animum exulcerat. Idem.

Vt luxus reprehenditur è cantu tibicinæ, è coronis præiectis, ac similibus iudiciis: ita iracundiam intelliges è feruorum vultibus iniustis. Idem.

Vt puer se vulnerat ob imperitiam, dum alium ferro quærit lædere: ita iracundia sibi nocet sæpenumero, cum aliis nocere studet. Idem.

Qui se vnâ cum ipsis ædibus incendunt, omnia intustumultu complēt, vt nec videre possint, nec dispicere quid sit vtile: sic ira commotus animus. Plut.

Vt equis non in ipso cursu frænum iniicimus, sed ante cursum: sic qui propensi sunt ad iram aut libidinem, antè rationibus ac monitis refrænandi sunt, priusquàm in periculum venturum sint. Idem.

* Immodica ira gignit insaniam. Hoc quàm verû sit, necesse est scias, cum habueris seruum, & inimicum. In omnes personas hic exardescit affectus: tam ex amore nascitur, quàm ex odio, non minus inter seria quàm inter lusus & iocos. Nec interest ex quàm magna causa nascatur, sed in qualem perueniat animum. Sic ignis non refert quàm magnus, sed in quocidat. Nam etiam maximum solida non receperunt, rursus arida & corripit facilia scintillam quoque foment vsque in incendium. Senec. e. iust. 76.

Iteratio.

Ter nouenis crabronum icibus interfici hominem existimant: ita offensa tametsi per se non capitalis, tamen sapius iterata capitalem parit inimicitiam. Eras.

Iudex.

Vt diameter siue dimetiens, sic ab angulo ad angulum mediam figurâ liuidit, vt vtrinq; spatium relinquat equale: ita iudex in neutram partem lebet esse propensior. Eras.

Vt qui acrius cupiunt perspicere, alterum ocludunt oculum: ita iu-

dex rectius intelligit iustum; si noli personam respectu deuocetur. Idem.

Vt sol non alius est pauperi, alius diuiti, sed omnibus communis: ita iudex personam spectare non debet, sed rem. Idem.

Iudicium.

* Vt pictores & ij qui signa fabricantur, veri etiam poëtarum, suum quisque opus à vulgo considerari vult, vt si quid reprehensum sit à pluribus, id corrigatur: hique secum, & cum alius, quid in eo peccatum sit exquirunt: sic aliorum iudicio multa nobis & facienda, & mutanda & corrigenda sunt. Cicero lib. i. Offic.

Vt Hierophantæ, quatenus licet aperiant mysteria: sic de rebus arduis cautim, & circumspèctè iudicandum. Plur.

In aquam demissa quædam, cum sint rectissima, speciem euri præfractique visentibus reddunt: ita sè de rebus perperam iudicamus, nostrum est vitium, non rerum. Senec.

Vt Timantes qui Iphigeniam pinxit, cæterorum affectus expressit, Agamemnonis autem vultum vel obtexit: ita quædam melius reliquitur suo cuique iudicio æstimanda, quàm verbis explicantur. Eras.

Iudicium peruersum.

Vt pueri quidam admirantur ac felices iudicant nebulones miseros, cum in scena saltant, aureis induti: sic stulti felices existimant diuitiis onustos Plut.

Scarabæi fugiunt vnguenta, delectantur fœtoribus, sic nonnullis pessima pro optimis placent. Plut.

Quæ admodum de Carthaginensibus dictum est, quod ad testa picæ, ad vina calce vterentur: ita quidam præposterè rebus vtuntur, amicis asperi, supplices inimicis Carthaginenses picæ linebant parietes, cum vasa picari solent, & multa calce condiebant, author. Eras.

Sicuti pyramis, quam Rhodops

meretricula Æsopi cōserua construxit, pecunia corporis quęstu collecta, maiori miraculo famaque fuit, quàm cęterę regum pyramides : ita vehementius miramur, si quid rectę faciūt, à quib. tale nihil expectabatur: veluti si quis Hollandum videat peritum equitem, aut frugalem Anglū, aut theologum eloquentem. Idem.

In pantheris, quod speciosissimum esse oportuit, id celandum est, vt placeat, reliquo corpore maculis picturato : Ita in quibusdam omnia placeant, pręter vitam quod est totius negotij caput. Idem.

Iuuentus & iuuenta.

Post hyemen denuò recurrit ver: At post senectam nulla recurrit iuuenta. Eras.

Nouella vitis copiosius gignit vinum, sed vetustior melius: Ita plura loquūtur iuuenes, sed vtiliora senes. Idem.

Perſica ob id ipsum pluri veniebant, quòd non durarent, nisi in triduum: Ita audius rapiendum quod cito pręteruolat, vt iuuenta. Idem.

Vt gypsum aut argilla, dum est vda, in quamuis imaginem facillē sequitur fingentis manum: Ita rudes animi ad omnem disciplinam sunt idonei. Idem.

L

L A B O R.

VT plures sunt qui lauare velint, quàm qui velint inungi: ita ad magis ardua, magisque præclara pauciores confluunt. Plut.

Cum nauta videt imminere tempestatem, primùm quidem deos inuocat, vt incolumi liceat in portum appellere, mox cōtrahit vela, atque omnia nihilo secus parat, quibus est opus. Ita nos debemus auxilio diuino fidere, sed sic, vt nostram quoque industriam adhibeamus. Plut.

Arator ab Hesiodo iubetur diis sa-

crificare, deinde aggredi: & milę primùm inuocat opem diuinam, deinde armatur. Plut.

Nautę à nauigandi labore turpiter conferunt se ad voluptates, rursum à voluptatibus ad nauigationē redeunt: Ita quidam à deliciis ad labores, à laboribus ad delicias summa vitę inconstantia sese vertunt. Plutarch.

Vt Echinus semper in spinis ingreditur, quòd spinas secum circumferat: Ita quibusdam in omni negotio acerbitas est, propterea quòd animo secum adferant asperitatem, etiam si res ipsa nihil habeat incommodi. Plin. l. 9. c. 31. & l. 8. c. 37.

Athletę abstinent à laboribus necessariis, vt in nō necessariis valeant: nobis contrā faciendum Plut.

Vt ferrum crebris immersionibus consumitur: Ita corpus crebris permutationibus vitiat, hoc est, si nūc immodicis laboribus intendatur, nūc voluptatibus liqueſcat, ac molliatur. Plutarch.

Vt rosa, flos vnus omnium longē gratissimus, de spinis nascitur: sic è tristibus & asperis laboribus fructus capitur iucundissimus. Plutarch.

Vt quosdam vxor magno ambitu ducta torquet: Ita quidam magnis laboribus accersunt magno futura malo. Senec.

Vt herba moly difficilē quidē efoditur, sed ad remedia pręter cęteras efficax est: Ita quę præclara sunt, non contingunt nisi magno negotio Plin.

Vt natura gemmas altissimē recōdidit, vilia passim obuia sunt. Ita quę sunt optima, paucissimis nota sunt, nec nisi summo studio eruūtur. Plin.

Vt quę præclara sunt vix multo cultu proueniunt, contrā cępe, allium, & quędam huiusmodi vilia, etiam repōsita aut suspēsa, proferunt sese: Ita quę sunt egregia non nisi multo contingunt labore: quę mala, passim obuia sunt. Eras.

Labes

Labor immodicus.

Plantæ mediocri aqua aluntur, immodica suffocantur: sic animus moderatis laboribus adiuuatur, immoderatis obruitur. Plut.

Lusciniis tantum est canendi studium, ut certantes emoriantur, spiritum citius deficiente quam cantu: Ita nonnulli literarum immodico amore valetudinem extinguunt, & dum in nonnullo vici nolunt eruditione, pereunt in ipso conatu. Plin. libr. 10. cap. 29.

Laboris fructus.

Vt asparagus spinosus dulcissimum est fructum: ita ex duris initiis magna voluptas nascitur. Plur.

Stultè reges Aegyptiorum operam opuli ac pecunias in subtruendis pyramidibus consumebant, quæ nihil habebant præter stultam & otiosam stentationem, eum idem in rebus stilibus fieri poterit: ita quidam laborant in difficillimis, cæterum infrugiferis, hoc ipsum præclarum existimantes, quod in laborioso negotio versantur. Eras.

Largitio.

Qui plebem lautis epulis & largitionibus regunt, similes sunt iis qui bruta animalia pascunt aut venantur. Plut.

Laud.

Vt qui malignè dant aliis, videntur ipsi parom habere: ita qui parcè malignè laudant alios, videntur huc suas esurire ac sitite laudes. Plut.

Qui pecuniam dat, quantum immitit aliis, tantum sibi detrahit: at non idem fit in laude, & tamèn hoc iuginantur maligni quidam, parvas impatièntes laudes quam pecuniam. Plutarchi.

Qui castam ac philosophicam orationem meretriciis ac sophisticis laudibus prosequuntur: perinde faciuntque ij, qui athletam liliis aut rosis coronant, non lauro aut oleastro. Plutarchi.

Nutrices vagientibus pueris rursum apponunt papillam: sic discipulus offensus correptione, rursum est laude subleuandus, ne deficiat. Plut.

Si ager laudando redderetur fertilior, non minus laudandus esset, quam arandus, aut stercoRANDUS: sic amicus si redditur laude melior, expedit aliquando laudare: sin minus, quorsum pertinet inutilis palpatione. Plutarchi.

Vt qui venantur, facilius fallunt feras, si aliud agentes, hoc est iter facientes, aut agricolantes, id faciunt. Ita maximè laudat adulator, cum non apparet eum laudare. Plut.

Non oportet titillare, qui naturæ proclives sunt ad risum: ita non oportet laudare, qui gloriæ suapte sponte sunt appetentiores. Plut.

Ferrum prius calore solutum ac mollium, postea frigida durescit ac solidatur aqua: sic amicus prius laude delinitus, mox bibere admonebitur. Plutarchi.

Vt bonus medicus mauult morbo mederi somno ciboque, quam scammonio, aut castorio: sic amicus, pater, præceptor, magis studet laudè corrigere, quam obiurgatione si liceat. Plutarchi.

Qui vincit in certaminibus præconem adhibet, quo victor pronuntietur: Multò magis verà virtus alieno debet ore laudari, non suo. Plutarchi.

Vt non quæuis coronâ quemuis decet victorem: ita non quæuis laus aut quæuis honos quemcunque hominem. Plut.

Pauo non explicat pennas nisi laudatus: ita quidam putant se non habere quod habent, nisi sint qui mirentur. Plin. lib. 10. c. 20.

Sicut vehementius titillat tactus, & iucundius mouet fructus alienus quam noster: ita iucundius est laudari ab his qui nobis nulla cognatione, aut familiaritate coniuncti sunt. Erasim.

Laus à semetipso profecta.

Qui obseruant, ne molesti sint lipipientibus, vmbra aliquam admiscunt lumini: sic quidam laudibus suis aliquid errorum aut vituperationis aspergunt, vt inuidiam effugiant. Plut.

Quidam fame coacti, cum deest, quod edant, suis ipsorum artibus turpiter vescuntur: sic quidam sibi gloriæ, cum deest qui laudet, ipsi laudant seipos non sine dedecore. Plutarch.

Quemadmodum iubemur aut omnino cauere locum pestilentem, aut si in eo sis, circumspicere agere. sic aut omnino vitandum ne laudes teipsum, aut id cautim & circumspicere agendum. Plut.

Gallus victor illico cantu superiorem sese testatur: Ita quidam sua facinora iactant ipsi, & suarum laudum ridiculi sunt tibi cines, Plin. l. 8. c. 33.

Leſtio.

Vt in obsoniis non solum sequimur voluptatem, sed etiam salubritatem: sic in audiendis & legendis authoribus. Plutarch.

Vt in alienis oculis nosmetipsos conspiciamus: sic in aliena dictione quid nos deceat aut dedecor, contemplandum est. Plutarch.

Ager nimium stercoreatus adurit, non stercoreatus alget: Ita moderata lectione vegetandum erit ingenium: nam lectione saginatur animus non aliter quam aruum stercore. Plin. l. 18. cap. 23.

Sicuti utilius est crebro stercoreari agrum quam multum: Ita plus habet fructus assidua lectio quam auida. Plin. ibid. in fine.

Vt aromatum, florum, similitumque odor gratior sentitur è longinquo quam ex proximis (offendunt enim nonnunquam naribus admota quæ procul delectabant:) Ita sunt quæ si leniter attingas, placeant: si excusias accuratius, & propius inspicias, gratiam amittunt: quod genus sunt

poëtarum fabulæ, aut gentilium historiz. Eras.

Serius eduntur, quæ diutius victura sunt: Ita diu premendum opus quod semper legi velis. Idem.

Leſtionis delectus.

Quemadmodum Vlyſſes auribus cera obturatis Sirenium periculum præternauigauit: ita nos si quid incidit blandè scèdum in authoribus præteruehi oportebit. Plut.

Vt in rosas legendis sentes vitamus: Ita quatum vtiliter sumptum est accipientes, reliqua quæ nocere possunt declinabimus. Bas. de leg. Gent. lib.

Vt bonaso conua oneri sunt tantum, nulli autem vsui, adè sunt in se reflexa: Ita sophistæ dialecticæ habent, sed qua neminem retinere possint, adè est inuenta. Plin. libro 8. cap. 15.

Vt apes non quiduis ex omnibus colligunt, sed aliunde Metys, aliunde Pissoceron, aliunde Propolin, aliunde Rhithæen, aliunde sobolem, aliunde mel: Ita non omnia petenda ex eodem authore, sed ex vnoquoque sumendum, quod habet vtilissimum. Ex poëtis & oratoribus verborum splendor. E dialecticis argutia differendi. E philosophis cognitio naturæ. E theologis, præcepta viuendi. Plin. l. 11. c. 7.

Vt apes ex amarissimis floribus & asperrimis spinis, mel suauissimum ac lenissimum colligunt: sic ex turpibus ac sceleratis fabulis, vtrūque decerni potest aliquid utilitatis. Plut.

Quidam Amethystum adhibent in computationibus aduersus ebrietatem: multò magis in audiendis poëti præcepta sunt adhibenda, ne quid inficiat animum. Plin. l. 37. c. 9.

Vt apicula per omnia circumuolans, id quod est vtile, domum adducit: Ita studiosus ex vnoquoque, quod ad mores confert, excerpit. Plin. lib. 21. cap. 21.

Nemo tam insanus, vt vel è Nero

nis capidine, quam Plinius trecentis sestertiis aestimat, venenum bibere malit, quam è Samio vasculo vinum innoxium: Ita qui sapit, malit salubria præcepta viuendi qualicumque sermone proposita, quam pestiferas opinionones ab eloquentissimo scriptore haurire. Eras.

Vt his gemmis summum est pretium, quæ non modò varietate colorum delectant oculos, & nares odore, verùm etiam ad remedia sunt efficaces: Sic his libris summum est pretium, qui non solùm habent orationis illecebras, verùm & salubribus præceptis nos liberant animi vitiis. Idem.

Medici vetant yti halicaccabo, quanquam dentibus firmandis prodest si eius succo colluantur: propterea quod periculùm est, ne si diutius id fiat delirationem gignat, & plus afferat incommodi, quam commodi: ita non est vtendum his literis, quæ sic linguam expoliunt, vt mores inficiant, aut conuenit sequi, quæ sic augent rem, vt famam lædant. Idem.

A floribus marcidis apes abstinēt: ita non attingendus liber, qui putidas habet sententias. Aut nihil attingendum quod non sit elegans & succulentum. Idem.

Vt qui vino cæcutiunt, aut alioqui laborant oculi, plures se videre credunt, cum vnã videant: Ita qui ob imperitiã verum non perspiciunt in authoribus, multas ac varias inducunt sententias: vnde illud apud urismalẽ consultos, vel dic, toties repetitur. Idem.

Vt tutissimum est, in trifolio cupare, quòd in hac herba negent terentem aspici: Ita in his versandum libris, in quibus nulla venena timentur. Idem.

Lectionis multifarie vsus.

Quemadmodum Medici pharmacum ad vnicum morbum repertum ad omnes similes ac finitimos acco-

modant: Ita conuenit authorum dicta ad varios vsus accommodare. Plut.

Non quemadmodum omnia religiosè metuemus, ac reueremur in sacris: Ita oportet in authoribus omnia venerari, sed audacter adhibito iudicio probare quædam, quædam improbare. Plut.

*Vt cum in sole ambulamus, etiam si aliam ob causam ambulemus, sic natura tamen vt coloremur: sic cum doctorum libros studiosius legimus, sentimus orationem nostram illorum cantu quasi colorari. Cicero, libro 2. de Orat.

Apes è variis variis colligunt succos, sed eos suo spiritu mutant ac digerunt, alioqui non facturæ mel: sic euoluendi sunt authores omnes, sed quod legeris in tuos vsus transformandum. Senec.

Non est admirationi vna arbor, vbi sylua tota in altum surrexit: sic nõ animaduertitur vna sententia, cum passim omnia referta sunt sententiis, sed si rarò incidat. Senec.

Vt è diuersis numeris constat vnus, summam illorum in se complectens: sic è diuersis constat eruditio, iam tua, non aliorum. Senec.

Vt inter salutare herbas nascuntur & venena: Ita ex authoribus, quæ rectè dixerim, sunt excerpta. Eras.

Vt iis qui cæcutientibus sunt oculis, quiuis locus obscurus est, propterea quòd caliginem secum in oculis circumferunt: Ita parum eruditus, omnis liber, ac stylus difficilis est & obscurus. Idem.

Lenitas.

Quemadmodum adamas aduersus omnia inuictus, hircino sanguine eoque calido ac recenti maceratus, malleo frangitur: Ita quædam ingenia nulla vi peruincas, blanditia emollienda sunt. Eras.

Vt Euripus in Eubœa septies in die defluit, ac toties refluit mira celeritate. At idem tribus diebus vnoquoque mense stat immòtus, septima, octaua,

nonaque Luna: Ita quidam inæquales sibi aut nimium præcipientes sunt, aut nimium lentis, in vtraque parte plus satis vehementes. Idem.

Lex.

Regula primum recta sit oportet, deinde quæ applicentur, corrigat: Ita princeps, primum ipse vitis careat necesse est, deinde alius leges præscribat. Plut.

* Vt ex medicina nihil oportet putare proficisci, nisi quod ad corporis utilitatem spectat, quoniam eius causa est instituta: sic à legibus nihil conuenit arbitrari, nisi quod Reipublicæ conducat, proficisci, quoniam eius causa sunt comparatæ. Cicer. libro 1. de inuent.

* Vt corpora nostra sine mente: sic ciuitas sine lege, suis partibus & neruis, ac sanguine & membris, vti non potest. Cic. pro Cluent.

* Vt in morbis non sunt tentanda remedia noua si veteribus malo succurri possit: sic non sunt condendæ nouæ leges, si veteres ministrant aliquid, quo malis Reipubl. medearis, Erasim.

Vt efficacissima remedia nata sunt ex morbis pessimis: Ita bonæ leges ex malis prognatæ sunt moribus. Eras.

Liberalitas.

Vt vasa paria, quorum alterum plenum sit, alterum inane, pulsata concentu faciunt *drā nooō*: Ita bene conuenit inter diuitem benignū, & pauperem indignum. Eras.

Libertas.

Ignauis canes apud mensam audet, in venatu minimè: sic ingenerosum est, cum sol rursus liberè loqui non audeas, inter pocula id facere. Plutarchus.

Libido fada.

* Vt quidam morbo aliquo & sensus stupore suauitatem cibi non sentiunt: sic libidinosi verè voluptatis & laudis gustum non sentiunt. Cic.

* Vt turpes sunt, qui se efferunt legentia tunc cum fruuntur Veneris vo-

luptatibus: sic flagitiosi qui eas inflammato animo concupiscunt. Cic. li. 4. quaest. Tuscul.

Panthera sic avida est excrementorum hominis: vt si in vase suspendatur altius, quàm vt possit attingere, enecet sese defatigati porrectu corporis: Ita nonnullis quod est sæditissimum, id dulcissimum est. Plut. 1. 8. c. 17. & c. 17 & eod. l.

Minor visus est in radicibus herbarum salubrium, cum semen maturet: Ita deterior sit ingenij naturæque vis, quoties liberis gignendis datur opera Eras.

Ligentia.

Qui dimissi à pædagogis, suo relinquuntur arbitrio, non abiiciunt imperium, sed mutant principem: nam pro pædago iam rationi parent. Plut.

Vt qui è vinculis emittuntur, licentiùs vagantur, quàm ij qui nunquam fuerunt in vinculis: sic pueritia cum à præceptoris gubernatione soluitur. Plin.

Libri.

Sicut in vnguentis & vinis: Ita & in libris pretium addit antiquitas. Eras.

Vt qui decretum inferunt ad populum, adscribunt, *bona fortuna*, ne nihil de suo videantur addidisse: Ita quidam alienis libris nugas ascribunt, quæ nihil ad rem pertinent, Plutarch.

Librorum delectio.

Vt qui sapiunt non statim è quouis bibunt fonte, propterea quòd alij saltem adferunt, alij perniciem, nonnulli fauorem: Ita non est turum quèuis librum euoluere, quòd ex aliis haurias affectum animi, bonum, ex aliis libidinem, aut ambitionis insaniam trahas. Eras.

Vt illud opus est laudatissimum, in quo simul & ars commendat materiam, & materia vicissim artè: ita liber est optimus, in quo & argumenti utilitas commendat eloquentiam, & authoris facundia commendat argumentum. Idem.

Lingua.

Vt rupes obiiicitur flumini, ne se effundat: Ita ratio linguarum obiiicienda, ne temerè disfluat. Eras.

Vt noctuæ aues inauspicatæ noctu gementes (nam hæc illis vox est) mortaliū inuident quieti: Ita virulenta lingua semper aliquid spargit quo concordiam hominum disturbet. Plin. l. 11. c. 25. *Vide loquacitas.*

† Si dolij os apertum manet, culices ingrediuntur & vinum corrumpunt. Idem accidit in multiloquio, facietis & vanis sermonibus.

Litera humaniores.

Cùm ad omnia aduolent apes, tamen nullis nocent floribus: Ita virtus & literæ sic ab aliis sumuntur, vt nihilo deterior sit is, qui communicauit. Eras.

Crocodilus inuictum alioqui & perniciosum animal, tamen Tentyras adeò metuit, vt ad vocem etiã expauescat: Ita tyranni cùm omnes contemnant, tamen eruditorum literas timent. Plut. l. 8. c. 25.

Lū.

Vt non solùm stultum est, verùm etiam periculosum euocare fulmina: Ita dementia est reges ad se accersere, qui non nisi magno nostro malo prouocantur. Eras.

Literarum amor.

Vt elephanti cùm nare nõ possint, tamen annibus impensè delectantur, circæque illos vagari gaudet: Ita quidam cùm literas nesciant, tamen inter eruditos versari gaudent. Plutar. l. 8. c. 5.

Literarum odium.

Quemadmodum gemma Chalyzias, etiamsi in ignem coniciatur, tamen natiuum frigus suum retinet: ita quidam sic frigent ad literas ac virtutem, vt nullis exemplis aut hortatibus inflammari possint. Eras.

Loquacitas & garrulitas.

Qui aliis interrogatis, ipsi præripiunt responsonem: perinde faciunt ac si quem ab alio volentem oscula-

ri, priores occupent. Plut.

Vt vbi dolet, ibi manum habemus: ita si quid delectat, ibi linguam habemus: id est, libenter eius rei facimus mentionem. Plut.

Vascula inania maximè tinniunt: ita quibus minimum inest mentis, hæ sunt loquacissimi. Plut.

Aliunt semen, quod statim effunditur, inutile esse ad genituram: Ita sermo garrulorum ad nihil conducit. Plut.

Non vt nauem arreptam fluctibus, anchora licet sistere: Ita verbum è portu velut in altum emissum. Plutarchus.

Erat porticus in Olympia, quam septiuocam vocant, quòd pro vna voce multas redderet: Ita locutuleij quidam, vel vno prouocati verbo sermonem immensum referunt. Plutar. Plin. l. 36. c. 15.

Vt triticum inclusum in vase, mœsura auctum inuenitur, sed vitiatum: sic garrulus accepto sermoni semper addit, & maiorem eum reddit, sed fide iam carentem Plut.

Vt pars corporis vitiatæ, attrahit etiam à vicinis vitiosos humores: sic garruli lingua semper ardens, & inflammata secretorum aliquid vndique colligit ad sese. Plut.

Vt puer glaciem nec retinere potest, nec vult amittere: ita garrulus nec tacere potest, quod accepit, nec potest obliuisci. Plut.

Iaculos & vipersas proprij rumpunt fœtus: sic garrulus vel cum sua perniciæ promit arcana. Plut.

Vt procliuè non est auem è manu amissam recipere aut cohibere: ita nec dictum semel ab ore profectum, propterea quòd ab aliis volat ad alios. Plut.

In Asphaltite Iudææ lacu, item in Arethusa Armeniæ maioris nihil mergi potest: Ita quidam quicquid commiseris, in propatulo gerunt, neque quicquam celare possunt. Plin. l. 2. c. 103.

Vt qui per spinosa ingrediuntur loca suspensis pedibus eant necesse est: Ita de rebus frivolis aut molestis loquenti breuiter est transiendum ad vber ora gravioraque. Senec.

Muta cicada pro miraculo est, quod ipsum genus sit garrulum: sunt autem huiusmodi in agro Ægeino: sic magis admiramur constantiam & silentium in femina, quod ipsum genus mutabile sit & loquax. Plin. li. II. c. 27.

Infantes qui celerius loquuntur, tardius ingredi incipiunt: ita qui ad dicendum promptior est, ad rem gerendam minus est paratus. Eras.

Vt vitrum, quia pellucidum, nihil celat: ita quidam nihil tegere, nihil dissimulare norunt: quicquid in animo est, id omnibus protinus est palam. Idem.

Lucrum.

Qui tigridis catulos rapuit, bene secum agi putat, si vel vnum infrequenti matri aufera impune. Ita qui alienam inuasit possessionem, etiam si cogatur reddere, iocrum tamen facit, si vel portionem aliquam retineat. Eras.

In Labyrintho properantes ipsa implicat velocitas: sic qui vitæ commodis student, magis inuoluuntur incommodis. Senec.

Alutarium piscem semper sequitur piscis nomine fargus, qui illo cænum fodiente excitatum deuorat pabulum: ita sunt qui se misceant aliorum negotiis, vt eis laborantibus, fructum ipsi præripiant. Eras.

Luſus.

Auari cum multa congerant, non fruuntur præsentibus, sublata deplorant: sic qui lugent extinctos, viuis non fruuntur. Plut.

Vt suis cuique arborei fructus: ita lucus non est alius fructus quam lacrymaz. Plut.

Vt semel admissum intrò hospite, non facile expellas: ita luctum rece-

ptum tua sponte non possis, cum velis depellere. Plut.

Qui lippiunt aut alioqui laborant oculis, non sinunt alios admoliri manum: at qui lugent, quibusuis sese tractandos exhibent, vt malum, quo laborant, exacerbetur. Plut.

Vt mæstis conducit, si se ad lucem conferant à tenebris: Ita lugentibus si à tristibus cogitationem ad læta transferant. Plut.

Luxu & luxuria.

Qui tibi duntaxat causa ad conuiuium accedunt, quasi vas adducunt implendum.

Vt polyphi non extendunt sua flagella, nisi ad esculenta: sic quidam omnem felicitatem cibo, potuque metiuntur. Plut.

Vt sciebat mulieres abortum prouocant vt rursus impleantur ac voluptentur: Ita quidam in hoc ipsum corpus euacuant pharmacis & clysteribus, vt denuò liceat ingurgitare. Plut.

Qui à præscripta vitæ ratione tantulum quidem audent discedere, ij ostrei, vel stipitis potius vitam viuunt. Plut.

Vt ferrum crebris immersionibus consumitur: Ita corpus crebris permutationibus vitatur, hoc est, si nunc immodicis laboribus intendatur, nunc voluptatibus liquefiat ac molliatur. Plut.

Nautæ à nauigandi labore turpiter conferunt se ad voluptates, rursus à voluptatibus ad nauigationem redeunt: ita quidam à deliciis ad labores, à laboribus ad delicias summæ vitæ inconstantia sese vertunt. Plut.

Vt mathematici centro ac spatio: Ita quidam omnem voluptatem ventre circumscribunt. Plut.

Vt nautæ nimium onerantes nauem, deinde in exhaurienda sentina laborant: Ita qui corpus onerant cibis, ac deinde clysteribus inaniunt. Plut.

Vt

Vt qui sacram pecuniam vertunt in usus belli, voluptatem transferunt ad necessitatem: Ita qui ad usum edunt ac bibunt. Plut.

Quidam fastiditis propriis vxoribus, & formosis, & amantibus, cum scorto mercede coeunt, gloriæ causa magis, quàm voluptatis: Ita quosdam cibi delectant vel ob idipsam, quòd rari sint, ac magno empti. Plutarchus.

Vt axillarum titillatio risum gignit, sed insuauem, & spasmo similem: Ita voluptates iniucundæ, quas corpus ab animo extimulatum non sponte capit. Plut.

Abominamur fœminas vtentes veneficiis in nos: & amplectimur ciborum artifices. Plut.

Olim in Capitolio vbi certabant quadrigæ Latinis feriis, victor absinthium bibebat: Ita salubria magis quærenda sunt, quàm iucunda. Eras.

Vt ager ferax, sed quem oporteat multo impendio colere, non multum iuuat colonum: sic homo quæstuosus, sed idem sumptuosus, haud multum reponit heredi profuturum. Idem.

M

MAGISTRATUS.

VT qui præternauigatis Syrtibus iuxta portum frangit nauem, nihil magni fecit: Ita qui vno, atque altero magistratu rectè gesto, in summo naufragium facit. Plut.

Medici morbos quos non possunt prorsus tollere ad summa corporis in apertum euocant: sic magistratus si clam ciuitatis vitium mederi non potest, vt quàm minimè medicis ac pharmacis, hoc est, suppliciiis egeat. Plut.

Histrionum sic affectus ac mores addet fabulæ de suo, vt præscriptum tamè & nummos non præcreas: Ita qui

magistratum gerit, sic administret, vt præscriptum regis non exeat. Plutarch.

Vt non queas cognoscere vas integrum sit, necne, nisi liquorem infuderis: sic nec hominè, nisi imperium commiseris. Plut.

Arbores inuidæ, vetullæque subnascentes arbusculas umbra sua premunt, nec sinunt efflorescere: Non sic faciendum senioribus magistratibus: sed inuitandi potius, & adiuuandi iuuenes. Plut.

Qui in eadem vehuntur naui, & in iisdem militant tentoriis, sese mutuo ferant oportet: sic qui versantur in republica.

Alexander Bucephalo iam senem non utebatur, nisi dum ad hostem ventum esset, vt integer ad pugnam veniret: Ita senum magistratum vtendam opera, vt eis adimatur quantum potest laboris, ac ad necessitatem vsus illorum reseruetur, Plutarchus.

Vt qui primò musicen discunt, citharas aliquot perdunt & obterunt: Ita magno Reipub. malo administrat magistratum, qui rudis accedit & imperitus. Eras.

† Quæmadmodum mare natura sua innoxium est rectè vtentibus, & firmum: si verò violenti flatus in illud irruerint, tale redditur vtentibus, quales sunt venti, à quibus circumquaque impellitur: Ita & multitudo talis reddetur vtentibus, quales habet duces & consiliarios. Polyb. li. ii. hist.

† Sicut Medicus languentis utilitatis, non suæ: & gubernator eorum quos vehit, consulere debet: Sic Rex eorum quibus imperat Patritius Senen. li. 2.

Vt magis est probanda medicina quæ vitiosas corporis partes sanat, quàm quæ exurit: Ita melior est magistratus, qui ciues improbos corrigit, quàm qui tollit è medio. Idem.

Vt pulegium ipso brumæ die floret, cum marcent omnia : Ita rebus pessimè vexatis regnant mali : quorum in pace nullus est respectus. Plin. l. 18. c. 25. & l. 2. c. 24.

Vt cibi potus, cælique nouitas offendit etiam si mutes in paria, aut in aliquanto meliora : Ita præstat ferre principem, aut magistratus pristinos, quàm novos adsciscere, quòd omnis rerù nouatio non careat perturbatione. Eras.

Magistratus electio.

Vt mulieres laborantes citta, aut stomacho naueantes, malos quosdã cibos ingerunt, ac paulò post reuomunt: sic populus per stultitiam, aut inopiam meliorem, quosuis etiam creat magistratus, ac eosdem paulò post abiicit. Plut.

Maledicentia.

Vt amici detestantur saxum aut canè incurrètem, qui eos dirimar: sic execrari deberent homines caninos, qui maledicentia sua dirimant necessitudinem, mutuamque beneuolentiam. Plut.

Sicuti caprea & coturnices venenis saginantur : Ita quidam aluntur maledictis & obreccationibus. Eras.

Scorpius venenum in cauda gerit, & obliquè ferit : Ita quidam in fine virus effundunt suum, & dissimulanter lædunt. Plin. li. 10. c. 79.

Febricitantibus amara videntur omnia, at vbi conspexerimus alios eadem non fastidentes, iam non cibum, sed nos ipsos incipimus accusare. sic desinemus incusare negotia, si viderimus alios eadem hilariter ac lubenter obeuntes. Plut.

Vt arandi cutis ferro impenetrabilis : ita quosdam nihil queas dictis lædere. Eras.

Hystrix non iaculatur spinas suas, nisi cum prouocatur, aut vrgetur : At scurra in quemuis sua dicta torquet. Idem.

Vt noctuæ aues inauspicatæ noctu

gementes (nã hæc illis vox est) mortalium inuident quieti ; ita virulenta lingua semper aliquid spargit, quo concordiam hominum disturbet. Plin. l. 11. c. 25.

Vt muti quidam canes plus mordent quàm latrant, sunt enim & huiusmodi, quos aliquot ipse vidi : Ita quidam prius lædunt, quàm expostulant. Eras.

Bonafus animal, quoniam cornibus inutiliter implexis non potest lædere, fugiens firmum reddit, cuius contactus insequètes vt ignis aliquis comburit: ita nonnulli quoniam coram non audent congregari, à tergo sparsis probis contaminant hominem. Plin. li. 8. c. 15.

Vt culices ad dulcia non aduolant, sed acria petunt : Ita quædam maledicis, & infestiuis sermonibus vehementius delectantur. Plin. libro 10. cap. 72. Aristo. libr. 9. cap. 35. de natura animal. *Vide conuictum & Obstrepsio.*

Malitia & improbitas.

Vt optimom vinum si in vâs fornidum & impurum infusum sit, perdit gratiam: Ita bona sententia, si à malo viro proficiscatur, aut si doctrina in malum virum inciderit. Plutarchus.

Vt vxor mala foris ob pudorem est modestior, domi sui similis est: sic malitia apud alios premit sese, in somnis aperit. Nam tum incestat matrem, aut sororem, aut veneno collit amicum. Plut.

Quemadmodum à feris exorsi, dicimus & homines iugulare: Sic assueti inimicis malefacere (quod iustum existimatur) nisi cauemus, discimus paulatim & erga quosuis eadem facere. Plut.

Diogenes videns adolescentulum quendam in popina, ei pudore intrò fugièti, Quò interius, inquit, fugeris, hoc magis eris in popina : Ita vitiofi quò magis abdunt sese intra seipos, hoc magis sunt id quod sunt. Foræ

prodeant oportet, si cupiunt effugere seipſos. Plur.

Vt qui egent, hoc magis ac moleſtius egent, quò magis diſſimulant egeſtatem: ſic qui vitioſi ſunt, ac diſſimulant ob ſuſtum & arrogantiam, peiores ſunt. Plur.

Vt qui laborant non affectant haberi vicerofſi, ſed magis fugiunt eſſe quàm videri. Ita nõ eſt affectandum, vt videaris malus, ſed magis abominandum, ne ſis talis, quàm ne videaris. Plur.

Vt femina bona, ſi in ſolum bonum inciderint, ſimilia origini proueniunt. eadem humus ſterilis ac paluſtris necat: ſic philoſophiæ præcepta, ſi in bonum aut prauũ animũ inciderint. Senec.

Tempeſtas minatur antequam ſurgat, crepant ædificia antequam corruant: prænunciatur fumus incendium: at ſubita eſt ex homine pernicietas, & eò diligentius tegitur, quò propius accedit. Senec.

Illud venenũ quod ſerpentes ſine ſua pernicie continent, in alienam effundunt: at malitia maximam ſui veneni partem bibit ipſa. Senec.

Serpens etiam peſtifera dum frigore torpet, tutè tractatur, nõ quò deſit venenum, ſed quò non poſſit explicare ſic quibuſdam ad eximiam malitiam vires deſunt, non animus. Senec.

Tradunt in Albania naſci homines glauca oculorum acie, qui noſtuarum ritu, plus noctu quàm interdiu cernant: Ita quidam plus ſapiunt in rebus facinoroſis, quàm in bonis ac præclaris, aut in ſordidis potius, quàm in egregiis. Plin. li. 7. cap. 2.

Vt apis miſſo aculeo, iam nec nocere poſteſt ex armata, nec prodeſſe ad mellificium: Ita mortales qui nocere norunt, iidem norunt prodeſſe. Eraſ.

Vt vinum dilutius magis prouocat vomitũ, quàm vel aqua ſimplex,

vel vinum merum: Ita intolerabilior eſt nequitia pietatis ſimulatione cõdita, quàm ſimplex & aperta malitia. Idem.

Vultureſ vnguentorum odore fugantur, ad cadauera aduolant: Ita quidam à rebus honeſtiſ abhorrent, ad fœda rapiuntur. Idem.

Vt Pyrites gemma non aperit vim igneam, niſi atteras: tum enim digitos adurit: Ita quorundam malitiam non ſentias, niſi cum illis conſuetudinem aut commercium habueris, aut non ſentias philoſophiæ vim, niſi exercueris: Ita ſummo attritu vim attrahendi & odorem producit. Idem.

Delphini tràquillo mari laſciuentes, ſtarum qua veniunt parte denunciant: Ita cum exultant improbi tolerantque ſefe, rerum humanarum tepeſtatem inſtare ſignificant. Plin. li. 18. cap. 35.

Ineuitabile malum eſſet aſpis, niſi natura hebetes addidiſſet oculos: ita quidam eſſent peſtilentiſſimi, ſi prauæ cupiditati accederet & ingenij vis, vt rationem quoque nocendi poſſint excogitare. Plin. lib. 8. c. 23.

Vt baſiliſcus ſibilo fugat omnes ſerpentes: Ita quidam adeò ſunt peſtilentes, vt alij ad illos collati, boni videantur, atque vltro cedant. Plin. li. 2. c. 21.

Vt qui hircofi ſunt, grauius olent cum ſe vnguentis obleuerint: Ita fœdior eſt nequitia fama, ſi eam doctrinae celebritas reddit magis conſpicuam, latiùſque traducat in hominũ fabulas. Eraſ.

Vt Mithridati quotidie ſumẽti venenum, conſuetudine factum eſt innoxium: Ita mala, quibus aſſueueris, non offendunt. Idem.

Spõgiis adeò tenues ſunt ſenſuum notæ, vt multi dubitarent animalia ſint, necne: Ita quorundam iſ cultus eſt, iſ ſermo, ea vita, vt dubites Chriſtiani ſint, an ethnici. Idem.

Salamandræ tantus est rigor, vt ignem contactum non aliter quàm glacies extinguat: ita quidam citius hominem ad torporem adduxerint, quàm ipsi ad honesta inflammentur. Plin. l. 10. c. 67.

Porphyrus serpens venenum habet, sed quoniam edentulus est, sibi habet: ita quidam malè cogitant, sed quod desit facultas, nemini nocent. *Vide Improbitas, & Vitium.*

Mariti officium.

Imperium viri in vxorem nõ erit, cuiusmodi est domini in rem possessam: sed cuiusmodi est animi in corpus. Plut.

Vt qui non ferunt vxores secum edere, aut bibere, docent eas ingurgitare, maritis absentibus: ita qui non cõmunicant, lusus, & iocos cum vxore, faciunt vt alibi quærât, insciis viris. Plut.

Vt rex musicæ studiosus complures reddit musicos, literarum studiosus doctos, aleator aleatores, rapax rapaces: ita vir comptus similem efficit vxorem, voluptarius incontinentem, castus & sobrius castam & sobriam. Plut.

Vt sinistrarum partium ictus redundant in dextras: ita virum oportet vxoris incommodis commodisq; commoueri, & contrà. Plut.

Mediocritas.

Navis in fluuio magna, in mari parua est: sic mediocres alibi, alibi videtur insignes. Senec.

Sicuti quasdam arbores fecunditas & luxuries enecat: ita quosdam perdit immodicus rerum successus. Eras.

Nilus famem adfert Ægyptiis, si vel parum exundarit, hoc est minus 12. cubitis, vel plus satis hoc est vltra 18. Ita obstat ad bonam mentem fortuna vel nimium secunda, vel nimium maligna, hinc egestate vexans, illic de licis auocans ab honesto. Plin. lib. 18. cap. 18.

Vt nihil minus expedit, quàm a-

grum optimè colere: ita sæpenumerò inutilissimum est minus esse in negotio diligentem. Plinius libro 18. capite 6.

Apodes auiculæ, aut pendent volatu, aut iacent, propterea quòd pedibus careant: Ita quidam in vtrâq; partem minus vehementes, aut nimium tumultuantur negotiis, aut toti torpent ocio, nil medium est. Plin. lib. 10. cap. 39.

Lusciniis tantum est canendi studium, vt certantes emoriantur, spiritu citius deficiente quàm cantu: ita nonnulli literarum immodico amore valetudinem extinguunt, & dum à nullo vinci volunt eruditione, percüt in ipso conatu. Plinius libro decimo, cap. 29.

Vino modico nerui & oculi iuuantur, eodem copiosiore læduntur: Sic literis modicè gustatis adiuuatur vita, eadem læditur, si quis immodicè incumbat. Eras.

Hædera pota neruis nocet, eadem foris adhibita prodest: Sic Philosophiam si penitus imbibas, nocet ad pietatem: si leuiter & veluti foris admoueas, prodest ad eruditionem. Plin. lib. 24. c. 10.

Sicuti sal modicè cibus aspersus cõdit, & gratiã saporis addit: ita si paululum antiquitatis aut ioci admiscueris, oratio fiet venustior: si plus satis, nihil insuauius. Eras.

Gallus Phrygiæ fluuius si modicè bibas, medetur corporis malis, si immodicè, lymphatum animum agit: ita si Philosophiæ literas modicè attingas, profunt: sin totum tẽ illius addixeris studio, sanitatem mentis auferunt, & inanis gloriæ furore quodam præcipitem agunt. Plin. lib. 31. cap. 2.

Notatus Protogenes, alioqui summus in pictura artifex, quòd nesciret manum tollere de tabula: ita quidam scriptores immodica diligentia peccant, quibus nihil vnquam satis emendatum videtur. Plin. l. 35. c. 10.

Vitis nisi subinde amputetur ipsa sua fecunditate & gracilefcit & perit: ita cohibendum est immoderatū studium felicibus ingeniis, ne parū moderato labore consumantur. Eras- mus.

Memoria.

Vt libri, quos non euoluas situ, co- harescunt: ita memoria euanescit, ni- si subinde renoues. Senec.

Memoria similis reti, quod maiora continet: minuta transmittit. E- rasmus.

Sicuti picis mirum est studium imi tandi verba hominis, adeo vt in co- natu nonnunquam emoriantur: ita nonnullis dulce ediscere preculas & psalmos, eosq. subinde sonare, cum non intelligant Eras.

Lupis quos ceruarios vocant etiā in fame surrepit obliuio cibi, si mo- dō respexerint, ac protinus alium querunt: ita nonnullis mox excidit, quod modō instituerant narrare, si interiectis verbis aliquor animum il- lorum aliō deuocaris. Idem.

Mendacium.

Quemadmodum aranæ ex se telas texunt: ita quidam ex seipsis commi- niscuntur fabulas ac mendacia, cum nihil subfit veri. Plut.

Mens.

Vt Deus quo nihil est melius, mini- mē apparet: ita quod est in homine optimum, nempe mens bona, maxi- mē latet. Eras.

† Quemadmodum oculus alia qui- dem videt, seipsum autem videre ne- quit: Sic mens intelligit alia: seip- sam autem non comprehendit. Philo- soph. lib. 1. Allegor. legis.

† Mundus cuncta complectens, rectorque vniuersi Deus, in exte- riora quidem tendit, sed tamen in totū vndique in se redit: Idē nostra mens faciat, cum sequuta sensus suos per il- los se ad externa porrexerit, & illorū, & sui potens sit, & deuinciat summū bonum. Senec. lib. de beata vita, ca- pit. 8.

Mercitrix.

Quemadmodum echeneis siue re- mora piscis perpusillus (est autē ma- gnæ limaci similis) quamuis magnā nauim velis ac remis incitatum subi- tō sistit: ita scortulum aliquoties ada- matum ingentes animi ad honesta impetus retinet alligatque. Eras.

Metu.

* Vt innocens non is dicitur qui nō nocet leuiter, sed qui nihil nocet: sic sine metu is habendus est, non qui praua metuit, sed qui omnino metu vacat. Cicero libro 5. Tusculanar. quæstion.

* Omnium animos mala aliena ac repentina sollicitant, quemadmodum etiam inanis fundæ sonus territat: ita nos non ad icum tantum exagi- tamur, sed ad crepitum. Seneca, e- pist. 75.

Vt corpus non est capax volupta- tum, nisi bene temperatum: ita ani- mus non capit veram voluptatem, ni- si liber metu ac cæteris affectibus. Plut.

Vt flamma excitata vento, maior est ac vehementior, sed parum dura- bilis ac constans: Sic vehemens cupi- ditas ob metum adiunctum, incertam habet voluptatem. Plut.

Mina.

Sicut aliquando tonat sine fulge- tris, idque tonitru terrorem habet: periculo vacat: ita quorundam minæ terrent, non nocent. Eras.

Monachus.

Si fuco alas ademeris, & in aluē reicias, is cæteris item fucis alas adi- mit: ita qui in monachorum tractū nascam, semel amiserint vitæ liberta- tem, alios quoque quos possunt, per- trahunt, ne melior sit aliorum condi- tio. Eras.

Monarcha.

Vt vnus Deus administrat vniuer- sa, sed qui sit optimus ac sapientissi- mus: ita monarcha res sit saluberrī- ma, si detur Deo similis. Eras.

Vt plures apparere soles prodigiū

est: Ita plures esse monarchas, aut imperatores. Idem.

Morbi.

*Vt maior est vis animi quam corporis: sic sunt grauiora ea quæ concipiuntur animo, quam illa quæ corpore. Cic. 2. Philipp.

*Quemadmodum oculus turbatus non est probè affectus ad suum munus fungendum, & reliquæ partes, reliquumque corpus cum à statu motum officio suo ac muneri deest: sic conturbatus animus non est aptus ad exequendum munus suum. Munus enim animi est, ratione vri. Cic. lib. 3. Tusc. quæst.

*Vt medici causa morbi inuenta curationem inuentam esse putant: sic nos ægritudinis causa reperta medendi facultatem reperiemus. Idem, eod. lib.

*Vt natura alius ad aliquem morbum procliuior: sic animus alius ad alia vitia propensior. Idem l. 4.

Vt medica terra diu retinet semina propter asperitatem, vt serò emergant: ita morborum, ac dolorum cause, in hominibus aliquoties diu latet, donec voluptas in febrem erumpat. Plut.

Flosculorum odores per se parum efficaces, admixti oleo maiorem vim habent: ita morborum cause si in corpus incidant, iam humoribus collectis abundant. Plut.

Qui malè affecto corpore, vitæ ratione morbum accerunt, ij quasi cænum commouent. Plut.

Vt nauæ nimium onerantes nauē, deinde in exhaurienda sentina laborant: ita qui corpus onerat cibus, ac deinde clysteribus inaniunt. Plut.

Qui corpus ægrè affectum ad balnea ac voluptates trahit: quasi putrē ac laceram nauem deducit in mare. Plut.

Si ebrij comedatores irrumpant in domum lectu fonestam, non solum nihil adferent hilaritatis, sed euiatum potius excitabunt: ita volupta-

tes in corpore ægro offendunt quoque Plut.

Vt nauæ sereno cælo nonnihil laxant vela: cum est suspicio tempestatum, contrahunt: ita corpore rectè affecto nonnihil permittendum: contra si quid timebitur morbi, cautiùs agendum. Plut.

Homines tantum pingues ac robusti durique similes sunt gymnasiarum columnis, vt dixit Arist. Plut.

Vt nauibus sentinæ plenæ onus detrahendum ita corporibus aggrauatis subducendus cibus ac potus. Plut.

Qui ita corpus exinaniunt pharmacis, vt peregrinis rebus expleant, ac magis noxius: perinde faciunt, ac si quis expulsus è ciuitate Græcis, inducat Persas aut Scythas Plut.

Magnus gubernator & scisso nauigat velo etsi exarmavit, tamen reliquias nauigij aptat ad cursum: sic in corpore parum felici ac deficiente, tamen fortis animus sui similis est. Senec.

*Confusis oculis profunt virentia, & quibusdam coleribus infirma acies acquiescit, quorundam splendore perstringitur: sic mentes ægras studia læta perculcent Senec.

*Vt vlcera ad leuem tactum, deinde etiam ad suspicionem tactus cõdolentur: ita animus affectus minimis offenditur, adeo vt quosdam salutatio, epistola, oratio & interrogatio ad litem euocent. Senec.

In nauibus sentinam trahit, vni aut alteri rimæ obstititur: sed vbi pluribus locis laxari cæperit, succurri non potest nauigio dehiscenti: ita in fenili corpore aliquatenus fulciri potest imbecillitas: verum vbi totum collabi cæperit, nihil agitur remedium. Sen.

Vt putri & ruinam minanti ædificio nõ adhibentur fulturæ, sed circumspicendū vt excas: ita defecto corpore demigrandum è vita. Senec.

Morbi corporis pulsu & colore depre-

deprehenduntur : eorumque aduentum calor & lassitudo prænuntiat: a nimi morbos plerique non intelligunt esse morbos. *Vide supra de animo.*

Mores.

Vt qui variis tempestatibus huc & illuc iactatus est, nec tamen peruenit, non multum nauigauit, sed multum iactatus est: sic qui diu vixit, nec proficit ad bonos mores, non diu vixit, sed diu fuit. Senec.

Vt apicula per omnia circumuolitans, id quod est utile, domum adducit: ita studiosus ex vnoquoque quod ad mores confert, excerpit. Plur.

Morum similitudo.

Vt succina paleas ad se trahunt, magnes ferrum, cheysocola aurum: ita quisque asciscit sibi suis aptum moribus. Eras̃m.

Morum diuersitas & dissimilitudo.

Vt tigrides circumstreptentibus tympanis aguntur in rabiem: ita quæ bonas mentes compefcunt, feras & agrestes irritant & efferant Plin.

Bion, inquit, quemadmodum quicquid paxillo appenderis, id accipit sustinetque: ita quibusdam quicquid suaferis, admittunt, quicquid imposueris, ferunt. Plin.

Vt inter tot hominum millia nullæ facies sunt per omnia similes, nec vllæ voces: ita suum cuique ingenium est, suus cuique mos. Eras̃m.

Ferula solis asinis gratissimum est pabalum, cæteris animantibus præsentaneum venenum: ita sæpè quod alios offendit, aliis voluptati est. Plin. lib. 24. c. 1.

Vt rem eandem diuersa specula variè reddunt, pro forma speculorum diuersa: sic idem factum, diuersi variè interpretantur pro animorum varietate: quod huic magnum est, illi paruum: quod huic pulchrum, illi foedum erit. Eras̃m.

Sicuti lusciosi nõ cernunt nisi pro-

ximè admota, contra senes non nisi longiusculè disita: ita quidam diuerso laborant morbo. Nam hic negligit amicorũ res, neq. curat, nisi quod propriè ad suum pertinet negotium, contra alij suarum rerum negligentes in alienistantum sapiunt. Idem.

Atunt ignè Chimæræ montis semper ardentis, aqua accendi, feno restinguita quosdam quò magis ores, minus commoueat, si dehorteris vltro volunt. Plin. l. 2. c. 106.

Vt gagates aqua infusa incenditur oleo restinguitur: ita quidam quo magis roges, magis frigescunt: si negligis, vltro capiunt: aut sunt quos officii alienes, neglectu prouocet ad amorem. Plutarchus libro 36. capite 19.

Apud Troglodytas lacus est, qui ter in die fit amarus aut salus, ac rursum dulcis, totiesque etiam nocte, vnde & insanus dictus: sic quidam inæquales, nunc asperi, nunc sunt blandi, aliquando profusi, mox sordidi, iam vehementer amant, iam supra modum oderunt.

Morum in melius mutatio.

Non vt Cæneus subito è muliere factus est vir optando tantum: sic repente ex improbo viro, probus euadit quispiam, vt qui cubitum abiicit stultus, surgat sapiens. Plur.

Vt aquæ salinæ, plauia incidente, dulciores sunt cæteris aquis: ita meliores solent esse, quos è diuersa vita mutauerit diuinæ gratiæ influxus, veluti Paulus. Eras̃m.

Sicut Aminea vina senio fiunt meliora: ita quidam in iuuenta solutiores aut asperiores, ætate & vsu rerum fiunt mitiores. Idem.

Morum mutatio in peius.

Est Indiæ gens dicta Pandorum, quæ in pueritia cano sit capillitio, in senectâ nigrescunt capilli: ita nonnulli primis annis sobrij ac modesti, grãdiores iam ad nugas & ineptissimas voluptates abiiciunt sese, & quasi puerascunt. Plur. l. 7. c. 2.

Hypanis fluvius, Scythicorum annuum princeps, per se purus & dulcis circa Callipodas Exampeo fonte amaro inficitur, atque ita dissimilis sui in mare cōditur, de quo quidem est illud Solini elogium: Qui in principiis eum norunt prædicant: qui in fine experti sunt, non iniuria execrantur: ita quidam initio blandi & amici, postea longè dissimiles sui reperiuntur.

Mors.

Vt nemo miratur liquefactū, quod potuit liquefcere, sectum quod erat sectile, exustum quod exustibile: ita mirandum non est mortuum esse qui erat mortalis Plut.

Quemadmodum mutuata pecunia æquo animo reddenda est: sic vitæ munus quod mutuo accipiemus à Deo, citra querimoniā est reponendum Plut.

Accensam lucernam nemo moleste fert, extinctam dolent omnes: ita nasci iucundum, mori inamabile. Plut.

* Quemadmodum clepsidra non extremum stillicidium exhaurit, sed quicquid ante effluxit: sic vltima hora qua esse desinimus, non sola mortem facit, sed sola consummat. Sen.

Vt qui se meminerunt inquilinos esse, & in conducto habitare, & modestiùs se gerunt, & minus grauatim exeunt: ita qui intelligunt domicilium corporis ad breue tempus à natura commodatum esse, & viuunt temperantiùs, & libentiùs moriuntur. Senec.

Supra modum deditus vino facem quoque exorbet: sic admodum vitæ auidus, qui ne extrema quidem senecta vult mori. Senec.

Vt felicior est, quem ventus acrior citò in portum pertulit, quàm quem venti segnes, & longa tranquillitas lentissimo tædio delassarent: ita fortunatior, quem festina rors statim his vitæ malis eximit. Senec.

Ignis qui valentem materiam occupauit, aqua, & interdum ruina extinguendus est: ille qui alimentis deficitur, sua sponte subsidit: sic facilis est mor senum. Senec.

Gladiator tota pugna timidissimus, cum moriendum est, fortiter aduersario iugulum præstat, & errantem gladium sibi attemperat: sic mors admota etiam imperitis animum dedit, vt præsentem fortiter ferant, qui cum procul abesses, formidabant. Senec.

Mulier.

Vt nemo sentit, qua parte stringat calceus, nisi qui indutus est: ita nemo nouit ingenium mulieris, nisi qui duxit vxorem. Plut.

Muta cicada & miraculo est, quòd ipsum genus sit garrulum: sunt autè huiusmodi in agro Rhegino: sic mulieris admiramur constantiam & silentium in scæmina, quòd ipsum genus mutabile sit & loquax. Plutar. lib. 11. cap. 27.

† Quid est speciosa mulier? sepulchrum dealbatum, nisi fuerit sobria, casta, pudica. Chryf. in Psal. 50.

† Quemadmodum, cui est impositum cataplasma, & cui inuncti sunt oculi vel ipso aspectu præbet morbi suspiciōe: Ita fuci tinctoræ, & colores illiti animam intrinsecus ægrota-re significant. Clemen. Alexan. lib. 2. Ped. c. 2.

Mundi contemptiu.

Vt mare grauida, minus laborat & in gestatione, & in partu: ita si rem honestissimam animo conceperimus minore negotio consequemur quàm stulta quædam oblectamenta. Et qui mundi præmia non sequuntur, minore dolore margaritum illud Euangelicum sibi parare poterint. Erasmus.

Munus.

Vt bilanx in eam vergit partem, vnde plus accipit: sic quidam nunc huic, nunc illi fauent qui plurimum det, non cuius causa sit optima. Eras.

Musica.

Musica.

Vt quidam magnetes ferrum attrahunt, ac theamedes qui in Æthiopia nascitur, ferrum abigit, respuitque: Ita est musices genus, quod sedet affectus: est, quod incitet. Erasim.

Natura peruersa & inconstans.

Vt camelopardalis siue nabis, collo refert equum, pedibus & cruribus bouem, capite camelum, maculis tigrim aut pardum: Ita quidam inæquales sibi varias hominum formas exprimunt: si cultum inspicias, sanctum aliquem existimes: si orationem audias, satrapam loqui putes: si vitam expendas, nebulonem inuenies: si scripta, bubulcum. Plin. lib. 8. c. 18.

N

NATURA.

Quemadmodum ex eodem luto licet fingere animantia, ac rursum confundere, atque continenter aliud ex alio facere: sic natura ex eadem materia genuit maiores nostros: his extinctis, nos deinde alios atque alios. Plut.

Qui de natura queritur, quod quædam genuerit homini noxia, dissimulatis tot bonis, perinde facit ac si quis Nilum calumniatur alioqui frugiferum Ægypto, quod crocodilum habeat, aut aspidem: nec postea velit frui prognatis frugibus, sed tantum queratur de venenis, quæ nutrit. Aut si quis in copiosa oratoris oratione, quæ multis exuberet virtutibus, de pauculis voculis temerè illapas cauiletur. Plut.

Bos ad aratrum adhibendus, equus ad currus, ad venatum canis, inquit Pindarus: sic quisque debet eam vitæ rationem capessere ad quam natura sit appositus. Plut.

Vt talpæ quod parum aut nihil cernant, liquida audiunt: Ita natura paria facit, dum quibus corporis formam negauit, his animi vigorem confert. Plut. l. 10. c. 69.

* Vt nauem & ædificium idem destruit facillimè qui construxit: sic hominem eadem optimè, quæ conglutinavit natura dissoluit. Cicer. in Catone maiore.

* Vt in ædificiis architecti auertunt ab oculis naribusque dominorum ea quæ profluentia necessario tetri essent aliquid habitura: sic natura res similes procul amandauit a sensibus. Cic. l. 2. de nat. deor.

Negotium.

Vt citius fatigatur, qui quàm longum sit iter nescit: Ita minore ratio rem gignit, cui negotij ratio, modusque præcognitus sit. Erasim.

Vt labyrinthos non oportet ingredi sine filo, quod securus possis redire: ita non est suscipiendum negotium, nisi prius perspecta ratione qua te possis inde rursus explicare. Idem.

Sicuti laboriosius est inanem iactare manum, quàm saxo aut plumbo libratam: ita molestius est, in nihili rebus operam sumere, quàm in arduis versari negotiis. Idem.

Vt qui locis æqualibus ambulant, magis defatigantur, quàm qui inæqualibus: Ita laboriosius est semper eadem aut similia repetere, quàm in variis versari negotiis. Idem.

In Campania vites populos amplexæ, ipsa æquabant cacumina, adeò vt vindemiator rogum ac tumulum exciperet: Ita qui in arduis versantur negotiis, periculi meminisse debent. Idem.

Vt oscitant permulti, quod oscitantem conspiciunt: & meturiunt quod meientem viderint: Ita quidam nullo certo iudicio ad suscipienda negotia permouentur, sed quiduis in aliis intantur, ac referunt. Idem.

Vide Labor.

Nobilitas.

Vt fugitiuis ab altaribus ac templis reuulsis, nihil superest præter mortuorum sepulchra: sic qui vera suæque gloria destituti, maiorum imaginibus effertunt sese. Plut.

Vt lampyrides non sunt cōspicuz, nisi noctu aut in obscuro: Ita quidam non sunt illustres, nisi inter humiles & idiotas, obscurantur autem inter egregios. Eras̄m.

Minimi cancri, quos pinnoteras vocant, quò tutiores sint inanium cōcharum testis se condunt, & cū ac creuerint, migrant in capaciores: ita quidam maiorum suorum titulus tuentur sese, cū suis diffidant virtutibus. Plin.

Nouitas, seu curiositas.

Vt coci oprant pecorum prouentum, piscatores piscium: sic curiosus malorum, nouarum rerum commotionem, vt habeat quod venetur. Plutarch.

Vt fele prætercurrente, tollunt è medio obsonia: Ita apparente curioso vertunt institutum sermonem, donec abierit, vt minus iam norit rerum quàm cæteri. Plut.

Nouitas vitanda.

Vt cibi potus, cælique nouitas offendit, etiam si mutet in paria, aut in aliquanto meliora: Ita præstat ferre principem, aut magistratus pristinos, quàm nouos asciscere, quia omnis rerum nouatio non careat perturbationem Eras̄m.

Vt plus est periculi corporib. nostris vere & autumno, ob mutationem: Ita nouitas omnis offendit ac lædit Rempublicam. Idem.

Nominum mutatio.

Vt sunt flumina quædam, quæ cū eadem sint, diuersis locis diuersa sortiuntur nominata: ita quædam res in alio homine, variis nominibus mutantur: velut fastus in principe splendor appellatur, in priuato superbia. Eras̄m.

Nota gratissima.

Vt maiore cum voluptate cantationem audimus notam, quàm ignotam, etiam si melior sit: Ita iis literis impensius vulgus delectatur quas didicit. Eras̄m.

Nuga.

Vt Apion Homerum ab inferis e-

uocatum, nihil aliud interrogauit, quàm quibus parentibus genitos esset: Sic quidam grauitissimorum virorum concilio conuocato, de meris nugis consulunt. Plut.

Numerus.

Quo maius est animal, hoc minus est fecundum, minuta numero si fecus sunt, adeò vt acanthis minima auicula duodenas pariat pullos. ita quæ minus valent pondere, numero sunt pensanda.

H

OBIVRGATIO.

VT Telephi vulnus eadem hasta sanatum est, quæ vulnus influxerat: Ita vulnus obiurgationis ab eodem sanabitur, qui fecit. Plut.

Vt qui sacris iniuriatur, perferunt primos illos insultus spe securitæ dulcedinis, ac lucis: Idem faciendum iis, qui à philosopho obiurgantur. Plutarch.

Vt bonus medicus mauult morbo mederi somno ciboque, quàm scammōnio aut castorio: sic amici, pater, præceptor magis studet laude corrigere, quàm obiurgatione, si liceat. Plutarch.

Pharmacum non adhibitum in loco, dolet absque fructu: sic obiurgatio non vt debet admota. Atque idē facit amicus cum molestia, quod adulator cum voluptate. Lædit enim vterque. Plut.

Vt austera remedia, sed necessaria, leuant quidem egrotantes, sed offendunt & inficiunt sanos: sic acris obiurgatio vitio medetur, probos offendit. Plut.

Quemadmodum medicus, vbi secuit carnem, non statim deserit sectum, sed rigat ac lenit: sic qui acrius obiurgauit, debet reliqua vitæ consuetudine lenire eam molestiam. Plutarch.

Vt statuarij primùm i&ibus inci-

dunt

dunt lapidem, postea poliunt atque æquant: sic amicus obiurgationem lenitate mitigabit. Plur.

Medici pharmacis amaris dulce non nihil admiscunt ut alliciant: Ita parentes obiurgationis asperitatem lenitate debent mitigare. Plur.

Qui in rebus leuiculis acriter obiurgat amicum, perinde facit, ac si medicus amarum & acre pharmacum ac sumptuosum in leuissimis morbis passim admoueat. Plur.

Quædam gemmæ aceto maceratæ nitescunt, pleræque melle decoctæ: Ita quosdam meliores reddit actis obiurgatio, quosdam admonitio blandior. Eras.

Ut elleborum si parcius sumas, magis offendit, nam inhæret visceribus, inficitque corpus: sin copiosius, irrumperit celerius: Ita non est obiurgandus amicus, nisi ea vehementia, quæ vitio liberet illius animum. Nam leuior expostulatio contristat amicitiam nullo fructu. Plin. lib. 25. cap. 5. in fin.

* Ut elleborum, tametsi efficax, tamen medici vetant dari senibus, aut pueris, aut exulibus: ita admonitio sic est temperanda, ut ferre possit quem velis emendare: nec solum spectandum est vitium, sed natura quoque eius, cuius vitio studeas mederi. Plinius.

Herbæ salutare consuetudine perdunt medendi vim: Ita admonitio, si assidua sit, non emendat assuetum iam obiurgationibus.

Ut pterniones & facit & tollit frigus: item ignis ambusta sanat: Ita amici obiurgantis oratio, dolori quæ fecit, eadem medetur. Eras.

Ut qui coguntur secare, malunt ære secare, quam ferro, quod hoc pacto vulnus sit sanabilius: Ita qui cogitur obiurgare quempiam, ita moderabitur orationem, ut ipsa in se non nihil admisceat occultæ medelæ. Idem.

Obluio.

* Obluisci quidem suorum, ac me-

moriam cum corporibus efferre, & effusissimè flere. meminisse parcissimè inhumani: est animi sic aues, si feræ suos diligunt, quarum concitatus est amor, & penè rapidus, sed cum amicis totus extinguitur.

* Lupis quos gregarios vocant, etiã in fame surrepit obliuio cibi, si modo respexerint, ac protinus aliū querunt: Ita nonnullis mox excedit, quod modo instituerant narrare, si interiectis verbis aliquot animum illorum aliò deuocaris. Plin.

* Lynces clarissimè omnium animantium cernunt, sed mira illis obliuio rei ob oculis semotæ: ita quidam acri ingenio, sed obliuiosi. Eras.

* Ut quod in maiore negotio chalybi aut marmori insculperis durat diutius: ita quod maiore studio discimus nunquam obliuiscimur. Idem.

Obscœnitæ.

Ut celerius inebriantur qui dilutū bibunt, quam qui merum: Ita citius inficiunt animū quæ sobrietatis aliquid habent admixtum, quam quæ simpliciter obscœna sunt. Nam à vehementer obscœnis refugit animus, contra illa blandiuntur aliqua vitæ specie.

Occasio.

Morus nouissima omnium germinat, & tamen parit inter primas: Ita qui tempus idoneum opperiantur rei conficiendæ, etiamsi serius cœperint, tamen maturius conficiunt. Plin. lib. 15. cap. 24.

Apes peragunt opus suum non statis diebus, sed quoties cæli commoditas inuitat: ita suo quæque tempore rapienda est occasio. Plin. lib. 11. cap. 7. & 10.

Persica ob id ipsam pluris veniebant quod non durarent, nisi in triduum: Ita auidius rapiendum quod citò præteruolat, ut inuenta. Eras.

Ocium.

Ut Hercule parum decebat, exuto leonis exuuii, vestis Milesia, cum seruiret Omphalæ: sic parum decorum

ciuili viro deposita quam gessit per
fona ad otiosam, ac voluptuariã vi-
tam se conferre. Plut.

Apodes auiculæ, aut pēdent vola-
tu, aut iacent, propterea quod pedi-
bus careant: Ita quidam in vtranque
partem nimis vehementes, aut ni-
mium tumultuantur negotiis, aut to-
ti torpent otio: nihil medium est.
Plin. l. 10. cap. 39.

Odiu.

Ex festuca incensa, aut lucerna ne-
glecta domi nonnunquã conflagrat
vrbs torata: sic ex priuatis odiis ac dis-
fidis publica perniciēs oritur. Plut.

Subduc materiam, extinguetur ig-
nis: subduc occasionem, conque-
scent odiu, siue inuidia Plut.

Vt vitis refugit brassicam, quercus
abhorret ab olea, multò magis au-
tem à nuce iuglandæ. (Nam vitis cū
omnia complectatur: solam brassi-
cam declinat: quercus si in serobem
oleæ depacta fuerit, emoritur eadem:
& iuxta nucem iuglandem inarescit)
sic inter quasdam nationes naturale
dissidiu est, vt nullo pacto queāt co-
lescere concordia: vt inter hos ferè,
quos mare aut Alpes diremerūt. Eras.

Qui ex balneo calent, vehemen-
tius frigescūt, & aqua frigidior esse
solent, quæ prius caluit: Ita vehemē-
tius sese oderunt, qui prius fuerunt
amici, & secleratiores sunt, qui à pia
via ad impiam se transfulerunt. Idē.

Iuglās crepitu prænunciat se fran-
gi, vt fugere liceat, priusquam fiat
ruina: ita quidam non lædunt, nisi
prius ostendant se infensos: alij prius
læserunt quàm expostulent. Idem.

Vt inter animantium genera oc-
cultata quæcūq; sunt dissidia, cum nulla
appareat dissidij ratio, velut araneæ
& serpēti, formicis ac foricibus, tro-
chilo & aquilæ: alijsq; compluribus:
Ita sunt qui illam aut illam oderint
gentem, cum nesciant, quamobrem
oderint. Quidam odere rhetoricen,
aut Græcas literas, cum hoc ipsum
ignorent, quod oderunt. Plin. l. 10. c.

74. & Aristot. l. 9. c. de natur. anim.

Vt carboni semel exusto suffoca-
tòq; si denuò flagret, maior est vis:
ita semel sopitum odium, si rursus
excandescat, acruus est. Eras.

Oeconomia.

Duabus vocibus simul sonantibus
grauior fit concētus: ita quicquid fit
in familia, fit quidem vtriusque con-
sensu, sed tamē arbitrio mariti. Plut.

Qui venenis piscatur, facilè inter-
mit, & tollit piscem, sed corruptū &
mælum: sic quæ philtis captant ma-
ritos, stupidos habēt & inutiles. Plut.

Vt vinum appellatur, etiam si ma-
ior aquæ pars sit admixta: ita domus
mariti dicitur, etiam si mulier plus
contulerit. Plut.

Offensa.

* Vt medici eas febres quæ ab in-
certis causis paulatim collectis eue-
niunt, magis suspectas habent & ti-
ment, quàm quæ manifestas magnas-
que causas habent: sic latententes plerū-
que paruzque & frequentes ac quo-
tidianæ viri atque vxoris offensæ ma-
gis eos disiungunt, & vitæ consortiū
labefactant. Plut.

Ter nouenis crabronum icibus in-
terfici hominem existimant. Ita of-
fensa tametsi per se non capitalis, ta-
men sapius iterata capitalem parit
inimicitiam. Plin. l. 11 c. 21.

Officiu.

* Vt nec medici, nec Imperatores,
nec oratores, quamuis artis præcep-
ta perceperint, quicquam magna
laude dignum sine vsu & exercitatio-
ne consequi possunt: sic officij con-
seruandi præcepta tradūtur: illa qui-
dē, vt faciamus ipsi. Cic. l. 2. Offic.

* Quemadmodum leges omnium
salutem singulorum salutem antepo-
nunt: sic vir bonus & ciuilis, officij nõ
ignarus, vtilitatem publicã magis
quàm priuatam curat. Idē l. 3. de finib.

* Quemadmodum qui iaculari di-
scit, destinatam locum captat, & ma-
num format ad dirigenda quæ mit-
sit, cum hanc vim ex disciplina & ex-
erci-

ercitatione percipit, quocunque vult illa vitur: didicit enim non hoc aut illud ferire, sed quocunque voluerit: Ita qui se ad totam vitam instruxit, non desiderat particulatim admoneri, doctus in totum, non quomodo cum vxore & liberis viuat. Si quid oculis oppositum moratur aciem, remouendum est, illo quidem non abiecto. Operam perdidit qui præcepit, sic ambulabis, illo manum porrigēs. Eodem modo vbi aliqua res obæceat animum, & ad officiorum ordinem inspiciendum impedit, nihil agit qui præcipit, sic viues cum patre, sic cum vxore. Senec. epist. 95.

Olfactus.

Vt momus tauri opificem Deum carpit, quod non proposuisset oculos carnibus, vbi maximè erat opus: ita perpera m faciunt, qui coronas in vertice ponunt, cum sub naribus magis apponi conueniat: vt plurimū voluptatis ex odore possint haurire. Erasmi.

Oratio.

Vt balnei non purgantis: Ita nec sermonis vlla est utilitas. Plut.

Vt freno circumagitur equus, vt clauo naui: Ita oratione ducuntur homines.

Vt lumen, ita nec oratio vlli prodest, nisi volentibus accipere. Idem.

Qui coronas nectunt, bellissima querunt, non vtilissima: At apes etiā amarissimo thymo insidūt, atque inde mellificium colligunt: Sic oportet auditorem non flosculos orationis voluptatis causa sectari, sed vim sententiarum & utilitatem. Idem.

Vt athleticis amphotides adduntur contra plagas: ita pueris focalibus magis est opus aduersus pestilentem orationem. Idem.

Non conuenit, vt in tonstrina surgens, ad speculum contempleris te ipsum, num rectè sis curatus: Ab oratione discedens, non expendas, num melior sis factus, aut deterior ex au-

ditione. Idem.

Facile est demoliri, quod alius extruit: at difficillimum, idem aut melius aliquid extruere: ita aliorum orationem reprehendere in proclini est, at eodem modo meliusve dicere, non est perinde facile. Idem.

Non sic ad audiendum est accedendum, vt velis inungi & oblini facis, quo nitidior fias, sed gratiā habeas, si velut alueare, acri fumo, sic ipse mordaci sermone purgeris animo, qui cæcutientiæ & lippitudinis est plenus. Erasmi.

Vt ægrotus non querit medicum disertum, sed sanandi peritum: sic à philosopho non requirimus orationem phaleratam. Senec.

* Vt Leonum animaliumque impetus canis coercetur: sic hominum quorū maximè in seductu orationes sunt, ita tamen delituerint vbiunque homo ocium suum absconderit, prodesse velit singulis & vniuersis, ingenio, voce, consilio. Senec.

† Quemadmodum sapienti viro incessus modestior conuenit: Ita oratio pressa, non audax. Senec. epist. 40.

* Vt in vita, sic in oratione nihil est difficilius quàm quid deceat videre. Cic.

* E voce agnoscimus hominē facie nō inspecta, nam sua cuique vox: ita ex oratione licet hominis vitam coniectare. Erasmi.

Vt idem sol ceram liquefacit, & lutum indurat: ita eadem oratio alios reddet meliores, alios deteriores pro ingeniorum varietate. Erasmi.

Vt magnes non quiduis ad se trahit, sed ferrum duntaxat, cum sint alia multò leuiora: ita quorundam oratio non mouet omnes, sed iam propensos, ad id quod illi suadent. Idem.

Orationis virtutes.

* Vt mulieres ideo bene olere, quia nihil olent, videtur: ita hoc ipse

est ornatio oratio, quod ornamenta negligat. Cicer.

Qui statim orationis ornatum requirit, perinde facit, ac si quis nolit antidotū bibere, nisi vas sit adductū ex Atticæ Veneris figulina: nec in hyeme vestem induere, nisi quæ lanā habeat ouium Atticarum Plut.

Qui bibunt, vbi iam deserint sitiye, rum poculi sculpturam contemplantur: sic in oratione, primū animaduertendum, quā salutare sit quod dicitur: deinde si vacat, quid sit elegans aut nitidum, considerare licet. Plut.

Vt ridiculus sit cantor, qui rem grauem Lydiis efferat modis: Ita ridiculus qui de iis, aut rectè viuendo verba faciens, rhetoricis lasciuiat flosculis. Plut.

Vt iuxta vias asperas ac salebrosas violæ flosculique nonnunquam occurrunt: Ita in oratione infacunda nonnunquam & sententiæ & figuræ incident dignæ quæ laudantur. Plut. sarchus.

Non idem finis sermonis, qui curus, iuxta Sophoclem: nam illic vincit qui præuenit, hinc qui magis ad rē dixit non qui celerius: imò vincit sèpè, qui posterior dicit. Plut.

Sicuti sal modicè cibus aspersus cōdit, & gratiā saporis addit: Ita si paulū antiquitatis, aut ioci admiscueris, oratio fiet venustior: si plus satis, nihil insuauius. Eras.

Musice leui chordarum tactu demulcent, non graui pulsu: sic oratio placidè, citius quàm aspera mouet populum. Plut.

In vite quicquid per amputationē ad mitur materię, id fructibus additur: Ita qui reciderit curas superuacaneas rerum sordidarū, plus valebit in rebus seriis & grauius: Aut quominus est verborum, hoc grauius sententiæ. Eras.

Vt laudatur in hoc Timanthes, quòd in omnibus eius operibus plus semper intelligitur, quàm pingitur:

Ita optimum orationis genus, in qua plurima cogitationi relinquuntur, pauca narrantur, & plus inest sensuum quàm verborum. Plin. l. b. 35. cap. 10.

Orationis vitia.

* Quomodo conuiuiorum luxuria, quomodo vestium, agræ ciuitatis indicia sunt: sic orationis licentia (simo dō frequens verba) ostēdit animos quosquē à quibus verba excunt, procidisse. Senec. epist. 115.

Quemadmodum in iis, quæ ad tibiam canūtur, multa fallunt ac suffugiunt auditorē errata: Ita in oratione phalerata, multa ineptè dicta fallunt auditorem, ob phaleras & fucos orationis. Eras.

Qui abigit homines cæsto Veneris, à Venere videtur alienus: sic qui oratione molestus est, & reddit inimicos, à musis est alienus, & viuendū ignarus. Quandoquidem oratio ad conciliandōs homines est reperta, Plut.

Qui castam ac philosophicam orationem meretricis ac sophisticis laudibus prosequuntur, perinde faciunt atque ij, qui athletam liliis aut rosis coronent, non lauro aut oleastro. Plut.

Vt aues subuentaneos concipiunt fetus: sic inutilis oratio accepta, nec inhærens, sed protinus in auras dispergitur. Plut.

Quemadmodum medici quò doctiores videantur, diuersas rerum species ex diuersis mundi partibus petitas inter se commiscent: Ita quidam ostentatores orationem parum eruditam videri credunt, nisi ius Cæsareum ac Pontificium, Poetas, Oratores, Philosophos, Sophistas simul commiscuerint, & pluribus authoribus, ac literis cōsarcinauerint, quàm Mithridaticum ferunt fuisse concinnatum. Id constat quinquagintaquatuor diuersis rerum generibus. Eras.

Vt quod nulla vi efficias, id aliquoties

quoties fit herbæ succo, si modò quem oportet, adhibeas: Ita quosdã magis promoueri apta, quàm violenta oratione. Idem.

Vt pharmacopolæ bracteis aureis tegunt remedia quidam, quò pleris vendant: Ita qui lenocinio verborum nihil ad rem pertinentium, rem commendari putant. Idem.

Tilia cum habeat corticem ac folia dulcia, tamen fructum eius nullum animal attigit: Ita quorundam oratio blanda, gratæque & composita, sententiarum nullus fructus. Plin. lib. 6. cap. 15.

Vt buxus semper quidam viret, sed alioqui & odore noxia, & semen habet omnibus inuisum animantibus: Ita quidam præter orationis gratiam, nihil adferunt nõ fugiendum. Plin.

† Quemadmodum per procliuè currentium, non vbi visum est, gradus sistitur, sed incitato corporis pòdere, se rapit, ac longius quàm voluit effertur: Sic dicendi celeritas nec in sua potestate est, nec satis decora Philosophiæ, quæ ponere debet verba, non proiicere, & pedetentim. Senec. epist. 40.

Orator.

* Vt qui pila ludunt, etiam si non vtuntur in ipsa lusione artificio proprio palæstræ, sed indicat ipse motus didicerintne palæstram, an nesciant: & qui aliquid fingunt, etsi tum pictura nihil vtuntur, tamen vtrum sciant pingere, an nesciant non obscurũ est: Sic in dicendo facilè declaratur, vtrũ is qui ad dicendum prodit omnibus ingenuis artibus instructus sit, necne. Cicero l. 1. de Orat.

* Sicut medico diligenti priusquàm conetur ægro adhibere medicinam, nõ solum morbi eius cui mederi volèr, sed consuetudo valentis & natura corporis cognoscenda est: sic equidem cù aggredimur ancipitem causam & grauem, ad animos iudicum pertinet ratiõs, omni mente in ea cogitatione curaque versari debemus,

vt odorari quàm sagacissimè possimus, quid sentiant, quid existiment, quid expectent, quid velint, quò duci oratione facillimè posse videantur. Idem lib. 2.

* Vt nulla materies tam facilis ad exardescendum est, qua nisi admoto igne ignem concipere possit: sic nulla mens est tam ad comprehendendam vim oratoris parata, quæ possit incendi, nisi inflammatus ipse & ardens ad eam accesserit. Idem, eodem libro.

* Vt in Græcis artificibus aiunt eos aulædos esse qui citharæ di fieri non potuerunt: sic nonnullos videmus qui oratores euadere non potuerunt, ad iuris studium deuenire. Idem pro Murena.

Vt signa quædam argillacea summo in precio fuerunt, ob admirationem artis: Ita nonnunquam res humilis ac nihili ingenium oratoris commendat. Eras.

Facilius insculpes gemmis, quæ viles, si terebra ferueat: Ita magis mouebit orator, si non solum acriter dicat, sed ferueat, & amet id quod laudat, oderit quod vituperat. Idem,

Ostentatio.

Vt oua plena sidunt, inania fluitant: Ita qui veris virtutibus aut literis est præditus, minus ostentat se quàm qui secus. Eras.

Animantia quibus longa sunt crura, iisdem longum sit collum oportet: Ita qui magno strepitu student viuere, longius rapiant necesse est, vnde suppetat sumptus. Idem.

Chamæleon maximum habet pulmonem, & nihil aliud intus: Ita quidam præter ostentationem, & ventosam iactantiam, nihil habent. Plin. lib. 11. c. 32.

Quemadmodum medici quò doctiores videantur, diuersas rerum species ex diuersis mundi partibus petitas inter se commiscunt: Ita qui

dam ostentatores rationem parum eruditam videri credunt, nisi ius Cæsareum ac Pontificium, poetas, oratores, philosophos, sophistas simul commiscuerint, & pluribus authoribus, ac literis cōsarcinauerint, quàm Mithridaticum ferunt fuisse concinnatum: id constabat quinquagintaquatuor diuersis rerum generibus. Eras.

Vt non est optima imago, quæ materia testatur opes locatoris aut artem pictoris, sed quæ rem proximè repræsentat: ita optima est eloquentia, quæ non ostentat ingenium dicentis, sed rem aptissimè ostendit. Idem.

Sicuti terra quæ venas aquarum occultat, nebulam quandam exhalat ante solis ortum, longius intuentibus: Ita qui verè boni sunt, & eruditi, etiam si non ostentèt, tamen semper aliquid ex se produnt, vnde qui obseruet, deprehendere possit subesse vim boni. Idem.

Vt sol quo magis in alto est, hoc minores iacit umbras, quo terræ propinquior, hoc maiores, puta mane ac vesperi: Ita virtus quò maior est, & excelsior, hoc minus videri cupit minúsque sese ostentat: contra qui minus ipsa re valent, magis sese dilatant ostentatione. Idem.

Vide fastus, Superbia.

P.

PARENTES.

VT scorpis non tantummodò putandus est habere aculeum, cum ferit, sed semper est obseruandus: Ita malis prognati, etiam si non peccent, tamen venenum habent. Plut.

Vt pisces in mari nati, educatque nihil tamen sapiunt salis marini: Ita quidam inter barbaros geniti, & educati, longè absunt ab omni barbarie. Eras.

Parfimonia.

Templum Ephesiz Dianæ tutoa reddebat obzratos à creditoribus: at multo magis frugalitas, & parfimonia præbet asylum. Plut.

Vt in conuiujs temperamus ab oppositis cibis, quo locus sit lauitiis, quas expectamus: Ita quotidianâ parfimoniâ præmunienti sumus. Plutarchus.

Plato vetat aquam à vicinis petere, nisi prius domi foderis vsque ad terram, quam Ceramicidem vocant, repererisque nõ esse spem venæ: Ita prius excutiendum, vt parfimonia, aliãve via tibi suppedites, priusquam à mēsariis pecuniam mutuum petas. Plut.

Patientia.

* Ille magnus & nobilis est, qui more magnæ feræ latratus minorum canum securus obaudit. Seneca.

* Pusilli hominis est, & miseri, repetere mordentē, vt mures & formicæ, ad quas si manum admoueris, oræ conuertunt. Imbecilla se lædi putât, si tanguntur. Idem.

Patria.

* Vt tauris naturâ datum est, vt pro vitulis cõtra leones summa vi impetūque contendant: sic ij qui valent opibus, atque id facere possunt, ad seruandum genus humanum naturâ incitantur. Cic. l. 3. de fin.

* Quemadmodum aliqua vestis sapienti ac probò viro magis conuenit quàm alia, nec vllum colorem ille odit, sed aliquem putat parum aprū esse frugalitatem professo: sic regio quoque est quam sapiens vir declinet, tãquam alienam bonis moribus. Senec. epist. 52.

Vt pisces in mari nati educatque nihil tamen sapiunt salis marini: Ita quidam inter barbaros geniti & educiat longè absunt ab omni barbarie. Eras.

Paupertas.

Vt qui vestes flagellant, corpus nõ attingit.

attingunt: sic qui generis vitium aut paupertatem exprobrant, non propriè tangunt ipsum hominem, sed externa calumniantur. Plut.

E corporis morbo quidam hoc excerpunt commodi, quòd vacant negotiis, quibus distringebantur, & quosdam labores obiecti reddidere validos: sic quibusdam exitum, paupertas, naufragium, occasio fuit philosophandi. Plut.

Quemadmodum qui pedibus suis poterit iter conficere, ascendere tamen vehiculum mallet: sic pauper si poterit esse dives volet, & habebit utique opes, sed tanquam leues & a-uolaturas: nec vlli alij nec sibi graues patietur. Senec.

Vt vasa paria, quorum alterum plenum sit, alterum inane, pulsata concentum faciunt *διὰ πρᾶξιν*: Ita bene conuenit inter dititem benignum & pauperem indigum. Eras.

Qui in altis sunt specubus, à fulmine non feriuntur: Ita infima fortuna tutissima est. Eras.

Dracones exogentes sanguinem elephantorum occidunt eos: & ipsi vicissim inebriati opprimuntur ac commoriuntur: Ita sæpenumero in bello, pars vtraque & perimit & perit, damnum dat & accipit. Plin. li. 8. cap. 12.

Pax.

Quædam remedia tristiora sunt in ipso morbo, vt fatius sit oppetere mortem, quàm his aucupari salutem, velut suggerere sanguinem è vulnere recenti gladiatorum morientium: Ita quandoque fatius est ferre iniuriam quàm maiore incommodo vicisci: ferre pacem, etiamsi parum commodam aut æquam, quàm bellum cum immensis malis suscipere. Eras-mus.

† Vt nullum ædificium stare & sustentari potest, vincula vbi sustuleris: sic nec Ecclesia adaugeri, & ad suum fastigium perducì poterit, nisi pacis & charitatis vinculo constricta fue-

rit Basil. orat. 1. de amore in Deum.

Peregrinatio.

Qui eos felices ducunt, qui per omnia vagantur maria, terrâsq; perinde faciunt, ac si quis stellas erroneas iudicet fortunatiores fixas, quâquam illis quoque suos orbis est, in quo voluntur, nec soli licet suos egredi fines. Plut.

Quemadmodum formicæ si semel antro, & apes si semel aluearibus eici contingat, peregrinantur: Ita quidam si semel patriam exeant, exules se putant. Plut.

Vt cochleæ semper domum suam secum circumferunt: Ita quidam horrent peregrinas regiones. Plutarch.

Vt aspalacus non nisi apud Boëtius vivit vbi nascitur, alio translatus perit: Ita quidam peregrè vivere non possunt, nulla instructi arte. Eras.

Tarandus omnium arborum, & fruticum, locorumque in quibus latitat, colorem villis etiam imitatur: Ita tutior erit, qui ad quâcunque gentem se contulerit, eius ritus ac mores imitetur. Idem.

Quidam fluij per medios lacus erumpunt, vt illis non misceantur, sed iisdem eadem aquarum magnitudine post multa passuum millia exeunt, quâ fuerant inuecti: Ita si in vitiosam incidere civitatem, ita ad tempus vtendum hospitio, vt idem exeat, qui veneris. Idem.

Vt Aphricæ Auster serenus est, Aquilo nubilus, præter aliarum regionum naturâ: Ita quidam cum regione mutant ingenium ac mores. Idem.

Sorba quæ magis blandiuntur specie, venenum habent: Ita blandiores amici magis cauendi, quàm tristes, atque asperi. Idem.

Empetron herba, Latine caicifraga, quòd propius abest à mari hoc minus est falsa: quòd longius, hoc amarior est: Ita quidam apud Gallos Ger-

maniam spirant, apud Germanos Galliam, & quò longius absunt, hoc magis referunt eam gentem. Idem.

Periculum.

Vt pueris cum terrentur personis, damus eas in manus & versatas ostendimus inanes, vt discant non timere: Ita conueniet adhibita ratione, res specie terrificas excutere, vt cum viderimus non esse, quod apparent, cõtemnamus. Plut.

Medici vetant vti Halicaccabo, quamquam dentibus firmandis prodest, si eius succi colluantur, propter ea quòd periculum est, ne si diutius id fiat delirationem gignat, & plus adferat incommodi quàm commodi: Ita non est vtendum his lictis, quæ sic linguam expolunt, vt mores inficiant, aut nõ conuenit sequi, quæ sic augment rem vt famam lædãt. Plin. li. 21. cã 13.

Periculosiores sunt fontes, qui lympidis aquis blandientes oculis tamẽ perniciem adferunt, minus formidandi, qui ipsa specie testantur aquas esse fugiendas: Ita difficilius vitantur mala quæ boni prætextu fallunt. Plin. l. 31. c. 2.

In Bœotia ad Trophoniũ antrum iuxta flumen Orchomenon, duo sunt fontes quorum alter memoriam, alter obliuionem adfert. Ita ferẽ magno alicui bono, mali magni periculum est vicinum. Plinius libro 31. cap. 2.

In Campania vites populos amplexæ, ipsa æquabant cacumina: adeò vt vindemiator rogum ac tumulum exciperet. Ita qui in arduis versantur negotiis, periculi meminisse debet. Eras.

Muræna, non in capite, sed in cauda animam habet: Ita quod charissimum est, non ibi recondendum, vbi statim periculis sit obnoxium. Plin. l. 32. c. 2.

Vri sapenemero polypus dũ conchæ carnem captat, ipse capitur ac

tenetur, Ita sapius dum aliis nocere studemus, nos ipsos in periculum adducimus. Eras.

Persuasio inanis.

Sicuti quò directius nos ferit Sol radiis suis, hoc minor est umbra nostræ: quò obliquius, hoc magis increfcit umbra corporis: ita quanto plus quisque assequutus est veræ sapientiæ, hoc minus magnificè de se sentit; quò longius abest ab ea, hoc se magis dilatat stultissima persuasione sapientiæ. Eras.

Vt camelopardalis siue nabis collo refert equum, pedibus & cruribus bouem, capite camelum, maculis tigrim aut pardum: Ita quidam inæquales sibi varias hominum formas expriment: si cultum inspicias, sanctum aliquem existimes: si orationem audias, satrapam loqui putes: si vitam expèdas, nebulonem inuenies: si scripta, bubulcum. Idem.

Philosophia.

Qui adhortantur, & excitant ad philosophiam, nec docent, nec tradunt eam: perinde faciunt, vt ij qui præmungunt lucernam, nec infundunt oleum. Plut.

Quemadmodum grave est nauim ingressis cum terra discedit, quàm agnoscunt, & nõdum apparet ad quam nauigant: sic philosophantibus initio molestum à consuetis discedere cõmodis, cum nondũ videant ad quam felicitatem philosophia sit perductura. Plut.

In Philosophiæ studio ceu per metamorphosin quandam, quidam velut aues facti: conferunt se ad cõtemplationem naturæ, quidam ceu catellæ ad rixas & morsus sophismatum & quæstuncularum. Plut.

Quemadmodum Anacharsis dixit Athenienses ad nihil aliud vti nummis, nisi ad numerandum: Ita quidam vtuntur philosophiæ præceptis, tantum vt ostentent. Plut.

Vt apicula ex flosculis succũ mellis colligit, cum alij non delectentur,

nisi colore & odore: sic philosophia studiosus & ex poetis inuenit, quod ad bene viuendum conducatur, cum alij tantum voluptate deliniantur. Plut.

Aer qui est in auribus, nisi tranquillus sit, & carens propria voce, sed tinnitu fuerit ac tumultu plenus, non exacte recipit ea, quae dicuntur: sic ea pars, quae philosophia dicta, iudicat, si quid intus obstrepat, & obtinniat, non recte iudicabit, quae foris accipiuntur. Plut.

Non fodit puteos, qui fontes habet, aut nouit: sic non petit aliunde quaecumque consilium, qui ipse dicit philosophiam. Plut.

Iudex in causa nihil tribuens amori, tantum rem perpendit, ac secundum eam pronunciat: At in audientibus philosophis, multis lapsibus candidè fauendum est. Vnde veteres iuxta Mercurij statuam, Gratiarum item ponere soliti sunt.

Quemadmodum proci, cum Penelope potiri non possent, stuprarunt illius ancillas: ita qui philosophiam non possunt assequi, aliis literis conraminant. Plut.

Qui in ciuitatem adscripti sunt, & hospites, multa damnant, ac moleste ferunt: at qui in ea à pueris sunt educati, quique assueuerunt, probant: sic qui philosophiam à pueris imbibuerunt. Plut.

Quemadmodum agricola syluestribus securim aut ignem admouet, ac funditus extirpat: vineas uero, atque oleas amputat cautim ac circumspectè, ne forte superuacua refecans, lædat & id quod sanum est: sic philosophus ex animo iuuenum libidinem, auaritiam, inuidiam, penitus reuellet. Cæterum pudorem immodicum cautim emendabit, ne simul omnem euellat uerecundiam. Plutarch.

Quemadmodum iuxta Philoxenum, suauissimæ sunt carnes, quæ non sunt carnes, & iucundissimi pisces, qui

non sunt pisces. Ita maximè delectat admixta philosophiæ poësis, & poësi admixta philosophia. Plut.

Vt è uasis, cum expletur liquore, aer expellitur: sic qui profecerunt in philosophia, ueris implentur bonis, ac minus iam gloriantur barba & pallio, minutiq; seueri sunt in alios, in se ipsos duriores. Plut.

Vt inuolantur homines clamore ac tumultu, deinde cum sacra fiunt, taciti ac venerandi auscultant: Ita inuita philosophiæ tumultuosa sunt tranquillam mysteria. Plut.

Vt in tempestate apparentibus Geminis, nauæ in spem eriguntur: Ita post primam illam in philosophia desperationem, lux ueritatis oborta diffundit eam diffidentiam. Plin.

Menedemus aiebat multos nauigare Athenas, qui primum essent sapientes, deinde fieri philosophos, id est sapientiam studiosos, deinde rhetores, postremò idiotas: sic in philosophia quò magis profeceris, hoc minus turgebis fastu. Plin.

Qui nauem fregit, tamen spe uebitur: nam fieri potest, ut corpus natas in terram deferatur: At qui excidit à philosophia, totus perit. Plin.

Qui subinde subsistit in uia, minus proficit: at in philosophia etiam relabimur in malitiam, intermisso ad honesta cursu, ceu nauis retroacta æstu. Plut.

Planeta iuxta Mathematicos, cum desinant procedere, figuntur: at in philosophia subsistere non licet, assidue est progrediendum. Plutarchus.

Vt statera non potest consistere, sed aut in hanc aut illam uergit partem: sic in philosophia, qui non proficit ad bonam mentem, is reuoluitur ad malam mentem. Plut.

Quemadmodum qui expectant obfidionem, colligunt ac deponunt pecuniam, atque omnia parant sub hostium aduentum. Ita aduersus assaultum iracundiæ præceptis philosophiæ mu-

niendus, & instituendus est animus, Plut.

Vt ad lineam applicandus est lapis, non ad lapidem linea: sic vita ad philosophorum decreta corrigenda est, non ea sunt ad mores nostros trahenda. Plut.

Vt non medentur, qui vendunt pharmaca: ita non sunt philosophi, qui quicquid è philosophia sumpserint, id transferunt ad ostentationem. Plin.

Non quemadmodum vnguentis, cum adsunt, delectamur, cum non adsunt non discruciamur: ita oportet erga philosophiam esse affectum. Plut.

Vt qui in immenso nauigant mari, ex ipsa ventorum vi cursusque tempore conijciunt se promouisse, etiam si nondum appareat portus: nusquam tamen consistunt, donec portum attigerint: ita non conuiescendum in philosophia, donec ad perfectum illum sapientis habitum peruentum sit. Plut.

Vt in curatiene non sentitur morbi leuamen, nisi syncerus habitus inducatur: sic in philosophia non proficitur, nisi paulatim aliquid decedat de stultitia, donec in alium mentis habitum proficiat. Plut.

Vt puerorum dum primum discunt scribere, digiti tenentur, & aliena manu per literarum simulachra ducuntur, post iubentur imitari propositum: sic primum animus ad prescriptum adiuuetur oportet donec incipiat per se philosophari. Senec.

Vt primum est expurganda bilis unde nascitur insania, deinde monendus homo: alioqui qui furiosum admoneat quomodo debet procedere, quomodo se gerere in publico, furiosior sit ipse furioso: Sic primum animus est liberandus falsis opinionibus, postea tradenda precepta philosophiæ. Senec.

Lana quosdam colores statim imbibit, quosdam non nisi sapius mace-

rata & recocta: sic alias disciplinas ingenia cum accipere, protinus præstant. Philosophia nisi altè descendit, & diu sedit, non colorabit animum. Senec.

Alia remedia cum administrantur tristitia, post sanitatem denique delectat: Philosophia pariter salutaris est & dulcis. Senec.

Philosophus etiam eloquens, perinde est quasi si bonus gubernator etiam formosus sit. Senec.

Vt in corpore latet animus, unde vim & impetum sumant omnia: & mysteria, quæ est sacrorum pars optima non patent, nisi initiatis: ita philosophiæ præcepta nota sunt omnibus, id verò quod in ea est optimum, latet. Senec.

Vt semina bona si in solum bonum inciderint, similia origini proueniunt eadem humus sterilis ac palustris necat: sic philosophiæ præcepta, si in bonum aut prauum animum inciderint. Senec.

* Quomodo multum inter auaritiam & pecuniam interest, cum illa cupiat, hæc concupiscatur: sic inter philolophiam & sapientiam. Senec.

* Vt ignotarum urbium monstratus hospiti gratus est: ita sciscitanti cælestium causas domesticus interpretis: & in profunda terrarum præmittere aciem iuvat. Sen.

* Vt medici toto corpore curando, minimè etiam parti si condoluit, medentur: sic philosophia cum vniuersam ægritudinem sustulerit, si quid error aliunde extitit, si paupertas moriordit, si ignominia pupugit, si quid tenebrarum offundit exilium, semper ad eundem fontem reuertendum est. Cicer.

Fons in quo nitrum nascitur, nec aliud quicquam gignit, nec alititã sapientiæ studium, totum hominis animum sibi vendicat. Erasim.

Vt aqua maris in imo dulcior est, quam in summo: ita quò altrius penetres

netres in philosophiam, hoc minus habet amaritudinis.

Vt gemma minutula quædam res est, sed ingentibus tamen saxis antepositur: sic homo pusillus, sed ingenio valens: aut sic philosophia seu virtus ostentatione minimum quiddam est, sed pretio maximum Idem.

Lauri baccæ amaræ quidem sunt, sed salutis conferunt: Ita philosophiæ præcepta salutaria magis quàm blanda sunt aut iucunda. Plinius libro 16. cap. 30.

Vt vino non est aliud corporis viribus utilius, si rectè vris: nec eodè est quicquam perniciosius, si modus abfit: ita Philosophia salutaris res est, si modicè adhibeas: pestilentissima, si eius studio remulentus, à communis vitæ muniis reddaris alienus. Erasmi.

Echinus præsentens tempestatem, aut astringit sese, aut arena saburrat: Ita cum imminet fortunæ tumultus, animus est philosophiæ præceptis confirmandus. Idem.

Democrates medicus Confidæ mulieri, omnem curationem austeram recusanti, lac caprarum dedit. quas lentisco pascebat: sic iis qui prorsus à terribis philosophiæ præceptis abhorrent, fabellæ quædam amceniores proponendæ, sed quæ philosophiam respiciant. Idem.

Fraxinum campestem in tantum horrent serpentes, ut nec matutinas, nec vespertinas illius umbras quamuis longissimas, unquam attingant: & si gyro frondibus huius arboris claudatur ignis & serpens, citius in ignem fugiet serpens, quàm in fraxinum: Ita nihil conuenit vitiis & studio sapientiæ, sub cuius umbra quisquis se continuerit, tutus erit ab huius vitæ venenis. Idem.

Sicuti nasturtium ad Venerem quidem reddit segniorè, sed animi vim acuit: Ita philosophiæ studium corporis curam ac vigorem, ad animi vigorem traducit, ut hoc plus sapiat

homo in rebus æternis, quo magis stupet ad ista corporea, cassaque. Plin. lib. 2. c. 13.

Vt quidam gemmas quasdam secum vbique circumferunt aduersus morbos, maleficia, ebrietatem, tonitrua, ruinas, ceteraque mala: ita quædam philosophiæ decreta semper ad manum habenda aduersus incursum animi morbos, libidinè, iracundiam, ambitionem, auaritiam, & his consimiles. Idem.

Sicuti qui morbo laborant regio, iis mel cæteris dulcissimum amarum est: sic sapientiæ præcepta piis iucunda, tristia sunt iis, qui prauis affectibus corrupti sunt. Idem.

Vt acetum acre quidem gustu, sed aduersus serpentium ictus mirè valet: ita præcepta philosophiæ austera quidem illa, minimèque blanda, sed contra pestiferas animi cupiditates remedium adferunt præsentaneum, Plut. 1. 23. c. 1.

Hedera pota neruis nocet, eadem foris adhibita prodest: sic philosophiam si peuitus imbibas, nocet ad pietatem: si leuiter & veluti foris admoveas prodest ad eruditionem. Erasmi.

Gallus Phrygiæ fluius, si modicè bibas, medetur corporis malis, si immodicè, lymphatum animum agit: ita si philosophiæ literas modicè attingas, profunt, sin totum te illi addideris studio, sanitatem mentis auferunt, & inanis gloriæ furore quodam præcipitem agunt. Plin.

Dictamnium herba sagittas educit è corpore: hanc cerui monstrauerunt: Ita philosophiæ ratio, fortunæ iacula eximit animis, Plinius libro 2. capite octauo, Theophrast. libro nono, cap. 16.

Vt oleum infusum tranquillat mare & lucem addit: ita philosophia componit animi motus, & ignorantia caliginem discutit. Plinius libr. 2. cap. 106.

Vt pyrites gemma non aperit vitæ

igneam, nisi si atteras: tum enim digitos adurit: ita quorundam malitiam non senties nisi cum illis consuetudinem, aut commercium habueris, aut non sentias philosophiam nisi exercueris: ita succinna attritu vim attrahendi & odorem produnt. Eras.

Philosophus.

Vt Psylli in Africa, Marfi in Italia non solum ipsi non læduntur à serpentibus, verum etiam contrectatu ac salua medentur aliis periclitantibus: ita Philosophis non satis esset debet, si ipsi non corrumpantur vitiosis affectibus, verum oportet oratione aliis quoque cupiditates noxias eximere. Plut.

Autem Asiae & Graeciae balneatores cum velint turbam pellere, carbonibus iniicere semen æræ, quod id faciat vertigines: Ita Philosophi quoties volunt à suis libris submouere vulgus indoctum, Mathematicos quosdam numeros & figuras admittent, ut ex iis oborta vertigine capitis librum abiciant. Plinius libro 18. cap 17.

Vt montium proceritas minus apparet procul intuentibus, ubi accesseris, tum apparet quam sint in arduo: Ita nemo prospicit, quam excelsus sit animus philosophi, quantumque supra res omnes humanas emineat, nisi propius contempleris & imitari ome ad illum accesseris. Senec.

Vt tragœdia in theatris: ita philosophus in scholis est audiendus, nempe ad finem vsque. Plut.

Vt auguria & auspicia non valent, nisi iis, qui quærunt, & obseruant: ita præcepta philosophiae non mutant nisi hos qui meliores fieri student, & hoc animo ad legendum accesserint. Eras.

Vt medicus libentiùs sanat oculù, qui pro multis videt, multosque custodit: sic philosophus libentiùs principis animum instruet, qui pro multis sollicitus est. Plut.

Non quemadmodum parasitus conuicio tactus ab iis, à quibus alitur, ridet, ac nihil commouetur: ita à philosopho reprehensus, debet esse affectus, sed nec offendere oportet, nec impudenter negligere. Plut.

Physionomia.

Vt sunt quidam fontes, qui potu pecudum, atque etiam hominum cutem, & pilos pingunt albo, nigrove: Ita relucet in ipso hominis vultu & fronte, quod aiunt, quibus præceptis imbutus sit, & quibus ex authoribus hauriat vitæ rationem. Eras.

Pietas.

Cedrus & iuniperus si oleo perungas, nec tineas sentiunt, nec cariem: ita semel imbutus diuini spiritus succo animus, nullam huius mundi sentit corruptelam. Plinius libro 16. capite 40.

Vt vniones tametsi in mari nascantur, tamen plus habent cognationis cum cælo, cuius faciem reddunt: ita pius ac generosus animus magis à cælo pendet unde ducit originem, quam à terra, in qua viuuit. Plin. lib. 9. cap 35.

Vt Apelles pictor queri solitus est, perisse diem in quo non duxisset lineam: ita Christianus dolebit, si quo die non euasit seipso melior in pietate. Eras.

Vti ferrum aut chalybs cætera quidem duritie, rigoreque superat, ab adamante vincitur: Ita res quidem potens est amor in liberos, sed hunc quoque superat pietas in Deum. Idem.

Pæna, supplicium, multa.

Vt qui diutina tabe conficiuntur, non effugiunt mortem, sed lentè moriuntur: sic qui non statim puniuntur, non effugiunt pænam, sed longa ducuntur pæna. Plut.

Pigri remiges sereno cælo desident in portu, deinde coguntur flantibus ventis nauigare cum periculo: sic qui non punit, cum est animo se-

dato, cogitur aliquando vel iratus punire. Plut.

Qui nos docuit sagittare, non venit iaculari, sed venit ne aberrare mus à scopo: Ita non est interdicta punitio, sed in tempore & aptè facièda. Plut.

Cantharides & scorpj in se circumferunt sui veneni remedium: at ipsi peccato inest sua pœna suppliciumque. Plut.

Vt hiens, fel, & phocę coagulum, atque alię pessimarum ferarum partes aduersus magnos morbos efficax habent remedium: sic Deus pessimis tyrannis vititur nonnunquam ad correctionem vitiorum Plut.

Vt nec domus nec respublica ratione quadam & disciplina designata videatur, si in ea nec rectè factis præmia extent villa, nec supplicia peccatis: sic mundi diuina in homines moderatio profecto nulla est, si in ea discrimen nullum est bonorum ac malorum. Cicer. l. 5. de nat. deorum.

Sicut ex vipera, crocodilo, cæterisque nocentissimis bestiis medici remedia quædam aduersus venenorum noxã ad morbos efficacia quærunt: ita animaduersio innocentes multos vel arceat, vel reuocat à facinoribus. Eras.

In aspidis ietu nullum est remedium, nisi vt partes contactę ampuentur: ita quædam vitia sola morte sanari possunt. Idem.

Vt arbor excisa repullulat, euulsa non refuticator: ita malum si penitus tollitur, non renascitur. Plin. lib. 22. cap. 3.

Ciconiæ quoties conuolant in campum, quem Pythonis comen vocant (is est locus in Asia) quæ vltima omnium aduenerit, eam lacerant, atque ita discedunt in vna omnium cefaratione castigata: ita multitudinis vitia, vnus insigni supplicio sunt vel sananda, vel arcenda. Eras.

Vt magis est probanda medicina

quæ vitiosas corporis partes sanat, quàm quæ exurit: ita melior magistratus, qui ciues improbos corrigit, quàm qui tollit è medio. Idem.

Poësis, poetica, & poetæ.

Quidam amethystum adhibent in computationibus aduersus ebrietatem. Multò magis in audiendis poëtis præcepta sunt adhibenda, ne quid inficiant animum. Plut. Plin. libro 37. cap. 9.

Vt in his locis vbi multæ nascuntur herbæ ad remedium efficaces, in iisdem multæ nascuntur lethales: sic in poëtis multa præclara, multa pestifera. Plut.

Vt Simonides dixit stupidiore esse Thessalos, quàm vt à se decipi possent: ita qui feliciore sunt ingenio citius à poëtis corrumpuntur. Plut.

Non sic est parendum poëtis aut philosophis, quemadmodum pueri obtemperant pædagis, sed quemadmodum Cato puer parebat quidem pædagogo iubenti, sed rogabat quã ob causam id iuberet: ita fides habenda autoribus, si causam idoneam reddiderint. Plut.

Quemadmodum in vite luxuriantibus foliis ac palmitibus sæpè fructus occultantur: ita in poëmatis, figuris ac fabulis luxuriantibus, multa cognita vtilia fallunt adolefcentem Plut.

Quemadmodum in iisdem pascuis apis florem sequitur, capra fruticem, suis radicem, quadrupedia fructum: sic in poëtis alius aliud quærit, hic historiam, ille sermonis ornamenta, ille probationes, ille præcepta viuendi. Plut.

Quemadmodum, iuxta Philoxenum, suauissimæ sunt carnes quæ nõ sunt carnes: & iucundissimi pisces, qui nõ sunt pisces: Ita maximè delectat admixta philosophiæ poësis, & poësi admixta philosophia. Plut.

Vt apis ex amarissimis floribus & asperissimis spinis mel suauissimum ac lenissimum colligit: sic ex turpibus

bus ac sceleratis fabulis utrunque decerpi potest aliquid utilitatis. Plutarch.

Vt qui subito è summis tenebris in lucem educitur, magnopere perturbatur, nisi paulatim lumini assueuerit: sic in poetis prælegendis, philosophorum opiniones inspergendæ in animos puerorum, ne postea ad tam diuersas doctrinæ rationes perturbentur. Plut.

† Quemadmodum (aiebat Cleanthes) spiritus noster clariorem sonum reddit, cum illum tuba per longi canalis angustias tractum, patientiore nouissimè exitu effudit: Sic sensus nostros clariiores carminis arcta necessitas efficit. Senec. epist. 108.

Si multi inebriantur vino, non ob id incidendæ vites, ut fecit Lycurgus, sed propius ad mouendi fontes: ita si multi abutentur poetica, non protinus abicienda, sed adhibenda cautio, ut fiat salutaris. Plin.

Vt mandragora iuxta vites nascens, vinum reddit lenius: ita philosophiæ ratio admota poetici, moderatiorem efficit eius cognitionem. Plut.

Quemadmodum in pictura plus mouet color quam lineæ, propterea quòd propius hominis formam representet ille, magisque fallat: ita mendacium admixta veri similitudine, magis allicit, mouetque, quam simplex oratio, quæ nihil habeat fuci. Plut.

Non ut inuenire licet sacra sine tibiis & chorona poetis absque mendacio licet inuenire. Plut.

Venenum admixtū cibis, pestilens: sententia admixta rebus utilibus ac iucundis. Plut.

Vt fœdis animantibus scitè effectis delectamur: ita in poetis, quia est rerū adumbratio, etiam mala rectè effecta delectant. Plut.

Vt in parricidio, aut incestu depicto, artem modò laudamus eius qui pinxit, rem ipsam detestamur: Iudicium in poetis elocutionem inimitabi-

mur, rem execrabimur.

Quædam per se non pulchra, quibusdam ob id bona sunt, quòd apta: Ita laudantur in poetis quædam, quòd congruunt personæ, tamen si alioqui fœda. Demonides claudus precabatur, ut crepidæ quas furto amiserat, quadrarent ad pedes eius, qui sustulisset. Plut.

Vt periculum sit, si omnes in idem inclinent latus naui, sed aliis aliò inflectentibus, naui optimè libratur: sic seditio & dissensio inter rhetores tutiorem reddit statum ciuitatis: Item dissensio poetarū inter se facit, ut minus inficiant opinionem lectoris. Plut.

Quemadmodum Medici cantharidis, quæ lethale venenum, est, pedibus tamen & alis ad remedium utuntur: ita licet ex eadem poetis decerpere quòd medearis illius venena. Nā semper aliquid admiscunt, quòd significat se damnare, quòd narrant. Plut.

Vt apicula ex flosculis succū mellis colligit, cum alij non delectentur, nisi colore & odore: sic philosophiæ studiosus & ex poetis inuenit, quòd ad bene viuendum conducatur, cum alij tantum voluptate deliniantur.

Quemadmodum spiritus noster clariorem sonum reddit, cum illum tuba per longi canalis angustias tractum, patienti ore nouissimè effudit: sic sensus nostros clariiores arcta carminis necessitas efficit, eadem negligentius audiuntur, minusque percutiunt, quam diu soluta oratione dicuntur. Potest trahi & huc, & si quis dicat famam virtutis clariorem existere, si diu rebus aduersis oppressa, tandem emerferit. Senec.

* Quemadmodum nomenclatori memoriæ loco audacia est, & culcun- que nomē non potest reddere imponit: ita poetæ non putant ad rem pertinere, verum dicere, sed aut necessitate coacti, aut decore correpti, id

quen

quenque vocari iubent, quod bellè facit ad verbum. Senec.

Qui biberint ex Clitorio lacu, iis vini tædium oboritur: Ita qui semel dustarint poëticen, abhorrent à philosophiæ præceptis, aut contrà: siue qui se mundanis voluptatibus ingurgitant, abhorrent ab honestis illis, ac veris oblectamentis. Plin.

Vt scarabeum, aut viperam, aut areneam in gemma redditam & imitatam à natura (nam id videmus esse factum in nonnullis) non horremus, sed amplectimur, effigie delectati: sic vitiorum erudita pictura delectamur in historicis ac poëtis. Eras.

Sicut imitatitia, vina, quæ frugibus conficiuntur apud quosdam, hætenus assequuntur vini vim, quòd inebriant, non tamen perinde reficiunt cordis vigorem: ita quidam quod in poëtis est vitij, id assequuntur, nempe obscœnitatem: cæterum eloquentiam, venustatem, eruditionem non possunt exprimere. Eras.

Potestas, Potentia.

Vt qui obtuso fræno conatur equum domare, excutitur, equo contemnente frænum: sic qui populum vincere conatur, non satis instructus potentia, ab imperio deturbatur. Plutar.

Sol cum maximè tollitur in altum, arduus ad polum septentrionalem, tum minimum mouetur: Ita quò maior est potestas, hoc magis coercenda est animi temeritas. Plut.

Vt in malis somniis nonnulla turbat animum ægritudo, sed præterea nihil efficiunt: sic mali, sed imponentes non admodum lædunt. Plutar.

Vt accisæ pennæ tempore renascuntur: Ita nisi assiduè premas renascitur potentia. Eras.

Vt Castoris & Pollucis faces, si solitariae appareant, dictum est ostentum: sin geminæ, salutare: Ita non oportet potentiam esse seiunctam à

sapientia, alioqui pestilentem. Plin.

Vt quædam fulmina æs ac ferrum liquefaciunt, ne cera quidem confusa: Ita diuina vis, aut regia potestas in obsistentes sœuit, mollibus parcis & cedentibus. Plin.

Vt bruta fulmina montes feriunt irritò: ita stulta potentia suas vires, in quod nihil opus est consumit. Plin.

Sicut nec Ægyptus ob calorem, nec Seythia ob rigorem sentit fœmina: ita vel ingens potentia, vel extrema fortuna humilitas, tutum reddit à contumeliis. Plin.

Præceptores ariuum.

Vt quidam crebris diuerticulis viam breuem reddunt longam: sic nonnulli ducentem crebris quæstiunculis nihil ad rem pertinentibus interpellantes, perpetuam interrumpunt doctrinam. Plut.

Vt pulli inuolucres semper hiantes pendent de ore alieno: sic quidam molesti sunt docenti, quòd necessarium sit eis omnia mansa in os inferere, nihilque tradant ipsi sibi. Plutar.

Vt non satis est soli bonitas, nisi accedat & cultor idoneus, & semina: Ita non sufficit ingenij felicitas nisi accedat doctor, & institutor egregius & præcepta idonea. Plutar.

Vt sacrificiis honorem habet ciuitas, quòd commune omnium bonum à diis petant: Ita multò magis honorandus principis præceptor bonus qui talem fingit, vt omnibus sit utilis futurus. Plutar.

Vt agricolæ vallos apponunt arbusculis, quò rectè crescant: Ita qui instituit addit monita & præcepta ingenis salubria, ne diuaricent in vitia. Plut.

Vt maximi medici, minores quoque morbos optimè sanant: Ita doctissimi præceptores, & minima optime docent. Eras.

Vt boni agricolæ est nosse terram quam colit: Ita præceptor diligens in

primis studeat cuiusque indolem & ingenium cognoscere: neque enim eadem omnibus adhibenda. Idem.

Præcipitatio.

Sicuti aquilo initio vehemens, desinit lenior: contra Auster initio lenior, desinit vehementior: Ita qui præcipientes magno impetu rem aggreddiuntur, frigescent in progressu: contra qui cõsilio suscipit, magis accenditur operis progressu.

Vt Saturnus qui ex septem erroneis summum tenet locum tardissimè circumagitur: Ita qui in summa constituti sunt potestate, quàm minimè præcipientes oportet esse. Plin. libro 2. cap. 16.

Vt canis properans in emittendo cæcos parit catulos: Ita præcipitata opera non possunt esse absoluta. Plin. lib. 8. cap. 40.

Vide peristat.

Premium.

* Eleganter Xenophon Oeconomicis prodidit, cætera quæque animãtia duabus rebus potissimùm adduci ad obtèperandum: eibo, si quod fuerit abiectius: aut delinimento, si generosius, velut equus: & plagis, si contumacius, velut asinus. At homo, eùm sit animal omnium generosissimum, nõ tam minis ac suppliciiis cogi, quàm præmiis oportebit ad officium inuitari legibus. Erasmi.

Vide pæna.

Præsumptio.

Vt in corporibus morbus segnitie & lassitudine præsentitur: sic infirmus animus, priusquam opprimatur malis, præsumptione quatitur. Senec.

Prætextus.

Periculosiores sunt fontes, qui lympidis aquis blandientes oculis, tamen perniciem adferunt: minus formidandi, qui ipsa specie testantur aquas esse fugiendas: Ita difficilius vitantur mala, quæ boni prætextu fallunt. Plin. lib. 31. cap. 2.

Princeps.

Vt qui non consueuerunt neque cœnare, neque lauare, nisi ex præscripto medicis, nec sanitate fruuntur: Sic qui omnia ad principis iudicium refert, reddit eos dominos plus quàm vellet ciuitas, vt nihil iam nec rectè fieri possit, nisi principis, arbitrio. Plut.

Vt rex mundi magna curat, parua relinquens fortunæ, quemadmodum dicit Euripides: Ita princeps non nisi in grauibus & arduis negotiis exercebitur. Plut.

Regula primùm recta sit oportet, deinde quæ applicentur corrigat: Ita princeps, primùm ipse virtus careat necesse est, si deinde aliis leges præscribat. Plut.

Eryngium herbam, si vni capræ in os inferas, eùm ipsa sistitur, tum omnes consistunt, donec pastor herbam eximat: Ita principis mores, mira vi in populum transfunduntur. Plut.

Cybindus auis bellum internecinum gerit cum aquila, adeo vt coherentes sæpenumero prendantur: Ita fit aliquoties, vt dum mutuum inter se odium pertinaciter exercent principes, vtrique subuertantur, tertio quopiam inuadente. Erasmi.

Galli sæpius in pugna commoriuntur: Ita quidam mutuis dissidiis concitant sese. Idem.

Vt plures apparere soles prodigium est: ita plures esse Monarchas aut principes vel imperatores. Plin. lib. 2. cap. 31.

Vt sol non alius est pauperi, alius diuiti, sed omnibus communis: Ita princeps personam spectare non debet, sed rem. Erasmi.

Sicuti Deus eùm nihil non videat, nihil tamen videnti similis est: Ita princeps nihil ignorare debet, multa dissimulare. Idem.

Vt magi prodigiosa quædam promittunt, iisq; promissis vulgus credulum alliciunt: Ita principes maximarum rerum spes ostentant, vt sibi reddant addictos. Idem.

Quem;

Quemadmodum vitis tameris arbor omnium nobilissima, tamen arundinum, aut vallorum, aut arborum infrugiferarum eget sustentaculis: Ita potentes & eruditi inferiorum egent opera. Idem.

Vt vallis aliquoties frondibus suis vitem amplexam strangulat: Ita nonnunquam adminiculi gratia obiter asciti, subuertunt & opprimunt potentiores. Idem.

Leo cunctis formidatum animal tantum ac cristam galli formidat: Ita summi principes infirmorum conuicia nonnunquam timere coguntur. Idem.

* Cum ceteri mortales artem quam profiteri parant, prius adhibito studio discant: Quanto maiori cura principem oportet administrandi rationem perdiscere? Ac ceteram quidem artes quatuor rebus potissimum constant: natura, preceptis, exemplis, usu: in principe lene ac mansuetum ingenium requirit Plato. Eras.

* Non licet dormitabundum esse qui clauo assidet: & in tantis rerum periculis stertit princeps? Nullum mare tam graues habet tempestates unquam, quam omne regnum assidue. Semper itaque principi vigilandum est ne quid erret, qui non nisi plurimorum pernicie delinquit. Idem.

Magnitudo navis, aut mercium pretia, aut vectorum numerus haud facit elatiorem bonum nauclerum, sed attentiores: ita bonus rex quo pluribus imperat, hoc vigilantior esse debet non insolentior.

* Seruus seruo praestantior, ut habet proverbium, ut dominus domino potior: quod alia sit ars, alia praeclearior, alia functio alia melior. At principem in optimo sapientiae genere oportet praecellere. Ea est ratio recte administrandi Remp. Idem.

* Nullus ad Olympicum certamen accedit, nisi prius secum expenderit, quid eius certaminis lex postulet: neque queritur sibi molestum esse solem,

aut puluerem, aut sudorem, aut si quid est aliud huius generis: quando quidem haec omnia cum ipsa ludi ratione coniuncta sunt: ita qui suscipit imperium prius suo cum animo debet expendere, quas res principis officium exigat. Consulendum alienis commodis propria negligenda: vigilandum, ut aliis dormire liceat: laborandum, ut aliis liceat otari. Idem.

* Cum Christianorum vnus sit dominus: cur qui huius gerunt vices, abs quouis malunt administrandi formam petere, quam ab hoc qui solus est totus imitandus? Ab aliis decerpere licet si quid forte viriutis admixtum habent. At in hoc absolutum est omnis virtutis ac sapientiae exemplar. Ea quidem stultitia videtur, sed infidelibus: nobis si verè fideles sumus, Dei virtus est & Dei sapientia. Idem.

* Reita tecum expensas licebit: si quis omnes homines, quos tuos vocas, Circes arte vertat in sues, aut asinos, nonne dices deterius factum tuum imperium? Dices, opinor. Atqui plus iuris est in sues aut asinos, quam in homines: licet quod lubet agere, licet distrahere, licet interimere: Proinde deterius fecerit imperium, qui liberos ciues verterit in mancipia. Quo praestantius est, in quod geris imperium, hoc magnificentius ac splendidius regnas. Consuluit igitur tuam maiestati, qui ciuium libertatem ac dignitatem tuetur. Idem.

* Deus ipse ne coactis imperaret, & angelis & hominibus liberum dedit arbitrium, quo splendidius & augustius redderet imperium suum. Et quisquam hoc nomine sibi magnus videtur, quod metu adactis ciuibus seu pecudibus imperet? Idem.

Princeps bonus.

Vt Deus in caelo pulcherrimum ac iucundissimum sui simulachrum constituit solem: sic in republica principem, qui prudentia, iustitia, benignitate se erga omnes repraesentet. Plut.

Medicus multo educto sanguine corrupto, paulum innoxij cibi mini-

strat: sic princeps sublatis multis malis ac nocētibus leni gratia & humanitate molestiam eā mitigabit. Plut.

Vt canes ouium custodes excubias agunt, non sibi timentes, sed ouibus: Ita rex non tam sibi debet timere, quàm populo. Plut.

Musicus chordas dissonantes non statim abiicit, atque incidit, sed sensim intendens aut remittens ad concentum adducit: Ita princeps leniter debet emendare peccantes, non proptinus tollere. Plutar.

Vt in magna tempestate validissimo clauo, optimo gubernatore, plurimis futuris opus est: Ita magnas & turbulentas res administrandi summa opus est sapientia. Plut.

Vt plus debet Neptuno, qui merces preciosissimas deportauit: sic plus debet principi, qui tranquillitatem, & pacem publicam non in voluptatibus, sed honestissimis studiis consumit. Senec.

Vt sydera mundi, vel si paulū subsistant, ac aberrant, summo id omnium malo fit: Ita principi cessare nō licet: quod si facit, magna rerum humanarum pernicie fit. Senec.

Rex apum solus aculeum non habet, aut certe non vitur, ad hanc grādiōr est corpore, & specie decentior: sed aliis, quā cetera minoribus: Ita principem oportet esse clementissimum, & à sua ciuitate nusquam auolare longius. Plin. l. 21. c. 17.

Rex ipse quidem non operatur, sed obambulans, ac circumuolans alios velut exhortatur: Ita princeps non opera, sed consilio & iussu prodesse debet suis. Idem.

Sol iucundissimus est iis, qui ipsum possunt intueri: Ita princeps iis, qui amant iustitiam. Eras.

Sicuti Leo citius sœuit in virum quàm in fœminam, pueros non nisi summa fame coactus attingit, supplicibus ac prostratis parcit: Ita potentes infirmioribus debent ignoscere, vires in alios experiri, quo vincere

pulchrum sit. Plin. lib. 8. cap. 16.

Vt cometes nouus apprensus, aut magnum bonum, aut ingens malum portēdit mortalibus: Ita nouus princeps salutem adfert rebus humanis si bonus est, maximam pestem si malus. Plin. l. 2. c. 26.

Princeps malus.

Vt in scena *δορυφορῆσις* tantum ostenditur, nec loquēs quicquam, nec agens: sic princeps qui vestitu, & titulo tantum principem agit, nihil autem curat eorum, quæ verè sint principum officia. Plut.

Quemadmodum fulgur prius emicat, quàm audiatur tonitru, quàm sonitu auribus excipiat, lumini visus occurrat, & sanguis prius apparet quàm vulnus: sic princeps aliquando prius condemnat, quàm redarguatur delatus. Plut.

Vt lapsus non potest erigere lapsum: Ita malus & stultus princeps non potest emendare populum. Plut.

Vt canicula pestilens est omnibus sydis: Ita principis mali potestas omnibus nocet. Eras.

Cerui cum arrexere aures, acerrimi auditus sunt, quum remiserere, surdi: Ita principes si quid est, quod placeat, id procul etiam percipiunt: si quid secus, quantumuis clames, non intelligunt. Eras.

Vt rana ultra solitū vocales tempestatem significant imminētem: Ita cum plurimum valeat apud principes oratio malorū, bonis tacentibus, tum instat rerum perturbatio. Idem.

Vt solis defectus, magnam mortalium perniciem trahit: Ita regis error, etiam leuis, magnam tamen in rebus humanis gignit perturbacionem. Plin. lib. 2. cap. 10.

Vt quædam fulmina æs ac ferrum liquefaciunt, ne cera quidem cōfusa: Ita diuina vis, aut regia potestas, in obsidentes sœuit, mollibus parcit & cedentibus. Plin. lib. 2. cap. 53.

Vt vitis nisi amputes, latè sese spargit, brachijs suis omnia complectens & im;

& implicans: Ita princeps ambitiosus semper aliquid è proximis suo adiungit imperio, nisi subinde vindicetur. Vide *Tyrannus*.

Principum educatio.

Vt grauiùs poniendus, qui lethiferum venenum nõ in vnum calicem, sed in fontem, vnde bibunt omnes, iniicit: sic magis peccant, qui principis corrumpunt ingenium, quàm qui priuati hominis. Plut.

Vt sacrificis honorem habet ciuitas, quòd cõmune omnium bonum à diis petant: Ita multò magis honorãdus principis præceptor qui talem fingit, vt omnibus sit utilis futurus. Plut.

Vt artifex lubentius faciat tyram, qua sciat Amphionis arte Thebanorum urbem condendam, quàm eam qua Thales Lacedæmoniorum seditionem composuit: Ita philosophus lubentius formabit ingenium principis orbi profuturum. Plut.

Principum fastus.

Vt imperiti statuarij pulchrã existimant statuam, quæ sit vastissima mole: sic reges nõnulli fastu & asperitate se egregios principes videri putant. Plut.

Vt colossi loriceis insignes Deum aliquem repræsentant, intus pleni luto, clauis, sordibus: Ita rex ignauus purpura, equis, auro, satellitio magnificus, in animo nihil habet præter fordidos affectus, & incitiam. Plut.

Statuæ magnitudine moléque sua librantur, & consistunt: at reges stulti subuertuntur. Plut.

Principum inter se odia.

Cùm maximè feruent apum inter se prælia, tum iactu pulueris, aut fumo tota res componitur: Ita grauissimorum motus inter principes, affinitate aut simili re quapiam nugacissima finiuntur. Plin. lib. 11. cap. 18. Vide *Bellum*.

Principum fauor.

Vt periculosum est, dæmones euocare, propterea quòd si quid erratũ

fuerit, magno conantis discrimine fiat: nam aitunt Tullum Hostilium iectum fulmine, quod ex Numæ libris Iouem deuocare conatus, quædam parum ritè fecisset: Ita periculosum est, cum principibus habere commercium, aut cum morosis potentibus, quòd offensi re qualibet leui, funditus subuertant hominem. Erasm.

Prodigalitas.

Vt ager ferax, sed quem oporteat multo impendio colere, non multũ iuuat colonum: sic homo quæstuosus, sed idem sumptuosus, haud multum reponit hæredi profuturum. Plin. li. 18. cap. 5.

Sorbo folia vniuersa decidũt, cùm cæteris arboribus paulatim id accidat: Ita quidã subito nudãtur, aut profudũt, aut genus vitæ cõmutãt, cùm sensim id fieri oporteat. Plin. lib. 16. c. 25.

Pronuntiatio.

Sicuti pieis mirum est studium imitandi verba hominis, ad eò vt in conatu nonnunquam emoriantur: Ita nonnullis dulce ediscere preculas & psalmos, eosq. subinde sonare, cùm non intelligant. Erasm.

Taurus auis cùm sit pusilla, tamẽ bouum vocem imitatur: Ita nonnulli cùm re sint exigui, tamen loquuntur reges ac satrapas. Idem.

Bona fabula aliquando exhibetur, virio hystriõnis malè agentis: ita bona oratio displicet si quis parum aptam referat. Idem.

Vt eodem halitu, sed aliter emisso calfacimus, ac refrigeramus: Ita eadem oratione aliter pronuntiatã mouebitur affectus, aut frigebit. Idem.

Qui nimium incitatus fertur, non vbi vult sistit sese, sed longius effertur quàm velit: sic nimia in dicendo celeritas temerè rapitur. Senec.

Prudentia.

Vt non debet sumere citharam, qui canendi sit imperitus: Ita non debet imperium sumere, qui nõ sit prudentia præditus. Plut.

Vt cicatrix admonet cauendum esse vulnus: ita memoria præteritorum malorum reddit cautiore. Plut.

Vt Cyclops exoculatus, manus quoque versum porrigat, nullo nititur certo scopo: Ita magnus rex, cui desit prudentia, quiduis aggreditur ingenti rerum tumultu, sed nullo iudicio. Plut.

Fibri Pontici genitalia sibiipsis amputant membra in venatu, quod ob hoc se peti intelligant: Ita prudentis est aliquando abicere rem ob quam periclitatur. Plin.

Pueritia.

Vt qui è vinculis emittuntur, licentius vagantur, quam ij qui nunquam fuerunt in vinculis: sic pueritia cum à præceptoris gubernatione soluitur. Plin.

Q

QVERIMONIA.

Quidam Homeri versus acephalos, id est, capite truncatos, & *μειψος*, id est, cauda diminutos excerpunt, rã multa integra pulcherrimã que prætermittentes: idem faciunt, qui de paucis vitæ malis queruntur, dissimulatis tot commoditatibus. Plutarch.

Quæstus sine lucrum.

Polypus stupidum alioquin animal in captandis conciliis incredibili vtiatur solertia: Ita quidã ad solum quæstum suum sapiunt, alibi pecudes merz. Plin. lib. 9. cap. 29

Quæstio inuicilis.

Vt qui clauē velit secare ligna, securi aperire ostium, vtriusque vsu sese priuat: sic qui dicentem alienis ac friuolis quæstiunculis perturbant, nõ solum nullum capiunt fructum ex his quæ dicuntur, verum etiam mali viri opinionem, atque odium lucrifaciunt. Plut.

Vt apud Homerũ Vlysses ridetur à prociis, quod panis frustula peteret, non enses, neque lebetes: Ita magis

rideandi sunt, qui differenti minutulas ac friuolas quæstiunculas obiciunt. Plut.

R

RABVLAE FORENSES.

ERat porticus in Olympia, quam Septiuocam vocant, quod pro vna voce multas redderet: Ita locutur leij quidam, vel vno prouocati verbo, sermonem immensum referunt. Plutarch.

Rabina.

Canis quicquid exceperit protinus deuorat, & semper ad spem futuri hiat: Ita quod expectantibus fortuna proiecit, id sine vlla voluptate dimittimus, statim ad rapinam alterius erecti. Senec.

Vt feræ mutuo laniatu viuunt: Ita quisquis potentior malo inferioris ditescit, ac crescit. Senec.

Vt fuci cum ipsi non mellificent, tamen apum insidiantur laboribus: Ita sunt qui nihil ipsi excudunt, sed aliorum vigiliis elaborata furta sibi vendicant. Plin. lib. 11. cap. 11. & cap. 7. eodem lib.

Sicuti Polypus quicquid brachiis attigerit, suctu tenet & attrahit: Ita difficillimum est euellere de manibus quorundam, si quid nacti fuerint. Plin. lib. 9. cap. 29.

Qui Tigridis catulos rapit, bene secum agi putat, si vel vnum insequenti matri auferat impunè. Ita qui alienam inuasit possessionem, etiam si cogatur reddere, lucrum tamè facit, si vel portionem aliquam retineat. Plin. lib. 3. cap. 18.

Lutarium piscem semper sequitur piscis nomine Sargus, qui illo cœnũ fodiente, excitatum deuorat pabulũ: Ita sunt qui se misceant alienis negotiis, vt eis laborantibus fructũ percipiant. Plin. lib. 9. cap. 17.

† Vt cylindrus à recti tudine deerrans, non firmatur ad axem circuli:

Qui circumducitur, nisi gubernator sua industria regat: Sic affectiones ad deteriora rapiunt hominem, nisi recta ratione gubernentur. Hierocles in aurea Pythag. carm.

Ratio.

Vt naus cui firma est anchora, in quouis portu potest cōquiescere: Ita animus si accedat recta ratio, quouis in loco tranquillè viuet. Plut.

Vt non æquè cernunt cicadæ, & accipitres, neque similiter volant aquila & perdix: Ita non omnia, quæ rationis participia sunt, æquè valent ratiocinandi acumine. Plut.

Vt custos asidens puero, cauet & admonet, ne quid peccet: sic ratio semper animo præsens non sinit vquam labi aut peccare. Plut.

Non satis est habere corpus sanū, verūm & bonæ habitudinis, ac robustum sit, oportet: sic ratio non solūm pura debet esse & à vitiis immunis, nisi sit & robusta. Plut.

Qui dimissi à pædagogis, suo relinquantur arbitrio, non abiiciunt imperium, sed mutant principem: nam pro pædago iam rationi parent. Plut.

Naus deserta recipit gubernatorem, si quis velit in portum reducere, at animus ipsa percitus non admittit gubernatricem rationem aliūde, nisi intus ratio clauum arripiat. Plu.

Vt non satis est clauus, neque frænum, nisi adsit qui arte moderetur: Ita non sufficit eloquentia ad moderandum populum, nisi accesserit sermonis moderatrix ratio. Plut.

Gubernator etiam si multum conducit, tamen non potest sedare ventos & vndas: at ratio ac mētis habitus non solūm animi motus componit, verūm & corporis morbos sæpè leuat. Plut.

Vt quemadmodum si sol non sit, per reliqua astra noctem ageremus: Ita quantum ad reliquos attinet sensus, nihil differemus à brutis, nisi ratio adsit. Plut.

In magno fluctu non sistitur naus, nisi pondus anchoræ retineat alto infixæ vado: sic in magnis rerum procellis, summa debet ratio animum cohibere ne ab affectibus auferatur. Plut.

Cupressi semina adeò minuta sunt, vt quædam oculis cerni non possint, & tamen in eo tanta est arbor, tam procera: Ita ratio minimum quiddam est & occultum, sed eadem maxima est, si prodeat, & vim suam explicet. Plin. lib 17 cap. 10.

Vt ingentia pondera, quæ nullis hominum viribus tolli possunt, machinis facilè tolluntur: Ita quod vi nequeas efficere, ratione & arte facilè efficias. Eras.

Reconciliatio.

Crassiteris, id est, stannū aut plumbum album, æs, ruptum ferruminat, vtrunque contingens propter affinitatem quam habet cum vtroque: Ita amicus amicitiam ac benevolentiam disruptam reconciliare debet, vtrique se accommodans ex æquo. Plutarchus.

Ignis facilè accenditur in paleis, & pilis leporinis, sed idem mox extinguitur, si nihil addas: sic iræ amantium, aut nuper coniugatorum, si nemo se admiscuerit. Plut.

Vt crystalli fragmenta sarciri nullo modo possunt: Ita difficillimum eos reconciliare, qui ex arctissima familiaritate in mutuum odium venerint.

Recreatio, Relaxatio.

Vt sunt vices somni & vigilæ, noctis & dici, tempestatis & serenitatis, belli & pacis: Ita labores leuandi ocio & lussibus. Plut.

Lyram & arcum remittimus, quò melius possint rendi: Ita recreandus ocio animus, vt ad labores reddatur vegetior. Plut.

Auriga non semper adducit habenas, sed aliquando remittit: Ita pueris non nihil indulgendum. Plut.

Vt arcusensus rumpitur: sic animus

mus remissus frangitur. Plut.

Vt nauales licet alternis inter-
quiescant annis, tamen eam cessatio-
nem ubertate compensant: Ita rela-
xatio ingeniorum mediocri facit
vt ad studia reuersi plus efficiamus
vigore animi, licet breuiore tempo-
ris spatio. Plin. li. 18. c. 16.

Regnandi libido.

Vt vitis nisi amputes, latè sese spar-
git, brachijs suis omnia complectens
& implicans: Ita princeps ambitiosus
semper aliquid è proximis suo adiū-
git imperio, nisi subinde viadicetur.
Vide *Ambitio, Auaritia.*

Religio.

Qui diuos colunt metu alicuius
mali, perinde faciunt, vt i; qui tyran-
nos venerantur, ne noceant, quos o-
derunt animo. Plut. Vide *Pietas.*

Regnum & reges.

Vt quibusdam cum foris, in foro,
aut in curia conspicui sint ac splendi-
di, domi morosa vxor contristat om-
nem vitam: sic regno ac diuitijs mul-
ta adsunt occulta mala. Plut.

Vt quædam fulmina æs ac ferrum
liquefaciunt, ne cera quidem confu-
sa: Ita diuina vis, aut regia potestas
in obsistentes fauere, mollibus parcat
& cedentibus. Vide *Principes.*

Reipublica.

Sicut ex contrarijs elementis mira
harmonia temperatus est mundus: Ita
ex diuersis hominum studijs constat
respub. Eras.

Vt naus multis ictibus compingit-
tur, clauis, paxillis: deinde ad tempus
aliquantum relinquitur, donec co-
hærescant clauis commissuræque:
deinde tutò sulcat maria: sic ciuitas
multis sudoribus conditur, donec
aucta tempore, tutam ac tranquillã
vitam præbeat ciuibus. Plut.

Ex aluearium strepitu ac tumultu
colligunt apes rectè valere: contra
ex quiete Rempub. Plut.

Reipublica administratio.

Gubernator quædam suis mani-
bus facit, quædam per alios: & ali-

quando alijs ad clauum admissis, ipse
in proram demigrat: sic in Republ.
nō debet vnus occupare omnia mu-
nia, sed alijs vicissim dare locum. Re-
ctius enim fiunt, quæ multorum ma-
nibus peraguntur. Plut.

Qui simul & Rempubicã tractat,
& artem exercet sedentariam, perin-
de facit, atque ille, qui mulierem in-
genuam ac probam, detracta stola,
datòque præcinctorio, in officina de-
tinet. Plut.

Qui nauem gubernant, aliena vo-
ce iussuque vtuntur: sed qui Remp.
gubernant, in seipsis sapientiam ha-
bent oportet, vt non sit opus aliena
voce. Plut.

Vestalibus tempus erat præstitu-
tum: primum, in quo discerent: alte-
rum, in quo exercerent: tertium, in
quo docerent: Idem fiebat in sacer-
dotibus Ephesæ Dianæ: Idem faci-
endum iis, qui Remp. gerunt. Plut.

Vt difficillimum ac periculosum
est annosæ arbores, quæ iã latè spar-
sere radices, reuellere loco, & aliq̃
transplantare: Ita Rempubl. longo
tempore suis inueteratam institutis,
ad aliam vitæ rationem traducere
non licet citra maximos rerum mo-
tus. Plut.

Gubernator optimos quærit nau-
tas: architectus doctissimos quærit
ministros: Ita princeps eos asciscet
amicos, qui ad Remp. administran-
dam maximè sint idonei. Plut.

Qui sensim ac volentes descendunt
in puteum, nihil læduntur: qui casu in-
cidunt, valde turbantur: sic qui certo
consilio accedunt ad Remp. modera-
tè ferunt: qui sese temere iniiciunt,
eos pœnitet. Plut.

Vt vinum primum seruit, ac paret
bibenti: at paulatim admixtum ve-
nis, rapit hominem, ac traducit in
suos mores: ita qui rempublicam ad-
ministrat, initio se populi moribus
accomodat, post sensim eum ad sua
trahit instituta Plin.

Non est infirmior manus, quòd in
digi-

digitos sit dissecta, sed ad operandum agilior: Ita negotia multis communica, in Rempub. plenius conficiuntur. Plut.

Vt qui personatus in theatrum procedit histrio, sic qui ad Rempub. administrandam accedit, non ut civibus proficit, sed sibi gloriam comparat. Plut.

Vt qui animi causa navim ingreditur, ut spectet aut in ea inambulet: deinde repente soluta, atque in altum reuulsa nauseans ac vomens frustra foras prospicit: sic qui leuiter, & quasi lusus gratia attingunt Remp. sed a semel suscepta non possunt sese explicare, negotiorum vndis sacum hominem & inuitum trahentibus. Plin.

Vt quibus domi nihil est boni, in foro plerumque versantur, & obambulant: sic quidam, quia nihil habeant, quod priuatim agant, ad publica administranda conferunt sese. Plut.

Vt equus strigosus imputatur non equi culpæ, sed equisonibus: Ita populus malè moratus episcopis aut principibus. Eras.

Cum bruta solitum naturæ momentum relinquunt, tempestatis indicium est: hoc est, cum mergi fugiunt maria aut stagna, cum absconduntur formice, aut ova progerunt: lumbrici è terra fugiunt, tempestatis præsignum est: Ita cum audent facinorosi, tacent integri, sapit vulgus, desipiunt principes, sacerdotes pro terrenis digladiantur, id perniciem humanæ vitæ significat. Eras.

* In corpore si quid est quod reliquo corpori noceat, vti ac secari quod nocet patimur, ut membrorum aliquod potius quam totum corpus intereat: sic in Reip. corpore, ut totum saluum sit, quicquid est pestiferum amputetur Cic. Philip. 8.

* Vt contemnendus est qui in nauigando se mauult esse incolumem quam nauim: ita vituperandus est qui in Reip. discrimine, suæ plus quam

communis salutis consulit. Idem libro 4 ad Herennium.

* Vt leges omnium salutem singulorum salutis anteponunt: sic vir bonus & sapiens, & legibus parus, & ciuilibus officij non ignarus, vtilitati omnium plus quam vnius alicuius salutis consulit. Idem l. 3. de finib.

* Vt medici membrum sæpè putrefactum incidunt atque in totum eradicant, ne aliam corporis partem labefactare aut corrumpere possit: sic necesse est si Remp. saluam esse volumus, ut perdi istimos homines ex vrbe penitus extirpemus, ne corruptus integro, violatus casto labem in fringat. Idem, act. in Verrem.

* Vt tutela, sic procuratio Reip. ad vtilitatem eorum qui commissi sunt, non ad eorum quibus commissa, gerenda est. Idem l. 1. de Officiis.

* Vt in nauigando tempestati obsequi artis est, etiam si cursum tenere nequeas: cum verò portum possis murata velificatione assequi, stultum est eum tenere cum periculo cursum quem cœperis. potius quam eo commutato quò velis tandem peruenire: sic omnibus in administranda Rempub. propositum idem esse debet cum dignitate ocium: non idem semper dicere, sed idem semper spectare debent. Idem l. 1. epist.

* Quemadmodum chorus est res elegans, si quidem ordine constet & harmonia: contra ridiculum spectaculum, si gesticulationes vnà cum vocibus confundantur: ita præclara quedam res est ciuitas, aut regnum, si suis cuique datur locus, si suo quisque fungitur officio: hoc est, si Princeps quod se dignum est, agit, si magistratus suas obeunt partes, si plebs item bonis legibus & integris magistratibus obtemperat. Eras.

Mutationes & nouationes in Rep. perniciosissima.

Vt plus est periculi corporibus nostris vere & autumnò quàm mutatione:

Ita nouitas omnis offendit ac lædit Remp. Eras.

Vt cibi, potus, cælique nouitas offendit, etiam si mutes in paria, aut in aliquanto meliora: Ita præstat ferre principē, aut magistratus pristinos, quàm nouos asciscere, quòd omnis rerum nouatio non careat perturbatione. Idem.

Reprehensio.

Qui de natura queritur, quòd quædam genuerit homini noxia dissimulatis tot bonis: perinde facit ac si quis Nilum calumniatur alioqui frugiferum Ægypto, quòd crocòdillum habeat, aut aspìdem: nec postea velit frui prognatis frugibus, sed tantùm queratur de venenis, quæ nutrit. Aut si quis in copiosa oratoris oratione, quæ multis exuberet virtutibus, de pauculis uoculis temerè elapsis cauilletur. Plut.

Vt lapias fabulæ narrant foris oculatas esse, domi oculis in vase reconditis, nihil videre: Ita quidam in alienis perspicaces sunt, ad sua cæcutiunt. Plut.

Vt quibus domi multum est malorum, gaudent apud alios versari: Ita animus sibi malè conscius, sua horrens de alienis agit, & malitiam suam apud alios pascit. Plut.

Facile est demoliri, quod alius extruit: at difficillimum, idem aut melius aliquid extruere: Ita aliorum orationem reprehendere in procliu est, at eodem modo meliusve dicere, nõ est perinde facile. Plut.

Non quemadmodum parasitus cõuitio tactus ab iis, à quibus alitur ridet, ac nihil commouetur: Ita à philosopho reprehensus, debet esse affectus, sed nec offendi oportet, nec impendenter negligere. Plut.

* Vt oculus, sic animus se non videns, aliena cernit. Cic. lib. 1. Tusc. quæst.

Cum æstate vehementius tonuerit, quàm fulserit, ut inquit Plinius, ventos denūtiat: Ita ubique vehementer

inclamat in aliorum vitia, ipse non perinde lucens morum integritate: indicium est animi magis ambitionis vèto tumescentis, quàm solidè pij. Eras. *Vide Castigatio.*

Responsio.

Vt pauperiores aliquando donant munuscula ditioribus, quòd plus recipiant: sic indoctiores prouocant nõnullos, ut eruditiora vicissim illi respondeant. Plut. *Vide Sermo.*

Reuerentia.

Apud Thessalos capitale est occidere ciconiã, non ob aliud nisi quòd serpètes interficit: parcitur apud Britannos miluis, quòd urbem raptis extis pecudum repurgent: ita quibusdã honos habendus, nõ quòd ipsi digni sint, sed quòd illorum opera nobis sit vsui. Eras.

Rhetorica.

Vt periculum sit, si omnes in idem inclinent latus nauis, sed aliis aliò insistentibus nauis optimè libratur: sic seditio, & dissensio inter Rhetores tutiorem reddit statum ciuitatis. Plut.

Vt ridiculus sit cantor, qui rem grauem Lydiis efferat modis: Ita ridiculus qui de pietate & iustitia verba faciens, Rhetoricis lasciuiat flosculis. Plut.

Robur.

Arbores infœcundæ firmiores sunt fœcundis: Ita robustus est corpus his qui nihil pariunt in literis, quàm qui sese laboribus exhauriunt. Eras.

S.

SACERDOS.

Vt vitrum copiã viluit, alioqui nec auro nec argento cessurum: Ita sacerdotes ob turbã minoris fiunt, magno in pretio futuri, si singulæ ciuitates singulos haberet sacerdotes, ut olim. Eras.

Sacramenta.

Vt optima remedia maximè perniciem adferunt, nisi aptè sumantur: Ita

Ita Christi sacramenta salutaria sunt rectè sumèntibus, lethalia indignè accipientibus. Eras.

Sanitas.

Olim in capitolio vbi certabant quadrigæ Latinis feris, victor abfinthium bibebat: Ita salubria magis quærenda sunt quàm iucunda.

Vide P. alexudo.

Sapientia.

† Sapientia moro arbori comparatur, quæ dicitur sapientissima arbor: nam vltima flores producit, prima verò fructus: Ita nõ est diu antea ostentandum, quod possimus vel velimus: Tardè promittendum, & maturè præstandum. Peraldus in summa virtutum.

Vt paulatim vmbra remissa sentimus nõ magis esse in lumine: Ita sensim imminuta stulticia, in sapientia proficimus. Plut.

Vt qui vehementer esurit aut sitit, nulla re potest auelli, donec sedauit appetentiam: sic omnia posthabèla sitienti sapientiam. Plut.

Semen licet exiguum, tamen locum nactum idoneum, vices suas explicat, & ex minimo in maximos artus diffundit: Sic ratio sapientiz paucis constat verbis, in opere crescit. Senec.

Sunt qui propius admota non cerunt, quæ longius absunt vident: Ita nonnulli plus sapiunt in rebus alienis, quàm in his quæ ad se pertinent. Eras.

Vt ingentes obelisci magno quidè negotio statuuntur & collocantur ob immensum molis pondus, sed collocati semel, infinitis durant seculis: Ita arduum est virtutis aut sapientiz parere famam, sed parata nunquam inermoritur. Idem.

Sicutimaroneũ vinum, cuius meminit Homerus, vicies tanto aqua mixtum, tamè vigorem suum seruat: Ita sapiens nullis soluitur voluptatibus. Plin. li. 24. c. 4.

Vt Castoris & Pollucis faces si so-

litariz appareant, dirum est ostentum: sin geminæ, salutare: Ita non oportet potentiam esse seiunctam à sapientia, alioqui pestilentem. Plin.

Vti magnes occulta quadam & incognita vi ferrum ad se trahit: ita sapientia secreta quadam ratione trahit ad se animos hominum. Plin. l. 35. cap. 16.

Sicuti aquilo initio vehemens, desinit lenior, contrà Auster initio lenior, desinit vehemètiior: ita qui præcipites magno impetu aggrediuntur, frigescunt in processu. Contrà qui cõsilio suscipit, magis ac magis accenditur operis progressu. Eras.

Sicuti quo directius nos ferit Sol radiis suis, hoc minor est vmbra nostri: quo obliquius, hoc magis increfcit vmbra corporis: ita quanto plus quisque assequutus est veræ sapientiz, hoc minus magnificè de se sentit: quo longius abest ab ea, hoc se magis dilatat stultissima persuasione sapientiz. Idem.

Arundinis radix contrita & imposta silicis stirpem corpore extrahit, item arundinem silicis radix: ita vicissim, & pecuniz studiũ eximit animis amorem sapientiz, & sapientia studium pecuniz. Idem.

Sapiens.

Vt verus amor erga mulierem nõ desiderat testè, sed sat habet, si clam ea potiat: ita vir sapiens recti conscientia cõtentus. At qui fidè amant, ostentant & iactant. Plut.

* Vt cœlestia humanas manus effugiunt, & ab his qui templa diruunt, aut simulachra constant nihil diuinitati nocetur: ita quicquid fit in sapientem proteruè, petulanter, superbè, frustra tentatur. Senec. li. quod in sapient. non cadit iniuriã. c. 3.

* Quemadmodum erga ægros suos medicus, sic erga alios homines vir sapiens affectus est: eorum phrenesin, maledicta scurrilia dicta, petulantiam patiente fert animo. Senec.

*Quomodo quorundum lapidum inexpugnabilis est durities: alij nec igni nec aquis cedunt: ita sapientis animus solidus est, & id roboris collegit, vt tam tutus sit ab iniuria quàm firmissimi lapides. Senec.

Vt sydera contrarium mundo iter intendunt: ita sapiens aduersus opinionem omnium vadit. Senec.

Cùm potentes imperio editi, & cōsensu seruentium validi nocere intendunt: tã citra sapientē omnes eorum impetus deficient, quàm quæ neruo, tormentisve in alium exprimuntur, cùm extra visum exierunt, citra cælum ramen flectuntur. Sen.

Vt nec mundus crescit, nec sol, nec Luna, nec mare: ita pares sunt omnes sapientes. Senec.

Vt grando illisa tectis dissulcat, magno quidem fragore, verùm nulla noxia: sic insultus fortunæ nihil potest in sapientem. Senec.

Vt egregius artifex, non in vna materia artifex est: sic sapiens in quauis fortuna se bene gerit. Senec.

Vt pumilio, etiam si in monte cōsistat, pusillus est, colossus etiam in puteo magnus: ita sapiens in quacunque fortuna suis bonis magnus est, stultus & in summa fortuna humilis. Senec.

Vt bonus artifex è quauis materia simulachrum fingit: ita sapiens quauis fortunam sapienter administrabit. Senec.

Vt imperiti tempestatem non sentiunt, nisi serò suòque malo, contrà prudentes agricolæ prospiciunt, cauētque: ita vulgus hominum improuidum suo malo discit, cùm interim vir sapiens procul præuisum malū vitet: vt Democritus, merente fratre ardentissimo astu monuit, vt reliquæ segeti parceret, raprētque desecta sub tectum, paucis mox horis seruo imbri vaticinatione approbata. Senec.

Sicuti mundus vndique teres, ac rotundus sibi cōstat: ita sapiens nihil

extra se quærit, seipso contentus. Plin. lib. 2. c. 2.

Sicut Mercurius quàm minimo spatio discedit à Sole, licet alioqui vagus & errabundus: ita non oportet longius ab honesto discedere sapientem Plin. l. 2. c. 17.

Vt cochleæ lentè ingrediuntur, nec quicquam attingunt, aut vsquam sese mouent, nisi cornibus præterant: ita sapientem oportet esse contabundum, minimèque præcipitem, & pederentim aggredi gustu quodã prius sumpto. Plin. l. 9. c. 32.

Tradunt Physici veteres, Solem marinis aquis pasci, Lunam dulcibus: ita sapientes amara quærun, modò vtilia: stulti quæ delectant modò, sectantur. Eras.

Vt in culice non minus admiranda naturæ vis est, quàm in elephante: ita sapiens in maximis pariter ac minimis negotiis, magnum virū ostendit. At ingenij vis etiam in iudicio atque humili argumento elucet. Plin. l. 11. cap. 2.

Vt fulmen quodcunque animal protinus occidit excepto homine: ita fortunæ procellæ indoctos, ac brutos protinus animo deiiciunt, sapientem non item. Eras.

Sicut animantia quædam etiã corporis partes amputant, ob quæ periclitari sese sciunt, veluti fiber: ita sapientis est aliquando facultatum iactura vitæ consulere. Plin. l. 8. c. 30. & l. 36. c. 16.

Vt indomita vis adamanti, vnde & nomen additum gemmæ, adeò vt nec calefeat igni, nec ferro cedat: quin magis isctum ita respuens, vti ferrum simul & incudes dissiliant: sic sapientis animus aduersus omnem fortunæ sæuentis impetum inuictus. Plin. l. 37. cap. 4.

Vt Deus plurimum sapiens & intelligens, minimum loquitur: ita sapiens non nisi necessaria loquetur. Eras.

Vt halcyones etiam media hyeme mare

mare tranquillum præstant, non sibi solum, sed aliis quoque: ira sapiens turbatissimis rebus non solum ipse tuebitur animi tranquillitatem, sed alios concitatos componet ac sedabit Plin. l. 10. c. 2. 3.

Rhododendri frondes, iumentis, capris, & ouibus venenæ est, idem homini contra serpentium venena remedio: ita quod stultis pernicious adfert, ut res aduersæ, aut eruditio, id sapiens vertit in suum bonum. Pli. l. 16. cap. 21.

Scientia.

Vt agricolæ libentius vident spicas inclinatas, quàm erectas in altum, nam illas onustas fructu intelligunt, has inanes: sic adolescentes, priusquàm profecerunt in philosophia tument: vbi doctrinæ fructum perceperint, submitunt sese. Plut.

Quærimus nonnunquam eos, qui buscum stamus: Ita quidam quod sciunt, se scire nesciunt. Seneca. *Vide titulos de Artibus, Eruditione & Doctrina.*

Seditio.

* Vt mare quod natura sua tranquillum est, ventorum vi agitari videmus ac turbari: sic populus sua sponte pacatus, hominum seditiosorum vocibus & violentissimis tempestatibus concitari solet. Cicero, pro Cluentio.

* Vt tempestates sæpe certo aliquo cæli signo comouentur, sæpe improviso, nulla ex certa ratione, obscura aliqua ex causa concitantur: sic in comitiorum tempestate populari, sæpe intelligas quo signo comota sit, sæpe ita obscura est, ut casu excitata videatur, Cic pro Muræna.

Salamandra non nisi magnis imbris prouenit, serenitate deficit: ita quidam non apparent, nisi statu ciuitatis bello aut seditione turbato, iidem rebus pace compositis emoriuntur. Plin. l. 10. c. 67.

Sicuti vulgò dicunt Aquilonem non est exortum nunquàm ad tertium du-

rare diem: Ita rerum motus qui non ex altis initiis, sed facili causa subitaneque proficiscuntur, facile sedantur, & coquiescunt in repu. *Vide Discordia.*

Senectus.

* Vt non omne vinum: sic non omnis ætas vetustate coalescit. Cic.

* Vt adolescentem in quo senile est aliquid: sic senem in quo adolescentis probi est aliquid, laudamus. Idem.

* Vt petulantia & libido magis est adolescentum, quàm senum, nec tamè omnium adolescentum, sed non proborum: sic ista senilis stultitia, quæ deliratio appellari solet, senum est leuium, non omnium. Idem.

* Vt adolescentibus bona indole præditis sapientes senes delectantur, leuior que fit eorum senectus, qui à iuuentute coluntur & diliguntur: sic adolescentes senum præceptis gaudet quibus ad virtutum studia ducuntur. Itè.

* Vt gaudent, qui à furiosis dominis aufugerunt: sic gaudere debent senes, qui ætatis beneficio libidine non infestantur. Plut.

Ibin aiunt, vbi cõsensuit, iãq; quod erat turbidum exspirauit, magis aromaticè olere: sic gloria senum tranquillior, & consilia sedatiora. Plut.

Vt aqua vino admixta reddit illud moderatius, & sobriæ nymphæ Bacchum tumultum compescunt: sic in Rep. senes admixti, iuuenum temeritatem & ambitionem reuerentiæ sui reddunt moderatiorem. Plut.

Vt cantor senex non admittit artè, nec abiicit lyram, sed leuiores sequitur harmonias, & vocis regit contentionem, iuuenibus aptiorem: sic in senectute non oportet à Rep. prorsus desistere, sed eligere negotia remissiora quæ conueniant ætati. Plut.

* Quemadmodum in naue quæ sentinam trahit, vni rimæ aut alteri obstititur, vbi plurimis locis laxari cœpit & cedere, succurri nõ potest nauigio dehiscenti: ita in senili corpore aliquatenus imbecillitas sustineri & fulciri potest, vbi tanquàm in putri ædifi-

cio omnis iunctura dilabitur: & dum alia excipitur, alia discinditur, circumspiciendum est quomodo exeat. Senec.

* Quomodo novem mensibus tenet maternus uterus, & præparat non sibi, sed illi loco in quem videtur emitti, iam idonei spiritum trahere, & in aperto durare: sic per hoc spatium quod ab infantia patet in senectutem, in alium naturæ sumitur partum. Senec.

Adiice illos, qui non aliter, quam se, & hoc atque illo modo componunt, donec quietem lassitudine inueniant statum vitæ suæ formando, subinde in eo nouissimè manent: in quo illos non mutandi odium, sed senectus ad nouandum pigra deprehendit. Sen.

Vt orbium diuersus in contraria nisus, motum omnium temperat: ita senum contatio, iuuenum in Republica feruorem ac præcipitantiam moderatur. Erasmi.

Vt ciconias nemo aduenire sentit, sed aduenisse, nemo discedere, sed discessisse, quod noctu clanculumque faciant utrumque: ita iuuentutem nemo intelligit discedere, sed discessisse: & senectutem non sentimus aduenire, sed aduenisse. Plin. l. 10. c. 25.

Nouella vitis copiosius gignit vinum, sed vetustior melius: ita plura loquuntur iuvenes, sed utiliora senes. Erasmi.

Vt à currentu flumine tantum habes, quantum hauris: ita ex annis semper euntibus nihil accipis, nisi quod in res duraturas collocaris. Erasmi.

Sermo.

† Qui docet, nec id efficit, quod docet, cotis vsurpat officium, quæ ferum reddit acutum, cum ipsa inutilis sit ad secandum. Et ut pictor pulchram atque elegantem pingit imaginem, cum ipse sit turpi quadam fœditate insignitus: sic est, qui virtutem verborum coloribus exornat, cum ipse nullo virtutis colore sit decoratus. Pintus in cap. 1. Esa.

† Sicut is, qui fert aromata, etiam si nolit, ex odore proditur: ita & qui Dei spiritum habet, ex verbis suis agnoscitur. Climacus grad. 26.

Vt in calamitatibus firmissimi, atque optimi amici adsunt utiliter, sic & sermones optimi. Plut.

Vt adium ostio carentium, & crumenarum absque vinculis nulla est utilitas: ita multo magis oris claustrum carentis nullus est usus. Plut.

Qui in Platone & Demosthene nihil quaerunt, nisi puritatem Attici sermonis, quid aliud agunt, quam id, quod in pharmacis nihil amant, nisi fragrantiam & nitorem, vim purgandam seruandamque negligunt? Plut.

Quomodo Protogenes pictor Apellem ex vnica linea cognouit nunquam alioqui visum: ita ex vnico responso ingenium & prudentiam viri deprehendit, qui sit ipse sapiens. Plinius.

E voce agnoscimus hominem, facie non conspecta, nam sua cuique vox: ita ex oratione licet hominis vitam coniectare. Erasmi.

Taurus avis cum sit pusilla, tamen bouum vocem imitatur: ita nonnulli, cum re sint exigui, tamen loquuntur reges ac satrapas. Vide Oratio.

Seruius.

Si miserum est seruire, multo miserius est seruire iis, quos non possis effugere. Plut.

Vt attagen aliam vocalis, captus obmutescit: ita quibusdam seruitus adimit vocem, qui liberi loquebantur. Aut sponte loquuntur, aut canunt nonnulli, si cogas, reticescunt. Erasmi.

Formicæ triticum arrodunt ea parte qua germinare incipit, ne sibi reddatur inutile: sic potentes quo ministris perpetuo vtantur premunt, ne si emergerint, tædio seruitutis relinquunt aulam. Erasmi.

Seueritas.

Vt echinus semper in spinis ingreditur, quod spinas secum circumferat:

ferat: ita quibusdam in omni negotio acerbitas est, propterea quod animo secum adferant asperitatem, etiam si res ipsa nihil habeat incommodi.

Vt Euripus in Eubœa septies in die defluit, ac toties refluit mira celeritate: at idem tribus diebus vno quoque mense stat immotus, septima, octava, nonaque luna: Ita quidam, inæquales sibi aut nimium præcipites sunt, aut nimium lenti, in vtranque partem plus satis vehementes Eras.

Silentium & taciturnitas.

Grues cum ex Cilicia deuolant lapillos in os sumunt, atque ita Taurum mortem aquis plenum tutò transfuolant, idque noctu ne vox prodatur: Ita tutissimum vbiq̃ silentiũ. Plut. Plin. lib. 10. c. 23. Aristot. de nat. lib. 1. cap. 10.

Vt egregius artifex iaculandi statim scopum petit: ita sapit, qui pauca loquitur, sed ad rem. Plut.

Vt mysteria cum silentio spectantur: ita quædam melius laudantur silentio, quàm oratione. Plut.

Vt vas experiamur, aquam non vinum infundimus: Ita frivolum quiddam aliquando committendum amicis quo silentij fidem experiamur, vt si effutiant, nihil sit periculi. Plutarch.

Fucata facies, nec diu nec multis imponit: ita simulatio, non nisi ad tempus, & paucos decipit. Sen.

Quemadmodum onerati mero, non continent cibum: ita nec arcanum redundante vino. Senec.

Muta cicada & miraculo est, quod ipsum genus sit garrulum: sunt autem cuiusmodi in agro Regino: sic magis admiramur constantiam & silentium in fœmina, quod ipsum genus notabile sit & loquax. Plinius lib. 11. ap. 27.

Simulatio & dissimulatio.

Vt vitrum quia pellucidum, nihil elat: ita quidam nihil tegere, nihil dissimulare nõrunt: quicquid in ani-

mo est, id protinus omnibus palàm est. *Vide Hypocrita.*

Simultas.

Vt inueterata consuetudo etiam si lædat, tamen haud facilè propellitur: Ita simultas inuidiam, Zelotypia mali memoriã in animo relinquit. Plut. *Vide Odium.*

Solitudo.

Vt in aperto posita & exposita negliguntur ac prætereuntur, abstrusa petuntur insidiis: ita qui valde latet, & à vulgo semotus est, in huius vitam inquirunt homines. Senec.

*Vbi complures vnà faciunt iter, si quis fuerit lentior, ab aliis pergentibus vtcunque protrahitur: si quis æquo propterantior, à cæteris retardatur. Contrà, qui solus facit iter, aut studio perueniendi nimium festinat, aut tædio itineris residet & obdormiscit alicubi. Rursum qui solus ambulat, nonnunquam aberrat. Inter multos si quis aberrat, non deest qui commonstret viam. Idem accidit in vita solitaria & gregaria. Eras.

Somnus.

Comicus venustè dixit de iis, qui lectos inaurant ac deargentant, cum dii nihil nobis gratis dederint, nisi somnum, cur id sibi magno volunt constare? At cum dii somnum nobis dederint, curatur & laborum delinimentum, superstitiosus sibi illum reddit carnificinam. Plut.

Heraclitus dixit, vigilantibus vnum communem esse mundum, sopitos in suum quenque discedere: at superstitiosus, ne vigilans quidem communi cum aliis mundo fruitur. semper somniant cogitatione. Plutarchus.

Sophistæ.

Vt præstigiatorum fraudes fallunt & cum voluptate: sic sophisticis argutiis capi ridiculum est, non periculosum. Senec.

Vt eibi malè olentes, non videntur malè olere his qui ederint: Ita spurcæ scotistarũ & sophistarum lite-

ræ, cùm alios melioribus imbutos literis vehementer offendant, ac nauseam moueant, eos qui nugas istiusmodi imbiberunt, nihil offendunt, imò bellæ videntur & elegantes. Eras.

Vt panthera bene olet, sed nō nisi bestiis, quas ad se trahit, hominibus item non olet: ita Scotus bonis ingenii grauis est, stupidus istis & bardis quouis aromate grauior. Idem.

Vt bona fo cornua oneri sunt tantum, nulli autem vsui, adeò sunt in se reflexa: Ita sophistæ dialecticæ habent, sed qua neminem reuincere possunt, adeò est inuenta. Plin. l. 8. c. 15.

Sors.

Vt in demoaeratia, cui sorte contingit imperium, eum oportet imperare: cui non contingit, eum oportet æquo animo ferre: sic in vita hominū quod fors dederit, boni consulendum est. Plut.

Vt suus cuique merbus videtur atrocissimus: ita suum cuique incommodum maximè dolet Eras.

Spectacula & iudi.

Vt admonuit Socrates cauendum ab iis eduliis, quæ illicerent ad edendum etiam non esurientes, & à potu qui ad bibendum inuitaret etiam nō sitientes: sic fugienda sunt spectacula, sermonesque qui pelliciuur sui desiderio eos, ad quos nihil attinent. Plut.

Spes

Quemadmodum Egyptij lege iubebantur expectare donec peperisset, si qua grauida morbo fuisset correpta: ita non faciliè abiicienda spes in hominum erratis. Plut.

† Quemadmodum de naui, quæ in anchoris est, rectè dicimus quòd iam in terra sit, ad huc tamen fluctuat, sed in terra quodammodo educta est, contra ventos & tempestates: Sic contra tentationes huius peregrinationis nostræ, spes nostra fundata in illa ciuitate Hierusalem, facit nos modò non abripi in saxa. Augustinus in Psalm. 64.

Splendor.

* Vt citharædes cùm prodierit optimè vestitus, palla inaurata indutus, chlamyde purpurea variis coloribus intexta, & cū corona aurea, magnis fulgentibus gemmis illuminata, citharam tenens exornatissimā, auro & ebore distinctam: ipse præterea formā sit & specie, staturāque apposita ad dignitatem: si tum magnam populi commoueat his rebus expectationem, & repente silentio facta vocem emittat acerbissimam, cum turpissimo corporis motu: quo melius ornatus est & magis fuit expectatus, eò magis derisus & contemptus eiicietur: Ita si quis in excelso loco & in magnis ac locupletibus copiis collocatus fortunæ muneribus & naturæ commodis omnibus abundabit, si virtutis & artium quæ virtutis magistra sunt egebit, quo magis cæteris rebus erat copiosus & illustris, & expectatus, eò vehementius derisus & contemptus ex omni conuentu bonorum eiicietur. Cicer. lib. 4. ad Herenn.

Studium.

* Vt quod maiore negotio chalybi aut marmoris insculperis, durat diutius: ita quod maiore studio discimus nunquam obliuiscimur. Eras.

Vt qui leuiter amant, gaudent quidem amico præsentem, absentem faciliè obliuiscuntur: at qui penitus amant, nō sinunt abesse quod amant: sic quidam faciliè auocantur à studio philosophiæ negotiis: at qui verè amant, omnium præ illa obliuiscuntur, nihilque illis sine illa dulce esse potest. Plut.

Vide diligentia, labor.

Studiorum diuersitas.

Vt feris aliis aliunde victus: sic hominibus aliis aliunde viuendi ratio alius philosophatur, alius militat. Plut.

Vt Androgini sic vtrosque imitantur, vt neutrum sint, nec mares, nec femina: ita quidam dum & theologi

gi volunt esse & rhetores, à neutris agnoscuntur. *Idem.*

Vt à Seribus mollissima vellera, & ab iisdem durissimum ferrum mittitur: Sic à quibusdam diuersa proficiuntur. *Idem.*

Crocodilus anceps animal nunc in terris agit, nunc in aquis: in terra ponit oua, in aqua prædatur, & insidiatur: Ita quidam simul & aulici sunt & ecclesiastici, & utrobique pestilentes.

Vide ingeniorum diuersitas.

Studium immodicum.

Vino modico nerui, & oculi iuuantur, eodem copiosiore læduntur: sic literis modicè gustatis adiuvatur vita, eadem læditur, si quis immodicè incumbat Erasmo.

Vitis nisi subinde amputetur, ipsa sua fecunditate gracilescit & perit: Ita cohærendum est immoderatum studium felicibus ingeniis, ne parum moderato labore consumatur. *Idem.*

Notatus Protogenes, alioqui summus in pictura artifex, quod nesciret manum tollere de tabula: Ita quidam scriptores immodica diligentia peccant, quibus nihil vnquam satis emendatum videtur. *Idem.*

Lusciniis tantum est canendi studium, vt certantes emoriatur, spiritu citius deficiente quam cantu: Ita nonnulli literarum immodico amore valetudinem extinguunt, & dum à nullis vinci volunt eruditione, pereunt in ipso conatu. *Plin. l. 10. c. 29.*

Vide Diligentia, Assiduitas, ac Labor.

Stultitia.

Vt Apion Homerum ab inferis euocatum nihil aliud interrogauit, quam quibus parentibus genitus esset: sic quidam, grauissimorum virorum concilio conuocato, de meris nugis consulunt. *Plin. l. 30. c. 2.*

Vt Cyclops exoculatus, manus quoque versum porrigebat, nullo certo scopo: Ita magnus rex cui desit prudentia, quiduis aggreditur ingentium rerum tumultu, sed nullo iudicio. *Erasmo.*

Sol, Luna, Stella, Mare, Terra, arbores, herbæ, bruta, & in his apes, formicæ, conchæ, denique lucernæ tempestatem præsentunt: solus homo sua mala non præsentit neque prospicit. *Plin. l. 18. c. vlt.*

Vt conchylia crescente luna auferuntur, decresciente marcescunt: Ita stultus à fortuna pendens, nunc magnus est, nunc pusillus, nunc elatus, nunc supplex. vt conque Rhamnusia mutauerit sese. *Plin. l. 11. c. 102.*

Mugiles si caput condiderint, putant se totos occulari: Ita quidam si sua vitia dissimularint ipsi, putant ab aliis non animaduerti. qui mos idem & pueris est. *Plin. l. 9. c. 71.*

Struthiocamelus, auium maxima, sed stolidissima, nam ubi collum occultauerit frutice, latere sese existimat: Ita quidam ingenti mole corporis onusti, minimum habent ingenij. *Plin. l. 10. c. 1.*

Si femina inter aues saliat feminam, nascuntur quidem oua, sed ex quibus nihil nascatur: Ita consilium quod animo conceperis, non accedente oratione frivolum est & inutile. Oua sic nata Hyponenica, hoc est, subuentanea vocant, dicuntur & Zephyria, quæ vento concipiuntur. Sic euanidum est, quicquid imaginatione, non cereo iudicio instituitur. *Aristot. l. 6. ca. 2. de nat. anim. Plin. l. 11. cap. 58.*

Stupiditas.

Quemadmodum gemma Chalyziæ, etiam si in ignem coniiciatur, tamen natiuum frigus suum retinet: Ita quidam sic frigent ad literas ac virtutem, vt nullis exemplis, aut hortatibus inflammare possint. *Plin. l. 37. cap. 11.*

Vt tarandi cutis ferro impenetrabilis: Ita quosdam nihil queas diæsis lædere. *Plin. l. 8. c. 34.*

Stylus.

Quemadmodum in superioris Libyæ populis, quoniam mulieres communes sunt, vt in Politicis testatur

Aristoteles, filios iuxta similitudinē fortunarum partiuntur: Ita confusis operum titulis, styli similitudinem, & orationis phrasim oportet spectare. Erasm.

SUCCESSUS FERUM.

Vt si quis varia spargat, necesse est vt aliqua proueniant: sin omnia tentanti quædam succedunt. Senec.

SUPERBIA.

† Quod in corporibus tumor, hoc in animalibus superbia est. Sicut enim illic quod immodicè turget, sanum non esse, ita & tumidos carere sanitate dicimus. Chrysoft. hom. 17. in 1. ad Timoth.

Vt Deus irascitur, qui fulmen ac tonitru imitantur, eosque in tartara præcipitat, vt Salmoneum: sic superbis & elatis indignatur, qui magnitudinem æmulantur, non expriment bonitatem. Plut.

Si quid in vtres velis infundere boni, ventum atque aërem remoueas oportet: sic fastum ac tumorem cxi-mas oportet ab animo eius, quem velis docere. Plutarch.

Vt membrū turgidum ac tumidum vitiosè se habet: ita inflatus animus & tumens in vitio est. Cicero.

SUPERSTITIO.

Si fieri potest, lippitudinem auferimus ab oculis: sin id non licet, non tamen eruius oculum: Ita si superstitio tolli prorsus non potest, non tamen protinus credendum, nullos esse deos. Plut.

Licet seruis, quibus spes non est libertatis, ad principis statuam confugere, venditionem postulare, mutare dominum, si durius habiti sunt quàm ferre possint: superstitiosis nec hoc licet. Plutarch.

Polycrates tyrannus non erat formidabilis, nisi Sami, Periander Corinthi. Desinebat metuere, qui illinc in liberam ciuitatem emigrasset: at superstitiosus non haber quò confugiar, vt metu liberetur. Plut.

Gubernator vidēs insurgere tempe,

statem, deorū auxilium implorat, nihilò segnius interit. *claudium moderans*, & antennā detrahens: at superstitiosus despondet animum. Plut.

Quidam dum stultè fugiunt latrones aut feras, in auia incidunt, & in barathra, aut præcipitia: sic quidam superstitionem ita fugiunt, vt incidant in impietatem, cum in medio sit pietas. Plutarch.

Sunt aræ seruis, sunt statuæ, sunt a-syla latronibus, ad quæ confugiunt, & vbi tuto sint: at hîc maximè timet superstitiosus Plut.

Licet seruis postulare distractionem, & mutare dominum: idem non datur superstitiosis, cum omnes deos metuant. Plut.

Non timet mare qui non navigat, non bellum, qui non bellat, nō latrones domi manens, nō calumniatorem pauper, non inuidiam priuatus: non terræ motū, qui est in Galatia: nō fulmen, qui est in Æthiopia: at superstitiosus omnia timet, terram, mare, aërem, cælum, tenebras, lumen, strepitum, silentium, somnium. Plut.

Serui cum dormiunt, non timent heros, vincti obliuiscuntur compedum in somno: vlcera, carcinomata, & grauissimi etiam cruciatus conquisiunt: Sola superstitio etiam dormientem infestat Plut.

Latrones aut fugitiui, si aram, aut statuam apprehēderint, in tuto sunt: at hîc maximè trepidat superstitiosus. Plut.

Vt tremunt, qui vrsorum aut draconum iustra adeunt: sic superstitiosus cum tractant diuina, existimantes deos semper paratos ad nocendum. Plutarch.

Carbunculi ignis & nomen & speciem habent, cum ignem non sentiant, vnde & apyrustæ dicti: Ita quidam pietatis opinionem & imaginem obtinent, cum à re sint alienissimi. Erasm. *Vide somnum.*

Suspicio.

Vt morbus in corpore non admittente

ut quod proprium est, multarum noxiarum & absurdarum rerum gignit appetentiam: Ita calumnia suspicioque aduersus cognatos & domesticos malas & noxias aliorum necessitudines inducit. Plut.

T

TACITURNITAS.

VT monas non exit suum finem, sed semper in vno manet, vade & nomen habet: dyas autem initium differentie infinitum, protinus enim per se dupliciter ad multitudinem: Ita sermo donec apud vnum manet, verè arcanus est & secretus: quòd si ad alterum transierit, iam spargitur in famam. Plutarch.

Vide silentium.

Tarditas.

Vt in inferendo calamus alius depressus, tardius ferr, sed durat fortius: Ita præstat sic re aggredi, vt firmior sit ac durabilior, potius quam vt præsens spectes lucellum, Eras.

Temeritas.

Sol cum maximè tollitur in altum arduus ad polum septentrionalem, tum minimum mouetur: Ita quo maior est potestas, hoc magis coercenda est animi temeritas. Plut.

Columbo in volatu pernicitas, sed dum plaudit in aère sibi placens implicatis strepitu pennis capitur ab insidiante alicubi accipitre: Ita multi dum ostentant suas vires magis quam vtuntur, oblici sui, præda fiunt inimicis. Eras.

Temperantia.

Vt Athenienses nunquam de pace consultabant nisi pullati, quemadmodum dicebat Demades: Ita nobis non venit in mentem moderatio victus, nisi iam febri æstuantibus & admotis pharmacis Plut.

Vt nauæ sereno cælo non nihil laxant vela, cum est suspicio tempestatum, contrahunt: Ita corpori rectè affecto non nihil permittendum: con-

trà si quid timebitur morbi, cautius agendum. Plut.

Vt in tranquillitate corpus exeditum redditur aduersus imminente tempestatem: Ita tenui victu, parcâque, vt medici loquuntur, diæta vtendum, vt si incidas in opiparum conuiuium possis enatare. Plut.

Homines tantum pingues ac robusti durique similes sunt gymnasiarum columnis, vt dixit Ariston. Plut.

Vt nauibus sentinæ plenis onus detrahendum: Ita corporibus aggravatis subducendus cibus ac potus. Plutarchus.

Vide Frugalitas.

Tempus.

Sicut vnda vndam perpetuò propellit: Ita dies diem trudit. Eras.

Vt à corrente flumine tantum habes quantum hauris: Ita ex annis semper euntibus nihil accipis, nisi quod in res duraturas collocaris. Idem.

Vt cicônias nemo aduenire sentit, sed aduenisse: nemo discedere, sed discessisse, quòd noctu clanculumque faciant vtrunque: Ita iuuentutem nemo intelligit discedere, sed discessisse, & senectutem non sentimus aduenire, sed aduenisse. Idem.

Tempore inferuendum.

Non vt polyusus quibusuis locis: Ita nos debemus quorumlibet moribus accommodare. Plut.

Non vt Proteus præstigiis sese in omnes vertebat formas, nec vllam habebat certam ac propriam: sic oportet nullo certo vitæ instituto, cum studioso legere, cum palæstrita colluctari, cum venandi studiosis venari, cum bibosis simul inebriari, cum ambitioso ambire magistratum. Plutarch.

Vt cancri in metu vtroque vorsum pari celeritate ingrediuntur: Ita cum res exigit, vertendi sunt in diuersum mores. Plin. lib. 9. c. 31.

Vt natura non est eadem omnibus locis, neque flatuum, nec maris, nec pluuiæ, nec arborum, nec animalium:

Ita non oportet hominem vbiuis eundem esse, sed cum loco ac tempore variari. Eras.

Vt arborum alix gaudent montibus, alix vallibus, alix siccis locis, alix riguis & aquis: Ita non omne vitæ genus omni homini conuenit. Sunt quæ quouis proueniunt loco: Ita sunt horarum omnium homines, accommodati ad mores omniū. Idem.

Tenacitas.

In Chio Dianæ facies est in sublimi posita, cuius vultus intrantibus tristis, exeuntibus exhilarata videtur. Ita sordidi quidam adeuntem amicum tristes excipiunt, timentes ne quid petat, aut ne sumptum adferat coniuua: ac alacres dimittunt abeuntem. Eras.

Testamentum.

* Quisquis graui morbo correptus tabulas testamenti conscribit, similis est iis qui marinis fluctibus vehementer agitati tum primum incipiunt nautica instrumenta debito ordine tractare. Aristot.

Timor.

Crocodilus terribilis est in fugaces, fugax contra insequentes: Ita quidam si concedas ac metuas, tum ferociunt: si strenuè contemnas & obstitas, statim concedunt. Plin. libro 8. cap. 25.

Vt Chamæleon, quia pauidissimū animal sabinde colorem mutat: Ita qui viribus non polient, ad varias artes confugiant necesse est. Plin. lib. 8. cap. 33. & l. 28. c. 8.

Vt qui mortem in malis ponit, non potest eam non timere: sic nemo vlla in re potest id quod malum decernit non curare sedque timere. Cicero.

Tristitia.

† Vt vermes plurimi in nasci solent tenerioribus lignis: haud secus angor ipse deiectionis animi in eos homines se insinuat, qui molliore sunt, nec constanti ingenio. Basil.

hom. de grat. act.

† Sicut arborum radices ipsæ quidem sunt amaræ, iucundissimum autem nobis fructum ferunt: Sic profectò & secundum Deum tristitia nobis multam affert voluptatem. Chrysof. hom. 18. ad pop. Antioch.

Quæ natura sunt amara, his admixtis quibusdam dulcibus gratiam addimus: Ita res per se tristes ratione sunt alleviandæ. Plut.

Vt muscæ à leuibus locis veluti speculis dilabuntur, asperis & cauis insident: sic quidam bonorum obliiti, tristitiam memoriam vrgent ac premunt. Plut.

Vt rosa, flos vnus omnium longè gratissimus, de spinis nascitur: sic è tristibus & asperis laboribus fructus capitur iucundissimus Eras.

Turpitude.

Vt apud Iurisconsultos etiam qui frigidam suffundunt, simili notantur infamia: Ita culpandus, qui ad turpia hortatur, nō is solū qui turpia facit. Eras.

Tyrannus.

* Vt si gladium paruo puero, aut si imbelliseni aut debili dederis, ipse impetu suo nemini noceat: sin admodum vel fortissimi viri corpus accesserit, possit acie ipsa vel ferri viribus vulnerare: ita cū hominibus enervatis atque exanguibus magistratus tanquam gladius est datus, qui per se pungere hominem nunquam potuissent, hi magistratus nomine armati, Reipub. trucidauerunt. Cicero pro Sexto.

Quemadmodum agricola non incidit spinam priusquam asparagum inde ceperit, & Libycæ non ante incendunt sarmentum quàm thus collegerint: Ita Deus non excidit genus regum pestilens priusquam hinc fructus aliquis bonus contigerit. Plut. Plin. l. 28. c. 8.

Vt hyemæ fel, & phocæ coagulum, atque alix pessimarum ferarum partes aduersus magnos morbos efficac habent

habent remedium. *Deus* pessimis tyrannis virtus nonnunquam ad correctionem vitiorum. Plut.

Catoblepas & basiliscus solo aspectu necant, maxime si oculos intueare: Ita tyranni nonnulli solo oculorum coniectu nonnullos ad laqueum adigunt. Plin. l. 8. c. 21.

Aspis pestilentissimum malum non vagatur, nisi cum compare, ea interfectorem pertinacissime persequitur: Ita tyranni filium aut alium tyrannidis successorem adiungunt, ne desit vltor, si quid acciderit. Plin. lib. 8 cap. 23.

Crocodilus patitur trochilum aui- culam carpere escam e faucibus suis, non illius amore, sed sui ipsius causa: repurgat enim rostro suo os illius: Ita tyranni etiam si quid alicui concedunt, semper ad suum referunt commodum. Plin. l. 8. c. 25.

Aquilarum pennarum quoque aliarum auium pennis admixtae, eas deuorant: Ita tyrannis penitus insita vis est spoliandae plebis, ut mortui quoque aliquid auferant. Plin. libro 10. cap. 3.

Crocodilus, inuisum alioqui & perniciosum animal, tamen Tentyritas adeo metuit, ut ad vocem etiam expauescat: Ita tyranni cum omnes contemnant, tamen eruditorum literas timeant. Plin. libro 8. cap. 15.

Cerui cum arrexere aures, acerrimi auditus sunt, cum remisere, surdi: Ita principes siquid est quod placeat, id procul etiam percipiunt: si quid fecus, quantumvis clamores non intelligunt. Plin. l. 8. c. 33.

Formica triticum arrodunt ex parte, qua germinare incipit, ne sibi red datur inutile: Sic potentes quo ministris perpetuo vtantur premunt, ne si emerferint, redio seruitutis relinquat aulam. Plin. l. 11. c. 30.

* Si tyranni quaris imaginem, leonem, visum, lupum, aut aquilam cogita, quae laniatu viuunt ac praeda: vt

quoniam intelligunt sese omnium odiis obnoxia, omnium insidiis peti, praeruptis locis se continent, aut solitudinibus & specubus abdunt sese. Nisi quod horum quoque scintillam superat tyrannus. Dracones, pardi, leones, caetera quoque immanitatis damnata crimine animantia, a suo genere temperant, & tuta est inter feras similitudo morum. At tyrannus homo in homines, ciuis in ciues potissimum feritatem suam exercet. Erasmi.

V

VARIETAS.

VT qui locis aequalibus ambulat, magis defatigantur quam qui inaequalibus: Ita laboriosus est semper eadem aut similia repetere, quam in variis versari negotiis. Erasmi.

Verbum Dei.

Draconites nec poliri potest, nec arte admittit, alioqui elegans ac translucens: Ita diuersa scriptura suum habet nitorem, nec artificium philosophiae aut rhetoricas admittit. Erasmi.

Cedrus & iuniperus si oleo perungas, nec tineas sentiunt, nec cariem: Ita semel imbutus diuini spiritus succo animus, nullam huius mundi sentit corruptelam. Idem.

Rhododaphnes arboris folia, quadrupedibus venena sunt, hominibus praesidia aduersus serpentes: Ita diuinae literae sobriis ac prudentibus salutarem praebent alimoniam, stultis autem & impiis haereseos, & maioris impietatis ministrant occasionem. Idem.

Vt hominis semper adest remedium aduersus serpentium virus, nempe salua, qua contacti ceu feruenti persulae aquas, fugiunt, ac emoriuntur, si in fauces penetraverit: sic aduersus omnes pestiferas cupiditates praesens remedium semper nobiscum circumferimus, si modo nouerimus

veri, id ab animo petatur oportet. Idem.

Sicut Alexander Magnus vetuit, ne quis se pingeret præter vnum Appellem, aut ne quis se fingeret ære præter Lysippum, aut gemma sculpteretur præter Pyrgotelem, summos videlicet artifices: Ita non conuenit Christum à quouis prædicari, aut virtutem à quouis laudari. Idem.

Vt stultum sit relictis fontibus cõsectari riuulos: Ita ineptum est, relictis Euangelis, Lyræ, & similibus somnia. Idem.

Veritas.

Vt speculum nõ reddit imaginem, nisi subternas vitro stannum, aut æs, aut aurum, aut simile quippiam solidum, quod imaginem non sinat perfluere: Ita non nisi in animis solidis, & vera virtute nixis, relucet imago veri. Eras.

† Quemadmodum qui studio tenetur venationis, postquam quæsiuit, inuestigauit, indagauit, canes, qui cursu persequerentur, emisit, feram capit: Ita etiam apparet verum, dulce dine quæsitum & labore paratum. Clem. Alex. lib. 1. Strom.

† Incomparabiliter pulchrior est veritas Christianorum, quam Helena Græcorũ. Pro illa enim fortius nostri martyres aduersus hanc Sodomam, quam pro ista Heroes aduersus Troiã dimicauerunt. Aug. Epist. 9.

Vestitus.

* Quemadmodum stultus est, qui equum empturus non ipsum inspicit, sed stratum eius ac fræna: sic stultissimus est, qui hominem aut ex veste, aut ex conditione, quæ vestis modo nobis circumdata est, æstimat, Se nec.

† Vt signa, quæ ad causas proximè accedunt, si adsint ipsum rei affectũ significant, vel potius indicant: vt fumus ignem, bonus color, bonũ que pulsus sanitatem: Ita amicus noster indicat qualis sit morum nostrorum constitutio. Clemens Alexand. lib.

3. Pæd. cap. 11.

† Vestimentum putato ene anime corpus tuum: mundum igitur id conferua. Xyltus Philos. in Enchir.

Victoria.

Iniecto in oculos sago leo sine vilo negotio capitur, alioqui inexpugnabilis: Ita facillimum est potentissimũ etiam domare, modò cognitum sit illius ingenium. Eras.

Sicuti Leo citius sæuit in virum quam in fœminam, pueros non nisi summa fame coactus attingit, simplicibus ac prostratis parcat: ita potentes infirmioribus debent ignoscere, vires in alios experiri, quos vincere pulchrum sit. Eras.

Vicinitas.

Luna præcipuè mouet inferiora, non quòd efficacior, sed quia propior: Ita multum habet momenti ad res conficiendas vicinitas. Eras.

Vt in re rustica nõ satis est, te ipsum bonum esse colonum, sed magni refert cuiusmodi habeas & vicinum: sic in vita non satis est, si te ipsum integrum virum præstes, sed refert cũ quibus habeas consuetudinem. Plin. lib. 10. c. 5.

Vicissitudo verum.

Vt in rerũ natura, quæ spectatissimè florent celerrimè marcescunt, veluti, rosæ, lilia, violæ, cum alia durent: Ita in hominum vita, quæ florentissima sunt citissimè vertuntur in diuersum. Eras. Vide *Fortuna inconstantia.*

Vindicta.

Vt pater videns puerum volentem incidere quippiam, ipse arrepto ferro id facit: Ita ratio vindictam eripiens iræ, vtiliter castigat. Plut.

Qui nos docuit sagittare, non vetuit iaculari, sed vetuit, ne aberraremus à scopo: Ita non est interdicta punitio, sed in tempore & aptè facienda. Plut.

Cibo iuxta naturam vtitur is, qui esurit: At vindicta debet vti, qui nec sinit eam, nec esurit. Plut.

Quem.

...us paribus sententis absolvitur: sic sapiens ubi patria maleficiis merita sunt, magis meminit benefactorum, quam iniuriarum. Senec.

Aipsis pestilentissimum malum non vagatur, nisi cum compare, ea interfectorem pertinacissime persequitur: ira Tyrannus filium, aut alium tyrannidis successorem adiungit, ne desit ultor si quid acciderit. Plin. lib. 3. cap. 13.

Quædam remedia tristiora sunt pro morbo, ut satius sit oppetere mortem, quam his aucupari salutem, velut sugere sanguinem è vulnere recenti gladiatorum morientium: Ita quandoque satius est ferre iniuriam, quam maiore incommodo vlcisci: ferre pacem, etiam si parum commodam, sicut æquam, quam bellum cum immensis malis suscipere. Eras.

Vindicta diuina.

Ut amnes quidam repente se conlunt sub terram, nihilominus eò perierunt, quò tendunt: Ita numinis ira licet occulta, tamen in extremas calamitates aufert aliquando nocentes. Plut.

Ut Medici quibusdam morbis occurrunt priusquam appareant: Ita Deus quædam punit, ne fiant. Plutarchus.

Quemadmodum ischiacis medici pollicem inurunt, & cum alibi doceant, alibi admouent remedium: sic Deus nonnunquam ut patres sanet, scruit in filios. Plut.

Tyrannum mutato solo licet effugere: qui Deum timet non est quò fugias, quandoquidem nusquam non est Deus. Plut.

Ut principem simul & metuimus, & amamus, ut infestum malis, bonis placidum: sic & Deum. Plut.

Ut Deus irascitur eis qui fulmen ac tronu imitantur, eòque in tartara precipitat, ut Salmoneum: sic superbis & elatis indignatur qui magnitudinem æmulantur, non expri-

munt bonitatem. Plut.

Vinum.

Muli calcitratus vino crebro inhibetur: mulieris petulantia vino prouocatur. *Vide ebrietas.*

Virtus.

* Ut equus indomitus, quamuis natura bene compositus sit, idoneus non potest esse ad eas utilitates, & aptus ab ea quæ desideratur ab equo: sic homo indotus quamuis ingeniosus, ad virtutem non potest peruenire. Cic. l. 4. ad Herennium.

* Ut obscuratur & offenditur luce solis lumē lucernæ: sic rerum corporum æstimatio splendore virtutis & magnitudine obscuretur & obruitur atque intereat necesse est. Idem, lib. 2. de Orat.

* Ut gemmæ quamuis abiiciantur in lutum, fulgorem tamen & proprietatem non amittunt: sic multis qui quauis in tenebris inuoluti fuerint, non tamen optimam naturam, quam non ab homine, sed ab ipso Deo genitam putamus, amiserunt. Idem, a. in Verrem.

* Sicut quædam in contactos è corpore vita transfiliunt, ita animus mala sua proximis tradit. Ebriosus conuictores in amorem vini trahit. Impudicorum cæcus fortem virum emollit. Avaritia in proximos virus suum transfert: Eadē ex diuerso ratio virtutum est, ut omne quod secum habent mitigent. Seneca libro 3. de ira, cap. 1.

* Ut salutaria citra gustum tactumque odore proficiunt: ita virtus utilitatem etiam ex longinquo & latens fundit, siue potitur & fruitur suo iure, siue precarios habet accessus, cõgiturque vela contrahere, siue ociosa mutataque est & angulo circumscripta, siue adaperata, in quocunque habitu sit prodest. Idem l. 1. de tranquill. vitæ, cap. 3.

* Leuium metallorum fructus in summo est: illa opus lentissima sunt, quorum in alto latet vena, assidue ple-

nus responsura fodienti. Hæc quibus delectatur vulgus tenuem habent ac perfunctoriam voluptatem, & quodcunque inuentivum gaudiū est, fundamento caret. Virtus aliquid solidū est, & quod plus pateat introrsus. Idem, ep. 23.

* Nō ex ebore tātum Phidias sciebat facere simulachra, faciebat ex ære: si marmor illi, si adhuc viliores materiam obtulisses fecisset quale ex illa optimum fieri posset: Sic sapiens virtutem, si licebit in diuinis explicabit, sin minus, in paupertate: si poterit, in patria, sin minus in exilio: si poterit, imperator, sin minus miles: si poterit, æger, sin minus debilis: quancunque fortunā acceperit, ali quid ex illa memorabile efficiet. Idem ep. 86.

* Vt Solis lux integra est, etiam si aliquid interiaceat: eodē modo virtuti opposita nihil detrahunt. Nō est minor, sed minus fulget: nobis forsitan non æquē apparet, ac niter: sibi eadem est, & more Solis obscuri in occulto vim suam exercet. Idem epist. 93.

* Quemadmodum primum militiae vinculū est religio, & signorū amor, & deserendi nefas: nunc deinde facile cætera exiguntur, mandanturque ad iusurādum adactis: ita in his quos velis ad beatam vitam perducere, prima fundamenta iacienda sunt, & insinuanda virtus. Idem, ep. 96.

* Quemadmodum visus oculorum quibusdam medicamentis acui solet & repurgari: sic & nos, si aciem animi liberare impedimentis voluerimus, poterimus perspiceret virtutem, etiam obrutam corpore, etiam paupertate opposita & humilitate, & infamia obiacentibus. Idem epistola 116.

† Quemadmodum vnguentum odoriferum fragrantiam suam in seipso nō detinet occlusam, sed protinus illā emittit, & aerē odore penetrans vicinorum quoque sensus occu-

pat: ita generosa virtutem suam in seipsis clausam nō habent, sed famā suam multos iuuant & meliores reddant. Chrysostr. hom. 2. in Th. ff.

† Sicut in cythara non vnus tantum fidis melodiā excitasse satis est, sed omnes pari quodam numero percurrendæ: sic in virtutibus omnes æquē sunt obieruandæ. Idem ser. de vitis & virtutibus.

Vt aromata pannos, ac laceras vestes, odoratas reddunt contra byssus sudore infecta male olet: sic quæuis vita iucunda, si virtus accesserit: contra, malitia etiam quæ splendida videntur, molesta reddit & intoleranda. Plut.

Vt acer equus suapte sponte facit currere: ita qui ardet amore virtutis, non eget admonitore. Plut.

Vt amanti omnia placent in amato: sic in eo, in quo virtutē amamus, etiam gestum, incessum, & aspectum imitari gaudemus. Plut.

Vt qui verē amant, etiam balbutiē ac pauiorem adamant in amatis: sic admirator virtutis, nō horret Aristidis exilium, nec Socratis paupertatem, nec Phocionis condemnationem. Plut.

Vt non est verus amor qui caret zelotypia: Ita non amat vehementer virtutem, nisi qui ardet æmulatione recte factorum ab alijs. Plut.

Vt ex igni & terra, veluti necessariis, compositus est mundus, iuxta Platonem, terra soliditatem conferente, igni calorem ac formam: Ita magna imperia non parantur, nisi misceatur cum fortuna virtus, & altera alteri sit auxilio. Plut.

Alibi diligenter expenditur, non quid habeat quisque, sed quid habeat suum: Indem hominem iuis propriis bonis oportet æstimare. Senec.

Qui spem aut aggerem cōstruunt, quæuis congerunt, lignum, saxum, aut columnā à sepulchro delapsam: at qui regiam ædificat, nihil temerē compo-

excubiæ: Ita semper aduersum vitia nobis dimicandum. Plut.

Vt qui desperat se fore diuitem, largius impendit: at qui iam spe vicinus est opulento, is nec pusillum contemnit lucellum, & minimis parcat: Ita qui confidit se fore bonum virum, & minima vitia studet corrigere, & nihil negligit, quod aliquo modo conducatur ad bonam mentem. Plut.

Qui lignum ob imperitiam rectum facere nesciunt, distortant in diuersam partem: sic quidam fuga vitij in aliud vitium incidunt grauius. Plutarch.

A praua vxore facilè diuortium feceris: malitia visceribus insidet, nec potes illi repudium scribere. Plut.

Vt corporis vitia grauiora sunt quæ faciunt vicus: Ita quædam animi vitia ob id sunt grauiora, quod vehementius perturbant: minus enim cruciat, si quis non credat esse deos, quam si quis superstitiosè timeat deos. Plutarch.

Vt mendum quod induruit ac diutius in hæsit difficilè tollitur: Ita vitia inueterata non facilè corriguntur. Plut.

Vt oculi diutino morbo difficiles facti, quouis Solis radio offenduntur: sic vitia, multa & assidua contracta te mulentia, durant & sobriis. Sen.

Vt quædam feræ etiam domitæ, tamen subito ad feritatem natiuam recurrunt: Ita nunquam bona-fide vitia mansuescunt. Sen.

† Vt corporum, ita animorum mollior vitia tractanda sunt. Senec. li. 7. de Benef. ca. 30.

Vt Sol minora obscurat lumina: Ita ad virtutem reliqua commoda nihil habent momenti. Senec.

Vt scarabeum, aut viperam, aut araneum in gemma redditus à natura (nam id videmus esse factum in nonnullis) non horremus, sed amplectimur, effigie delectati: sic vitiorum erudita pictura delectamur in historicis ac poetis. Eras.

Lyncestis aqua, quæ in vitibus dulci, non secus ac vinum temulentos reddit. Ita quosdam etiam sua paupertas & incititia reddit feroces & improbos. Eadem enim vitia à diuersis nascuntur causis, vt ex scientia arrogantia eadem ex ignorantia. Plin. li. 31. c. 2 & 106.

In nassam facilis illapsus est, sed exitus difficilis: sic decliue iter in vitia, reditus ad meliorem frugem non perinde facilis. Eras.

Vt est quædam venenorum contraria natura, sic vt sæpenumero venenum veneno pellatur: sic vitium vitio pellitur, & malus malo obiicitur. Idem.

Cum ætate vehementius tonuerit, quam fulserit, vt inquit Plinius, ventos denuntiat: Ita vbi quis vehementer inclamat in aliorum vitia, ipse non perinde lucens morum integritate, indicium est animi magis ambitionis vento tumescentis, quam solidè pij. Eras.

In aspdis ictu nullum est remedium, nisi vt parros contactæ amputentur: Ita quædam vitia sola morte sanari possunt. Plin. lib. 8. c. 23.

Vide malitia.

Virtutum & vitiorum cognatio.

Opalum gemmam in discreta similitudine adulterant Indi, experimentum in sole tantum: Ita virtutes quædam vitia sic imitantur, vt difficillimum sit dignoscere, nisi ad summam lucem proferantur. Plin. li. 37. cap. 6.

Carbunculi ignis & nomen & speciem habent, cum ignem non sentiunt, vnde & apyrustæ dicuntur: Ita quidam pietatis opinionem & imaginem obtinent, cum à re sint alienissimi. Plin. l. 57 c. 7.

Vt celerius inebriantur, qui dilutum bibunt, quam qui merum: Ita citius inficiunt animum, quæ sobrietas aliquid habent admixtum, quam quæ simpliciter obscæna sunt. Nam à vehementer obscænis refugit ani-

virtus contra illa habetur aliqua virtus specie. Erat.

Vti Sol hominē tingit nigrore, cum linum candefaciat : Ita factum idem hunc infamiam conciliabit, illi gloriā & laudem pariet.

Visus.

Vt venatores non sinunt canes quiduis olfacere, aut mordere, sed integros eos seruant feræ : Sic oportet aures & oculos non sinere quouis vagari, sed rebus necessariis referuare. Plur.

† Quod sol mundo, hoc oculus corpori. Extincto sole omnia perduntur & perturbantur: Ita amissis oculis pedes inutiles sunt, & manus & animus: Ita oculus animæ. Quare vt in regio quodam loco, altiore corporis parte, sedem sortitus est, & cæteris præferatur sensibus. Oculus lucerna omnium membrorum. Chrysof. homil. 35. in Ioann.

Vita hominis.

Plato confert hominis vitam ludotesserarum: quid iactu cadat, non est in nobis situm: at quod cecidit, rectè disponere in nobis est: sic euentus in nobis non est: quod obuenerit, id in bonum vertere nostri muneris est. Plur.

† Vita fortunæ coniuncta terrenti similis est; Turbulenta enim, & plena cæno ingressusque difficilis, violenta & obitrepera est, & breue tempus durat. Epictetus apud Stob. serm. de temperantia.

* Vt in fidibus ac tibiis, quanuis paululum discrepent, tamen id à sciente animaduerti solet: sic etiam viuendum est in vita, ne fortè quid discrepet, vel multò etiam magis, què maior & melior actionum quàm sonorū accentus est. Cic. l. 1. Offic.

* Histrio si paulò se mouit extra numerum, aut si versus pronuntiatum est syllaba vna breuior, aut longior, exhibetur & exploditur: vita autem omni gestu moderatior, animique versus aptior esse debet. Idem, Parad. 3.

* Vt ad cursum equus, ad arandum bos, ad indagandum canis: sic homo ad duas res, intelligendum scilicet & agendum natus est, quasi mortalis Deus. Idem, l. 2. de finibus.

* Vt histroni actio, saltatori motus, nõ quouis, sed certus quidam est datus: sic vita agenda, certo genere quodam non quolibet. Idem, li. 3. de finib.

* Quemadmodum serenitas cæli non recipit maiorem adhuc celeritatem in sincerissimum nitorem repurgata: sic hominis corpus animumque curantis, & bonum suum ex utroque neccentis, perfectus est status, & summum voti sui inuenit, si nec æstus animo est, nec dolor corpori. Sen. ep. 67.

* Quemadmodum per frequentia vrbis loca properanti in multos incurritandum est, & alicubi labi necesse est, alicubi retineri, alicubi respersi: Ita in hoc vitæ actu dissipato & vago multa impedimenta, multæ querelæ incidunt. Idem, l. 3. de ira.

* Non eadem hîc quæ in cæteris peregrinationibus conditio est. In illis comprehensus aliquis limes, & interrogari incolæ non patientur errare. At hîc tristissima quæque via & celeberrima decipit. Idem, li. de vita beata c. 1.

Vt qui variis tempestatibus huc & illuc iactatus est, nec tamè peruenit, non multum nauigauit, sed multum iactatus est: sic qui diu vixit, nec profecit ad bonos mores, non diu vixit, sed diu fuit. Senec.

Quomodo fabula, sic vita: non quàm diu, sed quàm bene acta sit, refert Senec.

Vt in eundem annum nemo bis descendit: sic ob rapidum cursum vitæ homo ad singula momenta alius est Senec.

Supra modum deditus vino facem quoque exorbet: sic admodum vitæ auidus, qui ne extrema quidem senecta vult mori. Senec.

Vide Senecæm.

Vita aterna.

Vt athletæ non ferunt coronam, nisi vicerint: sic bonis viris præmia felicitatis nõ antè contingunt, quàm peractio huius vitæ certamine. Eras.

† Sicut testa ouorum, quamuis pulchrè facta & diligenter formata videatur, necesse tamen est eam frangi & resolui, vt inde pullus procedat: & illud, pro quo totius oui forma expressa videtur, appareat: Ita ergò & huius mundi necesse est transire statum, vt status ille sublimior regni cœlestis effulgeat. Clem. li. 3. recogn.

Vituperatio.

Palæstritæ corpus humiliant, vt alios dericiant: ita quidam seipfos vituperant, vt videantur admirari familiares. *Vltio.*

Cibo vitur iuxta naturam is qui esurit: ac vindicta debet vti, qui nec fitit eam, nec esurit. Plut.

* Vt pater videns puerum volentem incidere quidpiam, arrepto ferro id facit: ita ratio vindictam eripiēs iræ vtiliter castigat. Idem.

* Quædam remedia tristiora sunt ipso morbo, vt satius sit oppetere mortem, quàm his aucupari salutem: velut fugere sanguinem è vulnere recenti gladiatorum morientium: ita quædoque satius est ferre iniuriam, quàm maiore incommodo vlcisci: ferre pacem, etiam si parum commodam aut æquam, quàm bellum cum immeusis malis suscipere. Eras.

Voluptas.

† Pacifica res est concupiscentiæ fructus: sed super iram dolosa cogitant: sicut in hamo esca dulcis aspectu, lethalis in gustu. Arnob. in Ps 34.

† Canis similis est voluptas, si pellis fugit: si nutrias permanet. Propterea dicit Apost. Resistite diabolo, & fugiet à vobis. Chrysthom 22. ad pop. Antioch.

† Quemadmodum fues, qui in cœno voluntantur, continuò sibi lutum auferunt: Sic lu (id est voluptarij) fœditatem ex voluptate singulis diebus

affricat sibi, ut...

* Non est necesse tanquam meretricem in matronarum cœtū: sic voluptatem in virtutum concilium adducere. Cic. l. 2. de finib.

* Sicut in aruo, quod segeti proficissum est, aliqui flores internascuntur, non tamen huic herbæ quamuis delectet oculos tantum operis insumptum est, aliud fuit serenti propositū, hoc superuenit. Sic voluptas non est merces, nec causa virtutis, sed accessio. Nec quia delectat placet: sed quia placet, delectat. Senec. lib. de beata vita.

* Sicut nauigatio in mari Syrtico periculosa est, & captarum ferarum solita possessio, sæpè enim laniant dominos: ita habentis magnæ voluptates in magnum malum euasere. captæque ceperunt. Quæ quò plures maiorésque, eò ille minor ac pluriū seruus est, quem felicem vulgus appellat. Idem, eod. l.

* Vt vlcera quædam nocitura manus appetunt, & tactu gaudent, & fœdam corporum scabiem delectat quicquid exasperat: non aliter dixerim his mentibus, in quas voluptates velut mala vlcera erumpunt, voluptati esse laborem vexationemque. Idem, lib. 1. de tranquill. vitæ, c. 2.

* Quemadmodum scelera, etiam si non sint deprehensa cum fierent, solitudo non cum ipsis abiit: ita improbarum voluptatum etiam post ipsas pœnitentia est. Idem, ep. 27.

* Quemadmodum qui bestiarum cubicula indagat, & laqueo captare feras magno æstimat, & magnis canibus circumdare saltus, vt illarum vestigia premat, potiora deserit multisq; officio renunciat: ita qui scētatur voluptatem omnia postponit, & primā libertatem negligit, ac pro ventre dependit: nec voluptates sibi emit, sed de voluptatibus vendit. Idem ib.

Vt maior dolor obscurat minorē, sic anima voluptas corporis delectationem. Plut.

Ut qui in carcere detinentur unde non sit effugium, tamen aliquando ludunt teiferis: sic qui in vita voluptatibus vtuntur cum sint scelerati. Plut.

Qui rogant quid simus facturi, si non edamus, bibamus, & huiusmodi rebus vtamur, perinde faciunt quasi Danaides essent sollicitæ, quid facturæ sint si dolium impleatur. Plut.

Si ebrij comestatores irrumpant in domum lectu funestam, non solum nihil adferent hilaritatis, sed eiulatū potius excitabunt: ita voluptates in corpore ægro offendunt quoque. Plu.

Lysimachus ob sitim coactus est se dedere Scythiis: deinde cum frigidā bibisset aquam, dii boni, inquit, quæ breuis voluptatis causa quantam deposui felicitatem: ita nobis cogitandum postquam ob potariunculam in contemptiuam aut Venerem, in longū morbum incurrimus. Plut.

Qui corpus ægrè affectum ad balnea, ac voluptates trahit: quasi putrem, ac laceram nauem deducit in mare. Plut.

Ut latronum genus, quod Ægyptij Philistas vocant, in hoc amplectuntur, vt strangulent: sic voluptates lum blandiuntur, necant Senec.

Ut æquè mortuus est, qui conditus est in odoribus, & qui trahitur vno: ita æquè sunt infelices, & qui voluptatibus indulgēt, & qui ambitionis negotiis vacant. Senec.

Qui biberint ex Clitorio lacu, iis intermedium oboritur: ita qui semel ustarint poetice, abhorrent à philosophiæ præceptis, aut contrā: siue ui se mundanis voluptatibus inguriant, abhorrent ab honestis illis ac eris oblectamentis. Erasmi.

Sicut Maroneum vinum, cuius meminit Homerus, vicies tanto aquæ ixtum, tamē vigorem suum seruat: ita sapiens nullis soluitur voluptatibus. Plin. l. 14. c. 4.

Tradunt physici veteres, solem arinis aquis pasci, lunam dulcibus:

ita sapientes amara quærent, modò vilia: stulti quæ delectant modò, sectantur. Vide *intemperantia* & *Luxuria*.

Vox.

Taurus anis cum sit pusilla, tamen boum vocem imitatur: ita nonnulli cum re sint exigui, tamen loquuntur reges ac satrapas. Plin libro 10. cap. 42. lib. 9. cap. 41. & c. 31. eod. lib.

Vsura.

† Canes accipientes mansuescunt, fœnerator verò accipiens irritatur, non enim conquiescit adlatrans, sed plura expetit. Basil. in Ps. 14.

† Cum es & aurum, quæ natura infœcunda sunt, fœnus suum, hoc est fœtus edant, quæ ex natura fœcunda est, sterilis facta est, & in pœnam eorum, qui ipsam incolunt sterilitatis damnata est. Chrysof. hom. in fame & siccitate habita.

† Ut ignis inualecens alia post alia corripit, sic vsura. Plut. in Moral. Vide *Fœnus*.

Vsus rerum legitimus.

Nihil proiectius excrementis animalium, & tamen stercoreandis agris præcipuum habent usum: ita nulla res est tam nihili, quæ non aliqua profuit, si noris vti.

Sicuti scorpius si post ictū admo-ueatur vulneri, venenum ad se retrahit: ita nihil est tam noxium, quin seculum adferat remedium sui mali, si quis modò vti nouerit.

Vide *Abusum*.

Vulgus.

Qui captat aues, earum voces imitatur vt alliceat in laqueos: sic, vt multitudinem in tuam adducas sententiam, illius ingenio obsecundes & obseruias oportet. Plut.

Inter agathallos & acanthylides tantum est odium, vt sanguis eorum si misceatur, continuo separent se rursus, ac dissiliat: sic inter patricos & plebem, etiam si quando pro rerū vsu coniunguntur, durat tamen vsq; odium naturale. Plut.

Nihil magis præstandum est, quàm ne pecorum ritu sequamur antecedentium gregem, pergentes, nõ quò eundem est, sed quò itur. Senec.

Vt qui in ludo versantur gladiatorio, cù iisdẽ viuunt ac pugnat: ita vulgus hominũ inter sese dimicat, & alius aliũ spoliat vel amicissimũ. Sen.

Vt maiore cù voluptate cantionẽ audimus notã, quàm ignotã, etiam si melior sit: ita his literis impensius volgas delectatur, quas didicit. Erasms.

Vt imperiti tempestatẽ nõ sentiunt nisi serò, suòq; malo: contrã prudentes agricolæ prospiciunt, cauentque: ita vulgus hominũ improvidum suo malo discit, cùm interim vir sapiens procul præuisum malũ vitet. Vt Democritus metete fratre ardentissimo æstu monuit, vt reliquæ segeti parceret, raperetque defecta sub tectum: paucis mox horis sæuo imbre vaticinatione approbata. Erasms.

Sunt arbores aliquot, quæ post solstitium inuertunt sua fœlia, vt vlmus, tilia, olea, populus alba, salix: ita vulgus procerum, simulatque princeps vitæ genus diuersum commutarit, vertunt & ipsi vultum, cultum orationem, & omnia Idem.

Vxor bona.

Luna, cùm Soli coniungitur, tum obscuratur & occultatur: cùm abest, lucet: Contrã, proba vxor præ sente marito maximè conspicitur, eodem absente maximè conditac latere. Plut.

Vt orator neglectis fucis ac theatricis cultibus, rebus ipsi magis mouet auditorem: sic vxor non meretricio corporis cultu, sed moribus commendatur viro. Plut.

Vt tibicen per alienam vocem sonat: ita mulier quædam non grauibitur per virum loqui. Plut.

Vt philosophi loquentes principem, se reddunt nobiliores, nõ illu:

sic vxores, subdentes se viro laudeta consequuntur: conantes autem imperare, deterius audiunt, quàm quæ subiiciuntur, Plut.

Cùm spirat Boreas, conatur vi vestem reuellere, at homo magis astringit pallium: quòd si sol tepido vento demulserit, iam sponte & tunicã abiiicit: sic vxor quæ conatur conuitiis maritum à luxu reuocare, magis irritat: si placidè ferat & roget, magis efficit. Plut.

Vt geometræ negant moueri lineas & superficies sine corpore, sed vnã cù corporibus moueri: sic vxori & in feriis, & ludicris, fletu & risu, lætis & tristibus accomodabit se marito. Plut.

Qui ministrant elephantis, non sumunt lucidã vestem: qui tauris, purpuream non induunt: nam his coloribus efferantur: tigrides tympanorũ strepitum non ferunt: ita vxor ab iis debet abstinere, quibus senserit maritum vehementer offendi. Plut.

Quæ videtur ridere apud virũ, ne videatur lasciuia, nec agere quicquã, ne audax: perinde facit, quasi nec vngeretur, ne videatur vnguētis vti: nec lauaret faciem, ne fucis vti putetur. Plut.

Vxor mala.

Vt elurus vnguētis efferatur, & in rabie agitur: ita quædã vxores insaniunt, si senserint in viris vnguenta. Plut.

Sponsæ quæ statim offensæ meribus virorum, eos deserunt, perinde faciunt, ac si quis ictus ab apibus, mel relinquat. Plut.

Vt inutile speculum est, auro gemmisq; adornatũ, nisi repræsentet similem imaginem: ita inutilis vxor, quantumuis opulenta, si viro mæsto sit hilaris, bilari mæsta. Plut.

Vt nemo sentit, qua parte stringat calcæus, nisi qui indutus est: ita nemo nouit ingenium mulieris, nisi qui duxit vxorem. Plut.

